

**T. C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

**SEÇİLMİŞ HİKÂYELER DERGİSİ'NDE
EDEBÎ FAALİYETLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Ayşe Sümeyye TURAN**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Şerif AKTAŞ**

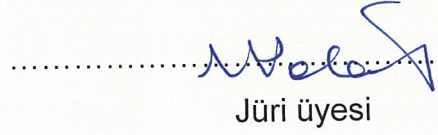
Ankara- 2013

ONAY

Ayşe Sümeyye Turan tarafından hazırlanan “Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nde Edebî Faaliyetler” başlıklı bu çalışma, 6 Mayıs 2013 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda (oybirliği/oyçokluğu) ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından “Yeni Türk Edebiyatı” bilim dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

.....
Danışman

Prof. Dr. Şerif Aktaş

.....
Jüri üyesi

Prof. Dr. Nazım Hikmet Polat

.....
Jüri üyesi

Doç. Dr. Ülkü Gürsoy

ÖNSÖZ

Türkiye’de Tanzimat yıllarından itibaren, araştırma alanımız olan 1950’li yıllara kadar gelişerek ve yenilenerek ileri seviyelere ulaşan süreli yayınlar, faaliyetleri itibariyle, söz konusu dönem içerisinde hem siyasî, sosyal ve kültürel meseleleri bünyesinde toplayarak hem de edebî hayatımıza bir canlılık getirerek modernleşme sürecinde katkısı yadsınmayacak bir rol üstlenmiştir.

Basın ve yayın hayatının oluşumu esnasında süreli yayın faaliyetleri, Latin harflerinin kabulüyle Cumhuriyet dönemi yıllarında bir durgunluk evresine girmiş olsa da çok uzun sürmeyen bu geçişten sonra, kültürel kalkınmanın bir parçası olarak devamlılığını artan bir şekilde sürdürmüştür. Aynı zamanda teknolojinin de ilerlemesiyle daha geniş kitlelere ulaşabilme imkânı bulan gazete ve dergiler, ülkedeki okur-yazar oranının yükselmesini sağlamıştır.

Siyaset, sanat ve edebiyat olayları hakkındaki gelişmelerin takibini yaparak yayınlandıkları süreç içerisindeki dönemin tanıkları haline gelen gazete ve dergiler arasından *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, 1947’den 1957 yılına kadar yayınlanmış olmakla hem on yıl kadar uzun bir zaman diliminde faaliyet gösterdiği hem de dönemsel bir sanat hayatını yansıttığı için incelenmesi, çalışılması gereken bir dergidir düşüncesiyle hareket etmiş bulunmaktayız.

Bu çerçevede öncelikle 1947-1957 yılları arasında yayınlanmış olan *Seçilmiş Hikâyeler*’in bütün nüshalarına ulaşmaya çalıştık. Araştırmamız neticesinde derginin 113 sayıdan oluştuğunu ve sayıların 13 cilt halinde bulunduğunu gördük; 8. cilt hariç tüm ciltleri Millî Kütüphane’den, 8. cildi ise www.pecya.com adlı web adresinden temin ettik.

Çalışmamız giriş, üç ana bölüm ve sonuçtan oluşan bir yapıya sahiptir. Giriş bölümünde, Türkiye'nin 1947-1957 yılları arasındaki siyasî, sosyal ve kültürel ortamı yansıtılmaya çalışılmıştır.

Girişin ardından, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nin tanıtımı üç bölüm halinde yapılmıştır. Birinci bölümde *Seçilmiş Hikâyeler* yayınlanma serüveni, kimlik bilgileri ve teknik özellikleri, yayın ilkeleri, edebî-kültürel-fikrî faaliyetleri ve yazar kadrosu itibarıyla incelenmiş ve tanıtılmıştır. İkinci bölümde dergideki yazıların, ilanların, reklamların ve görsel malzemelerin tahlilî fihristi bulunmaktadır. Yazıların tahlilî fihristi hem kronolojik olarak hem de yazar adına göre sıralanarak ayrıca sunulmuştur. Üçüncü bölüm, dergiden seçilerek aktarılmış olan dil, edebiyat ve sanat içerikli yazıları kapsamaktadır.

Sonuç bölümünde ise belirttiğimiz şekilde incelenen ve tanıtılan *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nin edebî ve kültürel faaliyetleri hakkında yaptığımız çıkarımlar yer almakta ve böylelikle 1947-1957 yılları arasında yayınlanan dergi üzerindeki çalışmamızın son aşaması tamamlanmış olmaktadır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde Edebî Faaliyetler adlı tez çalışmasının oluşum süreci dâhil olmak üzere master öğrenciliğim boyunca bilgisi ve görgüsü ile düşünce dünyama yeni ufuklar kazandıran, edebiyat alanındaki çalışmalarından her zaman istifade edeceğim ve maddî manevî bütün desteklerine layık olmaya çalışacağım çok saygıdeğer hocam Prof. Dr. Şerif Aktaş'a, çalışmaları büyük bir dikkat ve titizlikle inceleyerek ilerlememde yardımcı olan kıymetli hocam Prof. Dr. Nazım Hikmet Polat'a, sabırlı ve özverili bir mesai gerektiren bu yolda destekleriyle huzur vermiş olan arkadaşlarım Esra Topçu, Leyla Kahveci, Ömrüm Işıkay'a emeklerinden ve katkılarından dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR.....	ix
GİRİŞ.....	1
I.TÜRKİYE’DE 1947-1957 YILLARI ARASINDAKİ SİYASÎ VE SOSYAL DÖNEMEÇLER.....	1
II. TÜRKİYE’DE 1947-1957 YILLARI ARASINDAKİ KÜLTÜREL AÇI VE EDEBÎ HAREKETLİLİK	5
BİRİNCİ BÖLÜM	13
SEÇİLMİŞ HİKÂYELER DERGİSİ’Nİ TANIYALIM.....	13
I. DERGİNİN TANITIMI	13
A. Yayımlanma Serüveni.....	13
B. Kimlik Bilgileri Ve Teknik Özellikleri	20
II. YAYIN İLKELERİ VE YAYIN POLİTİKASI	27
III. SEÇİLMİŞ HİKÂYELER DERGİSİ’NDE EDEBÎ VE KÜLTÜREL FAALİYETLER.....	38
A. Hikâye	40
B. Şiir	58
C. Roman	72
Ç. Sinema.....	74
D. Tiyatro.....	79
E. Opera Ve Bale.....	85
F. Resim Ve Heykel	88
IV. SEÇİLMİŞ HİKÂYELER DERGİSİ’NDE FİKRÎ FAALİYETLER.....	95
V. YAZAR KADROSU	131
İKİNCİ BÖLÜM (Tahlilî Fihrist).....	150
I.YAZILAR	150
A. KRONOLOJİK SIRALAMA.....	150
B. YAZAR ADINA GÖRE	338
II. İLANLAR/ REKLAMLAR.....	455
III. GÖRSEL MALZEMELER.....	464
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM (Seçilmiş Metinler)	477
I. HİKÂYE SANATI VE SANATÇILIĞIYLA İLGİLİ YAZILAR.....	477

A. Samim Kocagöz, Küçük Hikâye Ve Roman	477
B. İlhan Tarus, Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: Türk Hikâyesi	481
C. Fahri Erdiñç, Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: Hikâyeciliğimiz	484
Ç. Şahap Sıtkı İlter, Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: Hikâye Sanatı	487
D. Sabri Soran, Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: Hikâye Ve Hikâyeci	490
E. Oktay Akbal, Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: Kendime Ve Hikâyelerime Dair	494
F. Ceyhun Âtuf Kansu, Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler	497
G. Salim Şengil, Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler.....	498
H. Umran Nazif, Hikâye Sanatı Ve Hikâyeciliğimiz	500
I. Mustafa Nihat Özön, Hikâyemiz Üzerine Birkaç Söz	503
İ. Muzaffer Erdost, Okur Sıkıntısı	506
J. Muzaffer Erdost, Hikâye Üzerine Bir Deneme	509
K. Muzaffer Erdost, Hikâyenin Olay İle İlgileri.....	511
II. DERGİ VE KİTAPLAR HAKKINDA TENKİT VE TANITMA YAZILARI.....	515
A. Salim Şengil, Yeni Hikâye Kitapları: Apartman	515
B. Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, Birkaç Söz	518
C. Şahap Sıtkı, Kitap Tenkidi: Bir Köyden Bir İnsan İçin	521
Ç. Şahap Sıtkı, Kitaplar Arasında: Gelin Dünya	523
D. Şahap Sıtkı İlter, Züriyet'e Dair	526
E. Şahap Sıtkı İlter, Yazma	532
F. Şahap Sıtkı İlter, Bize Gelen Kitaplar: Güzel Aydınlık, Sam Amca, Gar Saati	534
G. Attilâ İlhan, Behçet Necatigil'in Evler'i Yahut Sokak Korkusu	539
H. Attilâ İlhan, Sam Amca'nın Sevabı Ve Günahı	544
I. Fikret Ürgüp, Bir Akşam Vakti, Hikâyeler Ve Can Sıkıntısı.....	548
İ. Attilâ İlhan, Eksik Firari.....	553
J. Can Yücel, Made In Turkey	558
K. Ömer Faruk Toprak, İnce Memed Destanı	565
L. Can Yücel, Dergiler Arasında	568
M. Sunullah Arısoy, Hürriyete Doğru	578
N. Orhan Duru, Maskeli Balo.....	583
O. Attilâ İlhan, Ben O Adamları Gördüm	586
Ö. Tefik Çavdar, Bir Çözümleme Denemesi.....	589

P. Tefrik avdar, Tarık Dursun’un Aile Evi	603
III. TARTIŞMA VE TENKİT YAZILARI	609
A. Fethi Giray, Kendi Kendimizi Tenkit	609
B. İlhan Tarus, Dil Ve Nesiller; Peyami Safa’nın Hiddeti	612
C. İlhan Tarus, Memleket Ve Kültür Meseleleri: Dil Kurumu	615
Ç. Cevdet Perin, İki Dergi İki Zihniyet	618
D. Selâhattin Aldanır, En Kolayı Eleştirmecilik	620
E. Tarık Buğra, Bir Müsabaka	623
F. ***, Dergilerin Boyu	625
G. Can Yücel, Eleştirmeyi Eleştirme: Nurettin Şadan Bey	633
H. Cemil Miroğlu, Bir Kıt’a Münasebetiyle	637
I. Attilâ İlhan, Bilmem Siz Ne Dersiniz?	642
İ. Attilâ İlhan, Yeniler!, Derseniz!	645
J. Tahir Pamir, Kendi Diliyle Anadolu	648
K. Can Yücel, Bulanık Suda Balık Avlamak	651
L. Şerif Hulûsi, Niçin Örnek Şair?	656
M. Salim Şengil, Sait Faik Armağanı’ndan Çekildik	664
N. Attilâ İlhan, İş İştir	672
O. Halis Acarı, Tekne Vezninde Biçne	676
VI. DENEME TÜRÜNDEKİ YAZILAR	683
A. Ataç, Yalnızlık	683
B. Çetin Altan, Kelime Doğmatizmi Üzerinde Küçük Bir Deneme	686
C. Ataç, Sözler	689
Ç. Ataç, Sözler	692
D. Ataç, Sözler	695
D. Ataç, Söz Arasında	698
E. Ataç, Söz Olsun	701
F. Nurullah Ataç, Söz Olsun	703
G. Ataç, Sözden Söze	706
H. Çetin Altan, Furya	709
I. Ataç, Söz Arasında	711
İ. Çetin Altan, Suda Havan Dövmek	713

J. Ataç, Sözden Söze	716
K. Ataç, Karalama	718
L. Ataç, Anlamak.....	720
M. Ataç, Gençler	722
N. Ataç, Diyelim.....	724
O. Nurullah Ataç, Diyelim.....	726
V. HALK EDEBİYATI İLE İLGİLİ MAKALELER	728
A. İlhan Başgöz, Folklor Ve Halk Edebiyatı	728
B. İlhan Başgöz, Mânilerimizin Başlıca Temleri	732
C. İlhan Başgöz, Mânilerimizin Başlıca Temleri	740
Ç. İlhan Başgöz, Folklor Ve Halk Edebiyatı: Âşık Veysel'in Yeri	746
D. İlhan Başgöz, Folklor Ve Halk Edebiyatı: Bilmecelerin Toplumla İlgisi.....	750
E. İlhan Başgöz, Dügün Türküleri Mi Ağıt Mı?	755
VI. SANATÇILAR HAKKINDA	762
A. Cahit Sıtkı Tarancı, Fethi Giray'ın Şiir Sanatı	762
B. Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, Bir Hikâyeciye Takdim Ediyoruz	764
C. Ne Düşünüyorlar?	767
Ç. Ataç, M. Ş. E.	771
D. Ahmet Kutsi Tecer, Esendal I	772
E. Sait Faik, Ölen İyi Hikâyeciye	776
F. İlhan Tarus, Esendal'ın Sanatı.....	778
G. Cahit Sıtkı Tarancı, İşte Hikâyeci	783
H. Şahap Sıtkı, Dilsiz Bir Hikâyeci.....	784
I. Cahit Sıtkı Tarancı, Eluard'ın Arkasından	786
İ. Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, Ömer Seyfettin'in Bir Tarafı	788
J. Talat Tekin, Buğra'nın Yeni Hikâyeleri	791
K. Bülent Ecevit, Orhan Burian'ın Ardından	796
L. Füzûzan Selçuk, Şair Fatih.....	799
M. ***, Adile Ayda'nın Başarısı Üzerine	802
N. Cahit Güçbilmez, Uzun Yolların Haydudu	804
O. Selahattin Aldanır, Cahitçik	809
Ö. Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, Son Yolculuk	815

P. Nurullah Ata, Ahmet Haşim	818
R. Tefrik Çavdar, Nezihe Meriç'in Evreni	823
S. İlhami Soysal, Geride Kalan	832
VII. SANAT ANLAYIŞLARI VE MESELELERİ HAKKINDAKİ YAZILAR.....	836
A. Şahap Sıtkı, Tenkid	836
B. Eşref Üren, Resimde Yeni.....	839
C. Ömer Faruk Toprak, Avuçlarıyla Ateş Taşıyan İnsanlar	841
Ç. Attilâ İlhan, Toplumcu Ve Gerçekçi Sanat Geleneğine Saygı	845
D. Haşmet Akal, Yenilik Ve Fikirde İhtikâr	851
E. Haşmet Akal, Yenilik Ve Eskilik Sorunu	854
F. Ömer Faruk Toprak, Ulusal Edebiyat Üzerine	857
G. Louis Aragon, Şiir Sanatı	860
H. Tahir Pamir, Yerli Olmak Üzerine.....	864
I. Ömer Faruk Toprak, Yaşadığımız Serüven	868
İ. Attilâ İlhan, Biçimcilik- Özcülük Konusunda Bazı Yanılmalar.....	871
VIII. GÖRSEL SANATLAR HAKKINDAKİ YAZILAR	876
A. Suat Taşer, Tiyatro Eserinin Unsurları.....	876
B. Attilâ İlhan, Fransız Sinemasının Geçirdiği Buhran	880
C. Arif Kaptan, İhsan Cemal'in Resim Sergisi.....	883
Ç. Sadi Günel, Meydan Tiyatrosu	886
IX. RÖPORTAJ METİNLERİ.....	889
A. Hikmet Erhan Bener, Kenan Özbel İle Bir Konuşma	889
B. Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, Hikâye Üzerine Nezihe Meriç'le Bir Konuşma.....	894
C. Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, Şiir Üzerine S. Aldanır'la Bir Konuşma.....	897
Ç. Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, Attilâ İlhan'la Konuştuk	902
D. Şahap Sıtkı İlter, Türk Tezyini Sanatları Üzerine İzzet Çetin'den Birkaç Soru	905
E. ***, Şair İlhan Berk'le Bir Konuşma	909
F. ***, Şair Ömer Faruk Toprak'ın Görüşü	911
G. Güner Sümer, Mehmed Kemal İle Konuşu	914
H. ***, Vüs'at O. Bener'le Konuşma	917
SONUÇ.....	920
KAYNAKÇA.....	926

ÖZET	929
ABSTRACT.....	931

KISALTMALAR

C.:	Cilt
İlh.:	İlâ ahirihi
s.:	Sayfa
S.:	Sayı
SHD:	Seçilmiş Hikâyeler Dergisi
t.y.:	Tarih yok

GİRİŞ

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin 1947'den 1957'ye kadar süren yaklaşık on yıllık bir yayım hayatı vardır. Bir iletişim aracı olarak süreli yayınların içtimaî ve kültürel faaliyetleri belirlenirken, basın ve kültür hayatımızdaki yeri tayin edilirken yayımlandıkları süreç içerisinde siyasî ve sosyal çevrede nelere tanıklık ettiği, hangi koşullar altında faaliyetlerini sürdürdükleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'ni tanıyabilmek, tanıtabilmek için biz bu çalışmamızda öncelik olarak 1947-1957 yılları arasındaki Türkiye'nin siyasî, sosyal ve kültürel hayatında meydana gelen değişimleri ortaya koymayı, bu değişimlerin mecmuada bıraktığı etkileri sorgulamayı amaçladık ve böylelikle daha yararlı, daha somut verilere ulaşacağımız kanaatine vardık.

I.TÜRKİYE'DE 1947-1957 YILLARI ARASINDAKİ SİYASÎ VE SOSYAL DÖNEMEÇLER

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin ilk sayısı, otoriter bir yönetim anlayışının benimsendiği İnönü döneminin yavaş yavaş hükmünü kaybetmeye başladığı, çok partili döneme geçiş hazırlıklarının yapıldığı, II. Dünya Savaşı'nın Türkiye üzerinde olumsuz etkilerinin hissedildiği ve yine savaşın ardından Avrupa'da görülen toplumsal ve kültürel değişimlerin Türkiye'ye de yansıdığı böylesi kompleks bir ortamda 1947'de yayımlanmıştır.

Türkiye'nin siyasî ve sosyal yapısını uzun bir süre düzelemeyecek hale getiren bu kompleks ortamın oluşumuna sebebiyet veren önemli etken maddelerinden biri İnönü döneminde izlenen politikalarlardır. Zira İnönü'nün Cumhurbaşkanı olduğu yıllarda otoriter bir yönetim anlayışının benimsendiği Türk siyasî tarihinde bilinen ve kabul edilen bir gerçektir (Ekinci, 2002:703-745).

İsmet İnönü, 26 Aralık 1938'deki CHP kurultayında alınan bir kararla hem partinin değişmez genel başkanı olmuş hem de "Millî Şef" olarak ilan edilmiş ve böylelikle otorite kurma çabalarının da sinyallerini vermiştir (Ekinci, 2002: 705). İnönü döneminde kurulmaya çalışılan otoriter rejimin sebepleri; öncelikle dünyada yaygınlaşan şeflik sisteminin etkisi ve Atatürk döneminde başlatılan laik devrimlerden sapılacağı endişesi daha sonra II. Dünya Savaşı'nın Türkiye için iç ve dış yönden büyük tehlikeler arzemesi olarak gösterilmekte ve açıklamalar bu sebepler etrafında toplanmaktadır (Karaca, 2010: 61).

Millî Şef döneminde II. Dünya Savaşı'nın Türkiye'ye etki etmesini engellemek üzere alınan tedbirler amaca yönelik hizmetten ziyade baskı rejimini körüklemiştir. Ülkede ekonomik sıkıntılar artmış, ideolojik çatışmalar baş göstermiş, demokratik atılımlar kesintiye uğramış, kültürel faaliyetler yavaşlamıştır (Karaca, 2010: 60)

Ekonomik sorunların yaşandığı böylesi bir çevrede bir dergiyi yayım hayatında tutabilmenin ne kadar güç olduğunu söylemeye hacet yoktur. *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nin sahibi Salim Şengil, ekonomik sorunlar nedeniyle çektiği sıkıntıları ve bu sıkıntıları bertaraf etmek üzere aldığı tedbirleri zaman zaman ifade etmiştir;

"Bu sayımızı eline alan okuyucularımız bize gösterilen ilginin üstünde, birtakım yeniliklerin dergimizde yapıldığını görecektir. Bu, beş yıldan bu yana hiç eksilmeyen ve imkânlarımızın ötesinde her gün biraz daha iyiye ve güzele ulaşmak ve bu yolda yürümek inancını kuvvetle duyduğumuzun bir ifadesidir. Düşüncelerimizin ve arzularımızın dışında biraz olsun muhtevada kötüleştirmek -taklitlerimiz gibi- elimizden gelseydi, tereddütsüz söyleyelim ki göz açıp kapayıncaya kadar kısa bir zaman zarfında satışımızın on mislini bulması mümkündür. Buna rağmen bu yola sapmadık. Bize inanan yazarlarımız, okuyucularımız ve müzaharetini eksik etmeyip reklam veren

müesseselerin yardımlarıyla inandığımız bu hedefe doğru ısrarla yürümeye devam edeceğiz. Elbet bir gün, bu memleketin kültürüne, eğitimine hizmet iddiasında olan müesseselerin bu işin derecesini anlayacakları zaman gelecektir.

Bir buçuk yıldır süren kağıt buhranı yüzünden normal fiyatın üç misli mukabilinde kağıt tedarik ettik ve hiçbir zaman satış fiyatımızda değişiklik yapmayı düşünmedik.”(Şengil, t.y.: S.1, s.6)

Salim Şengil’in de açıklamalarından anlaşılacağı gibi memleketin kültürüne, eğitimine hizmet etmek, bir dergiyi iyiye ve güzele ulaştırmak ülkede baş gösteren “kâğıt buhranı” hasebiyle imkânlarının ötesinde bir uğraş olmuştur.

İdarî aksaklıklar, yoksulluk ve baskı rejiminin yarattığı buhran Türkiye’nin siyasî ve sosyal düzenini bozmuş ve partide bu kötü gidişata dur demek isteyen muhalif sesler duyulmaya başlamıştır. Ayrıca II. Dünya Savaşı’nın totaliter rejim aleyhinde sonuçlanması ve Türkiye’ye yönelik dış tehditlerin artması ile politika değişikliğine gidilmesi zorunlu hale gelmiş, çok partili hayata geçmek üzere demokratikleşme sürecinde hızlı adımlar atılarak 18 Temmuz 1945’te Millî Kalkınma Partisi ardından da 7 Ocak 1946’da Demokrat Parti kurulmuştur (Özüçetin, 2002: 769)

21 Temmuz 1946’da yapılan seçimlerde CHP iktidara gelse de muhalefet halkın desteğini kazanmış ve gücünü artırmaya devam etmiştir. Nihayetinde 14 Mayıs 1950’de yapılan seçimlerde CHP cephesi daha fazla dayanamamış, Demokrat Parti seçimleri kazanarak iktidara gelmiş ve Türkiye’de 1960’a kadar devam edecek kesintisiz siyasî bir süreç başlamıştır.

Demokrat Parti yönetimi, iktidara geldiği ilk yıllarda baskı rejimini kaldırmak üzere vadettiği özgürlükleri hayata geçirmek için girişimlerde bulunmuş, iç ve dış politikada önemli adımlar atılmış ve böylelikle yönetim

başlangıç olarak olumlu bir tablo sergilemiştir. ABD ile gelişen ilişkiler, DP döneminin belirleyici niteliklerinden biri olmuştur. ABD ve diğer ülkelerle olan ilişkilerin sıcak tutulmasına özen gösterilmiş, bunun sonucunda dış siyasette iyi bir yer edinen Türkiye'nin dış ülkelere kredi arzı genişleyerek ülkenin tarım ve sanayi sektörlerinde makineleşme sağlanmıştır. Tarım toplumundan sanayi toplumuna doğru hızlı bir geçiş yaşayan Türkiye'nin bu durumuna paralel olarak ekonomisinde bir canlanma gözlenmiş ve ülkede ulaşım imkânlarının da doğmasıyla köyden kente göç başlamıştır.

Yine DP iktidarının ilk dönemindeki gelişmelerden biri 1952 yılında Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun kurulmuş olmasıdır (Korkmaz, 2012: 8). Demokratikleşme sürecinin ardından insanların toplumda söz sahibi olmak ve haklarını aramak yoluna gittikleri anlaşılmaktadır. Ancak *“DP, iktidara geldiği ilk yıldan itibaren ekonomik anlamda geçici bir rahatlama sağlamış ve dış politikada başarılı adımlar atmışsa da muhalefete yönelik baskılar uygulamakta da gecikmez. CHP milletvekili, gazeteci Hüseyin Cahit Yalçın'ın dokunulmazlığının kaldırılması (1952), Millet Partisinin kapatılması (1954), CHP mallarının hazineye devri, Köy Enstitülerinin Öğretmen Okullarına çevrilmesi, Halkevlerinin kapatılması İnönü dönemindeki baskının bu dönemde de sürdüğünü gösteren örneklerdir.”*(Karaca, 2010: 81)

Demokrat Partinin iktidar olduğu ilk dönemde ülkenin siyasî ve sosyal düzeni belirttiğimiz olgular etrafında şekillenmiş; ancak sorunların geçici olarak halledilmesi, yeniden zuhur etmesine engel olamamıştır.

1954 yılında yapılan seçimlerde DP hükümeti seçimleri kazanarak iktidar olmaya devam etmiştir. Seçimlerde sağlanan büyük başarı, 1954 yılına kadar yapılan icraatın doğruluğuna hükümeti inandırmış olsa da hükümetin çizdiği olumlu tablo zaman geçtikçe deforme olmaya başlamıştır (Yücel, 2002: 840-842). Hızla artan şehir nüfusu çarpık kentleşmeye, kalabalıklaşan şehir hayatı insanların yalnızlaşmasına ve göç edenlerin uyum sıkıntısı çekmelerine neden olmuştur. Bu sorunlarla birlikte toplum hayatının

değişmesi zaman içerisinde sınıfsal farklılıklar oluşturacak bir boyuta varmış ve toplumda işçi- patron, köylü- şehirli, ağa- köylü gibi birbirine zıt gruplar zuhur etmiştir.

Ekonomik sorunların yeniden gündeme gelişi, ideolojik çatışmalar ve baskılarla yıpranan halkın hükümete olan güveni azalmış, toplumun siyasî ve sosyal düzeninin yeniden sarsıldığı bu huzursuzluk ortamında DP hükümeti halkın desteğini kaybederken muhalif partiler giderek güçlenmeye başlamıştır. Muhalefetin güçlenmesi, DP hükümetinin daha baskıcı bir politika izlemesine ve dolayısıyla durumu aleyhine çevirmesine yol açmıştır. Kamu personeline, yargıçlara ve üniversite öğretim üyelerine yönelik bir sindirme politikası uygulanırken bir yandan da basın baskıyla kontrol altına alınmaya çalışılmıştır (Korkmaz, 2012: 9).

Türkiye’de yaşanan sorunların çözüme ulaştırılamamış olması hükümeti erken seçim kararına sevk etmiş ve 1957 yılında yapılan seçimlerde Demokrat Parti yeniden iktidar olmasına rağmen önceki seçimlere oranla daha düşük bir yüzdeyle seçimleri kazanmıştır. DP dönemine dair bahsettiğimiz tüm sıkıntılar ne yazık ki 1957 seçimlerinden sonra da devam etmiş ve 1960 yılında hükümeti devirmek üzere yapılan askerî darbenin önüne geçilememiştir.

II. TÜRKİYE’DE 1947-1957 YILLARI ARASINDAKİ KÜLTÜREL AÇI VE EDEBÎ HAREKETLİLİK

Türkiye’nin 1947 ile 1957 yılları arasındaki siyasî ve sosyal aşamalarını incelemiş ve kaydetmiştik. Buna göre Türkiye’nin siyasî ve sosyal anlamda gidişatını etkileyen hem iç hem de dış faktörlerin olduğu belirlenmiştir. İnönü hükümetinin uyguladığı politika ve bu politikanın toplum düzeninde yarattığı aksaklıklar, II. Dünya Savaşı’nın ülke üzerindeki olumsuz yansımaları, çok partili hayata geçiş çabaları ve Demokrat Parti’nin iktidar

olduğu süre içinde ülkenin siyasî ve sosyal anlamda geldiği nokta değerlendirilmiş; ekonomik buhran, baskı rejimi, ideolojik çatışmalar söz konusu dönemin gündem maddelerini oluşturmuştur. Siyasî ve sosyal düzeni etkileyen böylesi oluşum ve değişimlerden kültürel faaliyetlerin de içerik ve işleyişi bakımından etkilenmiş olması muhtemeldir. Dolayısıyla 1947-1957 yılları arasındaki Türkiye’de kültürel faaliyetlerin neler olduğu, sanat kollarının ne gibi anlayışlara yöneldiği ve hangi temalara ağırlık verdiği açıklanırken ülkenin siyasî ve sosyal durumu dikkate alınacaktır.

İnönü döneminde görülen kültürel faaliyetler genel itibariyle Atatürk dönemi ilkelerinin işleyişini devam ettirmek ve çağdaşlaşmayı sağlamak üzere gerçekleştirilmiştir. Konservatuar ve operanın açılması, radyoda batı müziğine ağırlık verilmesi, muhtelif üniversitelerde Yunan ve Latin filolojilerinin kurulması gibi faaliyetler de gösteriyor ki bu dönemde batı eksenli bir çağdaşlaşma politikası yürütülmüştür (Sazyek, 2006: 25).

İnönü döneminin en önemli kültür ve kalkınma hareketlerinden biri, Köy Enstitülerinin kurulmasıdır (Tonguç, 1948: 1475-1486). Bu enstitülerin kuruluş amacı, kırsal kesimde yaşayan çocukların okuyabilmelerini sağlamak, onları değişen hayat koşullarına uyumlu bir hale getirmek ve böylelikle toplumun her kesiminde aynı ulusal bilinci oluşturarak sınıf ayrımlarının önüne geçebilmektir (Sazyek, 2006, 25). Ulusal olma düşüncesiyle de toplumun her kesiminden aydınlar yetiştirmek ve ülkeyi gelecek yıllarda refah seviyesi yüksek bir toplum haline getirmek amaçlanmıştır diyebiliriz.

İnönü döneminin Millî Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel’dir. Hasan Ali Yücel, ülkenin genelinde bir kalkınma hareketi sürdüren bu dönem politikasında faaliyetleri ile önemli aşamalar katetmiş, Türk kültür hayatının canlanmasını sağlamıştır. Yücel’in Millî Eğitim Bakanı olduğu dönemde bakanlık bünyesinde Tercüme bürosu kurulmuş (Oktay, 1993: 23-26), bu Tercüme bürolarında batı edebiyatından eserler Türkçe’ye çevrilerek Türk

edebiyatına kazandırılmıştır. Böylelikle Türk aydınları batıdaki edebî akımlarla eş zamanlı olarak tanışma imkânı yakalamış ve bu imkân Türk edebiyatının modernleşmesi meselesine katkılar sağlamıştır (Karaca, 2010: 64).

İnönü döneminde benimsenen çağdaşlaşma politikası düşünce ve faaliyet itibarıyla o dönem kültür hayatımız için fonksiyonel bir yapıya sahiptir. Ancak Millî Şef dönemi, aynı zamanda baskı rejiminin uygulandığı bir dönemdir. Çünkü hükümet II. Dünya Savaşı'nı Almanya'nın kazanacağına inanarak kendisine bir taraf belirlemiş, savaş karşıtı ve sosyalist düşüncüyü (Karaca, 2010: 64-65) savunan kesim üzerinde baskı kurmuş; fakat Almanya'nın savaşta mağlup olacağını anladıktan sonra da izlediği politikayı değiştirerek kendisine inanan Türkçü-Turancı (Karaca, 2010: 64) kesimin de güvenini sarsmış ve sonuçta hem aydın kesim arasındaki mevcut ideolojik ayrılıkların büyümesine hem de kendisi ile aydın kesim arasındaki görüş ayrılıklarını artırarak idarî yapıdan hoşnut olmayan topluluğun büyümesine sebep olmuştur. Zaten savaş karşıtı olanlar ve sosyalist düşüncüyü savunanlar üzerinde uygulanan baskı, II. Dünya Savaşı'nın sonuna doğru hükümetin izlediği politikayı değiştirmesi hasebiyle idarî yapıdan hoşnut olmayan Türkçü-Turancı kesim üzerinde de uygulanmaya başlamış; ülkede düşünce özgürlüğü engellenerek kimi aydınlara hapis ve sürgün cezaları verilmiş, kimi gazete ve dergiler ya sansürden geçirilmiş ya da kapatılmış, tüm bunlara binaen edebî ve kültürel faaliyetler de sekteye uğratılmıştır (Yetkin, 1970: 33-41).

Türkiye böylesi bir süreç etrafında şekillenirken dönemin edebî eserlerinde de siyasî-sosyal ve kültürel yapının yansımaları ve farklı anlayışların savunuculuğu görülmektedir. Toplum düzenini olumlu yahut olumsuz yönde etkileyen iç ve dış faktörler, yazarları toplumsal temaları işlemeye yönlendirmiştir. II. Dünya Savaşı'ndan dolayı Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik buhranın, toplumun farklı kesimlerinden görüntüsü roman ve hikâyelere konu edilmiştir (Baycanlar, 2007: 39). Bu dönemde

kurulan Köy Enstitülerinde öğrenim görmüş yazarlar, eserlerinde ağırlıklı olarak köy yaşantısını, köyden kente göç ve göçün etkilerini gerçekçi bir üslupla işlemekten yana bir yol izlemişlerdir. Köy Enstitüleri, Halkevleri ve Halkodalarının yetiştirdiği şair ve yazarlar “*marksist düşünceye ve estetiğe bağlı bir köy edebiyatı doğmasına zemin hazırlamış*” (Karaca, 2010: 63) ve toplumcu gerçekçi edebiyatı beslemiştir. Dolayısıyla edebî eserlerde daha çok toplumcu gerçekçi sanat anlayışının hâkim olduğu İnönü dönemi yıllarında şiir sanatında, herhangi bir ideolojik görüşü benimsemeyen, geleneği reddeden, sıradan ve küçük insanın günlük hadiselerini konu edinen tavır ve anlayışlarla Garip Hareketi etkili olmuştur. Aynı yıllarda şiir sanatında toplumsal sorunların işlendiği toplumcu gerçekçi anlayış ile yalnız şiirsellikten yana olan salt şiir anlayışının varlığı da söz konusudur (Karaca, 2010: 77-79).

İnönü dönemi, toplum düzenini olumsuz yönde etkileyen siyasî-sosyal sorunlarına, barındırdığı ideolojik farklılıklara ve baskı rejimine rağmen yine de kültürel faaliyetlerin yoğun olduğu, kültür hayatımıza hareketliliğin geldiği bir dönem olarak kayıtlara geçmiştir (Sazyek, 2006: 27).

Türkiye’de çok partili hayata geçiş sürecinden sonra 1950 yılında iktidara gelen Demokrat Parti döneminde de kültürel faaliyetler canlılığını sürdürmüştür. Demokrat Parti dönemi 1950’lerin başındaki siyasî ve sosyal oluşumları itibariyle Türkiye’de demokrasinin, demokrasi ile birlikte de özgürlüğün geldiği, toplumdaki aksaklıkların onarılmaya başlandığı, dış politikada atılan adımlarla ülke ekonomisinin düzeltilmeye çalışıldığı bir dönemdir (Karaca, 2010: 80-81).

Toplumdaki refah düzeyinin eskiye nazaran daha ileri bir seviyeye ulaşması kültürel faaliyetlerdeki ve edebî anlayışlardaki çeşitliliği de artırmıştır. Anadolu’nun muhtelif yerlerinde basın ve yayın faaliyetlerinin başlaması, ülke genelinde basın ve yayın organlarında bir artış meydana gelmesi (Korkmaz, 2012: 14), caz müziği ve atonal müziğin yaygınlaşması

(Karaca, 2010: 83), tiyatro sanatına önem verilmesi ve batı tiyatrosu takip edilerek kendi tiyatromuzla ilgili gelişmeye yönelik mütalaalarda bulunulması (Tarus, t.y.: S.3, s.67-71), farklı sanat yaklaşımlarının edebiyatımızda yer edinebilmesi (Korkmaz, 2012: 12-13) bu durumun en somut örnekleridir diyebiliriz.

İnönü döneminde başlatılan tercüme faaliyetlerinin bu dönemde de işleyişini artırarak sürdürmesi, Türk edebiyatının modernleşmesi meselesinde katkısı yadsınmayacak bir etkidir. Türk okuyucusu ve Türk aydını tercüme faaliyetleri vasıtasıyla batılı yazarların eserlerini tanıma imkânı elde etmiş; bunun yanında teknolojinin ilerlemesi ve iletişim araçlarının da yaygınlaşması ile batı sanatının akımları Türk sanatında etkin bir şekilde ifadesini bulmaya başlamıştır (Korkmaz, 2012: 13).

Bu dönem Türk edebiyatında Kübizm, Dadaizm ve özellikle Gerçeküstücülük sanat anlayışları, anlatım teknikleri ile söz konusu dönem genç kuşağının ilgisini çekmiştir (Karaca, 2010: 83-84). Resim sanatında da sürrealist ve kübist eğilimler görülmüş, ancak bunun yanı sıra millî motiflerin resme yansıtılması düşüncesi de gündeme gelmiştir (Korkmaz, 2012: 11)

Demokrat Parti'nin iktidar olduğu 1950'li yılların başında söz konusu dönemin mevcut sorunları her ne kadar giderilmeye çalışılsa da kalıcı bir çözüm sağlanamamış ve gelişim ile beraber gelen değişime uyum gösterememekten doğan neticelerin, daha sonraki yıllarda toplum yaşantısında ve dolayısıyla Türk edebiyatındaki tezahürleri huzursuzluk, karamsarlık ve çaresizlik olmuştur (Korkmaz, 2012: 12).

Tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş ve köyden kente göç olgusu ile düzen sorunları baş göstermiş; bu sorunlar dönemin şiir, hikâye ve romanlarında hâkim konular olarak ifadesini bulmuştur.

1950 sonrası Türk romanında yazarlar, toplumsal yapıdan kaynaklanan haksızlıkları ve düzen sorunlarını (Moran, 1994: 7), köy gerçeğini, köyden kente göç sonrası kentleşmenin getirdiği sorumlulukları toplumcu gerçekçi bir üslupla ele almışlardır. Kalabalıklaşan kentlerde gittikçe yalnızlaşan insanın bunalımı ve karamsarlığı yanında kent hayatına uyum sağlayamayan kırsal kesim insanının yaşadığı değer çatışması (Korkmaz, 2012: 12), bu dönem romanının içerik olarak birbiriyle bağıntılı konulardan oluştuğunu göstermektedir.

Hikâye yazarları ise roman yazarlarının aksine bu dönemde bireyi ve bireyin iç dünyasını ele almayı tercih etmiş, toplumsal temalara 1950'li yılların ilk yarısından sonra rağbet göstermemişlerdir. Selim İleri, bu dönem hikâyeciliğimizde kişisel başarıların yaygınlık kazandığını, hikâyeciliğimizin hem çağcıl bir yapıya kavuştuğunu hem de zengin açılımlar ve yönsemeler taşıdığını dile getirmiştir (İleri, 2008: 27). İnci Enginün ise bu dönem hikâyeciliğimiz hakkındaki görüşlerini bildirirken 1950'lerin küçük hikâyeciliğini hazırlayan en önemli faktörlerden biri olarak Salim Şengil'in genç hikâyecilere, hikâyelerini *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde yayımlama imkânı sunarak hikâye sanatının gelişimi için elverişli bir ortam sağladığının altını çizmiştir (Enginün, 2007: 329).

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi 1950 kuşağı Türk hikâyeciliğinin bir hülâsası gibidir. 1947 yılında yayım hayatına başlayan dergide yayımlanan ilk hikâyeler, II. Dünya Savaşı'nın ülke üzerindeki olumsuz etkileri, kırsal kesimin çevre ile olan ilişkileri, şehir hayatı ve ekmek kavgası gibi toplumsal temalar etrafında şekillenirken öbür yanda Memduh Şevket Esenal hikâyelerindeki yalın anlatımı, derin bir gözlem gücüne dayanarak ruhsal durumlarıyla beraber çizdiği tipleri ve kendine has bir hikâyecilik anlayışıyla genç kuşak hikâye yazarlarına örnek olmuş; Türk hikâye sanatının 1950'li yıllardaki gelişimine katkıda bulunmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nde hikâyeleri yayımlanan ve 1950 kuşağı hikâye yazarlarının örnek aldığı bir diğer usta hikâyeci Sait Faik’tir. Döneminden çok ileride bir bakış açısıyla kendine has bir söyleyiş zenginliğine sahip olan Sait Faik, olayların yerine durumların ele alındığı hikâyecilik anlayışıyla Türk hikâye sanatına yeni ve modern bir soluk getirmiştir. *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* yazarları ve dönemin genç hikâyecilerinden Nezihe Meriç, hikâyelerinde kadının bir birey olarak toplumdaki yerini tayin ederken; Vüs’at O. Bener ve Bilge Karasu hikâyelerindeki kişilerin iç dünyalarını aktarırken Sait Faik’in Türk hikâyeciliğine kazandırmış olduğu bu modernize yapıdan yararlanmışlar ve dolayısıyla 1950’li yıllardaki Türk hikâyeciliğinin gelişimine destek olmuşlardır.

1950’li yılların Türk şiirinde ise İnönü dönemindekine benzer bir şekilde çeşitli sanat anlayışlarının mevcut olduğu görülmektedir. Bu çeşitliliğin başında *Hisar Dergisi* etrafında gelişen ve batı taklitçiliğine karşı çıkarak millî olanla yeninin bir araya getirilmesi ilkesine bağlı bir sanat anlayışını benimseyen Hisar topluluğu gelmektedir (Karaca, 2010: 85).

Bir başka sanat anlayışına sahip olarak *Mavi Dergisi* etrafında faaliyetini sürdürmüş olan Mavi topluluğu, şiirlerinde sosyal realist bakış açısını (Attilâ İlhan öncülüğünde) yorumlamışlardır (Karaca, 2010: 86-87).

Bu dönem Türk şiirinin çeşitliliğini sağlayan son halkayı İkinci Yeni hareketi oluşturmaktadır. “*İkinci Yeni ise dönemindeki bu topluluklardan daha güçlü çıkmış ve Garip’ten sonra tıkanan Türk şiirine, -çağın ve çevrenin koşullarının da etkisiyle- yeni bir yol açmıştır.*” (Karaca, 2010: 89)

Elhâsıl, birbiriyle bağıntılı yahut birbirinden farklı oluşumlarıyla beraber kültürel ve edebî çevrede bir hareketliliğin söz konusu olduğu 1947-1957 yılları arasındaki Türkiye’de, siyasî ve sosyal yapıdaki aksaklıklara rağmen fonksiyonel olarak Türk kültürünün ve edebiyatının modernleşmesi

meselesinde çokça mesafelerin katedildiği, yalnız belirli bir aydın kesim için değil, sanat hayatının içinde yer edinme ihtiyacı duyan toplumun her kesiminden insan için gelişime müsait bir dönem yaşandığı söylenebilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SEÇİLMİŞ HİKÂYELER DERGİSİ'Nİ TANIYALIM

I. DERGİNİN TANITIMI

A. Yayınlanma Serüveni

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi adından da anlaşıldığı gibi sayfalarında yalnız hikâyelerin yer alacağı bir dergi olarak, kendisi de bir hikâyeci olan Salim Şengil tarafından çıkarılmaya başlanmıştır.

Salim Şengil, aslen bir edebiyat ve sanat dergisi çıkarmayı düşünmüş; ancak bu düşüncesini dönemin önde gelen hikâyecilerinden Memduh Şevket Esendal ile paylaştığında Esendal, “*Şengil, sen öykücüsün öyle bir dergi çıkaracağına, yalnız öykü yayımlanan bir dergi çıkarsan daha iyi olur*” diyerek Şengil’i yalnızca hikâye yayımlanan bir dergi çıkarmaya teşvik etmiştir (İmge Öyküler, 2005: S.4, s.129-130).

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, iki seri halinde karşımıza çıkmaktadır. Toplam 113 sayıdan oluşan derginin ilk serisi 47. sayıda sonlandırılmış ve dergi kısa bir aradan sonra ikinci defa olarak çıkarıldığında yeni serisine yine 1 numaradan başlayıp 66 sayıya ulaşmıştır. 13 cilt olarak düzenlenen 113 sayının ilk 8 sayısı tek, 9-10, 11-12, 13-14 çift, 15-16-17 üç, 18-19, 20-21, 22-23, 24-25, 26-27, 28-29, 30-31, 32-33, 34-35, 36-37, 38-39, 40-41 çift, 44’ten 47’ye kadar tek; yeni serinin ilk 31 sayısı tek, 32-33, 34-35 çift, 36 tek, 37-38, 39-40, 41-42, 43-44, 45-46 çift, 47’den 56’ya kadar tek, 57-58 çift, 59’dan 61’e kadar tek, 62-63 çift, 64’ten 66’ya kadar tek sayı halinde yayımlanmıştır.

Sayıların ciltlere dağılışı da düzensizdir. 1. ciltte 1-5. sayılar, 2. ciltte 6-14. sayılar, 3. ciltte 15-25. sayılar, 4. ciltte 26-37. sayılar, 5. ciltte 38-47. sayılar, 6. ciltte 1-6. sayılar, 7. ciltte 7-12. sayılar, 8. ciltte 13-19. sayılar, 9.

ciltte 20-24. sayılar, 10. ciltte 25-30. sayılar, 11. ciltte 31-48. sayılar, 12. ciltte 49-63. sayılar, 13. ciltte 64-66. sayılar bulunmaktadır.

Seçilmiş Hikâyeler'in yayınlanma serüveni hususunda en değerli bilgileri yine Salim Şengil'in kendisinden öğreniyoruz. Şengil, 27 Mart 1954 günü İstanbul Teknik Üniversitesi Makine Fakültesi'nde düzenlenen dergiler toplantısında *Seçilmiş Hikâyeler*'in sekiz yıllık serüvenini hülâsa eden bir konuşma yapmış, bu konuşma ise derginin 26. sayısında yayınlanmıştır. Konuşma metnini tümüyle aktarıyoruz:

“Konuşmama başlamadan önce bize bu hesaplaşma fırsatını veren Teknik Üniversite Makine Fakültesi talebe cemiyeti arkadaşlarıma teşekkür etmek isterim. “Edebiyat Dünyamız” adını verdikleri bu toplantıların başarılı ve memleketimize faydalı olmasını diler, hepinizi sevgi ve saygıyla selamlarım.

Şimdi 8 sene geriye Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin doğduğu günlere doğru başımızı çevirince o günkü şartların ne kadar ağır, zor durumda olduğunu görerek insanın ürpermemesi mümkün değil. Edebiyat dergilerinin susuzluktan kavrulmuş kavak ağaçları gibi bir biri arkasına devrilip gittikleri, yayınlanmalarıyla batmalarının bir olduğu günlerde dergimizin okuyucunun karşısına çıkması onun kaderinde varmış denebilir. Ortada görülenlerin sayısı ise yok denecek kadar azdı. Bu azlık da eş dost kayırmasıyla sanatı hiçliğe götüren yola boş yere yöneltmeye çalışıyordu. Sanat ise hür olduğu müddetçe var olabilirdi. Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin bu sürüp gelen şartların ağırlığını duyarak, hesaplarını buna göre yaparak halkın önüne atılması onun yeniye yönelen tarafını, hamleci özelliğini meydana getiriyordu. Böylece günün hikâyecilerini bir araya getirirken yeni yeni imzaları tanıtıyor, hikâye sanatına ve Türk edebiyatına değerler kazandırıyor. Nezihe Meriç, Vüs'at O. Bener, Zeynel İlhan, Ziya Termen, Hikmet Erhan, Tarık Dursun K., Muzaffer Erdost gibi imzaları bu arada sayabiliriz. Bu çalışmalarda büyük

emeği geçen değerli hikâyeci rahmetli M. Ş. E.'yi anmak bizim için bir vazifedir.

36-37'nci sayıya kadar Seçilmiş Hikâyeler Dergisi yalnız hikâye yayınlanan bir dergiydi. Tanıttığı sanatçılara zaman zaman özel sayılar ayırarak onları dört başı mamur veriyordu. Öte yandan da öbür dergilerden kesin bir çizgi ile ayrılan özelliklerini korumaya çalışıyordu. Gönül isterdi ki dergi yalnız hikâye yayınlayarak devam edebilsin, olmadı. 38-39'uncu sayıdan itibaren şiir, resim, müzik, tiyatro, eleştirme gibi konulara da yer verildi.

Bir ara maalesef derginin boyunu da biraz büyültmek zorunda kaldık. Çarşaf gibi büyük her nesneden magazinlerin yanında dergiyi göstermek hakkından bile mahrumduk. Fakat bütün bu ayrıntılar onu gereği kadar sattıramıyordu. Hemen şunu kaydedelim ki edebiyata karşı bu ilgisizlik yalnız memleketimize vergi bir hal değildir. Ama şu var ki; bizim onlardan daha çok okumaya mecbur bir millet oluşumuzdur.

1815 yılında romantizmin Almanya'da kuvvetle savunulduğu bir devirde, ilk Alman romantiklerinin çıkardıkları derginin satılmaması üzerine Wilhelm Schlegel, Karoline'ne şöyle yazıyordu: "Satılmıyor, satılmıyor. Öyle anlaşılıyor ki bundan böyle dergimizin her nüshasıyla birlikte bir de yağlı börek vermek gerekecek." Ben de şimdi huzurunuzda çaresizlikle diyorum ki ne yapalım, her sayısıyla birlikte bir apartman katı veya bahçeli, döşeli ev vadeden bir kupon mu sunmalıydık. Kâğıdın bile bulunmadığı bir zamanda bin bir mücadele içinde dergiyi çıkarıyorsunuz. Okuyucuya sunulmak üzere satıcıya veriyorsunuz. İşte felaket buradan başlıyor. Satıcı işi hepinizin malumu, parmağınızı kaptırsanız kolunuz gidiyor. O halde en iyisi kapatmak ve kurtulmak. Ama şerefli bir yol mudur bu? Şüphesiz hayır. İşte biz, kısmen dostluklarımıza dayanarak edindiğimiz, kısmen de sanat koruyucularının dergimizi beğenerek verdikleri reklamlarla işimizi yürüttük, yürütüyoruz da.

Niçin çok reklam koyuyorsunuz diyenlere verilecek en kısa karşılığımız budur.

Türkçemizde “Ya bu deveyi gütmeli, ya bu diyardan gitmeli” diye güzel bir deyim vardır. Bu diyardan asla gitmeye niyetimiz olmadığına göre bu deyimi şöyle değiştirdik, “Bu deveyi gütmeli, bu deveyi gütmeli” oldu mu? Zaten başka türlü düşünmek bize ağır gelir.

Dergiye konulan hikâyelere gelince: bunlarda imza kimin olursa olsun, tek düşüncemiz sanat değeri taşımalıdır. Yayınlanan hikâyeler ister toplum meselelerini ele alsın, ister ruh hallerinden bahsetsinler, bizim için pek farklı değildir. Biz bu sanatla topluma faydalı olmayı gaye edindik. Bu suretle de toplumda sanat şuurunun gelişmesini sağlamaya çalıştık çalışıyoruz da. Hikâyenin masaldan farklı, uyku ilacından boş zaman öldüreninden ayrı bir şey olduğuna inanıyoruz. Bunun meyvelerini de gördük. Bazı gazetelerin dünya ölçüsünde açtıkları yarışmalarda bizim yazarlarımızın hemen hemen hepsi mansiyon kazandılar. Dergimiz için övünülecek bir olaydır bu. Övünme yoluna hiçbir zaman sapmadık. Söylemek istediğimizi yaptığımız işle anlatmak istedik. Bugün derginin her sayısını dolduracak kadar bizi ve çalışmalarımızı öven yazılar almamıza rağmen bunları yayınlamayı düşünmedik. Ancak, başka yerlerde çıktıktan sonra “Basında Yankımız” sahifesine almayı en tabii hak olarak bildik. Bugün hikâye sanatımız birçok milletlerin hikâye sanatıyla yarışacak duruma eriştiyse, genç nesil kendini çoktan göçüp gitmiş, ama hala sanat piyasasında boşuna ayak direyen bir nesle, gazetelere, kitapçılara editörleriyle birlikte kabul ettirmişse müsaade edin de bunda ufak da olsa Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nin emeği bulunduğunu söylemeliyim. Son söz olarak şunu da kaydetmek isteriz ki: bu mücadelede yılmayışımız, ümitle çalışmamız boşa gitmedi. Dergimiz, memleketimizde bir dergi ömrü için pek de küçümsenmeyecek bir sayı olan 8 yıldan beri çıkmaktadır. Demek isteriz ki, süt dişlerimizi değiştirdik.

Birçok arkadaşlarımız gibi bugün Ankara caddesinde görülen kitap furyasından korkmuyoruz. Yeter ki halkımızın büyük bir topluluğu okumaya alışsın, kitap sevgisini tatsın. İçlerinden elbet bir kısmı, bir gün gelip kaliteli eser arayacaktır düşüncesindeyiz.

Şiir sanatımızın da hikâyeden sonra önemli bir noktaya ulaşmış bulunmasını, hikâye kadar, hatta ondan da fazla yayınlanmasında aramalıyız.

Roman sanatımız günden güne gelişmekte, gerçek yerini kısa zamanda alacağı ümidini uyandırmaktadır.

En garip durumda tiyatro yazarlığıdır. Bunun da sebebi maalesef iki tiyatromuz oluşundan ileri gelmektedir. (Küçük Sahne yerli eser oynamadığı için onu bu tasnifin dışında tutuyoruz. Devlet Tiyatromuz birçok kayıtlamalar içinde, İstanbul Şehir Tiyatrosu talimatname derdinde bulundukça bu memleket tiyatro yazarı yetişmesi için çok bekleyecektir. Tiyatro oynandıkça kusurları görülen, düzeltilen yazı ve söz sanatıdır. İstanbul Şehir Tiyatrosu sanatçıları, talimatnamelerine önem verdikleri kadar tiyatro sanatına ilgi gösterebilirlerdi hiç olmazsa yolun bir kısmı bugüne kadar alınmış olurdu.

Üniversiteli arkadaşlarımız bizden çalışmalarımızı, dergi çıkarmaktaki güçlükleri, başımızdan geçen tuhaf vakaları kısaca anlatmamızı istediler. Ben de anlattım. Tuhaflığını bir yana koyalım ama ağlamak mı, gülmek mi gerektiğini sizlerin bizim için bir değer taşıyan hükümlerinize bırakıyoruz.” (Şengil, 1954: S.26, s.12-14)

Aktardığımız metne göre *Seçilmiş Hikâyeler*’in yayınlanma amacı önceleri Türk hikâye sanatının gelişmesini ve bu sanatın topluma kazandırılmasını sağlamak iken dergiye sanat-aktüalite ibaresi eklendikten ve derginin içeriği zenginleştirildikten sonra topluma sanatın her kolunu tanıtmak, sevdirmek; toplumun kültür seviyesini, sanat şuurunu yükseltme olmuştur.

Tiyatro, sinema, opera, müzik, bale, resim, heykel gibi sanat kollarını okuyucularına tanıtmak vazifesi ile yalnızca topluma faydalı olma amacı güden, bu amaçla birlikte dergisini ayakta tutabilmek için maddî imkânların yetersizliğine çareler bulan Salim Şengil, derginin yayınlanma serüveni içinde Memduh Şevket Esendal'ın yerini de belirtmiş, usta hikâyeciyi minnetle anmıştır.

Salim Şengil, yazısında en çok maddî imkânsızlıklara ve edebiyata olan ilgisizliğe vurgu yapmıştır. *Seçilmiş Hikâyeler*'in topluma faydalı olabilmesi için okunmuş olması, okundukça da maddî yükünü hafifletmiş olması gerektiği arzu edilirken Salim Şengil, dergisi ile birlikte 1954'lere kadar gelip 8 yıllık bir yayın hayatını geride bıraktıktan sonra dahi şikâyet eder bir üslupla söz konusu meseleleri açıklamıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin bazı sayıları, özel sayı olarak yayınlanmıştır. Derginin ilk serisinden 8. sayı, "*Fahri Erdinç Sayısı*", 15-16-17. sayı "*Salim Şengil Sayısı*", 22-23. sayı "*Şahap Sıtkı İlder Sayısı*", 28-29. sayı "*Yeni İmzalar Sayısı*", 30-31. sayı "*Orhan Kemal Sayısı*", 32-33. sayı "*Fethi Giray Şiir Sayısı*", 40-41. sayı "*Nezihe Meriç Sayısı*", yeni serisinden 5. sayı "*Memduh Şevket Esendal Sayısı*", 14. sayı "*Anıt Şiir Sayısı*" ve son olarak 37-38. sayı "*Amerikan Güzel Sanatlar Sayısı*" özel sayı olarak yayınlanan sayılarıdır.

Seçilmiş Hikâyeler'in 34-35. sayısı özel sayı olmasa da dış kapağında "*Dergimizden Yeni İstanbul gazetesinin müsabakasında derece alan hikâyelerimiz*" ibaresi bulunan ve özel sayı olarak değerlendirilmesi gereken bir sayıdır ki söz konusu sayı, Samim Kocagöz, Şahap Sıtkı, Salim Şengil ve Şevket Tezel'in derece alan hikâyelerine tahsis edilmiştir (SHD, t.y.: S.34-35, s.5).36-37. sayıda da *Yeni İstanbul* gazetesinin açtığı müsabakada hikâyeleri derece alan Orhan Kemal, Hamdi Olcay, Mükerrerem Kâmil Su ve Umran Nazif'in eserleri yayınlanmıştır. Derginin yeni seriden 14. sayısının bir kısmı ölüm yıl dönümü dolayısıyla Ömer Seyfettin'e ayrılmıştır. Yine özel sayı

olmasa da 17. sayı yalnızca Ernest Hemingway'in hikâyelerini içermektedir. 19. sayı Tarık Dursun'un *Evlere Şenlik* adlı uzun hikâyesine, 23. sayı Yaşar Kemal'in *Pis* adlı uzun hikâyesine ayrılmıştır. 27. sayı ise vefatı dolayısıyla Sait Faik için yayınlanmış; sayıda Sait Faik'in eserlerine, hikâyeciliğine ve Sait Faik'le ilgili hatıra yazılarına yer verilmiştir. Derginin yayın faaliyeti sırasında vefat ettikleri için 5. sayıda Memduh Şevket Esendal, 10. sayıda Paul Eluard, 27. sayıda Sait Faik Abasıyanık, 57-58. sayıda Cahit Sıtkı Tarancı ve 64. sayıda Nurullah Ataç ile ilgili yazılar bulunmaktadır.

B. Kimlik Bilgileri Ve Teknik Özellikleri

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, iç ve dış kapak görünümü, başlık klîşesi, ebadı, tabedildiği yer, haberleşme adresi, aylık fiyatı ve tarihi bakımından sürekli olarak değişkenlik gösteren bir dergidir. Dergicilikte hep daha iyiye ve güzele ulaşma arzusu ile yenilenen derginin böylesi değişimler yaşaması tabiidir. Ayrıca dergi, kâğıt tedarikinde sıkıntı yaşanan bir dönemin ürünü olduğu için basım yeri ve fiyatı konusunda da sabit kalınamamıştır. Dolayısıyla derginin kimlik bilgileri ve teknik özelliklerini cilt cilt aktarmayı daha uygun bulmaktayız.

Tamamı Ankara'da basılan ve idare edilen derginin sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden Salim Şengil'dir. Yeni serinin 17. ve 18. sayılarında sekreter Ayhan Aksoy, 62-63. ve 64. sayılarda yazı işleri müdürü Vüs'at O. Bener, 65. ve 66. sayılarda ise Nezihe Şengil'dir.

Birinci ciltte toplanan ilk beş sayının iç ve dış kapaklarında herhangi bir görsel malzemeye rastlanmamaktadır. Yalnızca bu ciltteki sayıların her birine, içindeki hikâyelerden birinin adı verilmiştir. Diğer ciltlerde toplanan sayılarda aynı durum söz konusu değildir. Buna göre 1. sayı, Memduh Şevket Esendal'ın *Bu Yollar Uzar*, 2. sayı Samim Kocagöz'ün *Güverte Yolcuları*, 3. sayı Salim Şengil'in *Bir Balo Hatırası*, 4. sayı Zeynel İlhan'ın *Meydan*, 5. sayı İlhan Tarus'un *Ateş Ve İnsan* adlı hikâyeleriyle adlandırılmıştır. İlk 5 sayının dış kapaklarında o sayıların içinde mevcut bulunan hikâye yazarlarının isimleri bulunmaktadır. Dış kapaklarda bulunan bilgiler; sol üst köşede derginin sayısı ve yıl olarak tarihi, ortada söz konusu sayılara adını veren hikâye adları, altında sırasıyla hikâye yazarlarının adları, en altta dergi sahibinin adı, haberleşme adresi, basım yeri ve sol alt köşede fiyatı şeklindedir. Söz konusu sayıların iç kapağı da dış kapağının aynısıdır. Ancak 3. sayıdan itibaren derginin iç kapağının en altına derginin adı ve teknik bilgilerin toplandığı bir künye eklenmiştir. Bu künyenin içinde yer alan bilgiler; derginin adı, cildi ve sayısı, ay ve yıl olarak tarihi, sahibi ve yazı

işlerini fiilen idare eden kişinin adı, “*Ayda bir çıkar*” ibaresi ve haberleşme adresi şeklindedir. İlk beş sayının haberleşme adresi P. K. 2045 Ankara-Bakanlıklar, fiyatı da 50 kuruştur. 1. sayının basım yeri Ar Basımevi, 2. sayının basım yeri Sakarya Basımevi, 3. sayının basım yeri Kanaat Basımevi, 4. ve 5. sayıların basım yeri Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O’dur.

6, 7, 8, 9-10, 11-12 ve 13-14. sayıların toplandığı ikinci ciltte iç ve dış kapaklar görsel açıdan yenilenmiştir. Söz konusu sayıların dış kapaklarında en üstte başlık klişesi, cilt ve sayı numarası, en altta mevcut sayının içinde bulunan hikâye yazarlarının adları, ortada ise bir resim yer almakta ve derginin görsel öğelerle zenginleştirildiği görülmektedir. İç kapaklarda yine başlık klişesi en üstte yer almakta, hemen altında da teknik bilgilerin toplandığı bir künye bulunmaktadır. Künyenin altında mevcut sayının içinde bulunan hikâyeler ve yazarlarının adları bir sıra halinde verilmiş; ancak bu hikâyelerin hangi sayfalar aralığında bulunduğu belirtilmemiştir. Bu ciltteki sayıların fiyatı, önceki ciltteki gibi 50 kuruştur ve künyesi de yine bir önceki cilt ile aynı teknik bilgileri ihtiva etmektedir. Yalnız 13-14. sayıda tarih ibaresi kaldırılmıştır. Söz konusu sayıların basım yerleri ise farklılık göstermektedir. 6. ve 11-12. sayıların basım yeri Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O.; 7, 8, 9-10 ve 13-14. sayıların basım yeri Ar Basımevi’dir.

15-16-17, 18-19, 20-21, 22-23 ve 24-25. sayıların toplandığı üçüncü ciltte dış kapak bir önceki ciltte bulunan dış kapak özellikleri ile ayniyet gösterirken, iç kapak 18-19. sayıdan itibaren değiştirilmiş ve iç kapağa daha ayrıntılı bilgiler eklenmiştir. Değişikliklerin yapıldığı iç kapakta başlık klişesi sol üstte, teknik bilgiler de başlığın etrafında yani, sağında ve altında yer almaktadır. Bu teknik bilgiler, bazı sayılarda basım yerlerinin farklılık göstermesi dışında şöyledir; “*Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden Salim Şengil* Ayda bir çıkar* P.K. 2045 Ankara- Bakanlıklar* Yıllık abonesi- Türkiye için 6, yarı 3 liradır. Dış memleketlere bir misli fark alınır.* ilân: Kapak altı 50, Kapak içleri 40, iç sayfeler 30 liradır. Küçük ilânların ücreti bu esas*

üzerinden hesaplanır. Basıldığı yer: Güney Matb. Ve Gazetecilik T.A.O.- Ankara 1949” (1949: S. 18-19, s.3). 15-16 17. sayı belki de 3 sayıdan oluşuyor olduğu için 75 kuruş, ciltteki diğer sayılar ise 60’şar kuruştur. 15-16-17 ve 18-19. sayıların basım yeri Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O.; 20-21, 22-23 ve 24-25. sayıların basıldığı yer Kanaat Basımevi’dir.*

26-27, 28-29, 30-31, 32-33, 34-35 ve 36-37. sayıların toplandığı dördüncü ciltte 26-27, 28-29 ve 30-31. sayılar iç ve dış kapak özellikleri bakımında bir önceki ciltle ayniyet gösterirken 32-33. sayıdan itibaren iç ve dış kapak düzeninde bazı değişiklikler yapılmıştır. 32-33. sayıdan itibaren dış kapakta başlık klışesi en üstte yer alırken dış kapağın sağ alt tarafında resim ve resmin sol yanında mevcut sayıda eserleri bulunan sanatçıların adları, sağ en alt köşede ise mevcut sayının fiyatı bulunmaktadır. 30-31. sayıdan itibaren iç kapakta teknik bilgilerin bulunduğu bölüme “*İlân hususî tarifeye göre hesaplanır.*” ibaresi eklenmiştir. Yalnızca 32-33. sayıda iç kapağa “*İçindekiler*” başlığı eklenmiş, bu sayıda yer alan hikâyeler ve şiirler sayfa aralığına göre belirtilmiştir. Daha önceki sayıların iç kapağında bulunan indeks düzeni yerine 34-35. sayıdan itibaren iç kapakta yazarların yalnızca adları sıralanmış, eserlerinin adları verilmemiştir. Ayrıca iç kapağa bir sonraki sayıda yer alacak adların ilanı da eklenmiştir. Bu ciltteki 30-31. sayı hariç, diğer sayıların fiyatı 60 kuruş, 30-31. sayı ise 1 liradır. 26-27, 28-29 ve 30-31. sayıların basıldığı yer Kanaat Basımevi, 32-33 ve 34-35. sayıların basıldığı yer Yeni Matbaa’dır. Bu cilt ile beraber, yeni serinin ikinci cildine kadar teknik bilgilerde yer alması gereken tarih ibaresi de kaldırılmıştır.

38-39, 40-41, 42-43, 44, 45, 46 ve 48. sayıların toplandığı beşinci yani bu serinin son cildinde söz konusu sayıların dış kapağındaki başlık klışesinin altına “*SANAT- AKTÜALİTE*” ibaresi eklenmiştir. Bu ciltteki sayılardan yalnızca 46. sayının dış kapak düzeninde bir farklılık vardır. 46. sayının dış kapağı, başlık klışesi en üstte, başlığın altında kapak resmi, resmin altında da mevcut sayının içinde bulunan yazarların adları olmak üzere düzenlenmiştir. İç kapakta gelecek sayıda eserleri bulunacak olan yazar adlarının ilanı 40-41.

sayıdan itibaren kaldırılmıştır. 45 ve 47. sayıların fiyatı 30 kuruş iken bu ciltte yer alan diğer sayıların fiyatı 60 kuruştur. Bu cildin tüm sayıları Yeni Matbaa tarafından basılmıştır.

Yeni serinin ilk altı sayısını ihtiva eden altıncı ciltteki sayılar, iç ve dış kapak özellikleri, yazıların bulunduğu iç sayfaların düzeni bakımından değişiklik göstermektedir. Dış kapaklar görsel açıdan yenilenmiş, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nin başlık klişesine yeni bir görünüm kazandırılmıştır. Buna göre bu ciltteki ilk üç sayının dış kapakları, başlık klişesi en üstte, başlığın altında kapak resmi, resmin altında söz konusu derginin cildi, sayısı, fiyatı ve yazar kadrosu olmak üzere düzenlenmiştir. 4, 5 ve 6. sayıların dış kapakları, kapağın tamamı resim olacak şekilde düzenlenmiştir. Bu sayıların kapaklarında yazar adları hariç derginin adı, cildi ve sayısı yazılı bulunmaktadır. İç kapaktaki teknik bilgilerden bazıları değiştirilmiş ve daha ayrıntılı bilgiler de eklenmiştir. “*Yıllık abonesi- Türkiye için 9; yarısı 4,5 liradır.*” ibaresiyle abonelik fiyatının değiştiği, “*öğretmen ve öğrencilere %20 tenzilat yapılır.*” ibaresinin eklenmesiyle de indirim yapılacağı duyurulmuştur. 3. sayıdan itibaren iç kapaktaki bilgilere “*Her hakkı mahfuzdur*” ibaresi de eklenmiştir. İç sayfalarda yapılan değişiklikler ise yazı boyutunun küçültülmesi ve görsel öğelerin önceki sayılara göre bir artış göstermesidir. Bu ciltteki sayıların basım yerlerine bakıldığında ilk üç sayının Şaka Matbaası'nda, geriye kalan diğer üç sayının da Yenilik Basımevi'nde tabedildiği görülmektedir. Bu ciltteki tüm sayıların fiyatı 75 kuruştur.

7, 8, 9, 10, 11 ve 12. sayıların toplandığı yedinci ciltte dikkati çeken en büyük değişiklik tarih ibaresinin yeniden eklenmiş olmasıdır. Söz konusu sayıların dış kapak özellikleri, önceki ciltte ifade ettiğimiz şekli 11. sayıya kadar korumaktadır. 11. sayıdan itibaren dış kapak yalnız resimden ve resmin üzerine yazılı olan derginin adından ibarettir. İç kapakta yer alan abonelik fiyat bilgisi değiştirilmiştir. Buna göre “*Yıllık abonesi- Türkiye için 6; yarısı 3 liradır.*” İç kapakta ayrıca yeni çıkacak kitapların ilânları da verilmeye başlanmıştır. Bir önceki ciltte iç sayfalarda yazı boyutunun küçültülmesi ile

sağlanan yer tasarrufu, bu ciltten itibaren sayfalar iki sütuna bölünerek arttırılmıştır. Bu ciltteki 7, 8 ve 9. sayılar Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O. Basımevi'nde; 10, 11 ve 12. sayılar Güzel Sanatlar Matbaası'nda dizilmiş ve basılmıştır. Söz konusu tüm sayıların fiyatı ise 50 kuruştur.

20, 21, 22, 23 ve 24. sayıların toplandığı dokuzuncu ciltte 20. sayıdan itibaren iç kapak değiştirilmiştir. Daha önceki sayılarda sol üst köşede bulunan başlık klişesi 20. sayıdan itibaren ortalanmış ve teknik bilgiler başlık klişesinin sağ, sol ve altına getirilecek şekilde düzenlenmiştir. Buna göre ortada bulunan başlık klişesinin sol kısmında derginin “*Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden: Salim Şengil*” ibaresi, sağ kısmında “*Her hakkı mahfuzdur. Ayda bir çıkar. Cilt: 9- Sayı: 20*” ibaresi, alt kısmında ise “*P. K. 2045 Bakanlıklar- Ankara, Yıllık Abonesi: Türkiye için 6, yarısı 3 liradır. Dış memleketlere bir misli fark alınır. Öğretmen ve öğrencilere %20 tenzilat yapılır* Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O. da basılmıştır.*” ibaresi bulunmaktadır (1953: S. 20, s.3). 24. sayı ile birlikte iç kapakta bulunan başlık klişesi yenilenmiştir. 24. sayı hariç bu ciltteki tüm sayılar Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O. da, 24. Sayı ise Doğuş Ltd. O. Matbaasında basılmıştır. Bu ciltteki tüm sayıların fiyatı da 50 kuruştur.

25, 26, 27, 28, 29 ve 30. sayıların toplandığı onuncu ciltte 25. sayı hariç diğer tüm sayılar Son Havadis'te dizilmiş, Hergün Ekspres Matbaasında basılmış; 25. sayı ise Doğuş Ltd. O. Matbaasında basılmıştır. Bu ciltteki sayıların iç kapaklarında daha albenili bir görünüm dikkati çekmektedir. Görsel öğelerle zenginleştirilen iç kapaklarda teknik bilgilerin alt kısmında iki adet kutu bulunmakta ve bu kutulardan sol tarafta bulunanı söz konusu sayıda hikâyeleri, şiirleri, yazıları bulunan adları ihtiva etmekte, sağ tarafta bulunanı ise yeni çıkan kitapların ilanını ihtiva etmektedir. Bu ciltteki sayıların fiyatı da 50 kuruştur.

31, 32-33, 34-35, 36, 37-38, 39-40, 41-42, 42-43, 45-46, 47 ve 48. sayıların toplandığı on birinci ciltte 34-35. sayıdan itibaren derginin

haberleşme adresi değiştirilmiş ayrıca, haberleşme adresinden başka bir de idare yeri adresi de kimlik bilgilerine eklenmiştir. Buna göre derginin yeni haberleşme adresi, P. K. 133 Ankara; idare yeri adresi ise Rüzgârlı Sokak, OttoWöber Han, Daire: 5'tir. 34-35 ve 26. sayıların yıllık abone ücreti 12, altı aylık ücreti ise 6 lira olarak değiştirilmiş; ancak 37-38. sayıdan itibaren eski ücrete tekrar dönmüştür. 39-40. sayı ile birlikte kimlik bilgilerine "19829" no'lu telefon numarası da eklenmiştir. 48. sayıdan itibaren başlık klışesinin sağında ve solunda bulunan ibareler kutu içine alınmaya başlanmıştır. Bu ciltteki sayıların iç kapaklarındaki bu tür yeniliklerden başka 34-35. sayıdan itibaren yazar kadrosu eser adları ve türleriyle beraber içindekiler başlığı altına sırasıyla yazılmaya başlanmış, önceki sayıların iç kapaklarında bulunan yeni çıkacak kitapların ilanı ile bu sayıdan itibaren iç kapatan kaldırılmıştır. Bu ciltteki 37-38. sayı hariç tüm sayılar Son Havadis Matbaasında, 37-38. Sayı ise Örnek Matbaası ortaklığında dizilmiş ve basılmıştır. 39-40. sayı hariç tüm sayıların fiyatı 50 kuruş iken 39-40. sayının fiyatı 100 kuruştur.

49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57-58, 60 ve 61. sayıların toplandığı on ikinci ciltte basım yerleri ve fiyat dışında bir değişiklik görülmemektedir. 49. sayı Son Havadis Matbaasında; 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57-58, 59 ve 60. sayılar Güney Matbaacılık T.A.O. da, 61. sayı Mars T. ve S.AŞ. Matbaasında dizilmiş ve basılmıştır. Bu cilt ile beraber bir dergi sayısının ücreti 1 lira olmuştur.

62-63, 64, 65 ve 66. sayıyı ihtiva eden on üçüncü yani son ciltte yazı işleri müdürünün iki defa değiştiği görülmektedir. 62-63 ve 64. sayıların yazı işleri müdürü Vüs'at O. Bener, 65 ve 66. sayıların yazı işleri müdürü ise Nezihe Şengil'dir. Bu ciltte 66. sayı hariç tüm sayılar Mars T. Ve S.A.Ş. Matbaasında, 66. sayı ise Yeni Desen Matbaasında dizilmiş ve basılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin birinci cildinden on üçüncü cildine kadar kimlik bilgilerinde, teknik özelliklerinde yenilenmeye ve maddi sıkıntılara bağlı

olarak çokça değişiklikler yapılmıştır. Ancak ilk serinin 13-14, 15-16-17. sayıları ve devamındaki 25-26. sayıdan yeni serinin 7. sayısına kadar neden tarih ibaresinin bulunmadığı bilinmemektedir. Künyesine 3. sayıdan itibaren “*Ayda bir çıkar*” ibaresinin eklendiği *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*’nin söz konusu sayılar dışında da tarih konusunda sıkıntıların olduğu dikkati çekmektedir. Çünkü tarih bilgisi bazı sayılarda tam olarak, bazı sayılarda ay ve yıl olarak, bazı sayılarda ise yalnızca yıl olarak belirtilmiştir. Aynı zamanda bu durum “45. sayısında (Kasım 1951 sayısı olacak, çok aradım, tarihini bulamadım) *Salâh Bîrsel’in bir şiiri var*” diyen Nurullah Ataç’ın dergi hakkında bir açıklama yaparken tarih konusunda yaşadığı sıkıntıya dikkat çekmesine de sebep olmuştur (Ataç, 2012: 15). Tarihi mevcut olmayan sayıların tahlilî fihristi hazırlanırken fihristteki tarih kısmı, kronolojik akışa uygun tahminler yapılarak ve sayılardaki reklamların tarihleri dikkate alınarak elde edilen sonuçların köşeli parantez içinde gösterilmesi suretiyle doldurulmuştur. Buna göre tarihi eksik olan söz konusu sayılardan 13-14, 15-16-17. sayıların 1949 yılında, 25-26. sayıdan yeni serinin 7. sayısına kadar olan sayıların ise 1950-1952 yılları arasında basıldığı tahmin edilmektedir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nde adres bilgilerinin, yukarıdaki inceleme göz önüne alındığında fazlaca bir değişikliğe uğramadığı söylenebilir. Derginin haberleşme adresi ikinci serinin 33. sayısına kadar hiç değişmeden P.K. 2045 Bakanlıklar- Ankara olarak verilmiş, 34-35. sayı ile birlikte haberleşme adresi P.K. 133 Ankara, idare yeri ise Rüzgârlı Sokak, OttoWöber Han, Daire: 5 olarak duyurulmuştur. 39-40. sayıda iletişim bilgilerine 19829 no’lu telefon numarası da eklenmiştir.

II. YAYIN İLKELERİ VE YAYIN POLİTİKASI

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin ilk sayısı 1947 yılında Salim Şengil tarafından çıkarılmıştır. O dönemde bir dergi çıkarmanın ne kadar güç bir iş olduğunu *Anılarda Kalan Portreler* (Şengil, 1991) isimli kitabında uzunca açıklayan Salim Şengil aslen edebiyat ve sanat üzerine bir dergi çıkarma gayesinde olduğunu; ancak Memduh Şevket Esendal'ın “*Şengil, sen öykücüsün öyle bir dergi çıkaracağına, yalnız öykü yayımlayan bir dergi çıkarsan daha iyi olur*” (İmge Öyküler, 2005: S.4, s.129) türlü yönlendirmesiyle yalnızca öykülerin yayımlandığı bir dergi faaliyetine giriştiğini anlatır. Salim Şengil bu öneriyi çok beğenmiştir; çünkü yalnızca hikâyelerin yer aldığı bir dergi yayınlamak hem Türk edebiyatı ve Türk dergiciliği için bir yenilik olacaktır hem de böylesi bir dergi Türk hikâyeciliğinin gelişmesine yardımcı olacaktır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin ilk sayılarında yayıncılık ilkelerini yahut yayın politikasını uzun uzun anlattığı bir tanıtım yazısına rastlanmamaktadır. Nitekim derginin adından da amacının gayet açık bir şekilde anlaşılacağı malumdur ve böyle bir yazıya gerek görülmemiştir diyebiliriz. Buna karşılık dergi, faaliyetini sürdürdüğü süreç boyunca bir amacı olduğunu Türk hikâyeciliğine kazandırdığı isimlerle, genç hikâyecilere sayfalarını daima açık bulundurmasıyla, sayfalarında hikâyecilik üzerine tenkit yazılarına yer vermesiyle ve Türk okuyucularına verdiği önemle dergicilik hizmetinde hep daha iyiye ve daha güzele ulaşmak üzere yaptığı yeniliklerle kanıtlamış bulunmaktadır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, daha ilk sayısında yer alan “*Bu güne kadar isim yapmış hikâyecilerimizle, genç istidatlara sayfalarımızı her zaman açık bulunduracağız!*” (1947: S.1, s.7) ilânıyla Türk hikâyeciliğinde önemli görevler üstlendiğini ifade etmiş ve bu ilan derginin sonraki sayılarında da sıkça tekrarlanarak üstlenilen görevin yolundan hiç çıkılmamak üzere bir faaliyet sürdürüldüğü okuyuculara hatırlatılmıştır.

Sayfalarında yalnızca hikâye türüne ait eserlere yer vermekle Türk yayıncılık tarihinde tür dergiciliği yolunda bir ilk olmayan *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, yayımlanan ilk sayısından itibaren içerik ve formatıyla “tür dergiciliğine tek başına örnek oluşturabilmiş ilk dergidir.” (Lekesiz, 2005: S. 4, s. 139)

İlk cildi oluşturan ilk beş sayıda sırasıyla Selahattin Anadol, Melih Cevdet Anday, Cahit Beğenç, Fahri Erdiñç, Sadi Günel, M. Oğulcuk takma adıyla Memduh Şevket Esendal, Şahap Sıtkı, Salim Şengil, İlhan Tarus, Cahit Uçuk, Peter Stinling, Samim Kocagöz, Fahir Aksoy, Halil Aytekin, Kemal Bilbaşar, Ceyhun Âtuf Kansu, Orhan Kemal, Yunus Kâzım Köni, Sabri Soran, Ziya Termen, Cavit Yamaç, Mehmet Akalın, Halikarnas Balıkcısı, Faik Baysal, Emel Çandarlı, Fethi Giray, Ayhan Hünalp, Orhan Veli, Cavide Rifat, Cevdet Kudret Solok, Frances Frost, Zeynel İlhan, Oktay Akbal, Canip Sıtkı, Necati Cumalı, Kemal Çal, Ercüment Uçarı, William Saroyan gibi o güne kadar isim yapmış ya da ismini duyurmak isteyen yerli hikâye yazarları ile yabancı yazarlarının hikâyeleri yayınlanmış ve yayınlanan hikâyelerle beraber yine aynı sayfalarda o dönem yeni çıkan kitapların ilânları da yerlerini almışlardır. Derginin üçüncü sayısından itibaren hemen hemen her sayıda o dönem yeni çıkan edebî kitaplar “*Bize Gelen Kitaplar*” başlığı altında tanıtılmaya başlanmıştır. Bu gayretle çıkardığı ürün sayesinde hem kendisini hem de okuyucularını memnun eden Salim Şengil, derginin içeriğini ve formatını geliştirmeyi ihmal etmemiştir. İkinci cilde geçmeden evvel “*Okuyucularımıza*” başlıklı yazısıyla derginin gelişeceği ve yenileşeceği müjdesi verilmiştir;

“Dergimiz, yayın hayatına girdiği günden 5 inci sayıyı çıkardığımız ana kadar, okuyucularından her gün bir parça daha artan bir ilgi görmekte ve bu temiz sevgiye layık olmaya çalışmaktadır.

Bu itibarla, 5 inci sayıda birinci cildi tamamlamayı ve şimdiye kadar edindiğimiz tecrübeleri göz önünde tutarak, bütün yeniliklerle 6 ıncı sayıda ikinci cilde başlamayı daha doğru bulduk. Bu cümleden olarak derginin 6 ıncı sayısından itibaren kapak kompozisyonu değişecek, her sayıda içindeki hikâyelerin birinden desen bulunacak, ayrıca derginin diziliş ve basılışında yapılacak küçük bir değişiklikle daha fazla kaliteli hikâye verilme imkânı sağlanacaktır. Böylece hem okuyucularımızı hem de hikâyeci arkadaşlarımızı daha çok tatmin etmemiz mümkün olacaktır.

Daha birçok yeniliklerle çıkacak olan 6 ıncı sayıyı bekleyiniz.” (1947: S.5, s.4)

İkinci cildinde dergi, duyurulduğu gibi yalnızca görsel açıdan yenilenmemiş; derginin aynı zamanda içeriğinde de birtakım değişiklikler yapılmıştır. “*Hikâyecilerimizi Tanıtıyoruz*” bölümü ile dönemin önde gelen hikâyecileri Türk okuyucularına resimleri ve biyografileri verilerek tanıtılmaya başlanmıştır. Bunun yanında hikâye yayınlamak ve hikâye yazarlarını tanıtmakla yetinilmemiş; hikâye türünün diğer edebî türler arasındaki yerini belirleyici, hikâye sanatının ne olduğunu açıklayan ve hikâye sanatının gelişmesine yönelik her türlü bilgiyi içeren makaleler yayınlanmaya başlamıştır. Bu makalelerden ilki Samim Kocagöz’ün altıncı sayıda yayınlanan *Küçük Hikâye ve Roman*(1948: S.6, s. 75-79) başlıklı makalesidir. Hikâye sanatı üzerine yayınlanan bu ilk makaleden sonra derginin ilerleyen sayılarında bu tür makaleler “*Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler*” ana başlığı altında yerlerini almışlardır.

Seçilmiş Hikâyeler’in ilerleyen sayılarında, onun yayın ilkeleri ve politikası hakkında fikir edinmemizi sağlayan bir başka ilanla karşılaşmaktayız;

“AĞAÇ; ağaç dikmeyi, ağaç büyütmeyi, ağaç üretmeyi, ağaç sevmeyi sevdirmeye çalışan bu çok orijinal gazeteyi mutlaka okuyunuz. İlmî, edebî ve

meslekî yazılar ve TANIDIKLARIM gibi çok enteresan bir yazı serisiyle sizin de alakanızı çekecektir.” (1948, S.8, s.6)

O dönemde Türk basın ve yayın hayatında tutunmaya çalışan diğer dergi ve gazetelere destek olmak amacıyla onların tanıtımını yapan *Seçilmiş Hikâyeler*, 1957’de yayımlanan son sayısına kadar bu desteğini diğer basın ve yayın organlarından esirgememiştir. Böylesi destekleyici ifadelerle başka bir yayının faaliyetlerini önemsemek ve tanıtmak, Türk basın ve hayatına dergi tarafından verilen değerin bir göstergesidir diyebiliriz.

Seçilmiş Hikâyeler’in genç istidatlara önem verdiğini ve dergi sayfalarında onların da hikâyelerine yer vererek Türk hikâyeciliğinin gelişmesine büyük katkılar sağladığını söylemiştik. İsmet İmamoğlu adlı bir okuyucusunun mektubunu ve ardından hikâyesini sayfalarına taşıyan dergi, bu hususu ne kadar ciddiye aldığını göstermiş ve böylelikle belki de diğer okuyucularını da yüreklendirmiştir. Söz konusu mektubu aynen aktarıyoruz;

“Yayınlarınızı baştan beri okuyorum. Emeğinizi takdir etmemek olamaz. Bundan sonrası için de sürekli yayınlar ve başarılar dilerim.

Ben de bugüne kadar on küçük hikâye hazırladımsa da biri ayrık henüz ötekileri yayınlamadım. Çağrınız üzerine bir öykümü gönderiyorum. Ama açık konuşmam gerekirse dergide çıkacağından pek umutlu değilim.

Dergi sahipleri çoğunlukla ancak tanıdıklarının ve tanıdıklarının sağlık verdiklerinin yazılarını koyuyorlar dergilerine. Benim gibi körfezde kalanlar da seslerini işittirmek imkânını bulamıyorlar. Bilmem, belki yanılıyorum bu düşüncemde...

Elimden gelirse yapmak istediklerime, yapmaya çabaladıklarımaya gelince: yazılarımın konusunu çoğu kez köyden ve kasabadan almak. Henüz el değmedik duruyor buraları. Ele açılmayan bir huyu var, bizim toprakların,

bizim insanların. Gelen gördüm sanır, yanılır. Radyum ışınlarının delip geçici gücü gibi bir görüş yetkinliği gerekiyor, onları anlamak için, ya da onlardan olmak. Kendi çocuklarını bile yadırgadıkları vardır kimi yol. Ben onların ruhuna sızabildiğimce onları öyküneceğim.

Bu halkı yine kendi diliyle anlatmaktan daha tabî ne olabilir? Onların kaygılarını, onların sevinçlerini, kınamalarını benliklerine aykırı bir dille nasıl söyleyebilirim. Çok yersel kalmak tehlikesi ileri sürülürse, bu da olamaz. Çünkü Anadolu'da oldukça geniş bir gezi yaparsak, aynı temel üzere kurulu aynı deyiş, anlatış zenginliğini buluruz. Çok az olan değişmeler önemli değildir. İşte ben hep o kaynaktan faydalanarak canlı, taze bir dille anlatmaya çalışıyorum.

Selam ve saygılar..." (1949: S. 18-19, s.19-20)

Türk hikâyeciliğinin gelişmesine yönelik beyan edecek fikirleri olan dergi okuyucusu, dönemin önde gelen hikâyecileri arasında yer almamasına rağmen hikâyelerinin dergi sayfalarında yer alacağına dair şüpheli bir yaklaşım göstermiştir. Ancak okuyucunun hem mektubu hem de hikâyesi dergi tarafından yayınlanmıştır.

Türk şiirinde önemli bir yeri haiz olan Ceyhun Âtuf Kansu, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* aracılığıyla yayınlanan hikâyeleri ile Türk okuyucusu tarafından hikâye yazarı olarak da tanınmış ve küçük hikâye ile ilgili düşüncelerini yine *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* aracılığıyla Türk okuyucusuna ifade ederken şu sözlerle derginin yayınlanma amacını ve bu amaç doğrultusunda neleri başardığını bizim için tespit etmiştir;

"Sevgili Dostum;

Seçilmiş Hikâyeler'i alıyorum; bütün hikâyelerini ilgiyle, sevgiyle okuyorum. Bu kitaplar yoluyla Türk hikâyeciliğine yaptığın hizmet,

unutulmayacak bir himmettir. Hele, gazete hikâyeciliğinden, -dekolte hikâyelerden- adaptasyon kokan aşk hikâyelerinden kaçıp bu dergiyi yalnız yerli hikâyelerle beslemen ve gerçek, edebî hikâyeyi yayınlaman, Türk hikâye sanatının gelişme ve yayılmasında büyük etkileri olan hizmetlerdir. Küçük hikâye bir milletin soluk alış, kalp atışı gibi bir şeydir; bütün milletler gerçek edebiyatlarını ancak küçük hikâye üzerine kurmuşlardır. Küçük hikâye; her şeyi, şiiri, dramı, hayatı ve manzaraları birleştiren, onda kesifleştirilmiş bir genişlik ve genişlemeye, açılmaya uygun bir kesiflik vardır. Küçük hikâyeden, evet, bugünün Türk küçük hikâyesinden, gerçek Türk romanına ve böylece hayatın ve milletin gıdası olan sağlam bir edebiyata geçilecektir.

Son, 11-12. sayıda, çok güzel iki hikâye okudum. Fahri Erdinç'in Resmigeçid'i ile Şahap Sıtkı'nın Posta Seyyarı... Bu iki hikâye, içlerindeki büyük tohumlarla, dünya ölçüsündeki Türk hikâyesinin müjdelerini saklıyorlar. Bu iki hikâye, gerek konu, gerek renk ve gerek dil bakımından tam anlamıyla millî ve böyle millî olunca da gerçek, gerçek olunca da beşerî, yani bir dünya hikâyesi. Hele Posta Seyyarı'nda çoktan beri beklediğim küçük hikâyeyi, bütün rengiyle, kokusuyla ve insanıyla memleketimi buldum. Uydurulmamış, hayalle işlenmemiş tam tiptir, bu Posta Seyyarı... Ve bir küçük hikâye içinde bu kadar güzel işlenebilir...

Sana gerek hikâyecilikte, gerek Türk hikâyesini yaymakta geniş başarılar diler, millî edebiyata yaptığın bu hizmet için seni kutlarım, kardeşim; gözlerinden öperim.” (1949: S. 18-19, s.72-73)

Salim Şengil'in *Seçilmiş Hikâyeler*'i Ceyhun Âtuf Kansu'nun da belirttiği gibi, Türk hikâye sanatına millî olandan, gerçek olandan ve bizim insanımızdan oluşan bir edebiyat kazandırmış; Türk edebiyatında memleket gerçeğini hikâye vasıtasıyla da işleyebilen edebî bir çevre oluşturmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin yayınlanan ilk serisinde 24-25. sayıya kadar yalnızca hikâye sanatına ve hikâye sanatının gelişimini sağlayacak

makalelere yer verilmiş; 24-25. sayıdan itibaren tenkit türü, 32-33. sayıdan itibaren de şiir sanatı dergi sayfalarına katılmıştır. Ancak yine de ilk seride ağırlıklı olarak hikâye sanatı mevcut bulunmaktadır. Dergide yayınlanan hikâyelerin ana temaları ise Anadolu gerçeği etrafında şekillenmektedir.

Salim Şengil, dönemin basın ve yayın hayatında hatalı bulduğu yönleri ortaya çıkarmış ve bu hataları kendi dergisi aracılığıyla telafi edebilmek üzere yeni yaklaşımlar, yeni çalışmalar belirlemiştir;

“... çalışmalarımızda bize rehber olacak, fayda sağlayacak tenkit cephesini de bundan böyle ihmal etmeyerek “Kendi Kendimizi Tenkit” başlığı altında, dergimizin her sayısını, muhtelif arkadaşlara inceleterek gerçek Türk hikâye sanatını bulmaya, böylece özlü ve objektif görüşe sahip tenkitçilerimizi de okuyucularımıza tanıtmaya çalışacağız.

Bazı gazetelerimizin açtıkları Edebiyat! anketlerine, üzerinde oturdukları şöhret sandalyelerine sarılarak: “Efendim bizde maalesef sanatkâr yetişmiyor” diye söyleyedursunlar. Sayın ediplerimiz! Konusunu ettikleri edebî eserleri anlaşılan kitaplıkların raflarında görmekle yetinmiyorlar ve sayfelerini açmayı arzulamıyorlar... Fakat bir gün gelip yolun neresinde kaldıklarını anlayacaklardır elbet...” (1949: S.22-23, s.77) diyerek Şengil, edebiyat çevrelerince tenkit edilmekten mahrum bırakılan Türk hikâye sanatının gelişmesi için yine kolları sıvamış ve derginin her sayısını tenkit etmek üzere hem kendisi söz almış hem de dönemin yazarlarına, şairlerine söz hakkı vermiştir. Salim Şengil, *Seçilmiş Hikâyeler* ile birlikte Türk dergiciliğinde yalnız sanat endişesiyle hareket etmiş ve memleket ölçüsünde millî bir hizmet vermeyi amaç edindiğini her fırsatta ispat etmeye çalışmıştır diyebiliriz.

Seçilmiş Hikâyeler’in 26-27. sayısındaki *Kendi Kendimizi Tenkit* yazısı, yayınlanması için dergiye hikâyelerini gönderen genç bir imzanın, gönderilen bu hikâyelerin yayınlanması ile ilgili derginin izlediği yolu çok etraflıca

düşünmeden eleştirdiği satırların bulunduğu mektubuna bir cevap niteliğindedir. Mektuba göre genç hikâye yazarı, dergi idaresinin gönderilen bu hikâyeleri yayınlamakta arkadaşlarına yahut da arkadaşlarının tavsiye ettiği hikâye yazarlarına öncelik verdiğini iddia etmiş ve bir tanıdık vasıtasıyla gönderilmediğinden kendi hikâyesinin de yayınlanmayacağı kanaatine varmıştır. Okuyucularından gelen mektuplara, adres belirtildiği müddetçe cevap yazmaya çalıştığını söyleyen Salim Şengil, dergiyi çıkarmaya karar verdiği gün, hedef tuttuğu prensiplerden birinin de realist ve metotlu bir çalışmayla her mektuba muhakkak yine bir mektupla cevap vermek ve hikâye neşredilecekse bunu, neşredilmeyecekse kusurlarını bildirmek olduğunu vurgulamıştır (Şengil, t.y.: S.26-27, s.93-94). Sanat değeri olan veya ümit verici görünen her hikâyenin dergide yer almış olduğunun ve daha sonra da yer alacağının teminatını veren Şengil, benimsediği yayıncılık politikasını okuyucularına hatırlatma olanağı bulmuştur.

Yeni İstanbul gazetesinin açtığı hikâye yarışında uygunsuz bulduğu yönleri, derginin 34-35. sayısında *Birkaç Söz* başlıklı yazı ile ifade eden Şengil, “*Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, yalnız şöhretli veya henüz tanınmamış hikâyecilerin eserlerini neşretmekle uğraşmayıp aynı zamanda Türk hikâyesinin varlığını, yürüyüşünü ve vardığı merhaleyi de belirtip incelemek vazifesini üstüne almış olduğu için, günün birinde, bilhassa bir gündelik gazete tarafından, bir hikâye yarışı tertiplenmesi teşebbüsüne de ilgisiz kalamazdı.*” (Şengil, t.y.: S. 34-35, s. 5-6) sözleriyle de üzerine aldığı sorumluluğun ve belirlediği yayın politikasının tekrar altını çizmiştir. Ayrıca Şengil, ilkelerine ve doğru bildiği gerçeklere uygun düşmeyen herhangi bir duruma tanıklık ettiğinde yanlışı dile getirmekten ve doğru yolu göstermekten hiçbir çekince duymamış, hür iradeye sahip olan bir basın ve yayın politikasının savunucusu olmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi yayım hayatı boyunca yürüdüğü yolda yenilikçi bir bakış açısıyla faaliyetlerini sürdürmüştür. İşte bu tür faaliyetlerinden biri de daha yaygın bir okuyucu kitlesine seslenebilmek

amacıyla beşinci cildinden itibaren içerik ve formatını genişletmesidir. *“Beşinci cildimizin başlangıcı olan 38-39. sayıdan itibaren, sadece hikâye janrında faaliyette bulunmayacağız. İlaveten tiyatro, şiir ve sanat kritiği ile, iç ve dış sanat hareketleri haberlerine de yer vererek, şimdiye kadarki dürüst ve hassas ölçülerimiz çerçevesinde, yeni bir çalışma alanına gireceğiz.”* (Şengil, t.y.: S.36-37, s. 5-6) şeklinde yayınlanan bir duyuruyla dergi daha geniş bir faaliyete atılmış; yalnızca hikâye sanatının gelişmesini sağlamak üzere çıktığı yolda seneler sonra okuyucularının da talepleri doğrultusunda sanatın tüm kollarına sayfalarında yer vermeyi uygun bulmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi yeni serisine başlarken de okuyucularının karşısına birtakım yeniliklerle çıkmış ve imkânlarının ötesinde sunduğu bu yenilikçi hizmetlerinde Salim Şengil dergi yönetimi olarak hiçbir zaman derginin muhtevasında yahut formatında bayağılaşma, standarda tâbi olma yoluna gitmediklerini açıklamıştır (Şengil, t.y.: S.1, s.6).

Salim Şengil, dergilerine hikâye, şiir sanatından ürünler gönderen genç istidatlara mektuplarında adreslerini beyan ettikleri sürece, bu ürünlerin dergide yayınlanıp yayınlanmayacağına dair muhakkak bir cevap yazısıyla karşılık vereceğini derginin ilk serisinde bir duyuru ile bildirmişti. Bu cevap yazıları derginin yeni serisinde *Açık Konuşma* başlığı altında yayınlanmaya başlamış ve sanat çevrelerinde henüz bir üne kavuşmamış genç heveskârların ürünlerine yönelik olumlu yahut olumsuz eleştiriler bu başlık altında dergi sayfalarında yerini almıştır. Salim Şengil’in böyle bir yöntem izlemesinde gençlerin dergiye olan talebini artırmak ve bu gençler arasında ümit vadedenler varsa bunları ortaya çıkarıp edebî hayata kazandırmak vardır diyebiliriz. Nitekim yeni serinin yedinci sayısından itibaren verilen *Açık Konuşma* başlığı altında, edebî hayatımızda daha sonra üne kavuşacak şu yazar ve şairlerin isimleri zikredilmiş ve onların dergiye gönderdikleri edebî ürünler hakkında Salim Şengil tarafından yorumlar yapılmıştır; Muzaffer Erdost, Orhan Duru, Muzaffer Orhan Buyrukçu, Ferit Edgü, Baha Galip

Tunalıgil, Kemal Özer, E. Ayhan Çağlar, Seyfi Özgen, Aslan Ebiri, Adnan Özyalçın, Demirtaş Ceyhun, Hilmi Yavuz...

Yayımlandığı süreç boyunca okuyucularından gelen talepleri göz önünde bulundurup onların isteklerini değerlendirmeye ve yerine getirmeye çabalayan dergi, *Açık Konuşma* başlığı altında yine okuyucularından gelen talepler üzerine birkaç söz söylemiş ve bu şekilde okuyucularına verdiği değeri bir kez daha kanıtlamaya çalışmıştır;

“Bugüne kadar okuyucularımızdan aldığımız birçok mektuplarda, aylık bir derginin 50 sayfa oluşunun yetersizliği ya da 15 günde bir yayınlanması isteği üstüneydi. Okuyucularımıza daha faydalı olmaktan, isteklerini yerine getirmekten her zaman ancak kıvanç duyarız. Düşündük, epeyce bir süre hazırlıktan sonra sayfalarımızı arttırmaya karar verdik. Böylece hem daha çok yazı sunmak, hem de daha doyurucu olmak yolunu bulmuş olacaktık. Dergiyi 15 günde bir çıkarmak; kâğıt, çinko, boya, baskı fiyatlarının her gün durmadan artışı karşısında, bizi ileride güç durumda bırakabilirdi. Bunun için bu yolu seçmedik. Sayfalarımızı arttırmaya karar verince, çıkmaya başladığımız günden bu yana -on yıldan beri- okuyucularımız üzerinde bıraktığımız etkiyi bozmamak amacıyla da kadromuzu buna göre yeniden düzenledik. Yeni imzalara eskisi gibi sayfalarımız açık olmakla beraber, bize sürekli yazı yazacak arkadaşlarımızı kadromuza aldık. Şimdiye kadar yerimizin darlığı yüzünden gereği kadar ilgi gösteremediğimiz Fikir, Sanat, Müzik, Tiyatro, Resim yazılarına böylece daha geniş bir yer ayırmaya çalıştık. Şimdiye kadar olduğu gibi, şimdiden sonra da okuyucularımızın bizi destekleyeceklerine inanıyoruz.” (1956: S.48, s.28)

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nin Türk sanatının gelişmesine çabaladığını, tek amaçlarının okuyucularına hizmet vermek olduğunu daha önce belirtmiş ve derginin bu yöndeki faaliyetlerinden örnekler vermiştik. Salim Şengil, benimsediği bu ilkeleri doğrultusunda hizmet verirken sanat dünyasındaki bazı arızı hallere tepkisini de dergi vasıtasıyla göstermiştir.

Derginin 62-63. sayısında *Sait Faik Armağanı'ndan Çekildik* başlıklı yazıda Salim Şengil, ödüllerin adil bir şekilde verilmediğini ve bu adaletsizliğin artık bir parçası olmayacaklarını duyurmuş, bu konudaki görüşlerini beyan edebilmeleri için dergisinin sayfalarını diğer eleştiri yazarlarına açmış ve yine bu konuda bir soruşturma başlatmıştır (1957: S.62-63, s. 8-14). Bu soruşturma derginin 66. yani son sayısına kadar devam etmiş ve son dört sayı Sait Faik'in anısına saygı duymak ve Sait Faik'in anısına sahip çıkmak üzerine yazılarla dolmuştur. Böylelikle Salim Şengil, fikirlerini özgürce ifade etmek isteyen bir çevreye dergisi aracılığıyla bir ortam oluşturmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin yayın ilkeleri ve yayın politikası hakkında fikir edinmemizi sağlayan bir başka faaliyeti ise basın çevresinde kendileri hakkında yapılan haberleri ve eleştirileri sayfalarına taşımalarıdır. İlk serinin 22-23. sayısından itibaren *Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* başlığı altında verilen bu haber ve eleştiriler, *Basındaki Yankımız*, *Basından Yankımız*, *Basında Yankımız* gibi değişen başlıklarla hemen hemen her sayıda yer almıştır. Dergileri hakkında olumlu yahut olumsuz görüşlerin bildirildiği tüm haberleri sayfalarına taşımaya çalışan dergi yönetimi böylelikle hem kendilerine ve yaptıkları işe duydukları güveni hem de basına olan güvenlerini ortaya koymuşlardır diyebiliriz.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin yayın ilkeleri ve yayın politikası hakkında yaptığımız bu açıklamalar ve verdiğimiz örnekler gösteriyor ki dergi, yeni imzaların ve dönemin önde gelen yazarlarının hikâyelerine sayfalarında yer vererek Türk hikâye sanatının gelişmesine hizmet etmiş; faaliyetini sürdürdüğü ilerleyen zamanlarda içeriğini genişleterek genel olarak edebiyata ve sanata da hizmet etmeye çalışmış; Türk dergiciliğinde menfaat gözetmeksizin yayın hayatında tutunmaya çalışmış; yeni çıkan dergi ve kitapları tanıtip okuyucularına duyurmaya çabalamış ve tüm bu faaliyetleri etrafında yaptığı yeniliklerle de dergicilik hizmetini hep daha iyiye ve daha güzele taşıyarak dönemin diğer basın ve yayın organlarına örnek olmuştur.

III. SEÇİLMİŞ HİKÂYELER DERGİSİ'NDE EDEBÎ VE KÜLTÜREL FAALİYETLER

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, Türk hikâye sanatının gelişimine katkılar sağlamak amacıyla yalnızca hikâyelerin yayınlandığı bir dergi olarak faaliyetlerine başlamıştır. Derginin yayın ilkelerini ve yayın politikasını incelediğimiz yazıda, bu bahse dair açıklamalar yapmıştık. Buna göre *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nin yayın ilkelerini uzunca açıkladığı bir bildiriyle yayım hayatına başlamadığını, bunun yerine faaliyetlerini sürdürdüğü zaman içerisinde amacının Türk hikâye sanatını canlandırmak, geliştirmek ve Türk hikâyeciliğine yeni imzalar kazandırmak olduğunu kanıtlar nitelikte bir mevcudiyet gösterdiğini belirtmiştik. Ancak dergi yalnızca hikâye sanatının gelişimine yönelik sürdürdüğü bu faaliyet sonrasında okuyucularından gelen talepler üzerine, hikâye sanatından başka diğer edebî türlere de sayfalarında yer vererek kapsamını genişletmiştir. Yayım hayatı boyunca bulunduğu konumla yetinmeyerek hep daha iyiye ve daha güzele ulaşmak için kendisini yenileyen ve geliştiren *Seçilmiş Hikâyeler*, beşinci cildinden itibaren “*sanat-aktüalite*” ibaresini de bünyesine kazandırmış bir dergi olarak kendisini sanat dünyasından haberleri, okuyucularına aktarmakla vazifeli bir konuma taşımış ve bu vazifesine de riayet etmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler'in önceleri yalnızca hikâye sanatını içeren ancak sonra faaliyetini genişleten bu çok yönlü ve kapsamlı işleyiş sürecini, ayrıntılarıyla gösterebilmek için şöyle bir sistem benimsemiş bulunmaktayız;

- a. Hikâye,
- b. Şiir,
- c. Roman,
- d. Sinema,
- e. Tiyatro,
- f. Opera ve bale,
- g. Resim ve heykel,

şeklinde sıralanan başlıklar altında söz konusu mevzuyu işleyecek, daha sonra derginin edebî ve kültürel faaliyetleri hakkında toplu bir değerlendirme yapacağız.

A. Hikâye

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, yayım hayatına bir hikâye dergisi olduğunu kanıtlar nitelikteki adıyla başlamıştır. Dönemin okurları, *Seçilmiş Hikâyeler*'in ilk sayısını ellerine alıp incelemeye başladıklarında bir tür dergisi olarak bu dergide yalnızca hikâyelerin yayımlandığını, üstelik ilk sayının da usta hikâye yazarı Memduh Şevket Esendal'ın *Bu Yollar Uzar* hikâyesiyle adlandırıldığını ve ilerleyen zamanda derginin yayın faaliyetlerini takip ettiklerinde bahsettiğimiz çizgiyi koruduğunu görmüşlerdir.

Seçilmiş Hikâyeler'in 1947'den 1957'ye kadar süren yayım hayatı boyunca sayfalarında 505 adet hikâyenin yayınlanmış olması, dönemin Türk hikâyeciliğine bir ayna tutmuş olduğu gerçeğini göstermektedir. Dergide hikâyeleri bulunan imzalar yalnızca Türk edebiyatından değildir, dünya edebiyatından yazarların hikâyeleri de dergi sayfalarında yerlerini almışlardır.

Seçilmiş Hikâyeler'in iki seri halinde karşımıza çıktığını belirtmiştik. İlk seri, hikâyelerin yoğunlukta olduğu; ancak şiir ve tenkit sanatına da yer verilmeye başlandığı bir yapıya sahiptir. İkinci seride ise yenilenen dış görünümü ve içeriğiyle derginin yayın hayatına sanat ve aktüalite dergisi olarak devam ettiği görülmüştür. Buna göre ilk serinin 1940'lı, ikinci serinin 1950'li yılların edebiyatını yansıtmaması ve derginin içeriği yönünden ikinci serinin ilk seriye oranla daha kapsamlı olması hasebiyle dergideki hikâyecilik faaliyetlerini ilk ve ikinci seri olmak üzere ayrı ayrı incelememizin daha doğru olacağı kanaatine vardık.

Derginin ilk serisi beş cilt halindedir. Bu ciltlerde bulunan hikâyeler memleketin muhtelif yerlerinden insan manzaralarını yansıtmış; konular genellikle II. Dünya Savaşı, sınıf ayrımı, geçim kaygısı, ideolojik ayrılıklar gibi toplumsal meseleler etrafında şekillenmiş, tüm bunlara bağlı olarak eserlere hâkim olan duygular yalnızlık, karamsarlık, bıkkınlık olmuştur. Zenginlik-

fakirlik, şehirli- köylü, ağa- köylü, patron- işçi gibi sınıfsal ikilikler yine bu dönemde en çok işlenen mevzular olmuştur.

Samim Kocagöz'ün *Güverte Yolcuları*(1947: S.2, s.3-10) adlı hikâyesi, Ordu'dan kalkan bir gemideki yolcuların gözlemlenerek anlatıldığı bir hikâyedir. Samim Kocagöz, memleketinden insan manzaralarını bu gemide bulunan insanlar etrafında toplayarak şekillendirmiş; onların hal ve hareketlerini, dünyaya bakışlarını gözlemleyerek tahlil etmiştir. Bahsimize kaynaklık etmesi ve konuya açıklık getirmesi açısından söz konusu hikâyeden bir bölüm aktarıyoruz;

“...Vapur, muntazam sarsıntı ve gürültüyle ilerliyordu. Eşya yığınları, koyun ve denklerin arasındaki yolcuların içinde bulunduğu hava iyice dumanlanmıştı. Bir köşede büyük bir tahta kasanın üzerinde kafayı çekenlerden biri, “Ben senin için yollara düştüm...” diye bir şarkı tutturmuştu. Bu sırada, daha alttaki ambarın kapağı üzerine ince uzun, saz benizli, gözlerinde iri çerçeveli gözlük taşıyan ve köse suratlı bir adam çıktı. Onu boyalı, perişan yüzlü bir kadın takip etti. Adam, elindeki bir kemanı akort etmeye başladı...”(1947: S.2, s.3-10)

İlk serideki hikâyelerden bazılarında da II. Dünya Savaşı ve savaşın Türk toplumuna yansıyan olumsuz yönleri ele alınmıştır. Salim Şengil'in *Kışla Kapısı* (t.y.: S.15-16-17, s.61-74) adlı hikâyesi bu türden bir hikâyedir. Hikâyede savaştan henüz çıkmış bir yurttan, bir askerin yokluk ve açlık içinde yaşayan halkı gözlemleyerek onların haline içlenmesi, elinden geldiği kadar muhtaç insanlara yardım etmesi ve fedakârlık etmekten kaçınmayarak kendini muhtaç insanlara adanması işlenmiştir.

1940'lı yıllarda hikâyelere en çok konu olan meselelerden biri de geçim kaygısı ve yoksulluk çekerek ekmeğini taştan çıkaran insanın ıstırapıdır. Dolayısıyla *Seçilmiş Hikâyeler*'in ilk serisinde yer alan hikâyelerde de yoksulluk teması çokça işlenmiştir diyebiliriz. Orhan Kemal'in *Ekmek*

Kavgası(1947: S.4, s. 53-65), Samim Kocagöz'ün *Gecekondu*(1948: S.6, s. 39-46), Mükerrerem Kâmil Su'nun *Herkesle Gelen Düğün Bayram* (1948: S.7, s.53-59), A. Faruk Kakinç'ın *Geçim Meselesi* (t.y.: S.28-29, s.29-32), Orhan Kemal'in *Bir İnsan II* (t.y.: S. 30-31, s.19-24) adlı hikâyeleri geçim sıkıntısını konu alan hikâyelerdendir. Orhan Kemal'in *Bir İnsan II* adlı hikâyesinden bir bölümde geçim sıkıntısıyla ilgili şu satırlar geçmektedir;

“(...) *Sonra... Sefalet beyefendi, fuhuş beyefendi, açlık beyefendi... Bütün bunlardan bahsettim, bağırdım, çağırdım. Memleketin iktisadî veçhesini tebarüz ettirirken görmeliydiniz beni, bir, bir, bir nasıl derler? Hani Orta mektepte, tarihte okumuştuk, bir büyük hatip vardı. Oyduym sanki beyefendi. Daktilolar, müdür, muhasip, memurlar... Herkes kulak kesilmişti! (...)*”(t.y.: S.30-31, s.23)

1940'lı yılların Türk toplumunda geçim derdine düşen ve yoksulluk çeken kesim genellikle köylüler olmuştur. İş bulup ailesini geçindirme umuduyla köyden kente göç eden insanların şehir hayatına uyum sağlayamaması ve şehir hayatının sorumlulukları altında ezilmesi, insanların zor şartlar altında çalışması ve hakkını alamayan insanların adaletle olan inancını yitirmesi, yine kırsal kesimde yaşayan ve yoksulluk çeken insanın dertleri gerçekçi bir üslupla bu dönem hikâyelerinde ele alınmıştır. Selahattin Anadol'un *Çarşının Vitrinleri*(1947: S.3, s.17-24), Cevdet Kudret Solok'un *Eşya Piyangosu* (1947: S.3, s.80-88), Salim Şengil'in *Küçük Şehir* (1948, S.7, s.61-69), Fahri Erdinç'in *On Kâğıt*(1948, S.8, s.63-66), Sabahattin Engin'in *Bizim Köyün Alisi*(1948: S.11-12, s.43-52) adlı hikâyelerinde, kırsal kesim insanının şehir hayatına yabancı kalmaları; ancak yoksulluklarına yine de şehir hayatında son verebileceklerine inanmaları işlenmiştir. Bu tür köy gerçeğinin, köylü insanların ele alındığı hikâyelerde hüznü, karamsar ve her şeyin kötüye gittiği bir hava vardır.

Makineleşmenin ardından tarım toplumundan sanayi toplumuna hızlı bir geçiş yaşayan Türk toplumunda sosyo-ekonomik açıdan meydana gelen

değişiklikler ve sanayileşmenin yarattığı problemler, patron-işçi ilişkileri yine dönemin hikâyelerinde ağırlıklı olarak işlenen konulardır. Örneğin; Samim Kocagöz *Sam Amca* (t.y.: S.34-35, s.9-24) adlı hikâyesinde, ağaya bağlı olarak toprağını süren ve mahsulünü kendi toplayan çiftçilerin traktör gibi makineler geldikten sonra işsiz kalmasını ele almıştır. Hakkını alamayan işçinin ağa yahut patron tarafından kullanılması, hor görülmesi meselesine değinen bir hikâye olarak Salim Şengil'in *Toprağa Dönüş* (t.y.: S.15-16-17, s.7-16) adlı hikâyesinde ise çalışmak için kırsal kesimden şehre göç eden köylü meselesi ile patron ve işçi arasındaki ilişki, iki ayrı mevzu olarak birleşmiş ve kurgu bu iki mevzunun birleştirilmesiyle sağlanmıştır. İşçilerin zor şartlar altında sürdürdükleri hayatlarını konu edinen bir başka hikâye Şahap Sıtkı'nın *Bulut Geliyor* (1949: S.22-23, s.23-30) adlı hikâyesidir. Hikâyede, insan hayatının çok ucuz olduğu bir şantiyede çalışan işçilerden birinin yüksekte düşerek ölmesi ve bu ani ölümün ardından kendi aralarında meseleyi tartışan işçilerin kendi canları için endişelenmeye başlamaları anlatılmıştır;

“... Neden dedim, böyle yaşlı, sıhatsız adamlara böyle güç işler veriyorlar, dedim. Ağzı var dili yoktu adamcağızın. Hiç şikâyet etmeden seleye yapıştı. Sanki düşüncesi başka yerlerdeydi de vücudu hareket ediyordu. Onun da işini ben yapayım, kömürünü ben taşıyayım dedim ama o ustabaşı olacak lanetleme herif sık sık adam gönderip çalışıyor mu, çalışmıyor mu diye yoklatıyordu.

Öteki bir inek gibi soludu. Kirli elleriyle ensesini kaşıdı. Kömür tozlarına bulanmış yüzünde yalnız dudaklarıyla kenarları kıpkırmızı olmuş gözleri, yaşadığının, öteki insanlara benzediğinin iki belirtisi halinde görünüyordu ...” (1949: S.22-23, s.24-25)

Sınıf ayrımı meselesine dair bir hikâye olarak Halil Aytekin'in *Fakir Çocuklar*(1947: S.7, s.15-23) adlı hikâyesi göze çarpmaktadır. Bu hikâyede, köyde memur maaşıyla geçinen yüksek gelirli bir ailenin iki şımarık çocuğu ile

yerli kesimden olan fakir bir çocuğun aralarında geçen münakaşa, sınıf ayrımı çerçevesinde ele alınmıştır.

Türkiye’de İnönü döneminin mevcut siyasî meselelerini, 1947-1957 yılları arasındaki siyasî ve sosyal yapıyı incelerken açıklamıştık. Buna göre, ideolojik ayrılıkların, çok partili hayata geçiş hazırlıklarının ve Türk toplumunun demokrasiye yaklaşımının söz konusu dönemin gündem maddelerini oluşturmuş olduğunu söylemiştik. Türkiye’deki söz konusu dönemin siyasî ve sosyal meselelerini ele alan hikâyeler arasında İlhan Tarus’un *Demokrasi*(1947: S.4, s.63-75), Ziya Termen’in *Lokantalı Vagonda* (1949: S.20-21, s.60-61), Mükerrerem Kâmil Su’nun *Huzur*(t.y.: S.36-37, s.43-56) adlı hikâyeleri gösterilebilir. Özellikle *Huzur* adlı hikâyede çok partili hayata geçiş meselesi, gerçekçi bir üslupla ve tüm yönleriyle ele alınmış; Türkiye’nin siyasî ve sosyal yapısı, dramatik bir vakanın ışığında yansıtılmaya çalışılmıştır.

“... Yıllarca evvel yine böyle bir sabah onun karısı olarak uykudan uyanmıştı. Mesuttu. Gerçi kocası işini, partisini kendisinden çok seviyordu. İnandığı dava yolunda köy köy, şehir şehir dolaşıyor; bazı geceler sabahlara kadar parti toplantılarında kalıyor, işlere dalıp kendini unuttuğu oluyordu. Bununla beraber onunla evlendiğine pişman değildi. Hiç değildi. Kendi menfaatlerini, rahatını düşünmeyip maddî manevî varlıklarını yurt yolunda kullanan böyle bir adamın karısı olduğu için gurur duyuyordu.

... Kasabada ikinci parti kurulup damadı başa geçeli hayatlarında huzurdan eser kalmamıştı. Şu insanların zorları ne idi acaba? Bir parti nelerine yetmiyordu? Demokrasi, demokrasi diye bir şey tutturmuş gidiyorlardı. Köylünün bile demirkırat sözü ağzından düşmüyordu. ”Huzur hikâyesinden alınan bu satırlarda, çok partili hayata geçiş döneminde bir ailenin parti meselelerini gündeminden düşürmediği anlatılmaktadır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin ilk serisinde yer alan hikâyeler genel itibariyle bahsettiğimiz konular etrafında şekillenmektedir. Ancak bu seride kendine özgü hikâyecilik anlayışı geliştiren yazarların varlığı da söz konusudur.

Memduh Şevket Esendal, Sait Faik, Oktay Akbal, Halikarnas Balıkcısı, Nezihe Meriç, Vüs'at O. Bener gibi hikâye yazarları bu dönemde kendilerine özgü hikâyecilik anlayışlarıyla ön planda bulunan ve Türk hikâye sanatının gelişimine katkılar sağlayan imzalar olarak dikkat çekmektedir. Memduh Şevket Esendal *Bu Yollar Uzar*(1947, S.1, s.35-38), *Kurt Masalı* (1947: S.3, s.71-73), *Komiser*(1949: S.20-21, s.11-19), *Çocukluk*(1949: S.24-25, s.15-23) adlı hikâyelerindeki güçlü gözlemciliği ve olayların yerine durumların ön plana çıktığı hikâyecilik anlayışı ile günlük yaşantımızı ve aksayan yönlerini kaleme almış ve bu yönleriyle hikâye sanatında döneminden ayrı bir işleyiş göstermiştir. Yazarın gözleme dayalı anlatımı, *Çocukluk* hikâyesinin şu satırlarıyla gücünü hissettirmektedir;

“... Biraz sonra büyük babam köşkün köşesinden göründü. O yıllarda yetmiş yaşlarında vardı sanıyorum. Kendisinin uzun boylu, aksakallı olduğunu hatırlarım. Kolunda pardesüsü, elinde fildişi saplı bastonu, ayağında kaloş potin kunduraları, belli ki iskele başındaki berberine gidiyor. Orada pencerenin önüne oturacak, akşam postalarından çıkanları seyredecek. Bana anlattıklarına göre büyük babam gençliğinde esmiş savurmuşlardan imiş. Göksu âlemlerinde tanınmış gönüllüleri varmış. Ben hatırladığım yıllarda da giydiğini kendine yakıştırır, temiz yüzlü bir efendi idi. ...”(1949: S.24-25, s.17)

Sait Faik'in *Yandan Çarklı*(t.y.: S.42-43, s.15-18) ve *İnsan Gibi Bir Şey: Huy*(t.y.: S.44, s.7-14) adlı hikâyelerinde ise insanı insan olduğu için seven bir anlayış mevcuttur. Sait Faik de Esendal gibi güçlü gözlemciliği, iyimserliği ve kendine özgü anlatım tarzıyla döneminden çok başka bir hikâyecilik anlayışına sahiptir.

Halikarnas Balıkcısı *Karısını Voltayla Avlayan* (1947: S.3, s.25-32) ve *Ticaret* (1947: S.5, s.27-33) adlı hikâyelerinde denizden ve deniz insanlarından bahsetmiştir. Türk hikâye sanatına ele aldığı konular itibariyle bir çeşitlilik sağlayan Halikarnas Balıkcısı'nın da döneminden ayrı bir işleyiş gösterdiği söylenebilir. *Ahşap Ev* (1947: S.4, s.11-16), *Kadın Ve Aşk* (1948: S.6, s.7-11), *Bulutun Rengi* (t.y.: S.45, s.7-12) ve *Ester İle Roza* (t.y.: S.47, s.19-30) adlı hikâyelerinde Oktay Akbal, çocukluk günlerine ait hatıraları ve hayal kırıklıklarını hüznle karışık duygularla ele almış; böylelikle içinde bulunduğu toplum hayatından uzak bir yaklaşım sergilemiştir.

Dergide yayımlanan *Bir Şey* (t.y.: S.28-29, s.37-44) adlı ilk hikâyesiyle Türk okuyucusunun ilgisini ve beğenisini kazanan Nezihe Meriç, hikâyelerinde genellikle kadının bir birey olarak toplumdaki yerini tayin etme çabasını işleyerek; bireyin iç dünyasında yer alan huzursuzlukları ve çatışmaları yansıtarak söz konusu dönem içerisinde Türk hikâyeciliğinin kazandığı yeni bir soluk olarak edebiyatımızdaki yerini almıştır. Vüs'at O. Bener ise bu seride yayınlanan tek hikâyesi *Sarhoşlar* (t.y.: S.47, s.33-43) ile küçük insanın basit yaşayışına yönelmiş ve böylelikle Bener de Türk hikâye sanatına yeni bir ivme kazandıracak olan yazarlar arasına katılmıştır.

1940'lı yılların Türk edebiyatında yankı uyandıran bir mesele olmasa dahi *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* sayfalarında aşk konulu hikâyeler de mevcuttur. Toplumun siyasî ve sosyal yapısından kaynaklanarak umutsuz bir hale dönüşen aşkların tasavvur edildiği bu hikâyelerde ayrılık ve hüsrân temaları da aşkla beraber ortaya çıkan meseleler olarak işlenmiştir. Sadi Günel'in *Kınalı Parmaklar* (1947: S.1, s.27-34), Kemal Çal'ın *Saman Topları* (1947: S.5, s.47-56), Rauf Erbay'ın *Yokuş* (1948: S.6, s.13-19) ve Selahattin Anadol'un *Yarım Kalan Rop* (t.y.: S.13-14, s.7-14) adlı hikâyeleri aşk konulu hikâyeler olarak dikkati çekmektedir.

Türk hikâyeciliğinin gelişimi için faaliyetlerini titiz bir şekilde yürütmüş olan *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde yerli hikâye yazarlarının yanında yabancı hikâye yazarlarının da eserleri yayınlanmıştır. Peter Stinling'in *En Güzel Gözlü Kız* (1947: S.1, s.81-95), Frances Frost'un *Harap Olursa Kalp Eğer* (1947: S.3, s.89-97), William Saroyan'ın *Berberin Amcası* (1947: S.5, s.81-92), Erskine Caldwell'in *Marjorie'nin Evlenmesi* (1948: S.6, s.67-74), John Steinbeck'in *Danny* (1948: S.7, s.80-88), Ernest Hemingway'in *Köprü Başındaki İhtiyar* (1948: S.9-10, s.71-74), Elin Pelin'in *Andreşko* (t.y.: S.13-14, s.70-80), L. J. Daventry'nin *Sanatkâr Ve Gelecek Yıllar* (1949: S.18-19, s.63-71), Maksim Gorki'nin *Çocuk Sefaleti* (1949: S.20-21, s.75-77), V. S. Pritchett'in *Kuyruksuz Maymun* (t.y.: S.26-27, s.77-92), Stanislava Kuşelevska'nın *Kırmızı Şarap* (t.y.: S.28-29, 65-72) adlı hikâyeleri, dergi aracılığıyla Türk okuyucusunun karşısına çıkmış ve hikâye sanatında farklı yaklaşımların oluşmasına katkılar sağlamıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin ilk serisindeki son sayıların tarihi belirtilmemiş olsa da mevcut sayılardaki ilan ve reklamlardan ve birtakım ibarelerden bu serinin 1952 yılına kadar devam ettiğini söylemek mümkündür. Dolayısıyla 1947'den 1952'ye kadar yayınlanan ilk serideki hikâyelerde konular, söz konusu dönemin toplumsal olaylarından uzak bir seyir izlememiş; siyasî, sosyal ve ekonomik olgular etrafında bir gelişim göstermiştir. Türk hikâyecilik sanatını çağcıl bir hüviyete kavuşturan yazarlar ise kendilerine özgü hikâyecilik anlayışlarını yansıttıkları hikâyeleriyle *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* sayfalarında yerlerini almışlardır. Dergi, hem farklı bakış açılarına sahip olan hikâyeleri yayınlamasıyla hem de söz konusu dönemdeki hikâye kitaplarını okuyuculara tanıtmamasıyla faaliyetlerinin Türk hikâye sanatının gelişimine yönelik bir amaca bağlı olduğunu kanıtlamıştır. Türk hikâyeciliğinin gelişimine yönelik faaliyetler bunlarla da sınırlı değildir. Dergide ayrıca Türk hikâye sanatının teorik açıdan değerlendirildiği ve hikâye sanatına ne gibi özelliklerin nasıl kazandırılacağına dair önermelerin bulunduğu yazılar, dönemin usta hikâye yazarları tarafından kaleme alınmış

ve dergi okuyucularına sunulmuştur. Bu yazıları, tezimizin *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde Fikrî Faaliyetler bölümünde değerlendirmeyi daha uygun bulduk.

Seçilmiş Hikâyeler'in 1952'de yenilerek okuyucu karşısına tekrar çıktığı serisi ise yedi ciltten oluşmaktadır. Bu ciltlerde yer alan hikâyeler 1952-1957 yılları arasındaki dönemin hikâyecilik anlayışını yansıtmaktadır. Buna bağlı olarak hikâyelerde yer alan konuların ağırlık olarak hangi düşünceler etrafında oluştuğu, konuların ne tür bir bakış açısıyla işlendiği değerlendirilmeli ve bu hikâyelerin Türk hikâyeciliğimiz için önemi, dergi faaliyetleri çerçevesinde ortaya konulmalıdır.

1950'li yılların hikâyelerinde konu itibariyle bir çeşitlilik olduğu söylenebilir. Türkiye'nin siyasî, sosyal ve kültürel açıdan içinde bulunduğu durum, dönemin hikâyelerine de aksetmiştir. Köyden kente göç sonrası Türk toplumunda meydana gelen değer çatışması, kalabalıklaşan kent hayatının yalnızlık, yabancılaşma gibi duyguları ortaya çıkarması söz konusu döneme ait hikâyelerin genelinde bireyin iç dünyasına yansıyan halleriyle işlenmiştir.

Salim Şengil'in *Yaban Nanesi* (t.y.: S.1, s.21-23), Nezihe Meriç'in *Narin* (t.y.: S.1, s.29-32), Saadet Timur'un *Manasız Bir Gün* (1952: S.8, s.7-9), Fethi Giray'ın *Yalnız Adam* (1954: S.28, s.21-24), Kemal Özer'in *Kadın Ağlamayı Bilmiyordu* (1954: S.32-33, s.19-22) adlı hikâyeleri bireyin yalnızlığını konu edinen hikâyelerdir. Söz konusu hikâyelerdeki yalnızlık duygusu, bireyin dış dünyaya ait izlenimleri aktararak pekiştirilmiştir. *Manasız Bir Gün* adlı hikâyedeki şu satırlar, kendisini bulunduğu çevreden soyutlayan ve manasını kaybetmiş bireyin yalnızlığını ifade etmektedir;

“... Of! Ne oluyor, bu durgunluk ne? Parmaklıkların gerisindeki bekleme salonunda insanlar vardı; niye ses gelmiyor, ne bekleniyor böyle?

... Dört kişilik grup neşeli seslerle içeri doğru yürüdü. Bir ara Saip dönüp arkasına baktı gibi geldi bana. Gittiler: sonra salondaki on beş kişi iskeleye çıktı; vapur onları da alıp gitti. Orada kalakaldım.

Köyün merkezî kısımlarından uzaklaştığım halde, yollar ne kadar kalabalık! Ne oluyor bu insanlara? Benim annem şimdi evindedir. Babam buram buram kaynayan postanede işinin başındadır.

... Bir arkadaşım bile yok. Yok ya... Of, bugün yürümek açmıyor beni. Keşke vapura binip gitseydim.” (1952: S.8, s.7-9)

Türkiye'nin içinde bulunduğu siyasî-sosyal yapıdan ve toplum düzenindeki aksaklıklardan dolayı endişe, korku gibi duyguları yoğun bir şekilde hisseden bireyin karanlık iç dünyası, her an bir felaket olacakmış vehmine kapılması, dış dünyaya güvenmemesi ve kendini tehlikede görmesi bu dönem hikâyelerinde sıkça işlenen konulardandır.

Nezihe Meriç'in *Düşünce* (1952: S.11, s.6-10, 16-17), Muzaffer Erdost'un *Hatıralarla Gelen* (1952: S.11, s.43-46), Bilge Karasu'nun *Arkamdakiler* (1953: S.16, s.19-25), Orhan Kemal'in *Korku* (1954: S.29, s.8-11, 38-41), Hikmet Erhan Bener'in *Kapalı* (1955: S.41-42, s.18-22), Seyfi Özgen'in *Elsanın Ölümü* (1955: S.41-42, s.30-32), Güner Sümer'in *Sancılı Oda* (1956: S.49, s.43-46), Erdal Öz'ün *Kara Ev* (1956: S.53, s.37-41), Güner Sümer'in *Cinayet Var* (1956: S.53, s.57-59), Ece Ayhan'ın *Acıların Dindirici Tanrısı* (1956: S.57-58, s.43-45) adlı hikâyeleri, bireyin iç dünyasında yer eden korku ve endişe duygularını, yaşamının korkunçluğu karşısında çaresiz kalışını vurgulayan hikâyelerdir. Güner Sümer, *Sancılı Oda* adlı hikâyesine bireyin korkularını, endişelerini ifade eden şu cümlelerle başlamıştır;

“Odamı sel bastı. Üşüyorum. Tüm kitaplarım çamur içinde kaldılar. Yatağım, masa, sandalyeler çamur içinde. Tavanı kapkara bulutlar kapladı. Yağmur öyle bir yağıyor ki. Soğuk soğuk. İnce. Ne yapacağımı bilemiyorum.

Odamın tavanını görmek istiyorum. Beyaz badanasını. Ama göremiyorum. Bulutlar kara. Ayaklarım çamura battı. Yorganım, çarşaflar su içinde. Her yanıma kara çamurlara bulandı. Öylesine yorgunum. Halim yok.

Bulutların arasından bir ip uzanmış. Kalın bir urgan. Yağlı. Parlak. Ucunda bir halka. Yağlı bir halka. Midem bulandı. Hafif hafif sallanıyor ip. Gölgesi duvara vurmuş. Kusacak gibiyim. Odanın ortasına bir sandalye koymuşlar. Tam ipin altına.”(1956: S.49, s.43)

Aktardığımız satırlardan da anlaşıldığı gibi hikâyede söz konusu kişi, kendini asmak üzere olduğunu hayalini görmekte ve buhran içinde sayıklamaktadır.

Toplumun siyasî ve sosyal düzenindeki aksaklıkları görmezden gelerek kendini oluşumların dışına iten ve soyutlayan insanın hikâyesi olarak Muzaffer Erdost'un *Tektel* (1952: S.8, s.36-39) adlı hikâyesini gösterebiliriz. *Tektel*, içinde bulunduğu toplumu hiçe sayarcasına yaşayan bir gencin meselelerini konu edinmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler'in ikinci serisinde yer alan hikâyelerde toplum düzeninde meydana gelen aksaklıklar, dönemin hikâye yazarları tarafından bireyin ya kendini toplumdan soyutlayışı üzerinden ya iç dünyasında yarattığı korku, endişe ve yalnızlık duyguları üzerinden ya da bu kötü gidişata ayak uydurarak açığözlülük, kurnazlık gibi huyları edinmeleri üzerinden işlenmiştir. Muhtar Körükçü'nün *Dişçi* (t.y.: S.2, s.15-19), Memduh Şevket Esendal'ın *Kelepir* (t.y.: S.6, s.14-21), Osman Naci Atmaca'nın *Göz* (1954: S.34-35, s.47-49), Kemal Bilbaşar'ın *Dere Boyundaki Gecekond* (1956: S.49, s.11-24), Bumin Gaffar'ın *Yedinci Günlerden Biri* (1956: S.54, s. 52-63) adlı hikâyelerinde yolsuzluk işleriyle uğraşanlar, toplumun bozuk düzeninde kurnazlıkla amaçlarına ulaşmaya çalışanlar ele alınmıştır. Diğer hikâye yazarlarından farklı olarak Memduh Şevket Esendal, insanı insan yapan

özelliklerin tümüne yargılayıcı bir üsluptan ziyade iyimser bir açıyla bakmıştır diyebiliriz.

Osman Naci Atmaca'nın Göz adlı hikâyesinde pis bir kadının para için çevirdiği dolaplar ve çocuğunun hastalığını dahi çıkarları doğrultusunda kullanması işlenmiştir. Aşağıdaki satırlar, söz konusunu kadının dolandırıcılık yaparken planlarının ters döndüğü bölümden alıntıdır;

“-Gız Fatma... Bu çocuğun gözü eyileşmedi mi? Pis garısın vesselam. Kör içten en sonunda çocuğun gözünü, diye söylendi.

Komiser:

-Dur, diye bağırdı, sen tanır mısın bunları?

-Tanırım ya beyim. Gomşumuz ya, tanırım amma pis garıdır. Şu çocuğun gözüne bakın bi. Altı senedir iyi idemedi. Na şöyle pis çaputları bağlayı bağlayıverir.

-Altı senedir mi?

-Hııı ya... Altı sene önce çocuğun gözü hastalandı, az mı dürttüm garıyı, bunu doktor iyi ider diye. Dinlemez bu pis garı.

Komiser hışımla ayağa kalktı, elindeki kâğıda sarılı gözü, bekçi Basri'ye uzatarak:

-Bu kadın, dedi, çocuğun gözünü çıkardılar diye şikâyet etti. Bu da çocuğun gözü imiş, bak bakalım.

Bekçi Basri:

-Ohoooo... Kumserim, dedi, dedik ya bu çocuğun gözü altı senedir böyle.

-Peki bu ne öyleyse?

Bekçi Basri kâğıdı eline aldı, evirdi çevirdi:

-Bu, dedi, Kumserim, bu balık gözü, valla balık gözü bu.

Kadın kaçacak delik arıyordu ama fırsat bulamıyordu. Komiser:

-Çirkef karı diye çıktı. Çirkef karı... Sen zabıtaı atlatacaksın ha?

Bekçi Basri önüne geçerek:

-İtme beyim, dedi, elini belaya koma. Cahillik, fakirlik, biliyon ya... Pis garıdır. Şeytana uymuş işte. Bakkal Ali'den para koparmak için yapmıştır bunu, bırak gitsin." (1954: S.34-35, s.49)

Demirtaş Ceyhun'ın *Gök Çalap'a Yergi* (1956: S.54, s.25-32) adıyla dönemin toplumsal meselelerini ele aldığı hikâyesinde ailelerini kandırıp ahlaksız yollara başvuran gençlerin dramı, işçilerin adalet yoksunluğundan doğan problemleri, sorumlu ve sorumsuz insanların birbirine zıt düzenleri ve tüm bunları gözleyen bilinçli bireyler anlatılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler'in ilk serideki hikâyelerini incelerken köyü, köyden kente göçü, geçim sıkıntısı çeken insanları, makineleşmenin etkilerini konu alan hikâyelerin yoğunluğundan bahsetmiştik. Belirttiğimiz konular, derginin yeni serisinde de mevcudiyet göstermiş; ancak ilk serideki kadar çok ele alınmamıştır. İlk seride konuları itibariyle rahatça tasnif edilebilen hikâyeler söz konusuydu. Yeni serinin hikâyelerinde ise gerek konuların çeşitliliği gerekse bu konuların ele alınış biçimlerindeki farklılıklar, tasnifi mümkün olmayan bir boyuta ulaşmıştır.

1950'li yılların hikâyeciliğinde işlenişleri itibariyle etkisini yitirmiş bir şekilde karşımıza çıkan köy gerçeği, işçi ve kırsal kesim insanının problemleri derginin yeni serisinde Samim Kocagöz'ün *Alışveriş* (t.y.: S.2, s.55-59) ve *Kör Talih* (1954: S.34-35, s.8-15), Fakir Baykurt'un *Taşçıların Gecesi* (t.y.: S.3, s.60-66) ve *Namazdan Önce Oyun* (1954: S.26, s.23-29), Hamdi Olcay'ın *Ana Kadın* (t.y.: S.4, s.7-12), Orhan Kemal'in *Küçük Ağa* (1952: S.7, s.7-14) ve *Harman Yangını* (1953: S.12, s.36-38), Yaşar Kemal'in *Pis Hikâye* (1953: S.23, s.7-37) adlı hikâyelerinde ele alınmıştır. Bu hikâyelerde köy gerçeği cehalet ve yoksulluk faktörleri göz önünde bulundurularak işlenmiş, haksızlığa uğrayan bir kesim olarak işçilerin problemleri ise toplumun adaletten yoksun düzenini eleştiren bir bakış açısıyla dile getirilmiştir.

1950 dönemi hikâye yazarları köy gerçeği yerine, söz konusu yıllar için daha güncel bir mesele olarak köyden kente göç sonrası oluşan gecekondu ve kenar mahallelerdeki insanların yaşayışlarına ve gurbet temasına ilgi göstermişlerdir. Tuna Baltacıoğlu'nun *Gecekondular* (1953: S.12, s.6-10), Fahri Erdinç'in *Kırmızı Ampul*(1948: S.6, s.21-28), Kemal Bilbaşar'ın *Dere Boyundaki Gecekondu* (1956: S.49, s.11-24), Şahap Sıtkı'nın *Buzdolabı* (1952: S.8, s.40-43), Adnan Özyalçiner'in *Sur Dibi İnsanları* (1954: S.34-35, s.38-46) adlı hikâyeleri gecekondu ve kenar mahalle insanının yaşayışından kesitler sunmaktadır. Metin Eloğlu'nun *Gurbet Elde Her Akşam* (1954: S.24, s.6-12), Namık Kemal Yalçinkaya'nın *Bir Başka Akşam* (1954: S.32-33, s.36-39), Hikmet Erhan Bener'in *İlk Gün*(1957: S.60, s.31-64), Kemal Bilbaşar'ın *Köye Dönmeden Bir Gün Önce*(1957: S.61, s.11-25) adlı hikâyeleri ise gurbet temasını işleyen hikâyelerdendir.

Gecekondu meselesinin ele alındığı bir hikâye olarak Kemal Bilbaşar'ın *Dereboyundaki Gecekondu* adlı eserinden aşağıdaki satırlar, gecekondu yığını yıktırmak istemeyen insanların jandarmaya yaptıkları açıklamaları, yalvarışları yansıtmaktadır;

“-Haşa... Bu ev değil onbaşım. Ufarak bi gecekondu. Pulisini getir, hâkimini getir, Belediye mühendisini getir, müteahhidini getir, istersen vali paşanı getir, göster; buna hepsi de gecekondu diyecekler. Şinci sana sorayım: Kanunda gecekondu yapmak yasaktır, diye yazılı mı? Yazılı değil, öyleyse kanuna karşı gelen kim?

Onbaşı güldü:

-Sen bunları Marko Paşa'ya anlat. Biz yıktıralım da şunu o zaman aklın nasıl gelir başına bi gör.” (1956: S.49, s.22)

Seçilmiş Hikâyeler'in ilk serisinden Memduh Şevket Esendal, Sait Faik, Oktay Akbal, Halikarnas Balıkcısı gibi yazarların dönemlerindeki

hikâyecilik anlayışlarından farklı bir seyir izlemiş olduklarını söylemiştik. Gerek işledikleri konular gerekse konuları ele alış biçimleri itibariyle Türk hikâye sanatına yeni bir soluk kazandırmışlardır. 1950'li yılların hikâye yazarları da söz konusu yazarların öncülük ettiği bu yeni hikâyecilik anlayışını benimseyerek eserlerini oluşturmuşlardır. Bu etkileşim, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* yazarlarından Nezihe Meriç, Vüs'at O. Bener, Bilge Karasu, Kemal Özer, Erdoğan Tokmakçioğlu gibi imzaların hikâyelerinde kendini göstermektedir. Toplum problemlerinden bireyin iç dünyasına yönelen yazarlar, hikâye sanatını kısıtlayan yüklerden kurtulmuş ve hikâyeyi hikâye yapan unsurları Türk hikâyeciliğine kazandırmışlardır.

Nezihe Meriç, *Narin* (t.y.: S.1, s.29-32), *Öğretmen* (t.y.: S.2, s.9-14), *İnceden* (t.y.: S.4, s.57-63), *Boşlukta Mavi* (t.y.: S.6, s.58-66), *Böylesi* (1952: S.9, s.30-31), *Ali Beyin Karanlığı* (1953: S.21, s.5-11, 31), *Susuz I* (1954: S.26, s.6-11), *Susuz II* (1954: S.32-33, s.8-11), *Susuz III* (1956: S.49, s.29-38), *Susuz XI* (1957: S.64, s.58-63) adlı hikâyelerinde bireyin yalnızlığını, bir birey olarak kadının toplumdaki yerini, kadınların çile çeken, dişi olan, anne olan ve kocasına bakan yönlerini, kadın-erkek ilişkilerini ele almıştır. Yalnızlık duygusunun, iç huzursuzluğun sıkça kendini gösterdiği hikâyelerde gençlik yıllarına özlem duyan bireyin iç dünyasında geçmişe dönüşler yaşadığı görülmektedir. Nezihe Meriç'in *Düşünce* aldı hikâyesinin, yazarın hikâyecilik anlayışını özetleyecek mahiyetteki şu satırlarla başlaması, dikkate değerdir;

“Büyük şehirde yaşadıkları için mi böyle katı, içine kapanmış, somurtkan, sinirli oluyorlar? Büyük şehir, yenilmez, dış geçirilmez, yok edilemez kuvvetiyle, onları dört bir yandan sarıyor, sıkıştırıyor, eziyor, boğuyor mu? Ufakları yok çünkü. Evlerin, evlerin, evlerin, evlerin- sokakların yan yana, iç içe... Üstü üste... Sokakların, gökyüzüne gerilmiş tellerin, gökyüzüne çıkan yokuşların, diklemesine büyük taş binaların, çatıların, bacaların arasında; birbirleriyle yüz yüze, nefes nefese, omuz omuza yaşıyorlar. Birbirlerinden nefret mi ediyorlar? Kırıları, güneşi, yeşili mi istiyorlar? Gökyüzünü çok yükseklerde, en üst kat camlarında, baca

deliklerinde, yeşili çekmeyen bacaların ve şehir dumanlarının isinde kararmış buldukları için mi böyle asık suratlı, kinli, hırçın oluyorlar, gülmüyorlar, genç, kuvvetli, neşeli, beyaz, mavi olmuyorlar?” (1952: S.11, s.6-10, 16-17)

Yukarıdaki satırlar, bir tramvayda yolculuk ederken etrafındaki insanları ve dış dünyayı gözlemleyen genç bir kızın huzursuz iç dünyasında yaşadığı gelgitleri, barındırdığı karamsarlıkları yansıtmaktadır.

Vüs'at O. Bener, *Akraba* (t.y.: S.1, s.51-66), *Boş Yücelik* (t.y.: S.2, s.35-39, 59), *Kibrit* (t.y.: S.4, s.17-27), *Katı* (t.y.: S.6, s.38-53), *Suçüstü* (1952: S.7, s.27-31), *Barda* (1952: S.9, s.6-9, 12-14), *Hasan Hüseyin* (1952: S.11, s.35-39, 49-52), *Batak* (1953: S.13, s.19-24), *Yaşamaz* (1954: S.28, s.8-12), *Benim Ölümüm* (1957: S.60, s.8-10), *Kuş* (1957: S.65, s.14-16) adlı hikâyelerinde genellikle küçük şehrin, küçük insanların olaysız, basit yaşayışlarını ele almıştır. Kişiler, basit yaşayışlarının yanında karmaşık bir ruhsal yapıya sahiptirler; hayatı alaya alarak, her şeye boş vererek aldırıışsız bir tavır içindedirler.

Bilge Karasu, *Depo* (t.y.: S.2, s.65-69, 76), *Sarı Leke* (t.y.: S.4, s.45-52), *Büyü II* (1952: S.8, s.15-21, 28), *İlk Susan* (1953: S.12, s.27-28), *Susanların Son Hikâyesi* (1953: S.13, s.31-34, 38), *Arkamdakiler* (1953: S.16, s.19-25), *Kör Nokta* (1953: S.20, s.26-33), *Kapalı* (1953: S.22, s.11-13) adlı hikâyelerinde farklı konular etrafında bireyin iç dünyasına yönelmiştir. Kimi hikâyesi küçük insanın basit yaşantısıyla kimi hikâyesi bireyin karanlık iç dünyasının vehimleriyle ilgilidir; kimi hikâyesi de cansız varlıkların kişileştirilmesi suretiyle oluşturulan hikâyelerdir.

Kemal Özer, *Kadın Ağlamayı Bilmiyordu* (1954: S.32-33, s.19-22), *Lüferler* (1956: S.51, s.69-72), *Saraydan Kız Kaçırma* (1956: S.52, s.39-41), *Ekmek Peynir ve Şarap* (1957: S.61, s.51-54) adlı hikâyelerinde iç dünyasında yalnız olan bireyin serzenişlerini duyurmuş, küçük insanın basit yaşantısını ele almıştır.

Erdoğan Tokmakçioğlu, *Hayri Kaptan* (1954: S.31, s.35-37), *Ölüm* (1954: S.34-35, s.35-36), *Otobüste Cigara İçen Adam* (1954: S.34-35, s.78-80), *Kırmızı Saçlı Ev* (1954: S.34-35, s.81-84), *Kapan Yahut Bitmemiş Hikâye* (1955: S.36, s.8-12), *Aşk- Üstün Aşk* (1955: S.36, s.13-14), *Toplum Dışı Yahut Sadece “S” Veyahut Lili Marlen* (1955: S.36, s.16-17), *Muzaffer* (1955: S.36, s.20-23), *Üstün* (1955: S.47, s.39-42), *Çocuğun Biri* (1956: S.48, s.25-27, 30) adlı hikâyelerinde hayattan bir beklentisi olmayan bireyin aldırmazlığını, düşüncelerinde yaşayan insanların düşünce deryasında kayboluşlarını dile getirmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler’in yeni serisinde siyasî meselelere en açık bir şekilde değinen hikâye olarak Attilâ İlhan’ın *Hizip* (1955: S.45-46, s.8-16) adlı hikâyesini gösterebiliriz. *Hizip*, iktidar ile muhalefet partilerinin oyunları arasında hakkını arayan işçilerin, böyle bir ortamda doğru haberi yapmaya çalışan gazetecilerin ve menfaatleri uğruna her şeyi göze alan diğer meslek erbaplarının konu edildiği bir hikâyedir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi bu serisinde de yerli hikâye yazarları yanında yabancı hikâye yazarlarının hikâyelerini Türk okuyucusuna tanıtmıştır. Tercüme faaliyetleri, ilk seriden daha yoğun bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Derginin yeni serisinde *Michigan’da* (1953: S.17, s.6-10), *Bay Ve Bayan Eliot* (1953: S.17, s.11-14), *Yağmurdaki Kedi* (1953: S.17, s.15-17), *Basit Bir Soruşturma* (1953: S.17, s.19-21), *Biri İçin Kanarya* (1953: S.17, s.26-30), *Katiller* (1953: S.17, s.35-43), *İyi Aydınlatılmış Temiz Bir Yer* (1955: S.41-42, s.26-30), *Bir Okuyucu Yazıyor* (1952: S.9, s.42-43), *Köprü Başındaki İhtiyar* (1948: S.9-10, s.71-74) adlı hikâyeleriyle Ernest Hemingway ön plana çıkarken Erskine Caldwell, William Saroyan, William Faulkner, Carlos Bulosan, Katherine Mansfield gibi yazarların hikâyeleri de bu seride yer alan tercüme eserler olmuştur.

Konularının çeşitliliği ve ele alınış biçimlerindeki farklılıklar itibariyle değerlendirilen hikâyeler, hem derginin 1947-1957 yılları arasındaki hikâyecilik faaliyetlerine açıklık getirmiş hem de söz konusu dönemin hikâyecilik anlayışını yansıtmıştır diyebiliriz. Tezimizin yayın ilkeleri ve yayın politikası bölümünde de ifade ettiğimiz gibi, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* hikâye sanatını önemseyen genç istidatlara sayfalarını açmış, dergiye hikâye göndermeleri için onlara sık sık çağrıda bulunmuş, yetenek sahiplerini Türk hikâye sanatına kazandırmaya ve dolayısıyla Türk hikâye sanatının çağcıl bir hüviyete kavuşmasına çabalamıştır. Derginin yayın faaliyetleri göz önüne alındığında sonuç olarak Türk okuyucusuna hizmet etmekten ve Türk edebiyatına yarar sağlamaktan başka bir amaca riayet edildiği söylenemez.

B. Şiir

Bu bölümde *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* sayfalarında yer almış olan şiirleri ve yayınlanan şiirlerle birlikte dergide yürütülen şiir sanatı faaliyetini değerlendireceğiz.

Seçilmiş Hikâyeler, 32-33. sayısına kadar sayfalarında yalnızca hikâye sanatına ve hikâye ile ilgili yazılara yer vermiş; söz konusu sayıdan itibaren ise okuyucuların talebi üzerine içeriğini genişleterek sayfalarında şiir sanatına da yer vermeye başlamıştır. 32-33. sayı, “*Fethi Giray Özel Şiir Sayısı*”dır. Bu sayıda Fethi Giray’ın 28 şiiri bulunmaktadır (t.y.: S.32-33, s.9-48). *Kuvay-ı Milliyeciler*, *Mustafa Kemal’e Hitabımdır*, *Yemen Türküsü*, *Bir Hikâyeyi Devri Hürriyet*, *Birkaç Resim*, *Bir İnsan*, *Bir Daha*, *İstanbul*, *Gece Yarısı*, *Şaşkınlık*, *Garipseme*, *Alaca Karanlık*, *Alt Alta Üst Üste*, *Saltanat*, *Sanatkârın Ölümü*, *Bayramın Hikâyesi*, *Birtakım İnsanlar*, *Milyonlardan Biri İçin*, *Dünya*, *Harp Bitti*, *Serencam*, *Okyanuslar I-II-III*, *Bahar I-II*, *İnsancıklar*, *Kasaba* adlarıyla ihtiva ettikleri konuları açıkça belirten şiirlerde Kurtuluş Savaşı ve buna bağlı olarak özgürlük duygusu, insanların savaş koşulları içinde karşı karşıya kaldıkları sorunlar, Anadolu halkının sefaleti; tabiat ve insan manzaraları gibi hayat ile bağdaşan temalar, yüzeysel de olsa bireyin iç dünyası işlenmiştir diyebiliriz.

Kuvayı Milliyeciler (t.y.: S.32-33, s.9-10) şiirinde memleketin her türlü zorluğa göğüs geren insanları, mücadeleci özellikleriyle ancak sefil oldukları da vurgulanarak anlatılmıştır;

“Şimdi büyük şehirler,
Şimdi büyük meydanlar,
Şimdi pırıl pırıl caddelerde insanlar insanlar...
Şimdi gaz, tuz ve ekmek için
Yayayapıldak dökülmüşler yollara,
Zayıf, sıksa, iri ve sıtmalı,

Şehirler, köyler dolusu

Memleketimin harikulâde cesur insanları.”

“*Fethi Giray Şiir Sayısı*”ndan itibaren sayfalarında şiirlere rastladığımız *Seçilmiş Hikâyeler*’in yayın politikası itibariyle hem okuyucularına hem Türk edebiyatına ve hem de basın yayın hayatımıza faydalı olabilmek amacını gerçekleştirmeye çalıştığını belirtmiştik. Derginin ilk serisinde yer alan edebî türlerin genel havasında toplumcu gerçekçi bir anlayışın varlığı görülmektedir ki *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*’nde Hikâye Sanatı bahsinde de değindiğimiz gibi, 1950’li yılların ortalarına kadar etkili olan toplumcu gerçekçi yahut toplumsal gerçekçi sanat anlayışının yansımaları, dergideki hikâyelerin gerek içerdikleri konularda gerek işleniş biçimlerinde mevcuttur. Şiir bahsi için de aynı ifadeleri kullanmak mümkündür. Dolayısıyla *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*’nde, İkinci Yeni hareketinin oluşum yıllarına kadar yayınlanmış olan şiirler, genel olarak toplumcu gerçekçi çizgisini korumuş; söz konusu yıllara kadar şiirlerde bireysellik unsuru Fazıl Hüsnü Dağlarca, Cahit Sıtkı Tarancı, Cahit Külebi, Behçet Necatigil gibi usta şairler dışında kendini gösterememiştir.

Cahit Sıtkı Tarancı’nın *Gönül Hoşluğu* (t.y.: S.38-39, s.7) ve *Bağlılık* (t.y.: S.1, s.11), Fazıl Hüsnü Dağlarca’nın *Karanlık Ve Yokluk İçindeydik* (t.y.: S.42-43 s.9), *Ölçülmüş* (t.y.: S.44, s.17), *Yaşamak* (t.y.: S.47, s.13), *Üstüne* (t.y.: S.1, s.41), *Akdeniz III* (t.y.: S.2, s.47), *Akdeniz IV* (t.y.: SS.3, s.33), *Akdeniz V* (t.y.: S.4, s.9), Behçet Necatigil’in *Evlerle Savaş* (t.y.: S.3, s.17-18), Cahit Külebi’nin *Avrat* (t.y.: S.44, s.9) ve *Katır* (t.y.: S.44, s.9) adlı şiirleri kendilerine has şiir anlayışlarını yansıttıkları şiirlerdir.

“Bu bahar bir hoşluğu var gönlümün

Sabahları erkenden kalkıyorum

Uykumu almış dinlenmiş genç zinde

Neşeyle çalışıyorum bütün gün

Yarınlara güvenle bakıyorum

*Gözüm gönlüm çocuk bahçelerinde
Bu bahar bir hoşluğu var gönlümün”*

dizelerinden oluşan *Gönül Hoşluğu* adlı şiirde Cahit Sıtkı, baharın gelişiyi birlikte bir canlılık ve yenilenme hissedene bireyin doğa ile ilişkisini, kendine has şiir anlayışının bir niteliği olan sade ifadelerle aktarmıştır diyebiliriz. *Gönül Hoşluğu*, dönemin hâkim şiir anlayışı olan toplumcu gerçekçi yahut Garip akımı tesirlerinden münezzeh bir şekilde ifade edilmiş; dolayısıyla hem söz konusu dönem için hem de *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*’nde yer alan şiirler arasında farklı bir şiir anlayışının temsili durumundadır.

Fazıl Hüsnü Dağlarca, kendine has şiir anlayışının özelliklerini yansıttığı *Akdeniz III* şiirinde;

*“Bakarsın vakte
Uzar yaşaman kadar
Bakarsın vakte.*

*Sevmek ve olmak
Ekmekten denizden havadan
Sevmek ve olmak.*

*Bir resmin gözleri
Seninle birlikte gider
Bir resmin gözleri.”*

dizeleriyle tabiat veya dış dünya karşısındaki duruşunu, tabiatın kendi varlığı ile olan münasebetini ve varlık meselesini işlerken dönemin hâkim şiir anlayışlarından farklı bir görüntü sergilemiştir. Böylelikle *Seçilmiş Hikâyeler*, yayınladığı farklı yapıdaki hikâyelerle hikâye sanatına getirmek istediği çeşitliliği, toplumcu gerçekçi yahut Garip akımı tesirinden uzak saf şiir

anlayışını aksettiren şiirleri yayınlamakla şiir sanatında da sağlamaya çalışmıştır.

II. Yeni şiiri etkisini hissettirene kadar *Seçilmiş Hikâyeler*'de yayınlanan şiirlerin genel itibariyle toplumcu sanat anlayışına sahip olduklarını belirtmiştik. Mehmed Kemal'in *Vatan* (t.y.: S.38-39, s.53-54), *Telgraf* (1956: S.50, s.14), *Boyalık'ın Çimenleri Yeşildir*(1956: S.54, s.44-45), *Eğilip Suyunu İçtiğimiz Çeşme* (1953: S.12, s.10), Suat Taşer'in *Cıgaramın Dumanı* (t.y.: S.1, s.38), Ahmet Arif'in *Demdir Bu* (t.y.: S.6, s.56-57), *Mektup* (1952: S.7, s.19), Halim Yağcıoğlu'nun *Yaşayan* (1952: S.9, s.11), *Anzelha* (1952: S.10, s.14), *Sulh* (1953: S.13, s.23), *Bizim Bütün Şiirlerimiz Vatanı Söyler*(1954: S.30, s.14), Ahmet Köksal'ın *Daloba Köyünden Hasan Oğlu Ali Yaz Öğlesinde* (1955: S.43-44, s.39), *İda'dan Esen Rüzgâr* (1955: S.45-46, s.20), *Bir Güz Yağmurunda* (1956: S.59, s.53), *İda'ya Doğru* (1957: S.65, s.58) adlı şiirleri toplumsal yaşamın duyarlılıklarını taşıyan ve toplum gerçeklerine bağlı bir sanat anlayışının ifadesi olan şiirlerdir.

Mehmed Kemal'in *Vatan* adlı şiirinden;

“Dediğim gibi:

Ekili, dikili, kurak, çorak

Dost, zâlim toprak;

Ama vatanımız...

Çalıştık gücümüzün yettiği kadar

Bizim de yurdumuz gönensin diye;

Engel oldular,

Düşmandan daha düşman olanlar...

Fakat bu ulu ağaç,

Dalları, kolları kesilse de

Kurur gibi olsa da

Yeşerir, bir gün elbet yeşerir;

Taze filizler büyür yeniden

En olgun meyvesini vermeye başlar.”

dizelerinde, ne olursa olsun memleketin yararı içi çabalamak gerektiği anlatılmış ve toplumcu gerçekçi bir üslupla memleketi daha müreffeh bir seviyeye taşımak öğütlenmiştir.

Vatan sevgisinin coşkulu bir şekilde işlendiği bir şiir olarak Halim Yağcıoğlu'nun *Anzelha* adlı şiirinde;

*“Anzelha
Sen elbette bir aşk şiiri olamazsın
Sen aşktan da üstün
Vatan aşkının şiirisin
Sen benim memleketim
Türkiyemsin
Lo”*

dizeleri, millî birlik ve beraberliğin hatırlatılmak istendiği ifadeler olarak toplumsal şiir anlayışı ile bağlantılıdır.

Toplumcu gerçekçi edebiyat anlayışının öncü şairlerinden biri olarakERCÜMENT BEHZAT LAV ise Marksist felsefeye dayalı *Kuzum Makana* (1954: S.24, s.7), *Mauva* (1954: S.25, s.28-29), *Zamboya Gelen Mektuplar* (1954: S.26, s.18), *Mau Mau IX* (1955: S.39-40, s.13), *Mauva IV* (1954: S.34-35, 39) adlı şiirlerinde ideolojik unsurların baskın olduğu, hürriyeti kısıtlanan ve haksızlığa uğrayan insanların anlatıldığı bir edebî yaklaşımla Seçilmiş Hikâyeler Dergisi sayfalarında yer almıştır. ERCÜMENT BEHZAT, toplumsal meseleleri konu edinen ve toplum yararını gözeten edebî anlayıştan farklı şekilde ideolojik bir felsefenin savunucusu olmuştur. Şairin *Zamboya Gelen Mektuplar* adlı şiiri, ideolojik bir yaklaşımla ele alındığı göz önünde bulundurulması gereken bir eserdir;

“Zambocum
 Allah babanın bir Cenneti varmış
 Ak melekler beklermiş kapısını
 Öyle söyledi köyün papazı
 Ya oraya bizi almazlarsa
 Allah babaya yalvaralım da
 Bize de bir Cennet açsın

II

Allahın işi yokmuş da
 Doldurmuş biz hayvan sürüsünü
 Şu canım topraklara
 Ne vardı bizi yaratacak kapkara”

Attilâ İlhan, temelinde toplumcu gerçekçiliğin olduğu; ancak sosyalist realizmden ideolojik olarak ayrılan sosyal realizmin savunuculuğunu yapmıştır. Sosyal realizm bakış açısıyla ele aldığı şiirlerinde bireyin iç dünyasından yansımaları, zengin imgelerle donattığı ifadeleriyle aktarmıştır. Şiirleri, ne toplumdaki uzaktır ne de yalnızca toplumsal meselelerin ele alındığı bir yavanlıktadır. Şairin *Fabrika Durağı* (1953: S.20, s.10-11) adlı şiirindeki;

“O akşamın eteklerinde iki mahzun çocuktuk
 İzinli jandarmalar nişan atıyorlardı
 Atlıkarıncalar gıcır gıcır gülüyorlardı
 Yorgunluğumuza rağmen adeta mesuttuk
 Canavar yoksulluğumuzu sanki unutmuştuk
 Başımızı sokacak evimizin olmadığını,
 İki yakamızın uç uca gelmediğini,
 Halimizi soran olmadığını sanki unutmuştuk:
 İçimizden ebâbil kuşları geçiyorlardı.

O akşam fabrika durağındaki bayram yerinde

*Elbirliğıyle bir donanma yaşadık
 ıslıklı denizlerin ihtirasını yaşadık.
 Gözbebeğimizdeki kan siyaha dönmüştü,
 Bayramın sonu gelmişti, oysa ışıklar sönmüştü;
 Oysa ben yıkılıp gitmiştim: erken kalkacaktım,
 Sen bir rüzgâra girmiştin: erken kalkacaktın:
 İkimiz ekmeğimizin peşine düşmüştük:
 Öyle uzun sevişmeğe vaktimiz yoktu.”*

Dizelerinden “canavar yoksulluk”, “fabrika durağı”, “ikimiz ekmeğimizin peşine düşmüştük” gibi söz grupları toplumsal gerçekçi bir söyleyişin ifadeleri olmakla beraber şiir olma özelliğini yitirmemiş, anlam zenginliğine sahip bir bütünün de parçalarıdır. Attilâ İlhan *Hannelise* (t.y.: S.46, s.12-13), *Emperyal Oteli* (1953: S.15, s.18-19), *Başka Yerde Olmak* (1953: S.17, s.22-23), *Tatıos’un Kahır* (1953: S.18, s.18-19), *Acı Ninni* (1953: S.23, s.14-15), *Heyamol* (1954: S.24, s.18-25), *Yeraltı Ordusu II* (1954: S.25, s.11-16), *Yangın Gecesi* (1954: S.26, s.22), *Kutup Yıldızı* (1954: S.28, s.13-16), *Büyük İstifham Üzerine* (1954, S.29, s.13-16), *İstanbul Ağrısı* (1954: S.30, s.33-35), *Suna Su İçin Koşma* (1954: S.32-33, s.26) ve adını saymadığımız kalan yirmi üç şiiri dâhil *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* sayfalarında yer alan tüm şiirlerinde sosyal realizm anlayışının özelliklerine uygun bir yaratıcılık göstermiştir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nde şiirleri yayınlanan ve toplumcu gerçekçi sanatın güçlü kalemlerinden biri olan Ömer Faruk Toprak da Attilâ İlhan gibi şiirlerinde kaba ideolojinin yavanlığından uzak bir şekilde toplumsal gerçeklere yönelmiştir. Özgürlük ve güzellikleri arayan bireyin dış dünya gerçekleriyle dolup taşan benliğini, tabiat manzaraları ile donatarak yumuşak bir üslupla ele almıştır. Şairin *Seçilmiş Hikâyeler*’de yayınlanan şiirleri, *Ilık Bir Nehir Akıyor* (1954: S.29, s.28), *Sen Katı Yürekli Müz* (1954: S.30, s.39), *Ağlayan Nar Ağacı* (1954: S.32-33, s.35), *Haber Aldığım Akşam* (1954: S.34-35, s.54-55), *Collision Şiirleri* (1955: S.45-46, s.30-31), *Ak Kâğıt Üzerine*

(1956: S.54, s.40), *Çayırlarda Sirtüstü* (1956: S.55, s.18-19), *1919'daki Işık* (1956: S.56, s.45), *Karşı Karşıya* (1957: S.64, s.65) adlarını taşımaktadır.

*“Azıcık durdum orada
Açık pencerelerde akşam karaltısı bir düş
Seni götürür kalabalık bir bulvara
Üç hasır iskemle ötede Afrika bulutları
Tutar getirir bir can sıkıntısı karşısına
Tanıdık bir yüz konuşur yalnızlığında
Oysa bir gül bahçesi soluk soluğa
Yaklaşsa تنها dağ yamacındaki evimize
Mavi bir bahar sarkar camlardan içeri*

*Değişmiş ne çabuk özgür kalan yüreğim
Yıldızlı bir gök dedim dallarda
Memleketimin acı tütününden cıgaram
Bakmayın tek başıma dolaştığımıza
Bir Brezilya güneşi altında caddeler
Sen bir kahraman özlemine dönük
Bol sakallı bir yüzle dağ başlarındasın”*

Şeklinde bir bölümünü aktardığımız *Karşı Karşıya* adlı şiirde, daha önce belirttiğimiz söyleyiş özelliklerini görmek mümkündür. Dış dünya gerçeklerinin bireyin ruhunda yarattığı keder ve yalnızlık duyguları, “akşam karaltısı”, “Afrika bulutları”, “gül bahçesi”, “tenha dağ yamacındaki evimiz”, “mavi bir bahar” gibi tabiat unsurlarını ihtiva eden söz grupları ile donatılarak işlenmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler’in sayfalarında küçük insanın günlük basit yaşantısının işlendiği şiirler de bulunmaktadır. Metin Eloğlu’nun *Kısa Günün Kârı* (1953: S.21, s.10) adlı şiirindeki;

*“Kapıyı vurup çıktım dışarı
Sırtımda elma çuvalı*

*Bu gençlikte elma satılmaz
Kunduram cilâlı mendilim beyaz*

*Bir kapı çaldım henüz ikindi
Elif'im pencerede yutkundu*

*Bilseniz ne dolmalar yuttum
Elif ilen akşamı ettim”*

dizeleri, toplumsal endişelerden uzak, basit bir yaşantının ifadeleridir. Şairin *Fantiri Fitton* (1952: S.9, s.26), *Düttürü Leyla* (1953: S.23 s.36), *Eloğlu* (1954: S.27, s.22), *Erkenci* (1956: S.49, s.9) adlı şiirleri de yine aynı türden bir hassasiyeti taşımaktadırlar.

Sayfalarında halk edebiyatı ürünlerine de yer veren *Seçilmiş Hikâyeler*'in yeni serisinin 2. sayısında “*Her Sayıda Bir Âşık*” başlığı açılmış ve bu başlık altında Âşık Hüseyin'den bir güzelleme (t.y.: S.2, s.54), Âşık Şenlik'ten bir taşlama (1953: S.21, s.32), Âşık Veysel'in *Gönüle Öğüt* (t.y.: S.1, s.59), *Deniz* (t.y.: S.3, s.72), *Kızılırmak* (t.y.: S.4, s.40-41) adlı şiirleri, Âşık Veli'den bir koşma (t.y.: S.6, s.70), Karacaoğlan'dan birer koşma (1952: S.10, s.18) ve güzelleme (1952: S.8, s.31), Celâl Gecedeli'den âşık tarzı şiirler, Ruhsatî'den bir koşma (1954: S.25, s.32), Âşık Efkârî'den bir güzelleme yayınlanmıştır.

Türk şiirinde 1950'li yılların ortalarına doğru etkisini kaybetmeye başlayan toplumcu gerçekçi sanat anlayışı, yerini II. Yeni şiirine bırakmaya başlamıştır. Türk edebiyatında II. Yeni şiir anlayışının hâkim olduğu yıllara kadar *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, döneminin mevcut edebî yaklaşımlarının neredeyse tümünden şiirler yayınlamış; bununla beraber edebiyattaki

yenilikleri takip etmeye çalışmış bir dergi olarak toplumcu gerçekçi edebiyatın zıddı bir yaklaşım göstermesine rağmen II. Yeni hareketine bağlı şiiirlere de sayfalarında yer vermiştir.

Seçilmiş Hikâyeler'de II. Yeni hareketinin öncü şairlerinden biri olarak Ece Ayhan dikkati çekmektedir. Ece Ayhan, dergide yayınlanan *Veda'lerden Birinde* (1955: S.39-40, s.48-50), *Kötü İlgilerin Gidişi* (1956: S.49, s.24), *Kurtulamayan* (1956: S.49, s.24), *Anahtarlar* (1956: S.51, s.51), *Bir Korku Temi Üzerine Benzerlikler* (1956: S.51, s.51), *Bir Ölü Macar Cambaz* (1956, S.52, s.33), *Boşluktaki Aptal* (1956: S.54, s.20-21), *Sentez* (1956: S.55, s.35), *İskambil* (1956: S.55, s.35), *Beyaz Rus Kadın* (1956: S.56, s.51) adlı şiiirlerinde bireyin iç dünyasını, hayal gücünün ve dilin sınırlarını zorlayan söyleyişiyle aktarmıştır.

“Çünkü kapıları
Götürüyorlar (öyle yanlış ki)
Cam kırıkları üzerinde
Üzerinde mi üzerinde üzerinde
Gülüyor ve
Gülen artık çingene değildir
Değil mi değil değil
Bilmem şu uzakta odaların
Pancurlarını açmışlar
Açmışlar mı açmışlar açmışlar
Denize karşı
(deniz yoktur ya)
İçerdekiler içerlerde
Dışardakiler dışarlarda kalmışlar
Kalmışlar mı kalmışlar kalmışlar
Anahtarları çalan bir çingenedir
Bir çingene mi bir çingene bir çingene.”

Dizelerinden oluşan *Anahtarlar* şiiriyle Ece Ayhan, II. Yeni şiirinin diğer şiir yaklaşımlarından farklı bir hüviyete sahip olduğunu göstermiş bulunmaktadır.

II. Yeni hareketinin diğer bir öncü şairlerinden Ülkü Tamer'in *Üçlü* (1956: S.55, s.49), *Guano* (1957: S.61, s.63), *Figaro'suz Çikolata Kutuları* (1957: S.62-63, s.51), Turgut Uyar'ın *Ölümlü Yaşamaya Her Günkü Çağrı* (1955: S.43-44, s.20-24), *Büyük Ev Ablukada* (1956: S.49, s.62-63), İlhan Berk'in *Bel Canto* (1954: S.29, s.21-24), *Andersen Anı* (1954: S.32-33, s.16-18), *Galata Kulesi* (1956: S.54, s.10-14) adlı şiirleri bireyselliğin ön plana çıktığı ve anlamda kapalılığın benimsendiği şiirler olarak dergi sayfalarında yer almıştır. Ülkü Tamer'in *Figaro'suz Çikolata Kutuları*, II. Yeni şiirinin ilk örneklerindendir;

*“Helvacı İskender'in yitik oğlu hep
Hep küfürlü izmaritler içiyor hep
Gönencini bir avuç ozanlar topluluğu
Bak bunu iyi bil ozanlar topluluğu
Bir de verimli papatyalar kuruyor
Çok sesli kızları da unutma sakın
Hele uykulara yatmak giyinik değil
Yoğun sevisiyle Suna'nın.*

*Helvacı İskender'in yitik oğlu hep
Çürümüş yürekleri sevmiyor çikolatalı
Ama yetim tüfekler yaşamaklar adına
Ama ağlamasız tanrıçalar ama ilkeler
Yaa iyi anla bunu yönetici ilkeler
Ama Suna
Suna'lı parmakları
Ama örneğin sen.”*

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nde yayınlanan *Buluşmak Üzere* (1954: S.34-35, s.43), *Otuz Birinci Nesil* (1955: S.36, s.28-29), *Demin* (1955: S.43-44, s.16), *Hayırsız Ada* (1955: S.47, s.11-12), *Bir Numaralı Halk Düşmanı* (1956: S.48, s.48-49), *Andersen’in Masalları* (1956: S.49, s.10), *Go Home Hacı Go Home* (1956: S.51, s.12-13), *Dinar Yolunda Devrilen Bir Ford’un Şoför Ahmet İçin Yaktığı Ağıt* (1956: S.52, s.49), *Babalık* (1956: S.54, s.32), *Gavurca* (1956: S.55, s.10), *Üniversite* (1956: S.57-58, s.18), *Öykümsü Yırlar* (1956: S.57-58, s.42-43), *Pandora’nın Kutusu* (1956: S.59, s.19) adlı şiirlerinde ne toplumcu gerçekçi ne Garip ne de II. Yeni şiirinin sanat anlayışlarını benimsemeyip kendine özgü bir söyleyiş özelliği gösteren Can Yücel, toplumsal meselelerin yarattığı bunaltıcı etkilerden kurtulmaya çalışmış ve bu sebeple de ele aldığı meseleleri alaylı sözlerle hicvetme, taşlama yoluna gitmiştir. *Andersen’in Masalları*’ndaki;

*“Masal dediğin böyle olur
Kış kıyamet diz boyu kar
Üstelik yılbaşı*

*Bir taksi çekmişler kenara
Işık mışık hak getire
İşin iş dedim masalcı başı*

*O saat çaktım ilk kibriti
Elimde tanrısal bir ışık belirdi
Uzatmayalım tıraşı”*

dizelerinden de anlaşıldığı gibi şair, şiir dilini konuşma diline yakınlaştıran sade ve samimi ifadeler kullanmış; dolayısıyla benimsediği taşlama üslubunu da etkin bir şekilde sunmuştur diyebiliriz.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nin 43-44. sayısından itibaren dergide eleştiri ve deneme yazıları yayınlanan Nurullah Ataç’ın Mayıs 1957’de vefat

etmesi üzerine, bir anma biçimi olarak, yazarın daha önce *Dergâh* mecmuasında yayınlanmış olan *Akşam Şarkısı*(1957: S.64, s.11), *Yalnızlık*(1957: S.64, s.13) ve *Tahattür Saati*(1957: S.64, s.14) adlı şiirleri derginin 64. sayısına alınmıştır.

Hikâye sanatında olduğu gibi şiir sanatında da yayınladığı tercüme eserlerle okuyucu karşısına çıkan *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde Paul Eluard *Kırık Ayna*(t.y.: S.42-43, s.59), *Metruk Şato*(t.y.: S.42-43, s.59), *Serbest Eller'den*(1952: S.9, s.19), *İğne Ve İplik*(1952: S.9, s.19), *Rüya*(1952: S.9, s.9), *Saatlerim*(1952: S.10, s.23), *Şehvet*(1952: S.11, s.27), *O'dur*(1953: S.12, s.31), *Okumak*(1953: S.14, s.47), *Sükût Kuleleri*(1953: S.15, s.39), Jacques Prevert *Çöpçü*(t.y.: S.6, s.34-35), *Harp*(1952: S.9, s.40), *Elimde Değil*(1952: S.11, s.22), *Aubervilliers II*(1953: S.14, s.42), *Aubervilliers III*(1953: S.14, s.42), *Deli Sınır*(1955: S.41-42, s.43), Federico Garcia Lorca *Uykuda*(1953: S.14, s.22), *Gezenin Türküsü*(1953: S.14, s.23), *Kayıt Düşürün*(1953: S.15, s.38), *Lola Kız*(1953: S.17, s.30), *Nişanlanma*(1953: S.22, s.36), Tristan Tzara'nın *Hesaplaşma*(1953: S.20, s.31), T. S. Eliot *Pencerde Sabah*(1956: S.48, s.40), *Çorak Ülke*(1956: S.52, s.57-58), *Rüzgârlı Bir Gece Üstüne Rapsodi*(1956: S.54, s.23-24), *Üç Müneccimin Yolculuğu*(1956: S.59, s.8-9), Apollinaire *Şen Dul*(1956: S.56, s.41) adlı şiirleriyle ön plana çıkarken William Cuney, Jocinto Fombona Pachano, Walt Whitman, Antonin Artuad, Blaise Cendrars, André Breton, Jean Cocteau, Claude Sernet, Robert Frost, Nerio Tebano, Ezra Pound, André Verdet gibi şairlerin eserleri de bulunmaktadır. Dergide böylesi yoğun bir şekilde gerçekleştirilen tercüme faaliyetleriyle okuyucuların batı şiir sanatını tanımasına da imkân sunulmuştur.

1950-1957 yılları arasındaki sayılarında aslen toplumcu gerçekçi sanat anlayışına yönelmekle beraber farklı sanat yaklaşımlarına sahip şiirleri de okuyucularına sunmuş olan *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* şiir sanatı faaliyetlerinde hem döneminin nabzını tutmaya çalışmış hem de yeniliğin takipçisi olmuştur. Sayfalarında halk edebiyatı ürünlerine de yer vererek şiir

sanatında farklı dönemlerden sesler duyurmuş ve böylelikle daha geniş bir okuyucu kitlesine hitap etmiş görünmektedir. Şiir sanatında yaptığı tercüme faaliyetleriyle de batı şiirinin farklı sanat eğilimlerini Türk okuyucusuna tanıtmıştır. Dergi, bu şekilde geniş bir yelpazeye yayılan farklı sanat yaklaşımlarının sunulduğu şiir faaliyetleriyle okuyucusunun tatmin edici özellikte bir hizmet almasını sağlamıştır.

C. Roman

Yeni serisiyle birlikte yayın faaliyetlerinin içeriğini genişleten *Seçilmiş Hikâyeler*, yayınları arasından çıkmış romanlardan Hikmet Erhan Bener'in *Acemiler*(1952: S.9, s.44-45) ve *Gordium*(1954: S.34-35, s.89-92), Clarence Day'in *Babamla Geçen Günler*(1954: S.26, s.42-48) adlı eserlerinden bölümlere sayfalarında yer ayırarak hem *SHD Yayınlarını* tanıtmış hem de roman sanatından ürünler sunmak suretiyle edebiyatın her kolundan okuyucularını haberdar etme görevini yerine getirmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde hikâye ve roman türünde eserleri yayınlanan Hikmet Erhan Bener'in *Acemiler*(1952: S.9, s.44-45) adlı romanından aktarılan bir bölüme göre yazar bu romanında dar gelirli insanlarla bolluk içinde yaşayanlar arasındaki uçurumu gözler önüne sermiştir. Bir yanda geçim derdi, fabrika işçiliğinin ağır çalışma koşulları, kenar mahallelerde yıkık dökük evlerde yaşamak, öbür yanda ise apartmanlarda rahatlık içinde yaşayan insanların sefası vardır. Büyük şehrin zengin ve yoksul olarak ayrılan bu iki farklı kesimi, fabrikada işçi olmak ve böylelikle geçimini sağlamak isteyen bir gencin bakış açısından aktarılmıştır.

Hikmet Erhan Bener'in *Gordium*(1954: S.34-35, s.89-92) adlı romanından aktarılan bir bölüme göre yazar bu romanında ise büyük şehrin yalnızlaştırdığı bireyin iç dünyasındaki çalkantıları, bunalımları ele almıştır diyebiliriz.

Seçilmiş Hikâyeler'in 26. sayısında Clarence Day'in *Babamla Geçen Günler*(*Life With Father*) adlı meşhur romanından *Babam ve Sevgili Halısı*(1954: S.26, s.42-48) adlı bir bölüm okuyuculara sunulmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin belirttiğimiz romanlardan parçalara sayfalarında yer vererek söz konusu eserleri tanıtmayı, roman sanatına kısıtlı

bir alan ayırdığı gerçeğini değiştirememiş olsa da yayınları arasından farklı sanat kollarından eserlerin çıktığını bildirmesi açısından önemlidir.

Ç. Sinema

Bu bölümde *Seçilmiş Hikâyeler*'in sinema sanatı ile olan münasebetini, dergide yayınlanan birtakım haberler, tenkit yazıları ve makaleler ışığında değerlendireceğiz; böylelikle de bir sanat kolu olarak sinemanın *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'ndeki yerini belirleyeceğiz.

Seçilmiş Hikâyeler'de hikâye, şiir gibi edebî türlerin yayınları yanında dönemin kültürel faaliyetlerinin değerlendirildiğini, diğer sanat kollarına önem verildiğini görmekteyiz. Dergiye ilk serinin beşinci cildinden itibaren “*sanat-aktüalite*” ibaresinin eklenmiş olduğunu belirtmiştik. Bu ibareden sonra sinema sanatı ile ilgili olarak yayınlanan ilk yazı, 45. sayıda *O Adam Kim Ve Bergama Sevdalıları*(t.y.: S.45, s.35)başlıklı bir yazı olmuştur. Söz konusu yazıda o dönem gösterimde olan bazı filmlerden bahsedilmiş, *O Adam Kim ve Bergama Sevdalıları* adlı filmler ayrıca tanıtılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler'in ilk serisinden 46. sayıda ise İrfan Tümer'in *Jonny Belinda* (t.y.: S.46, s.24-27) adlı bir yazısı yayınlanmıştır. Bu yazıda Ankara sinemalarında gösterime başlayan *Jonny Belinda* adlı filmin tanıtımı yapılmıştır. Film hakkındaki kanaatlerin belirtildiği; “*Bu kadar basit ve hissî mevzuda en katı yürekinin bile yumuşayacağı ve eserin çok güzel oynanışının da filmin beğenilmesine yardım edeceği muhakkaktır. Ancak bizce, bütün bunların üstünde bir şey, hiçbir zaman adı edilememekle beraber bütün esere hâkim olan bir tezden örülen hava, esas muvaffakiyetinin sırrıdır: İyi ve kötünün karşılaşması; daha açık bir tabirle insanın doğuşunda mevcut olan hislerle cemiyetin verdiği fikirlerin birbiriyle karşılaşması...*”(t.y.: S.46, s.24-25) şeklindeki ifadeler, okuyucunun sinemaya ilgisini cezbedecek nitelikte açıklamalardır.

Yeni serinin ilk sayısında Attilâ İlhan'ın *Fransız Sinemasının Geçirdiği Buhran* (t.y.: S.1, s.34-37) başlıklı bir yazısı dikkati çekmektedir. Çoğunluk olarak, Fransız filmciliğinin Avrupa sineması içinde önemli bir yere sahip

olduğunun altı çizilmiş; daha sonra Fransız filminin geçirdiği buhran ve sebepleri üzerinde durulmuştur. Fransız sinemasını yaşatmak üzere aktörlerin, rejisörlerin ve hatta teknisyenlerin birleşerek harekete geçtiği belirtilen yazıda, çözüm olarak aldıkları kararlar “1. *Film ithalinin düzenlenmesi suretiyle iç pazarın himaye edilmesi ve film ithal edilen memleketlerle mütekabiliyet esasının kabulü*, 2. *Yardım fonunun yılda 110 film yapmaya imkân verecek şekilde arttırılması*, 3. *Yaratma ve telif hürriyetine mutlak hürmetin temini ve hükümet sansürünün kaldırılması*” şeklinde maddeler halinde aktarılmıştır(t.y.: S.1, s.37). Fransız sinemasının vaziyetini aktardıktan sonra konuyu Türk sinemasına getiren Attilâ İlhan, “*bizim gibi sinemacılığı kırırdayan bir memleketin gözlerini çevireceği yerlerden birisi de Fransa’dır. Bu bakımdan da Fransız sinemasının yıpranmaması ve yaratıcılığında devamı zarurî görünüyor.*” (t.y.: S.1, s.37)sözleriyle hem Türk sinemasının o dönemde geldiği noktayı nitelendirmiş hem de Türk sinemasının gelişimi için izlenmesi gereken yolu göstermiştir.

Türk sinemasının değerlendirildiği ve söz konusu dönemdeki filmlerden tanıtımların yapıldığı bir başka yazı ise Melih Başar’ın *Yurda Dönüş* (t.y.: S.4, s.53-54) başlıklı yazısıdır. Yazıda, Türk sinemasındaki filmlerin sanat değerinden yoksun kaldıklarına işaret edilmiş ve buna sebep olarak da filmcilerin “*evvela ticaret, sonra sanat*” düsturunu benimsemeleri gösterilmiştir. Daha sonra Nedim Otyam’ın Kore Savaşı’nı konu alan *Yurda Dönüş* adlı filmi tanıtılmış ve bu filmin, dönemin diğer yerli filmleri arasındaki yeri üzerinde durulmuştur.

Yurda Dönüş başlıklı yazıdan sonra derginin 48. sayısına kadar sinema sanatı ile ilgili bir yazı görülmemektedir. 48. sayıda ise 1955 yılında yapılan Batı Sinema Festivalleri hakkında bir yazı ile karşılaşmaktayız (1956: S.48, s.44-47). Batı sinema festivallerinden Venedik Film Festivalinin değerlendirildiği yazıda, festivale katılan filmler tanıtılmış ve bu filmlerin ülkelerine saygı kazandırmak amacıyla festivale katıldıkları belirtilmiştir. Bu

bakış açısına göre ülkeler, ödül alan filmleri ile birlikte kendilerini sinema tarihine yazdırmış olmaktadır. Yazının devamında ödül alan filmler, konuları ve oyuncularını ile birlikte tanıtılmıştır.

Derginin 50. sayısında yine Batı Sinema Festivalleri ile ilgili bir yazı bulunmaktadır (1956: S.50, s.73-76). Ancak bu defa değerlendirilen festival, Cannes Film Festivalidir. Yazıda, 1955 yılında Cannes'da düzenlenen film festivalinin, önceki yıllara oranla film yönünden pek başarılı geçmediği belirtilmiştir. Ayrıca festivalde verilen ödüllerin toplum üzerinde en çok etki yaratacak olan filmlere göre değil de sinema yıldızlarına göre belirlendiği vurgulanmıştır. Festivalde sanat değeri yüksek olan filmler de dolayısıyla geri planda kalmıştır. Cannes Film Festivalini belirttiğimiz özellikleri ile eleştiren Tarık Dursun Kakinç, yazısında Edinburgh Film Festivalinden de bahsetmiş ve Edinburgh'ta ödül alan filmlerin sanat değerleri göz önünde bulundurularak değerlendirmeye tâbi tutuldukları için bu festivalin Avrupa'nın diğer film festivallerine benzemediğini ifade etmiştir.

52. sayıda Beyaz Perdenin Adamı imzası ve *Türk Sineması Üzerinde İleri Geri Düşünceler*(1956: S.52, s.54-56) başlıklı yazısıyla Türk sinemasının o dönem içinde bulunduğu durumu aksettirmeye çalışan yazar, yerli filmlerin estetik hizasının yükselmesi için çareler bulunmadan önce, sinema tüccarlarının çıkarlarını düşünmeyi bırakmalarının gerektiği; ancak ondan sonra sanatı engellenen Türk sinemasının gelişeceği belirtilmiştir. Sanat çevrelerinin tutumunu ve Türk sinemasına bakışını da değerlendiren yazar, *"Sizce bu sinemayı düzeltmek için ne yapmalı?"* sorusunu sormuş ve devamında; *"Üç dört yıldır millî ve milletlerarası sinema ve sinema meseleleri ile ilgilenmeye başlayan kalemlerimiz böyle bir soruya ne derler, kestiremem. Fakat ben, birden bire artık sinemacı aydınların tenkit hareketlerini yapıcı, açık ve pratik tekliflerle pekiştirmeleri gereğini apaçık gördüm."* (1956: S.52, s.56) ifadeleriyle Türk sinemasının gelişimine yönelik bir yol izlemedikleri için sinema sanatı ile uğraşan çevreleri eleştirmiştir.

53. sayıda yine Beyaz Perdenin Adamı imzasıyla yazısı bulunan kişi, sinema ile ilgili olarak bu defa magazin boyuttaki çeşitli haberlerle okuyucu karşısına çıkmıştır (1956: S.53, s.71-72).

Seçilmiş Hikâyeler'in 56. sayısında İtalyan sinemasından Roberto Rossellini'nin bir röportajı yayınlanmıştır (1956: S.56, s.74-81). Bu röportajın başında şöyle bir yazı bulunmaktadır;

“Günümüz İtalyan sinemasının büyük ustalarından Roberto Rossellini üzerine dünya basınında olduğu kadar bizde de çeşitli yazılar yayınlanmıştır. Ama bu yazılanlar, çoğunlukça magazin yazılarıdır. Ve sinema adamı Rossellini, bilmem kaç çocuk anası, doktor falancanın karısı ve sinema oyuncusu Ingrid Bergman'ı baştan çıkaran bir çapkın olarak tanıtılmış, günlük gazetelerimizin birinde de, bu baştan çıkarma hikâyesi, günlerce ballandıra ballandıra sürekli olarak yayınlanmıştır.

Aşağıda okuyacağınız Rossellini ile yapılan konuşmanın Türkçesi'nde, bu sinema ustası sinemadaki tutumu ile davranışlarını kendi ağzından açıklamaktadır.

Yazının sonuna ayrıca, Rossellini'nin şimdiye kadarki sinema çalışmalarını gösterir bir Filmographie'sini eklemeyi de uygun bulduk.” (1956: S.56, s.74)

Böylesi bir giriş yazısıyla Rossellini röportajının sunuluşu, *Seçilmiş Hikâyeler*'i yayın politikası ve faaliyetleri itibariyle dönemin diğer basın ve yayın organlarından ayırmaktadır. Çünkü dergi, Türk sinemasının gelişimi için yayınladığı eleştiri yazıları yanında, sinema sanatına dair haberleri de objektif bir bakış açısıyla okuyucusuna sunmuş olmaktadır.

Derginin 59. Sayısında Galatasaray Lisesi öğrencilerinin bir “Ciné-Klup” kurdukları ilan edilmiştir (1956: S.59, s.36). İlanda, Galatasaray Lisesi

öğrencilerinin “*sinemayı bir güzel sanat olarak benimseyip, bu alanda amatörce çalışmak amacı ile*” bu kulübü kurdukları belirtilmiş ve kulübün çalışmalarında başarılı olmaları temenni edilerek dergi tarafından öğrencilere destek verilmiştir.

Derginin önceki sayılarında da sinema sanatı ile ilgili yazıları bulunan Tarık Dursun Kakinç, bu defa derginin 59 ve 60. sayılarında iki bölüm halinde yayınlanan yazısı ile karşımıza çıkmaktadır. *Sinema Oyunu Scénario I-II*(1956: S.59, s.63-70) başlıklı yazılar *Seçilmiş Hikâyeler* tarafından şöyle tanıtılmıştır; “*Sinema oyunu- scénario üzerine düzenlenen ve bir iki sayı sürecektir olan bu yazı serimizde; birinci bölüm, sinema oyununun tanımına ve sinema oyun yazarlarına ayrılmış, ikinci bölümde ise biri yerli (Yaşar Kemal’in Dükkâncı adlı hikâyesinden rejisör ve sinema oyun yazarı Ziya Metin’in sinemaya uyguladığı Namus Düşmanı filminden) öbürü yabancı, (Graham Greene’in The Third Man- Üçüncü Adam’ından) iki sinema oyunu örneği verilmiştir.*”(1956: S.59, s.63) Kakinç, derginin de ifade ettiği gibi, yazısının birinci bölümünde sinema oyununu tanımlamış, sinema oyununun bir film için önemini vurgulamış ve bir oyun yazarının nasıl olması, nelere dikkat etmesi gerektiğinden bahsetmiştir. Yazısının ikinci bölümünde ise bir sinema oyununda tema seçildikten sonra oyunun teknik bakımdan genel anlamıyla bir bütüne kavuşması için geçirdiği evreler üzerinde durulmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nin sinema sanatı ile ilgili olarak yayınladığı haber, röportaj ve eleştiri yazılarından da anlaşılmaktadır ki diğer sanat türleri gibi Türk sineması da söz konusu dönemde oluşumunu henüz tamamlayamamış ve modern bir yapıya kavuşamamıştır. Dolayısıyla dergide sinema sanatına dair yayınlanan yazılardaki amaç, Türk sinemasının gelişmesini sağlamak ve Türk okuyucusuna sinema sanatını sevdirebilmektir.

D. Tiyatro

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde tiyatro ile ilgili yayınlanan yazılardan ilki derginin ilk serisinden 38-39. sayıdaki *Fedailer* (t.y.: S.38-39, s.84-85) başlıklı yazıdır. *Fedailer* başlıklı yazısında Salim Şengil, Devlet Tiyatrolarına emek vermiş, Anadolu'yu karış karış gezerek sahneledikleri oyunlarla halkın kültür seviyesini yükseltmeye çabalamış sanatkârların ve millî bir tiyatronun doğmasında büyük rolleri olacak sanat topluluklarının himaye gören bir müessese halinde bulunmamalarına hayıflanmıştır. Yazısının sonuna doğru “*meclis binasından önce, bu memlekette hastane yanında, mektep yanında hatta bir fırın bacasının tüttüğü yerde tiyatronun da eksiksiz bulunması şarttır. Bizi muasır dünya milletlerinin kültür seviyesine ulaştıracak en kısa yol da budur bence...*” (t.y.: S.38-39, s.85) ifadeleriyle tiyatro sanatının bir milletin kültürel gelişimi için önemli bir mesele olduğunu vurgulamıştır. Türk sanatına faydalı olabilmek ve Türk okuyucusuna en iyi hizmeti sunabilmek için yürüttüğü *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* faaliyetine, bu yazısıyla tiyatro sanatını da ekleyen Salim Şengil, derginin ilerleyen sayılarında tiyatro sanatı ile ilgili daha birçok yazının aktarılacağı sinyallerini vermiş bulunmaktadır.

Seçilmiş Hikâyeler'in ilk serisinde tiyatro sanatı ile ilgili yayınlanan bir başka yazı Suat Taşer'in *Tiyatro Eserinin Unsurları* (t.y.: S.46, s.31-34) başlıklı yazısıdır. Yazıda, tiyatro unsurlarından herhangi birini baş unsur saymanın yanlışlığı vurgulanmış; konu, dil, entrika ve karakter gibi unsurların birleşmesinden oluşan piyesin aktif yapısını aksiyonun sağladığı belirtilmiş ve bir tiyatro eserindeki iki temel aksiyon teknik açıdan açıklanmıştır.

Derginin 2. sayısında yayınlanan *Öteye Doğru* (t.y.: S.2, s.20-26, 77-78) başlıklı yazı, Salim Şengil'in bir başka tiyatro yazısıdır. Bir önceki sayıda temsil için hazırlıklarına başlandığı bildirilen *Öteye Doğru* oyunu ile ilgili memnunluk ifadeleriyle dolu olan yazıda Şengil, “*Tiyatronun bir eğlence yeri olmaktan ziyade bir millî eğitim davası gibi tutulması*” (t.y.: S.2, s.21) gerektiğini ve bu hususta Suat Taşer ile beraber aynı yolda olduğunu

belirtmiştir. Yazıda ayrıca tiyatronun amaçları, söz konusu oyunun konusu, oyuncular ve teknik kusurları üzerinde de durulmuştur.

Tiyatro denince, akla ilk gelen unsurun “eser” olduğu; ancak bizim memleketimizde ise “yerli eser” üzerinde durulması gerektiği ifadeleriyle başlayan *Yerli Eserler Meselesi*(t.y.: S.3, s.67-71) başlıklı yazı, dergide daha önce yayınlanan tiyatro yazıları gibi teknik bilgilerin eleştirel ifadelerle karıştığı bir yazıdır. İlhan Tarus, Türk tiyatrosunda garp anlayışına göre verilmiş ilk örneklerden başlayarak Türk tiyatrosunun söz konusu dönem içinde geldiği noktayı değerlendirmiş, tercüme ve adaptasyon eser meselesinde bir tiyatro eserinin beynelmilel vasıflara sahip olduktan sonra hangi dilde yazıldığının önemli olmadığına dikkat çekmiştir. Ancak millî bir tiyatronun kurulabilmesi için önce; “*millî bir eserle yola çıkmalı, bu arada dünyanın büyük tiyatro eserleri halka ve yeni nesle gösterilmeli, vücudun organları gibi, öteki tiyatro sanatları da geliştirilmeli, yaşatılmalıdır. Yoksa Cyrano ile birtakım tercüme ve bunların taklitlerinden ibaret yamama, zoraki çalımlı yerli eserlerle tiyatro kurulamaz.*”(t.y.: S.3, s.71)

1951-52 tiyatro mevsiminde Devlet Tiyatrosu aktörlerinin Küçük Tiyatroda oynadıkları ilk telif piyesi olarak *Branda Bezi*, derginin yeni seri 4. sayısında Ali Sarı’nın kaleminden çıkan bir yazı ile okuyuculara tanıtılmıştır (t.y.: S.4, s.29-33). Ali Sarı *Branda Bezi* adlı oyunu tanıtmadan evvel, telif eser meselesi üzerine şunları dile getirme ihtiyacı duymuştur;

“*Bu telif kelimesi, yabancı tiyatro eserleri yanında kendi edebiyatımızın mahsulü sahne eserlerine verilen bir sanat olup, İstanbul Şehir Tiyatrosu, sonra da Devlet Tiyatrosu argosunda yavaş yavaş “öksüz, zavallı, yoksul” gibi bir mana kazanmaya başlamıştır. Tiyatro idareleri bu eserler için masraf etmekten kaçınırlar, aktörler telif eseri oynamak istemezler. Oynamaya mecbur oldukları zaman da eseri kötülemeye çalışırlar, kusur üstüne kusur sayarlar. En zayıf esere bile oyunuyla aktörün çok şeyler katabileceğini onlara anlatamazsınız. Gözlerini Shakespeare, Molière, Goethe ve*

ilh..bürümüştür. Oysaki aktörlerimiz ağızlarıyla kuş tutsalar, bu büyük muharrirlerin eserlerini hiçbir zaman bir İngiliz, bir Alman aktörü kadar oynayamazlar. Ama, bizim bir eserimizi iyi yetiştirmiş bir aktörümüz onlardan çok daha iyi oynar. İnsanı yetiştiren kendi muhitinin sosyal şartları olduğu gibi, aktörü de yetiştiren aynı şartlardır, bu sosyal şartlar içinde doğmuş ve bu şartlardan yükselen isteklerin mahsulü bir sanat eserine dilediği hayatı ve canlılığı, iyi tanımadığı sosyal şartların mahsulü bir sanat eserine verileceğinden çok daha kuvvetle verebilir.” (t.y.: S.4, s.29)

Daha sonra *Branda Bezi* adlı oyunu değerlendiren yazar, söz konusu oyundaki olayların seyrini vermiştir. Oyunun teknik bakımlardan zayıf kaldığını açıklarken üçüncü perdenin bazı sahnelerinde batı eserlerinden taklitlerin olduğunu dile getirmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler'in 9. sayısında *Ters Yüz*(1952: S.9, s.34-37, 48) başlıklı yazısı ile Salim Şengil, söz konusu dönemde Ankara Küçük Tiyatro'da oynanmaya başlanan *Ters Yüz* adlı tiyatro oyununu yazılış, sahneye konuluş ve oynanış itibarıyla değerlendirerek faydalı olacağına inandığı görüşlerini bildirmiştir.

Derginin bir sonraki sayısında yine Salim Şengil'in *Gölgeler Piyesi Üzerinde Ayrı Düşünceler*(1952: S.10, s.26-29, 48) başlığıyla yayınladığı bir eleştiri yazısı bulunmaktadır. O dönem hem İstanbul Şehir Tiyatrosunda hem de Devlet Tiyatrosunda oynanan *Gölgeler* piyesinin sanat değeri üzerinde durulan yazıda ayrıca piyesin tekrar oynanması hasebiyle tiyatro sanatı hakkındaki bazı düşünceler de açıklanmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler'in 12. sayısında *Tiyatro ve Devlet Tiyatromuz*(1953: S.12, s.34-35) başlıklı yazısıyla Can Yücel bulunmaktadır. Can Yücel bu yazısında o dönem Devlet Tiyatrosu Müdürü olan Cevat Memduh Altar'ı, disiplinsiz oldukları gerekçesiyle tiyatrodan oyuncu uzaklaştırdığı için eleştirmiştir. Bu vesileden dolayı tiyatro ile ilgili düşüncelerini de dile getiren

Yücel, bir eğitim kurulu olarak gösterilen tiyatroların her şeyden önce seyirciye sorumlu olduğunu ve Devlet tiyatrosuna düşen ilk işin halkın tiyatlara gelmesini sağlamak olduğunu vurgulamıştır.

1950’li yıllardan itibaren her tiyatro mevsimini takip ederek muhtelif yazılarla oyunlar hakkında değerlendirmelerin paylaşıldığı *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*’nde 20. sayıda da yeni başlayan bir tiyatro mevsimine dair yazı olarak *Fatih, Şemsiyeli Adam, Derin Mavi Deniz*(1953: S.20, s.34-37, 41-43) başlıklı bir yazı ile karşılaşmaktayız. Yazının sahibi Turhan Dilligil, Ankara’daki Büyük ve Küçük Tiyatrolarda hangi günlerde temsil olduğunu belirttikten sonra sırasıyla *Şemsiyeli Adam, Fatih* ve *Derin Mavi Deniz* adlı oyunlar hakkındaki görüşlerini bildirmiş; oldukça ılımlı ve yumuşak bir üslupla ifade ettiği bu görüşleri, okuyucuların söz konusu oyunlara karşı ilgi göstermelerini sağlayacak nitelikte faydalı açıklamalardır diyebiliriz.

Derginin 23. sayısında yine Turhan Dilligil’in tiyatro sanatı ile ilgili bir yazısı bulunmaktadır. *Güzel Helena Sahneye Çıktı*(1953: S.23, s.41-44) başlıklı bu yazıda, Selahattin Batu’nun yunan mitologyasından çıkardığı eser olan *Güzel Helena* adlı oyunun başarı ile oynandığından ve oyuncularından bahsedilmiştir.

Türk tiyatrosunun gelişim süreci içerisinde ya arızî durumlarının eleştirildiği yahut söz konusu dönemde oynanan eserlerin henüz tam olarak batılı bir görünüme kavuşamadığının belirtildiği türde yazılarla tiyatro sanatına sayfalarında yer veren *Seçilmiş Hikâyeler*’in 30. sayısında bu defa farklı bir yaklaşımla Türk tiyatrosunun değerlendirildiği bir yazı olarak Sadi Günel’in *Meydan Tiyatrosu*(1954: S.30, s.29-30) başlıklı yazısı ile karşılaşmaktayız. Meydan tiyatrolarının ortaya çıkışını Sadi Günel şu sözleriyle ifade etmektedir;

“*Margo Jones adlı bir Amerikalı sanatkar kadın, tiyatroyu, çok daha geniş bir halk ihtiyacı sayarak, eldeki imkânların dışında temsiller vermek*

çarelerini düşünüyor. Tabii ilk karşısına çıkan engel, bina ve sahne kıtlığı oluyor. Bu güçlüğü yenmek için de, küçük salonlardan faydalanıp sahneyi kaldırmak yoluna gidiyor. Sonunda Arena Tiyatrosu denen şekli tatbik ediyor. En yakın Türkçesi Meydan Tiyatrosu diye kabul edilebilecek olan bu temsil şekli, sanatkarların bir salon ortasında piyes oynamalarından, seyircilerin de çepeçevre onların etrafına sıralanmalarından ibarettir.” (1954: S.30, s.29)

Bu çeşit bir temsili, Türk tiyatrosunda Haldun Dormen’in tatbika çalıştığını dile getiren Sadi Günel, aynı zamanda sanatçının diğer çalışmalarından ve gayelerinden de söz etmiş ve başarılarının devamını dileyerek kendisine destek olmuştur.

Okuyucularına tiyatro sanatı ile ilgili doyurucu bir hizmet verebilmek adına batıdan ve Amerika’dan tiyatro haberlerini sayfalarına taşıyan *Seçilmiş Hikâyeler*’in 37-38. sayısında bu türden bir yazı olarak Tunç Yalman’ın *Amerikan Tiyatrosu*(1955: S.37-38, s.27-37) başlıklı yazısı bulunmaktadır. Yalman bu yazısında, kendine has bir sese ve ruha kavuşmuş olan Amerikan Tiyatrosu’nun geçmişteki değişiklikleri anlatılmış ve o dönemki durumu hakkında değerlendirmeler yapılmıştır. Böylesi bir yazı ile, Amerikan tiyatrosundan haberdar olma imkânı elde eden Türk okuyucusuna bu imkânı sunmakla *Seçilmiş Hikâyeler*, fayda sağlama gayreti içinde bir yayın olduğunu kanıtlamıştır diyebiliriz.

Derginin 49. sayısında *Kan Turalı*(1956: S.49, s.58-78) adlı bir oyun metniyle karşılaşmaktayız. Söz konusu oyunu, Orhan Şaik Gökay’ın incelemelerinden faydalanarak Suat Taşer dramatize etmiştir.

Türk tiyatrosunun geçirdiği merhalelerin ve söz konusu dönemdeki durumunun değerlendirildiği yazılardan bir diğeri, Ömer Faruk Toprak’ın 52. sayıda yayınlanan *Cep Tiyatrosu Halka Göt*(1956: S.52, s.22-25) başlıklı yazısıdır. Yazıda, genç aydınların kurduğu cep tiyatrolarından büyük bir övgüyle bahsedildikten sonra ayrıca *Kırmızı Biberler*, *Bir Evlenme* adlı

oyunlar tanıtılmış ve Haldun Dormen'in başarılı bir tiyatroculuk faaliyeti sürdürdüğü vurgulanmıştır.

Derginin 56. sayısında ise ünlü tiyatro yönetmeni ve oyun yazarı Bertold Brecht'in çalışma üslubu hakkında fikir edinmemizi sağlayacak bilgilerin Adalet Cimcoz tarafından derlenip *Bertold Brecht Nasıl Çalışır?*(1956: S.56, s.27-29) başlığı altında yayınlandığını görmekteyiz. Türk tiyatrosu için örnek alınması gereken bir sanatçı olarak Bertold Brecht'in çalışma üslubu hakkında verilen bu bilgiler, yine okuyuculara tiyatro sanatını sevdirecek mahiyettedir.

E. Opera Ve Bale

Seçilmiş Hikâyeler'in kültürel faaliyetleri arasında opera ve bale sanat haberlerinin aktarımı da bulunmaktadır. Türk sanatında geçmişi ve geleneği bulunmayan opera ve balenin gerek yabancı ülkelerde gerekse ülkemizde gösterdiği faaliyetler, birtakım kanaatlerle birlikte bildirilerek okuyucuya tanıtılmış ve böylelikle opera ve balenin ülkemizde de yaygın sanat dalları olarak yer edebilmesine uğraşmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler sayfalarında opera sanatına dair rastladığımız ilk haber, yeni serinin ilk sayısındaki Fuat Pekin'in *Tosca*(t.y.: S.1, s.24-28) başlıklı yazısıdır. Yazıda, önce Nurullah Taşkiran ile Semiha Berksoy'un canlandırdığı *Tosca* operası, daha sonra da Savni Subaşı ile Leyla Genç'er'in o günlerde temsil ettiği *Tosca* operası değerlendirilmiş, *Tosca* operasına gelene kadar aşılın mesafeyi tayin edebilmek için diğer temsillerin adlarıayrıca sayılmıştır. O dönemdeki mevcut opera anlayışı ile ilgili bir dikkati; "*Bazı İtalyan sahnelerinde rastladığımız gibi, partönerini bırakıp ayyasını dinletmek üzere sahnenin önüne kadar ilerleyen ve halktan adeta alkış dilerircesine mimikler yapıp en hazin bir tabloyu gülünç kılan ve tam heyecanlanacağımız anda bizi isyan ettiren artistlerin o eski opera anlayışına kendini kaptırmamış olan Devlet Tiyatromuzun mukadderatını bugün elinde tutan sayın muallim Cevat Memduh'u ve bütün mesai arkadaşlarını, Tosca'nın hazırlanmasında gösterdikleri titizlikten dolayı tebrik eder, kendilerine yeni başarılar dilerim.*" (t.y.: S.1, s.28) şeklinde sunan Fuat Pekin'in opera sanatından bahsederken umut verici konuşması önemlidir.

Derginin 2. sayısında "*Ankara Devlet Operası 3 Şubat 1952'den beri Johann Strauss'un 1874'te bestelediği meşhur Yarasa operetini oynuyor.*" (t.y.: S.2, s.41) şeklindeki bir cümleyle dönemin opera hayatından bahsedilmeye başlanan *Yarasa* adlı yazının devamında bir operetin görev ve vasıfları üzerinde durulmuştur. *Yarasa* adlı operet değerlendirilirken söz yine, opera sanatının ülkemizde geçirdiği merhalelere ve ulaşması gereken

seviyeye gelmiş; “Batı müziğini bir neşe kadehi içinde sunan bu türlü operetlerin Devlet Operası sahnesinde sık sık oynanması, Türk seyircisinin müzik zevkinin gelişmesinde, opera müziğini anlamasına yardım etmekte pedagojik bir rol de oynayacağı muhakkaktır.” (t.y.: S.2, s.42-43) türünden ifadelerle Türk seyircisinin kültür seviyesinin yükselmesi hususunda Devlet Operalarının faal olmaları gerektiğinin altı çizilmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler’in 2. sayısında yayınlanan *Yarasa* başlıklı yazıya, 3. sayıdan da devam edilmiştir. *Yarasa* operetinin teknik olarak açıklandığı bu yazıda ise Avrupa sahnelerinde birbirinden farklı iki metne dayanarak oynanan bu operetin iki metni arasındaki farklar izah edilmiş; Muhsin Ertuğrul’un birinci metne sadık kalarak iyi bir yöntem izlediği ve böylelikle başarılı olduğu söylenmiştir. Genel olarak neşeli bir operet olduğu vurgulanan *Yarasa* operetinin dekorundan, mizansenlerinden ve aktörlerinden de ayrıca bahsedilmiştir (t.y.: S.3, s.20-28).

Derginin 22. sayısında Ali Kemal Kaya’nın *Butterfly Temsilleri Üzerine*(1953: S.22, s.32-34) başlıklı bir yazısı bulunmaktadır ki bu yazıda söz konusu temsil hakkında yanlış ifadelerle dolu bir başka yazının hataları düzeltilmeye çalışılmış, dolayısıyla okuyucunun *Butterfly Temsilleri* hakkında gerçek bilgilere ulaşması sağlanmıştır. Konuyla bağlantılı olarak daha sonra operanın iyi ve kötü yönleriyle eksiksiz ve ılımlı bir şekilde ele alınması gerektiği ve operanın gerçekçilik özelliği üzerinde durulmuştur.

Ali Kemal Kaya’nın bir sonraki yazısı *Lucia’dan Portreler*(1954: S.25, s.21-23) adını taşımaktadır. *Lucia* operasıyla Türk sahnesinin kazandığı kıymetlerden koloratur soprano Suna Korad ve tenor Doğan Orat Türk okuyucusuna tanıtılmıştır. Bununla birlikte *Lucia* operasının ne açılardan zor olduğu “*Lucia’nın sanatkâr için en tehlikeli ve yıkıcı olan sahne ve partisi üçüncü perdenin cinnet sahnesidir. Burada Lucia’nın söylediği aria flütle diyalog halinde bir serbest yazı stilindedir. Sahne, en ufak taşkınlığı ve eksikliği hemen meydana çıkarır. Aryanın ses yapısı yorucu ve tehlikelidir. En*

ufak bir tereddüt, diyalogdaki beraberliği yıkabilir.” (1954: S.21-22) türünden ifadelerle aktarılmış ve bu zorluğun başarıyla üstesinden geldiği söylenen Suna Korad ile Doğan Orat adlı sanatçıların müzikalitesi üzerinde durulmuştur.

Derginin 49. sayısında Nadir Nadi'nin *Don Giovanni*(1956: S.49, s.39-42) başlıklı bir yazısı bulunmaktadır. Bu yazıda Mozart'ın “drama giocosu” yani komik opera türündeki *Don Giovanni* adlı meşhur operası üzerinde durulmuştur. Dünyanın en genç operası olarak nitelendirilen Ankara Devlet Tiyatrosunda da başarılı bir şekilde oynanan *Don Giovanni*'de, bir kadın avcısının macerası canlandırılmıştır. *Don Giovanni*'nin temel vasfı ise; “*hızla akıp giden bir aksiyon içinde karakterleri çizmek ve bir adamın kaderini mûsikî vasıtasıyla bize anlatmak*” (1956: S.49, s.41) olarak gösterilmiştir. Yazının sonlarına doğru *Don Giovanni*'nin oynanmasıyla Türk operasının zaman içinde ne derece geliştiği belirtilmiş ve Türk operası takdire layık bulunmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler'in 52 ve 53. sayılarında *Çağdaş Bale'nin Görünüşü* başlığı ile yayınlanan yazılarda ise balenin söz konusu döneme ulaşana kadar geçirdiği merhaleler üzerinde durulmuş; İngiltere, Fransa ve Amerika'daki bale sanatının teknik özellikleri, yapıları değerlendirilerek bale sanatı Türk okuyucusuna tanıtılmıştır (1956: S.52, s.42-48).

F. Resim Ve Heykel

Bu bölümde, *Seçilmiş Hikâyeler*'in kültürel faaliyetleri arasında nitelendirdiğimiz resim ve heykel sanatı ile ilgili yazıları değerlendirmeye tâbi tutacağız.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi sayfalarında resim sanatı ile ilgili olarak yer alan ilk yazı Fuat Pekin'in *Devlet Resim Sergisi*(t.y.: S.38-39, s.79-81) adlı yazısıdır. İlk serinin 38-39. sayısındaki yazı, J. Bouret'nin Paris Müstakiller Salonu için yaptığı bir değerlendirmeden şu ifadelerle başlamaktadır; “*Sergiyi tasvir ve tahlile geçmeden evvel derhal, bu yıl gönderilen eserlerin kalitesi önünde bir az şaşkına döndüğümüzü itiraf edelim. Serginin heyeti umumiyesi fakirdir, tenörler (üstadlar) iştirakten imtina etmişler. Bununla beraber ortada, muhakkak sevimli fakat sınıfı şüpheli bir ressam kalabalığı var.*” (t.y.: S.38-39, s.79) Söz konusu ifadelerin Devlet Resim Sergisi'ne de çok uyduğunu belirten ve bu sebeple yazısına bu ifadelerle başlayan Fuat Pekin, Fransız modern resminin o dönemdeki durumunu da Türk okuyucusu için gözler önüne taşımıştır. Fuat Pekin'e göre sergide “*Körü körüne muayyen bir ekole bağlı kalmaksızın olgun sanatları ve şahsî değerleriyle temayüz edenler arasında*” (t.y.: S.38-39, s.80) F. Başağa'nın manzaraları, A. Berger'in gravürleri, M. Erdem'in İtalya dönüşü verdiği ilk eserler, Mübeccel Özsever'in peyzaj ve portreleri, Numan Pura'nın eserleri bulunmaktadır. Bunun yanında dönemin tanınmış sanatkârlarından çoğunun sergiye iştirak etmediğini ekleyen Fuat Pekin, “*Meydanda yalnız eski şöhretlerle ne idüğü belli olmayan amatörler ve kıratı düşük ressam geçinenler kalmış*” diyerek yazısını sonlandırmıştır(t.y.: S.38-39, s.81).

Seçilmiş Hikâyeler'in yeni seri 4. sayısına kadar dergi sayfalarında resim sanatı ile ilgili haber ve eleştiri yazılarına rastlanmamaktadır. Yeni serinin 4. sayısında ise Arif Kaptan yani Attilâ İlhan'ın *İhsan Cemal'in Resim Sergisi* başlıklı bir yazısı bulunmaktadır (t.y.: S.4, s.13-15). Yazıda, İhsan Cemal'in elli yaşını aşmış olmasına rağmen son sergisinde “*taze bir ruhla, bir*

çocuk safiyetiyle dolu eserler” gösterdiği belirtilmiş ve bu eserler teknik açıdan değerlendirilmiştir. Buna göre; “ressam sanatını tabiatın bir aynası kabul edenler için mevzu birinci derecede rol oynar. Bu yüzden bir manzaranın hangi vilayetin hangi semtinden bir köşe olduğunu anlatmak gayretiyle sergi katalogları çok defa birer adres defterine döner. Resimde mevzuun ilham almak ve yaratmak için sadece bir vasıttan ibaret olduğunu anlamış bir ressam olarak İhsan Cemal’in resimlerini “adreslendirmemiş” olmasını takdir ettim.” (t.y.: S.4, s.15) sözleri ile İhsan Cemal’in başarılı bir ressam olduğuna işaret edilmiştir.

Aynı sayıda Eşref Üren’in *XIII. Devlet Resim Ve Heykel Sergisi*(t.y.: S.4, s.44) başlıklı bir yazısı bulunmaktadır. Söz konusu sergideki eser azlığından şikâyet eden Eşref Üren, aralarında fikir birliği bulunmayan jüri azasını da yöntemlerinden dolayı eleştirmiştir. Yazıya göre çözüme kavuşması gereken mesele, o dönemdeki resim sanatına ressamlardan başka çevrelerin önem vermiyor olmasıdır. Eşref Üren, derginin 9. sayısında yayınlanan *Hasanoğlu Köy Enstitüsü Resim Sergisi*(1952: S.9, s.38) başlıklı yazısında da yine toplumun ve bilhassa sanat çevrelerinin resim sanatına olan ilgisizliğinden yakınmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler’in 11. sayısında *Hamaset Sergisi ve Resim Anlayışı*(1952: S.11, s.18-19) başlığı ile yayınlanan yazısında Eşref Üren bu defa, hamasî konulu resimlerin özelliklerinden bahsetmiştir. “*Konu, sanatı göstermek için bir bahanedir, o kadar...*” (1952: S.11, s.18) ifadesiyle konularına göre değerlendirilen resim sanatının, aslen sanatsal niteliklerine göre değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. “*Sanat değeri olan hangi eseri toplum bağrına basmamıştır?*” (1952: S.11, s.19) diyerek bir eserdeki sanat değerini, konusundan daha öncelikli bir mesele haline getirmeye devam etmiştir. Söz konusu sergideki hamasî konulu resimleri vahşi bulmuş; savaş sahnelerini yumuşatarak gösterememiş oldukları için ressamların yaratıcılıklarını sorgulamıştır. Ayrıca bu sayıda Hikmet Erhan Bener’in ressam Kenan Özbek ile yaptığı bir röportaj da bulunmaktadır (1952: S.11,

s.30-33, 40).Söz konusu röportajda Kenan Özbel'in ressamlığı yanında sanat tarihi araştırmacısı olarak da çalıştığı belirtilmiştir. Yazıda ayrıca eski Türk medeniyetinde resim sanatı, Avrupa resim sanatının gidişi karşısında Bedri Rahmi'nin görüşleri, bir ressamda ve sanatında olması gereken vasıflar gibi meseleler üzerinde durulmuş, böylelikle resim sanatı hakkında oldukça faydalı bilgiler de okuyucuya sunulmuştur.

Eşref Üren, 14. sayıdaki yazısında Eren ve Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun açtıkları resim, yazma ve lito sergisinden övgüyle bahsetmiş ve başarılı ressamları okuyucuya tanıtmıştır (1953: S.14, s.12-13). Aynı sayıda Fuat Pekin, Numan Puran'ın sergisini ele almış; sanatçının resimlerinde İngiliz klasiklerinden, modern resmin serbestliğinden ve neo-empresyonizmden esintiler bulunduğunu; tüm bunların yanında onun aynı zamanda kendine has görüşleri ile orijinalitesi olan bir ressam olduğu anlatmıştır. Yazar, Numan Puran'ın Türk resim sanatındaki yerine de değinmiş ve başarılı bir ressam olduğunu vurgulamıştır.

Derginin 15. sayısında resim sanatı ile ilgili bir yazısı ile okuyucu karşısına tekrar çıkan Fuat Pekin yazısında, XIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nin Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde açıldığını duyurduktan sonra, sergideki eser sayısının azlığını, jürinin teşkilinde yalnız resim hocalarından faydalanılmış olmasını eleştirmiş, sergide bulunan resimler ve ressamlar hakkında değerlendirmelerde bulunulmuştur (1953: S.15, s.23-26).

Batıdan kısa sanat haberlerinin de ihmal edilmeden aktarıldığı *Seçilmiş Hikâyeler*'in 16. Sayısında Avni Arbaş ile Pablo Picasso'nun Paris'te açtıkları sergiler, 17. sayısında ise Mary Cassatt'ın Londra'da açtığı resim sergisi duyurulmuştur.

Resimde Yeni(1953: S.16, s.42-43) başlıklı yazısında, eskiyi yahut yeniye savunmak meselesi üzerinde duran Eşref Üren, sanatın tüm kolları için önemli olan asıl meselenin sanat değeri yüksek eserler ortaya koymak

olduğunu diğer yazılarında olduğu gibi bu yazısında da tekrar etmiş, bir resmin ancak sanat değeri konuşulduğunda iyi yahut kötü olduğuna karar verilebileceği fikrini savunmuştur.

Ankara Sanat Ve Sergileri(1953: S.17, s.24-25) başlıklı yazısında ise o dönem açılan resim sergilerini ele alan Eşref Üren, çok tanınmamış; ancak iyi eserleri bulunan ressamların sergilerinin fazla rağbet göremeden kapandığı tespitinde bulunmuştur.

Ressam Salih Urallı'nın sanat hayatına tekrar dönerek aldığı eğitimler ile Ankara'da hususî atölyesini açtığı duyurusu, sanatın tüm kollarını okuyucuya sevdirmeye çalışan, toplumu kültürel yönden bilinçlendirmeye çabalayan derginin bir başka sanat haberidir (1953: S.18, s.32-33).

Modern sanatın kurucularından Paul Cézanne'ın hayatı ve edebî kişiliği üzerinde durulan bir yazı da derginin 18. sayısında bulunmaktadır (1953: S.18, s.32).

Derginin 26. sayısında, *“Devlet resim sergileri yılların geçmesine rağmen hiçbir fark ve yenilik göstermemekte, hocalardan müteşekkil aynı jüriler ve aynı seçim şekli, değişmeyen bir tablo satın alma sistemi devam edip durmaktadır.”* (1954: S.26, s.38) sözleri ile yazısına başlayan Fuat Pekin, sergiler ve jüriler meselesi üzerine yapılan eleştiriler çok defa yineleniğinden bu konuyu bir kenara bırakarak sergideki resimleri değerlendirmeye koyulmuştur. Söz konusu resimler ile ilgili gözlemlerini kısaca aktırdıktan sonra Fuat Pekin, *“Sergide şüphesiz ki daha birçok ressamlar ve eserler var. Fakat çoğu bunaltıcı, cesaret kırıcı bir yeknesaklık ve tekerrür içinde bocalayıp duruyorlar. Fiyatları mutedil olsa bunlara ticaret metai diyeceğimiz geliyor. Ne alanı ne satanı olan bu resimlerin bazılarını sanat eseri demek bile güç.”* (1954: S.26, s.41) şeklinde toplu bir değerlendirme yapmıştır.

İhsan Cemal Karaburçak'ın *Resim Sergisi*(1954: S.31, s.39-42) başlıklı yazısı, derginin 31. sayısında bulunmaktadır. Söz konusu yazıda Amerikalı ressam William A. Smith'in Ankara Türk- Amerikan Derneği'ndeki sergisi değerlendirilmiştir. Smith'in yağlı boya, sulu boya, litografi ve karakalem tarzlarından oluşan resimlerinde *“genç olmasına rağmen renkte olduğu gibi deformasyonda da modaya uymaktan kaçınması”* lehine bir not olarak kaydedilmiştir. Yazar Smith'in resim anlayışını ve zevkini de yaşına göre çok yüksek bir seviyede bulmuş ve *“çok uzun yıllardır yerlerinde sayarak resimlerini çıkartma görünüş ve bayağılığından kurtaramayan profesyonel ressamlarımızla bize daha ilk ortaya çıkışlarında Picasso, Rouault veya Chagal gibi en az yirmi sene tetkik ve emek isteyen resimler arz etmekten kayıtsız ve şartsız çekinmeyen pazar ressamlarımıza bir örnek olarak”* (1954: S.31, s.41) gösterilmesi gerektiğini savunmuştur. Böylelikle Karaburçak, dönemin genç ressamlarına hem izlemeleri gereken yolu tahsis etmiş hem de ressam William A. Smith'in sanatını tanıtmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler'in 50. sayısında ise Can Yücel'in Degas'nın sanat anlayışından bahsettiği bir yazısı dikkat çekmektedir (1956: S.50, s.48-50). Yazının başlarında Degas'nın döneminde *“eskiyle yeniye bağdaştırma, kalıcıyla geçiciyi birleştirme, daha doğrusu geçicide kalıcı değerler aramak çabası”* olduğu belirtilmiş ve bu haliyle sanatçı empresyonist resamlardan ayrı bir yere konulmuştur. Daha sonra Degas'nın biyografisini ve hayatındaki dönüm noktalarını açıklayan Can Yücel, böylelikle Degas'nın sanatını ve mizacını etkileyen çevresel faktörlere de işaret etmiş olmaktadır. Buna göre Degas *“Avrupa kültürünün yüzyıllar ötesinden getirdiği ölçü geleneğini resimlerinde ayakta tutmaya uğraşmış, zamanın dolu dizgin akışına karşı sürekliliği, beğeni sağlamlığını dikmiş”* ve güçlü desenleriyle *“günlük hayatın en elle tutulmaz konularına”* (1956: S.50, s.49-50) yönelmiştir. Degas'nın ve sanat anlayışının en ince noktalarına kadar işlendiği bu yazı vasıtasıyla dergi, okuyucularına empresyonizm ve Degas'nın sanatı arasındaki benzeyen ve ayrılan yönleri sunmuştur diyebiliriz.

Batının sanat dünyasındaki gelişmelerine sayfalarında yer vererek okuyucusuna sunan derginin resim sanatı ile ilgili olarak 54. sayıda yayınladığı *Yeni Resim ve Fernand Léger* (1956: S.54, s.47-48) başlıklı yazısı da kayda değerdir. Ahmet Köksal'ın kaleminden çıkan söz konusu yazı şu ifadelerle başlamaktadır; “Geçen yılın 18 Ağustos’unda Fernand Léger’in ölümü ile sanat dünyası çağımıza anlam katan, onu değerlendiren sayılı ustalarından birini kaybetmiştir, onun yetmiş dört yıllık bir ömrü ölmezleştiren kişiliğini iyice tanıyabilmek için resim sanatının 1900’den bu yana geçirdiği gelişmeye kısaca bir göz atmalıyız.” (1956: S.54, s.47) Öyle de olmuş ve daha sonra Léger’in bu akımlar içinde Picasso ve Braque gibi kübizme tam anlamıyla kişisel, yeni anlatımlar getirmiş bir sanatçı olarak yeri tayin edilmiştir. O dönemde modern süsleme sanatlarının ortaya çıkarılması ve canlandırılması yolunda önemli bir yere sahip olduğu vurgulanan Léger, batı sanatından tanıtılan bir başka ressam olarak *Seçilmiş Hikâyeler*’deki yerini almıştır.

Ahmet Köksal'ın *Picasso 75 Yaşında*(1956: S.56, s.42-47) başlığıyla derginin 56. sayısında bulunan yazısı ile, Degas ve Léger gibi tanıtılan, örnek gösterilen diğer ressamırlar arasına Picasso da dâhil olmuştur. Ancak Picasso, daha yaşarken hakkında yazılan kitapların, yazıların çokluğu ile etkisi en yaygın sanatçı olarak nitelendirilmiş ve dönemin diğer ressamırlarından ayrı bir yere taşınmıştır. Doğumunun 75. yılı olması hasebiyle kaleme alınan yazıda Picasso’nun doğduğu ülke olan İspanya’daki sanat hayatından başlayarak Fransa’da geçirdiği günlere ve orada edindiği sanat çevresine kadar ressamın sanatçılık şahsiyetini ortaya koyan önemli konulara değinilmiştir. Picasso’nun, etkisinde kalarak resimlerine yansıttığı sosyal ve siyasî konular belirtilmiş, resimlerinin genel özellikleri de anlatılmıştır. Buna göre Picasso’nun çalışmaları belli özellikler taşıyan birkaç süre içinde incelenmektedir; Mavi Çağı (Naturiste çağ), Pembe Çağı, Zenci Çağı, Kübizm Çağı... Bunların haricinde Picasso’nun Yunan ve Roma mitolojisine, bir dönem de sürrealizme yöneldiği, nihayetinde “sonsuz bir güçle, daima

yeni tarzlar, biçimler aramış, çeşitli etkileri denemiş, birçok tartışmalara yol açmış, böylece ünü dünyayı sarmış” (1956: S.56, s.47) olduğu belirtilmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler’in resim sanatı ile ilgili olarak yayınlanan son yazısı, Salvador Dali ile yapılmış olan bir konuşmadır (1956: S.59, s.14-16). Konuşmanın başında şöyle bir açıklama bulunmaktadır; *“Picasso’dan sonra, yaptığı resimlerle, konuşmalarla en çok ilgi çeken, hakkında en çok konuşulan Ressam Salvador Dali’dir. Dali sürrealist ressamların başında geliyor. Gerçi son yıllarda sürrealisme’i bıraktığını söylemişse de bu henüz kimseyi kandırmış değildir. Geçenlerde Paris’e gelişinde kendisiyle yapılan bir konuşma yapılmıştır. O konuşmadan bir kısmını aşağıda bulacaksınız.”* (1956: S.59, s.14). Dolayısıyla bir kısmı yayınlanan konuşmada Dali modern sanatı yorumlamış, Picasso ve Raphael gibi ustaların modern sanattaki yerlerini ve kendi sanat anlayışını açıklamıştır. Dali’ye göre Picasso, “büyük bir anarşist, tam bir yıkıcıdır. Picasso’nun dehası çirkindedir. Kimse çirkini onun kadar ululaştıramamıştır.” Raphael ise iyi bir resme nasıl varılacağını öğrenmek için dönemin ressamı tarafından örnek alınması ve incelenmesi gereken bir ressamdır. Salvador Dali için bu iki ressam, modern sanatın bütün istekleri tamamlayan klasik bir resme dönüşmesi sürecini hazırlayan, etkileyen sanatçılardır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nde resim sanatı bahsi üzerine incelediğimiz yazılar, mevcut dönemdeki Türk resim sanatının henüz tam olarak gelişemediğini göstermektedir. Dolayısıyla resim sanatı ile ilgili faaliyetlerini, resim sanatının batılı anlamda ilerlemesi meselesine göre sürdürmüş olan dergi, batının sanat akımlarını, bu sanat akımlarının öncü sanatçılarını tanıtmıştır. Ayrıca dönemin resim ve heykel sergileri hakkında yazılan eleştiri yazıları da yine bu sanatların gelişimine faydalı olabilmek adına okuyucuya sunulmuştur.

IV. SEÇİLMİŞ HİKÂYELER DERGİSİ'NDE FİKRÎ FAALİYETLER

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, hikâye türüne yönelik bir dergi olarak yayın hayatına başlamış; yayınladığı hikâyelerden başka, hikâye türü ile ilgili olarak makale ve tenkit yazılarına da sayfalarında yer vermeyi ihmal etmemiştir. Türk hikâyeciliğinin gelişimine ve okuyuculara sevdirmesine çabalanan dergide fikrî faaliyetler çerçevesinde aynı zamanda dönemin hikâye yazarları hakkında biyografiler yahut hikâyecilik vasıflarının değerlendirildiği yazılar verilmiş; böylelikle dönemin hikâyeciliği her yönden okuyucuya tanıtılmıştır. Derginin içeriğinde ve formatında değişiklik yapılmadan evvel bahsettiğimiz seyri takip eden süreç boyunca dergide hikâyecilik sanatı hakkında yayınlanan yazıları incelemek, derginin fikrî faaliyetleri değerlendirilirken öncelikli sırayı teşkil etmektedir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde hikâyecilik sanatı ile ilgili olarak yayınlanan ilk makale Samim Kocagöz'ün *Küçük Hikâye Ve Roman*(1948: S.6, s.75-79) başlığını taşıyan yazısıdır. Hikâye türünün diğer edebî türler içindeki yerini tespiti için çalışan Samim Kocagöz, hikâye ile roman türü arasındaki ilişkinin tayin edildiği dönemin diğer inceleme ve tenkit yazılarını da eleştirmiştir. Söz konusu yazılardan misal veren yazar, "*Filan hikâyeci, artık romana geçmek, roman yazabilmek kabiliyetini göstermiştir!*" (1948: S.6, s.75) şeklindeki bakış açılarını eleştirmiş ve yazısının devamında bu eleştirilere cevap vermek üzere hikâye türünün ne olduğunu ve önemini, dünya edebiyatından meşhur hikâye yazarlarını ve edebî kişiliklerini misal göstererek açıklamıştır. Hikâye türünün bizim edebiyatımızda anlaşıldığından farklı olarak dünya edebiyatında önemli bir yere sahip olduğunu da şu sözlerle ifade etmiştir; "*Yirminci asrın bence en büyük muharriri Maksim Gorki'yi yazdığı 500'e yakın hikâyeden sonra niçin roman yazmamış diye, düşünmek, bilmem ne dereceye kadar doğrudur.*"(1948: S.6, s.78) Sonuç olarak "*Kelimeleri vasıta edinerek ortaya konan sanat eseri, hadiselerin ve sanatkârın psikolojisine göre bazen hikâye, bazen de roman olarak meydana çıkar.*" (1948: S.6, s.79) Öyle anlaşıyor ki söz konusu dönemde

hikâyeciliğimiz, henüz gelişimini tamamlayamamış edebî bir tür ve romana geçiş evresinde sarfedilen bir yol olarak görülmüş, dolayısıyla yazarımız da bu türlü yanlış bir algının düzeltilmesine çabalamıştır.

Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler yazı serisinden bir başka yazı İlhan Tarus'a aittir. Tarus, *Türk Hikâyesi*(1948: S.7, s.89-91) başlıklı yazısında bir özeleştiri yaparak hikâye sanatına yeterince ilgi gösterilmeyişinden kendisini ve diğer hikâye yazarlarını sorumlu tutmuştur. Türk toplumunda *Gül ile Sitemkâr, Elif ile Mahmut, Arzu ile Kamber* gibi hikâyelerin, modern hikâyelerden daha çok sevildiği meselesine eğilen yazar, “*Türk yurttaşının hoşlandığı hikâye tarzı, mana ve şekliyle, tavır ve edasıyla, boyu ve posuyla gözlerimizin önündedir. Modern hikâye de esasen budur.*” (1948: S.7, s.89) şeklinde bir tespitte bulunmuş ve modern hikâye arayışlarında eski kaynaklara yönelme gereğini vurgulamıştır.

Hikâye sanatı üzerine düşüncelerini *Hikâyeciliğimiz*(1948: S.8, s.75-78) başlığı altında açıklayan Fahri Erdiñç ise bir hikâyecinin mümkün olduğu kadar hikâyesine gölge etmeden çalışması gerektiğini savunmuştur. Ahmet Mithat Efendi üslubuyla hikâyelerinde bir şeyler öğretmek gayretinde olanları eleştiren Erdiñç, hikâyeciliğimizin mâzisini değerlendirirken “*bir zaman sadece akıl hocalarını*” okuduklarını, “*bir zaman, bir yaprağın düşmesiyle incinenlerin iç depremlerine*” inandıklarını, “*bir zaman da kalem ustalarının ne demek istediklerini anlamak için*” kafa yorduklarını dile getirmiş(1948: S.8, s.78); ancak kendi dönemine geldiğinde “*onların en son söylediği ile*” söze başladıklarını belirtmiştir. “*O hikâyeleri bitiren gök gürültüsü, belki bugünkü hikâyenin ilk cümlesindedir. Yani, onların sustukları yerden alıp konuşuyoruz; sebeplerden ziyade, neticeler üzerindeyiz. Hülâsa, onlar sanatın altın kafesine girdiklerini zannederek “Ah vatan” diyorlar; biz de dikenli bir çalının üzerinde olduğumuzu bilerek “Ah vatan” diyoruz.*” (1948: S.8, s.78) şeklinde kendi dönemi ile kendinden önceki dönem arasındaki en açık farkı ortaya koyan yazar, bir hikâyenin hayalden çok gerçekten kuvvet alması gerektiğini düşünmektedir.

Modern yapıdaki bir hikâyenin hangi vasıfları taşıması gerektiği üzerine düşüncelerin belirtildiği Şahap Sıtkı'nın *Hikâye Sanatı*(1948: S.9-10, s.75-78) başlıklı yazısı ise derginin 9-10. sayısında yer almaktadır. Bu yazıda öncelikle hikâye sanatı nedir sorusunun cevapları aranmıştır. Şahap Sıtkı'ya göre; *“Hikâye sanatı, bir vakayı, bir ruh hâletini, canlı ile alakalı duruşları yazmak sanatıdır. Demek hikâyeci, cansız, ruhsuz tabiatla uğraşmayacaktır. İçinde insan olan tabiatın, şehir tabiatın bahsedecektir.”*(1948: S.8, s.75) Hikâye sanatının ne anlama geldiğini vurguladıktan sonra bir hikâyede inşa, vaka, gerçekçilik gibi unsurları açıklayan yazar dönemin hikâyeciliğini şu sözlerle özetlemiştir; *“Hikâyeciliğimiz, son yıllarda, bir hayli gelişti, diyorlar, doğrudur belki. Ben henüz mesela Çehov ayarında hikâyeci yetiştirdiğimizi sanmıyorum.”* (1948: S.8, s.78) Şahap Sıtkı dönemin hikâyeciliğini yeter derecede gelişmiş bulmamaktadır.

Seçilmiş Hikâyeler'in 11-12. sayısında *Hikâye ve Hikâyeci*(1948: S.11-12, s.73-77) başlıklı yazısı ile Sabri Soran yer almaktadır. Sabri Soran'a göre *“Meselesiz edebiyatın, daha toplu bir ifade ile davasız sanatın pabucu dama atılmıştır. Bununla sanatta halk yığınlarına doğru bir akış ve yayılma başlamış oluyor.”* (1948: S.11-12, s.73) Dönemin hikâyecilik anlayışını değerlendirdiği bu sözleriyle sanatkarı halkın adamı olarak ilan eden yazar, meselenin *“dünyadaki huzursuzluğu kaldırarak insanların rahat nefes alabilme imkânlarını sağlamak”* (1948: S.11-12, s.74) olduğunu vurgulamıştır. Söz konusu meseleyi ayrıntılı bir şekilde tartışan hikâyecimiz, hikâye sanatı üzerine düşüncelerini bildiren dergideki diğer hikâye yazarları gibi yazısının sonunda dönemin hikâyecilik anlayışını ve hikâyeciliğimizin geldiği noktayı hülâsa etmiştir. Buna göre o dönem hikâyeciliğimizde *“neşriyat imkânları çok daralmış bir vaziyettedir.”*(1948: S.11-12, s.76) Dolayısıyla bu darlığın boğucu havasını bütün varlığı ile duyan yazarımız, önem verdiği hikâyelerini yayınlamayamaktan şikâyet etmektedir. Buna rağmen *“hikâyeciliğimiz, ümitli ve canlılık içinde, gün geçtikçe daha olgun inkişafı kaydetmektedir. Bir zamanlar şiire karşı gösterilen yakın ve sıcak alakanın hikâyede kök*

salmasından sanatın ve sanat vasıtasıyla memleketin kazancı büyük olacaktır.”(1948: S.11-12, s.77)

Kendime Ve Hikâyelerime Dair (t.y.: S.13-14, s.81-83) yazısı ile hikâye sanatı hakkındaki düşüncelerini açıklayan Oktay Akbal, dönemin hikâyecilik anlayışı yerine kendi sanatını konuşmuş, hikâyeleri vasıtasıyla Türk hikâyeciliğine kazandırmak istediklerini belirtmiştir. Söz konusu istekleri yazarın kaleminden aynen aktarıyoruz;

“Hikâyede yapmak istediğim şeyi, hikâyelerime ilgi göstererek okuyanlar az çok anlamış olacaktırlar sanırım. Ben, büyük şehri, insanını, hayatını, birtakım kendine has özellikleri ve gariplikleriyle şehrin atmosferini, içinde yaşayan bana yakın olan insanların sıkıntılarını keder ve sevinçlerini, onların iç dünyalarına geçirmekte olduğumuz buhranlı yılların yaptığı tesiri, cemiyetimizin bugünkü manzarasını; kısaca yaşadığımız devri, bütün özellikleri, renkleriyle vermek istiyorum. Belki birçok hikâyeci ve romancı da aynen bu sözleri söyleyecektir. Ama her sanatçı bunu kendine has bir görüşle yapar. Kimi daha şiddetli, kimi daha sert, kimi daha yumuşak, kimi daha tesirli...” (t.y.: S.13-14, s.82)

Oktay Akbal, yukarıdaki ifadelerinde o yılları “*buhranlı yıllar*” olarak nitelendirmiş ve aynı söz grubunu bir de yazısını tamamlarken kullanmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler’in 20-21. sayısındaki *Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler* bölümüne Salim Şengil’in Ankara Radyosunun hikâye saatinde yaptığı bir konuşma kısaltılarak alınmıştır (1949: S.20-21, s.78-79). Salim Şengil bu konuşmasında küçük hikâyenin “*bir milletin dünü, bugünü ve yarını ile ilgili*” olduğu gibi, aynı zamanda “*milletin hayatı ve ilelebet yaşamasıyla*” da bağlı olduğunu dile getirmiştir (1949: S.20-21, s.78). Küçük hikâye, Salim Şengil’e göre hayal mahsulü olmamalıdır. Okuyucular “*bunun yerine gerçek hayatın içinden, düşündüğü ve yaşadığı gibi bir hadiseyi yahut bir anı yakalayıp ona yeni bir şekil, ruh ve renk verebilen sanatçıları*” tercih

etmektedir (1949: S.20-21, s.79).Şengil ayrıca, millî ve çağdaş bir hikâyeciliğin oluşmasında o dönem genç neslinin başarılar sağladığını da kaydetmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler bölümüne, Salim Şengil'in küçük hikâye ile ilgili olarak yaptığı konuşmadan sonra rastlanmamaktadır. Dergide böyle bir köşe yer almasa da ilk serinin 36-37. sayısında Umran Nazif'in *Hikâye Sanatı Ve Hikâyeciliğimiz*(t.y.: S.36-37, s.59-62), 42-43. sayısında Mustafa Nihat Özön'ün *Hikâyemiz Üzerine Birkaç Söz*(t.y.: S.42-43, s.75-79), yeni serinin 61. Sayısında Muzaffer Erdost'un *Hikâyenin Olay İle İlgileri*(1957: S.61, s.63-65) başlıklı yazıları, yine hikâye sanatının gelişimine yönelik makaleler olarak dikkat çekmektedir. Ancak genel itibariyle söyleyebiliriz ki incelemeye tâbi tuttuğumuz ve adlarını saydığımız bu yazılarda, söz konusu dönemde hikâyeciliğimizin gelişmekte olduğu, umut vadettiği; genç neslin hikâye sanatımıza yeni yaklaşımlar kazandırabileceği ve böylelikle hikâye sanatının diğer edebî türler arasında hak ettiği yeri alabileceği vurgulanmıştır. Salim Şengil'in dergi faaliyetleri etrafında yürüttüğü hikâyeciliğin gelişimine dair çabaların tümü aynı zamanda, toplumda hikâye sanatına karşı bir ilgi uyandırmak ve bu ilgiyle birlikte toplumun da sanat bilincine ulaşmasını sağlamak düşüncelerini de taşımaktadır. Nitekim zaman içerisinde dergi etrafında geniş bir okuyucu kitlesi oluşmuş ve okuyuculardan gelen talepler üzerine Salim Şengil, dergi formatını değiştirerek yalnızca hikâyelerin yayınlandığı dergiyi sanat-aktüalite yayını hüviyetine kavuşturmuştur. *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin* Yayın İlkeleri ve Yayın Politikası bahsinde de aktardığımız gibi Salim Şengil, yeniliklere açık bir yayıncı olmuştur. Dolayısıyla okuyucusundan gelen talepleri değerlendirmekte ve derginin formatını değiştirmekte bir sakınca görmemiştir.

Salim Şengil, hikâye sanatının gelişimi açısından tenkit yazılarının da önemli olduğunu ifade ettiği *Kendi Kendimizi Tenkit* (1949: S.22-23, s.77) başlıklı yazısıyla birlikte *Seçilmiş Hikâyeler'in* sayfalarına 22-23. sayıdan itibaren tenkit türünü de getirmiş olmaktadır. Şengil, hikâye ve tenkit

sahasında usta olarak tanınan yazarların dergiyi tenkit ederek doğruyu ve güzeli göstermelerini, tecrübelerini aktarmalarını beklemiş; ancak gerekli ilgiyi göremeyince, hikâye sanatını geliştirmek üzere çıktığı yolda, tenkit yazılarını da kendi yürütmeye karar vermiştir. Böylece “özlü ve objektif görüşe sahip tenkitçileri” de okuyucularına tanıtabileceğine inanmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nde daha çok tenkit türünde ele alınan fikrî meseleler, konuları itibariyle oldukça çeşitli bir görüntü sergilemektedir. Söz konusu yazılarda hikâye, şiir, tiyatro, sinema, müzik, resim sanatları üzerine düşünceler belirtilmiş; dönemin sanatkârları tanıtılmış ve mevcut eserleriyle birlikte sanatları değerlendirilmiş; o dönem yayınlanan kitaplar üzerine konuşulmuş; yine o dönem gerçekleştirilen sanatsal olayların başarısı yahut başarısızlığı tartışılmış; sanat yaklaşımlarının da doğruluğu yahut yanlışlığı üzerinde durulmuş; ülkemizden ve batıdan sanat haberleri, izlenimler dâhilinde aktarılmış ve dönemin mevcut dergileri arasındaki atışmalara yer verilmiştir. Ayrıca batının usta sanatkârlarına ait inceleme ve değerlendirme yazılarından yapılan çeviriler de derginin fikrî faaliyetleri etrafında gelişmiş ve yayınlanmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nde şiir sanatı üzerine ele alınmış iki yazı bulunmaktadır. Bu yazılardan ilki, Louis Aragon’un *Les Yeux d’Elsa* adlı eserinin önsözünden özetlenerek çevrilmiş olan *Şiir Sanatı* (1956: S.56, s.48-50) başlıklı yazısıdır. Derginin 56. Sayısında yer alan yazıda Aragon şiirin değişmez bir bütün olduğunu ve böylelikle gerçekliğini koruduğunu belirtmiş; gerçek şiirin ise herkes tarafından yazılan şiir olduğunu savunmuştur. Fransız şair, şiirlerinde taklide yer verdiğini şu şekilde açıklamıştır; “Ben taklit ederim. Birçokları bu noktada bir şey anlamıyorlar, isyan ediyorlar. Oysa herkes taklit eder. Ama kimse bunu tutup söylemez işte. Benim mısralarımla başkalarının mısraları arasında bir benzerlik olduğunu söyleyenler, uzun boylu sevinmemelidirler, çünkü ben, öyle yazarım, Apollinaire de öyle yazardı. Lamartine’i mi okuyor, ona benzer mısralar kurardı, bir deftere de geçirirdi.” (1956: S.56, s.49) Aragon, böylesi örnekleri çoğaltmanın mümkün olduğunu

da ifade ettikten sonra şiir sanatının olanı güzele çevirmek meselesinden ileri geldiğini açıklamıştır.

Şiir sanatı hakkında değerlendirmelerin bulunduğu diğer yazı ise Can Yücel'e aittir. Derginin 60. sayısında *Bulanık Suda Balık Avlamak*(1957: S.60, s.10-15) başlığı ile yayınlanmış olan yazıda söz konusu dönemde yazarların direniş gösterdiği kelime, görüntü ve anlam üçlemi meselesi ele alınmıştır. Şiirde gerçeğin gündelik düzenini değiştirmeye yahut bu düzene başka bir açıdan bakabilmeye bağlı olan mesele açıklanırken Oktay Rifat, Muzaffer Erdost, Melih Cevdet ve Çinli yazar Wang Bi'nin şiir hakkındaki düşüncelerinden de faydalanılmıştır.

Dilin yanlış kullanımı hususunda görüşlerin bildirildiği yazılar, çoğunluk yanlış yapılan tercüme faaliyetleri üzerine olmuştur. Derginin 20. Sayısında *Edebî Şakalar*(1953: S.20, s.20-21) başlığı ve F. P. imzası ile yer alan yazıda hem İskender Fikret'in *Mon Aliza* şiiri adından dolayı eleştirilmiş hem de Paul Eluard'ın *Rüya* şiirinin yanlış yapılan bir çevirisi, alaylı bir üslupla ele alınmış ve söz konusu şiirin doğruca yapılmış bir çevirisi aktarılmıştır. Derginin 23. sayısında aynı imzadan yine İskender Fikret'e yöneltilen eleştiriler bulunmaktadır (1953: S.23, s.45-46). Söz konusu yazıda yabancı dilden çevirisi yapılan bir eserde aksan meselesine dikkat etmeyen İskender Fikret'in yaptığı hatalar yine alaylı bir üslupla ele alınmıştır. Dergide, yabancı eserleri hatalı ve yanlış bir şekilde çevirmenin eleştirildiği diğer yazılar C. Miroğlu'nun *Bir Kıt'a Münasebetiyle* (1955: S.47, s.12-15), Halis Acarı'nın *Bir Roman Ödülü* (1957: S.64, s.39-44) ve *Çeviriler Arasında: Krallar Yolu*(1957: S.66, s.55-65) başlıklı yazılarıdır.

Halis Acarı'nın tercüme faaliyetleri üzerine kaleme aldığı yazılarından başka, derginin 66. Sayısında *Tekne Vezninde Biçne* (1957: S.66, s.43-47) başlığı ile dilin yanlış kullanımı hakkındaki görüşlerinden bahsettiği bir yazısı bulunmaktadır. Yazıda, Hüseyin Cöntürk'ün bilimsel eleştiri yolunda yürümeye çalışması takdir edilmiş; ancak bu yolda tam anlamıyla başarılı

olup olmadığı sorgulanmıştır. Cöntürk'ün dil anlayışı üzerinde özellikle durulmuş ve eleştirilerinde kullandığı Türkçe'nin nitelikleri irdelenmiş; Türkçe'nin yabancı sözlerden arınması için sarf ettiği yolda düştüğü hatalar açıklanmıştır.

*Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'*nde fikrî meselelerin ele alındığı tenkit yazıları olarak Haşmet Akal'ın *Rönesans I-II*(1956: S.55, s.67-69), Sunullah Arısoy'un *Hürriyete Doğru*(1956: S.53, s.13-15) ve Muzaffer Erdost'un *Okur Sıkıntısı*(1956: S.59, s.45-47) başlıklı yazıları gösterilebilir. Haşmet Akal, Rönesans'ın yeniden doğuş anlamıyla değerlendirilmemesi gerektiğini vurguladıktan sonra Rönesans'ın yeni kapılar açmasına rağmen Hristiyanlık çağı bütünlüğünü bozan bir yapıya da sahip olduğunu belirtmiştir. Akal'a göre; Hristiyanlar sahici ilerlemeyi sanatta aramalıdır. Çünkü; “*asıl hümanizma hareketi bunun içinde gizlidir, yoksa (Yunan’a Dönüş) bir yıkılışı kamufle eden yaldızlı bir örtüden başka bir şey değildir.*” (1956: S.55, s.69) Rönesans çağı, sanatın gerçek yatağından ayrılmasının başlangıcıdır. Sanat, toplumsal olma niteliğini kaybetmiş ve bireyselleşmiştir. “*Mimarlıkta bireycilik hiçbir aksaklık yapmadı, dansta da öyle. Hatta nesir de paçasını kurtardı. Fakat başta resim olmak üzere müzik ve şiir rönesansın açtığı kapılardan karanlık çıkmaz sokaklara*” (1956: S.56, s.54) sapmış bulunmaktadır. Dolayısıyla ilk insandan beri sanatın zincirleme şekilde devam eden bağı, Rönesans ile kopmuş olmaktadır.

*Seçilmiş Hikâyeler'*deki tenkit yazılarının bir kısmında da bazı sanatçıların edebî kişilikleri üzerinde durulmuş ve Türk edebiyatındaki yerleri tayin edilmiştir. Bu türlü yazılarda özellikle, derginin yayınlanışı esnasında vefat etmiş ve ölüm yıldönümüne rast gelmiş olan sanatçılardan bahsedildiği görülmüştür. Vefatları dolayısıyla kendilerinden ve edebî hayatımızdaki yerlerinden bahsedilen sanatçılar, Memduh Şevket Esenal, Sait Faik ve Cahit Sıtkı Tarancı olmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler'de 5. sayı, Memduh Şevket Esendal Özel Sayısıdır. Bu sayıdan özellikle İlhan Tarus'un yazısı oldukça dikkate değerdir. *Esendal'ın Sanat'ı*(t.y.: S.5, s.41-45) başlıklı yazısında Tarus, usta hikâyecinin hayatı boyunca durmadan hikâye yazmış olmasına rağmen bunlar hakkında hiçbir tetkik yazısına neden rast gelinmediği meselesini ele almıştır. Buna göre, Esendal'ın hayatının her aşamasında ve alanında alçakgönüllülüğü prensip haline getirmiş olduğu ve dolayısıyla kendisi ile ilgili herhangi bir yazının yazılmış olmasına razı gelmediği belirtilmiştir. Böylesi erdemli bir yaklaşımın sanat çevrelerindeki aksi örneklerinden bahsederek usta hikâyeciyi ayrı bir yere taşıyan Tarus, dolayısıyla edebiyatta kendisinden söz edilmesini isteyen sanatçıları da eleştirmiş olmaktadır. Çünkü; *"Tanzimat'tan bu tarafa, Türk sanat ve edebiyatında adından bahsedilenler, çoğu kere bunu isteyenlerdir."*(t.y.: S.5, s.42) Tarus, Esendal'ın edebiyatımızdaki yerini ise, onun Ömer Seyfettin devrinde dahi ondan çok daha iyi, çok daha özlü hikâyeler yazan bir hikâyeci olduğunu; kendisinden bahsedilmemesinin ilk büyük Türk hikâyecisi olduğu fikrini değiştirmeyeceğini iddia ederek belirlemiştir. Esendal'ın otuz yıl gibi uzunca bir zaman içine yayılmış olmasına rağmen hiçbir değişiklik göstermemiş olan sanatı, Tarus'un hikâyeci hüviyetinin doğuşuna da öncülük etmiştir ki Esendal'ın sanatını ve edebiyatımızdaki yerini coşkulu bir dille ele almış olan Tarus'un bu heyecanlı anlatımının sebebi de dolayısıyla ortaya çıkmış olmaktadır. Yazısının sonlarına doğru Esendal'ın hikâyelerini genel hususiyetleriyle açıklayan Tarus, ardından okuyucuya bu hikâyelerin okunmasını salık verirken yine kendisini tutamayarak dönemin yerleşmiş edebî anlayışlarını şu ifadelerle eleştirmiştir; *"Ama Esendal'ı, zavallı edebiyat tarihçilerimizin, zavallı tenkitçilerimizin, zavallı yazarlarımızın arasından sıyırıp, karşısına oturun, okuyun. Göreceksiniz ki bu adam, artık aramızdan ebedî olarak ayrılmış olan bu adam, basit hayat oyunları ile sihribazlık eden, dümdüz yollarda yürürken insana harikulade spor gösterileri yapıyormuş gibi görünen, alelade bir neferden başka hiçbir şey değilken en büyük kahramanlardan daha büyük başarılar kazanan, yeri kolay kolay dolmayacak bir hikâyecidir."* (t.y.: S.5, s.45)

Şahap Sıtkı, aynı sayıdaki *Hikâyecî Esendal*(t.y.: S.5, s.72-74) başlıklı yazısında Esendal'ın hikâyeciliğinin Çehov'unkine hangi yönlerden benzediğini, yazarın *Ayaşlı Ve Kiracıları* adlı romanı ile hikâyeleri arasındaki benzerlikleri, *Ayaşlı Ve Kiracıları* romanı hakkında düşündüklerini anlatmıştır. Abidin Nesimi ise *Esendal'ın Fikir Cephesi*(t.y.: S.5, s.83-89) başlıklı yazısıyla sanatçının siyasî ve sosyal anlamda ülkenin yararı için uygulamaya çalıştığı düşüncelerini ele almış ve Türk gençliğine verdiği önemden bahsetmiştir.

Derginin yayınlanışı esnasında vefat eden bir başka usta hikâyeci, Sait Faik olmuştur. Dolayısıyla derginin 27. sayısı "*Sait Faik İçin Seçilmiş Hikâyeler*" ifadesi ile yayınlanmış ve mevcut sayıda Sait Faik'e dair anıların, düşüncelerin ele alındığı, Sait Faik'in hikâyecilik vasıflarının ortaya konulduğu yazılar yer almıştır. Bu yazılardan Ömer Faruk Toprak'ın *Avuçlarıyla Ateş Taşıyan İnsanlar*(1954: S.27, s.35-38) başlıklı yazısı, Sait Faik'i dönemin diğer hikâyecilerinden ayıran sanatçı kimliğinin ortaya konulması ve onun Türk hikâyeciliğine getirdiği yeniliklerden bahsedilmiş olması dolayısıyla dikkate değerdir. Sait Faik'in "*kırk sekiz yıllık ömründe, kitaplarından temin ettiği üç beş lira dışında para kazanmış*" (1954: S.27, s.36) değilken kendini hayatla besleyerek ateşli bir heyecanla ve aşkla yazdığını belirtmekle sözlerine başlayan Ömer Faruk, onun bu hali ile sanat çevrelerince alaya alındığını, dolayısıyla kendisini bu çevrelerden soyutlayıp daha çok hikâyelerindeki insanlarla haşır neşir olduğunu dile getirmiştir. Sait Faik'in hikâyelerine konu olan insanlarla, ayak takımı insanlarıyla yaşamış olduğu vurgulanırken sanatçıya alaylı gözlerle bakan çevreler de eleştirilmiştir. Yazının devamında sanatçının hep iç içe yaşadığı ve hikâyelerinde işlediği bu insanların alelade yaşantılarına dair gerçeklerden, hayat sahnelerinden bahsedilmiştir. "*Galata'nın, köprü'nün sisli rıhtımları, emanetçilerin yanında cıgara ve nefes kokan sabahçı kahveleri, vapurların ikinci mevkilerinde tahta kanepeler, 25 kuruşluk insanların dolaştığı Gülhane parkının en تنها, en aydınlık saatleri, Balıkpazarı'nın zeytin ekmeğe bedel uskumru ve rakı kokan meyhaneleri, gırgır motorunun direğine tırmanmış isli fenerin soğuk*

aydınlığında zor farkedilen gözcü ve henüz yaşayan balıklarla dolu kayıklar”(1954: S.27, s.37) bütün bu dekorlar, şiir dolu bir atmosfer içinde Sait Faik’in sanatında buluşmuştur. Ömer Faruk’a göre Sait Faik’in hikâyelerinde “pek çok yılların eskitip çürütemeyeceği şiirli bir deniz havası”(1954: S.27, s.37) vardır ki böylesi nitelikler ne eski ne de yeni hikâyecilerin eserlerinde bulunmaktadır.

Cahit Sıtkı Tarancı, dergi sayfalarında kendisinden ve sanatından söz edilmiş olan bir başka sanatçımızdır. Derginin 61. sayısında Şerif Hulûsi’nin Cahit Sıtkı ve sanatı ile ilgili değerlendirmelerinin bulunduğu bir yazısı, şiir yapısına dair içerdiği düşüncelere dergi tarafından hak verilmemekle beraber yayınlanmasında fayda görülen bir yazı olarak yer almıştır. *Niçin Örnek Şair?*(1957: S.61, s.26-34) başlıklı bu yazısında Şerif Hulûsi, “yeryüzünde her an kendini bir konuk sayan, dünya olaylarına karşı hep karamsar davranan, aşkı günlük savaşta yorulunca, yeni bir enerji ile tazelenmek için yaşadığımız tatlı bir macera, bir dünya nimeti değil de, ölümden ve karamsar düşüncelerden kaçıp sığınılacak bir çatı altı bilen bir şairi” (1957: S.61, s.34) Cahit Sıtkı’yı örnek bir şair olarak sayamayacağını belirtmiştir. Şerif Hulûsi için örnek şairler, Victor Hugo, Namık Kemal, Tevfik Fikret gibi şairlerdir. Böylesi düşüncelerle Cahit Sıtkı’nın şairliğini eleştirdiği anlaşılan Şerif Hulûsi’nin yazısındaki ifadelere, dergi tarafından hak verilmemesinin sebebi dolayısıyla ortaya çıkmaktadır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nin ilk seriden 40-41. sayısı Nezihe Meriç Özel Sayısıdır. Türk hikâye sanatına kazandırılan yeni bir yetenek olarak büyük bir sevinçle okuyuculara tanıtılan Nezihe Meriç için söz konusu sayıda *Bir Hikâyeciyi Takdim Ediyoruz* (t.y.: S.40-41, s.7-8, 84-85) başlıklı bir yazı yayınlanmış; yazıda ise kendine mahsus bir görüş ve yaşayış tarzı kurabilen sanatçıların başarılı olduğu vurgulanarak bu vasfa sahip olan Nezihe Meriç’in Türk hikâyeciliğinde önemli bir şahsiyet olma yolunda ilerlediği anlatılmıştır. Aynı sayıda *Ne Düşünüyorlar?*(t.y.: S.40-41, s.81-84) başlığı altında İlhan Tarus, Ziya Termen, Hamdi Olcay, Şahap Sıtkı ve Salim Şengil yeni bir

hikâyeci olarak edebiyatımıza dâhil olan Nezihe Meriç'in sanatı hakkındaki kanaatlerini aktarmışlardır. Nezihe Meriç'in hikâyeciliği ile ilgili olarak dergideki bir başka yazı Tefvik Çavdar'a aittir. Tefvik Çavdar, *Nezihe Meriç'in Evreni*(1957: S.64, s.51-58) başlıklı yazısında yazarın hikâyelerini nasıl bir zihniyetle oluşturduğu, kalemine nelerin yön verdiği üzerinde durmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde dönemin sanat anlayışlarının ve edebî meselelere yaklaşımların değerlendirildiği yazılarda da eleştirel bir bakış açısı mevcuttur. Söz konusu yazılarda bir tenkitçinin bir edebî esere yahut bir konuya objektif ve yapıcı bir gözle yaklaşmasının gerektiği, toplumcu gerçekçi sanat anlayışının hatalı bir şekilde tatbik edilmiş olması, edebiyatın diğer sanat dalları içinde ilgiye muhtaç kalışı, sanatta ulusallaşma çabası ve yeni yetişen edebiyatçılar ele alınan meseleler olmuş; dönemin sanat anlayışlarında sonradan düşülen yanlışların telafisine ve böylelikle edebiyatımızın gelişmesine uğraşmıştır.

Şahap Sıtkı, derginin 7.sayısındaki *Tenkit*(1952: S.7, s.22-23) başlıklı yazısında, bir tenkitçinin okuyucuya ölçülü bir değer takdir duygusu kazandırmak için çabalaması gerektiğini savunmuş ve bu çabaları okuyucu yazar ilişkisi üzerinden ele almıştır. Şahap Sıtkı'ya göre dönemin okuyucusunda edebî eserlerin değerini ölçmek hususunda gelişen bir duygu yok denecek kadar azdır. Okuyucudaki böylesi bir yokluğun telafisi için ise dönemin tenkit yazarlarına görevler düşmektedir. Ancak dönemin tenkitçileri de “çokluk, belki şahsî densizlikleri yüzünden, gerçek güzelliği sahtelerinden ayırma işinde gözle görülür, elle tutulur ölçüler koymada büyük zorluklar çekerler. Hatta, birbirine rakip tenkitçiler, birbirlerinin fikirlerini, görüşlerini tersine çevirmekle, yol gösterecek yerde tam tersine iş yaparlar, okuyucuyu şaşırtır da şaşırtırlar.” (1952: S.7, s.22) Dolayısıyla Şahap Sıtkı yazısında öncelikli olarak, tenkitçilerin bir edebî esere yaklaşımını düzenlemek üzere çözümler üretmiş; söz konusu çözümler dönemin tenkitçileri tarafından tatbik edilirse ancak o zaman okuyucu ve sanat adamı arasındaki seviye farkının ortadan kalkabileceğini vurgulamıştır. Şahap Sıtkı ayrıca, tenkit türünün o

dönemdeki durumunu da özetleyerek yazısını nihayetlendirmiştir. Tenkit yazarlarının halinden ve yaklaşımından zaten şikâyetçi olan Şahap Sıtkı'ya göre edebiyatımızda tenkit türü; *“sanat eserinden gerilerde, ama çok gerilerde gelmektedir. Tenkitçi, sanat adamının eserine ayak uyduramamakta, hele söz sanatları murat olunduğu yerde, çabalayıp durmaktadır. Sanatımız, ağır başlı, kılı kırk yaran bir tenkidin her zamandan çok sıkıntısını çekiyor. Ne, dediğim dediktir diyene, ne de beş para etmez eserleri göze batıcı bir hoşgörölükle yana yakıla ortaya sürmeye çalışana ihtiyacımız var.”*(1952: S.7, s.23)

Seçilmiş Hikâyeler'deki yazılarında o dönem sanat yaklaşımlarını değerlendiren bir başka tenkitçi, Attilâ İlhan'dır. Derginin 34-35. sayısındaki *Toplumcu Ve Gerçekçi Sanat Geleneğine Saygı*(1954: S.34-35, s.58-62) başlıklı yazısında, edebiyatımızda batılı sanatın sosyal ve siyasî bir görevi olan sanat tarzı ile başlamış olduğunu hatırlatan Attilâ İlhan, dolayısıyla toplumcu gerçekçi sanat anlayışını savunurken aynı zamanda yüz yıllık bir edebiyat geleneğine de sahip çıkmış olduğunu dile getirmiştir. Çabasını, millî bir çaba olarak gören İlhan, toplumcu gerçekçi sanat anlayışını benimsemekle *“öncüler gibi, geçmiş edebiyatımızın büyüklerini”* (1954: S.34-35, s.58) hor görmediklerini, batılı sanatı kurmak isterken memleketimizin ve edebiyatımızın tarihinden kopmadan, taklitçilik yahut aktarıcılık yapmadan bir yaratıcılık gösterilmiş olduğunu belirtmiştir. Bu doğrultuda Namık Kemal, Ziya Paşa, Tevfik Fikret, Ahmet Mithat, Hüseyin Rahmi Gürpınar gibi şair ve yazarlarımızın eserleriyle topluma hizmet ettiklerini ayrıntılı bir şekilde anlatan Attilâ İlhan, *“Türk edebiyatının yüz yıllık bir toplumcu sanat geleneği”* olduğunu, *“çeşitli devirlerde çeşitli büyüklerimiz tarafından şerefle yürütülen toplumcu, gerçekçi sanat geleneğini Atatürkçü şartlar içerisinde”* (1954: S.34-35, s.61) devam ettirmeye çalıştıklarını ifade ettikten sonra bu sanat geleneğine saygı göstermeyen anlayışların varlığından söz etmiştir. *“Sanatı bir seçkinler zümresinin, bir mutlu azınlığın malı sayanlar; sanatın, sanatçının iç zenginliklerini dökmesi olduğunu söyleyenler; sanatçılığın bir değiş problemi olduğunu öne sürenler mevcut; tehlikeli gördükleri için her türlü*

fikirle (hatta Mustafa Kemal'in fikirleri ile bile) ilgisini kesmiş olan bu sanatçılar yenilerin toplumcu bir sanata ulaşmak yolundaki çabalarını kuşkuyla" (1954: S.34-35, s.61-62) karşılamış ve kendilerini haklı göstermeye çalışmışlardır. Böylesi ifadelerle söz konusu dönemde sanatı toplumdan uzaklaştırmaya çalışan sanatçıları eleştiren Attilâ İlhan, bu yazısıyla birlikte toplumcu sanat geleneğine gösterdiği saygıyı belirterek topluma hizmet etme politikasını mümkün oldukça vurgulayan derginin gayreti ile örtüşen bir düşünce yapısını savunmuş olmaktadır.

Attilâ İlhan'ın söz konusu dönemin sanat anlayışlarındaki duruş ve yöneliş farklılıklarından ortaya çıkan yanılgıları ele aldığı diğer yazıları, *Bilmem Siz Ne Dersiniz*(1956: S.52, s.32-33), *Yeniler Derseniz!* (1956: S.53, s.22-25), *Biçimcilik Özcülük Konusunda Bazı Yanılmalar*(1957: S.65, s.8-11) başlıklarını taşımaktadır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde Toplumda Üvey Evlat(1956: S.53, s.32-36), *Kendi Diliyle Anadolu* (1956: S.59, s.54-55), *Yerli Olmak Üzerine*(1957: S.61, s.43-45) başlıklı yazıları ile mevcut dönemde toplumun edebiyata yaklaşımını değerlendiren tenkitçimiz Tahir Pamir'dir. Pamir'in, edebiyatın diğer sanatlar kadar ilgi görmediğine hayıflanarak bu ilgisizliğin sebeplerini eleştirel bir bakış açısıyla ele aldığı *Toplumda Üvey Evlat* başlıklı yazısı, o dönem toplumundaki edebiyat algısını nitelendirmesi bakımından önemlidir. Pamir'e göre; *"futbol, sinema, satranç, sonra konserler, sergiler, sonra konferanslar dünyanın her yerinde en çok meraklı çeken olaylardır. Lakin edebiyat, hele şiir bizdeki kadar üvey evlat muamelesi görmez."*(1956: S.53, s.35). Toplumun edebiyatımıza karşı ilgisiz oluşu ve edebiyatla uğraşmayı gereksiz bir çaba görüşü bir yana dönemin sanatçısı da *"toplumun duygularının, düşüncelerinin, toplum meselelerinin sözcüsü olmaya heveslidir."*(1956: S.53, s.36). Ancak bu hevesi iş olsun diye yapanların gayretleri boşa gitmiştir ki *"toplumu kazanmak para kazanmak kadar kolay değildir."*(1956: S.53, s.36) Tahir Pamir, toplumu benimsemiş ve topluma inanmış olanların da penceresinden bakmış; ancak onların da *"kendilerini*

yeteri kadar anlayabilecek çevrenin bulunmayışı" (1956: S.53, s.36) gibi bir talihsizlikle karşı karşıya kaldıklarını dile getirmiştir. Edebiyatımızın okuyucu yazar ilişkisi etrafında böylesi yoksun kalışının sebeplerini sıralamaya ve eleştirmeye devam eden Pamir, aydınlar zümresinin de *"halkla sanatçıyı birbirine yaklaştırmak için hiçbir gayret"* (1956: S.53, s.36) göstermediğini belirtmiştir. Dolayısıyla edebiyatımız, söz konusu dönemde, diğer sanatlar içerisinde üvey evlat muamelesi gören bir sanat türü haline gelmiş ve hak ettiği saygıyı görmeye muhtaç kalmıştır.

Ömer Faruk Toprak, dönemin sanat anlayışını *Ulusal Edebiyat Üzerine*(1956: S.55, s.29-31) ve *Yaşadığımız Serüven*(1957: S.64, s.77-81) başlıklı yazılarında, ulusal bir edebiyat oluşuyor mu sorusunun cevaplarını arayarak ele almıştır. Yazara göre, ülkenin mevcut şartlarına ve değişen gerçeklerine ayak uyduramayan sanatçıların yeterli olmayan duyarlılığı, ulusal bir edebiyatın oluşumuna engel olmaktadır. Ancak bununla beraber sanatta ulusallaşma çabası yahut millî bir edebiyat kurma yolundaki çalışmalar o dönemde yeni yeni güç kazanmaya başlayan bir hassasiyettir. Dolayısıyla edebiyatta ulusal olabilme konusunda tamamıyla bir yetkinliğe ulaşmak o dönem için henüz söz konusu değildir. *"Yaşadıkları çağlara göre Hüseyin Rahmi, Ömer Seyfettin, Sadri Ertem, Sabahattin Ali, Osman Cemal, Sait Faik belirli bir sınır içinde ulusal ürünler"* (1956: S.55, s.31) vermişlerdir. Roman ve hikâye alanında böylesi örneklerin görüldüğü o dönem edebiyatımızdan maalesef, şiir için aynı ölçüde örnek göstermek kabil değildir. Çünkü o günkü şairlerimizin çoğunda *"ulusal soluk yerine, enikonu içe dönük, bireyci, iç konuşular"*(1956: S.55, s.31) görülmektedir ki böylelikle ne halk yığınlarına hitap etmekte ne de halk yığınlarından gelen bir sesi yansıtmaktadırlar. Bu türlü eleştiriler yapmanın ulusal bir edebiyatın oluşmasına katkılar sağlayacağını, *"eleştirmesiz bir yazı alanının, tartışmasız bir sanatın"* (1956: S.55, s.31) eksik kalacağını belirten Ömer Faruk Toprak, edebiyatımızda roman, hikâye ve şiir türünden sonra eleştiri türünü de ulusallaşma çabası etrafında değerlendirmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler sayfalarında yer alan Can Yücel'in *Olaylar* (1956: S.51, s.46-48), Çetin Altan'ın *Suda Havan Dövmek*(1956: S.55, s.70-71), İlhami Soysal'ın *Geride Kalan*(1957: S.66, s.17-21) başlıklı yazıları, yine söz konusu dönemin edebî anlayışlarının ve yaklaşımlarının irdelenmiş olduğunu gösteren ifadeler içermektedir.

Dönemin dergi ve gazetelerinin yahut edebî kurumların düzenlendiği hikâye ve şiir müsabakalarında yaşanan adaletsizlikler ve bu türlü sanatsal olayların işlevselliği, edebî kongrelerin ve konferansların nitelikleri gibi meselelerin tartışıldığı yazılar, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde yer alan tenkit türünün bir başka cephesidir. Söz konusu tenkit yazılarının dergide yayınlanması, Salim Şengil'in edebiyatımıza fayda sağlamak için doğruları söylemekten çekinmeyerek tarafsız bir bakış açısıyla faaliyet sürdürdüğüünün kanıtıdır. Çünkü bir yazarı ve eserini eleştirmekten öte bir yayın kuruluşunun veya bir kurumun işlevselliğini tartışmak, çalışmalarını eleştiriye tâbi tutmak; daha hassas, daha cesaret isteyen bir iştir ki böylesi tenkit yazılarının yayımlandığı bir dergi, aynı zamanda geniş bir kitleyi karşısına alma ihtimaline rağmen hakikate sadık kalmaktan yana bir mevcudiyet göstermiş olmaktadır.

Seçilmiş Hikâyeler sayfalarında bahsi en çok geçen sanatsal olay, Sait Faik Hikâye Armağanı'dır. Sait Faik Armağanı'nın jüri kurulunda bulunan üyelerin, adaletsiz bir şekilde ödül dağıttıklarını ve dolayısıyla Sait Faik adına saygısızlık edildiğini düşünen Salim Şengil, Armağan'ın 3. kez verilisinde artık sessiz kalamayarak derginin 62-63. sayısında Sait Faik Armağanı üzerine bir soruşturma başlatmıştır. Bu soruşturma kapsamında yine derginin 62-63. Sayısında Salim Şengil'in *Sait Faik Armağanı'ndan Çekildik* (1957: S.62-63, s.8-14), Attilâ İlhan'ın *İş İştir*(1957: S.62-63, s.13-17), Burhan Arpad'ın *Sait Faik Adına Saygı Gerekir* (1957: S.62-63, s.17-18), Tevfik Çavdar'ın *Varlık Sanat Tekeli*(1957: S.62-63, s.23-27) ve bir sonraki sayısında Tahir Alangu'nun *Hikâye Armağanlarının Sürprizli Tadı* (1957: S.64, s.24-29), Şerif Hulûsi'nin *Sait Faik Armağanı Ve Varlık Yayınevi*(1957: S.64, s.28-30) başlıklı tenkit yazılarına yer verilmiş; *Seçilmiş Hikâyeler*

imzasıyla da *Sait Faik Armağanı Üstünde Kopan Fırtına* (1957: S.64, s.16-25), *Sait Faik Armağanı Üzerine Bir Soruşturma I-II* (1957: S.62-63, s.18-23), *Her Yıl Yeniden Ölen Adam III*(1957: S.65, s.20-29) başlıklı yazılar yayınlanmıştır.

Sait Faik Armağanı'nın 3.sü “*şair-hikâyecî*” olarak nitelendirilen Necati Cumalı'nın *Varlık Yayınevî*'nden çıkan *Değişik Gözle* adlı hikâye kitabına verilmiştir ki o sene (1957) armağana “*kalabalık ve kaliteli eserler topluluğunun katılmış*” olmasına ve içlerinde Nezihe Meriç'in *Topal Koşma*'sı, Özcan Ergüder'in *Maskeli Balı*'sı gibi kitaplar bulunmasına rağmen önceki armağanlarda olduğu gibi bu armağanda da jürinin, *Varlık Yayınevî*'ne sadık kalmış olması, Salim Şengil'in kendi yayınevini Sait Faik Armağanı'ndan çekmesine sebep olmuştur. Salim Şengil, armağandan çekilme kararı aldığını bildirdiği yazısını, dönemin diğer dergilerine, gazetelerin eve derneklerine göndererek onlardan da destek beklemiş ve onları da söz konusu meseleye karşı duyarlı olmaya davet etmiştir. Diğer yayınlara, kurum ve kuruluşlara gönderilen mektup yazısını aynen aktarıyoruz;

“*Büyük Türk hikâyecisi adına kurulmuş olan Sait Faik Hikâye Armağanı, yazarın dördüncü ölüm yıldönümünü yaşadığımız şu günlerde üçüncü defa olarak verildi. Bundan önceki yıllarda Sabahattin Kudret, Haldun Taner ve Tahsin Yücel'in kazandığı armağanı jüri bu defa da şair Necati Cumalı'nın, Varlık Yayınları arasından çıkan Değişik Gözle adındaki kitabına vermeyi uygun gördü. Öncekiler gibi bu sonucu karar da Sait Faik Armağanı jürisinin görevini gerektiği kadar önemle kovalamadığını göstermekte, düşüncemize göre büyük sanatçının aziz hatırasına ciddi bir saygısızlık teşkil etmektedir.*

Şöyle ki:

1- Armağan Sait Faik adına konulduğu halde jüri, üç yıldır Sait Faik'in sanat anlayışı, hikâye tutumu ile hiçbir ilgisi olmayan yazarların kitaplarını değerlendirmektedir. Gerçekten yukarıda adları anılan hikâyecilerden hiçbirisi Sait Faik'in sanat yöntemine uygun, hatta yakın bile değildir.

2- Öte yandan jüri hiçbir yıl armağana katılan eserler arasından en dikkate değer olanını, en yeni ve orijinalini seçememiştir. Hatta, armağan alabilecek, denenmiş hikâyecileri bir kenara bırakarak, anlaşılmaz bir kararla hikâyecilikleri epeyce su götürür kişilere armağan dağıtmıştır. Bu yıl, Orhan Kemal, Nezihe Meriç ve Özcan Ergüder gibi imzaların gerçekten başarılı eserleri dururken şair olarak tanınan Necati Cumalı'nın kazanması, bu jürinin davranışındaki tek yönlülüğü büsbütün açığa vurmuştur.

3- Kaldı ki üç yıldır armağan jürisinin değerlendirmeye layık gördüğü dört yazarın, dördünün de aslında Varlık Dergisi yazarları arasında bulunan tesadüflerin sanat hayatındaki tecellisi bakımından hayli ilgi çekici görünmektedir.

Bu şartlar altında, Sait Faik Armağanı'na katılmanın büyük hikâyecinin hatırasına işlenmiş bir saygısızlığa katılmak demek olacağını düşünerek, bundan böyle yayınevimizin bu armağandan çekilmek kararını verdiğini üzümlere bildirir, gazetenizin, derginizin, derneğinizin de bu olay karşısında bizim kararımızı paylaşacağınızı, bizi destekleyeceğinizi umarız.” (1957: S.62-63, s.12-13)

Sanatı tekelden idare ettiği savunulan Varlık Dergisi'nin faaliyetleriyle böylesi olumsuz bir imaj yaratmış olması ve Salim Şengil'in hakkını arama yoluna gitmesi oldukça ilgi uyandıran bir meseledir.

Sait Faik Armağanı Üstünde Kopan Fırtına başlıklı yazı ile, belki Salim Şengil'in mektubundan belki de zaten tepki gösterecek olmalarından dolayı Armağan'da yaşandığı iddia edilen haksızlığa karşı, Türk basınında da yükselmeye başlayan sesler, dergi sayfalarına taşınmıştır. Son Havadis, Tercüman, Yenigün, Pazar Postası, Akis gibi yayınlardan eleştirel ifadeler aktarılmıştır. Yenigün'deki “ilgililer Sait Faik Armağanı'na katılmanın Varlık Dergisi'nde yazı yazmadıktan sonra hiçbir kıymeti olmayacağını ileri sürmektedirler.”(1957: S.64, s.16) ifadesi, yaşanan haksızlığa gösterilmiş olan tepkilerden biridir. Ayrıca söz konusu mevzu ile ilgili olarak Varlık Dergisi

sahibi Yaşar Nabi Nayır ile Burhan Arpad arasındaki kalem kavgası da Seçilmiş Hikâyeler sayfalarında yerini almıştır.

Türk basınında böylesine yankı uyandıran Sait Faik Armağanı'nın üçüncüsü Necati Cumalı'nın *Değişik Gözle* adlı eseri yerine kime verilmiş olsaydı daha doğru olurdu meselesine açıklık getirmek üzere *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde başlatılan soruşturmada aydın kesime iki soru yöneltilmiş; sorulara verilen cevaplar dâhilinde istatistikî sonuçlar açıklanmıştır. Sorular: “1- *Bu yıl Sait Faik Armağanı'na giren adaylar arasında sizce kimin hikâye kitabı kazanması gerekirdi?* 2- *Sait Faik sağ olsaydı, kendi adına kurulan bu armağanı üç yıldan beri kazananlar için ne derdi?*” (1957: S.62-63, s.18) şeklindedir. Soruşturma sonucunun bildirildiği yazıyı ise aynen aktarıyoruz;

“Sözler kesin rakamlarla süslenince çok daha tesirli olur. Günümüzde istatistiğin sanattan, biyolojiye kadar geniş bir sahaya yayıldığını görmekteyiz. Anketler, sayımlar, örneklemeler, türlü olaylar hakkında düşünceleri topyekûn gösterme bakımından büyük hizmetlerde bulunuyorlar. Sait Faik Armağanı'nın son dağıtımı üstüne açtığımız soruşturmada da bu denlisine kesin sonuçlar çıkarabilir miyiz? Tabii ki sayım ya da örneklem çapında olmasa bile, bazı sonuçlara varmamız mümkündür. Gerçi katılım oranı on binlere varan bir okuyucu yığınının göre azdır. Bununla beraber cevaplandıranların sanatla yakından ilgili kişiler olması gene de belli bir fikre erişmemize yardım eder. İlk sonuçlara göre, oyların %42,3 Nezihe Meriç, %26,9 çekimser, %23,1 Özcan Ergüder, %7,7 Orhan Kemal olarak kullanılmıştır. Sanatçıların kullandıkları oyların %73,1 üç hikâyeci arasında dağılmış olması ve bu üç hikâyeci içinden %10,53 oy olan birinin Sait Faik jürisinden oy alabilmesi armağan dağıtımındaki isabeti (!) gösterir sanıyoruz. Necati Cumalı ise oyların %0,01'ini bile alamamıştır.

Oy verenlerin %70'i Sait Faik'in bu işe çok kızacağı konusunda birleşiyor. Galiba Y. Nabi Nayır da aynı fikirde. Sait'in mezarı başında yan

yan, kuşkulu duruşu, cebinde vicdanını yakan 1000 TL. alelacele Necati Cumalı'ya verişini gösteriyor. Ne dersiniz..." (1957: S.64, s.46)

Soruşturma ile ilgili son yazı, *Her Yıl Yeniden Ölen Adam: Sait Faik III* başlığı ile 65. sayıda yayınlanmıştır. Türk basın ve yayınında Armağan hakkında yükselen seslere ait izlenimlerin aktarıldığı söz konusu yazıda *Yenilik Dergisi*'nin, kendi yayınları arasından çıkan Özcan Ergüder'in *Maskeli Balo* adlı hikâye kitabıyla Armağan'a katılmış olmasına rağmen olaya tepkisiz kalması da eleştirilmiş ve böylelikle *Seçilmiş Hikâyeler*'de, haksızlığa sebep olan mesullerden başka, tepkisiz kalarak meseleye ortak olduğu düşünülen *Yenilik Dergisi*'nin tutumu da ele alınmıştır.

Sait Faik Armağanı sonuçlarına gösterilen tepki ile ilgili olarak yazılan eleştiri yazıları haricinde, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde Tarık Buğra'nın dergi hakkındaki düşüncelerinin eleştirildiği *En Kolayı Eleştirmecilik* (1952: S.7, s.31-32); Türk Dil Kurumu'nun açtığı hikâye ve deneme müsabakalarındaki yaklaşımlarının eleştirildiği *Bir Müsabaka* (1952: S.8, s.14); Venedik'te toplanan Şairler Kongresi'ne davet edilmeyen Türkiye'nin bu durumuna Türk sanatçılarının ve Türk medyasının hassasiyet göstermemesinin eleştirildiği *Şairler Kongresi* (1953: S.21, s.36-38); yüzeysel bilgilerle dinleyicileri oyalamış olduğu düşünülen Fransız Yazarlar Cemiyeti'nin başkanı M. Vialar'ın eleştirildiği *Bir Konferans Dolayısıyla* (1953: S.22, s.14); Cahit Külebi'nin TDK Şiir Armağanı'nı kazanan *Yeşeren Otlar* adlı eserinin kendi çağıyla alış veriş halinde olmadığı gerekçesiyle eleştirildiği *TDK Armağanı'nı Kazanan Yeşeren Otlar Niçin Zararlı Otlardır?* (1955: S.43-44, s.25-27) adlı yazılar yayınlanmış ve böylelikle Salim Şengil'in okuyucuya ve edebiyata fayda sağlamak politikasına uygun bir faaliyet izlendiği kanıtlanmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi sayfalarında batılı sanatçıların ve batı edebiyatının konuşulduğu yazılara da rastlanmaktadır. Söz konusu sanatçılar ya derginin yayınlanışı esnasında vefat etmiş olmalarından dolayı yahut da

sanatta çığır açmış olmalarından ileri gelerek ele alınmıştır. Paul Eluard, Eugene O'Neill, Bertold Brecht, Curzio Malaparte adlı sanatçılar, derginin yayın faaliyetlerinin sürdüğü farklı dönemlerde hayata veda etmişler; buna bağlı olarak bir duyarlılık ve saygı rneėi gösterilerek dergide kendilerinden ve sanatlarından bahsedilmiştir. Leonardo Da Vinci, Molière, Remarque, Goethe, Victor Hugo, Picasso, Emilé Zola gibi batı sanatından önemli isimler de derginin batı sanatına yönelik faaliyetleri itibariyle yine kendilerinden ve sanatlarından bahsedilerek Türk okuyucusu ile buluşturulan sanatçılar olmuşlardır. Ayrıca Amerikan sanatının ve edebiyatının o dönemde geldiği noktayı ihtiva eden yazılar da bulunmaktadır ki *Seçilmiş Hikâyeler*'de Türk edebiyatından başka üzerinde en çok durulan kültürel hayatın Amerikan sanatına ve edebiyatına dair olduğunu söyleyebiliriz.

Cahit Sıtkı Tarancı'nın 10.sayıda yayınlanan *Eluard'ın Arkasından*(1952: S.10, s.22-23) başlıklı yazısı, o dönem için "*Fransa'nın kalburüstü üç beş şairinden biri*"(1952: S.10, s.22) olduğu söylenen Paul Eluard'ın 18 Kasım 1952'de hayata veda etmesinin ardından şairin sanat hayatının ele alındığı ve şiir sanatına kazandırdıklarının anlatıldığı bir yazıdır. Bir Türk şairi olarak Cahit Sıtkı'nın gözünden Eluard'ın Fransız şiirine kazandırdığı yeni soluğun ifadesi ise şöyledir; "*Baudlaire'den Verlaine'den Mallarmé'den sonra gelmek ve Valéry'nin klasik formun en mükemmel örneklerini verdiği yıllarda şiir yazmaya başlamak genç bir şair için büyük bir talihsizlik olsa gerektir. Vakitsiz ölümüne bütün şiir sevenlerin ağlaması gereken Eluard, bu talihsizliği yenmiş, vezin ve kafiye ihtiyacını duymadan şuuraltı dünyasında olan biteni geniş muhayyilesinin yardımıyla kâğıda dökerek zamanının geleneğe bağlı şairlerini şaşırtmış en başarılı sürrealist şairlerden biridir.*" (1952: S.10, s.23)

Eugene O'Neill'i, "*dram sanatının ölçsüz kaybı*" olarak nitelendiren Turhan Dilligil, *Eugene O'Neill'in lm*(1953: S.22, s.35-38) başlıklı yazısında sanatçının başarıyı yakalayana dek türlü talihsizliklerle karşı karşıya kalmasına rağmen en sonunda orijinal bir tiyatro yazarı seviyesine

yükseldiğini anlatmıştır. Can Yücel'in Eric Bentley'den çevirdiği *Strindberg'den Bertold Brecht'e Varış*(1956: S.56, s.10-27) ve Halis Acarı'nın Jean Claude Ibert'den çevirdiği *Curzio Malaparte İçin*(1957: S.66, s.11-13) başlıklı yazılar, adı geçen batılı oyun yazarlarının kaybedilmesinin ardından dergide yayınlanmışlardır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde batılı sanatçılar hakkında yer alan yazılar, çoğunluk yine batılı yazarların kalemlerinden çıkmış oldukları halde çevirileri yapılmak suretiyle okuyucuya sunulmuştur. Can Yücel'in Philippe Saupault'dan çevirdiği *Hügo'nun Verdiği Ders*(1956: S.51, s.75-79) başlıklı yazıda, Victor Hugo'nun olaylarla dolu uzun hayatı hakkında Fransızların olmadık yargılara varmış olmaları eleştirilerek yorumların aksine Fransızlar için Hugo'nun değeri dikkate alınması gereken bir sanatçı olduğu, onun *Les Chatiments* adlı eseri vasıtasıyla açıklanmıştır. Yazıda işaret edilen gerçek, halkın sözcülüğünü üstlenen ve halk tarafından benimsenen Victor Hugo'nun sürgüne gönderilmiş olmasına rağmen inandığı şeyler uğruna savaşmaktan geri kalmaması, yenilgiyi kabul etmemesi ve dolayısıyla yaşadığı dönemin meselelerine uzak kalmamasıdır. *Les Chatiments* adlı eseri bunun oldukça açık bir göstergesidir; Hugo bu eseriyle “*derdini anlatmayı bilmeyen yığınların temsilcisi olmuştur. Şiirle insanlığın dileklerini bağdaştırmış, elini kolunu bağlayan romantizm gömleğini bir silkinişte sırtından atmıştır.*”(1956: S.51, s.77) Ancak Hugo'yu “*bir söz cambazı olarak göstermekle, onu ufaltma, kötüleme*” yoluna giden edebiyatçılar da vardır ki böylelikle Hugo “*edebiyatçı beyler için kalıba kılığa sığmayan bir baş belası*” olup çıkmıştır (1956: S.51, s.78). Hugo'yu haksız söylemlerle karalamaya çalışan çevreler, “*Hugo'nun, o çağda yetişip de ayaklanmanın başkaldırmanın havasını, sesini yakalayabilmiş, tek şair olduğunu*” (1956: S.51, s.78) kabul etmekten de çok uzaktırlar. Philippe Saupault, yazısı boyunca Hugo'yu savunmak üzere açıklamalar da bulunmuş ve son sözünü söylerken de Hugo'nun sanatı ile dönemindeki diğer sanat anlayışları arasındaki farkı şu ifadelerle vurgulamıştır; “*Bizim kuşaktan harbi, faşizmi gören bunca şair var, biri Chatiments'nın ayağına su dökecek ayarda bir şiir çıkarabildi mi? Dolambaçlı*

yorumlara sapmak, militanlardan, politikacılardan yol yordam aramak, aynı kaptan yiyen kurtlara karşı ulumak, yakınıp durmak, teşkilatçılık oyununu oynamak başka şey, dolu dizgin bir şiir dili yaratmak, sade akla hoş gidecek değil, aynı zamanda insanlıktan umut kesmememize yardım edecek güçle sözler döktürmek başka şey.” (1956: S.51, 79)

Seçilmiş Hikâyeler’in 54. sayısında yer alan *Romain Rolland Johan Wolfgang Goethe’yi Anlatıyor*(1956: S.54, s.38-40) başlıklı çeviri yazısında, hayatında acı ve didişmeden başka bir şey bulunmadığı belirtilen Goethe’nin cesaret ve haşinlikle yürüttüğü hayat mücadelesi ve yine bu cihetlerle kuşattığı sanat anlayışı anlatılmıştır.

Halis Acarı’nın Douchan Matitch’ten Türkçe’ye aktardığı *Günümüzde Zola*(1957: S.65, s.42-45) başlıklı yazı, Fransız yazarın 49. ölüm yıldönümü adına derginin 65. sayısında yayınlanan bir tenkit yazısıdır. “*Bu eleştirme, büyük sanatçıyı hem bir kere daha anmamıza hem de günümüzün anlayışına göre yeniden değerlendirmemize yardım edecektir.*” (1957: S.65, s.42) ifadesiyle tanıtılan yazıda, natüralizmin savunucusu Emile Zola’nın gerçeğe ve halka yönelmiş olmasına rağmen gözlemlerini sosyoloji biliminden yararlanmadan, edebiyat düzeniyle ilgili teknik bilgilere yeteri kadar sahip olmadan üstünkörü bir şekilde sunmuş olması eleştirilmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler’in sayfalarına konu olan batılı sanatçılar arasında Can Yücel’in kalemile Leonardo Da Vinci ve Degas bulunmaktadır. Can Yücel, *Leonardo Da Vinci’nin Çabası*(1955: S. 45-46, s.39-43) başlıklı yazısında ressamın sanatını ele alış sebebini uzunca bir girizgâh ile açıklayarak sanatın, bilim ve teknikle aynı yolda buluşmasının önemine işaret etmiştir ki söz konusu yazı aynı zamanda yazarın sanata dair özgün düşünce tarzını yansıttığı ifadeleriyle dolu olması bakımından da dikkate alınması gereken bir yazıdır. Yücel’e göre evrensel sanatın oluşumu isteniyorsa “*öteden beri sanatın göğermesine engel olan gelenek çemberlerini yıkmanın bir çaresine*” (1955: S. 45-46, s.39) bakılmalıdır. Ancak mesele şiirde vezni,

kafiyeyi; resimde figürü atmak değildir. Yüksek sanata ulaşmak, “*bilim adına edindiğimiz, insanca yaşama uğruna kazandığımız bilgilerin tümünü seferber edecek bir düşünme evreniyle gerçekleşebilir.*”(1955: S. 45-46, s.39) Savunduğu düşünceyi örneklendirerek daha somut ifadelerle daha anlaşılır kılan Yücel’e göre; “*Günümüzün toplumunu inceleyen bir romancı, kafaları bir saat dakikliğiyle işleyen atom bilgileri karşısında apışıp kalmayacak güçte bir düşünür olmalıdır.*” (1955: S. 45-46, s.39) Ancak; “*Her şeyi basit, yalınkat tarafından ele alan, gelişi güzel bildiklerimizle yetinen gelenekçi sanat yerine hayatı bütün genişliğiyle, kargaşasıyla kavrayıp bizleri açık, aydınlık sonuçlara ulaştırabilecek evrensel bir sanat*” (1955: S. 45-46, s.39) o dönemde Türk sanatı için söz konusu değildir. Böylesi bir eksiklik “*bilimin, tekniğin, sanatın elbirliği etmesiyle*” giderilebilir(1955: S. 45-46, s.39). İşte bu noktada bahsedilen elbirliğinin sağlandığı yabancı ülkelerin sanatlarından örnekler sunmak üzere konuyu genişleten Can Yücel, Rönesans ressamlarından Leonardo Da Vinci’nin sanatını açıklamaya başlamıştır. Da Vinci’yi savunma işini, daha sonra Da Vinci’nin kendisine bırakmayı uygun gören yazarımız, sanatçının *Ressam* adlı kitapçısından, *Bilinç Yolu*, *Dünyanın Yönetimi* adlı kitaplarından parçalar aktarmış ve yine sanatçının *Hayal Dünyası* adlı bir kitabından konuyu özetleyecek nitelikte bir kısma ile yazısını sonlandırmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nin 37-38. sayısı, Amerikan Güzel Sanatları Özel Sayısı olarak çıkmıştır. Dolayısıyla söz konusu sayıda Amerikan edebiyatından hikâye, şiir türünde eserlerin çevirileri bulunmakla beraber Amerikan sanatı ve edebiyatına dair eleştiri ve inceleme türünde yazılar da vardır.

Suat Taşer’in Türkçe’ye aktardığı, *Açık Ve Sade Gün Işığı*(1955: S.37-38, s.9-17) başlığını taşıyan yazı, Amerikan edebiyatının geçirdiği merhaleler hakkında etraflı açıklamalar ihtiva etmesi bakımından dikkate değerdir. Açık ve sade gün ışığı ifadesi, Amerika’nın yeni bir vatan olmakla beraber oluşumunu tamamlamış bir yapıya kavuştuğu anlamını karşılamaktadır. Söz

konusu yapıya gelene kadar Amerikan edebiyatında ve sanatında ne gibi anlayışlar geliştiğini ise değerlendirmeler vasıtasıyla öğreniyoruz. Yazıda İngiliz dili ve edebiyatının bir uzantısı olarak başlayan Amerikan edebî hayatının, değişen çevre ile yeni bir çehre kazanmaya başlaması ve Amerikan realitesinin Avrupa'nınkinden farklı nitelikler taşımaya başlaması; gelenek ve varoluş meseleleri etrafında değerlendirilmiştir ki böylesi bir değerlendirme için Amerikan edebiyatını kuran sanatçılardan ve eserlerinden de oldukça bahsedilmiştir. Buna göre; 1851 yılında *Moby Dick*'i yayınlayan Herman Melville'in, "*içinde varlığın paradokslarını çözebileceği yeni bir gelenek*" kurduğu; gelenek eksikliğinden şikâyet eden Nathaniel Hawthorne'un *The Scarlet Letter* ve *The House Of The Seven* adlı eserleriyle "*cesurane kıyaslayıcı ve müşahedeci zekâsıyla yenedünyanın ilk psikolojik romanlarını*" meydana getirdiği; Ralph Waldo Emerson'un "*yeni bir gelenek ararken, geçmişin süprüntüleri ile yadigârlarını*" reddederek "*hem mistik hem gerçekçi görüşü içine alan yeni bir doktrinle Amerika'nın ilk filozofu*" olduğu; Walt Whitman'ın 1855'te yayınlanan *Leaves of Grass* adlı eseriyle kendinin sıkıdan sıkıya tabiatla kaynaştırarak gür sesli poetik bir otobiyografiye imza attığı; "*Amerikan edebiyatının en hassas, en amansız eleştirmecilerinden biri*" olduğu söylenen Edgar Allan Poe'nun Baudelaire tarafından yapılan tercümeleriyle Fransa'ya tesir ettiği şeklindeki örneklerle yapılan açıklamalar yenedünya yani Amerikan edebiyatının oluşum sürecini gözler önüne sermektedir.

Açık Ve Sade Gün Işığı başlıklı yazıda, Amerikan edebiyatının oluşum sürecini yansıtabilmek adına, verilen örnekler haricinde, bu edebiyatın Avrupa'daki edebiyat anlayışından ayrılan yönleri, karşılaştırmalar yapılmak suretiyle belirtilmiş; böylelikle Amerikan edebiyatının kendine has özellikler taşıyan yapısı vurgulanmıştır. Öyle ki o dönemde Amerikan edebiyatı için "*bir yandan klasik geleneklerle Avrupa'dan gelen romantik miras, öte yandan Amerikan denemesinin realitesi arasındaki savaş*" (1955: S.37-38, s.10) söz konusudur. Ancak Amerika'nın sert ve geniş tabiatı, Avrupa'dan gelen romantik mirasın önüne geçerek sanatçıların hür düşünce esasına bağlı bir

gerçeklik duygusuyla dolmasına sebep olmuştur. Bu noktada, Ralph Waldo Emerson'un ifadeleri önemlidir; “*Amerika başlangıçlar, tasarılar, geniş niyetler ve ümitler yurdudur. Amerika'nın geçmişi yoktur; herkesin gözü ileriye, geleceğe çevrilmiştir.*”(1955: S.37-38, s.12) Böylesi bir yaklaşımla hareket eden sanatçılar, İngiliz dilinin kuvvetli miras hazinesinden de faydalanarak Amerikan edebiyatına bambaşka bir gelenek kazandırmıştır.

Modern Amerikan Sanatına Toplu Bir Bakış (1955: S.37-38, s.55-65) adlı bir başka yazıda ise Amerikan sanatının oluşum süreci bu defa yalnız kendi topraklarındaki hayat tarzının ve mücadelesinin etkileri ile değil, aynı zamanda Avrupa'dan gelen etkiler göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir.

O dönemde, Harvard Üniversitesi'nde Amerikan Edebiyatı Profesörü olarak bulunan Perr Miller'ın Hollanda, Belçika, Fransa, İsviçre ve İtalya gibi ülkelerin üniversitelerinde yaptığı konuşmalardan edindiği gözlemler yoluyla oluşturduğu yazısı, *Amerikan Edebiyatında Şiddet Belirtileri İle Gerçeklik Duygusu*(1955: S.37*38, s.68-76), Bilge Karasu'nun çevirisiyle aktarılmış olmakla beraber *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nin Amerikan sanatı ve edebiyatı hakkında okuyucusuna sunduğu bir başka yazıdır. Söz konusu yazıda, Amerikan edebiyatının temelini oluşturduğu savunulan şiddet, canlılık ve gerçeklik mefhumlarının Avrupa'daki kalıplaşmış, yerleşmiş edebiyat anlayışına yabancı geldiği hatta vahşi görüldüğü; ancak böylesi bir edebiyatın daha canlı ve daha hızlı bir şekilde genişlediği, ilerlediği anlatılmıştır.

Yazımızda bu satırlara ulaşana kadar, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde yayınlanan tenkit yazılarını, içerdiği konular itibarıyla edebiyat türleri, yerli ve yabancı sanatçılar, ülkemizdeki kültürel faaliyetler, batı dünyasından sanat yaklaşımları şeklinde dağılımını yaparak açıklamaya; böylelikle derginin fikrî faaliyetleri değerlendirilirken dergide geniş bir yer tutan tenkit yazılarının görünümü için daha düzenli bir yapı sergilemeye çalıştık. Bu aşamadan itibaren ise tenkit türünden başka, dergideki diğer fikrî yazıları ele alacağız.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin fikrî yazıları incelendiğinde esas olarak kitap tanıtımı amaçlı, o dönemdeki bazı eserlerin tahlil edildiği, eserleri inceleyen yazarın yorumlarıyla iyi ve kötü özelliklerinin ifade edildiği yazılar bulunmaktadır. Söz konusu yazılar arasında kapsamlı ve metotlu bir şekilde oluşturulmuş olanlar, Attilâ İlhan, Ömer Faruk Toprak ve Tevfik Çavdar'ın kalemlerinden çıkmıştır diyebiliriz. İsmi zikredilen yazarlardan başka, Şahap Sıtkı, Fikret Ürgüp ve Orhan Duru, daha çok şahsî görüşlerini bildirdikleri yazılarıyla ele aldıkları eserleri okuyucuya tanıtmışlardır.

Attilâ İlhan, *Behçet Necatigil'in Evler'i Hakkında Yahut Sokak Korkusu* (1953: S.17, s.31-34, 45-46), *Sam Amca'nın Sevabı ve Günahı* (1953: S.18, s.34-37), *Eksik Firari* (1953: S.21, s.20-26), *Haldun Taner'in İhaneti Yahut Yağmur'un Altında Hiçbir Şey Yok*(1954: S.26, 30-37), *Ben O Adamları Gördüm*(1957: S.62-63, s.39-41) başlıklarıyla *Seçilmiş Hikâyeler*'de yayınlanan yazılarında, dönemin meşhur sanatçılarının şahsî yahut edebî kişilikleri hakkında söz konusu sanatçıların eserlerini göz önünde bulundurarak değerlendirmeler yapmış; böylelikle aynı zamanda yazar-eser ilişkisini ön planda tutarak okuyuculara eser takdim etme yolunu benimsemiştir. Yazıların adlarından da anlaşılacağı üzere Attilâ İlhan, ele aldığı yazar ve eseri hakkında yazı henüz okunmadan evvel, neler söylemiş olabileceğine dair bir ipucu vermektedir. Söyleyiş özelliği bakımından böylesi bir açıklık ve ne söylediğinden emin olma hali, tıpkı başlıkları gibi yazıların kendisinde de görülmektedir. Aynı zamanda toplumsal gerçekçilik anlayışının bir tezahürü olarak yazarın eserleriyle topluma faydalı olma vazifesini yerine getirip getiremediği hakkında sorgulamalarda bulunan Attilâ İlhan, yine düşüncelerinde haklı olduğunu göstermek isteyen bir anlatımla bahsettiğimiz emin ifadeyi yazısına hâkim bir üslup haline getirmiştir.

Behçet Necatigil'in Evler'i Hakkında Yahut Sokak Korkusu(1953: S.17, s.31-34, 45-46) adlı yazıda dış dünyanın, sokağın tehlikesinden korunmak yahut kurtulmak için evine sığınan, saadeti evinde arayan bir adamın evlere

bakışı itibariyle iç dünyasını anlatan ve böylesi bir girizgâhın ardından Behçet Necatigil'in *Evler* adlı kitabını değerlendirmeye başlayan Attilâ İlhan, şairdeki ev mefhumuna dikkat çekmek istemiştir. Necatigil için ev mukaddes bir yerdir. *"Hani insan biraz gayret etse Necatigil'de sokak korkusu gibi psikolojik bir düğüm, bir kompleks var da diyebilir."* Ancak; *"evi bunca seven ve saadetin ancak evde mümkün olacağına kalıbını basıp duran bu şair, acaba neden şiirlerinden birinde Evlerle Savaş diye bir mesele ortaya çıkarmış ve kendi kendisiyle çelişir gibi bir hale düşmüştür. Öyle ya saadet evde ve evle mümkünse, ne diye kalkıp evlerle savaş edelim?"* (1953: S.17, s.32) İlhan, şairdeki ev mefhumunu ve şiirlerinde işleyişini bu tür ifadelerle sorgularken şöyle bir kanıya varmıştır; *"Fikrimce bu tenakuz Necatigil'in eserinde ve kafasında hadiseleri ve dünyayı daha aydınlık ve ayıklayıcı bir şekilde mütalaa edebilecek bir dünya görüşüne ve metoda sahip olmamasından ileri gelmektedir."* (1953: S.17, s.34) İlhan, şairin sokaktan kaçarak evine sığınmış; fakat eksikleri bitmeyen ve bu suretle canavarlaşan evlerde de huzuru bulamamış olduğunu, dolayısıyla iki dünya arasında bocalayarak *"Ölümleri zorlamaya başladım- Yaşamamın çıkmazını görünce."* dizeleriyle ölüm düşüncesine kadar geldiğini anlatmıştır. Şair ölse de yaşasa da hayat kavgasının herkes için devam ettiğini belirten Attilâ İlhan, sanatçıya düşen görevin aslında *"kendisinin ve kendine benzer insanların hayatını kolaylaştırmaya, kendini fethetmeye, sokağı fethetmeye, bunun için didinmeye çalışmak"* (1953: S.17, s.45) olduğunu, bununla beraber Necatigil'in *Evler* kitabındaki şiirleriyle bir şair olarak bu vazifesini yerine getirmediğini vurgulamıştır.

Attilâ İlhan'ın adı geçen yazıları arasında *Ben O Adamları Gördüm* (1957: S.62-63, s.39-41) başlıklı yazısı, sanatçının kendine ait olan ve *Dost Yayınları* arasından çıkan *Zenciler Birbirine Benzemez* romanı hakkındadır. İlhan, bu romanını Paris'te yazmış olduğunu anlatırken aynı zamanda Paris hatıralarından da istifade etmiş olduğuna dair ifadeler kullanmıştır. Romanın oluşum serüveninden sonra sıra, Attilâ İlhan'ın bu romanı kaleme alırken neyi amaçladığına ve nasıl bir anlatım tarzını

benimsediğine gelmiştir. Buna göre; “Zenciler Birbirine Benzemez, asıl ve en mühimi, tek insanın ve sual sorma, şüphe etme hakkının savunması diye alınabilir: Topyekûn yok olma tehditleri altında; zehirli zıtlıklar, ısıracı aşırılıklar arasında en kutlu umutları piç edilen düpedüz insanın. Ve ona ait düpedüz istifham hakkının.” (1957: S.62-63, s.40) Attilâ İlhan, o insanları görmüş ve o insanların savunmasını yapmıştır ki böylelikle beşerî bir roman ortaya çıkmıştır. İlhan, böylesi bir eserin temelini oluşturan zihniyeti şu ifadeleriyle özetlemiştir; “Ben, memleketimin ve dünyanın üzerine eğiliyor; karınca kararınca, bir sual soruyorum. Kendimi ve benimle aynı çilenin ekmeğini bölüşenlerin nabzını dinliyor; XX.ci yüzyıl adamının her oyununda güme giden saadet dileklerini yazayım diye koşunuyorum.” (1957: S.62-63, s.41) Dolayısıyla *Zenciler Birbirine Benzemez*, ustaca bir roman sayılmaz yahut roman olarak dâhi kabul edilmezse de Attilâ İlhan emindir ki bu roman beşerîdir.

Şahap Sıtkı İlter, *Bir Köyden Bir İnsan İçin* (t.y.: S.38-39, s.82-83), *Gelin Dünya* (t.y.: S.42-43, s.61-62), *Zürriyet’e Dair* (t.y.: S.45, s.16-17, 28-31), *Yazma*(t.y.: S.46, s.28-29) başlıklı yazılarında dolaysız bir anlatım ve basit cümlelerle tanıttığı kitapları, şahsî kanaatlerini de belirterek kısaca ele almıştır. Söz konusu başlıklarla aynı adları taşıyan eserler sırasıyla İbrahim Zeki Burdurlu, Sabih Şendil, Samet Ağaoğlu ve Can Yücel’e aittir. Şahap Sıtkı’nın kitap tanıtım yazıları, *Seçilmiş Hikâyeler* için ilk olma özelliği gösterir. Tamamı derginin beşinci cildinde yer alan yazılar, altıncı ciltten itibaren yayın içeriği değişen ve formatı yenilenen dergide sanat-aktüalite adına okuyucu karşısına çıkarılan ilk örneklerdir.

Tevfik Çavdar’ın *Bir Çözümleme Denemesi*(1957: S.65, s.29-43) ve *Tarık Dursun’un Aile Evi*(1957: S.66, s.50-54) başlıklı yazıları baştan sona edebî bir eserin verileri ışığında, bilimsel metotlar kullanarak oluşturduğu eser tanıtımlarıdır. Tevfik Çavdar, eserlerin bilimsel açıdan hangi etkiler göz önünde bulundurularak ele alınması gerektiğini, tahliline başlamadan evvel izah etmiştir; “Yazarın fiziko-psikolojik karakteri, davranışları... Yazar

üzerinde etkisi olan öteki olayların tümü...Edebiyatı etkileyen toplum düzeyindeki olayların tümü. Zamanla bu olaylara, edebiyatta bir karşı-etki yapmaktadır. Toplumun sanatçı gelenekleri... Bu gelenekler yeni yaratılan esere tem ve biçim olarak geniş bir kaynak teşkil ederler.” (1957: S.65, s.29-30) Dolayısıyla estetik, toplumbilim, iktisat ve ruh bilimi gibi alanlar, edebî bir eser incelenirken çalışmaya kaynaklık etmektedir. Tevfik Çavdar’a göre aynı zamanda “yazar, eser ve çevre bağıntısı” (1957: S.65, s.30) da eserle birlikte çözümlenmesi gereken üçlü bir bağıntıdır ki Çavdar’ın kendisi de Orhan Kemal’in hikâyelerini ve Tarık Dursun’un *Aile Evi* adlı kitabını, sözünü ettiği şekilde bilimsel metotlara dayanarak incelemiş; eserleri karmaşık bir yapıdan daha anlaşılır bir yapıya dönüştürerek tanııtma yolunu tercih etmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nde röportaj ve söyleşi türünde yazılara da rastlanmaktadır. Bu yazıların tümüne bakıldığında kendisiyle röportaj yahut söyleşi yapılan sanatçının karşısında yine bir sanatçı bulunmaktadır. Dolayısıyla birbirini eserleri vasıtasıyla tanıyan kişiler arasında bir röportaj yahut söyleşiden ziyade arkadaşça yapılan bir sohbet üslubu, söz konusu konuşmalara hâkim bir görüntü oluşturmaktadır.

Kendisiyle röportaj yahut söyleşi yapılan kişiler arasında ressam, şair, hikâyeci, eleştirmen gibi sanatın farklı türlerini benimseyen sanatçılar vardır ki *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* okuyucuları, bu tür yazılar vasıtasıyla sanatçılar hakkında birincil kaynaktan malumat edinebilmek imkânı bulmuştur. Hikmet Erhan Bener’in ressam Kenan Özbel ile, Selahattin Aldanır’ın şiir üzerine kendisiyle, Yaşar Kemal’in usta hikâye yazarı Sait Faik ile, Güner Sümer’in şair Mehmet Kemal ve eleştirmen Nurullah Ataç ile yaptığı konuşmaların yanı sıra, dergide imzasız olarak yayınlanan *Hikâye Üzerine Nezihe Meriç’le Bir Konuşma*(1953: S.12, s.11-13), *Attilâ İlhan’la Konuştuk* (1953: S.21, s.33-35), *Şair İlhan Berk’le Bir Konuşma*(1954: S.34-35, s.25-26), *Şair Ömer Faruk Toprak’ın Görüşü*(1955: S.39-40, s.20-21,50), *Salvador Dali İle Bir Konuşma*(1956: S.59, s.14-16), *Vüs’at O. Bener’le Konuşma*(1957: S.65, s.12-13) başlıklı yazılar da bulunmaktadır. İmzasız olarak adı geçen yazılar,

soruları yönelten kişi belli olmasa da netice itibariyle çoğunluk olarak kendisiyle röportaj yapılan sanatçının ifadelerini ihtiva etmektedir.

Nezihe Meriç kendisiyle yapılan konuşmada toplum gerçeklerini sert bir üslupla eleştirmiştir. Meriç; “*Votkalı, viskili toplantılarda piyasaya düşmüş, bozulmuş bağlamacılara türkü çaldırıp türkülerimiz diye yanıp tutuşmak, pasajlarda falanlarda âlâ istakozları, efendim havyarları mideye indirdikten sonra açlık diye feryat etmek, pis, karanlık meyhanelerde İstrati özentisiyle şarapları devirip ana avrat sövmek*” gibi şeylere inanmamaktadır (1953: S.12, s.13). Nezihe Meriç, sanatın hayat için var olduğunu anlatmak için cümleler sarf ederken şair İlhan Berk, o dönem henüz yayınlanmış olan *Köroğlu Destanı* adlı eseri hakkında sorulan sorulara cevaplar vermiş; ardından konuşmanın istikameti destan nedir, halk hikâyeleri ve masallardan nasıl faydalanılmalıdır gibi sorular ile şekillenmiştir.

Ömer Faruk Toprak, kendisine yöneltilen sorulara toplumcu gerçekçi sanat anlayışının ışığında cevaplar vermiştir. Öyle ki Ömer Faruk için bir şair, yurdunun sentezinde bir öge olmalı, çağını iyi bilmeli, halkına ve yurduna ışık tutmalıdır. “*Şair öyle şiirler söylemeli ki yaşadığı toplumu, umutla aydınlığa doğru itsin.*”(1955: S.39-40, s.20) Vüs’at O. Bener ise toplumcu sanat ve bireyci sanat görüşünden hangisini benimsediğine; nasıl yazdığını, kimleri okuduğuna dair sorulan sorulara cevap vermeyi gereksiz görmüş; kendince tafsilat vermektense André Gide’in kitabında geçen Oscar Wilde’ın; “*Bu adamlar sanıyor ki bütün düşünceler çıplak doğar. Benim ancak hikâye ile düşünebileceğimi bir türlü anlamıyorlar. Heykeltci düşüncesini mermere geçirmeyi aramaz; doğrudan doğruya mermerle düşünür.*”(1957: S.65, s.13) şeklindeki sözlerini aktarmayı daha uygun bulmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nde dönemin diğer yayınları hakkında eleştirel tarzda ifadeler barındıran ve esasen atışma olarak nitelendirilmesi gereken bazı yazılar bulunmaktadır ki eleştiriler, kitap ve dergi gibi yayınların birbirleriyle karşılaştırılmasından yahut başka bir yerde yapılan birtakım

değerlendirmelerin doğruluğu hakkında tartışmak üzere ele alınmasından oluşmaktadır. Bahsettiğimiz nitelikteki yazılar, derginin farklı sayılarında Can Yücel, Ömer Faruk Toprak, Nedret Gürcan'ın yorumlarıyla *Seçilmiş Hikâyeler'in Dergiler Arasında* başlıklı köşesinde yer almıştır. Ayrıca Can Yücel'in *Nurettin Şadan Bey*(1954: S.31, s.22-23, 33-34), *Made In Turkey*(1955: S.45-46, s.21-24), *Şairin Şaşkınlığı*(1956: S.48, s.38-42), *Günlükler*(1956: S.49, s.50-57) adlı yazıları, bu bağlamda üzerinde durulması gereken eleştirel ifadeleri ihtiva etmektedir.

Ömer Faruk Toprak, *Dergiler Arasında*(1956: S.48, s.50-53) yazısını, *Densizlik, Konumuz Çıkmazdaki Yenilerdi, Yiğit Ozan Olmak* şeklinde başlıklara ayırmıştır. Ömer Faruk Toprak ilk başlığında, İzmir'de çıkan *Doğuş* dergisinin *Göz Gezdirme* adlı yazılarında beğenilerinin dayandığı temelleri açıklamadan *Seçilmiş Hikâyeler'i* haksız yere eleştirmiş olduklarından bahsetmiş ve gerekçelerini izah etmiştir. *Konumuz Çıkmazdaki Yenilerdi* bölümünde o dönemki Türk edebiyatını, edebiyat ürünlerini, sanatçıların davranışlarını eleştirme isteği duymasına ve bu konuyu ele almasına rağmen taşlandığını; dolayısıyla edebiyatımızda eski-yeni meselesinin her yönüyle değerlendirilmesine imkân verilmediğini belirtmiştir. “*Oysaki, Avrupalı kafanın birinci özelliği, her konuyu konuşulur hale getirmektir. Sanat yapıtlarını başka başka eğilimler açısından bakarak tartışmaktır.*”(1956: S.48, s.51) Çünkü sanat işi, kültür işidir. Böylesi bir açıklamanın ardından yazarımız, *Yeditepe'nin* 1 Ocak 1956 tarihli sayısında Samim Kocagöz'ün son günlerin en canlı tartışma konusuna yaklaştığından söz etmiştir. Tartışma, bir yazarın eskimesi ve kendini tekrarlaması hakkında yapılan iddialardan doğmuştur. Samim Kocagöz bu noktada, eskimekle tekrarlamayı öncelikle birbirinden ayırarak işe başlamış; kendini sürekli yenileyen ve geliştiren bir dilin varlığından bahsetmiş ve bir yazarın böylesi bir dil açısından eskimemesinin mümkün olmadığını savunmuştur. Ancak Ömer Faruk, Samim Kocagöz'ün beyanatını takdir etmekle birlikte yetersiz bulmuş ve has sanatçıların on yılda beş yılda eskimediğini, eskimemesi gerektiğini belirtmiştir. *Yiğit Ozan Olmak'ta*, Selahattin Batu'nun “*çoktandır taşlanan (hem de aynı derginin her*

sayısında sert yergi ve karalamalara maruz kalan) bir sanat anlayışına, diri sanata yaklaşılmassını" (1956: S.48, s.52) öğütlediği Varlık'taki yazısı ele alınmıştır. Bir ülkenin kalkınması ve yücelmesinde sanatçılara düşen sorumluluklar ve ülkü adamı olarak nitelenen sanatçıların iyimserliği, kültürü, aydınlığı üzerine düşünen Selahattin Batu'nun meselelere doğru bir açıyla yaklaştığını; ancak karamsar olduğunu ifade eden Ömer Faruk, sanatımızın gittikçe zayıflamadığına, aksine güç kazandığına daha çok inanmıştır.

Can Yücel, Seçilmiş Hikâyeler'in Dergiler Arasında(1956: S.52, s.69-77) adlı köşesinde değerlendirmelerini Mızıkçılık, Nalıncı Keseri, Kahramanlar Saati, Kendi Düşen Ağlamaz şeklindeki başlıklara ayırarak paylaşmıştır. Mızıkçılık'ta Oktay Rifat'ın Yeditepe'nin 108. Sayısında Kitap Dili, Konuşma Dili başlığı ile yayınlanan ve bilimsel bir tutumdan uzak bir şekilde hem geleneği hem de yeniliği kollamak kaygısıyla konuşma dili ile yazı dili arasında herhangi bir ayırım yapılmaması gerektiğini savunmuş olduğu yazısı, Can Yücel tarafından eleştirilmiştir. Çünkü Can Yücel' göre; "dilimizin bugün içinde bulunduğu dönemde yazarlarımıza düşen ödev, dilimize bir yön, bir yöntem getirmek, kısacası yeni bir düşünme ortamı kurmaktır." (1956: S.52, s.71) Konuşma dilinde "sallapatilik, rastgelelik" olmakla beraber, yazı dilinde sözcüklere kesin bir anlam verilir ve dile durmuş, oturmuş sözcüklerden oluşan bir sözlüğe bağlı kalınır. Böylelikle konuşma dili ile yazı dili birbirinden ayrı olmalıdır düşüncesini savunmuştur. Nalıncı Keseri, Yeni Yönler adlı Amerikan yayınının 1955 yılı, uluslararası sayısında "Dört Çağdaş Türk Ozanı" olarak tanıtılan Fazıl Hüsnü Dağlarca, Turan Oflazoğlu, Sami Feriel, Güzin Yalter'den çıkan bazı şiir çevirileri hakkındadır. Can Yücel, Fazıl Hüsnü'nün çevirileri hariç, diğer şairlerin kalemlerinden çıkan şiirleri rastgele bulmuş ve Türk edebiyatının batıya tanıtılması için böylesi şiirlerin yanlış bir tercih olduğunu, söz konusu şiirlere gelene kadar edebiyatımızda daha nice yetkin şiirlerin var olduğunu belirtmiştir. Bir başka yazısı olan Kahramanlar Saati'nde, Ahmet Arif'in Şairler Yaprığı'nda yayınlanan Şairin Güçsüzlüğü başlıklı tenkit yazısına yöneliktir. Çünkü yazıda, söz konusu derginin aynı sayısında yayınlanmış olan Oktay

Rifat'ın yazılarındaki ifadeler, haksız bir şekilde eleştirilmiştir. Can Yücel de şiiri önemsememekle itham edilen Oktay Rifat'ın bir bakıma savunuculuğunu yapmıştır. Ayrıca, Oktay Rifat'ın eleştiriye tâbi tutulan yazısının altı yıl önce *Yaprak Dergisi*'nde zaten yayınlanmış olduğunu belirten Yücel, dikkatsizce davranarak böylesi yersiz bir tartışmaya mahal verdiği için *Şairler Yaprığı*'ni çıkaran kişiyi sorumluluk duygusundan yoksun olmakla suçlamıştır. Can Yücel, *Kendi Düşen Ağlamaz* adlı son başlığında Peyami Safa'nın *Türk Düşüncesinde* yayınlattığı *Muhatap Buhranı* adlı yazısına cevap vermiştir. Peyami Safa, Türkiye'de düşünen adamın, “devamlı bir muhatap krizi içinde hücrelerine kapatılmış bir kürek mahkûmu gibi yalnız kendi kendisiyle” (1956: S.52, s.75) konuşmasından şikâyet etmiştir. Hâlbuki bir Türk düşünürünün kendisi gibi aynı ihtiyacı duyan benzerleriyle sık sık buluşmaya can atması lazım geldiğini belirtmiş, Can Yücel de böylesi buluşmaların gerçekleşmemesinde; “Sayenizde üstadım... Sayenizde alınma kara görülmemiş düşünür, kapısına kilit vurulmamış kurum kaldı mı ki!” (1956: S.52, s.75) diyerek Safa'yı sorumlu tutmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler'in *Dergiler Arasında* adlı köşesinde “Kahramanlar Saati Kahramanı Bay Can Yücel'e”(1956: S.53, s.77-78) yazısıyla Nedret Gürcan, derginin 52. sayısında yayınlanan *Kahramanlar Saati*'nde kendisini sorumsuz olmakla eleştiren Can Yücel'e cevap vermiştir. Oktay Rifat'ın yazısına, o dönemden altı yıl önce *Yaprak Dergisi*'nde yayınlanmış olmasına rağmen bir ihmal sonucu *Şairler Yaprığı*'nda tekrar yer veren Nedret Gürcan, kendisinin Can Yücel tarafından “sorumluluk duygusundan yoksun biri” olarak nitelendirilmiş oluşuna karşı çıkarak meselenin aydınlatılması üzerine birkaç noktayı beyan etme zarureti görmüştür. Böylelikle karşılıklı eleştiriler, aynı dergi üzerinden *Seçilmiş Hikâyeler*'den sunulmuştur ki bu durum oldukça dikkate değerdir. Çünkü söz konusu durum, derginin sahibi Salim Şengil'in tarafsız bir yayıncılık anlayışı ile hareket etmiş olduğunun açık bir göstergesidir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nde ikinci serinin 43-44. sayısından itibaren Nurullah Ataç’ın denemeleri yahut derginin içindekiler bölümünde yer alan ifadesiyle konuşuları yayınlanmaya başlamıştır.62-63. sayıya kadar hemen hemen her sayıda bulunan yazılar, *Yalnızlık*(1955: S.43-44 s.8-9), *Sözler*(1956: S.48, s.8-10), *Söz Arasında* (1956: S.51, s.8-10), *Söz Olsun*(1956: S.52, s.8-9), *Sözden Söze* (1956: S.54, s.8-9), *Karalama*(1956: S.57-58, s.8-9), *Anlamak*(1956: S.59, s.6-7), *Gençler* (1957: S.60, s.6-7), *Diyelim* (1957: S.61, s.8-9) başlıklarını taşımaktadır. Türk dilinin arılaşması için çalışan ve denemelerinde yazı dilini konuşma diline yakınlaştırarak o dönemde üslup yönünden kendine has bir anlayışı benimseyen Nurullah Ataç’ın *Varlık Yayınlarına* ve İkinci Yeni şiir hareketine yakınlık göstermiş olduğu bilinirken Salim Şengil, bahsettiğimiz yazılara *Seçilmiş Hikâyeler*’de yer vererek dergisinin yalnızca toplumcu gerçekçi sanat anlayışına bağlı kalmadığını ve yeniliklere açık bir yayıncılık anlayışına sahip olduğunu kanıtlamıştır.

Seçilmiş Hikâyeler’in fikrî faaliyetleri cephesinde son olarak İlhan Başgöz’ün folklor ve halk edebiyatı ile ilgili ele aldığı yazılar bulunmaktadır. Dergide folklor ve halk edebiyatı üzerine yayınlanacak olan yazılar şu şekilde takdim edilmiştir; “*Dergimiz bu sayısından itibaren sanat ve edebiyat dergilerinin çoğu tarafından ihmal edilen folklor ve halk edebiyatı tetkiklerine de yer ayırmaktadır. Arkadaşımız Dr. İlhan Başgöz’ün hazırlayacağı bu kısımda, sade, halk edebiyatımızdan güzel örnekler vermekle kalmayacağız; folklor ve halk edebiyatımızla ilgili incelemeler, yazılar ve kitap tenkitleri de sunacağız.*”(t.y.: S.6, s.66-69) Derginin takdiminden de anlaşıldığı gibi o dönemde folklor ve halk edebiyatı hakkında başka yayınlarca söz edilmemişken bu ihmalkârlığın farkına varan *Seçilmiş Hikâyeler*’de folklor ve halk edebiyatına dair bir yazı köşesi oluşturulmuş; böylelikle o dönemdeki edebiyatın yanı sıra geçmişte kalan edebiyat kaynaklarına da yer verilerek unutulmuş değerlerin yeniden kazandırılmasına çabalanmıştır.

İlhan Başgöz, halk edebiyatını o dönemin sanat ve edebiyat anlayışını besleyip kuvvetlendirecek bir kaynak olarak tanıtmıştır. Halk edebiyatı, içinde tümüyle insanı barındıran ürünlere sahiptir. “*Türkülerde, masallarda, halk fıkralarında gördüğümüz insan, minyatürlerdeki gibi donup kalmış değildir.*” (t.y.: S.6, s.66) Acısıyla, sevinciyle, her haliyle insan kokan bir edebiyattır; toplumun kendisi, gerçeğidir. Bu bağlamda İlhan Başgöz, sosyal karakter meselesi üzerinde duran ve canlı insanı yakalamak için uğraşan dönemin sanatkârına halk edebiyatı ürünlerine yönelmelerini tavsiye etmiştir. Bu edebiyat aynı zamanda “*memleketimizin insanlarını sanatkâra tanıtmak bakımından da büyük bir değer taşır. Halk refeulé edilen hislerini, çeşitli sebeplerle içine gömüp söyleyemediklerini, yani yüreğinin ve kafasının köşesini bucağını kendi edebî mahsullerine rahat rahat dökmüştür.*” (t.y.: S.6, s.67) Dolayısıyla Başgöz, halk edebiyatının hem sanatkâr hem de halk için önem arzettiğini vurgulamıştır.

İlhan Başgöz'ün derginin Folklor ve Halk Edebiyatı köşesinde yer alan diğer yazıları da *Manilerimizin Başlıca Temleri* (1952: S.7, s.38-42), *Âşık Veysel'in Yeri* (1952: S.9, s.22-25), *Bilmecelerin Toplumla İlgisi* (1952: S.10, s.19-21), *Düğün Türküleri Mi Ağıt Mı* (1956: S.59, s.37-41) başlıklarını taşımaktadır.

V. YAZAR KADROSU

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde hikâyeleri yayınlanan yazarların isimleri alfabetik olarak şöyle sıralanmaktadır:

Yerli hikâye yazarları; A. Faik Karabudak, A. Faruk Kakinç, A. Ferhan Oğuzkan, Aclan Sayılğan, Adnan Özyalçiner, Adnan S. Yücebaş, Ahmet Küflü, Aslan Ebiri, Attilâ İlhan, Ayhan Hünalp, Avni Öztüre, Ayhan Hünalp, Baha Galip Tunalıgil, Bilge Karasu, Bumin Gaffar, Cahit Beğenç, Cahit Sıtkı Tarancı, Cahit Uçuk, Canip Sıtkı İlter, Cavide Rifat, Cavit Yamaç, Cevdet Kudret Solok, Ceyhun Atuf Kansu, Demirtaş Ceyhun, Dinçer Sümer, Ece Ayhan Çağlar, Emel Çandarlı, Ercüment Uçar, Erdal Öz, Erdoğan Tokmakçioğlu, Fahir Aksoy, Fahri Erdinç, Faik Baysal, Fakir Baykurt, Feride Özpays, Fethi Giray, Fürûzan Yerdelen, Güner Sümer, Hafit Otmar, Halikarnas Balıkcısı, Halil Aytekin, Hamdi Olcay, Hikmet Erhan Bener, Hilmi Özgen, İlhami Soysal, İlhan Müstecaplı, İlhan Tarus, İrfan Gelen, İsmet İmamoğlu, Kemal Bekir Manav, Kemal Bilbaşar, Kemal Çal, Kemal Özer, Levent Serdaroğlu, Leyla Erbil, M. Niyazi Akıncioğlu, M. Sabri Altınal, M. Sunullah Arısoy, Macit Benice, Mahir Kanat, Mahmut Özay, Malik Aksel, Mehmet Akalın, Mehmet Günfer Çelikman, Melih Cevdet Anday, Memduh Şevket Esendal, Metin Eloğlu, Muhtar Körükçü, Murtaza Uluağaç, Muzaffer Erdost, Muzaffer Orhan Buyrukçu, Mükerrrem Kâmil Su, Mümtaz Göktürk, Müzeyyen Boral, Naim Tirali, Namık Kemal Yalçinkaya, Necati Cumalı, Nezihe Meriç, Oktay Akbal, Oktay Sinanoğlu, Onat Kutlar, Orhan Asena, Orhan Duru, Orhan Kemal, Orhan Veli Kanık, Osman Naci Atmaca, Ömer Seyfettin, Rauf Erbay, Resai Savaşman, Saadet Diniz, Saadet Timur, Sabahattin Engin, Sabri Soran, Sadi Günel, Sait Faik Abasıyanık, Salâh Birsal, Salim Şengil, Samet Ağaoğlu, Samim Kocagöz, Sedat Tanaydı, Selâhattin Anadol, Selami Başkurt, Seyfettin Turhan, Seyfi Özgen, Seza Altındağ, Şahap Sıtkı İlter, Şevket Tezel, Şükran Özkutlu, Tahsin Batman, Tahsin Yücel, Tarık Buğra, Tarık Dursun K., Tektaş Ağaoğlu, Teoman Karahun, Tuna Baltacıoğlu, Umran Nazif Yiğiter, Vüs'at O. Bener, Yalçın

Bükölmez, Yaşar Kemal, Yıldırım Sait Keskin, Yılmaz Gruda, Yılmaz Pütün, Yunus Kâzım Köni, Zeynel İlhan, Ziya Yamaç, Ziya Termen

Yabancı hikâye yazarları; Adelmar Tavares, Bertold Brecht, Björnsterne Björnson, Carlos Bulosan, Elin Pelin, Ernest Hemingway, Erskine Caldwell, Frances Frost, Gerald Warner Brace, Henri Troyat, Henry Duvernois, İ. Biberi, John Steinbeck, Jorge Amado, Katherine Mansfield, L. J. Daventry, Lu Hsun, Majorie Kinnan Rawlings, Maksim Gorki, Mary E. Wilkins, Mins S. Robertson, Nathaniel Hawthorne, Peter Stinling, Sholom Asch, Stanislava Kuşelevska, William Faulkner, William Saroyan, V. S. Pritchett, Vahan Krikoryan Gregory.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde şiirleri yayınlanan şairlerin isimleri alfabetik olarak şöyle sıralanmaktadır:

Yerli şairler; A. Rıza Unur, Adnan Günay, Adnan Tayiz, Ahmet Arif, Ahmet Köksal, Ahmet Oktay, Ali Arslan, Ali Nurganali, Âlim Atay, Arif Damar, Arif İbrahim, Asaf Çiyiltepe, Âşık Efkârî, Âşık Hüseyin, Âşık Şenlik, Âşık Veli, Âşık Veysel, Attilâ İlhan, Ayhan Hünalp, Ayten Denizli, Bedri Gider, Behçet Necatigil, Berin Taşan, Beşir Dirikolu, Bülent Ecevit, Cahit Külebi, Cahit Sıtkı Tarancı, Can Yücel, Cavit Çapan, Celâl Gecedeli, Celâl Vardar, Çetin Altan, Dinçer Sümer, E. Ayhan Çağlar, Ege Ernar, Ercüment Behzat Lav, Fahri Kadir, Fatih Sultan Mehmet, Faruk Taşkıran, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Fethi Giray, Firuzan Hüsrev Tökin, Gökalep Erturan, Gültekin Akyürek, Gülten Akın, Güney Dinç, H. A. Göksel, Halim Yağcıoğlu, İbrahim Abdülkadir, İbrahim Cüceoğlu, İbrahim Şinasi Göktürk, İlhan Berk, Karacaoğlu, Levent N. Esmer, M. Niyazi Akıncıoğlu, M. Sami Aşar, M. Sunullah Arısoy, M. T. Karamustafaoğlu, M. Turgut Akın, Mehmed Deligönül, Mehmed Kemal Kurşunluoğlu, Metin Eloğlu, Muazzez Menemencioğlu, Muzaffer Erdost, Muzaffer Uyguner, Mücap Ofluoğlu, Necdet Evliyagil, Nedret Gürcan, Nevzat Üstün, Nevzat Yıldırım, Nezihe Araz, Nurseren Bedirgil, Nurullah Ataç, Oğuz Arıkanlı, Oğuz Halûk, Oğuz Kâzım Atok, Oğuz Tansel, Onat Kutlar, Orhan

Asena, Ömer Faruk Toprak, Özdemir Asaf, Özdemir Nutku, Reşat Cemal Emek, Ruhsatî, Sabahattin Batur, Sabih Şendil, Salâh Birsell, Selahattin Aldanır, Suat Taşer, Sümmanî, Şahinkaya Dil, Şükrü Eloğlu, Tahir Pamir, Teoman Sarıkahya, Turgay Gönenç, Turhan Doyran, Turgut Uyar, Türkan İldeniz, Ülkü Tamer, Ümit Yaşar Oğuzcan, Veli Güzelküçük, Vicdan Tümsavaş, Yahya Bozbekiroğlu, Yılmaz Gruda, Yüksel Hakyemez, Yüksel Kasapbaşı

Yabancı şairler; André Breton, André Verdet, Antonin Artuad, Apollinaire, Blasie Cendrars, Carl Sandburg, Claude Sernet, Conrad Aiken, E. E. Cummings, Emily Dickinson, Ezra Pound, Federico Garcia Lorca, Guillevic, Henri Michaux, Hırant Nazariantz, Jacinto Fombona Pachano, Jacques Prévert, Jean Cocteau, John Crowe Ransom, Joseph Seamon Cotter, Karl Shapiro, Moiche-Leib Halpern, Moulodji, Nerio Tebano, Pablo Neruda, Paul Eluard, Randall Garrell, Robert Frost, Shakespeare, T. S. Eliot, Tristan Tzara, Walt Whitman, Walter Everette Hawkins, William Cuney.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, yazar kadrosundan bazı imzaların biyografilerini vererek bazılarının da hakkında birkaç satır yazarak yazar kadrosunun tanıtımı için bize doğrudan doğruya kaynaklık etmiştir. Dergi sayfalarında yer alan bu isimler ve biyografileri şöyledir;

İLHAN TARUS:

“1907 yılında Tekirdağ’da doğmuştur. Babası bugün Keşan’da avukat olan Hasan Tahsin Bey, dedesi elyevm Bulgaristan’a geçmiş güzel kasabalardan azergırad Jandarma yüzbaşısı rahmetli Arif ağadır. İlhan Tarus’un bütün çocukluğu, memur olan babasının yanı sıra, bütün Rumeli ve Anadolu’yu dolaşmakla geçmiştir. Ankara Hukuk Fakültesi’nden mezundur. Birçok yerlerde Yargıçlık, Savcılık, memurluk etmiştir. Şimdi de aynı hizmettedir.

İlk yazı ve sanat hayatına 1928 senesinde yazdığı Aktörler adlı tiyatro eseriyle girmiştir. Bu piyes İstanbul Şehir Tiyatrosu'nda oynanmak üzere iken henüz bir çocuk yaşında olan Tarus'un önünde ve arkasında kinler belirmiş, bin türlü işler çıkarılmış, nihayet edebî heyet âzasından Refik Ahmet Sevengil'in tek nüshadan ibaret olan piyesi kaybettiğini söylemesi üzerine mesele kapanmıştır. Tiyatro sahasında yediği bu ilk ve yaman yumruktan sonra ufak tefek tiyatro eserleri vermişse de asıl emeğini daha az dedikodulu, daha az kirli olan hikâyecilik vadisine dökmüştür.

Halk Partisinin 1946 müsabakasında Bir Gemi adlı eseri jüri tarafından ikinciliği paylaşmaya layık görülmüş ise de para mükâfatı Parti tarafından diğer ikinciye verilmiştir.

Hikâyelerini Doktor Monro'nun Mektubu ve Tarus'un Hikâyeleri adlı kitaplarında toplamıştır. Basılı tiyatro eserleri: Bir Gemi, Ceza Hâkimi'dir. Üçüncü bir hikâye kitabı neşrine hazırlanıyor.

Sanat telakkisi kısaca, şudur: Gerçeği olduğu gibi göstermek. Ama içiyle, dışıyla göstermek... Yalnız kötüyü, yalnız kirliyi, hele yalnız iyi ile güzeli ve zevkliyi anlatan sanatçıları kederlenerek okuduğunu söyler. Sanatın insanoğlunun hayatında belirli, hudutlu bir vazifesi, rolü ve tesiri olduğuna kanidir:

Hayatında tek bir roman yazacağını, bunun da sekiz forma kadarının hazır olduğunu bazı yakın dostlarına söylemiştir. Bir roman, "Hakikî bir macera" dediği Yargıçlık hayatına aittir. Bu merkez etrafında son devrin sosyal, siyasî çehresini canlandırmaya çalışmaktadır. Romanın 1950 yılına doğru meydana çıkacağını tahmin etmektedir." (1948: S.6, s.6)

SAMİM KOCAGÖZ:

"1916'da Söke'de doğdu. Babası, Söke'nin eski bir çiftçi ailesinden Kocagözoğlu Şükrü beydir. Annesi, İzmir'in Osmanzade ailesinden Vahide

hanımıdır. İlk tahsilini Söke’de, orta tahsilini İzmir Erkek Lisesi’nde, yüksek tahsilini İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’nde yaptı. 1942’de fakülteyi bitirdikten sonra 1943’te Lozan Üniversitesi’ne, folklor üzerine ihtisas yapmak için gitti. Fakat böyle bir ihtisası bu üniversitede yapamayacağını anladı. Harp dolayısıyla Avrupa’nın başka memleketlerine gidemediğinden Lozan’da kalarak Prof. Bovy’nin sanat tarihi derslerine misafir talebe olarak devam etti. Aynı zamanda harp esnasında İsviçre, hemen hemen Avrupa’nın edebiyat ve fikir bakımından çok hareketli bir memleketi olmuştu. Samim Kocagöz, bu bakımdan da çok istifade etti. Orada üç yıla yakın bir zaman kaldıktan sonra memlekete dönen muharrir, İzmir’li, zaten mektep ve fakülte arkadaşı olan, Fadıl Dokuzeylül’ün kızı Sevinç hanımla evlenerek İzmir’e yerleşmiştir. İzmir gazetelerine yazı yazmakla ve muharrirlikle meşgul olmaktadır.

Telli- Kavak, Sığınak isimli iki hikâye kitabı ve bir de birkaç ay evvel intişar eden *Bir Şehrin İki Kapısı* isimli romanı vardır.” (1948: S.7, s.8)

FAHRİ ERDİNÇ:

“1917’de Akhisar’da doğan Fahri Erdinç, aslen Ankara’lı olan deveci Çandıroğulları ailesinden öğretmen Halil Yaşar’ın oğludur.

Annesinin vakitsiz ölümü, Erdinç’in hayatında ilk darbeyi teşkil eder. Memleketinde, ilkokulu bitirinceye kadar olan safhayı kendisi şöyle anlatır: “Sokakta büyüdüm, toprak yedim... Çocukluğumun en tatlı uykularına, sıtma nöbetleriyle tütün tarlalarının zifiri karıştı.”

Çabuk istikbal kaygısıyla baba mesleğini seçen Erdinç, 1936’da Balıkesir Öğretmen Okulu’nu bitirdi ve mecburi hizmetini tamamlayıncaya kadar Afyon, Manisa, Tekirdağ ve Balıkesir köylerinde çalıştı.

Mesleğinin ve askerliğinin verdiği fırsatlarla Anadolu’yu yakından tanıdı ve 1944’te bıraktığı mesleğinden dopdolu bir dağarcıkla ayrıldı. 1945’te yayınladığı *Şen Olasın Halep Şehri* adlı şiir kitabı ilk eseridir.

Fahri Erdiñç hâlen şiirde, hikâyede ve tiyatroda realist bir metotla çalışmaktadır. 1946'dan beri Ankara Radyosu Temsil bölümündedir ve bu arada, sayıları onu geçen telif radyofonik piyesler vermiştir. Bunlardan: Mübarek Efendi, Hayat Bir Tekerrürden İbaret ve Selami Baba ismini taşıyanlar, bilhassa kayda değer.

Şiirde, hikâyede ve tiyatroda, karınca kaderince bir kıymet olan Erdiñç, artık kafa işçiliğini vakfedeceği sahayı seçmek durumundadır. Onda hala yatağını bulamamış suların derbederliğini görenler vardır. Hata bu yüzden olacak ki Erdiñç, kendisini: "Ayarsız bir kabiliyet" diye tavsif eden bir meslektaşına minnettar olduğunu söyler.

"Seçilmiş Hikâyeler Dergisi", ta ilk sayılarından beri, Fahri Erdiñç'i hikâyede tanıtmış olmakla, bu sanat kolu hesabına seviniyor ve onun tamamıyla hikâyeye malolmasını temenni ederek ilk özel sayısına onunla başlıyor.

"Hayata yarım pabuçla çıktım; daha görüp öğreneceğim çok şeyler var." Diyen hikâyeci, verdiği bütün eserlerin, henüz ilk adımlar olduğunu söyler.

İddiası da olmayan Fahri Erdiñç, hususi hayatında da doğrucu ve gözünü budaktan sakınmaz karakteriyle sevilir."(1948: S.8, s.5-6)

ORHAN KEMAL:

"1917'de doğan Orhan Kemal, Abdülkadir Kemâlî'nin oğludur. Hürriyet Perver Fırkasının kuruluşu sıralarında Adana'da bir siyasî parti kurmaya teşebbüs ettiği için yurtdışına kaçmak mecburiyetinde kalan babasının yanında küçük yaşta Suriye'ye geçmiş, bu yüzden tahsili yarım kalmıştır. Memlekete döndükten sonra da fabrika işçiliği, garsonluk gibi en meşakkatli işlerde çalışmış ve alın teriyle geçinen küçük insanların hayatlarını yakından görmek fırsatını bulmuştur.

Orhan Kemal, bidayette şiirle meşgul olmuş, fakat sonraları şahsiyetini nesrin daha geniş çerçevesi içerisinde bulmuştur. Sanatkârın ilk hikâyeleri şair mizacının izlerini taşımakla beraber maceralı ve hareketli geçen gençliğinin realiteyle haşır neşir olmuş hususiyetlerini taşır. Orhan Kemal'in hikâyeleri son seneler zarfında hikâye kadrosundan taşmaktadır. Şiirden hikâyeye atlayan Orhan Kemal'in, hikâyenin de kalıplarını dar bularak romana geçtiği görülmektedir. Nitekim şu günlerde Baba Evi isminde bir roman neşretmiş bulunmaktadır. Bundan sonra da kısa fasıllarla başka romanları beklenebilir.

Orhan Kemal, eserlerinin konularını ve kahramanlarını aldığı Çukurova'da yaşamaktadır. Evlidir ve iki çocuk babasıdır.” (1948: S.9-10, s.6)

OKTAY AKBAL:

“1922’de İstanbul’da doğan Oktay Akbal’ın babası, eski Divan Temyiz Başmüddei Umumisi, avukat merhum Samih Şahabettin beydir. Orta tahsilini Assomption ve Saint Benoît kolejlerinde yaptı. Liseyi bitirdikten sonra iki yıl hukukta okudu ise de istidadı ve düşüncesiyle aykırı olan bu yolu bırakarak zevkle çalışacağını ve muvaffakiyetini sağlayacağını ümit ettiği branşı seçerek edebiyat fakültesine girmekte tereddüt etmedi. Halen bu fakültede serbest lisans yapmaktadır.

Oktay Akbal, edebiyat sevgisini babasından, annesinin babası Ebubekir Hazım beyden aldığını söyler.

Birçok dergi ve gazetelerde, çeşitli konularda yazı yazan ve tercümeler yapan muharrir, aynı zamanda yazı işlerinde ve sekreterlikte bilfiil bulunmuş, Servetifünun’da çalışmıştır.

Önce Ekmekler Bozuldu adı ile ilk hikâye kitabını 1946 yılında neşretmiştir. Aşksız İnsanlar isimli ikinci eserini ise 1949 senesi başında

vermiştir. *Garipler Mahallesi* romanı “Sanat ve Edebiyat” da tefrika olunurken derginin kapanması dolayısıyla yarıda kalmıştır.” (1948: S.11-12, s.6)

SABRİ SORAN:

“1339 senesinde Bakırköy akliye hastanesinde vefat eden İsmail Hakkı efendinin oğludur. Annesinin adı Nazife’dir. 1334 yılında Şam’da doğmuştur. Sabri iki yaşında iken, Şam’ın Fransızlar tarafından işgali üzerine, -bir senelik esaret hayatından sonra- kaçak olarak İstanbul’a gelen İsmail Hakkı efendi, Üsküdar’a yerleşmiştir. İlk tahsiline İstanbul’da başlayan Sabri Soran, babasının müstantiklikle Erzincan’ın Plümür, daha sonra Kuruçay ilçesine tayin edilmesiyle, ilk mektebi orada bitirmiştir. O zamanki hatıraları arasında harap Anadolu’ya ait manzaralar, bakımsız, çorak topraklar büyük bir yer tutar. Üç sene Kuruçay’da kaldıktan sonra tekrar İstanbul’a dönen Sabri Soran, Eyüp ortaokulundan sonra, Vefa lisesine devamı başlamış, hayatının sıkıntıları ve mahrumiyetler içinde geçmesi neticesi onuncu sınıfta iken hastalanarak mekteple ilişkisini kesmiştir. Önünde yepyeni bir hayatın kapılarının açıldığını gören Sabri, bütün hızıyla kendisini okumaya vermiş, ciğerlerinden rahatsız olduğu halde hiçbir zaman yaşamaktan ümidini kesmemiştir. Tam yedi sene hastalıkla mücadele etmiş, bu arada üç kere Heybeli sanatoryumuna, bir defa da Haydarpaşa İntaniye Hastahanesi’ne yatmış ve nihayet Preumothorax tedavisi sayesinde sıhhatini kazanabilmiştir. Üç senelik bir memuriyet hayatı vardır. Askerliğinin son kısmını Çanakkale’de geçirmiş olması, uzun müddet İstanbul’dan başka bir yer görmeyen sanatkar için iyi olmuştur. Yazı hayatına şiirler başlamış, muhtelif dergilerde neşriyat yapmıştır. İlk fırsatta bunları ve neşredilmeyen şiirlerini bir kitap halinde toplamak fikrindedir. Bugün, halen okuyup yazmakla vakit geçirmektedir.” (t.y.: S.13-14, s.6)

SALİM ŞENGİL:

“Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nin sahibi ve Yazı İşleri Müdür olan Salim Şengil, evli ve üç çocuk babasıdır. İlk hikâyesini 1936’da yayımladı. Toprağa Dönüş adlı hikâyesiyle 1938’de Cumhuriyet Halk Partisi’nin açtığı hikâye

müşabakasını kazandı. 1943, 1944, 1945 yıllarında Ankara Halkevi Edebiyat Kolunun açtığı hikâye müşabakalarına Bir Balo Hatırası, Es Be Süleyman Es! hikâyeleriyle katılarak birincilik kazandı.

Salim Şengil 1913'te Selanik'te doğdu. Çocukluk ve ilk gençlik yıllarını Fethiye'de geçirdi. Hikâyelerinin çoğunda bu küçük şehir yahut kasaba hayatının hususiyetlerine, insanlarına rastlanır.

Kendi kendini yetiştiren Salim Şengil, pek az insanda rastlanan bir azim ve irade gücüne sahiptir. Çeşitli hayat gaileleri içinde yazı hayatına biraz geç atılan hikâyecinin henüz 1943'te yayımladığı Kafasını Törpüleyen Adam adlı hikâye kitabıyla, 1946'da yayımladığı Bir Rüzgâr Esti adlı hikâye kitabıyla (...) kadar sanatı icra etmeyi de sever. Uzun yıllar amatör olarak sahneye çıkmış, bir yıl da radyo temsil kolunda mikrofon başında çalışmıştır.”(t.y.: S.15-16-17, s.6)

ŞAHAP SITKI İLTER:

“Şahap Sıtkı 34 yaşındadır, evlidir, bir çocuk babasıdır. Hikâye yazmayı vazife bilir.

Şiir tenkidiyle uğraşmıştır. Sekiz, on yıl aralarında yaşadığı basımevi işçilerinin hayatını anlatan Bizimkiler adlı henüz yayımlayamadığı bir roman denemesi vardır.”(1949: S.22-23, s.5)

ZEYNEL İLHAN:

“Zeynel İlhan 1919 yılında Selanik'in küçük bir köyünde doğmuştur. İlk ve orta tahsilini maddî güçlükler içinde Kırklareli'nde tamamlamıştır. 1940 yılında Edirne Öğretmen Okulu'ndan mezun olan Zeynel, talebeliği sırasında muhtelif hikâyeler karalamış ve bunların bir kısmını Kırklareli vilayet gazetesinde yayımlamıştır. İkinci Dünya Harbi'nin en hareketli olan 1943 yılında çıkardığı bir broşür ilk eseridir. Zeynel İlhan bu broşüründe memleketimizde müfrit cereyanların millî bünyemizde yaratabileceği zararları

açıklayarak Kemalizm üzerindeki hassasiyetini belirtmiştir. Aynı yılda üç dört ay farkla yayımladığı Tepeli, ilk hikâye kitabıdır. Bu kitapta yer alan on bir hikâye tamamıyla memleket realitesini ihtiva etmektedir. Sahasını bu yolda geliştirmeye karar veren yazar, 1945 yılında ikinci hikâye kitabı olan Aylak'ı çıkardı. Kitapta altı hikâye vardır. Ve bu hikâyelerde sanatkâr, konularını seçmekte teknik bakımından bir hayli ilerlemiş olarak görünmektedir.

Zeynel İlhan Aylak'ı verdikten sonra Gazi Terbiye Enstitüsü'ne girmiş ve üç yıllık yeni bir talebelik devresinden sonra Resim- İş şubesinden mezun olmuş ve bu ara muhtelif dergilerde sağlam hikâyeler yayımlamıştır.

Mesleği kadar hikâye sanatına düşkün olan yazar, yarattığı her hikâyesiyle millî sanatımıza hizmet etmiş olduğuna inanmakta ve bu yolda çalışmaktan üstün bir zevk duymaktadır.

Halen ortaokul öğretmenliği yapan Zeynel İlhan evli olup bir çocuk babasıdır.”(t.y.: S.26-27, s.5-6)

Derginin 28-29. sayısı, Yeni İmzalar sayısı olarak özel bir sayıdır. Bu sayıda dokuz yeni hikâye yazarının kısaca adları anılmış ve ilk hikâyelerinden alınan izlenimlere göre ileride iyi bir yazar olabileceklerine kanaat getirilmiştir. Bu dokuz yazar, gerçekten de hikâye yazarı kimlikleriyle Türk edebiyatında yer almışlardır. Kendilerinin edebî çevrelere ilk defa olarak tanıtıldığı aşağıdaki satırlar, ilk olması hasebiyle önemlidir.

“OSMAN NACİ ATMACA: Haneberduş adlı hikâyesinde derin sularda yüzen bir denizaltı periskopunun berrak aynasıyla bize, cemiyetin korkunç yüzünün bir tarafını aksettiriyor. Sosyal ilimlerle uğraşanlara bu hikâyeden daha iyi materyal bulunabilir mi?

TAHSİN BATMAN: İnsanları mideleriyle değil, kafalarıyla güldürmeye çalışan Aynı Yolun Yolcusu hikâyesiyle ileri doğru atılıyor. Ufak tefek kusurları bir yana, muvaffak da oluyor.

MÜZEYYEN BORAL: Elinde dokuz, on kadar hikâyesi bulunduğunu bildiğimiz bu genç istidada, hikâyesini burada neşretmek suretiyle tanıdığımız hakkı, kendisinin daha titiz ve daha disiplinli çalışarak ödeyeceğini kuvvetle tahmin ediyoruz.

FARUK KAKINÇ: Geçim Meselesi adını verdiği hikâyesinde özentiye kaçmadan geniş bir rahatlık ve sadelikle öyle korkunç bir meseleye elini uzatıyor ki eni boyu dar dokunan bir örgü içerisinde insanın tüyleri ürperiyor. Az bir şey değildir bu...

YILDIRIM SAİT KESKİN: Bir köprü tasavvur edin. Vakit karanlık bir gece olsun. Köprünün üstünden birçok insanlar gelip geçsin. Başboş Gezenler hikâyesiyle Yıldırım Sait Keskin, bu gelip geçen insanlar içinde ateş böceği gibi ışık verenidir. Daha ileride, köprüyü geçtikten sonra yıldız olup parlayacağına inanıyoruz.

NEZİHE MERİÇ: İşte ilerisi için büyük ümitler beslenecek bir imza daha! Bu, hakikatte bir kadın ismi midir? Yoksa müstear imza mıdır? Bunu bilmiyoruz ama hakikat şudur ki; Bir Şey isimli hikâyesini, benim diyen ustaların başaramayacağı muvaffakiyete ulaştırmıştır. Bir Şey de çok şeyler var. Beklemek bizden çalışmak ondan...

AVNİ ÖZTÜRE: Hayat dolu, şevk dolu, insanların yaşama ve mücadele kudretlerini arttıran, birbirlerini sevmeye teşvik eden Dünyanın Sonu hikâyesiyle Avni Öztüre genç istidatların başında gelenlerden biridir. Bu saydığımız malzemenin bir hikâyecide bolca bulunması ve yerli yerine kullanılması hikâye sanatı için azımsanmayacak güzel bir şeydir.

ACLAN SAYILGAN: *Elinde çoktan beridir bir roman denemesi bulunduğunu bildiğimiz Aclan Sayılğan, eserini şimdiye kadar yayımlamamakta gösterdiği sabırla, geçici heveslerden uzak olduğunu gösteriyor ve Hüso'nun Tükrüğü ile ilk hikâyesini veriyor. Onun bu teksif edilmiş sanata yönelmesi, işin kolayından zoruna geçmesi demektir. Aclan Sayılğan'ın hikâyeye mal olmasını istemek, elbette yerinde bir hareket olur.*

TAHSİN YÜCEL: *Bizden istediği eli, Tahsin Yücel'in Ver Elini Tanır Köyü hikâyesini neşretmekle ona uzatmış oluyoruz. Henüz pek genç olan bu arkadaşımızın vaatli çalışmasıyla hikâye sanatında verimli olmasını dileriz.”(t.y.: S.28-29, s.4-6)*

FETHİ GİRAY:

“Eskişehir’de 1918 yılında doğan Fethi Giray, ilk ve orta tahsilini orada yapmış ve 1933 senesinde Ankara Erkek Lisesi’nden mezun olmuştur. Muhtelif memuriyet ve vazifelerde bulunduktan sonra, en son olarak çalıştığı Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı’ndaki işinden istifa ederek gazeteciliğe yeniden başlamıştır. Muhtelif sanat dergilerinde şiir ve yazıları çıkan şair, 1940’ta Sulha Selam isimli ilk şiir kitabını verdi. 1943’te ise Suat Taşer’le birlikte yayımladıkları 1943 adını taşıyan kitapları vardır.

Fethi Giray, şiir sanatında realist bir görüşe sahiptir. Kendine has buluşlarıyla destan anlayışına ve denemelerine doğru giden çalışma yolundadır. Sanatında yer yer memleket kokusunu ve renklerini canlandırmakta, halk deyimlerinden ve motiflerinden faydalanmasını iyi bilmektedir. Mısralarına ekseriyetle cesur bir eda ve içlilik hâkimdir.

Şiirle uğraşması yüzünden başına gelmedik bela, çekmedik sıkıntı kalmadığını söyleyen şair, “Ama biz bu işin gönüllüsüyüz. Yeni şiir, genç Türkiye’nin yüzünü ak edecek bir olgunluk ve kuvvettir. Ben buna bütün yüreğimle inananlardanım.” der.”(t.y.: S.32-33, s.6)

NEZİHE MERİÇ:

“Tesadüfen Gemlik’te dünyaya gelen Nezihe Meriç, Mühendis Hâlis beyin kızıdır. Çocukluğunu Doğu ve Orta Anadolu’da geçiren Nezih, -bütün sevdiklerinin onu çağırdıkları diğer bir ismidir bu- yalın ayak, başı kabak, derelerde, ağaç tepelerinde, inşaat sahalarında, amelelerin içinde büyümüştür. Bu arada güzel sanatları sevmiş ve resim, müzik, edebiyat sahalarında çalışmış bulunan babasından güzel sanatları, çakı gibi bir halk kadını olan annesinden de halkı sevmeyi öğrenmiştir.

Büyük şeyler ümit ederek ve geniş hayaller kurarak Edebiyat Fakültesi Türkoloji bölümüne girdiğini söyleyen Nezihe Meriç, iki sene sonra, 1945’te “Aradıklarımı bulamayarak firar ettim.” Diyor ve ilave ediyor: “Çok küçük yaşta başladığım okumaya böylece yeniden kavuşmuş oldum. O zamandan bu yana bol bol okuyor ve düşünüyorum.”(t.y.: S.40-41, s.6)

UMRAN NAZİF:

“Birinci Dünya Savaşı sonu hikâyeciliğimizin belli başlı kalemplerinden biri olan Umran Nazif 1330’da İstanbul’da doğdu. Babası Dr. Nazif bey merhum, Anadolu’nun muhtelif şehir ve kasabalarında hekimlik ettiği için Umran Nazif de babasıyla birlikte Anadolu’yu karış karış dolaştı. Bu suretle de ilk, orta tahsilini Anadolu’da tamamladıktan sonra İstanbul Hukuk Fakültesi’ni bitirdi. Babasıyla dolaştığı yerlerde bu sefer yargıç olarak bulundu. 1943’te görevinden ayrılarak İstanbul’da serbest avukatlığa başladı. 1950’de Konya’dan milletvekili seçildi.

Umran Nazif, evli, iki çocuk babasıdır. Yazı hayatına çok genç yaşta atıldı. Onun da ilk denemeleri pek çok yazarda görüldüğü üzere, şiir üstünedir. Ama Umran Nazif şiirde fazla ısrar etmemiş, küçük hikâyenin büyüüne kapılarak işi hikâyeciliğe dökmüştür.

Şimdiye kadar muhtelif gazete ve dergilerde yayımladığı hikâyelerini İçimizden Birkaçı ve Yaşamak İçin adlı kitaplarında toplamış bulunmaktadır.

Umran Nazif'in hikâyelerinde hâkim olan unsur, mahallî renktir. Bu renk, çok çeşitli, çok parlaktır. Hikâyeci, realiteden edindiği ipuçlarını, gene çok reel üslubuyla alır, adeta gergef dokur gibi işler. Her kişi, her vaka tam bir bütün içinde gelişir. Hikâyelerinde vaka unsuru bir zincir halindedir. Bu zincirden bir halka kopardınız mı, bütünü kaybolur gider. Yani hikâyecinin tahkiye sanatı sağlamdır demek istiyoruz. Sınırları belli, temayülsüz bu, yüzde yüz hikâyelerde asla başka bir sanatın ruhundan faydalanılmamıştır: bunlarda ne şiir, ne musıkî, ne de resim bulabilirsiniz. Hikâyecinin üstün tarafı da budur bizce.”(t.y.: S.42-43, s.6)

MEMDUH ŞEVKET ESENDAL:

“Geniş bir topluluğun sevgisini kazanmış, üstün bir insan, değerli bir hikâyecimizi 16 Mayıs 1952 günü kaybettik. Memduh Şevket Esenal, 29 Mart 1883 yılında Çorlu’da dünyaya gelmişti. 73 senelik hayatı boyunca insanları sevdi, onların mücadelecî ruhlarını kuvvetlendirmeye, yaşama isteklerini artırmaya çalıştı. Her şeyden önce hikâye yazmayı kendine iş edinmişti. Rumeli’den göç ederek gelen Mehmet Şevket beyin üç çocuğundan biriydi. Toprak sahibi aile, o yıllar birbiri arkasına patlayan savaşlar yüzünden huzursuzluk içinde yaşıyordu. Bu şartlardan dolayı Memduh Şevket bey sürekli bir tahsil yapamadı. Yalnız, okumaya karşı duyduğu büyük arzu, çalışmakta gösterdiği yüksek azim ve irade, onu kendi kendini yetiştiren ender şahsiyetlerden biri yaptı ve üstün bir kültür seviyesine ulaştırdı. Fransız, Rus ve Fars dillerini öğrendi. Büyük bir tevazu içinde bildiklerini ve başarılarını sakarlardı. Çünkü bilginin sonsuzluğuna, yapılanın daha iyisi olabileceğine inanmıştı. “Bizi geç beyim” derdi. “Benim başarılı bir eserimi görüyorsanız biliniz ki o, benim yanımda ve benimle birlikte çalışan iyi niyetli arkadaşlarımdır. Ben çok talihli bir kimseyimdir. Hep iyi insanlarla çalıştım.” Halbuki bu, onun kendi iyiliği, bütün insanlara karşı duyduğu sonsuz sevgi ve inancının ifadesiydi. İşte bu düşünceler onu henüz çocuk denebilecek bir yaşta, yirmi yaşında İttihat ve Terakki Cemiyeti’ne girmeye zorlamış olacaktı. Çocukluğunun ve gençliğinin bir parçası Çorlu’da geçti. 1907 yılı aile için sarsıcı oldu. Baba, mütevazî bir yaşayış içerisinde hayata

gözlerini yumuyor. Bütün ailenin geçimi Memduh Şevket beyin üzerine kalıyor. O, insanlara verdiği elinin birini toprağa uzatıyor ve insanları sardığı o sıcak sevgisiyle toprağı kucaklıyor. Toprak yeşeriyor, uzanan bu dost ele meyvesini veriyor. Böylece üç dört senede ailenin yüzünü güldürüyor. Karşılıklı sevişen toprak ve insanların saadeti uzun sürmüyor. Patlayan Balkan Savaşı aileyi İstanbul'a göç etmeye mecbur kılıyor. Bir zaman sonra tekrar topraklarına dönüyorlarsa da çok geçmeden bu sefer Umumî Savaş başlıyor. Ekip biçtikleri topraklar askerî ziraata ayrılıyor. 1908'de cemiyet tarafından işbaşına çağırılan Memduh Şevket bey, İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin İstanbul Heyeti Teftişyesine alındı. Müfettişlik vazifesiyle Rumeli ve Anadolu'yu karış karış gezme devresi bu tarihten sonra başladı. Halkı yakından tanıdı, onlarla yaşadı, onlar için çalıştı. İstiklal Savaşı'nda mücadelenin içinde ve başında bulundu. 1920 yılında Cumhuriyet hükümetinin ilk orta elçisi olarak -o zamanın tabiriyle mümessil-Azerbaycan'a gönderildi. Memduh Şevket Esendal daha sonra Türkiye'yi temsilen İran'a, Afganistan'a, Rusya'ya elçi, büyükelçi olarak gitti. Gazetecilik, öğretmenlik yaptı. Mecmua çıkardı. Milletvekili ve CHP Genel Sekreteri oldu. Politikada kullandığı adını sanatına karıştırmak istemezdi. Bunun içindir ki hikâyelerini M.Ş.E., Mustafa Yalınkat ve Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde M. Oğulcuk gibi değişik değişik imzalarla yayınladı. Bu imzaların on altı kadar olduğunu söylerdi. Asıl adını hikâyelerinin altına koymayışını başka türlü tefsir edenler olmuştur. Doğrusu ise onun sanata büyük bir yer verişinden ve politik hayatının tesiri altında bırakmak istemeyişinden ibaretti. Bugün neşredilmiş Ayaşlı ve Kiracıları -aslı Ayaşlı ve Kiracıları- romanı ile yirmi beşer hikâyelik Hikâyeler I, Hikâyeler II isimli iki kitabı ve kitap haline gelmemiş kırk altı kadar yayınlanmış ve yayınlanmamış hikâyesi vardır.

25-30 sene önce büyük iddialarla ortaya atılanların, en güzel hikâyeleri yazdıklarını söyleyenlerin yanı başında bir de M.Ş.E. vardı. O, bir ipek böceği gibi yaptığı işi biliyor ve sanat kozasını örüyordu. Bu çalışma Türk hikâye sanatına arınmış bir dil, sadelik, kuvvetli bir üslup, realist ve yepyeni bir anlayış getiriyordu. O, sanat heyecanı içinde bulunduklarını sananların çok

önlerinde sessiz, gösteriştan uzak, sağlam adımlarla gidiyordu. Bugün hikâye sanatıyla uğraşan gençliğe karşı ölçüsüz denebilecek derecede bir sevgisi ve inancı vardı. Onun çok inandığı bu genç nesil, sanat meşalesini nöbeti aldığı yerden çok daha öne götürüyor. Büyük Esendal, sağlığında hakkında yazı yazılmasını, adının konu edilmesini hiç, ama hiç istemez, izin de vermezdi. Kuvvetli bir yağmur altında 18 Mayıs 1952 günü onu toprağa verirken sanki: “Niye zahmet ettiniz Beyim. Hadi gidin...” der gibiydi. Biz, bu hareketimizle ona karşı borçlu olduğumuz vazifemizin küçük bir parçasını ancak yerine getirmeye ve yarım asra yakın bir zamandan beridir ördüğü kozasını zedelemekten açmaya çalışıyoruz. Ruhu bizi affetsin.”(t.y.: S.5, s.7-8, 94)

TRISTAN TZARA:

“Tzara, Romanya’da doğdu. Bugün Dadaisme diye anılan temeli 1916’da Zürih’te, Voltaire kahvesinde atılan mektebin kurucularındandır. Dadaiste şiiri tarif ederken: “Bir şapkanın içine bir yığın kelime koyun, sonra onları birer birer çekin ve öylece okuyun, işte Dadaiste şiir.” der. Bugün Tzara’nın bu sanat görüşüyle bir ilgisi kalmamış gibidir. Tzara İkinci Dünya Savaşı’nda sonra çok değişti, şiirleri yine karanlıksa da bunu onun eski sanat anlayışında aramamalı. Bugün daha çok Surrealiste’lere benziyor, ama Breton’dan çok Eluard’ı, Aragon’u harekete getiren Surrealizme.

Eserleri: *Première Avanture de M. Antipyrine*, *L’homme Aproximatif*, *La Fuite*, *Morceaux Choisis*.”(1953: S.20, s.30)

WILLIAM FAULKNER:

“William Faulkner, 1897’de Ripley- Mississippi’de doğdu. Ailesi, devlet adamlarıyla generaller yetiştirmekle ün kazanmıştır; yalnız büyük dedesi, Albay William Faulkner, zamanında pek sevilen bir romantik hikâye yazarak torunundan önce Faulkner ailesine bir yazar katmış oldu.

İlk dünya savaşında, Kanada hava kuvvetlerinde iş görmüş, sonra da Mississippi’nin Oxford şehrinde şurada burada çalışıp ekmeğini kazanmış olan

Faulkner, 1929'da Oxford'a yerleşerek evlenmiş, çiftçilik yapıp gürültüsüz bir hayat yaşamaya başlamıştır. Fakat çiftçiliğinin yanında, avcılık da onu oldukça uğraştıran bir iştir.

“Romanı Sevmem” demiş olması, çağımızın en güçlü romancılarından biri haline gelmesine engel olamadı. Oyunları da sevmediğini söylediği halde son eseri, oyunla roman arası bir tuzaktı.

1949'da Nobel Edebiyat Armağanı'nı aldığı zaman demecinde eserleri için şunları söylemiştir. “Onları ün salmak için yazmadım, para kazanmayı hiç düşünmedim; isteğim, insan ruhunun verdiği malzemeyle var olmayan bir şeyi var etmektir.”

Bugüne kadar yirmi eseri basılan Faulkner'in bazı hikâyeleriyle iki üç romanından başka, bütün öteki romanları, romanlarının parçaları olan hikâyeleri, Jefferson adını vermiş olduğu bir şehri, o şehrin insanlarını ele alır; her defasında başka bir yerinden, iki üç büyük sülaleden birini işler; karasız gibi görünen, oysa hareketli, uzun, arayan cümlelerle eserlerinin yapısını kurar; okuyucusunu bu yapının içine zorla da olsa sürükler, yakasını bırakmaz.

En önemli eserleri, Sartoris, As I Lay Dying, The Sound And The Fury, Light In August, Absalom Absalom!” dur.” (1953: S.21, s.12)

YAŞAR KEMAL:

“1922 yılında Seyhan'a bağlı Osmaniye ilçesinin Hemite Göğceli köyünde doğdum. Babam köyün zenginlerindendi. Ben üç yaşında iken vurdular. Dokuz yaşında köyüme iki saat ötede Burhanlı İlkokulu'na gittim. Burada üç ay okuyup vazgeçtim. Sonra, Kadirli Cumhuriyet İlkokulu'nu bitirdim. Oradan da Adana Birinci Ortaokulu'na kaydoldum, son sınıfta kaldım. Böylece de okullar faslını kapatmış oldum. Ortaokul son sınıfa gelinceye kadar her köylü çocuğu gibi yazları tarlada çalıştım. Ortaokul'dan

ayrıldıktan sonra ilk işim Pamuk Üretme Kuzucuoğlu Çiftliği'nde ırgat kâtipliği oldu. Üç ay çalıştım. Güz geldi. Adana'ya döndüm. Belediyede inşaat kontrol memurluğu yaptım. Sonra işler sarpa sardı. Öğretmen vekilliği, pamuk tarlalarında ırgatlık, bostan bekçiliği, çiftliklerde kâtiplik, pirinç tarlalarında su bekçiliği, gaz memuru, ziraat dairesinde amele başılığı, batozlarda ırgatlık, arzuhalcilik vs... Son işim Cumhuriyet gazetesinde röportaj muharrirliğidir. Bir zaman oturup hesaplamıştım, yaptığım işlerin tümü kırkı geçiyordu. Bir de kunduracı çıraklığı da yaptım.

Uzun zaman folklorla uğraştım. İlk eserim bir folklor derlemesidir. 1943 yılında Adana Halkevi Yayını olarak çıktı: Ağıtlar...

İkinci eserim Sarı Sıcak, 1952 yılında yayınlandı. Varlık Yayınevi...

Nüfusta kayıtlı adım, Kemal Gökçeli'dir. Babamın adı Sadık, anamın adı Nigâr'dır. İşte bu kadar..."(1953: S.23, s.6)

ERDOĞAN TOKMAKÇIOĞLU:

"Erdoğan Tokmakçioğlu 1934'te Trabzon'da doğmuş. Bütün çocukluk ve ilk gençlik yılları babasının vazifesi dolayısıyla şehir şehir, kasaba kasaba dolaşmakla geçmiş. Afyon, Edirne, Tunceli, İzmit... Yeni yeni dostlar, yeni insanlar...

Erdoğan işe şiirle başladı. İlk yazdığı hikâye, Türk Dili'nin hikâye yarışmasında derece aldı. Sonra da Çocuğun Biri adlı hikâyesi Dünya gazetesinin yarışmasında birinciliği kazandı. Bunun üzerine Erdoğan, şiiri bir yana bırakıp hikâyeye atladı. İki yıldır hikâye yazıyor. Muhtelif dergilerde yayınladı bu hikâyeleri. Bu ara bir de roman yazdı. Çingene Pilici... Dünya gazetesinde tefrika edildi. Ve Altındağ adını verdiği bir romana daha başladı. Bunların yanı sıra Erdoğan, gazetecilik serüvenine girdi. Bu serüveni dört yıl sürdükten sonra kesti attı.

Erdoğan, şimdi Hukuk Fakültesinde tahsilini tamamlamaya çalışıyor.”(1955:S.36,s.15)

YAZAR	YAZI	SAYI	TARİ H	S	TÜR	AÇIKLAMA

İKİNCİ BÖLÜM (Tahlilî Fihrist)

I.YAZILAR

A. KRONOLOJİK SIRALAMA

YAZAR	YAZI	SAYI	TARİH	S	TÜR	AÇIKLAMA
Anadol, Selâhattin	Fakirin Kismeti	1	1947	3-7	Hikâye	Fakir bir ailenin geçim kaynağı olarak gördükleri bir ineğin ikiz doğurması ve mevcut nüfusun artması ile iyice sıkıntıya girmesi mizahî bir üslupla anlatılmıştır.
Anday, Melih Cevdet	Şilte	1	1947	9-13	Hikâye	Mutluluğu dış güzellikte arayan genç ve fakir bir kızın acıklı hikâyesi anlatılmıştır.
Beğenç, Cahit	Tarladan Mı Tohumdan Mı?	1	1947	15-21	Hikâye	Tren memuru Bekir Topaç, yolcuların çocuklarına kız mı oğlan mı diye bakar ve eğer çocuk anaya benziyorsa tarladan babaya benziyorsa tohumdan der. Hikâye ise bu durum etrafında şekillendirilmiştir.
Erdinç, Fahri	Afili	1	1947	22-26	Hikâye	Usta ile çırağı kandil günü içip çok sevdikleri köpeklerinin yavrusunu gece vakti arabayla kazara ezerler. Kabahatlerini ne çeşit ibadetle örteceklerini düşünün iki adamın hali mizahî bir şekilde hikâye edilmiştir.
Günel, Sadi	Kınalı Parmaklar	1	1947	27-34	Hikâye	Köylünün gelenekleri ile şehirlielerin onlara yabancı gelen modern halleri arasındaki fark, bir sevdâ hikâyesi etrafında anlatılmıştır.
Esendal, Memduh Şevket], M. Oğulcuk	Bu Yollar Uzar	1	1947	35-38	Hikâye	Yeni evlenmiş genç bir adamın işi ile evi arasında kendisine kısa gelen yolun zaman geçtikçe uzayacağı hikâye edilmiştir.
İlter, Şahap Sıtkı	İnsanlar Ve Kuklalar	1	1947	39-46	Hikâye	Bir adam, Ankara'nın kenar mahallelerinden birine gider ve bir kuklacı dükkânına girer. Karşısına ise basit bir oyuncakçıdan ziyade filozofça düşünen, insanlarla kuklalar arasında kıyas yapan bir kuklacı ile karşılaşır. Adam, kuklacı ile

						arasında geçen konuşmadan sonra tahassüs ve tasavvurlarını anlatır.
Şengil, Salim	Bir Yaz Günüydü	1	1947	47-61	Hikâye	Bir tren istasyonunda gözlenen insan manzaraları ve bir yaz günü tanıştığı kızla yalnızca o gününü geçiren bir gencin tahassüsleri ile geçen yolculuğu hikâye edilmiştir.
Tarus, İlhan	Altındağ	1	1947	63-74	Hikâye	Ankara'nın Altındağ ilçesindeki insanların halleri sosyal ve ekonomik durumları çerçevesinde mizahî bir üslupla hikâye edilmiştir.
Uçuk, Cahit	Postacı	1	1947	75-79	Hikâye	Bir gencin sefalet içinde sürdürdüğü öğrencilik günlerinin, zatürre hastalığına yakalandıktan sonra hayatını kaybetmesiyle son bulması acıklı bir şekilde anlatılmıştır.
Stinling, Peter (Çev; Cahide Sevgen)	En Güzel Gözlü Kız	1	1947	81-95	Hikâye	Peter Stinling'in <i>En Güzel Gözlü Kız</i> adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.
Kocagöz, Samim	Güverte Yolcuları	2	1947	3-10	Hikâye	Ordu'dan kalkan bir geminin yolcularının tahlil edilerek anlatıldığı bir hikâyedir.
Aksoy, Fahir	Bir Tren Faciası	2	1947	11-14	Hikâye	Anadolu'nun farklı yerlerinden gelerek bir trende tesadüf eden insanların aralarındaki sade diyaloglar hikâye edilmiştir.
Aytekin, Halil	Fakir Çocuklar	2	1947	15-23	Hikâye	Köyün memur maaşıyla geçinen yüksek gelirli bir ailesinin iki şımarık çocuğu ile yerli kesimin fakir evladından biri arasında geçen münakaşanın sınıf ayrımı çerçevesinde aldığı ilginç hâli anlatılmıştır.
Bilbaşar, Kemal	Sümbül	2	1947	25-32	Hikâye	Sümbül adlı Yahudi bir ihtiyarın senelerce kirada oturduğu ve hatıralarla doldurduğu evinden atılışı ile son bulan hayatı hikâye edilmiştir.

Erdoğan, Fahri	Yeşil Banknot	2	1947	33-41	Hikâye	Birbirlerini çocukluktan itibaren tanıyan biri erkek, diğeri kız iki gencin zaman geçtikten sonra bir yeşil banknot vasıtasıyla aralarındaki münasebetin nasıl geliştiği hikâye edilmiştir.
Kansu, Ceyhan Atuf	Oksijenli Su	2	1947	42-49	Hikâye	İşçisinin yaralı ayağı için oksijenli su sarf etmeyen müteahhidin, kızının küçücük yarası için bütün oksijenli su şişesini bitirmiş olması anlatılmıştır.
Kemal, Orhan	Arkadaşım Necati	2	1947	50-55	Hikâye	İki mahpushane arkadaşının okuryazar olmak ve hayatını işçilik yaparak kazanmak üzerine kurulu hayatlarının hikâyesi anlatılmıştır.
Köni, Yunus Kâzım	Gladyatör	2	1947	56-66	Hikâye	Romalılar döneminde köleliğe ve gladyatör dövüşlerine sebep olan sınıf ayrımı ve paranın insan hayatlarını nasıl mahvettiğini anlatan bir hikâyedir.
Soran, Sabri	Bozacının Kızı	2	1947	67-73	Hikâye	Yazarın hayallerini yaşamışçasına anlattığı bir hikâyesidir.
Şengil, Salim	Es Be Süleyman Es	2	1947	74-83	Hikâye	Küçük bir sahil kasabasında yaşayan Süleyman'ın iyiliği, balıkçılığı ile kasaba halkı tarafından çok sevilmesi; fakat bir gün Süleyman'ın denizde boğulmasıyla hazin bir şekilde sonuçlanan hayatının balıkçılıkla özdeşleştirilmesi anlatılmaktadır.
Termen, Ziya	Meyhane Kokuları	2	1947	84-90	Hikâye	Millî servete hizmet edip etmediği bir meyhanede kurulan dost meclisi içinde tartışılan söz konusu müessesenin kanunsuz işleri konu edilmiştir.
Yamaç, Cavit	Sabah Oluyor	2	1947	91-96	Hikâye	Bir kahvehanede toplanmış insanların gecedan sabaha kadar geçen zaman dilimindeki halleri konu edilmiştir.

Şengil, Salim	Bir Balo Hatırası	3	Ekim 1947	5- 12	Hikâye	Bir sahil kasabasına yanaşan askerî geminin gelmesinden sonra kasabada yaşananlar ve bir balo gecesi konu edilmiştir.
Akalın, Mehmet	Numara Dünyası	3	Ekim 1947	13- 15	Hikâye	Hayatı numara yapmakla geçen bir adam hikâye edilmiştir.
Anadol, Selâhattin	Çarşının Vitrinleri	3	Ekim 1947	17- 24	Hikâye	Tüketim dünyasında sıkışmış kalmış bir aile babasının geceleri uykusunu kaçıran vitrinler ve bu vitrinlerin aile hayatına yansıyan etkileri konu edilmiştir.
Kabaağaçlı, Cevat Şakir], Halikarnas Balıkçısı	Karısını VOLTAYLA AVLAYAN	3	Ekim 1947	25- 32	Hikâye	Karısını voltayla yakaladığı söylenen bir adamin hikâyesi mitolojik unsurlarla özdeşleştirilerek anlatılmıştır.
Baysal, Faik	Kestaneci Rahim	3	Ekim 1947	33- 43	Hikâye	Kendisini evden atıveren fakir babasından ve ailesinden ayrı bir hayata Kestaneci Rahim'in desteğiyle başlayacak olan çocuğun seneler sonra Kestaneci Rahim'in onun gerçek babası olduğunu itiraf etmesiyle biten acıklı bir hikâyedir.
Çandarlı, Emel	Günahsız Kadın	3	Ekim 1947	44- 47	Hikâye	Bir kadının rüyasında yaşattığı arzularını, gerçek hayattan esirgeyerek günahsızca yaşaması konu alınmıştır.
Giray, Fethi], Muzaffer Gökaşan	KÜFÜR	3	Ekim 1947	48- 54	Hikâye	Bir küfür meselesinin büyümesi yüzünden hapse düşen masum bir insanın olayı hikâye edilmiştir.
Hünalp, Ayhan	Galata Yosması	3	Ekim 1947	55- 60	Hikâye	Küçük bir kasabaya kurulan panayırın artık arsızlaşmış, katılaşmış çalışanlarını, bir çocuğun dikkatinden aktaran hikâyede, orada nasıl çalışmaya başladığı bilinmeyen ve aslında oraya ait de görünmeyen bir şarkıcının hazin hallerinden bahsedilmiştir.
Kanık, Orhan Veli	Kan	3	Ekim 1947	61- 68	Hikâye	Kan davası için toplanan beş arkadaş hepsinin

						belalı olan bir adamı bulmak için gittikleri bir köyün düğününde, arkadaşların belalı adamla ava gittikleri anlatılmıştır.
Rıfat, Cavide	Kahve Ajanı	3	Ekim 1947	69-70	Hikâye	Bir adamın kahve ajanı lakabını nasıl aldığını anlatan bir hikâyedir.
Esendal, Memduh Şevket], M. Oğulcuk	Kurt Masalı	3	Ekim 1947	71-73	Hikâye	Gerçek hayatta kurt masalı ile özdeşleşen bir durumun hikâyesi anlatılmıştır.
İlter, Şahap Sıtkı	Bir Kış Günüydü	3	Ekim 1947	74-79	Hikâye	Annesinin küçük yaşta terk ettiği bir çocuğun genç kız olana kadar babasıyla birlikte nasıl mazlum bir şekilde yaşadığını konu alan bir hikâyedir.
Solok, Cevdet Kudret	Eşya Piyangosu	3	Ekim 1947	80-88	Hikâye	Kırsal kesimde devletin kanunlarını suiistimal eden memurların köylüye yaptırım uyguladıklarını örneklendiren bir hikâyedir.
Frost, Frances (Çev; Cahide Sevgen)	Harap Olursa Kalp Eğer	3	Ekim 1947	89-97	Hikâye	Frances Frost'un <i>Harap Olursa Kalp Eğer</i> adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.
İlhan, Zeynel	Meydan	4	Ekim 1947	5-10	Hikâye	Mahalleli çocukların bir arsada toplandıkları ve zamanla oldukça benimsedikleri bu arsanın bir gün yerine bina yapılmak üzere satılmasıyla hüsrana uğradıkları hikâye edilmiştir.
Akbal, Oktay	Ahşap Ev	4	Kasım 1947	11-16	Hikâye	Geçim sıkıntısı yüzünden beş kuşak boyunca ailesine ait olan ahşap evi bırakmak zorunda kalan bir aile ve bu olayın ailenin çocuğu üzerinde yarattığı etki hikâye edilmiştir.
Aksoy, Fahir	Yürüyen Çalı	4	Kasım 1947	17-21	Hikâye	Bir çocuğun evine yakın bir mezarlıktan her geçtiğinde bir kimsenin peşine takılarak gittiğini, bir gün ise peşine takılacak biri bulamayınca mezarlıktaki bir çalıyı korkudan

						yürüyor olarak görüp hayalet zannettiğini anlatan bir hikâyedir.
Aytekin, Halil	Bakalım Kabak Kimin Başında Patlayacak?	4	Kasım 1947	23-30	Hikâye	Bir köyde muhtar seçimlerinde kullanmak üzere oy sandığı olarak kabak tercih edilir ve ahali bu kabağın içine oylarını atar. Komedi ve güldürü unsurlarının bulunduğu hikâyede köyün ahalisinden oluşan renkli bir meclis anlatılır.
Erdoğan, Fahri	Devrek No.1	4	Kasım 1947	31-46	Hikâye	Hüküm giymiş seksen sekiz adamın hapisane duvarları arasında beraberce geçen günleri, ayrı ayrı hayat hikâyeleri ve bu mahkûmlardan birkaçının vurgulanan insanî yanları etrafında şekillenmiş bir hikâyedir.
İlter, Canip Sıtkı	Bizim Mahalle	4	Kasım 1947	47-52	Hikâye	Çelebiler Mahallesi adındaki bir mahallede yaşayan insanların iyi kötü halleriyle, geçim derdleriyle, muhtelif sıkıntılarıyla olsun aynı çevreyi paylaşmaları konu edilmiştir.
Kemal, Orhan	Ekmek Kavgası	4	Kasım 1947	53-65	Hikâye	Geçim derdi, açlık ve savaş gibi temler etrafında şekillenen bir hikâyedir.
Tarus, İlhan	Demokrasi	4	Kasım 1947	67-85	Hikâye	Demokrasiyi kendi hain emelleri doğrultusunda suiistimal ederek kullanan bir mahkûmun hapisanede diğer insanlara nasıl ağılık ettiği, onlardan nasıl haraç kestiği ve üstüne üstlük hapisane müdürünü dahi kandırabildiği anlatılarak hikâye edilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Okuyucularımıza	5	Aralık 1947	4	Haber/ Yorum	Derginin altıncı sayıda yenileneceği haberi verilmiştir.
Tarus, İlhan	Ateş Ve İnsan	5	Aralık 1947	5-18	Hikâye	Büyük bir konakta yaşayan bir aileyi mahvetmek isteyen kasaba ahalisine karşı onları korumaya çalışan Selim adlı fedainin ateşe bile dayanarak gösterdiği

						sadakati anlatan bir hikâyedir.
Anadol, Selâhattin	Elma Şekerci, Horoz Şekerci	5	Aralık 1947	19- 26	Hikâye	Annesi yaramaz çocuğunu bakkaldan sigara almaya göndermek üzere görevlendirir; ancak yaramaz çocuk, annesinin verdiği paralarla gider, şeker alır ve annesinden de bir güzel dayak yer. Böylelikle evin kedisi, yaramaz çocuktan intikamını almış olur.
Kabaağaçlı, Cevat Şakir], Halikarnas Balıkçısı	Ticaret	5	Aralık 1947	27- 33	Hikâye	Fakir bir adamın zengin olmak uğruna usulsüz işlerle uğraşıp amacına ulaştığını ve parayı bulduktan sonra da işi kılıfına uydurup “ticaret yapıyorum” diyerek kendini nasıl haklı çıkardığını konu alan bir hikâyedir.
Cumalı, Necati	Güvercinler	5	Aralık 1947	35- 46	Hikâye	Osman adındaki bir çocuğun kendi nazarıyla, muhayyilesiyle aklının erdiği kadar dünyayı nasıl algıladığını konu alan bir hikâyedir.
Çal, Kemal	Saman Topları	5	Aralık 1947	47- 56	Hikâye	Kendisini bırakıp gidecek olan sevgilisinin ardından yalnızlık derdiyle başa çıkmanın yollarını arayan bir adamı her türlü tahassüsünü konu alan bir hikâyedir.
Soran, Sabri	Kantar Memuru	5	Aralık 1947	57- 62	Hikâye	Kantar memuru olabilmeyi çok isteyen; fakat elinden de çare gelmeyen bir adamın ailesine bakamamaktan dolayı yaşadığı hayal kırıklığı konu edilmiştir.
Şengil, Salim	Pencere	5	Aralık 1947	63- 70	Hikâye	Sağlığına kavuşturmak amacıyla hastaneye yatırılan bir askerin hastane odasının penceresinden bakarken zamanla karşı apartmandaki diğer bir pencerenin ardından bir kızı gözetlemeye başladığını ve aralarındaki alakanın

						asker hastaneden çıkıp da yanına gittiğinde kız onu tanımayınca bittiğini konu alan bir hikâyedir.
Uçarı, Ercüment	Sahil Çocukları Ve Ahmet Ağabey	5	Aralık 1947	73- 78	Hikâye	Bir sahil kasabasının çocuklarının gözünden kasabalı halkın saygı duyduğu, Ahmet ağabey dedikleri adamın nasıl görüldüğünü ve anlaşıldığını ve Ahmet ağabeyi hapishaneye düşüren bir olayı konu almış bir hikâyedir.
Saroyan, William (Çev; Suat Taşer)	Berberin Amcası	5	Aralık 1947	81- 92	Hikâye	William Saroyan'ın <i>Berberin Amcası</i> adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.
İmzasız	İlhan Tarus	6	Ocak 1948	6	Biyogr afi	İlhan Tarus'un biyografisi bulunmaktadır.
Akbal, Oktay	Kadın Ve Aşk	6	Ocak 1948	7- 11	Hikâye	Boş hayaller kurduklarını fark eden biri kadın diğeri erkek ayrı masalarda yalnız başlarına oturan iki insanın daha önce edindikleri acı aşk tecrübelerinin, birbirlerine olan ilgilerine engel olduğunu konu almış bir hikâyedir.
Erbay, Rauf	Yokuş	6	Ocak 1948	13- 19	Hikâye	Genç bir postacının bir gün yokuşun tepesindeki köşke mektup götürdüğünde köşkte gördüğü genç kıza âşık olması ve devamında gelişen olaylarla yokuşun ilgisini konu alan bir hikâyedir.
Erdoğan, Fahri	Kırmızı Ampul	6	Ocak 1948	21- 28	Hikâye	Kenar mahalle insanının memuriyet derdine düşmediğini, iş güç ayırt etmeden çalıştığını, karın tokluğundan başka derdinin olmadığını göstermeye çalışan bir hikâyedir.
Kanık, Orhan Veli	Baharın Ettikleri	6	Ocak 1948	29- 33	Hikâye	Baharın gelişi ile beraber yazarın sosyal çevrede görmek istediği manzaralardan ve savunusu yaptığı düşüncelerden bahsettiği bir hikâyesidir.
Kemal, Orhan	Eskici Ve Oğulları	6	Ocak 1948	35- 37	Hikâye	Realist bir bakış açısıyla toplumu oluşturan

						bireylerin hayatlarını maddiyata endekslediklerini anlatan bir hikâyedir.
Kocagöz, Samim	Gecekondü	6	Ocak 1948	39-46	Hikâye	Bir yanda fakir insanların yaşama tutunma çabası, diğer yanda kanunların yükümlülükleri ve tüm bunların arasında gidip gelen toplumsal gerçekleri konu almış bir hikâyedir.
Şengil, Salim	Pankart	6	Ocak 1948	47-52	Hikâye	Dergi çıkarmak işine girişen bir grup yazarın bütçe meselesi nedeniyle derginin klişesine ödeyecek para bulamamaları ve dergi için hazırlanan pankartın derginin çıkışından daha çok ses getirmesi mevzuları etrafında şekillenmiş bir hikâyedir.
Otmar, Hafit	On Yedinci Ders	6	Ocak 1948	53-55	Hikâye	Ölünceye dek başpehlivan kalan bir adamın çırağına verdiği ibret amaçlı on yedinci dersin hikâyesidir.
Tarus, İlhan	Arzu	6	Ocak 1948	57-66	Hikâye	Edirne’de herkesin saygı gösterdiği sulh hâkimi, şehre yeni gelen müfettişi karşılamaya gitmedi diye kanun adamları tarafından hâkim bey aleyhinde beyanlar verilerek hâkim beyi görevinden azlettirmek üzere deliller toplanır; fakat ailesini İstanbul’da bırakıp gelen müfettişin çocuklarını görmek arzusuyla şehri terk etmesi üzerine mesele yarım kalır. Bu arzu sayesinde başının ağrısından kurtulan sulh hâkiminin düşüncelerini konu alan bir hikâyedir.
Caldwell, Erskine (Çev; Suat Taşer)	Marjorie’nin Evlenmesi	6	Ocak 1948	67-74	Hikâye	Erskine Caldwell’in <i>Marjorie’nin Evlenmesi</i> adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.
Kocagöz, Samim	Küçük Hikâye Ve Roman	6	Ocak 1948	75-79	Makale	Bu makalede hikâye edebî türünün diğer edebî türler içindeki yerinden, hikâyeci ve romancı

						arasında yapılan ve manasız olduğu düşünülen mukayeselerden, her ikisinin de hudutlarını belirlemenin yine aynı şekilde manasız olduğundan bahsedilerek bu düşünceler mantık çerçevesinde açıklanmaya çalışılmıştır.
İmzasız	Samim Kocagöz	7	Şubat 1948	8	Biyografi	Samim Kocagöz'ün biyografisi bulunmaktadır.
Akalın, Mehmet	Hergele Meydanı	7	Şubat 1948	9-?	Hikâye	
Aksel, Malik	Tanıdığım Bir Ressam Portresi	7	Şubat 1948	11-15	Hikâye	Nevi şahsına münhasır bir ressamın kendi ülkesinde resim sanatına dair yeterince saygı gösterilmediğini, bu sanatın anlaşılmadan tetkik edildiğini savunmasını konu alan bir hikâyedir.
Anadol, Selâhattin	Mahallemiz	7	Şubat 1948	17-22	Hikâye	On yıl önce ayrıldıkları mahalleye dönen ana oğulun döndükten sonra mahalleyi bıraktıkları gibi bulamamalarını ve eski günleri özlemle yâd ettiklerini konu alan bir hikâyedir.
Aytekin, Halil	Gülağa	7	Şubat 1948	23-31	Hikâye	İslam dinini kötü yolda kullanıp halkı hurafelere inandıran kaba sofuları konu alan bir hikâyedir.
İlhan, Zeynel	Saltanat Arabası	7	Şubat 1948	33-41	Hikâye	Çöpçülük yapsa dahi hakkıyla para kazandığı için halinden memnun olan bir babanın oğluna verdiği öğütler ve oğlunun ilerde güzel ahlaklı bir birey olması işlenmiştir.
Manav, Kemal Bekir	Berberin Düşündüğü	7	Şubat 1948	43-51	Hikâye	İçinde bulunduğu hayat şartlarından memnun olmayan bir berberin, dükkânına gelen müşterilerin hayatlarına özenmesi ve bu yönde düşündükleri konu alınmıştır.
Su, Mükerrerem Kâmil	Herkesle Gelen Düğün Bayram	7	Şubat 1948	53-59	Hikâye	Fakirlik yüzünden çocuğunu besleyip büyütemeyen bir ailenin ilaç parası bulamayıp çaresizlik içinde

						kıvrınmasını konu alan bir hikâyedir.
Şengil, Salim	Küçük Şehir	7	Şubat 1948	61-69	Hikâye	Gelenek ve görenekleriyle, tarımcılık ve hayvancılıkla teknolojiden uzak yaşayan bir kasabaya, frenk icadı olarak kamyon geldiğinde kasaba halkının teknolojiyle nasıl garipseyerek tanıştığını konu alan bir hikâyedir.
Tanaydı, Sedat	Lâpinalar	7	Şubat 1948	70-79	Hikâye	Oğlunu iyileştirmek üzere ilaç parasını denkleştirmeye çalışan bir babanın ve o ailenin evladı öldüğündeki ızdıraplarını konu alan bir hikâyedir.
Steinbeck, John (Çev; Suat Taşer)	Danny	7	Şubat 1948	80-88	Hikâye	John Steinbeck'in <i>Danny</i> adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.
Tarus, İlhan	Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: TÜRK HİKÂYESİ	7	Şubat 1948	89-91	Makale	Türkiye'de hikâye sanatının yeterince ilgi göremeyişinin sebepleri üzerinde durulmuştur. Türkler için hikâye ve hikâyecilik ne anlama gelir, bir hikâye ne anlatmalıdır sorularının da cevabı aranmıştır.
Şengil, Salim	Fahri Erdiñç'e Dair	8	Mart 1948	5-6	Biyografi	Fahri Erdiñç'in biyografisi bulunmaktadır.
Erdiñç, Fahri	Fes	8	Mart 1948	7-13	Hikâye	İnsanoğlunun farkında olmadan aldığı şeyler, ellerinden alınmaya çalışıldığında kişi tarafından nasıl kıymet kazanır konusunu ele almış bir hikâyedir.
Erdiñç, Fahri	Dikiş	8	Mart 1948	15-17	Hikâye	Öksürüğüyle çevresindeki insanları bıktıran bir adamın neden senelerdir öksürdüğünü konu alan bir hikâyedir.
Erdiñç, Fahri	İstida	8	Mart 1948	19-29	Hikâye	İnsanın hüküm giymiş bir suçlu olup hapisanede cezasını çekiyor olsa dahi yemek içmek hakkını aramak üzere adalete sığınabileceğini anlatan bir hikâyedir.
Erdiñç, Fahri	Allah Yapısı	8	Mart 1948	31-38	Hikâye	Kendini asarak intihar eden bir adamın mezarlıktaki diğer ölülerle olan diyalogları hikâye

						haline getirilmiştir.
Erdiñç, Fahri	Rüşvet	8	Mart 1948	39-47	Hikâye	Bir nezarethane bekçisinin dilencilik yaptıkları için gözaltına alınan dilencileri rüşvet karşılığı salıvermesini konu alan bir hikâyedir.
Erdiñç, Fahri	Felek Yâr Olmadı	8	Mart 1948	49-53	Hikâye	Geçimlerini sağlamak üzere çalışan bir aile babasının rütbe yükselsin diye tayin olduğu bir kursta dikkatini öğretmene verememesi, hayatın sürekli zihnini meşgul etmesi konu alınmıştır.
Erdiñç, Fahri	İğde Çiçekleri	8	Mart 1948	55-61	Hikâye	İğde çiçekleri açınca köy yerinde yaşanan sevdalar hikâye edilmiştir.
Erdiñç, Fahri	On Kâğıt	8	Mart 1948	63-66	Hikâye	Ailesine bakabilmek için gurbete giden bir babanın iyice hassaslaşan duygularına yabancı bir dünyada yaşadıkları anlatılmıştır.
Erdiñç, Fahri	Hamurkâr Süleyman	8	Mart 1948	67-73	Hikâye	Okumayı yazmayı bilmenin, kişi kendini okuyarak geliştirmedikçe ahlâka faydalı olmayacağını gösteren bir hikâyedir.
Erdiñç, Fahri	Hikâye San'atı Üzerine Düşünceler: HİKÂYECİLİĞİ MİZ	8	Mart 1948	75-78	Makale	Bir hikâyecinin hikâyeleriyle insanlara faydalı olması gerektiği, mümkün olduğu kadar hikâyesine gölge etmeden çalışması gerektiği ve hikâyelerinin hayalden çok gerçekten kuvvet alması gerektiği üzerinde durulmuştur.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Fahri Erdiñç'in Hikâyeciliğine Dair	8	Mart 1948	79	Haber/Yorum	Fahri Erdiñç'e dair muhtelif mecmualarda yazılmış yorumlar toplanıp okuyucuya bildirilmiştir.
İmzasız	Orhan Kemal	9-10	Nisan-Mayıs 1948	6	Biyografi	Orhan Kemal'in biyografisi bulunmaktadır.
Erdiñç, Fahri	Meccani Şakir	9-10	Nisan-Mayıs 1948	7-12	Hikâye	Bedava geçinmeye mecbur bir adamın alkol problemi sebebiyle evlilik yıldönümünü berbat etmesi konu alınmıştır.

Birsel, Salâh	Aşk Peşinde	9-10	Nisan-Mayıs 1948	13-17	Hikâye	Salâh Birsel'in üslup bakımından günlüklerine benzeyen bir hikâyesidir.
Diniz, Saadet	Mesleğe Giriş	9-10	Nisan-Mayıs 1948	19-23	Hikâye	Gazete satma isteğiyle dolan küçük bir çocuğun izlediği diğer gazeteci çocuklardan birinin ona da görev vermesiyle canlanan hayatı konu alınmıştır.
İlter, Şahap Sıtkı	Saadet Duygusu	9-10	Nisan-Mayıs 1948	25-27	Hikâye	Saadet duygularıyla dolu bir aile konu edilmiştir.
Kemal, Orhan	Arafacı Hac'eli	9-10	Nisan-Mayıs 1948	29-34	Hikâye	Bir köyün insanları arasında adaletsizlikten ileri gelen bir münakaşa konu alınmıştır.
Savaşman, Resai	Suçlu	9-10	Nisan-Mayıs 1948	35-42	Hikâye	Toplumsal hırsızlık yapmaya ittiği kimsesiz bir genci hapse atmakla adaleti sağladığını düşünerek rahat bir nefes alan mahkeme heyetinin aslında kimsesiz gence yazık ettiğini konu alan bir hikâyedir.
Soran, Sabri	Bayram Sabahı	9-10	Nisan-Mayıs 1948	43-47	Hikâye	Bir gencin bayram sabahı evinde olup bitenleri gözleyip izlenimlerine zihninde canlanan hatıralarını da ekleyerek anlattığı bir hikâyedir.
Şengil, Salim	Hikâyenin Sonu	9-10	Nisan-Mayıs 1948	49-54	Hikâye	Kendi söylediği yalandan kurtulmaya çalışırken bir anda hikâyenin sonu yalan söyleyen bu kahramanın işini kolaylaştıracak yönde bitiverir ve bu da hikâye olur.
Özpay, Feride	Dostluk	9-10	Nisan-Mayıs 1948	55-60	Hikâye	Birbirlerini yanlış anlayan bir kadın ile bir erkeğin mizaçları gereği zaman geçtikçe birbirlerinden etkilenmeleri; fakat daha sonra aynı uyumsuzluğa geri dönmeleri konu edilmiş bir hikâyedir.
Yamaç, Ziya	Hayatı Hususiye	9-10	Nisan-Mayıs 1948	63-66	Hikâye	Bir otobüste hususi hayatında neler yaşadığını, başına neler geldiğini anlatan bir adamın hikâyesi yazar tarafından aktarılmıştır.
Yücebaş, Adnan S.	Madamın Memleketi	9-10	Nisan-Mayıs	67-70	Hikâye	Hovardalık eden bir delikanlının kendi

			1948			memleketinden gagesiz bir şekilde başka memlekete gitmek istemesi konu edilmiştir.
Hemingway , Ernest (Çev; Orhan Veli Kanık)	Köprü Başındaki İhtiyar	9-10	Nisan-Mayıs 1948	71-74	Hikâye	Ernest Hemingway'ın <i>Köprü Başındaki İhtiyar</i> adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.
İlter, Şahap Sıtkı	Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: HİKÂYE SANATI	9-10	Nisan-Mayıs 1948	75-78	Makale	Hikâye sanatı nedir, bir hikâyede vak'a ne demektir, bir hikâyede tabiat ve kahraman nasıl yer alır ve Türk hikâyeciliğinde Çehov tarzı hikâye denemeleri var mıdır sorularının cevapları aranmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Bize Gelen Kitaplar	9-10	Nisan-Mayıs 1948	79	Haber/Yorum	Faik Salim Özyurt'un <i>Ömrün Yolları</i> ve Cahit Beğenç'in <i>Bizim Köy</i> adlı eserleri tanıtılmış ve satışta olduğu duyurulmuştur.
İmzasız	Oktay Akbal	11-12	Haziran-Temmuz 1948	6	Biyografi	Oktay Akbal'ın biyografisi bulunmaktadır.
Baltacıoğlu, Tuna	Âyetullah Efendi Kütüphanesi	11-12	Haziran-Temmuz 1948	7-16	Hikâye	Dededen kalma bir kütüphanenin içinde yaşaya yaşaya artık oranın bir eşyası gibi oraya bağlı olan bir adamın zamanla kuvvetini kaybetmesi ve kütüphanenin büyüklüğüne yenik düşmesi konu edilmiştir.
Erbay, Rauf	Son Tren	11-12	Haziran-Temmuz 1948	17-25	Hikâye	Son trenin hareket etmesine yakın trende olup biten genel haller ve yolculardan birkaçının hayat hikâyelerini konu alan bir hikâyedir.
Erdinç, Fahri	Resmigeçit	11-12	Haziran-Temmuz 1948	27-42	Hikâye	Bir kahvehanede birleşen insanların hayatları ve günlük meseleleri kahvehane sahibinin izlenimleri ile birlikte anlatılmıştır.
Engin, Sabahattin	Bizim Köyün Alisi	11-12	Haziran-Temmuz 1948	43-52	Hikâye	Köyüyle ve sahip olduklarıyla yetinen iyi yürekli ve ahlâklı bir köylünün gurbet yerde yaşadıkları ve köyüne döndükten sonraki

						sevinci konu edilmiştir.
İlhan, Zeynel	Kapıcının Rüyası	11-12	Hazira n- Temmm uz 1948	53- 59	Hikâye	Sinemada kapıcılık yapan bir gencin saf ve temiz duygularla devam ettirdiği hayatı ve sevdiği bir kızı düşünerek geçirdiği günleri, kapıcılığı hor görmeden bu işi yapmaya devam etmesi anlatılmıştır.
İlter, Şahap Sıtkı	Posta Seyyarı	11-12	Hazira n- Temmm uz 1948	61- 64	Hikâye	Seyyar memur ile posta memurları arasında geçen aynı diyaloglarla rutin hayatlarının sıradanlığını konu alan bir hikâyedir.
Solok, Cevdet Kudret	Kuvvet Şurubu	11-12	Hazira n- Temmm uz 1948	65- 72	Hikâye	Ailesinin geçimine katkı sağlamak mecburiyetinde olan genç bir kızın çalışırken kuvvet şurubu almasına rağmen sıhhatinin kötüleşmesi nedeniyle işinden kovulması konu edilmiştir.
Soran, Sabri	Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: HİKÂYE VE HİKÂYECİ	11-12	Hazira n- Temmm uz 1948	73- 77	Makal e	Artık meselesiz edebiyat yerine meseleli edebiyat yapıldığı, edebiyat meselelerinin neler olduğu, hikâyenin konusunu gerçek hayattan aldığı, hikâyeye ilgi gösterilirse memleketin kazançlı olacağı konularının ele alındığı bir yazıdır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Bize Gelen Kitaplar	11-12	Hazira n- Temmm uz 1948	78	Haber/ Yorum	Reşat Cemal Emek'in <i>Hacı Babanın Kumruları</i> şiir kitabı ve Oktay Akbal'ın <i>Aşksız İnsanlar</i> hikâye kitabı tanıtılmıştır.
İmzasız	Sabri Soran	13-14	[1948]	6	Biyogr afi	Sabri Soran'ın biyografisi bulunmaktadır.
Anadol, Selâhattin	Yarım Kalan Rop	13-14	[1948]	7- 14	Hikâye	Terziye verildikten sonra kimse tarafından dönüp alınmayan yarım kalmış bir rop ile özdeşleştirilerek yarım kalmış bir aşkın hikâyesi anlatılmıştır.
Bükülmez, Yalçın	Bozacı	13-14	[1948]	15- 17	Hikâye	Kimin nesi olduğunu bilmediği bozacının hususi hayatını merak eden bir mahalle sakininin bozacıyı beklediği bir gün

						bozacının artık hiç gelmemesiyle hüzünlenmesi anlatılmıştır.
Giray, Fethi	Defter-i Kebir Memuru	13-14	[1948]	19-22	Hikâye	Defter-i kebir memurluğu yapan bir adamın zar zor sağladığı evinin geçimi ile bu duruma üzülen bir adamın tahassüsleri birleştirilerek anlatılmış bir hikâyedir.
İlter, Şahap Sıtkı	Sisler İçinde	13-14	[1948]	23-28	Hikâye	İskeleye yakın yerde sisler içindeki bir kahvehanede bir araya gelen kömür ameleleri, denizciler gibi iş güç peşinde olan insanların aralarındaki kısa münasebetler hikâye edilmiştir.
Kansu, Ceyhun Atuf	Radyo	13-14	[1948]	29-36	Hikâye	Memleketinden uzakta öğretmenlik yapan bir gencin gece vakti radyoyu dinlerken zihninde canlanan hatıralar, yalnızlık ve gurbet hisleri, insanın hayatı ve çalışmayı sevmesi gerektiği gibi konuları işlemiş bir hikâyedir.
Kemal, Orhan	Recep	13-14	[1948]	37-45	Hikâye	On dört yaşında hapishaneye giren bir çocuğun çalışma azmini ve ahlâklı bir insan olmaya çaba göstermesini ve tüm bunların hazin bir şekilde çocuğun ölmesi ile nasıl son bulduğunu anlatan bir hikâyedir.
Kocagöz, Samim	Allah, Devlet Ve Toprak	13-14	[1948]	46-62	Hikâye	Allah, devlet ve toprak mevzuları etrafında şekillenen ve köylünün toprağa ihtiyacı olduğunu anlatmak isteyen bir hikâyedir.
Termen, Ziya	İnfaz Gecesi	13-14	[1948]	63-69	Hikâye	İnfaz edilecek olan bir mahkûmun aslında suçsuz olduğunu savunan bir gardiyanla mahkûmun suçlu olduğunu savunan diğer gardiyanlar arasında geçen diyalogları ve adâlet meselesini konu

						almış bir hikâyedir.
Pelin, Elin (Çev; Oğuz Peltek)	Andreško	13-14	[1948]	70- 80	Hikâye	Elin Pelin'in <i>Andreško</i> adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.
Akbal, Oktay	Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: KENDİME VE HİKÂYELERİ ME DAİR	13-14	[1948]	81- 83	Makal e	Oktay Akbal'ı hikâye yazmaya sevk eden başlıca tesirler ve Akbal'ın çocukluk ve gençlik yıllarını geçirdiği çevreler üzerinde durulan yazıda daha sonra Akbal hikâye yazmadaki gayesini, hikâyelerindeki vakaları nasıl işlediğini ve hikâyelerinin hayali olmayıp hayata tutunan realist bir çizgiye sahip olduklarını anlatmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Bize Gelen Kitaplar	13-14	[1948]	84- 88	Haber/ Yorum	Plautus'tan <i>Palavracı Asker</i> , Goethe'den <i>Clavigo Kardeşler</i> , Balzac'dan <i>Top Oynayan Kedi Mağazası</i> , Tolstoy'dan <i>Balodan Sonra</i> ve Dostoyevski'den <i>Stepançikova Köyü</i> adlı eserlerin tanıtımı yapılmış ve tercümelerinin yapıldığı duyurulmuştur. Zafer Taran'ın <i>Harp Poemi</i> şiir kitabından, Yunus Kâzım Köni'nin <i>Bir Kadının Jurnalından</i> hikâye kitabından ve Mümtaz Zeki Taşkın'ın <i>Varyete</i> şiir kitabından bahsedilmiştir. <i>Tiyatro</i> , <i>Aylık Ansiklopedi</i> ve <i>Şadırvan</i> dergileri tanıtılmıştır.
İmzasız	Salim Şengil	15- 16-17	[1948]	6	Biyogr afi	Salim Şengil'in biyografisi bulunmaktadır.
Şengil, Salim	Toprağa Dönüş	15- 16-17	[1948]	7- 16	Hikâye	Köyünü ve toprağını bırakıp işçilik yapmaya giden bir köylünün iki ay boyunca her gün azimle çalışması; ancak para alacağı yerde, ağaya borçlu çıkması üzerine borçlarını ödeyip köyüne geri dönmesi, toprağına kavuşmaktan dolayı sevinç duyması ve tüm dertlerinden kurtulması

						anlatılmıştır.
Şengil, Salim	Bir Şehrin İnsanları	15-16-17	[1948]	17-38	Hikâye	Garsonluk yapan bir gencin bulunduğu çevredeki insanlara ait izlenimleri, farklı insanların bir araya geldiği meyhanede içmek derdine düşenlerin hali, kasaba ile şehir hayatının birbirinden farklı oluşu ve insanın eğer isterse her yerde yaşamaya alışabileceği anlatılmıştır.
Şengil, Salim	Kader Gecesi	15-16-17	[1948]	39-53	Hikâye	Karşılaştığı zorluklara her gün bir yenisi eklenen gencin hayatını kazanmak üzere verdiği çabaların hep boşa gitmesi, uğraştığı her ne varsa bırakıp kendi kendine kalması, en sonunda yaşadıklarını kadere yorması ve tevekkül etmesi anlatılmıştır.
Şengil, Salim	Leylek Olmak İsteyen Kaz	15-16-17	[1948]	55-60	Hikâye	Leylek olmak isteyen bir kazın uçabilmek için her türlü yolu denemesi, sonunda kendini bir evin çatısından aşağı sallandırması ve yere çakılması anlatılmıştır.
Şengil, Salim	Kışla Kapısı	15-16-17	[1948]	61-74	Hikâye	Savaştan henüz çıkmış yurttan bir askerin yokluk ve açlık ile yaşayan halkı gözlemlemesi, elinden geldiği kadar yardıma muhtaç insanlara yardım etmesi, kışladan halka dağıtılan yemeklere kendi yemek payını da ekleyip fedakârlıklar etmesi, en sonunda bulunduğu kışladan ayrılıp başka bir şehre gitmesi gerektiğinde içindeki umutları kaybetmeden yine muhtaç ve masum insanlara yardım edeceğini kendine öğütlemesi anlatılmıştır.
Şengil, Salim	Kafasını Törpüleyen Adam	15-16-17	[1948]	75-88	Hikâye	İşçi ve amelelerin çalıştığı bir iş yerinde Müdür olan adamın dış görünüşünün aksine yumuşak ama

						güçlü bir ruha sahip olması, yaşadığı bir aşkın hüsrarla sonuçlanması sebebiyle sert bir mizaca bürünmesi anlatılmıştır.
Şengil, Salim	Foskala	15-16-17	[1948]	89-98	Hikâye	İçinde bulunduğu ortama ayak uydurmaya çalışan bir gencin çevreyi iç dünyasında yorumlayışı ve çevresinde olup bitenler anlatılmıştır.
Şengil, Salim	Çingenenin Kızı	15-16-17	[1948]	99-110	Hikâye	Ailesiyle birlikte bir köye gelmiş Çingene bir demircinin köy halkında yarattığı etki anlatılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Bize Gelen Kitaplar, Dergiler	15-16-17	[1948]	111 - 112	Haber/ Yorum	Milli Eğitim Bakanlığı'nın klasikleri tercüme etme faaliyetine ara vermeden devam ettiği belirtilmiş, dergiye gönderilen beş cilt tercüme eser ve <i>Yaşayan Hukuk Dergisi</i> , <i>Karınca Dergisi</i> , <i>Aylık Ansiklopedi</i> , <i>Yaprak Dergisi</i> gibi mecmualar tanıtılmıştır.
Erdoğan, Fahri	İftira	18-19	1949	5-11	Hikâye	Vazifesini köyde yapan bir öğretmenin gitmiş olduğu yerde çok sevilmesi ile uzun yıllar aynı yerde hocalık eden bir imamın eski rağbetini yitirmesi, buna istinaden bu öğretmene kin beslemesi ve öğretmen öldüğünde mezarını, köy mezarlığının dışına gömdürmesi anlatılmıştır.
İlter, Şahap Sıtkı	Hisse Senetleri	18-19	1949	13-18	Hikâye	Bir kadının kendisini aldatan kocasının sürekli gittiği başka bir evden haberdar olup oraya şahsen gitmesi, gittiği evdeki kadından kocası hapse düşeceği ve onları parasız bırakanın o olduğunu düşündüğü için para istemesi, diğer kadının ise ailenin aç kalacak çocuklarına acıdığı için yardım etmesi; ancak para yerine hisse senetleri vermesi anlatılmıştır.
İmamoğlu, İsmet	İsimsiz	18-19	1949	19-20	Mektup	Bir okuyucunun dergi hakkında düşüncelerini

						içeren mektubu bulunmaktadır.
İmamoğlu, İsmet	Ardıç Başında Abam Var	18-19	1949	20-24	Hikâye	Köylü bir kızın anadan babadan öksüz kalması, aileden sahip çıkmanın olmaması, malına hakkına göz dikenler tarafından kandırılması, çirkin bir kocaya verilmesi gibi kaderin türlü belalarına maruz kalması, en sonunda tam yüzü gülmüş iyi bir kısmet bulup evlenmişken genç yaşta ölüp gitmesi anlatılmıştır.
Karabudak, A. Faik	Koca Allah'ın İşi	18-19	1949	25-33	Hikâye	İşçilik yapan bir adamın aralıksız günlerce çalışması; ancak yine de kıt kanaat geçinmesi ve bu durumun iç dünyasında yarattığı gerginlik ve hayattan bıkkınlık duyguları anlatılmıştır.
Kemal, Orhan	İş	18-19	1949	35-39	Hikâye	Bir lokma ekmek almaya muhtaç bir adamın uzun süre işsiz gezdikten sonra iş bulması ve bu hayırlı haberin ailesinde yarattığı etki konu edilmiştir.
Olçay, Hamdi	Kıskanç	18-19	1949	41-50	Hikâye	Gençliği boyunca tarlada çalışmış, ter dökmüş, en sonunda da ağa olmuş bir adamın evladı olacak yaştaki bir kızı alıp kendine gelin etmesi ve bu kızın güzelliği yüzünden kıskanç bir hale gelmesi anlatılmıştır.
Şengil, Salim	Sır	18-19	1949	51-56	Hikâye	Hayatları farklı yönlerde akan insanların bir arada bulunduğu bir yerde söz konusu bir sırrın zihinlerinde yarattığı etki konu edilmiştir.
Tirali, Naim	Tarlabaşı Asfaltına Yağmur Yağıyordur	18-19	1949	57-62	Hikâye	Kerhanede sıradan bir eğlence geçirmeye çalışan iki gençten birisinin ortamın pisliği ile sürekli bulantı geçirmesi, oradaki insanlarla empati kurmaya çalışsa dahi bulantısını bir türlü geçirememesi konu

						edilmiştir.
Daventry, L. J. (Çev; Suat Taşer)	Sanatkâr Ve Gelecek Yıllar	18-19	1949	63-71	Hikâye	L. J. Daventry'nin <i>Sanatkâr Ve Gelecek Yıllar</i> adlı hikâyesinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.
Kansu, Ceyhun Atuf	Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler	18-19	1949	72-73	Mektup	Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde bulunan hikâyelerin yerli olmasının, Türk hikâye sanatının gelişme ve yayılmasına büyük katkılar sağlayacağı söylenmiş, konu ve dil bakımından millî olan bu hikâyeleri okuyuculara tanıtan Salim Şengil tebrik edilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Bize Gelen Kitaplar, Dergiler	18-19	1949	74-79	Haber/ Yorum	Dünya edebiyatından tercüme edilen dört eser, <i>Yeni Şiir Antolojisi</i> , Naim Tiralî'nin <i>Yirmi Beş Kuruşa Amerika</i> adlı eseri, Tarık Buğra'nın <i>Oğlumuz</i> adlı eseri, Kerim Yund'un <i>Orman</i> adlı eseri, <i>Orman Ve Av</i> , <i>Memleket</i> , <i>Yağmur Ve Toprak</i> , <i>Aylık Ansiklopedi</i> , <i>Nilüfer</i> dergileri tanıtılmıştır.
Altınel, M. Sabri	Manda Tarağı Ve Ruj	20-21	1949	5-9	Hikâye	Pazar alışverişi için köyden şehre inen bir ana ile oğlunun şehrin karmaşıklığına karşı çekingen halleri, oğlanın kendiyle yaşıt bir kız ile şehirli köylü ayrımı gözetmeksizin çocukça oynamaya başlaması anlatılmıştır.
Esendal, Memduh Şevket	Komiser	20-21	1949	11-19	Hikâye	Sokakta öpüştüler diye bir kız ile erkeği karakola getiren polis memurunun komiserine ettiği izahlar, bu kız ile erkeğin aslında karı koca çıkması, evli olmasalar dahi herhangi bir suç işlemedikleri için komiser tarafından saliverilmeleri anlatılmıştır.
Göktürk, Mümtaz	Şeker Sandığına, Resme Ve İhtiyar Köylüye	20-21	1949	22-26	Hikâye	Bir adamın yorumlamaya çalıştığı tabloya baktıkça kızması, tablodaki ihtiyar bir köylünün neden o

	Dair					kadar kederli durduğunu kestirmeye çalışması anlatılmıştır.
Hüenalp, Ayhan	Bir Duman Gibi	20-21	1949	27-30	Hikâye	Kötürüm bir kızın dış dünyaya açılan penceresinden gördüğü manzaraları kendi hülyalarıyla yoğurarak aktarışı, kendi hayatının bir hiçten ibaret öyle gelip geçici kalacağı anlatılmıştır.
İlhan, Zeynel	Bapir	20-21	1949	31-38	Hikâye	Herkesin yoksul olduğu bir köyde gençlik ateşiyle yanıp tutuşan bir delikanlının rahat tavırlarıyla tüm köyün dikkat kesildiği bir kıza gönül vermesi konu edilmiştir.
Oğuzkan, A.Ferhan	Düztaban	20-21	1949	39-51	Hikâye	Yatılı bir okulda öğrenime yeni başlayan küçük bir öğrencinin ranzadan düşerek ölmesi, ölen çocuğun hem köylüsü hem de candan arkadaşı olan başka bir çocuğun kederli bir halde ortalıkta dolaşması ve arkadaşının ölümüne sebep olan şeyin kendisinde de bir düztabanlık olduğu iddiasıyla okuldan salıverilmesi anlatılmıştır.
Soran, Sabri	Fotoğrafçı	20-21	1949	52-59	Hikâye	Bir adamın fotoğraf çekirmek için fotoğrafçı dükkânına gitmesi, fotoğrafçının garipliğine acıması ve hayatın bu derece zalim olmasına üzülmesi, fotoğrafçı dükkânında daha önce çekilmiş fotoğraflardaki insanların hayatlarını sorgulaması anlatılmıştır.
Termen, Ziya	Lokantalı Vagonda	20-21	1949	61-67	Hikâye	İki yolcunun lokantalı bir vagonda aralarında geçen Marksist temalı diyaloglar ve bu iki yolcudan birinin diğerine şüpheyle yaklaşıp aralarında geçen diyalogları yorumlaması anlatılmıştır.
Yamaç, Cavit	Teselli	20-21	1949	69-74	Hikâye	Genç yaşlardayken hayalleri ve hayattan

						beklentileri olan bir adamın yaş ilerledikçe bu hayallerinden bir bir sıyrılması, uzun bir memuriyet hayatı sonrası tek duyduğu hissin artık yalnızlık olduğunu kavraması anlatılmıştır.
Gorki, Maksim (Çev; Hüsamettin Bozok)	Çocuk Sefaleti	20-21	1949	75-77	Hikâye	Maksim Gorki'nin <i>Çocuk Sefaleti</i> adlı hikâyesinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.
Şengil, Salim	Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler	20-21	1949	78-79	Konuşma	Salim Şengil bu konuşmasında küçük hikâyenin önemi üzerinde durmuş, bir milletin dünü, bugünü ve yarını ile ilgili olduğu gibi küçük hikâyelerin o milletin hayatı ve ilelebet yaşamasıyla da iyiden iyiye bağlı olduğunu vurgulamıştır. Okuyucuların bir hikâyede gerçek hayatın içinden bir şeyler görmek istediğini ve bu gerçeklere yeni bir şekil, ruh ve renk verebilen sanatçıların yetiştiğini, millî hikâye sanatının doğmasında genç neslin büyük bir başarı sağladığını belirtmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Bize Gelen Kitaplar	20-21	1949	80	Haber/ Yorum	Nijat Taşer'in Türkçe'ye aktardığı <i>Bir Eşeğin Hatıraları</i> adlı eser tanıtılmıştır.
İmzasız	Şahap Sıtkı İlter	22-23	1949	5	Biyografi	Şahap Sıtkı İlter'in biyografisi bulunmaktadır.
İlter, Şahap Sıtkı	Yalnızlık	22-23	1949	7-22	Hikâye	Bir çocuğun yaşadığı köşkte akrabası olan genç bir kıza masum bir aşk beslemesi, aradan geçen zaman içinde çocuğun ailesi ile birlikte köşkten ayrılıp başka bir şehre gitmesi ve gittikleri yeni yerde hayatın kendisini değiştirmesi, bir gün köşke döndüklerinde âşık olduğu genç kızın hala yalnız; fakat hüznü olduğunu görmesi anlatılmıştır.

İlter, Şahap Sıtkı	Bulut Geliyor	22-23	1949	23-30	Hikâye	İnsan hayatının çok ucuz olduğu bir şantiyede çalışan işçilerden birinin yüksekten düşerek ölmesi ve bu ani ölümün ardından kendi aralarında meseleyi tartışan işçilerin kendi canları için endişelenmeye başlamaları anlatılmıştır.
İlter, Şahap Sıtkı	Çam Havası	22-23	1949	31-37	Hikâye	Karısı sıtma hastası olan bir köylünün sevdiği insanı yaşatmak adına uğraş vermesi, şartlar ne olursa olsun hastasını iyileştirmek adına gerekli şeyleri umutla yerine getirmeye çalışması anlatılmıştır.
İlter, Şahap Sıtkı	14 Numaralı Ev	22-23	1949	39-45	Hikâye	Kenar mahalle insanların yaşadıkları çevre ve yaşam tarzları tasvir edilmiş, hayata karşı nasıl soğukkanlı oldukları ve beklentisiz sürdürdükleri dünyaları anlatılmıştır.
İlter, Şahap Sıtkı	İnsan Avı	22-23	1949	47-56	Hikâye	Salgın hastalıklarla uğraşan bir şehirde para kazanmak için akrep toplayan gençlerin zaman zaman denizde insan ölüsüne rast gelmeleri ve kayıtsız bir halde hayatlarına devam etmeleri anlatılmıştır.
İlter, Şahap Sıtkı	Kerem'in Çilesine, Tarlaya Dair	22-23	1949	57-59	Hikâye	Toprağın hayata hükmetmesi ve toprağa bağlı insanlar konu edilmiştir.
İlter, Şahap Sıtkı	Kalem	22-23	1949	61-69	Hikâye	İşlediği hafif bir suçtan dolayı gecesi gündüzü birbirine giren, huzursuzluktan kurtulamayan bir adamın iç dünyası anlatılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	İsimsiz	22-23	1949	69	Haber/ Yorum	Şerafettin Aral'ın <i>İtalya'da Altı Yıl</i> adlı seyahat kitabı okuyuculara tavsiye edilmiştir.
İlter, Şahap Sıtkı	Öğle Paydosunda	22-23	1949	71-76	Hikâye	Kömür madeninde çalışan bir işçinin ölüm korkusuyla kaplanmış olan iç dünyası konu edilmiştir.

Şengil, Salim	Kendi Kendimizi Tenkit	22-23	1949	77	Tenkit	Hikâye sanatının gelişmesi açısından tenkidin önemli bir yer teşkil ettiği; ancak dönemin tenkit yazarları tarafından bu sanata gösterilen kayıtsızlık hali ile hikâye sanatının gelişmesi için gerekli olan tecrübelerden mahrum kalındığı belirtilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	22-23	1949	78-81	Haber/ Yorum	Zafer mecmuasından Fethi Giray'ın bir yazısı ile <i>Yaprak</i> dergisinden bir yazı Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı oldukları için okuyuculara aktarılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Bize Gelen Dergiler	22-23	1949	82-83	Haber/ Yorum	<i>Yağmur Ve Toprak</i> dergisi ile <i>Fikirler</i> dergisi tanıtılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Açıklama	24-25	1949	2	Haber/ Yorum	Dergiye yöneltilmiş asılsız ithamlara karşı dergi tarafından yöneltilen tepki yazısıdır.
Atay, Falih Rıfkı	Açık Cevap	24-25	1949	3-4, 82-85	Mektup	İnkılâpçı gençlerin Bolşeviklikle suçladığı isimlerin aslında iyi birer milliyetçi oldukları savunulmuştur.
Manav, Kemal Bekir	Hazırlık	24-25	1949	5-14	Hikâye	Bir adamın evine gelecek olan ve çok hürmet ettiği bir misafir için karısıyla beraber giriştiği hazırlık ve bu hazırlık ile beraber yaşadığı gerginlik konu edilmiştir.
Esental, Memduh Şevket	Çocukluk	24-25	1949	15-23	Hikâye	Geniş bir ailenin yaşadığı evde bir çocuğun etrafında dolaşan aile bireylerini iç dünyasında nasıl yorumladığı ve onların hatıralarını nasıl yâd ettiği konu edilmiştir.
Göktürk, Mümtaz	Bir Yılbaşı Hikâyesi	24-25	1949	25-30	Hikâye	Bir yılbaşı gecesi hikâyesi yazmak üzere hayal dünyasını hareketlendirmeye çalışan bir adamın karşısına aniden çıkan bir çocukla oynadığı muharebe oyunu ve çocuğun bu oyunu dört dörtlük oynayıp kendisini hayrette bırakması anlatılmıştır.

Kemal, Orhan	Sarhoşlar	24-25	1949	31-41	Hikâye	Meyhanede tanışmış iki insanın sarhoş olduktan sonra aralarında gelişen gülünç diyaloglar konu edilmiştir.
Kocagöz, Samim	Düşman	24-25	1949	43-50	Hikâye	Bir köylünün emek verip çile çekerek imar ettiği yerlere, yetiştirdiği ürünlere zarar veren düşmanlar karşısında ne halden ne hale geldiği konu edilmiştir.
Olçay, Hamdi	Alaca Karanlık	24-25	1949	51-58	Hikâye	Bir adamın ortalığa alaca karanlık çöktükten sonra iç dünyasında kurduğu hayalleri somutlaştırarak dış dünyanın alaca karanlık haline aktarması anlatılmıştır.
Şengil, Salim	Merak	24-25	1949	59-64	Hikâye	İtfaiye müdürü bir adamın herhangi bir yerde yangın çıktığında ve bu yangını kontrol altına almaya gittiklerinde kendine olan güveni, etrafındaki insanların onu meraklı gözlerle izlemesi anlatılmıştır.
Tarus, İlhan	Sal	24-25	1949	65-70	Hikâye	İnsanların mutlu bir şekilde yaşayabildiği dünyaların var olduğu, hayatta yalnız tedirginlik ve mutsuzluğun hüküm sürmediği gibi gerçekler, şehir ile köy hayatı arasındaki farklar etrafında anlatılmıştır.
Giray, Fethi	Kendi Kendimizi Tenkit	24-25	1949	71-74	Tenkit	Şahap Sıtkı'nın Türk hikâyeciliğindeki yeri ve hikâyelerinin genel özellikleri üzerinde durulmuş, yazarın <i>Yalnızlık, Bulut Geliyor, Çam Havası, 14 No.lu Evde, Kerem'in Çilesine; Tarlaya Dair, Kalem, Öğle Paydosu</i> adlı hikâyelerinde işlediği millî unsurlar değerlendirilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Bize Gelen Dergiler Ve Kitaplar Arasında	24-25	1949	77-81	Haber/ Yorum	<i>Yaprak, Yağmur Ve Toprak, Edebiyat Dünyası, Fikirler, Yeşil Türkiye, Yeni Adam</i> adlı mecmualar, İbrahim Zeki Burdurlu'nun <i>Keloğlan</i>

						adlı eseri ve Orhan Kemal'in <i>Ekmek Kavgası</i> adlı eseri tanıtılmış ve değerlendirilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	24-25	1949	86-87	Haber/ Yorum	<i>Yaprak</i> dergisinden Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan bir yazı aktarılmıştır.
Şengil, Salim	Zeynel İlhan	26-27	[1949]	5-6	Biyografi	Zeynel İlhan'ın biyografisi bulunmaktadır.
Anadol, Selâhattin	Sarı Kızın Ettikleri	26-27	[1949]	7-10	Hikâye	Anne sevgisinin konu edildiği bir hikâyedir.
Anday, Melih Cevdet	Arkadaş	26-27	[1949]	11-14	Hikâye	Aslında birbirini tanımayan iki insanın yolda yürürken birbirlerine tesadüf edip tanışıyor muşçasına konuşmaya başlaması, konuşma bitmek üzereyken işin aslının meydana çıkması anlatılmıştır.
Başkurt, Selâmi	Teker Dönüyor	26-27	[1949]	15-18	Hikâye	Trende hanımı ve onun oğluyla yolculuk eden küçük bir beslemenin iç dünyası konu edilmiştir.
İlhan, Zeynel	Sancaktar	26-27	[1949]	19-29	Hikâye	İlkbahar ve sonbahar mevsimlerinde şehre işçi taşıyıp daha sonra işçilerin dönemleri bittikten sonra onları köylerine geri götüren kurnaz bir adamın köylülerin masumiyetinden faydalanması anlatılmıştır.
Kansu, Ceyhan Atuf	Evlenme Kararı	26-27	[1949]	31-37	Hikâye	Kasaba hayatının alışkanlıklarından sıyrılan bir doktorun tabiatın güzelliği ile içine dolan huzura eklenen bir sevgili sahibi olmanın sevinci anlatılmıştır.
Karabudak, A.Faik	Çılgır	26-27	[1949]	39-52	Hikâye	İki köyün gençleri ve içlerinden onları idare eden elebaşları arasındaki düşmanlık, bu düşmanlık sonucunda birbirleriyle tutuştukları kavga, elebaşı iki gencin kurnazlıkları ve hırsları etrafında anlatılmıştır.
Akıncioğlu, Mustafa Niyazi	Çoban	26-27	[1949]	53-57	Hikâye	Koyunlarını çalan adamı bir sopa darbesiyle öldüren bir çobanın on

						sekiz yıl mahkûm olacağı bir hapisnedenen işçi olarak bir haftalığına madene gönderilmesi, gönderildiği madende öldürdüğü adamın mezarına giriyormuş hissine kapılarak korkması ve vicdanına yenik düşmesi anlatılmıştır.
Soran, Sabri	Orman Bekçisi	26-27	[1949]	59-66	Hikâye	Bekçiliğini yaptığı ormanı sahiplenene ve ona gözü gibi bakan bir adamın ve bu adama saygı ve şefkat duyan yardımcısının bir gün orman yanarken köylülerle birlikte nasıl canla başla çalışıp da onu kurtaramadıkları hazin bir şekilde anlatılmıştır.
Tarus, İlhan	Âdil Bey	26-27	[1949]	67-75	Hikâye	Kendi halinde yaşayan bir adamın hâkim olduğu için mesleği icabı çok çalışması ve zihnen çok yorulması, davasını yürüttüğü ve ahbabı olan bir tahsildarın zimmetine para geçirdiği için ceza alması gerektiğini bildiği halde tahsildarın eşine ve çocuklarına üzülmeye, kararını açıklarken vicdanıyla adaletin muhakemesini yaparak kendini yorması anlatılmıştır.
Pritchett, V. S. (Çev; Suat Taşer)	Kuyruksuz Maymun	26-27	[1949]	77-92	Hikâye	V. S. Pritchett'in <i>Kuyruksuz Maymun</i> adlı hikâyesinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.
Şengil, Salim	Kendi Kendimizi Tenkit	26-27	[1949]	93-94	Tenkit	Hikâyelerini dergiye gönderen bir okuyucuya ve mektubuna karşılık yazılmış bir yazıdır. Salim Şengil'i dostlarının hikâyelerini ya da yalnızca tavsiye edilen hikâyeleri yayınlamakla itham eden okuyucuya Şengil, dergiye gönderilen hikâyeleri değerlendirirken sanat değerlerini göz önünde bulundurduğunu

						belirtmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	26-27	[1949]	95-96	Haber/ Yorum	<i>Edebiyat Dünyası</i> dergisinden Sabahattin Hüsnü'nün ve <i>Akşam</i> gazetesinden Şevket Rado'nun Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.
Şengil, Salim	Bize Gelen Kitaplar, Dergiler	26-27	[1949]	97-99	Haber/ Yorum	<i>Azerbaycan Kültür Gelenekleri, Çağdaş Azerbaycan Edebiyatı ve Kayseri</i> adlı kitaplar ile <i>Aylık Ansiklopedi</i> ve <i>Seksoloji</i> adlı dergiler tanıtılmıştır.
Şengil, Salim	Yeni Hikâyeciler Tanıtıyoruz	28-29	[1949]	4-6	Haber/ Yorum	Salim Şengil, dergide tanınmış hikâyeciler yanında yeni imzalara da yer verdiğini belirtmiş, derginin bu sayısında ise genç hikâyecilere daha geniş imkânlar temin ettiğini duyurmuştur. Ayrıca derginin bu sayısında yayınlanan hikâyeler ve yazarları hakkında kanaatlerini de kısaca açıklamıştır.
Atmaca, Osman Naci	Hane Berduş	28-29	[1949]	7-13	Hikâye	Bir sokak çocuğunun soğuk havada, sokak aralarındaki çöplüklerde geçirdiği sefil hayatı, çaresizliği ve insanlardan tarafından nasıl hor görüldüğü anlatılmıştır.
Batman, Tahsin	Aynı Yolun Yolcusu	28-29	[1949]	15-21	Hikâye	Tren kompartımanında bir araya gelen birbirinden farklı altı insanın yolculuk esnasındaki halleri, bu yolculardan üniversiteli olan genç ile şişman bir adamın aralarındaki konuşmalar ve bu konuşmalara üniversiteli gencin düşünce dünyasında getirdiği yorumlar anlatılmıştır.
Boral, Müzeyyen	Arkadaş	28-29	[1949]	23-27	Hikâye	İki arkadaşın birbirlerine bekârlıktan dert yanması ve evlenecek doğru düzgün bir kız aramaları konu edilmiştir.

Kakinç, A. Faruk	Geçim Meselesi	28-29	[1949]	29-32	Hikâye	Yoksul insanların evlerini geçindirmek ve karınlarını doyurmak için başvurdukları çirkin yollar konu edilmiştir.
Keskin, Yıldırım Sait	Başboş Gezenler	28-29	[1949]	33-35	Hikâye	İstanbul şehrini gündüz ve gece haliyle gözleyen birinin etrafında olup bitenleri ve insanları, iç dünyasının süzgecinden geçirerek yorumlaması ve yalnızlığına karıştırmaları anlatılmıştır.
Meriç, Nezihe	Bir Şey	28-29	[1949]	37-44	Hikâye	Kasaba hayatına, tabiatın güzelliklerine alışkın bir kadının şehir hayatını özümsemeye çalışırken iç dünyasındaki boşlukları dolduramaması ve zihninde bir şeylerin hep eksik kalması konu edilmiştir.
Öztüre, Avni	Dünyanın Sonu	28-29	[1949]	45-52	Hikâye	Dünyanın sonu gelecek diye tüm değerlerden vazgeçip gönlü ne isterse onu yaşamayı hayal eden bir adamın iç dünyası anlatılmıştır.
Sayılgan, Aclan	Hüso'nun Tükürüğü	28-29	[1949]	53-57	Hikâye	Kenar mahallede çıkan bir kavga neticesinde öylece oyun oynayan çocukların neşelerinin kaçması ve memnuniyetsiz bir şekilde birbirlerinden ayrılıp oyuna son verdikleri için üzülmeleri anlatılmıştır.
Yücel, Tahsin	Ver Elini Tanır Köyü	28-29	[1949]	59-63	Hikâye	Okuyup öğretmen olan ve ailesinin geçim derdini azaltmaya çalışan bir gencin kendi mahallesinden sevdiği bir kızla evlenme hayalleri kurması, öğretmen olduğu için sevdiği kızdan itibar göreceğini zannetmesi; ancak kendi ailesinin daha önceden bilinen fakir halleri yüzünden sevdiği kızın ona sırt çevirmesi ve genç öğretmenin yaşadığı hayal kırıklığı ile Anadolu'nun uzak bir iline tayin isteyip gitmesi anlatılmıştır.

Kuşlevska, Stanislava (Çev; Musa Şamgul)	Kırmızı Şarap	28-29	[1949]	65-72	Hikâye	Stanislava Kuşlevska'nın <i>Kırmızı Şarap</i> adlı hikâyesinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.
F. G.	Bize Gelen Kitaplar, Dergiler	28-29	[1949]	73-78	Haber/ Yorum	<i>Yeşil Türkiye, Tiyatro, Kitaplar, Resimli Tarih Mecmuası, Yeditepe</i> adlı dergiler ile Reşat Cemal Emek'in <i>Hacı Babanın Kumruları</i> , Ayhan Hünalp'in <i>Üç Otuz Para</i> , İskender Fikret'in <i>Renkli Şiirler</i> , Osman Attilâ'nın <i>Sabahleyin</i> ve Zihni Haznedaroğlu'nun <i>Ellerimizle Yaşıyoruz</i> adlı eserleri tanıtılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	28-29	[1949]	79	Haber/ Yorum	<i>Yeni İstanbul</i> mecmuasından Cevdet Perin'in Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan bir yazısı aktarılmıştır.
Şengil, Salim	Sanatçı Üzerine Düşünceler	30-31	[1950]	6	Tenkit	Orhan Kemal'in hikâye sanatına verdiği değerden ve hikâyelerinde özellikle memleket sevgisini işlediğinden bahsedilmiştir.
Kemal, Orhan	Büyücü	30-31	[1950]	7-10	Hikâye	Babası muskacı olan bir adamın kendisiyle ve ailesiyle sürekli övünerek insanları etrafından uzaklaştırması ve işinden olması, en sonunda parasız kalınca kendisinin de muskacılık yaparak cahil halkı hurafelerine inandırması ve insanları kandırarak para kazanması anlatılmıştır.
Kemal, Orhan	Âmir Ve Memura Dair	30-31	[1950]	11-18	Hikâye	Bir derneğin başkanı ile memuru arasında geçen diyaloglar, birbirlerine karşı hal ve hareketleri ile bir nizamı temsil ediyorlarmış gibi görevlerine olan bağlılıkları konu edilmiştir.
Kemal, Orhan	Bir İnsan II	30-31	[1950]	19-24	Hikâye	Hayat şartlarından yılmış, işsizlik ve geçim derdiyle ruh sağlığını bozmuş asabi bir adamın

						mağduriyeti, insanca yaşamak için gerekli olan temel ihtiyaçları karşılayamayan bir insanın isyanı anlatılmıştır.
Kemal, Orhan	Kırmızı Mantolu Kadın	30-31	[1950]	25-37	Hikâye	Hapishaneden sıra sıra izinle dışarı çıkan mahkûmların sınırlı da olsa özgürlüğe kavuşmanın sevincini yaşamaları, kadına duydukları hasret ve evini geçindirmek için kendini pazarlayan bir anneye tesadüf etmeleri anlatılmıştır.
Kemal, Orhan	Ölür Müsün Öldürür Müsün?	30-31	[1950]	39-44	Hikâye	Yaşlıca bir adamın görmüş geçirmiş bir zihniyetle nezaket sahibi olduğunu zannederek bir gence öğütler verirken aşırıya kaçması ve gencin hayatına müdahale etmeye başlamasıyla sabrı taştan gencin meydanı terk etmesi anlatılmıştır.
Kemal, Orhan	Bir Lira	30-31	[1950]	45-48	Hikâye	Kucağında çocuğu ile dilenen bir kadının başından geçen bir olay anlatılmıştır.
Kemal, Orhan	936	30-31	[1950]	49-56	Hikâye	Bir fabrikada işçilerin çıkarları uğruna hareket etmeleri ve içlerinden birbirine sevdalananların gönül işleri konu edilmiştir.
Kemal, Orhan	İki Kız	30-31	[1950]	57-59	Hikâye	Para kazanmak için kendini pazarlayan yaşça küçük iki kız konu edilmiştir.
Kemal, Orhan	Ekmek Peşinde	30-31	[1950]	61-67	Hikâye	Oğlunu bir fabrikaya işçi olarak yerleştirmek için uğraşıp duran bir anne ve çabaları konu edilmiştir.
Kemal, Orhan	Telefon	30-31	[1950]	69-90	Hikâye	Devlet işlerinde usulsüzlük yaparak daha fazla para kazanmaya çalışan kurnaz bir adamın mazlum insanları nasıl kandırdığı anlatılmıştır.
Şengil, Salim	Bize Gelen Kitaplar, Dergiler	30-31	[1950]	93-94	Haber/ Yorum	<i>Seksoloji</i> dergisi, Sadi Günel'in <i>Bir Sağanaktı Bu</i> , Sabih Şendil'in <i>Gelin Dünya</i> adlı eserleri ve

						<i>Ölünceye Kadar</i> adlı tercüme bir eser tanıtılmıştır.
Şengil, Salim	Şair Fethi Giray	32-33	[1950]	6	Biyografi	Fethi Giray'ın biyografisi bulunmaktadır.
Tarancı, Cahit Sıtkı	Fethi Giray'ın Şiir Sanatı	32-33	[1950]	7-8	Tenkit	Şair Fethi Giray'ın şiir sanatı üzerine değerlendirmelerin bulunduğu bu yazıda, şairin sanatını icra ederken toplumla kaynaştığı, serbest veznin nesirden ayrı bir şey olduğunu unutmadığı, şiirlerinin konu bakımından oldukça mütenevvi olduğu belirtilmiştir.
Giray, Fethi	Kuvay-ı Millîyeciler	32-33	[1950]	9-10	Şiir	Memleketini koruyan insanların mücadelecilik özellikleri konu edilmiştir.
Giray, Fethi	Mustafa Kemal'e Hitabımdır	32-33	[1950]	11	Şiir	Memleketin o dönemdeki hali için endişe duyan şairin Mustafa Kemal'e seslenişidir.
Giray, Fethi	Yemen Türküsü	32-33	[1950]	12	Şiir	Kocası savaşa giden yeni gelin bir Anadolu kızı konu edilmiştir.
Giray, Fethi	Bir Hikâyeyi Devri Hürriyet	32-33	[1950]	13-14	Şiir	Kurtuluş Savaşı'nın yaşandığı dönem ve hürriyet duygusu işlenmiştir.
Giray, Fethi	Birkaç Resim	32-33	[1950]	15-16	Şiir	Memleketin düşmandan kurtarıldığı zamanlara ait geçmiş hatıraların işlendiği bir şiirdir.
Giray, Fethi	Bir İnsan	32-33	[1950]	17	Şiir	Bir dilim yiyecek ekmeği bile olmayan bir insan ve onun tabiattaki yeri işlenmiştir.
Giray, Fethi	Bir Daha	32-33	[1950]	19	Şiir	Daha önce yapabildiklerini bir daha yapamayacağını anlatan bireyin yakarışı konu edilmiştir.
Giray, Fethi	İstanbul	32-33	[1950]	20-21	Şiir	Şiirde İstanbul şehri, ehli kalemden olan insanların dertli iç dünyalarının penceresinden aktarılmıştır.
Giray, Fethi	Gece Yarısı	32-33	[1950]	22-23	Şiir	Gece yarısında dış dünyanın bir parçası olmak için sokağı arzulayan bir adam konu edilmiştir.

Giray, Fethi	Şaşkınlık	32-33	[1950]	24	Şiir	Dünyanın güzelliği karşısında duyulan şaşkınlık işlenmiştir.
Giray, Fethi	Garipseme	32-33	[1950]	25	Şiir	Garipliğini bir memleket türküsünün sözlerinde nağmelerinde bulan kişinin iç dünyası işlenmiştir.
Giray, Fethi	Alaca Karanlık	32-33	[1950]	26	Şiir	Ferhat'ın dağları delişi ve tabiatın alaca karanlık çöktüğündeki görünüşü konu edilmiştir.
Giray, Fethi	Alt Alta Üst Üste	32-33	[1950]	27	Şiir	Tabiat temalı bir şiiirdir.
Giray, Fethi	Saltanat	32-33	[1950]	28	Şiir	Gece olduğunda iç dünyası hareketlenmeye başlayan bir şairin, meşhur halk ozanlarına seslenişi konu edilmiştir.
Giray, Fethi	Sanatkârın Ölümü	32-33	[1950]	29	Şiir	Bir sanatkarın ölümü lirik bir eda ile tasavvur edilmiştir.
Giray, Fethi	Bayramın Hikâyesi	32-33	[1950]	30	Şiir	Hürriyetine kavuşmuş Anadolu'nun dağına, taşına, ovasına duyulan tutku işlenmiştir.
Giray, Fethi	Birtakım İnsanlar	32-33	[1950]	31-32	Şiir	Anadolu insanının memleketinde kardeşçe yaşaması, el ele vermesi konu edilmiştir.
Giray, Fethi	Milyonlardan Biri İçin	32-33	[1950]	33-35	Şiir	Şiirde, memleketin kurtarılması için kendini feda eden milyonlarca insandan biri, bireyselleştirilerek anlatılmıştır.
Giray, Fethi	Dünya	32-33	[1950]	36	Şiir	İnsanlarıyla, iyilikleri ve kötülükleriyle dünya tasvir edilmiştir.
Giray, Fethi	Harp Bitti	32-33	[1950]	37-38	Şiir	İnsanlara çektiği acılarla, gözyaşları ve mücadeleyle biten bir harbin ardından gelen sessiz çığlık işlenmiştir.
Giray, Fethi	Serencam	32-33	[1950]	39	Şiir	Henüz genç yaşlarındayken ailesiyle birlikte savaşın ortasında kalan bir adamın iç dünyası yansıtılmıştır.
Giray, Fethi	Okyanustan Mektuplar I	32-33	[1950]	40-41	Şiir	Yaşamak ve varlık meselesinin ele alındığı bir şiiirdir.
Giray, Fethi	Okyanustan Mektuplar II	32-33	[1950]	42	Şiir	Okyanusun enginliği karşısında canlanan hatıralar ve yalnızlık duygusu işlenmiştir.

Giray, Fethi	Okyanustan Mektuplar III	32-33	[1950]	43-44	Şiir	Ekmek, hürriyet ve emek konularının bir araya getirildiği bir şiirdir.
Giray, Fethi	Bahar I	32-33	[1950]	45	Şiir	Kara haber yüzünden baharın gelişini dahi görmeyen bir insanın iç dünyası işlenmiştir.
Giray, Fethi	Bahar II	32-33	[1950]	46	Şiir	Derde düşmüş bir insanın baharın gelişine isyan etmesi konu edilmiştir.
Giray, Fethi	İnsancıklar	32-33	[1950]	47	Şiir	İnsanların dünyadaki geçici hayatları ve ölüm teması ele alınmıştır.
Giray, Fethi	Kasaba	32-33	[1950]	48	Şiir	Sahil kasabasında yaşayan insanlar ve deniz kokulu evler konu edilmiştir.
Şengil, Salim	Yeni Hikâye Kitapları: Apartman	32-33	[1950]	51-54	Haber/ Tenkit	İlhan Tarus'un <i>Apartman</i> adlı eserindeki hikâyelerine hâkim olan karamsarlık duygusu üzerine değerlendirmelerin bulunduğu bir yazıdır.
Şengil, Salim	Bize Gelen Kitaplar, Dergiler	32-33	[1950]	57-60	Haber/ Yorum	Dr. Max J. Exner'in <i>Mükemmel İzdivacın Şartları</i> , Dr. Le MonClark'ın <i>İşte Evlendiniz</i> ve Osman K. Akol'un <i>Kimsesiz Çocuklar</i> adlı kitapları ile <i>Sanat Konuşuyor</i> , <i>Yeşil Türkiye</i> , <i>Yağmur Ve Toprak</i> adlı dergiler tanıtılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	32-33	[1950]	61-62	Haber/ Yorum	<i>Yeni Adam</i> dergisinden Çetin Altan'ın ve <i>Vatan</i> gazetesinden Tahsin Yücel'in Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Birkaç Söz	34-35	[1950]	5-7, 81	Tenkit	Derginin bu sayısında, Yeni İstanbul gazetesinin açmış olduğu hikâye yarışmasında derece alan Seçilmiş Hikâyeler Dergisi yazarlarının hikâyelerine yer verileceği duyurulmuş ve bu yarışmada ciddi bir emeğin bulunmadığı, gerçek sanat değerlerinin göz önüne alınmadığı belirtilmiştir.

Kocagöz, Samim	Sam Amca	34-35	[1950]	9- 24	Hikâye	Ağaya bağlı olan toprağını kendi sürüp mahsulünü kendi toplayan çiftçinin traktör gibi makineler geldikten sonra işsiz kalması, insan gücünün yerini alan makinelerden sonra geçimini sağlayamayan çiftçinin amelelik yapmaya başlaması, geçimini topraktan sağlayan insanların yaşamları konu edilmiştir.
İlter, Şahap Sıtkı	Şerefli Mazi	34-35	[1950]	25- 40	Hikâye	Ahlakî değerlere sahip çıkan, iyilik kötülük nedir bilen bir mahkûmun cezası bittikten sonra özgürlüğüne kavuşunca öylece sokaklarda dolaşması, etrafında tanık olduğu basit hayat mücadelelerine karşı duyarlı davranması ve insanları anlamaya çalışması, hapishaneye girmeden evvel bıraktığı hayatı ile çıktıktan sonraki hayatının arasındaki değişikliği mukayese etmesi ve günlük endişelerin onda bir bıkkınlık hissi uyandırması, alışık olduğu şehir hayatı ile bilmediği bir şehrin hayatını tercih etme konusunda tereddütler yaşaması, yalnızlığı anlatılmıştır.
Şengil, Salim	Postacı Bayram	34-35	[1950]	41- 52	Hikâye	Dünyayla olan ilişkisini haftanın bir günü gelen postacıyla sağlayan bir kasaba, bu kasabada posta günleri bekleyen kalabalığın içerisinde kimi mahzun, kederli ya da düşünceli, kimi sevinçle ayrılan insanlar, medeniyetin kasabaya yerleşmesinden sonra postacının yerini otobüslerin alışı, hüzünlü bir eda ile hikâye edilmiştir.
Tezel,	Çürükçü	34-35	[1950]	55-	Hikâye	Balkan harbinin ve I.

Şevket				75		Dünya harbinin patlak verdiği yıllarda hayatını kazanmak için hiç durmadan çalışan kurnaz bir adamın çürükçü binaları alıp satmaktan muallimliğe, amelelikten memurluğa kadar her işi yapıp en sonunda mimar olarak İstanbul'da şöhret kazanması; ancak ilerleyen yaşı ile beraber eski hırsını kaybetmesi ve hapse dahi düşmesi anlatılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Bize Gelen Kitaplar, Dergiler	34-35	[1950]	77	Haber/ Yorum	<i>Seksoloji</i> dergisi ile Jean Hoppeler'in <i>Evlenmeden Önce</i> adlı eseri tanıtılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Okuyucularımı za	36-37	[1950]	5	Haber/ Yorum	Derginin beşinci ciltten itibaren hikâye türünden başka diğer sanat türlerine de yer vereceği duyurulmuştur.
Kemal, Orhan	Baba	36-37	[1950]	9-29	Hikâye	Eskici dükkânının geliriyle ailesini geçindirmeye çalışan bir babanın omzundaki yükten sürekli şikâyet etmesi, şikâyet etmesine rağmen onların iyiliğini düşünmeyi de ihmal etmemesi konu edilmiştir.
Olçay, Hamdi	Ayran Kabarması	36-37	[1950]	31-41	Hikâye	Toprağı ekmek, mahsul toplayıp para kazanmak için borca harca giren karı kocanın borçlandığı ağa tarafından kandırılması, iyi niyetlerinin suiistimal edilmesi, bir de namuslarına göz dikilmesi konu edilmiştir.
Su, Mükerrrem Kâmil	Huzur	36-37	[1950]	43-56	Hikâye	Dönemin siyasî meselelerinden olan çok partili hayata geçmek ve ülkenin demokrasi ile adaletli bir şekilde yönetilmesini sağlamak arzusunda olan vatansever siyasetçilerin seçim zamanı şahsî hayatlarında ne gibi mücadeleler verdikleri ve neler yaşadıkları, bir ailenin iki ayrı partiye

						gönül vermiş iki evladı etrafında şekillendirilerek anlatılmıştır.
Yığiter], Ümrân Nazîf	Hikâye Sanatı Ve Hikâyeciliğimiz	36-37	[1950]	59- 62	Tenkit	Garp hikâyeciliği seviyesine yükseldiği vurgulanan Türk hikâyeciliğinin Tanzimat edebiyatından Servet-i Fünûn edebiyatına, memleket edebiyatına kadar ne gibi merhalelerden geçtiği açıklanmış, dönemin hikâye yazarlarının içinde yaşadığı cemiyete faydalı olmak, güzele, iyiye ve insana doğru sanatkârca eğilebilmek kaygısında oldukları belirtilmiştir.
Termen, Ziya	Sıkıntı	38-39	[1950]	5- 12	Hikâye	Dönemin sanatçıları için bir eser oluştururken sakin, huzurlu bir ortamdan ziyade huzurlu bir dünyanın gerektiği, sanatı kısıtlandıran her ne varsa ortadan kalkmasının icap ettiği anlatılmıştır.
Tarancı, Cahit Sıtkı	Gönül Hoşluğu	38-39	[1950]	7	Şiir	Baharın gelişiyi birlikte ferahlık ve tazelik hislerinin de ortaya çıkması lirik bir eda ile ele alınmıştır.
Kemal, Orhan	Nurettin Şadan Bey	38-39	[1950]	13- 38	Hikâye	Türklüğe hakaret etmekten hapse atılan, tahsilini Almanya'da yapmış, burnu havalarda bir zâtın hapisane içerisindeki tutumu, memleketinin insanlarını hor görmesi konu edilmiştir.
Olcaý, Hamdi	Arslan Horoz	38-39	[1950]	39- 45	Hikâye	Horoz dövüşlerinin yapıldığı bir mahallede bir çocuğun horoz alıp onu yetiştirmesi nihayetinde yetiştirdiği horozun mahallede horoz bırakmayarak ün salması; ancak bir gün horozun, iyi yetişmiş yavrusuyla beraber girdiği bir kavgada mundar ölmesi, dünya işlerinin tersine dönebileceği anlatılmıştır.

Aldanır, Selahattin	Tavla Şampiyonu	38-39	[1950]	41	Şiir	Tavla oyunundan bahsediliyormuş hissi veren şiirde memleket meselelerine değinilmiştir.
Karahun, Teoman	Gazetelere Göre	38-39	[1950]	47-51	Hikâye	Millî birlik ve beraberlik için uğraşır görünen insanların çıkarlarına göre hareket ettiği konu edilmiştir.
Altan, Çetin	Sinek Ve Arı	38-39	[1950]	49	Fıkra	Bir sinek ile arının hikâyesi mizahî bir üslupla anlatılmıştır.
Kurşunluoğlu, Mehmed Kemal	Vatan	38-39	[1950]	53-54	Şiir	Memleketin o dönemdeki hali ve insanlarından manzaraların aktarıldığı bir şiirdir.
Tarus, İlhan	Merhamet	38-39	[1950]	55-61	Hikâye	Sokakta gördüğü kör bir çocuğun, aç köpek yavrusunun merhamet damarlarını kabartması üzerine arkadaşının tesellilerine maruz kalan bir adamın dramı konu edilmiştir.
Meriç, Nezihe	Püf Noktası	38-39	[1950]	65-78	Hikâye	Hiçbir derdi olmamasına rağmen ruhen sıkılan genç bir kızın samimi insanlarla dolu ailesi, mahallesi, sosyal çevresi tasvir edilmiş, genç kızın aldığı basit bir haberle tüm sıkıntılarından kurtulması insan psikolojisinin ne derece değişken olabileceği vurgulanarak anlatılmıştır.
Pekin, Fuat	Devlet Resim Sergisi	38-39	[1950]	79-81	Tenkit	Ankara'da 15 Nisan 1951 tarihinde açılan Devlet Resim Ve Heykel Sergisi'nin tasvir ve tahlil edildiği bir yazıdır.
İlter, Şahap Sıtkı	Bir Köyden Bir İnsan İçin	38-39	[1950]	82-83	Tenkit	İbrahim Zeki Burdurlu'nun <i>Bir Köyden Bir İnsan</i> adlı şiir kitabı üzerine yazılmış bu yazıda, şairin hayran kaldığı toprak ana temasına aşırı bağlılığından dolayı muhtevanın ve şeklin zarara uğradığı, şairin şiirlerine şahsiyetini katamadığı ve duyguların yalnızca duygu olarak kaldığı, şiirlerinde özel bir

						ustalık gösteremediği belirtilmiştir.
Şengil, Salim	Fedailer	38-39	[1950]	84-85	Tenkit	Devlet Tiyatrolarında emek vermiş, canla başla çalışmış sanatkârların, Anadolu'yu karış karış gezerek sahneledikleri oyunlarla halkın kültür seviyesini yükseltmeye çabalayan sanatkârların, millî bir tiyatronun doğmasında büyük rolleri olacak sanat topluluklarının himaye gören bir müesseseden mahrum oldukları belirtilmiş, tiyatronun bir millet için önemi üzerinde durulmuştur.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	38-39	[1950]	86-87	Haber/ Yorum	Zafer mecmuasından Ahmet Muhip Dranas'ın bir yazısı ile Nokta mecmuasından bir yazı Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olmaları bakımından aktarılmıştır.
İmzasız	Nezihe Meriç	40-41	[1950]	6	Biyografî	Nezihe Meriç'in biyografisi bulunmaktadır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Bir Hikâyeciyi Takdim Ediyoruz	40-41	[1950]	7-8, 84-85	Haber/ Yorum	Bir sanatçının başlıca vasıflarından biri olarak şahsiyet unsuru ele alınmış, kendine mahsus bir görüş ve yaşayış tarzı kurabilen sanatçıların başarılı olduğu vurgulanmış ve bu vasfa sahip olarak Nezihe Meriç'in Türk hikâyeciliğinde önemli bir şahsiyet teşkil ettiği belirtilmiştir.
Meriç, Nezihe	Alaturka Şarkılar	40-41	[1950]	9-18	Hikâye	Samimi bir aile ortamının tasvir edildiği hikâyede radyoda çalan alaturka şarkılarla beraber hüzünlenip eski günleri, çocukluğunu, annesinin, çok sevdiği teyzesinin gençliklerini hatırlayan genç bir kızın iç dünyası konu edilmiştir.
Meriç, Nezihe	Evin Tuzu Biberi	40-41	[1950]	19-24	Hikâye	Küçük meselelerden dolayı küçük tartışmalar eden; ancak sonra hemen barışan ve birbirini seven karı koca

						arasındaki bağ, samimi bir üslupla anlatılmıştır.
Meriç, Nezihe	Kurumak	40-41	[1950]	25-33	Hikâye	İçinde bulunduğu hayat şartları dâhilinde kuruyup gittiğini hissedenden genç bir kadının derdini kimseye izah edemeyerek iç dünyasında huzursuzluklar yaşaması, etrafında yaşanan küçük hadiselerden mutluluk duyup daha sonra yeniden kendi dünyasına çekilmesi anlatılmıştır.
Meriç, Nezihe	On Sekiz Yaşında Biri	40-41	[1950]	35-40	Hikâye	On sekiz yaşında bir kızın aile ve sosyal çevresi etrafında şekillenen iç dünyası konu edilmiştir.
Meriç, Nezihe	Sinir Hastalıkları Mütahassısı	40-41	[1950]	41-49	Hikâye	Yaşadığı olaylarla psikolojisi yıpranmış genç bir kızın sinir hastalıkları doktoruna iç dünyasındaki gelgitleri anlatması konu edilmiştir.
Meriç, Nezihe	Keklik Türküsü	40-41	[1950]	51-60	Hikâye	Genç kızların alelade isteklerinden farklı olarak iç dünyasının sesini dinleyen bir kızın evlenmek üzere kapısına gelen doktorları, mühendisleri geri çevirip âşık olduğu sanatçı ruhlu bir adama kavuşamamanın acısını yaşaması anlatılmıştır.
Meriç, Nezihe	Dışarıklı	40-41	[1950]	61-69	Hikâye	Kasabada büyüyen ve şehirli biriyle evlenip şehir hayatını görmek isteyen bir kadının arzusuna ulaştıktan sonra şehirli kadınların haline, tavrına, yaşantısına özenerek onlara ayak uydurmaya çalışması konu edilmiştir.
Meriç, Nezihe	Oda Müziği	40-41	[1950]	71-79	Hikâye	Bir kadının farkında olmadan kocasına takındığı tavır ile aralarında kavga çıkmasına sebep olması, çocukluk ve ilk gençlik günlerini düşünerek hatıralarıyla hüzünlenmesi, küçük vesilelerle aile içindeki huzuru tekrar yakalaması anlatılmıştır.

İlhan Tarus, Ziya Termen, Hamdi Olçay, Şahap Sıtkı, Salim Şengil	Ne Düşünüyorlar?	40-41	[1950]	81- 84	Tenkit	O yıllarda yazı hayatına henüz atılmış olan Nezihe Meriç'in sanatçı kişiliği ve hikâyeleri üzerine değerlendirmeler yapılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Okuyucularımı za	40-41	[1950]	86	Haber/ Yorum	Derginin beşinci ciltten itibaren hikâye türünden başka diğer sanat türlerine de yer vereceği duyurulmuştur.
İmzasız	Umran Nazif	42-43	[1950]	6	Biyogr afi	Umran Nazif'in biyografisi bulunmaktadır.
Yiğiter], Ümran Nazif	Dairemiz	42-43	[1950]	7- 14, 70- 74	Hikâye	Fransızcadan ikmale kalmış bir gencin boşta geçecek olan bir senesini doldurması için eş dost tarafından ayarlanan bir daire işi ve gencin bu dairede geçirdiği günler, yaptığı ufak tefek işler içinde hayata dair bir bakış açısı kazanması anlatılmıştır.
Dağlarca, Fazıl Hüsnü	Karanlık Ve Yokluk İçindeydik	42-43	[1950]	9	Şiir	Şairin <i>İstiklal Savaşı</i> adlı eserinden bir şiiridir.
Abasıyanık] , Sait Faik	Yandan Çarklı	42-43	[1950]	15- 18	Hikâye	Ne türlü olursa olsun insanı insan olduğu için seven bir zihniyetin dış dünyayı benliğinin süzgecinden geçirerek anlatması konu edilmiştir.
Kemal, Orhan	Yüz Para	42-43	[1950]	19- 23	Hikâye	Yere düşen yüzlük bir banknota tesadüf edip talip olan iki adamın yolun ortasında duran parayı caddenin iki yanından sarmaları ve birbirlerine verdikleri karşılıklı gözdağı mizahî bir üslupla anlatılmıştır.
Aldanır, Selahattin	Seyyar Fotoğrafçı	42-43	[1950]	21	Şiir	Devlet dairelerine verilmek üzere vesikalık fotoğraf çektirecek olan kişinin fotoğrafçıya gittikten sonra bu tür işlerden ne kadar yıldıgını belli etmesi, hayata dair duyduğu isteksizlikten dolayı iç dünyasında baş gösteren isyanı konu edilmiştir.

Tarus, İlhan	Seyhan Nehri	42-43	[1950]	25-33	Hikâye	Seyhan nehrinin kıyılarında toprağa bağlı hayat sürdüren insanların nehir taşıdığı zamanlarda hayatta kalabilmek için verdikleri mücadele konu edilmiştir.
Taşer, Suat	Karınca, Bulut, Adam	42-43	[1950]	27	Şiir	Karınca'nın yaşam mücadelesi, insan ve tabiat ilişkisi gibi meselelerin ele alındığı bir şiirdir.
Meriç, Nezihe	Mademki Hayal Kurmak Bedavadır	42-43	[1950]	35-40	Hikâye	Hayal kurmaktan zevk duyan genç bir kızın zihni el verdikçe etrafında gördüğü şeyleri hayal dünyasına göre yorumlayışı anlatılmıştır.
Yücel, Can	Zurnada Peşrev	42-43	[1950]	37	Fıkra	Hikâyesi rihimde geçen bir fıkra yazısıdır.
Şengil, Salim	Penceredeki Pembe Işık	42-43	[1950]	41-49	Hikâye	Düşünceleri karmakarışık olan dalgın bir adamın iç dünyası konu edilmiştir.
Berk, İlhan	Hikâye	42-43	[1950]	42-43	Şiir	Şiire konu olduktan sonra yeniden şekillenen bir dünyanın varlığı ele alınmıştır.
Oğuzkan, A.Ferhan	Kismetçi	42-43	[1950]	51-60	Hikâye	Tüm gün çalışıp da kazandığı parayı, annesine sigara götürüp onu mutlu etme gibi saf bir düşünceyle girdiği ödüllü sigara olan bir şans oyununda kaybeden gencin dramı konu edilmiştir.
Eluard, Paul (Çev; Fuat Pekin)	Kırık Ayna	42-43	[1950]	59	Şiir	Paul Eluard'ın <i>Kırık Ayna</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Eluard, Paul (Çev; Fuat Pekin)	Metruk Şato	42-43	[1950]	59	Şiir	Paul Eluard'ın <i>Metruk Şato</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
İlter, Şahap Sıtkı	Gelin Dünya	42-43	[1950]	61-62	Tenkit	Sabih Şendil'in <i>Gelin Dünya</i> adlı eseri üzerine değerlendirmelerin bulunduğu yazıda, şairin şiirlerinde konu darlığı olduğu, üslupta samimiyetten uzak olduğu belirtilmiş, ne çevresindekileri söyleyebildiği ne de bireye yönelebildiği için eleştirilmiştir.
Berk, İlhan	İçerde Sanat Hareketleri,	42-43	[1950]	63-66	Haber/ Yorum	Batıdaki sanat faaliyetlerinden

	Dışarıda Sanat Hareketleri					bahsedilen yazıda, gerek tiyatro temsilleri olsun gerekse resim sergileri olsun sanatın çeşitli kollarının halka açık yerlere taşındığı belirtilmiş, sanatın sokağa, halkın içine indirilmiş olması takdir edilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	42-43	[1950]	67-69	Haber/ Yorum	<i>Yeni İstanbul</i> dergisinden F. Arıt'ın ve <i>Kaynak</i> dergisinden Avni Dökmeci'nin Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.
Özön, Mustafa Nihat	Hikâyemiz Üzerine Birkaç Söz	42-43	[1950]	75-79	Tenkit	Dönemin yeni hikâye yazarları ve hikâyecilikleri hakkında değerlendirmelerin bulunduğu yazıda, yazarların hikâyelerinde şahsiyetlerini ortaya koymak bakımından eksik kaldıkları, tasvirten kaçınmakla hata ettikleri, konuları hayattan almalarına rağmen ayniyet gösterip farklılık yaratamamaları belirtilmiştir.
Abasıyanık] , Sait Faik	İnsan Gibi Bir Şey: Huy	44	[1951]	7-14	Hikâye	İnsanı insan yapan ondaki huy özelliği konu edilmiştir.
Külebi, Cahit	Avrat	44	[1951]	9	Şiir	Yıllar geçtikçe saflığını kaybeden avratlardan bahsedilmiştir.
Külebi, Cahit	Katır	44	[1951]	9	Şiir	Dünya güzelliklerinin tadını çıkaramamak meselesi konu edilmiştir.
Asena, Orhan	Bir Ölü Evi	44	[1951]	15-21	Hikâye	Namuslu bir emekli memurun ölümü ardından tutulan naif yasa karşılık aile erkeklerinin merhum zatı unutarak kendi dertlerine düşmeleri konu edilmiştir.
Dağlarca, Fazıl Hüsnü	Ölçülmüş	44	[1951]	17	Şiir	Canlı bir insan ile cansız bir insanın hayattan çıkardıkları anlam arasındaki fark ele alınmıştır.
İlter, Şahap Sıtkı	Mümkün Olmayan	44	[1951]	25-31	Hikâye	Asfalt dökme işinde çalışan bir amelenin tüm gün bembeyaz çarşafılar

						içinde rahat bir yataкта rahat bir uyku çekeceğini hayal etmesi; ancak bu hayalini bir türlü gerçekleştirememesi anlatılmıştır.
Aldanır, Selahattin	Sansür	44	[1951]	27	Şiir	Düşünceleri özgürce dile getiremeyip çaresiz kalmaktan bahsedilmiştir.
Meriç, Nezihe	Aksaray Dolmuş	44	[1951]	33- 42	Hikâye	Aksaray dolmuşunda yolculuk eden bir kadının etrafındaki insanları gözleyip onlara kendince yüklediği anlamlar, yolculuk ederken gözlediği yerlerin hafızasında canlandırdığı hatıralar konu edilmiştir.
Cuney, William (Çev; Can Yücel)	Aynasızlık	44	[1951]	35	Şiir	William Cuney'in <i>Aynasızlık</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Şengil, Salim	Halk Eğitimi Üzerine	45	[1951]	5-6	Haber/ Yorum	Halk Eğitim Merkezleri'nin milletin kültür seviyesinin yükselmesinde önemli bir ol oynadığı ve bu sebeple Halk Eğitim Merkezleri'nin yapılandırılmasının gerektiği belirtilmiştir.
Akbal, Oktay	Bulutun Rengi	45	[1951]	7- 12	Hikâye	Çocukluk günlerine ait hatıraları, hayalleri ararken onların yerli yerinde eskisi gibi durmadıklarını, değiştiklerini hüznle karışık duygularla tasavvur eden bireyin hayal kırıklığı konu edilmiştir.
Birsel, Salâh	Kamer Hanımın Bir Üzüntüsü	45	[1951]	9	Şiir	Yıllar geçip yaşlandıkça insanın yaşamaya duyduğu isteğin azalması mizahî bir üslupla ele alınmıştır.
Asena, Orhan	Bir Ölünün Evi	45	[1951]	13- 14	Hikâye	Namuslu bir emekli memurun ölümü ardından tutulan naif yasa karşılık aile erkeklerinin merhum zatı unutarak kendi dertlerine düşmeleri konu edilmiştir.
Manav, Kemal Bekir	Düğme	45	[1951]	15- 27	Hikâye	Okul müdürü karşısında dik duruşunu koruyan soğukkanlı bir öğrencinin

						tavırları ve bu tavırlarla Müdür Beyi kızdırması konu edilmiştir.
İlter, Şahap Sıtkı	Zürriyet'e Dair	45	[1951]	16-17, 28-31	Tenkit	Samet Ağaoğlu'nun Zürriyet adlı eseri ve yazarın sanatçılığı hakkında yapılan tetkiklerin bulunduğu bir yazıdır.
Baykurt, Fakir	Garılar	45	[1951]	33-38	Hikâye	Bir köyde yağmur yağdığı zaman akan damları onarmak için dama kadınlarını çıkaran kocaların gamsızlıkları konu edilmiştir.
İmzasız	O Adam Kim Ve Bergama Sevdalıları	45	[1951]	35	Haber/ Yorum	O dönemde vizyonda olan bazı filmlerden bahsedilmiş, <i>O Adam Kim</i> ve <i>Bergama Sevdalıları</i> aldıkları filmler ayrıca tanıtılmıştır.
Müstecaplı, İlhan	Değişen İnsanlar	45	[1951]	39-43	Hikâye	Sanatçı hassasiyetinden akıl sağlığını yitiren bir adamın kendi sağlığındaki değişmeyi algılayamayıp insanların değiştiğini sanması konu edilmiştir.
Taşer, Suat	Mavili, Siyahlı, Beyazlı	45	[1951]	40-41	Şiir	Geçmiş günlere duyulan özlem, eskide kalan masumânelik ve yalnızlık duyguları konu edilmiştir.
Şengil, Salim	Gönderilen Yazılar Hakkında Düşüncelerimi	45	[1951]	45	Haber/ Yorum	Orhan Asena'nın <i>Ulukışla</i> , Sabih Şendil'in <i>İstanbul</i> , Semahat Gencer'in <i>Manisa</i> adlı yazıları hakkındaki düşünceler belirtilmiştir.
Şengil, Salim	Günlerin İçinden	46	[1951]	5-8	Hikâye	Bir gencin yatılı okulda okuduğu günlerde yatılı okumak kendi tercihi olmasına rağmen ailesine fazlaca hasret duyması, yatılı okula giderken duyduğu yabancılik hissi dile getirilmiştir.
Kemal, Orhan	Muska	46	[1951]	9-13	Hikâye	Babası yaşındaki kocasını evine bağlamak için hocaya muska yazdırmaya giden bir kadının beklentilerini hocada bulması konu edilmiştir.
İlhan, Attilâ	Hannelise	46	[1951]	12-13	Şiir	Karamsarlık ve başkaldırı havalarının hâkim olduğu şiirde yağmurlu bir

						havada Paris ve hatıralar ele alınmıştır.
Meriç, Nezihe	Dağılıp	46	[1951]	15-20	Hikâye	İtalya'nın eski kalabalık sokaklarında yaşanan günlerin hatıraları ve bu hatıraların ilerleyen zaman içinde yalnızca hatıralarda kaldığı, eski tadı vermediği anlatılmıştır.
Aldanır, Selahattin	Naşiri Efkar	46	[1951]	17	Şiir	Orhan Veli'nin vefatına atfedilmiş bir şiirdir.
Bener, Vüs'at O.	Sarhoşlar	46	[1951]	21-29	Hikâye	Dört sarhoş arkadaşın at arabasıyla çiftlikte yaşayan diğer bir arkadaşlarının yanına gidip içki meclisi devam ettirmek istemeleri, aralarında geçen diyaloglar, hikâye kahramanının iç dünyasının süzgecinden geçirilerek onun memnuniyetsiz ve karamsar havasına göre anlatılmıştır.
Tümer, İrfan	Jonny Belinda	46	[1951]	24-27	Tenkit	Ankara sinemalarında gösterime başlayan <i>JonnyBelinda</i> adlı filmin tanıtımı yapılmış, film hakkındaki kanaatler belirtilmiş ve film teknik açıdan incelenmiştir.
İlter, Şahap Sıtkı	Yazma	46	[1951]	28-29	Tenkit	Can Yücel'in ilk şiirleri ve şairin edebî kişiliği hakkında kanaatlerin belirtildiği yazıda, Can Yücel'in genç bir şair olmasına rağmen nitelikli şiirler kaleme aldığı, şiirlerinde okuyucuyu saran bir hava olduğu belirtilmiştir.
Taşer, Suat	Tiyatro Eserinin Unsurları	46	[1951]	31-34	Makale	Tiyatro unsurlarından herhangi birini baş unsur saymanın yanlışlığı vurgulanmış, konu, dil, entrika ve karakter gibi unsurların birleşmesinden oluşan piyesin aktif yapısını aksiyonun sağladığı belirtilmiş ve bir tiyatro eserindeki iki temel aksiyon teknik açıdan açıklanmıştır.

Şengil, Salim	Gönderilen Yazılar Hakkında Düşüncelerimi	46	[1951]	37-38	Haber/ Yorum	Yazılarını dergide yayınlamak amacıyla gönderen yazarların yazıları hakkında belirtilen görüşler bulunmaktadır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	46	[1951]	41-42	Haber/ Yorum	<i>Varlık</i> dergisinden Oktay Akbal'ın Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan bir yazısı aktarılmıştır.
Olçay, Hamdi	Mardinli Abdi	47	[1951]	5-10	Hikâye	Ailesini memleketinde bırakıp okumaya giden bir gencin kıtı kıtına geçindiği harçlığıyla kendini mutlu etmek için yaptığı sosyal faaliyetler konu edilmiştir.
Yiğiter, Ümran Nazif	Çağrı	47	[1951]	11-17	Hikâye	Başını belaya sokmak istemeyen bir adamın savcıya şikâyetle bulunduğu bir konu hakkında yapılan çağrıya geri dönmemesi, kendi halinde sürdürdüğü yaşamına devam etmek istemesi konu edilmiştir.
Dağlarca, Fazıl Hüsnü	Yaşamak	47	[1951]	13	Şiir	Tabiatın sonsuzluğunda iç benin sesi aranmış, varlık meselesi ele alınmıştır.
Akbal, Oktay	Ester İle Roza	47	[1951]	19-30	Hikâye	Hatıralar ve hayallerle örülü hikâyede iki genç erkeğin arkadaşlıkları, sokağında sinema olan bir çevrede Musevî kızların rahatlıkları ele alınmış, hikâyenin kahramanı olan iki arkadaşın birinin bu çevreyi ve Musevî kızlarını iç dünyasında anlamlandırması, eskide kalmış gençlik günlerini hüznü bir şekilde hatırlaması konu edilmiştir.
Taşer, Suat	Geceden Notlar	47	[1951]	22-23	Şiir	Dış dünyanın karanlık çöktükten sonraki görüntüsü ve kişide yarattığı duygular ele alınmıştır.
Bener, Vüs'at O.	Sarhoşlar	47	[1951]	33-43	Hikâye	Dört sarhoş arkadaşın at arabasıyla çiftlikte yaşayan diğer bir arkadaşlarının yanına

						gidip içki meclisi devam ettirmek istemeleri, aralarında geçen diyaloglar, hikâye kahramanının iç dünyasının süzgecinden geçirilerek onun memnuniyetsiz ve karamsar havasına göre anlatılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	47	[1951]	45-46	Haber/ Yorum	<i>Pazar Postası</i> dergisinden Cüneyt Arcayürek'in Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan bir yazısı aktarılmıştır.
İmzasız	Bize Gelen Kitaplar	47	[1951]	47-48	Haber/ Yorum	Profesör Heinrich Kisch'in <i>Kadın Ve Evlilik Hayatı</i> adlı kitabı ile Suat Taşer'in <i>Üç Duvarlı Dünya</i> adlı kitabı tanıtılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Yeni Serimize Başlarken	1	[1952]	6	Haber/ Yorum	Dergi yeni bir seriye başlamaktadır, yeni serisine nasıl ve ne şartlar altında başladığını da aktarmaktadır.
Ağaoğlu, Samet	Baba Ve Oğul	1	[1952]	7-16	Hikâye	Hikâyede yeni mezun olmuş bir evlat ve kendisi küçükken ona vuran bir babanın pişmanlık, sevgi ve bağlılık duyguları içerisinde mezuniyet sonrası aralarında geçenler konu edilmiştir.
Tarancı, Cahit Sıtkı	Bağlılık	1	[1952]	11	Şiir	Büyük bir aşkla bağlanmış sevgiliye sesini duyurmak isteyen bir âşığın hali işlenmiştir.
Şengil, Salim	Yaban Nanesi	1	[1952]	21-23	Hikâye	Yalnız bir adamın realiteden uzaklaşıp kurduğu hayaller ve daha sonra gerçek dünyaya yeniden dönüş hikâyesi anlatılmıştır.
Pekin, Fuat	Opera: TOSCA	1	[1952]	24-28	Tenkit	Nurullah Taşkıran ile Semiha Berksoy'un canlandırdığı <i>Tosca</i> operasından sonra Savni Subaşı ile Leyla Gençer'in o günlerde temsil ettiği <i>Tosca</i> operası değerlendirilmiştir. <i>Tosca</i> operasına gelene kadar aşılan mesafeyi tayin

						edebilmek için diğer temsillerin adı sayılmıştır. Leyla Gençer ile Savni Subaşı'nın sanatçılıkları da eleştiriye tâbi tutulmuştur. Münekkîd Avrupa'da gördüğü temsiller ile Devlet Operası temsilleri arasında mukayese de yapmıştır.
Meriç, Nezihe	Narin	1	[1952]	29-32	Hikâye	Teması yalnızlık olan bir hikâyedir. Kendi yalnızlığında kaybolmuş bir kadının karanlık zihin dünyasını ve diğer insanların yalnızlık serüvenlerini izlenimler vasıtasıyla aktaran bir hikâyedir.
Emek, Reşat Cemal	Beşik	1	[1952]	31	Şiir	Şair, kendine has ses ve söyleyiş tarzıyla bir beşik gibi sallanan zihninin çalkantısını, dış dünyayı algılayışını, "sallanıyor" eyleminin çoğunluk tekrarıyla ifadeye çalışan bir şiir kaleme almıştır.
İlhan, Attilâ	Fransız Sinemasının Geçirdiği Buhran	1	[1952]	34-37	Makale	Fransız filmciliğinin Avrupa sineması içindeki önemli yerinden, Fransız filmciliğinin geçirdiği buhranın sebeplerinden, Fransız sinemasını kurtarmak için aktörler, rejisörler, teknisyenlerin harekete geçip çözüm olarak öne sürdüğü önerilerden bahsedilmiştir.
Taşer, Suat	Cıgaramın Dumanı	1	[1952]	38	Şiir	İkinci Dünya Savaşı'ndan kalma etkilerin görüldüğü şiirde korku ve felaket öncesi insana sıkıntı veren sezilenmeler, dünyanın halini tayin edemeyen bireyin ruhunda oluşmuş yaralar işlenmiştir diyebiliriz.
Özay, Mahmut	Kargalar	1	[1952]	39-42	Hikâye	Mizahî bir yaklaşımla Anadolu halkının düşünce yapısını ifadeye çalışan bir hikâyedir.
Dağlarca, Fazıl Hüsni	Üstüne	1	[1952]	41	Şiir	Şair; dünya aç ve perişan bir haldeyken kendi halinde mutlu mesut

						yaşayan duyarsız bahtiyar insanları eleştirmektedir.
Abasıyanık] , Sait Faik	Haritada Bir Nokta	1	[1952]	43- 50	Hikâye	Hikâye, dar bir çevrede küçük insanların yaşantılarına sığdırdığı büyük dünyalarının kurgulanışıdır. Sevgi ve merhamet duyguları ağır basan hikâyede yazar mazlum insanların meselesini yazmak istemiştir.
Bener, Vüs'at O.	Akraba	1	[1952]	51- 66	Hikâye	Hikâyede olaylar, kahramanın iç dünyasında ayrı serüven, gerçekte ise daha ayrı bir serüvendir. Üç bekâr erkeğin paylaştığı soğuk evde kahramanın uykuya dalamamasından dolayı şikâyetçi bir ruh haliyle zaten sıkıntı atmosferinin mevcut olduğu bir gecede olup biten ilginç hadiselerden ibaret hikâyede tema olarak küçük insanların büyük yüreklerinde yatan cesarete hayret etmekle zihninde çatışan duyguları anlatan yazarın toplumsal meselelere bakışını alabilmek mümkündür.
Şatıroğlu], Aşık Veysel	Gönüle Öğüt	1	[1952]	59	Şiir	Şiirin başlığından da belli olduğu gibi şairin amacı nice gönüllere öğüt vermektir.
Dilligil, Turhan	Ankara Ve İstanbul Temsillerine Toplu Bir Bakış	1	[1952]	68- 72	Tenkit	Ankara'daki Opera'da oynanmış Puccini'nin <i>Tosca</i> 'sı, Büyük Tiyatro'da oynanmış <i>Miras</i> dramı ve Küçük Tiyatro'da oynanmış <i>Kadının Fendi</i> komedisi değerlendirilmiştir. İstanbul'daki diğer temsilleri de ele alan Dilligil oyuncuların sanatlarına da değinmiştir.
Kurşunluoğlu], Mehmed Kemâl	Ölümlü Dünya	1	[1952]	71	Şiir	İnce Memet'in ölmek üzereyken ki halinin ifadesi ve daha sonra ardında bıraktığı ölümlü

						dünyanın hali acıklı bir şekilde verilmiştir.
İmamoğlu, İsmet	Deniz Köpüğü	1	[1952]	73-76	Hikâye	Toplumsal en küçük birimi olan aile kurumu içerisinde herhangi bir ailenin yaşayabileceği olayları ve ailenin her bireyi üzerinde yarattığı etkiyi açık ve dolaysız bir şekilde okuyucunun dikkatine sunulmuştur.
Caldwell, Erskine (Çev; M. Zeki Gülsoy)	Joe Craddock'un İhtiyar Karısı	1	[1952]	77-78	Hikâye	Erskine Caldwell'in <i>Joe Craddock'un İhtiyar Karısı</i> adlı hikâyesinin tercümesi verilmiştir.
Tarus, İlhan	Dil Ve Nesiller: Peyami Sefa'nın Hiddeti	2	[1952]	6-8	Tenkit	İlhan Tarus Peyami Sefa'nın yeni nesirden bahsederken o zamanın yeni nesline hücum etmesine sert bir üslupla karşı çıkmıştır.
Meriç, Nezihe	Öğretmen	2	[1952]	9-14	Hikâye	Hikâyenin kahramanı, yalnızdır ve dâhil olduğu topluluk ile arasındaki bağı yalnızca maddî olarak bedenlen sağlar. Amaç; yalnız olanın ayrımına vardırarak ve kişi ile toplum arasındaki ayrılığı vurgulamaktır.
Körükçü, Muhtar	Dişçi	2	[1952]	15-19	Hikâye	Hikâyede, kahraman zaman ve mekân koşullarının dış ağırsı açısından olumsuz sonuçlar doğuracağını izah ederek anlatmaya başlar. Menfaatine göre davranan insanların, sahtekârlık edenlerin ve cahil insanların toplum huzuru açısından teşkil edeceği hikâyenin temasını vermektedir.
Atok, Oğuz Kâzım	Bir Resim Sergisi	2	[1952]	17	Şiir	Şairin zihninde bir sergi salonu, sergide tablolar ve o tabloları görmeye gelen insanlar vardır. Şiirin temasını oluşturan zihniyet de budur diyebiliriz.
Şengil, Salim	Öteye Doğru	2	[1952]	20-26, 77-78	Tenkit	Derginin bir önceki sayısında temsili için hazırlıklarına başlandığı duyurulan <i>Öteye Doğru</i> oyunu ile ilgili memnurluk

						ifade eden bir yazıdır. Yazıda ayrıca tiyatronun amaçları, söz konusu oyunun konusu, oyuncular ve teknik kusurları üzerinde de durulmuştur.
Tarus, İlhan	Sevda	2	[1952]	27-34	Hikâye	İlhan Tarus realist bir yaklaşımla cahil insanların oluşturduğu toplumdaki medeniyet noksanlığı üzerinde durmuştur.
Bener, Vüs'at O.	Boş Yücelik	2	[1952]	35-39, 59	Hikâye	Hikâyenin adı, eserin temasını da vermiştir. Hikâyenin kahramanı Hilmi; lise arkadaşı Âsım'ın boş yüceliğini birkaç örnekle aktararak tafsilata dahi lüzum görmeden kanıtlamıştır. Yazarın amacı, toplum içinde bir zamanlar aynı çevreyi paylaşmış, aynı çevrede yetişmiş olsalar dahi bazı insanların yapı bakımından farklılık gösterip sosyo-kültürel açıdan yücelme istidadını gösteremediklerini anlatmaktır.
Aldanır, Selahattin	Kış	2	[1952]	37	Şiir	Tabiata dair izlenimlerin aktarıldığı bir şiirdir.
İmzasız	Yarasa	2	[1952]	41-43	Tenkit	Ankara Devlet Operası'nda oynanan Yarasa operetinden, bir operetin görev ve vasıflarından ve Türk seyircisinin müzik zevkinin gelişmesinde opera müziğini anlamasının seyirciye sağladığı pedagojik rolden bahsedilmiştir.
Kemal, Orhan	Duvarcı Celâl	2	[1952]	45-50	Hikâye	Hikâyenin temasında dedikodunun toplumun ve bireyin üzerindeki yargılayıcı etkisini ve bu etki ile ne gibi olumsuz sonuçların doğmasına sebep olacağını vardır.
Dağlarca, Fazıl Hüsnü	Akdeniz III	2	[1952]	47	Şiir	Şair, tabiat veya dış dünya karşısındaki duruşunu ve tabiatın kendi varlığı ile olan münasebetini işlemiştir.

Tümer, İrfan	Cyrano De Bergerac	2	[1952]	51-53	Tenkit	<i>Cyrano De Bergerac</i> adlı dramın kusurları maddeler halinde verilmiş ve kusurların nedenleri üzerinde de durulmuştur.
Âşık Hüseyin	Güzelleme	2	[1952]	54	Şiir	Klasik halk şiiri tarzında yazılmış bir şiirdir.
Kocagöz, Samim	Alışveriş	2	[1952]	55-59	Hikâye	Toprağa bağlı hayat ve güç hayat şartları gibi temalardan oluşan bir hikâyedir.
Taşer, Suat	Ağaç Böyle Dedi	2	[1952]	61-62	Şiir	Şiir, muhteva bakımından tek bir temin bünyesinde birçok dallara ayrılmaktadır. Bu tema ise insanın varolma trajedisi üzerine kurulmuştur.
Şengil, Salim	Açık Teşekkür Ve İmzasız Bir Mektuba Zarurî Cevap	2	[1952]	63-64, 76	Konuşma	Dergiye gelen biri teşekkür diğer imzasız iki mektuba Salim Şengil tarafından yazılan cevap verilmiştir.
Karasu, Bilge	Depo	2	[1952]	65-69, 76	Hikâye	Bir depo, yazar tarafından kişileştirilerek kendi hikâyesini yazmıştır. Yalnız olan depo okuyucuya neler yaşadığı veya yaşamadığını anlatır ve zaman algısından ayrı yaşadığını hissettirir.
İlter, Şahap Sıtkı	Bize Gelen Kitaplar: <i>Güzel Aydınlık- Sam Amca- Gar Saati</i>	2	[1952]	71-75	Haber/ Tenkit	Necati Cumalı'nın <i>Güzel Aydınlık</i> şiir kitabı, Samim Kocagöz'ün <i>Sam Amca</i> hikâye kitabı ve Ümrân Nazif'in <i>Gar Saati</i> hikâye kitabı değerlendirilmiştir.
Şengil, Salim	Yabancı	3	[1952]	7-10	Hikâye	Bir yabancıнын tren altında kalmasıyla hatıraları canlanan adamın kendisinin de bir zamanlar kaldığı bir yerde her daim yabancı sıfatıyla anıldığını anlatan olaylar hikâye edilmiştir.
Birsel, Salâh	Hüsamettin Bozok İçin Köçekçe	3	[1952]	10	Şiir	İlk bakışta hiçbir anlamı olmadığı düşünülen şiir, Salâh Birsel'in kendine has ifade tarzı ile dünya işlerinden bahsetmektedir diyebiliriz.
Tarus, İlhan	Yırtıcı Kuşlar	3	[1952]	11-16	Hikâye	Beş yıl hapisshanede kalan bir adam, eğer bir gün dışarı çıkarsa dostlarının, tanıdıklarının

						ona yardımcı olacağını düşündü; fakat çıktığında ise umduğunun aksine yardım istediği insanlar ona arkasını döndü.
Necatigil, Behçet	Evlerle Savaş	3	[1952]	17-18	Şiir	İnsanların evlerle olan alışverişi, evlerin insanlardan bekledikleri sembolik bir tarzda işlenmiştir.
Sarı, Ali	Yarasa	3	[1952]	20-28	Tenkit	Avrupa sahnelerinde birbirinden biraz farklı iki metne dayanarak oynanan bu operetin iki metni arasındaki farkları izah edilmiş ve işini iyi yaptığı iddia edilen Muhsin Ertuğrul'un birinci metne sadık kaldığı söylenmiştir. Genel olarak neşeli bir operet olduğu vurgulanan Yarasa operetinin dekorundan, mizansenlerinden ve aktörlerinden de bahsedilmiştir.
Kocagöz, Samim	Esnaf (Delikanlı- Portakal- ... Ve Kıza Dair)	3	[1952]	29-36	Hikâye	Köyden şehre gelip hayatını kazanmak isteyen bir delikanlının portakal satıcılığı yaparken şehrin ona dar gelmesi, şehirde vurulduğu bir kıza köyde alıştığı gibi dar çevrenin tam tersine şehrin geniş çevresinde ulaşamaması ve aniden aldığı kararla köyüne dönmek istemesi hikâye edilmiştir.
Dağlarca, Fazıl Hüsnü	Akdeniz IV	3	[1952]	33	Şiir	Kozmik âlem ver yeryüzünün lirizm ve sembolizm ile işlenişi görülmektedir.
Olçay, Hamdi	Çoban	3	[1952]	37-41	Hikâye	Hayattaki tek can yoldaşı bir köpek olan çobanın köpeğine ağa tarafından el konulması ile çobanın köpeğine olan sadakati ve ağanın acımasızlığı hikâye edilmiştir.
Vardar, Celâl	Yaz Kokusu	3	[1952]	39	Şiir	Baharın gelmesiyle tabiatın uyanışı; fakat bu baharın diğer baharlardan farklı oluşu işlenmiştir.

Timur, Saadet	Bir Boş Araba Geçip Gitti	3	[1952]	43-46	Hikâye	Genç bir adamın sokakta görüp etkisinde kaldığı bir beyefendiyi takibiyle onun hakkında öğrendiklerini ve öğrenemeyip de yorumladıklarını anlatan bir hikâyedir.
Sarı, Ali	Cyrano De Bergerac Niçin İyi Oynanmadı	3	[1952]	47-54	Tenkit	Genç rejisör Mahir Canova'nın mesleğindeki kifayetsizliği yüzünden doğru bir şekilde sahneye konamayan <i>Cyrano De Bergerac</i> oyununun başarısızlığındaki etkenler dekor, mizansenler, sahne müzikleri, şahıslar gibi unsurlar etrafında incelenmiştir.
Atmaca, Osman Naci	Davulcu Süleyman	3	[1952]	55-58	Hikâye	Davul çalarak geçimini sağlamaya çalışan bir göçmenin çaresizce derdini anlattığı komiserle aralarında geçen diyalog hikâye edilmiştir.
Baykurt, Fakir	Taşçıların Gecesi	3	[1952]	60-66	Hikâye	İşçi- patron ilişkisine göre tutmalık yapan işçilerin gece yarısı ateşin başında toplanıp birbirlerine dert yanmaları anlatılmış, temiz yürekli bir gencin üzerinden işçilerin de okuma sevdasına gönül verebileceği, makineleşme ve insan sevgisi konu olarak işlenmiştir.
Tarus, İlhan	Yerli Eserler Meselesi	3	[1952]	67-71	Makale	Tiyatro sanatında eser meselesi üzerinde durulmuş, garp anlayışına göre Türk tiyatrosunun ilk örneklerini ne zaman vermeye başladığı, tercüme ve adaptasyon metinler nasıl olduğu, bir tiyatro eserinin Türkçe olup olmadığına bakmaksızın o eserde ilk önce beynelmilelik vasfının aranması gerektiği, tiyatro ile ilgili çalışmalarda bulunanların hangi vasıflara sahip olması gerektiği gibi

						meseleler izah edilmeye çalışılmıştır.
Şatıroğlu], Âşık Veysel	Deniz	3	[1952]	72	Şiir	Dört kıtadan oluşan şiirde gönül derdinden yanan âşığın meseleleri vardır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	3	[1952]	74- 77	Haber/ Yorum	<i>Pazar Postası</i> 'ndan Suat Taşer'in, <i>Vatan</i> gazetesi ilave ekinden Oktay Akbal'ın, <i>Trakya Sesi</i> 'nden Salih Şendil'in ve <i>Akın</i> 'dan Salâh Birsell'in Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı yazıları aktarılmıştır.
Olçay, Hamdi	Ana Kadın	4	[1952]	7- 12	Hikâye	Bir köyde yaşayan kalabalık bir ailenin bireyi olan Ana kadın bir gün tarlada çalışırken her zaman çalışanlara yemek getiren kızı o gün gelmeyince eve kızına bakmaya gider ve kızının çobanla kaçtığını öğrenir. Hikâye daha sonra, bu durumu öğrenen Ana kadın ile kocası arasında geçen diyaloglar ve kocasının kızını vurmak üzere yola çıkmasıyla devam eder.
Dağlarca, Fazıl Hüsni	Akdeniz V	4	[1952]	9	Şiir	Şiirin belirgin temaları, varlığın idraki, yeryüzü, şairin kendi şahsiyetini bulduğu kozmik âlem ve aşktır.
İlhan, Attilâ], Arif Kaptan	İhsan Cemal'in Resim Sergisi	4	[1952]	13- 15	Tenkit	İhsan Cemal'in ilerlemiş yaşına rağmen çağına ayak uydurup genç resimler yaratabilmiş olması, gerçek sanatın özellikleri, resim sanatında mevzu ve söz konusu serginin mahiyeti gibi meselelerden bahsedilmiştir.
Bener, Vüs'at O.	Kibrit	4	[1952]	17- 27	Hikâye	Tren bekleyen iki insanın aralarındaki kibrit alışverişiyle birbirlerine aşına olmalarından sonra aynı trene binip tren hareket ettikten sonra aralarında geçen diyaloglar, trenin içindeki insanların hal tasvirleri ve tüm bunlarla beraber

						gösterilmek istenen insan ilişkileri hikâye edilmiştir.
Taşer, Suat	İçimde	4	[1952]	20-21	Şiir	Bir akarsu misali yoluna çıkan ne var ne yoksa kendine katıp giden bir kimseyi anlatmaktadır.
Sarı, Ali	Branda Bezi	4	[1952]	29-33	Tenkit	Aktörlerin yerli eserleri oynayarak daha başarılı olabilecekleri, Branda Bezi adlı oyunun hangi meseleleri ele aldığı, teknik açıdan zayıflığı, yabancı oyunlarla olan bazı benzerlikleri üzerinde durulmuş ve oyundaki aktörlerden de bahsedilmiştir.
Tarus, İlhan	Radyoda Kayıp Saatler	4	[1952]	36-37	İlan	Bazı vilayetlerden kaybolmuş insanların duyurusu yapılmıştır.
Timur, Saadet	Geçmiş Günler	4	[1952]	37-42, 54	Hikâye	Bir baba ile kızının daha önce ayrıldıkları eski evlerine, söz konusu evi kiraya vermek üzere geri dönmeleri, döndükleri evin çevresindeki değişen değişmeyen her şeyi gözleyip geçmiş günleri özlemle hatırlamaları ve daha sonra hatıralara dayanamayan babanın erkenden dönmek istemesi konu edilmiştir.
Şatıroğlu], Aşık Veysel	Kızılırmak	4	[1952]	40-41	Şiir	Kızılırmak'ın ne canlar yaktığından şikâyet edilmektedir.
Üren, Eşref	XIII. Devlet Resim Ve Heykel Sergisi	4	[1952]	44	Tenkit	Sergi için eser seçen jüri eleştirilmiş, jüri arasında fikir ve anlayış birliğinin sağlanamadığı, sergideki eserlerin de az olduğu vurgulanmıştır.
Karasu, Bilge	Sarı Leke	4	[1952]	45-52	Hikâye	İki arkadaş evde içerken aralarında geçen bir münakaşa esnasında iki arkadaştan biri nöbet geçirerek bayılır; fakat diğeri münakaşanın verdiği kızgınlıkla ona yardım etmeden çıkar gider. Çıkıp giden gencin pişmanlıkları, çevreye olan dikkati ve çelişkileri ile birlikte devam eden hikâye nöbet geçiren gencin iyileşmiş olduğunu

						ifade ederek son bulur.
Üstün, Nevzat	Bekâr Yaylası	4	[1952]	49	Şiir	Bekâr olmaktan hoşnutluk duyan bir kimsenin telkinleri konu edilmiştir.
Başar, Melih	Yurda Dönüş	4	[1952]	53-54	Haber/ Tenkit	Türk sineması ile beraber yerli filmciliğin sanat değeri açısından neden yükselmediği, Nedim Otyam'ın Kore savaşını konu alan <i>Yurda Dönüş</i> adlı filmi ve filmin yerli filmler arasındaki yeri gibi meseleler üzerinde durulmuştur.
Meriç, Nezihe	İnceden	4	[1952]	57-63	Hikâye	Kimsenin kimseyi anlayamadığını düşünen üç sarhoş arkadaşın gece yarısı, sokak lambaları altında yürürken aralarında geçen diyaloglar hikâye edilmiştir.
Şengil, Salim	Geçit	4	[1952]	65-66	Hikâye	Karşıdan karşıya geçerken her zaman ezilmek tehlikesiyle içi burkulan yaşlı bir adamın ezildiğini hayal etmesi ve hala içinde var olan yaşama isteği konu edilmiştir.
Kurşunluoğlu], Mehmed Kemal	Âşıkane	4	[1952]	76	Şiir	Bir adamın taparcasına sevdiği eşine ait duygularını konu alan bir şiiirdir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	4	[1952]	77-79	Haber/ Yorum	<i>Akın</i> 'dan Sabih Şendil'in bir yazısı ve <i>Yeryüzü</i> 'nden imzasız bir yazı Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olması sebebiyle aktarılmıştır.
Şengil, Salim	Esendal'ın Hayatı	5	[1952]	7-8, 94	Biyografi	Memduh Şevket Esendal'ın biyografisi verilmiştir.
Esendal, Memduh Şevket	Taş Havan	5	[1952]	9-15	Hikâye	Köyün birinde maarif müdürü, kavuk müzesi yapmak bahanesiyle kavuk taşını yerinden sökerek kavuğu alır. Köyün doktoru dâhil ahali buna hayret etse de kavuk taşı yerinde çıkarılmıştır. Maarif müdürü bir hafta sonra işten alınır; fakat kavuk

						taşı da bir tellalın elinde havan olur, sonra bir başkasının eline geçer de doktor onun elinde kavuk taşına tesadüf eder. Garip olayların ardından taş havana dönen kavuk taşının ve bu olayların sürecinde insanların aldığı tavrın hikâyesi konu edilmiştir.
Aldanır, Selahattin	Memduh Şevket Esendal	5	[1952]	17	Anı	S. Aldanır'ın Esendal'a ait düşüncelerine yer verilmiştir.
Ataç, Nurullah	M.Ş.E.	5	[1952]	17	Anı	Ataç'ın Esendal ve hikâyeleri hakkındaki düşüncelerine yer verilmiştir.
Aytekin, Halil	Ardından	5	[1952]	17-18	Anı	Halil Aytekin'in Esendal ve hikâyeleri hakkındaki düşüncelerine yer verilmiştir.
Manav], Kemal Bekir	M.Ş.E. İçin	5	[1952]	18	Anı	Kemal Bekir'in Esendal'a ait anılarına yer verilmiştir.
Bener, Vüs'at O.	İlk- Son	5	[1952]	18-19	Anı	Bener'in Esendal ve sanatçılığı hakkındaki düşüncelerine ve Esendal ile ilgili anılarına yer verilmiştir.
Tecer, Ahmet Kutsi	Esendal -I-	5	[1952]	21-25	Anı	Tecer, Esendal ile ilgili hatıralarından yola çıkarak yazarın kişiliği hakkındaki düşüncelerini ve Esendal'ın gençlik ve iyi bir Türkiye için sarf ettiği çabayı anlatmıştır.
Esendal, Memduh Şevket	Bu Sıska Karı	5	[1952]	27-33	Hikâye	Bir başka erkeğin zulmünden kurtardığı sıska kadına bakmakla iyilik ettiği anlaşılan bir ustanın kendi yalnızlığına ortak ettiği kadın, usta onu sokağa atmasın diye bir dediğini iki etmezken usta da onu nihayetinde bir gün nikâhına alır. Bir akşam ustaya misafirlğe giden ustanın arkadaşı olan biteni hayret ederek sonra anlayışla karşılayarak dinlemiş ve usta ile arkadaşı arasında geçen bu diyaloglar, olaylarla birlikte hikâye edilerek anlatılmıştır.

Çal, Kemal	Yolculukta	5	[1952]	34	Anı	Esendal'ın Türk edebiyatı tarihindeki mahiyetinden bahsedilmiştir.
Dalsar, Fahri	Memduh Şevket'in Bir Yazısı	5	[1952]	34-36	Anı	Esendal'ın bir yazısı üzerine yaşananlardan ve Esendal'ın kişiliğinden bahsedilmiştir.
Erim, Nihat	Kendi Felsefesini Yaratan Adam	5	[1952]	36-38	Anı	Nihat Erim, Esendal'ın kişiliği hakkındaki düşüncelerinden ve Türk gençliğine sağlamaya çalıştığı faydalardan bahsetmiştir.
Abasıyanık], Sait Faik	Ölen İyi Hikâyeciyi	5	[1952]	38-39	Anı	Sait Faik, Esendal'ın edebiyatı ne kadar çok sevdiğinden bahsetmiş ve onun edebî şahsiyetinden çıkarımlar yaparak diğer şahsiyetini de anlatmaya çalışmıştır.
Tarus, İlhan	Esendal'ın Sanat'ı	5	[1952]	41-45	Makale	Esendal'ın sanatı hakkında yazılmış bir yazıdır.
Esendal, Memduh Şevket	Hâmit İçin Bir Yazı	5	[1952]	47-56	Hikâye	Hâmit'in ölüm yıldönümü için yazı yetiştirmeye çalışan iki arkadaşın birinin Hâmit'in eserlerinden okumamış olup da şairi kâh göklere çıkarıp kâh yerlere vurabilmesi ve arkadaşının buna hayret etmesine rağmen yazı basıldıktan sonra yazıyı çoğu kişinin beğenmesi konu edilmiştir.
Gülek, Kasım	Memduh Şevket Esendal	5	[1952]	57-58	Anı	Kasım Gülek, Esendal'ın siyasî ve sosyal hayatından bahsetmiştir.
Kocagöz, Samim	Memduh Şevket Esendal'ın Ardından	5	[1952]	59	Anı	Kocagöz, Esendal'ın hikâyeciliğinden ve hikâyelerinin kendi sanatında yarattığı etkiden bahsetmiştir.
Yiğiter], Ümran Nazif	M.Ş.E.	5	[1952]	60-61	Anı	Esendal'ın şahsiyetinden bahsetmiştir.
Olçay, Hamdi	M.Ş.E.	5	[1952]	61-62	Anı	Türk hikâyeciliğinin Esendal'a çok şey borçlu olduğundan bahsetmiştir.
Onan, Necmeddin Halil	Rahmetli Esendal Hakkında	5	[1952]	62-63	Anı	Esendal'ın siyasî ve sosyal hayatındaki kişiliğinden bahsetmiştir.
Ozansoy, Munis Faik	Memduh Şevket Esendal	5	[1952]	65-66	Anı	Esendal'ın eserlerinden ve eserlerinin muvaffakiyetinden

						bahsetmiştir.
Sayılgan, Aclan	Onun İçin	5	[1952]	66	Anı	Esendal'ın eserlerinden ve onların kendisinde yarattığı etkiden bahsetmiştir.
Tarancı, Cahit Sıtkı	İşte Hikâyeci	5	[1952]	66-67	Anı	Esendal'ın edebî şahsiyetinden bahsetmiştir.
Taşer, Suat	Öz İnsan, Özlü Hikâyeci	5	[1952]	67-68	Anı	Esendal'a hakkındaki düşüncelerinden bahsetmiştir.
Tirali, Naim	Esendal'ı Son Ziyaret	5	[1952]	68-71	Anı	Cahit Külebi ile birlikte Esendal'a yaptıkları ev ziyaretindeki anılarından bahsetmiştir.
İlter, Şahap Sıtkı	Hikâyeci Esendal	5	[1952]	72-74	Makale	Esendal'ın hikâyeciliğinin Çehov'unkine hangi yönlerden benzediğini, yazarın <i>Ayaşlı Ve Kiracıları</i> adlı romanı ile hikâyeleri arasındaki benzerlikleri, <i>Ayaşlı Ve Kiracıları</i> romanı hakkında düşündüklerini anlatmıştır.
Esendal, Memduh Şevket	Karısının Kocas	5	[1952]	75-81	Hikâye	Besleyip büyüttükten sonra çocuklarının hayrını göremeyen bir babanın en sonunda başını alıp gitmesi konu edilmiştir.
Fatinoğlu], Abidin Nesimi	Esendal'ın Fikir Cephesi	5	[1952]	83-89	Makale	Esendal'ın siyasî ve sosyal anlamda ülkenin yararı için uygulamaya çalıştığı düşüncelerden ve Türk gençliğine verdiği önemden bahsedilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	5	[1952]	91-94	Haber/Yorum	<i>Kaynak</i> tan Avni Dökmeci'nin, <i>Pazar Postası</i> 'ndan Oğuz Bülent Nayman'ın ve <i>Vatan</i> ilavesinden Oktay Akbal'ın Seçilmiş Hikâyeler dergisi ile ilintili olan yazıları aktarılmıştır.
Tarus, İlhan	Açlık	6	[1952]	7-11	Hikâye	Oyuncuların az kazandığı bir dönemde başrol oynamasına rağmen hala aç gezen bir adamın kalacak yer sıkıntısına bir çare bulmak üzere girdiği bir meyhanede hânende olduğunu söyleyerek kendisine yemek ve yatacak yer temin etmesi

						ve onu aç bırakan oyunculuğunun bir meyhanede işe yaraması konu edilmiştir.
Atok, Oğuz Kâzım	Yalnızlık	6	[1952]	11	Şiir	Şiirde varlığı anlamlandırmaya çalışan bir kimsenin yalnızlığı duyulmaktadır.
Esendal, Memduh Şevket	Kelepir	6	[1952]	14-21	Hikâye	Yoksullara avukatlık eden bir adamın, aslında kendi derdi ile daha çok meşgul olması, ondan yardım bekleyenleri geçiştirmesi, işini yapmamasına rağmen müvekkilinden para alması ve uyanık olduğunu zannederken bir başkası tarafından kandırılması konu edilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Vitrinimiz	6	[1952]	22-25	Tenkit	Pirandello'nun <i>Öteki Evin Işığ</i> ı adlı hikâyesi ile Peyami Safa'nın <i>Karşık Evin Işığ</i> ı adlı hikâyesi arasındaki bazı metin benzerlikleri ortaya konmuştur.
Yığiter], Ümran Nazif	Yarım Gündelik	6	[1952]	26-32	Hikâye	İstasyon kahvesinde paydos zamanı toplanıp çay içen işçileri ve aralarındaki diyalogları konu almış bir hikâyedir.
Prevert, Jacques (Çev; Can Yücel)	Çöpçü	6	[1952]	34-35	Şiir	Jacques Prevert'in <i>Çöpçü</i> şiirinin çevirisi verilmiştir.
Bener, Vüs'at O.	Katı	6	[1952]	38-53	Hikâye	Duyguları katılaşmış bir adamın, erkek kardeşinin evde verdiği partiden kalma bir kıza, onu evden atmak için kendince nasıl planlar kurduğunu ve aynı sert tavrı iş ve hususî hayatında da nasıl gösterdiğini konu almış bir hikâyedir.
Aldanır, Selahattin	Lâedri	6	[1952]	43	Şiir	Yazarı bilinmeyen anonim eserleri konu alan bir şiirdir.
İlter, Şahap Sıtkı	Dilsiz Bir Hikâyeci	6	[1952]	54-55	Tenkit	Halikarnas Balıkcısını iyi bir hikâyeci yapmaktan alıkoyan sebepler sıralanmış ve bu sebeplere eserlerindeki metinlerden bazı örnekler de gösterilmiştir.

Arif, Ahmet	Demdir Bu	6	[1952]	56-57	Şiir	Şair, bazı anlar kendisini alıkoyan yaşamak ile ilgili düşüncelerinden ve hislerinden bahsetmiştir.
Meriç, Nezihe	Boşlukta Mavi	6	[1952]	58-66	Hikâye	Bir taşra memleketinde kendini yalnız hissedenden bir kızın misafir olduğu evde merdivenleri çıkarken o aradaki gökyüzüne açılan pencereye bakıp kendi boşluğunu, merdiven boşluğundaki maviye benzetmesi, çelişiklere düşerek kimlik problemi yaşaması ve zihnindeki gidiş gelişler konu edilmiştir.
Başgöz, İlhan	Folklor Ve Halk Edebiyatı	6	[1952]	66-69	Makale	Halk edebiyatının her haliyle insan kokan bir edebiyat olduğu anlatılmış, halk edebiyatının toplumun gerçeği olduğu savunulmuştur.
Âşık Veli	Koşma	6	[1952]	70	Şiir	Yâri tarafından hileye düşürülen bir âşığın hissiyatı işlenmiştir.
Müstecaplı, İlhan	Sahilde Bir Meyhane	6	[1952]	71-75	Hikâye	
Manav], Kemal Bekir	Ana, Baba, Oğul Arasında	6	[1952]	75-80	Hikâye	
Şengil, Salim	Ulu- Orta: Kanunlar Ve Nizamlar	7	Ağustos 1952	6	Haber/ Yorum	Basın ve yayın organları için getirelim kanunların ve nizamların iyi niyetli insanlar için olduğu, kötü niyetli insanlar için ağır hükümler getirilmesi gerektiği meselesi üzerinde durulmuştur.
Kemal, Orhan	Küçük Ağa	7	Ağustos 1952	7-14	Hikâye	İşçi- patron, fakir- zengin, köylü- şehirli ikilikleri etrafında kurulan hikâyede konu olarak baba oğulun yönettiği bir fabrikanın aydın işçilerinin başlattığı grevde hem devletin hem de işverenin işçilerin hakkını gasp etmesi ve o dönemde zenginin fakiri ezdiği gerçeği işlenmiştir.
Birsel, Salâh	Eşeğe Övgü	7	Ağustos 1952	11	Şiir	Mizahî bir dille toplumsal gerçekleri ele alan bir şiirdir.

Tarus, İlhan	Memleket Ve Kültür Meseleleri: Dil Kurumu	7	Ağustos 1952	15-16	Makale	Dil Kurumu'nun menfaatleri doğrultusunda hareket edip yarardan çok Türk dilini zarara uğrattığından bahsedilmiş ve bu soruna da bir çözüm önerisi sunulmuştur.
Vardar, Celâl	Bizim Köyün Havası	7	Ağustos 1952	15	Şiir	Kırsal kesimle alakadar olduğunu gösteren bir kişinin düşünceleri konu edilmiştir.
Hüenalp, Ayhan	Ellerinde Kelepçe	7	Ağustos 1952	18-21	Hikâye	Hapishane dünyasının kapısı aralanarak oradaki mahkûmların birbirleriyle olan diyalogları, hayat hikâyeleri, hayattan beklentileri işlenmiştir.
Arif, Ahmet	Mektup	7	Ağustos 1952	19	Şiir	Kavgası sevdası olan bir insanın hapishane hayatını ve hapishane hayatının ona hissettirdiklerini konu almış bir şiiirdir.
Şengil, Salim	Açık Konuşma	7	Ağustos 1952	21	Haber/Yorum	Muzaffer Erdost, Kâmil Yıldırım adlı kişilerin dergiye gönderdikleri hikâyelerin dergide yayınlanıp yayınlanmayacağı beyan edilmiştir.
İlter, Şahap Sıtkı	Tenkit	7	Ağustos 1952	22-23	Tenkit	Münekkitlerin bir konuyu, bir eseri, bir sanatçıyı incelerken görüşlerini nasıl bildirmeleri gerektiği ve ölçütlerinin neler olması gerektiği ve bir münekkidin sahip olması gereken özellikleri konusunda açıklamalar yapılmıştır.
Kurşunluoğlu, Mehmed Kemal	Güzel	7	Ağustos 1952	23	Şiir	Şiirde göl ve çevresindeki canlılar etrafında kurulmuş bir his dünyası söz konusudur.
İmzasız	Sanatkârların Garip Halleri	7	Ağustos 1952	24-25	Haber/Yorum	Bazı yabancı aktör ve aktrislerin garip hallerine ait açıklamalar yapılmıştır.
Perin, Cevdet	İki Dergi İki Zihniyet	7	Ağustos 1952	26	Haber/Tenkit	Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile <i>Türk Dili</i> dergisi arasında mukayese yapılmış ve Seçilmiş Hikâyeler'in masrafını çıkaramadığı, Türk Dil Kurumu'nun

						dergiye yardım etmesi gerektiği meselesi izah edilmiştir.
Bener, Vüs'at O.	Suçüstü	7	Ağustos 1952	27-31	Hikâye	Memnuniyetsiz bir bakkalcıdan alışveriş yapan müşterilerin halleri, satıcı- tüketici diyalogları tasvir edilmiş ve bakkala gelen kılı kırk yaran bir müşterinin alışveriş yaparken ufak tefek şeyleri çalması üzerine bakkalcının verdiği tepki ve küçük insanın problemleri konu edilmiştir.
İmzasız	En Kolay Eleştirmecilik	7	Ağustos 1952	31-32	Tenkit	<i>Milliyet</i> gazetesinin ciddiyetten yoksun bir mecmua olduğu iddia edilen ve gazetenin sanat köşesinde yazan Tarık Buğra'nın da yazılarının edebî değerden yoksun yazılar olduğunu ifade eden bir yazıdır.
Sayılgan, Aclan	Kantar	7	Ağustos 1952	34-37	Hikâye	İhtiyar bir karı kocanın evlerine misafirlığe gelen oğullarının arkadaşı genç bir adamın ihtiyar çiftle yaşlılık üzerine olan diyalogu ve ihtiyar adamın kendisinin şeker hastası olduğunu olur olmadık hatırlatması konu edilmiştir.
Başgöz, İlhan	Manilerimizin Başlıca Temleri	7	Ağustos 1952	38-42	Makale	Mânilerin toplumun hangi kesiminden insanlar tarafından yazıldığı, yazılma amaçları, kişiyi mâni yazmaya iten sebepler açıklanmıştır. Buna göre başlıca tem ise iki genç arasındaki diri sevgidir.
Arıkanlı, Oğuz	Sabahla Beraber	7	Ağustos 1952	42	Şiir	Şair, doğan günle birlikte iç dünyasında tezahür eden hisleri ifade çabasıdır.
Manav], Kemal Bekir	Okulda	7	Ağustos 1952	43-48	Hikâye	Paşa soyundan gelen bir öğretmenin, nöbetçi öğretmen olduğu bir gün bir sınıfta boğuşan öğrencileri uygunsuz halde gördüğünü iddia ederek çocukları şikâyet için müdüre götürmesi;

						fakat ortada bir yanlış anlaşılma olduğu için nöbetçi öğretmenin diğer öğretmenler karşısında gülünç duruma düşmesi konu alınan hikâyede gündelik sıkıntılardan dem vurulmuş ve insanların nasıl olup da gülünç duruma düşebilecekleri gösterilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basındaki Yankımız	7	Ağustos 1952	49-51	Haber/Yorum	<i>Milliyet</i> 'ten Tarık Buğra'nın Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.
Şengil, Salim	Kuştuğu Tokmak	8	Eylül 1952	6,46	Hikâye	<i>Yeni İstanbul</i> gazetesinin hikâye müsabakası düzenleyip hayli ihtiyatsız bir şekilde programı yürüttüğünden bahsedilmiştir.
Timur, Saadet	Manasız Bir Gün	8	Eylül 1952	7-9	Hikâye	Hikâyenin adından da anlaşılacağı gibi manasız bir günde kendini yalnız hisseden bir insanın dış dünyaya ait izlenimleri konu edilmiştir.
Esendal, Memduh Şevket	Geçmiş Günler	8	Eylül 1952	10-13	Hikâye	Gençlere itimadı sonsuz olan yazar, hikâyede bir devrin devlet adamları nasıldır, hal ve vaziyetleri nedir meselesine değinerek devletin ileri gelenlerini hallerinden dolayı alaya almış ve devrin zihniyetini hicvetmiştir.
Doyran, Turhan	Garip Sokak	8	Eylül 1952	11	Şiir	Yolu denize çıkan garip bir sokağın hikâyesi konu edilmiştir.
Buğra, Tarık	Bir Müsabaka	8	Eylül 1952	14	Tenkit	Dil Kurumu'nun çıkardığı derginin, bir hikâye ve deneme müsabakası açtığından bahsedilmiş, Dil Kurumu'nun sade Türkçe çabalayan tavrından şikâyet edilmiş ve müsabakanın jüri üyeleri arasındaki görüş farklılıkları ortaya konulmuştur.
Karasu, Bilge	Büyü II	8	Eylül 1952	15-21, 28	Hikâye	İki yabancı insanın tanıştıktan sonra aralarında birçok ortak

						mevzunun söz konusu olduğunu fark etmeleri, yaşanan bazı tesadüfler ve bu insanlardan birinin İngiliz olup da Türkiye'ye büyülenmesi konu edilmiştir.
Aldanır, Selahattin	Selâm Bırakıp	8	Eylül 1952	18	Şiir	Giderek yabancılaşan bir şehrin kişiye hissettirdiği çaresizlik, yalnızlık ve yabancılık duygularıyla dolu olan bir şiirdir.
Başgöz, İlhan	Manilerimizin Başlıca Temleri	8	Eylül 1952	22-25	Makale	Mânilerin yazılış sebepleri üzerinde tek tek durulmuştur.
Şentürk, Adem] Âşık Efkâri	Güzelleme	8	Eylül 1952	23	Şiir	Sevdaya tutulmuş bir âşığın hislerini konu alan bir şiirdir.
İmzasız	Sanatkârların Garip Halleri	8	Eylül 1952	27	Haber/Yorum	LouiseCarletti, TinoRossi ve FernardGravey'in garip hallerinden bahsedilmiştir.
Vardar, Celâl	Güzeller	8	Eylül 1952	30	Şiir	Güzel olan Hint, Çin, Japon veya Afrikalı bir güzel olsa da önemli olanın güzellik değil akıl meselesi olduğunu ifade eden bir şiirdir.
Karacaoğlan	Güzelleme	8	Eylül 1952	31	Şiir	
Tarus, İlhan	Çadır	8	Eylül 1952	31-35, 43	Hikâye	Kusurları, bilmezlikleri olan insanların küçük problemlerini az biraz mantık yürüterek halletmenin hikâyesidir.
Erdost, Muzaffer	Tektel	8	Eylül 1952	36-39	Hikâye	Hikâye, içinde bulunduğu toplumu hiç sayarcasına yaşayan bir gencin meselelerini konu almıştır.
Arısoy, M. Sunullah	İsimsiz	8	Eylül 1952	37	Şiir	Hayatta bir gün olsun gülemeyen, sevdiğine dahi sevdiğim diyemem bir insanın duyguları, şiirin konusunu oluşturmaktadır.
İlter, Şahap Sıtkı	Buz Dolabı	8	Eylül 1952	40-43	Hikâye	Mahallenin birinde tek buzdolabı sahibi olan hâne olarak böbürlenmiş bir hanımın bu yüzden kendini diğer hanımlardan ayırması; fakat bir gün buzdolabı bozulunca komşularının ona gösterdiği sözde hürmetin buzdolabının

						bozulmasıyla birlikte kaybolması konu edilmiştir.
Üstün, Nevzat	İsimsiz	8	Eylül 1952	41	Şiir	Sevdiği kadın sayesinde hayatı her yönüyle benimseyen bir adamın eşine karşı duyduğu samimi hisleri ve hayata olan bağlılığı işlenmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	İsimsiz	8	Eylül 1952	44	Haber/ Yorum	Ankara Büyük Tiyatro'da temsil edilmeye başlanan <i>Sevda İksiri</i> adlı opera ile Küçük Tiyatro'da temsil edilmeye başlanan <i>Ters Yüz</i> adlı opera duyurulmuştur.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basındaki Yankımız	8	Eylül 1952	45-46	Haber/ Yorum	<i>Politika</i> 'dan Fûruzan H. Tökin'in ve Osman Daloğlu'nun Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.
Bener, Vüs'at O.	Barda	9	Ekim 1952	6-9, 12-14	Hikâye	Hikâyede, felsefe yaparcasına konuşan insanlarla uğraşmaktan zevk alan iyi gelirli bir adamın küçük problemleri olan, dar gelirli ama konuşması felsefe yapan bir adamı bar ortasında kendisine borçlu hale getirmesi ve utandırması, onunla alay etmesi konu edilmiştir.
Aldanır, Selahattin	Memleket Saat Ayarı	9	Ekim 1952	7	Şiir	Şairin zihniyeti bakımından, milletin dertleriyle uğraşan bir kimsenin dikkatleri söz konusudur.
Atatürk, Mustafa Kemal	Atatürk Ve Sanat	9	Ekim 1952	11	Vecize	Atatürk'ün sanat ile ilgili söylediği sözler mevcuttur.
Yağcıoğlu, Halim	Yaşayan	9	Ekim 1952	11	Şiir	Düşüncesi yalnız vatan olan birinin sesi duyulmaktadır.
Özgen, Hilmi	Mezar Başında	9	Ekim 1952	14-17	Hikâye	Hayattayken türlü çirkinlikler yapıp, insanlara çektiren bir memurun mezarı başında onun hakkında yapılan konuşmalar konu edilmiştir.
Esental, Memduh Şevket	Postacı Halit	9	Ekim 1952	18-22	Hikâye	Kasabanın birinde hayatını sakince sürdüren bir postacının oğlunu evlendirmesi ve mutlu

						olması için hiçbir şeyi eksik etmemesi; fakat oğlunun kasaba hafızından aldığı yanlış mesajlar yüzünden en sonunda aklını yitirmesi konu edilmiştir.
Eluard, Paul (Çev; Nermin Pekin)	Serbest Eller'den, İğne Ve İplik, Rüya	9	Ekim 1952	19	Şiir	Paul Eluard'ın şiirlerinin çevirisi verilmiştir.
Başgöz, İlhan	Âşık Veysel'in Yeri	9	Ekim 1952	22-25	Makale	Âşık Veysel'in Türk edebiyatındaki ve Türk toplumundaki yeri açıklanmış ve âşığın Anadolu'nun bağrında yanan yangına söylediği türküler ile Türk toplumunun sesi olabildiği savunulmuştur.
Eloğlu, Metin	FantiriFitton	9	Ekim 1952	26	Şiir	Reji yollarında gençliğini harcayan kızlar konu edilmiştir.
İlter, Şahap Sıtkı	Eski	9	Ekim 1952	27-29	Hikâye	Eski zamanları, eski mekânları, eski eşyaları özleyen bir adamın hayal dünyası konu edilmiştir.
Meriç, Nezihe	Böylesi	9	Ekim 1952	30-31	Hikâye	Bir kadının arkadaşına yazdığı bir mektupta kendi halinden bahsetmesi ve arkadaşı ile beraber geçirdiği günleri yâd etmesi konu edilmiştir.
Şengil, Salim	Ters Yüz	9	Ekim 1952	34-37, 48	Tenkit	Galip Gürcan'ın <i>Tersyüz</i> adlı tiyatrosu değerlendirilmiştir.
Üren, Eşref	Hasanoğlu Köy Enstitüsü Resim Sergisi	9	Ekim 1952	38	Tenkit	Sanat olaylarına karşı kişilerin ilgisizliği vurgulanmış ve çocukların yaptığı resimler didaktik değerler simgesi olarak değerlendirilmiştir.
İlter, Şahap Sıtkı	Bir Açıklama	9	Ekim 1952	39-41	Haber/Yorum	İlhan Tarus'un iki ayrı mecmuaya aynı anda aynı eserini vermesi konu edilmiştir.
Prevert, Jacques (Çev; Can Yücel)	Harp	9	Ekim 1952	40	Şiir	Jacques Prevert'in <i>Harp</i> adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.
Hemingway, Ernest (Çev; M. Zeki)	Bir Okuyucu Yazıyor	9	Ekim 1952	42-43	Hikâye	Ernest Hemingway'in <i>Bir Okuyucu Yazıyor</i> adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Gülsoy)						
Şengil, Salim	Açık Konuşma	9	Ekim 1952	43	Haber/ Yorum	Hikâyesini gönderen bir yazara karşı Salim Şengil'in yazdığı açık mektuptur.
Bener, Hikmet Erhan	Acemiler	9	Ekim 1952	44-45	Roman	İş bulma derdi içinde yaşayan, fabrika işçisi olan ve bodrum katında yaşayan insanların sefaleti yanında apartman katında yaşayan insanların sefası karşılaştırılmıştır.
İmzasız	Kısa Sanat Haberleri	9	Ekim 1952	46	Haber/ Yorum	Dünyadan kısa sanat haberleri aktarılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basındaki Yankımız	9	Ekim 1952	47	Haber/ yorum	<i>Pazar Postası</i> 'ndan Turhan Gürkan'ın Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazısı aktarılmıştır.
İlter, Şahap Sıtkı	Çağırışım	10	Kasım 1952	6-10, 13	Hikâye	II. Dünya Savaşı'nın ülkeye etkileri ve o ülkede bir adamın ölümleri aramak üzere keşif yapması arasında bağ kuran adamın eşi sakin bir kasabanın birden hareketlenmesini misaller vererek anlatmıştır.
Kurşunluoğlu, Mehmed Kemal	Kuş Ve Çocuk	10	Kasım 1952	10	Şiir	Şiirle uğraşan bir gencin ölmeden evvel bir şairin değerinin anlaşılmamasını anlattığı bir şiirdir.
Altındağ, Seza	Ramiz	10	Kasım 1952	11-13	Hikâye	Geçmiş ile gelecek arasında sıkışıp kalmış bireyin problemi ele alınmıştır.
Yağcıoğlu, Halim	Anzelha	10	Kasım 1952	14	Şiir	Vatan sevgisini belirten bir şiirdir.
Timur, Saadet	Yem	10	Kasım 1952	15-17	Hikâye	Gurbette yatılı bir okulda çalışan genç bir öğretmenin okuldan izin olarak kafasını dinlemek istediği, işlerini halletmek istediği bir günde kuşları yemlerken kendisinde araba çarpana kadar ki iç konuşmaları anlatılmıştır.
Karacaoğlu	Koşma	10	Kasım 1952	18	Şiir	Yârinden ayrı düştüğü için kalbi yanan bir âşığın hissettikleri konu edilmiştir.
Başgöz, İlhan	Folklor Ve Halk	10	Kasım 1952	19-21	Makale	Bilmecelerin eski çağlarda büyü ile olan

	Edebiyatı: Bilmecelerin Toplumla İlgisi					ilişkisi, bilmecelerin toplumlarda ne gibi vazifeler gördüğü ve Türklerde bilmeceler hangi vazifelerdedir şeklindeki meseleler izah edilmiştir.
Tarancı, Cahit Sıtkı	Eluard'ın Arkasından	10	Kasım 1952	22- 23	Makal e	Yazının başlarında Eluard tanıtılmıştır. Daha sonra Eluard'ın sanatındaki sürrealizm etkisi ve döneminin sanat anlayışına dair genel özellikler değerlendirilmiştir.
Eluard, Paul (Çev; Cahit Sıtkı Tarancı)	Saatlerim	10	Kasım 1952	23	Şiir	Paul Eluard'ın <i>Saatlerim</i> adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.
Şengil, Salim	Açık Konuşma	10	Kasım 1952	24	Haber/ Yorum	Dergiye hikâyelerini gönderen yazarlara yönelik Salim Şengil'in yazdığı açık mektuplar verilmiştir.
Tınaz, Rasin	***	10	Kasım 1952	24- 25	Haber/ Yorum	Rasin Tınaz dergide kendisine yönelik yazılmış bir açık konuşmaya dair yazdığı cevabı içeren açık mektubu verilmiştir.
Şengil, Salim	Gölgeler Piyesi Üzerinde Ayrı Düşünceler	10	Kasım 1952	26- 29, 48	Tenkit	<i>Gölgeler</i> piyesinin sanat değeri üzerinde durulmuş ve piyes vasıtasıyla tiyatro sanatı hakkındaki bazı düşünceler açıklanmıştır.
Çaplı, Erdoğan	Geçen Ayın Solist Konserleri	10	Kasım 1952	30- 32	Haber/ Tenkit	Solistlerin verdiği konserler duyurulmuş ve bu konserler hakkındaki düşünceler açıklanmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Sen Bir Garipsin!, Büyük Lokma...	10	Kasım 1952	32	Haber/ Yorum	Bir radyo programında yapılan gaf ile bir antolojinin yanlış iddiası haber edilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basındaki Yankımız	10	Kasım 1952	33	Haber/ Yorum	Aka Gündüz'ün Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı bir yazısı aktarılmıştır.
Aldanır, Selahattin	Görüntü	10	Kasım 1952	33	Şiir	Hayallerin peşinden giden kişinin toplumdaki gerçekler tarafından uyandırılması işlenmiştir.
Esendal, Memduh Şevket	Tuzcuoğlu'nun Otçuluğu	10	Kasım 1952	34- 38	Hikâye	Kendini iş adamı gibi gören bir adamın giderek başarısız olması, eşine dostuna borçlu kalarak

						etrafına zarar vermesi, en sonunda hapse düşmesi konu alınmış ve anlamadığı işlere bulaşan insanların yanlış yaptıkları anlatılmıştır.
Sinanoğlu, Oktay	Yağmur	10	Kasım 1952	38-41	Hikâye	Yağmurlu havanın etkisi ile hayallere dalan bir adamın iç konuşması hikâye edilmiştir.
Caldwell, Erskine (Çev; Y. Çolpan)	Hint Kuvvet Şurubu	10	Kasım 1952	42-47	Hikâye	Erskine Caldwell'in <i>Hint Kuvvet Şurubu</i> adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.
Meriç, Nezihe	Düşünce	11	Aralık 1952	6-10, 16-17	Hikâye	Tramvayda yolculuk eden bir kızın gördüğü bir şeye dikkat etmesiyle zihninde aniden belirmeye başlayan anılar, insanın yaşama derdine düşüp kendini unutması ve hiçlik duygusu, dünyanın ve insanın acısı ile yaşamının korkunçluğu etrafında beliren düşünceler ve tüm bunların arasında genç kızın yaşadığı bir aşk konu edilmiştir.
Berk, N. İlhan	Kırat	11	Aralık 1952	10	Şiir	Yaşamayı her şeyin üstünde tutan bir kişinin zihniyeti işlenmiştir.
Esendal, Memduh Şevket	Hafız	11	Aralık 1952	11-17	Hikâye	Babası gibi hafız olan bir gencin şapka kanuna ayak uyduramayıp sarık giymekte ısrar etmesi, gülünç hallere düşmesi ve mahallesini terk etmesi; ancak daha sonra ablasının kendisini oldukça tanınmış güzel bir kız ile evlendirmesiyle kılık kıyafetini bu sefer tam tersi bir şekilde değiştirmesi konu edilmiştir.
Eloğlu, Metin	Yavuklu	11	Aralık 1952	15	Şiir	Sevgilisi barış, hürriyet ve şiir olan kişinin sesi duyulmaktadır.
Üren, Eşref	Hamaset Sergisi Ve Resim Anlayışı	11	Aralık 1952	18-19	Tenkit	Söz konusu sergide ele alınan hamasî konunun işlenişinde ve gösterilişindeki isabetsizlik değerlendirilmiştir.

Benice, Macit	Hollywood Durakta İnecek Var...	11	Aralık 1952	19-25	Hikâye	Otobüs durağındaki bir kantini işleten ailenin kantinden dolayı yaşadığı hadiseler, küçük heyecanlar ve aile sevgisine ait duygular etrafında işlenmiştir.
Prevert, Jacques (Çev; Can Yücel)	Elimde Değil	11	Aralık 1952	22	Şiir	Jacques Prevert'in <i>Elimde Değil</i> adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.
Taşer, Suat	Unutulmaz	11	Aralık 1952	23	Şiir	Bir zamanlar sevgilisi olmuş bir sarışına benzer başka bir sevgili bulamayan adamın zihniyeti işlenmiştir.
***	Filarmoni Orkestrasının Üçüncü Konseri	11	Aralık 1952	26-27	Tenkit	Filarmoni orkestrasının üçüncü konseri, MaxBruch'un sol minör keman konçertosunu çalan Fethi Kopuz'un sanatı değerlendirilmiştir.
Eluard, Paul (Çev; Nermin Pekin)	Şehvet	11	Aralık 1952	27	Şiir	Paul Eluard'ın <i>Şehvet</i> adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	İki Efsane	11	Aralık 1952	28-29	Haber/ Yorum	Bosfor ve Cebelitarık Boğazları ile Lâleli Cami hakkında tarihî hadiselerden bahsedilmiştir.
Bener, Hikmet Erhan	Kenan Özbel İle Bir Konuşma	11	Aralık 1952	30-33, 40	Röportaj	Kenan Özbel ile ressamlığı ve sergileri hakkında bir röportaj yapılmıştır. Ressamın sanat tarihi araştırmacısı olarak da çalışmalarda bulunduğu, eski Türk medeniyetinde resim sanatı ve Avrupa resim sanatının gidişi karşısında Bedri Rahmi'nin görüşleri, bir ressamda ve sanatında olması gereken vasıflar gibi meseleler üzerinde durulmuştur.
Bener, Vüs'at O.	Hasan Hüseyin	11	Aralık 1952	35-39, 49-52	Hikâye	Sevdiği kızın annesi ve komşuları tarafından oyuna getirilen Hasan Hüseyin adlı bir gencin maruz kaldığı durum karşısındaki hayreti ve daha sonra da bıkkınlığı konu edilmiştir.

Evliyagil, Necdet	Sabır	11	Aralık 1952	38	Şiir	On dizeden oluşan serbest nazım tekniğiyle yazılmış, sabır temalı bir şiirdir.
İmzasız	Nevzat Üstün Resimli Şiir Sergisi	11	Aralık 1952	40	Haber/ Yorum	Nevzat Üstün'ün şiiri fotoğrafla birleştiren şiir sergisinin duyurusu yapılmıştır.
Caldwell, Erskine (Çev; Y. Çolpan)	Hint Kuvvet Şurubu	11	Aralık 1952	41-42	Hikâye	Erskine Caldwell'in bir önceki sayıda neşrine başlanan hikâyesi <i>Hint Kuvvet Şurubu</i> 'nun devamı verilmiştir.
Erdost, Muzaffer	Hatıralarla Gelen	11	Aralık 1952	43-46	Hikâye	Fırtınalı bir gecede evlerinde otururken annesinin telaşlı olduğunu fark eden bir gence aniden doğan felaket yaşama vehminden sonra gencin zihninde canlanan hatıralar ve bir zamanlar sevdiği kızı düşünmesi konu edilmiştir.
Baltacıoğlu, Tuna	Gecekondular	12	Ocak 1953	6-10	Hikâye	Kendilerine ait olmayan bir araziye izinleri olmadan ev yapan insanların evleri yıkılırken yaşamak haklarını savunmaları konu edilmiştir.
Kurşunluoğlu, Mehmed Kemal	Eğilip Suyunu İçtiğimiz Çeşme	12	Ocak 1953	10	Şiir	Teması Anadolu sevgisi olan bir şiirdir.
İmzasız	Hikâye Üzerine Nezihe Meriç'le Bir Konuşma	12	Ocak 1953	11-13	Röportaj	Nezihe Meriç ile yapılmış olan bu röportajda roman ile hikâye arasında insanın ele alınışı meselesindeki farklar, sanatın doğruya götürücü özelliği ve sanatkarın çok çalışması gerektiği gibi konular konuşulmuştur.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Felâketzede	12	Ocak 1953	13	Haber/ Yorum	Piyes müsabakasında Kızılay tarafından İlhan Tarus'a verilen ödüle yönelik düşünceler belirtilmiştir.
Esendal, Memduh Şevket	Sahan Külbastı	12	Ocak 1953	14-18	Hikâye	Otobüs durağında karşılaşılan iki eski arkadaşın birinin diğerini kendi evine yemeğe davet edip adamı zorla alıkoyması; ancak eve gittiklerinde kapıdan içeri dahi girememeleri ve tüm

						bunlar olurken kendisini zorla alıkoyan adamın işgüzar halleri ve patavatsızlıkları anlatılmıştır.
Kocagöz, Samim	Ders	12	Ocak 1953	19-22, 25-26	Hikâye	Okuyup kendini yetiştirerek töre cinayetlerinden uzaklaşmaya çalışan köylü bir askerin hikâyesi anlatılmıştır.
Ecevit, Bülent	Amerikan Elişleri	12	Ocak 1953	23-24	Haber/ Yorum	Ankara'da açılmış bir Amerikan Elişleri Sergisi duyurulmuştur. Amerika'ya göç eden insanların yeni bir millet meydana getirip ortak bir gelenek kurmaya başladıkları ve Amerikan elişinin tarzı ile halka yakınlığı da belirtilmiştir.
Berk, N. İlhan	Demircioğlu	12	Ocak 1953	26	Şiir	Şairin <i>Koroğlu Destanı</i> adlı eserinden bir şiiridir.
Karasu, Bilge	İlk Susan	12	Ocak 1953	27-28	Hikâye	Sessizce başlayıp sessizce biten bir aşkın kadın üzerinde yarattığı etki konu edilmiştir.
Ecevit, Bülent	Türk- Yunan Şiiri	12	Ocak 1953	29	Şiir	Türk ile Yunan milletin kardeş milletler olduğunu vurgulayan bir şiirdir.
Eloğlu, Metin	Allah'ın Bildiği	12	Ocak 1953	30-33	Hikâye	Hikâyeye konu edilen yoksul adamda eğer bir gün para olursa adamın ne savurganlıklar edip ne hovardalıklarla uğraşacağı anlatılmış, hikâyenin en sonunda Allah biliyor da adama para vermiyor sonucuna ulaşılmıştır.
Eluard, Paul (Çev; Nermin Pekin)	O'dur	12	Ocak 1953	31	Şiir	Paul Eluard'ın <i>O'dur</i> adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.
Yücel, Can	Tiyatro Ve Devlet Tiyatromuz	12	Ocak 1953	34-35	Tenkit	Görevlerini aksatmadan sorumluluklarını yerine getiren devlet daireleri gibi devlet tiyatrolarının da sebep her ne olursa olsun perdelerini seyirciye kapatmadan görevlerini tamamlamaları gerektiği, tiyatronun bir eğitim kurumu olduğu, devlet tiyatrolarının halka

						yönelip tiyatro sanatı halka sevdirmesi gerektiği şeklindeki meseleler üzerinde durulmuştur.
Kemal, Orhan	Harman Yangını	12	Ocak 1953	36-38	Hikâye	Öğle paydosunda yemeklerini yiyen ırgatlar arasından birinin hakkını aramak üzere sivrilmesi, diğer işçilerden birinin de ustanın gözünde yücelmek üzere bunu ustaya bildirmesi ve hakkını arayan ırgatın işten atılması anlatılmış, öfkesini alamayan ırgatın diğer işçilerin bulunduğu harmanı bir gece vakti yangına vermesiyle de hikâye son bulmuştur.
Saroyan, William (Çev; Suat Taşer)	Hanford'a Yolculuk	12	Ocak 1953	39-46	Hikâye	William Saroyan'ın <i>Hanford'a Yolculuk</i> adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basındaki Yankımız	12	Ocak 1953	47-48	Haber/ Yorum	<i>Akis</i> mecmuasından bir yazı ve <i>Hergün</i> mecmuasından Minnetoğlu'nun bir yazısı, Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olduğundan dolayı dergiye aktarılmıştır.
Kemal, Orhan	Ömer Efendi Sokağı	13	Şubat 1953	6-10	Hikâye	Çocukluk günlerinde babasının onu bir zaman ittihatçılar gibi heybetli olsun bir zaman da İstanbul beyefendisi olsun diye terbiye ettiğini; ancak tüm bunlara içlenen ve kendi hayalleri peşinde koşmadığını söyleyen bir adamın hikâyesi anlatılmıştır.
Köksal, Ahmet	Şiir Değil Hikâye	13	Şubat 1953	7	Şiir	Kaderin önüne geçilemediği anlatılan bir şiirdir.
Aldanır, Selahattin	Beden Terbiyesi	13	Şubat 1953	10	Şiir	Şiirde bir öğrencinin kendisini bezdiren bir dersten şikâyet etmesi işlenmiştir.
Esental, Memduh Şevket	Yeni Vali	13	Şubat 1953	11-14, 17-18	Hikâye	Şehre gelmiş yeni bir valinin şehirdeki okulları gezmek üzere kolları sıvaması, bir ziraat fakültesini gezerken okul müdürünün her meseleye

						işgüzar bir şekilde cevaplar vermesi, bu cevaplara valinin ilgilenir görünerek tepkiler vermesi anlatılmış, hakikatte sıkı bir şekilde incelenmesi gereken konuların üstünkörü geçilmesi meselesi ele alınmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Açık Konuşma	13	Şubat 1953	15-16	Haber/ Yorum	Derginin geçen sayılarında Rasim Tınaz'ın kendisine dergi tarafından yazılan mektuba karşılık yazdığı yazı yayınlanmış, aynı hak bu sayıda da Üner Argüden' verilmiş ve Salim Şengil'e hitaben yazdığı bir mektup yayınlanmıştır.
Arisoy, M. Sunullah	Cevabsız	13	Şubat 1953	18	Şiir	Sevgilisinin yokluğunda tabiatın hiçbir güzelliğinden tat alamayan bir kişi anlatılmıştır.
Bener, Vüs'at O.	Batak	13	Şubat 1953	19-24	Hikâye	Bir kasabanın fakirlikten ve cahillikten muzdarip insanları, aynı kasabada etrafındaki olaylara umutsuz ve üzgün bir şekilde bakan öğretmenin huzursuzluğu ve kasabanın hastalarına önem vermeden kazandığı paraya bakan bir doktorun boş vermişliği anlatılmıştır.
Taşer, Suat	Garip Adam	13	Şubat 1953	22	Şiir	Kendini yalnız hisseden bir adamın iç dünyasındaki serzenişleri, tabiat vasıtasıyla yansıtılmıştır.
Yağcıoğlu, Halim	Sulh	13	Şubat 1953	23	Şiir	Dört dizeden oluşan bir şiirdir.
Yağcıoğlu, Halim	Terhis	13	Şubat 1953	23	Şiir	Askerliği biten bir gencin dış dünyaya yeniden alışma süreci ele alınmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	İçerde Sanat Hareketleri	13	Şubat 1953	25-26	Haber/ Yorum	İstanbul ve Ankara'da sürdürülen sanat faaliyetleri aktarılmıştır.
Yücel, Can (Çeviren)	Lincoln'un 88. Ölüm Yılı Dönümü 14 Nisan 1865	13	Şubat 1953	26-29	Haber	Amerika'nın eski Cumhurbaşkanı Abraham Lincoln'un 88. ölüm yıldönümü dolayısıyla

						yayınlanmış bir yazıdır.
Pachano, Jacinto Fombona (Çev; Can Yücel)	Abraham Lincoln'e Oyartı	13	Şubat 1953	28-29	Şiir	Jacinto Fombona Pachano'nun <i>Abraham Lincoln'e Oyartı</i> adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.
Whitman, Walt (Çev; Can Yücel)	Oy Reis! Koca Reis!	13	Şubat 1953	30	Şiir	Walt Whitman'ın <i>Oy Reis! Koca Reis!</i> adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.
Karasu, Bilge	Susanların Son Hikâyesi	13	Şubat 1953	31-34, 38	Hikâye	Bir iş yerine yeni gelmiş bir gencin tüm tatlılığına rağmen kimse tarafından sevilmemesi ve arkadaşça ilgi gösterdiği insanlardan karşılık göremeyince yılması anlatılmıştır.
Prof. Dr. Seuss (Çev; Necil Ulusay)	Cevher Torbası	13	Şubat 1953	35-37	İnceleme	Prof. Dr. Seuss'un muhtelif Amerikan okullarından öğrencilerin sınav kâğıtlarından çıkarttığı birçok saçma cevapları topladığı kitabından bir kısım aktarılmıştır.
Berk, İlhan	Ayvaz'ın Kılıcı	13	Şubat 1953	38	Şiir	Bir savaş meydanının ele alındığı bir şiirdir.
Müstecaplı, İlhan	Bozkırdaki Otarlar	13	Şubat 1953	39-42	Hikâye	Şehir hayatından uzak bir bozkırda yaşayan tren geçidi bekçisinin küçük şeylerle mutlu olması ve hayattaki tek varlığı olan karısının bir anda hastalanınca onu kaybetmemek için çabalaması anlatılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	13	Şubat 1953	43-46	Haber/ Yorum	<i>Son Havadis</i> mecmuasından Turhan Gürkan ve Vedat Kaya'nın yazıları <i>Seçilmiş Hikâyeler Dergisi</i> ile alakalı olduklarından okuyucuya aktarılmıştır.
Olçay, Hamdi	Sabri Dayı	14	Mart 1953	6-10, 45	Hikâye	Devletin halktan aldığı vergilerdeki takipsizlik ve usulsüzlük meselesi konu edilmiştir.
Kurşunluoğlu, Mehmed Kemal	Uyanış	14	Mart 1953	7	Şiir	İlkbahar mevsimi geldiğinde tabiatın uyanması konu edilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Ömer Seyfettin'in Bir Tarafı	14	Mart 1953	11-13, 45	İnceleme	Ömer Seyfettin'in <i>Efruz Bey</i> adlı altı hikâyeden oluşan eseri ve sanatçının edebî kişiliği

						üzerinde durulmuştur.
Üren, Eşref	Eyüboğulları'nın Resim, Yazma Ve Lito Sergisi	14	Mart 1953	12-13	Haber/Yorum	Eren Eyüboğlu ile Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun açtığı sergiden bahsedilmiştir.
Vardar, Celâl	İki Dal	14	Mart 1953	14	Şiir	Ulu bir çınarın iki dalı, bir insanın iç dünyası yansıtıyormuş gibi kişileştirilerek aktarılmıştır.
Seyfettin, Ömer	Yalnız Efe	14	Mart 1953	15-18	Hikâye	Kasabayı kötülüklerden koruyan, herkese iyilik dağıtan, namuslu, kahraman ve yalnız bir efenin hikâyesi anlatılmıştır.
Seyfettin, Ömer	İnat	14	Mart 1953	19-25	Hikâye	Savunduğu gerçeklerin doğruluğu tartışılacak bir adamın inandığı yanlış düşüncelerinde inat etmesi konu edilmiştir.
Lorca, Federico Garcia (Çev; Bilge Karasu)	Uykuda	14	Mart 1953	22	Şiir	Federico Garcia Lorca'nın <i>Uykuda</i> adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.
Lorca, Federico Garcia (Çev; Bilge Karasu)	Gezenin Türküsü	14	Mart 1953	23	Şiir	Federico Garcia Lorca'nın <i>Gezenin Türküsü</i> adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.
Tekin, Talat	Buğra'nın Yeni Hikâyeleri	14	Mart 1953	27-30	Tenkit	Tarık Buğra'nın hikâyeciliği üzerine konuşulmuş ve hikâyelerinde düştüğü bazı hatalar belirtilmiştir.
Çapan, Cevat	Andante	14	Mart 1953	30	Şiir	İç dünyasını tabiat varlıkları yardımıyla somutlaştırarak ifade eden bireyin anlatıldığı bir şiirdir.
Aldanır, Selahattin	Şiir Üzerine S. Aldanır'la Bir Konuşma	14	Mart 1953	31-36	Konuşma	S. Aldanır'la yapılmış olan bu konuşmada şair kendisine yöneltilen, dönemin şiir anlayışı nedir, edebiyatımızda eleştiri ne derecededir, dönemin şairleri neden vatan konulu şiirler yazmamıştır gibi soruları cevaplandırmış, aynı zamanda da edebî kişiliğini anlatmıştır.
Aldanır, Selahattin	Karanlık Rıhtım	14	Mart 1953	34-35	Şiir	Karanlık bir rıhtıma doğru kendisine çeken bir

						şeylerin varlığından bahseden birey konu edilmiştir.
Kasapbaşı, Yüksel	Tanelerden Hayat	14	Mart 1953	36	Şiir	Yaşadığı hayatı arpa boyu, başak tanesi, bir tutam tuz, ayva çekirdeği, nar tanesi gibi küçük varlıklarla ölçülendiren bireyin konu edildiği bir şiirdir.
Ecevit, Bülent	Orhan Burian'ın Ardından	14	Mart 1953	37-38	Tenkit	Orhan Burian'ın ölümü ardından yazılmış bu yazıda, onun başarılarıyla sürdürdüğü eğitim ve öğretim hayatından, Türk sanat hayatına ve Türk edebiyatına verdiği emeklerden, sağlam bir karaktere sahip oluşundan bahsedilmiş ve genç yaşında toprağa karışmasından dolayı duyulan üzüntü belirtilmiştir.
Caldwell, Erskine (Çev; Ayhan Aksoy)	Durmadan İlerliyorlardı	14	Mart 1953	39-44	Hikâye	Erksine Caldwell'ın <i>Durmadan İlerliyorlardı</i> adlı hikâyesinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.
Turhan Doyran	Aubervilliers Ve Birkaç Söz	14	Mart 1953	42	Tenkit	Jacques Prévert'in sanatta izlediği yol ve sanata kazandırdıklarından bahsedilmiştir.
Prévert, Jacques (Çev; Turhan Doyran)	Aubervilliers II- Suya Şarkı	14	Mart 1953	42	Şiir	Jacques Prévert'in <i>Suya Şarkı</i> adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.
Prévert, Jacques (Çev; Turhan Doyran)	Aubervilliers III- Seine Nehrine Şarkı	14	Mart 1953	43	Şiir	Jacques Prévert'in <i>Seine Nehrine Şarkı</i> adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.
Pekin, Fuat	Numan Puran'ın Sergisi	14	Mart 1953	46-48	Tenkit	Ressam Numan Puran'ın sanatından bahsedilen bu yazıda, resimlerini hangi teknikle oluşturduğu, resimlerinde İngiliz klasiklerinden, modern resmin serbestliğinden ve neo-empresyonizmden esintiler bulunduğu, tüm bunların yanında onun kendine has görüşleri ile orijinalitesi olan bir

						ressam olduğu anlatılmış, Türk sanatındaki yeri ve başarıları vurgulanmıştır.
Eluard, Paul (Çev; Nermin Pekin)	Okumak	14	Mart 1953	47	Şiir	Paul Eluard'ın <i>Okumak</i> adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	14	Mart 1953	49- 53	Haber/ Yorum	<i>Arayış</i> dergisinden S. N. Özerdim'in, <i>Kaynak</i> dergisinden Mehmed Kemal'in, <i>Dönüm</i> dergisinden Demir Özlü'nün ve <i>Vatan</i> gazetesinden Oktay Akbal'ın Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.
Buğra, Tarık	Beşinci	15	Nisan 1953	6-9	Hikâye	Trende yolculuk eden gençlerin kompartımanına gelen başka başka yolcular, bu yolculardan onlarla ahbaplık kurup dünyaya müşterek pencereler açmaya uğraşanlar, sessizce oturup hüznölüce gidenler ve içkilerine ortak olanlar konu edilmiştir.
Cüceoğlu, İbrahim	Düşündüğüm Kadın	15	Nisan 1953	7	Şiir	Kişinin hayalinde canlanan bir kadın tasvir edilmiştir.
Selçuk, Füruzan	Şair Fatih	15	Nisan 1953	10- 13, 29	İncele me	Osmanlı hükümdarlarından Fatih Sultan Mehmet'in şair kişiliği hakkında kanaatlerin belirtildiği yazıda, Fatih'in döneminin mevcut divan şairleri arasında hakkı sayılır bir edebî yer teşkil ettiği ve devleti için yaptığı onca fethettiği yerler ve imar işleri olmasa şairlik konusunda daha üst vasıflara çıkabilecek kabiliyette olduğu vurgulanmıştır.
Fatih Sultan Mehmet	Gazel	15	Nisan 1953	11	Şiir	Fatih Sultan Mehmet'e ait bir gazel, bir muhammesten iki beşli ve bir beyit bulunmaktadır.
Yağcıoğlu, Halim	1953	15	Nisan 1953	12- 13	Şiir	Türk İstanbul'un vatan topraklarına eklenişi ele

						alınmıştır.
Atmaca, Osman Naci	Porselen Tabaktaki Mürekkep	15	Nisan 1953	14-22, 40-42	Hikâye	Mahalledeki hırsızlık olayını çözemeyen birkaç polisin üfürükçüye gidip hırsızlık olayını dualarla öğrenmeye çalışacak kadar aciz düşmeleri konu edilmiştir.
İlhan, Attilâ	Emperyal Otel	15	Nisan 1953	18-19	Şiir	İstanbul'un sokakları, insanları, denizi gecesi gündüzüyle her hali ve kişi üzerinde bıraktığı tesirler, duygular işlenmiştir.
Pekin, Fuat	Devlet Resim Ve Heykel Sergisi	15	Nisan 1953	23-26	Tenkit	XIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nin Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde açıldığı duyurulmuş, sergideki eser sayısının azlığı, jürinin teşkilinde yalnız resim hocalarından faydalanılmış olması eleştirilmiş, sergide bulunan resimler ve ressamlar hakkında değerlendirmelerde bulunulmuştur.
Kemal, Yaşar	Sait Faik'le Bir Konuşma	15	Nisan 1953	27-29	Röportaj/Anı	Yaşar Kemal önce Sait Faik'in kalabalık sokaklar içinde düşünceli ve yalnız dolaşmasından bahsetmiş, daha sonra yazara verilen Mark Twain fahri üyeliği hakkında onun düşüncelerini sormuş ve Sait Faik de bu üyeliği hikâyeci arkadaşlarıyla paylaştığını belirtmiştir.
Araz, Nezihe	İkinci Mehmed Han	15	Nisan 1953	30-31	Şiir	Sultan Fatih'in İstanbul'u fethi konu edilmiştir.
Şengil, Salim	Açık Konuşma	15	Nisan 1953	32	Haber/Yorum	Dergide yayınlanması için hikâyelerini dergiye gönderenlere yazılmış açık bir mektuptur.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Zaman Hükmünü Verecektir	15	Nisan 1953	33	Haber/Yorum	Ankara'da çıkan <i>Seçilmiş Hikâyeler</i> , <i>Kaynak</i> , <i>Mülkiye</i> ve <i>Mavi</i> dergilerinin birleşerek bir Sanat ve Edebiyat Günü tertip etmesi; ancak tertiplenen bu gün için Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dekanlığı

						tarafından tahsis edilen salonun çeşitli mazeretlerle kapatılması eleştirilmiştir.
Özgen, Hilmi	İki Arkadaş	15	Nisan 1953	34-40	Hikâye	Lise yıllarından beri arkadaş olan iki insanın uzun zaman geçtikten sonra bir trende karşılaşmaları, eski günleri yâd etmeleri, birinin ruhen ve bedenen çökmüş olması; ancak diğerinin geliri iyi olduğu için bir o kadar dinç görünmesi anlatılmıştır.
Aldanır, Selahattin	Sultan	15	Nisan 1953	35	Şiir	Sultan Fatih ve şairliği konu edilmiştir.
Atok, Oğuz Kâzım	Dilenciler	15	Nisan 1953	38	Şiir	Feleğin kötülüğü ve hayatı zindan etmesi konu edilmiştir.
Lorca, Federico Garcia (Çev; Bilge Karasu)	Kayıt Düşürün	15	Nisan 1953	38	Şiir	Federico Garcia Lorca'nın <i>Kayıt Düşürün</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Uyguner, Muzaffer	Bir Akşam Vakti Giresun'da	15	Nisan 1953	39	Şiir	Tabiat güzellikleri, yalnızlık ve huzur temaları etrafında ele alınmıştır.
Eluard, Paul (Çev; Nermin Pekin)	Sükût Kuleleri	15	Nisan 1953	39	Şiir	Paul Eluard'ın <i>Sükût Kuleleri</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Taşkıran, Faruk	Sona Kalan	15	Nisan 1953	43	Şiir	Zamanın insan üzerinden bir silindir gibi geçip gittiği, ardında gözyaşı, felaketler ve hatıralar bıraktığı üzerinde durulmuştur.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	15	Nisan 1953	44-46	Haber/ Yorum	<i>Demokrat</i> mecmuasından Fevzi Yetiker'in ve <i>Yenilik</i> dergisinden Samim Kocagöz'ün Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.
Arisoy, M. Sunullah	Acemiler	16	Mayıs 1953	6-10, 36-38	Hikâye	Beğendiği kıza ondan hoşlandığını itiraf edemeyen bir gencin vasıfsız bir hayata sahip olduğunu düşünerek kendi cesaretini sürekli kırması ve iç dünyasındaki karamsarlık konu edilmiştir.

Kurşunluoğlu, Mehmed Kemal	Dünya Güzel Olmalı	16	Mayıs 1953	7	Şiir	Dış dünyada yaşanan acı tatlı ne varsa tümünün bir maksadı olduğu ve dünyanın her şeyiyle güzel olduğu ele alınmıştır.
Buyrukçu, Muzaffer Orhan	Bir Avuç Ot	16	Mayıs 1953	11-17, 36	Hikâye	Tarlasına yalnız buğday eken ve üretim verimliliği ile uğraşmayıp tembellik eden bir köye Bulgaristan'dan göçüp gelen bir adamın tarlasını iyi sürmesi, mahsulünden iyi para kazanması; ancak köylülerin onu örnek olacağı yerde kıskanmaları ve bu çekememezlik yüzünden göçmenin ardından türlü dedikodular yapmaları anlatılmıştır.
Araz, Nezihe	Oya Türküsü	16	Mayıs 1953	14-15	Şiir	El emeği oylar, bir kültürü yaşatan sanatkar kadınlar ele alınmıştır.
Artaud, Antonin (Çev; N. İlhan Berk)	Şiir	16	Mayıs 1953	18	Şiir	Antonin Artaud'ın şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Karasu, Bilge	Arkamdakiler	16	Mayıs 1953	19-25	Hikâye	Tenha sokaklarda yürürken sürekli takip ediliyormuş vehmiyle yaşayan, takip edildiğini düşündüğü için sürekli etrafına bakıp çevresindekileri kontrol eden bir adam konu edilmiştir.
Ecevit, Bülent	Sonra	16	Mayıs 1953	22	Şiir	Başlanan bir hikâyenin nerede biteceği üzerine karar vermeye çalışmak ele alınmıştır.
Köksal, Ahmet	Geceleri	16	Mayıs 1953	23	Şiir	Geceleri sesini duyurmak için çırpınan kaybolmuş mutluluklar, yepyeni bir güne başlamak için umut besleyen şarkılar ele alınmıştır.
Robertson, Mins S. (Çev; Tuna Baltacıoğlu)	Onu Linç Etmek İstiyorlardı	16	Mayıs 1953	26-30	Hikâye	Mins S. Robertson'un <i>Onu Linç Etmek İstiyorlardı</i> adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.
B. E.	İsimsiz	16	Mayıs 1953	28-29	Haber	Avni Arbaş ile Pablo Picasso'nun Paris'te açılan sergileri duyurulmuştur.

Asch, Sholom (Çev; Ayhan Aksoy)	Terk Edilmiş	16	Mayıs 1953	30-34	Hikâye	Sholom Asch'ın <i>Terk Edilmiş</i> adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.
Çapan, Cevat	Üçüncü Mektup	16	Mayıs 1953	34	Şiir	Sevda mahmurluğu içinde beklenen bir Eylül akşamı anlatılmıştır.
Şengil, Salim	Açık Konuşma	16	Mayıs 1953	35-36	Haber/ Yorum	Hikâyelerini, yazılarını, şiirlerini dergiye gönderenler için yazılmış açık bir mektuptur.
Kemal, Orhan	Kurtuluş Yolu	16	Mayıs 1953	39-45	Hikâye	Yoksulluk yüzünden merhametli ve anlayışlı karısına bakamadığını düşünen bir adamın iç dünyasında yaşadığı sıkıntılar, para bulup bu sıkıntıları gidermek için düşündüğü kötü yollar; ancak en sonunda bu düşünceleri savıp karı kocanın baş başa vererek umutlarını kaybetmeden yeni çareler düşünmeleri anlatılmıştır.
Üren, Eşref	Resimde Yeni	16	Mayıs 1953	42-43	Tenkit	Resimde eskiyi ya da yeniye savunmak meselesi üzerinde durulmuş, çıkar yol resmin eski yeni davası yerine iyi kötü yönünden ele alınmasında bulunmuştur.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	16	Mayıs 1953	46-52	Haber/ Yorum	<i>Vatan</i> mecmuasından Oktay Akbal'ın ve <i>Yenilik</i> dergisinden Samim Kocagöz'ün Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.
Hemingway, Ernest (Çev; Ayhan Aksoy)	Michigan'da	17	Haziran 1953	6-10	Hikâye	Ernest Hemingway'in <i>Michigan'da</i> adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.
Asaf, Özdemir	Bir Dal	17	Haziran 1953	7	Şiir	Hayata bağlanabilmek için bir yol arayışı içinde olmak ele alınmıştır.
Evliyagil, Necdet	His Ve Düşünce	17	Haziran 1953	10	Şiir	Tabiattan akseden tabloda hissedilen yalnızlık duygusu ele alınmıştır.
Hemingway, Ernest (Çev; Ayhan Aksoy)	Bay Ve Bayan Eliot	17	Haziran 1953	11-14	Hikâye	Ernest Hemingway'in <i>Bay Ve Bayan Eliot</i> adlı hikâyesinin çevirisi

Ayhan Aksoy)						bulunmaktadır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	İsimsiz	17	Haziran 1953	14	Haber/Yorum	Mary Cassatt'ın Londra'da açtığı resim sergisi duyurulmuştur.
Hemingway, Ernest (Çev; Ayhan Aksoy)	Yağmurdaki Kedi	17	Haziran 1953	15-17	Hikâye	Ernest Hemingway'in <i>Yağmurdaki Kedi</i> adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.
Kurşunluoğlu, Mehmed Kemal	Yalan	17	Haziran 1953	18	Şiir	Mehmed Kemal'in <i>Dünya Güzel Olacak</i> adlı eserinden bir şiiridir.
Hemingway, Ernest (Çev; Ayhan Aksoy)	Basit Bir Soruşturma	17	Haziran 1953	19-21	Hikâye	Ernest Hemingway'in <i>Basit Bir Soruşturma</i> adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.
Unur, A.Rıza	Benim Olduğün İçin	17	Haziran 1953	20	Şiir	Altı dizeden oluşan bir şiirdir.
İlhan, Attilâ	Başka Yerde Olmak	17	Haziran 1953	22-23	Şiir	Attilâ İlhan'ın Sisler Bulvarı adlı eserinden bir şiiridir.
Üren, Eşref	Ankara Sanat Ve Sergileri	17	Haziran 1953	24-25	Tenkit	Ankara'da o dönem açılan sergilerden bahsedilmiş, çok tanınmamış; ancak iyi eserleri bulunan ressamların sergilerinin fazla rağbet göremeden kapandığı belirtilmiştir.
Hemingway, Ernest (Çev; Ayhan Aksoy)	Biri İçin Kanarya	17	Haziran 1953	26-30	Hikâye	Ernest Hemingway'in <i>Biri İçin Kanarya</i> adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.
Kutlar, Onat	Noktürn	17	Haziran 1953	27	Şiir	Bütün tabiatla birlikte uyumanın ninni söyler gibi öğütlendiği bir şiirdir.
Denizli, Ayten	Bir Sual	17	Haziran 1953	28	Şiir	Beş dizeden oluşan bir şiirdir.
Lorca, Federico Garcia (Çev; Bilge Karasu)	Lola Kız	17	Haziran 1953	30	Şiir	Federico Garcia Lorca'nın <i>Lola Kız</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
İlhan, Attilâ	Behçet Necatigil'in Evler'i Hakkında Yahut Sokak Korkusu	17	Haziran 1953	31-34, 45-46	Tenkit	Behçet Necatigil'in <i>Evler</i> adlı eserindeki şiirleri ve şairin edebî kişiliği üzerinde durulmuş olan bu yazıda, Necatigil'in dış dünyadan kaçıp evine sığındığı; ancak <i>Evlerle Savaş</i> adlı şiirinden de anlaşıldığı üzere evinde de huzuru bulamadığı

						belirtilmiş, şairdeki bu tenakuza sebep olarak eserinde ve kafasında hadiseleri, dünyayı daha aydınlık ve ayıklayıcı bir şekilde mütalaa edebilecek bir dünya görüşüne sahip olamaması gösterilmiştir. Şair, dış dünya ile bağdaşamadığı için görevini yapamayan bir şair olarak nitelendirilmiş, kişilik bakımından hassas ve alıngan bir yapıya sahip olan Necatigil'in şiirlerindeki lirizm yoksunluğu ayrıca eleştirilmiştir.
Hemingway , Ernest (Çev; Ayhan Aksoy)	Katiller	17	Haziran 1953	35-43	Hikâye	Ernest Hemingway'in <i>Katiller</i> adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.
Ecevit, Bülent	Uçan Daireler	17	Haziran 1953	38-39	Şiir	Sonsuzluk ve yalnızlık temaları etrafında varlık meselesi sorgulanmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	17	Haziran 1953	43-47	Haber/ Yorum	<i>Hürses</i> mecmuasından Seyfettin Turhan'ın, <i>Kaynak</i> dergisinden Halim Yağcıoğlu'nun ve <i>Ankara Telgraf</i> mecmuasından İbrahim Cüceoğlu'nun Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.
Olcay, Hamdi	Kismet	18	Temmuz 1953	6-10	Hikâye	Fakirliğinden ve yetimliğimden dolayı köydeki zengin ve güzel kızlardan isteyip alamayacağını düşünen bir gencin tam isyan ederken karşısına dengi dengine güzel bir kız çıkması ve anası ile onu istemeye karar vermeleri anlatılmıştır.
Kakınç, Tarık Dursun	Esrar	18	Temmuz 1953	10-14	Hikâye	Hapishanede esrar satan mahkûmların Müdür'e yakalandıktan sonra tüm pişkinliklerinden ve işbirliklerinden sıyrılıp ne yapacaklarını şaşkırmaları konu edilmiştir.

Aldanır, Selahattin	Yenilik Kasabı Şaft Zade Hafız	18	Temmuz 1953	11	Şiir	Yeni dizeden oluşan bir şiiirdir.
Taşkıran, Faruk	Çocuğum	18	Temmuz 1953	14	Şiir	Giden güzel günlerin, gençliğin daha sonra çok aranacağı konu edilmiştir.
Baykurt, Fakir	Hasret	18	Temmuz 1953	15- 21, 44- 45	Hikâye	Köylüye verdiği öğütler ve anlattığı hikâyelerle fakir köylülerin sevgisini kazanmış candan bir insanın köyden gidişi ve köylülerin hasretle onun dönüşünü beklemesi anlatılmıştır.
İlhan, Attilâ	Tatyos'un Kahrı	18	Temmuz 1953	18- 19	Şiir	Şair, Fransa'ya giderken yolculukta gördüklerini ve hissettiklerini, Fransa'da yaşadıklarını iç dünyasının süzgecinden geçirerek aktarmıştır.
Cendrars, Blaise (Çev; İlhan Berk)	Trestle Work	18	Temmuz 1953	22	Şiir	Blaise Cendrars'ın <i>Trestle Work</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Erdost, Muzaffer	Reiz Bey	18	Temmuz 1953	23- 29	Hikâye	İlçe binası yapılan bir kasabada köylüler için işlerin gittikçe kolaylaşması ve köyün yol yapımı gibi imar hareketleriyle giderek büyümesi, köylülerden birinin belediye başkanı seçilmesi ve köy halkınca başkana itibar gösterilmesi anlatılmıştır.
Asaf, Özdemir	Eeee...	18	Temmuz 1953	26	Şiir	Varlık düzeninde insanın yeri, sonsuz kâinata insanın karınca kadar küçük kalması ele alınmıştır.
Tökin, Firuzan Hüsrev	İsimsiz	18	Temmuz 1953	27	Şiir	Her haline rağmen sevilen bir kadın ve yaşama sevinci ele alınmıştır.
Björnson, Björnstjerne (Çev; Ayhan Aksoy)	Baba	18	Temmuz 1953	30- 33	Hikâye	Björnstjerne Björnson'ın <i>Baba</i> adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.
B. E.	İsimsiz	18	Temmuz 1953	32	İncele me	Ressam Cézanne'ın hayatı ve edebî kişiliği üzerinde durulmuştur.
E. Ü.	İsimsiz	18	Temmuz 1953	32- 33	Haber/ Yorum	Ressam Urallı'nın sanat hayatına tekrar dönerek aldığı eğitimler ile Ankara'da hususî atölyesini açtığı

						duyurulmuştur.
İlhan, Attilâ	<i>Sam Amca'nın Sevabı Ve Günahı</i>	18	Temmuz 1953	34-37	Tenkit	Samim Kocagöz'ün <i>Sam Amca</i> adlı eseri üzerine değerlendirmelerin bulunduğu yazıda, Kocagöz'ün hikâyelerinde ele aldığı meseleler ve bu meseleleri ele alış tarzı dolayısıyla sosyal realist bir yazar olduğu belirtilmiştir.
Tarancı, Cahit Sıtkı	Beyanname	18	Temmuz 1953	38	Haber/İlan	Ankara'da kurulacak olan Edebiyatçılar Derneği'nin müteşebbis heyeti adına Cahit Sıtkı Tarancı'nın basına verdiği beyanname aktarılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	18	Temmuz 1953	39-46	Haber/Yorum	<i>Hürses</i> dergisinden Seyfettin Turhan'ın, <i>Yeni Karabük</i> dergisinden Yıldırım Zaren'in, <i>Ayyıldız</i> Dergisinden Hilmi Özgen'in, <i>Vatan'ın Sanat Yaprakları</i> 'ndan Oktay Akbal'ın ve <i>Varlık</i> dergisinden Muhtar Körükçü'nün Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.
Kakıncı, Tarık Dursun	Evlere Şenlik	19	Ağustos 1953	6-46	Uzun Hikâye	Berber çalışıp beraber kazanan beraber eğlenen can dostu iki gencin dünyasının ele alındığı hikâyede gençlerden birinin sevdalandığı kızın baba evinden kaçıp gencin yanına gelmesi, diğerinin ise bu kıza yüreğinin bir anlık kaymasıyla kendisini dostuna karşı suçlu hissetmesi ve birbirini seven bu iki insanın arasından sıyrılıp onları terk etmesi, yedikleri içtikleri ayrı gitmeyen iki gencin beraber geçirdikleri günlerin geride kalması ve hikâyelerinin sona ermesi hüznü bir şekilde anlatılmıştır.
Deligönül, Mehmed	Minnacık	19	Ağustos 1953	10	Şiir	Davullu zurnalı bir düğün ve yüreği minnacık bir

						gelin anlatılmıştır.
Ecevit, Bülent	Bach Sonatı	19	Ağustos 1953	14	Şiir	Sevdiğine kavuşamamanın verdiği acıya rağmen aşkını yaşatma arzusu içinde olma hali yansıtılmıştır.
Araz, Nezihe	Hatçe Balam	19	Ağustos 1953	18-19	Şiir	Evine, çocuklarına ve eşine fedakârca hizmet eden yüreği merhametle dolu bir kadının Balkan topraklarında sefa dolu günlerinin ardından çıkan savaşta çocuğunu Balkan topraklarına feda etmesi, çile dolu günler geçirmesi anlatılmıştır.
Gider, Bedri	Varsın Güversin	19	Ağustos 1953	24	Şiir	Tabiatla örtüşen bir köyden manzaralar ve yol teması ele alınmıştır.
Breton, André (Çev; İlhan Berk)	Uyanıklar	19	Ağustos 1953	26-27	Şiir	André Breton'un <i>Uyanıklar</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	19	Ağustos 1953	46	Haber/Yorum	
Turhan, Seyfettin	Müezzin	20	Eylül 1953	6-14	Hikâye	İş güç yorgunluğundan dinlenmeye fırsat yaratmak isteyen bir ustanın sabah ezanı her okunduğunda bölünen uykusu ile ezansız, sessiz bir sabah dilemesi yüzünden bir gün bozulan ezan hoparlörü için müezzin tarafından bu işin suçlusu addedilmesi ve polise verilmesi konu edilmiştir.
İlhan, Attilâ	Fabrika Durağı	20	Eylül 1953	10-11	Şiir	Konusunu yalnızlık, toplumsal gerçekler ve aşktan alan şiir beş bentten oluşmaktadır.
Erdost, Muzaffer	Kara Vagon	20	Eylül 1953	14-20	Hikâye	Rüya gören bir adamın gördüklerini, kara vagona seyahat ederken yaşadığını sanması ve bu rüyada yaşadıkları konu edilmiştir.
Taşer, Suat	Dürdane Kız	20	Eylül 1953	15	Şiir	Bir adamın tüm benliğini saran kendi mahallesinden Dürdane adında bir kıza karşı hissettikleri işlenmiştir.

Deligönül, Mehmet	Hürriyet Şiiri	20	Eylül 1953	18	Şiir	Teması Anadolu toprakları ve insanı olan bir şiirdir.
F. P.	Edebî Şakalar	20	Eylül 1953	20-21, 28	Tenkit	İskender Fikret'in <i>MonAliza</i> adlı bir şiiri başlığından dolayı epey eleştirilmiş ve Eluard'ın <i>Rüya</i> şiirinin yanlış tercüme edildiği alaylı bir şekilde ele alınıp doğrusu açıklanmıştır.
Kaya, Ali Kemal	Suna Kan, İdil Biret Konserleri	20	Eylül 1953	22-25	Tenkit	Suna Kan ve İdil Biret'in küçük yaşlardan itibaren keman çaldıklarını, Avrupa'ya keman çalma üzerine tahsil görmeye gittiklerini, sanatlarının ileri bir dereceye vardığını ve sanatseverlerin onlarla övündüklerini belirten bir yazıdır.
Karasu, Bilge	Kör Nokta	20	Eylül 1953	26-33	Hikâye	Gerçekleşmesi muhtemel olmayan bir tiyatro oyununu, bu tiyatronun seyircilerini, oyuncularını ve teknik ekibini aralarında geçen hadiseler dâhilinde tasvir eden bir hikâyedir.
Gider, Bedri	Hancı Mahmut	20	Eylül 1953	27	Şiir	Bir şeyi istenirse ancak o zaman elde edilebileceği anlatılan bir şiirdir.
Gider, Bedri	Durum	20	Eylül 1953	27	Şiir	İki dizelik bir şiirdir.
İmzasız	Tristan Tzara	20	Eylül 1953	30	Biyografi	Tristan Tzara'nın biyografisi verilmiştir.
Tzara, Tristan (Çev: İlhan Berk)	Hesaplaşma	20	Eylül 1953	31	Şiir	Tristan Tzara'nın <i>Hesaplaşma</i> adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.
Şengil, Salim	Açık Konuşma	20	Eylül 1953	32	Haber/Yorum	Hikâyelerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.
Dilligil, Turhan	Mevsim Başında Devlet Tiyatrosu: Fatih, Şemsiyeli Adam, Derin Mavi Deniz	20	Eylül 1953	34-37, 41-43	Tenkit	Ankara'daki Büyük ve Küçük tiyatrolarda hangi günlerde temsil olduğu belirtilmiş, Devlet tiyatrosunun kış aylarında temsillerini artıracığı yerde azalttığı vurgulanmıştır. Devlet tiyatrosunda oynanan <i>Fatih</i> , <i>Şemsiyeli Adam</i> ve <i>Mavi Deniz</i> adlı piyesler

						hakkında bilgiler verilmiştir.
Ürgüp, Fikret	Bir Akşam Vakti, Hikâyeler Ve Can Sıkıntısı	20	Eylül 1953	38- 41	Tenkit	Yazı, dönemin hikâye yazarlarını ele almaktadır. Hikâye yazarlarının hikâyecilikleri ve tarzları sorgulanarak değerlendirilmiştir. Münekkid ayrıca bir yazarı ve hikâyesini neden beğendiğini ya da beğenmediğini de açıklamıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basındaki Yankımız	20	Eylül 1953	45- 46	Haber/ Yorum	<i>Son Havadis</i> 'ten İlhami Soysal'ın Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı bir yazısı aktarılmıştır.
Yücel, Hasan Âli	Atatürk!	21	Ekim 1953	3-4	Dene me	Atatürk ve Türk milleti ile ilgili yazılmış bir yazıdır.
Aldanır, Selahattin	Antoloji	21	Ekim 1953	4	Şiir	Antolojilerin özençsizliği ile ilgili olarak alaylı bir dille yazılmış şiirdir.
Meriç, Nezihe	Ali Beyin Karanlığı	21	Ekim 1953	5- 11, 31	Hikâye	Gençliğini özleyen ve ulaştığı geç yaşındaki hayatından memnun olmayan bir adamın pişmanlıkları ve çocuklarında gördüğü dinçlik karşısında iç çekişleri hikâye edilmiş, Ali Beyin Karanlığı işlenmiştir.
Eloğlu, Metin	Kısa Günün Kârı	21	Ekim 1953	10	Şiir	Geçirdiği bir günde yanına kâr kalan şeylerden bahseden bir adamın konu edildiği bir şiirdir.
İmzasız	William Faulkner	21	Ekim 1953	12	Biyogr afi	William Faulkner'in biyografisi verilmiştir.
Faulkner, William (Çev; Bilge Karasu)	Elly	21	Ekim 1953	13- 30	Hikâye	William Faulkner'in <i>Elly</i> adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.
Ecevit, Bülent	İki Yüzlü Adam	21	Ekim 1953	17	Şiir	Bir yüzü işle güçle uğraşan diğer yüzü hayatın tadını çıkaran bir adamın anlatıldığı bir şiirdir.
İlhan, Attilâ	Eksik Firari	21	Ekim 1953	20- 26	Tenkit	Hayatın tadı kaçıkça umduğunu bulamayan sanatçıların firar edip çocukluğuna dönmek istemesi ile firarlarının ayrıca sebepleri ve Türk edebiyatındaki bu çeşit

						sanatçılar üzerinde durulmuştur. Münekkid bu meseleyi neden le aldığını da açıklamıştır.
Cendrars, Blaise (Çev; Can Yücel)	Acı Söz	21	Ekim 1953	28	Şiir	Blaise Cendrars'ın <i>Acı Söz</i> adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.
Âşık Şenlik	Taşlama	21	Ekim 1953	32	Şiir	Âşıklık geleneğini yaşatan ve beş dörtlükten oluşan bir şiirdir.
İmzasız	Attilâ İlhan'la Konuştuk	21	Ekim 1953	33-35	Konuşma	Attilâ İlhan ile yapılan bu röportajda Attilâ İlhan romancılığının geçici bir heves olmadığını eserlerinden verdiği örneklerle açıklamış, romanının konusunu, romanın üç kitaptan oluştuğunu ve bu roman ile ulaşmak istediği amacı da belirtmiştir.
Arısoy, M. Sunullah	Şairler Kongresi	21	Ekim 1953	36-38	Tartışma	Venedik'te toplanan Şairler Kongresi'ne davet edilmeyen Türkiye'nin bu durumuna Türk sanatçılarının ve Türk medyasının hassasiyet göstermemesi üzerine yazılmış bir eleştiri yazısıdır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basından Yankımız	21	Ekim 1953	39-42	Haber/Yorum	Son Havadis'ten İlhami Soysal'ın ve Mülkiye'den Muzaffer Uyguner'in Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.
İlter, Şahap Sıtkı	Çırılçıplak	22	Kasım 1953	6-10	Hikâye	Fahişelik yapan bir kadının çırılçıplak kalmaktan hiç utanmadığı ama onu çırılçıplak bir model yapmak isteyen insanların arasında soyunduğu zaman utandığı ve onu ziyarete gelen bir adamın saadetine gölge ettiği için bu durum yüzünden kadınla aralarının açıldığı konu edilmiştir.
Gider, Bedri	Hürriyetin Beşiğindeyim	22	Kasım 1953	7	Şiir	Hürriyet ve yalnızlık temalarını işleyen altı dizelik bir şiirdir.
Göktürk, İbrahim Şinasi	Bahar'a Çağırıyorum	22	Kasım 1953	10	Şiir	Doğaya gelen baharla birlikte insanın da yeniden doğuşunu işleyen bir şiirdir.

Karasu, Bilge	Kapalı	22	Kasım 1953	11-13	Hikâye	Yağmurlu bir günde iş çıkışı saatinde Taksim'den tramvaya binen insanların kalabalıklığı, ortalığı hengâmeye çeviren bir karışıklığın tablosu konu edilmiştir.
Dino, Güzin	Bir Konferans Dolayısıyla	22	Kasım 1953	14	Tenkit	Fransız Yazarlar Cemiyetinin Başkanı olarak M. Vialar bir konferansta çok sathî beylik, iptidai birtakım sözlerle dinleyicilerini oyaladığı için eleştirilmiştir.
Hüenalp, Ayhan	Bir Hatırlayış Kaldı Yalnız	22	Kasım 1953	15-18	Hikâye	Bireyin benliğinin farkına varması ve hayatı sorgulamaya başlaması, etrafını sorgulayan gözlerle incelemesi konu edilmiştir.
Gider, Bedri	Sen İnsansın	22	Kasım 1953	18	Şiir	Üç dizeden oluşan bir şiirdir.
Deligönül, Mehmet	Nuri Beyin Kahvesi	22	Kasım 1953	18	Şiir	Üç dizeden oluşan bir şiirdir.
Pekin, Fuat	Yugoslav Halk Dansları	22	Kasım 1953	19-23, 34	Makale	Yugoslav bale heyetinden Ankara operasında oynanan mahallî danslardan bahsedilmiştir. Fuat Pekin bu yazısında Yugoslav halk danslarından dolayı büyülendiğini ve kendisini bir an çocukluk günlerinin geçtiği yerlerin hatıralarında bulunduğunu anlatmıştır.
Aldanır, Selahattin	Açıklama	22	Kasım 1953	22	Şiir	Ülke sınırlarına anlam veremediğini açıklayan bireyi işleyen bir şiirdir.
Özgen, Hilmi	İkramiye	22	Kasım 1953	25-29	Hikâye	Otuz yıllık memuriyet ikramiyesinin gününü doldurmaya yakın hastalanıp yatağa düşen bir adamın süre dolmadan üç gün önce ölmesi ve ailesinin hile-i şeriye ile adamın ölümünü üç gün geciktirerek söyleyip ikramiyeyi almaları konu edilmiş bir hikâyedir.
Tümsavaş, Vicdan	İnsan	22	Kasım 1953	28	Şiir	İnsanın insanlığını temel alan bir şiirdir.

Giray, Fethi	Biliyorum	22	Kasım 1953	29	Şiir	Ayrılık ve özlem temalarını işleyen bir şiirdir.
Şengil, Salim	Açık Konuşma	22	Kasım 1953	30	Haber/ Yorum	Hikâyelerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.
Kaya, Ali Kemal	Butterfly Temsilleri Üzerine	22	Kasım 1953	32-34	Tenkit	Bu tenkit yazısında <i>Butterfly</i> operasının temsilleri hakkında Ory imzasıyla çıkan bir yazının hatalarını düzelterek hakikate ulaşmak gayesi vardır. Operanın iyi ve kötü yönleriyle eksiksiz ve ılımlı bir şekilde ele alınması gerektiği ve operanın gerçekçilik özelliği üzerinde durulmuştur.
Dilligil, Turhan	Eugene O'Neill'in Ölümü	22	Kasım 1953	35-38	Makale	Dram sanatının başarılı yazarı Eugene O'Neill'in ölümü üzerine onun hayatını ve sanatçılığını ele almış bir yazıdır.
Lorca, Federico Garcia (Çev; Bilge Karasu)	Nişanlanma	22	Kasım 1953	36	Şiir	Federico Garcia Lorca'nın <i>Nişanlanma</i> adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.
Kurşunluoğlu, Mehmed Kemal	Belli	22	Kasım 1953	38	Şiir	Yedi dizelik bir şiirdir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	22	Kasım 1953	39-48	Haber/ Yorum	<i>Son Havadis</i> 'ten Mehmet Soğukkuyu'nun, <i>Hürses</i> 'ten Seyfettin Turhan'ın, <i>Akşam</i> 'ın sanat sayfasından Melih Cevdet Anday'ın, <i>Son Havadis</i> 'ten Seyfettin Turhan'ın ve <i>Son Havadis</i> 'ten Suat Taşer'in Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.
Kemal, Yaşar	Yaşar Kemal	23	Aralık 1953	6	Biyografi	Yaşar Kemal'in kendi yazdığı biyografisi bulunmaktadır.
Kemal, Yaşar	Pis Hikâye	23	Aralık 1953	7-37	Uzun Hikâye	Bu hikâyede köylük yerde insanların ne kadar cahil olabileceği, fukaranın sessiz kalışlarına cahil köylünün ettiği kötülükler ve en sonunda masumların canının

						yanması, fırsatçı insanların hainlikleri işlenmiştir.
Gider, Bedri	Deveci	23	Aralık 1953	9	Şiir	Güzel ile zenginin rağbet gördüğünü işleyen bir şiiirdir.
Tümsavaş], Vicdan	Uzat Ellerini	23	Aralık 1953	11	Şiir	Felaket vehmiyle yaşayan bir insanın hali işlenmiştir.
İlhan, Attilâ	Acı Ninni	23	Aralık 1953	14-15	Şiir	İstanbul için acı acı söylenen ninnide, İstanbul'un uyanmadan uyuması istenmiş; çünkü eğer İstanbul uyanırsa insanlar da uyanacak ve kötülük kol gezecek, çalışanlar işlerine geçecek, ümitler azalacaktır.
Taşer, Suat	Karşıkı Evden Bir Horoz Öttü	23	Aralık 1953	18-19	Şiir	Hayal kuran bir sanatçının sözlerini konu eden bir şiiirdir.
Giray, Fethi	Bir Gecenin Düşündürdükl eri	23	Aralık 1953	21	Şiir	Yanındaki kadını hiçe sayan bir adamın bir gecenin düşündürdükleri ile yalnızlaşması konu edilmiştir.
Guillevic (Çev; İlhan Berk)	Ağıt	23	Aralık 1953	22	Şiir	Guillevic'in Ağıt şiirinin çevirisi verilmiştir.
Aldanır, Selahattin	Şiirin Perdahlısı	23	Aralık 1953	32	Şiir	Beş dizelik bir şiiirdir.
Eloğlu, Metin	Düştürü Leylâ	23	Aralık 1953	36	Şiir	Bir kadının ne güzelliğine ne de aşkına aldanmadan onu sadece parası için alan bir adam konu edilmiştir.
Kaya, Ali Kemal	Viyolonselist Nusret Kayar'la Bir Konuşma	23	Aralık 1953	38-40	Röportaj	Son konserleri münasebetiyle Viyolonselist Nusret Kayar ile yapılan konuşmada batı ile bizdeki sanat çalışmaları arasındaki farklar ve sanatta taklitçilik mevzuları üzerinde durulmuştur.
Dilligil, Turhan	Güzel Helena Sahneye Çıktı	23	Aralık 1953	41-44	Tenkit	Selahattin Batu'nun yunan mitolojyasından çıkardığı eser olan Güzel Helena adlı oyunun başarı ile oynandığından ve oyuncularından bahsedilmiştir.
Cüceoğlu, İbrahim	Yalnızlık	23	Aralık 1953	42-43	Şiir	İnsanlardaki yalnızlık fikrini işleyen bir şiiirdir.

F. P.	İskneder Fikret'e	23	Aralık 1953	45-46	Tenkit	Yabancı dille yazılmış eserlerin çevirisi meselesinde aksanı yanlış kullanan bir mecmuanın hataları alaylı bir şekilde ele alınmaktadır.
Eloğlu, Metin	Gurbetelde Her Akşam	24	Ocak 1954	6-12	Hikâye	İstanbul'da gurbet hayatı yaşayan bir adamın başından geçenleri anlattığı bir hikâyedir.
Lav, Ercüment Behzat	Kuzum Makana	24	Ocak 1954	7	Şiir	Beyaz hanım adında bir kadını seven bir adamın anlatıldığı bir şiirdir.
Kaya, Ali Kemal	Piyanist Shura Cherkassky'nin Konseri	24	Ocak 1954	10-11	Tenkit	Piyanist Cherkassky'nin hasılatını Kore şehitlerimizin ailelerine bağışladığı konserinden bahsedilmiş, piyanistin sanatı konuşulmuştur.
Şengil, Salim	Açık Konuşma	24	Ocak 1954	13	Haber/ Yorum	Hikâyelerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.
Kanat, Mahir	Uğursuz	24	Ocak 1954	14-17	Hikâye	Vapurların taşıyıcı ameleleri tarafından uğursuz olarak anılan bir adamın bazı felaket olayların sebebi olarak gösterilmesi, masum bir insanı ekmeğinden etmeleri konu edilmiştir.
Köksal, Ahmet	Denize Karşı	24	Ocak 1954	15	Şiir	Denize yenilmiş bir adamın ona olan kızgınlığını haykırışı konu edilmiştir.
İlhan, Attilâ	Heyamol	24	Ocak 1954	18-25	Şiir	Attilâ İlhan'ın <i>Şafak Vakti Dünya</i> adını verdiği destanından bir parçadır. Bu eserde İkinci Dünya Savaşı yıllarında dünyanın hürriyet için nasıl mücadele ettiği anlatılmaya çalışılmıştır.
***	Dergilerin Boyu	24	Ocak 1954	26-33	Tenkit	Ankara'da çıkan dergiler için hazırlanan bir günde, <i>Devrim Gençliği</i> , <i>Hisar</i> , <i>Kaynak</i> , <i>Mavi</i> , <i>Seçilmiş Hikâyeler</i> , <i>Türk Dili dergileri</i> sanat anlayışlarını, çıkış sebeplerini, meslek dertlerini karşılıklı görüşmüş ve tartışmışlardır. Bu yazıda görüşülen mevzular

						bulunmaktadır.
Taşer, Suat	Kırpıntılı Şiir	24	Ocak 1954	30	Şiir	Şairin <i>Haraç Mezat</i> isimli kitabından bir şiiridir.
Arslan, Ali	I, II	24	Ocak 1954	31	Şiir	Teması yalnızlık olan bir şiirdir.
Erdost, Muzaffer	Acınar Dağlarına Övgü	24	Ocak 1954	34-37	Hikâye	Acınar dağlarında yaşayan bir aile, kadının kocasına bağlılığı; fakat adamın ondan uzak durması ile kadının özlem içinde ona gitmemesi için yalvarması konu edilmiştir.
Aldanır, Selahattin	İnsanlar Ve Kargalar	24	Ocak 1954	35	Şiir	İnsanların yaşadıkça hak demesi ve kargaların yaşadıkça gak demesi arasındaki fark mizahî bir dille işlenmiştir.
Küflü, Ahmet	Geçilmek Korkusu	24	Ocak 1954	38-43	Hikâye	Millî bir atletin ilerlemiş yaşıyla beraber vücudunun artık güçten kesilmesi, senelerdir koşu rekortmeni olmanın verdiği özgüvenle bulunduğu yarışı yine zaferle bitireceğini düşünmesi; fakat genç bir atletin onu geçeceği fikrine dayanamayıp yarışın bitmesine son elli metre kala kendini çimenlere atması konu edilmiştir.
Akın, Gülten	Yağmurlu	24	Ocak 1954	39	Şiir	Teması ayrılık olan bir şiirdir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	24	Ocak 1954	43-45	Haber/ Yorum	Zafer mecmuasından Sadi Günel'in Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan bir yazısı aktarılmıştır.
Erdost, Muzaffer	Otobüslere Radar Konacak	25	Şubat 1954	6-10, 45	Hikâye	Yasalara uyan; fakat yasalardan herhangi bir koruma göremeyen vatandaşın hali konu edilmiştir.
İlhan, Attilâ	Yeraltı Ordusu II	25	Şubat 1954	11-16	Şiir	Attilâ İlhan'ın <i>Şafak Vakti Dünya</i> adını verdiği destanından bir parçadır. Bu eserde İkinci Dünya Savaşı yıllarında dünyanın hürriyet için nasıl mücadele ettiği anlatılmaya
Altındağ, Seza	Mustafa'nın Kolları	25	Şubat 1954	17-20	Hikâye	Heyecanlandığında kollarını nereye

						koyacağını bilemeyen bir terzinin küçük dünyası, içinde kopan fırtınalar ve dış dünyadaki sessizliği, çekingenliği konu edilmiştir.
Kaya, Ali Kemal	Lucia'dan Portreler	25	Şubat 1954	21-23	Tenkit	<i>Lucia</i> operasıyla Türk sahnesinin kazandığı kıymetlerden koloratur soprano Suna Korad ve tenor Doğan Orat tanıtılmıştır. <i>Lucia</i> operasının ne açılardan zor olduğu ve bu zorluğun başarıyla üstesinden geldiği söylenen Suna Korad ile Doğan Orat adlı sanatçıların müzikalitesi üzerinde durulmuştur.
Baykurt, Fakir	Beş Bilet	25	Şubat 1954	24-31	Hikâye	Cami inşası için yardım toplayan bir başka köyün insanların sattığı biletlerden beş tane alıp kendi köyünde satmaya çalışan adamın yoksulluk çeken perişan köylüsüne sevap kazanacakları bahanesiyle türlü diller dökmesi ve Müslüman köylü halkın hayır işlerine karşı dayanamaması konu edilmiştir.
Ecevit, Bülent	Göçmen	25	Şubat 1954	25	Şiir	Memleketinde göçmen bir kuş gibi oradan oraya uçan bir kişinin hali tasvir edilmiştir.
Lav, Ercüment Behzat	Mauva (Kara Hürriyet)	25	Şubat 1954	28-29	Şiir	Özgürlüğü kısıtlanan ve haksızlığa uğrayan insanların anlatıldığı bir şiiirdir.
Ruhsatî	Koşma	25	Şubat 1954	32	Şiir	Âşık tarzı geleneği sürdüren bir şiiirdir.
Eloğlu, Metin	Enayilik	25	Şubat 1954	33-39	Hikâye	Âşık olmamak için direnen bir gencin günün birinde gönlü hovarda bir kıza âşık olması, ona hayatından sekiz ayını feda etmesi; fakat sonunda kızdan ayrılıp başka bir kadınla evlenmesi ve sade bir hayat sürdürmesi konu edilmiştir.
Taşkıran, Faruk	Kızlarım	25	Şubat 1954	36-37	Şiir	Memleketin derdine düşen bir gencin âşık

						olmaya vakit ayıramaması konu edilmiştir.
Şengil, Salim	Açık Konuşma	25	Şubat 1954	40	Haber/ Yorum	Hikâyelerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	25	Şubat 1954	41-44	Haber/ Yorum	<i>Sabah Postası</i> 'ndan Sezai Güven'e ait ve <i>Kaynak Dergisi</i> 'nden Ömer Faruk Toprak'a ait olan Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı yazıları aktarılmıştır.
Meriç, Nezihe	Susuz	26	Mart 1954	6-11	Hikâye	Alkole dayanıklılığı olmayan bir gencin arkadaşlarını ve beraber geçirdikleri güzel günleri düşünerek hayatını sorgulaması, içmeye devam edip sayıklar bir halde hayallere dalması konu edilmiştir.
Şengil, Salim	İsimsiz	26	Mart 1954	12-14	Konuşma	Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin sekiz yıllık mücadelesini anlatan bir yazı olmuştur. Buna göre, derginin o dönemde ne gibi zor şartlar altında çıkıyor olduğu, yeniye yönelen tarafı ve hamleci özellikleri anlatılmıştır. Salim Şengil günün hikâyecilerini bir araya getirerek yeni yeni imzaları Türk edebiyatına tanıtmış ve hikâye sanatının gelişmesinde önemli bir rol üstlenmiştir.
Serdaroğlu, Levent	Akşamcı	26	Mart 1954	15-18	Hikâye	Akşamcıların toplandığı bir meyhanede birbirlerine dert yanan insanların hali anlatılmış ve bu insanlardan birine gösterilen samimiyetsizlik, o kişinin derdine nedense ortak olmamaları konu edilmiştir.
Vardar, Celâl	Günahsızlar	26	Mart 1954	18	Şiir	Günahsız insanları konu edinen bir şiirdir.
Lav, Ercüment Behzat	Zamboya Gelen Mektuplar	26	Mart 1954	18	Şiir	Zenci insanların sefaletini konu edinen bir şiirdir.
İlter, Şahap Sıtkı	Türk Tezyini Sanatları	26	Mart 1954	19-21	Röportaj	İzzet Çetin Türk el işlemleri sanatlarından

	Üzerine İzzet Çetin'den Birkaç Soru					Türk bordür çinileri ve eski Türk kilimlerinin vesika şeklinde toplanmasına kendisini sevk ettiğini anlatmıştır. Konuşmada eski motiflerden yepyeni bir şeyler çıkarmak, diğer sanatlarla Türk halk sanatının ayrımı ve Türklerde resim sanatının neden geciktiği gibi mevzular üzerinde de durulmuştur.
İlhan, Attilâ	Yangın Gecesi	26	Mart 1954	22	Şiir	İstanbul'da bir yangın ve şairin benliği saran alevler konu edilmiştir.
Baykurt, Fakir	Namazdan Önce Oyun	26	Mart 1954	23-29	Hikâye	Bir köyde Cuma namazı vaktinden önce meydanda toplaşan köyün insanları aralarında vergi tahsildarlığı oyunu oynamaya başlarlar. Böylelikle devletin aldığı vergiler ile köylünün ne hale geldiği hikâyenin sonlarına doğru köylüler arasında çıkan kavga ile belli olur. Köylüler tahsildarlık oyununa bile katlanamamıştır.
Gruda, Yılmaz	Şafakta On İki Mısra veya "La Comedie de L'amour"	26	Mart 1954	26	Şiir	Şafağın sökmesiyle belirginleşen dünyanın hali konu edilmiştir.
İlhan, Attilâ	Haldun Taner'in İhaneti Yahut "Yağmurun Altında Hiçbir Şey Yok"	26	Mart 1954	30-37	Tenkit	Kendini hikâyeci olarak vasıflandıran Haldun Taner'in <i>Şiştane'ye Yağmur Yağıyordu</i> aldık hikâye kitabı üzerinde durulmuştur. Konuyla ilişkili olarak bir hikâyecinin sanat vazifesi nedir sorusunun cevapları aranmış ve bir hikâyecinin hikâyelerinde estetik atmosferi nasıl yaratabileceği anlatılmıştır. Haldun Taner'in gelişigüzel şeyler yazdığı ve yalnızca laf yapmakla uğraştığı iddia edilmiş, Taner ile aynı sınıfa giren hikâyecilerden de

						örnekler verilmiştir.
Arisoy, M. Sunullah	Vur Arabalıya	26	Mart 1954	31	Şiir	Zorluklara göğüs gerebilmeyi konu edinen bir şiirdir.
Tunalıgil, B. Galip	?	26	Mart 1954	33-35	Hikâye	
Tayiz, Adnan	Yaşayacağım Yaşayacaksın ...	26	Mart 1954	35	Şiir	Bir gün rahat koşullarda yaşayacağını hayal eden insanın anlatıldığı bir şiirdir.
Pekin, Fuat	XV. Devlet Resim Ve Heykel Sergisi	26	Mart 1954	38-41	Tenkit	Devlet Resim ve Heykel sergilerinde her senenin aynıyet gösterdiği, herhangi bir farkın ya da yeniliğin söz konusu olmadığı söylenmiş, hocalardan müteşekkil aynı jüriler ve aynı seçim şekli, değişmeyen tablo satın alma sistemi eleştirilmiştir. Sergideki resimlerin ise çoğu bunaltıcı bir tekrarlık gösterdiği gerekçisiyle eleştirilmiştir.
Day, Clarence (Çev; Suat Taşer)	Babam Ve Sevgili Halısı	26	Mart 1954	42-48	Roman	Clarence Day'in <i>Babam Ve Sevgili Halısı</i> adlı romanından bir parçanın çevirisi verilmiştir.
Yağcıoğlu, Halim	Halk Türküleri II	26	Mart 1954	43	Şiir	Halim Yağcıoğlu'nun <i>Anzelha</i> adlı eserinden bir şiiridir.
Karamustafaoğlu, M. T.	Güçük Minare Ve Sonra	26	Mart 1954	46	Şiir	Akdeniz kenarında bir şehir ve güçük minarede okunan akşam ezanından sonra şehre çöken mahzunluk konu edilmiştir.
Şengil, Salim	Sana Sesleniyorum	27	Nisan 1954	6	Anı	Salim Şengil'in Sait Faik'e onun üslubuyla seslendiği bir yazısıdır.
Abasıyanık] , Sait Faik	Kamelyalı Mezar	27	Nisan 1954	7-13	Hikâye	Hâli vakti yerinde birbirini seven iki insanın arasına ölüm girmesiyle yaşadıkları ayrılığı kabul edemeyen kadının eşi öldükten sonra mezar taşına kendisinin ismini de yazdırması ve aynı mezarlıkta süslü püslü taşları olmayan gariban insanların mezarları, martı yumurtası aramaya koyulmuş bir adamın nazarından hikâye

						edilmiştir.
Meriç, Nezihe	Sait Faik İçin	27	Nisan 1954	10- 11	Anı	Nezihe Meriç'in Sait Faik'e dair hatıralarını anlattığı bir yazısıdır.
Bener, Vüs'at O.	O Ülkede	27	Nisan 1954	14	Anı	Vüs'at Bener'den Sait Faik'in hatırası için yazılmış bir yazıdır.
Abasıyanık] , Sait Faik	Dülger Balığının Ölümü	27	Nisan 1954	15- 18	Hikâye	Sait Faik'in dülger balığına insanî özellikler yükleyerek onu hayatın bir parçası olduğu halde önemsenmeden kalmış yönlerini ortaya çıkararak anlattığı bir hikâyesidir.
Aldanır, Selahattin	Sevgili Salim Şengil	27	Nisan 1954	18	Mektup	Salim Şengil'in ricası üzerine S. Aldanır'dan Sait Faik'in hatırası için yazılmış açık bir mektuptur.
Abasıyanık] , Sait Faik	Yani usta	27	Nisan 1954	19- 21	Hikâye	Çoğu şeyin gelip geçici olduğu bir dünyada zamanın değiştiremediği, yaşlandıramadığı tek olgunun dostluk olduğunu konu edinen bir hikâyedir.
Eloğlu, Metin	Eloğlu	27	Nisan 1954	22	Şiir	Metin Eloğlu'nun kendi soyadını çıkış noktası eloğluna yazdığı bir şiiridir.
Abasıyanık] , Sait Faik	Keten Helvacı	27	Nisan 1954	23- 25	Hikâye	Sokaktan sesini işittiği keten helvacının halini vaktini hayal ederek düşüncelere dalan bir adamın onunla karşılaştığında helvacı hakkındaki tahminlerinin çoğunun doğru çıkması ve hayatını kazanmak zorunda olan, sorumluluklarının yükünü taşıyan insanların ortak yönleri etrafında şekillenen bir hikâyedir.
Şengil, Salim	Açık Konuşma	27	Nisan 1954	25	Haber/ Yorum	Hikâyelerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.
İlhan, Attilâ	Kalinihka Sait	27	Nisan 1954	26- 27	Anı	Sait Faik'in hususî ve edebî şahsiyetinden bahsedilmiş bir yazıdır.
Abasıyanık] , Sait Faik	Haritada Bir Nokta	27	Nisan 1954	28- 35	Hikâye	Hırs ve hiddet duygularından uzak yaşayan insanların bulunduğu ve bir zamanlar bırakıp gittiği

						adaya geri dönen bir adamın yazmamak için namuslu addettiği ada insanları arasında yaşamaya başlaması; fakat sonra şahit olduğu bir haksızlığa karşı dayanamayıp yazmaya yeniden başlaması konu edilmiştir.
Berk, İlhan	Sait Faik: Yitik Ufuk, Kalem, Ağıt	27	Nisan 1954	30-31	Şiir	Sait Faik'in vefatı dolayısıyla duyulan üzüntü işlenmiştir.
Toprak, Ömer Faruk	Avuçlarıyla Ateş Taşıyan İnsanlar	27	Nisan 1954	35-38	Makale	Sait Faik'in sanatçı kişiliği ve hikâyeleriyle Türk hikâyeciliğine getirdiği yenilikler hakkında yazılmış bir yazıdır.
Abasıyanık], Sait Faik	Papaz Efendi	27	Nisan 1954	39-45	Hikâye	İnsanların kötü yanlarını göz ardı ederek mutlu bir şekilde yaşayan ve toprakla uğraşarak kendini canlı tutan bir papazın ölmeye yakın insanların namussuz özelliklerini görmeye başlaması konu edilmiştir.
Bener, Vüs'at O.	Yaşamaz	28	Mayıs 1954	8-12	Hikâye	Yaşamayı kendine dert edinmeyen aldırışsız bir adam ve onunla eşini aldatan bir kadının hikâyesi konu edilmiştir.
Aldanır, Selahattin	İsimsiz	28	Mayıs 1954	9	Şiir	Düşünde yazdığı mısralardan bahseden birinin duyguları konu edilmiştir.
İlhan, Attilâ	Kutup Yıldızı	28	Mayıs 1954	13-16	Şiir	Attilâ İlhan'ın <i>Şafak Vakti Dünya'dan</i> adlı eserinden bir şiiridir.
Duru, Orhan	Küçük Sinekler	28	Mayıs 1954	17-19	Hikâye	Küçük sinekler yüzünden zor anlar yaşadığını anlatan bir adamın bu derdin kasabalı tarafından da çekiliyor olduğunu öğrenmesi ve o kadar yıldıdığı sineklerden kurtulmak istediği halde kasabalıyı ortak hareket etmeye teşvik ettiği için memnun olması konu edilmiştir.
Esmer, Levent N.	Akarsu	28	Mayıs 1954	19	Şiir	Memleketinin toprağına bağlı akarsuya gönül veren insanoğlunu konu edinen bir şiirdir.

Giray, Fethi	Yalnız Adam	28	Mayıs 1954	21-24	Hikâye	İşyerinden evine gidene kadar geçen zaman içinde etrafını dikkatlice inceleyen ve iç dünyasında gördüklerinin karmaşasını yaşayan bir gazetecinin yalnızlığı konu edilmiştir.
Cocteau, Jean (Çev; İlhan Berk)	İsimsiz	28	Mayıs 1954	25	Şiir	Jean Cocteau'nun bir şiirinin çevirisi verilmiştir.
Eruygur, Necdet	Sait Faik'in Ölümü Dolayısıyla	28	Mayıs 1954	26-28	Tenkit	Sait Faik'in hususî ve edebî şahsiyeti hakkında yazılmış bir yazıdır.
Manav, Kemal Bekir	Tanıdığım Kadar Sait Faik	28	Mayıs 1954	28-32	Hikâye	Sait Faik'in insanı insan olduğu için seven halini, mütevazı tavırlarını ve hoşgörölülüğünü işleyen bir hikâyedir.
Turhan, Seyfettin	Koca Nail Ve Necip	28	Mayıs 1954	33-40	Hikâye	Köylü bir babanın şehirde okuttuğu oğlu ile aralarında her yaz tatili sonunda tekrarlanan para alışverişi meselesi konu edilmiştir.
Tümsavaş], Vicdan	Günaydın	28	Mayıs 1954	40	Şiir	Kader ve insanlar arasında gidip gelen bir insan konu edilmiştir.
Kaya, Ali Kemal	Kompozitör Nevit Kodallı İle Bir Konuşma	28	Mayıs 1954	41-42	Röportaj	<i>Güzel Helena</i> adlı operanın sahne müziğiyle tanınmış kompozitör Nevit Kodallı ile yapılan bu konuşmada, sanatçının sanata dair görüşleri irdelenmiştir. Nevit Kodallı, eserlerinin içinde daima insan kalmaya çalıştığını, her şeyden önce bir Anadolu sanatçısı olduğunu ve sanatın hem toplum hem de sanat için var olduğunu belirtmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	28	Mayıs 1954	42-48	Haber/ Yorum	<i>Kaynak Dergisi</i> 'nden Mehmed Kemal'in, <i>Yeni Asır</i> 'dan Ömer Faruk Toprak'ın, <i>Vatan</i> 'dan Oktay Akbal'ın ve <i>Halkçı</i> gazetesinden Bülent Ecevit'in Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.
Kemal, Orhan	Korku	29	Haziran 1954	8-11, 38-	Hikâye	Bir sağlık kurumunda tabiplik yapan adamın kendisine atılan iftira

				41		yüzünden işten atılma korkusu içinde çırpındıkça batması ve evine daha önce işten her çıkarıldığında olduğu gibi bedbaht dönmesi konu edilmiştir.
İlhan, Attilâ	Büyük İstifham Üzerine	29	Haziran 1954	13-16	Şiir	Aşk temalı bir şiirdir.
Kakınç, Tarık Dursun	Şarkılı	29	Haziran 1954	17-20	Hikâye	Şarkıların çalındığı bir mekâna gittiğinde aşına olduğu müziklerin ona hatırlattıklarıyla eskiyi anan bir genç konu edilmiştir.
Berk, İlhan	Bel Canto	29	Haziran 1954	21-24	Şiir	Memleketin o zamanki hali, hayatı her yönüyle benimsemiş, küçük insanın dış dünyaya bakışı etrafında samimi duygularla işlenmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Açık Konuşma	29	Haziran 1954	24	Haber/ Yorum	Hikâyelerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.
Duru, Orhan	Dalga	29	Haziran 1954	25-27	Hikâye	Hayatı ve içinde bulunduğu durumları dalgaya alan bir gencin arkadaşlarıyla yaptığı sıradan sohbetler hikâye edilmiştir.
Toprak, Ömer Faruk	İlk Bir Nehir Akıyor	29	Haziran 1954	28	Şiir	Ömer Faruk Toprak <i>Dağda Ateş Yakanlar</i> adlı eserinden bir şiiri bulunmaktadır.
Soysal, İlhami	Yeniden Yaşayabilmek	29	Haziran 1954	29-31	Hikâye	İki arkadaşın oturup içki içtikleri bir mekânda düşen bardağın kırılıp çıkardığı sesle, etraflarındaki insanların birbirlerine olan münasebetleri ve garip halleriyle bozulan sessizlik yüzünden hayatlarına kaldıkları yerden devam edememeleri konu edilmiştir.
Öz, Erdal	Yağmurlu Hikâye	29	Haziran 1954	32-35	Hikâye	Yağmurlu bir havada sokakta yürüyen bir adamın hayata olan bakış açısı hikâye edilmiştir.
Günel, Sadi	Şaziye Moral Jübilesinde Düşündüklerim iz	29	Haziran 1954	36-38	Tenkit	Şaziye Moral'in oyunculuk kariyerindeki başarısını, konservatuar okumadığı halde azimli

						davranarak herkesçe beğenilmesini ve oyunculuğu ne kadar sevdiğini belirten bir yazıdır.
Nutku, Özdemir	Prelüd Opüs 2	29	Haziran 1954	42-44	Şiir	İnsanın her türlü ihtirasıyla varlık meselesi karşısındaki halini işleyen bir şiiirdir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	29	Haziran 1954	44-48	Haber/Yorum	<i>Varlık</i> dergisinden Muhtar Körükçü'nün Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan bir yazısı aktarılmıştır.
Kemal, Orhan	Patron	30	Temmuz 1954	8-12	Hikâye	Senelerce yanında çalıştığı patronunun kadın olduğu halde güçlü ve hükmedici yapısına artık dayanamayan gencin isyan edip işi bırakması, ardından da kadının ona işe dönmesi için yalvarıp onun gururunu okşaması konu edilmiştir.
Aldanır, Selahattin	Köçekçe	30	Temmuz 1954	9	Şiir	Başına gelen iyi ya da kötü olaylara hep aynı gelip geçicilikle bakan insanı ele almıştır.
Yağcıoğlu, Halim	Harrahmandaki Mezar Taşlarına Karşı	30	Temmuz 1954	13-14	Şiir	Anzelha'ya hitaben yazılmış bir şiiirdir.
Yağcıoğlu, Halim	Bizim Bütün Şiirlerimiz Vatanı Söyler'den	30	Temmuz 1954	14	Şiir	Vatan temalı bir şiiirdir.
Yağcıoğlu, Halim	Mağra	30	Temmuz 1954	14	Şiir	Mağra temalı bir şiiirdir.
Yağcıoğlu, Halim	Olmaz Aşk	30	Temmuz 1954	15	Şiir	İç güzelliği olan bir kadına övgüler edilmiş bir şiiirdir.
Turhan, Seyfettin	Kuşluk	30	Temmuz 1954	16-26	Hikâye	İrgatlık yaparak karınlarını doyuran insanların işini makinelerin yapmaya başlamasıyla aç kalmaları ve çaresizliğe düşmeleri konu edilmiştir.
Tayiz, Adnan	İsimsiz	30	Temmuz 1954	20	Şiir	İçinde bulunduğu hayata alışamayıp yabancılık çeken ve geçmişi özleyen insanın anlatıldığı bir şiiirdir.

Aşar, M. Sami	İsimsiz	30	Temmuz 1954	25	Şiir	<i>“İstanbul’un Nişantaşı semtinde günlerden bir gün sevda yüzünden işlenen bir cinayetin hikâyesidir.”</i> başlıklı bir şiirdir.
Günel, Sadi	Meydan Tiyatrosu	30	Temmuz 1954	29-30	Makale	Meydan tiyatrolarının ortaya nasıl çıktığı, Türk sanatında bu türlü tiyatronun ilk temsilini veren Haldun Dormen ve sanatçının çalışmaları hakkında açıklamalar yapılmıştır.
Şengil, Salim	Açık Konuşma	30	Temmuz 1954	31	Haber/Yorum	Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.
İlhan, Attilâ	İstanbul Ağrısı	30	Temmuz 1954	33-35	Şiir	Her türlü ağrısına rağmen İstanbul’a tapan insanın anlatıldığı bir şiirdir.
Duru, Orhan	İki Bilinmeyenli	30	Temmuz 1954	36-38	Hikâye	Bilmediğinin farkında olmadığı bir şeyi daha sonra öğrendiğinde onu bir başkasına anlatırken dalga geçmesine bilgiçlik taslayan bir gencin anlatıldığı bir hikâyedir.
Toprak, Ömer Faruk	Sen Katı Yürekli Müz	30	Temmuz 1954	39	Şiir	Şairin <i>Dağda Ateş Yakanlar</i> adlı eserinden bir şiiridir.
Olçay, Hamdi	Pırıl Pırıl	30	Temmuz 1954	40-42	Hikâye	İlk gençlik yıllarını ve o yıllarda kurduğu hayalleri özleyen bir adamın yıllar geçtikçe insanoğlunun kirlendiğini düşünmesi; ancak bir gün bir araya geldiği hocasıyla onun ihtiyar yaşına rağmen nasıl pırıl pırıl kaldığına ait sırrı çözmesi sayesinde kendi içindeki umutların tekrar yeşermesini konu alan bir hikâyedir.
Kakıncı, Tarık Dursun	Anlamsızlık	30	Temmuz 1954	44-47	Hikâye	İçtiği içkiden yürüdüğü sokaklara kadar hiçbir şeyden keyif almayan, içinde bulunduğu hayattan memnun olmayan ve yaptıkları ile düşündüklerini anlamsız bulan bir adamın anlatıldığı bir hikâyedir.
Seçilmiş Hikâyeler	Basında Yankımız	30	Temmuz 1954	47-50	Haber/Yorum	<i>Yeni Ufuklar</i> dergisinden Orhan Duru’nun,

Dergisi			1954			<i>Cumhuriyet</i> gazetesinden Ömer Faruk Toprak'ın ve <i>Yenilik</i> dergisinden Naim Tiralı'nın Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.
Bener, Vüs'at O.	Anlaşılmayan	31	Ağustos 1954	8-33	Uzun Hikâye	Bir hastane koğuşunda kalan hastaların birbirleriyle olan münasebetleri, birbirleri hakkında ne düşündükleri ve asabi hasta olduğunu iddia eden bir adamın doktorlar tarafından taburcu olmasına uğraşılması; ancak hastanın doktorlarca anlaşılmayan bir hastalığı olduğunu söyleyip söyleyip korkması konu edilmiştir.
Sümmanî	İsimsiz	31	Ağustos 1954	20	Şiir	Ayrılık temalı bir şiirdir.
Yücel, Can	Nurettin Şadan Bey	31	Ağustos 1954	22-23, 33-34	Tenkit	Can Yücel'in bu eleştiri yazısı, Orhan Kemal'in <i>Grev</i> adlı hikâyesi hakkında Mehmet Kaplan'ın yazdığı bir eleştiri yazısına cevap niteliğindedir. Orhan Kemal'in hikâyesini eleştirmek isteyen Mehmet Kaplan, onu Sait Faik ile karşılaştırmış ve Kemal'in insanlara dar bir ideoloji zaviyesinden baktığını, sanatçının yarı münevver olup menfaat amacıyla eser verdiğini belirtmiştir. Can Yücel ise Mehmet Kaplan'ın bu eleştirisine şiddetle karşı çıkmıştır.
Tokmakçioğlu, Erdoğan	Hayri Kaptan	31	Ağustos 1954	35-37	Hikâye	Hayri Kaptan'ın hayattan bir beklentisi olmadan kendi halinde yaşayışını konu edinmiş bir hikâyedir.
Şengil, Salim	Açık Konuşma	31	Ağustos 1954	38	Haber/Yorum	Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.
Karaburçak, İhsan Cemal	Resim Sergisi	31	Ağustos 1954	39-42	Tenkit	William A. Smith adlı bir ressamın açtığı resim sergisini de dikkate

						arak yazılan tenkit yazısında, ressamın genç olmasına rağmen taklitten uzak ağır ve sağlam adımlarla ilerlemesi takdir edilmiş, akademik resim tahsilinin çok köklü olmamasına rağmen yaşitlarından geri kalmadığı söylenmiş ve Picasso dâhil diğer başarılı ressamlar gibi önce ananevî yolda sanat eserleri ortaya koymak gibi bir başarı gösterdiği de belirtilmiştir.
Toprak, Ömer Faruk	İsimsiz	31	Ağustos 1954	43	Şiir	Şairin <i>Dağda Ateş Yakanlar</i> adlı eserinden bir şiiridir.
Turhan, Seyfettin	Sorgu	31	Ağustos 1954	44-46	Hikâye	Çalıştığı yerden hırsızlık yaptığı düşünülerek sorgusu yapılan bir bahçıvanın gariban olduğu için yaptığı savunmaya inanılmayarak nezarete atılması konu edilmiştir.
Tansel, Oğuz	IV	31	Ağustos 1954	47	Şiir	Hak edenin hakkını alacağı bir dünyanın temenni edildiği bir şiirdir.
Dil, Şahinkaya	Aynalı Dünya	31	Ağustos 1954	47	Şiir	Sevdalı bir adamın fingirdek bir kadını vurmasından bahseden bir şiirdir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	31	Ağustos 1954	48-49	Haber/Yorum	<i>Kaynak</i> dergisinden Kemal Özgür'ün ve <i>Yenilik</i> dergisinden Nurettin Şafgil'in Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.
Meriç, Nezihe	Susuz II	32-33	Eylül-Ekim 1954	8-11	Hikâye	Ailesi için her zarureti ve sorumluluğu yerine getirmiş güçlü bir kadının aslında ne kadar yalnız olduğunu vurgulayan bir hikâyedir.
Alan, Suzan (Çeviren)	1954 Nobel Edebiyat Armağanını Kazanan Hemingway	32-33	Eylül-Ekim 1954	13-15	Haber/Yorum	1954 Nobel edebiyat armağanını kazanan Ernest Hemingway'in hususî ve edebî hayatından bahsedilmiştir. Eserlerinin hikâye, tiyatro ve roman gibi edebî türlerden oluşmakta olduğu ve en

						iyi şekilde ürün verebildiği edebî türün modern hikâye olduğu belirtilmiştir.
Berk, İlhan	Andersen Anı	32-33	Eylül-Ekim 1954	16-18	Şiir	Andersen masalları ile dünyanın ne kadar güzel olduğunu öğrenen ve yaşamayı sevmeye başlayan insanlar konu edilmiştir. Andersen masalları ile dünyaya kalan değerler lirik bir eda ile anlatılmıştır.
Özer, Kemal	Kadın Ağlamayı Bilmiyordu	32-33	Eylül-Ekim 1954	19-22	Hikâye	İç dünyasında yalnız olan bir gencin serzenişleri hikâye edilmiştir.
Pamir, Tahir	Laponya Şiiri	32-33	Eylül-Ekim 1954	23-25	Şiir	Türkiye'yi ve toplumsal sorunlarını ele alan bir şiiirdir.
İlhan, Attilâ	Suna Su İçin Koşma	32-33	Eylül-Ekim 1954	26	Şiir	Şiirde bir kadını aydınlığı için seven ve tabiatın güzelliğini onda bulan bir adamın sesi duyulmaktadır.
Aldanır, Selahattin	İlkokul	32-33	Eylül-Ekim 1954	27	Şiir	İlkokul sıralarındaki bir çocuğun o yaşta hayal edebileceği ve düşünebileceği şeyler konu edilmiştir.
Şengil, Salim	Açık Konuşma	32-33	Eylül-Ekim 1954	28-29	Haber/Yorum	Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.
Yamaç, Cavit	Karanlık	32-33	Eylül-Ekim 1954	30-35, 48	Hikâye	Birbirini severek evlenmiş çiftin evliliklerinin henüz üç senesi dolduğu halde birbirlerine uzak davranmaya başlamaları, bunun sonucunda kadının ihtiraslarına yenilip kocası aldatması, kocasının bu gerçeği bilmeden ondan kuşulanması ve şüphelerinde haklı olduğunu görmesi sonunda karısını ve âşığını öldürmesi hikâye edilmiştir.
Toprak, Ömer Faruk	Ağlayan Nar Ağacı	32-33	Eylül-Ekim 1954	35	Şiir	Şairin <i>Dağda Ateş Yakanlar</i> adlı eserinden bir şiiiridir. Şiirde ağladığını hayal ettiği bir nar ağacına derdini açan insanın sesi duyulmaktadır.

Yalçinkaya, Namık Kemal	Bir Başka Akşam	32-33	Eylül- Ekim 1954	36- 39	Hikâye	Gurbette işçi olarak çalışan bir adamın günlük hayatının hadiseleri içinde zihninde canlanan hatıralar ve memleketini özleyip dertlenmesi konu edilmiştir.
Sernet, Claude (Çev; Can Yücel)	İnsan	32-33	Eylül- Ekim 1954	40	Şiir	Claude Sernet'in <i>İnsan</i> adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.
Turhan, Seyfettin	Ayrılış	32-33	Eylül- Ekim 1954	41- 43	Hikâye	Memleketinden çıkıp gurbetteki oğlunu ziyarete giden bir ananın oğluyla beraber kendi açlıklarına, sefaletlerine dertlenmeleri, elde avuçta yokken dahi kadın Allah'a karşı gelmezken ayrılık vakti gelip çatığında oğlunun artık isyan etmesi etrafında şekillenen hikâyede geçim sıkıntısıyla mahvolan ailelerin dramı işlenmiştir.
Kemal, Orhan	Cıgaramın Dumanı	32-33	Eylül- Ekim 1954	44- 48	Hikâye	İmansız bir yâri sevmenin kötü sonuçlar doğuracağını, böyle bir imansız güzeli seven nice evli barklı, işli işsiz, zengin fakir adamların aşklarından yanıp tutuştukları halde kadının hiçbir türlü imana gelmediğini anlatan bir hikâyedir.
Kocagöz, Samim	Kör Talih	34-35	Kasım- Aralık 1954	8- 15	Hikâye	Yol yapımında çalışan bir amelenin evvel zaman aldığı bir piyango biletime bağladığı umutlar, bununla beraber biletin sonucu henüz belli olmadığı halde biletini çalarlar korkusuyla diğer amele arkadaşlarına güvenmemesi ve bilete piyango vurursa diye kurduğu yalın hayaller konu edilmiştir.
Vardar, Celâl	Dost	34-35	Kasım- Aralık 1954	9	Şiir	Hüküm giymiş, yatağa düşmüş çaresiz insanlara dost eli uzatmadığı için şiir yazdığını söyleyen insanın anlatıldığı bir şiirdir.

Günay, Adnan	Uçkur Peşkir Havası	34-35	Kasım-Aralık 1954	12-13	Şiir	Paranın her şey demek olduğu bir devirde cepleri boş bir delikanlının halini tasvir eden bir şiidir.
Aldanır, Selahattin	Hoşt	34-35	Kasım-Aralık 1954	16	Şiir	Hür olmak için av köpeği, bekçi köpeği olmak yerine sokak köpeği olan bireyin o devirde paraya ve yükselme isteğine bağlı yaşama şekli hicvedilmiştir.
İlhan, Attilâ	Birinci Cuma	34-35	Kasım-Aralık 1954	17	Şiir	“ <i>Sonbaharın altında İzmir’de</i> ” dizesinin soğuk, gece ve korku kelimeleriyle anlamlandırıldığı bir şiidir.
Özelçi, Fikret	Bir İki Söz Üstüne	34-35	Kasım-Aralık 1954	18	Dene me	Sanat, edebiyat ve fikir kavramları ile ilgili her topluma kolayca giriveren sahte entelektüellerin dikkat çekmek amaçlı ortalıklarda dolanmalarını hicveden bir yazıdır.
Duru, Orhan	Herhangi Bir Şey	34-35	Kasım-Aralık 1954	20-23	Hikâye	Yakın arkadaşların toplandığı bir evde yapılan yüzeysel muhabbetler konu edilmiş, bu muhabbetlerin birinde ise yağmurun maddesel sebebi ve yağmurun insan içinde yarattığı manevî duygu arasındaki fark vurgulanmıştır.
Gider, Bedri	Atatürk Şavkı	34-35	Kasım-Aralık 1954	21	Şiir	Anadolu insanının kendine has, onu anlatan bir şarkısı olsun isteyen şairin sesi duyulmaktadır.
İmzasız	Şair İlhan Berk’le Bir Konuşma	34-35	Kasım-Aralık 1954	25-26	Röportaj	İlhan Berk’i Köroğlu Destanı’nı yazmaya iten sebepler ve İlhan Berk’e göre destanın ne olduğu irdelenmiş, halk edebiyatından, masallardan faydalanmak isteyen sanatçılara İlhan Berk’in ne gibi tavsiyelerde bulunduğu üzerine konuşulmuştur.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Açık Konuşma	34-35	Kasım-Aralık 1954	27	Haber/ Yorum	Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.
Altan, Çetin	Çaresiz	34-35	Kasım-Aralık	28	Şiir	İnsanın güçlü bir imana sahip olduktan sonra

			1954			karşılaşılan zorluklara direneceğini anlatan bir şiirdir.
Altan, Çetin (Çeviren)	Kurşuna Dizilenler	34-35	Kasım-Aralık 1954	29-32	Mektup	Almanlar tarafından kurşuna dizilmiş bazı Fransız subaylarının katliamlarından evvel ailelerine yazdıkları son mektupların çevirileri verilmiştir.
Kurşunluoğlu, Mehmed Kemal	Zina	34-35	Kasım-Aralık 1954	32	Şiir	Birbirlerini tamamlayan unsurların anlatıldığı bir şiirdir.
Tavares, Ademar (Çev; Çetin Altan)	Tatlı Yalan	34-35	Kasım-Aralık 1954	33-34	Hikâye	Ademar Tavares'in <i>Tatlı Yalan</i> adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.
Tokmakçioğlu, Erdoğan	Ölüm	34-35	Kasım-Aralık 1954	35-36	Hikâye	Bir an için ölmüş olduğunu düşünen bir hikâyecinin nasıl ölebileceği üzerine olasılıklar sıralaması, olasılıkların genel anlamda parasızlık ve alkoliklik etrafında şekillenmesi, en sonunda ise hikâyecinin aslında ölmeye niyetli olmayıp sadece efkar dağıttığını söylemesi anlatılmıştır.
Dil, Şahinkaya	Yaşamak Güzel Şey	34-35	Kasım-Aralık 1954	37	Şiir	" <i>Dayanılmaz bir yaşama sevinci gırtlığıma sarıldı</i> " dizesinin tekrar edilmek suretiyle vurgulandığı ve diğer dizelerde bireyin kendini teskin ederek yaşamının güzel olduğunu anlattığı bir şiirdir.
Özyalçiner, Adnan	Sur Dibi İnsanları	34-35	Kasım-Aralık 1954	38-46	Hikâye	Fakirlik teması etrafında Sur dibi insanların yaşadığı yerden geçen tramvayda biletçilerin karşı karşıya kaldığı durumlar hikâye edilmiştir.
Lav, Ercümet Behzat	Mauva IV	34-35	Kasım-Aralık 1954	39	Şiir	İki dördlükten oluşan bir şiirdir.
Yücel, Can	Buluşmak Üzere	34-35	Kasım-Aralık 1954	43	Şiir	İyiliğin, güzelliğin ve samimiliğin olduğu yerde buluşmak üzere hep o yerlerde bekleyen bireyin anlatıldığı bir şiirdir.
Nash, Ogden	Bankerlerden Tüm Farkımız	34-35	Kasım-Aralık	44-45	Deneme	Ogden Nash'ın <i>Bankerlerden Tüm</i>

(Çev; Can Yücel)	Onlar Paralı Biz Parasız		1954			<i>Farkımız Onlar Paralı Biz Parasız</i> adlı denemesinin çevirisi verilmiştir.
Atmaca, Osman Naci	Göz	34-35	Kasım-Aralık 1954	47-49	Hikâye	Pis bir kadının oğlunun hasta gözüne pis bezleri bağlaya bağlaya hasta gözü fakirlikten ve cahillikten iyice kötü hale getirmesi, bir hinlik yapıp polise giderek oğlunun gözünü çıkaranın mahalleden bir çocuk olduğunu söyleyip çocuğun babasından para kopartmaya çalışması; fakat hakikatin ortaya çıkmasıyla polisin, daha önce sırtından bıçaklanmış bir kadının olayını hatırlayıp asıl bıçaklanması gerekenin hinlik yapan bu kadın olması gerektiğini söylemesi ile biten bir hikâyedir.
Özay, Mahmut	Temizlik Ekibi	34-35	Kasım-Aralık 1954	50-55	Hikâye	Köhne bir mahalleyi haftada bir tertemiz eden bir temizlik ekibi ile bu temizlik ekibinin başındaki çavuşun ne kadar namuslu çalıştıkları ve işlerini ne kadar önemseyerek yaptıkları hikâye edilmiştir.
Köksal, Ahmet	Şu Ufacık İskemleye	34-35	Kasım-Aralık 1954	51	Şiir	Hayallerini, uğraşlarını, yorgunluğunu ardında bırakan bir insanın anlatıldığı bir şiirdir.
Toprak, Ömer Faruk	Haber Aldığım Akşam	34-35	Kasım-Aralık 1954	54-55	Şiir	Şairin <i>Dağda Ateş Yakanlar</i> adlı eserinden bir şiiridir.
İlhan, Attilâ	Toğlumcu Ve Gerçekçi Sanat Geleneğine Saygı	34-35	Kasım-Aralık 1954	58-62	Makale	Attilâ İlhan, toplumcu ve gerçekçi sanat meselesini geleneğe dayandırdığı bu yazısında, edebiyat tarihinde sanatlarını bu milletin yücelmesi için kullanan kalem adamlarını sıralamış, toplumcu ve gelenekçi sanatı kurma çabasının evvelinden bu çabaya örnekler olduğu için millî bir çaba olduğunu belirtmiştir. Türk edebiyat tarihinde sosyal ve siyasi

						birer görevi olan eserlerden örnekler vermiş olmakla İlhan, toplumcu ve gerçekçi sanatın bir gelenek olduğunu ispat amacındadır. Yazının sonunda Attilâ İlhan, kendi dönemindeki sanatçıların sanatı sadece sanatçının iç zenginliğini dökmesi olarak algılayan zihniyetini eleştirmiştir.
Gecedeli, Celâl	Celâl Gecedeli'den	34-35	Kasım-Aralık 1954	63-65	Şiir	Adı Güllü olan yârine her an sevdalı olan bir âşığın anlatıldığı bir şiidir.
Rawlings, Majorie Kinnan (Çev; Bülent Ecevit)	Af	34-35	Kasım-Aralık 1954	66-76	Hikâye	Majorie Kinnan Rawlings'in Af adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.
Oktay, Ahmet	Haber	34-35	Kasım-Aralık 1954	70-71	Şiir	Acı bir haber aldıktan sonra, başka yerlerde aynı saatte neler olduğunu tahayyül eden birinin, bu haberin ayrılık haberi olduğunu sezdiren yalnızlık duygusu işlenmiştir.
Tokmakçioğlu, Erdoğan	Otobüste Cigara İçen Adam	34-35	Kasım-Aralık 1954	78-80	Hikâye	Bir otobüsteki yolculardan her yanı dertle dolmuş bir yolcunun, düşünceleri içinde kaybolmuşken otobüs kurallarına uymayan insanları fark etmesi, zaten dertli olduğu için bir sigara yakıp bir kural ihlalin de kendisinin yapmak istemesi; ancak çok tepki toplaması ve bu tepkileri gariban görünümüne bağlaması hikâye edilmiştir.
Tokmakçioğlu, Erdoğan	Kırmızı Saçlı Ev	34-35	Kasım-Aralık 1954	81-84	Hikâye	Deli bir adamın düşünce dünyasını ortaya koyan bir hikâyedir.
Nietzsche, F. (Çev; Suat Taşer)	Şairler Üzerine	34-35	Kasım-Aralık 1954	85-87	Dene me	Şairler üzerine Zarathustra neler düşünüyor, aforizmaların ifadelerine yakın bir edayla belirtilmiştir. Şairlerin ruhu meselesi üzerinde çokça

						durulmuştur.
Nurganali, Ali	Başkaları İçin	34-35	Kasım-Aralık 1954	88	Şiir	“Ben büyük şehirlerde eskittim/ Topraktan kopardığım kalbimi” dizelerinin vurgulandığı, başkaları için kendini heba eden bireyin anlatıldığı bir şiirdir.
Bener, Hikmet Erhan	Gordium	34-35	Kasım-Aralık 1954	89-92	Roman	Hikmet Erhan Bener'in <i>Gordium</i> adlı romanından bir bölüm verilmiştir.
Arısoy, M. Sunullah	Ne Var Ki	34-35	Kasım-Aralık 1954	92	Şiir	Yitip giden şeylerin ardından hala umutla bakabilmenin anlatıldığı bir şiirdir.
Sümer, Güner	Mum	34-35	Kasım-Aralık 1954	93-94	Hikâye	Bir dilencinin günlerini nasıl bir şekilde geçirdiğini anlattığı, kendi isteklerinden söz ettiği konu edilmiş, dilencinin tok gözlü ve ağırbaşlı tavrına dikkat çekilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	34-35	Kasım-Aralık 1954	96-98	Haber/Yorum	<i>Yeni Ufuklar</i> dergisinden Fahir Onger'in yazısı ve <i>Şimdilik</i> dergisinden bir yazı Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olduğu için okuyuculara aktarılmıştır.
Tokmakçioğlu, Erdoğan	Kapan Yahut Bitmemiş Hikâye	36	Ocak 1955	8-12	Hikâye	Bir gencin aklına takılan kapan meselesi yüzünden bitiremediği hikâyesi konu edilmiştir.
Tokmakçioğlu, Erdoğan	Aşk- Üstün Aşk	36	Ocak 1955	13-14	Hikâye	Âşık olmak ne anlama gelirse gelsin, âşık olduğundan emin olup her şeyi boşveren bir gencin anlatıldığı bir hikâyedir.
İmzasız	Erdoğan Tokmakçioğlu	36	Ocak 1955	15	Biyografi	Erdoğan Tokmakçioğlu'nun biyografisi bulunmaktadır.
Tokmakçioğlu, Erdoğan	Toplum Dışı Yahut Sadece “S” Veyahut LiliMarlen	36	Ocak 1955	16-17	Hikâye	LiliMarlen şarkısını söyleyen bir genç ve ona eşlik eden sevgilisinin yağmurlu havada yürüyor oldukları, gencin LiliMarlen şarkısını tüm dünya söylüyor gibi tahayyül etmesi anlatılmış ve anlatılanlar için bilinç akışı tekniğinden faydalanılmıştır.

Köksal, Ahmet	Bozkırdan Geçenler	36	Ocak 1955	19	Şiir	Anadolu bozkırından geçenlerin anlatıldığı bir şiirdir.
Tokmakçioğlu, Erdoğan	Muzaffer	36	Ocak 1955	20-23	Hikâye	Bir gencin, sevdiği arkadaşı Muzaffer'den övgüyle bahsetmesi konu edilmiştir.
İlhan, Attilâ	Smyrna Blues	36	Ocak 1955	24	Şiir	" <i>Rıhtımda pazartesi sularında</i> " dizesinin tekrar edildiği ve hatıralardan bahsedilen dört kıtalı bir şiirdir.
Kutlar, Onat	Volan Kayışı	36	Ocak 1955	25-48	Hikâye	Bir adamın kendisini deli edecek kadar çok düşünmesi ve buna mukabil yaşadığı olaylar anlatılmıştır.
Yücel, Can	Otuz Birinci Nesil	36	Ocak 1955	28-29	Şiir	Hayatına çekidüzen vermek isteyen birinin yaşamaya yeniden başlamadan evvel kendisine ettiği tavsiyelerin anlatıldığı bir şiirdir.
Giray, Fethi	Hasretlik	36	Ocak 1955	33	Şiir	Hasret temalı, beş dizeden oluşan bir şiirdir.
Taşer, Suat (Çeviren)	Açık Ve Sade Gün Işığı	37-38	Şubat-Mart 1955	9-17	İnceleme	Açık gün ışığı olarak görülen Amerika'nın yeni bir vatan olması; ancak İngiliz dili ve edebiyatının uzantısı olması sebebiyle çevre ile sanatı uzlaştırma meselesi ve Amerikan sanatını Amerikan realitesi ile bağdaştırma üzerine yazılmış bir yazıdır. Bu yeni dünyanın edebiyat sanatına sunduğu ilk ürünlerden bahsedilmiştir. Amerikan edebiyatının Avrupa ile arasındaki gelenek çatışması ve bu iki kültürün edebiyat açısından birbirlerinden farkı ele alınmıştır. Yazının bitimine doğru Amerikan edebiyatının geçirdiği merhaleler ve Amerikan edebiyatını gerçeğe en iyi şekilde ulaştıran sanatçılar anlatılmıştır.
Wilkins, Mary E. (Çev;	Bir Rahibe	37-38	Şubat-Mart 1955	18-27	Hikâye	Mary E. Wilkins'in <i>Bir Rahibe</i> adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Özdemir Nutku)						
Ransom, John Crowe (Çev; Özdemir Nutku)	John Whitesides'in Kızına Övgü	37-38	Şubat-Mart 1955	21	Şiir	John Crowe Ransom'ın <i>John Whitesides'in Kızına Övgü</i> adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.
Yalman, Tunç	Amerikan Tiyatrosu	37-38	Şubat-Mart 1955	27-37	Makale	Amerikan tiyatrosunun varoluş hikâyesi anlatılmış, çıkışından itibaren geldiği noktaya kadar geçirdiği değişiklikler ve dönemindeki durumu değerlendirilmiş, böylelikle dünya tiyatrosundaki ve tiyatro tarihindeki yeri de tayin edilmiştir.
Frost, Robert (Çev; Nurseren Bedirgil)	Bir Gülüş	37-38	Şubat-Mart 1955	37	Şiir	Robert Frost'un <i>Bir Gülüş</i> adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.
Gerald Warner Brace	Deniz Adamı	37-38	Şubat-Mart 1955	38-55	Hikâye	Gerald Warner Brace'in <i>Deniz Adamı</i> adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.
H. T.	Modern Amerikan Sanatına Toplu Bir Bakış	37-38	Şubat-Mart 1955	55-65	Makale	Modern Amerikan sanatında ele alınan meselelerden sosyal düzensizlikler ve dünya gündemi üzerine konuşulmuş, Amerika ve Avrupa arasındaki modern sanat hareketlerinin farklılığı meselesine temas edilmiştir. Amerikan sanatçıların modern sanatı işleyiş tarzları ve sanat yapma gayeleri ele alınmıştır.
Dickinson, Emily (Çev; Füzûzan Selçuk)	Sonbaharda Gelecek Olsam	37-38	Şubat-Mart 1955	66	Şiir	Emily Dickinson'ın <i>Sonbaharda Gelecek Olsam</i> adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.
Dickinson, Emily (Çev; Füzûzan Selçuk)	Ben Ölümü Bekleyemediğim için	37-38	Şubat-Mart 1955	67	Şiir	Emily Dickinson'ın <i>Ben Ölümü Bekleyemediğim İçin</i> adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.
Miller, Perr (Çev; Bilge Karasu)	Amerikan Edebiyatında Şiddet Belirtileri İle Gerçeklik	37-38	Şubat-Mart 1955	68-76	İnceleme	Amerikan edebiyatında şiddetin işlendiği eserler, Amerikan kültürünün bir buhranından doğma olduğu için Avrupa'nın

	Duygusu					ilgisini çekemez şeklindeki düşünceler, Avrupa ve Amerikan edebiyatı arasındaki biri soyut diğeri somut iki ayrı edebî görüş meselesi ele alınmıştır. Avrupa edebî tarihinin kalıplaşmış, yerleşmiş dönemlerinden türetilmesi mümkün olmayan bu yeni Amerikan edebiyatındaki sınırsız gelişmeler, Amerika'nın el değmemiş uçsuz bucaksız bir tabiata sahip olması anlatılmıştır.
Garrell, Randall (Çev; Nurseren Bedirgil)	Ölen Kanatlı	37-38	Şubat-Mart 1955	77	Şiir	Randall Garrell'in <i>Ölen Kanatlı</i> adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.
Taşer, Suat (Çeviren)	William Faulkner'ın Nobel Mükâfatı Nutku	37-38	Şubat-Mart 1955	78-79	Nutuk	William Faulkner'ın 1950 yılında aldığı Nobel ödülü için yaptığı konuşma aktarılmıştır.
Hawthorne, Nathaniel (Çev; Ali Nurganali)	Mr. Higginbotham'ın Felâketi	37-38	Şubat-Mart 1955	80-90	Hikâye	Nathaniel Hawthorne'un <i>Mr. Higginbotham'ın Felâketi</i> adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.
Frost, Robert (Çev; Nurseren Bedirgil)	Ateşle Buz	37-38	Şubat-Mart 1955	81	Şiir	Robert Frost'un <i>Ateşle Buz</i> adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.
***	Amerika'da Musıkînin Gelişmesi	37-38	Şubat-Mart 1955	91-96	Makale	Amerikan musıkîsinin gelişmesi, bazı sanatçıların aldığı ödüller ve dünya üzerindeki etkileri çerçevesinde örneklendirilmiş ve bu sanatçıların nasıl geliştiklerinin sebepleri üzerinde durulmuştur.
Kemal, Orhan	Çocuk	39-40	Nisan-Mayıs 1955	8-11	Hikâye	Derslerinde başarılı; fakat yoksul ve yetim bir çocuğun okul ihtiyaçlarını karşılamak üzere kartpostal satması, kartpostallarını almak isteyen bir adamın çocuğa karşı sapıkça bir zihniyetle yaklaşması, çocuğun ise bir o kadar ahlaklı olması ve adamı

						başından def etmesi konu edilmiştir.
Şendil, Sabih	Şu Dünya	39-40	Nisan-Mayıs 1955	9	Şiir	Cenneti ve cehennemini maddî dünyada arayan bireyin anlatıldığı bir şiirdir.
Kakınç, Tarık Dursun	Terleyen Adam	39-40	Nisan-Mayıs 1955	12-15	Hikâye	Bir içki meclisinde rahmetli dayısı gibi terleyen bir başka adama tesadüf edince o yalpalamayla dayısının hayaletini görmeye başlayan bir adamın başından geçenler konu edilmiştir.
Lav, Ercüment Behzat	MauMau IX	39-40	Nisan-Mayıs 1955	13	Şiir	Hür olmayan siyahî insanların bir sembol olarak kullanıldığı bir şiirdir.
Özkutlu, Şükran	Bir Parça Yeşil	39-40	Nisan-Mayıs 1955	16-18	Hikâye	Dergi tarafından okuyuculara tanıtılan yeni bir hikâyecinin henüz tam gelişmemiş bir hikâyesidir.
Aldanır, Selahattin	Uzun Hava	39-40	Nisan-Mayıs 1955	17	Şiir	Yalnızca; hürriyet, adalet, müsavat, memleket, millet ve evet kelimelerinin alt alta dizilmesinden oluşan bir şiirdir.
Hünalp, Ayhan	Asılan Adam	39-40	Nisan-Mayıs 1955	18	Şiir	Asılmak üzere olan bir adamın o anki varlığa bakışını dört dize ile ifade ettiği bir şiiridir.
İmzasız	Şair Ömer Faruk Toprak'ın Görüşü	39-40	Nisan-Mayıs 1955	20-21, 50	Röportaj	Bir şairin yaşadığı çağdan habersiz olmayıp yurdunun sentezinde bir öge olmasının gerektiği, bir şairin neyi söylerse söylesin iyi söyleyebildiği sürece şair olduğu ve yaşadıkları toplumlar içinde insanlar uğruna sosyal bir görevle yürüyen; fakat batının metodunu kullanmadıkları için eskiyen şairler gibi meseleler üzerine konuşulmuştur.
Ağaoğlu, Tektaş	Acz	39-40	Nisan-Mayıs 1955	22-25	Hikâye	Bir adamın sokakta düşüp bir yerini incitmiş ve aciz bir şekilde yardım bekleyecek hale gelmiş bir kadına yardım etmesi, kadının güzelliğinden etkilenmesi ile

						düşündükleri konu edilmiştir.
İlhan, Attilâ	Maria Missakian	39-40	Nisan-Mayıs 1955	23	Şiir	Yalnızlık, bir akşamüstü ve hayallerle dolu bir şiiirdir.
Gecedeli, Celâl	Celâl Gecedeli'den	39-40	Nisan-Mayıs 1955	26-28	Şiir	Dünyasını güzelleştiren yâri onun olmadıkça kim ne yapmış umurunda olmayacağını anlatan bir âşğın şiiiridir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Açık Konuşma	39-40	Nisan-Mayıs 1955	28-31	Haber/Yorum	Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.
İlter, Şahap Sıtkı	Dost	39-40	Nisan-Mayıs 1955	32-47	Hikâye	Komutanından dostluğun ne demek olduğunu gerçek anlamda öğrenen bir askerin hikâyesi anlatılmıştır.
Taşer, Suat	Bir De Baktılar Ki	39-40	Nisan-Mayıs 1955	43	Şiir	Sarışın bir kızın gölgesinde bir akşam yalnızlığıyla birlikte kaybolan bir adamın anlatıldığı bir şiiirdir.
Çağlar, E. Ayhan	Veda'lardan Birinde	39-40	Nisan-Mayıs 1955	48-50	Şiir	Yüz kadar kitapta toplanan ve Hintlilerin eski din kitabı olan "Veda'lar"dan lirik bir ifadeyle bahseden bir şiiirdir.
Kakinç, Tarık Dursun	Elişleri	41-42	Haziran-Temmuz 1955	8-10	Hikâye	Renkli eliş kâğıtlarını kesip biçerek bir dünya yaratan hikâye kahramanının yarattığı dünyadaki insanları canlandırmasıyla oluşturduğu hayat konu edilmiştir.
Gürcan, Nedret	Yasemin Sokağı	41-42	Haziran-Temmuz 1955	11-13	Şiir	Yasemin sokağında insanlar ve mekânlar lirik bir eda ile tasvir edilmiş, bir adamın sokaktan geçerken bir kıza âşık olmasıyla Yasemin sokağını farklı bir şekilde görmeye başlaması anlatılmıştır.
Taşer, Suat	Ak Kız	41-42	Haziran-Temmuz 1955	13	Şiir	Su gibi, duman gibi ele avuca sığmadığı söylenen Ak kıza karşı hissedilen samimi aşk duygularının anlatıldığı bir şiiirdir.
Sümer, Güner	Önce	41-42	Haziran-Temmuz	14	Haber/Yorum	Güner Sümer, Seçilmiş Hikâyeler Dergisi için hazırladığı konu

			uz 1955			serisine başlamadan evvel konusu yaparken dikkat ettiği noktaları açıklamıştır.
Sümer, Güner	Mehmed Kemal İle Konuşu	41-42	Hazira n- Temmm uz 1955	15- 17	Röportaj	Yazıya konuşunun yapıldığı ortamın atmosferini hissettirmek üzere sıraladığı cümlelerle başlamıştır. Mehmed Kemal, yaşadığı toplumda halledilmemiş bazı meselelerin olduğunu ve bu meseleleri halletme yolunda uğraştığını belirtmiştir. Mehmed Kemal, toplumun dili nasıl kullanacağına dair şairlerin örnekler veren kişiler olduğunu söylemiş, o dönemdeki eleştiri yazılarını kendi süzgecinden geçirmiş ve halkın gazeteye olan ilgisinden yola çıkarak bir sanatçının kendisini büyük topluluklara tanıtmayı gerektiğinden bahsetmiştir.
Oğuzcan, Ümit Y.	Ağız	41-42	Hazira n- Temmm uz 1955	17	Şiir	Bilinen ağıtların tersine merhumun iyi ve güzel yanları değil, ardında kalan insanların ona yaptıkları iyilikler ve buna rağmen onun vefasızca çekip gitmesi anlatılmıştır.
Oğuzcan, Ümit Y.	Baş	41-42	Hazira n- Temmm uz 1955	17	Şiir	Yıllarca eğilmekten kahrolan bir başın özgür olmadığı için kişiye ait olmadığının anlatıldığı bir şiirdir.
Bener, Hikmet Erhan	Kapalı	41-42	Hazira n- Temmm uz 1955	18- 22	Hikâye	Vapurda yolculuk ederken yağmura hazır kapalı bir havanın ruh haline yaptığı etkiyle hayallere dalan bir adamın uyandığı zaman karısıyla vapurdan inmek üzere olmalarını ve eşinin karanlık dünyasını bilmeden ona gülümseyen kadının halini anlatan bir hikâyedir.

***	Adile Ayda'nın Başarısı Üzerine	41-42	Hazira n- Temm uz 1955	23-24	Tenkit	Adile Ayda, <i>Mallarme'nin İşsel Yıkımı Ya Da Şiirlerindeki Sembol'lerin Kaynağı</i> adlı kitabında bütün dikkatini şairin geçirdiği iç ve dinsel buhranlar üzerinde toplayarak yeni bir bakış açısı sağladığı övülmüştür. Kitabında bu iç yıkılışın parçalarını yeni vesikalara dayandırdığı ve bunu kusursuz bir şekilde çizdiği söylenmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Açık Konuşma	41-42	Hazira n- Temm uz 1955	25	Haber/ Yorum	Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.
Hemingway , Ernest (Çev; Can Yücel)	İyi Aydınlatılmış Temiz Bir Yer	41-42	Hazira n- Temm uz 1955	26-30	Hikâye	Ernest Hemingway'in <i>İyi Aydınlatılmış Temiz Bir Yer</i> adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.
Özgen, Seyfi	Elsanın Ölümü	41-42	Hazira n- Temm uz 1955	30-32	Hikâye	Sevgilisinin yargı dolu bakışlarından ve sözlerinden rahatsız olup onu öldüren bir adamın karanlıklar içinde yakalanma korkusu, suçluluk ve şüphe duyguları ile karmaşıklaşmış düşünceleri konu edilmiştir.
Pamir, Tahir	İsimsiz	41-42	Hazira n- Temm uz 1955	32	Şiir	Zamanın hızlı bir şekilde aktığını ve günü geldiğinde herkesin kapısını ölümün çalacağını, genç insanların ölümü umursamazken bir gün yaşlandıkları vakit onu bekleyeceklerini konu edinen bir şiirdir.
*	Cumhurbaşkanlığı Filarmoni Orkestrası'nın Dertleri	41-42	Hazira n- Temm uz 1955	33-34	Tenkit	Cumhurbaşkanlığı Filarmoni Orkestrası'nın tarihî geçmişinden bahsedilmiş, birtakım dertleri duyarlılıkla tespit edilmiş ve bu dertlere yapıcı çözümler sunulmuştur.
Arisoy, M. Sunullah	En İyisi	41-42	Hazira n-	35	Şiir	İnsanın bulunduğu durumlara ve

			Temmuz 1955			konumlarına göre o an ne yapsalar iyi olur sorularının cevaplarını arayan ve en sonunda tüm soru ve cevapları boşverip dünyadan bıkkınlığını dile getiren bir şiirdir.
Duru, Orhan	Yarı Yarıya	41-42	Haziran-Temmuz 1955	36-38	Hikâye	Bir insanın yaşama isteği ve ölüm arasında gidip gelişi, öldükten sonra diğer insanlara bakışı ve onları yorumlayışı konu edilmiştir.
Akın, M. Turgut	İçlerinden Birinin Hikâyesi	41-42	Haziran-Temmuz 1955	39	Şiir	Bir Anadolu erkeğinin öldüğü için evlenmek üzere olduğu sevdiğine hasret kalışı, öldükten sonra insanın yok olduğu, şehitlerin arkasından ağlayanların yapmacık gösteriler yaptıkları konu edilmiştir.
Yalçinkaya, Namık Kemal	Öldürmekse Bu	41-42	Haziran-Temmuz 1955	40-41	Hikâye	Başka şehirlerde yalnız başına yaşayarak benliği yok etmiş bir adamın içindeki beni nasıl öldürdüğünü anlattığı bir hikâyedir.
Bulosan, Carlos (Çev; Tarık Dursun K.)	Kemanın Ettikleri	41-42	Haziran-Temmuz 1955	42-48	Hikâye	Carlos Bulosan'ın <i>Kemanın Ettikleri</i> adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.
Prevert, Jacques (Çev; Oğuz Halûk)	Deli Sınır	41-42	Haziran-Temmuz 1955	43	Şiir	Jacques Prevert'in <i>Deli Sınır</i> adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.
Alplaçın, Oğuz Halûk	Han Uşağı	41-42	Haziran-Temmuz 1955	45	Şiir	Adıyla müstesna olmayan Hürriyet Hanında çalışan bir uşağın aynı handaki bir terzi kıza âşık olduğu için karın tokluğuna iş yaptığının anlatıldığı bir şiirdir.
Ataç, Nurullah	Yalnızlık	43-44	Ağustos-Eylül 1955	8-9	Konuşu	Ataç, yalnızlığından yola çıkarak başladığı yazısında estetik zevklerinden dem vurmıştır. Kendisini eleştirmiş ve eleştirdiği meseleden çıkardığı sonucu genele mâl etmiştir. Bir kaideyi değerlendirirken kendisini

						çıkış noktası olarak almıştır. Kimi kitapların tekrar tekrar okundukça kendisini sevdirmesini her defasında farklı yanların keşfine bağlamıştır. Ancak bazı kitapların da ilk okunuşta kişiye yetmesini, o kitapların kolayca kavranan ve gizlisi olmayan yapılarına yormuştur. Yazıda dönemin edebî meselelerine değinilmiş; ancak Ataç'ın kendi beğenilerinden bahsettiği satırlar çoğunluktadır.
Kemal, Yaşar	Beyaz Pantolon	43-44	Ağustos- Eylül 1955	10-20	Hikâye	Bir ayakkabı tamircisinin yanında çırak olarak çalışan gariban bir çocuğun beyaz pantolon almak için para biriktirmesi, ilerleyen günlerde tuğla yakmak için çağırılması ve bu işte para çok olmasına rağmen yorucu bir iş olduğu için çocuğun korkması, işin sonunda vaat edilen parayı alamaması; ancak ustasının vicdanı sızlayınca kendisine borç vermesi ve beyaz pantolonuna kavuşması anlatılmıştır.
İlhan, Attilâ	Yirmi Dört-Altmış Bir	43-44	Ağustos- Eylül 1955	13	Şiir	Şiir, bir adamın Ahmet adındaki arkadaşına başındaki bir meseleden bahsettiği bir mektup gibidir.
Yücel, Can	Demin	43-44	Ağustos- Eylül 1955	16	Şiir	Dış dünyanın kendi varlığını tesirli bir şekilde etkileyen halinden bahseden bir adamın endişeli mısralarından oluşmaktadır.
Uyar, Turgut	Ölümlü Yaşamaya Her Günkü Çağrı	43-44	Ağustos- Eylül 1955	20-24	Şiir	Ölümlü yaşamaya her günkü çağrısını yapan bir adamın vurduğu birini vurduğuna dair dış dünyayı, âlemi, tabiatı şahit göstermesi, bunlardan başka şahit olamayacağını söylemesi, insanlara

						güvenmediğini anlatması ve kaygıları hikâye edilmiştir.
Benk, Adnan	TDK Armağanını Kazanan Yeşeren Otlar Niçin Zararlı Otlardır?	43-44	Ağustos- Eylül 1955	25-27	Tenkit	Cahit Külebi'nin <i>Yeşeren Otlar</i> adlı şiir kitabı, kendi çağıyla alış veriş halinde olmadığı gerekçesiyle eleştirilmiştir. Adnan Benk'e göre bu şiir kitabıyla Külebi, okuyucusuna basmakalıp ölü bir dünyayı sunmuştur. Ayrıca Benk bu görüşünü kuvvetlendirmek adına kitaptaki şiirlerden birkaç dize ile örnekler de vermiştir.
Öz, Erdal	Asfalt Ve Otomobil Lastiği	43-44	Ağustos- Eylül 1955	28-29	Hikâye	Bir adamın kendisini terk eden kıza karşı dışından söyleyemediklerini içinden dile getirmesi anlatılmıştır.
Gregory, Vahan Krikoryan (Çev; Can Yücel)	1942 Yılı Atina'sı	43-44	Ağustos- Eylül 1955	30-37	Hikâye	Vahan Krikoryan Gregory'nin <i>1942 Yılı Atina'sı</i> adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.
Akincioğlu, M. Niyazi	Edirne	43-44	Ağustos- Eylül 1955	32-33	Şiir	Edirne'nin geçtiği tarihî devirlerin, insanların, doğasının lirik bir eda ile anlatıldığı bir şiirdir.
Vardar, Celâl	İkinci Perde	43-44	Ağustos- Eylül 1955	37	Şiir	Hayatının ikinci dönemini yaşayan bireyin hayatı bir tiyatro sahnesine benzetilerek gerçekte karşı karşıya geldikten sonra duyduğu acıları anlatılmıştır.
Çitanak], Bumin Gaffar	Yitik Bir Şey	43-44	Ağustos- Eylül 1955	38-43	Hikâye	Kazması küreğiyle yaşayan işçinin yine kazması küreğiyle haksızlığa göğüs germesi konu edilmiştir.
Köksal, Ahmet	Daloba Köyünden Hasan Oğlu Ali yaz Öğlesinde	43-44	Ağustos- Eylül 1955	39	Şiir	Ali'nin bir yaz günü öğle vakti tabiatla iç içe olan hali tasvir edilmiştir.
Neruda, Pablo (Çev; Can Yücel)	Almeria	43-44	Ağustos- Eylül 1955	42-43	Şiir	Pablo Neruda'nın <i>Almeria</i> adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.
Gecedeli, Celâl	Celâl Gecedeli'den	43-44	Ağustos- Eylül 1955	44-45	Şiir	Ölümün her an peşimizde olduğu, kimisinin ölümü oturup beklediği, kimisinin deli olduğu için ölümü

						bilmediği gibi meseleler işlenmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Açık Konuşma	43-44	Ağustos- Eylül 1955	46	Haber/ Yorum	Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.
İlhan, Attilâ	Hizip	45-46	Ekim-Kasım 1955	8-16	Hikâye	İktidar ile muhalefet partilerinin oyunları arasında hakkını arayan işçiler, böyle bir ortamda doğru haberi yapmaya çalışan gazeteciler ve menfaatleri uğruna her şeyi göze alan diğer meslek erbabları konu edilmiş bir hikâyedir.
İlhan, Attilâ	Ağustos Çıkmazı	45-46	Ekim-Kasım 1955	11	Şiir	Şairin kendisine öğütler verdiği, kendisini bırakıp gitmemesini rica ettiği bir şiiridir.
Gecedeli, Celâl	Celâl Gecedeli'den	45-46	Ekim-Kasım 1955	15	Şiir	Ölüm temalı bir şiirdir.
Güçbilmez, Cahit	Uzun Yolların Haydutu	45-46	Ekim-Kasım 1955	17-20	Anı	Attilâ İlhan'ın Mirç müstear adıyla serüven arkadaşı olan Cahit Güçbilmez tarafından İlhan hakkında yazılmış bir yazıdır. İlhan'ın sanatçı kişiliği ve döneminin sosyal siyasî olaylarına bakış tarzı üzerinde durulmuş, şairin sanatından yola çıkılarak dönemin bazı arızî hallerine de işaret edilmiştir. Ayrıca İlhan'ın <i>Sokaktaki Adam</i> romanı ile <i>Abbas Yolcu</i> şiirleri hakkında açıklamalar da yapılmıştır.
Köksal, Ahmet	İda'dan Esen Rüzgâr	45-46	Ekim-Kasım 1955	20	Şiir	İda Dağının eteğinden şiirler temalı bir şiirdir.
Yücel, Can	Made In Turkey	45-46	Ekim-Kasım 1955	21-24	Tenkit	Can Yücel, Necdet Evliyagil'in <i>Eski Yalı</i> adlı şiir kitabını çok beğendiğinden dolayı şiir kitabına önsöz yazan Behçet Kemal'i de, şiirlerinden dolayı Evliyagil'i de eleştirmiştir. <i>Eski Yalı</i> 'ya önsöz yazarak Behçet Kemal'in daha önce savunduğu edebî görüşlerle

						çeliştiğini ifade etmiştir. <i>Eski Yalı</i> ise ne Anadolu gerçeğine ne de İstanbul gerçeğine uymadığından dolayı Evliyagil'in son nesil sanat arayışlarından uzak olduğu belirtilmiştir.
Özkutlu, Şükran	Vilika	45-46	Ekim- Kasım 1955	25- 28	Hikâye	Vilika adlı bir köye kır havası almaya giden yedi genç ve sıkı dostun Vilika köyüne ve türküsüne adını veren hikâyesini duydukları anki hisleri, düşünceleri işlenmiştir.
Oğuzcan, Ümit Y.	Alkış	45-46	Ekim- Kasım 1955	26	Şiir	Alkışlanmış olmak için değil ısınmak için ellerini çırpıp insanlar konu edilmiştir.
Oğuzcan, Ümit Y.	Mavi Boncuk	45-46	Ekim- Kasım 1955	26	Şiir	Beyaza siyah dese bile kabul edilen bir beyefendiye nazar değmesin diye söylenen maşallahlar ve takılan nazar boncukları alaya alınmıştır.
Pamir, Tahir	Gelip Geçenler	45-46	Ekim- Kasım 1955	29	Şiir	Zamanın hızla akıp gidişini işleyen, ölüm temalı bir şiiirdir.
Toprak, Ömer Faruk	Collision Şiirleri	45-46	Ekim- Kasım 1955	30- 31	Şiir	Tabiatla bireyi buluşturan şiiirlerdir.
Özyalçınar, Adnan	İspermeçet Mumu	45-46	Ekim- Kasım 1955	32- 38	Hikâye	Bir mekânda masaların üzerinde yanan ispermeçet mumunu görünce sinirlenen bir adamın aslında neden sinirlendiği çok net olmamakla birlikte Müslüman olmayan kız arkadaşına din değiştirmesi gerektiğini söylemesi, bunun üzerine Rum kızın gözlerinin önünden İsa ve Hristiyanlık tarihinin bir film şeridi gibi geçmesi gibi olayların yaşandığı bir hikâyedir.
Alplaçın], Oğuz Halûk	Derin Son	45-46	Ekim- Kasım 1955	34- 35	Şiir	Katil olduktan sonra ön plana geçen vicdan muhakemesi, pişmanlık ve yalnızlık duyguları etrafında şekillenen bir şiiirdir.
Yücel, Can	Leonardo Da Vinci'nin	45-46	Ekim- Kasım	39- 43	Makal e	Can Yücel bu yazısında sanatın bütün evreni

	Çabası		1955			kavrayacak bir genişliğe sahip olması gerektiğini ve gelenekçi bir sanat yerine evrensel bir sanatın özlemini çektiğini belirtmiş, bunun da bilim ve tekniğin sanat ile elbirliği etmesiyle sağlanabileceğini savunmuştur. Böyle bir elbirliğine örnek olarak Leonardo Da Vinci'yi göstermiştir. Leonardo'yu savunma işini Leonardo'nun kendisine bırakarak onun <i>Ressam</i> adlı kitapçığından, <i>Bilinç Yolu</i> , <i>Dünyanın Yöntemi</i> adlı kitaplarından bazı parçalar aktarmış ve yine ressamın <i>Hayal Dünyası</i> adlı bir kitabından konuyu özetleyecek nitelikte bir kısıp ile inceleme yazısını bitirmiştir.
Özgen, Seyfi	İlk	45-46	Ekim-Kasım 1955	44-46	Hikâye	Suç işlediğinden bahseden bir adamın kendiyile ve dünyayla yüzleşmesinin anlatıldığı bir hikâyedir.
Vardar, Celâl	Tekmil	45-46	Ekim-Kasım 1955	45	Şiir	İki kıtadan oluşan bir şiirdir.
Öz, Erdal	Babamın Elinde Bıçak	45-46	Ekim-Kasım 1955	47-49	Hikâye	Kâbus gören bir çocuğun kâbusunda elinde bıçak olan babasından korkarak kaçması hikâyeye edilmiştir.
Özkutlu, Şükran	Bozgun	47	Aralık 1955	8-10	Hikâye	Hayatın içinde farklı rolleri olup çevresinden ve kendisinden kaçmak istemek gibi aynı hisse kapılan insanların hayat manzaralarından örnekler anlatılmıştır.
İlhan, Attilâ	Sen Burada Bir Yabancısın	47	Aralık 1955	10	Şiir	Çevresine yabancı olan insanın çevresinde ona yabancı olan insanlar mekânlar, konuşan dil ve manzaralar tasvir edilmiştir.
Yücel, Can	Hayırsız Ada	47	Aralık 1955	11-12	Şiir	Şairin hayalinde kurduğu Hayırsız Ada'ya neden ve nasıl gittiğini anlattığı bir şiiridir.

Miroğlu, C.	Bir Kıt'a Münasebetiyle	47	Aralık 1955	12-15	İnceleme	Farsça bir kıtanın Türkçe'ye bir çevirisinde yapılan hatalar üzerinde durulmuştur. Miroğlu, çevirisini yapıp yayınlamadığı bir Evhadîrubâîsine karşı Safa'nın verdiği berbad hükmüne kızmış ve kendisini savunmak üzere bu yazıyı yazmıştır.
Çıtanak], Bumin Gaffar	Kahırlı Kahverengi	47	Aralık 1955	15-18	Hikâye	Bir kadının âşık olduğu adamın eski sevgilisini kıskanması ve iki sevgilinin aralarındaki dialoglar hikâye edilmiştir.
Hawkins, Walter Everette (Çev; Suat Taşer)	Afrika Böyle Diyor	47	Aralık 1955	18	Şiir	Walter Everette'nin <i>Afrika Böyle Diyor</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Mansfield, Katherine (Çev; Can Yücel)	Manastıra Kapanış	47	Aralık 1955	19-23	Hikâye	Katherine Mansfield'in <i>Manastıra Kapanış</i> adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.
Üstün, Nevzat	Aşk Kapısı	47	Aralık 1955	22	Şiir	Hayatı yüreklice yaşamak isteyen insanın anlatıldığı bir şiirdir.
Akıncioğlu, M. Niyazi	Kuş Kanadından	47	Aralık 1955	24-25	Şiir	Sevda ve yığıtlık temalarından oluşan bir şiirdir.
Sümer, Güner	Kaçak	47	Aralık 1955	26-34	Hikâye	Yaşadığı şehirde tanık olduğu kötülöklere, haksızlıklara ve hastalıklara dayanamayıp o şehirden kaçmak isteyen bir adamın kaçarken o şehri sevmeyi öğrenmesinin gerektiğini anlaması ile kaçıktan vazgeçmesi anlatılmıştır.
Aiken, Conrad (Çev; Özdemir Nutku, Tarık Dursun K.)	Hoş Duyu	47	Aralık 1955	31	Şiir	Conrad Aiken'in <i>Hoş Duyu</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Nutku, Özdemir	Altı Kişilik Oyun	47	Aralık 1955	35-39	Şiir	Altı kişilik bir tiyatro oyununa benzeyen bir şiirdir.
Tokmakçioğlu, Erdoğan	Üstün	47	Aralık 1955	39-42	Hikâye	Sarhoşken dalıp gidip bir adamın zihnindeki düşünceler anlatılmıştır.
Dil, Şahinkaya	Garipsi Düşünceler	47	Aralık 1955	40-41	Şiir	Garip düşüncelerin anlatıldığı bir şiirdir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Açık Konuşma	47	Aralık 1955	43	Haber/ Yorum	Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.
Anonim (Çev; Suat Taşer)	Bir Zenci Halk Türküsü	47	Aralık 1955	44	Şiir	Seçilmiş Hikâyeler dergisi yayınlarından çıkmış <i>Sihamba</i> adlı kitaptan bir şiiirdir.
Altan, Çetin	Kelime Doğmatizmi Üzerinde Küçük Bir Deneme	47	Aralık 1955	45-46	Dene me	Sözlerden kurulmuş bir sistemin kişi hürriyetine tamamen zıt olduğu ve aynı zamanda böyle bir sistemin keskin bir şüphecilikle birdenbire yıkıldığında toplumun ciddiyetini kaybetmesine yol açabileceği savunulmuştur. Bu açıdan böylesi bir dogmatizmden kurtulmak üzere tez, antitez ve sentez yapmanın yollarına gidilmesi belirtilmiştir.
Sandburg, Carl (Çev; Özdemir Nutku, Tarık Dursun K.)	Inez Milholland İçin Tekerleme	47	Aralık 1955	46	Şiir	Carl Sandburg'un <i>Inez Milholland İçin Tekerleme</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	47	Aralık 1955	47-48	Haber/ Yorum	<i>Yeni Sabah</i> gazetesinden Sabri Esat Siyavuşgil'in Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan bir yazısı aktarılmıştır.
Ataç, Nurullah	Sözler	48	Ocak 1956	8-10	Konuş u	Ataç, yazılarıyla bütün düşüncelerle ilgilenmeyi öğretmek istediğini savunmuştur. Siz diye hitab ettiği kişileri ise bağlanacak düşünceler, inançlar arayanlar olarak göstermiştir. Bireyler olduğu için toplum varolabildiği, birey ile toplum arasında iki yanlı bir etkinin olduğu belirtilmiştir.
Giray, Fethi	Zina	48	Ocak 1956	9	Şiir	Zina ile ilgili yedi dizelik bir şiiirdir.
Çelikman, Mehmet Günfer	Hüzün Lambada Değildi	48	Ocak 1956	10-14	Hikâye	Dağ evine kurulan bir kampta kırk senelik öğretmen olan yetmiş yaşındaki bir kadının kahkahalarında ve gülüşünde gizli kalmış diri kadınlığı ve bir çocuğun

						buna dikkat etmesi anlatılmıştır.
İlhan, Attilâ	Hayır	48	Ocak 1956	15	Şiir	Anadolu toprağına ait sahip olduğu her ne varsa hepsini şehit dayısına borçlu olan bir adamın anlatıldığı bir şiidir.
Altan, Çetin	Kara Yazılı Sanat Adamı	48	Ocak 1956	16-18	Dene me	Sanat adamının iç yüzünde çaresizliğin, ümitsizliğin, kararsızlığın titreyip durduğunu, sanat adamının sinirli, kızgın olduğunu, içinin sıkıldığını, kaçıp kurtulmak istediğini anlatmıştır. Konuya örnek olması adına Misis Miniver adlı bir filmi de özetlemiştir. “ <i>İnsanların yaşadıkları rahat fakat renksiz âleme ışık serpenler onlardır, hem de kendi hayatlarını bedbaht etmek pahasına</i> ” cümlesiyle de sonuca ulaşmıştır.
Erdost, Muzaffer	Güvercin Kayaları	48	Ocak 1956	18	Şiir	Muzaffer Erdost’tan Cemal Süreya’ya atfedilmiş bir şiidir.
Baltacıoğlu, Tuna	Küçük Tarzan	48	Ocak 1956	19-20	Hikâye	Küçük Tarzan’ın neşeli oyunları anlatılmıştır.
Cotter, Joseph Seamon (Çev; Suat Taşer)	Ya Sen Ne Diyeceksin?	48	Ocak 1956	20	Şiir	Joseph Seamon Cotter’in <i>Ya Sen Ne Diyeceksin</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Taşer, Suat (Çeviren)	İsimsiz	48	Ocak 1956	20	Şiir	Seçilmiş Hikâyeler Dergisi yayınları arasından çıkan <i>Sihamba</i> adlı kitaptan bir şiidir.
Göksel, H. A.	Rönesans	48	Ocak 1956	21	Şiir	Unutulmuş biri ile yıllar sonra tekrar karşılaşınca onu ne kadar sevmiş olduğunu ve daha da seveceğini söyleyen birinin duyguları anlatılmıştır.
Kurbanoğlu, Şerif Hulusi	İspanyol Edebiyatının Bugünkü Durumu	48	Ocak 1956	22-24	Makale	İspanyol edebiyatında iç savaşın sebep olduğu kültürel gerilemeden bahsedilmiştir.
Ofluoğlu, Mücap	Einstein’a Ağıt	48	Ocak 1956	24	Şiir	Einstein’a ağıt yazılmış, onun geleceğe bıraktığı şeylerden bahsedilmiştir.

Tokmakçıoğlu, Erdoğan	Çocuğun Biri	48	Ocak 1956	25-27, 30	Hikâye	Etrafını dikkatlice gözleyen bir çocuğun dış dünyaya olan bakış açısı ve gördüklerini aynen uygulamaya çalışması anlatılmıştır.
Pamir, Tahir	Adsız	48	Ocak 1956	27	Şiir	İzmir şehri kişileştirilerek anlatılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Açık Konuşma	48	Ocak 1956	28	Haber/ Yorum	Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.
İçimizden Biri	Leyleğin Ömrü	48	Ocak 1956	29	Fıkra	Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâledilmiş fıkralar anlatılmıştır.
Bulosan, Carlos (Çev; Tarık Dursun K.)	Manuel Amcam	48	Ocak 1956	31-37	Hikâye	Carlos Bulosan'ın <i>Manuel Amcam</i> adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.
Yücel, Can	Şairin Şaşkınlığı	48	Ocak 1956	38-42	Tenkit	Selahattin Batu'nun Şairin Sarhoşluğu adlı yazısı eleştirilmiştir. Batu'nun yazısına göre iki türlü sarhoşluk vardır; âdi sarhoşluk, şairce sarhoşluk. Batu, Orhan Veli'nin ve Cahit Sıtkı'nın kendilerini aşırı alkol tüketimi ile bitirdiklerini söylemiştir. Hatta Sait Faik'in ve Muhip Dranas'ın bile karamsar bir maddecilikle yanlış yola sürüklendiklerini belirtmiştir. Can Yücel ise bu yaklaşımları saçma yığını olarak değerlendirmiştir. Sanatçıların hayatlarına müdahale etmek yerine onları eserleri üzerine yoğunlaşmanın daha doğru olacağını belirtmiştir. Batu'nun bu yazı ile değerleri çıkarlara âlet ettiğini savunmuştur.
Eliot, T. S. (Çev; Tektaş Ağaoğlu)	Pencerede Sabah	48	Ocak 1956	40	Şiir	Eliot'un <i>Pencerede Sabah</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Dil, Şahinkaya	İpek Böceği	48	Ocak 1956	42	Şiir	İpek böceğinin oluşum ve ipek böceği işçiliği lirik bir eda ile işlenmiştir.

Halpern, Moiche-Leib (Çev; Can Yücel)	Dünyalar Bizim Oldu	48	Ocak 1956	43	Şiir	Moiche Leib Halpern'in <i>Dünyalar Bizim Oldu</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Kakinç, Tarık Dursun	1955 Yılında Yapılan Batı Sinema Festivalleri –I: Venedik Festivali	48	Ocak 1956	44-47	Haber/Yorum	1955 yılında düzenlenen Venedik Film Festivali'ne katılan filmlerin ülkeleri adına yer almış olduğu ve ülkelerin ödüllü filmleriyle birlikte kendilerini de sinema tarihine yazdırdığı belirtilmiştir. Ödül alan filmler, oyuncular ve konuları ile birlikte tanıtılmıştır.
Yücel, Can	Bir Numaralı Halk Düşmanı	48	Ocak 1956	48-49	Şiir	İnsanları sevmiş olmakla bir numaralı halk düşmanı, suçlusu olduğunu söyleyen bir adamın insanlarla kurduğu bağ tasvir edilmiştir.
Toprak, Ömer Faruk	Dergiler Arasında	48	Ocak 1956	50-53	İnceleme	Dergiler arasında yapılan atışmalar değerlendirilmiştir. Bu dergiler <i>Doğuş</i> , <i>Yeditepe</i> ve <i>Varlık</i> dergileridir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	48	Ocak 1956	54	Haber/Yorum	<i>Son Havadis</i> gazetesinden İlhami Soysal'ın Seçilmiş Hikâyeler ile alakalı olan bir yazısı aktarılmıştır.
Ataç, Nurullah	Sözler	49	Şubat 1956	8-9	Konuş u	Ataç, şairlerden biri ile konuştuğunu, söz konusu şairin şiirlerini onlarda bir kişilik bulamadığı için beğenmediğini söylemiştir. Bu şairin aruzun etkisinde kalmamak için aruzu öğrenmek istemediğini duyunca etkilenebilmek için kişinin içinde önce bir özü ve bir değeri bulunması gerektiğini savunmuştur. Dolayısıyla bu şairin yaradılışında Ataç, bir bayağılık bulmuştur.
Eloğlu, Metin	Erkenci	49	Şubat 1956	9	Şiir	İşine gücüne erken vakitte başlamayı seven biri tasvir edilmiştir.
Yücel, Can	Andersen'in Masalları	49	Şubat 1956	10	Şiir	Andersen'in masallarına yazılmış bir nazire niteliğindedir.

Bilbaşar, Kemal	Dereboyundaki Gecekondu	49	Şubat 1956	11-24	Hikâye	Dereboyunda gecekondu yaptıran bir ağanın rüşvet yoluyla her işini temize çıkartması, bir yandan da gecekonduya ihtiyacı olan evsiz barksız insanların hali anlatılmıştır.
İlhan, Attilâ	Güzelleme	49	Şubat 1956	15	Şiir	Tabiat konulu bir güzellemedir.
İlhan, Attilâ	9 Eylül	49	Şubat 1956	15	Şiir	İzmir'in kurtuluşuna ithaf edilmiş bir şiirdir.
Kurşunluoğlu, Mehmed Kemal	Şecere	49	Şubat 1956	19	Şiir	Şecere konulu beş dizelik bir şiirdir.
Vardar, Celâl	Sağlık Parkı	49	Şubat 1956	19	Şiir	Eskisi gibi olmayan bir parkın çok değiştiği anlatılmıştır.
Altan, Çetin	Şımarıklığın Haddi	49	Şubat 1956	22	Tenkit	Adile Ayda'yı tartaklayan bir esnafa karşı yazılmış bir kınama yazısıdır.
Çağlar, E. Ayhan	Kötü İlgilerin Gidişi	49	Şubat 1956	24	Şiir	Kötülüğün gittikten sonra ardında bıraktığı hüznü kalıntılar ve anıların izlerini silmeye çalışmak anlatılmıştır.
Çağlar, E. Ayhan	Kurtulamayan	49	Şubat 1956	24	Şiir	Tutkuları sıcak karşılamak, kader yerine istekleri yaşamak anlatılmıştır.
Çapek, Karel	En Büyük Panayır	49	Şubat 1956	25-28	İnceleme	Yazı, Kare IÇapek'in mizahını gösteren ve İngiltere üzerine yazılmış mektuplarını bir araya toplayan <i>İngiltere Mektupları</i> adlı eserinin Paris'te çıkan Fransızca çevirisinden alınmıştır. Avustralya'daki Wembley panayırı tasvir edilmiş, yazar gözlemlerini şahsî görüşleriyle aktarmıştır. Panayırı " <i>ticaret eşyası bolluğu</i> " olarak nitelendirmiş, panayırın ruhsuzluğunu, ticarî kaygısını, insansızlığını, maddeciliğini eleştirmiştir.
Meriç, Nezihe	Susuz III	49	Şubat 1956	29-38	Hikâye	Sanatçının <i>Topal Koşma</i> adlı kitabından bir hikâyesidir. Kadınların çile çeken, dişi olan, anne olan, kocasına bakan yönleri ayrıntılara dikkat edilerek anlatılmıştır.

Alpaçin], Oğuz Halûk	Üsküdar Yolu	49	Şubat 1956	32	Şiir	Üsküdar'a giden vapur, Üsküdar'ın yolu, Üsküdar'da içilen rakı, Üsküdar'daki kız Aynur ve kızın sevdalısı anlatılmıştır.
Abalıoğlu], Nadir Nadi	Don Giovanni	49	Şubat 1956	39- 42	Tenkit	Klasik Viyana okulunun büyük temsilcilerinden Mozart'ın 200. doğum yıldönümü şerefine Ankara Devlet Tiyatrosu'nda sahneye konan <i>Don Giovanni</i> adlı eser değerlendirilmiştir. <i>Don Giovanni</i> , ne anlatır, başarısı nedir, dönemine göre nasıl bir eserdir sorularının cevapları verilmiş ve Mozart'ın diğer eserlerine değinilmiştir. <i>Don Giovanni</i> 'nin oyanmasıyla Türk operasının zaman içinde ne derece geliştiği belirtilmiş ve Türk operası takdire layık bulunmuştur.
Sümer, Güner	Sancılı Oda	49	Şubat 1956	43- 46	Hikâye	Sancılı olarak tasvir edilen bir odada kendini astığı ve öldüğü hayalini gören bir adamın dış dünya ile arasındaki bağ ve gözlemleri anlatılmıştır.
İçimizden Biri	Leyleğin Ömrü	49	Şubat 1956	47- 48	Fıkra	Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâledilmiş fıkralar anlatılmıştır.
Toprak, Ömer Faruk	Remarque'a Bakarak	49	Şubat 1956	48- 49	Makal e	Alman yazar Remarque'nin insanlık ve barış sevgisini kaybetmeden yurdunu anlatması üzerine konuşulmuştur. I. Dünya Savaşı süresince Almanya'da gerçek insan sevgisi taşıyan kitaplar yakılınca Almanya'yı çaresizlik içinde bırakıp giden yazarların Alman göçmen edebiyatını meydana getirdiklerinden bahsedilmiştir.
Yücel, Can	Günlükler	49	Şubat 1956	50- 57	İncele me	Dergiler arasında yapılan atışmalar

						değerlendirilmiştir. Bu dergiler Yenilik, Varlık, Esi ve Demet adlı dergilerdir.
Taşer, Suat	Kan Turalı	49	Şubat 1956	58-78	Oyun	Suat Taşer'in dramatize ettiği Kan Turalı adlı oyun metni verilmiştir.
Uyar, Turgut	Büyük Ev Ablukada	49	Şubat 1956	62-63	Şiir	" <i>Ekmek vardı tereyağı vardı utanılacak bir şey yoktu</i> " dizesiyle başlayan bir şiirdir.
İlhan, Attilâ	Kırmızı Pazar	49	Şubat 1956	67	Şiir	Çevrede daha önce aşına olmadığı bir kıza nerden geldiğini, kim olduğunu soran bir adamın çevreden, kendinden, hayattan bahsetmesi konu edilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	49	Şubat 1956	78-82	Haber/ Yorum	<i>Ulus</i> gazetesinden Reşat Taus'un, <i>Dünya</i> gazetesinden Adnan Benk'in ve Yenilik dergisinden Kenan Harun'un Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.
Ataç, Nurullah	Sözler	50	Mart 1956	8-9	Konuş u	Sanatta beğeniler üzerine konuşulmuştur. Ataç, sanatın herhangi bir kolundan anlamış olmanın önyargılar edinmek demek olduğunu belirtmiştir. Yazının devamında Ataç, Türk dilini arıtma konusunda aşırı olduğunu kabul etmiş, Türkçe'yi sadeleştirme adına halk dilinden anlamı bilinmeyen kelimelere kişilerin sarılmaması gerektiğini de tavsiye etmiştir.
Özyalçiner, Adnan	Kara Sıra Dağlar	50	Mart 1956	10-15	Hikâye	Kara Sıra dağlarında geçen olayların hikâyesi anlatılmıştır.
Kurşunluoğlu, Mehmed Kemal	Telgraf	50	Mart 1956	14	Şiir	İşine gelince demokrasi taraftarı, işine gelmeyince demokrasiye düşman olan bir adam tasvir edilmiştir.
Sümer, Güner	Ataç'la Konuşu	50	Mart 1956	15-18	Röport aj	Son Mavi dergisinin ilk sayısında çıkan Attilâ İlhan'ın Ataç hakkında yazdığı yazıya karşılık

						Son Mavi dergisine darılan Ataç'ın hırçın bir mizaca sahip olduğuna dikkat çekilmiştir. Güner Sümer ile Ataç arasındaki dialoglarda dikkati çeken en önemli özellik de aralarındaki çekişme, iğneli sözlerdir. Ataç, bir eseri değerlendirirken bireyci olduğunu, beğenilerine göre hareket ettiğini söylemiştir.
Kakınç, Tarık Dursun	Kahramanlar Geçiyor	50	Mart 1956	19- 21	Hikâye	Bir adamın eline geçen bir romanda birçok karalamalara tesadüf etmesi, bu kitabı daha evvel okuyanların roman kahramanları üzerine düşüncelerini kitaba karalamaları, bu karalamaların sonucunda bir münakaşa doğması ve adamın münakaşalara dair bir görüş belirtebilmek için romanı okumaya başlaması anlatılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Açık Konuşma	50	Mart 1956	22	Haber/ Yorum	Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.
Lucaks, Georges (Çev; Şerif Hulusi)	Margarete Tragedyası	50	Mart 1956	23- 44	Tenkit	Georges Lucaks'ın <i>Margarete Tragedyası</i> 'nın çevirisi bulunmaktadır.
Köksal, Ahmet	Cencin Köyü	50	Mart 1956	27	Şiir	Sivas'ın Zara ilçesinden Cencin Köyü anlatılmıştır.
İlhan, Attilâ	25inci Saat	50	Mart 1956	33	Şiir	Yirmibeşinci saatin tahayyül edildiği bir şiirdir.
Yücel, Can (Çeviren)	Türkü	50	Mart 1956	36- 37	Şiir	İsâ'dan önce 780-770 yıllarına rastlayan Yew krallığı zamanındaki olaylar anlatılmıştır.
Oğuzcan, Ümit Y.	Bir Daha Ölmek	50	Mart 1956	42- 43	Şiir	Sevdiği kadının varlığı ile bir adamın aklına sürekli ölümün gelmesi, ya ölürsem diye korkması, ölümün yalnızlığından korkması, kadın onu sevmezse bir değil birçok kez öleceğini söylemesi anlatılmıştır.
Ceyhun, Demirtaş	Seni Bir Midye Yedi	50	Mart 1956	45- 47	Hikâye	Araba tamirciliği yapan bir adamın müşterileriyle olan dialogları ve onlara

						bakışı hikâye edilmiştir.
Yücel, Can	Degas	50	Mart 1956	48-50	Makale	Degas'ın ailesi ve mizacını etkileyen çevresel faktörler anlatılmıştır. Degas'ın sanatını icra ettiği dönem, sanatçının o dönem içindeki ressamlığı, Degas'ın sanatta hangi merhalelerden geçtiği ve çağdaşlarından farkı gibi meseleler üzerinde durulmuştur.
Gecedeli, Celâl	Celâl Gecedeli'den	50	Mart 1956	50	Şiir	Hamam manzaraları konu edilmiştir.
Oktay, Ahmet	Uzun Gece Gölgeleleri	50	Mart 1956	52-55	Şiir	Uzun gece gölgeleleri ardında varlığın sorgulanması, hayata ait değerlerin süzgeçten geçirilmesi konu edilmiştir.
Bener, Hikmet Erhan	Baharla Gelen	50	Mart 1956	56-70	Hikâye	Sağlığı yerinde olmayan bir çocuğun iç huzursuzluğu, baharla birlikte doğanın canlanışına şahit oluşu, bahar sayesinde yüreğinin gerçeklik duygusu ile dolup taşması, hayallerinde tanıştığı bir kadın sayesinde ilk defa kendisinin olabilecek bir şeyin varlığını düşünerek heyecanlanması anlatılmıştır.
İçimizden Biri	Leyleğin Ömrü	50	Mart 1956	71-72	Fıkra	Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâledilmiş fıkralar anlatılmıştır.
Kakinç, Tarık Dursun	1955 Yılında Yapılan Batı Sinema Festivalleri –II: Cannes Festivali	50	Mart 1956	73-76	Haber/ Yorum	1955 yılında Cannes'te yapılan film festivalinin film yönünden pek başarılı geçmediği belirtilmiş, festivalde toplum üzerinde en çok etki yaratacak olan filmlere göre değil de sinema yıldızlarına göre ödülleri verildiği söylenmiştir. Edinburgh film festivalinde ise filmler sanat değerleri açısından değerlendirilmiş ve

						böylelikle ödüller objektif bir şekilde dağıtılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	50	Mart 1956	78-79	Haber/ Yorum	Akıs gazetesinden Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan bir yazı aktarılmıştır.
Ataç, Nurullah	Söz Arasında	51	Nisan 1956	8-9	Konuş u	Türkçe'nin gerek tilcik bakımından gerek söz dizimi bakımından olduğu gibi kalmasını isteyenlerin olduğunu, değişirse bozulacağını, ulusal niteliğini yitireceğini söyleyenlerin varlığını dile getirmiş ve bunu onaylamamıştır. Çeviri meselesine değinmiş, doğru yapılırsa yapılması taraftarlığını savunmuştur. Çeviri yapılırken salt anlamdan ziyade biçimin de önemsemesi gerektiğini vurgulamıştır.
Çıtanak], Bumin Gaffar	Öylesine –I	51	Nisan 1956	10-18	Hikâye	Yatılı okulda okuyan bir çocuğun uykusunda altına kaçırmaması ve bunu bilen diğer çocukların onunla alay etmesi, zamanla bu alaylara çocuğun alışması ve kendi dünyasında yaşamaya başlaması anlatılmıştır.
Yücel, Can	Go Home Hacı Go Home	51	Nisan 1956	12-13	Şiir	İş yerinde uyuyan adamın, kendisini ikaz edeni patron sanıp çalışkanlık gösterilerine başvurması alaya alınmıştır.
Çıtanak], Bumin Gaffar	Öylesine –II	51	Nisan 1956	18-25	Hikâye	Geceleri uykusunda altına kaçırarak çocuğu mazlum olduğu için okulun güçlü çocuklarından birkaçının korumak istemesi, onu adam etmeye çalışmaları ve buna karşılık çocuğun içine bir güven gelmesi, altına kaçırmamak için çabalaması anlatılmıştır.
TEO.	Korkma Sönmez Bu Şafak	51	Nisan 1956	19	Şiir	Bir şeylerden korkmaktan bıkmış insanın <i>İstiklâl Marşı</i> 'nın ilk dizesini örnek vererek kendinde cesaret araması

						anlatılmıştır.
Göksel, H. A.	Türbe Duvarındaki İncir Ağacı	51	Nisan 1956	24	Şiir	Türbe duvarına yaslanmış bir incir ağacı kişileştirilerek tasvir edilmiştir.
Çıtanak], Bumin Gaffar	Öylesine –III	51	Nisan 1956	25-35	Hikâye	Altına kaçırın çocuğu koruyan diğer arkadaşın, onu bir kadına götürmeye karar verdiği, böylelikle çocuğun artık altına kaçırmayacağı, çocuğun cesaret ile korku duyguları arasında gidip gelmesi anlatılmıştır.
Dil, Şahinkaya	Sarhoşum...	51	Nisan 1956	29	Şiir	Sarhoş bir haldeyken karısının kalbine bıçağı saplayan bir adamın iç dünyası konu edilmiştir.
Toprak, Ömer Faruk	İnce Memet Destanı	51	Nisan 1956	35-37	Tenkit	Destanın yeni bir dünya görüşüne ayna tutması ve kahraman yürekleri yansıtmaları söylenmiştir. Yaşar Kemal'in <i>İnce Memet</i> adlı romanının destan nitelikleri taşıyıp taşımadığından, bir destanda aranan özelliklerden ve günümüz destan yazılarında <i>İnce Memet</i> 'in yerinden bahsedilmiştir.
Tebano, Nerio (Çev; Tahir Pamir)	Karşılaşma	51	Nisan 1956	37	Şiir	NerioTebano'nun <i>Karşılaşma</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Tebano, Nerio (Çev; Tahir Pamir)	Avrupa 1945	51	Nisan 1956	38	Şiir	NerioTebano'nun <i>Avrupa 1945</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Tunalıgil, Baha Galip	Renkler	51	Nisan 1956	39-40	Hikâye	Her şeye rağmen hayatı ve insanları seven bir adamın düşünceleri konu edilmiştir.
Bozбекіроғлу, Yahya	Kötü Çocuklar İçin Ağıt	51	Nisan 1956	41-45	Şiir	Yaramazlık yapan çocukların haylazlıkları ve istekleri konu edilmiştir.
Yücel, Can	Olaylar	51	Nisan 1956	46-48	Tenkit	Can Yücel, kukla sanatını ciddiye almayan ülkemizi eleştirmiştir. Ayrıca okuryazarı az halk yığınları arasında kuklanın ne etkin bir eğitim aracı olacağını da düşünmeye çağırmıştır. Son olarak

						VittorioPodrecca'nın kukla sanatında ne derece ilerleğinden övgüyle bahsetmiştir.
Vardar, Celâl	Oyun	51	Nisan 1956	48	Şiir	Hayat bir oyun sahnesi gibi düşünülmüş ve oyuncular ile senaryodan bahsedilmiştir.
Turhan, Seyfettin	Romantizm	51	Nisan 1956	49-51	Hikâye	Romantik mizaçlı bir adamın çevresinde ilgisini çeken hallere, insanlara karşı aniden hayallere dalması konu edilmiştir.
Çağlar, E. Ayhan	Anahtarlar	51	Nisan 1956	51	Şiir	II. Yeni şiiri tarzında yazılmış bir şiirdir.
Çağlar, E. Ayhan	Bir Korku Temi Üzerine Benzerlikler	51	Nisan 1956	51	Şiir	II. Yeni şiiri tarzında yazılmış bir şiirdir.
Ebiri, Aslan	Otobüste	51	Nisan 1956	52-55	Hikâye	Yaşlılarla dolu olan bir otobüste evine kadar oturarak yolculuk eden bir gencin ayaktaki yaşlılara yer vermek istememesi, onların ise sürekli gençten yer ister bir eda ile gence bakış atmaları konu edilmiştir.
İçimizden Biri	Leyleğin Ömrü	51	Nisan 1956	55-56	Fıkra	Sanatçılar için yakıştıрма, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâledilmiş fıkralar anlatılmıştır.
Taşer, Suat	Yaşayalım Dedik	51	Nisan 1956	56	Şiir	Hayatın külfetine alışmak ve yaşayıp gitmek konu edilmiştir.
Bilbaşar, Kemal	Şeftaliler	51	Nisan 1956	56-64	Hikâye	Şeftali nedir bilmeyen bir köyde şeftali satıldıktan sonra köylüler arasında yaşananlar konu edilmiştir.
Nutku, Özdemir	I. Yağmur Duası	51	Nisan 1956	65-68	Şiir	Özdemir Nutku'nun on bölümlük <i>Bölük Yaşantı</i> adlı uzun şiirinin birinci bölümüdür.
Özer, Kemal	Lüferler	51	Nisan 1956	69-72	Hikâye	Karısının sıkboğaz edişlerine artık dayanamayan bir adamın lüfer ile karısını karşılaştırması ve lüferlerin onu asla bunaltmayacağına kara vermesi anlatılmıştır.
Kadir, Fahri	Şu Bilinen Hikâye	51	Nisan 1956	73	Şiir	Gençlik özlemi, özgürlük ve aşk temaları işlenmiş bir şiirdir.

Kadir, Fahri	Yeni Adam	51	Nisan 1956	73	Şiir	Çalışkanlık ve umut temaları işlenmiş bir şiiirdir.
Kadir, Fahri	Ağama Söyleyim	51	Nisan 1956	73	Şiir	Ağalık sisteminin alaya alındığı bir şiiirdir.
Saupault, Philippe (Çev; Can Yücel)	Hugo'nun Verdiği Ders	51	Nisan 1956	75-79	Makale	Philippe Saupault'un <i>Hugo'nun Verdiği Ders</i> adlı yazısının çevirisi bulunmaktadır.
Akın, M. Turgut	Lokantacı Rıza'nın Utançlı Ölümü	51	Nisan 1956	76	Şiir	Lokantacı Rıza'nın kendisini ezip geçen trenin ardından mevta bir halde vakayı değerlendirmesi konu edilmiştir.
Gecedeli, Celâl	Celâl Gecedeli'den	51	Nisan 1956	78	Şiir	Ayı ile arıların bal üretmesi arasındaki bağın işlendiği bir şiiirdir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	51	Nisan 1956	80-82	Haber/Yorum	Akis gazetesinin Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan bir yazısı aktarılmıştır.
Ataç, Nurullah	Söz Olsun	52	Mayıs 1956	8-9	Konuşu	Özgür düşünce üzerine yazılmış bir yazıdır. Ataç'a göre, düşünmenin gelişmesi özgürlüğün ürünü değildir, özgürlük gelişmiş düşünmenin ürünüdür.
Vardar, Celâl	Bir Sen	52	Mayıs 1956	9	Şiir	"Bir sen" şeklinde hitap edilen kişi sayesinde kendini mutlu addeden kişinin duygularını anlattığı bir şiiirdir.
Vardar, Celâl	Marifet	52	Mayıs 1956	9	Şiir	Üç dizelik bir şiiirdir.
Ebiri, Aslan	Ölürken Ağlayabilmek	52	Mayıs 1956	10-13	Hikâye	Ölüm döşegindeyken yaşanan ritüelleri kırmak, hayatın acısını hayatta kalacak olanlardan çıkarmak ve yeryüzünden göçüp gitmek konu edilmiştir.
Köksal, Ahmet	Düşsel Çağrı	52	Mayıs 1956	13	Şiir	Ataç'ın şahsı ve sanatçılığı konu edilmiştir.
Kurbanoğlu, Şerif Hulusi	Sait Faik'in Hayatından Hikâyeler	52	Mayıs 1956	14-20	Anı	Şerif Hulusi'nin Sait Faik'e dair hikâye olacak nitelikte güzel anıları konu edilmiştir.
Pamir, Tahir	İsimsiz	52	Mayıs 1956	21	Şiir	Şaraplı masalarda yapılan hoş sohbetler, sabahı beklemeler anlatılmıştır.
Toprak, Ömer Faruk	Cep Tiyatrosu Halka Git	52	Mayıs 1956	22-25	Tenkit	Halkçı cep tiyatroların Türk sahnesinde

						ilerleyebileceğinden bahsedilmiştir. <i>Kırmızı Biberler ve Bir Evlenme</i> adlı oyunlar övgü ile anlatılmış, Haldun Dormen takdir edilmiştir.
Öz, Erdal	Çıra, Dibine Kara	52	Mayıs 1956	26-30	Hikâye	Hayatı önemsemeyen tavırlarıyla hep içinde konuşan bir adamın iç sesleri anlatılmıştır.
İlhan, Attilâ	Sen Kimsin Süleyman?	52	Mayıs 1956	31	Şiir	
İlhan, Attilâ	Bilmem Siz Ne Dersiniz?	52	Mayıs 1956	32-33	Tenkit	Attilâ İlhan, Cumhuriyet sanatının öncülerini eleştiri süzgecinden geçirirken onları inkar etme ve yok saymanın yanlış olduğunu belirtmiş, öncülerin ise arkalarından gelenleri yok saydığını söylemiştir. Yenileri, Türk edebiyatının ilk öncelerine bağlayan bağın öncüler olduğunu hatırlatmış, öncülerini ise Türk edebiyatının aydınlık geleceğine bağlayacak olanların da yeni gelenler olduğunu savunmuştur.
Çağlar, E. Ayhan	Bir Ölü Macar Cambaz	52	Mayıs 1956	33	Şiir	II. Yeni şiiri tarzında yazılmış bir şiirdir.
Alplaçın], Halûk Oğuz	Mavi Yağmur	52	Mayıs 1956	34	Şiir	Yağmurla birlikte maddî ve manevî olarak değiştiğini hisseden bir adamın yağmurlu havada çevresini nasıl algıladığı konu edilmiştir.
İçimizden Biri	Leyleğin Ömrü	52	Mayıs 1956	35-36	Fıkra	Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâledilmiş fıkralar anlatılmıştır.
Şendil, Sabih	Demir Konuştu	52	Mayıs 1956	36-38	Şiir	Sabih Şendil'den Attilâ İlhan'a ithaf edilmiş ve maden ocağı işçiliğini konu alan bir şiirdir.
Özer, Kemal	Saraydan Kız Kaçırarak	52	Mayıs 1956	39-41	Hikâye	Saraydan kız kaçırma olayına benzer bir olay meydana getirmek isteyen gencin suçlu olduğunu düşünerek kendi halince heyecan yaşamayı anlatılmıştır.
Erturan, Gökâl	Geceyi Yutan Gök beyazı	52	Mayıs 1956	40	Şiir	Gecenin karanlığında hislerine yenik düşen bireyin dış dünya ile

						arasında kurduğu bağ ve geceyi yutan gökbeyazı ile düşüncelerinden sıyrılması konu edilmiştir.
Atay, Âlim	Körebe	52	Mayıs 1956	41	Şiir	Körebe oyununa benzer bir şekilde saklı gizli yaşayıp bir şeylerden korkan bireyin heyecanı, sıkıntıları, hırsı işlenmiştir.
Haskell, Arnold (Çev; Darıcı)	Çağdaş Bale'nin Görünüşü	52	Mayıs 1956	42-48	Makale	Arnold Haskell'in <i>Çağdaş Bale'nin Görünüşü</i> adlı yazısının çevirisi bulunmaktadır.
Yücel, Can	Dinar Yolunda Devrilen Bir Ford'un Şoför Ahmet İçin Yaktığı Ağıt	52	Mayıs 1956	49	Şiir	Yolda devrilen bir arabanın kişileştirilerek içindeki kazada ölen adama bir dostuymuş gibi ağıt yakması konu edilmiştir.
Yerdelen, Füzûzan	Düzenli Bir Tatil Günü	52	Mayıs 1956	50-53	Hikâye	Arabanın çarpmasıyla yerde kanlar içinde yatan adamın iç dünyasında neler yaşadığı, çevresini dikkatlice iç dünyasının süzgecinden geçirerek nasıl yorumladığı ve çevresindekilerin o yerde yatarken ki tavırları işlenmiştir.
Beyaz Perdenin Adamı	Türk Sineması Üzerinde İleri Geri Düşünceler	52	Mayıs 1956	54-56	Tenkit	Türk sinemasının düzelmesi problemi üzerinde durulmuş, böyle bir problemin düzelmesi için sinemacılık üzerine iş yapan, filmciliğe para yatırmış iş adamının menfaatini düşünmemesi ve iyi film yapacak film adamlarının bizzat bu iş adamlarına karşı durumlarını bir yola koymak gerektiği belirtilmiştir. Tüm bunlardan sonra sıra yerli filmlerin estetik hizasının yükselmesi için uğraşılacağı söylenmiştir.
Eliot, T. S. (Çev; Aslan Ebiri)	Çorak Ülke	52	Mayıs 1956	57-58	Şiir	T. S. Eliot'un <i>Çorak Ülke</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Mansfield, Katherine (Çev; Can Yücel)	Bir Fincan Çay	52	Mayıs 1956	59-68	Hikâye	Katherine Mansfield'in <i>Bir Fincan Çay</i> adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.

Yücel, Can	Dergiler Arasında	52	Mayıs 1956	69-77	Tenkit	Dergiler arasında kalan eleştirme yazıları üzerine Can Yücel de kendi görüşlerini bildirmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	52	Mayıs 1956	77-81	Haber/ Yorum	<i>Tercüman</i> gazetesinden Ayhan Hünalp'in bir yazısı ve <i>Akis</i> gazetesinden bir yazı Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olduğu gerekçisiyle aktarılmıştır.
Ataç, Nurullah	Söz Olsun	53	Haziran 1956	8-9	Konuş u	Ataç bu yazısında bir sanat eserini eleştirmenin kuralları olmayacağını savunmuştur. Bir sanat eserin temelinde güzellik olduğunu, güzelliğin kaideleri olmadığını, bu sebeplerden dolayı da sanat eseri hakkında nesnel değil öznel konuşulabileceğini söylemiştir.
Erbil, Leylâ	Uğraşsız	53	Haziran 1956	10-12	Hikâye	Sahilde güneşlenen bir kadının dişi özelliğinden dolayı yanındaki erkeğin ona olan davranışlarını farklılaştırması, kadının bundan rahatsız olması; ancak sesini çıkarmayıp düşüncelere dalması anlatılmıştır.
Aldanır, Selahattin	Nalbandın Demeci	53	Haziran 1956	12	Şiir	Kişioğlunun akılsızlığı ile ilgili yedi dizelik bir şiidir.
Arısoy, M. Sunullah	Hürriyete Doğru	53	Haziran 1956	13-15	Tenkit	Sunullah Arısoy, özgürlüğün türküsünü söylemek yerine, onun ülkede varolmayışının sebeplerini belirlemek gerektiğini ifade etmiştir. İnsanların toplumu değerlendirmeden evvel birey olarak ülkü üzerinde düşünmeleri gerektiğini ve özgürlüğe ulaşmaları için önce bilgiye ulaşmaları gerektiğini belirtmiştir.
Özyalçın, Adnan	Oyuk	53	Haziran 1956	16-21	Hikâye	Deli bir adamın insanlarla arasındaki ilişkiler ve nesneye bakış açısı konu edilmiş ve adamın gölgesiyle konuşması, gözlerini kişileştirmesi, bulduğu bir ipe sabahı

						çekmesi anlatılmıştır.
Batur, Sabahattin	Tekerlemeli Şiir	53	Haziran 1956	21	Şiir	Ev üstüne ev yapan, hava alıp cıva satan, çuvalla para sayan, gül koklayan güzel seven insanın kendini akıllı sayması, değerleri hiçe sayması eleştirilmiştir.
İlhan, Attilâ	Yeniler!, Derseniz!	53	Haziran 1956	22-25	Tenkit	Döneminde öncülere karşı çıkan yeni kalemlerin toplumcu sanat yapmaya çalışmalarından bahsetmiş; fakat bu yeni kalemleri toplumsal sanat üzerinde laf ebeliği yapıyor olarak görmüştür. Toplumsal ve toplumcu bir sanat yönteminin ne olduğunu ve gereklerini doğru dürüst bilmemek; sonra millî gerçekleri ve hal şekillerini tanımamak üzere yeni kalemlerin belli başlı sıkıntılarını dile getirmiştir.
Eloğlu, Metin	Toprak	53	Haziran 1956	25	Şiir	Toprağı menfaatleri uğruna kullanan, toprağın üzerinde yaşayan insanı hor gören, bağımsızlığına dış bileyen çıkarıcılar hicvedilmiştir.
Akal, Haşmet	Yenilik Ve Fikirde İhtikâr	53	Haziran 1956	26-27	Tenkit	Devrin estetiğini belirlemeye çalışırken genç sanatkarların fevrî davrandıklarını belirtilmiş ve teoride gelip geçici olmaları eleştirilmiştir.
Arisoy, M. Sunullah	Uzun Hava	53	Haziran 1956	28-31	Şiir	Dünya işlerinde menfaat ve hırstan uzak bir hayat temenni edilmiş, hayatın küçük ama fark edilmeyen güzelliklerinden bahsedilmiştir.
Pamir, Tahir	Toplumda Üvey Evlat	53	Haziran 1956	32-36	İnceleme	Toplumdaki diğer sanatlara gösterilen aşırı ilgiye karşı şiir ve edebiyatın üvey evlat yerine konulması ve ilgiden uzak kalması üzerine eleştiriler yapılmıştır.
Öz, Erdal	Kara Ev	53	Haziran 1956	37-41	Hikâye	Kara bir eve kendini hapsetmiş bir gencin iç

						dünyasındaki karanlıklar konu edilmiştir.
İlhan, Attilâ	Gece Buluşması	53	Haziran 1956	42	Şiir	Gelmesi istenilen yere gitmeme hakkını kullanmak isteyen bireyin hayal kırıklıkları, karamsarlığı, yalnızlığı konu edilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Açık Konuşma	53	Haziran 1956	43-45	Haber/ Yorum	Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.
Kurbanoğlu, Şerif Hulusi	Sait Faik'in Hayatından Hikâyeler	53	Haziran 1956	46-47	Anı	Sait Faik'le aralarında geçen bir hadiseden dolayı Sait Faik'in kendisi hakkında yazdığı bir hikâye nasıl tatlı bir intikam aldığını anlatmıştır.
Baltacıoğlu, Tuna	İnsanlardan Nefret Eden Papaz	53	Haziran 1956	48-49	İnceleme	Taylor Swift'in <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı eserinden yola çıkılarak onun insanları kötülemek yolunu seçtiği belirtilmiş ve aynı eser <i>RobensonCruzoe</i> ile karşılaştırılmıştır.
Çelikman, Mehmet G.	Burası Cankurtaran	53	Haziran 1956	50-55	Hikâye	Bir talihsizlik sonucu hapse düşen adamın özgürlüğüne kavuştuktan sonra kendisine kalan hayatın değişmiş olduğunu görmesi, nereye gideceğini, ne yapacağını bilememesi konu edilmiştir.
Pound, Ezra (Çev; Aslan Ebiri)	Bir Arkadaşın Bırakıp Gitmesi	53	Haziran 1956	56	Şiir	Ezra Pound'un <i>Bir Arkadaşın Bırakıp Gitmesi</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Pound, Ezra (Çev; Aslan Ebiri)	Sınır Bekçisinin Ağlayışı	53	Haziran 1956	56	Şiir	Ezra Pound'un <i>Sınır Bekçisinin Ağlayışı</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Sümer, Güner	Cinayet Var	53	Haziran 1956	57-59	Hikâye	İntihar eden annesinin kendini öldürme sebeplerini düşünen oğlunun, onun özgürlüğe kavuşma ihtiyacını, benliğine kavuşma arzusunu haklı bulduğu anlatılmıştır.
Erturan, Gökalt	Çarkaltı'nda Gün Bitimi	53	Haziran 1956	59	Şiir	Geçimleri toprağa bağlı olan hayatların günün başlangıcından bitimine kadar yaşadıkları

						gerçekler yansıtılmıştır.
Gruda, Yılmaz	Sabor	53	Hazira n 1956	60- 62	Hikâye	İstanbul Gülhane parkında halka gösterilen <i>Sabor</i> adlı makine adamın insanlar üzerinde yarattığı etkiyi yansıtan bir hikâyedir.
İçimizden Biri	Leyleğin Ömrü	53	Hazira n 1956	62- 63	Fıkra	Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâledilmiş fıkralar anlatılmıştır.
Dinç, Güney	Vital	53	Hazira n 1956	63	Şiir	Üçüncü ülke insanların sömürgeleşmiş dünya düzeni içinde hor bir şekilde kullanılması konu edilmiştir.
Haskell, Arnold (Çev; Darıcı)	Çağdaş Balenin Dönüşü	53	Hazira n 1956	64- 70	Makal e	Derginin bir önceki sayısında yayınlanmış olan çeviri yazısının devamı bulunmaktadır.
Beyaz Perdenin Adamı	Sinema Basını	53	Hazira n 1956	71- 72	Haber/ Yorum	Sinema basınından magazin boyutta çeşitli haberler bulunmaktadır.
Biberi, İ. (Çev; Cavit Yalmaç)	Nöbet	53	Hazira n 1956	73- 76	Hikâye	İ. Biberi'nin <i>Nöbet</i> adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.
Gürcan, Nedret	Dergiler Arasında	53	Hazira n 1956	77- 78	Tenkit	Derginin elli ikinci sayısında çıkan Can Yücel'in <i>Kahramanlar Saati</i> başlıklı tenkit yazısına, Nedret Gürcan tarafından cevap niteliğinde yazılmış bir yazı bulunmaktadır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	53	Hazira n 1956	78- 81	Haber/ Yorum	<i>Ulus</i> gazetesinden Ataç'ın Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan bir yazısı aktarılmıştır.
Ataç, Nurullah	Sözden Söze	54	Temmu z 1956	8-9	Konuş u	Ataç bu yazısında yaz günlerinin insanda bıraktığı güzel duygulardan yola çıkarak Naili ve Baki gibi şairlerin şiirlerini övmeye geçmiştir. Naili'nin şiirlerini olgun ve yetkin bulduğunu, bu şiirlerin halk ozanlarının şiirlerinden üstün olduklarını belirtmiştir. Yazının sonunda eski şiirimizin güzelliklerini anlamayıp yeni şiiri

						anlamaya çalışanları da eleştirmiştir.
Berk, İlhan	Galata Kulesi	54	Temmuz 1956	10-14	Şiir	İlhan Berk'in Ferit Edgü'ye ithaf ettiği bu şiirde şair, Galata kulesinin tarihi geçmişinde kurduğu düşleri tasarlamış ve Galata kulesini dönemindeki mevkii ile kıyas etmiştir.
Altan, Çetin	Furya	54	Temmuz 1956	15	Dene me	Dönemin toplum meselelerinde siyasetten edebiyata, ticaretten zanaata kadar kişilerin her alanda kahraman olma arzusu eleştirilmiş, bu furyanın adam olma arzusu ile değiştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.
Kemal, Orhan	Kardeş Payı	54	Temmuz 1956	16-22	Hikâye	Hamalbaş ve hamallar arasında geçen hikâyede hamalbaşının bir işten avantasını alıp iş için sözleştiği hamallarını yarı yolda bırakıp işi başka hamallara bırakması ve bu sebeple haklarını aramak isteyen hamalların hamalbaşını sorguya çekmeleri anlatılmıştır.
Çağlar, E. Ayhan	Boşluktaki Aptal	54	Temmuz 1956	20-21	Şiir	Boşlukta olduğunu hisseden bireyin iç dünyasında kendisi için biçtiği süreçler, kime isyan ettiğini bilmeden kopan fırtınaları ele alınmıştır.
Eliot, T. S. (Çev; Aslan Ebiri)	Rüzgârlı Bir Gece Üstüne Rapsodi	54	Temmuz 1956	23-24	Şiir	T. S. Eliot'un <i>Rüzgârlı Bir Gece Üstüne Rapsodi</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Ceyhun, Demirtaş	Gök Çalap'a Yergi	54	Temmuz 1956	25-32	Hikâye	Dönemin toplumsal meselelerini ele alan hikâyede, ailelerini kandırıp ahlaksız yollara başvuran gençlerin dramı, işçilerin adalet yoksunluğundan doğan problemleri, sorumlu ve sorumsuz insanların birbirine zıt düzenleri ve tüm bunları gözleyen bilinçli bireyler anlatılmıştır.

Yücel, Can	Babalık	54	Temmuz 1956	32	Şiir	Baba olmadan evvel çocukluk günlerini anımsayan bir adamın zihninde her an bir tehlike olacakmış vehminin doğmasına sebep olan geçmişin basit olaylarından kuvvetli etkiler konu edilmiştir.
Akal, Haşmet	Yenilik Ve Eskilik Sorunu	54	Temmuz 1956	33-35	Tenkit	Dünya tarihine damgasını vuran büyük sanat akımlarının genel olarak işlevleri ve amaçları üzerinde durulmuş, yeni bir sanat akımının ardında bıraktığı eski sanat akımına karşı onu yıkmak üzere ortaya koyduğu fikirler ve eski sanat akımlarının ayakta kalmak için gösterdikleri gerici çabalar tartışılmıştır.
Aldanır, Selahattin	Elimin Demeci	54	Temmuz 1956	35	Şiir	Yaşadığı sürece kalemini faal tutacağını ve kalemiyle toplumda sorun teşkil eden ne varsa korkmadan üzerine gideceğini bildiren şairin demecidir.
Yerdelen, Fürûzan	Olumsuz Hikâye	54	Temmuz 1956	36-38	Hikâye	Günün başlamasıyla gözünü açtığı andan günün bitimiyle kapattığı ana dek hayattan aldığı tüm görüntüleri olumsuz bir şekilde zihnine yansıtan bireyin ele alındığı bir hikâyedir.
Toprak, Ömer Faruk (Çeviren)	Romain Rolland, Johan Wolfgang Goethe'yi Anlatıyor	54	Temmuz 1956	38-40	İnceleme	Romain Rolland'ın Goethe'yi anlattığı bir yazısının çevirisi bulunmaktadır.
Toprak, Ömer Faruk	Ak Kâğıt Üzerine	54	Temmuz 1956	40	Şiir	Şair, ak kâğıt üzerine salt duygu ve düşüncelerinden bahsettiği şiirde özgürlük, yalnızlık ve yalınlık temalarını tabiatla buluşturarak aktarmıştır.
Çelikman, Mehmet Günfer	Vicdan Pazarı	54	Temmuz 1956	41-47	Hikâye	Hikâyede vicdanını konuşturan bir adamın etrafında gelişen olayları sorgulaması, yorumlaması ele alınmış ve haklı haksızdan doğru

						yanlıştan ayırt edilmiştir.
Kurşunluoğlu], Mehmed Kemal	Boyalık'ın Çimenleri Yeşildir	54	Temmuz 1956	44-45	Şiir	Köy hayatının yalınlığı ve temizliği üzerinde durulmuş olan bu şiirde, şehir ve köy insanı arasındaki görüş farklılığı, köy insanının doğayla bir bütün halinde yaşayış tarzı dönemin toplumsal düzenine yansıyan şekliyle ele alınmıştır.
Köksal, Ahmet	Yeni Resim Ve Fernand Léger	54	Temmuz 1956	47-48	Tenkit	Resim sanatının 1900'lü yıllardan itibaren geçirdiği gelişmeler ele alınmış ve bu gelişmelerden Léger'in sanatına zemin hazırlayan etkiler üzerinde durulmuştur. Léger'in Picasso ve Braque gibi kübizme tam anlamıyla kişisel ve yeni anlamlar getirmiş bir sanatçı olduğu vurgulanmış ve çalışmalarının resim sanatı tarihi içindeki rolü değerlendirilmiştir.
İçimizden Biri	Leyleğin Ömrü	54	Temmuz 1956	48-49, 66	Fıkra	Sanatçılar için yakıştıрма, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâledilmiş fıkralar anlatılmıştır.
İlhan, Attilâ	Dört Nokta Yanyana	54	Temmuz 1956	50-51	Şiir	Yoksulluğun umutları harekete geçirmesiyle kişide yarattığı sarhoşluk, bu umutlarla birlikte iyimserliğe sığınma ihtiyacı, iyimserliğe ulaşmak için çalışma azmi ele alınmış ve tüm bunların ortasında unutulmuş sesini duyumsayan kişinin kendiyi yüzleşmesi anlatılmıştır.
Çıtanak], Bumin Gaffar	Yedinci Günlerden Biri	54	Temmuz 1956	52-63	Hikâye	Bir mahallede her haftanın Pazar günü, belaya susamış insanların yaşadıkları olaylardan biri konu edilmiştir. Çocuğunun okul taksidini yetiştirmeye çalışan bir baba ve usulsüz işlerle meşguliyeti, erkekliğini

						ispat etmek isteyen adamların topladığı bir kerhane, kerhanenin içinde benliğini yitirmiş kadınlar ve bu kadınlar yüzünden başlarına türlü belalar açılan adamlar aynı mahallenin savruk yaşantısını yansıtmıştır.
Meriçboyu], İbrahim Abdülkadir	Dönen Kim	54	Temmuz 1956	63	Şiir	<i>Dönen Kim</i> , A.Kadir'in Ömer Hayyam'a ait bir şiiri yenileştirerek işlediği, maddî dünyayı tek gerçek mekân olarak anlattığı bir şiirdir.
Köksal, Ahmet	Gece Çiçeği	54	Temmuz 1956	64	Şiir	Sessiz karanlıklarda, çaresizliklerde, yalnızlıklarda yeşeren düşünceler konu edilmiştir.
Özkutlu, Şükran	Sandal	54	Temmuz 1956	65-70	Hikâye	Memleketin uzak gurbette kır hayatı yaşayan bir adamın huzurlu dünyasını yıkan düşünceleri ile dış dünyaya bakış tarzının da değişmesi konu edilmiştir.
Nutku, Özdemir	V. Yeni Bir Dünya Bekleyenler Baladı	54	Temmuz 1956	71-74	Şiir	Özdemir Nutku'nun Bölük Yaşantı adlı uzun şiirinin beşinci bölümü bulunmaktadır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Dergiler Arasında	54	Temmuz 1956	75-79	Tenkit	Ahmet Arif'in Can Yücel'i eleştirmek maksatlı yazdığı ve bir dergide yayınladığı yazısına karşılık olarak Can Yücel'in kendini savunduğu yazısı ve Salim Şengil'in de Can Yücel ile aynı fikirleri paylaşarak yazdığı yazısı bulunmaktadır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	54	Temmuz 1956	79-82	Haber/ Yorum	<i>Tercüman</i> gazetesinden Ayhan Hünalp'in bir yazısı ile <i>Akis</i> gazetesinden bir yazı Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalarından dolayı okuyuculara aktarılmıştır.
Ataç, Nurullah	Söz Arasında	55	Temmuz 1956	8-9	Konuş u	O dönemde yeni sanatçıların eskiyi eleştirip eski sanatçıların kendilerine yer açmadıkları gibi kaygılarını eleştirmiş,

						yeni sanatçılara eskiden kalmışlarla yaşayıp gitmeyi, onlar gibi aranıp okunacak eserler bırakmayı öğütlemiştir. Yeni sanatçıların bu türlü yaklaşımlarla geleceğe kalmak ve eserleriyle ölümsüz olmak gibi endişelerden yoksun olduklarını belirtmiş, sanatçılığı bir meslek haline getirmelerini eleştirmiştir.
Yücel, Can	Gâvurca	55	Ağustos 1956	10	Şiir	Üç dizelik bir şiirdir.
Özgen, Seyfi	Suç Sevgi	55	Ağustos 1956	10-29, 63-66	Hikâye	Hikâyede kendi ölümünün farkında olmayan bir kişinin düşünce dünyası konu edilmiştir. Kişi, etrafında dönüp duran onu sorgulayan insanları anlamlandırmaya çalışmış; fakat bir belirsizlik içinde gidip durmuştur. Hikâyede kişi, sık sık bilmiyorum ifadesini kullanmıştır. Söz konusu kişi üzerinden yaşam ile ölüm arasındaki fark aydınlatılmaya çalışılmıştır.
Göksel, H. A.	Uzun Lâfın Kısası	55	Ağustos 1956	15	Şiir	Şiirde anlatılmak istenen konu yarıda kesilmiş ve “maksadımı ne zaman anlayacaksın” dizesiyle bu çaba karşı taraftan beklenilmiştir.
Toprak, Ömer Faruk	Çayırılarda Sırtüstü	55	Ağustos 1956	18-19	Şiir	Geçmişin güzel anıları bir yanda dururken bu anıların daha sonra hatırlanınca gelecek zamanın kaygılarına takılması ve gözleri umudu arayan mevcut ruh halinin doğayla bütünleştirilmesi konu edilmiştir.
Toprak, Ömer Faruk	Ulusal Edebiyat Üzerine	55	Ağustos 1956	29-31	Makale	Türk sanatının o dönem sanat anlayışı dâhilinde sanatçılar tarafından ulusallaştırılmaya çalışıldığı belirtilmiştir. Sanatta ulusallaşma

						çerçevesinde sanatçıların duyarlılığının, ülkenin mevcut şartları ve gerçeklerine göre şekillenmesi gerektiği düşünülmüştür. O döneme kadar ulusal sanat eserleri veren sanatçılardan da örnekler verilmiştir.
Hünalp, Ayhan	Yalnızların İsyanı	55	Ağustos 1956	32	Şiir	Yalnızlık ve bu duygu ile dış dünyaya bakış tarzının tezahürleri konu edilmiştir.
Yerdelen, Fûrûzan	Portakallar, Turuncu Sandal Ve O	55	Ağustos 1956	33-35	Hikâye	Portakallar ve turuncu sandal etrafında şekillenen hikâyede iki kişinin iç konuşmaları ele alınmıştır.
Çağlar, E. Ayhan	Sentez	55	Ağustos 1956	35	Şiir	İki ayrı mekânın ve insanların bir kitap vesilesiyle sentezi yapılmıştır.
Çağlar, E. Ayhan	İskambil	55	Ağustos 1956	35	Şiir	İkinci yeni şiiri tarzında yazılmış bir şiirdir.
Pamir, Tahir	Köy Gazetesi	55	Ağustos 1956	36-44	Makale	Görevi bir Anadolu köyüne çıkan Tahir Pamir, Anadolu'da güneşin daha başka renklerle doğduğu bir diyara göç etmiş olmanın sevinciyle köy hayatının güzelliklerini anlatmıştır. Avrupa ülkelerindeki büyük yerlerle küçük yerlerin birbirinden farkı olmadığını ama aynı durumun ülkemizde geçerli olmadığını da belirtmiştir. Görev icabı yaşadığı köyde olup bitenleri yazma ihtiyacı duyduğunu ifade etmiştir. Yazının sonlarına doğru şehirli insanlara seslenmiş ve onlara Anadolu'dan korkmamaları gerektiğini açıklamıştır.
Ernart, Ege	Kavgasız Destan	55	Ağustos 1956	40-41	Şiir	Kavgası olmayan bir destan konu edilmiştir.
Sümer, Dinçer	Cama Yazı Yazan Çocuk	55	Ağustos 1956	44-49	Hikâye	Bir mahallenin kahvesinde toplanan gençler arasında geçen konuşmalar ve bu konuşmaların

						tecrübesizliği, gençlerden birinin sevdiği kızla arasının bozulmasından dolayı içine doğan keyifsizlik ve kızla barıştıktan sonra gelen ani yaşama sevinci, gençlerin küçük dünyalarında yaşadıkları olaylardan aldıkları büyük hazlar anlatılmıştır.
Tamer, Ülkü	Üçlü	55	Ağustos 1956	49	Şiir	Yitik anılar ve anlamsızlaşan dış dünya etrafında bireyin kendini yaşamaya isteksiz görmesi konu edilmiştir.
Gelen, İrfan	Dayımın Ölümü	55	Ağustos 1956	50-54	Hikâye	Hikâyede dayısının iç dünyasına inmeye çalışan bir gencin anlattıkları konu edilmiştir.
Köksal, Ahmet	Şiir Değil Roman	55	Ağustos 1956	54	Şiir	Roman türünde olduğu gibi sebep sonuç ilişkisi içinde serim düğüm çözüm bölümleri olan ve romanın genişçe anlattığı bir konuyu dizelere indirgenmiş bir şekilde ortaya koyan bir şiiirdir.
Ebiri, Aslan	Ellerden	55	Ağustos 1956	55-61	Hikâye	Aklını yitirmeye başlayan bir gencin hikâyesi anlatılmıştır. Genç, ellerinin iradesi dışında hareket ettiğini görmeye başlamış, onları kesmeye çalışmıştır. Sol elini kestiği halde diğer eli onu boğmaya fırsat bulmuştur ve böylelikle gencin delirmesiyle kendini boğup öldürmesi ile hikâye son bulmuştur.
Nazariantz, Hırant (Çev; Tahir Pamir)	Poema Ex-Voto	55	Ağustos 1956	61-62	Şiir	Hırant Nazariantz'ın <i>Poema Ex-Voto</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Akal, Haşmet	Rönesans I	55	Ağustos 1956	67-69	Tenkit	Rönesans ve çıkış sebepleri üzerinde durulmuş olan bu yazıda rönesansın yeniden doğuş anlamıyla değerlendirilmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Rönesansın yeniliklere kapı açtığı belirtilmiş; ancak hristiyanlık çağı

						bütünlüğünü bozan bir yapıya sahip olduğu da belirtilmiştir.
İlhan, Attilâ	Gaziler Caddesi	55	Ağustos 1956	69	Şiir	“Basmâne Gaziler caddesine/ küçük bir yağmur götürdüm/ siz böyle akşamüstü görmediniz” dizelerinin tekrar edildiği ve bu dizeler etrafında söz konusu caddenin akşamüstü görüntüsünün yansıtıldığı bir şiirdir.
Altan, Çetin	Suda Havan Dövmek	55	Ağustos 1956	70-71	İnceleme	Sanatı toplumun hizmetine adayan o dönemki yeni sanatçıların şuursuzca kalem sallamaları ve bu tarzla yazılmış eserleriyle övünmeleri eleştirilmiştir. Yeni sanatçıların kendilerini geliştirme konusunda azimli davranmayıp kolayca kaçmaları üzerine konuşulmuştur.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Dökme Sözler	55	Ağustos 1956	72-76	Haber/ Yorum	Dönemin çeşitli dergilerinden sanatçıların sanatla ilgili muhtelif cümleleri veya ifadeleri aktarılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	55	Ağustos 1956	76-82	Haber/ Yorum	<i>Yeditepe</i> mecmuasından Ahmet Oktay’ın, <i>Son Havadis</i> mecmuasından Ataç’ın, <i>Yeni Sabah</i> mecmuasından Nâzım Kemal’in ve <i>Şairler Yaprığı</i> mecmuasından Ahmet Köksal’ın yazıları ile <i>Pazar Postası</i> ’ndan bir yazı Seçilmiş Hikâyeler dergisi ile alakalı oldukları için okuyuculara aktarılmıştır.
Ataç, Nurullah	Sözden Söze	56	Eylül 1956	8-9	Konuş u	Dönemin yeni şairlerinin serbest nazımla yazmayı tercih ettiklerini; ancak bunu anlayarak yapmadıklarını belirtmiştir. Ataç, yeniliğe özenen şairlere vezinli kafiyeyle şiirler yazmalarını öğütlemiş ve Cahit Sıtkı’nın, Oktay Rifat’ın şairliğini onlara örnek olarak sunmuştur.

						Yeniliğe özenen şairlerin taklitçi ve tekdüze oldukları sürece şiirlerinin geleceğe kalamayacaklarını da vurgulamıştır.
Damar], Arif İbrahim	Ölçü	56	Eylül 1956	9	Şiir	Şiirde insanların yüreğindeki sevgiyi belirlemek için sevgi bazı büyük değerler ve simgelerle kıyaslanmış; ancak bu sevginin tarifsiz de olabileceği ifade edilmiştir.
Bentley, Eric (Çev; Can Yücel)	Stringberg'den Bertold Brecht'e Varış	56	Eylül 1956	10-27	Makale	Eric Bentley'in <i>Stringberg'den Bertold'a Varış</i> başlıklı makalesinin çevirisi bulunmaktadır.
Cimcoz, Adalet (Derleyen)	Brecht Tiyatroda Nasıl Çalışır?	56	Eylül 1956	27-29	İnceleme	Ünlü rejisör Brecht'in tiyatrodaki nasıl çalıştığı, oyuncularını ne şekilde yetiştirdiği ve oyuncularıyla arasındaki dialogun nasıl olduğu üzerine yazılmış bir yazıdır.
İlhan, Attilâ	Yirmi Beşinci Kısım	56	Eylül 1956	29	Şiir	Şairin Suna Su için yazdığı şiiridir.
Brecht, Bertold (Çev; Adalet Cimcoz)	Yaralı Sokrates	56	Eylül 1956	30-41	Hikâye	Bertold Brecht'in <i>Yaralı Sokrates</i> adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.
Apollinaire (Çev; Can Yücel)	Şen Dul	56	Eylül 1956	41	Şiir	Apollinaire'in <i>Şen Dul</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Köksal, Ahmet	Picasso 75 Yaşında	56	Eylül 1956	42-47	Makale	Daha hayattayken üzerine kitaplar yazılan, övgüler söylenen Picasso'nun doğumunun 75. yılı olması dolayısıyla onun hayatı ve sanatı hakkında yazılmış bir yazıdır. Doğduğu ülke olan İspanya'daki sanat hayatından başlayarak Fransa'da geçirdiği günlere ve orada edindiği sanat çevresine kadar ressamın sanatçılık şahsiyetini ortaya koyan önemli konulara değinilmiştir. Picasso'nun etkisinde kalarak resimlerine yansıttığı sosyal ve siyasî konular

						belirtilmiş, resimlerinin genel özellikleri de anlatılmıştır.
Toprak, Ömer Faruk	1919'daki Işık	56	Eylül 1956	45	Şiir	Konusunu 19 Mayıs 1919'da Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışından alan bir şiirdir.
Aragon, Louis	Şiir Sanatı	56	Eylül 1956	48-50	Tenkit	Aragon'un <i>Les Yeux d'Elisa</i> adlı kitabının önsözünden özetlenerek çevirilmiş yazısı bulunmaktadır.
Çağlar, Ece Ayhan	Beyaz Rus Kadın	56	Eylül 1956	51	Şiir	Sürrealizmi çağrıştıran bir kurguyla yazılmış olan şiirde beyaz bir Rus kadın ve bulunduğu şehir ve sokaklarda olup bitenler anlatılmıştır.
Bozбекіroğlu, Yahya	Çarşafçı Mansur'a Öğüt	56	Eylül 1956	52-53	Şiir	Şiirde çarşafçı Mansur adıyla yaratılan kişiye verilmiş öğütler konu edilmiştir.
Akal, Haşmet	Rönesans II	56	Eylül 1956	54-55	Tenkit	Derginin bir önceki sayısında ilk insandan itibaren sanatın zincirleme bir şekilde devam eden bağıını rönesansın bozduğunu ileri süren yazar, bu yazısında da aynı düşüncenin altını çizmiş ve bu düşünceye örnekler de vermiştir.
Rolland, Romain (Çev; Ömer Faruk Toprak)	Doğ Ve Yaşa	56	Eylül 1956	56-59	İnceleme	Romain Rolland'dan çevirilmiş olan bu yazıda İkinci Dünya Savaşı'ndan evvelki Avrupa'nın genel görünüşü konu edilmiştir.
Ernart, Ege	Evrensel Kumar	56	Eylül 1956	60-61	Şiir	İnsanlarla hayatın kumar oynadığını konu edinen bir şiirdir.
Kurbanoğlu, Şerif Hulusi	Doğru Bildiğini Söylemek Ve Molière	56	Eylül 1956	62-72	Makale	Nurullah Ataç'ın <i>Varlık</i> dergisinde yayınlanan bir yazısında Goethe'yi ve onun adalet anlayışını yermesinden, Molière'in eserlerinde toplumsal düzeni ele alış tarzından yola çıkılmış ve Ataç'ın edebiyat meselelerinde bir "beğendim, beğenmedim" havasına bürünmesi eleştirilmiştir. İnceleme yazısının devamında Molière'in <i>La Misanthrope</i> adlı tiyatro

						eseri ve eserdeki Alceste karakteri incelenmiştir. Molière'in bu eserinde feodal toplumun adalet düzenine hücum ettiği, yeni sosyal sınıf için bir düzen arama çabası içinde olduğu vurgulanmıştır.
İçimizden Biri	Leyleğin Ömrü	56	Eylül 1956	73, 81	Fıkra	Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâl edilmiş fıkralar anlatılmıştır.
Kakınç, Tarık Dursun	Rossellini'nin Dedikleri	56	Eylül 1956	74-81	Röportaj	Yazıda Rossellini ile yapılan konuşma aktarılmış ve Rossellini hakkında o güne kadar çıkan magazinsel bilgilerin aksine bu yazıda sanatçının sinemadaki tutumu ile davranışları kendi ağzından sunularak okuyucunun daha gerçek bilgilere ulaşması sağlanmıştır. Yazının sonuna ayrıca, Rossellini'nin o güne kadarki sinema çalışmalarını gösteren bir filmografisi de eklenmiştir.
Ataç, Nurullah	Karalama	57-58	Ekim-Kasım 1956	8-9	Konuşu	Ataç, döneminde yazılan eleştiri yazılarının gerçek bir eleştiri yazısı olacak niteliğe ulaşamadığını belirtmiş ve eserlerini bilinçli bir şekilde kaleme almayan sanatçıların varlığını da eleştiri yazılarının gerçek niteliğe kavuşamamasına sebep olarak göstermiştir.
Eloğlu, Metin	To Be Or Not To Be	57-58	Ekim-Kasım 1956	10	Şiir	Konusu toplumsal düzeni bozan sınıfsal farklılıklar ve ülkedeki okuryazar azlığı olan bir şiirdir.
Aldanır, Selahattin	Cahitcik	57-58	Ekim-Kasım 1956	11-15	İnceleme	S. Aldanır, yakın dostu Cahit Sıtkı'nın vefatı üzerine kaleme aldığı bu yazıda şairin alkol yüzünden genç yaşta gidişine isyan etmiş, bu isyanını samimi duygularıyla ifade etmiştir. Bunun yanında

						Cahit Sıtkı'nın şahsî ve edebî hayatı hakkında birlikte geçirdikleri zamanlardan kalan anılar yardımıyla açıklamalarda bulunmuştur.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Sanatçıya Saygı	57-58	Ekim-Kasım 1956	15	Haber/Yorum	Cahit Sıtkı'nın ölümü hakkında konuşup saygıdan yoksun sözler sarfeden kişileri eleştiren dergi, insanları daha saygılı olmaya davet etmiş ve Cahit Sıtkı'nın anısına bağlı kalmaya çalışmıştır.
Tarancı, Cahit Sıtkı	Neden Sonra	57-58	Ekim-Kasım 1956	16-19	Hikâye	Cahit Sıtkı'nın ölüm teması üzerine yazdığı bu hikâyesinde bir adamın kendisini bir rüyadaymış gibi hissedip ölümlerin dış dünya hakkındaki sorularına şaşırması ve çok sonra ölmüş olduğunu idrak etmesi anlatılmıştır.
Yücel, Can	Üniversite	57-58	Ekim-Kasım 1956	18	Şiir	Üniversite yıllarında hayatı yeniden anlamlandırmak ve yaşamayı hissetmek konu edilmiştir.
Aldanır, Selahattin	Poliklinik	57-58	Ekim-Kasım 1956	19	Şiir	Altı dizelik bir şiirdir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Son Yolculuk	57-58	Ekim-Kasım 1956	20-22	Haber/Yorum	Cahit Sıtkı'nın hastalığı sebebiyle Viyana'ya gidişi ve orada vefat edişi anlatılmış, hatırası saygı ile anılmıştır.
Duvernois, Henry (Çev; Cahit Sıtkı Tarancı)	İtiraf	57-58	Ekim-Kasım 1956	22-25	Hikâye	Henry Duvernois'in <i>İtiraf</i> adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.
Vardar, Celâl	Postane Caddesi	57-58	Ekim-Kasım 1956	25	Şiir	Şair Cahit Sıtkı'nın anısına yazılmış bir şiirdir.
Toprak, Ömer Faruk	Son Gecesi	57-58	Ekim-Kasım 1956	26-27	Anı	Ömer Faruk, Cahit Sıtkı'yla yolda birbirlerine tesadüf ettiklerini ve bu tesadüfün şairin son zamanlarına yakın olduğunu anlatmıştır.
Troyat, Henri (Çev; Cahit Sıtkı Tarancı)	Hareket Noktasına Dönüş	57-58	Ekim-Kasım 1956	27-35	Hikâye	Henri Troyat'ın <i>Hareket Noktasına Dönüş</i> adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.

İlhan, Attilâ	Geç Kalmış Ölü	57-58	Ekim-Kasım 1956	34-35	Şiir	Cahit Sıtkı'nın eserlerinde genel olarak ölüm temasını işlemesi ve yakın dostlarını da kendisinin öleceği fikrine alıştırması konu edilmiştir.
Sümer, Güner	Elma Dersem Çık	57-58	Ekim-Kasım 1956	36-40	Hikâye	Bir gencin kendi içinde büyüttüğü saf aşkı ve kendince kurduğu hayaller konu edilmiştir.
Shapiro, Karl (Çev; Feyyaz Kayacan)	Kuşların İçyüzü	57-58	Ekim-Kasım 1956	40	Şiir	Karl Shapiro'nun <i>Kuşların İçyüzü</i> aldı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Moulodji (Çev; Adalet Ağaoğlu, Güner Sümer)	Tessa'nın Şarkısı	57-58	Ekim-Kasım 1956	41	Şiir	Moulodji'nin Türkçe'ye çevrilmiş şarkısının sözleri bulunmaktadır.
Yücel, Can	Öykümsü Yırlar	57-58	Ekim-Kasım 1956	42-43	Şiir	Hikâye türüne yakın bir şekilde yazılmış şiirler bulunmaktadır.
Çağlar, Ece Ayhan	Acıların Dindirici Tanrısı	57-58	Ekim-Kasım 1956	43-45	Hikâye	Dış dünyanın karanlık bir bakış açısıyla gözlemlenerek yazıldığı bu hikâyede, ölüm konusu üzerinde sürrealist bir kurgu söz konusudur.
Erturan, Gökâl	Kara Toz	57-58	Ekim-Kasım 1956	46	Şiir	Cahit Sıtkı'nın <i>Otuz Beş Yaş Şiiri</i> 'ne göndermelerin yapıldığı, hastalık ve ölüm temalarının kullanıldığı bir şiirdir.
Çelikman, Mehmet G.	Bekleyiş	57-58	Ekim-Kasım 1956	47-59	Hikâye	Hayattan kendisi için umudunu kesmiş; fakat başka insanlara yardım için uğraşan orta yaşlı bir bekâr bir kadının kendi yalnızlığı içinde yaşadığı yükleri kaldıramayıp her defasında ölmek yerine bir defa gerçekten ölmek üzere bekleyişi anlatılmıştır.
İçimizden Biri	Leyleğin Ömrü	57-58	Ekim-Kasım 1956	50-51	Fıkra	Sanatçılar için yakıştırmaya, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâledilmiş fıkralar anlatılmıştır.
Bedirgil, Nurseren (Çeviren)	Lindsay'den	57-58	Ekim-Kasım 1956	58	Şiir	Türkçe'ye çevrilmiş bir şiirdir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Dökme Sözler	57-58	Ekim-Kasım 1956	60-63	Haber/Yorum	Dönemin çeşitli dergilerinden sanatçıların sanatla ilgili muhtelif cümleleri veya ifadeleri aktarılmıştır.
Cummings, E. E. (Çev; Aslan Ebiri)	Buffalo Bill	57-58	Ekim-Kasım 1956	62	Şiir	E. E. Cummings'ın <i>Buffalo Bill</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Rossellini'nin Filmographie'si	57-58	Ekim-Kasım 1956	64-67	Filmografi	Derginin geçen sayısında sinema üzerine bir konuşması verilen rejisör Rossellini'nin filmografisi bulunmaktadır.
Shakespeare (Çev; Can Yücel)	Ağıt	57-58	Ekim-Kasım 1956	67	Şiir	Shakespeare'in <i>Ağıt</i> adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.
Yerdelen, Fûrûzan	Bozuk Düzen	57-58	Ekim-Kasım 1956	68-72	Hikâye	Sevdiğini sevdiği için terk eden insanın konu edildiği bir hikâyedir.
Dirikolu, Beşir	Büyük Öldürü	57-58	Ekim-Kasım 1956	70-71	Şiir	Ölümün mizahî bir dille ele alındığı bir şiirdir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	57-58	Ekim-Kasım 1956	73-80	Haber/Yorum	<i>Varan</i> gazetesinden Halim Yağcıoğlu'nun, <i>Kaynak</i> dergisinden Sabri Soran'ın ve Nusret Otyam'ın, <i>Pazar Postası</i> 'ndan Muzaffer Erdost'un, <i>Ulus</i> gazetesinden Yurdakul Mehteroğlu'nun yazıları ve <i>Akis</i> mecmuasından bir yazı Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olduklarından dolayı okuyuculara aktarılmıştır.
Ataç, Nurullah	Anlamak	59	Aralık 1956	6-7	Konuşu	Ataç, Oktay Rifat'ın <i>Perçemli Sokak</i> şiir kitabını anlamayıp beğenmeleri eleştirmiştir. Sanatı kavrama konusunda yeterli düzeye gelememiş kişilerin bir eseri anlamadığı için beğenmediğini söylemesi, o eserin kötü olduğu anlamına gelmeyeceğini belirtmiştir. Ayrıca bir şiiri anlamak illa ki onu anlatabilmek değildir ifadesinde bulunmuştur. <i>Perçemli Sokak</i> 'ı anlamıyoruz diye övünüp kötüleyenleri yaratıcılık

						vasfından yoksun olarak değerlendirmiştir.
Eliot, T. S. (Çev; Aslan Ebiri)	Üç Müneccimin Yolculuğu	59	Aralık 1956	8-9	Şiir	T. S. Eliot'un <i>Üç Müneccimin Yolculuğu</i> adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.
Kakıncı, Tarık Dursun	Güdük	59	Aralık 1956	10-13	Hikâye	Muhasebe memurluğundaki üç senelik hizmetine karşı üslerinden terfi talep eden bir çalışanın bu isteğinin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği konusuyla zihninin sürekli meşgul vaziyette olması anlatılmıştır.
***	Salvador Dali İle Bir Konuşma	59	Aralık 1956	14-16	Röportaj	Salvador Dali Paris'te bulunduğu bir sırada onunla yapılan bir röportajın çevirisi bulunmaktadır. Bu konuşmada Dali, ünlü ressam Picasso ve Raphael'den bahsetmiş, modern sanat hakkındaki düşüncelerini açıklamış ve kendi sanat tarzını yorumlamıştır.
Aldanır, Selahattin	Beyaz Kitap	59	Aralık 1956	16	Şiir	S. Aldanır bu şiirinde, şiirlerinin konusunu tabiatıtan aldığı haber vermiş, insanların hürriyeti ve adaletiyle uğraşanları hicvetmiştir.
Tunalıgil, B. Galip	Belki Kurtulabilirsin	59	Aralık 1956	17-36	Hikâye	İlk gençlik yıllarında sevmiş olduğu ve aradan uzun zaman geçmesine rağmen hala unutmadığı kızın, kardeşi kadar yakın bir arkadaşıyla evlenmiş olduğunu görmesi gibi bir tesadüfle karşılaşan gencin zihnini meşgul eden kurtulma fikri ve Allah inancı anlatılmıştır.
Yücel, Can	Pandora'nın Kutusu	59	Aralık 1956	19	Şiir	Umut temalı dört dizelik bir şiirdir.
İlhan, Attilâ	Yorgun Serüvenci	59	Aralık 1956	24-25	Şiir	Attilâ İlhan bu şiirinde, imge ve benzetmeler yardımıyla bireyin duygularını yansıtmaya çalışmış ve şiirin içine toplumsal gerçekçiliğin ifadelerini yerleştirmiştir.
Bilgi (Derleyen)	Maestro Toscanini	59	Aralık 1956	26-27	Haber/Yorum	Başarılı orkestra şefi Maestro Toscanini'nin

						vefat ettiği haberi verilmiştir. Ayrıca Toscanini'nin mükemmeli arzulayan sanatçı kişiliğinden ve çalışmalarından da bahsedilmiştir.
Meriçboyu], İbrahim Abdülkadir	Güzel Gün	59	Aralık 1956	30	Şiir	A.Kadir'in Mevlânâ'nın şiirinden yenileştirerek yazdığı bir şiiridir.
Batur, Sabahattin	Ayşe'liAydın'lı Sevgi'li	59	Aralık 1956	34-35	Şiir	Şiire çocukluk hatıraları konu edilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Sinema Klübü Kuruldu	59	Aralık 1956	36	Haber/ Yorum	Galatasaray Lisesi öğrencileri tarafından kurulan <i>Galatasaray Sinema Klübü</i> duyurulmuştur.
Başgöz, İlhan	Düğün Türküleri Mi Ağıt Mı?	59	Aralık 1956	37-41	Makale	Halkların düğün türkülerinde ortak tema olarak mutluluk yerine kadın üzüntüsü ve gözyaşı bulunduğu belirtilmiştir. Sosyoloji yardımıyla bu halk edebiyatı mahsullerini değerlendiren Fransız araştırmacı Paul Lafargue'nin çalışmalarına dikkat çeken İlhan Başgöz, Türk halk edebiyatındaki düğün türkülerini değerlendirmiştir.
Akın, M. Turgut	Yeni – Eski = Dostluk	59	Aralık 1956	41	Şiir	İyi gün dostluğu ile kötü gün dostluğu arasındaki ayrım konu edilmiştir.
Asena, Orhan	Ama	59	Aralık 1956	42	Şiir	Geçmiş ve gelecek, varlık ve yokluk, gece ve gündüz arasında gidip gelmek konu edilmiştir.
İçimizden Biri	Leyleğin Ömrü	59	Aralık 1956	43-44	Fıkra	Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâl edilmiş fıkralar anlatılmıştır.
Göksel, H. A.	Nereye	59	Aralık 1956	44	Şiir	Yalnızlığında kendi kendini bulan birey anlatılmıştır.
Erdost, Muzaffer	Okur Sıkıntısı	59	Aralık 1956	45-47	İnceleme	Bir sanat eserini, önce sanat eseri olarak düşünmeyenler, onda resim ise doğayı, roman ise serüveni, şiir ise söyleneni arayanlar üzerine düşünülmüş ve insanları sanata ne

						açıdan baktıkları değerlendirilmiştir. Bu bakış açısı meselesi ile bir halkın kendi kendini yönetebilmesi için önce geniş bir kültür savaşından çıkmış olması ve sorunlarını kavramış olmasının gerektiği gibi bir mesele ilişkilendirilmiştir.
Cumhuriyet Gazetesi	Kendi Kendimizi Tenkid: Sessiz, Sedasız	59	Aralık 1956	47	Dene me	O dönem için memleketin sanatçılarına sahip çıkmaması eleştirilmiştir.
Pamir, Tahir	Siena	59	Aralık 1956	48-49	Şiir	Siena sokaklarında gezinen ucuz bir kız anlatılmıştır.
Pütün, Yılmaz	Hıltan	59	Aralık 1956	49-53	Hikâye	Kürt insanların gündelik yaşantısı anlatılmıştır.
Köksal, Ahmet	Bir Güz Yağmurunda	59	Aralık 1956	53	Şiir	Bir taşra kahvesinde oturan adamın güz yağmurları yağarken küçük sevinci ilk aşkını ve ilk umudunu hatırlaması anlatılmıştır.
Pamir, Tahir	Kendi Dilinle Anadolu	59	Aralık 1956	54-55	İnceleme	Anadolu kendi diliyle dinlenirse yani geçmiş zamanlarda üstünde yaşamış kavimlerin eserlerine bakılırsa Anadolu'nun medeniyetlerin beşiği olduğu gerçeğine varılacağı anlatılmış, o dönemde şehirden Anadolu'ya geçmekten korkan insanlar eleştirilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Dökme Sözler	59	Aralık 1956	56-60	Haber/ Yorum	Dönemin çeşitli dergilerinden sanatçıların sanatla ilgili muhtelif cümleleri veya ifadeleri aktarılmıştır.
Şendil, Sabih	Yaşamaya Çağrı	59	Aralık 1956	59	Şiir	İnsanların nazlanmadan yaşamaya mecbur oldukları anlatılmıştır.
Bilgi	Batıdan Musıki Ve Tiyatro Haberleri	59	Aralık 1956	60-62	Haber/ Yorum	Batı dünyasından müzik ve tiyatro sanatlarıyla ilgili haberler aktarılmıştır.
Kakınç, Tarık Dursun	Sinema Oyunu: Scénario I	59	Aralık 1956	63-70	Sinema Oyunu	Sinema oyunu üzerine düzenlenen bu yazıda, birinci bölüm, sinema oyununun tanımına ve sinema oyun yazarlarına

						ayrılmıştır. Yazının devamı olan ikinci bölümün ise bir sonraki sayıda yayınlanacağı haber verilmiştir.
Yıldırım, Nevzat	Eşikte	59	Aralık 1956	66	Şiir	Karamsarlık duyguları tabiata aksedilerek anlatılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	59	Aralık 1956	71-81	Haber/ Yorum	<i>Pazar Postası</i> 'ndan İlsoy'un ve Erdal Öz'ün yazıları ile <i>Akis</i> mecmuasından bir yazı Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakaları oldukları için okuyuculara aktarılmıştır.
Millay, Vincent (Çev; Feyyaz Kayacan)	Genç Bir Ozan İçin	59	Aralık 1956	75	Şiir	Vincent Millay'ın <i>Genç Bir Ozan İçin</i> adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.
Ataç, Nurullah	Gençler	60	Ocak 1957	6-7	Konuş u	Genç yazarların henüz eskimemiş; fakat kendilerine göre eski buldukları yazarlara hücum etmeleri eleştirilmiştir.
Bener, Vüs'at O.	Benim Ölümüm	60	Ocak 1957	8-10	Hikâye	Kendi ölümünü tahayyül eden bir gencin korkulu düşünceleri konu edilmiştir.
Yücel, Can	Bulanık Suda Balık Avlamak	60	Ocak 1957	10-15	Makal e	O dönemde yazarların direniş gösterdiği kelime, görüntü ve anlam üçlemi meselesi ele alınmıştır. Şiirde gerçeğin gündelik düzenini değiştirmeye yahut bu düzene başka bir açıdan bakabilmeye bağlı olan mesele açıklanırken Oktay Rifat, Muzaffer Erdost, Melih Cevdet ve Çinli yazar WangBi'nin şiir hakkındaki düşüncelerinden de faydalanılmıştır.
Vardar, Celâl	Sapanca Gölü	60	Ocak 1957	14	Şiir	Konusu Sapanca Gölü olan bir şiirdir.
Erdost, Muzaffer	Hikâye Üzerine Bir Deneme	60	Ocak 1957	15-20	Makal e	Orhan Kemal'in <i>Kardeş Payı</i> , Ferit Edgü'nün <i>Durum</i> ve Adnan Özyalçın'ın <i>Oyuk</i> adlı hikâyeleri üzerine yazılmış bir yazıdır. Bu hikâyelerde ön plana

						olayın geçtiği ve kişilerin olay için birer aracı olduğu belirtilmiştir. Erdost bunları söylemekle kişioğlunun karışık dünyasına o dönem hikâyecilerinin girmeye çabalamadığını, tipler yaratmadıklarını vurgulamak istemiştir.
İçimizden Biri	Leyleğin Ömrü	60	Ocak 1957	16-17	Fıkra	Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâl edilmiş fıkralar anlatılmıştır.
İlhan, Attilâ	Ömer Haybo'nun Son Günleri	60	Ocak 1957	19	Şiir	Şiirde şairin yarattığı Ömer Haybo tipi ile karamsar bir zihniyet buluşturulmuştur. Şiirin <i>"bütün şaraplar ölü kırmızı"</i> , <i>"boğulmuş geceler mahallesi"</i> , <i>"namuslu bıyıkları kirli siyah"</i> gibi mübağala unsuru yüksek benzetmeleri vardır.
Eisenstein, Sergei (Çev; Can Yücel)	Armut Bahçesinden Gelen Gözbağıcı	60	Ocak 1957	20-27	Tenkit	Sergei Eisenstein adlı yönetmenin <i>Armut Bahçesinden Gelen Gözbağıcı</i> adlı tenkit yazısının Türkçe'ye çevrilmiş metni bulunmaktadır.
Damar, Arif	Ağır	60	Ocak 1957	28	Şiir	Sözün üstünde ağır bir şeyin varlığı konu edilmiştir.
Bener, Hikmet Erhan	İlk Gün	60	Ocak 1957	31-64	Hikâye	Üniversiteye yeni başlamış gençlerin gurbetteki öğrencilik hayatları ve gelecekleri için kurdukları hayaller, birbirleriyle olan samimi ve dostane konuşmaları, gençliklerinin verdiği toyluk etrafında şekillendirilerek anlatılmıştır.
Sarıkaya, Teoman	Şimdi Uyku Saati Mi?	60	Ocak 1957	35	Şiir	Canlılığını yitirmiş insanların tabiatı örnek alıp uyanmaları gerektiği konu edilmiştir.
Bilgi (Derleyen)	Batıdan Sanat Haberleri	60	Ocak 1957	42-44	Haber/ Yorum	Batıdan muhtelif sanat haberleri aktarılmıştır.
Erturan, Gökalp	Fener Caddesinde Yitik Gece	60	Ocak 1957	50-51	Şiir	Fener caddesinden geçerken dış dünyanın rengini kavramaya

						çalışan bir adamın hayattan beklentileri, arzu ettiği küçük şeyler ve yalnızlığı konu edilmiştir.
Ernart, Ege	Parmak Çocuğun Serüvenleri	60	Ocak 1957	59-60	Şiir	Parmakların ön plana alındığı ve sembolleştirildiği bir şiirdir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Dökme Sözler	60	Ocak 1957	65-68	Haber/ Yorum	Dönemin çeşitli dergilerinden sanatçıların sanatla ilgili muhtelif cümleleri veya ifadeleri aktarılmıştır.
Oğuzcan, Ümit Yaşar	Biz, Siz, Onlar	60	Ocak 1957	67	Şiir	Toplumdaki insanların sanatçı, zengin, fakir gibi gruplara ayrılması konu edilmiştir.
Kakinç, Tarık Dursun	Sinema Oyunu: Scénario II	60	Ocak 1957	69-82, 27-30	Sinema Oyunu	Derginin bir önceki sayısında ilk bölümü verilen yazının ikinci bölümü bulunmaktadır. İkinci bölümde bir sinema oyununun teknik bakımından sinema oyunu haline gelebilmesi için geçirdiği evreler üzerinde durulmuş, konuya açıklık getirmesi bakımından Yaşar Kemal'in <i>Dükkâncı</i> hikâyesi ile Ziya Metin'in <i>Namus Düşmanı</i> adlı sinema oyunu karşılaştırılmıştır. Graham Greene'in <i>Üçüncü Adam</i> adlı sinema oyunu da örnek olarak aktarılmış diğer bir oyun metnidir.
İmzasız	Ziya Metin	60	Ocak 1957	72-73	Biyografi	Rejisör Ziya Metin'in biyografisi bulunmaktadır.
İmzasız	Sir Carol Reed	60	Ocak 1957	74-75	Biyografi	Rejisör Carol Reed'in biyografisi bulunmaktadır.
Ataç, Nurullah	Diyelim	61	Şubat 1957	8-9	Konuşu	Yabancı dil bilmeyen yazarların sanat hayatlarında bir gün tıkanma yaşayacaklarını ve söneceklerini belirtmiş ve bir yazar için büyüklenmenin en kötü şey olduğunu vurgulamıştır.
Bilbaşar, Kemal	Köye Dönmeden Bir Gün Önce	61	Şubat 1957	11-25	Hikâye	Gurbette çalışıp memleketteki sözlüsüyle evlenmek için para biriktiren bir gencin köye dönmeden bir gün önce

						onun cahil olduğunu anlayan bazı vicdandan yoksun insanlar tarafından kandırılması ve paralarını kaybetmesi konu edilmiştir.
İlhan, Attilâ	Varujan'a Karşı Ömer Haybo	61	Şubat 1957	16-17	Şiir	"dur ömerhaybo/ iki dört çift sıfır'da dur/ dur ömerhaybo/ kirletme ellerini" dizelerinden oluşan dörtlüğün dört kez tekrar edildiği ve toplumcu- gerçekçi ifadelerin çoğunluk kullanıldığı bir şiirdir.
Birsel, Salâh	Kasap Oyunu	61	Şubat 1957	18	Şiir	Mizahî bir dille yazılmış bir şiirdir.
Kurbanoğlu, Şerif Hulûsi	Niçin Örnek Şair?	61	Şubat 1957	26-34	Makale	Şerif Hulûsi'nin, Cahit Sıtkı Tarancı'nın şiirlerindeki ölüm temi üzerine hazırladığı bir inceleme yazısıdır.
Eloğlu, Metin	Daha Neler	61	Şubat 1957	27	Şiir	Baharın gelmesiyle tabiatın uyanışına engel olmak konu edilmiştir.
Tansel, Oğuz	Düşsel Gezi III	61	Şubat 1957	33	Şiir	Toplumdaki işlevini savaş başladıktan sonra tüfekle gören insanın savaş bittikten sonra bu sefer ekmek kavgasına girişmesi konu edilmiştir.
Çelikman, Mehmet G.	Bir Ölü Vardı	61	Şubat 1957	34-42	Hikâye	Bir adamın beynindeki tümör ve ölüme adım adım yaklaşması kendi zihnindeki senaryo ve iç ve dış organların kişileştirilmesi ile anlatılmıştır.
Arıkanlı, Oğuz	Yaban Mangalı	61	Şubat 1957	35-36	Şiir	Sevda temalı şiirde sabahı umutla beklemek, karanlıktan aydınlığa geçmek ve yalnızlıktan ziyade birlik olmak konu edilmiştir.
Güzelküçük, Veli	Çocukluk Günlerim	61	Şubat 1957	41	Şiir	Çocukluk günlerine duyulan özlemin dile getirildiği bir şiirdir.
Güzelküçük, Veli	Bizim Topçunun Odası	61	Şubat 1957	41	Şiir	Ekmek kavgasına düşen insanın yaşamayı unutup azimle çalışması konu edilmiştir.
Michaux, Henri (Çev; Can Yücel)	İşin Ucu	61	Şubat 1957	42	Şiir	Henri Michaux'ın <i>İşin Ucu</i> adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.
Pamir, Tahir	Yerli Olmak Üzerine	61	Şubat 1957	43-45	Makale	Türk yazarları içinde Anadolu'yu Halikarnas

						Balıkçısı çapında iyi bilen ve iyi anlatan olmadığını ifade eden Tahir Pamir, kuru kuruya gerçekçiliğin hiçbir değer arz etmediğini vurgulamıştır. Türk yazarlarına Anadolu'yu yalnız o dönemki toplumsal problemleriyle anlatmaya özenmeyip geçmişle, masal ve sanat dünyasıyla ele almalarını tavsiye etmiştir.
Pound, Ezra (Çev; Aslan Ebiri)	Akr Çaar'daki Mezar	61	Şubat 1957	46	Şiir	Ezra Pound'un <i>Akr Çaar'daki Mezar</i> adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Dökme Sözler	61	Şubat 1957	47-50	Haber/ Yorum	Dönemin çeşitli dergilerinden sanatçıların sanatla ilgili muhtelif cümleleri veya ifadeleri aktarılmıştır.
Özer, Kemal	Ekmek, Peynir Ve Şarap	61	Şubat 1957	51-54	Hikâye	Kemal Özer bu hikâyesinde o dönemin belli başlı psikolojik niteliklerini taşıyan, dar çevreli, genç bir büyük şehir adamını anlatmış, onun sorunlarına ve yaşantılarına eğilmiştir.
Erturan, Gökalp	Allahlar Azizler Kadehine Şarap Koyarlar	61	Şubat 1957	55	Şiir	Dış dünya algısının ilahî varlıklar ile birlikte ele alındığı şiirde " <i>susuzluk</i> ", " <i>günah kervanları</i> ", " <i>özgürlük halatı</i> " gibi kelime ve kelime grupları, dinleri karşılayan kavramlarla birlikte kullanılmıştır.
Çağlar, Ece Ayhan	Yaşama Sevinci	61	Şubat 1957	56-62	Hikâye	Tabut işçiliği yaparak evini geçindirmeye çalışan bir babanın, savaş bittikten sonra kimse ölmek istemediği için tabut yapıp para kazanamaması ve ailesini yoksul bir duruma getirmesi anlatılmıştır.
İçimizden Biri	Leyleğin Ömrü	61	Şubat 1957	58-59	Fıkra	Sanatçılar için yakıştıрма, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâl edilmiş fıkralar anlatılmıştır.
Ernart, Ege	Ego	61	Şubat 1957	60-61	Şiir	Liberal dünyanın insanlara eşit haklar

						sağlamayan durumu konu edilmiştir.
Tamer, Ülkü	Guano	61	Şubat 1957	63	Şiir	Şiirde umut, inanmak temaları ile yeni bir başlangıç ve yeni bayramlar ele alınmıştır.
Erdost, Muzaffer	Hikâyenin Olay İle İlgileri	61	Şubat 1957	63-65	İnceleme	Hikâyeciler için olaylar arasındaki benzerliklerin, hikâye sanatı için görüldüğü kadar öneminin olmadığı, aynı olaydan ayrı tutumlarda iki hikâyecinin rahat rahat faydalanabileceği ve hikâye demenin olay demek sayılmadığı anlatılmıştır. Olay hikâyenin içinde bir öge ise bir hikâyede olaylar arasındaki benzerliklerden dolayı hikâyelerin benzer oldukları sonucu çıkmayacağı ifade edilmiştir.
Hünalp, Ayhan	Ankara Caddesine Yağmur Yağıyordu	61	Şubat 1957	66-70	Hikâye	Hikâyeye, bir gazetede haber yazarak geçimini sağlayan bir gencin dış dünya algısı konu edilmiştir. Gencin sanatçı ruhu ve hayatı zihninde yorumlama tarzı, Cahit Sıtkı ile olan arkadaşlığı, şairin şiirleri ile gencin ruh dünyasında uyanan duygular anlatılmıştır.
Asch, Sholom (Çev; Alâeddin Bilgi)	Kesik Baş	61	Şubat 1957	71-77	Masal	Yahudi yazar Şalom Aş'ın <i>Kesik Baş</i> adlı masalının Türkçe çevirisi bulunmaktadır.
Akyürek, Gültekin	Bozacı Kör İlyas	61	Şubat 1957	74-75	Şiir	Boza satarak geçimini sağlayan bir adamın düşünce dünyası yansıtılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	61	Şubat 1957	77-81	Haber/ Yorum	<i>Yenilik</i> dergisinden Ömer Attilâ'nın ve <i>Tercüman</i> gazetesinden Ayhan Hünalp'ın yazıları Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı oldukları için okuyuculara aktarılmıştır.
Şengil, Salim	Sait Faik Armağanı'ndan Çekildik	62-63	Mart-Nisan 1957	8-14	Haber/ Yorum	Sait Faik Hikâye Armağanı'nın üçüncü verilişinde dahi jürinin

						<i>Varlık</i> dergisi yayınlarından çıkan hikâye kitaplarını tercih etmesi Salim Şengil'i huzursuz etmiş ve Sait Faik'in anısına saygı göstermek amacıyla armağandan çekilmiştir. Salim Şengil'e göre ödül aslen şair olan Necati Cumalı'nın hikâye kitabına verilmiş ve Sait Faik'in hikâye sanatı anlayışına uygun bir üsluba sahip olan yeni hikâyecilerden Nezihe Meriç, Özcan Ergüder gibi sanatçılar görmezlikten gelinmiştir.
İlhan, Attilâ	İş İştir	62-63	Mart-Nisan 1957	13-17	Tenkit	Bir sanat armağanı verilirken dikkat edilmesi gereken hususları açıklayan İlhan, Sait Faik Hikâye Armağanı verilirken jüri tarafından adaletsiz davranılmasını eleştirmiştir. Jürinin seçimini yaparken dost mirası dağıtmak yerine Sait Faik'in kişiliğini, sanat düşüncesini, estetik tutumunu ve sanat alanındaki yerini göz önünde tutarak bir eser belirlemesi gerektiğini vurgulamıştır.
Arpad, Burhan	Sait Faik Adına Saygı Gerekir	62-63	Mart-Nisan 1957	17-18	Tenkit	Sait Faik Armağanı'nın üç yıla kadar her yıl eş dost arasında paylaşılması eleştirilmiş ve Sait Faik adına saygı duyulması gerektiği belirtilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Sait Faik Armağanı Üzerine Bir Soruşturma	62-63	Mart-Nisan 1957	18-23	Soruşturma	Üçüncüsü verilen Sait Faik Armağanı üzerine yapılan bir soruşturmadır. Armağana giren adaylar arasından kimin kazanması gerekirdi ve Sait Faik sağ olsaydı, kendi adına kurulan bu armağanı üç yıldan beri kazananlar için ne derdi şeklinde iki soru Sait'i sevenlere, sanatçı, yazar, gazetecilerden oluşan yirmi dört kişiye

						yöneltilmiştir.
Çavdar, Tevfik	Varlık Sanat Tekeli	62-63	Mart- Nisan 1957	23- 27	Tenkit	Varlık dergisinin ülkede bir yayıncılık tekeli kurmaya çalışması açıklanmış ve eleştirilmiştir.
Duru, Orhan	Maskeli Balo	62-63	Mart- Nisan 1957	26- 28	Tenkit	Özcan Ergüder'in <i>Maskeli Balo</i> adlı eserindeki hikâyeleri ve bu yolla sanatçının edebî kişiliği değerlendirilmiştir.
Ataç, Nurullah	Diyelim	62-63	Mart- Nisan 1957	30- 31	Konuş u	Derginin bir önceki sayısında çıkan yazısında Ataç, yabancı dil bilmeyen ve eski sanatı eleştiren yeni sanatçıların yazı hayatlarında çok çabuk durulduğunu söylemiş ve onları eleştirmişti. Bu yazısında da aynı görüşleri sürdürmüştür.
İlhan, Attilâ	Cehennem'e Dört Bilet	62-63	Mart- Nisan 1957	32	Şiir	Dış dünyaya karamsar gözlerle bakılmış ve “ <i>çift sesli bir iç bulantısı</i> ”, “ <i>avuçları sıyrılmış ölümler kalabalık</i> ”, “ <i>dünyadaki yerini eskitmiş gibi</i> ” kelime gruplarıyla hayal unsuru kuvvetli cehennem benzetmeleri yapılmıştır.
Özkutlu, Şükran	Dönüş	62-63	Mart- Nisan 1957	33- 38	Hikâye	İlk gençlik yıllarını İstanbul'da geçiren bir kadının dostları ve alıştığı çevreyi bırakıp kasaba hayatını yaşamayı tercih etmesi; fakat aradan uzun yıllar geçtikten sonra şehre geri dönmesi, aradığı, alıştığı çevreyi yerinde bulamaması ve her şeyin değiştiğini görmesi anlatılmıştır.
Batur, Sabahattin	Bir Eğlendik Bir Eğlendik	62-63	Mart- Nisan 1957	35	Şiir	Bir arkadaş çevresi arasında kurulan akşam yemeği sofrası ve yemekte geçen sıradan eğlenceler konu edilmiştir.
Akıncioğlu, M. Niyazi	Albatros	62-63	Mart- Nisan 1957	38	Şiir	Hayattan duyulan bıkkınlık ve bu bıkkınlığın kişiye yerleştirdiği mahzunluk duygusu ele

						alınmıştır.
İlhan, Attilâ	Ben O Adamları Gördüm	62-63	Mart-Nisan 1957	39-41	Kitap Tanıtımı	Bu yazıda Attilâ İlhan <i>Zenciler Birbirine Benzemez</i> adlı romanını tanıtmıştır.
Sümer, Dinçer	Deli Kız	62-63	Mart-Nisan 1957	42	Şiir	Tütüncülük yaparak geçimini sağlayan, çalışmaktan yorulmuş; fakat gözleri hala ıslıl ıslıl parlayan bir kız anlatılmıştır.
Çağlar, Ece Ayhan	Gül Ağacından	62-63	Mart-Nisan 1957	43-47	Hikâye	Dış dünyanın kendinde bıraktığı izlenimleri zihninde şekillendiren bir adamın dalgınlığı esnasında kulağına çalınan bir melodinin peşinden gitmesi konu edilmiştir.
Ernart, Ege	Quiproquo Ya Da L'homme Sandwich	62-63	Mart-Nisan 1957	46-47	Şiir	Ekmeğin direnmesi, gelecek eylemlerin umut olarak hayal edilmesi, başka yaşantıların mutluluğu için tükenmek, bireyin çoğullar içindeki yalnızlığında korkması toplumcu- gerçekçi bir sanat üslubuyla anlatılmıştır.
İçimizden Biri	Leyleğin Ömrü	62-63	Mart-Nisan 1957	48-49	Fıkra	Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâl edilmiş fıkralar anlatılmıştır.
Verdet, André (Çev; Turgut Pojon)	Ölümsüzlük	62-63	Mart-Nisan 1957	50	Şiir	André Verdet'in <i>Ölümsüzlük</i> adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.
Verdet, André (Çev; Turgut Pojon)	Şu Anda	62-63	Mart-Nisan 1957	50	Şiir	André Verdet'in <i>Şu Anda</i> adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.
Taşan, Berin	Aydın Kişi	62-63	Mart-Nisan 1957	51	Şiir	Aydın kişileri düşününce kahrolan bireyin anlatıldığı bir şiirdir.
Tamer, Ülkü	Figaro'suz Çikolata Kutuları	62-63	Mart-Nisan 1957	51	Şiir	Yaşamak için savaşmak, yüreği katılaşmış insanların hayattan zevk almamaları ve bireyi yöneten ilkeler anlatılmıştır.
Eloğlu, Şükrü	Bir	62-63	Mart-Nisan 1957	51	Şiir	Şiirde yalnızlık ve acı çekme duyguları tabiatın varlığıyla canlandırılmıştır.

Amado, Jorge (Çev; Alâeddin Bilgi)	Denizler Tanrıçası Yamanca	62-63	Mart-Nisan 1957	52-64	Hikâye	Jorge Amado'nun <i>Denizler Tanrıçası Yamanca</i> adlı hikâyesinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.
Alplaçın], Oğuz Halûk	Gece Kulübü	62-63	Mart-Nisan 1957	60-61	Şiir	Güneşli günleri ardında bırakan insanların bir gece kulübü olarak tasarladıkları yerde buluşmaları konu edilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Dökme Sözler	62-63	Mart-Nisan 1957	65-66, 67-69	Haber/ Yorum	Dönemin çeşitli dergilerinden sanatçıların sanatla ilgili muhtelif cümleleri veya ifadeleri aktarılmıştır.
Erturan, Gökalp	Acunun Yenici Ordusu	62-63	Mart-Nisan 1957	66, 67	Şiir	Şiire, hayal edilen yeni bir dünyanın karanlık sokaklarında kendini unutmuş işçileri konu edilmiştir.
Uluağaç, Murtaza	Nöbetler Yarım Saate İndirildi	62-63	Mart-Nisan 1957	69-74	Hikâye	Balıkesir'in askerî lisesinden bir gencin iç dünyasını meşgul eden sevdaları, arzuları ve çevresindeki olaylar anlatılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	62-63	Mart-Nisan 1957	74-82	Haber/ Yorum	<i>Yeni Ufuklar</i> dergisinden Vedat Günyol'un bir yazısı Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olduğu için okuyuculara aktarılmıştır.
Ataç, Nurullah	Ahmet Hâşim	64	Mayıs 1957	10-14	Tenkit	Ahmet Hâşim'in <i>Göl Saatleri</i> adlı şiir kitabı üzerine yazılmış bu yazıda, Ahmet Hâşim'in edebiyatımızda yeni bir ufuk açtığı ve onu anlamayan neslin şiirden pek az anladığı belirtilmiştir. <i>Göl Saatleri</i> 'ni oluşturan şiirlerde Hâşim'in hayalî bir seyahate çıkıp şiirleriyle büyülediği insanları da beraberinde götürdüğü, onun kelimelerin fevkinde bir şair olduğu, tabiatla gördüğü manzaraları hayalinin süzgecinden geçirip güzelleşmiş bir tasvir olarak sunduğu ifade edilmiştir.

Ataç, Nurullah	Akşam Şarkısı	64	Mayıs 1957	11	Şiir	Şiirde Ahmet Haşim'in hayal âleminde etkilerin izleri görülmektedir. <i>"gölgeli yollar"</i> , <i>"sessiz ve ıssız"</i> , <i>"akşam pek füsunkârdı"</i> gibi kelime ve kelime gruplarıyla bir akşam vakti ve bu akşam vaktiyle şairin iç dünyasında uyanan hislenmeler tasvir edilmiştir.
Ataç, Nurullah	Yalnızlık	64	Mayıs 1957	13	Şiir	Yalnızlık ve ölüm temaları işlenen şiirde şair, uzaktan gelen bir kemanın sesini titrek ve perişan olarak nitelendirmiş, bu ses ile ruhunda yükselen ölme hevesini hayal âleminin süzgecinden geçirerek anlatmıştır.
Ataç, Nurullah	Tahattür Saati	64	Mayıs 1957	14	Şiir	Şiirde düşüncelerin anılarla dolup taşıdığı bir vakit, <i>"dalgın çiçekler"</i> , <i>"sakin sular"</i> , <i>"bu saatler örülmüş gamla"</i> , <i>"ruhumuz melal içinde"</i> gibi kelime gruplarının hüznü ve tabiatı birleştiren ifadeleriyle tasvir edilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Sait Faik Armağanı Üstünde Kopan Fırtına	64	Mayıs 1957	16- 25	Haber/ Yorum	Sait Faik Hikâye Armağanı'nın üçüncü ödülü, eserleri <i>Varlık</i> yayınlarından çıkan şair Necati Cumalı'nın <i>Değişik Gözle</i> adlı hikâye kitabına verilmiş, <i>Varlık</i> dergisi yazarlarından oluşan jürinin adaletsizliği ve Necati Cumalı'nın hikâyeciliği üstüne muhtelif mecmualarda yayınlanan tartışmalar aktarılmıştır.
Alangu, Tahir	Hikâye Armağanlarını n Sürprizli Tadı	64	Mayıs 1957	24- 29	İncele me	<i>Varlık</i> dergisi sahibi Yaşar Nabi'nin verilecek hikâye armağanlarını tarafsız bir şekilde belirleyememesi eleştirilmiş, sebep olarak da kendi yayınlarının satışında yüksek bir oran sağlamayı arzuladığı ifade edilmiştir.

Kurbanoğlu] , Şerif Hulûsi	Sait Faik Armağanı Ve Varlık Yayınevi	64	Mayıs 1957	28- 30	İncele me	Sait Faik Armağanı'nı Necati Cumalı'nın <i>Değişik Gözle</i> adlı hikâye kitabına vermeyi uygun gören jüri üyeleri ve Yaşar Nabi eleştirilmiş, Sait Faik'in hatırasına saygı duyulması istenmiştir. <i>Varlık Yayınevi</i> kendi kitaplarına veya kendinden yana olanların kitaplarına sürüm sağlamak için bir "Edebiyat armağanı" kursun, jürisini de dilediği kimseler arasından seçsin; ancak bu armağan Sait Faik ailesine geri verilsin istenmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Karıştırılan Deyimler	64	Mayıs 1957	30	Haber/ Yorum	Réalisme social yani sosyal realizm ve réalisme socialiste yani toplumcu gerçekçilik gibi birbirine yakın iki kavramın karıştırılmaması gerektiği belirtilmiştir.
Çavdar, Tevfik	Bay Yaşarın Düşünceleri	64	Mayıs 1957	31- 39	İncele me	Yaşar Nabi Nayır'ın çeşitli dergilerde ve gazetelerde yayınlanmış hikâye sanatı ve dönemin sanat anlayışı üzerine yazdığı yazılar aktarılmış ve bu yazılarda kendisiyle ne denli çeliştiği ve içten pazarlıklı olduğu söylenen duruşu açıklanmıştır.
Acarı, Halis	Bir Roman Ödülü	64	Mayıs 1957	39- 44	Tenkit	Bir eserin çevirisi yapılırken dikkat edilmesi gereken hususlar belirtilmiş ve Tahsin Yücel, Jules Romains'in <i>Mort de Quelqu'un</i> (Bir Adam Öldü) adlı romanını çevirirken yaptığı hatalarla eleştirilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Sait Faik Armağanı Üzerine Bir Soruşturma II	64	Mayıs 1957	45- 50	Soruşt urma	Üçüncüsü verilen Sait Faik Armağanı üzerine yapılan bir soruşturmadır. Armağana giren adaylar arasından kimin kazanması gerekirdi ve Sait Faik sağ olsaydı,

						kendi adına kurulan bu armağanı üç yıldan beri kazananlar için ne derdi şeklinde yöneltilen iki soruya sanat çevresinden verilen cevaplar bulunmaktadır.
Çavdar, Tevfik	Nezihe Meriç'in Evreni	64	Mayıs 1957	51-58	Makale	Nezihe Meriç'in hikâyelerini yaratan evreni hakkında yazılmış bir yazıdır. Meriç'in <i>Bozbulanık</i> ve <i>Topal Koşma</i> adlı eserlerindeki hikâyelerde dikkati çeken kadın problemleri ve huzursuzluk meselesi üzerinde durulmuş, bu huzursuzluğu sebepleri incelenmiştir.
Meriç, Nezihe	Susuz XI	64	Mayıs 1957	58-63	Hikâye	Meriç bu hikâyesinde kullandığı şiirli dil ve bilinçaltını yoklayan ifadelerle huzursuzluk temasını işlemiştir.
Göksel, H. A.	Marangoz Necmi	64	Mayıs 1957	63	Şiir	İçinde kopan seveda fırtınalarını dışından saklayan bir adam anlatılmıştır.
İlhan, Attilâ	Zehra Beni Eylül'de Bekliyor	64	Mayıs 1957	64	Şiir	Beş kıtadan oluşan bir şiirdir.
Toprak, Ömer Faruk	Karşı Karşıya	64	Mayıs 1957	65	Şiir	İç dünyası, dış dünyanın gerçekleriyle dolup taşmış, özgürlük ve güzellikleri arayan bireyin anlatıldığı bir şiirdir.
Duru, Orhan	Dörtte Bir	64	Mayıs 1957	66-74	Hikâye	Bir gencin kalacak yere ihtiyacı olması sebebiyle eski bir arkadaşının evine gidip ondan oda istemesi, arkadaşının evine gittiği için huzursuzlaşması ve kendini çaresiz hissetmesi ve bu çaresizliğe eklenen bir de yorgunluğu anlatılmıştır.
Çiyiltepe, Asaf	Sevi İçin Üç Sokak	64	Mayıs 1957	72-73	Şiir	Şiirde Karanfil sokağı, Fatih caddesi, Ordener sokağı şeklindeki üç yer ve bu üç yerin hissettirdikleri ayrı ayrı anlatılmıştır.
Vardar, Celâl	Pamelâ	64	Mayıs 1957	74	Şiir	Üç dizelik bir şiirdir.
Yücel, Can (Çeviren)	Bir Capon Şiiri	64	Mayıs 1957	74	Şiir	Can Yücel'in Türkçe'ye çevirdiği bir şiirdir.

Erturan, Gökalp	Aşınmamış Topraklarda Aşk	64	Mayıs 1957	75	Şiir	Küçük bir evde yaşamakla yetinmek gibi samimi ve saf arzularla işlenen umutların, yine o umutlar kadar saf olan tabiatla örtüşmesi anlatılmıştır.
İçimizden Biri	Leyleğin Ömrü	64	Mayıs 1957	76	Fıkra	Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâl edilmiş fıkralar anlatılmıştır.
Toprak, Ömer Faruk	Yaşadığımız Serüven	64	Mayıs 1957	77-81	İnceleme	Dönemin Türk yazın hayatı değerlendirilmiş ve gelişmişlikle beraber ulusal bir yazın hayatının olduğu belirtilmiştir. Ulusal yazının oluşmasına zemin hazırlayan çabalardan da bahsedilmiştir.
İlhan, Attilâ	Biçimcilik-Özcülük Konusunda Bazı Yanılmalar	65	Haziran 1957	8-11	Makale	Şiirde biçimcilik ya da özcülüğü savunanların bazı hususlarda düştüğü yanlışları düzeltmek adına yazılmış bir yazıdır. Şiirde özcülük konusunda “bir sanat eserinin tayin edici unsuru olarak özü kabul edip biçimin ona bağlı olarak var olduğu, önem kazandığı” belirtilmiş, özcülüğü savunanların biçimi terk etmedikleri vurgulanmıştır.
Gönenç, Turgay	Kesik Ayaklıların Şarkıları	65	Haziran 1957	11	Şiir	Altı dizeden oluşan bir şiirdir.
***	Vüs'at O. Bener'le Konuşma	65	Haziran 1957	12-13	Röportaj	Vüs'at O. Bener'in kendi sanatını ve sanatçı kişiliğini anlattığı bir yazıdır.
Bener, Vüs'at O.	Kuş	65	Haziran 1957	14-16	Hikâye	Bener'in, anlatımda soyutlamaya ağırlık verdiği bu hikâyesinde ele aldığı gerçekleri, başka bir gerçekliğe taşıdığı görülmektedir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	İsimsiz	65	Haziran 1957	17-19	Haber/İlan	Dergi, <i>SHD. Yayınevi</i> 'ne ek olarak <i>Dost Yayınları</i> 'na başladığını duyurmaktadır. Böylelikle Salim Şengil okuyucularına hem <i>Seçilmiş Hikâyeler</i>

						<i>Dergisi</i> hem de <i>Dost Dergisi</i> ile hizmet etmiş olacaktır. İlanda yeni bir dergiye neden ihtiyaç duyulduğu da açıklanmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Her Yıl Yeniden Ölen Adam: Sait Faik III	65	Haziran 1957	20-29	Haber/Yorum	III. Sait Faik Hikâye Armağanı'nın Necati Cumalı'ya layık görülmesiyle armağandan çekilen <i>Seçilmiş Hikâyeler Dergisi</i> 'nin başlattığı protesto ve bu protesto ile basında sürüp giden yankılar, karşılıklı atışmalar aktarılmıştır.
Çavdar, Tevfik	Bir Çözümleme Denemesi	65	Haziran 1957	29-43	Makale	Orhan Kemal'in beş romanı ve altmış yedi hikâyesinin toplumbilimsel açıdan incelendiği bir makale yazısıdır. Makalede estetik çözümlemeye yalnızca değinilmiş, toplumbilimsel çözümleme esas alınmıştır. Toplumbilimsel çözümleme, Orhan Kemal'in eserlerindeki ortam ve bu ortama uygulanan tipler olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.
Pamir, Tahir	İlk Çağ İnsanı	65	Haziran 1957	40-41	Şiir	İlk çağ insanının teknoloji ve çağdaşıktan uzak, nasıl ve ne şekilde yaşadığı üzerinde durulmuş, değişmeyen tek şeyin yaşamak ve ölmek olduğu anlatılmıştır.
Matitch, Douchan (Çev; Halis Acarı)	Günümüzde Zola	65	Haziran 1957	42-45	Tenkit	Emile Zola'nın ölümünün 49. yıldönümü vesilesiyle aktarılan bir eleştirme yazısıdır. Bu eleştirme yazısında sanatçı hem bir kere daha anılmış hem de dönemin anlayışına göre yeniden değerlendirilmiştir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Zola'nın Kronolojisi	65	Haziran 1957	45-46	Kronoloji	Zola'nın hayatındaki önemli noktalar kronolojisine göre sıralanmıştır.

Acarı, Halis (Derleyen)	Zola İçin Neler Dediler?	65	Haziran 1957	47-49	Haber/Yorum	Emile Zola'nın ölümü ardından söylenen sözler aktarılmıştır.
İçimizden Biri	Leyleğin Ömrü	65	Haziran 1957	49-50, 79	Fıkra	Sanatçılar için yakıştıрма, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâl edilmiş fıkralar anlatılmıştır.
Akyürek, Gültekin	Washington Yürüyüşü	65	Haziran 1957	51-53	Şiir	Amerika'da beyaz insanların siyahîlere karşı çıkardığı ırkçılık meselesi ve siyahî insanların gurbetten uzak, bir de ırkçılıkla uğraşmaktan kederlenmiş yürekleri anlatılmıştır. Şiirde siyahî insanların kederleri kadar siyah oldukları, memleket havalarında canlanan hasretlik duyguları, uykularındaki korkunç düşleri dile getirilmiştir.
Çelikman, Mehmet G.	On Üçüncü Kişi	65	Haziran 1957	53-71	Hikâye	İki genç arkadaşın hikâyesi anlatılmıştır. Gençlerden biri her şeyi iç dünyasında sorgulayıp dışına yansıtmadan yaşarken diğeri hayata olan öfkesini en sonunda belli etmeyi tercih etmiştir. Öfkesini belli eden gencin hayattan intikam almayı istemesinin sebepleri anlatılmış, böylelikle hayatın çıplak gerçekleri ve bu gerçeklerin bireyin iç dünyasında yarattığı fırtınalara da değinilmiştir.
Şendil, Sabih	Elele	65	Haziran 1957	56	Şiir	Birlik olmanın anlatıldığı bir şiirdir.
Köksal, Ahmet	İda'ya Doğru	65	Haziran 1957	58	Şiir	Karşısındakini yabancılayan bir insanın anlatıldığı bir şiirdir.
Sarıkâhya, Teoman	Payıma Düşen	65	Haziran 1957	59	Şiir	Kişinin yaşamak adına hayattan kendine düşen payı tarttığı bir şiirdir.
Alplâçin], Oğuz Halûk	Kesik	65	Haziran 1957	66-67	Şiir	Gerçeğin değiştirilmeye çalışılsa da bir yerlerde gizlenip kendini ele vereceği anlatılan bir şiirdir.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Yılın En Doğru "Edebî" Armağanını "Siyasî" Bir	65	Haziran 1957	72-74	Haber/Yorum	Yunus Nadi Şiir Armağanı'nı <i>Anlamadığın</i> adlı şiiriyle alan

	Gazete Verdi					AsafÇiyiltepe'ninCumhuriyet Gazetesi'ne verdiği demeçte Mavi mücadelesinin ne olduğunu anlatması ve kalem arkadaşlarının hakkını vermesi ve jürinin adaletli tutumu övülmüştür.
Çiyiltepe, Asaf	Anlamadığın	65	Haziran 1957	74	Şiir	Asal Çiyiltepe'nin ödül alan şiiri bulunmaktadır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Dökme Sözler	65	Haziran 1957	75-77	Haber/Yorum	Dönemin çeşitli dergilerinden sanatçıların sanatla ilgili muhtelif cümleleri veya ifadeleri aktarılmıştır.
Bilgi (Derleyen)	Sanat Haberleri	65	Haziran 1957	77-78	Haber/Yorum	Sanat dünyasından muhtelif haberler bulunmaktadır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Basında Yankımız	65	Haziran 1957	79-81	Haber/Yorum	Tercüman gazetesinden Ayhan Hünalp'ınSeçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi	Dost Dergisi Üzerine	66	Temmuz 1957	8-9	Haber/Yorum	Okuyucularından gördüğü yakın ilgiye dayanarak yayın programını genişletmeye ve yayınlarını arttırmaya karar veren SHD Yayınevi'nin, karar ile ilgili olarak Dost Yayınları'na başlaması üzerine daha kapsamlı bilgiler verilmiştir.
İlhan, Attilâ	Telsizci Hamdi	66	Temmuz 1957	10	Şiir	Yalnızlık temalı bir şiirdir.
Ibert, Jean Claude (Çev; Halis Acarı)	Curzio Malaparte İçin	66	Temmuz 1957	11-13	İnceleme	Malaparte'nin şahsî ve edebî hayatı anlatılmış, eserlerinin niteliği üzerinde durulmuştur.
Menemenci oğlu, Muazzez	Uykusuz	66	Temmuz 1957	13	Şiir	Gerçeğin soyutlandırılarak ifade edildiği bir şiirdir.
Taşer, Suat	Suat Taşer'le Bir Konuşma	66	Temmuz 1957	14-16	Sohbet	Suat Taşer'in kendi sorularına kendi cevap vererek sohbet havasında yaptığı mizahî bir konuşmadır.
Taşer, Suat	Büyük Karanlığa Bir Adım Kala	66	Temmuz 1957	16	Şiir	Geçmişe duyulan özlem ve gelecekte kaygılanan bireyin vakit geç olmadan şimdiyi yaşamak istemesi anlatılmıştır.

Soysal, İlhami	Geride Kalan	66	Temmuz 1957	17-21	Tenkit	Ataç, ölüp gittikten sonra ardından söz söyleyenlerin Ataç'ın Türk edebiyatı alanındaki çalışmalarına ve sanat hayatına değinmemeleri eleştirilmiştir. Ataç'ın yeni Türk şiirine edebiyat tarihlerinde yer hazırlamış olması, Türk dilinin arılaşmasına çabalaması ve dilin yapısını zorlaması gibi onun asıl önemli yanlarından bahsedilmesi gerektiği savunulmuştur.
İldeniz, Türkân	Cevap- sız	66	Temmuz 1957	18-19	Şiir	Varlık meselesi üzerinde durulmuş bir şiirdir.
Ceyhun, Demirtaş	Babanın Saçları	66	Temmuz 1957	21-42	Hikâye	Aile içi ilişkilerin aydınlatıldığı hikâyede anne, baba ve iki erkek çocuktan oluşan dört nüfuslu bir ailenin geçim derdi ile huzursuz yaşamaları, hepsinin zihninde ayrı bir dünya, iç monologları ve aralarındaki diyaloglarla anlatılmıştır.
Sümer, Dinçer	Küçüksu	66	Temmuz 1957	35	Şiir	Sevmenin anlatıldığı bir şiirdir.
Köksal, Ahmet	Büyük Şehir Şeytanları	66	Temmuz 1957	42	Şiir	İnsanın kendi yarattığı şeytanına yani kötülüklerine olan tutsaklığından vazgeçmesi öğütlenmiştir.
Acarı, Halis	Dil Köşesi: Tekne Vezninde Biçne	66	Temmuz 1957	43-47	Makale	Hüseyin Cöntürk'ün bilimsel eleştiri yolunda yürümeye çalışması takdir edilmiş; ancak bu yolda tam anlamıyla başarılı olup olmadığı sorgulanmıştır. Onun özellikle dil anlayışı ile eleştirilerinde kullandığı Türkçe'nin nitelikleri üzerinde durulmuş, Türkçe'nin yabancı sözlerden arınması için sarf ettiği yolda düştüğü hatalar açıklanmıştır.
Erturan, Gökalp	Ocakta Soluyan Fosil	66	Temmuz	48	Şiir	Varlığın sorgulandığı ve varlığa ait somut

			1957			anlamların soyutlanarak anlatıldığı bir şiirdir.
Erturan, Gökarp	Vardiye Korkusu	66	Temmuz 1957	49	Şiir	Vardiye korkusu yaşayan bir işçinin iç dünyası yansıtılmıştır.
Çavdar, Tefik	Tarık Dursun'un Aile Evi	66	Temmuz 1957	50-54	Tenkit	Tarık Dursun K.'nin <i>Hasangiller</i> adlı hikâye kitabından tipleri oluşturan kadro sosyal ortamları itibariyle incelenmiş ve eser bu yönde değerlendirilmiştir.
Hakyemez, Yüksel	Git Başımdan	66	Temmuz 1957	54	Şiir	Yedi dizeden oluşan bir şiirdir.
Acarı, Halis	Çeviriler Arasında: Krallar Yolu	66	Temmuz 1957	55-65	Tenkit	Fransız yazar André Malraux'nun <i>La Voie Royale</i> adlı eserine Türkçe'ye çeviren Nazife Müren'in çeviride yaptığı hatalara dikkat çekilmiş ve bu hatalardan dolayı çevirmen eleştirilmiştir.
Nutku, Özdemir	Almanca Bir Ses Gönderiyorum	66	Temmuz 1957	66-70	Haber/ Yorum	Almanya'dan sanat haberleri aktarılmıştır.
Nutku, Özdemir	Noktalı Virgül	66	Temmuz 1957	71-72	Şiir	Toplum gerçeklerinin soyutlaştırılarak anlatıldığı bir şiirdir.
İçimizden Biri	Leyleğin Ömrü	66	Temmuz 1957	73-74	Fıkra	Sanatçılar için yakıştıрма, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâl edilmiş fıkralar anlatılmıştır.
Hsun, Lu (Çev; Alaeddin Bilgi)	Boşanma	66	Temmuz 1957	75-81	Hikâye	Lu Hsun'un <i>Boşanma</i> adlı hikâyesinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

B. YAZAR ADINA GÖRE

YAZAR; YAZI; SAYI; TARİH; S; TÜR; AÇIKLAMA

*; Cumhurbaşkanlığı Filarmoni Orkestrası'nın Dertleri; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 33-34; Tenkit; Cumhurbaşkanlığı Filarmoni Orkestrası'nın tarihî geçmişinden bahsedilmiş, birtakım dertleri duyarlılıkla tespit edilmiş ve bu dertlere yapıcı çözümler sunulmuştur.

***; Filarmoni Orkestrasının Üçüncü Konseri; 11; Aralık 1952; 26-27; Tenkit; Filarmoni orkestrasının üçüncü konseri, Max Bruch'un sol minör keman konçertosunu çalan Fethi Kopuz'un sanatı değerlendirilmiştir.

***; Dergilerin Boyu; 24; Ocak 1954; 26-33; Tenkit; Ankara'da çıkan dergiler için hazırlanan bir günde, *Devrim Gençliği*, *Hisar*, *Kaynak*, *Mavi*, *Seçilmiş Hikâyeler*, *Türk Dili dergileri* sanat anlayışlarını, çıkış sebeplerini, meslek dertlerini karşılıklı görüşmüş ve tartışmışlardır. Bu yazıda görüşülen mevzular bulunmaktadır.

***; Amerika'da Musıkînin Gelişmesi; 37-38; Şubat- Mart 1955; 91-96; Makale; Amerikan musıkîsinin gelişmesi, bazı sanatçıların aldığı ödüller ve dünya üzerindeki etkileri çerçevesinde örneklendirilmiş ve bu sanatçıların nasıl geliştiklerinin sebepleri üzerinde durulmuştur.

***; Adile Ayda'nın Başarısı Üzerine; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 23-24; Tenkit; Adile Ayda, *Mallarme'nin İşsel Yıkımı Ya Da Şiirlerindeki Sembol'lerin Kaynağı* adlı kitabında bütün dikkatini şairin geçirdiği iç ve dinsel buhranlar üzerinde toplayarak yeni bir bakış açısı sağladığı övülmüştür. Kitabında bu iç yıkılışın parçalarını yeni vesikalara dayandırdığı ve bunu kusursuz bir şekilde çizdiği söylenmiştir.

***; Salvador Dali İle Bir Konuşma; 59; Aralık 1956; 14-16; Röportaj; Salvador Dali Paris'te bulunduğu bir sırada onunla yapılan bir röportajın çevirisi bulunmaktadır. Bu konuşmada Dali, ünlü ressam Picasso ve Raphael'den bahsetmiş, modern sanat hakkındaki düşüncelerini açıklamış ve kendi sanat tarzını yorumlamıştır.

***; Vüs'at O. Bener'le Konuşma; 65; Haziran 1957; 12-13; Röportaj; Vüs'at O. Bener'in kendi sanatını ve sanatçı kişiliğini anlattığı bir yazıdır.

Abaloğlu], Nadir Nadi; Don Giovanni; 49; Şubat 1956; 39-42; Tenkit; Klasik Viyana okulunun büyük temsilcilerinden Mozart'ın 200. doğum yıldönümü şerefine Ankara Devlet Tiyatrosu'nda sahneye konan *Don Giovanni* adlı eser değerlendirilmiştir. *Don Giovanni*, ne anlatır, başarısı nedir, dönemine göre nasıl bir eserdir sorularının cevapları verilmiş ve Mozart'ın diğer eserlerine değinilmiştir. *Don Giovanni*'nin oynanmasıyla Türk operasının zaman içinde ne derece geliştiği belirtilmiş ve Türk operası takdire layık bulunmuştur.

Abasıyanık], Sait Faik; Yandan Çarklı; 42-43; [1950]; 15-18; Hikâye; Ne türlü olursa olsun insanı insan olduğu için seven bir zihniyetin dış dünyayı benliğinin süzgecinden geçirerek anlatması konu edilmiştir.

Abasıyanık], Sait Faik; İnsan Gibi Bir Şey: Huy; 44; [1951]; 7-14; Hikâye; İnsanı insan yapan ondaki huy özelliği konu edilmiştir.

Abasıyanık], Sait Faik; Haritada Bir Nokta; 1; [1952]; 43-50; Hikâye; Hikâye, dar bir çevrede küçük insanların yaşantılarına sığdırdığı büyük dünyalarının kurgulanışdır. Sevgi ve merhamet duyguları ağır basan hikâyede yazar mazlum insanların meselesini yazmak istemiştir.

Abasıyanık], Sait Faik; Ölen İyi Hikâyeciye; 5; [1952]; 38-39; Anı; Sait Faik, Esendal'ın edebiyatı ne kadar çok sevdiğinden bahsetmiş ve onun edebî şahsiyetinden çıkarımlar yaparak diğer şahsiyetini de anlatmaya çalışmıştır.

Abasıyanık], Sait Faik; Kamelyalı Mezar; 27; Nisan 1954; 7-13; Hikâye; Hâli vakti yerinde birbirini seven iki insanın arasına ölüm girmesiyle yaşadıkları ayrılığı kabul edemeyen kadının eşi öldükten sonra mezar taşına kendisinin ismini de yazdırması ve aynı mezarlıkta süslü püslü taşları olmayan gariban insanların mezarları, martı yumurtası aramaya koyulmuş bir adamın nazarından hikâye edilmiştir.

Abasıyanık], Sait Faik; Dülger Balığının Ölümü; 27; Nisan 1954; 15-18; Hikâye; Sait Faik'in dülger balığına insanî özellikler yükleyerek onu hayatın bir parçası olduğu halde önemsenmeden kalmış yönlerini ortaya çıkararak anlattığı bir hikâyesidir.

Abasıyanık], Sait Faik; Yani usta; 27; Nisan 1954; 19-21; Hikâye; Çoğu şeyin gelip geçici olduğu bir dünyada zamanın değiştiremediği, yaşlandıramadığı tek olgunun dostluk olduğunu konu edinen bir hikâyedir.

Abasıyanık], Sait Faik; Keten Helvacı; 27; Nisan 1954; 23-25; Hikâye; Sokaktan sesini işittiği keten helvacının halini vaktini hayal ederek düşüncelere dalan bir adamın onunla karşılaştığında helvacı hakkındaki tahminlerinin çoğunun doğru çıkması ve hayatını kazanmak zorunda olan, sorumluluklarının yükünü taşıyan insanların ortak yönleri etrafında şekillenen bir hikâyedir.

Abasıyanık], Sait Faik; Haritada Bir Nokta; 27; Nisan 1954; 28-35; Hikâye; Hırs ve hiddet duygularından uzak yaşayan insanların bulunduğu ve bir zamanlar bırakıp gittiği adaya geri dönen bir adamın yazmamak için namuslu addettiği ada insanları arasında yaşamaya başlaması; fakat sonra şahit olduğu bir haksızlığa karşı dayanamayıp yazmaya yeniden başlaması konu edilmiştir.

Abasıyanık], Sait Faik; Papaz Efendi; 27; Nisan 1954; 39-45; Hikâye; İnsanların kötü yanlarını göz ardı ederek mutlu bir şekilde yaşayan ve toprakla uğraşarak kendini canlı tutan bir papazın ölmeye yakın insanların namussuz özelliklerini görmeye başlaması konu edilmiştir.

Acarı, Halis; Bir Roman Ödülü; 64; Mayıs 1957; 39-44; Tenkit; Bir eserin çevirisi yapılırken dikkat edilmesi gereken hususlar belirtilmiş ve Tahsin Yücel, Jules Romains'in *Mort de Quelqu'un* (Bir Adam Öldü) adlı romanını çevirirken yaptığı hatalarla eleştirilmiştir.

Acarı, Halis; Dil Köşesi: Tekne Vezninde Biçne; 66; Temmuz 1957; 43-47; Makale; Hüseyin Cöntürk'ün bilimsel eleştiri yolunda yürümeye çalışması takdir edilmiş; ancak bu yolda tam anlamıyla başarılı olup olmadığı sorgulanmıştır. Onun özellikle dil anlayışı ile eleştirilerinde kullandığı Türkçe'nin nitelikleri üzerinde durulmuş, Türkçe'nin yabancı sözlerden arınması için sarf ettiği yolda düştüğü hatalar açıklanmıştır.

Acarı, Halis; Çeviriler Arasında: Krallar Yolu; 66; Temmuz 1957; 55-65; Tenkit; Fransız yazar André Malraux'nun *La Voie Royale* adlı eserine Türkçe'ye çeviren Nazife Müren'in çeviride yaptığı hatalara dikkat çekilmiş ve bu hatalardan dolayı çevirmen eleştirilmiştir.

Acarı, Halis (Derleyen); Zola İçin Neler Dediler?; 65; Haziran 1957; 47-49; Haber/Yorum; Emile Zola'nın ölümü ardından söylenen sözler aktarılmıştır.

Ağaoğlu, Samet; Baba Ve Oğul; 1; [1952]; 7-16; Hikâye; Hikâyede yeni mezun olmuş bir evlat ve kendisi küçükkken ona vuran bir babanın pişmanlık, sevgi ve bağlılık duyguları içerisinde mezuniyet sonrası aralarında geçenler konu edilmiştir.

Ağaoğlu, Tektaş; Acz; 39-40; Nisan- Mayıs 1955; 22-25; Hikâye; Bir adamın sokakta düşüp bir yerini incitmiş ve aciz bir şekilde yardım bekleyecek hale gelmiş bir kadına yardım etmesi, kadının güzelliğinden etkilenmesi ile düşündükleri konu edilmiştir.

Aiken, Conrad (Çev; Özdemir Nutku, Tarık Dursun K.); Hoş Duyu; 47; Aralık 1955; 31; Şiir; Conrad Aiken'in *Hoş Duygu* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Akal, Haşmet; Yenilik Ve Fikirde İhtikâr; 53; Haziran 1956; 26-27; Tenkit; Devrin estetiğini belirlemeye çalışırken genç sanatçıların fevrî davrandıklarını belirtilmiş ve teoride gelip geçici olmaları eleştirilmiştir.

Akal, Haşmet; Yenilik Ve Eskillik Sorunu; 54; Temmuz 1956; 33-35; Tenkit; Dünya tarihine damgasını vuran büyük sanat akımlarının genel olarak işlevleri ve amaçları üzerinde durulmuş, yeni bir sanat akımının ardında bıraktığı eski sanat akımına karşı onu yıkmak üzere ortaya koyduğu fikirler ve eski sanat akımlarının ayakta kalmak için gösterdikleri gerici çabalar tartışılmıştır.

Akal, Haşmet; Rönesans I; 55; Ağustos 1956; 67-69; Tenkit; Rönesans ve çıkış sebepleri üzerinde durulmuş olan bu yazıda rönesansın yeniden doğuş anlamıyla değerlendirilmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Rönesansın yeniliklere kapı açtığı belirtilmiş; ancak hristiyanlık çağı bütünlüğünü bozan bir yapıya sahip olduğu da belirtilmiştir.

Akal, Haşmet; Rönesans II; 56; Eylül 1956; 54-55; Tenkit; Derginin bir önceki sayısında ilk insandan itibaren sanatın zincirleme bir şekilde devam eden bağını rönesansın bozduğunu ileri süren yazar, bu yazısında da aynı düşüncenin altını çizmiş ve bu düşünceye örnekler de vermiştir.

Akalın, Mehmet; Numara Dünyası; 3; Ekim 1947; 13-15; Hikâye; Hayatı numara yapmakla geçen bir adam hikâye edilmiştir.

Akalın, Mehmet; Hergele Meydanı; 7; Şubat 1948; 9-?; Hikâye;

Akbal, Oktay; Ahşap Ev; 4; Kasım 1947; 11-16; Hikâye; Geçim sıkıntısı yüzünden beş kuşak boyunca ailesine ait olan ahşap evi bırakmak zorunda kalan bir aile ve bu olayın ailenin çocuğu üzerinde yarattığı etki hikâye edilmiştir.

Akbal, Oktay; Kadın Ve Aşk; 6; Ocak 1948; 7-11; Hikâye; Boş hayaller kurduklarını fark eden biri kadın diğeri erkek ayrı masalarda yalnız başlarına oturan iki insanın daha önce edindikleri acı aşk tecrübelerinin, birbirlerine olan ilgilerine engel olduğunu konu almış bir hikâyedir.

Akbal, Oktay; Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: KENDİME VE HİKÂYELERİME DAİR; 13-14; [1948]; 81-83; Makale; Oktay Akbal'ı hikâye yazmaya sevk eden başlıca tesirler ve Akbal'ın çocukluk ve gençlik yıllarını geçirdiği çevreler üzerinde durulan yazıda daha sonra Akbal hikâye yazmadaki gayesini, hikâyelerindeki vakaları nasıl işlediğini ve hikâyelerinin hayali olmayıp hayata tutunan realist bir çizgiye sahip olduklarını anlatmıştır.

Akbal, Oktay; Bulutun Rengi; 45; [1951]; 7-12; Hikâye; Çocukluk günlerine ait hatıraları, hayalleri ararken onların yerli yerinde eskisi gibi durmadıklarını, değiştiklerini hüznle karışık duygularla tasavvur eden bireyin hayal kırıklığı konu edilmiştir.

Akbal, Oktay; Ester İle Roza; 47; [1951]; 19-30; Hikâye; Hatıralar ve hayallerle örülü hikâyede iki genç erkeğin arkadaşlıkları, sokağında sinema olan bir çevrede Musevî kızların rahatlıkları ele alınmış, hikâyenin kahramanı olan iki arkadaştan birinin bu çevreyi ve Musevî kızlarını iç dünyasında anlamlandırması, eskide kalmış gençlik günlerini hüznü bir şekilde hatırlaması konu edilmiştir.

Akın, Gülten; Yağmurlu; 24; Ocak 1954; 39; Şiir; Teması ayrılık olan bir şiirdir.

Akın, M. Turgut; İçlerinden Birinin Hikâyesi; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 39; Şiir; Bir Anadolu erkeğinin öldüğü için evlenmek üzere olduğu sevdiğine hasret kalışı, öldükten sonra insanın yok olduğu, şehitlerin arkasından ağlayanların yapmacık gösteriler yaptıkları konu edilmiştir.

Akın, M. Turgut; Lokantacı Rıza'nın Utançlı Ölümü; 51; Nisan 1956; 76; Şiir; Lokantacı Rıza'nın kendisini ezip geçen trenin ardından mevta bir halde vakayı değerlendirmesi konu edilmiştir.

Akın, M. Turgut; Yeni – Eski = Dostluk; 59; Aralık 1956; 41; Şiir; İyi gün dostluğu ile kötü gün dostluğu arasındaki ayırım konu edilmiştir.

Akıncioğlu, M. Niyazi; Edirne; 43-44; Ağustos- Eylül 1955; 32-33; Şiir; Edirne'nin geçtiği tarihî devirlerin, insanların, doğasının lirik bir eda ile anlatıldığı bir şiirdir.

Akıncioğlu, M. Niyazi; Kuş Kanadından; 47; Aralık 1955; 24-25; Şiir; Sevda ve yiğitlik temalarından oluşan bir şiirdir.

Akıncioğlu, M. Niyazi; Albatros; 62-63; Mart- Nisan 1957; 38; Şiir; Hayattan duyulan bıkkınlık ve bu bıkkınlığın kişiye yerleştirdiği mahzunluk duygusu ele alınmıştır.

Akıncioğlu, M. Niyazi; Çoban; 26-27; [1949]; 53-57; Hikâye; Koyunlarını çalan adamı bir sopa darbesiyle öldüren bir çobanın on sekiz yıl mahkûm olacağı bir hapisshaneden işçi olarak bir haftalığına madene gönderilmesi, gönderildiği madende öldürdüğü adamın mezarına girmiş hissi kapılarak korkması ve vicdanına yenik düşmesi anlatılmıştır.

Aksel, Malik; Tanıdığım Bir Ressam Portresi; 7; Şubat 1948; 11-15; Hikâye; Nevi şahsına münhasır bir ressamın kendi ülkesinde resim sanatına dair yeterince saygı gösterilmediğini, bu sanatın anlaşılardan tetkik edildiğini savunmasını konu alan bir hikâyedir.

Aksoy, Fahir; Bir Tren Faciası; 2; 1947; 11-14; Hikâye; Anadolu'nun farklı yerlerinden gelerek bir trende tesadüf eden insanların aralarındaki sade diyaloglar hikâye edilmiştir.

Aksoy, Fahir; Yürüyen Çalı; 4; Kasım 1947; 17-21; Hikâye; Bir çocuğun evine yakın bir mezarlıktan her geçtiğinde bir kimsenin peşine takılarak gittiğini, bir gün ise peşine takılacak biri bulamayınca mezarlıktaki bir çalıyı korkudan yürüyor olarak görüp hayalet zannettiğini anlatan bir hikâyedir.

Akyürek, Gültekin; Bozacı Kör İlyas; 61; Şubat 1957; 74-75; Şiir; Boza satarak geçimini sağlayan bir adamın düşünce dünyası yansıtılmıştır.

Akyürek, Gültekin; Washington Yürüyüşü; 65; Haziran 1957; 51-53; Şiir; Amerika'da beyaz insanların siyahîlere karşı çıkardığı ırkçılık meselesi ve siyahî insanların gurbetten uzak, bir de ırkçılıkla uğraşmaktan kederlenmiş yürekleri anlatılmıştır. Şiirde siyahî insanların kederleri kadar siyah oldukları, memleket havalarda canlanan hasretlik duyguları, uykularındaki korkunç düşleri dile getirilmiştir.

Alan, Suzan (Çeviren); 1954 Nobel Edebiyat Armağanını Kazanan Hemingway; 32-33; Eylül- Ekim 1954; 13-15; Haber/Yorum; 1954 Nobel edebiyat armağanını kazanan Ernest Hemingway'in hususî ve edebî hayatından bahsedilmiştir. Eserlerinin hikâye, tiyatro ve roman gibi edebî türlerden oluşmakta olduğu ve en iyi şekilde ürün verebildiği edebî türün modern hikâye olduğu belirtilmiştir.

Alangu, Tahir; Hikâye Armağanlarının Sürprizli Tadı; 64; Mayıs 1957; 24-29; İnceleme; Varlık dergisi sahibi Yaşar Nabi'nin verilecek hikâye armağanlarını tarafsız bir şekilde belirleyememesi eleştirilmiş, sebep olarak da kendi yayınlarının satışında yüksek bir oran sağlamayı arzuladığı ifade edilmiştir.

Aldanır, Selahattin; Memduh Şevket Esendal; 5; [1952]; 17; Anı; S. Aldanır'ın Esendal'a ait düşüncelerine yer verilmiştir.

Aldanır, Selahattin; Açıklama; 22; Kasım 1953; 22; Şiir; Ülke sınırlarına anlam veremediğini açıklayan bireyi işleyen bir şiirdir.

Aldanır, Selahattin; Tavla Şampiyonu; 38-39; [1950]; 41; Şiir; Tavla oyunundan bahsediliyormuş hissi veren şiirde memleket meselelerine değinilmiştir.

Aldanır, Selahattin; Seyyar Fotoğrafçı; 42-43; [1950]; 21; Şiir; Devlet dairelerine verilmek üzere vesikalık fotoğraf çektirecek olan kişinin fotoğrafçıya gittikten sonra bu tür işlerden ne kadar yıldığını belli etmesi, hayata dair duyduğu isteksizlikten dolayı iç dünyasında baş gösteren isyanı konu edilmiştir.

Aldanır, Selahattin; Sansür; 44; [1951]; 27; Şiir; Düşünceleri özgürce dile getiremeyip çaresiz kalmaktan bahsedilmiştir.

Aldanır, Selahattin; Naşiri Efkâr; 46; [1951]; 17; Şiir; Orhan Veli'nin vefatına atfedilmiş bir şiirdir.

Aldanır, Selahattin; Kış; 2; [1952]; 37; Şiir; Tabiata dair izlenimlerin aktarıldığı bir şiirdir.

Aldanır, Selahattin; Lâedri; 6; [1952]; 43; Şiir; Yazarı bilinmeyen anonim eserleri konu alan bir şiirdir.

Aldanır, Selahattin; Selâm Bırakıp; 8; Eylül 1952; 18; Şiir; Giderek yabancılaşan bir şehrin kişiye hissettirdiğı çaresizlik, yalnızlık ve yabancılık duygularıyla dolu olan bir şiirdir.

Aldanır, Selahattin; Memleket Saat Ayarı; 9; Ekim 1952; 7; Şiir; Şairin zihniyeti bakımından, milletin dertleriyle uğraşan bir kimsenin dikkatleri söz konusudur.

Aldanır, Selahattin; Görüntü; 10; Kasım 1952; 33; Şiir; Hayallerin peşinden giden kişinin toplumdaki gerçekler tarafından uyandırılması işlenmiştir.

Aldanır, Selahattin; Beden Terbiyesi; 13; Şubat 1953; 10; Şiir; Şiirde bir öğrencinin kendisini bezdiren bir dersten şikâyet etmesi işlenmiştir.

Aldanır, Selahattin; Şiir Üzerine S. Aldanır'la Bir Konuşma; 14; Mart 1953; 31-36; Konuşma; S. Aldanır'la yapılmış olan bu konuşmada şair kendisine yöneltilen, dönemin şiir anlayışı nedir, edebiyatımızda eleştiri ne derecededir, dönemin şairleri neden vatan konulu şiirler yazmamıştır gibi soruları cevaplandırmış, aynı zamanda da edebî kişiliğini anlatmıştır.

Aldanır, Selahattin; Karanlık Rıhtım; 14; Mart 1953; 34-35; Şiir; Karanlık bir rıhtıma doğru kendisine çeken bir şeylerin varlığından bahseden birey konu edilmiştir.

Aldanır, Selahattin; Sultan; 15; Nisan 1953; 35; Şiir; Sultan Fatih ve şairliği konu edilmiştir.

Aldanır, Selahattin; Yenilik Kasabı Şaft Zade Hafız; 18; Temmuz 1953; 11; Şiir; Yeni dizeden oluşan bir şiirdir.

Aldanır, Selahattin; Antoloji; 21; Ekim 1953; 4; Şiir; Antolojilerin özençsizliği ile ilgili olarak alaylı bir dille yazılmış şiirdir.

Aldanır, Selahattin; Şiirin Perdahlısı; 23; Aralık 1953; 32; Şiir; Beş dizelik bir şiirdir.

Aldanır, Selahattin; İnsanlar Ve Kargalar; 24; Ocak 1954; 35; Şiir; İnsanların yaşadıkça hak demesi ve kargaların yaşadıkça gak demesi arasındaki fark mizahî bir dille işlenmiştir.

Aldanır, Selahattin; Sevgili Salim Şengil; 27; Nisan 1954; 18; Mektup; Salim Şengil'in ricası üzerine S. Aldanır'dan Sait Faik'in hatırası için yazılmış açık bir mektuptur.

Aldanır, Selahattin; İsimsiz; 28; Mayıs 1954; 9; Şiir; Düşünde yazdığı mısralardan bahseden birinin duyguları konu edilmiştir.

Aldanır, Selahattin; Köçekçe; 30; Temmuz 1954; 9; Şiir; Başına gelen iyi ya da kötü olaylara hep aynı gelip geçicilikle bakan insanı ele almıştır.

Aldanır, Selahattin; İlkokul; 32-33; Eylül- Ekim 1954; 27; Şiir; İlkokul sıralarındaki bir çocuğun o yaşta hayal edebileceği ve düşünebileceği şeyler konu edilmiştir.

Aldanır, Selahattin; Hoşt; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 16; Şiir; Hür olmak için av köpeği, bekçi köpeği olmak yerine sokak köpeği olan bireyin o devirde paraya ve yükselme isteğine bağlı yaşama şekli hicvedilmiştir.

Aldanır, Selahattin; Uzun Hava; 39-40; Nisan- Mayıs 1955; 17; Şiir; Yalnızca; hürriyet, adalet, müsavat, memleket, millet ve evet kelimelerinin alt alta dizilmesinden oluşan bir şiirdir.

Aldanır, Selahattin; Nalbandın Demeci; 53; Haziran 1956; 12; Şiir; Kişioğlunun akılsızlığı ile ilgili yedi dizelik bir şiirdir.

Aldanır, Selahattin; Elimin Demeci; 54; Temmuz 1956; 35; Şiir; Yaşadığı sürece kalemini faal tutacağını ve kalemiyle toplumda sorun teşkil eden ne varsa korkmadan üzerine gideceğini bildiren şairin demecidir.

Aldanır, Selahattin; Cahitcik; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 11-15; İnceleme; S. Aldanır, yakın dostu Cahit Sıtkı'nın vefatı üzerine kaleme aldığı bu yazıda şairin alkol yüzünden genç yaşta gidişine isyan etmiş, bu isyanını samimi duygularıyla ifade etmiştir. Bunun yanında Cahit Sıtkı'nın şahsî ve edebî hayatı hakkında birlikte geçirdikleri zamanlardan kalan anılar yardımıyla açıklamalarda bulunmuştur.

Aldanır, Selahattin; Poliklinik; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 19; Şiir; Altı dizelik bir şiirdir.

Aldanır, Selahattin; Beyaz Kitap; 59; Aralık 1956; 16; Şiir; S. Aldanır bu şiirinde, şiirlerinin konusunu tabiattan aldığını haber vermiş, insanların hürriyeti ve adaletiyle uğraşanları hicvetmiştir.

Alplaçin], Halûk Oğuz; Mavi Yağmur; 52; Mayıs 1956; 34; Şiir; Yağmurla birlikte maddî ve manevî olarak değiştiğini hisseden bir adamın yağmurlu havada çevresini nasıl algıladığı konu edilmiştir.

Alplaçin], Oğuz Halûk; Han Uşağı; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 45; Şiir; Adıyla müstesna olmayan Hürriyet Hanında çalışan bir uşağın aynı handaki bir terzi kıza âşık olduğu için karın tokluğuna iş yaptığıının anlatıldığı bir şiirdir.

Alplaçin], Oğuz Halûk; Derin Son; 45-46; Ekim- Kasım 1955; 34-35; Şiir; Katil olduktan sonra ön plana geçen vicdan muhakemesi, pişmanlık ve yalnızlık duyguları etrafında şekillenen bir şiirdir.

Alplaçın], Oğuz Halûk; Üsküdar Yolu; 49; Şubat 1956; 32; Şiir; Üsküdar'a giden vapur, Üsküdar'ın yolu, Üsküdar'da içilen rakı, Üsküdar'daki kız Aynur ve kızın sevdalısı anlatılmıştır.

Alplaçın], Oğuz Halûk; Gece Kulübü; 62-63; Mart- Nisan 1957; 60-61; Şiir; Güneşli günleri ardında bırakan insanların bir gece kulübü olarak tasarladıkları yerde buluşmaları konu edilmiştir.

Alplaçın], Oğuz Halûk; Kesik; 65; Haziran 1957; 66-67; Şiir; Gerçeğin değiştirilmeye çalışılsa da bir yerlerde gizlenip kendini ele vereceği anlatılan bir şiirdir.

Altan, Çetin; Sinek Ve Arı; 38-39; [1950]; 49; Fıkra; Bir sinek ile arının hikâyesi mizahî bir üslupla anlatılmıştır.

Altan, Çetin; Çaresiz; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 28; Şiir; İnsanın güçlü bir imana sahip olduktan sonra karşılaşılan zorluklara direneceğini anlatan bir şiirdir.

Altan, Çetin; Kelime Doğmatizmi Üzerinde Küçük Bir Deneme; 47; Aralık 1955; 45-46; Deneme; Sözlerden kurulmuş bir sistemin kişi hürriyetine tamamen zıt olduğu ve aynı zamanda böyle bir sistemin keskin bir şüphecilikle birdenbire yıkıldığında toplumun ciddiyetini kaybetmesine yol açabileceği savunulmuştur. Bu açıdan böylesi bir dogmatizmden kurtulmak üzere tez, antitez ve sentez yapmanın yollarına gidilmesi belirtilmiştir.

Altan, Çetin; Kara Yazılı Sanat Adamı; 48; Ocak 1956; 16-18; Deneme; Sanat adamının iç yüzünde çaresizliğin, ümitsizliğin, kararsızlığın titreyip durduğunu, sanat adamının sinirli, kızgın olduğunu, içinin sıkıldığını, kaçıp kurtulmak istediğini anlatmıştır. Konuya örnek olması adına Misis Miniver adlı bir filmi de özetlemiştir. *"İnsanların yaşadıkları rahat fakat renksiz âleme ışık serpenler onlardır, hem de kendi hayatlarını bedbaht etmek pahasına"* cümlesiyle de sonuca ulaşmıştır.

Altan, Çetin; Şımarıklığın Haddi; 49; Şubat 1956; 22; Tenkit; Adile Ayda'yı tartaklayan bir esnafa karşı yazılmış bir kınama yazısıdır.

Altan, Çetin; Furya; 54; Temmuz 1956; 15; Deneme; Dönemin toplum meselelerinde siyasetten edebiyata, ticaretten zanaata kadar kişilerin her alanda kahraman olma arzusu eleştirilmiş, bu furyanın adam olma arzusu ile değiştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Altan, Çetin; Suda Havan Dövmek; 55; Ağustos 1956; 70-71; İnceleme; Sanatı toplumun hizmetine adayan o dönemki yeni sanatçıların şuursuzca kalem sallamaları ve bu tarzla yazılmış eserleriyle övünmeleri eleştirilmiştir. Yeni sanatçıların kendilerini geliştirme konusunda azimli davranmayıp kolaya kaçmaları üzerine konuşulmuştur.

Altan, Çetin (Çeviren); Kurşuna Dizilenler; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 29-32; Mektup; Almanlar tarafından kurşuna dizilmiş bazı Fransız subaylarının katliamlarından evvel ailelerine yazdıkları son mektupların çevirileri verilmiştir.

Altındağ, Seza; Ramiz; 10; Kasım 1952; 11-13; Hikâye; Geçmiş ile gelecek arasında sıkışıp kalmış bireyin problemi ele alınmıştır.

Altındağ, Seza; Mustafa'nın Kolları; 25; Şubat 1954; 17-20; Hikâye; Heyecanlandığında kollarını nereye koyacağını bilemeyen bir terzinin küçük dünyası, içinde kopan fırtınalar ve dış dünyadaki sessizliği, çekingenliği konu edilmiştir.

Altınel, M. Sabri; Manda Tarağı Ve Ruj; 20-21; 1949; 5-9; Hikâye; Pazar alışverişi için köyden şehre inen bir ana ile oğlunun şehrin karmaşıklığına karşı çekingen halleri, oğlanın kendiyle yaşıt bir kız ile şehirli köylü ayrımı gözetmeksizin çocukça oynamaya başlaması anlatılmıştır.

Amado, Jorge (Çev; Alâeddin Bilgi); Denizler Tanrıçası Yamanca; 62-63; Mart-Nisan 1957; 52-64; Hikâye; Jorge Amado'nun *Denizler Tanrıçası Yamanca* adlı hikâyesinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

Anadol, Selâhattin; Fakirin Kısmeti; 1; 1947; 3-7; Hikâye; Fakir bir ailenin geçim kaynağı olarak gördükleri bir ineğin ikiz doğurması ve mevcut nüfusun artması ile iyice sıkıntıya girmesi mizahî bir üslupla anlatılmıştır.

Anadol, Selâhattin; Çarşının Vitrinleri; 3; Ekim 1947; 17-24; Hikâye; Tüketim dünyasında sıkışmış kalmış bir aile babasının geceleri uykusunu kaçırarak vitrinler ve bu vitrinlerin aile hayatına yansıyan etkileri konu edilmiştir.

Anadol, Selâhattin; Elma Şekerci, Horoz Şekerci; 5; Aralık 1947; 19-26; Hikâye; Annesi yaramaz çocuğunu bakkaldan sigara almaya göndermek üzere görevlendirir; ancak yaramaz çocuk, annesinin verdiği paralarla gider, şeker alır ve annesinden de bir güzel dayak yer. Böylelikle evin kedisi, yaramaz çocuktan intikamını almış olur.

Anadol, Selâhattin; Mahallemiz; 7; Şubat 1948; 17-22; Hikâye; On yıl önce ayrıldıkları mahalleye dönen ana oğlun döndükten sonra mahalleyi bıraktıkları gibi bulamamalarını ve eski günleri özlemle yâd ettiklerini konu alan bir hikâyedir.

Anadol, Selâhattin; Yarım Kalan Rop; 13-14; [1948]; 7-14; Hikâye; Terziye verildikten sonra kimse tarafından dönüp alınmayan yarım kalmış bir rop ile özdeşleştirilerek yarım kalmış bir aşkın hikâyesi anlatılmıştır.

Anadol, Selâhattin; Sarı Kızın Ettikleri; 26-27; [1949]; 7-10; Hikâye; Anne sevgisinin konu edildiği bir hikâyedir.

Anday, Melih Cevdet; Şilte; 1; 1947; 9-13; Hikâye; Mutluluğu dış güzellikte arayan genç ve fakir bir kızın acıklı hikâyesi anlatılmıştır.

Anday, Melih Cevdet; Arkadaş; 26-27; [1949]; 11-14; Hikâye; Aslında birbirini tanımayan iki insanın yolda yürürken birbirlerine tesadüf edip tanışıyormuşçasına konuşmaya başlaması, konuşma bitmek üzereyken işin aslının meydana çıkması anlatılmıştır.

Anonim (Çev; Suat Taşer); Bir Zenci Halk Türküsü; 47; Aralık 1955; 44; Şiir; Seçilmiş Hikâyeler dergisi yayınlarından çıkmış *Sihamba* adlı kitaptan bir şiirdir.

Apollinaire (Çev; Can Yücel); Şen Dul; 56; Eylül 1956; 41; Şiir; Apollinaire'in *Şen Dul* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Aragon, Louis; Şiir Sanatı; 56; Eylül 1956; 48-50; Tenkit; Aragon'un *Les Yeux d'Elsa* adlı kitabının önsözünden özetlenerek çevirilmiş yazısı bulunmaktadır.

Araz, Nezihe; İkinci Mehmed Han; 15; Nisan 1953; 30-31; Şiir; Sultan Fatih'in İstanbul'u fethi konu edilmiştir.

Araz, Nezihe; Oya Türküsü; 16; Mayıs 1953; 14-15; Şiir; El emeği oyalar, bir kültürü yaşatan sanatkar kadınlar ele alınmıştır.

Araz, Nezihe; Hatçe Balam; 19; Ağustos 1953; 18-19; Şiir; Evine, çocuklarına ve eşine fedakârca hizmet eden yüreği merhametle dolu bir kadının Balkan topraklarında sefa dolu günlerinin ardından çıkan savaşta çocuğunu Balkan topraklarına feda etmesi, çile dolu günler geçirmesi anlatılmıştır.

Arıkanlı, Oğuz; Sabahla Beraber; 7; Ağustos 1952; 42; Şiir; Şair, doğan günle birlikte iç dünyasında tezahür eden hisleri ifade çabasıdır.

Arıkanlı, Oğuz; Yaban Mangalı; 61; Şubat 1957; 35-36; Şiir; Sevda temalı şiirde sabahı umutla beklemek, karanlıktan aydınlığa geçmek ve yalnızlıktan ziyade birlik olmak konu edilmiştir.

Arisoy, M. Sunullah; İsimsiz; 8; Eylül 1952; 37; Şiir; Hayatta bir gün olsun gülemeyen, sevdiğine dahi sevdiğim diyemem bir insanın duyguları, şiirin konusunu oluşturmaktadır.

Arisoy, M. Sunullah; Cevabsız; 13; Şubat 1953; 18; Şiir; Sevgilisinin yokluğunda tabiatın hiçbir güzelliğinden tat alamayan bir kişi anlatılmıştır.

Arisoy, M. Sunullah; Acemiler; 16; Mayıs 1953; 6-10, 36-38; Hikâye; Beğendiği kıza ondan hoşlandığını itiraf edemeyen bir gencin vasıfsız bir hayata sahip olduğunu düşünerek kendi cesaretini sürekli kırması ve iç dünyasındaki karamsarlık konu edilmiştir.

Arisoy, M. Sunullah; Şairler Kongresi; 21; Ekim 1953; 36-38; Tartışma; Venedik'te toplanan Şairler Kongresi'ne davet edilmeyen Türkiye'nin bu durumuna Türk sanatçılarının ve Türk medyasının hassasiyet göstermemesi üzerine yazılmış bir eleştiri yazısıdır.

Arisoy, M. Sunullah; Vur Arabalıya; 26; Mart 1954; 31; Şiir; Zorluklara göğüs gerebilmeyi konu edinen bir şiirdir.

Arisoy, M. Sunullah; Ne Var Ki; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 92; Şiir; Yitip giden şeylerin ardından hala umutla bakabilmenin anlatıldığı bir şiirdir.

Arisoy, M. Sunullah; En İyisi; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 35; Şiir; İnsanın bulunduğu durumlara ve konumlarına göre o an ne yapsalar iyi olur sorularının cevaplarını arayan ve en sonunda tüm soru ve cevapları boşverip dünyadan bıkkınlığını dile getiren bir şiirdir.

Arisoy, M. Sunullah; Hürriyete Doğru; 53; Haziran 1956; 13-15; Tenkit; Sunullah Arisoy, özgürlüğün türküsünü söylemek yerine, onun ülkede varolmayışının sebeplerini

belirlemek gerektiğini ifade etmiştir. İnsanların toplumu değerlendirmeden evvel birey olarak ülkü üzerinde düşünmeleri gerektiğini ve özgürlüğe ulaşmaları için önce bilgiye ulaşmaları gerektiğini belirtmiştir.

Arısoy, M. Sunullah; Uzun Hava; 53; Haziran 1956; 28-31; Şiir; Dünya işlerinde menfaat ve hırstan uzak bir hayat temenni edilmiş, hayatın küçük ama fark edilmeyen güzelliklerinden bahsedilmiştir.

Arif, Ahmet; Demdir Bu; 6; [1952]; 56-57; Şiir; Şair, bazı anlar kendisini alıkoyan yaşamak ile ilgili düşüncelerinden ve hislerinden bahsetmiştir.

Arif, Ahmet; Mektup; 7; Ağustos 1952; 19; Şiir; Kavgası sevdası olan bir insanın hapisane hayatını ve hapisane hayatının ona hissettirdiklerini konu almış bir şiirdir.

Arpad, Burhan; Sait Faik Adına Saygı Gerekir; 62-63; Mart- Nisan 1957; 17-18; Tenkit; Sait Faik Armağanı'nın üç yıla kadar her yıl eş dost arasında paylaşılması eleştirilmiş ve Sait Faik adına saygı duyulması gerektiği belirtilmiştir.

Arslan, Ali; I, II; 24; Ocak 1954; 31; Şiir; Teması yalnızlık olan bir şiirdir.

Artaud, Antonin (Çev; N. İlhan Berk); Şiir; 16; Mayıs 1953; 18; Şiir; AntoninArtaud'ın şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Asaf, Özdemir; Bir Dal; 17; Haziran 1953; 7; Şiir; Hayata bağlanabilmek için bir yol arayışı içinde olmak ele alınmıştır.

Asaf, Özdemir; Eeee...; 18; Temmuz 1953; 26; Şiir; Varlık düzeninde insanın yeri, sonsuz kâinatta insanın karınca kadar küçük kalması ele alınmıştır.

Asch, Sholom (Çev; Alâeddin Bilgi); Kesik Baş; 61; Şubat 1957; 71-77; Masal; Yahudi yazar Şalom Aş'ın *Kesik Baş* adlı masalının Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

Asch, Sholom (Çev; Ayhan Aksoy); Terk Edilmiş; 16; Mayıs 1953; 30-34; Hikâye; SholomAsch'ın *Terk Edilmiş* adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.

Asena, Orhan; Bir Ölü Evi; 44; [1951]; 15-21; Hikâye; Namuslu bir emekli memurun ölümü ardından tutulan naif yasa karşılık aile erkeklerinin merhum zatı unutarak kendi dertlerine düşmeleri konu edilmiştir.

Asena, Orhan; Bir Ölü Evi; 45; [1951]; 13-14; Hikâye; Namuslu bir emekli memurun ölümü ardından tutulan naif yasa karşılık aile erkeklerinin merhum zatı unutarak kendi dertlerine düşmeleri konu edilmiştir.

Asena, Orhan; Ama; 59; Aralık 1956; 42; Şiir; Geçmiş ve gelecek, varlık ve yokluk, gece ve gündüz arasında gidip gelmek konu edilmiştir.

Aşar, M. Sami; ?; 30; Temmuz 1954; 25; Şiir; "*İstanbul'un Nişantaşı semtinde günlerden bir gün sevda yüzünden işlenen bir cinayetin hikâyesidir.*" başlıklı bir şiirdir.

Âşık Hüseyin; Güzelleme; 2; [1952]; 54; Şiir; Klasik halk şiiri tarzında yazılmış bir şiirdir.

Âşık Şenlik; Taşlama; 21; Ekim 1953; 32; Şiir; Âşıklık geleneğini yaşatan ve beş dörtlükten oluşan bir şiirdir.

Âşık Veli; Koşma; 6; [1952]; 70; Şiir; Yâri tarafından hileye düşürülen bir âşığın hissiyatı işlenmiştir.

Ataç, Nurullah; M.Ş.E.; 5; [1952]; 17; Anı; Ataç'ın Esendal ve hikâyeleri hakkındaki düşüncelerine yer verilmiştir.

Ataç, Nurullah; Yalnızlık; 43-44; Ağustos- Eylül 1955; 8-9; Konuşu; Ataç, yalnızlığından yola çıkarak başladığı yazısında estetik zevklerinden dem vurmıştır. Kendisini eleştirmiş ve eleştirdiği meseleden çıkardığı sonucu genele mâl etmiştir. Bir kaideyi değerlendirirken kendisini çıkış noktası olarak almıştır. Kimi kitapların tekrar tekrar okundukça kendisini sevdirmesini her defasında farklı yanların keşfine bağlamıştır. Ancak bazı kitapların da ilk okunuşta kişiye yetmesini, o kitapların kolayca kavranan ve gizlisi olmayan yapılarına yormuştur. Yazıda dönemin edebî meselelerine değinilmiş; ancak Ataç'ın kendi beğenilerinden bahsettiği satırlar çoğunluktadır.

Ataç, Nurullah; Sözler; 48; Ocak 1956; 8-10; Konuşu; Ataç, yazılarıyla bütün düşüncelerle ilgilenmeyi öğretmek istediğini savunmuştur. Siz diye hitab ettiği kişileri ise bağlanacak düşünceler, inançlar arayanlar olarak göstermiştir. Bireyler olduğu için toplum varolabildiği, birey ile toplum arasında iki yanlı bir etkinin olduğu belirtilmiştir.

Ataç, Nurullah; Sözler; 49; Şubat 1956; 8-9; Konuşu; Ataç, şairlerden biri ile konuştuğunu, söz konusu şairin şiirlerini onlarda bir kişilik bulamadığı için beğenmediğini söylemiştir. Bu şairin aruzun etkisinde kalmamak için aruzu öğrenmek istemediğini duyunca etkilenebilmek için kişinin içinde önce bir özü ve bir değeri bulunması gerektiğini savunmuştur. Dolayısıyla bu şairin yaradılışında Ataç, bir bayağılık bulmuştur.

Ataç, Nurullah; Sözler; 50; Mart 1956; 8-9; Konuşu; Sanatta beğeniler üzerine konuşulmuştur. Ataç, sanatın herhangi bir kolundan anlamış olmanın önyargılar edinmek demek olduğunu belirtmiştir. Yazının devamında Ataç, Türk dilini arıtma konusunda aşırı olduğunu kabul etmiş, Türkçe'yi sadeleştirme adına halk dilinden anlamı bilinmeyen kelimelere kişilerin sarılmaması gerektiğini de tavsiye etmiştir.

Ataç, Nurullah; Söz Arasında; 51; Nisan 1956; 8-9; Konuşu; Türkçe'nin gerek tilcik bakımından gerek söz dizimi bakımından olduğu gibi kalmasını isteyenlerin olduğunu, değişirse bozulacağını, ulusal niteliğini yitireceğini söyleyenlerin varlığını dile getirmiş ve bunu onaylamamıştır. Çeviri meselesine değinmiş, doğru yapılırsa yapılması taraftarlığını savunmuştur. Çeviri yapılırken salt anlamdan ziyade biçimin de önemsemesi gerektiğini vurgulamıştır.

Ataç, Nurullah; Söz Olsun; 52; Mayıs 1956; 8-9; Konuşu; Özgür düşünce üzerine yazılmış bir yazıdır. Ataç'a göre, düşünmenin gelişmesi özgürlüğün ürünü değildir, özgürlük gelişmiş düşünmenin ürünüdür.

Ataç, Nurullah; Söz Olsun; 53; Haziran 1956; 8-9; Konuşu; Ataç bu yazısında bir sanat eserini eleştirmenin kuralları olmayacağını savunmuştur. Bir sanat eserinin temelinde

güzellik olduğunu, güzelliğin kaideleri olmadığını, bu sebeplerden dolayı da sanat eseri hakkında nesnel değil öznel konuşulabileceğini söylemiştir.

Ataç, Nurullah; Sözden Söze; 54; Temmuz 1956; 8-9; Konuşu; Ataç bu yazısında yaz günlerinin insanda bıraktığı güzel duygulardan yola çıkarak Naili ve Baki gibi şairlerin şiirlerini övmeye geçmiştir. Naili'nin şiirlerini olgun ve yetkin bulduğunu, bu şiirlerin halk ozanlarının şiirlerinden üstün olduklarını belirtmiştir. Yazının sonunda eski şiirimizin güzelliklerini anlamayıp yeni şiiri anlamaya çalışanları da eleştirmiştir.

Ataç, Nurullah; Söz Arasında; 55; Temmuz 1956; 8-9; Konuşu; O dönemde yeni sanatçıların eskiyi eleştirip eski sanatçıların kendilerine yer açmadıkları gibi kaygılarını eleştirmiş, yeni sanatçılara eskiden kalmışlarla yaşayıp gitmeyi, onlar gibi aranıp okunacak eserler bırakmayı öğütlemiştir. Yeni sanatçıların bu türlü yaklaşımlarla geleceğe kalmak ve eserleriyle ölümsüz olmak gibi endişelerden yoksun olduklarını belirtmiş, sanatçılığı bir meslek haline getirmelerini eleştirmiştir.

Ataç, Nurullah; Sözden Söze; 56; Eylül 1956; 8-9; Konuşu; Dönemin yeni şairlerinin serbest nazımla yazmayı tercih ettiklerini; ancak bunu anlayarak yapmadıklarını belirtmiştir. Ataç, yeniliğe özenen şairlere vezinli kafiyeli şiirler yazmalarını öğütlemiş ve Cahit Sıtkı'nın, Oktay Rifat'ın şairliğini onlara örnek olarak sunmuştur. Yeniliğe özenen şairlerin taklitçi ve tekdüze oldukları sürece şiirlerinin geleceğe kalamayacaklarını da vurgulamıştır.

Ataç, Nurullah; Karalama; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 8-9; Konuşu; Ataç, döneminde yazılan eleştiri yazılarının gerçek bir eleştiri yazısı olacak niteliğe ulaşmadığını belirtmiş ve eserlerini bilinçli bir şekilde kaleme almayan sanatçıların varlığını da eleştiri yazılarının gerçek niteliğe kavuşamamasına sebep olarak göstermiştir.

Ataç, Nurullah; Anlamak; 59; Aralık 1956; 6-7; Konuşu; Ataç, Oktay Rifat'ın *Perçemli Sokak* şiir kitabını anlamayıp beğenmeleri eleştirmiştir. Sanatı kavrama konusunda yeterli düzeye gelememiş kişilerin bir eseri anlamadığı için beğenmediğini söylemesi, o eserin kötü olduğu anlamına gelmeyeceğini belirtmiştir. Ayrıca bir şiiri anlamak illa ki onu anlatabilmek değildir ifadesinde bulunmuştur. *Perçemli Sokak*'ı anlamıyoruz diye övünüp kötüleyenleri yaratıcılık vasfından yoksun olarak değerlendirmiştir.

Ataç, Nurullah; Gençler; 60; Ocak 1957; 6-7; Konuşu; Genç yazarların henüz eskimemiş; fakat kendilerine göre eski buldukları yazarlara hücum etmeleri eleştirilmiştir.

Ataç, Nurullah; Diyelim; 61; Şubat 1957; 8-9; Konuşu; Yabancı dil bilmeyen yazarların sanat hayatlarında bir gün tıkanma yaşayacaklarını ve söneceklerini belirtmiş ve bir yazar için büyülenmenin en kötü şey olduğunu vurgulamıştır.

Ataç, Nurullah; Diyelim; 62-63; Mart- Nisan 1957; 30-31; Konuşu; Derginin bir önceki sayısında çıkan yazısında Ataç, yabancı dil bilmeyen ve eski sanatı eleştiren yeni sanatçıların yazı hayatlarında çok çabuk durulduğunu söylemiş ve onları eleştirmişti. Bu yazısında da aynı görüşleri sürdürmüştür.

Ataç, Nurullah; Ahmet Hâşim; 64; Mayıs 1957; 10-14; Tenkit; Ahmet Haşim'in *Göl Saatleri* adlı şiir kitabı üzerine yazılmış bu yazıda, Ahmet Haşim'in edebiyatımızda yeni bir ufuk açtığı ve onu anlamayan neslin şiirden pek az anladığı belirtilmiştir. *Göl Saatleri*'ni oluşturan şiirlerde Haşim'in hayalî bir seyahate çıkıp şiirleriyle büyülediği insanları da beraberinde götürdüğü, onun kelimelerin fevkinde bir şair olduğu, tabiatla gördüğü manzaraları hayalinin süzgecinden geçirip güzelleşmiş bir tasvir olarak sunduğu ifade edilmiştir.

Ataç, Nurullah; Akşam Şarkısı; 64; Mayıs 1957; 11; Şiir; Şiirde Ahmet Haşim'in hayal âleminde etkilerin izleri görülmektedir. *"gölgeli yollar"*, *"sessiz ve ıssız"*, *"akşam pek füsunkârdı"* gibi kelime ve kelime gruplarıyla bir akşam vakti ve bu akşam vaktiyle şairin iç dünyasında uyanan hislenmeler tasvir edilmiştir.

Ataç, Nurullah; Yalnızlık; 64; Mayıs 1957; 13; Şiir; Yalnızlık ve ölüm temaları işlenen şiirde şair, uzaktan gelen bir kemanın sesini titrek ve perişan olarak nitelendirmiş, bu ses ile ruhunda yükselen ölme hevesini hayal âleminin süzgecinden geçirerek anlatmıştır.

Ataç, Nurullah; Tahattür Saati; 64; Mayıs 1957; 14; Şiir; Şiirde düşüncelerin anılarla dolup taşıdığı bir vakit, *"dalgin çiçekler"*, *"sakin sular"*, *"bu saatler örülmüş gamla"*, *"ruhumuz melal içinde"* gibi kelime gruplarının hüznü ve tabiatı birleştiren ifadeleriyle tasvir edilmiştir.

Atatürk, Mustafa Kemal; Atatürk Ve Sanat; 9; Ekim 1952; 11; Vecize; Atatürk'ün sanat ile ilgili söylediği sözler mevcuttur.

Atay, Âlim; Körebe; 52; Mayıs 1956; 41; Şiir; Körebe oyununa benzer bir şekilde saklı gizli yaşayıp bir şeylerden korkan bireyin heyecanı, sıkıntıları, hırsı işlenmiştir.

Atay, Falih Rıfkı; Açık Cevap; 24-25; 1949; 3-4, 82-85; Mektup; İnkılâpçı gençlerin Bolşeviklikle suçladığı isimlerin aslında iyi birer milliyetçi oldukları savunulmuştur.

Atmaca, Osman Naci; Hane Berduş; 28-29; [1949]; 7-13; Hikâye; Bir sokak çocuğunun soğuk havada, sokak aralarındaki çöplüklerde geçirdiği sefil hayatı, çaresizliği ve insanlardan tarafından nasıl hor görüldüğü anlatılmıştır.

Atmaca, Osman Naci; Davulcu Süleyman; 3; [1952]; 55-58; Hikâye; Davul çalarak geçimini sağlamaya çalışan bir göçmenin çaresizce derdini anlattığı komiserle aralarında geçen diyalog hikâye edilmiştir.

Atmaca, Osman Naci; Porselen Tabaktaki Mürekkep; 15; Nisan 1953; 14-22, 40-42; Hikâye; Mahalledeki hırsızlık olayını çözemeyen birkaç polisin üfürükçüye gidip hırsızlık olayını dualarla öğrenmeye çalışacak kadar aciz düşmeleri konu edilmiştir.

Atmaca, Osman Naci; Göz; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 47-49; Hikâye; Pis bir kadının oğlunun hasta gözüne pis bezleri bağlaya bağlaya hasta gözü fakirlikten ve cahillikten iyice kötü hale getirmesi, bir hinlik yapıp polise giderek oğlunun gözünü çıkaranın mahalleden bir çocuk olduğunu söyleyip çocuğun babasından para kopartmaya çalışması; fakat hakikatin ortaya çıkmasıyla polisin, daha önce sırtından bıçaklanmış bir kadının olayını

hatırlayıp asıl bıçaklanması gerekenin hinlik yapan bu kadın olması gerektiğini söylemesi ile biten bir hikâyedir.

Atok, Oğuz Kâzım; Bir Resim Sergisi; 2; [1952]; 17; Şiir; Şairin zihninde bir sergi salonu, sergide tablolar ve o tabloları görmeye gelen insanlar vardır. Şiirin temasını oluşturan zihniyet de budur diyebiliriz.

Atok, Oğuz Kâzım; Yalnızlık; 6; [1952]; 11; Şiir; Şiirde varlığı anlamlandırmaya çalışan bir kimsenin yalnızlığı duyulmaktadır.

Atok, Oğuz Kâzım; Dilenciler; 15; Nisan 1953; 38; Şiir; Feleğin kötülüğü ve hayatı zindan etmesi konu edilmiştir.

Aytekin, Halil; Fakir Çocuklar; 2; 1947; 15-23; Hikâye; Köyün memur maaşıyla geçinen yüksek gelirli bir ailesinin iki şımarık çocuğu ile yerli kesimin fakir evladından biri arasında geçen münakaşanın sınıf ayrımı çerçevesinde aldığı ilginç hâli anlatılmıştır.

Aytekin, Halil; Bakalım Kabak Kimin Başında Patlayacak?; 4; Kasım 1947; 23-30; Hikâye; Bir köyde muhtar seçimlerinde kullanmak üzere oy sandığı olarak kabak tercih edilir ve ahali bu kabağın içine oylarını atar. Komedi ve güldürü unsurlarının bulunduğu hikâyede köyün ahalisinden oluşan renkli bir meclis anlatılır.

Aytekin, Halil; Gülağa; 7; Şubat 1948; 23-31; Hikâye; İslam dinini kötü yolda kullanıp halkı hurafelere inandıran kaba sofuları konu alan bir hikâyedir.

Aytekin, Halil; Ardından; 5; [1952]; 17-18; Anı; Halil Aytekin'in Esendal ve hikâyeleri hakkındaki düşüncelerine yer verilmiştir.

B. E.; İsimsiz; 16; Mayıs 1953; 28-29; Haber; Avni Arbaş ile Pablo Picasso'nun Paris'te açılan sergileri duyurulmuştur.

B. E.; İsimsiz; 18; Temmuz 1953; 32; İnceleme; Ressam Cézanne'ın hayatı ve edebî kişiliği üzerinde durulmuştur.

Baltacioğlu, Tuna; Âyetullah Efendi Kütüphanesi; 11-12; Haziran-Temmuz 1948; 7-16; Hikâye; Dededen kalma bir kütüphanenin içinde yaşaya yaşaya artık oranın bir eşyası gibi oraya bağlı olan bir adamın zamanla kuvvetini kaybetmesi ve kütüphanenin büyüklüğüne yenik düşmesi konu edilmiştir.

Baltacioğlu, Tuna; Gecekondular; 12; Ocak 1953; 6-10; Hikâye; Kendilerine ait olmayan bir araziye izinleri olmadan ev yapan insanların evleri yıkılırken yaşamak haklarını savunmaları konu edilmiştir.

Baltacioğlu, Tuna; Küçük Tarzan; 48; Ocak 1956; 19-20; Hikâye; Küçük Tarzan'ın neşeli oyunları anlatılmıştır.

Baltacioğlu, Tuna; İnsanlardan Nefret Eden Papaz; 53; Haziran 1956; 48-49; İnceleme; Taylor Swift'in *Guliver'in Seyahatleri* adlı eserinden yola çıkılarak onun insanları kötülemek yolunu seçtiği belirtilmiş ve aynı eser *RobensonCruzoe* ile karşılaştırılmıştır.

Başar, Melih; Yurda Dönüş; 4; [1952]; 53-54; Haber/Tenkit; Türk sineması ile beraber yerli filmciliğin sanat değeri açısından neden yükselmediği, Nedim Otyam'ın Kore

savaşını konu alan *Yurda Dönüş* adlı filmi ve filmin yerli filmler arasındaki yeri gibi meseleler üzerinde durulmuştur.

Başgöz, İlhan; Folklor Ve Halk Edebiyatı; 6; [1952]; 66-69; Makale; Halk edebiyatının her haliyle insan kokan bir edebiyat olduğu anlatılmış, halk edebiyatının toplumun gerçeği olduğu savunulmuştur.

Başgöz, İlhan; Manilerimizin Başlıca Temleri; 7; Ağustos 1952; 38-42; Makale; Mânilerin toplumun hangi kesiminden insanlar tarafından yazıldığı, yazılma amaçları, kişiyi mâni yazmaya iten sebepler açıklanmıştır. Buna göre başlıca tem ise iki genç arasındaki diri sevgidir.

Başgöz, İlhan; Manilerimizin Başlıca Temleri; 8; Eylül 1952; 22-25; Makale; Mânilerin yazılış sebepleri üzerinde tek tek durulmuştur.

Başgöz, İlhan; Âşık Veysel'in Yeri; 9; Ekim 1952; 22-25; Makale; Âşık Veysel'in Türk edebiyatındaki ve Türk toplumundaki yeri açıklanmış ve âşığın Anadolu'nun bağrında yanan yangına söylediği türküler ile Türk toplumunun sesi olabildiği savunulmuştur.

Başgöz, İlhan; Folklor Ve Halk Edebiyatı: Bilmecelerin Topluma İlgisi; 10; Kasım 1952; 19-21; Makale; Bilmecelerin eski çağlarda büyü ile olan ilişkisi, bilmecelerin toplumlarda ne gibi vazifeler gördüğü ve Türklerde bilmeceler hangi vazifelerdedir şeklindeki meseleler izah edilmiştir.

Başgöz, İlhan; Düşün Türküleri Mi Ağıt Mı?; 59; Aralık 1956; 37-41; Makale; Halkların düşün türkülerinde ortak tema olarak mutluluk yerine kadın üzüntüsü ve gözyaşı bulunduğu belirtilmiştir. Sosyoloji yardımıyla bu halk edebiyatı mahsullerini değerlendiren Fransız araştırmacı Paul Lafargue'nin çalışmalarına dikkat çeken İlhan Başgöz, Türk halk edebiyatındaki düşün türkülerini değerlendirmiştir.

Başkurt, Selâmi; Teker Dönüyor; 26-27; [1949]; 15-18; Hikâye; Trende hanımı ve onun oğluyla yolculuk eden küçük bir beslemenin iç dünyası konu edilmiştir.

Batman, Tahsin; Aynı Yolun Yolcusu; 28-29; [1949]; 15-21; Hikâye; Tren kompartımanında bir araya gelen birbirinden farklı altı insanın yolculuk esnasındaki halleri, bu yolculardan üniversiteli olan genç ile şişman bir adamın aralarındaki konuşmalar ve bu konuşmalara üniversiteli gencin düşünce dünyasında getirdiği yorumlar anlatılmıştır.

Batur, Sabahattin; Tekerlemeli Şiir; 53; Haziran 1956; 21; Şiir; Ev üstüne ev yapan, hava alıp cıva satan, çuvalla para sayan, gül koklayan güzel seven insanın kendini akıllı sayması, değerleri hiçe sayması eleştirilmiştir.

Batur, Sabahattin; Ayşe'liAydın'lıSevgi'li; 59; Aralık 1956; 34-35; Şiir; Şiire çocukluk hatıraları konu edilmiştir.

Batur, Sabahattin; Bir Eğlendik Bir Eğlendik; 62-63; Mart- Nisan 1957; 35; Şiir; Bir arkadaş çevresi arasında kurulan akşam yemeği sofrası ve yemekte geçen sıradan eğlenceler konu edilmiştir.

Baykurt, Fakir; Garılar; 45; [1951]; 33-38; Hikâye; Bir köyde yağmur yağdığı zaman akan damları onarmak için dama kadınlarını çıkaran kocaların gamsızlıkları konu edilmiştir.

Baykurt, Fakir; Taşçıların Gecesi; 3; [1952]; 60-66; Hikâye; İşçi- patron ilişkisine göre tutmalık yapan işçilerin gece yarısı ateşin başında toplanıp birbirlerine dert yanmaları anlatılmış, temiz yürekli bir gencin üzerinden işçilerin de okuma sevdasına gönül verebileceği, makineleşme ve insan sevgisi konu olarak işlenmiştir.

Baykurt, Fakir; Hasret; 18; Temmuz 1953; 15-21, 44-45; Hikâye; Köylüye verdiği öğütler ve anlattığı hikâyelerle fakir köylülerin sevgisini kazanmış candan bir insanın köyden gidişi ve köylülerin hasretle onun dönüşünü beklemesi anlatılmıştır.

Baykurt, Fakir; Beş Bilet; 25; Şubat 1954; 24-31; Hikâye; Cami inşası için yardım toplayan bir başka köyün insanlarının sattığı biletlerden beş tane alıp kendi köyünde satmaya çalışan adamın yoksulluk çeken perişan köylüsüne sevap kazanacakları bahanesiyle türlü diller dökmesi ve Müslüman köylü halkın hayır işlerine karşı dayanamaması konu edilmiştir.

Baykurt, Fakir; Namazdan Önce Oyun; 26; Mart 1954; 23-29; Hikâye; Bir köyde Cuma namazı vaktinden önce meydana toplaşan köyün insanları aralarında vergi tahsildarlığı oyunu oynamaya başlarlar. Böylelikle devletin aldığı vergiler ile köylünün ne hale geldiği hikâyenin sonlarına doğru köylüler arasında çıkan kavga ile belli olur. Köylüler tahsildarlık oyununa bile katlanamamıştır.

Baysal, Faik; Kestaneci Rahim; 3; Ekim 1947; 33-43; Hikâye; Kendisini evden atıveren fakir babasından ve ailesinden ayrı bir hayata Kestaneci Rahim'in desteğiyle başlayacak olan çocuğun seneler sonra Kestaneci Rahim'in onun gerçek babası olduğunu itiraf etmesiyle biten acıklı bir hikâyedir.

Bedirgil, Nurseren (Çeviren); Lindsay'den; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 58; Şiir; Türkçe'ye çevrilmiş bir şiirdir.

Beğenç, Cahit; Tarladan Mı Tohumdan Mı?; 1; 1947; 15-21; Hikâye; Tren memuru Bekir Topaç, yolcuların çocuklarına kız mı oğlan mı diye bakar ve eğer çocuk anaya benziyorsa tarladan babaya benziyorsa tohumdan der. Hikâye ise bu durum etrafında şekillendirilmiştir.

Bener, Hikmet Erhan; Acemiler; 9; Ekim 1952; 44-45; Roman; İş bulma derdi içinde yaşayan, fabrika işçisi olan ve bodrum katında yaşayan insanların sefaleti yanında apartman katında yaşayan insanların sefası karşılaştırılmıştır.

Bener, Hikmet Erhan; Kenan Özbil İle Bir Konuşma; 11; Aralık 1952; 30-33, 40; Röportaj; Kenan Özbil ile ressamlığı ve sergileri hakkında bir röportaj yapılmıştır. Ressamın sanat tarihi araştırmacısı olarak da çalışmalarda bulunduğu, eski Türk medeniyetinde resim sanatı ve Avrupa resim sanatının gidişi karşısında Bedri Rahmi'nin görüşleri, bir ressamda ve sanatında olması gereken vasıflar gibi meseleler üzerinde durulmuştur.

Bener, Hikmet Erhan; Gordium; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 89-92; Roman; Hikmet Erhan Bener'in *Gordium* adlı romanından bir bölüm verilmiştir.

Bener, Hikmet Erhan; Kapalı; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 18-22; Hikâye; Vapurda yolculuk ederken yağmura hazır kapalı bir havanın ruh haline yaptığı etkiyle hayallere dalan bir adamın uyandığı zaman karısıyla vapurdan inmek üzere olmalarını ve eşinin karanlık dünyasını bilmeden ona gülümseyen kadının halini anlatan bir hikâyedir.

Bener, Hikmet Erhan; Baharla Gelen; 50; Mart 1956; 56-70; Hikâye; Sağlığı yerinde olmayan bir çocuğun iç huzursuzluğu, baharla birlikte doğanın canlanışına şahit oluşu, bahar sayesinde yüreğinin gerçeklik duygusu ile dolup taşması, hayallerinde tanıştığı bir kadın sayesinde ilk defa kendisinin olabilecek bir şeyin varlığını düşünerek heyecanlanması anlatılmıştır.

Bener, Hikmet Erhan; İlk Gün; 60; Ocak 1957; 31-64; Hikâye; Üniversiteye yeni başlamış gençlerin gurbetteki öğrencilik hayatları ve gelecekleri için kurdukları hayaller, birbirleriyle olan samimi ve dostane konuşmaları, gençliklerinin verdiği toyluk etrafında şekillendirilerek anlatılmıştır.

Bener, Vüs'at O. ; Sarhoşlar; 46; [1951]; 21-29; Hikâye; Dört sarhoş arkadaşın at arabasıyla çiftlikte yaşayan diğer bir arkadaşlarının yanına gidip içki meclisi devam ettirmek istemeleri, aralarında geçen diyaloglar, hikâye kahramanının iç dünyasının süzgecinden geçirilerek onun memnuniyetsiz ve karamsar havasına göre anlatılmıştır.

Bener, Vüs'at O.; Sarhoşlar; 47; [1951]; 33-43; Hikâye; Dört sarhoş arkadaşın at arabasıyla çiftlikte yaşayan diğer bir arkadaşlarının yanına gidip içki meclisi devam ettirmek istemeleri, aralarında geçen diyaloglar, hikâye kahramanının iç dünyasının süzgecinden geçirilerek onun memnuniyetsiz ve karamsar havasına göre anlatılmıştır.

Bener, Vüs'at O.; Akraba; 1; [1952]; 51-66; Hikâye; Hikâyede olaylar, kahramanın iç dünyasında ayrı serüven, gerçekte ise daha ayrı bir serüvendir. Üç bekâr erkeğin paylaştığı soğuk evde kahramanın uykuya dalamamasından dolayı şikâyetçi bir ruh haliyle zaten sıkıntı atmosferinin mevcut olduğu bir gecede olup biten ilginç hadiselerden ibaret hikâyede tema olarak küçük insanların büyük yüreklerinde yatan cesarete hayret etmekle zihninde çatışan duyguları anlatan yazarın toplumsal meselelere bakışını alabilmek mümkündür.

Bener, Vüs'at O.; Boş Yücelik; 2; [1952]; 35-39, 59; Hikâye; Hikâyenin adı, eserin temasını da vermiştir. Hikâyenin kahramanı Hilmi; lise arkadaşı Âsım'ın boş yüceliğini birkaç örnekle aktarıp tafsilata dahi lüzum görmeden kanıtlamıştır. Yazarın amacı, toplum içinde bir zamanlar aynı çevreyi paylaşmış, aynı çevrede yetişmiş olsalar dahi bazı insanların yapı bakımından farklılık gösterip sosyo-kültürel açıdan yücelme istidadını gösteremediklerini anlatmaktır.

Bener, Vüs'at O.; Kibrit; 4; [1952]; 17-27; Hikâye; Tren bekleyen iki insanın aralarındaki kibrit alışverişiyle birbirlerine aşına olmalarından sonra aynı trene binip tren

hareket ettikten sonra aralarında geçen diyaloglar, trenin içindeki insanların hal tasvirleri ve tüm bunlarla beraber gösterilmek istenen insan ilişkileri hikâye edilmiştir.

Bener, Vüs'at O.; İlk- Son; 5; [1952]; 18-19; Anı; Bener'in Esendal ve sanatçılığı hakkındaki düşüncelerine ve Esendal ile ilgili anılarına yer verilmiştir.

Bener, Vüs'at O.; Katı; 6; [1952]; 38-53; Hikâye; Duyguları katılaşmış bir adamın, erkek kardeşinin evde verdiği partiden kalma bir kıza, onu evden atmak için kendince nasıl planlar kurduğunu ve aynı sert tavrı iş ve hususî hayatında da nasıl gösterdiğini konu almış bir hikâyedir.

Bener, Vüs'at O.; Suçüstü; 7; Ağustos 1952; 27-31; Hikâye; Memnuniyetsiz bir bakkalcıdan alışveriş yapan müşterilerin halleri, satıcı- tüketici diyalogları tasvir edilmiş ve bakkala gelen kılı kırk yaran bir müşterinin alışveriş yaparken ufak tefek şeyleri çalması üzerine bakkalcının verdiği tepki ve küçük insanın problemleri konu edilmiştir.

Bener, Vüs'at O.; Barda; 9; Ekim 1952; 6-9, 12-14; Hikâye; Hikâyede, felsefe yaparcasına konuşan insanlarla uğraşmaktan zevk alan iyi gelirli bir adamın küçük problemleri olan, dar gelirli ama konuşması felsefe yapan bir adamı bar ortasında kendisine borçlu hale getirmesi ve utandırması, onunla alay etmesi konu edilmiştir.

Bener, Vüs'at O.; Hasan Hüseyin; 11; Aralık 1952; 35-39, 49-52; Hikâye; Sevdiği kızın annesi ve komşuları tarafından oyuna getirilen Hasan Hüseyin adlı bir gencin maruz kaldığı durum karşısındaki hayreti ve daha sonra da bıkkınlığı konu edilmiştir.

Bener, Vüs'at O.; Batak; 13; Şubat 1953; 19-24; Hikâye; Bir kasabanın fakirlikten ve cahillikten muzdarip insanları, aynı kasabada etrafındaki olaylara umutsuz ve üzgün bir şekilde bakan öğretmenin huzursuzluğu ve kasabanın hastalarına önem vermeden kazandığı paraya bakan bir doktorun boş vermişliği anlatılmıştır.

Bener, Vüs'at O.; O Ülkede; 27; Nisan 1954; 14; Anı; Vüs'at Bener'den Sait Faik'in hatırası için yazılmış bir yazıdır.

Bener, Vüs'at O.; Yaşamaz; 28; Mayıs 1954; 8-12; Hikâye; Yaşamayı kendine dert edinmeyen alırsız bir adam ve onunla eşini aldatan bir kadının hikâyesi konu edilmiştir.

Bener, Vüs'at O.; Anlaşılmayan; 31; Ağustos 1954; 8-33; Uzun Hikâye; Bir hastane koğuşunda kalan hastaların birbirleriyle olan münasebetleri, birbirleri hakkında ne düşündükleri ve asabi hasta olduğunu iddia eden bir adamın doktorlar tarafından taburcu olmasına uğraşılması; ancak hastanın doktorlarca anlaşılmayan bir hastalığı olduğunu söyleyip söyleyip korkması konu edilmiştir.

Bener, Vüs'at O.; Benim Ölümüm; 60; Ocak 1957; 8-10; Hikâye; Kendi ölümünü tahayyül eden bir gencin korkulu düşünceleri konu edilmiştir.

Bener, Vüs'at O.; Kuş; 65; Haziran 1957; 14-16; Hikâye; Bener'in, anlatımda soyutlamaya ağırlık verdiği bu hikâyesinde ele aldığı gerçekleri, başka bir gerçekliğe taşıdığı görülmektedir.

Benice, Macit; Hollywood Durakta İnecek Var...; 11; Aralık 1952; 19-25; Hikâye; Otobüs durağındaki bir kantini işleten ailenin kantinden dolayı yaşadığı hadiseler, küçük heyecanlar ve aile sevgisine ait duygular etrafında işlenmiştir.

Benk, Adnan; TDK Armağanını Kazanan Yeşeren Otlar Niçin Zararlı Otlardır?; 43-44; Ağustos- Eylül 1955; 25-27; Tenkit; Cahit Külebi'nin *Yeşeren Otlar* adlı şiir kitabı, kendi çağıyla alış veriş halinde olmadığı gerekçesiyle eleştirilmiştir. Adnan Benk'e göre bu şiir kitabıyla Külebi, okuyucusuna basmakalıp ölü bir dünyayı sunmuştur. Ayrıca Benk bu görüşünü kuvvetlendirmek adına kitaptaki şiirlerden birkaç dize ile örnekler de vermiştir.

Bentley, Eric (Çev; Can Yücel); Stringberg'den Bertold Brecht'e Varış; 56; Eylül 1956; 10-27; Makale; Eric Bentley'in *Stringberg'den Bertold'a Varış* başlıklı makalesinin çevirisi bulunmaktadır.

Berk, N. İlhan; Hikâye; 42-43; [1950]; 42-43; Şiir; Şiire konu olduktan sonra yeniden şekillenen bir dünyanın varlığı ele alınmıştır.

Berk, N. İlhan; İçerde Sanat Hareketleri, Dışarıda Sanat Hareketleri; 42-43; [1950]; 63-66; Haber/Yorum; Batıdaki sanat faaliyetlerinden bahsedilen yazıda, gerek tiyatro temsilleri olsun gerekse resim sergileri olsun sanatın çeşitli kollarının halka açık yerlere taşındığı belirtilmiş, sanatın sokağa, halkın içine indirilmiş olması takdir edilmiştir.

Berk, N. İlhan; Ayvaz'ın Kılıcı; 13; Şubat 1953; 38; Şiir; Bir savaş meydanının ele alındığı bir şiirdir.

Berk, N. İlhan; Sait Faik: Yitik Ufuk, Kalem, Ağıt; 27; Nisan 1954; 30-31; Şiir; Sait Faik'in vefatı dolayısıyla duyulan üzüntü işlenmiştir.

Berk, N. İlhan; Bel Canto; 29; Haziran 1954; 21-24; Şiir; Memleketin o zamanki hali, hayatı her yönüyle benimseme, küçük insanın dış dünyaya bakışı etrafında samimi duygularla işlenmiştir.

Berk, N. İlhan; Andersen'i Anı; 32-33; Eylül- Ekim 1954; 16-18; Şiir; Andersen masalları ile dünyanın ne kadar güzel olduğunu öğrenen ve yaşamayı sevmeye başlayan insanlar konu edilmiştir. Andersen masalları ile dünyaya kalan değerler lirik bir eda ile anlatılmıştır.

Berk, N. İlhan; Galata Kulesi; 54; Temmuz 1956; 10-14; Şiir; İlhan Berk'in Ferit Edgü'ye ithaf ettiği bu şiirde şair, Galata kulesinin tarihi geçmişinde kurduğu düşleri tasarlamış ve Galata kulesini dönemindeki mevkii ile kıyas etmiştir.

Berk, N. İlhan; Kırat; 11; Aralık 1952; 10; Şiir; Yaşamayı her şeyin üstünde tutan bir kişinin zihniyeti işlenmiştir.

Berk, N. İlhan; Demircioğlu; 12; Ocak 1953; 26; Şiir; Şairin *Köroğlu Destanı* adlı eserinden bir şiiridir.

Beyaz Perdenin Adamı; Türk Sineması Üzerinde İleri Geri Düşünceler; 52; Mayıs 1956; 54-56; Tenkit; Türk sinemasının düzelmesi problemi üzerinde durulmuş, böyle bir problemin düzelmesi için sinemacılık üzerine iş yapan, filmciliğe para yatırmış iş adamının

menfaatini düşünmemesi ve iyi film yapacak film adamlarının bizzat bu iş adamlarına karşı durumlarını bir yola koymak gerektiği belirtilmiştir. Tüm bunlardan sonra sıra yerli filmlerin estetik hizasının yükselmesi için uğraşılacağı söylenmiştir.

Beyaz Perdenin Adamı; Sinema Basını; 53; Haziran 1956; 71-72; Haber/Yorum; Sinema basınından magazin boyutta çeşitli haberler bulunmaktadır.

Biberi, İ. (Çev; Cavit Yalın); Nöbet; 53; Haziran 1956; 73-76; Hikâye; İ. Biberi'nin *Nöbet* adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.

Bilbaşar, Kemal; Sümbül; 2; 1947; 25-32; Hikâye; Sümbül adlı Yahudi bir ihtiyarın senelerce kirada oturduğu ve hatıralarla doldurduğu evinden atılışı ile son bulan hayatı hikâye edilmiştir.

Bilbaşar, Kemal; Dereboyundaki Gecekondu; 49; Şubat 1956; 11-24; Hikâye; Dereboyunda gecekondu yaptıran bir ağanın rüşvet yoluyla her işini temize çıkartması, bir yandan da gecekonduya ihtiyacı olan evsiz barksız insanların hali anlatılmıştır.

Bilbaşar, Kemal; Şeftaliler; 51; Nisan 1956; 56-64; Hikâye; Şeftali nedir bilmeyen bir köyde şeftali satıldıktan sonra köylüler arasında yaşananlar konu edilmiştir.

Bilbaşar, Kemal; Köye Dönmeden Bir Gün Önce; 61; Şubat 1957; 11-25; Hikâye; Gurbette çalışıp memleketteki sözlüsüyle evlenmek için para biriktiren bir gencin köye dönmeden bir gün önce onun cahil olduğunu anlayan bazı vicdandan yoksun insanlar tarafından kandırılması ve paralarını kaybetmesi konu edilmiştir.

Bilgi; Batıdan Müzik Ve Tiyatro Haberleri; 59; Aralık 1956; 60-62; Haber/Yorum; Batı dünyasından müzik ve tiyatro sanatlarıyla ilgili haberler aktarılmıştır.

Bilgi (Derleyen); Maestro Toscanini; 59; Aralık 1956; 26-27; Haber/Yorum; Başarılı orkestra şefi Maestro Toscanini'nin vefat ettiği haberi verilmiştir. Ayrıca Toscanini'nin mükemmeli arzulayan sanatçı kişiliğinden ve çalışmalarından da bahsedilmiştir.

Bilgi (Derleyen); Batıdan Sanat Haberleri; 60; Ocak 1957; 42-44; Haber/Yorum; Batıdan muhtelif sanat haberleri aktarılmıştır.

Bilgi (Derleyen); Sanat Haberleri; 65; Haziran 1957; 77-78; Haber/Yorum; Sanat dünyasından muhtelif haberler bulunmaktadır.

Birsel, Salâh; Aşk Peşinde; 9-10; Nisan- Mayıs 1948; 13-17; Hikâye; Salâh Birsel'in üslup bakımından günlüklerine benzeyen bir hikâyesidir.

Birsel, Salâh; Kamer Hanımın Bir Üzüntüsü; 45; [1951]; 9; Şiir; Yıllar geçip yaşlandıkça insanın yaşamaya duyduğu isteğin azalması mizahî bir üslupla ele alınmıştır.

Birsel, Salâh; Hüsamettin Bozok İçin Köçekçe; 3; [1952]; 10; Şiir; İlk bakışta hiçbir anlamı olmadığı düşünülen şiir, Salâh Birsel'in kendine has ifade tarzı ile dünya işlerinden bahsetmektedir diyebiliriz.

Birsel, Salâh; Eşeğe Övgü; 7; Ağustos 1952; 11; Şiir; Mizahî bir dille toplumsal gerçekleri ele alan bir şiirdir.

Birsel, Salâh; Kasap Oyunu; 61; Şubat 1957; 18; Şiir; Mizahî bir dille yazılmış bir şiirdir.

Björnson, Björnstjerne (Çev; Ayhan Aksoy); Baba; 18; Temmuz 1953; 30-33; Hikâye; BjörnstjerneBjörnson'ın *Baba* adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.

Boral, Müzeyyen; Arkadaş; 28-29; [1949]; 23-27; Hikâye; İki arkadaşın birbirlerine bekârlıktan dert yanması ve evlenecek doğru düzgün bir kız aramaları konu edilmiştir.

Bozbekiroğlu, Yahya; Kötü Çocuklar İçin Ağıt; 51; Nisan 1956; 41-45; Şiir; Yaramazlık yapan çocukların haylazlıkları ve istekleri konu edilmiştir.

Bozbekiroğlu, Yahya; Çarşafçı Mansur'a Öğüt; 56; Eylül 1956; 52-53; Şiir; Şiirde çarşafçı Mansur adıyla yaratılan kişiye verilmiş öğütler konu edilmiştir.

Brace, Gerald Warner; Deniz Adamı; 37-38; Şubat- Mart 1955; 38-55; Hikâye; Gerald Warner Brace'in *Deniz Adamı* adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Brecht, Bertold (Çev; Adalet Cimcoz); Yaralı Sokrates; 56; Eylül 1956; 30-41; Hikâye; BertoldBrecht'in *Yaralı Sokrates* adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.

Breton, André (Çev; İlhan Berk); Uyanıklar; 19; Ağustos 1953; 26-27; Şiir; AndréBreton'un *Uyanıklar* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Buğra, Tarık; Bir Müsabaka; 8; Eylül 1952; 14; Tenkit; Dil Kurumu'nun çıkardığı derginin, bir hikâye ve deneme müsabakası açtığından bahsedilmiş, Dil Kurumu'nun sade Türkçe çabalayan tavrından şikâyet edilmiş ve müsabakanın jüri üyeleri arasındaki görüş farklılıkları ortaya konulmuştur.

Buğra, Tarık; Beşinci; 15; Nisan 1953; 6-9; Hikâye; Trende yolculuk eden gençlerin kompartımanına gelen başka başka yolcular, bu yolculardan onlarla ahbaplık kurup dünyaya müşterek pencereler açmaya uğraşanlar, sessizce oturup hüzünlüce gidenler ve içkilerine ortak olanlar konu edilmiştir.

Bulosan, Carlos (Çev; Tarık Dursun K.); Kemanın Ettikleri; 41-42; Haziran-Temmuz 1955; 42-48; Hikâye; Carlos Bulosan'ın *Kemanın Ettikleri* adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Bulosan, Carlos (Çev; Tarık Dursun K.); Manuel Amcam; 48; Ocak 1956; 31-37; Hikâye; Carlos Bulosan'ın *Manuel Amcam* adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.

Buyrukçu, Muzaffer Orhan; Bir Avuç Ot; 16; Mayıs 1953; 11-17, 36; Hikâye; Tarlasına yalnız buğday eken ve üretim verimliliği ile uğraşmayıp tembellik eden bir köye Bulgaristan'dan göçüp gelen bir adamın tarlasını iyi sürmesi, mahsulünden iyi para kazanması; ancak köylülerin onu örnek olacağı yerde kıskanmaları ve bu çekememezlik yüzünden göçmenin ardından türlü dedikodular yapmaları anlatılmıştır.

Bükülmez, Yalçın; Bozacı; 13-14; [1948]; 15-17; Hikâye; Kimin nesi olduğunu bilmediği bozacının hususi hayatını merak eden bir mahalle sakininin bozacıyı beklediği bir gün bozacının artık hiç gelmemesiyle hüzünlenmesi anlatılmıştır.

Caldwell, Erskine (Çev; Ayhan Aksoy); Durmadan İlerliyorlardı; 14; Mart 1953; 39-44; Hikâye; Erksine Caldwell'in *Durmadan İlerliyorlardı* adlı hikâyesinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

Caldwell, Erskine (Çev; M. Zeki Gülsoy); Joe Craddock'un İhtiyar Karısı; 1; [1952]; 77-78; Hikâye; ErskineCaldwell'in *Joe Craddock'un İhtiyar Karısı* adlı hikâyesinin tercümesi verilmiştir.

Caldwell, Erskine (Çev; Suat Taşer); Marjorie'nin Evlenmesi; 6; Ocak 1948; 67-74; Hikâye; Erskine Caldwell'in *Marjorie'nin Evlenmesi* adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Caldwell, Erskine (Çev; Y. Çolpan); Hint Kuvvet Şurubu; 10; Kasım 1952; 42-47; Hikâye; Erskine Caldwell'in *Hint Kuvvet Şurubu* adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Caldwell, Erskine (Çev; Y. Çolpan); Hint Kuvvet Şurubu; 11; Aralık 1952; 41-42; Hikâye; Erskine Caldwell'in bir önceki sayıda neşrine başlanan hikâyesi *Hint Kuvvet Şurubu*'nun devamı verilmiştir.

Cendrars, Blaise (Çev; Can Yücel); Acı Söz; 21; Ekim 1953; 28; Şiir; Blaise Cendrars'ın *Acı Söz* adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.

Cendrars, Blaise (Çev; İlhan Berk); TrestleWork; 18; Temmuz 1953; 22; Şiir; Blaise Cendras'ın *TrestleWork* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Ceyhun, Demirtaş; Seni Bir Midye Yedi; 50; Mart 1956; 45-47; Hikâye; Araba tamirciliği yapan bir adamın müşterileriyle olan dialogları ve onlara bakışı hikâye edilmiştir.

Ceyhun, Demirtaş; Gök Çalap'a Yergi; 54; Temmuz 1956; 25-32; Hikâye; Dönemin toplumsal meselelerini ele alan hikâyede, ailelerini kandırıp ahlaksız yollara başvuran gençlerin dramı, işçilerin adalet yoksunluğundan doğan problemleri, sorumlu ve sorumsuz insanların birbirine zıt düzenleri ve tüm bunları gözleyen bilinçli bireyler anlatılmıştır.

Ceyhun, Demirtaş; Babanın Saçları; 66; Temmuz 1957; 21-42; Hikâye; Aile içi ilişkilerin aydınlatıldığı hikâyede anne, baba ve iki erkek çocuktan oluşan dört nüfuslu bir ailenin geçim derdi ile huzursuz yaşamaları, hepsinin zihninde ayrı bir dünya, iç monologları ve aralarındaki diyaloglarla anlatılmıştır.

Cimcoz, Adalet (Derleyen); Brecht Tiyatroda Nasıl Çalışır?; 56; Eylül 1956; 27-29; İnceleme; Ünlü rejisör Brecht'in tiyatrodaki nasıl çalıştığı, oyuncularını ne şekilde yetiştirdiği ve oyuncularıyla arasındaki dialogun nasıl olduğu üzerine yazılmış bir yazıdır.

Cocteau, Jean (Çev; İlhan Berk); İsimli; 28; Mayıs 1954; 25; Şiir; Jean Cocteau'nun bir şiirinin çevirisi verilmiştir.

Cotter, Joseph Seamon (Çev; Suat Taşer); Ya Sen Ne Diyeceksin?; 48; Ocak 1956; 20; Şiir; Joseph SeamonCotter'in *Ya Sen Ne Diyeceksin* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Cumalı, Necati; Güvercinler; 5; Aralık 1947; 35-46; Hikâye; Osman adındaki bir çocuğun kendi nazarıyla, muhayyilesiyle aklının erdiği kadar dünyayı nasıl algıladığını konu alan bir hikâyedir.

Cumhuriyet Gazetesi; Kendi Kendimizi Tenkid: Sessiz, Sedasız; 59; Aralık 1956; 47; Deneme; O dönem için memleketin sanatkârlarına sahip çıkmaması eleştirilmiştir.

Cummings, E. E. (Çev; Aslan Ebiri); Buffalo Bill; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 62; Şiir; E. E. Cummings'in *Buffalo Bill* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Cuney, William (Çev; Can Yücel); Aynasızlık; 44; [1951]; 35; Şiir; William Cuney'in *Aynasızlık* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Cüceoğlu, İbrahim; Düşündüğüm Kadın; 15; Nisan 1953; 7; Şiir; Kişinin hayalinde canlanan bir kadın tasvir edilmiştir.

Cüceoğlu, İbrahim; Yalnızlık; 23; Aralık 1953; 42-43; Şiir; İnsanlardaki yalnızlık fikrini işleyen bir şiirdir.

Çağlar, E. Ayhan; Veda'lardan Birinde; 39-40; Nisan- Mayıs 1955; 48-50; Şiir; Yüz kadar kitapta toplanan ve Hintlilerin eski din kitabı olan "*Veda'lar*"dan lirik bir ifadeyle bahseden bir şiirdir.

Çağlar, E. Ayhan; Kötü İlgilerin Gidişi; 49 ; Şubat 1956; 24; Şiir; Kötülüğün gittikten sonra ardında bıraktığı hüznü kalıntılar ve anıların izlerini silmeye çalışmak anlatılmıştır.

Çağlar, E. Ayhan; Kurtulamayan; 49; Şubat 1956; 24; Şiir; Tutkuları sıcak karşılamak, kader yerine istekleri yaşamak anlatılmıştır.

Çağlar, E. Ayhan; Anahtarlar; 51; Nisan 1956; 51; Şiir; II. Yeni şiiri tarzında yazılmış bir şiirdir.

Çağlar, E. Ayhan; Bir Korku Temi Üzerine Benzerlikler; 51; Nisan 1956; 51; Şiir; II. Yeni şiiri tarzında yazılmış bir şiirdir.

Çağlar, E. Ayhan; Bir Ölü Macar Cambaz; 52; Mayıs 1956; 33; Şiir; II. Yeni şiiri tarzında yazılmış bir şiirdir.

Çağlar, E. Ayhan; Boşluktaki Aptal; 54; Temmuz 1956; 20-21; Şiir; Boşlukta olduğunu hisseden bireyin iç dünyasında kendisi için biçtiği süreçler, kime isyan ettiğini bilmeden kopan fırtınaları ele alınmıştır.

Çağlar, E. Ayhan; Sentez; 55; Ağustos 1956; 35; Şiir; İki ayrı mekânın ve insanların bir kitap vesilesiyle sentezi yapılmıştır.

Çağlar, E. Ayhan; İskambil; 55; Ağustos 1956; 35; Şiir; İkinci yeni şiiri tarzında yazılmış bir şiirdir.

Çağlar, E. Ayhan; Beyaz Rus Kadın; 56; Eylül 1956; 51; Şiir; Sürrealizmi çağrıştıran bir kurguyla yazılmış olan şiirde beyaz bir Rus kadın ve bulunduğu şehir ve sokaklarda olup bitenler anlatılmıştır.

Çağlar, E. Ayhan; Acıların Dindirici Tanrısı; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 43-45; Hikâye; Dış dünyanın karanlık bir bakış açısıyla gözlemlenerek yazıldığı bu hikâyede, ölüm konusu üzerinde sürrealist bir kurgu söz konusudur.

Çağlar, E. Ayhan; Yaşama Sevinci; 61; Şubat 1957; 56-62; Hikâye; Tabut işçiliği yaparak evini geçindirmeye çalışan bir babanın, savaş bittikten sonra kimse ölmek

istemediği için tabut yapıp para kazanamaması ve ailesini yoksul bir duruma getirmesi anlatılmıştır.

Çağlar, E. Ayhan; Gül Ağacından; 62-63; Mart- Nisan 1957; 43-47; Hikâye; Dış dünyanın kendinde bıraktığı izlenimleri zihninde şekillendiren bir adamın dalgınlığı esnasında kulağına çalınan bir melodinin peşinden gitmesi konu edilmiştir.

Çal, Kemal; Saman Topları; 5; Aralık 1947; 47-56; Hikâye; Kendisini bırakıp gidecek olan sevgilisinin ardından yalnızlık derdiyle başa çıkmanın yollarını arayan bir adamı her türlü tahassüsünü konu alan bir hikâyedir.

Çal, Kemal; Yolculukta; 5; [1952]; 34; Anı; Esendal'ın Türk edebiyatı tarihindeki mahiyetinden bahsedilmiştir.

Çandarlı, Emel; Günahsız Kadın; 3; Ekim 1947; 44-47; Hikâye; Bir kadının rüyasında yaşattığı arzularını, gerçek hayattan esirgeyerek günahsızca yaşaması konu alınmıştır.

Çapan, Cevat; Andante; 14; Mart 1953; 30; Şiir; İç dünyasını tabiat varlıkları yardımıyla somutlaştırarak ifade eden bireyin anlatıldığı bir şiirdir.

Çapan, Cevat; Üçüncü Mektup; 16; Mayıs 1953; 34; Şiir; Sevdâ mahmurluğu içinde beklenen bir Eylül akşamı anlatılmıştır.

Çapek, Karel; En Büyük Panayır; 49; Şubat 1956; 25-28; İnceleme; Yazı, KarelÇapek'in mizahını gösteren ve İngiltere üzerine yazılmış mektuplarını bir araya toplayan *İngiltere Mektupları* adlı eserinin Paris'te çıkan Fransızca çevirisinden alınmıştır. Avustralya'daki Wembley panayırı tasvir edilmiş, yazar gözlemlerini şahsî görüşleriyle aktarmıştır. Panayırı "*ticaret eşyası bolluğu*" olarak nitelendirmiş, panayırın ruhsuzluğunu, ticarî kaygısını, insansızlığını, maddeciliğini eleştirmiştir.

Çaplı, Erdoğan; Geçen Ayın Solist Konserleri; 10; Kasım 1952; 30-32; Haber/Tenkit; Solistlerin verdiği konserler duyurulmuş ve bu konserler hakkındaki düşünceler açıklanmıştır.

Çavdar, Tevfik; Varlık Sanat Tekeli; 62-63; Mart- Nisan 1957; 23-27; Tenkit; Varlık dergisinin ülkede bir yayıncılık tekeli kurmaya çalışması açıklanmış ve eleştirilmiştir.

Çavdar, Tevfik; Bay Yaşarın Düşünceleri; 64; Mayıs 1957; 31-39; İnceleme; Yaşar Nabi Nayır'ın çeşitli dergilerde ve gazetelerde yayınlanmış hikâye sanatı ve dönemin sanat anlayışı üzerine yazdığı yazılar aktarılmış ve bu yazılarda kendisiyle ne denli çeliştiği ve içten pazarlıklı olduğu söylenen durumu açıklanmıştır.

Çavdar, Tevfik; Nezihe Meriç'in Evreni; 64; Mayıs 1957; 51-58; Makale; Nezihe Meriç'in hikâyelerini yaratan evreni hakkında yazılmış bir yazıdır. Meriç'in *Bozbulanık* ve *Topal Koşma* adlı eserlerindeki hikâyelerde dikkati çeken kadın problemleri ve huzursuzluk meselesi üzerinde durulmuş, bu huzursuzluğu sebepleri incelenmiştir.

Çavdar, Tevfik; Bir Çözümleme Denemesi; 65; Haziran 1957; 29-43; Makale; Orhan Kemal'in beş romanı ve altmış yedi hikâyesinin toplumbilimsel açıdan incelendiği bir

makale yazısıdır. Makalede estetik çözümlemeye yalnızca değinilmiş, toplumbilimsel çözümleme esas alınmıştır. Toplumbilimsel çözümleme, Orhan Kemal'in eserlerindeki ortam ve bu ortama uygulanan tipler olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Çavdar, Tefvik; Tarık Dursun'un Aile Evi; 66; Temmuz 1957; 50-54; Tenkit; Tarık Dursun K.'nın *Hasangiller* adlı hikâye kitabından tipleri oluşturan kadro sosyal ortamları itibariyle incelenmiş ve eser bu yönde değerlendirilmiştir.

Çelikman, Mehmet Günfer; Burası Cankurtaran; 53; Haziran 1956; 50-55; Hikâye; Bir talihsizlik sonucu hapse düşen adamın özgürlüğüne kavuştuktan sonra kendisine kalan hayatın değişmiş olduğunu görmesi, nereye gideceğini, ne yapacağını bilememesi konu edilmiştir.

Çelikman, Mehmet Günfer; Bekleyiş; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 47-59; Hikâye; Hayattan kendisi için umudunu kesmiş; fakat başka insanlara yardım için uğraşan orta yaşlı bir bekâr bir kadının kendi yalnızlığı içinde yaşadığı yükleri kaldıramayıp her defasında ölmek yerine bir defa gerçekten ölmek üzere bekleyişi anlatılmıştır.

Çelikman, Mehmet Günfer; Bir Ölü Vardı; 61; Şubat 1957; 34-42; Hikâye; Bir adamın beynindeki tümör ve ölüme adım adım yaklaşması kendi zihnindeki senaryo ve iç ve dış organların kişileştirilmesi ile anlatılmıştır.

Çelikman, Mehmet Günfer; On Üçüncü Kişi; 65; Haziran 1957; 53-71; Hikâye; İki genç arkadaşın hikâyesi anlatılmıştır. Gençlerden biri her şeyi iç dünyasında sorgulayıp dışına yansıtmadan yaşarken diğeri hayata olan öfkesini en sonunda belli etmeyi tercih etmiştir. Öfkesini belli eden gencin hayattan intikam almayı istemesinin sebepleri anlatılmış, böylelikle hayatın çıplak gerçekleri ve bu gerçeklerin bireyin iç dünyasında yarattığı fırtınalara da değinilmiştir.

Çelikman, Mehmet Günfer; Hüzün Lambada Değildi; 48; Ocak 1956; 10-14; Hikâye; Dağ evine kurulan bir kampta kırk senelik öğretmen olan yetmiş yaşındaki bir kadının kahkahalarında ve gülüşünde gizli kalmış diri kadınlığı ve bir çocuğun buna dikkat etmesi anlatılmıştır.

Çelikman, Mehmet Günfer; Vicdan Pazarı; 54; Temmuz 1956; 41-47; Hikâye; Hikâyede vicdanını konuşturan bir adamın etrafında gelişen olayları sorgulaması, yorumlaması ele alınmış ve haklı haksızdan doğru yanlıştan ayırt edilmiştir.

Çıtanak], Bumin Gaffar; Yitik Bir Şey; 43-44; Ağustos- Eylül 1955; 38-43; Hikâye; Kazması küreğiyle yaşayan işçinin yine kazması küreğiyle haksızlığa göğüs germesi konu edilmiştir.

Çıtanak], Bumin Gaffar; Kahırlı Kahverengi; 47; Aralık 1955; 15-18; Hikâye; Bir kadının âşık olduğu adamın eski sevgilisini kıskanması ve iki sevgilinin aralarındaki dialoglar hikâye edilmiştir.

Çıtanak], Bumin Gaffar; Öylesine –İ; 51; Nisan 1956; 10-18; Hikâye; Yatılı okulda okuyan bir çocuğun uykusunda altına kaçırması ve bunu bilen diğer çocukların onunla alay

etmesi, zamanla bu alaylara çocuğun alışması ve kendi dünyasında yaşamaya başlaması anlatılmıştır.

Çıtanak], Bumin Gaffar; Öylesine –II; 51; Nisan 1956; 18-25; Hikâye; Geceleri uykusunda altına kaçırın çocuğu mazlum olduğu için okulun güçlü çocuklarından birkaçının korumak istemesi, onu adam etmeye çalışmaları ve buna karşılık çocuğun içine bir güven gelmesi, altına kaçırmamak için çabalaması anlatılmıştır.

Çıtanak], Bumin Gaffar; Öylesine –III; 51; Nisan 1956; 25-35; Hikâye; Altına kaçırın çocuğu koruyan diğerk arkadaşın, onu bir kadına götürmeye karar verdiğı, böylelikle çocuğun artık altına kaçırmayacağı, çocuğun cesaret ile korku duyguları arasında gidip gelmesi anlatılmıştır.

Çıtanak], Bumin Gaffar; Yedinci Günlerden Biri; 54; Temmuz 1956; 52-63; Hikâye; Bir mahallede her haftanın Pazar günü, belaya susamış insanların yaşadıkları olaylardan biri konu edilmiştir. Çocuğunun okul taksidini yetiştirmeye çalışan bir baba ve usulsüz işlerle meşguliyeti, erkekliğini ispat etmek isteyen adamların topladığı bir kerhane, kerhanenin içinde benliğini yitirmiş kadınlar ve bu kadınlar yüzünden başlarına türlü belalar açılan adamlar aynı mahallenin savruk yaşantısını yansıtmıştır.

Çiyiltepe, Asaf; Sevi İçin Üç Sokak; 64; Mayıs 1957; 72-73; Şiir; Şiirde Karanfil sokağı, Fatih caddesi, Ordener sokağı şeklindeki üç yer ve bu üç yerin hissettirdikleri ayrı ayrı anlatılmıştır.

Çiyiltepe, Asaf; Anlamadığın; 65; Haziran 1957; 74; Şiir; Asal Çiyiltepe'nin ödöl alan şiiri bulunmaktadır.

Dağlarca, Fazıl Hüsnü; Karanlık Ve Yokluk İçindeydik; 42-43; [1950]; 9; Şiir; Şairin *İstiklal Savaşı* adlı eserinden bir şiiridir.

Dağlarca, Fazıl Hüsnü; Ölçülmüş; 44; [1951]; 17; Şiir; Canlı bir insan ile cansız bir insanın hayattan çıkardıkları anlam arasındaki fark ele alınmıştır.

Dağlarca, Fazıl Hüsnü; Yaşamak; 47; [1951]; 13; Şiir; Tabiatın sonsuzluğunda iç benin sesi aranmış, varlık meselesi ele alınmıştır.

Dağlarca, Fazıl Hüsnü; Üstüne; 1; [1952]; 41; Şiir; Şair; dünya aç ve perişan bir haldeyken kendi halinde mutlu mesut yaşayan duyarsız bahtiyar insanları eleştirmektedir.

Dağlarca, Fazıl Hüsnü; Akdeniz III; 2; [1952]; 47; Şiir; Şair, tabiat veya dış dünya karşısındaki duruşunu ve tabiatın kendi varlığı ile olan münasebetini işlemiştir.

Dağlarca, Fazıl Hüsnü; Akdeniz IV; 3; [1952]; 33; Şiir; Kozmik âlem ver yeryüzünün lirizm ve sembolizm ile işleniş görölmektedir.

Dağlarca, Fazıl Hüsnü; Akdeniz V; 4; [1952]; 9; Şiir; Şiirin belirgin temaları, varlığın idraki, yeryüzü, şairin kendi şahsiyetini bulduğu kozmik âlem ve aşktır.

Dalsar, Fahri; Memduh Şevket'in Bir Yazısı; 5; [1952]; 34-36; Anı; Esendal'ın bir yazısı üzerine yaşananlardan ve Esendal'ın kişiliğinden bahsedilmiştir.

Damar], Arif İbrahim; Ağır; 60; Ocak 1957; 28; Şiir; Sözün üstünde ağır bir şeyin varlığı konu edilmiştir.

Damar], Arif İbrahim; Ölçü; 56; Eylül 1956; 9; Şiir; Şiirde insanların yüreğindeki sevgiyi belirlemek için sevgi bazı büyük değerler ve simgelerle kıyaslanmış; ancak bu sevginin tarifsiz de olabileceği ifade edilmiştir.

Daventry, L. J. (Çev; Suat Taşer); Sanatkâr Ve Gelecek Yıllar; 18-19; 1949; 63-71; Hikâye; L. J. Daventry'nin *Sanatkâr Ve Gelecek Yıllar* adlı hikâyesinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

Day, Clarence (Çev; Suat Taşer); Babam Ve Sevgili Halısı; 26; Mart 1954; 42-48; Roman; Clarence Day'in *Babam Ve Sevgili Halısı* adlı romanından bir parçanın çevirisi verilmiştir.

Deligönül, Mehmed; Minnacık; 19; Ağustos 1953; 10; Şiir; Davullu zurnalı bir düğün ve yüreği minnacık bir gelin anlatılmıştır.

Deligönül, Mehmet; Hürriyet Şiiri; 20; Eylül 1953; 18; Şiir; Teması Anadolu toprakları ve insanı olan bir şiidir.

Deligönül, Mehmet; Nuri Beyin Kahvesi; 22; Kasım 1953; 18; Şiir; Üç dizeden oluşan bir şiidir.

Denizli, Ayten; Bir Sual; 17; Haziran 1953; 28; Şiir; Beş dizeden oluşan bir şiidir.

Dickinson, Emily (Çev; Füzûzan Selçuk); Sonbaharda Gelecek Olsam; 37-38; Şubat- Mart 1955; 66; Şiir; Emily Dickinson'ın *Sonbaharda Gelecek Olsam* adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.

Dickinson, Emily (Çev; Füzûzan Selçuk); Ben Ölümü Bekleyemediğim için; 37-38; Şubat- Mart 1955; 67; Şiir; Emily Dickinson'ın *Ben Ölümü Bekleyemediğim İçin* adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.

Dil, Şahinkaya; Aynalı Dünya; 31; Ağustos 1954; 47; Şiir; Sevdalı bir adamın fingerdek bir kadını vurmasından bahseden bir şiidir.

Dil, Şahinkaya; Yaşamak Güzel Şey; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 37; Şiir; "*Dayanılmaz bir yaşama sevinci gırtlığıma sarıldı*" dizesinin tekrar edilmek suretiyle vurgulandığı ve diğer dizelerde bireyin kendini teskin ederek yaşamanın güzel olduğunu anlattığı bir şiidir.

Dil, Şahinkaya; Garipsi Düşünceler; 47; Aralık 1955; 40-41; Şiir; Garip düşüncelerin anlatıldığı bir şiidir.

Dil, Şahinkaya; İpek Böceği; 48; Ocak 1956; 42; Şiir; İpek böceğinin oluşumu ve ipek böceği işçiliği lirik bir eda ile işlenmiştir.

Dil, Şahinkaya; Sarhoşum...; 51; Nisan 1956; 29; Şiir; Sarhoş bir haldeyken karısının kalbine bıçağı saplayan bir adamın iç dünyası konu edilmiştir.

Dilligil, Turhan; Ankara Ve İstanbul Temsillerine Toplu Bir Bakış; 1; [1952]; 68-72; Tenkit; Ankara'daki Opera'da oynanmış Puccini'nin *Tosca*'sı, Büyük Tiyatro'da oynanmış

Miras dramı ve Küçük Tiyatro'da oynanmış *Kadının Fendi* komedisi değerlendirilmiştir. İstanbul'daki diğer temsilleri de ele alan Dilligil oyuncuların sanatlarına da değinmiştir.

Dilligil, Turhan; Mevsim Başında Devlet Tiyatrosu: Fatih, Şemsiyeli Adam, Derin Mavi Deniz; 20; Eylül 1953; 34-37, 41-43; Tenkit; Ankara'daki Büyük ve Küçük tiyatrolarda hangi günlerde temsil olduğu belirtilmiş, Devlet tiyatrosunun kış aylarında temsillerini artıracağı yerde azalttığı vurgulanmıştır. Devlet tiyatrosunda oynanan *Fatih*, *Şemsiyeli Adam* ve *Mavi Deniz* adlı piyesler hakkında bilgiler verilmiştir.

Dilligil, Turhan; Eugene O'Neill'in Ölümü; 22; Kasım 1953; 35-38; Makale; Dram sanatının başarılı yazarı Eugene O'Neill'in ölümü üzerine onun hayatını ve sanatçılığını ele almış bir yazıdır.

Dilligil, Turhan; Güzel Helena Sahneye Çıktı; 23; Aralık 1953; 41-44; Tenkit; Selahattin Batu'nun yunan mitologyasından çıkardığı eser olan Güzel Helena adlı oyunun başarı ile oynandığından ve oyuncularından bahsedilmiştir.

Dinç, Güney; Vital; 53; Haziran 1956; 63; Şiir; Üçüncü ülke insanların sömürgeleşmiş dünya düzeni içinde hor bir şekilde kullanılması konu edilmiştir.

Diniz, Saadet; Mesleğe Giriş; 9-10; Nisan- Mayıs 1948; 19-23; Hikâye; Gazete satma isteğiyle dolan küçük bir çocuğun izlediği diğer gazeteci çocuklardan birinin ona da görev vermesiyle canlanan hayatı konu alınmıştır.

Dino, Güzin; Bir Konferans Dolayısıyla; 22; Kasım 1953; 14; Tenkit; Fransız Yazarlar Cemiyetinin Başkanı olarak M. Vialar bir konferansta çok sathî beylik, iptidai birtakım sözlerle dinleyicilerini oyaladığı için eleştirilmiştir.

Dirikolu, Beşir; Büyük Öldürü; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 70-71; Şiir; Ölümün mizahî bir dille ele alındığı bir şiirdir.

Doyran, Turhan; Garip Sokak; 8; Eylül 1952; 11; Şiir; Yolu denize çıkan garip bir sokağın hikâyesi konu edilmiştir.

Doyran, Turhan; Aubervilliers Ve Birkaç Söz; 14; Mart 1953; 42; Tenkit; Jacques Prévert'in sanatta izlediği yol ve sanata kazandırdıklarından bahsedilmiştir.

Duru, Orhan; Küçük Sinekler; 28; Mayıs 1954; 17-19; Hikâye; Küçük sinekler yüzünden zor anlar yaşadığını anlatan bir adamın bu derdin kasabalı tarafından da çekiliyor olduğunu öğrenmesi ve o kadar yıldıdığı sineklerden kurtulmak istediği halde kasabalıyı ortak hareket etmeye teşvik ettiği için memnun olması konu edilmiştir.

Duru, Orhan; Dalga; 29; Haziran 1954; 25-27; Hikâye; Hayatı ve içinde bulunduğu durumları dalgaya alan bir gencin arkadaşlarıyla yaptığı sıradan sohbetler hikâye edilmiştir.

Duru, Orhan; İki Bilinmeyenli; 30; Temmuz 1954; 36-38; Hikâye; Bilmediğinin farkında olmadığı bir şeyi daha sonra öğrendiğinde onu bir başkasına anlatırken dalga geçercesine bilgiçlik taslayan bir gencin anlatıldığı bir hikâyedir.

Duru, Orhan; Herhangi Bir Şey; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 20-23; Hikâye; Yakın arkadaşların toplandığı bir evde yapılan yüzeysel muhabbetler konu edilmiş, bu

muhabbetlerin birinde ise yağmurun maddesel sebebi ve yağmurun insan içinde yarattığı manevî duygu arasındaki fark vurgulanmıştır.

Duru, Orhan; Yarı Yarıya; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 36-38; Hikâye; Bir insanın yaşama isteği ve ölüm arasında gidip gelişi, öldükten sonra diğer insanlara bakışı ve onları yorumlayışı konu edilmiştir.

Duru, Orhan; Maskeli Balo; 62-63; Mart- Nisan 1957; 26-28; Tenkit; Özcan Ergüder'in *Maskeli Balo* adlı eserindeki hikâyeleri ve bu yolla sanatçının edebî kişiliği değerlendirilmiştir.

Duru, Orhan; Dörtte Bir; 64; Mayıs 1957; 66-74; Hikâye; Bir gencin kalacak yere ihtiyacı olması sebebiyle eski bir arkadaşının evine gidip ondan oda istemesi, arkadaşının evine gittiği için huzursuzlaşması ve kendini çaresiz hissetmesi ve bu çaresizliğe eklenen bir de yorgunluğu anlatılmıştır.

Duvernois, Henry (Çev; Cahit Sıtkı Tarancı); İtiraf; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 22-25; Hikâye; Henry Duvernois'in *İtiraf* adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.

E. Ü.; İsimsiz; 18; Temmuz 1953; 32-33; Haber/Yorum; Ressam Urallı'nın sanat hayatına tekrar dönerek aldığı eğitimler ile Ankara'da hususî atölyesini açtığı duyurulmuştur.

Ebiri, Aslan; Otobüste; 51; Nisan 1956; 52-55; Hikâye; Yaşlılarla dolu olan bir otobüste evine kadar oturarak yolculuk eden bir gencin ayaktaki yaşlılara yer vermek istememesi, onların ise sürekli gençten yer ister bir eda ile gence bakış atmaları konu edilmiştir.

Ebiri, Aslan; Ölürken Ağlayabilmek; 52; Mayıs 1956; 10-13; Hikâye; Ölüm döşeğindeyken yaşanan ritüelleri kırmak, hayatın acısını hayatta kalacak olanlardan çıkarmak ve yeryüzünden göçüp gitmek konu edilmiştir.

Ebiri, Aslan; Ellerden; 55; Ağustos 1956; 55-61; Hikâye; Aklını yitirmeye başlayan bir gencin hikâyesi anlatılmıştır. Genç, ellerinin iradesi dışında hareket ettiğini görmeye başlamış, onları kesmeye çalışmıştır. Sol elini kestiği halde diğer eli onu boğmaya fırsat bulmuştur ve böylelikle gencin delirmesiyle kendini boğup öldürmesi ile hikâye son bulmuştur.

Ecevit, Bülent; Amerikan Elişleri; 12; Ocak 1953; 23-24; Haber/Yorum; Ankara'da açılmış bir Amerikan Elişleri Sergisi duyurulmuştur. Amerika'ya göç eden insanların yeni bir millet meydana getirip ortak bir gelenek kurmaya başladıkları ve Amerikan elişinin tarzı ile halka yakınlığı da belirtilmiştir.

Ecevit, Bülent; Türk- Yunan Şiiri; 12; Ocak 1953; 29; Şiir; Türk ile Yunan milletin kardeş milletler olduğunu vurgulayan bir şiirdir.

Ecevit, Bülent; Orhan Burian'ın Ardından; 14; Mart 1953; 37-38; Tenkit; Orhan Burian'ın ölümü ardından yazılmış bu yazıda, onun başarıyla sürdürdüğü eğitim ve öğretim hayatından, Türk sanat hayatına ve Türk edebiyatına verdiği emeklerden, sağlam bir

karaktere sahip oluşundan bahsedilmiş ve genç yaşındatoprağa karışmasından dolayı duyulan üzüntü belirtilmiştir.

Ecevit, Bülent; Uçan Daireler; 17; Haziran 1953; 38-39; Şiir; Sonsuzluk ve yalnızlık temaları etrafında varlık meselesi sorgulanmıştır.

Ecevit, Bülent; Bach Sonatı; 19; Ağustos 1953; 14; Şiir; Sevdiğine kavuşamamanın verdiği acıya rağmen aşkını yaşatma arzusu içinde olma hali yansıtılmıştır.

Ecevit, Bülent; İki Yüzlü Adam; 21; Ekim 1953; 17; Şiir; Bir yüzü işle güçle uğraşan diğer yüzü hayatın tadını çıkaran bir adamın anlatıldığı bir şiirdir.

Ecevit, Bülent; Göçmen; 25; Şubat 1954; 25; Şiir; Memleketinde göçmen bir kuş gibi oradan oraya uçan bir kişinin hali tasvir edilmiştir.

Ecevit, Bülent; Sonra; 16; Mayıs 1953; 22; Şiir; Başlanan bir hikâyenin nerede biteceği üzerine karar vermeye çalışmak ele alınmıştır.

Eisenstein, Sergei (Çev; Can Yücel); Armut Bahçesinden Gelen Gözbağıcı; 60; Ocak 1957; 20-27; Tenkit; Sergei Eisenstein adlı yönetmenin *Armut Bahçesinden Gelen Gözbağıcı* adlı tenkit yazısının Türkçe'ye çevrilmiş metni bulunmaktadır.

Eliot, T. S. (Çev; Aslan Ebiri); Çorak Ülke; 52; Mayıs 1956; 57-58; Şiir; T. S. Eliot'un *Çorak Ülke* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Eliot, T. S. (Çev; Aslan Ebiri); Rüzgârlı Bir Gece Üstüne Rapsodi; 54; Temmuz 1956; 23-24; Şiir; T. S. Eliot'un *Rüzgârlı Bir Gece Üstüne Rapsodi* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Eliot, T. S. (Çev; Aslan Ebiri); Üç Müneccimin Yolculuğu; 59; Aralık 1956; 8-9; Şiir; T. S. Eliot'un *Üç Müneccimin Yolculuğu* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Eliot, T. S. (Çev; Tektaş Ağaoğlu); Pencerede Sabah; 48; Ocak 1956; 40; Şiir; Eliot'un *Pencerede Sabah* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Eloğlu, Metin; FantiriFitton; 9; Ekim 1952; 26; Şiir; Reji yollarında gençliğini harcayan kızlar konu edilmiştir.

Eloğlu, Metin; Yavuklu; 11; Aralık 1952; 15; Şiir; Sevgilisi barış, hürriyet ve şiir olan kişinin sesi duyulmaktadır.

Eloğlu, Metin; Allah'ın Bildiği; 12; Ocak 1953; 30-33; Hikâye; Hikâyeye konu edilen yoksul adamda eğer bir gün para olursa adamın ne savurganlıklar edip ne hovardalıklarla uğraşacağı anlatılmış, hikâyenin en sonunda Allah biliyor da adama para vermiyor sonucuna ulaşılmıştır.

Eloğlu, Metin; Kısa Günün Kârı; 21; Ekim 1953; 10; Şiir; Geçirdiği bir günde yanına kâr kalan şeylerden bahseden bir adamın konu edildiği bir şiirdir.

Eloğlu, Metin; Düttürü Leylâ; 23; Aralık 1953; 36; Şiir; Bir kadının ne güzelliğine ne de aşkına aldanmadan onu sadece parası için alan bir adam konu edilmiştir.

Eloğlu, Metin; Gurbetelde Her Akşam; 24; Ocak 1954; 6-12; Hikâye; İstanbul'da gurbet hayatı yaşayan bir adamın başından geçenleri anlattığı bir hikâyedir.

Eloğlu, Metin; Enayilik; 25; Şubat 1954; 33-39; Hikâye; Âşık olmamak için direnen bir gencin günün birinde gönlü hovarda bir kıza âşık olması, ona hayatından sekiz ayını feda etmesi; fakat sonunda kızıdan ayrılıp başka bir kadınla evlenmesi ve sade bir hayat sürdürmesi konu edilmiştir.

Eloğlu, Metin; Eloğlu; 27; Nisan 1954; 22; Şiir; Metin Eloğlu'nun kendi soyadını çıkış noktası eloğluna yazdığı bir şiiridir.

Eloğlu, Metin; Erkenci; 49; Şubat 1956; 9; Şiir; İşine gücüne erken vakitte başlamayı seven biri tasvir edilmiştir.

Eloğlu, Metin; Toprak; 53; Haziran 1956; 25; Şiir; Toprağı menfaatleri uğruna kullanan, toprağın üzerinde yaşayan insanı hor gören, bağımsızlığına dış bileyen çıkarıcılar hicvedilmiştir.

Eloğlu, Metin; To Be Or Not To Be; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 10; Şiir; Konusu toplumsal düzeni bozan sınıfsal farklılıklar ve ülkedeki okuryazar azlığı olan bir şiirdir.

Eloğlu, Metin; Daha Neler; 61; Şubat 1957; 27; Şiir; Baharın gelmesiyle tabiatın uyanışına engel olmak konu edilmiştir.

Eloğlu, Şükrü; Bir; 62-63; Mart- Nisan 1957; 51; Şiir; Şiirde yalnızlık ve acı çekme duyguları tabiatın varlığıyla canlandırılmıştır.

Eluard, Paul (Çev; Cahit Sıtkı Tarancı); Saatlerim; 10; Kasım 1952; 23; Şiir; Paul Eluard'ın *Saatlerim* adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.

Eluard, Paul (Çev; Fuat Pekin); Kırık Ayna; 42-43; [1950]; 59; Şiir; Paul Eluard'ın *Kırık Ayna* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Eluard, Paul (Çev; Fuat Pekin); Metruk Şato; 42-43; [1950]; 59; Şiir; Paul Eluard'ın *Metruk Şato* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Eluard, Paul (Çev; Nermin Pekin); Serbest Eller'den, İğne Ve İplik, Rüya; 9; Ekim 1952; 19; Şiir; Paul Eluard'ın şiirlerinin çevirisi verilmiştir.

Eluard, Paul (Çev; Nermin Pekin); Şehvet; 11; Aralık 1952; 27; Şiir; Paul Eluard'ın *Şehvet* adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.

Eluard, Paul (Çev; Nermin Pekin); O'dur; 12; Ocak 1953; 31; Şiir; Paul Eluard'ın *O'dur* adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.

Eluard, Paul (Çev; Nermin Pekin); Okumak; 14; Mart 1953; 47; Şiir; Paul Eluard'ın *Okumak* adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

Eluard, Paul (Çev; Nermin Pekin); Sükût Kuleleri; 15; Nisan 1953; 39; Şiir; Paul Eluard'ın *Sükût Kuleleri* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Emek, Reşat Cemal; Beşik; 1; [1952]; 31; Şiir; Şair, kendine has ses ve söyleyiş tarzıyla bir beşik gibi sallanan zihninin çalkantısını, dış dünyayı algılayışını, "sallanıyor" eyleminin çoğunluk tekrarıyla ifadeye çalışan bir şiir kaleme almıştır.

Engin, Sabahattin; Bizim Köyün Alisi; 11-12; Haziran-Temmuz 1948; 43-52; Hikâye; Köyüyle ve sahip olduklarıyla yetinen iyi yürekli ve ahlâklı bir köylünün gurbet yerde yaşadıkları ve köyüne döndükten sonraki sevinci konu edilmiştir.

Erbay, Rauf; Yokuş; 6; Ocak 1948; 13-19; Hikâye; Genç bir postacının bir gün yokuşun tepesindeki köşke mektup götürdüğünde köşkte gördüğü genç kıza âşık olması ve devamında gelişen olaylarla yokuşun ilgisini konu alan bir hikâyedir.

Erbay, Rauf; Son Tren; 11-12; Haziran-Temmuz 1948; 17-25; Hikâye; Son trenin hareket etmesine yakın trende olup biten genel haller ve yolculardan birkaçının hayat hikâyelerini konu alan bir hikâyedir.

Erbil, Leylâ; Uğraşsız; 53; Haziran 1956; 10-12; Hikâye; Sahilde güneşlenen bir kadının dişi özelliğinden dolayı yanındaki erkeğin ona olan davranışlarını farklılaştırması, kadının bundan rahatsız olması; ancak sesini çıkarmayıp düşüncelere dalması anlatılmıştır.

Erdinç, Fahri; Afili; 1; 1947; 22-26; Hikâye; Usta ile çırağı kandil günü içip çok sevdikleri köpeklerinin yavrusunu gece vakti arabayla kazara ezerler. Kabahatlerini ne çeşit ibadetle örteceklerini düşünün iki adamın hali mizahî bir şekilde hikâye edilmiştir.

Erdinç, Fahri; Yeşil Banknot; 2; 1947; 33-41; Hikâye; Birbirlerini çocukluktan itibaren tanıyan biri erkek, diğeri kız iki gencin zaman geçtikten sonra bir yeşil banknot vasıtasıyla aralarındaki münasebetin nasıl geliştiği hikâye edilmiştir.

Erdinç, Fahri; Devrek No.1; 4; Kasım 1947; 31-46; Hikâye; Hüküm giymiş seksen sekiz adamın hapishane duvarları arasında beraberce geçen günleri, ayrı ayrı hayat hikâyeleri ve bu mahkûmlardan birkaçının vurgulanan insanî yanları etrafında şekillenmiş bir hikâyedir.

Erdinç, Fahri; Kırmızı Ampul; 6; Ocak 1948; 21-28; Hikâye; Kenar mahalle insanının memuriyet derdine düşmediğini, iş güc ayırt etmeden çalıştığını, karın tokluğundan başka derdinin olmadığını göstermeye çalışan bir hikâyedir.

Erdinç, Fahri; Fes; 8; Mart 1948; 7-13; Hikâye; İnsanoğlunun farkında olmadan alıştığı şeyler, ellerinden alınmaya çalışıldığında kişi tarafından nasıl kıymet kazanır konusunu ele almış bir hikâyedir.

Erdinç, Fahri; Dikiş; 8; Mart 1948; 15-17; Hikâye; Öksürüğüyle çevresindeki insanları bıktıran bir adamın neden senelerdir öksürdüğünü konu alan bir hikâyedir.

Erdinç, Fahri; İstida; 8; Mart 1948; 19-29; Hikâye; İnsanın hüküm giymiş bir suçlu olup hapishanede cezasını çekiyor olsa dahi yemek içmek hakkını aramak üzere adaletle sığınabileceğini anlatan bir hikâyedir.

Erdinç, Fahri; Allah Yapısı; 8; Mart 1948; 31-38; Hikâye; Kendini asarak intihar eden bir adamın mezarlıktaki diğer ölülerle olan diyalogları hikâye haline getirilmiştir.

Erdinç, Fahri; Rüşvet; 8; Mart 1948; 39-47; Hikâye; Bir nezarethane bekçisinin dilencilik yaptıkları için gözaltına alınan dilencileri rüşvet karşılığı salıvermesini konu alan bir hikâyedir.

Erdoğan, Fahri; Felek Yâr Olmadı; 8; Mart 1948; 49-53; Hikâye; Geçimlerini sağlamak üzere çalışan bir aile babasının rütbe yükselsin diye tayin olduğu bir kursta dikkatini öğretmene verememesi, hayatın sürekli zihnini meşgul etmesi konu alınmıştır.

Erdoğan, Fahri; İğde Çiçekleri; 8; Mart 1948; 55-61; Hikâye; İğde çiçekleri açınca köy yerinde yaşanan sevdalar hikâye edilmiştir.

Erdoğan, Fahri; On Kâğıt; 8; Mart 1948; 63-66; Hikâye; Ailesine bakabilmek için gurbete giden bir babanın iyice hassaslaşan duygularına yabancı bir dünyada yaşadıkları anlatılmıştır.

Erdoğan, Fahri; Hamurkâr Süleyman; 8; Mart 1948; 67-73; Hikâye; Okumayı yazmayı bilmenin, kişi kendini okuyarak geliştirmedikçe ahlâka faydalı olmayacağını gösteren bir hikâyedir.

Erdoğan, Fahri; Hikâye San'atı Üzerine Düşünceler: HİKÂYECİLİĞİMİZ; 8; Mart 1948; 75-78; Makale; Bir hikâyecinin hikâyeleriyle insanlara faydalı olması gerektiği, mümkün olduğu kadar hikâyesine gölge etmeden çalışması gerektiği ve hikâyelerinin hayalden çok gerçekten kuvvet alması gerektiği üzerinde durulmuştur.

Erdoğan, Fahri; Meccani Şakir; 9-10; Nisan- Mayıs 1948; 7-12; Hikâye; Bedava geçinmeye mecbur bir adamın alkol problemi sebebiyle evlilik yıldönümünü berbat etmesi konu alınmıştır.

Erdoğan, Fahri; Resmigeçit; 11-12; Haziran-Temmuz 1948; 27-42; Hikâye; Bir kahvehanede birleşen insanların hayatları ve günlük meseleleri kahvehane sahibinin izlenimleri ile birlikte anlatılmıştır.

Erdoğan, Fahri; İftira; 18-19; 1949; 5-11; Hikâye; Vazifesini köyde yapan bir öğretmenin gitmiş olduğu yerde çok sevilmesi ile uzun yıllar aynı yerde hocalık eden bir imamın eski rağbetini yitirmesi, buna istinaden bu öğretmene kin beslemesi ve öğretmen öldüğünde mezarını, köy mezarlığının dışına gömdürmesi anlatılmıştır.

Erdost, Muzaffer; Tektel; 8; Eylül 1952; 36-39; Hikâye; Hikâye, içinde bulunduğu toplumu hiç sayarcasına yaşayan bir gencin meselelerini konu almıştır.

Erdost, Muzaffer; Hatıralarla Gelen; 11; Aralık 1952; 43-46; Hikâye; Fırtınalı bir gecede evlerinde otururken annesinin telaşlı olduğunu fark eden bir gence aniden doğan felaket yaşama vehminden sonra gencin zihninde canlanan hatıralar ve bir zamanlar sevdiği kızı düşünmesi konu edilmiştir.

Erdost, Muzaffer; Reiz Bey; 18; Temmuz 1953; 23-29; Hikâye; İlçe binası yapılan bir kasabada köylüler için işlerin gittikçe kolaylaşması ve köyün yol yapımı gibi imar hareketleriyle giderek büyümesi, köylülerden birinin belediye başkanı seçilmesi ve köy halkınca başkana itibar gösterilmesi anlatılmıştır.

Erdost, Muzaffer; Kara Vagon; 20; Eylül 1953; 14-20; Hikâye; Rüya gören bir adamın gördüklerini, kara vagonda seyahat ederken yaşadığını sanması ve bu rüyada yaşadıkları konu edilmiştir.

Erdost, Muzaffer; Acınar Dağlarına Övgü; 24; Ocak 1954; 34-37; Hikâye; Acınar dağlarında yaşayan bir aile, kadının kocasına bağlılığı; fakat adamın ondan uzak durması ile kadının özlem içinde ona gitmemesi için yalvarması konu edilmiştir.

Erdost, Muzaffer; Otobüslere Radar Konacak; 25; Şubat 1954; 6-10, 45; Hikâye; Yasalara uyan; fakat yasalardan herhangi bir koruma göremeyen vatandaşın hali konu edilmiştir.

Erdost, Muzaffer; Güvercin Kayaları; 48; Ocak 1956; 18; Şiir; Muzaffer Erdost'tan Cemal Süreya'ya atfedilmiş bir şiiirdir.

Erdost, Muzaffer; Okur Sıkıntısı; 59; Aralık 1956; 45-47; İnceleme; Bir sanat eserini, önce sanat eseri olarak düşünmeyenler, onda resim ise doğayı, roman ise serüveni, şiir ise söyleneni arayanlar üzerine düşünülmüş ve insanları sanata ne açıdan baktıkları değerlendirilmiştir. Bu bakış açısı meselesi ile bir halkın kendi kendini yönetebilmesi için önce geniş bir kültür savaşından çıkmış olması ve sorunlarını kavramış olmasının gerektiği gibi bir mesele ilişkilendirilmiştir.

Erdost, Muzaffer; Hikâye Üzerine Bir Deneme; 60; Ocak 1957; 15-20; Makale; Orhan Kemal'in *Kardeş Payı*, Ferit Edgü'nün *Durum* ve Adnan Özyalçın'ın *Oyuk* adlı hikâyeleri üzerine yazılmış bir yazıdır. Bu hikâyelerde ön plana olayın geçtiği ve kişilerin olay için birer aracı olduğu belirtilmiştir. Erdost bunları söylemekle kişiöğlunun karışık dünyasına o dönem hikâyecilerinin girmeye çabalamadığını, tipler yaratmadıklarını vurgulamak istemiştir.

Erdost, Muzaffer; Hikâyenin Olay İle İlgileri; 61; Şubat 1957; 63-65; İnceleme; Hikâyeciler için olaylar arasındaki benzerliklerin, hikâye sanatı için görüldüğü kadar öneminin olmadığı, aynı olaydan ayrı tutumlarda iki hikâyecinin rahat rahat faydalanabileceği ve hikâye demenin olay demek sayılmadığı anlatılmıştır. Olay hikâyenin içinde bir öge ise bir hikâyede olaylar arasındaki benzerliklerden dolayı hikâyelerin benzer oldukları sonucu çıkmayacağı ifade edilmiştir.

Erim, Nihat; Kendi Felsefesini Yaratan Adam; 5; [1952]; 36-38; Anı; Nihat Erim, Esendal'ın kişiliği hakkındaki düşüncelerinden ve Türk gençliğine sağlamaya çalıştığı faydalardan bahsetmiştir.

Ernat, Ege; Kavgasız Destan; 55; Ağustos 1956; 40-41; Şiir; Kavgası olmayan bir destan konu edilmiştir.

Ernat, Ege; Evrensel Kumar; 56; Eylül 1956; 60-61; Şiir; İnsanlarla hayatın kumar oynadığını konu edinen bir şiiirdir.

Ernat, Ege; Parmak Çocuğun Serüvenleri; 60; Ocak 1957; 59-60; Şiir; Parmakların ön plana alındığı ve sembolleştirildiği bir şiiirdir.

Ernat, Ege; Ego; 61; Şubat 1957; 60-61; Şiir; Liberal dünyanın insanlara eşit haklar sağlamayan durumu konu edilmiştir.

Ernart, Ege; Quiproquo Ya Da L'hommeSandwich; 62-63; Mart- Nisan 1957; 46-47; Şiir; Ekmeğin direnmesi, gelecek eylemlerin umut olarak hayal edilmesi, başka yaşantıların mutluluğu için tükenmek, bireyin çoğullar içindeki yalnızlığında korkması toplumcu- gerçekçi bir sanat üslubuyla anlatılmıştır.

Erturan, Gökalp; Geceyi Yutan Gökbeyazı; 52; Mayıs 1956; 40; Şiir; Gecenin karanlığında hislerine yenik düşen bireyin dış dünya ile arasında kurduğu bağ ve geceyi yutan gökbeyazı ile düşüncelerinden sıyrılması konu edilmiştir.

Erturan, Gökalp; Çarkaltı'nda Gün Bitimi; 53; Haziran 1956; 59; Şiir; Geçimleri toprağa bağlı olan hayatların günün başlangıcından bitimine kadar yaşadıkları gerçekler yansıtılmıştır.

Erturan, Gökalp; Kara Toz; 57-58; Ekim-Kasım 1956; 46; Şiir; Cahit Sıtkı'nın *Otuz Beş Yaş Şiiri*'ne göndermelerin yapıldığı, hastalık ve ölüm temalarının kullanıldığı bir şiiirdir.

Erturan, Gökalp; Fener Caddesinde Yitik Gece; 60; Ocak 1957; 50-51; Şiir; Fener caddesinden geçerken dış dünyanın rengini kavramaya çalışan bir adamın hayattan beklentileri, arzu ettiği küçük şeyler ve yalnızlığı konu edilmiştir.

Erturan, Gökalp; Allahlar Azizler Kadehine Şarap Koyarlar; 61; Şubat 1957; 55; Şiir; Dış dünya algısının ilahî varlıklar ile birlikte ele alındığı şiirde "*susuzluk*", "*günah kervanları*", "*özgürlük halatı*" gibi kelime ve kelime grupları, dinleri karşılayan kavramlarla birlikte kullanılmıştır.

Erturan, Gökalp; Acunun Yenici Ordusu; 62-63; Mart- Nisan 1957; 66, 67; Şiir; Şiire, hayal edilen yeni bir dünyanın karanlık sokaklarında kendini unutmuş işçileri konu edilmiştir.

Erturan, Gökalp; Aşınmamış Topraklarda Aşk; 64; Mayıs 1957; 75; Şiir; Küçük bir evde yaşamakla yetinmek gibi samimi ve saf arzularla işlenen umutların, yine o umutlar kadar saf olan tabiatla örtüşmesi anlatılmıştır.

Erturan, Gökalp; Ocakta Soluyan Fosil; 66; Temmuz 1957; 48; Şiir; Varlığın sorgulandığı ve varlığa ait somut anlamların soyutlanarak anlatıldığı bir şiiirdir.

Erturan, Gökalp; Vardiye Korkusu; 66; Temmuz 1957; 49; Şiir; Vardiye korkusu yaşayan bir işçinin iç dünyası yansıtılmıştır.

Eruryur, Necdet; Sait Faik'in Ölümü Dolayısıyla; 28; Mayıs 1954; 26-28; Tenkit; Sait Faik'in hususî ve edebî şahsiyeti hakkında yazılmış bir yazıdır.

Esendal, Memduh Şevket; Komiser; 20-21; 1949; 11-19; Hikâye; Sokakta öpüştüler diye bir kız ile erkeği karakola getiren polis memurunun komiserine ettiği izahlar, bu kız ile erkeğin aslında karı koca çıkması, evli olmasalar dahi herhangi bir suç işlemedikleri için komiser tarafından salıverilmeleri anlatılmıştır.

Esendal, Memduh Şevket; Çocukluk; 24-25; 1949; 15-23; Hikâye; Geniş bir ailenin yaşadığı evde bir çocuğun etrafında dolaşan aile bireylerini iç dünyasında nasıl yorumladığı ve onların hatıralarını nasıl yâd ettiği konu edilmiştir.

Esendal, Memduh Şevket; Taş Havan; 5; [1952]; 9-15; Hikâye; Köyün birinde maarif müdürü, kavuk müzesi yapmak bahanesiyle kavuk taşını yerinden sökerek kavuğu alır. Köyün doktoru dâhil ahali buna hayret etse de kavuk taşı yerinde çıkarılmıştır. Maarif müdürü bir hafta sonra işten alınır; fakat kavuk taşı da bir tellalın elinde havan olur, sonra bir başkasının eline geçer de doktor onun elinde kavuk taşına tesadüf eder. Garip olayların ardından taş havana dönen kavuk taşının ve bu olayların sürecinde insanların aldığı tavrın hikâyesi konu edilmiştir.

Esendal, Memduh Şevket; Bu Sıska Karı; 5; [1952]; 27-33; Hikâye; Bir başka erkeğin zulmünden kurtardığı sıska kadına bakmakla iyilik ettiği anlaşılan bir ustanın kendi yalnızlığına ortak ettiği kadın, usta onu sokağa atmasın diye bir dediğini iki etmezken usta da onu nihayetinde bir gün nikâhına alır. Bir akşam ustaya misafirlğe giden ustanın arkadaşı olan biteni hayret ederek sonra anlayışla karşılayarak dinlemiş ve usta ile arkadaşı arasında geçen bu diyaloglar, olaylarla birlikte hikâye edilerek anlatılmıştır.

Esendal, Memduh Şevket; Hâmit İçin Bir Yazı; 5; [1952]; 47-56; Hikâye; Hâmit'in ölüm yıldönümü için yazı yetiştirmeye çalışan iki arkadaşın birinin Hâmit'in eserlerinden okumamış olup da şairi kâh göklere çıkarıp kâh yerlere vurabilmesi ve arkadaşının buna hayret etmesine rağmen yazı basıldıktan sonra yazıyı çoğu kişinin beğenmesi konu edilmiştir.

Esendal, Memduh Şevket; Karısının Kocası; 5; [1952]; 75-81; Hikâye; Besleyip büyüttükten sonra çocuklarının hayrını göremeyen bir babanın en sonunda başını alıp gitmesi konu edilmiştir.

Esendal, Memduh Şevket; Kelepir; 6; [1952]; 14-21; Hikâye; Yoksullara avukatlık eden bir adamın, aslında kendi derdi ile daha çok meşgul olması, ondan yardım bekleyenleri geçiştirmesi, işini yapmamasına rağmen müvekkilinden para alması ve uyanık olduğunu zannederken bir başkası tarafından kandırılması konu edilmiştir.

Esendal, Memduh Şevket; Geçmiş Günler; 8; Eylül 1952; 10-13; Hikâye; Gençlere itimadı sonsuz olan yazar, hikâyede bir devrin devlet adamları nasıldır, hal ve vaziyetleri nedir meselesine değinerek devletin ileri gelenlerini hallerinden dolayı alaya almış ve devrin zihniyetini hicvetmiştir.

Esendal, Memduh Şevket; Postacı Halit; 9; Ekim 1952; 18-22; Hikâye; Kasabanın birinde hayatını sakince sürdüren bir postacının oğlunu evlendirmesi ve mutlu olması için hiçbir şeyi eksik etmemesi; fakat oğlunun kasaba hafızından aldığı yanlış mesajlar yüzünden en sonunda aklını yitirmesi konu edilmiştir.

Esendal, Memduh Şevket; Tuzcuoğlu'nun Otçuluğu; 10; Kasım 1952; 34-38; Hikâye; Kendini iş adamı gibi gören bir adamın giderek başarısız olması, eşine dostuna borçlu kalarak etrafına zarar vermesi, en sonunda hapse düşmesi konu alınmış ve anlamadığı işlere bulaşan insanların yanlış yaptıkları anlatılmıştır.

Esendal, Memduh Şevket; Hafız; 11; Aralık 1952; 11-17; Hikâye; Babası gibi hafız olan bir gencin şapka kanuna ayak uyduramayıp sarık giymekte ısrar etmesi, gülünç hallere düşmesi ve mahallesini terk etmesi; ancak daha sonra ablasının kendisini oldukça tanınmış güzel bir kız ile evlendirmesiyle kılık kıyafetini bu sefer tam tersi bir şekilde değiştirmesi konu edilmiştir.

Esendal, Memduh Şevket; Sahan Külbastı; 12; Ocak 1953; 14-18; Hikâye; Otobüs durağında karşılaşan iki eski arkadaşın birinin diğerini kendi evine yemeğe davet edip adamı zorla alıkoyması; ancak eve gittiklerinde kapıdan içeri dahi girememeleri ve tüm bunlar olurken kendisini zorla alıkoyan adamın işgüzar halleri ve patavatsızlıkları anlatılmıştır.

Esendal, Memduh Şevket; Yeni Vali; 13; Şubat 1953; 11-14, 17-18; Hikâye; Şehre gelmiş yeni bir valinin şehirdeki okulları gezmek üzere kolları sıvaması, bir ziraat fakültesini gezerken okul müdürünün her meseleye işgüzar bir şekilde cevaplar vermesi, bu cevaplara valinin ilgilenir görünerek tepkiler vermesi anlatılmış, hakikatte sıkı bir şekilde incelenmesi gereken konuların üstünkörü geçilmesi meselesi ele alınmıştır.

Esendal, Memduh Şevket; M. Oğulcuk; Bu Yollar Uzar; 1; 1947; 35-38; Hikâye; Yeni evlenmiş genç bir adamın işi ile evi arasında kendisine kısa gelen yolun zaman geçtikçe uzayacağı hikâye edilmiştir.

Esendal, Memduh Şevket; M. Oğulcuk; Kurt Masalı; 3; Ekim 1947; 71-73; Hikâye; Gerçek hayatta kurt masalı ile özdeşleşen bir durumun hikâyesi anlatılmıştır.

Esmer, Levent N.; Akarsu; 28; Mayıs 1954; 19; Şiir; Memleketinin toprağına bağlı akarsuya gönül veren insanoğlunu konu edinen bir şiiirdir.

Evliyagil, Necdet; Sabır; 11; Aralık 1952; 38; Şiir; On dizeden oluşan serbest nazım tekniğıyle yazılmış, sabır temalı bir şiiirdir.

Evliyagil, Necdet; His Ve Düşünce; 17; Haziran 1953; 10; Şiir; Tabiattan akseden tabloda hissedilen yalnızlık duygusu ele alınmıştır.

F. G.; Bize Gelen Kitaplar, Dergiler; 28-29; [1949]; 73-78; Haber/Yorum; *Yeşil Türkiye, Tiyatro, Kitaplar, Resimli Tarih Mecmuası, Yeditepe* adlı dergiler ile Reşat Cemal Emek'in *Hacı Babanın Kumruları*, Ayhan Hünalp'in *Üç Otuz Para*, İskender Fikret'in *Renkli Şiirler*, Osman Attilâ'nın *Sabahleyin* ve Zihni Haznedaroğlu'nun *Ellerimizle Yaşıyoruz* adlı eserleri tanıtılmıştır.

F. P.; Edebî Şakalar; 20; Eylül 1953; 20-21, 28; Tenkit; İskender Fikret'in *MonAliza* adlı bir şiiri başlığından dolayı epey eleştirilmiş ve Eluard'ın *Rüya* şiirinin yanlış tercüme edildiği alaylı bir şekilde ele alınıp doğrusu açıklanmıştır.

F. P.; İskender Fikret'e; 23; Aralık 1953; 45-46; Tenkit; Yabancı dille yazılmış eserlerin çevirisi meselesinde aksanı yanlış kullanan bir mecmuanın hataları alaylı bir şekilde ele alınmaktadır.

Fatih Sultan Mehmet; Gazel; 15; Nisan 1953; 11; Şiir; Fatih Sultan Mehmet'e ait bir gazel, bir muhammesten iki beşli ve bir beyit bulunmaktadır.

Fatinoğlu], Abidin Nesimi; Esendal'ın Fikir Cephesi; 5; [1952]; 83-89; Makale; Esendal'ın siyasî ve sosyal anlamda ülkenin yararı için uygulamaya çalıştığı düşüncelerden ve Türk gençliğine verdiği önemden bahsedilmiştir.

Faulkner, William (Çev; Bilge Karasu); Elly; 21; Ekim 1953; 13-30; Hikâye; William Faulkner'in *Elly* adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Frost, Frances (Çev; Cahide Sevgen); Harap Olursa Kalp Eğer; 3; Ekim 1947; 89-97; Hikâye; Frances Frost'un *Harap Olursa Kalp Eğer* adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Frost, Robert (Çev; Nurseren Bedirgil); Bir Gülüş; 37-38; Şubat- Mart 1955; 37; Şiir; Robert Frost'un *Bir Gülüş* adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.

Frost, Robert (Çev; Nurseren Bedirgil); Ateşle Buz; 37-38; Şubat- Mart 1955; 81; Şiir; Robert Frost'un *Ateşle Buz* adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.

Garrell, Randall (Çev; Nurseren Bedirgil); Ölen Kanatlı; 37-38; Şubat- Mart 1955; 77; Şiir; Randall Garrell'in *Ölen Kanatlı* adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.

Gecedeli, Celâl; Celâl Gecedeli'den; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 63-65; Şiir; Adı Güllü olan yârine her an sevdalı olan bir âşışın anlatıldığı bir şiirdir.

Gecedeli, Celâl; Celâl Gecedeli'den; 39-40; Nisan- Mayıs 1955; 26-28; Şiir; Dünyasını güzelleştiren yâri onun olmadıkça kim ne yapmış umurunda olmayacağını anlatan bir âşışın şiiridir.

Gecedeli, Celâl; Celâl Gecedeli'den; 43-44; Ağustos- Eylül 1955; 44-45; Şiir; Ölümün her an peşimizde olduğu, kimisinin ölümü oturup beklediği, kimisinin deli olduğu için ölümü bilmediği gibi meseleler işlenmiştir.

Gecedeli, Celâl; Celâl Gecedeli'den; 45-46; Ekim- Kasım 1955; 15; Şiir; Ölüm temalı bir şiirdir.

Gecedeli, Celâl; Celâl Gecedeli'den; 50; Mart 1956; 50; Şiir; Hamam manzaraları konu edilmiştir.

Gecedeli, Celâl; Celâl Gecedeli'den; 51; Nisan 1956; 78; Şiir; Ayı ile arıların bal üretmesi arasındaki bağın işlendiği bir şiirdir.

Gelen, İrfan; Dayımın Ölümü; 55; Ağustos 1956; 50-54; Hikâye; Hikâyede dayısının iç dünyasına inmeye çalışan bir gencin anlattıkları konu edilmiştir.

Gider, Bedri; Varsın Güversin; 19; Ağustos 1953; 24; Şiir; Tabiatla örtüşen bir köyden manzaralar ve yol teması ele alınmıştır.

Gider, Bedri; Hancı Mahmut; 20; Eylül 1953; 27; Şiir; Bir şeyi istenirse ancak o zaman elde edilebileceği anlatılan bir şiirdir.

Gider, Bedri; Durum; 20; Eylül 1953; 27; Şiir; İki dizelik bir şiirdir.

Gider, Bedri; Hürriyetin Beşiğindeyim; 22; Kasım 1953; 7; Şiir; Hürriyet ve yalnızlık temalarını işleyen altı dizelik bir şiirdir.

Gider, Bedri; Sen İnsansın; 22; Kasım 1953; 18; Şiir; Üç dizeden oluşan bir şiirdir.

Gider, Bedri; Deveci; 23; Aralık 1953; 9; Şiir; Güzel ile zenginin rağbet gördüğünü işleyen bir şiirdir.

Gider, Bedri; Atatürk Şavkı; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 21; Şiir; Anadolu insanının kendine has, onu anlatan bir şarkısı olsun isteyen şairin sesi duyulmaktadır.

Giray, Fethi; Defter-i Kebir Memuru; 13-14; [1948]; 19-22; Hikâye; Defter-i kebir memurluğu yapan bir adamın zar zor sağladığı evinin geçimi ile bu duruma üzülen bir adamın tahassüsleri birleştirilerek anlatılmış bir hikâyedir.

Giray, Fethi; Kendi Kendimizi Tenkit; 24-25; 1949; 71-74; Tenkit; Şahap Sıtkı'nın Türk hikâyeciliğindeki yeri ve hikâyelerinin genel özellikleri üzerinde durulmuş, yazarın *Yalnızlık, Bulut Geliyor, Çam Havası, 14 No.lu Evde, Kerem'in Çilesine, Tarlaya Dair, Kalem, Öğle Paydosu* adlı hikâyelerinde işlediği millî unsurlar değerlendirilmiştir.

Giray, Fethi; Kuvay-ı Millîyeciler; 32-33; [1950]; 9-10; Şiir; Memleketini koruyan insanların mücadelecî özellikleri konu edilmiştir.

Giray, Fethi; Mustafa Kemal'e Hitabımdır; 32-33; [1950]; 11; Şiir; Memleketin o dönemdeki hali için endişe duyan şairin Mustafa Kemal'e seslenişidir.

Giray, Fethi; Yemen Türküsü; 32-33; [1950]; 12; Şiir; Kocası savaşa giden yeni gelin bir Anadolu kızı konu edilmiştir.

Giray, Fethi; Bir Hikâyeyi Devri Hürriyet; 32-33; [1950]; 13-14; Şiir; Kurtuluş Savaşı'nın yaşandığı dönem ve hürriyet duygusu işlenmiştir.

Giray, Fethi; Birkaç Resim; 32-33; [1950]; 15-16; Şiir; Memleketin düşmandan kurtarıldığı zamanlara ait geçmiş hatıraların işlendiği bir şiirdir.

Giray, Fethi; Bir İnsan; 32-33; [1950]; 17; Şiir; Bir dilim yiyecek ekmeği bile olmayan bir insan ve onun tabiattaki yeri işlenmiştir.

Giray, Fethi; Bir Daha; 32-33; [1950]; 19; Şiir; Daha önce yapabildiklerini bir daha yapamayacağını anlatan bireyin yakarışı konu edilmiştir.

Giray, Fethi; İstanbul; 32-33; [1950]; 20-21; Şiir; Şiirde İstanbul şehri, ehli kalemden olan insanların dertli iç dünyalarının penceresinden aktarılmıştır.

Giray, Fethi; Gece Yarısı; 32-33; [1950]; 22-23; Şiir; Gece yarısında dış dünyanın bir parçası olmak için sokağı arzulayan bir adam konu edilmiştir.

Giray, Fethi; Şaşkınlık; 32-33; [1950]; 24; Şiir; Dünyanın güzelliği karşısında duyulan şaşkınlık işlenmiştir.

Giray, Fethi; Garipseme; 32-33; [1950]; 25; Şiir; Garipliğini bir memleket türküsünün sözlerinde nağmelerinde bulan kişinin iç dünyası işlenmiştir.

Giray, Fethi; Alaca Karanlık; 32-33; [1950]; 26; Şiir; Ferhat'ın dağları delişi ve tabiatın alaca karanlık çöktüğündeki görünüşü konu edilmiştir.

Giray, Fethi; Alt Alta Üst Üste; 32-33; [1950]; 27; Şiir; Tabiat temalı bir şiirdir.

Giray, Fethi; Saltanat; 32-33; [1950]; 28; Şiir; Gece olduğunda iç dünyası hareketlenmeye başlayan bir şairin, meşhur halk ozanlarına sesleniş konu edilmiştir.

Giray, Fethi; Sanatkârın Ölümü; 32-33; [1950]; 29; Şiir; Bir sanatkârın ölümü lirik bir eda ile tasavvur edilmiştir.

Giray, Fethi; Bayramın Hikâyesi; 32-33; [1950]; 30; Şiir; Hürriyetine kavuşmuş Anadolu'nun dağına, taşına, ovasına duyulan tutku işlenmiştir.

Giray, Fethi; Birtakım İnsanlar; 32-33; [1950]; 31-32; Şiir; Anadolu insanının memleketinde kardeşçe yaşaması, el ele vermesi konu edilmiştir.

Giray, Fethi; Milyonlardan Biri İçin; 32-33; [1950]; 33-35; Şiir; Şiirde, memleketin kurtarılması için kendini feda eden milyonlarca insandan biri, bireyselleştirilerek anlatılmıştır.

Giray, Fethi; Dünya; 32-33; [1950]; 36; Şiir; İnsanlarıyla, iyilikleri ve kötülükleriyle dünya tasvir edilmiştir.

Giray, Fethi; Harp Bitti; 32-33; [1950]; 37-38; Şiir; İnsanlara çektirdiği acılarla, gözyaşları ve mücadeleyle biten bir harbin ardından gelen sessiz çığlık işlenmiştir.

Giray, Fethi; Serencam; 32-33; [1950]; 39; Şiir; Henüz genç yaşlarındayken ailesiyle birlikte savaşın ortasında kalan bir adamın iç dünyası yansıtılmıştır.

Giray, Fethi; Okyanustan Mektuplar I; 32-33; [1950]; 40-41; Şiir; Yaşamak ve varlık meselesinin ele alındığı bir şiiirdir.

Giray, Fethi; Okyanustan Mektuplar II; 32-33; [1950]; 42; Şiir; Okyanusun enginliği karşısında canlanan hatıralar ve yalnızlık duygusu işlenmiştir.

Giray, Fethi; Okyanustan Mektuplar III; 32-33; [1950]; 43-44; Şiir; Ekmek, hürriyet ve emek konularının bir araya getirildiği bir şiiirdir.

Giray, Fethi; Bahar I; 32-33; [1950]; 45; Şiir; Kara haber yüzünden baharın gelişini dahi görmeyen bir insanın iç dünyası işlenmiştir.

Giray, Fethi; Bahar II; 32-33; [1950]; 46; Şiir; Derde düşmüş bir insanın baharın gelişine isyan etmesi konu edilmiştir.

Giray, Fethi; İnsancıklar; 32-33; [1950]; 47; Şiir; İnsanların dünyadaki geçici hayatları ve ölüm teması ele alınmıştır.

Giray, Fethi; Kasaba; 32-33; [1950]; 48; Şiir; Sahil kasabasında yaşayan insanlar ve deniz kokulu evler konu edilmiştir.

Giray, Fethi; Biliyorum; 22; Kasım 1953; 29; Şiir; Ayrılık ve özlem temalarını işleyen bir şiiirdir.

Giray, Fethi; Bir Gecenin Düşündürdükleri; 23; Aralık 1953; 21; Şiir; Yanındaki kadını hiçe sayan bir adamın bir gecenin düşündürdükleri ile yalnızlaşması konu edilmiştir.

Giray, Fethi; Yalnız Adam; 28; Mayıs 1954; 21-24; Hikâye; İşyerinden evine gidene kadar geçen zaman içinde etrafını dikkatlice inceleyen ve iç dünyasında gördüklerinin karmaşasını yaşayan bir gazetecinin yalnızlığı konu edilmiştir.

Giray, Fethi; Hasretlik; 36; Ocak 1955; 33; Şiir; Hasret temalı, beş dizeden oluşan bir şiirdir.

Giray, Fethi; Zina; 48; Ocak 1956; 9; Şiir; Zina ile ilgili yedi dizelik bir şiirdir.

Giray, Fethi, Muzaffer Gökaşan; Küfür; 3; Ekim 1947; 48-54; Hikâye; Bir küfür meselesinin büyümesi yüzünden hapse düşen masum bir insanın olayı hikâye edilmiştir.

Gorki, Maksim (Çev; Hüsamettin Bozok); Çocuk Sefaleti; 20-21; 1949; 75-77; Hikâye; Maksim Gorki'nin *Çocuk Sefaleti* adlı hikâyesinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

Göksel, H. A.; Rönesans; 48; Ocak 1956; 21; Şiir; Unutulmuş biri ile yıllar sonra tekrar karşılaşınca onu ne kadar sevmiş olduğunu ve daha da seveceğini söyleyen birinin duyguları anlatılmıştır.

Göksel, H. A.; Türbe Duvarındaki İncir Ağacı; 51; Nisan 1956; 24; Şiir; Türbe duvarına yaslanmış bir incir ağacı kişileştirilerek tasvir edilmiştir.

Göksel, H. A.; Uzun Lâfın Kısası; 55; Ağustos 1956; 15; Şiir; Şiirde anlatılmak istenen konu yarıda kesilmiş ve "maksadımı ne zaman anlayacaksın" dizesiyle bu çaba karşı taraftan beklenilmiştir.

Göksel, H. A.; Nereye; 59; Aralık 1956; 44; Şiir; Yalnızlığında kendi kendini bulan birey anlatılmıştır.

Göksel, H. A.; Marangoz Necmi; 64; Mayıs 1957; 63; Şiir; İçinde kopan sevda fırtınalarını dışından saklayan bir adam anlatılmıştır.

Göktürk, İbrahim Şinasi; Bahar'a Çağırıyorum; 22; Kasım 1953; 10; Şiir; Doğaya gelen baharla birlikte insanın da yeniden doğuşunu işleyen bir şiirdir.

Göktürk, Mümtaz; Şeker Sandığına, Resme Ve İhtiyar Köylüye Dair; 20-21; 1949; 22-26; Hikâye; Bir adamın yorumlamaya çalıştığı tabloya baktıkça kızması, tablodaki ihtiyar bir köylünün neden o kadar kederli durduğunu kestirmeye çalışması anlatılmıştır.

Göktürk, Mümtaz; Bir Yılbaşı Hikâyesi; 24-25; 1949; 25-30; Hikâye; Bir yılbaşı gecesi hikâyesi yazmak üzere hayal dünyasını hareketlendirmeye çalışan bir adamın karşısına aniden çıkan bir çocukla oynadığı muharebe oyunu ve çocuğun bu oyunu dört dörtlük oynayıp kendisini hayrette bırakması anlatılmıştır.

Gönenç, Turgay; Kesik Ayaklıların Şarkıları; 65; Haziran 1957; 11; Şiir; Altı dizeden oluşan bir şiirdir.

Gregory, Vahan Krikoryan (Çev; Can Yücel); 1942 Yılı Atina'sı; 43-44; Ağustos-Eylül 1955; 30-37; Hikâye; Vahan Krikoryan Gregory'nin *1942 Yılı Atina'sı* adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Gruda, Yılmaz; Şafakta On İki Mısra veya "La Comedie de L'amour"; 26; Mart 1954; 26; Şiir; Şafağın sökmesiyle belirginleşen dünyanın hali konu edilmiştir.

Gruda, Yılmaz; Sabor; 53; Haziran 1956; 60-62; Hikâye; İstanbul Gülhane parkında halka gösterilen *Sabor* adlı makine adamın insanlar üzerinde yarattığı etkiyi yansıtan bir hikâyedir.

Guillevic (Çev; İlhan Berk); Ağıt; 23; Aralık 1953; 22; Şiir; Guillevic'in *Ağıt* şiirinin çevirisi verilmiştir.

Güçbilmez, Cahit; Uzun Yolların Haydutu; 45-46; Ekim- Kasım 1955; 17-20; Anı; Attilâ İlhan'ın Mırç müstear adıyla serüven arkadaşı olan Cahit Güçbilmez tarafından İlhan hakkında yazılmış bir yazıdır. İlhan'ın sanatçı kişiliği ve döneminin sosyal siyasî olaylarına bakış tarzı üzerinde durulmuş, şairin sanatından yola çıkılarak dönemin bazı arızî hallerine de işaret edilmiştir. Ayrıca İlhan'ın *Sokaktaki Adam* romanı ile *Abbas Yolcu* şiirleri hakkında açıklamalar da yapılmıştır.

Gülek, Kasım; Memduh Şevket Esendal; 5; [1952]; 57-58; Anı; Kasım Gülek, Esendal'ın siyasî ve sosyal hayatından bahsetmiştir.

Günay, Adnan; Uçkur Peşkir Havası; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 12-13; Şiir; Paranın her şey demek olduğu bir devirde cepleri boş bir delikanlının halini tasvir eden bir şiirdir.

Günel, Sadi; Kınalı Parmaklar; 1; 1947; 27-34; Hikâye; Köylünün gelenekleri ile şehirlielerin onlara yabancı gelen modern halleri arasındaki fark, bir sevda hikâyesi etrafında anlatılmıştır.

Günel, Sadi; Şaziye Moral Jübilesinde Düşündüklerimiz; 29; Haziran 1954; 36-38; Tenkit; Şaziye Moral'in oyunculuk kariyerindeki başarısını, konservatuar okumadığı halde azimli davranarak herkesçe beğenilmesini ve oyunculuğu ne kadar sevdiğini belirten bir yazıdır.

Günel, Sadi; Meydan Tiyatrosu; 30; Temmuz 1954; 29-30; Makale; Meydan tiyatrolarının ortaya nasıl çıktığı, Türk sanatında bu türlü tiyatronun ilk temsilini veren Haldun Dormen ve sanatçının çalışmaları hakkında açıklamalar yapılmıştır.

Gürcan, Nedret; Yasemin Sokağı; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 11-13; Şiir; Yasemin sokağında insanlar ve mekânlar lirik bir eda ile tasvir edilmiş, bir adamın sokaktan geçerken bir kıza âşık olmasıyla Yasemin sokağını farklı bir şekilde görmeye başlaması anlatılmıştır.

Gürcan, Nedret; Dergiler Arasında; 53; Haziran 1956; 77-78; Tenkit; Derginin elli ikinci sayısında çıkan Can Yücel'in *Kahramanlar Saati* başlıklı tenkit yazısına, Nedret Gürcan tarafından cevap niteliğinde yazılmış bir yazı bulunmaktadır.

Güzelküçük, Veli; Çocukluk Günlerim; 61; Şubat 1957; 41; Şiir; Çocukluk günlerine duyulan özlemin dile getirildiği bir şiirdir.

Güzelküçük, Veli; Bizim Topçunun Odası; 61; Şubat 1957; 41; Şiir; Ekmek kavgasına düşen insanın yaşamayı unutup azimle çalışması konu edilmiştir.

H. T. ; Modern Amerikan Sanatına Toplu Bir Bakış; 37-38; Şubat- Mart 1955; 55-65; Makale; Modern Amerikan sanatında ele alınan meselelerden sosyal düzensizlikler ve dünya gündemi üzerine konuşulmuş, Amerika ve Avrupa arasındaki modern sanat

hareketlerinin farklılığı meselesine temas edilmiştir. Amerikan sanatçıların modern sanatı işleyiş tarzları ve sanat yapma gayeleri ele alınmıştır.

Hakyemez, Yüksel; Git Başımdan; 66; Temmuz 1957; 54; Şiir; Yedi dizeden oluşan bir şiirdir.

Halpern, Moiche- Leib (Çev; Can Yücel); Dünyalar Bizim Oldu; 48; Ocak 1956; 43; Şiir; MoicheLeibHalpern'in *Dünyalar Bizim Oldu* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Haskell, Arnold (Çev; Darıcı); Çağdaş Bale'nin Görünüşü; 52; Mayıs 1956; 42-48; Makale; Arnold Haskell'in *Çağdaş Bale'nin Görünüşü* adlı yazısının çevirisi bulunmaktadır.

Haskell, Arnold (Çev; Darıcı); Çağdaş Balenin Dönüşü; 53; Haziran 1956; 64-70; Makale; Derginin bir önceki sayısında yayınlanmış olan çeviri yazısının devamı bulunmaktadır.

Hawkins, Walter Everette (Çev; Suat Taşer); Afrika Böyle Diyor; 47; Aralık 1955; 18; Şiir; Walter Everette'nin *Afrika Böyle Diyor* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Hawthorne, Nathaniel (Çev; Ali Nurganali); Mr. Higginbotham'ın Felâketi; 37-38; Şubat- Mart 1955; 80-90; Hikâye; Nathaniel Hawthorne'un *Mr. Higginbotham'ın Felâketi* adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Hemingway, Ernest (Çev; Ayhan Aksoy); Michigan'da; 17; Haziran 1953; 6-10; Hikâye; Ernest Hemingway'in *Michigan'da* adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.

Hemingway, Ernest (Çev; Ayhan Aksoy); Bay Ve Bayan Eliot; 17; Haziran 1953; 11-14; Hikâye; Ernest Hemingway'in *Bay Ve Bayan Eliot* adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.

Hemingway, Ernest (Çev; Ayhan Aksoy); Yağmurdaki Kedi; 17; Haziran 1953; 15-17; Hikâye; Ernest Hemingway'in *Yağmurdaki Kedi* adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.

Hemingway, Ernest (Çev; Ayhan Aksoy); Basit Bir Soruşturma; 17; Haziran 1953; 19-21; Hikâye; Ernest Hemingway'in *Basit Bir Soruşturma* adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.

Hemingway, Ernest (Çev; Ayhan Aksoy); Biri İçin Kanarya; 17; Haziran 1953; 26-30; Hikâye; Ernest Hemingway'in *Biri İçin Kanarya* adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.

Hemingway, Ernest (Çev; Ayhan Aksoy); Katiller; 17; Haziran 1953; 35-43; Hikâye; Ernest Hemingway'in *Katiller* adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.

Hemingway, Ernest (Çev; Can Yücel); İyi Aydınlatılmış Temiz Bir Yer; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 26-30; Hikâye; Ernest Hemingway'in *İyi Aydınlatılmış Temiz Bir Yer* adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Hemingway, Ernest (Çev; M. Zeki Gülsoy); Bir Okuyucu Yazıyor; 9; Ekim 1952; 42-43; Hikâye; Ernest Hemingway'in *Bir Okuyucu Yazıyor* adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Hemingway, Ernest (Çev; Orhan Veli Kanık); Köprü Başındaki İhtiyar; 9-10; Nisan-Mayıs 1948; 71-74; Hikâye; Ernest Hemingway'in *Köprü Başındaki İhtiyar* adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Hsun, Lu (Çev; Alaeddin Bilgi); Boşanma; 66; Temmuz 1957; 75-81; Hikâye; Lu Hsun'un *Boşanma* adlı hikâyesinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

Hünalp, Ayhan; Galata Yosması; 3; Ekim 1947; 55-60; Hikâye; Küçük bir kasabaya kurulan panayırın artık arsızlaşmış, katılaşmış çalışanlarını, bir çocuğun dikkatinden aktaran hikâyede, orada nasıl çalışmaya başladığı bilinmeyen ve aslında oraya ait de görünmeyen bir şarkıcının hazin hallerinden bahsedilmiştir.

Hünalp, Ayhan; Bir Duman Gibi; 20-21; 1949; 27-30; Hikâye; Kötürüm bir kızın dış dünyaya açılan penceresinden gördüğü manzaraları kendi hülyalarıyla yoğurarak aktarışı, kendi hayatının bir hiçten ibaret öyle gelip geçici kalacağı anlatılmıştır.

Hünalp, Ayhan; Ellerin Kelepçe; 7; Ağustos 1952; 18-21; Hikâye; Hapishane dünyasının kapısı aralanarak oradaki mahkûmların birbirleriyle olan diyalogları, hayat hikâyeleri, hayattan beklentileri işlenmiştir.

Hünalp, Ayhan; Bir Hatırlayış Kaldı Yalnız; 22; Kasım 1953; 15-18; Hikâye; Bireyin benliğinin farkına varması ve hayatı sorgulamaya başlaması, etrafını sorgulayan gözlerle incelemesi konu edilmiştir.

Hünalp, Ayhan; Asılan Adam; 39-40; Nisan- Mayıs 1955; 18; Şiir; Asılmak üzere olan bir adamın o anki varlığa bakışını dört dize ile ifade ettiği bir şiiridir.

Hünalp, Ayhan; Yalnızların İsyanı; 55; Ağustos 1956; 32; Şiir; Yalnızlık ve bu duygu ile dış dünyaya bakış tarzının tezahürleri konu edilmiştir.

Hünalp, Ayhan; Ankara Caddesine Yağmur Yağıyordu; 61; Şubat 1957; 66-70; Hikâye; Hikâyeye, bir gazetede haber yazarak geçimini sağlayan bir gencin dış dünya algısı konu edilmiştir. Gencin sanatçı ruhu ve hayatı zihninde yorumlama tarzı, Cahit Sıtkı ile olan arkadaşlığı, şairin şiirleri ile gencin ruh dünyasında uyanan duygular anlatılmıştır.

Ibert, Jean Claude (Çev; Halis Acarı); CurzioMalaparte İçin; 66; Temmuz 1957; 11-13; İnceleme; Malaparte'nin şahsî ve edebî hayatı anlatılmış, eserlerinin niteliği üzerinde durulmuştur.

İçimizden Biri; Leyleğin Ömrü; 48; Ocak 1956; 29; Fıkra; Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâledilmiş fıkralar anlatılmıştır.

İçimizden Biri; Leyleğin Ömrü; 49; Şubat 1956; 47-48; Fıkra; Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâledilmiş fıkralar anlatılmıştır.

İçimizden Biri; Leyleğin Ömrü; 50; Mart 1956; 71-72; Fıkra; Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâledilmiş fıkralar anlatılmıştır.

İçimizden Biri; Leyleğin Ömrü; 51; Nisan 1956; 55-56; Fıkra; Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâledilmiş fıkralar anlatılmıştır.

İçimizden Biri; Leyleğin Ömrü; 52; Mayıs 1956; 35-36; Fıkra; Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâledilmiş fıkralar anlatılmıştır.

İçimizden Biri; Leyleğin Ömrü; 53; Haziran 1956; 62-63; Fıkra; Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâledilmiş fıkralar anlatılmıştır.

İçimizden Biri; Leyleğin Ömrü; 54; Temmuz 1956; 48-49, 66; Fıkra; Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâledilmiş fıkralar anlatılmıştır.

İçimizden Biri; Leyleğin Ömrü; 56; Eylül 1956; 73,81; Fıkra; Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâl edilmiş fıkralar anlatılmıştır.

İçimizden Biri; Leyleğin Ömrü; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 50-51; Fıkra; Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâledilmiş fıkralar anlatılmıştır.

İçimizden Biri; Leyleğin Ömrü; 59; Aralık 1956; 43-44; Fıkra; Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâl edilmiş fıkralar anlatılmıştır.

İçimizden Biri; Leyleğin Ömrü; 60; Ocak 1957; 16-17; Fıkra; Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâl edilmiş fıkralar anlatılmıştır.

İçimizden Biri; Leyleğin Ömrü; 61; Şubat 1957; 58-59; Fıkra; Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâl edilmiş fıkralar anlatılmıştır.

İçimizden Biri; Leyleğin Ömrü; 62-63; Mart- Nisan 1957; 48-49; Fıkra; Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâl edilmiş fıkralar anlatılmıştır.

İçimizden Biri; Leyleğin Ömrü; 64; Mayıs 1957; 76; Fıkra; Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâl edilmiş fıkralar anlatılmıştır.

İçimizden Biri; Leyleğin Ömrü; 65; Haziran 1957; 49-50, 79; Fıkra; Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâl edilmiş fıkralar anlatılmıştır.

İçimizden Biri; Leyleğin Ömrü; 66; Temmuz 1957; 73-74; Fıkra; Sanatçılar için yakıştırma, uydurma, aslı değiştirilmiş, büyütülmüş, başkasına mâl edilmiş fıkralar anlatılmıştır.

İldeniz, Türkân; Cevap- sız; 66; Temmuz 1957; 18-19; Şiir; Varlık meselesi üzerinde durulmuş bir şiirdir.

İlhan Tarus, Ziya Termen, Hamdi Olcay, Şahap Sıtkı, Salim Şengil; Ne Düşünüyorlar?; 40-41; [1950]; 81-84; Tenkit; O yıllarda yazı hayatına henüz atılmış olan Nezihe Meriç'in sanatçı kişiliği ve hikâyeleri üzerine değerlendirmeler yapılmıştır.

İlhan, Attilâ; Hannelise; 46; [1951]; 12-13; Şiir; Karamsarlık ve başkaldırı havalarının hâkim olduğu şiirde yağmurlu bir havada Paris ve hatıralar ele alınmıştır.

İlhan, Attilâ; Fransız Sinemasının Geçirdiği Buhran; 1; [1952]; 34-37; Makale; Fransız filmciliğinin Avrupa sineması içindeki önemli yerinden, Fransız filmciliğinin geçirdiği buhranın sebeplerinden, Fransız sinemasını kurtarmak için aktörler, rejisörler, teknisyenlerin harekete geçip çözüm olarak öne sürdüğü önerilerden bahsedilmiştir.

İlhan, Attilâ; Emperyal Oteli; 15; Nisan 1953; 18-19; Şiir; İstanbul'un sokakları, insanları, denizi gecesi gündüzüyle her hali ve kişi üzerinde bıraktığı tesirler, duygular işlenmiştir.

İlhan, Attilâ; Başka Yerde Olmak; 17; Haziran 1953; 22-23; Şiir; Attilâ İlhan'ın Sisler Bulvarı adlı eserinden bir şiiridir.

İlhan, Attilâ; Behçet Necatigil'in *Evler*'i Hakkında Yahut Sokak Korkusu; 17; Haziran 1953; 31-34, 45-46; Tenkit; Behçet Necatigil'in *Evler* adlı eserindeki şiirleri ve şairin edebî kişiliği üzerinde durulmuş olan bu yazıda, Necatigil'in dış dünyadan kaçıp evine sığındığı; ancak *Evlerle Savaş* adlı şiirinden de anlaşıldığı üzere evinde de huzuru bulamadığı belirtilmiş, şairdeki bu tenakuza sebep olarak eserinde ve kafasında hadiseleri, dünyayı daha aydınlık ve ayıklayıcı bir şekilde mütalaa edebilecek bir dünya görüşüne sahip olamaması gösterilmiştir. Şair, dış dünya ile bağdaşmadığı için görevini yapamayan bir şair olarak nitelendirilmiş, kişilik bakımından hassas ve alıngan bir yapıya sahip olan Necatigil'in şiirlerindeki lirizm yoksunluğu ayrıca eleştirilmiştir.

İlhan, Attilâ; Tatyos'un Kahır; 18; Temmuz 1953; 18-19; Şiir; Şair, Fransa'ya giderken yolculukta gördüklerini ve hissettiklerini, Fransa'da yaşadıklarını iç dünyasının süzgecinden geçirerek aktarmıştır.

İlhan, Attilâ; Sam Amca'nın Sevabı Ve Günahı; 18; Temmuz 1953; 34-37; Tenkit; Samim Kocagöz'ün Sam Amca adlı eseri üzerine değerlendirmelerin bulunduğu yazıda, Kocagöz'ün hikâyelerinde ele aldığı meseleler ve bu meseleleri ele alış tarzı dolayısıyla sosyal realist bir yazar olduğu belirtilmiştir.

İlhan, Attilâ; Fabrika Durağı; 20; Eylül 1953; 10-11; Şiir; Konusunu yalnızlık, toplumsal gerçekler ve aşktan alan şiir beş bentten oluşmaktadır.

İlhan, Attilâ; Eksik Firari; 21; Ekim 1953; 20-26; Tenkit; Hayatın tadı kaçtıkça umduğunu bulamayan sanatçıların firar edip çocukluğuna dönmek istemesi ile firarlarının ayrıca sebepleri ve Türk edebiyatındaki bu çeşit sanatçılar üzerinde durulmuştur. Münekkid bu meseleyi neden le aldığını da açıklamıştır.

İlhan, Attilâ; Acı Ninni; 23; Aralık 1953; 14-15; Şiir; İstanbul için acı acı söylenen ninnide, İstanbul'un uyanmadan uyuması istenmiş; çünkü eğer İstanbul uyanırsa insanlar da uyanacak ve kötülük kol gezecek, çalışanlar işlerine geçecek, ümitler azalacaktır.

İlhan, Attilâ; Heyamol; 24; Ocak 1954; 18-25; Şiir; Attilâ İlhan'ın *Şafak Vakti Dünya* adını verdiği destanından bir parçadır. Bu eserde İkinci Dünya Savaşı yıllarında dünyanın hürriyet için nasıl mücadele ettiği anlatılmaya çalışılmıştır.

İlhan, Attilâ; Yeraltı Ordusu II; 25; Şubat 1954; 11-16; Şiir; Attilâ İlhan'ın *Şafak Vakti Dünya* adını verdiği destanından bir parçadır. Bu eserde İkinci Dünya Savaşı yıllarında dünyanın hürriyet için nasıl mücadele ettiği anlatılmaya

İlhan, Attilâ; Yangın Gecesi; 26; Mart 1954; 22; Şiir; İstanbul'da bir yangın ve şairin benliği saran alevler konu edilmiştir.

İlhan, Attilâ; Haldun Taner'in İhaneti Yahut "Yağmurun Altında Hiçbir Şey Yok"; 26; Mart 1954; 30-37; Tenkit; Kendini hikâyeci olarak vasıflandıran Haldun Taner'in *Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu* aldı hikâye kitabı üzerinde durulmuştur. Konuyla ilişkili olarak bir hikâyecinin sanat vazifesi nedir sorusunun cevapları aranmış ve bir hikâyecinin hikâyelerinde estetik atmosferi nasıl yaratabileceği anlatılmıştır. Haldun Taner'in gelişigüzel şeyler yazdığı ve yalnızca laf yapmakla uğraştığı iddia edilmiş, Taner ile aynı sınıfa giren hikâyecilerden de örnekler verilmiştir.

İlhan, Attilâ; Kalinihka Sait; 27; Nisan 1954; 26-27; Anı; Sait Faik'in hususî ve edebî şahsiyetinden bahsedilmiş bir yazıdır.

İlhan, Attilâ; Kutup Yıldızı; 28; Mayıs 1954; 13-16; Şiir; Attilâ İlhan'ın *Şafak Vakti Dünya'dan* adlı eserinden bir şiiridir.

İlhan, Attilâ; Büyük İstifham Üzerine; 29; Haziran 1954; 13-16; Şiir; Aşk temalı bir şiirdir.

İlhan, Attilâ; İstanbul Ağrısı; 30; Temmuz 1954; 33-35; Şiir; Her türlü ağrısına rağmen İstanbul'a tapan insanın anlatıldığı bir şiirdir.

İlhan, Attilâ; Suna Su İçin Koşma; 32-33; Eylül- Ekim 1954; 26; Şiir; Şiirde bir kadını aydınlığı için seven ve tabiatın güzelliğini onda bulan bir adamın sesi duyulmaktadır.

İlhan, Attilâ; Birinci Cuma; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 17; Şiir; "*Sonbaharın altında İzmir'de*" dizesinin soğuk, gece ve korku kelimeleriyle anlamlandırıldığı bir şiirdir.

İlhan, Attilâ; Toğlumcu Ve Gerçekçi Sanat Geleneğine Saygı; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 58-62; Makale; Attilâ İlhan, toplumcu ve gerçekçi sanat meselesini geleneğe dayandığı bu yazısında, edebiyat tarihinde sanatlarını bu milletin yücelmesi için kullanan kalem adamlarını sıralamış, toplumcu ve gelenekçi sanatı kurma çabasının evvelinden bu çabaya örnekler olduğu için millî bir çaba olduğunu belirtmiştir. Türk edebiyat tarihinde sosyal ve siyasi birer görevi olan eserlerden örnekler vermiş olmakla İlhan, toplumcu ve gerçekçi sanatın bir gelenek olduğunu ispat amacındadır. Yazının sonunda Attilâ İlhan, kendi

dönemindeki sanatçıların sanatı sadece sanatçının iç zenginliğini dökmesi olarak algılayan zihniyetini eleştirmiştir.

İlhan, Attilâ; SmyrnaBlues; 36; Ocak 1955; 24; Şiir; *“Rıhtımda pazartesi sularında”* dizesinin tekrar edildiği ve hatıralardan bahsedilen dört kıtalı bir şiirdir.

İlhan, Attilâ; Maria Missakian; 39-40; Nisan- Mayıs 1955; 23; Şiir; Yalnızlık, bir akşamüstü ve hayallerle dolu bir şiirdir.

İlhan, Attilâ; Yirmi Dört- Altmış Bir; 43-44; Ağustos- Eylül 1955; 13; Şiir; Şiir, bir adamın Ahmet adındaki arkadaşına başındaki bir meseleden bahsettiği bir mektup gibidir.

İlhan, Attilâ; Hizip; 45-46; Ekim- Kasım 1955; 8-16; Hikâye; İktidar ile muhalefet partilerinin oyunları arasında hakkını arayan işçiler, böyle bir ortamda doğru haberi yapmaya çalışan gazeteciler ve menfaatleri uğruna her şeyi göze alan diğer meslek erbabları konu edilmiş bir hikâyedir.

İlhan, Attilâ; Ağustos Çıkmazı; 45-46; Ekim- Kasım 1955; 11; Şiir; Şairin kendisine öğütler verdiği, kendisini bırakıp gitmemesini rica ettiği bir şiirdir.

İlhan, Attilâ; Sen Burada Bir Yabancısin; 47; Aralık 1955; 10; Şiir; Çevresine yabancı olan insanın çevresinde ona yabancı olan insanlar mekânlar, konuşan dil ve manzaralar tasvir edilmiştir.

İlhan, Attilâ; Hayır; 48; Ocak 1956; 15; Şiir; Anadolu toprağına ait sahip olduğu her ne varsa hepsini şehit dayısına borçlu olan bir adamın anlatıldığı bir şiirdir.

İlhan, Attilâ; Güzelleme; 49; Şubat 1956; 15; Şiir; Tabiat konulu bir güzellemedir.

İlhan, Attilâ; 9 Eylül; 49; Şubat 1956; 15; Şiir; İzmir'in kurtuluşuna ithaf edilmiş bir şiirdir.

İlhan, Attilâ; Kırmızı Pazar; 49; Şubat 1956; 67; Şiir; Çevrede daha önce aşına olmadığı bir kıza nerden geldiğini, kim olduğunu soran bir adamın çevreden, kendinden, hayattan bahsetmesi konu edilmiştir.

İlhan, Attilâ; 25inci Saat; 50; Mart 1956; 33; Şiir; Yirmibeşinci saatin tahayyül edildiği bir şiirdir.

İlhan, Attilâ; Sen Kimsin Süleyman?; 52; Mayıs 1956; 31; Şiir;

İlhan, Attilâ; Bilmem Siz Ne Dersiniz?; 52; Mayıs 1956; 32-33; Tenkit; Attilâ İlhan, Cumhuriyet sanatının öncülerini eleştiri süzgecinden geçirirken onları inkar etme ve yok saymanın yanlış olduğunu belirtmiş, öncülerin ise arkalarından gelenleri yok saydığını söylemiştir. Yenileri, Türk edebiyatının ilk öncelerine bağlayan bağın öncüler olduğunu hatırlatmış, öncülerini ise Türk edebiyatının aydınlık geleceğine bağlayacak olanların da yeni gelenler olduğunu savunmuştur.

İlhan, Attilâ; Yeniler!, Derseniz!; 53; Haziran 1956; 22-25; Tenkit; Döneminde öncülere karşı çıkan yeni kalemlerin toplumcu sanat yapmaya çalışmalarından bahsetmiş; fakat bu yeni kalemleri toplumsal sanat üzerinde laf ebeliği yapıyor olarak görmüştür. Toplumsal ve toplumcu bir sanat yönteminin ne olduğunu ve gereklerini doğru dürüst

bilmemek; sonra millî gerçekleri ve hal şekillerini tanınamamak üzere yeni kalemlerin belli başlı sıkıntılarını dile getirmiştir.

İlhan, Attilâ; Gece Buluşması; 53; Haziran 1956; 42; Şiir; Gelmesi istenilen yere gitmeme hakkını kullanmak isteyen bireyin hayal kırıklıkları, karamsarlığı, yalnızlığı konu edilmiştir.

İlhan, Attilâ; Dört Nokta Yanyana; 54; Temmuz 1956; 50-51; Şiir; Yoksulluğun umutları harekete geçirmesiyle kişide yarattığı sarhoşluk, bu umutlarla birlikte iyimserliğe sığınma ihtiyacı, iyimserliğe ulaşmak için çalışma azmi ele alınmış ve tüm bunların ortasında unutulmuş sesini duyumsayan kişinin kendiyi yüzleşmesi anlatılmıştır.

İlhan, Attilâ; Gaziler Caddesi; 55; Ağustos 1956; 69; Şiir; “Basmâne Gaziler caddesine/ küçük bir yağmur götürdüm/ siz böyle akşamüstü görmediniz” dizelerinin tekrar edildiği ve bu dizeler etrafında söz konusu caddenin akşamüstü görüntüsünün yansıtıldığı bir şiirdir.

İlhan, Attilâ; Yirmi Beşinci Kısım; 56; Eylül 1956; 29; Şiir; Şairin Suna Su için yazdığı şiiridir.

İlhan, Attilâ; Geç Kalmış Ölü; 57-58; Ekim-Kasım 1956; 34-35; Şiir; Cahit Sıtkı'nın eserlerinde genel olarak ölüm temasını işlemesi ve yakın dostlarını da kendisinin öleceği fikrine alıştırması konu edilmiştir.

İlhan, Attilâ; Yorgun Serüvenci; 59; Aralık 1956; 24-25; Şiir; Attilâ İlhan bu şiirinde, imge ve benzetmeler yardımıyla bireyin duygularını yansıtmaya çalışmış ve şiirin içine toplumsal gerçekçiliğin ifadelerini yerleştirmiştir.

İlhan, Attilâ; Ömer Haybo'nun Son Günleri; 60; Ocak 1957; 19; Şiir; Şiirde şairin yarattığı Ömer Haybo tipi ile karamsar bir zihniyet buluşturulmuştur. Şiirin “*bütün şaraplar ölü kırmızı*”, “*boğulmuş geceler mahallesi*”, “*namuslu bıyıkları kirli siyah*” gibi mübağala unsuru yüksek benzetmeleri vardır.

İlhan, Attilâ; Varujan'a Karşı Ömer Haybo; 61; Şubat 1957; 16-17; Şiir; “*dur ömerhaybo/ iki dört çift sıfır'da dur/ dur ömerhaybo/ kirletme ellerini*” dizelerinden oluşan dörtlüğün dört kez tekrar edildiği ve toplumcu- gerçekçi ifadelerin çoğunluk kullanıldığı bir şiirdir.

İlhan, Attilâ; İş İştir; 62-63; Mart- Nisan 1957; 13-17; Tenkit; Bir sanat armağanı verilirken dikkat edilmesi gereken hususları açıklayan İlhan, Sait Faik Hikâye Armağanı verilirken jüri tarafından adaletsiz davranılmasını eleştirmiştir. Jürinin seçimini yaparken dost mirası dağıtmak yerine Sait Faik'in kişiliğini, sanat düşüncesini, estetik tutumunu ve sanat alanındaki yerini göz önünde tutarak bir eser belirlemesi gerektiğini vurgulamıştır.

İlhan, Attilâ; Cehennem'e Dört Bilet; 62-63; Mart- Nisan 1957; 32; Şiir; Dış dünyaya karamsar gözlerle bakılmış ve “*çift sesli bir iç bulantısı*”, “*avuçları sıyrılmış ölüler kalabalık*”, “*dünyadaki yerini eskitmiş gibi*” kelime gruplarıyla hayal unsuru kuvvetli cehennem benzetmeleri yapılmıştır.

İlhan, Attilâ; Ben O Adamları Gördüm; 62-63; Mart- Nisan 1957; 39-41; Kitap Tanıtımı; Bu yazıda Attilâ İlhan *Zenciler Birbirine Benzemez* adlı romanını tanıtmıştır.

İlhan, Attilâ; Zehra Beni Eylül'de Bekliyor; 64; Mayıs 1957; 64; Şiir; Beş kıtadan oluşan bir şiirdir.

İlhan, Attilâ; Biçimcilik- Özcülük Konusunda Bazı Yanılmalar; 65; Haziran 1957; 8-11; Makale; Şiirde biçimcilik ya da özcülüğü savunanların bazı hususlarda düştüğü yanılgıları düzeltmek adına yazılmış bir yazıdır. Şiirde özcülük konusunda "bir sanat eserinin tayin edici unsuru olarak özü kabul edip biçimin ona bağlı olarak var olduğu, önem kazandığı" belirtilmiş, özcülüğü savunanların biçimi terk etmedikleri vurgulanmıştır.

İlhan, Attilâ; Telsizci Hamdi; 66; Temmuz 1957; 10; Şiir; Yalnızlık temalı bir şiirdir.

İlhan, Attilâ] Arif Kaptan; İhsan Cemal'in Resim Sergisi; 4; [1952]; 13-15; Tenkit; İhsan Cemal'in ilerlemiş yaşına rağmen çağına ayak uydurup genç resimler yaratabilmiş olması, gerçek sanatın özellikleri, resim sanatında mevzu ve söz konusu serginin mahiyeti gibi meselelerden bahsedilmiştir.

İlhan, Zeynel; Meydan; 4; Ekim 1947; 5-10; Hikâye; Mahalleli çocukların bir arsada toplandıkları ve zamanla oldukça benimsedikleri bu arsanın bir gün yerine bina yapılmak üzere satılmasıyla hüsrana uğradıkları hikâye edilmiştir.

İlhan, Zeynel; Saltanat Arabası; 7; Şubat 1948; 33-41; Hikâye; Çöpçülük yapsa dahi hakkıyla para kazandığı için halinden memnun olan bir babanın oğluna verdiği öğütler ve oğlunun ilerde güzel ahlaklı bir birey olması işlenmiştir.

İlhan, Zeynel; Kapıcının Rüyası; 11-12; Haziran-Temmuz 1948; 53-59; Hikâye; Sinemada kapıcılık yapan bir gencin saf ve temiz duygularla devam ettirdiği hayatı ve sevdiği bir kızı düşünerek geçirdiği günleri, kapıcılığı hor görmeden bu işi yapmaya devam etmesi anlatılmıştır.

İlhan, Zeynel; Bapir; 20-21; 1949; 31-38; Hikâye; Herkesin yoksul olduğu bir köyde gençlik ateşiyle yanıp tutuşan bir delikanlının rahat tavırlarıyla tüm köyün dikkat kesildiği bir kıza gönül vermesi konu edilmiştir.

İlhan, Zeynel; Sancaktar; 26-27; [1949]; 19-29; Hikâye; İlbahar ve sonbahar mevsimlerinde şehre işçi taşıyıp daha sonra işçilerin dönemleri bittikten sonra onları köylerine geri götüren kurnaz bir adamın köylülerin masumiyetinden faydalanması anlatılmıştır.

İlter, Canip Sıtkı; Bizim Mahalle; 4; Kasım 1947; 47-52; Hikâye; Çelebiler Mahallesi adındaki bir mahallede yaşayan insanların iyi kötü halleriyle, geçim derdleriyle, muhtelif sıkıntılarıyla olsun aynı çevreyi paylaşmaları konu edilmiştir.

İlter, Şahap Sıtkı; Saadet Duygusu; 9-10; Nisan- Mayıs 1948; 25-27; Hikâye; Saadet duygularıyla dolu bir aile konu edilmiştir.

İlter, Şahap Sıtkı; Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: HİKÂYE SANATI; 9-10; Nisan- Mayıs 1948; 75-78; Makale; Hikâye sanatı nedir, bir hikâyede vak'a ne demektir, bir

hikâyede tabiat ve kahraman nasıl yer alır ve Türk hikâyeciliğinde Çehov tarzı hikâye denemeleri var mıdır sorularının cevapları aranmıştır.

İlter, Şahap Sıtkı; Posta Seyyarı; 11-12; Haziran-Temmuz 1948; 61-64; Hikâye; Seyyar memur ile posta memurları arasında geçen aynı diyaloglarla rutin hayatlarının sıradanlığını konu alan bir hikâyedir.

İlter, Şahap Sıtkı; Sisler İçinde; 13-14; [1948]; 23-28; Hikâye; İskeleye yakın yerde sisler içindeki bir kahvehanede bir araya gelen kömür ameleleri, denizciler gibi iş güç peşinde olan insanların aralarındaki kısa münasebetler hikâye edilmiştir.

İlter, Şahap Sıtkı; Hisse Senetleri; 18-19; 1949; 13-18; Hikâye; Bir kadının kendisini aldatan kocasının sürekli gittiği başka bir evden haberdar olup oraya şahsen gitmesi, gittiği evdeki kadından kocası hapse düşeceği ve onları parasız bırakanın o olduğunu düşündüğü için para istemesi, diğer kadının ise ailenin aç kalacak çocuklarına acıdığı için yardım etmesi; ancak para yerine hisse senetleri vermesi anlatılmıştır.

İlter, Şahap Sıtkı; Yalnızlık; 22-23; 1949; 7-22; Hikâye; Bir çocuğun yaşadığı köşkte akrabası olan genç bir kıza masum bir aşk beslemesi, aradan geçen zaman içinde çocuğun ailesi ile birlikte köşkten ayrılıp başka bir şehre gitmesi ve gittikleri yeni yerde hayatın kendisini değiştirmesi, bir gün köşke döndüklerinde âşık olduğu genç kızın hala yalnız; fakat hüznü olduğunu görmesi anlatılmıştır.

İlter, Şahap Sıtkı; Bulut Geliyor; 22-23; 1949; 23-30; Hikâye; İnsan hayatının çok ucuz olduğu bir şantiyede çalışan işçilerden birinin yüksekte düşerek ölmesi ve bu ani ölümün ardından kendi aralarında meseleyi tartışan işçilerin kendi canları için endişelenmeye başlamaları anlatılmıştır.

İlter, Şahap Sıtkı; Çam Havası; 22-23; 1949; 31-37; Hikâye; Karısı sıtma hastası olan bir köylünün sevdiği insanı yaşatmak adına uğraş vermesi, şartlar ne olursa olsun hastasını iyileştirmek adına gerekli şeyleri umutla yerine getirmeye çalışması anlatılmıştır.

İlter, Şahap Sıtkı; 14 Numaralı Ev; 22-23; 1949; 39-45; Hikâye; Kenar mahalle insanların yaşadıkları çevre ve yaşam tarzları tasvir edilmiş, hayata karşı nasıl soğukkanlı oldukları ve beklentisiz sürdürdükleri dünyaları anlatılmıştır.

İlter, Şahap Sıtkı; İnsan Avı; 22-23; 1949; 47-56; Hikâye; Salgın hastalıklarla uğraşan bir şehirde para kazanmak için akrep toplayan gençlerin zaman zaman denizde insan ölüsüne rast gelmeleri ve kayıtsız bir halde hayatlarına devam etmeleri anlatılmıştır.

İlter, Şahap Sıtkı; Kerem'in Çilesine, Tarlaya Dair; 22-23; 1949; 57-59; Hikâye; Toprağın hayata hükmetmesi ve toprağa bağlı insanlar konu edilmiştir.

İlter, Şahap Sıtkı; Kalem; 22-23; 1949; 61-69; Hikâye; İşlediği hafif bir suçtan dolayı gecesi gündüzü birbirine giren, huzursuzluktan kurtulamayan bir adamın iç dünyası anlatılmıştır.

İlter, Şahap Sıtkı; Öğle Paydosunda; 22-23; 1949; 71-76; Hikâye; Kömür madeninde çalışan bir işçinin ölüm korkusuyla kaplanmış olan iç dünyası konu edilmiştir.

İlter, Şahap Sıtkı; Şerefli Mazi; 34-35; [1950]; 25-40; Hikâye; Ahlakî değerlere sahip çıkan, iyilik kötülük nedir bilen bir mahkûmun cezası bittikten sonra özgürlüğüne kavuşunca öylece sokaklarda dolaşması, etrafında tanık olduğu basit hayat mücadelelerine karşı duyarlı davranması ve insanları anlamaya çalışması, hapishaneye girmeden evvel bıraktığı hayatı ile çıktıktan sonraki hayatının arasındaki değişikliği mukayese etmesi ve günlük endişelerin onda bir bıkkınlık hissi uyandırması, alışık olduğu şehir hayatı ile bilmediği bir şehrin hayatını tercih etme konusunda tereddütler yaşaması, yalnızlığı anlatılmıştır.

İlter, Şahap Sıtkı; Bir Köyden Bir İnsan İçin; 38-39; [1950]; 82-83; Tenkit; İbrahim Zeki Burdurlu'nun *Bir Köyden Bir İnsan* adlı şiir kitabı üzerine yazılmış bu yazıda, şairin hayran kaldığı toprak ana temasına aşırı bağlılığından dolayı muhtevanın ve şeklin zarara uğradığı, şairin şiirlerine şahsiyetini katamadığı ve duyguların yalnızca duygu olarak kaldığı, şiirlerinde özel bir ustalık gösteremediği belirtilmiştir.

İlter, Şahap Sıtkı; Gelin Dünya; 42-43; [1950]; 61-62; Tenkit; Sabih Şendil'in *Gelin Dünya* adlı eseri üzerine değerlendirmelerin bulunduğu yazıda, şairin şiirlerinde konu darlığı olduğu, üslupta samimiyetten uzak olduğu belirtilmiş, ne çevresindekileri söyleyebildiği ne de bireye yönelebildiği için eleştirilmiştir.

İlter, Şahap Sıtkı; Mümkün Olmayan; 44; [1951]; 25-31; Hikâye; Asfalt dökme işinde çalışan bir amelenin tüm gün bembeyaz çarşaflar içinde rahat bir yataкта rahat bir uyku çekeceğini hayal etmesi; ancak bu hayalini bir türlü gerçekleştirememesi anlatılmıştır.

İlter, Şahap Sıtkı; Züriyet'e Dair; 45; [1951]; 16-17, 28-31; Tenkit; Samet Ağaoğlu'nun Züriyet adlı eseri ve yazarın sanatçılığı hakkında yapılan tetkiklerin bulunduğu bir yazıdır.

İlter, Şahap Sıtkı; Yazma; 46; [1951]; 28-29; Tenkit; Can Yücel'in ilk şiirleri ve şairin edebî kişiliği hakkında kanaatlerin belirtildiği yazıda, Can Yücel'in genç bir şair olmasına rağmen nitelikli şiirler kaleme aldığı, şiirlerinde okuyucuyu saran bir hava olduğu belirtilmiştir.

İlter, Şahap Sıtkı; Bize Gelen Kitaplar: *Güzel Aydınlık- Sam Amca- Gar Saati*; 2; [1952]; 71-75; Haber/Tenkit; Necati Cumalı'nın *Güzel Aydınlık* şiir kitabı, Samim Kocagöz'ün *Sam Amca* hikâye kitabı ve Ümran Nazif'in *Gar Saati* hikâye kitabı değerlendirilmiştir.

İlter, Şahap Sıtkı; Hikâyeci Esenal; 5; [1952]; 72-74; Makale; Esenal'ın hikâyeciliğinin Çehov'unkine hangi yönlerden benzediğini, yazarın *Ayaşlı Ve Kiracıları* adlı romanı ile hikâyeleri arasındaki benzerlikleri, *Ayaşlı Ve Kiracıları* romanı hakkında düşündüklerini anlatmıştır.

İlter, Şahap Sıtkı; Dilsiz Bir Hikâyeci; 6; [1952]; 54-55; Tenkit; Halikarnas Balıkcısını iyi bir hikâyeci yapmaktan alıkoyan sebepler sıralanmış ve bu sebeplere eserlerindeki metinlerden bazı örnekler de gösterilmiştir.

İlter, Şahap Sıtkı; Tenkit; 7; Ağustos 1952; 22-23; Tenkit; Münekkitlerin bir konuyu, bir eseri, bir sanatçıyı incelerken görüşlerini nasıl bildirmeleri gerektiği ve ölçütlerinin neler

olması gerektiği ve bir münekkidin sahip olması gereken özellikleri konusunda açıklamalar yapılmıştır.

İlter, Şahap Sıtkı; Buz Dolabı; 8; Eylül 1952; 40-43; Hikâye; Mahallenin birinde tek buzdolabı sahibi olan hâne olarak böbürlenene bir hanımın bu yüzden kendini diğer hanımlardan ayırması; fakat bir gün buzdolabı bozulunca komşularının ona gösterdiği sözde hürmetin buzdolabının bozulmasıyla birlikte kaybolması konu edilmiştir.

İlter, Şahap Sıtkı; Eski; 9; Ekim 1952; 27-29; Hikâye; Eski zamanları, eski mekânları, eski eşyaları özleyen bir adamın hayal dünyası konu edilmiştir.

İlter, Şahap Sıtkı; Çağrışım; 10; Kasım 1952; 6-10, 13; Hikâye; II. Dünya Savaşı'nın ülkeye etkileri ve o ülkede bir adamın ölülerini aramak üzere keşif yapması arasında bağ kuran adamın eşi sakin bir kasabanın birden hareketlenmesini misaller vererek anlatmıştır.

İlter, Şahap Sıtkı; Çırılçıplak; 22; Kasım 1953; 6-10; Hikâye; Fahişelik yapan bir kadının çırılçıplak kalmaktan hiç utanmadığı ama onu çırılçıplak bir model yapmak isteyen insanların arasında soyunduğu zaman utandığı ve onu ziyarete gelen bir adamın saadetine gölge ettiği için bu durum yüzünden kadınla aralarının açıldığı konu edilmiştir.

İlter, Şahap Sıtkı; Türk Tezyini Sanatları Üzerine İzzet Çetin'den Birkaç Soru; 26; Mart 1954; 19-21; Röportaj; İzzet Çetin Türk el işlemleri sanatlarından Türk bordür çinileri ve eski Türk kilimlerinin vesika şeklinde toplanmasına kendisini sevk ettiğini anlatmıştır. Konuşmada eski motiflerden yepyeni bir şeyler çıkarmak, diğer sanatlarla Türk halk sanatının ayrımı ve Türklerde resim sanatının neden geciktiği gibi mevzular üzerinde de durulmuştur.

İlter, Şahap Sıtkı; Dost; 39-40; Nisan- Mayıs 1955; 32-47; Hikâye; Komutanından dostluğun ne demek olduğunu gerçek anlamda öğrenen bir askerin hikâyesi anlatılmıştır.

İlter, Şahap Sıtkı; İnsanlar Ve Kuklalar; 1; 1947; 39-46; Hikâye; Bir adam, Ankara'nın kenar mahallelerinden birine gider ve bir kuklacı dükkânına girer. Karşısına ise basit bir oyuncakçıdan ziyade filozofça düşünen, insanlarla kuklalar arasında kıyas yapan bir kuklacı ile karşılaşır. Adam, kuklacı ile arasında geçen konuşmadan sonra tahassüs ve tasavvurlarını anlatır.

İlter, Şahap Sıtkı; Bir Kış Günüydü; 3; Ekim 1947; 74-79; Hikâye; Annesinin küçük yaşta terk ettiği bir çocuğun genç kız olana kadar babasıyla birlikte nasıl mazlum bir şekilde yaşadığını konu alan bir hikâyedir.

İlter, Şahap Sıtkı; Bir Açıklama; 9; Ekim 1952; 39-41; Haber/Yorum; İlhan Tarus'un iki ayrı mecmuaya aynı anda aynı eserini vermesi konu edilmiştir.

İmamoğlu, İsmet; İsimsiz; 18-19; 1949; 19-20; Mektup; Bir okuyucunun dergi hakkında düşüncelerini içeren mektubu bulunmaktadır.

İmamoğlu, İsmet; Ardiç Başında Abam Var; 18-19; 1949; 20-24; Hikâye; Köylü bir kızın anadan babadan öksüz kalması, aileden sahip çıkarının olmaması, malına hakkına

göz dikenler tarafından kandırılması, çirkin bir kocaya verilmesi gibi kaderin türlü belalarına maruz kalması, en sonunda tam yüzü gülmüş iyi bir kısmet bulup evlenmişken genç yaşta ölüp gitmesi anlatılmıştır.

İmamoğlu, İsmet; Deniz Köpüğü; 1; [1952]; 73-76; Hikâye; Toplumun en küçük birimi olan aile kurumu içerisinde herhangi bir ailenin yaşayabileceği olayları ve ailenin her bireyi üzerinde yarattığı etkiyi açık ve dolaysız bir şekilde okuyucunun dikkatine sunulmuştur.

İmzasız; Fahri Erdinç'in Hikâyeciliğine Dair; 8; Mart 1948; 79; Haber/Yorum; Fahri Erdinç'e dair muhtelif mecmualarda yazılmış yorumlar toplanıp okuyucuya bildirilmiştir.

İmzasız; İsimli; 22-23; 1949; 69; Haber/Yorum; Şerafettin Aral'ın *İtalya'da Altı Yıl* adlı seyahat kitabı okuyuculara tavsiye edilmiştir.

İmzasız; İsimli; 8; Eylül 1952; 44; Haber/Yorum; Ankara Büyük Tiyatro'da temsil edilmeye başlanan *Sevda İksiri* adlı opera ile Küçük Tiyatro'da temsil edilmeye başlanan *Ters Yüz* adlı opera duyurulmuştur.

İmzasız; Açık Konuşma; 13; Şubat 1953; 15-16; Haber/Yorum; Derginin geçen sayılarında Rasim Tınaz'ın kendisine dergi tarafından yazılan mektuba karşılık yazdığı yazı yayınlanmış, aynı hak bu sayıda da Üner Argüden' verilmiş ve Salim Şengil'e hitaben yazdığı bir mektup yayınlanmıştır.

İmzasız; İçerde Sanat Hareketleri; 13; Şubat 1953; 25-26; Haber/Yorum; İstanbul ve Ankara'da sürdürülen sanat faaliyetleri aktarılmıştır.

İmzasız; İsimli; 17; Haziran 1953; 14; Haber/Yorum; Mary Cassatt'ın Londra'da açtığı resim sergisi duyurulmuştur.

İmzasız; Dergiler Arasında; 54; Temmuz 1956; 75-79; Tenkit; Ahmet Arif'in Can Yücel'i eleştirmek maksatlı yazdığı ve bir dergide yayınladığı yazısına karşılık olarak Can Yücel'in kendini savunduğu yazısı ve Salim Şengil'in de Can Yücel ile aynı fikirleri paylaşarak yazdığı yazısı bulunmaktadır.

İmzasız; Her Yıl Yeniden Ölen Adam: Sait Faik III; 65; Haziran 1957; 20-29; Haber/Yorum; III. Sait Faik Hikâye Armağanı'nın Necati Cumalı'ya layık görülmesiyle armağandan çekilen *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nin başlattığı protesto ve bu protesto ile basında sürüp giden yankılar, karşılıklı atışmalar aktarılmıştır.

İmzasız; İlhan Tarus; 6; Ocak 1948; 6; Biyografi; İlhan Tarus'un biyografisi bulunmaktadır.

İmzasız; Samim Kocagöz; 7; Şubat 1948; 8; Biyografi; Samim Kocagöz'ün biyografisi bulunmaktadır.

İmzasız; Orhan Kemal; 9-10; Nisan- Mayıs 1948; 6; Biyografi; Orhan Kemal'in biyografisi bulunmaktadır.

İmzasız; Oktay Akbal; 11-12; Haziran-Temmuz 1948; 6; Biyografi; Oktay Akbal'ın biyografisi bulunmaktadır.

İmzasız; Sabri Soran; 13-14; [1948]; 6; Biyografi; Sabri Soran'ın biyografisi bulunmaktadır.

İmzasız; Salim Şengil; 15-16-17; [1948]; 6; Biyografi; Salim Şengil'in biyografisi bulunmaktadır.

İmzasız; Şahap Sıtkı İlter; 22-23; 1949; 5; Biyografi; Şahap Sıtkı İlter'in biyografisi bulunmaktadır.

İmzasız; Nezihe Meriç; 40-41; [1950]; 6; Biyografi; Nezihe Meriç'in biyografisi bulunmaktadır.

İmzasız; Umran Nazif; 42-43; [1950]; 6; Biyografi; Umran Nazif'in biyografisi bulunmaktadır.

İmzasız; O Adam Kim Ve Bergama Sevdalıları; 45; [1951]; 35; Haber/Yorum; O dönemde vizyonda olan bazı filmlerden bahsedilmiş, *O Adam Kim* ve *Bergama Sevdalıları* aldı filmler ayrıca tanıtılmıştır.

İmzasız; Bize Gelen Kitaplar; 47; [1951]; 47-48; Haber/Yorum; Profesör Heinrich Kisch'in *Kadın Ve Evlilik Hayatı* adlı kitabı ile Suat Taşer'in *Üç Duvarlı Dünya* adlı kitabı tanıtılmıştır.

İmzasız; Yarasa; 2; [1952]; 41-43; Tenkit; Ankara Devlet Operası'nda oynanan *Yarasa* operetinden, bir operetin görev ve vasıflarından ve Türk seyircisinin müzik zevkinin gelişmesinde opera müziğini anlamasının seyirciye sağladığı pedagojik rolden bahsedilmiştir.

İmzasız; Sanatkârların Garip Halleri; 7; Ağustos 1952; 24-25; Haber/Yorum; Bazı yabancı aktör ve aktrislerin garip hallerine ait açıklamalar yapılmıştır.

İmzasız; En Kolay Eleştirmecilik; 7; Ağustos 1952; 31-32; Tenkit; *Milliyet* gazetesinin ciddiyetten yoksun bir mecmua olduğu iddia edilen ve gazetenin sanat köşesinde yazan Tarık Buğra'nın da yazılarının edebî değerden yoksun yazılar olduğunu ifade eden bir yazıdır.

İmzasız; Sanatkârların Garip Halleri; 8; Eylül 1952; 27; Haber/Yorum; Louise Carletti, Tino Rossi ve Fernand Gravey'in garip hallerinden bahsedilmiştir.

İmzasız; Kısa Sanat Haberleri; 9; Ekim 1952; 46; Haber/Yorum; Dünyadan kısa sanat haberleri aktarılmıştır.

İmzasız; Nevzat Üstün Resimli Şiir Sergisi; 11; Aralık 1952; 40; Haber/Yorum; Nevzat Üstün'ün şiiri fotoğrafla birleştiren şiir sergisinin duyurusu yapılmıştır.

İmzasız; Hikâye Üzerine Nezihe Meriç'le Bir Konuşma; 12; Ocak 1953; 11-13; Röportaj; Nezihe Meriç ile yapılmış olan bu röportajda roman ile hikâye arasında insanın ele alınışı meselesindeki farklar, sanatın doğruya götürücü özelliği ve sanatkârın çok çalışması gerektiği gibi konular konuşulmuştur.

İmzasız; Tristan Tzara; 20; Eylül 1953; 30; Biyografi; Tristan Tzara'nın biyografisi verilmiştir.

İmzasız; William Faulkner; 21; Ekim 1953; 12; Biyografi; William Faulkner'in biyografisi verilmiştir.

İmzasız; Attilâ İlhan'la Konuştuk; 21; Ekim 1953; 33-35; Konuşma; Attilâ İlhan ile yapılan bu röportajda Attilâ İlhan romancılığının geçici bir heves olmadığını eserlerinden verdiği örneklerle açıklamış, romanının konusunu, romanın üç kitaptan oluştuğunu ve bu roman ile ulaşmak istediği amacı da belirtmiştir.

İmzasız; Şair İlhan Berk'le Bir Konuşma; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 25-26; Röportaj; İlhan Berk'i Köroğlu Destanı'nı yazmaya iten sebepler ve İlhan Berk'e göre destanın ne olduğu irdelenmiş, halk edebiyatından, masallardan faydalanmak isteyen sanatçılara İlhan Berk'in ne gibi tavsiyelerde bulunduğu üzerine konuşulmuştur.

İmzasız; Erdoğan Tokmakçioğlu; 36; Ocak 1955; 15; Biyografi; Erdoğan Tokmakçioğlu'nun biyografisi bulunmaktadır.

İmzasız; Şair Ömer Faruk Toprak'ın Görüşü; 39-40; Nisan- Mayıs 1955; 20-21, 50; Röportaj; Bir şairin yaşadığı çağdan habersiz olmayıp yurdunun sentezinde bir öge olmasının gerektiği, bir şairin neyi söylerse söylesin iyi söyleyebildiği sürece şair olduğu ve yaşadıkları toplumlar içinde insanlar uğruna sosyal bir görevle yürüyen; fakat batının metodunu kullanmadıkları için eskiyen şairler gibi meseleler üzerine konuşulmuştur.

İmzasız; Ziya Metin; 60; Ocak 1957; 72-73; Biyografi; Rejisör Ziya Metin'in biyografisi bulunmaktadır.

İmzasız; Sir Carol Reed; 60; Ocak 1957; 74-75; Biyografi; Rejisör Carol Reed'in biyografisi bulunmaktadır.

Kabaağaçlı, Cevat Şakir], Halikarnas Balıkcısı; Karısını Voltayla Avlayan; 3; Ekim 1947; 25-32; Hikâye; Karısını voltayla yakaladığı söylenen bir adamın hikâyesi mitolojik unsurlarla özdeşleştirilerek anlatılmıştır.

Kabaağaçlı, Cevat Şakir], Halikarnas Balıkcısı; Ticaret; 5; Aralık 1947; 27-33; Hikâye; Fakir bir adamın zengin olmak uğruna usulsüz işlerle uğraşıp amacına ulaştığını ve parayı bulduktan sonra da işi kılıfına uydurup "ticaret yapıyorum" diyerek kendini nasıl haklı çıkardığını konu alan bir hikâyedir.

Kadir, Fahri; Şu Bilinen Hikâye; 51; Nisan 1956; 73; Şiir; Gençlik özlemi, özgürlük ve aşk temaları işlenmiş bir şiirdir.

Kadir, Fahri; Yeni Adam; 51; Nisan 1956; 73; Şiir; Çalışkanlık ve umut temaları işlenmiş bir şiirdir.

Kadir, Fahri; Ağama Söyleyim; 51; Nisan 1956; 73; Şiir; Ağalık sisteminin alaya alındığı bir şiirdir.

Kakınç, A. Faruk; Geçim Meselesi; 28-29; [1949]; 29-32; Hikâye; Yoksul insanların evlerini geçindirmek ve karınlarını doyurmak için başvurdukları çirkin yollar konu edilmiştir.

Kakıncı, Tarık Dursun; Esrar; 18; Temmuz 1953; 10-14; ; Hapishanede esrar satan mahkûmların Müdür'e yakalandıktan sonra tüm pişkinliklerinden ve işbirliklerinden sıyrılıp ne yapacaklarını şaşkınlıkları konu edilmiştir.

Kakıncı, Tarık Dursun; Evlere Şenlik; 19; Ağustos 1953; 6-46; Uzun Hikâye; Beraber çalışıp beraber kazanan beraber eğlenen can dostu iki gencin dünyasının ele alındığı hikâyede gençlerden birinin sevdalandığı kızın baba evinden kaçıp gencin yanına gelmesi, diğerinin ise bu kıza yüreğinin bir anlık kaymasıyla kendisini dostuna karşı suçlu hissetmesi ve birbirini seven bu iki insanın arasından sıyrılıp onları terk etmesi, yedikleri içtikleri ayrı gitmeyen iki gencin beraber geçirdikleri günlerin geride kalması ve hikâyelerinin sona ermesi hüznü bir şekilde anlatılmıştır.

Kakıncı, Tarık Dursun; Şarkılı; 29; Haziran 1954; 17-20; Hikâye; Şarkıların çalındığı bir mekâna gittiğinde aşına olduğu müziklerin ona hatırlattıklarıyla eskiyi anan bir genç konu edilmiştir.

Kakıncı, Tarık Dursun; Anlamsızlık; 30; Temmuz 1954; 44-47; Hikâye; İktiği içkiden yürüdüğü sokaklara kadar hiçbir şeyden keyif almayan, içinde bulunduğu hayattan memnun olmayan ve yaptıkları ile düşündüklerini anlamsız bulan bir adamın anlatıldığı bir hikâyedir.

Kakıncı, Tarık Dursun; Terleyen Adam; 39-40; Nisan- Mayıs 1955; 12-15; Hikâye; Bir içki meclisinde rahmetli dayısı gibi terleyen bir başka adama tesadüf edince o yalpalamayla dayısının hayaletini görmeye başlayan bir adamın başından geçenler konu edilmiştir.

Kakıncı, Tarık Dursun; Elişleri; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 8-10; Hikâye; Renkli elişi kâğıtlarını kesip biçerek bir dünya yaratan hikâye kahramanının yarattığı dünyadaki insanları canlandırmasıyla oluşturduğu hayat konu edilmiştir.

Kakıncı, Tarık Dursun; 1955 Yılında Yapılan Batı Sinema Festivalleri –I: Venedik Festivali; 48; Ocak 1956; 44-47; Haber/Yorum; 1955 yılında düzenlenen Venedik Film Festivali'ne katılan filmlerin ülkeleri adına yer almış olduğu ve ülkelerin ödüllü filmleriyle birlikte kendilerini de sinema tarihine yazdırdığı belirtilmiştir. Ödül alan filmler, oyuncular ve konuları ile birlikte tanıtılmıştır.

Kakıncı, Tarık Dursun; Kahramanlar Geçiyor; 50; Mart 1956; 19-21; Hikâye; Bir adamın eline geçen bir romanda birçok karalamalara tesadüf etmesi, bu kitabı daha evvel okuyanların roman kahramanları üzerine düşüncelerini kitaba karalamaları, bu karalamaların sonucunda bir münakaşa doğması ve adamın münakaşalara dair bir görüş belirtebilmek için romanı okumaya başlaması anlatılmıştır.

Kakıncı, Tarık Dursun; 1955 Yılında Yapılan Batı Sinema Festivalleri –II: Cannes Festivali; 50; Mart 1956; 73-76; Haber/Yorum; 1955 yılında Cannes'te yapılan film festivalinin film yönünden pek başarılı geçmediği belirtilmiş, festivalde toplum üzerinde en çok etki yaratacak olan filmlere göre değil de sinema yıldızlarına göre ödüllerin verildiği söylenmiştir.

Edinburgh film festivalinde ise filmler sanat değerleri açısından değerlendirilmiş ve böylelikle ödüller objektif bir şekilde dağıtılmıştır.

Kakınç, Tarık Dursun; Rossellini'nin Dedikleri; 56; Eylül 1956; 74-81; Röportaj; Yazıda Rossellini ile yapılan konuşma aktarılmış ve Rossellini hakkında o güne kadar çıkan magazinsel bilgilerin aksine bu yazıda sanatçının sinemadaki tutumu ile davranışları kendi ağzından sunularak okuyucunun daha gerçek bilgilere ulaşması sağlanmıştır. Yazının sonuna ayrıca, Rossellini'nin o güne kadarki sinema çalışmalarını gösteren bir filmografisi de eklenmiştir.

Kakınç, Tarık Dursun; Güdük; 59; Aralık 1956; 10-13; Hikâye; Muhasebe memurluğundaki üç senelik hizmetine karşı üslerinden terfi talep eden bir çalışanın bu isteğinin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği konusuyla zihninin sürekli meşgul vaziyette olması anlatılmıştır.

Kakınç, Tarık Dursun; Sinema Oyunu: Scénario I; 59; Aralık 1956; 63-70; Sinema Oyunu; Sinema oyunu üzerine düzenlenen bu yazıda, birinci bölüm, sinema oyununun tanımına ve sinema oyun yazarlarına ayrılmıştır. Yazının devamı olan ikinci bölümün ise bir sonraki sayıda yayınlanacağı haber verilmiştir.

Kakınç, Tarık Dursun; Sinema Oyunu: Scénario II; 60; Ocak 1957; 69-82, 27-30; Sinema Oyunu; Derginin bir önceki sayısında ilk bölümü verilen yazının ikinci bölümü bulunmaktadır. İkinci bölümde bir sinema oyununun teknik bakımdan sinema oyunu haline gelebilmesi için geçirdiği evreler üzerinde durulmuş, konuya açıklık getirmesi bakımından Yaşar Kemal'in *Dükkâncı* hikâyesi ile Ziya Metin'in *Namus Düşmanı* adlı sinema oyunu karşılaştırılmıştır. Graham Greene'in *Üçüncü Adam* adlı sinema oyunu da örnek olarak aktarılmış diğer bir oyun metnidir.

Kanat, Mahir; Uğursuz; 24; Ocak 1954; 14-17; Hikâye; Vapurların taşıyıcı ameleleri tarafından uğursuz olarak anılan bir adamın bazı felaket olayların sebebi olarak gösterilmesi, masum bir insanı ekmeğinden etmeleri konu edilmiştir.

Kanık, Orhan Veli; Kan; 3; Ekim 1947; 61-68; Hikâye; Kan davası için toplanan beş arkadaş hepsinin belalı olan bir adamı bulmak için gittikleri bir köyün düğününde, arkadaşların belalı adamla ava gittikleri anlatılmıştır.

Kanık, Orhan Veli; Baharın Ettikleri; 6; Ocak 1948; 29-33; Hikâye; Baharın gelişi ile beraber yazarın sosyal çevrede görmek istediği manzaralardan ve savunusu yaptığı düşüncelerden bahsettiği bir hikâyesidir.

Kansu, Ceyhun Atuf; Oksijenli Su; 2; 1947; 42-49; Hikâye; İşçisinin yaralı ayağı için oksijenli su sarf etmeyen müteahhidin, kızının küçücük yarası için bütün oksijenli su şişesini bitirmiş olması anlatılmıştır.

Kansu, Ceyhun Atuf; Radyo; 13-14; [1948]; 29-36; Hikâye; Memleketinden uzakta öğretmenlik yapan bir gencin gece vakti radyoyu dinlerken zihninde canlanan hatıralar,

yalnızlık ve gurbet hisleri, insanın hayatı ve çalışmayı sevmesi gerektiği gibi konuları işlemiş bir hikâyedir.

Kansu, Ceyhun Atuf; Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler; 18-19; 1949; 72-73; Mektup; Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde bulunan hikâyelerin yerli olmasının, Türk hikâye sanatının gelişme ve yayılmasına büyük katkılar sağlayacağı söylenmiş, konu ve dil bakımından millî olan bu hikâyeleri okuyuculara tanıtan Salim Şengil tebrik edilmiştir.

Kansu, Ceyhun Atuf; Evlenme Kararı; 26-27; [1949]; 31-37; Hikâye; Kasaba hayatının alışkanlıklarından sıyrılan bir doktorun tabiatın güzelliği ile içine dolan huzura eklenen bir sevgili sahibi olmanın sevinci anlatılmıştır.

Karabudak, A. Faik; Koca Allah'ın İşi; 18-19; 1949; 25-33; Hikâye; İşçilik yapan bir adamın aralıksız günlerce çalışması; ancak yine de kıt kanaat geçinmesi ve bu durumun iç dünyasında yarattığı gerginlik ve hayattan bıkkınlık duyguları anlatılmıştır.

Karabudak, A. Faik; Çılgır; 26-27; [1949]; 39-52; Hikâye; İki köyün gençleri ve içlerinden onları idare eden elebaşları arasındaki düşmanlık, bu düşmanlık sonucunda birbirleriyle tutuştukları kavga, elebaşı iki gencin kurnazlıkları ve hırsları etrafında anlatılmıştır.

Karaburçak, İhsan Cemal; Resim Sergisi; 31; Ağustos 1954; 39-42; Tenkit; William A. Smith adlı bir ressamın açtığı resim sergisini de dikkate alarak yazılan tenkit yazısında, ressamın genç olmasına rağmen taklitten uzak ağır ve sağlam adımlarla ilerlemesi takdir edilmiş, akademik resim tahsilinin çok köklü olmamasına rağmen yaşlılarından geri kalmadığı söylenmiş ve Picasso dahil diğer başarılı ressamlar gibi önce ananevî yolda sanat eserleri ortaya koymak gibi bir başarı gösterdiği de belirtilmiştir.

Karacaoğlu; Güzelleme; 8; Eylül 1952; 31; Şiir;

Karacaoğlu; Koşma; 10; Kasım 1952; 18; Şiir; Yârinden ayrı düştüğü için kalbi yanan bir âşığın hissettikleri konu edilmiştir.

Karahun, Teoman; Gazetelere Göre; 38-39; [1950]; 47-51; Hikâye; Millî birlik ve beraberlik için uğraşır görünen insanların çıkarlarına göre hareket ettiği konu edilmiştir.

Karamustafaoğlu, M. T.; Gündük Minare Ve Sonra; 26; Mart 1954; 46; Şiir; Akdeniz kenarında bir şehir ve gündük minarede okunan akşam ezanından sonra şehre çöken mahzunluk konu edilmiştir.

Karasu, Bilge; Depo; 2; [1952]; 65-69,76; Hikâye; Bir depo, yazar tarafından kişileştirilerek kendi hikâyesini yazmıştır. Yalnız olan depo okuyucuya neler yaşadığı veya yaşamadığını anlatır ve zaman algısından ayrı yaşadığını hissettirir.

Karasu, Bilge; Sarı Leke; 4; [1952]; 45-52; Hikâye; İki arkadaş evde içerken aralarında geçen bir münakaşa esnasında iki arkadaştan biri nöbet geçirerek bayılır; fakat diğeri münakaşanın verdiği kızgınlıkla ona yardım etmeden çıkar gider. Çıkıp giden gencin pişmanlıkları, çevreye olan dikkati ve çelişkileri ile birlikte devam eden hikâye nöbet geçiren gencin iyileşmiş olduğunu ifade ederek son bulur.

Karasu, Bilge; Büyü II; 8; Eylül 1952; 15-21, 28; Hikâye; İki yabancı insanın tanıştıktan sonra aralarında birçok ortak mevzunun söz konusu olduğunu fark etmeleri, yaşanan bazı tesadüfler ve bu insanlardan birinin İngiliz olup da Türkiye'ye büyülenmesi konu edilmiştir.

Karasu, Bilge; İlk Susan; 12; Ocak 1953; 27-28; Hikâye; Sessizce başlayıp sessizce biten bir aşkın kadın üzerinde yarattığı etki konu edilmiştir.

Karasu, Bilge; Susanların Son Hikâyesi; 13; Şubat 1953; 31-34, 38; Hikâye; Bir iş yerine yeni gelmiş bir gencin tüm tatlılığına rağmen kimse tarafından sevilmemesi ve arkadaşça ilgi gösterdiği insanlardan karşılık göremeyince yılması anlatılmıştır.

Karasu, Bilge; Arkamdakiler; 16; Mayıs 1953; 19-25; Hikâye; Tenha sokaklarda yürürken sürekli takip ediliyormuş vehmiyle yaşayan, takip edildiğini düşündüğü için sürekli etrafına bakıp çevresindekileri kontrol eden bir adam konu edilmiştir.

Karasu, Bilge; Kör Nokta; 20; Eylül 1953; 26-33; Hikâye; Gerçekleşmesi muhtemel olmayan bir tiyatro oyununu, bu tiyatronun seyircilerini, oyuncularını ve teknik ekibini aralarında geçen hadiseler dâhilinde tasvir eden bir hikâyedir.

Karasu, Bilge; Kapalı; 22; Kasım 1953; 11-13; Hikâye; Yağmurlu bir günde iş çıkışı saatinde Taksim'den tramvaya binen insanların kalabalıklığı, ortalığı hengâmeye çeviren bir karışıklığın tablosu konu edilmiştir.

Kasapbaşı, Yüksel; Tanelerden Hayat; 14; Mart 1953; 36; Şiir; Yaşadığı hayatı arpa boyu, başak tanesi, bir tutam tuz, ayva çekirdeği, nar tanesi gibi küçük varlıklarla ölçülendiren bireyin konu edildiği bir şiirdir.

Kaya, Ali Kemal; Suna Kan, İdil Biret Konserleri; 20; Eylül 1953; 22-25; Tenkit; Suna Kan ve İdil Biret'in küçük yaşlardan itibaren keman çaldıklarını, Avrupa'ya keman çalma üzerine tahsil görmeye gittiklerini, sanatlarının ileri bir dereceye vardığını ve sanatseverlerin onlarla övündüklerini belirten bir yazıdır.

Kaya, Ali Kemal; Butterfly Temsilleri Üzerine; 22; Kasım 1953; 32-34; Tenkit; Bu tenkit yazısında *Butterfly* operasının temsilleri hakkında Ory imzasıyla çıkan bir yazının hatalarını düzelterek hakikate ulaşmak gayesi vardır. Operanın iyi ve kötü yönleriyle eksiksiz ve ılımlı bir şekilde ele alınması gerektiği ve operanın gerçekçilik özelliği üzerinde durulmuştur.

Kaya, Ali Kemal; Viyolonsel Nüret Kaya'la Bir Konuşma; 23; Aralık 1953; 38-40; Röportaj; Son konserleri münasebetiyle Viyolonsel Nüret Kaya ile yapılan konuşmada batı ile bizdeki sanat çalışmaları arasındaki farklar ve sanatta taklitçilik mevzuları üzerinde durulmuştur.

Kaya, Ali Kemal; Piyanist ŞuraCherkassky'nin Konseri; 24; Ocak 1954; 10-11; Tenkit; Piyanist Cherkassky'nin hasılatını Kore şehitlerimizin ailelerine bağışladığı konserinden bahsedilmiş, piyanistin sanatı konuşulmuştur.

Kaya, Ali Kemal; Lucia'dan Portreler; 25; Şubat 1954; 21-23; Tenkit; *Lucia* operasıyla Türk sahnesinin kazandığı kıymetlerden koloratur soprano Suna Korad ve tenor Doğan Orat tanıtılmıştır. *Lucia* operasının ne açılardan zor olduğu ve bu zorluğun başarıyla üstesinden geldiği söylenen Suna Korad ile Doğan Orat adlı sanatçıların müzikalitesi üzerinde durulmuştur.

Kaya, Ali Kemal; Kompozitör Nevit Kodallı İle Bir Konuşma; 28; Mayıs 1954; 41-42; Röportaj; *Güzel Helena* adlı operanın sahne müziğiyle tanınmış kompozitör Nevit Kodallı ile yapılan bu konuşmada, sanatçının sanata dair görüşleri irdelenmiştir. Nevit Kodallı, eserlerinin içinde daima insan kalmaya çalıştığını, her şeyden önce bir Anadolu sanatçısı olduğunu ve sanatın hem toplum hem de sanat için var olduğunu belirtmiştir.

Kemal, Orhan; Arkadaşım Necati; 2; 1947; 50-55; Hikâye; İki mahpushane arkadaşının okuryazar olmak ve hayatını işçilik yaparak kazanmak üzerine kurulu hayatlarının hikâyesi anlatılmıştır.

Kemal, Orhan; Ekmek Kavgası; 4; Kasım 1947; 53-65; Hikâye; Geçim derdi, açlık ve savaş gibi temler etrafında şekillenen bir hikâyedir.

Kemal, Orhan; Eskici Ve Oğulları; 6; Ocak 1948; 35-37; Hikâye; Realist bir bakış açısıyla toplumu oluşturan bireylerin hayatlarını maddiyata endekslediklerini anlatan bir hikâyedir.

Kemal, Orhan; Arafacı Hac'eli; 9-10; Nisan- Mayıs 1948; 29-34; Hikâye; Bir köyün insanları arasında adaletsizlikten ileri gelen bir münakaşa konu alınmıştır.

Kemal, Orhan; Recep; 13-14; [1948]; 37-45; Hikâye; On dört yaşında hapishaneye giren bir çocuğun çalışma azmini ve ahlâklı bir insan olmaya çaba göstermesini ve tüm bunların hazin bir şekilde çocuğun ölmesi ile nasıl son bulduğunu anlatan bir hikâyedir.

Kemal, Orhan; İş; 18-19; 1949; 35-39; Hikâye; Bir lokma ekmek almaya muhtaç bir adamın uzun süre işsiz gezdikten sonra iş bulması ve bu hayırlı haberin ailesinde yarattığı etki konu edilmiştir.

Kemal, Orhan; Sarhoşlar; 24-25; 1949; 31-41; Hikâye; Meyhanede tanışmış iki insanın sarhoş olduktan sonra aralarında gelişen gülünç diyaloglar konu edilmiştir.

Kemal, Orhan; Büyücü; 30-31; [1950]; 7-10; Hikâye; Babası muskacı olan bir adamın kendisiyle ve ailesiyle sürekli övünerek insanları etrafından uzaklaştırması ve işinden olması, en sonunda parasız kalınca kendisinin de muskacılık yaparak cahil halkı hurafelerine inandırması ve insanları kandırarak para kazanması anlatılmıştır.

Kemal, Orhan; Âmir Ve Memura Dair; 30-31; [1950]; 11-18; Hikâye; Bir derneğin başkanı ile memuru arasında geçen diyaloglar, birbirlerine karşı hal ve hareketleri ile bir nizamı temsil ediyorlarmış gibi görevlerine olan bağlılıkları konu edilmiştir.

Kemal, Orhan; Bir İnsan II; 30-31; [1950]; 19-24; Hikâye; Hayat şartlarından yılmış, işsizlik ve geçim derdiyle ruh sağlığını bozmuş asabi bir adamın mağduriyeti, insanca yaşamak için gerekli olan temel ihtiyaçları karşılayamayan bir insanın isyanı anlatılmıştır.

Kemal, Orhan; Kırmızı Mantolu Kadın; 30-31; [1950]; 25-37; Hikâye; Hapishaneden sıra sıra izinle dışarı çıkan mahkûmların sınırlı da olsa özgürlüğe kavuşmanın sevincini yaşamaları, kadına duydukları hasret ve evini geçindirmek için kendini pazarlayan bir anneye tesadüf etmeleri anlatılmıştır.

Kemal, Orhan; Ölür Müsün Öldürür Müsün?; 30-31; [1950]; 39-44; Hikâye; Yaşlıca bir adamın görmüş geçirmiş bir zihniyetle nezaket sahibi olduğunu zannederek bir gence öğütler verirken aşırıya kaçması ve gencin hayatına müdahale etmeye başlamasıyla sabrı taştan gencin meydanı terk etmesi anlatılmıştır.

Kemal, Orhan; Bir Lira; 30-31; [1950]; 45-48; Hikâye; Kucağında çocuğu ile dilenen bir kadının başından geçen bir olay anlatılmıştır.

Kemal, Orhan; 936; 30-31; [1950]; 49-56; Hikâye; Bir fabrikada işçilerin çıkarları uğruna hareket etmeleri ve içlerinden birbirine sevdalananların gönül işleri konu edilmiştir.

Kemal, Orhan; İki Kız; 30-31; [1950]; 57-59; Hikâye; Para kazanmak için kendini pazarlayan yaşça küçük iki kız konu edilmiştir.

Kemal, Orhan; Ekmek Peşinde; 30-31; [1950]; 61-67; Hikâye; Oğlunu bir fabrikaya işçi olarak yerleştirmek için uğraşıp duran bir anne ve çabaları konu edilmiştir.

Kemal, Orhan; Telefon; 30-31; [1950]; 69-90; Hikâye; Devlet işlerinde usulsüzlük yaparak daha fazla para kazanmaya çalışan kurnaz bir adamın mazlum insanları nasıl kandırdığı anlatılmıştır.

Kemal, Orhan; Baba; 36-37; [1950]; 9-29; Hikâye; Eskici dükkânının geliriyle ailesini geçindirmeye çalışan bir babanın omzundaki yükten sürekli şikâyet etmesi, şikâyet etmesine rağmen onların iyiliğini düşünmeyi de ihmal etmemesi konu edilmiştir.

Kemal, Orhan; Nurettin Şadan Bey; 38-39; [1950]; 13-38; Hikâye; Türklüğe hakaret etmekten hapse atılan, tahsilini Almanya'da yapmış, burnu havalarda bir zâtın hapishane içerisindeki tutumu, memleketinin insanlarını hor görmesi konu edilmiştir.

Kemal, Orhan; Yüz Para; 42-43; [1950]; 19-23; Hikâye; Yere düşen yüzlük bir banknota tesadüf edip talip olan iki adamın yolun ortasında duran parayı caddenin iki yanından sarmaları ve birbirlerine verdikleri karşılıklı gözdağı mizahî bir üslupla anlatılmıştır.

Kemal, Orhan; Muska; 46; [1951]; 9-13; Hikâye; Babası yaşındaki kocasını evine bağlamak için hocaya muska yazdırmaya giden bir kadının beklentilerini hocada bulması konu edilmiştir.

Kemal, Orhan; Duvarcı Celâl; 2; [1952]; 45-50; Hikâye; Hikâyenin temasında dedikodunun toplumun ve bireyin üzerindeki yargılayıcı etkisini ve bu etki ile ne gibi olumsuz sonuçların doğmasına sebep olacağını vardır.

Kemal, Orhan; Küçük Ağa; 7; Ağustos 1952; 7-14; Hikâye; İşçi- patron, fakir-zengin, köylü- şehirli ikilikleri etrafında kurulan hikâyede konu olarak baba oğulun yönettiği bir fabrikanın aydın işçilerinin başlattığı grevde hem devletin hem de işverenin işçilerin hakkını gasp etmesi ve o dönemde zenginin fakiri ezdiği gerçeği işlenmiştir.

Kemal, Orhan; Harman Yangını; 12; Ocak 1953; 36-38; Hikâye; Öğle paydosunda yemeklerini yiyen ırgatlar arasından birinin hakkını aramak üzere sivrilmesi, diğer işçilerden birinin de ustanın gözünde yücelmek üzere bunu ustaya bildirmesi ve hakkını arayan ırgatın işten atılması anlatılmış, öfkesini alamayan ırgatın diğer işçilerin bulunduğu harmanı bir gece vakti yangına vermesiyle de hikâye son bulmuştur.

Kemal, Orhan; Ömer Efendi Sokağı; 13; Şubat 1953; 6-10; Hikâye; Çocukluk günlerinde babasının onu bir zaman ittihatçılar gibi heybetli olsun bir zaman da İstanbul beyefendisi olsun diye terbiye ettiğini; ancak tüm bunlara içlenen ve kendi hayalleri peşinde koşmadığını söyleyen bir adamın hikâyesi anlatılmıştır.

Kemal, Orhan; Kurtuluş Yolu; 16; Mayıs 1953; 39-45; Hikâye; Yoksulluk yüzünden merhametli ve anlayışlı karısına bakmadığını düşünen bir adamın iç dünyasında yaşadığı sıkıntılar, para bulup bu sıkıntıları gidermek için düşündüğü kötü yollar; ancak en sonunda bu düşünceleri savıp karı kocanın baş başa vererek umutlarını kaybetmeden yeni çareler düşünmeleri anlatılmıştır.

Kemal, Orhan; Korku; 29; Haziran 1954; 8-11, 38-41; Hikâye; Bir sağlık kurumunda tabiplik yapan adamın kendisine atılan iftira yüzünden işten atılma korkusu içinde çırpındıkça batması ve evine daha önce işten her çıkarıldığında olduğu gibi bedbaht dönmesi konu edilmiştir.

Kemal, Orhan; Patron; 30; Temmuz 1954; 8-12; Hikâye; Senelerce yanında çalıştığı patronunun kadın olduğu halde güçlü ve hükmedici yapısına artık dayanamayan gencin isyan edip işi bırakması, ardından da kadının ona işe dönmesi için yalvarıp onun gururunu okşaması konu edilmiştir.

Kemal, Orhan; Cıgaramın Dumanı; 32-33; Eylül- Ekim 1954; 44-48; Hikâye; İmansız bir yâri sevmenin kötü sonuçlar doğuracağını, böyle bir imansız güzeli seven nice evli barklı, işli işsiz, zengin fakir adamların aşklarından yanıp tutuştukları halde kadının hiçbir türlü imana gelmediğini anlatan bir hikâyedir.

Kemal, Orhan; Çocuk; 39-40; Nisan- Mayıs 1955; 8-11; Hikâye; Derslerinde başarılı; fakat yoksul ve yetim bir çocuğun okul ihtiyaçlarını karşılamak üzere kartpostal satması, kartpostallarını almak isteyen bir adamın çocuğa karşı sapıkça bir zihniyetle yaklaşması, çocuğun ise bir o kadar ahlaklı olması ve adamı başından def etmesi konu edilmiştir.

Kemal, Orhan; Kardeş Payı; 54; Temmuz 1956; 16-22; Hikâye; Hamalbaşı ve hamallar arasında geçen hikâyede hamalbaşının bir işten avantajını alıp iş için sözleştiği hamallarını yarı yolda bırakıp işi başka hamallara bırakması ve bu sebeple haklarını aramak isteyen hamalların hamalbaşını sorguya çekmeleri anlatılmıştır.

Kemal, Yaşar; Sait Faik'le Bir Konuşma; 15; Nisan 1953; 27-29; Röportaj/Anı; Yaşar Kemal önce Sait Faik'in kalabalık sokaklar içinde düşünceli ve yalnız dolaşmasından

bahsetmiş, daha sonra yazara verilen Mark Twain fahrî üyeliği hakkında onun düşüncelerini sormuş ve Sait Faik de bu üyeliği hikâyeci arkadaşlarıyla paylaştığını belirtmiştir.

Kemal, Yaşar; Yaşar Kemal; 23; Aralık 1953; 6; Biyografi; Yaşar Kemal'in kendi yazdığı biyografisi bulunmaktadır.

Kemal, Yaşar; Pis Hikâye; 23; Aralık 1953; 7-37; Uzun Hikâye; Bu hikâyede köylük yerde insanların ne kadar cahil olabileceği, fukaranın sessiz kalışlarına cahil köylünün ettiği kötülükler ve en sonunda masumların canının yanması, fırsatçı insanların hainlikleri işlenmiştir.

Kemal, Yaşar; Beyaz Pantolon; 43-44; Ağustos- Eylül 1955; 10-20; Hikâye; Bir ayakkabı tamircisinin yanında çırak olarak çalışan gariban bir çocuğun beyaz pantolon almak için para biriktirmesi, ilerleyen günlerde tuğla yakmak için çağırılması ve bu işte para çok olmasına rağmen yorucu bir iş olduğu için çocuğun korkması, işin sonunda vaat edilen parayı alamaması; ancak ustasının vicdanı sızlayınca kendisine borç vermesi ve beyaz pantolonuna kavuşması anlatılmıştır.

Keskin, Yıldırım Sait; Başiboş Gezenler; 28-29; [1949]; 33-35; Hikâye; İstanbul şehrini gündüz ve gece haliyle gözleyen birinin etrafında olup bitenleri ve insanları, iç dünyasının süzgecinden geçirerek yorumlaması ve yalnızlığına karıştırması anlatılmıştır.

Kocagöz, Samim; Güverte Yolcuları; 2; 1947; 3-10; Hikâye; Ordu'dan kalkan bir geminin yolcularının tahlil edilerek anlatıldığı bir hikâyedir.

Kocagöz, Samim; Gecekondu; 6; Ocak 1948; 39-46; Hikâye; Bir yanda fakir insanların yaşama tutunma çabası, diğer yanda kanunların yükümlülükleri ve tüm bunların arasında gidip gelen toplumsal gerçekleri konu almış bir hikâyedir.

Kocagöz, Samim; Küçük Hikâye Ve Roman; 6; Ocak 1948; 75-79; Makale; Bu makalede hikâye edebî türünün diğer edebî türler içindeki yerinden, hikâyeci ve romancı arasında yapılan ve manasız olduğu düşünülen mukayeselerden, her ikisinin de hudutlarını belirlemenin yine aynı şekilde manasız olduğundan bahsedilerek bu düşünceler mantık çerçevesinde açıklanmaya çalışılmıştır.

Kocagöz, Samim; Allah, Devlet Ve Toprak; 13-14; [1948]; 46-62; Hikâye; Allah, devlet ve toprak mevzuları etrafında şekillenen ve köylünün toprağa ihtiyacı olduğunu anlatmak isteyen bir hikâyedir.

Kocagöz, Samim; Düşman; 24-25; 1949; 43-50; Hikâye; Bir köylünün emek verip çile çekerek imar ettiği yerlere, yetiştirdiği ürünlere zarar veren düşmanlar karşısında ne halden ne hale geldiği konu edilmiştir.

Kocagöz, Samim; Sam Amca; 34-35; [1950]; 9-24; Hikâye; Ağaya bağlı olan toprağını kendi sürüp mahsulünü kendi toplayan çiftçinin traktör gibi makineler geldikten sonra işsiz kalması, insan gücünün yerini alan makinelerden sonra geçimini sağlayamayan çiftçinin amelelik yapmaya başlaması, geçimini topraktan sağlayan insanların yaşamları konu edilmiştir.

Kocagöz, Samim; Alışveriş; 2; [1952]; 55-59; Hikâye; Toprağa bağlı hayat ve güç hayat şartları gibi temalardan oluşan bir hikâyedir.

Kocagöz, Samim; Esnaf (Delikanlı- Portakal- ... Ve Kıza Dair); 3; [1952]; 29-36; Hikâye; Köyden şehre gelip hayatını kazanmak isteyen bir delikanlının portakal satıcılığı yaparken şehrin ona dar gelmesi, şehirde vurulduğu bir kıza köyde alıştığı gibi dar çevrenin tam tersine şehrin geniş çevresinde ulaşamaması ve aniden aldığı kararla köyüne dönmek istemesi hikâye edilmiştir.

Kocagöz, Samim; Memduh Şevket Esendal'ın Ardından; 5; [1952]; 59; Anı; Kocagöz, Esendal'ın hikâyeciliğinden ve hikâyelerinin kendi sanatında yarattığı etkiden bahsetmiştir.

Kocagöz, Samim; Ders; 12; Ocak 1953; 19-22, 25-26; Hikâye; Okuyup kendini yetiştirerek töre cinayetlerinden uzaklaşmaya çalışan köylü bir askerin hikâyesi anlatılmıştır.

Kocagöz, Samim; Kör Talih; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 8-15; Hikâye; Yol yapımında çalışan bir amelenin evvel zaman aldığı bir piyango biletine bağladığı umutlar, bununla beraber biletin sonucu henüz belli olmadığı halde biletini çalarlar korkusuyla diğer amele arkadaşlarına güvenmemesi ve bilete piyango vurursa diye kurduğu yalın hayaller konu edilmiştir.

Köksal, Ahmet; Şiir Değil Hikâye; 13; Şubat 1953; 7; Şiir; Kaderin önüne geçilemediği anlatılan bir şiidir.

Köksal, Ahmet; Geceleri; 16; Mayıs 1953; 23; Şiir; Geceleri sesini duyurmak için çırpınan kaybolmuş mutluluklar, yepyeni bir güne başlamak için umut besleyen şarkılar ele alınmıştır.

Köksal, Ahmet; Denize Karşı; 24; Ocak 1954; 15; Şiir; Denize yenilmiş bir adamın ona olan kızgınlığını haykırışı konu edilmiştir.

Köksal, Ahmet; Şu Ufacık İskemleye; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 51; Şiir; Hayallerini, uğraşlarını, yorgunluğunu ardında bırakan bir insanın anlatıldığı bir şiidir.

Köksal, Ahmet; Bozkırdan Geçenler; 36; Ocak 1955; 19; Şiir; Anadolu bozkırından geçenlerin anlatıldığı bir şiidir.

Köksal, Ahmet; Daloba Köyünden Hasan Oğlu Ali yaz Öğlesinde; 43-44; Ağustos-Eylül 1955; 39; Şiir; Ali'nin bir yaz günü öğle vakti tabiatla iç içe olan hali tasvir edilmiştir.

Köksal, Ahmet; İda'dan Esen Rüzgâr; 45-46; Ekim- Kasım 1955; 20; Şiir; İda Dağının eteğinden şiirler temalı bir şiidir.

Köksal, Ahmet; Cencin Köyü; 50; Mart 1956; 27; Şiir; Sivas'ın Zara ilçesinden Cencin Köyü anlatılmıştır.

Köksal, Ahmet; Düşsel Çağrı; 52; Mayıs 1956; 13; Şiir; Ataç'ın şahsı ve sanatçılığı konu edilmiştir.

Köksal, Ahmet; Yeni Resim Ve FernandLéger; 54; Temmuz 1956; 47-48; Tenkit; Resim sanatının 1900'lü yıllardan itibaren geçirdiği gelişmeler ele alınmış ve bu

gelişmelerden Léger'in sanatına zemin hazırlayan etkiler üzerinde durulmuştur. Léger'in Picasso ve Braque gibi kübizme tam anlamıyla kişisel ve yeni anlamlar getirmiş bir sanatçı olduğu vurgulanmış ve çalışmalarının resim sanatı tarihi içindeki rolü değerlendirilmiştir.

Köksal, Ahmet; Gece Çiçeği; 54; Temmuz 1956; 64; Şiir; Sessiz karanlıklarda, çaresizliklerde, yalnızlıklarda yeşeren düşünceler konu edilmiştir.

Köksal, Ahmet; Şiir Değil Roman; 55; Ağustos 1956; 54; Şiir; Roman türünde olduğu gibi sebep sonuç ilişkisi içinde serim düğüm çözüm bölümleri olan ve romanın genişçe anlattığı bir konuyu dizelere indirgenmiş bir şekilde ortaya koyan bir şiirdir.

Köksal, Ahmet; Picasso 75 Yaşında; 56; Eylül 1956; 42-47; Makale; Daha hayattayken üzerine kitaplar yazılan, övgüler söylenen Picasso'nun doğumunun 75. yılı olması dolayısıyla onun hayatı ve sanatı hakkında yazılmış bir yazıdır. Doğduğu ülke olan İspanya'daki sanat hayatından başlayarak Fransa'da geçirdiği günlere ve orada edindiği sanat çevresine kadar ressamın sanatçılık şahsiyetini ortaya koyan önemli konulara değinilmiştir. Picasso'nun etkisinde kalarak resimlerine yansıttığı sosyal ve siyasî konular belirtilmiş, resimlerinin genel özellikleri de anlatılmıştır.

Köksal, Ahmet; Bir Güz Yağmurunda; 59; Aralık 1956; 53; Şiir; Bir taşra kahvesinde oturan adamın güz yağmurları yağarken küçük sevinci ilk aşkını ve ilk umudunu hatırlaması anlatılmıştır.

Köksal, Ahmet; İda'ya Doğru; 65; Haziran 1957; 58; Şiir; Karşısındakini yabancılayan bir insanın anlatıldığı bir şiirdir.

Köksal, Ahmet; Büyük Şehir Şeytanları; 66; Temmuz 1957; 42; Şiir; İnsanın kendi yarattığı şeytanına yani kötülüklerine olan tutsaklığından vazgeçmesi öğütlenmiştir.

Köni, Yunus Kâzım; Gladlyatör; 2; 1947; 56-66; Hikâye; Romalılar döneminde köleliğe ve gladyatör dövüşlerine sebep olan sınıf ayrımı ve paranın insan hayatlarını nasıl mahvettiğini anlatan bir hikâyedir.

Körükçü, Muhtar; Dişçi; 2; [1952]; 15-19; Hikâye; Hikâyede, kahraman zaman ve mekân koşullarının diş ağrısı açısından olumsuz sonuçlar doğuracağını izah ederek anlatmaya başlar. Menfaatine göre davranan insanların, sahtekârlık edenlerin ve cahil insanların toplum huzuru açısından teşkil edeceği hikâyenin temasını vermektedir.

Kurbanoğlu, Şerif Hulusi; İspanyol Edebiyatının Bugünkü Durumu; 48; Ocak 1956; 22-24; Makale; İspanyol edebiyatında iç savaşın sebep olduğu kültürel gerilemeden bahsedilmiştir.

Kurbanoğlu, Şerif Hulusi; Sait Faik'in Hayatından Hikâyeler ; 52; Mayıs 1956; 14-20; Anı; Şerif Hulusi'nin Sait Faik'e dair hikâye olacak nitelikte güzel anıları konu edilmiştir.

Kurbanoğlu, Şerif Hulusi; Sait Faik'in Hayatından Hikâyeler; 53; Haziran 1956; 46-47; Anı; Sait Faik'le aralarında geçen bir hadiseden dolayı Sait Faik'in kendisi hakkında yazdığı bir hikâye nasıl tatlı bir intikam aldığını anlatmıştır.

Kurbanoğlu], Şerif Hulûsi; Doğru Bildiğini Söylemek Ve Molière; 56; Eylül 1956; 62-72; Makale; Nurullah Ataç'ın *Varlık* dergisinde yayınlanan bir yazısında Goethe'yi ve onun adalet anlayışını yermesinden, Molière'in eserlerinde toplumsal düzeni ele alış tarzından yola çıkılmış ve Ataç'ın edebiyat meselelerinde bir "beğendim, beğenmedim" havasına bürünmesi eleştirilmiştir. İnceleme yazısının devamında Molière'in *LaMisanthrope* adlı tiyatro eseri ve eserdeki Alceste karakteri incelenmiştir. Molière'in bu eserinde feodal toplumun adalet düzenine hücum ettiği, yeni sosyal sınıf için bir düzen arama çabası içinde olduğu vurgulanmıştır.

Kurbanoğlu], Şerif Hulûsi; Niçin Örnek Şair?; 61; Şubat 1957; 26-34; Makale; Şerif Hulûsi'nin, Cahit Sıtkı Tarancı'nın şiirlerindeki ölüm temi üzerine hazırladığı bir inceleme yazısıdır.

Kurbanoğlu], Şerif Hulûsi; Sait Faik Armağanı Ve Varlık Yayınevi; 64; Mayıs 1957; 28-30; İnceleme; Sait Faik Armağanı'nı Necati Cumalı'nın *Değişik Gözle* adlı hikâye kitabına vermeyi uygun gören jüri üyeleri ve Yaşar Nabi eleştirilmiş, Sait Faik'in hatırasına saygı duyulması istenmiştir. *Varlık Yayınevi* kendi kitaplarına veya kendinden yana olanların kitaplarına sürüm sağlamak için bir "Edebiyat armağanı" kursun, jürisini de dilediği kimseler arasından seçsin; ancak bu armağan Sait Faik ailesine geri verilsin istenmiştir.

Kurşunluoğlu], Mehmed Kemal; Kuş Ve Çocuk; 10; Kasım 1952; 10; Şiir; Şiirle uğraşan bir gencin ölmeden evvel bir şairin değerinin anlaşılmamasını anlattığı bir şiirdir.

Kurşunluoğlu], Mehmed Kemal; Eğilip Suyunu İçtiğimiz Çeşme; 12; Ocak 1953; 10; Şiir; Teması Anadolu sevgisi olan bir şiirdir.

Kurşunluoğlu], Mehmed Kemal; Uyanış; 14; Mart 1953; 7; Şiir; İlkbahar mevsimi geldiğinde tabiatın uyanması konu edilmiştir.

Kurşunluoğlu], Mehmed Kemal; Dünya Güzel Olmalı; 16; Mayıs 1953; 7; Şiir; Dış dünyada yaşanan acı tatlı ne varsa tümünün bir maksadı olduğu ve dünyanın her şeyiyle güzel olduğu ele alınmıştır.

Kurşunluoğlu], Mehmed Kemal; Yalan; 17; Haziran 1953; 18; Şiir; Mehmed Kemal'in *Dünya Güzel Olacak* adlı eserinden bir şiirdir.

Kurşunluoğlu], Mehmed Kemal; Belli; 22; Kasım 1953; 38; Şiir; Yedi dizelik bir şiirdir.

Kurşunluoğlu], Mehmed Kemal; Vatan; 38-39; [1950]; 53-54; Şiir; Memleketin o dönemdeki hali ve insanlarından manzaraların aktarıldığı bir şiirdir.

Kurşunluoğlu], Mehmed Kemal; Âşıkane; 4; [1952]; 76; Şiir; Bir adamın taparcasına sevdiği eşine ait duygularını konu alan bir şiirdir.

Kurşunluoğlu], Mehmed Kemal; Güzel; 7; Ağustos 1952; 23; Şiir; Şiirde göl ve çevresindeki canlılar etrafında kurulmuş bir his dünyası söz konusudur.

Kurşunluoğlu], Mehmed Kemal; Zina; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 32; Şiir; Birbirlerini tamamlayan unsurların anlatıldığı bir şiirdir.

Kurşunluoğlu], Mehmed Kemal; Şecere; 49; Şubat 1956; 19; Şiir; Şecere konulu beş dizelik bir şiirdir.

Kurşunluoğlu], Mehmed Kemal; Telgraf; 50; Mart 1956; 14; Şiir; İşine gelince demokrasi taraftarı, işine gelmeyince demokrasiye düşman olan bir adam tasvir edilmiştir.

Kurşunluoğlu], Mehmed Kemal; Boyalık'ın Çimenleri Yeşildir; 54; Temmuz 1956; 44-45; Şiir; Köy hayatının yalınlığı ve temizliği üzerinde durulmuş olan bu şiirde, şehir ve köy insanı arasındaki görüş farklılığı, köy insanının doğayla bir bütün halinde yaşayış tarzı dönemin toplumsal düzenine yansıyan şekliyle ele alınmıştır.

Kurşunluoğlu], Mehmed Kemal; Ölümlü Dünya; 1; [1952]; 71; Şiir; İnce Memet'in ölmek üzereyken ki halinin ifadesi ve daha sonra ardında bıraktığı ölümlü dünyanın hali acıklı bir şekilde verilmiştir.

Kuşlevska, Stanislava (Çev; Musa Şamgul); Kırmızı Şarap; 28-29; [1949]; 65-72; Hikâye; Stanislava Kuşlevska'nın *Kırmızı Şarap* adlı hikâyesinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

Kutlar, Onat; Noktürn; 17; Haziran 1953; 27; Şiir; Bütün tabiatla birlikte uyumanın ninni söyler gibi öğütlediği bir şiirdir.

Kutlar, Onat; Volan Kayışı; 36; Ocak 1955; 25-48; Hikâye; Bir adamın kendisini deli edecek kadar çok düşünmesi ve buna mukabil yaşadığı olaylar anlatılmıştır.

Küflü, Ahmet; Geçilmek Korkusu; 24; Ocak 1954; 38-43; Hikâye; Millî bir atletin ilerlemiş yaşıyla beraber vücudunun artık güçten kesilmesi, senelerdir koşu rekortmeni olmanın verdiği özgüvenle bulunduğu yarışı yine zaferle bitireceğini düşünmesi; fakat genç bir atletin onu geçeceği fikrine dayanamayıp yarışın bitmesine son elli metre kala kendini çimenlere atması konu edilmiştir.

Külebi, Cahit; Avrat; 44; [1951]; 9; Şiir; Yıllar geçtikçe saflığını kaybeden avratlardan bahsedilmiştir.

Külebi, Cahit; Katır; 44; [1951]; 9; Şiir; Dünya güzelliklerinin tadını çıkaramamak meselesi konu edilmiştir.

Lav, Ercüment Behzat; Kuzum Makana; 24; Ocak 1954; 7; Şiir; Beyaz hanım adında bir kadını seven bir adamın anlatıldığı bir şiirdir.

Lav, Ercüment Behzat; Mauva (Kara Hürriyet); 25; Şubat 1954; 28-29; Şiir; Özgürlüğü kısıtlanan ve haksızlığa uğrayan insanların anlatıldığı bir şiirdir.

Lav, Ercüment Behzat; Zamboya Gelen Mektuplar; 26; Mart 1954; 18; Şiir; Zenci insanların sefaletini konu edinen bir şiirdir.

Lav, Ercüment Behzat; Mau Mau IX; 39-40; Nisan- Mayıs 1955; 13; Şiir; Hür olmayan siyahî insanların bir sembol olarak kullanıldığı bir şiirdir.

Lav, Ercümet Behzat; Mauva IV; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 39; Şiir; İki dörtlükten oluşan bir şiirdir.

Lorca, Federico Garcia (Çev; Bilge Karasu; Kayıt Düşürün; 15; Nisan 1953; 38; Şiir; Federico Garcia Lorca'nın *Kayıt Düşürün* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Lorca, Federico Garcia (Çev; Bilge Karasu); Uykuda; 14; Mart 1953; 22; Şiir; Federico Garcia Lorca'nın *Uykuda* adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

Lorca, Federico Garcia (Çev; Bilge Karasu); Gezenin Türküsü; 14; Mart 1953; 23; Şiir; Federico Garcia Lorca'nın *Gezenin Türküsü* adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

Lorca, Federico Garcia (Çev; Bilge Karasu); Lola Kız; 17; Haziran 1953; 30; Şiir; Federico Garcia Lorca'nın *Lola Kız* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Lorca, Federico Garcia (Çev; Bilge Karasu); Nişanlanma; 22; Kasım 1953; 36; Şiir; Federico Garcia Lorca'nın *Nişanlanma* adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.

Lucaks, Georges (Çev; Şerif Hulusi); Margarete Tragedyası; 50; Mart 1956; 23-44; Tenkit; Georges Lucaks'ın *Margarete Tragedyası*'nın çevirisi bulunmaktadır.

Manav, Kemal Bekir; Berberin Düşündüğü; 7; Şubat 1948; 43-51; Hikâye; İçinde bulunduğu hayat şartlarından memnun olmayan bir berberin, dükkânına gelen müşterilerin hayatlarına özenmesi ve bu yönde düşündükleri konu alınmıştır.

Manav, Kemal Bekir; Hazırlık; 24-25; 1949; 5-14; Hikâye; Bir adamın evine gelecek olan ve çok hürmet ettiği bir misafir için karısıyla beraber giriştiği hazırlık ve bu hazırlık ile beraber yaşadığı gerginlik konu edilmiştir.

Manav, Kemal Bekir; Düşme; 45; [1951]; 15-27; Hikâye; Okul müdürü karşısında dik duruşunu koruyan soğukkanlı bir öğrencinin tavırları ve bu tavırlarla Müdür Beyi kızdırması konu edilmiştir.

Manav, Kemal Bekir; Tanıdığım Kadar Sait Faik; 28; Mayıs 1954; 28-32; Hikâye; Sait Faik'in insanı insan olduğu için seven halini, mütevazı tavırlarını ve hoşgörülülüğünü işleyen bir hikâyedir.

Manav, Kemal Bekir; M.Ş.E. İçin; 5; [1952]; 18; Anı; Kemal Bekir'in Esendal'a ait anılarına yer verilmiştir.

Manav, Kemal Bekir; Ana, Baba, Oğul Arasında; 6; [1952]; 75-80; Hikâye;

Manav, Kemal Bekir; Okulda; 7; Ağustos 1952; 43-48; Hikâye; Paşa soyundan gelen bir öğretmen, nöbetçi öğretmen olduğu bir gün bir sınıfta boğuşan öğrencileri uygunsuz halde gördüğünü iddia ederek çocukları şikâyet için müdüre götürmesi; fakat ortada bir yanlış anlaşılma olduğu için nöbetçi öğretmenin diğer öğretmenler karşısında gülünç duruma düşmesi konu alınan hikâyede gündelik sıkıntılardan dem vurulmuş ve insanların nasıl olup da gülünç duruma düşebilecekleri gösterilmiştir.

Mansfield, Katherine (Çev; Can Yücel); Manastıra Kapanış; 47; Aralık 1955; 19-23; Hikâye; Katherine Mansfield'in *Manastıra Kapanış* adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.

Mansfield, Katherine (Çev; Can Yücel); Bir Fincan Çay; 52; Mayıs 1956; 59-68; Hikâye; Katherine Mansfield'in *Bir Fincan Çay* adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.

Matitch, Douchan (Çev; Halis Acarı); Günümüzde Zola; 65; Haziran 1957; 42-45; Tenkit; Emile Zola'nın ölümünün 49. yıldönümü vesilesiyle aktarılan bir eleştirme yazısıdır. Bu eleştirme yazısında sanatçı hem bir kere daha anılmış hem de dönemin anlayışına göre yeniden değerlendirilmiştir.

Menemencioğlu, Muazzez; Uykusuz; 66; Temmuz 1957; 13; Şiir; Gerçeğin soyutlandırılarak ifade edildiği bir şiidir.

Meriç, Nezihe; Bir Şey; 28-29; [1949]; 37-44; Hikâye; Kasaba hayatına, tabiatın güzelliklerine alışkın bir kadının şehir hayatını özümsemeye çalışırken iç dünyasındaki boşlukları dolduramaması ve zihninde bir şeylerin hep eksik kalması konu edilmiştir.

Meriç, Nezihe; Püf Noktası; 38-39; [1950]; 65-78; Hikâye; Hiçbir derdi olmamasına rağmen ruhen sıkılan genç bir kızın samimi insanlarla dolu ailesi, mahallesi, sosyal çevresi tasvir edilmiş, genç kızın aldığı basit bir haberle tüm sıkıntılarından kurtulması insan psikolojisinin ne derece değişken olabileceği vurgulanarak anlatılmıştır.

Meriç, Nezihe; Alaturka Şarkılar; 40-41; [1950]; 9-18; Hikâye; Samimi bir aile ortamının tasvir edildiği hikâyede radyoda çalan alaturka şarkılarla beraber hüzünlenip eski günleri, çocukluğunu, annesinin, çok sevdiği teyzesinin gençliklerini hatırlayan genç bir kızın iç dünyası konu edilmiştir.

Meriç, Nezihe; Evin Tuzu Biberi; 40-41; [1950]; 19-24; Hikâye; Küçük meselelerden dolayı küçük tartışmalar eden; ancak sonra hemen barışan ve birbirini seven karı koca arasındaki bağ, samimi bir üslupla anlatılmıştır.

Meriç, Nezihe; Kurumak; 40-41; [1950]; 25-33; Hikâye; İçinde bulunduğu hayat şartları dâhilinde kuruyup gittiğini hisseden genç bir kadının derdini kimseye izah edemeyerek iç dünyasında huzursuzluklar yaşaması, etrafında yaşanan küçük hadiselerden mutluluk duyup daha sonra yeniden kendi dünyasına çekilmesi anlatılmıştır.

Meriç, Nezihe; On Sekiz Yaşında Biri; 40-41; [1950]; 35-40; Hikâye; On sekiz yaşında bir kızın aile ve sosyal çevresi etrafında şekillenen iç dünyası konu edilmiştir.

Meriç, Nezihe; Sinir Hastalıkları Mütahassısı; 40-41; [1950]; 41-49; Hikâye; Yaşadığı olaylarla psikolojisi yıpranmış genç bir kızın sinir hastalıkları doktoruna iç dünyasındaki gelgitleri anlatması konu edilmiştir.

Meriç, Nezihe; Keklik Türküsü; 40-41; [1950]; 51-60; Hikâye; Genç kızların alelade isteklerinden farklı olarak iç dünyasının sesini dinleyen bir kızın evlenmek üzere kapısına gelen doktorları, mühendisleri geri çevirip âşık olduğu sanatçı ruhlu bir adama kavuşamamanın acısını yaşaması anlatılmıştır.

Meriç, Nezihe; Dışarıklı; 40-41; [1950]; 61-69; Hikâye; Kasabada büyüyen ve şehirli biriyle evlenip şehir hayatını görmek isteyen bir kadının arzusuna ulaştıktan sonra şehirli kadınların haline, tavrına, yaşantısına özenerek onlara ayak uydurmaya çalışması konu edilmiştir.

Meriç, Nezihe; Oda Müziği; 40-41; [1950]; 71-79; Hikâye; Bir kadının farkında olmadan kocasına takındığı tavır ile aralarında kavga çıkmasına sebep olması, çocukluk ve ilk gençlik günlerini düşünerek hatıralarıyla hüzünlenmesi, küçük vesilelerle aile içindeki huzuru tekrar yakalaması anlatılmıştır.

Meriç, Nezihe; Mademki Hayal Kurmak Bedavadır; 42-43; [1950]; 35-40; Hikâye; Hayal kurmaktan zevk duyan genç bir kızın zihni el verdikçe etrafında gördüğü şeyleri hayal dünyasına göre yorumlayışı anlatılmıştır.

Meriç, Nezihe; Aksaray Dolmuş; 44; [1951]; 33-42; Hikâye; Aksaray dolmuşunda yolculuk eden bir kadının etrafındaki insanları gözleyip onlara kendince yüklediği anlamlar, yolculuk ederken gözlediği yerlerin hafızasında canlandığı hatıralar konu edilmiştir.

Meriç, Nezihe; Dağılış; 46; [1951]; 15-20; Hikâye; İtalya'nın eski kalabalık sokaklarında yaşanan günlerin hatıraları ve bu hatıraların ilerleyen zaman içinde yalnızca hatıralarda kaldığı, eski tadı vermediği anlatılmıştır.

Meriç, Nezihe; Narin; 1; [1952]; 29-32; Hikâye; Teması yalnızlık olan bir hikâyedir. Kendi yalnızlığında kaybolmuş bir kadının karanlık zihin dünyasını ve diğer insanların yalnızlık serüvenlerini izlenimler vasıtasıyla aktaran bir hikâyedir.

Meriç, Nezihe; Öğretmen; 2; [1952]; 9-14; Hikâye; Hikâyenin kahramanı, yalnızdır ve dâhil olduğu topluluk ile arasındaki bağı yalnızca maddî olarak bedenlen sağlar. Amaç; yalnız olanın ayırımına vardırarak ve kişi ile toplum arasındaki ayrılığı vurgulamaktır.

Meriç, Nezihe; İnceden; 4; [1952]; 57-63; Hikâye; Kimsenin kimseyi anlayamadığını düşünen üç sarhoş arkadaşın gece yarısı, sokak lambaları altında yürürken aralarında geçen diyaloglar hikâye edilmiştir.

Meriç, Nezihe; Boşlukta Mavi; 6; [1952]; 58-66; Hikâye; Bir taşra memleketinde kendini yalnız hisseden bir kızın misafir olduğu evde merdivenleri çıkarken o aradaki gökyüzüne açılan pencereye bakıp kendi boşluğunu, merdiven boşluğundaki maviye benzetmesi, çelişkilere düşerek kimlik problemi yaşaması ve zihnindeki gidiş gelişler konu edilmiştir.

Meriç, Nezihe; Böylesi; 9; Ekim 1952; 30-31; Hikâye; Bir kadının arkadaşına yazdığı bir mektupta kendi halinden bahsetmesi ve arkadaşı ile beraber geçirdiği günleri yâd etmesi konu edilmiştir.

Meriç, Nezihe; Düşünce; 11; Aralık 1952; 6-10, 16-17; Hikâye; Tramvayda yolculuk eden bir kızın gördüğü bir şeye dikkat etmesiyle zihninde aniden belirmeye başlayan anılar, insanın yaşama derdine düşüp kendini unutması ve hiçlik duygusu, dünyanın ve insanın acısı ile yaşamanın korkunçluğu etrafında beliren düşünceler ve tüm bunların arasında genç kızın yaşadığı bir aşk konu edilmiştir.

Meriç, Nezihe; Ali Beyin Karanlığı; 21; Ekim 1953; 5-11, 31; Hikâye; Gençliğini özleyen ve ulaştığı geç yaşındaki hayatından memnun olmayan bir adamın pişmanlıkları ve

çocuklarında gördüğü dinçlik karşısında iç çekişleri hikâye edilmiş, Ali Beyin Karanlığı işlenmiştir.

Meriç, Nezihe; Susuz; 26; Mart 1954; 6-11; Hikâye; Alkole dayanıklılığı olmayan bir gencin arkadaşlarını ve beraber geçirdikleri güzel günleri düşünerek hayatını sorgulaması, içmeye devam edip sayıklar bir halde hayallere dalması konu edilmiştir.

Meriç, Nezihe; Sait Faik İçin; 27; Nisan 1954; 10-11; Anı; Nezihe Meriç'in Sait Faik'e dair hatıralarını anlattığı bir yazısıdır.

Meriç, Nezihe; Susuz II; 32-33; Eylül- Ekim 1954; 8-11; Hikâye; Ailesi için her zarureti ve sorumluluğu yerine getirmiş güçlü bir kadının aslında ne kadar yalnız olduğunu vurgulayan bir hikâyedir.

Meriç, Nezihe; Susuz III; 49; Şubat 1956; 29-38; Hikâye; Sanatçının *Topal Koşma* adlı kitabından bir hikâyesidir. Kadınların çile çeken, dışı olan, anne olan, kocasına bakan yönleri ayrıntılara dikkat edilerek anlatılmıştır.

Meriç, Nezihe; Susuz XI; 64; Mayıs 1957; 58-63; Hikâye; Meriç bu hikâyesinde kullandığı şiirli dil ve bilinçaltını yoklayan ifadelerle huzursuzluk temasını işlemiştir.

Meriçboyu], İbrahim Abdülkadir; Dönen Kim; 54; Temmuz 1956; 63; Şiir; *Dönen Kim*, A.Kadir'in Ömer Hayyam'a ait bir şiiri yenileştirerek işlediği, maddî dünyayı tek gerçek mekân olarak anlattığı bir şiirdir.

Meriçboyu], İbrahim Abdülkadir; Güzel Gün; 59; Aralık 1956; 30; Şiir; A.Kadir'in Mevlânâ'nın şiirinden yenileştirerek yazdığı bir şiiridir.

Michaux, Henri (Çev; Can Yücel); İşin Ucu; 61; Şubat 1957; 42; Şiir; HenriMichaux'ın *İşin Ucu* adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

Millay, Vincent (Çev; Feyyaz Kayacan); Genç Bir Ozan İçin; 59; Aralık 1956; 75; Şiir; Vincent Millay'ın *Genç Bir Ozan İçin* adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.

Miller, Perr (Çev; Bilge Karasu); Amerikan Edebiyatında Şiddet Belirtileri İle Gerçeklik Duygusu; 37-38; Şubat- Mart 1955; 68-76; İnceleme; Amerikan edebiyatında şiddetin işlendiği eserler, Amerikan kültürünün bir buhranından doğma olduğu için Avrupa'nın ilgisini çekemez şeklindeki düşünceler, Avrupa ve Amerikan edebiyatı arasındaki biri soyut diğeri somut iki ayrı edebî görüş meselesi ele alınmıştır. Avrupa edebî tarihinin kalıplaşmış, yerleşmiş dönemlerinden türetilmesi mümkün olmayan bu yeni Amerikan edebiyatındaki sınırsız gelişmeler, Amerika'nın el değmemiş uçsuz bucaksız bir tabiata sahip olması anlatılmıştır.

Miroğlu, C.; Bir Kıt'a Münasebetiyle; 47; Aralık 1955; 12-15; İnceleme; Farsça bir kıtanın Türkçe'ye bir çevirisinde yapılan hatalar üzerinde durulmuştur. Miroğlu, çevirisini yapıp yayınlamadığı bir Evhadîrubâîsine karşı Safa'nın verdiği berbad hükmüne kızmış ve kendisini savunmak üzere bu yazıyı yazmıştır.

Moulodji (Çev; Adalet Ağaoğlu, Güner Sümer); Tessa'nın Şarkısı; 57-58; Ekim-Kasım 1956; 41; Şiir; Moulodji'nin Türkçe'ye çevrilmiş şarkısının sözleri bulunmaktadır.

Müstecaplı, İlhan; Değişen İnsanlar; 45; [1951]; 39-43; Hikâye; Sanatçı hassasiyetinden akıl sağlığını yitiren bir adamın kendi sağlığındaki değişmeyi algılayamayıp insanların değiştiğini sanması konu edilmiştir.

Müstecaplı, İlhan; Sahilde Bir Meyhane; 6; [1952]; 71-75; Hikâye;

Müstecaplı, İlhan; Bozkırdaki Otalar; 13; Şubat 1953; 39-42; Hikâye; Şehir hayatından uzak bir bozkırda yaşayan tren geçidi bekçisinin küçük şeylerle mutlu olması ve hayattaki tek varlığı olan karısının bir anda hastalanınca onu kaybetmemek için çabalaması anlatılmıştır.

Nash, Ogden (Çev; Can Yücel); Bankerlerden Tüm Farkımız Onlar Paralı Biz Parasız; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 44-45; Deneme; Ogden Nash'ın *Bankerlerden Tüm Farkımız Onlar Paralı Biz Parasız* adlı denemesinin çevirisi verilmiştir.

Nazariantz, Hırant (Çev; Tahir Pamir); PoemaEx- Voto; 55; Ağustos 1956; 61-62; Şiir; HırantNazariantz'ın *PoemaEx- Voto* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Necatigil, Behçet; Evlerle Savaş; 3; [1952]; 17-18; Şiir; İnsanların evlerle olan alışverişi, evlerin insanlardan bekledikleri sembolik bir tarzda işlenmiştir.

Neruda, Pablo (Çev; Can Yücel); Almeria; 43-44; Ağustos- Eylül 1955; 42-43; Şiir; Pablo Neruda'nın *Almeria* adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.

Niectzsche, F. (Çev; Suat Taşer); Şairler Üzerine; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 85-87; Deneme; Şairler üzerine Zarathustra neler düşünüyor, aforizmaların ifadelerine yakın bir edayla belirtilmiştir. Şairlerin ruhu meselesi üzerinde çokça durulmuştur.

Nurganali, Ali; Başkaları İçin; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 88; Şiir; "Ben büyük şehirlerde eskittim/ Topraktan kopardığım kalbimi" dizelerinin vurgulandığı, başkaları için kendini heba eden bireyin anlatıldığı bir şiirdir.

Nutku, Özdemir; PrelüdOpüs 2; 29; Haziran 1954; 42-44; Şiir; İnsanın her türlü ihtirasıyla varlık meselesi karşısındaki halini işleyen bir şiirdir.

Nutku, Özdemir; Altı Kişilik Oyun; 47; Aralık 1955; 35-39; Şiir; Altı kişilik bir tiyatro oyununa benzeyen bir şiirdir.

Nutku, Özdemir; I. Yağmur Duası; 51; Nisan 1956; 65-68; Şiir; Özdemir Nutku'nun on bölümlük *Bölük Yaşantı* adlı uzun şiirinin birinci bölümüdür.

Nutku, Özdemir; V. Yeni Bir Dünya Bekleyenler Baladı; 54; Temmuz 1956; 71-74; Şiir; Özdemir Nutku'nun *Bölük Yaşantı* adlı uzun şiirinin beşinci bölümü bulunmaktadır.

Nutku, Özdemir; Almanca Bir Ses Gönderiyorum; 66; Temmuz 1957; 66-70; Haber/Yorum; Almanya'dan sanat haberleri aktarılmıştır.

Nutku, Özdemir; Noktalı Virgül; 66; Temmuz 1957; 71-72; Şiir; Toplum gerçeklerinin soyutlaştırılarak anlatıldığı bir şiirdir.

Ofluoğlu, Mücap; Einstein'a Ağıt; 48; Ocak 1956; 24; Şiir; Einstein'a ağıt yazılmış, onun geleceğe bıraktığı şeylerden bahsedilmiştir.

Oğuzcan, Ümit Y.; Ağız; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 17; Şiir; Bilinen ağıtların tersine merhumun iyi ve güzel yanları değil, ardında kalan insanların ona yaptıkları iyilikler ve buna rağmen onun vefasızca çekip gitmesi anlatılmıştır.

Oğuzcan, Ümit Y.; Baş; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 17; Şiir; Yıllarca eğilmekten kahrolan bir başın özgür olmadığı için kişiye ait olmadığının anlatıldığı bir şiirdir.

Oğuzcan, Ümit Y.; Alkış; 45-46; Ekim- Kasım 1955; 26; Şiir; Alkışlamış olmak için değil ısınmak için ellerini çırpın insanlar konu edilmiştir.

Oğuzcan, Ümit Y.; Mavi Boncuk; 45-46; Ekim- Kasım 1955; 26; Şiir; Beyaza siyah dese bile kabul edilen bir beyefendiye nazar değmesin diye söylenen maşallahlar ve takılan nazar boncukları alaya alınmıştır.

Oğuzcan, Ümit Y.; Bir Daha Ölmek; 50; Mart 1956; 42-43; Şiir; Sevdiği kadının varlığı ile bir adamın aklına sürekli ölümün gelmesi, ya ölürsem diye korkması, ölümün yalnızlığından korkması, kadın onu sevmezse bir değil birçok kez öleceğini söylemesi anlatılmıştır.

Oğuzcan, Ümit Y.; Biz, Siz, Onlar; 60; Ocak 1957; 67; Şiir; Toplumdaki insanların sanatçı, zengin, fakir gibi gruplara ayrılması konu edilmiştir.

Oğuzcan, A.Ferhan; Düztaban; 20-21; 1949; 39-51; Hikâye; Yatılı bir okulda öğrenime yeni başlayan küçük bir öğrencinin ranzadan düşerek ölmesi, ölen çocuğun hem köylüsü hem de candan arkadaşı olan başka bir çocuğun kederli bir halde ortalıkta dolaşması ve arkadaşının ölümüne sebep olan şeyin kendisinde de bir düztabanlık olduğu iddiasıyla okuldan saliverilmesi anlatılmıştır.

Oğuzcan, A.Ferhan; Kısmetçi; 42-43; [1950]; 51-60; Hikâye; Tüm gün çalışıp da kazandığı parayı, annesine sigara götürüp onu mutlu etme gibi saf bir düşünceyle girdiği ödülü sigara olan bir şans oyununda kaybeden gencin dramı konu edilmiştir.

Oktay, Ahmet; Haber; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 70-71; Şiir; Acı bir haber aldıktan sonra, başka yerlerde aynı saatte neler olduğunu tahayyül eden birinin, bu haberin ayrılık haberi olduğunu sezdiren yalnızlık duygusu işlenmiştir.

Oktay, Ahmet; Uzun Gece Gölgele; 50; Mart 1956; 52-55; Şiir; Uzun gece gölgeleri ardında varlığın sorgulanması, hayata ait değerlerin süzgeçten geçirilmesi konu edilmiştir.

Olçay, Hamdi; Kıskaç; 18-19; 1949; 41-50; Hikâye; Gençliği boyunca tarlada çalışmış, ter dökmüş, en sonunda da ağa olmuş bir adamın evladı olacak yaştaki bir kızı alıp kendine gelin etmesi ve bu kızın güzelliği yüzünden kıskanç bir hale gelmesi anlatılmıştır.

Olçay, Hamdi; Alaca Karanlık; 24-25; 1949; 51-58; Hikâye; Bir adamın ortalığa alaca karanlık çöktükten sonra iç dünyasında kurduğu hayalleri somutlaştırarak dış dünyanın alaca karanlık haline aktarması anlatılmıştır.

Olçay, Hamdi; Ayran Kabarması; 36-37; [1950]; 31-41; Hikâye; Toprağı ekmek, mahsul toplayıp para kazanmak için borca harca giren karı kocanın borçlandığı ağa

tarafından kandırılması, iyi niyetlerinin suiistimal edilmesi, bir de namuslarına göz dikilmesi konu edilmiştir.

Olçay, Hamdi; Arslan Horoz; 38-39; [1950]; 39-45; Hikâye; Horoz dövüşlerinin yapıldığı bir mahallede bir çocuğun horoz alıp onu yetiştirmesi nihayetinde yetiştirdiği horozun mahallede horoz bırakmayarak ün salması; ancak bir gün horozun, iyi yetişmiş yavrusuyla beraber girdiği bir kavgada mundar ölmesi, dünya işlerinin tersine dönebileceği anlatılmıştır.

Olçay, Hamdi; Mardinli Abdi; 47; [1951]; 5-10; Hikâye; Ailesini memleketinde bırakıp okumaya giden bir gencin kıtı kıtına geçindiği harçlığıyla kendini mutlu etmek için yaptığı sosyal faaliyetler konu edilmiştir.

Olçay, Hamdi; Çoban; 3; [1952]; 37-41; Hikâye; Hayattaki tek can yoldaşı bir köpek olan çobanın köpeğine ağa tarafından el konulması ile çobanın köpeğine olan sadakati ve ağanın acımasızlığı hikâye edilmiştir.

Olçay, Hamdi; Ana Kadın; 4; [1952]; 7-12; Hikâye; Bir köyde yaşayan kalabalık bir ailenin bireyi olan Ana kadın bir gün tarlada çalışırken her zaman çalışanlara yemek getiren kızı o gün gelmeyince eve kızına bakmaya gider ve kızının çobanla kaçtığını öğrenir. Hikâye daha sonra, bu durumu öğrenen Ana kadın ile kocası arasında geçen diyaloglar ve kocasının kızını vurmak üzere yola çıkmasıyla devam eder.

Olçay, Hamdi; M.Ş.E.; 5; [1952]; 61-62; Anı; Türk hikâyeciliğinin Esendal'a çok şey borçlu olduğundan bahsetmiştir.

Olçay, Hamdi; Sabri Dayı; 14; Mart 1953; 6-10, 45; Hikâye; Devletin halktan aldığı vergilerdeki takipsizlik ve usulsüzlük meselesi konu edilmiştir.

Olçay, Hamdi; Kısmet; 18; Temmuz 1953; 6-10; Hikâye; Fakirliğinden ve yetimliğimden dolayı köydeki zengin ve güzel kızlardan isteyip alamayacağını düşünen bir gencin tam isyan ederken karşısına dengi dengine güzel bir kız çıkması ve anası ile onu istemeye karar vermeleri anlatılmıştır.

Olçay, Hamdi; Pırıl Pırıl; 30; Temmuz 1954; 40-42; Hikâye; İlk gençlik yıllarını ve o yıllarda kurduğu hayalleri özleyen bir adamın yıllar geçtikçe insanoğlunun kirlendiğini düşünmesi; ancak bir gün bir araya geldiği hocasıyla onun ihtiyar yaşına rağmen nasıl pırıl pırıl kaldığına ait sırrı çözmesi sayesinde kendi içindeki umutların tekrar yeşermesini konu alan bir hikâyedir.

Onan, Necmeddin Halil; Rahmetli Esendal Hakkında; 5; [1952]; 62-63; Anı; Esendal'ın siyâsî ve sosyal hayatındaki kişiliğinden bahsetmiştir.

Otmar, Hafit; On Yedinci Ders; 6; Ocak 1948; 53-55; Hikâye; Ölünceye dek başpehlivan kalan bir adamın çırağına verdiği ibret amaçlı on yedinci dersin hikâyesidir.

Ozansoy, Munis Faik; Memduh Şevket Esendal; 5; [1952]; 65-66; Anı; Esendal'ın eserlerinden ve eserlerinin muvaffakiyetinden bahsetmiştir.

Öz, Erdal; Yağmurlu Hikâye; 29; Haziran 1954; 32-35; Hikâye; Yağmurlu bir havada sokakta yürüyen bir adamın hayata olan bakış açısı hikâye edilmiştir.

Öz, Erdal; Asfalt Ve Otomobil Lastiği; 43-44; Ağustos- Eylül 1955; 28-29; Hikâye; Bir adamın kendisini terk eden kıza karşı dışından söyleyemediklerini içinden dile getirmesi anlatılmıştır.

Öz, Erdal; Babamın Elinde Bıçak; 45-46; Ekim- Kasım 1955; 47-49; Hikâye; Kâbus gören bir çocuğun kâbusunda elinde bıçak olan babasından korkarak kaçması hikâye edilmiştir.

Öz, Erdal; Çıra, Dibine Kara; 52; Mayıs 1956; 26-30; Hikâye; Hayatı önemsemeyen tavırlarıyla hep içinde konuşan bir adamın iç sesleri anlatılmıştır.

Öz, Erdal; Kara Ev; 53; Haziran 1956; 37-41; Hikâye; Kara bir eve kendini hapsetmiş bir gencin iç dünyasındaki karanlıklar konu edilmiştir.

Özay, Mahmut; Kargalar; 1; [1952]; 39-42; Hikâye; Mizahî bir yaklaşımla Anadolu halkının düşünce yapısını ifadeye çalışan bir hikâyedir.

Özay, Mahmut; Temizlik Ekibi; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 50-55; Hikâye; Köhne bir mahalleyi haftada bir tertemiz eden bir temizlik ekibi ile bu temizlik ekibinin başındaki çavuşun ne kadar namuslu çalıştıkları ve işlerini ne kadar önemseyerek yaptıkları hikâye edilmiştir.

Özelçi, Fikret; Bir İki Söz Üstüne; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 18; Deneme; Sanat, edebiyat ve fikir kavramları ile ilgili her topluma kolayca giriveren sahte entelektüellerin dikkat çekmek amaçlı ortalıklarda dolanmalarını hicveden bir yazıdır.

Özer, Kemal; Kadın Ağlamayı Bilmiyordu; 32-33; Eylül- Ekim 1954; 19-22; Hikâye; İç dünyasında yalnız olan bir gencin serzenişleri hikâye edilmiştir.

Özer, Kemal; Lüferler; 51; Nisan 1956; 69-72; Hikâye; Karısının sıkboğaz edişlerine artık dayanamayan bir adamın lüfer ile karısını karşılaştırması ve lüferlerin onu asla bunalıtmayacağına kara vermesi anlatılmıştır.

Özer, Kemal; Saraydan Kız Kaçırma; 52; Mayıs 1956; 39-41; Hikâye; Saraydan kız kaçırma olayına benzer bir olay meydana getirmek isteyen gencin suçlu olduğunu düşünerek kendi halince heyecan yaşaması anlatılmıştır.

Özer, Kemal; Ekmek, Peynir Ve Şarap; 61; Şubat 1957; 51-54; Hikâye; Kemal Özer bu hikâyesinde o dönemin belli başlı psikolojik niteliklerini taşıyan, dar çevreli, genç bir büyük şehir adamını anlatmış, onun sorunlarına ve yaşantılarına eğilmiştir.

Özgen, Hilmi; Mezar Başında; 9; Ekim 1952; 14-17; Hikâye; Hayattayken türlü çirkinlikler yapıp, insanlara çektiren bir memurun mezarı başında onun hakkında yapılan konuşmalar konu edilmiştir.

Özgen, Hilmi; İki Arkadaş; 15; Nisan 1953; 34-40; Hikâye; Lise yıllarından beri arkadaş olan iki insanın uzun zaman geçtikten sonra bir trende karşılaşmaları, eski günleri

yâd etmeleri, birinin ruhen ve bedenen çökmüş olması; ancak diğerinin geliri iyi olduğu için bir o kadar dinç görünmesi anlatılmıştır.

Özgen, Hilmi; İkrâmiye; 22; Kasım 1953; 25-29; Hikâye; Otuz yıllık memuriyet ikramiyesinin gününü doldurmaya yakın hastalanıp yatağa düşen bir adamın süre dolmadan üç gün önce ölmesi ve ailesinin hile-i şeriye ile adamın ölümünü üç gün geciktirerek söyleyip ikramiye almaları konu edilmiş bir hikâyedir.

Özgen, Seyfi; Elsanın Ölümü; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 30-32; Hikâye; Sevgilisinin yargı dolu bakışlarından ve sözlerinden rahatsız olup onu öldüren bir adamın karanlıklar içinde yakalanma korkusu, suçluluk ve şüphe duyguları ile karmaşıklaşmış düşünceleri konu edilmiştir.

Özgen, Seyfi; İlk; 45-46; Ekim- Kasım 1955; 44-46; Hikâye; Suç işlediğinden bahseden bir adamın kendiyile ve dünyayla yüzleşmesinin anlatıldığı bir hikâyedir.

Özgen, Seyfi; Suç Sevgi; 55; Ağustos 1956; 10-29, 63-66; Hikâye; Hikâyede kendi ölümünün farkında olmayan bir kişinin düşünce dünyası konu edilmiştir. Kişi, etrafında dönüp duran onu sorgulayan insanları anlamlandırmaya çalışmış; fakat bir belirsizlik içinde gidip durmuştur. Hikâyede kişi, sık sık bilmiyorum ifadesini kullanmıştır. Söz konusu kişi üzerinden yaşam ile ölüm arasındaki fark aydınlatılmaya çalışılmıştır.

Özkutlu, Şükran; Bir Parça Yeşil; 39-40; Nisan- Mayıs 1955; 16-18; Hikâye; Dergi tarafından okuyuculara tanıtılan yeni bir hikâyecinin henüz tam gelişmemiş bir hikâyesidir.

Özkutlu, Şükran; Vilika; 45-46; Ekim- Kasım 1955; 25-28; Hikâye; Vilika adlı bir köye kır havası almaya giden yedi genç ve sıkı dostun Vilika köyüne ve türküsüne adını veren hikâyesini duydukları anki hisleri, düşünceleri işlenmiştir.

Özkutlu, Şükran; Bozgun; 47; Aralık 1955; 8-10; Hikâye; Hayatın içinde farklı rolleri olup çevresinden ve kendisinden kaçmak istemek gibi aynı hisse kapılan insanların hayat manzaralarından örnekler anlatılmıştır.

Özkutlu, Şükran; Sandal; 54; Temmuz 1956; 65-70; Hikâye; Memleketin uzak gurbette kır hayatı yaşayan bir adamın huzurlu dünyasını yıkan düşünceleri ile dış dünyaya bakış tarzının da değişmesi konu edilmiştir.

Özkutlu, Şükran; Dönüş; 62-63; Mart- Nisan 1957; 33-38; Hikâye; İlk gençlik yıllarını İstanbul'da geçiren bir kadının dostları ve alıştığı çevreyi bırakıp kasaba hayatını yaşamayı tercih etmesi; fakat aradan uzun yıllar geçtikten sonra şehre geri dönmesi, aradığı, alıştığı çevreyi yerinde bulamaması ve her şeyin değiştiğini görmesi anlatılmıştır.

Özön, Mustafa Nihat; Hikâyemiz Üzerine Birkaç Söz; 42-43; [1950]; 75-79; Tenkit; Dönemin yeni hikâye yazarları ve hikâyecilikleri hakkında değerlendirmelerin bulunduğu yazıda, yazarların hikâyelerinde şahsiyetlerini ortaya koymak bakımından eksik kaldıkları, tasvirden kaçınmakla hata ettikleri, konuları hayattan almalarına rağmen ayniyet gösterip farklılık yaratamamaları belirtilmiştir.

Özpay, Feride; Dostluk; 9-10; Nisan- Mayıs 1948; 55-60; Hikâye; Birbirlerini yanlış anlayan bir kadın ile bir erkeğin mizaçları gereği zaman geçtikçe birbirlerinden etkilenmeleri; fakat daha sonra aynı uyumsuzluğa geri dönmeleri konu edilmiş bir hikâyedir.

Öztüre, Avni; Dünyanın Sonu; 28-29; [1949]; 45-52; Hikâye; Dünyanın sonu gelecek diye tüm değerlerden vazgeçip gönlü ne isterse onu yaşamayı hayal eden bir adamın iç dünyası anlatılmıştır.

Özyalçiner, Adnan; Sur Dibi İnsanları; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 38-46; Hikâye; Fakirlik teması etrafında Sur dibi insanların yaşadığı yerden geçen tramvayda biletçilerin karşı karşıya kaldığı durumlar hikâye edilmiştir.

Özyalçiner, Adnan; İspemeçet Mumu; 45-46; Ekim- Kasım 1955; 32-38; Hikâye; Bir mekânda masaların üzerinde yanan ispermeçet mumunu görünce sinirlenen bir adamın aslında neden sinirlendiği çok net olmamakla birlikte Müslüman olmayan kız arkadaşına din değiştirmesi gerektiğini söylemesi, bunun üzerine Rum kızın gözlerinin önünden İsa ve Hristiyanlık tarihinin bir film şeridi gibi geçmesi gibi olayların yaşandığı bir hikâyedir.

Özyalçiner, Adnan; Kara Sıra Dağlar; 50; Mart 1956; 10-15; Hikâye; Kara Sıra dağlarında geçen olayların hikâyesi anlatılmıştır.

Özyalçiner, Adnan; Oyuk; 53; Haziran 1956; 16-21; Hikâye; Deli bir adamın insanlarla arasındaki ilişkiler ve nesneye bakış açısı konu edilmiş ve adamın gölgesiyle konuşması, gözlerini kişileştirmesi, bulduğu bir iple sabahı çekmesi anlatılmıştır.

Pachano, Jacinto Fombona (Çev; Can Yücel); Abraham Lincoln'e Oyartı; 13; Şubat 1953; 28-29; Şiir; JacintoFombonaPachano'nun *Abraham Lincoln'e Oyartı* adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

Pamir, Tahir; Laponya Şiiri; 32-33; Eylül- Ekim 1954; 23-25; Şiir; Türkiye'yi ve toplumsal sorunlarını ele alan bir şiirdir.

Pamir, Tahir; ?; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 32; Şiir; Zamanın hızlı bir şekilde aktığını ve günü geldiğinde herkesin kapısını ölümün çalacağını, genç insanların ölümü umursamazken bir gün yaşlandıkları vakit onu bekleyeceklerini konu edinen bir şiirdir.

Pamir, Tahir; Gelip Geçenler; 45-46; Ekim- Kasım 1955; 29; Şiir; Zamanın hızla akıp gidişini işleyen, ölüm temalı bir şiirdir.

Pamir, Tahir; Adsız; 48; Ocak 1956; 27; Şiir; İzmir şehri kişileştirilerek anlatılmıştır.

Pamir, Tahir; ?; 52; Mayıs 1956; 21; Şiir; Şaraplı masalarda yapılan hoş sohbetler, sabahı beklemler anlatılmıştır.

Pamir, Tahir; Toplumda Üvey Evlat; 53; Haziran 1956; 32-36; İnceleme; Toplumdaki diğer sanatlara gösterilen aşırı ilgiye karşı şiir ve edebiyatın üvey evlat yerine konulması ve ilgiden uzak kalması üzerine eleştiriler yapılmıştır.

Pamir, Tahir; Köy Gazetesi; 55; Ağustos 1956; 36-44; Makale; Görevi bir Anadolu köyüne çıkan Tahir Pamir, Anadolu'da güneşin daha başka renklerle doğduğu bir diyara göç etmiş olmanın sevinciyle köy hayatının güzelliklerini anlatmıştır. Avrupa ülkelerindeki büyük

yerlerle küçük yerlerin birbirinden farkı olmadığını ama aynı durumun ülkemizde geçerli olmadığını da belirtmiştir. Görev icabı yaşadığı köyde olup bitenleri yazma ihtiyacı duyduğunu ifade etmiştir. Yazının sonlarına doğru şehirli insanlara seslenmiş ve onlara Anadolu'dan korkmamaları gerektiğini açıklamıştır.

Pamir, Tahir; Siena; 59; Aralık 1956; 48-49; Şiir; Siena sokaklarında gezinen ucuz bir kız anlatılmıştır.

Pamir, Tahir; Kendi Dilinle Anadolu; 59; Aralık 1956; 54-55; İnceleme; Anadolu kendi diliyle dinlenirse yani geçmiş zamanlarda üstünde yaşamış kavimlerin eserlerine bakılırsa Anadolu'nun medeniyetlerin beşiği olduğu gerçeğine varılacağı anlatılmış, o dönemde şehirden Anadolu'ya geçmekten korkan insanlar eleştirilmiştir.

Pamir, Tahir; Yerli Olmak Üzerine; 61; Şubat 1957; 43-45; Makale; Türk yazarları içinde Anadolu'yu Halikarnas Balıkcısı çapında iyi bilen ve iyi anlatan olmadığını ifade eden Tahir Pamir, kuru kuruya gerçekçiliğin hiçbir değer arz etmediğini vurgulamıştır. Türk yazarlarına Anadolu'yu yalnız o dönemki toplumsal problemleriyle anlatmaya özenmeyip geçmişle, masal ve sanat dünyasıyla ele almalarını tavsiye etmiştir.

Pamir, Tahir; İlk Çağ İnsanı; 65; Haziran 1957; 40-41; Şiir; İlk çağ insanının teknoloji ve çağdaşıktan uzak, nasıl ve ne şekilde yaşadığı üzerinde durulmuş, değişmeyen tek şeyin yaşamak ve ölmek olduğu anlatılmıştır.

Pekin, Fuat; Devlet Resim Sergisi; 38-39; [1950]; 79-81; Tenkit; Ankara'da 15 Nisan 1951 tarihinde açılan Devlet Resim Ve Heykel Sergisi'nin tasvir ve tahlil edildiği bir yazıdır.

Pekin, Fuat; Opera: TOSCA; 1; [1952]; 24-28; Tenkit; Nurullah Taşkıran ile Semiha Berksoy'un canlandığı *Tosca* operasından sonra Savni Subaşı ile Leyla Genç'er'in o günlerde temsil ettiği *Tosca* operası değerlendirilmiştir. *Tosca* operasına gelene kadar aşılan mesafeyi tayin edebilmek için diğer temsillerin adı sayılmıştır. Leyla Genç'er ile Savni Subaşı'nın sanatçılıkları da eleştiriye tâbi tutulmuştur. Münekkid Avrupa'da gördüğü temsiller ile Devlet Operası temsilleri arasında mukayese de yapmıştır.

Pekin, Fuat; Numan Puran'ın Sergisi; 14; Mart 1953; 46-48; Tenkit; Ressam Numan Puran'ın sanatından bahsedilen bu yazıda, resimlerini hangi teknikle oluşturduğu, resimlerinde İngiliz klasiklerinden, modern resmin serbestliğinden ve neo-empresyonizmden esintiler bulunduğu, tüm bunların yanında onun kendine has görüşleri ile orijinalitesi olan bir ressam olduğu anlatılmış, Türk sanatındaki yeri ve başarıları vurgulanmıştır.

Pekin, Fuat; Devlet Resim Ve Heykel Sergisi; 15; Nisan 1953; 23-26; Tenkit; XIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nin Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde açıldığı duyurulmuş, sergideki eser sayısının azlığı, jürinin teşkilinde yalnız resim hocalarından faydalanılmış olması eleştirilmiş, sergide bulunan resimler ve ressamlar hakkında değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Pekin, Fuat; Yugoslav Halk Dansları; 22; Kasım 1953; 19-23, 34; Makale; Yugoslav bale heyetinden Ankara operasında oynanan mahallî danslardan bahsedilmiştir. Fuat Pekin bu yazısında Yugoslav halk danslarından dolayı büyüldüğünü ve kendisini bir an çocukluk günlerinin geçtiği yerlerin hatıralarında bulduğunu anlatmıştır.

Pekin, Fuat; XV. Devlet Resim Ve Heykel Sergisi; 26; Mart 1954; 38-41; Tenkit; Devlet Resim ve Heykel sergilerinde her senenin ayniyet gösterdiği, herhangi bir farkın ya da yeniliğin söz konusu olmadığı söylenmiş, hocalardan müteşekkil aynı jüriler ve aynı seçim şekli, değişmeyen tablo satın alma sistemi eleştirilmiştir. Sergideki resimlerin ise çoğu bunaltıcı bir tekrarlık gösterdiği gerekçisiyle eleştirilmiştir.

Pelin, Elin (Çev; Oğuz Peltek); Andreşko; 13-14; [1948]; 70-80; Hikâye; Elin Pelin'in *Andreşko* adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Perin, Cevdet; İki Dergi İki Zihniyet; 7; Ağustos 1952; 26; Haber/Tenkit; Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile *Türk Dili* dergisi arasında mukayese yapılmış ve Seçilmiş Hikâyeler'in masrafını çıkaramadığı, Türk Dil Kurumu'nun dergiye yardım etmesi gerektiği meselesi izah edilmiştir.

Pound, Ezra (Çev; Aslan Ebiri); Bir Arkadaşın Bırakıp Gitmesi; 53; Haziran 1956; 56; Şiir; Ezra Pound'un *Bir Arkadaşın Bırakıp Gitmesi* adlı şiirinin çevirisi ulunmaktadır.

Pound, Ezra (Çev; Aslan Ebiri); Sınır Bekçisinin Ağlayışı; 53; Haziran 1956; 56; Şiir; Ezra Pound'un *Sınır Bekçisinin Ağlayışı* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Pound, Ezra (Çev; Aslan Ebiri); AkrÇaar'daki Mezar; 61; Şubat 1957; 46; Şiir; Ezra Pound'un *AkrÇaar'daki Mezar* adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

Prévert, Jacques (Çev; Can Yücel); Çöpçü; 6; [1952]; 34-35; Şiir; Jacques Prévert'in *Çöpçü* şiirinin çevirisi verilmiştir.

Prévert, Jacques (Çev; Can Yücel); Harp; 9; Ekim 1952; 40; Şiir; Jacques Prévert'in *Harp* adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.

Prévert, Jacques (Çev; Can Yücel); Elimde Değil; 11; Aralık 1952; 22; Şiir; Jacques Prévert'in *Elimde Değil* adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.

Prévert, Jacques (Çev; Oğuz Halûk); Deli Sınır; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 43; Şiir; Jacques Prévert'in *Deli Sınır* adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.

Prévert, Jacques (Çev; Turhan Doyran); Aubervilliers II- Suya Şarkı; 14; Mart 1953; 42; Şiir; Jacques Prévert'in *Suya Şarkı* adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

Prévert, Jacques (Çev; Turhan Doyran); Aubervilliers III- Seine Nehrine Şarkı; 14; Mart 1953; 43; Şiir; Jacques Prévert'in *Seine Nehrine Şarkı* adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

Pritchett, V. S. (Çev; Suat Taşer); Kuyruksuz Maymun; 26-27; [1949]; 77-92; Hikâye; V. S. Pritchett'in *Kuyruksuz Maymun* adlı hikâyesinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

Prof. Dr. Seuss (Çev; Necil Ulusay); Cevher Torbası; 13; Şubat 1953; 35-37; İnceleme; Prof. Dr. Seuss'un muhtelif Amerikan okullarından öğrencilerin sınav kâğıtlarından çıkarttığı birçok saçma cevapları topladığı kitabından bir kısım aktarılmıştır.

Pütün, Yılmaz; Hiltan; 59; Aralık 1956; 49-53; Hikâye; Kürt insanların gündelik yaşantısı anlatılmıştır.

Ransom, John Crowe (Çev; Özdemir Nutku); John Whitesides'in Kızına Övgü; 37-38; Şubat- Mart 1955; 21; Şiir; John Crowe Ransom'ın *John Whitesides'in Kızına Övgü* adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.

Rawlings, Majorie Kinnan (Çev; Bülent Ecevit); Af; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 66-76; Hikâye; Majorie Kinnan Rawlings'in *Af* adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Rıfat, Cavide; Kahve Ajanı; 3; Ekim 1947; 69-70; Hikâye; Bir adamın kahve ajanı lakabını nasıl aldığını anlatan bir hikâyedir.

Robertson, Mins S. (Çev; Tuna Baltacıoğlu); Onu Linç Etmek İstiyorlardı; 16; Mayıs 1953; 26-30; Hikâye; Mins S. Robertson'un *Onu Linç Etmek İstiyorlardı* adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.

Rolland, Romain (Çev; Ömer Faruk Toprak); Doğ Ve Yaşa; 56; Eylül 1956; 56-59; İnceleme; Romain Rolland'dan çevirilmiş olan bu yazıda İkinci Dünya Savaşı'ndan evvelki Avrupa'nın genel görünüşü konu edilmiştir.

Ruhsatı; Koşma; 25; Şubat 1954; 32; Şiir; Âşık tarzı geleneği sürdüren bir şiirdir.

Sandburg, Carl (Çev; Özdemir Nutku, Tarık Dursun K.); Inez Milholland İçin Tekerleme; 47; Aralık 1955; 46; Şiir; Carl Sandburg'un *Inez Milholland İçin Tekerleme* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Sarı, Ali; Yarasa; 3; [1952]; 20-28; Tenkit; Avrupa sahnelerinde birbirinden biraz farklı iki metne dayanarak oynanan bu operetin iki metni arasındaki farkları izah edilmiş ve işini iyi yaptığı iddia edilen Muhsin Ertuğrul'un birinci metne sadık kaldığı söylenmiştir. Genel olarak neşeli bir operet olduğu vurgulanan *Yarasa* operetinin dekorundan, mizansenlerinden ve aktörlerinden de bahsedilmiştir.

Sarı, Ali; Cyrano De Bergerac Niçin İyi Oynanmadı; 3; [1952]; 47-54; Tenkit; Genç rejisör Mahir Canova'nın mesleğindeki kifayetsizliği yüzünden doğru bir şekilde sahneye konamayan *Cyrano De Bergerac* oyununun başarısızlığındaki etkenler dekor, mizansenler, sahne müzikleri, şahıslar gibi unsurlar etrafında incelenmiştir.

Sarı, Ali; Branda Bezi; 4; [1952]; 29-33; Tenkit; Aktörlerin yerli eserleri oynayarak daha başarılı olabilecekleri, Branda Bezi adlı oyunun hangi meseleleri ele aldığı, teknik açıdan zayıflığı, yabancı oyunlarla olan bazı benzerlikleri üzerinde durulmuş ve oyundaki aktörlerden de bahsedilmiştir.

Sarıkâhya, Teoman; Payıma Düşen; 65; Haziran 1957; 59; Şiir; Kişinin yaşamak adına hayattan kendine düşen payı tarttığı bir şiirdir.

Sarıkaya, Teoman; Şimdi Uyku Saati Mi?; 60; Ocak 1957; 35; Şiir; Canlılığını yitirmiş insanların tabiatı örnek alıp uyanmaları gerektiği konu edilmiştir.

Saroyan, William (Çev; Suat Taşer); Berberin Amcası; 5; Aralık 1947; 81-92; Hikâye; William Saroyan'ın *Berberin Amcası* adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Saroyan, William (Çev; Suat Taşer); Hanford'a Yolculuk; 12; Ocak 1953; 39-46; Hikâye; William Saroyan'ın *Hanford'a Yolculuk* adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Saupault, Philippe (Çev; Can Yücel); Hugo'nun Verdiği Ders; 51; Nisan 1956; 75-79; Makale; Philippe Saupault'un *Hugo'nun Verdiği Ders* adlı yazısının çevirisi bulunmaktadır.

Savaşman, Resai; Suçlu; 9-10; Nisan- Mayıs 1948; 35-42; Hikâye; Toplumun hırsızlık yapmaya ittiği kimsesiz bir genci hapse atmakla adaleti sağladığını düşünerek rahat bir nefes alan mahkeme heyetinin aslında kimsesiz gence yazık ettiğini konu alan bir hikâyedir.

Sayılgan, Aclan; Hüso'nun Tükürüğü; 28-29; [1949]; 53-57; Hikâye; Kenar mahallede çıkan bir kavga neticesinde öylece oyun oynayan çocukların neşelerinin kaçması ve memnuniyetsiz bir şekilde birbirlerinden ayrılıp oyuna son verdikleri için üzülmeleri anlatılmıştır.

Sayılgan, Aclan; Onun İçin; 5; [1952]; 66; Anı; Esendal'ın eserlerinden ve onların kendisinde yarattığı etkiden bahsetmiştir.

Sayılgan, Aclan; Kantar; 7; Ağustos 1952; 34-37; Hikâye; İhtiyar bir karı kocanın evlerine misafirlığe gelen oğullarının arkadaşı genç bir adamın ihtiyar çiftle yaşlılık üzerine olan diyalogu ve ihtiyar adamın kendisinin şeker hastası olduğunu olur olmadık hatırlatması konu edilmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Birkaç Söz; 34-35; [1950]; 5-7, 81; Tenkit; Derginin bu sayısında, Yeni İstanbul gazetesinin açmış olduğu hikâye yarışmasında derece alan Seçilmiş Hikâyeler Dergisi yazarlarının hikâyelerine yer verileceği duyurulmuş ve bu yarışmada ciddi bir emeğin bulunmadığı, gerçek sanat değerlerinin göz önüne alınmadığı belirtilmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Okuyucularımıza; 36-37; [1950]; 5; Haber/Yorum; Derginin beşinci ciltten itibaren hikâye türünden başka diğer sanat türlerine de yer vereceği duyurulmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Ömer Seyfettin'in Bir Tarafı; 14; Mart 1953; 11-13, 45; İnceleme; Ömer Seyfettin'in *Efruz Bey* adlı altı hikâyeden oluşan eseri ve sanatçının edebî kişiliği üzerinde durulmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Zaman Hükmünü Verecektir; 15; Nisan 1953; 33; Haber/Yorum; Ankara'da çıkan *Seçilmiş Hikâyeler*, *Kaynak*, *Mülkiye* ve *Mavi* dergilerinin birleşerek bir Sanat ve Edebiyat Günü tertip etmesi; ancak tertiplenen bu gün için Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dekanlığı tarafından tahsis edilen salonun çeşitli mazeretlerle kapatılması eleştirilmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; 22-23; 1949; 78-81; Haber/Yorum; *Zafer* mecmuasından Fethi Giray'ın bir yazısı ile *Yaprak* dergisinden bir yazı Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı oldukları için okuyuculara aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; 24-25; 1949; 86-87; Haber/Yorum; *Yaprak* dergisinden Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan bir yazı aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; 26-27; [1949]; 95-96; Haber/Yorum; *Edebiyat Dünyası* dergisinden Sabahattin Hüsnü'nün ve *Akşam* gazetesinden Şevket Rado'nun Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; 28-29; [1949]; 79; Haber/Yorum; *Yeni İstanbul* mecmuasından Cevdet Perin'in Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan bir yazısı aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; 32-33; [1950]; 61-62; Haber/Yorum; *Yeni Adam* dergisinden Çetin Altan'ın ve *Vatan* gazetesinden Tahsin Yücel'in Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Bize Gelen Kitaplar, Dergiler; 34-35; [1950]; 77; Haber/Yorum; *Seksoloji* dergisi ile Jean Hoppeler'in *Evlenmeden Önce* adlı eseri tanıtılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; 38-39; [1950]; 86-87; Haber/Yorum; *Zafer* mecmuasından Ahmet Muhip Dranas'ın bir yazısı ile *Nokta* mecmuasından bir yazı Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olmaları bakımından aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; 42-43; [1950]; 67-69; Haber/Yorum; *Yeni İstanbul* dergisinden F. Arıt'ın ve *Kaynak* dergisinden Avni Dökmeci'nin Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; 46; [1951]; 41-42; Haber/Yorum; *Varlık* dergisinden Oktay Akbal'ın Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan bir yazısı aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; 47; [1951]; 45-46; Haber/Yorum; *Pazar Postası* dergisinden Cüneyt Arcayürek'in Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan bir yazısı aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; 3; [1952]; 74-77; Haber/Yorum; *Pazar Postası*'ndan Suat Taşer'in, *Vatan* gazetesi ilave ekinde Oktay Akbal'ın, *Trakya Sesi*'nden Salih Şendil'in ve *Akın*'dan Salâh Birsal'ın Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı yazıları aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; 4; [1952]; 77-79; Haber/Yorum; *Akın*'dan Sabih Şendil'in bir yazısı ve *Yeryüzü*'nden imzasız bir yazı Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olması sebebiyle aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; 5; [1952]; 91-94; Haber/Yorum; *Kaynak*'tan Avni Dökmeci'nin, *Pazar Postası*'ndan Oğuz Bülent Nayman'ın ve *Vatan* ilavesinden Oktay Akbal'ın Seçilmiş Hikâyeler dergisi ile ilintili olan yazıları aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basındaki Yankımız; 7; Ağustos 1952; 49-51; Haber/Yorum; *Milliyet*'ten Tarık Buğra'nın Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basındaki Yankımız; 8; Eylül 1952; 45-46; Haber/Yorum; *Politika*'dan Füzûzan H. Tökin'in ve Osman Daloğlu'nun Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basındaki Yankımız; 9; Ekim 1952; 47; Haber/yorum; *Pazar Postası*'ndan Turhan Gürkan'ın Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazısı aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basındaki Yankımız; 10; Kasım 1952; 33; Haber/Yorum; Aka Gündüz'ün Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı bir yazısı aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basındaki Yankımız; 12; Ocak 1953; 47-48; Haber/Yorum; *Akis* mecmuasından bir yazı ve *Hergün* mecmuasından Minnetoğlu'nun bir yazısı, Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olduğundan dolayı dergiye aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 13; Şubat 1953; 43-46; Haber/Yorum; *Son Havadis* mecmuasından Turhan Gürkan ve Vedat Kaya'nın yazıları *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* ile alakalı olduklarından okuyucuya aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 14; Mart 1953; 49-53; Haber/Yorum; *Arayış* dergisinden S. N. Özerdim'in, *Kaynak* dergisinden Mehmed Kemal'in, *Dönüm* dergisinden Demir Özlü'nün ve *Vatan* gazetesinden Oktay Akbal'ın Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 15; Nisan 1953; 44-46; Haber/Yorum; *Demokrat* mecmuasından Fevzi Yetiker'in ve *Yenilik* dergisinden Samim Kocagöz'ün Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 16; Mayıs 1953; 46-52; Haber/Yorum; *Vatan* mecmuasından Oktay Akbal'ın ve *Yenilik* dergisinden Samim Kocagöz'ün Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 17; Haziran 1953; 43-47; Haber/Yorum; *Hürses* mecmuasından Seyfettin Turhan'ın, *Kaynak* dergisinden Halim Yağcıoğlu'nun ve *Ankara Telgraf* mecmuasından İbrahim Cüceoğlu'nun Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 18; Temmuz 1953; 39-46; Haber/Yorum; *Hürses* dergisinden Seyfettin Turhan'ın, *Yeni Karabük* dergisinden Yıldırım Zaren'in, *Ayyıldız* Dergisinden Hilmi Özgen'in, *Vatan*'ın *Sanat Yaprağı*'ndan Oktay Akbal'ın

ve *Varlık* dergisinden Muhtar Körükçü'nün Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 19; Ağustos 1953; 46; Haber/Yorum;

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basındaki Yankımız; 20; Eylül 1953; 45-46; Haber/Yorum; *Son Havadis*'ten İlhami Soysal'ın Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı bir yazısıb aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basından Yankımız; 21; Ekim 1953; 39-42; Haber/Yorum; *Son Havadis*'ten İlhami Soysal'ın ve Mülkiye'den Muzaffer Uyguner'in Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 22; Kasım 1953; 39-48; Haber/Yorum; *Son Havadis*'ten Mehmet Soğukkuyu'nun, *Hürses*'ten Seyfettin Turhan'ın, *Akşam*'ın sanat sayfasından Melih Cevdet Anday'ın, *Son Havadis*'ten Seyfettin Turhan'ın ve *Son Havadis*'ten Suat Taşer'in Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 24; Ocak 1954; 43-45; Haber/Yorum; Zafer mecmuasından Sadi Günel'in Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan bir yazısı aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 25; Şubat 1954; 41-44; Haber/Yorum; *Sabah Postası*'ndan Sezai Güven'e ait ve *Kaynak Dergisi*'nden Ömer Faruk Toprak'a ait olan Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı yazıları aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 28; Mayıs 1954; 42-48; Haber/Yorum; *Kaynak Dergisi*'nden Mehmed Kemal'in, *Yeni Asır*'dan Ömer Faruk Toprak'ın, *Vatan*'dan Oktay Akbal'ın ve *Halkçı* gazetesinden Bülent Ecevit'in Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 29; Haziran 1954; 44-48; Haber/Yorum; *Varlık* dergisinden Muhtar Körükçü'nün Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan bir yazısı aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 30; Temmuz 1954; 47-50; Haber/Yorum; *Yeni Ufuklar* dergisinden Orhan Duru'nun, *Cumhuriyet* gazetesinden Ömer Faruk Toprak'ın ve *Yenilik* dergisinden Naim Tiralı'nın Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 31; Ağustos 1954; 48-49; Haber/Yorum; *Kaynak* dergisinden Kemal Özgür'ün ve *Yenilik* dergisinden Nurettin Şafgil'in Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 96-98; Haber/Yorum; *Yeni Ufuklar* dergisinden Fahir Onger'in yazısı ve *Şimdilik* dergisinden bir yazı Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olduğu için okuyuculara aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 47; Aralık 1955; 47-48; Haber/Yorum; *Yeni Sabah* gazetesinden Sabri Esat Siyavuşgil'in Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan bir yazısı aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 48; Ocak 1956; 54; Haber/Yorum; *Son Havadis* gazetesinden İlhami Soysal'ın Seçilmiş Hikâyeler ile alakalı olan bir yazısı aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 49; Şubat 1956; 78-82; Haber/Yorum; *Ulus* gazetesinden Reşat Taus'un, *Dünya* gazetesinden Adnan Benk'in ve Yenilik dergisinden Kenan Harun'un Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 50; Mart 1956; 78-79; Haber/Yorum; *Akis* gazetesinden Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan bir yazı aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 51; Nisan 1956; 80-82; Haber/Yorum; *Akis* gazetesinin Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan bir yazısı aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 52; Mayıs 1956; 77-81; Haber/Yorum; *Tercüman* gazetesinden Ayhan Hünalp'in bir yazısı ve *Akis* gazetesinden bir yazı Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olduğu gerekçisiyle aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 53; Haziran 1956; 78-81; Haber/Yorum; *Ulus* gazetesinden Ataç'ın Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olan bir yazısı aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 54; Temmuz 1956; 79-82; Haber/Yorum; *Tercüman* gazetesinden Ayhan Hünalp'in bir yazısı ile *Akis* gazetesinden bir yazı Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalarından dolayı okuyuculara aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Dökme Sözler; 55; Ağustos 1956; 72-76; Haber/Yorum; Dönemin çeşitli dergilerinden sanatçıların sanatla ilgili muhtelif cümleleri veya ifadeleri aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 55; Ağustos 1956; 76-82; Haber/Yorum; *Yeditepe* mecmuasından Ahmet Oktay'ın, *Son Havadis* mecmuasından Ataç'ın, *Yeni Sabah* mecmuasından Nâzım Kemal'in ve *Şairler Yaprığı* mecmuasından Ahmet Köksal'ın yazıları ile *Pazar Postası*'ndan bir yazı Seçilmiş Hikâyeler dergisi ile alakalı oldukları için okuyuculara aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Dökme Sözler; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 60-63; Haber/Yorum; Dönemin çeşitli dergilerinden sanatçıların sanatla ilgili muhtelif cümleleri veya ifadeleri aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 57-58; Ekim-Kasım 1956; 73-80; Haber/Yorum; *Varan* gazetesinden Halim Yağcıoğlu'nun, *Kaynak* dergisinden Sabri Soran'ın

ve Nusret Otyam'ın, *Pazar Postası*'ndan Muzaffer Erdost'un, *Ulus* gazetesinden Yurdakul Mehteroğlu'nun yazıları ve *Akis* mecmuasından bir yazı Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olduklarından dolayı okuyuculara aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Dökme Sözler; 59; Aralık 1956; 56-60; Haber/Yorum; Dönemin çeşitli dergilerinden sanatçıların sanatla ilgili muhtelif cümleleri veya ifadeleri aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 59; Aralık 1956; 71-81; Haber/Yorum; *Pazar Postası*'ndan İlsoy'un ve Erdal Öz'ün yazıları ile *Akis* mecmuasından bir yazı Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakaları oldukları için okuyuculara aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Dökme Sözler; 60; Ocak 1957; 65-68; Haber/Yorum; Dönemin çeşitli dergilerinden sanatçıların sanatla ilgili muhtelif cümleleri veya ifadeleri aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Dökme Sözler; 61; Şubat 1957; 47-50; Haber/Yorum; Dönemin çeşitli dergilerinden sanatçıların sanatla ilgili muhtelif cümleleri veya ifadeleri aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 61; Şubat 1957; 77-81; Haber/Yorum; *Yenilik* dergisinden Ömer Attilâ'nın ve *Tercüman* gazetesinden Ayhan Hünelp'in yazıları Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı oldukları için okuyuculara aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Dökme Sözler; 62-63; Mart- Nisan 1957; 65-66, 67-69; Haber/Yorum; Dönemin çeşitli dergilerinden sanatçıların sanatla ilgili muhtelif cümleleri veya ifadeleri aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 62-63; Mart- Nisan 1957; 74-82; Haber/Yorum; *Yeni Ufuklar* dergisinden Vedat Günyol'un bir yazısı Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ile alakalı olduğu için okuyuculara aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Sait Faik Armağanı Üstünde Kopan Fırtına; 64; Mayıs 1957; 16-25; Haber/Yorum; Sait Faik Hikâye Armağanı'nın üçüncü ödülü, eserleri *Varlık* yayınlarından çıkan şair Necati Cumalı'nın *Değişik Gözle* adlı hikâye kitabına verilmiş, *Varlık* dergisi yazarlarından oluşan jürinin adaletsizliği ve Necati Cumalı'nın hikâyeciliği üstüne muhtelif mecmualarda yayınlanan tartışmalar aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Dökme Sözler; 65; Haziran 1957; 75-77; Haber/Yorum; Dönemin çeşitli dergilerinden sanatçıların sanatla ilgili muhtelif cümleleri veya ifadeleri aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Basında Yankımız; 65; Haziran 1957; 79-81; Haber/Yorum; *Tercüman* gazetesinden Ayhan Hünelp'in *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* ile alakalı olan yazıları aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Bize Gelen Kitaplar; 9-10; Nisan- Mayıs 1948; 79; Haber/Yorum; Faik Salim Özyurt'un *Ömrün Yolları* ve Cahit Beğenç'in *Bizim Köy* adlı eserleri tanıtılmış ve satışta olduğu duyurulmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Bize Gelen Kitaplar; 11-12; Haziran-Temmuz 1948; 78; Haber/Yorum; Reşat Cemal Emek'in *Hacı Babanın Kumruları* şiir kitabı ve Oktay Akbal'ın *Aşksız İnsanlar* hikâye kitabı tanıtılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Bize Gelen Kitaplar; 13-14; [1948]; 84-88; Haber/Yorum; Plautus'tan *Palavracı Asker*, Goethe'den *Clavigo Kardeşler*, Balzac'dan *Top Oynayan Kedi Mağazası*, Tolstoy'dan *Balodan Sonra* ve Dostoyevski'den *Stepançikova Köyü* adlı eserlerin tanıtımı yapılmış ve tercümelerinin yapıldığı duyurulmuştur. Zafer Taran'ın *Harp Poemi* şiir kitabından, Yunus Kâzım Köni'nin *Bir Kadının Jurnalından* hikâye kitabından ve Mümtaz Zeki Taşkın'ın *Varyete* şiir kitabından bahsedilmiştir. *Tiyatro*, *Aylık Ansiklopedi* ve *Şadırvan* dergileri tanıtılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Bize Gelen Kitaplar, Dergiler; 15-16-17; [1948]; 111-112; Haber/Yorum; Milli Eğitim Bakanlığı'nın klasikleri tercüme etme faaliyetine ara vermeden devam ettiği belirtilmiş, dergiye gönderilen beş cilt tercüme eser ve *Yaşayan Hukuk Dergisi*, *Karınca Dergisi*, *Aylık Ansiklopedi*, *Yaprak Dergisi* gibi mecmualar tanıtılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Bize Gelen Kitaplar, Dergiler; 18-19; 1949; 74-79; Haber/Yorum; Dünya edebiyatından tercüme edilen dört eser, *Yeni Şiir Antolojisi*, Naim Tiralı'nın *Yirmi Beş Kuruşa Amerika* adlı eseri, Tarık Buğra'nın *Oğlumuz* adlı eseri, Kerim Yund'un *Orman* adlı eseri, *Orman Ve Av*, *Memleket*, *Yağmur Ve Toprak*, *Aylık Ansiklopedi*, *Nilüfer* dergileri tanıtılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Bize Gelen Kitaplar; 20-21; 1949; 80; Haber/Yorum; Nijat Taşer'in Türkçe'ye aktardığı *Bir Eşeğin Hatıraları* adlı eser tanıtılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Bize Gelen Dergiler; 22-23; 1949; 82-83; Haber/Yorum; *Yağmur Ve Toprak* dergisi ile *Fikirler* dergisi tanıtılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Açıklama; 24-25; 1949; 2; Haber/Yorum; Dergiye yöneltilmiş asılsız ithamlara karşı dergi tarafından yöneltilen tepki yazısıdır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Bize Gelen Dergiler Ve Kitaplar Arasında; 24-25; 1949; 77-81; Haber/Yorum; *Yaprak*, *Yağmur Ve Toprak*, *Edebiyat Dünyası*, *Fikirler*, *Yeşil Türkiye*, *Yeni Adam* adlı mecmualar, İbrahim Zeki Burdurlu'nun *Keloğlan* adlı eseri ve Orhan Kemal'in *Ekmek Kavgası* adlı eseri tanıtılmış ve değerlendirilmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Bir Hikâyeciyi Takdim Ediyoruz; 40-41; [1950]; 7-8, 84-85; Haber/Yorum; Bir sanatçının başlıca vasıflarından biri olarak şahsiyet unsuru ele alınmış, kendine mahsus bir görüş ve yaşayış tarzı kurabilen sanatçıların başarılı olduğu vurgulanmış ve bu vasfa sahip olarak Nezihe Meriç'in Türk hikâyeciliğinde önemli bir şahsiyet teşkil ettiği belirtilmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Okuyucularımıza; 40-41; [1950]; 86; Haber/Yorum; Derginin beşinci ciltten itibaren hikâye türünden başka diğer sanat türlerine de yer vereceği duyurulmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Yeni Serimize Başlarken; 1; [1952];

; Haber/Yorum; Dergi yeni bir seriye başlamaktadır, yeni serisine nasıl ve ne şartlar altında başladığını da aktarmaktadır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Vitrinimiz; 6; [1952]; 22-25; Haber/Yorum; Pirandello'nun *Öteki Evin Işığı* adlı hikâyesi ile Peyami Safa'nın *Karşık Evin Işığı* adlı hikâyesi arasındaki bazı metin benzerlikleri ortaya konmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Sen Bir Garipsin!, Büyük Lokma...; 10; Kasım 1952; 32; Haber/Yorum; Bir radyo programında yapılan gaf ile bir antolojinin yanlış iddiası haber edilmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; İki Efsane; 11; Aralık 1952; 28-29; Haber/Yorum; Bosfor ve Cebelitarık Boğazları ile Lâleli Cami hakkında tarihî hadiselerden bahsedilmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Felâketzede; 12; Ocak 1953; 13; Haber/Yorum; Piyes müsabakasında Kızılay tarafından İlhan Tarus'a verilen ödüle yönelik düşünceler belirtilmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Açık Konuşma; 29; Haziran 1954; 24; Haber/Yorum; Hikâyelerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Açık Konuşma; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 27; Haber/Yorum; Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Açık Konuşma; 39-40; Nisan- Mayıs 1955; 28-31; Haber/Yorum; Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Açık Konuşma; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 25; Haber/Yorum; Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Açık Konuşma; 43-44; Ağustos- Eylül 1955; 46; Haber/Yorum; Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Açık Konuşma; 47; Aralık 1955; 43; Haber/Yorum; Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Açık Konuşma; 48; Ocak 1956; 28; Haber/Yorum; Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Açık Konuşma; 50; Mart 1956; 22; Haber/Yorum; Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Açık Konuşma; 53; Haziran 1956; 43-45; Haber/Yorum; Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Sanatçıya Saygı; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 15; Haber/Yorum; Cahit Sıtkı'nın ölümü hakkında konuşup saygıdan yoksun sözler sarfeden kişileri eleştiren dergi, insanları daha saygılı olmaya davet etmiş ve Cahit Sıtkı'nın anısına bağlı kalmaya çalışmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Son Yolculuk; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 20-22; Haber/Yorum; Cahit Sıtkı'nın hastalığı sebebiyle Viyana'ya gidişi ve orada vefat edişi anlatılmış, hatırası saygı ile anılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Rossellini'nin Filmographie'si; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 64-67; Filmografi; Derginin geçen sayısında sinema üzerine bir konuşması verilen rejisör Rossellini'nin filmografisi bulunmaktadır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Sinema Klübü Kuruldu; 59; Aralık 1956; 36; Haber/Yorum; Galatasaray Lisesi öğrencileri tarafından kurulan *Galatasaray Sinema Klübü* duyurulmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Sait Faik Armağanı Üzerine Bir Soruşturma; 62-63; Mart- Nisan 1957; 18-23; Soruşturma; Üçüncüsü verilen Sait Faik Armağanı üzerine yapılan bir soruşturmadır. Armağana giren adaylar arasından kimin kazanması gerekirdi ve Sait Faik sağ olsaydı, kendi adına kurulan bu armağanı üç yıldan beri kazananlar için ne derdi şeklinde iki soru Sait'i sevenlere, sanatçı, yazar, gazetecilerden oluşan yirmi dört kişiye yöneltilmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Karıştırılan Deyimler; 64; Mayıs 1957; 30; Haber/Yorum; Réalismesocial yani sosyal realizm ve réalismesocialiste yani toplumcu gerçekçilik gibi birbirine yakın iki kavramın karıştırılmaması gerektiği belirtilmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Sait Faik Armağanı Üzerine Bir Soruşturma II; 64; Mayıs 1957; 45-50; Soruşturma; Üçüncüsü verilen Sait Faik Armağanı üzerine yapılan bir soruşturmadır. Armağana giren adaylar arasından kimin kazanması gerekirdi ve Sait Faik sağ olsaydı, kendi adına kurulan bu armağanı üç yıldan beri kazananlar için ne derdi şeklinde yöneltilen iki soruya sanat çevresinden verilen cevaplar bulunmaktadır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Zola'nın Kronolojisi; 65; Haziran 1957; 45-46; Kronoloji; Zola'nın hayatındaki önemli noktalar kronolojisine göre sıralanmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Yılın En Doğru "Edebî" Armağanını "Siyasî" Bir Gazete Verdi; 65; Haziran 1957; 72-74; Haber/Yorum; Yunus Nadi Şiir Armağanı'nı *Anlamadığın* adlı şiiriyle alan Asaf Çiyiltepe'nin *Cumhuriyet* Gazetesi'ne verdiği demeçte Mavi mücadelesinin ne olduğunu anlatması ve kalem arkadaşlarının hakkını vermesi ve jürinin adaletli tutumu övülmüştür.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; Dost Dergisi Üzerine; 66; Temmuz 1957

; 8-9; Haber/Yorum; Okuyucularından gördüğü yakın ilgiye dayanarak yayın programını genişletmeye ve yayınlarını arttırmaya karar veren SHD Yayınevi'nin, karar ile ilgili olarak Dost Yayınları'na başlaması üzerine daha kapsamlı bilgiler verilmiştir.

Selçuk, Füzan; Şair Fatih; 15; Nisan 1953; 10-13, 29; İnceleme; Osmanlı hükümdarlarından Fatih Sultan Mehmet'in şair kişiliği hakkında kanaatlerin belirtildiği yazıda, Fatih'in döneminin mevcut divan şairleri arasında hakkı sayılır bir edebî yer teşkil ettiği ve devleti için yaptığı onca fethettiği yerler ve imar işleri olmasa şairlik konusunda daha üst vasıflara çıkabilecek kabiliyette olduğu vurgulanmıştır.

Serdaroğlu, Levent; Akşamcı; 26; Mart 1954; 15-18; Hikâye; Akşamcıların toplandığı bir meyhanede birbirlerine dert yanan insanların hali anlatılmış ve bu insanlardan birine gösterilen samimiyetsizlik, o kişinin derdine nedense ortak olmamaları konu edilmiştir.

Sernet, Claude (Çev; Can Yücel); İnsan; 32-33; Eylül- Ekim 1954; 40; Şiir; Claude Sernet'in/*İnsan* adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.

Seyfettin, Ömer; Yalnız Efe; 14; Mart 1953; 15-18; Hikâye; Kasabayı kötülüklerden koruyan, herkese iyilik dağıtan, namuslu, kahraman ve yalnız bir efenin hikâyesi anlatılmıştır.

Seyfettin, Ömer; İnat; 14; Mart 1953; 19-25; Hikâye; Savunduğu gerçeklerin doğruluğu tartışılacak bir adamın inandığı yanlış düşüncelerinde inat etmesi konu edilmiştir.

Shakespeare (Çev; Can Yücel); Ağıt; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 67; Şiir; Shakespeare'in *Ağıt* adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

Shapiro, Karl (Çev; Feyyaz Kayacan); Kuşların İçyüzü; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 40; Şiir; Karl Shapiro'nun *Kuşların İçyüzü* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Sinanoğlu, Oktay; Yağmur; 10; Kasım 1952; 38-41; Hikâye; Yağmurlu havanın etkisi ile hayallere dalan bir adamın iç konuşması hikâye edilmiştir.

Solok, Cevdet Kudret; Eşya Piyangosu; 3; Ekim 1947; 80-88; Hikâye; Kırsal kesimde devletin kanunlarını suiistimal eden memurların köylüye yaptırım uyguladıklarını örneklediren bir hikâyedir.

Solok, Cevdet Kudret; Kuvvet Şurubu; 11-12; Haziran-Temmuz 1948; 65-72; Hikâye; Ailesinin geçimine katkı sağlamak mecburiyetinde olan genç bir kızın çalışırken kuvvet şurubu almasına rağmen sıhhatinin kötüleşmesi nedeniyle işinden kovulması konu edilmiştir.

Soran, Sabri; Bozacının Kızı; 2; 1947; 67-73; Hikâye; Yazarın hayallerini yaşarmışçasına anlattığı bir hikâyesidir.

Soran, Sabri; Kantar Memuru; 5; Aralık 1947; 57-62; Hikâye; Kantar memuru olabilmeyi çok isteyen; fakat elinden de çare gelmeyen bir adamın ailesine bakamamaktan dolayı yaşadığı hayal kırıklığı konu edilmiştir.

Soran, Sabri; Bayram Sabahı; 9-10; Nisan- Mayıs 1948; 43-47; Hikâye; Bir gencin bayram sabahı evinde olup bitenleri gözleyip izlenimlerine zihninde canlanan hatıralarını da ekleyerek anlattığı bir hikâyedir.

Soran, Sabri; Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: HİKÂYE VE HİKÂYECİ; 11-12; Haziran-Temmuz 1948; 73-77; Makale; Artık meselesiz edebiyat yerine meseleli edebiyat yapıldığı, edebiyat meselelerinin neler olduğu, hikâyenin konusunu gerçek hayattan aldığı, hikâyeye ilgi gösterilirse memleketin kazançlı olacağı konularının ele alındığı bir yazıdır.

Soran, Sabri; Fotoğrafçı; 20-21; 1949; 52-59; Hikâye; Bir adamın fotoğraf çekirmek için fotoğrafçı dükkânına gitmesi, fotoğrafçının garipliğine acıması ve hayatın bu derece zalim olmasına üzülmesi, fotoğrafçı dükkânında daha önce çekilmiş fotoğraflardaki insanların hayatlarını sorgulaması anlatılmıştır.

Soran, Sabri; Orman Bekçisi; 26-27; [1949]; 59-66; Hikâye; Bekçiliğini yaptığı ormanı sahiplenen ve ona gözü gibi bakan bir adamın ve bu adama saygı ve şefkat duyan yardımcısının bir gün orman yanarken köylülerle birlikte nasıl canla başla çalışıp da onu kurtaramadıkları hazin bir şekilde anlatılmıştır.

Soysal, İlhami; Yeniden Yaşayabilmek; 29; Haziran 1954; 29-31; Hikâye; İki arkadaşın oturup içki içtikleri bir mekânda düşen bardağın kırılıp çıkardığı sesle, etraflarındaki insanların birbirlerine olan münasebetleri ve garip halleriyle bozulan sessizlik yüzünden hayatlarına kaldıkları yerden devam edememeleri konu edilmiştir.

Soysal, İlhami; Geride Kalan; 66; Temmuz 1957; 17-21; Tenkit; Ataç, ölüp gittikten sonra ardından söz söyleyenlerin Ataç'ın Türk edebiyatı alanındaki çalışmalarına ve sanat hayatına değinmemeleri eleştirilmiştir. Ataç'ın yeni Türk şiirine edebiyat tarihlerinde yer hazırlamış olması, Türk dilinin arılaşmasına çabalaması ve dilin yapısını zorlaması gibi onun asıl önemli yanlarından bahsedilmesi gerektiği savunulmuştur.

Steinbeck, John (Çev; Suat Taşer); Danny; 7; Şubat 1948; 80-88; Hikâye; John Steinbeck'in *Danny* adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Stinling, Peter (Çev; Cahide Sevgen); En Güzel Gözlü Kız; 1; 1947; 81-95; Hikâye; Peter Stinling'in *En Güzel Gözlü Kız* adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Su, Mükerrerem Kâmil; Herkesle Gelen Düşün Bayram; 7; Şubat 1948; 53-59; Hikâye; Fakirlik yüzünden çocuğunu besleyip büyütemeyen bir ailenin ilaç parası bulamayıp çaresizlik içinde kıvrınmasını konu alan bir hikâyedir.

Su, Mükerrerem Kâmil; Huzur; 36-37; [1950]; 43-56; Hikâye; Dönemin siyasî meselelerinden olan çok partili hayata geçmek ve ülkenin demokrasi ile adaletli bir şekilde yönetilmesini sağlamak arzusunda olan vatansever siyasetçilerin seçim zamanı şahsî hayatlarında ne gibi mücadeleler verdikleri ve neler yaşadıkları, bir ailenin iki ayrı partiye gönül vermiş iki evladı etrafında şekillendirilerek anlatılmıştır.

Sümer, Dinçer; Cama Yazı Yazan Çocuk; 55; Ağustos 1956; 44- 49; Hikâye; Bir mahallenin kahvesinde toplanan gençler arasında geçen konuşmalar ve bu konuşmaların tecrübesizliği, gençlerden birinin sevdiği kızla arasının bozulmasından dolayı içine doğan keyifsizlik ve kızla barıştıktan sonra gelen ani yaşama sevinci, gençlerin küçük dünyalarında yaşadıkları olaylardan aldıkları büyük hazlar anlatılmıştır.

Sümer, Dinçer; Deli Kız; 62-63; Mart- Nisan 1957; 42; Şiir; Tütüncülük yaparak geçimini sağlayan, çalışmaktan yorulmuş; fakat gözleri hala ıslı ıslı parlayan bir kız anlatılmıştır.

Sümer, Dinçer; Küçüksü; 66; Temmuz 1957; 35; Şiir; Sevmenin anlatıldığı bir şiirdir.

Sümer, Güner; Mum; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 93-94; Hikâye; Bir dilencinin günlerini nasıl bir şekilde geçirdiğini anlattığı, kendi isteklerinden söz ettiği konu edilmiş, dilencinin tok gözlü ve ağırbaşlı tavrına dikkat çekilmiştir.

Sümer, Güner; Önce; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 14; Haber/Yorum; Güner Sümer, Seçilmiş Hikâyeler Dergisi için hazırladığı konuğu serisine başlamadan evvel konuğu yaparken dikkat ettiği noktaları açıklamıştır.

Sümer, Güner; Mehmed Kemal İle Konuşu; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 15-17; Röportaj; Yazıya konuşunun yapıldığı ortamın atmosferini hissettirmek üzere sıraladığı cümlelerle başlamıştır. Mehmed Kemal, yaşadığı toplumda halledilmemiş bazı meselelerin olduğunu ve bu meseleleri halletme yolunda uğraştığını belirtmiştir. Mehmed Kemal, toplumun dili nasıl kullanacağına dair şairlerin örnekler veren kişiler olduğunu söylemiş, o dönemdeki eleştiri yazılarını kendi süzgecinden geçirmiş ve halkın gazeteye olan ilgisinden yola çıkarak bir sanatçının kendisini büyük topluluklara tanıtmayı gerektiğinden bahsetmiştir.

Sümer, Güner; Kaçak; 47; Aralık 1955; 26-34; Hikâye; Yaşadığı şehirde tanık olduğu kötülöklere, haksızlıklara ve hastalıklara dayanamayıp o şehirden kaçmak isteyen bir adamın kaçarken o şehri sevmeyi öğrenmesinin gerektiğini anlaması ile kaçmaktan vazgeçmesi anlatılmıştır.

Sümer, Güner; Sancılı Oda; 49; Şubat 1956; 43-46; Hikâye; Sancılı olarak tasvir edilen bir odada kendini astığı ve öldüğü hayalini gören bir adamın dış dünya ile arasındaki bağ ve gözlemleri anlatılmıştır.

Sümer, Güner; Ataç'la Konuşu; 50; Mart 1956; 15-18; Röportaj; Son Mavi dergisinin ilk sayısında çıkan Attilâ İlhan'ın Ataç hakkında yazdığı yazıya karşılık Son Mavi dergisine darılan Ataç'ın hırçın bir mizaca sahip olduğuna dikkat çekilmiştir. Güner Sümer ile Ataç arasındaki dialoglarda dikkati çeken en önemli özellik de aralarındaki çekişme, iğneli sözlerdir. Ataç, bir eseri değerlendirirken bireyci olduğunu, beğenilerine göre hareket ettiğini söylemiştir.

Sümer, Güner; Cinayet Var; 53; Haziran 1956; 57-59; Hikâye; İntihar eden annesinin kendini öldürme sebeplerini düşünen oğlunun, onun özgürlüğe kavuşma ihtiyacını, benliğine kavuşma arzusunu haklı bulduğu anlatılmıştır.

Sümer, Güner; Elma Dersem Çık; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 36-40; Hikâye; Bir gencin kendi içinde büyüttüğü saf aşkı ve kendince kurduğu hayaller konu edilmiştir.

Sümmanî; ?; 31; Ağustos 1954; 20; Şiir; Ayrılık temalı bir şiirdir.

Şatıroğlu], Âşık Veysel; Gönüle Öğüt; 1; [1952]; 59; Şiir; Şiirin başlığından da belli olduğu gibi şairin amacı nice gönüllere öğüt vermektir.

Şatıroğlu], Âşık Veysel; Deniz; 3; [1952]; 72; Şiir; Dört kıtadan oluşan şiirde gönül derdinden yanan âşığın meseleleri vardır.

Şatıroğlu], Âşık Veysel; Kızılırmak; 4; [1952]; 40-41; Şiir; Kızılırmak'ın ne canlar yaktığından şikâyet edilmektedir.

Şendil, Sabih; Şu Dünya; 39-40; Nisan- Mayıs 1955; 9; Şiir; Cenneti ve cehennemini maddî dünyada arayan bireyin anlatıldığı bir şiirdir.

Şendil, Sabih; Demir Konuştu; 52; Mayıs 1956; 36-38; Şiir; Sabih Şendil'den Attilâ İlhan'a ithaf edilmiş ve maden ocağı işçiliğini konu alan bir şiirdir.

Şendil, Sabih; Yaşamaya Çağrı; 59; Aralık 1956; 59; Şiir; İnsanların nazlanmadan yaşamaya mecbur oldukları anlatılmıştır.

Şendil, Sabih; Elele; 65; Haziran 1957; 56; Şiir; Birlik olmanın anlatıldığı bir şiirdir.

Şengil, Salim; Bir Yaz Günüydü; 1; 1947; 47-61; Hikâye; Bir tren istasyonunda gözlenen insan manzaraları ve bir yaz günü tanıştığı kızla yalnızca o gününü geçiren bir gencin tahassüsleri ile geçen yolculuğu hikâye edilmiştir.

Şengil, Salim; Es Be Süleyman Es; 2; 1947; 74-83; Hikâye; Küçük bir sahil kasabasında yaşayan Süleyman'ın iyiliği, balıkçılığı ile kasaba halkı tarafından çok sevilmesi; fakat bir gün Süleyman'ın denizde boğulmasıyla hazin bir şekilde sonuçlanan hayatının balıkçılıkla özdeşleştirilmesi anlatılmaktadır.

Şengil, Salim; Bir Balo Hatırası; 3; Ekim 1947; 5-12; Hikâye; Bir sahil kasabasına yanaşan askerî geminin gelmesinden sonra kasabada yaşayanlar ve bir balo gecesi konu edilmiştir.

Şengil, Salim; Pencere; 5; Aralık 1947; 63-70; Hikâye; Sağlığına kavuşturmak amacıyla hastaneye yatırılan bir askerin hastane odasının penceresinden bakarken zamanla karşı apartmandaki diğer bir pencerenin ardından bir kızı gözetlemeye başladığını ve aralarındaki alakanın asker hastaneden çıkıp da yanına gittiğinde kız onu tanımayınca bittiğini konu alan bir hikâyedir.

Şengil, Salim; Pankart; 6; Ocak 1948; 47-52; Hikâye; Dergi çıkarmak işine giren bir grup yazarın bütçe meselesi nedeniyle derginin klişesine ödeyecek para bulamamaları ve dergi için hazırlanan pankartın derginin çıkışından daha çok ses getirmesi mevzuları etrafında şekillenmiş bir hikâyedir.

Şengil, Salim; Küçük Şehir; 7; Şubat 1948; 61-69; Hikâye; Gelenek ve görenekleriyle, tarımcılık ve hayvancılıkla teknolojiye uzak yaşayan bir kasabaya, frenk icadı olarak kamyon geldiğinde kasaba halkının teknolojiyle nasıl garipseyerek tanıştığını konu alan bir hikâyedir.

Şengil, Salim; Fahri Erdinç'e Dair; 8; Mart 1948; 5-6; Biyografi; Fahri Erdinç'in biyografisi bulunmaktadır.

Şengil, Salim; Hikâyenin Sonu; 9-10; Nisan- Mayıs 1948; 49-54; Hikâye; Kendi söylediği yalandan kurtulmaya çalışırken bir anda hikâyenin sonu yalan söyleyen bu kahramanın işini kolaylaştıracak yönde bitiverir ve bu da hikâye olur.

Şengil, Salim; Toprağa Dönüş; 15-16-17; [1948]; 7-16; Hikâye; Köyünü ve toprağını bırakıp işçilik yapmaya giden bir köylünün iki ay boyunca her gün azimle çalışması; ancak para alacağı yerde, ağaya borçlu çıkması üzerine borçlarını ödeyip köyüne geri dönmesi, toprağına kavuşmaktan dolayı sevinç duyması ve tüm dertlerinden kurtulması anlatılmıştır.

Şengil, Salim; Bir Şehrin İnsanları; 15-16-17; [1948]; 17-38; Hikâye; Garsonluk yapan bir gencin bulunduğu çevredeki insanlara ait izlenimleri, farklı insanların bir araya geldiği meyhanede içmek derdine düşenlerin hali, kasaba ile şehir hayatının birbirinden farklı oluşu ve insanın eğer isterse her yerde yaşamaya alışabileceği anlatılmıştır.

Şengil, Salim; Kader Gecesi; 15-16-17; [1948]; 39-53; Hikâye; Karşılaştığı zorluklara her gün bir yenisi eklenen gencin hayatını kazanmak üzere verdiği çabaların hep boşa gitmesi, uğraştığı her ne varsa bırakıp kendi kendine kalması, en sonunda yaşadıklarını kadere yorması ve tevekkül etmesi anlatılmıştır.

Şengil, Salim; Leylek Olmak İsteyen Kaz; 15-16-17; [1948]; 55-60; Hikâye; Leylek olmak isteyen bir kazın uçabilmek için her türlü yolu denemesi, sonunda kendini bir evin çatısından aşağı sallandırması ve yere çakılması anlatılmıştır.

Şengil, Salim; Kışla Kapısı; 15-16-17; [1948]; 61-74; Hikâye; Savaştan henüz çıkmış yurttta bir askerin yokluk ve açlık ile yaşayan halkı gözlemlemesi, elinden geldiği kadar yardıma muhtaç insanlara yardım etmesi, kışladan halka dağıtılan yemeklere kendi yemek payını da ekleyip fedakârlıklar etmesi, en sonunda bulunduğu kışladan ayrılıp başka bir şehre gitmesi gerektiğinde içindeki umutları kaybetmeden yine muhtaç ve masum insanlara yardım edeceğini kendine öğütlemesi anlatılmıştır.

Şengil, Salim; Kafasını Törpüleyen Adam; 15-16-17; [1948]; 75-88; Hikâye; İşçi ve amelelerin çalıştığı bir iş yerinde Müdür olan adamın dış görünüşünün aksine yumuşak ama güçlü bir ruha sahip olması, yaşadığı bir aşkın hüsrarla sonuçlanması sebebiyle sert bir mizaca bürünmesi anlatılmıştır.

Şengil, Salim; Foscala; 15-16-17; [1948]; 89-98; Hikâye; İçinde bulunduğu ortama ayak uydurmaya çalışan bir gencin çevreyi iç dünyasında yorumlayışı ve çevresinde olup bitenler anlatılmıştır.

Şengil, Salim; Çingenenin Kızı; 15-16-17; [1948]; 99-110; Hikâye; Ailesiyle birlikte bir köye gelmiş Çingene bir demircinin köy halkında yarattığı etki anlatılmıştır.

Şengil, Salim; Sır; 18-19; 1949; 51-56; Hikâye; Hayatları farklı yönlerde akan insanların bir arada bulunduğu bir yerde söz konusu bir sırrın zihinlerinde yarattığı etki konu edilmiştir.

Şengil, Salim; Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler; 20-21; 1949; 78-79; Konuşma; Salim Şengil bu konuşmasında küçük hikâyenin önemi üzerinde durmuş, bir milletin dün, bugün ve yarını ile ilgili olduğu gibi küçük hikâyelerin o milletin hayatı ve ilelebet yaşamasıyla da iyiden iyiye bağlı olduğunu vurgulamıştır. Okuyucuların bir hikâyede gerçek hayatın içinden bir şeyler görmek istediğini ve bu gerçeklere yeni bir şekil, ruh ve renk verebilen sanatçıların yetiştiğini, millî hikâye sanatının doğmasında genç neslin büyük bir başarı sağladığını belirtmiştir.

Şengil, Salim; Kendi Kendimizi Tenkit; 22-23; 1949; 77; Tenkit; Hikâye sanatının gelişmesi açısından tenkidin önemli bir yer teşkil ettiği; ancak dönemin tenkit yazarları tarafından bu sanata gösterilen kayıtsızlık hali ile hikâye sanatının gelişmesi için gerekli olan tecrübelerden mahrum kalındığı belirtilmiştir.

Şengil, Salim; Merak; 24-25; 1949; 59-64; Hikâye; İtfaiye müdürü bir adamın herhangi bir yerde yangın çıktığında ve bu yangını kontrol altına almaya gittiklerinde kendine olan güveni, etrafındaki insanların onu meraklı gözlerle izlemesi anlatılmıştır.

Şengil, Salim; Zeynel İlhan; 26-27; [1949]; 5-6; Biyografi; Zeynel İlhan'ın biyografisi bulunmaktadır.

Şengil, Salim; Kendi Kendimizi Tenkit; 26-27; [1949]; 93-94; Tenkit; Hikâyelerini dergiye gönderen bir okuyucuya ve mektubuna karşılık yazılmış bir yazıdır. Salim Şengil'i dostlarının hikâyelerini ya da yalnızca tavsiye edilen hikâyeleri yayınlamakla itham eden okuyucuya Şengil, dergiye gönderilen hikâyeleri değerlendirirken sanat değerlerini göz önünde bulundurduğunu belirtmiştir.

Şengil, Salim; Bize Gelen Kitaplar, Dergiler; 26-27; [1949]; 97-99; Haber/Yorum; *Azerbaycan Kültür Gelenekleri*, *Çağdaş Azerbaycan Edebiyatı* ve *Kayseri* adlı kitaplar ile *Aylık Ansiklopedi* ve *Seksoloji* adlı dergiler tanıtılmıştır.

Şengil, Salim; Yeni Hikâyeciler Tanıtıyoruz; 28-29; [1949]; 4-6; Haber/Yorum; Salim Şengil, dergide tanınmış hikâyeciler yanında yeni imzalara da yer verdiğini belirtmiş, derginin bu sayısında ise genç hikâyecilere daha geniş imkânlar temin ettiğini duyurmuştur. Ayrıca derginin bu sayısında yayınlanan hikâyeler ve yazarları hakkında kanaatlerini de kısaca açıklamıştır.

Şengil, Salim; Sanatçı Üzerine Düşünceler; 30-31; [1950]; 6; Tenkit; Orhan Kemal'in hikâye sanatına verdiği değerden ve hikâyelerinde özellikle memleket sevgisini işlediğinden bahsedilmiştir.

Şengil, Salim; Bize Gelen Kitaplar, Dergiler; 30-31; [1950]; 93-94; Haber/Yorum; *Seksoloji* dergisi, Sadi Günel'in *Bir Sağanaktı Bu*, Sabih Şendil'in *Gelin Dünya* adlı eserleri ve *Ölünceye Kadar* adlı tercüme bir eser tanıtılmıştır.

Şengil, Salim; Şair Fethi Giray; 32-33; [1950]; 6; Biyografi; Fethi Giray'ın biyografisi bulunmaktadır.

Şengil, Salim; Yeni Hikâye Kitapları: Apartman; 32-33; [1950]; 51-54; Haber/Tenkit; İlhan Tarus'un *Apartman* adlı eserindeki hikâyelerine hâkim olan karamsarlık duygusu üzerine değerlendirmelerin bulunduğu bir yazıdır.

Şengil, Salim; Bize Gelen Kitaplar, Dergiler; 32-33; [1950]; 57-60; Haber/Yorum; Dr. Max J. Exner'in *Mükemmel İzdivacın Şartları*, Dr. Le MonClark'ın *İşte Evlendiniz* ve Osman K. Akol'un *Kimstesiz Çocuklar* adlı kitapları ile *Sanat Konuşuyor, Yeşil Türkiye, Yağmur Ve Toprak* adlı dergiler tanıtılmıştır.

Şengil, Salim; Postacı Bayram; 34-35; [1950]; 41-52; Hikâye; Dünyayla olan ilişkisini haftanın bir günü gelen postacıyla sağlayan bir kasaba, bu kasabada posta günleri bekleyen kalabalığın içerisinde kimi mahzun, kederli ya da düşünceli, kimi sevinçle ayrılan insanlar, medeniyetin kasabaya yerleşmesinden sonra postacının yerini otobüslerin alışı, hüznü bir eda ile hikâye edilmiştir.

Şengil, Salim; Fedailer; 38-39; [1950]; 84-85; Tenkit; Devlet Tiyatrolarında emek vermiş, canla başla çalışmış sanatkarların, Anadolu'yu karış karış gezerek sahneledikleri oyunlarla halkın kültür seviyesini yükseltmeye çabalayan sanatkarların, millî bir tiyatronun doğmasında büyük rolleri olacak sanat topluluklarının himaye gören bir müesseseden mahrum oldukları belirtilmiş, tiyatronun bir millet için önemi üzerinde durulmuştur.

Şengil, Salim; Penceredeki Pembe Işık; 42-43; [1950]; 41-49; Hikâye; Düşünceleri karmakarışık olan dalgın bir adamın iç dünyası konu edilmiştir.

Şengil, Salim; Halk Eğitimi Üzerine; 45; [1951]; 5-6; Haber/Yorum; Halk Eğitim Merkezleri'nin milletin kültür seviyesinin yükseltilmesinde önemli bir rol oynadığı ve bu sebeple Halk Eğitim Merkezleri'nin yapılandırılmasının gerektiği belirtilmiştir.

Şengil, Salim; Gönderilen Yazılar Hakkında Düşüncelerimiz; 45; [1951]; 45; Haber/Yorum; Orhan Asena'nın *Ulukışla*, Sabih Şendil'in *İstanbul*, Semahat Gencer'in *Manisa* adlı yazıları hakkındaki düşünceler belirtilmiştir.

Şengil, Salim; Günlerin İçinden; 46; [1951]; 5-8; Hikâye; Bir gencin yatılı okulda okuduğu günlerde yatılı okumak kendi tercihi olmasına rağmen ailesine fazlaca hasret duyması, yatılı okula giderken duyduğu yabancılaşma hissi dile getirilmiştir.

Şengil, Salim; Gönderilen Yazılar Hakkında Düşüncelerimiz; 46; [1951]; 37-38; Haber/Yorum; Yazılarını dergide yayınlamak amacıyla gönderen yazarların yazıları hakkında belirtilen görüşler bulunmaktadır.

Şengil, Salim; Yaban Nanesi; 1; [1952]; 21-23; Hikâye; Yalnız bir adamın realiteden uzaklaşıp kurduğu hayaller ve daha sonra gerçek dünyaya yeniden dönüş hikâyesi anlatılmıştır.

Şengil, Salim; Öteye Doğru; 2; [1952]; 20-26, 77-78; Tenkit; Derginin bir önceki sayısında temsili için hazırlıklarına başlandığı duyurulan *Öteye Doğru* oyunu ile ilgili memnunluk ifade eden bir yazıdır. Yazıda ayrıca tiyatronun amaçları, söz konusu oyunun konusu, oyuncular ve teknik kusurları üzerinde de durulmuştur.

Şengil, Salim; Açık Teşekkür Ve İmzasız Bir Mektuba Zarurî Cevap; 2; [1952]; 63-64, 76; Konuşma; Dergiye gelen biri teşekkür diğer imzasız iki mektuba Salim Şengil tarafından yazılan cevap verilmiştir.

Şengil, Salim; Yabancı; 3; [1952]; 7-10; Hikâye; Bir yabancının tren altında kalmasıyla hatıraları canlanan adamın kendisinin de bir zamanlar kaldığı bir yerde her daim yabancı sıfatıyla anıldığını anlatan olaylar hikâye edilmiştir.

Şengil, Salim; Geçit; 4; [1952]; 65-66; Hikâye; Karşıdan karşıya geçerken her zaman ezilmek tehlikesiyle içi burkulan yaşlı bir adamın ezildiğini hayal etmesi ve hala içinde var olan yaşama isteği konu edilmiştir.

Şengil, Salim; Esendal'ın Hayatı; 5; [1952]; 7-8, 94; Biyografi; Memduh Şevket Esendal'ın biyografisi verilmiştir.

Şengil, Salim; Ulu- Orta: Kanunlar Ve Nizamlar; 7; Ağustos 1952; 6; Haber/Yorum; Basın ve yayın organları için getirelim kanunların ve nizamların iyi niyetli insanlar için olduğu, kötü niyetli insanlar için ağır hükümler getirilmesi gerektiği meselesi üzerinde durulmuştur.

Şengil, Salim; Açık Konuşma; 7; Ağustos 1952; 21; Haber/Yorum; Muzaffer Erdost, Kâmil Yıldırım adlı kişilerin dergiye gönderdikleri hikâyelerin dergide yayınlanıp yayınlanmayacağı beyan edilmiştir.

Şengil, Salim; Kuştüğü Tokmak; 8; Eylül 1952; 6,46; Haber/Tenkit; *Yeni İstanbul* gazetesinin hikâye müsabakası düzenleyip hayli ihtiyatsız bir şekilde programı yürüttüğünden bahsedilmiştir.

Şengil, Salim; Ters Yüz; 9; Ekim 1952; 34-37, 48; Tenkit; Galip Gürcan'ın *Tersyüz* adlı tiyatrosu değerlendirilmiştir.

Şengil, Salim; Açık Konuşma; 9; Ekim 1952; 43; Haber/Yorum; Hikâyesini gönderen bir yazara karşı Salim Şengil'in yazdığı açık mektuptur.

Şengil, Salim; Açık Konuşma; 10; Kasım 1952; 24; Haber/Yorum; Dergiye hikâyelerini gönderen yazarlara yönelik Salim Şengil'in yazdığı açık mektuplar verilmiştir.

Şengil, Salim; Gölgele Piyesi Üzerinde Ayrı Düşünceler; 10; Kasım 1952; 26-29, 48; Tenkit; *Gölgele* piyesinin sanat değeri üzerinde durulmuş ve piyes vasıtasıyla tiyatro sanatı hakkındaki bazı düşünceler açıklanmıştır.

Şengil, Salim; Açık Konuşma; 15; Nisan 1953; 32; Haber/Yorum; Dergide yayınlanması için hikâyelerini dergiye gönderenlere yazılmış açık bir mektuptur.

Şengil, Salim; Açık Konuşma; 16; Mayıs 1953; 35-36; Haber/Yorum; Hikâyelerini, yazılarını, şiirlerini dergiye gönderenler için yazılmış açık bir mektuptur.

Şengil, Salim; Açık Konuşma; 20; Eylül 1953; 32; Haber/Yorum; Hikâyelerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.

Şengil, Salim; Açık Konuşma; 22; Kasım 1953; 30; Haber/Yorum; Hikâyelerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.

Şengil, Salim; Açık Konuşma; 24; Ocak 1954; 13; Haber/Yorum; Hikâyelerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.

Şengil, Salim; Açık Konuşma; 25; Şubat 1954; 40; Haber/Yorum; Hikâyelerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.

Şengil, Salim; İsimsiz; 26; Mart 1954; 12-14; Konuşma; Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin sekiz yıllık mücadelesini anlatan bir yazı olmuştur. Buna göre, derginin o dönemde ne gibi zor şartlar altında çıkıyor olduğu, yeniye yönelen tarafı ve hamleci özellikleri anlatılmıştır. Salim Şengil günün hikâyecilerini bir araya getirerek yeni yeni imzaları Türk edebiyatına tanıtmış ve hikâye sanatının gelişmesinde önemli bir rol üstlenmiştir.

Şengil, Salim; Sana Sesleniyorum; 27; Nisan 1954; 6; Anı; Salim Şengil'in Sait Faik'e onun üslubuyla seslendiği bir yazısıdır.

Şengil, Salim; Açık Konuşma; 27; Nisan 1954; 25; Haber/Yorum; Hikâyelerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.

Şengil, Salim; Açık Konuşma; 30; Temmuz 1954; 31; Haber/Yorum; Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.

Şengil, Salim; Açık Konuşma; 31; Ağustos 1954; 38; Haber/Yorum; Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.

Şengil, Salim; Açık Konuşma; 32-33; Eylül- Ekim 1954; 28-29; Haber/Yorum; Eserlerini dergiye gönderen yazarlara Salim Şengil tarafından yazılan açık mektuplar vardır.

Şengil, Salim; Sait Faik Armağanı'ndan Çekildik; 62-63; Mart- Nisan 1957; 8-14; Haber/Yorum; Sait Faik Hikâye Armağanı'nın üçüncü verilisinde dahi jürinin *Varlık* dergisi yayınlarından çıkan hikâye kitaplarını tercih etmesi Salim Şengil'i huzursuz etmiş ve Sait Faik'in anısına saygı göstermek amacıyla armağandan çekilmiştir. Salim Şengil'e göre ödül aslen şair olan Necati Cumalı'nın hikâye kitabına verilmiş ve Sait Faik'in hikâye sanatı anlayışına uygun bir üsluba sahip olan yeni hikâyecilerden Nezihe Meriç, Özcan Ergüder gibi sanatçılar görmezlikten gelinmiştir.

Şentürk, Adem] Âşık Efkârî; Güzelleme; 8; Eylül 1952; 23; Şiir; Sevdaya tutulmuş bir âşığın hislerini konu alan bir şiirdir.

Tamer, Ülkü; Üçlü; 55; Ağustos 1956; 49; Şiir; Yitik anılar ve anlamsızlaşan dış dünya etrafında bireyin kendini yaşamaya isteksiz görmesi konu edilmiştir.

Tamer, Ülkü; Guano; 61; Şubat 1957; 63; Şiir; Şiirde umut, inanmak temaları ile yeni bir başlangıç ve yeni bayramlar ele alınmıştır.

Tamer, Ülkü; Figaro'suz Çikolata Kutuları; 62-63; Mart- Nisan 1957; 51; Şiir; Yaşamak için savaşmak, yüreği katılaşmış insanların hayattan zevk almamaları ve bireyi yöneten ilkeler anlatılmıştır.

Tanaydı, Sedat; Lâpinalar; 7; Şubat 1948; 70-79; Hikâye; Oğlunu iyileştirmek üzere ilaç parasını denkleştirmeye çalışan bir babanın ve o ailenin evladı öldüğündeki ızdıraplarını konu alan bir hikâyedir.

Tansel, Oğuz; IV; 31; Ağustos 1954; 47; Şiir; Hak edenin hakkını alacağı bir dünyanın temenni edildiği bir şiiirdir.

Tansel, Oğuz; Düşsel Gezi III; 61; Şubat 1957; 33; Şiir; Toplumdaki işlevini savaş başladıktan sonra tüfekte gören insanın savaş bittikten sonra bu sefer ekmek kavgasına girişmesi konu edilmiştir.

Tarancı, Cahit Sıtkı; Fethi Giray'ın Şiir Sanatı; 32-33; [1950]; 7-8; Tenkit; Şair Fethi Giray'ın şiir sanatı üzerine değerlendirmelerin bulunduğu bu yazıda, şairin sanatını icra ederken toplumla kaynaştığı, serbest veznin nesirden ayrı bir şey olduğunu unutmadığı, şiirlerinin konu bakımından oldukça mütenevvi olduğu belirtilmiştir.

Tarancı, Cahit Sıtkı; Gönül Hoşluğu; 38-39; [1950]; 7; Şiir; Baharın gelişiyile birlikte ferahlık ve tazelik hislerinin de ortaya çıkması lirik bir eda ile ele alınmıştır.

Tarancı, Cahit Sıtkı; Bağlılık; 1; [1952]; 11; Şiir; Büyük bir aşkla bağlanılmış sevgiliye sesini duyurmak isteyen bir âşığın hali işlenmiştir.

Tarancı, Cahit Sıtkı; İşte Hikâyeci; 5; [1952]; 66-67; Anı; Esendal'ın edebî şahsiyetinden bahsetmiştir.

Tarancı, Cahit Sıtkı; Eluard'ın Arkasından; 10; Kasım 1952; 22-23; Makale; Yazının başlarında Eluard tanıtılmıştır. Daha sonra Eluard'ın sanatındaki sürrealizm etkisi ve döneminin sanat anlayışına dair genel özellikler değerlendirilmiştir.

Tarancı, Cahit Sıtkı; Beyanname; 18; Temmuz 1953; 38; Haber/İlan; Ankara'da kurulacak olan Edebiyatçılar Derneği'nin müteşebbis heyeti adına Cahit Sıtkı Tarancı'nın basına verdiği beyanname aktarılmıştır.

Tarancı, Cahit Sıtkı; Neden Sonra; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 16-19; Hikâye; Cahit Sıtkı'nın ölüm teması üzerine yazdığı bu hikâyesinde bir adamın kendisini bir rüyadaymış gibi hissedip ölümlerin dış dünya hakkındaki sorularına şaşırması ve çok sonra ölmüş olduğunu idrak etmesi anlatılmıştır.

Tarus, İlhan; Altındağ; 1; 1947; 63-74; Hikâye; Ankara'nın Altındağ ilçesindeki insanların halleri sosyal ve ekonomik durumları çerçevesinde mizahî bir üslupla hikâye edilmiştir.

Tarus, İlhan; Demokrasi; 4; Kasım 1947; 67-85; Hikâye; Demokrasiyi kendi hain emelleri doğrultusunda suiistimal ederek kullanan bir mahkûmun hapishanedeki diğer insanlara nasıl ağılık ettiği, onlardan nasıl haraç kestiği ve üstüne üstlük hapishane müdürünü dahi kandırabildiği anlatılarak hikâye edilmiştir.

Tarus, İlhan; Ateş Ve İnsan; 5; Aralık 1947; 5-18; Hikâye; Büyük bir konakta yaşayan bir aileyi mahvetmek isteyen kasaba ahalisine karşı onları korumaya çalışan Selim adlı fedainin ateşe bile dayanarak gösterdiği sadakati anlatan bir hikâyedir.

Tarus, İlhan; Arzu; 6; Ocak 1948; 57-66; Hikâye; Edirne'de herkesin saygı gösterdiği sulh hâkimi, şehre yeni gelen müfettişi karşılamaya gitmedi diye kanun adamları tarafından hâkim bey aleyhinde beyanlar verilerek hâkim beyi görevinden azlettirmek üzere

deliller toplanır; fakat ailesini İstanbul'da bırakıp gelen müfettişin çocuklarını görmek arzusuyla şehri terk etmesi üzerine mesele yarım kalır. Bu arzu sayesinde başının ağrısından kurtulan sulh hâkiminin düşüncelerini konu alan bir hikâyedir.

Tarus, İlhan; Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: TÜRK HİKÂYESİ; 7; Şubat 1948; 89-91; Makale; Türkiye'de hikâye sanatının yeterince ilgi göremeyişinin sebepleri üzerinde durulmuştur. Türkler için hikâye ve hikâyecilik ne anlama gelir, bir hikâye ne anlatmalıdır sorularının da cevabı aranmıştır.

Tarus, İlhan; Sal; 24-25; 1949; 65-70; Hikâye; İnsanların mutlu bir şekilde yaşayabildiği dünyaların var olduğu, hayatta yalnız tedirginlik ve mutsuzluğun hüküm sürmediği gibi gerçekler, şehir ile köy hayatı arasındaki farklar etrafında anlatılmıştır.

Tarus, İlhan; Âdil Bey; 26-27; [1949]; 67-75; Hikâye; Kendi halinde yaşayan bir adamın hâkim olduğu için mesleği icabı çok çalışması ve zihnen çok yorulması, davasını yürüttüğü ve ahbabı olan bir tahsildarın zimmetine para geçirdiği için ceza alması gerektiğini bildiği halde tahsildarın eşine ve çocuklarına üzülmesi, kararını açıklarken vicdanıyla adaletin muhakemesini yaparak kendini yorması anlatılmıştır.

Tarus, İlhan; Merhamet; 38-39; [1950]; 55-61; Hikâye; Sokakta gördüğü kör bir çocuğun, aç köpek yavrusunun merhamet damarlarını kabartması üzerine arkadaşının tesellilerine maruz kalan bir adamın dramı konu edilmiştir.

Tarus, İlhan; Seyhan Nehri; 42-43; [1950]; 25-33; Hikâye; Seyhan nehrinin kıyılarında toprağa bağlı hayat sürdüren insanların nehir taşıdığı zamanlarda hayatta kalabilmek için verdikleri mücadele konu edilmiştir.

Tarus, İlhan; Dil Ve Nesiller: Peyami Sefa'nın Hiddeti; 2; [1952]; 6-8; Tenkit; İlhan Tarus Peyami Sefa'nın yeni nesirden bahsederken o zamanın yeni nesline hücum etmesine sert bir üslupla karşı çıkmıştır.

Tarus, İlhan; Sevdâ; 2; [1952]; 27-34; Hikâye; İlhan Tarus realist bir yaklaşımla cahil insanların oluşturduğu toplumdaki medeniyet noksanlığı üzerinde durmuştur.

Tarus, İlhan; Yırtıcı Kuşlar; 3; [1952]; 11-16; Hikâye; Beş yıl hapisnede kalan bir adam, eğer bir gün dışarı çıkarsa dostlarının, tanıdıklarının ona yardımcı olacağını düşündü; fakat çıktığında ise umduğunun aksine yardım istediği insanlar ona arkasını döndü.

Tarus, İlhan; Yerli Eserler Meselesi; 3; [1952]; 67-71; Makale; Tiyatro sanatında eser meselesi üzerinde durulmuş, garp anlayışına göre Türk tiyatrosunun ilk örneklerini ne zaman vermeye başladığı, tercüme ve adaptasyon metinler nasıl olduğu, bir tiyatro eserinin Türkçe olup olmadığına bakmaksızın o eserde ilk önce beynelmilellik vasfının aranması gerektiği, tiyatro ile ilgili çalışmalarda bulunanların hangi vasıflara sahip olması gerektiği gibi meseleler izah edilmeye çalışılmıştır.

Tarus, İlhan; Radyoda Kayıp Saatler; 4; [1952]; 36-37; İlan; Bazı vilayetlerden kaybolmuş insanların duyurusu yapılmıştır.

Tarus, İlhan; Esendal'ın Sanat'ı; 5; [1952]; 41-45; Makale; Esendal'ın sanatı hakkında yazılmış bir yazıdır.

Tarus, İlhan; Açlık; 6; [1952]; 7-11; Hikâye; Oyuncuların az kazandığı bir dönemde başrol oynamasına rağmen hala aç gezen bir adamın kalacak yer sıkıntısına bir çare bulmak üzere girdiği bir meyhanede hânende olduğunu söyleyerek kendisine yemek ve yatacak yer temin etmesi ve onu aç bırakan oyunculuğunun bir meyhanede işe yaraması konu edilmiştir.

Tarus, İlhan; Memleket Ve Kültür Meseleleri: Dil Kurumu; 7; Ağustos 1952; 15-16; Makale; Dil Kurumu'nun menfaatleri doğrultusunda hareket edip yarardan çok Türk dilini zarara uğrattığından bahsedilmiş ve bu soruna da bir çözüm önerisi sunulmuştur.

Tarus, İlhan; Çadır; 8; Eylül 1952; 31-35, 43; Hikâye; Kusurları, bilmezlikleri olan insanların küçük problemlerini az biraz mantık yürüterek halletmenin hikâyesidir.

Taşan, Berin; Aydın Kişi; 62-63; Mart- Nisan 1957; 51; Şiir; Aydın kişileri düşününce kahrolan bireyin anlatıldığı bir şiirdir.

Taşer, Suat; Karınca, Bulut, Adam; 42-43; [1950]; 27; Şiir; Karıncanın yaşam mücadelesi, insan ve tabiat ilişkisi gibi meselelerin ele alındığı bir şiirdir.

Taşer, Suat; Mavili, Siyahlı, Beyazlı; 45; [1951]; 40-41; Şiir; Geçmiş günlere duyulan özlem, eskide kalan masumânelik ve yalnızlık duyguları konu edilmiştir.

Taşer, Suat; Tiyatro Eserinin Unsurları; 46; [1951]; 31-34; Makale; Tiyatro unsurlarından herhangi birini baş unsur saymanın yanlışlığı vurgulanmış, konu, dil, entrika ve karakter gibi unsurların birleşmesinden oluşan piyesin aktif yapısını aksiyonun sağladığı belirtilmiş ve bir tiyatro eserindeki iki temel aksiyon teknik açıdan açıklanmıştır.

Taşer, Suat; Geceden Notlar; 47; [1951]; 22-23; Şiir; Dış dünyanın karanlık çöktükten sonraki görüntüsü ve kişide yarattığı duygular ele alınmıştır.

Taşer, Suat; Cıgaramın Dumanı; 1; [1952]; 38; Şiir; İkinci Dünya Savaşı'ndan kalma etkilerin görüldüğü şiirde korku ve felaket öncesi insana sıkıntı veren sezinlenmeler, dünyanın halini tayin edemeyen bireyin ruhunda oluşmuş yaralar işlenmiştir diyebiliriz.

Taşer, Suat; Ağaç Böyle Dedi; 2; [1952]; 61-62; Şiir; Şiir, muhteva bakımından tek bir temin bünyesinde birçok dallara ayrılmaktadır. Bu tema ise insanın varolma trajedisi üzerine kurulmuştur.

Taşer, Suat; İçimde; 4; [1952]; 20-21; Şiir; Bir akarsu misali yoluna çıkan ne var ne yoksa kendine katıp giden bir kimseyi anlatmaktadır.

Taşer, Suat; Öz İnsan, Özlü Hikâyeci; 5; [1952]; 67-68; Anı; Esendal'a hakkındaki düşüncelerinden bahsetmiştir.

Taşer, Suat; Unutulmaz; 11; Aralık 1952; 23; Şiir; Bir zamanlar sevgilisi olmuş bir sarışına benzer başka bir sevgili bulamayan adamın zihniyeti işlenmiştir.

Taşer, Suat; Garip Adam; 13; Şubat 1953; 22; Şiir; Kendini yalnız hisseden bir adamın iç dünyasındaki serzenişleri, tabiat vasıtasıyla yansıtılmıştır.

Taşer, Suat; Dürdane Kız; 20; Eylül 1953; 15; Şiir; Bir adamın tüm benliğini saran kendi mahallesinden Dürdane adında bir kıza karşı hissettikleri işlenmiştir.

Taşer, Suat; Karşıkı Evden Bir Horoz Öttü; 23; Aralık 1953; 18-19; Şiir; Hayal kuran bir sanatçının sözlerini konu eden bir şiirdir.

Taşer, Suat; Kırpıntılı Şiir; 24; Ocak 1954; 30; Şiir; Şairin *Haraç Mezat* isimli kitabından bir şiiridir.

Taşer, Suat; Bir De Baktılar Ki; 39-40; Nisan- Mayıs 1955; 43; Şiir; Sarışın bir kızın gölgesinde bir akşam yalnızlığıyla birlikte kaybolan bir adamın anlatıldığı bir şiirdir.

Taşer, Suat; Ak Kız; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 13; Şiir; Su gibi, duman gibi ele avuca sığmadığı söylenen Ak kıza karşı hissedilen samimi aşk duygularının anlatıldığı bir şiirdir.

Taşer, Suat; Kan Turalı; 49; Şubat 1956; 58-78; Oyun; Suat Taşer'in dramatize ettiği Kan Turalı adlı oyun metni verilmiştir.

Taşer, Suat; Yaşayalım Dedik; 51; Nisan 1956; 56; Şiir; Hayatın külfetine alışmak ve yaşayıp gitmek konu edilmiştir.

Taşer, Suat; Suat Taşer'le Bir Konuşma; 66; Temmuz 1957; 14-16; Sohbet; Suat Taşer'in kendi sorularına kendi cevap vererek sohbet havasında yaptığı mizahî bir konuşmadır.

Taşer, Suat; Büyük Karanlığa Bir Adım Kala; 66; Temmuz 1957; 16; Şiir; Geçmişe duyulan özlem ve gelecekte kaygılanan bireyin vakit geç olmadan şimdiyi yaşamak istemesi anlatılmıştır.

Taşer, Suat (Çeviren); Açık Ve Sade Gün Işığı; 37-38; Şubat- Mart 1955; 9-17; İnceleme; Açık gün ışığı olarak görülen Amerika'nın yeni bir vatan olması; ancak İngiliz dili ve edebiyatının uzantısı olması sebebiyle çevre ile sanatı uzlaştırma meselesi ve Amerikan sanatını Amerikan realitesi ile bağdaştırma üzerine yazılmış bir yazıdır. Bu yeni dünyanın edebiyat sanatına sunduğu ilk ürünlerden bahsedilmiştir. Amerikan edebiyatının Avrupa ile arasındaki gelenek çatışması ve bu iki kültürün edebiyat açısından birbirlerinden farkı ele alınmıştır. Yazının bitimine doğru Amerikan edebiyatının geçirdiği merhaleler ve Amerikan edebiyatını gerçeğe en iyi şekilde ulaştıran sanatçılar anlatılmıştır.

Taşer, Suat (Çeviren); William Faulkner'ın Nobel Mükâfatı Nutku; 37-38; Şubat- Mart 1955; 78-79; Nutuk; William Faulkner'ın 1950 yılında aldığı Nobel ödülü için yaptığı konuşma aktarılmıştır.

Taşer, Suat (Çeviren); İsimsiz; 48; Ocak 1956; 20; Şiir; Seçilmiş Hikâyeler Dergisi yayınları arasından çıkan *Sihamba* adlı kitaptan bir şiirdir.

Taşkıran, Faruk; Sona Kalan; 15; Nisan 1953; 43; Şiir; Zamanın insan üzerinden bir silindir gibi geçip gittiği, ardında gözyaşı, felaketler ve hatıralar bıraktığı üzerinde durulmuştur.

Taşkıran, Faruk; Çocuğum; 18; Temmuz 1953; 14; Şiir; Giden güzel günlerin, gençliğin daha sonra çok aranacağı konu edilmiştir.

Taşkıran, Faruk; Kızlarım; 25; Şubat 1954; 36-37; Şiir; Memleketin derdine düşen bir gencin âşık olmaya vakit ayıramaması konu edilmiştir.

Tavares, Adelmar (Çev; Çetin Altan); Tatlı Yalan; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 33-34; Hikâye; Adelmar Tavares'in *Tatlı Yalan* adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Tayiz, Adnan; Yaşayacağım Yaşayacaksın...; 26; Mart 1954; 35; Şiir; Bir gün rahat koşullarda yaşayacağını hayal eden insanın anlatıldığı bir şiirdir.

Tayiz, Adnan; İsimsiz; 30; Temmuz 1954; 20; Şiir; İçinde bulunduğu hayata alışamayıp yabancılaşan ve geçmişini özleyen insanın anlatıldığı bir şiirdir.

Tebano, Nerio (Çev; Tahir Pamir); Karşılaşma; 51; Nisan 1956; 37; Şiir; NerioTebano'nun *Karşılaşma* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Tebano, Nerio (Çev; Tahir Pamir); Avrupa 1945; 51; Nisan 1956; 38; Şiir; NerioTebano'nun *Avrupa 1945* adlı şiirinin çevirisi bulunmaktadır.

Tecer, Ahmet Kutsi; Esendal -I-; 5; [1952]; 21-25; Anı; Tecer, Esendal ile ilgili hatıralarından yola çıkarak yazarın kişiliği hakkındaki düşüncelerini ve Esendal'ın gençlik ve iyi bir Türkiye için sarf ettiği çabayı anlatmıştır.

Tekin, Talat; Buğra'nın Yeni Hikâyeleri; 14; Mart 1953; 27-30; Tenkit; Tarık Buğra'nın hikâyeciliği üzerine konuşulmuş ve hikâyelerinde düştüğü bazı hatalar belirtilmiştir.

TEO. ; Korkma Sönmez Bu Şafak; 51; Nisan 1956; 19; Şiir; Bir şeylerden korkmaktan bıkmış insanın *İstiklâl Marşı*'nın ilk dizesini örnek vererek kendinde cesaret araması anlatılmıştır.

Termen, Ziya; Meyhane Kokuları; 2; 1947; 84-90; Hikâye; Millî servete hizmet edip etmediği bir meyhanede kurulan dost meclisi içinde tartışılan söz konusu müessesenin kanunsuz işleri konu edilmiştir.

Termen, Ziya; İnfaz Gecesi; 13-14; [1948]; 63-69; Hikâye; İnfaz edilecek olan bir mahkûmun aslında suçsuz olduğunu savunan bir gardiyanla mahkûmun suçlu olduğunu savunan diğer gardiyanlar arasında geçen diyalogları ve adâlet meselesini konu almış bir hikâyedir.

Termen, Ziya; Lokantalı Vagonda; 20-21; 1949; 61-67; Hikâye; İki yolcunun lokantalı bir vagonda aralarında geçen Marksist temalı diyaloglar ve bu iki yolcudan birinin diğerine şüpheyle yaklaşarak aralarında geçen diyalogları yorumlaması anlatılmıştır.

Termen, Ziya; Sıkıntı; 38-39; [1950]; 5-12; Hikâye; Dönemin sanatçıları için bir eser oluştururken sakin, huzurlu bir ortamdan ziyade huzurlu bir dünyanın gerektiği, sanatı kısıtlandıran her ne varsa ortadan kalkmasının icap ettiği anlatılmıştır.

Tezel, Şevket; Çürükçü; 34-35; [1950]; 55-75; Hikâye; Balkan harbinin ve I. Dünya harbinin patlak verdiği yıllarda hayatını kazanmak için hiç durmadan çalışan kurnaz bir adamın çürükçü binaları alıp satmaktan muallimliğe, amelelikten memurluğa kadar her işi

yapıp en sonunda mimar olarak İstanbul'da şöhret kazanması; ancak ilerleyen yaşı ile beraber eski hırsını kaybetmesi ve hapse dahi düşmesi anlatılmıştır.

Tınaz, Rasin; ***; 10; Kasım 1952; 24-25; Haber/Yorum; Rasin Tınaz dergide kendisine yönelik yazılmış bir açık konuşmaya dair yazdığı cevabı içeren açık mektubu verilmiştir.

Timur, Saadet; Bir Boş Araba Geçip Gitti; 3; [1952]; 43-46; Hikâye; Genç bir adamın sokakta görüp etkisinde kaldığı bir beyefendiyi takibiyle onun hakkında öğrendiklerini ve öğrenemeyip de yorumladıklarını anlatan bir hikâyedir.

Timur, Saadet; Geçmiş Günler; 4; [1952]; 37-42, 54; Hikâye; Bir baba ile kızının daha önce ayrıldıkları eski evlerine, söz konusu evi kiraya vermek üzere geri dönmeleri, döndükleri evin çevresindeki değişen değişmeyen her şeyi gözleyip geçmiş günleri özlemle hatırlamaları ve daha sonra hatıralara dayanamayan babanın erkenden dönmek istemesi konu edilmiştir.

Timur, Saadet; Manasız Bir Gün; 8; Eylül 1952; 7-9; Hikâye; Hikâyenin adından da anlaşılacağı gibi manasız bir günde kendini yalnız hisseden bir insanın dış dünyaya ait izlenimleri konu edilmiştir.

Timur, Saadet; Yem; 10; Kasım 1952; 15-17; Hikâye; Gurbette yatılı bir okulda çalışan genç bir öğretmenin okuldan izin olarak kafasını dinlemek istediği, işlerini halletmek istediği bir günde kuşları yemlerken kendisinde araba çarpana kadar ki iç konuşmaları anlatılmıştır.

Tirali, Naim; Tarlabası Asfaltına Yağmur Yağmıyordu; 18-19; 1949; 57-62; Hikâye; Kerhanede sıradan bir eğlence geçirmeye çalışan iki gençten birisinin ortamın pisliği ile sürekli bulantı geçirmesi, oradaki insanlarla empati kurmaya çalışsa dahi bulantısını bir türlü geçirememesi konu edilmiştir.

Tirali, Naim; Esendal'ı Son Ziyaret; 5; [1952]; 68-71; Anı; Cahit Külebi ile birlikte Esendal'a yaptıkları ev ziyaretindeki anılarından bahsetmiştir.

Tokmakçioğlu, Erdoğan; Hayri Kaptan; 31; Ağustos 1954; 35-37; Hikâye; Hayri Kaptan'ın hayattan bir beklentisi olmadan kendi halinde yaşayışını konu edinmiş bir hikâyedir.

Tokmakçioğlu, Erdoğan; Ölüm; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 35-36; Hikâye; Bir an için ölmüş olduğunu düşünen bir hikâyecinin nasıl ölebileceği üzerine olasılıklar sıralaması, olasılıkların genel anlamda parasızlık ve alkoliklik etrafında şekillenmesi, en sonunda ise hikâyecinin aslında ölmeye niyetli olmayıp sadece efkar dağıttığını söylemesi anlatılmıştır.

Tokmakçioğlu, Erdoğan; Otobüste Cigara İçen Adam; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 78-80; Hikâye; Bir otobüsteki yolculardan her yanı dertle dolmuş bir yolcunun, düşünceleri içinde kaybolmuşken otobüs kurallarına uymayan insanları fark etmesi, zaten dertli olduğu için bir sigara yakıp bir kural ihlalini de kendisinin yapmak istemesi; ancak çok tepki toplaması ve bu tepkileri gariban görünümüne bağlaması hikâye edilmiştir.

Tokmakçioğlu, Erdoğan; Kırmızı Saçlı Ev; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 81-84; Hikâye; Deli bir adamın düşünce dünyasını ortaya koyan bir hikâyedir.

Tokmakçioğlu, Erdoğan; Kapan Yahut Bitmemiş Hikâye; 36; Ocak 1955; 8-12; Hikâye; Bir gencin aklına takılan kapan meselesi yüzünden bitiremediği hikâyesi konu edilmiştir.

Tokmakçioğlu, Erdoğan; Aşk- Üstün Aşk; 36; Ocak 1955; 13-14; Hikâye; Âşık olmak ne anlama gelirse gelsin, âşık olduğundan emin olup her şeyi boşveren bir gencin anlatıldığı bir hikâyedir.

Tokmakçioğlu, Erdoğan; Toplum Dışı Yahut Sadece “S” Veyahut LiliMarlen; 36; Ocak 1955; 16-17; Hikâye; LiliMarlen şarkısını söyleyen bir genç ve ona eşlik eden sevgilisinin yağmurlu havada yürüyor oldukları, gencin LiliMarlen şarkısını tüm dünya söylüyor gibi tahayyül etmesi anlatılmış ve anlatılanlar için bilinç akışı tekniğinden faydalanılmıştır.

Tokmakçioğlu, Erdoğan; Muzaffer; 36; Ocak 1955; 20-23; Hikâye; Bir gencin, sevdiği arkadaşı Muzaffer’den övgüyle bahsetmesi konu edilmiştir.

Tokmakçioğlu, Erdoğan; Üstün; 47; Aralık 1955; 39-42; Hikâye; Sarhoşken dalıp gidip bir adamın zihnindeki düşünceler anlatılmıştır.

Tokmakçioğlu, Erdoğan; Çocuğun Biri; 48; Ocak 1956; 25-27, 30; Hikâye; Etrafını dikkatlice gözleyen bir çocuğun dış dünyaya olan bakış açısı ve gördüklerini aynen uygulamaya çalışması anlatılmıştır.

Toprak, Ömer Faruk; Avuçlarıyla Ateş Taşıyan İnsanlar; 27; Nisan 1954; 35-38; Makale; Sait Faik’in sanatçı kişiliği ve hikâyeleriyle Türk hikâyeciliğine getirdiği yenilikler hakkında yazılmış bir yazıdır.

Toprak, Ömer Faruk; Ilık Bir Nehir Akıyor; 29; Haziran 1954; 28; Şiir; Ömer Faruk Toprak *Dağda Ateş Yakanlar* adlı eserinden bir şiiri bulunmaktadır.

Toprak, Ömer Faruk; Sen Katı Yürekli Müz; 30; Temmuz 1954; 39; Şiir; Şairin *Dağda Ateş Yakanlar* adlı eserinden bir şiiridir.

Toprak, Ömer Faruk; İsimsiz; 31; Ağustos 1954; 43; Şiir; Şairin *Dağda Ateş Yakanlar* adlı eserinden bir şiiridir.

Toprak, Ömer Faruk; Ağlayan Nar Ağacı; 32-33; Eylül- Ekim 1954; 35; Şiir; Şairin *Dağda Ateş Yakanlar* adlı eserinden bir şiiridir. Şiirde ağladığını hayal ettiği bir nar ağacına derdini açan insanın sesi duyulmaktadır.

Toprak, Ömer Faruk; Haber Aldığım Akşam; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 54-55; Şiir; Şairin *Dağda Ateş Yakanlar* adlı eserinden bir şiiridir.

Toprak, Ömer Faruk; Collision Şiirleri; 45-46; Ekim- Kasım 1955; 30-31; Şiir; Tabiatla bireyi buluşturan şiirlerdir.

Toprak, Ömer Faruk; Dergiler Arasında; 48; Ocak 1956; 50-53; İnceleme; Dergiler arasında yapılan atışmalar değerlendirilmiştir. Bu dergiler *Doğuş*, *Yeditepe* ve *Varlık* dergileridir.

Toprak, Ömer Faruk; Remarque'a Bakarak; 49; Şubat 1956; 48-49; Makale; Alman yazar Remarque'nin insanlık ve barış sevgisini kaybetmeden yurdunu anlatması üzerine konuşulmuştur. I. Dünya Savaşı süresince Almanya'da gerçek insan sevgisi taşıyan kitaplar yakılınca Almanya'yı çaresizlik içinde bırakıp giden yazarların Alman göçmen edebiyatını meydana getirdiklerinden bahsedilmiştir.

Toprak, Ömer Faruk; İnce Memet Destanı; 51; Nisan 1956; 35-37; Tenkit; Destanın yeni bir dünya görüşüne ayna tutması ve kahraman yürekleri yansıtmaları söylenmiştir. Yaşar Kemal'in *İnce Memet* adlı romanının destan nitelikleri taşıyıp taşımadığından, bir destanda aranan özelliklerden ve günümüz destan yazılarında *İnce Memet*'in yerinden bahsedilmiştir.

Toprak, Ömer Faruk; Cep Tiyatrosu Halka Git; 52; Mayıs 1956; 22-25; Tenkit; Halkçı cep tiyatroların Türk sahnesinde ilerleyebileceğinden bahsedilmiştir. *Kırmızı Biberler* ve *Bir Evlenme* adlı oyunlar övgü ile anlatılmış, Haldun Dormen takdir edilmiştir.

Toprak, Ömer Faruk; Ak Kâğıt Üzerine; 54; Temmuz 1956; 40; Şiir; Şair, ak kâğıt üzerine salt duygu ve düşüncelerinden bahsettiği şiirde özgürlük, yalnızlık ve yalınlık temalarını tabiatla buluşturarak aktarmıştır.

Toprak, Ömer Faruk; Çayırarda Sırtüstü; 55; Ağustos 1956; 18-19; Şiir; Geçmişin güzel anıları bir yanda dururken bu anıların daha sonra hatırlanınca gelecek zamanın kaygılarına takılması ve gözleri umudu arayan mevcut ruh halinin doğayla bütünleştirilmesi konu edilmiştir.

Toprak, Ömer Faruk; Ulusal Edebiyat Üzerine; 55; Ağustos 1956; 29-31; Makale; Türk sanatının o dönem sanat anlayışı dâhilinde sanatçılar tarafından ulusallaştırılmaya çalışıldığı belirtilmiştir. Sanatta ulusallaşma çerçevesinde sanatçıların duyarlılığının, ülkenin mevcut şartları ve gerçeklerine göre şekillenmesi gerektiği düşünülmüştür. O döneme kadar ulusal sanat eserleri veren sanatçılardan da örnekler verilmiştir.

Toprak, Ömer Faruk; 1919'daki Işık; 56; Eylül 1956; 45; Şiir; Konusunu 19 Mayıs 1919'da Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışından alan bir şiirdir.

Toprak, Ömer Faruk; Son Gecesi; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 26-27; Anı; Ömer Faruk, Cahit Sıtkı'yla yolda birbirlerine tesadüf ettiklerini ve bu tesadüfün şairin son zamanlarına yakın olduğunu anlatmıştır.

Toprak, Ömer Faruk; Karşı Karşıya; 64; Mayıs 1957; 65; Şiir; İç dünyası, dış dünyanın gerçekleriyle dolup taşmış, özgürlük ve güzellikleri arayan bireyin anlatıldığı bir şiirdir.

Toprak, Ömer Faruk; Yaşadığımız Serüven; 64; Mayıs 1957; 77-81; İnceleme; Dönemin Türk yazın hayatı değerlendirilmiş ve gelişmişlikle beraber ulusal bir yazın

hayatının oluştuğu belirtilmiştir. Ulusal yazının oluşmasına zemin hazırlayan çabalardan da bahsedilmiştir.

Toprak, Ömer Faruk (Çeviren); Romain Rolland, Johan Wolfgang Goethe'yi Anlatıyor; 54; Temmuz 1956; 38-40; İnceleme; Romain Rolland'ın Goethe'yi anlattığı bir yazısının çevirisi bulunmaktadır.

Tökin, Firuzan Hüsrev; İsimsiz; 18; Temmuz 1953; 27; Şiir; Her haline rağmen sevilen bir kadın ve yaşama sevinci ele alınmıştır.

Troyat, Henri (Çev; Cahit Sıtkı Tarancı); Hareket Noktasına Dönüş; 57-58; Ekim-Kasım 1956; 27-35; Hikâye; Henri Troyat'ın *Hareket Noktasına Dönüş* adlı hikâyesinin çevirisi bulunmaktadır.

Tunalıgil, B. Galip; İsimsiz; 26; Mart 1954; 33-35; Hikâye;

Tunalıgil, B. Galip; Belki Kurtulabilirsin; 59; Aralık 1956; 17-36; Hikâye; İlk gençlik yıllarında sevmiş olduğu ve aradan uzun zaman geçmesine rağmen hala unutamadığı kızın, kardeşi kadar yakın bir arkadaşıyla evlenmiş olduğunu görmesi gibi bir tesadüfle karşılaşan gencin zihnini meşgul eden kurtulma fikri ve Allah inancı anlatılmıştır.

Tunalıgil, Baha Galip; Renkler; 51; Nisan 1956; 39-40; Hikâye; Her şeye rağmen hayatı ve insanları seven bir adamın düşünceleri konu edilmiştir.

Turhan, Seyfettin; Müezzın; 20; Eylül 1953; 6-14; Hikâye; İş güc yorgunluğundan dinlenmeye fırsat yaratmak isteyen bir ustanın sabah ezanı her okunduğunda bölünen uykusu ile ezansız, sessiz bir sabah dilemesi yüzünden bir gün bozulan ezan hoparlörü için müezzın tarafından bu işin suçlusu addedilmesi ve polise verilmesi konu edilmiştir.

Turhan, Seyfettin; Koca Nail Ve Necip; 28; Mayıs 1954; 33-40; Hikâye; Köylü bir babanın şehirde okuttuğu oğlu ile aralarında her yaz tatili sonunda tekrarlanan para alışverişi meselesi konu edilmiştir.

Turhan, Seyfettin; Kuşluk; 30; Temmuz 1954; 16-26; Hikâye; İrgatlık yaparak karınlarını doyuran insanların işini makinelerin yapmaya başlamasıyla aç kalmaları ve çaresizliğe düşmeleri konu edilmiştir.

Turhan, Seyfettin; Sorgu; 31; Ağustos 1954; 44-46; Hikâye; Çalıştığı yerden hırsızlık yaptığı düşünülerek sorgusu yapılan bir bahçıvanın gariban olduğu için yaptığı savunmaya inanılmayarak nezarete atılması konu edilmiştir.

Turhan, Seyfettin; Ayrılış; 32-33; Eylül- Ekim 1954; 41-43; Hikâye; Memleketinden çıkıp gurbetteki oğlunu ziyarete giden bir ananın oğluyla beraber kendi açıklıklarına, sefaletlerine dertlenmeleri, elde avuçta yokken dahi kadın Allah'a karşı gelmezken ayrılık vakti gelip çatığında oğlunun artık isyan etmesi etrafında şekillenen hikâyede geçim sıkıntısıyla mahvolan ailelerin dramı işlenmiştir.

Turhan, Seyfettin; Romantizm; 51; Nisan 1956; 49-51; Hikâye; Romantik mizaçlı bir adamın çevresinde ilgisini çeken hallere, insanlara karşı aniden hayallere dalması konu edilmiştir.

Tümer, İrfan; Jonny Belinda; 46; [1951]; 24-27; Tenkit; Ankara sinemalarında gösterime başlayan *JonnyBelinda* adlı filmin tanıtımı yapılmış, film hakkındaki kanaatler belirtilmiş ve film teknik açıdan incelenmiştir.

Tümer, İrfan; Cyrano De Bergerac; 2; [1952]; 51-53; Tenkit; *Cyrano De Bergerac* adlı dramın kusurları maddeler halinde verilmiş ve kusurların nedenleri üzerinde de durulmuştur.

Tümsavaş], Vicdan; İnsan; 22; Kasım 1953; 28; Şiir; İnsanın insanlığını temel alan bir şiirdir.

Tümsavaş], Vicdan; Uzat Ellerini; 23; Aralık 1953; 11; Şiir; Felaket vehmiyle yaşayan bir insanın hali işlenmiştir.

Tümsavaş], Vicdan; Günaydın; 28; Mayıs 1954; 40; Şiir; Kader ve insanlar arasında gidip gelen bir insan konu edilmiştir.

Tzara, Tristan (Çev; İlhan Berk); Hesaplaşma; 20; Eylül 1953; 31; Şiir; Tristan Tzara'nın *Hesaplaşma* adlı şiirinin çevirisi verilmiştir.

Uçarı, Ercüment; Sahil Çocukları Ve Ahmet Ağabey; 5; Aralık 1947; 73-78; Hikâye; Bir sahil kasabasının çocuklarının gözünden kasabalı halkın saygı duyduğu, Ahmet ağabey dedikleri adamın nasıl görüldüğünü ve anlaşıldığını ve Ahmet ağabeyi hapishaneye düşüren bir olayı konu almış bir hikâyedir.

Uçuk, Cahit; Postacı; 1; 1947; 75-79; Hikâye; Bir gencin sefalet içinde sürdürdüğü öğrencilik günlerinin, zatürre hastalığına yakalandıktan sonra hayatını kaybetmesiyle son bulması acıklı bir şekilde anlatılmıştır.

Uluağaç, Murtaza; Nöbetler Yarım Saate İndirildi; 62-63; Mart- Nisan 1957; 69-74; Hikâye; Balıkesir'in askerî lisesinden bir gencin iç dünyasını meşgul eden sevdaları, arzuları ve çevresindeki olaylar anlatılmıştır.

Unur, A. Rıza; Benim Olduğın İçin; 17; Haziran 1953; 20; Şiir; Altı dizeden oluşan bir şiirdir.

Uyar, Turgut; Ölümlü Yaşamaya Her Günkü Çağrı; 43-44; Ağustos- Eylül 1955; 20-24; Şiir; Ölümlü yaşamaya her günkü çağrısını yapan bir adamın vurduğu birini vurduğuna dair dış dünyayı, âlemi, tabiatı şahit göstermesi, bunlardan başka şahit olamayacağını söylemesi, insanlara güvenmediğini anlatması ve kaygıları hikâye edilmiştir.

Uyar, Turgut; Büyük Ev Ablukada; 49; Şubat 1956; 62-63; Şiir; "*Ekmek vardı tereyağı vardı utanılacak bir şey yoktu*" dizesiyle başlayan bir şiirdir.

Uyguner, Muzaffer; Bir Akşam Vakti Giresun'da; 15; Nisan 1953; 39; Şiir; Tabiat güzellikleri, yalnızlık ve huzur temaları etrafında ele alınmıştır.

Üren, Eşref; XIII. Devlet Resim Ve Heykel Sergisi; 4; [1952]; 44; Tenkit; Sergi için eser seçen jüri eleştirilmiş, jüri arasında fikir ve anlayış birliğinin sağlanamadığı, sergideki eserlerin de az olduğu vurgulanmıştır.

Üren, Eşref; Hasanoğlu Köy Enstitüsü Resim Sergisi; 9; Ekim 1952; 38; Tenkit; Sanat olaylarına karşı kişilerin ilgisizliği vurgulanmış ve çocukların yaptığı resimler didaktik değerin simgesi olarak değerlendirilmiştir.

Üren, Eşref; Hamaset Sergisi Ve Resim Anlayışı; 11; Aralık 1952; 18-19; Tenkit; Söz konusu sergide ele alınan hamasî konunun işlenişinde ve gösterilişindeki isabetsizlik değerlendirilmiştir.

Üren, Eşref; Eyüboğulları'nın Resim, Yazma Ve Lito Sergisi; 14; Mart 1953; 12-13; Haber/Yorum; Eren Eyüboğlu ile Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun açtığı sergiden bahsedilmiştir.

Üren, Eşref; Resimde Yeni; 16; Mayıs 1953; 42-43; Tenkit; Resimde eskiyi ya da yeniye savunmak meselesi üzerinde durulmuş, çıkar yol resmin eski yeni davası yerine iyi kötü yönünden ele alınmasında bulunmuştur.

Üren, Eşref; Ankara Sanat Ve Sergileri; 17; Haziran 1953; 24-25; Tenkit; Ankara'da o dönem açılan sergilerden bahsedilmiş, çok tanınmamış; ancak iyi eserleri bulunan ressamların sergilerinin fazla rağbet göremeden kapandığı belirtilmiştir.

Ürgüp, Fikret; Bir Akşam Vakti, Hikâyeler Ve Can Sıkıntısı; 20; Eylül 1953; 38-41; Tenkit; Yazı, dönemin hikâye yazarlarını ele almaktadır. Hikâye yazarlarının hikâyecilikleri ve tarzları sorgulanarak değerlendirilmiştir. Münekkîd ayrıca bir yazarı ve hikâyesini neden beğendiğini ya da beğenmediğini de açıklamıştır.

Üstün, Nevzat; Bekâr Yaylası; 4; [1952]; 49; Şiir; Bekâr olmaktan hoşnutluk duyan bir kimsenin telkinleri konu edilmiştir.

Üstün, Nevzat; İsimsiz; 8; Eylül 1952; 41; Şiir; Sevdîği kadın sayesinde hayatı her yönüyle benimseyen bir adamın eşine karşı duyduğu samimi hisleri ve hayata olan bağlılığı işlenmiştir.

Üstün, Nevzat; Aşk Kapısı; 47; Aralık 1955; 22; Şiir; Hayatı yüreklice yaşamak isteyen insanın anlatıldığı bir şiirdir.

Vardar, Celâl; Marifet; 52; Mayıs 1956; 9; Şiir; Üç dizelik bir şiirdir.

Vardar, Celâl; Yaz Kokusu; 3; [1952]; 39; Şiir; Baharın gelmesiyle tabiatın uyanışı; fakat bu baharın diğer baharlardan farklı oluşu işlenmiştir.

Vardar, Celâl; Bizim Köyün Havası; 7; Ağustos 1952; 15; Şiir; Kırsal kesimle alakadar olduğunu gösteren bir kişinin düşünceleri konu edilmiştir.

Vardar, Celâl; Güzeller; 8; Eylül 1952; 30; Şiir; Güzel olan Hint, Çin, Japon veya Afrikalı bir güzel olsa da önemli olanın güzellik değil akıl meselesi olduğunu ifade eden bir şiirdir.

Vardar, Celâl; İki Dal; 14; Mart 1953; 14; Şiir; Ulu bir çınarın iki dalı, bir insanın iç dünyası yansıtılıyormuş gibi kişileştirilerek aktarılmıştır.

Vardar, Celâl; Günahsızlar; 26; Mart 1954; 18; Şiir; Günahsız insanları konu edinen bir şiirdir.

Vardar, Celâl; Dost; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 9; Şiir; Hüküm giymiş, yatağa düşmüş çaresiz insanlara dost eli uzatamadığı için şiir yazdığını söyleyen insanın anlatıldığı bir şiirdir.

Vardar, Celâl; İkinci Perde; 43-44; Ağustos- Eylül 1955; 37; Şiir; Hayatının ikinci dönemini yaşayan bireyin hayatı bir tiyatro sahnesine benzetilerek gerçekle karşı karşıya geldikten sonra duyduğu acıları anlatılmıştır.

Vardar, Celâl; Tekmil; 45-46; Ekim- Kasım 1955; 45; Şiir; İki kıtadan oluşan bir şiirdir.

Vardar, Celâl; Sağlık Parkı; 49; Şubat 1956; 19; Şiir; Eskisi gibi olmayan bir parkın çok değiştiği anlatılmıştır.

Vardar, Celâl; Oyun; 51; Nisan 1956; 48; Şiir; Hayat bir oyun sahnesi gibi düşünülmüş ve oyuncular ile senaryodan bahsedilmiştir.

Vardar, Celâl; Bir Sen; 52; Mayıs 1956; 9; Şiir; “Bir sen” şeklinde hitap edilen kişi sayesinde kendini mutlu addeden kişinin duygularını anlattığı bir şiirdir.

Vardar, Celâl; Postane Caddesi; 57-58; Ekim-Kasım 1956; 25; Şiir; Şair Cahit Sıtkı'nın anısına yazılmış bir şiirdir.

Vardar, Celâl; Sapanca Gölü; 60; Ocak 1957; 14; Şiir; Konusu Sapanca Gölü olan bir şiirdir.

Vardar, Celâl; Pamelâ; 64; Mayıs 1957; 74; Şiir; Üç dizelik bir şiirdir.

Verdet, André (Çev; Turgut Pojon); Ölümsüzlük; 62-63; Mart- Nisan 1957; 50; Şiir; AndréVerdet'in *Ölümsüzlük* adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

Verdet, André (Çev; Turgut Pojon); Şu Anda; 62-63; Mart- Nisan 1957; 50; Şiir; AndréVerdet'in *Şu Anda* adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

Whitman, Walt (Çev; Can Yücel); Oy Reis! Koca Reis!; 13; Şubat 1953; 30; Şiir; Walt Whitman'ın *Oy Reis! Koca Reis!* Adlı şiirinin Türkçe çevirisi bulunmaktadır.

Wilkins, Mary E. (Çev; Özdemir Nutku); Bir Rahibe; 37-38; Şubat- Mart 1955; 18-27; Hikâye; Mary E. Wilkins'in *Bir Rahibe* adlı hikâyesinin çevirisi verilmiştir.

Yağcıoğlu, Halim; Yaşayan; 9; Ekim 1952; 11; Şiir; Düşüncesi yalnız vatan olan birinin sesi duyulmaktadır.

Yağcıoğlu, Halim; Anzelha; 10; Kasım 1952; 14; Şiir; Vatan sevgisini belirten bir şiirdir.

Yağcıoğlu, Halim; Sulh; 13; Şubat 1953; 23; Şiir; Dört dizeden oluşan bir şiirdir.

Yağcıoğlu, Halim; Terhis; 13; Şubat 1953; 23; Şiir; Askerliği biten bir gencin dış dünyaya yeniden alışma süreci ele alınmıştır.

Yağcıoğlu, Halim; 1953; 15; Nisan 1953; 12-13; Şiir; Türk İstanbul'un vatan topraklarına eklenişi ele alınmıştır.

Yağcıoğlu, Halim; Halk Türküleri II; 26; Mart 1954; 43; Şiir; Halim Yağcıoğlu'nun *Anzelha* adlı eserinden bir şiiridir.

Yağcıoğlu, Halim; Harrahmandaki Mezar Taşlarına Karşı; 30; Temmuz 1954; 13-14; Şiir; Anzelha'ya hitaben yazılmış bir şiirdir.

Yağcıoğlu, Halim; Bizim Bütün Şiirlerimiz Vatanı Söyler'den; 30; Temmuz 1954; 14; Şiir; Vatan temalı bir şiirdir.

Yağcıoğlu, Halim; Mağra; 30; Temmuz 1954; 14; Şiir; Mağra temalı bir şiirdir.

Yağcıoğlu, Halim; Olmaz Aşk; 30; Temmuz 1954; 15; Şiir; İç güzelliği olan bir kadına övgüler edilmiş bir şiirdir.

Yalçinkaya, Namık Kemal; Bir Başka Akşam; 32-33; Eylül- Ekim 1954; 36-39; Hikâye; Gurbette işçi olarak çalışan bir adamın günlük hayatının hadiseleri içinde zihninde canlanan hatıralar ve memleketini özleyip dertlenmesi konu edilmiştir.

Yalçinkaya, Namık Kemal; Öldürmekse Bu; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 40-41; Hikâye; Başka şehirlerde yalnız başına yaşayarak benliği yok etmiş bir adamın içindeki beni nasıl öldürdüğünü anlattığı bir hikâyedir.

Yalman, Tunç; Amerikan Tiyatrosu; 37-38; Şubat- Mart 1955; 27-37; Makale; Amerikan tiyatrosunun varoluş hikâyesi anlatılmış, çıkışından itibaren geldiği noktaya kadar geçirdiği değişiklikler ve dönemindeki durumu değerlendirilmiş, böylelikle dünya tiyatrosundaki ve tiyatro tarihindeki yeri de tayin edilmiştir.

Yamaç, Cavit; Sabah Oluyor; 2; 1947; 91-96; Hikâye; Bir kahvehanede toplanmış insanların gecedan sabaha kadar geçen zaman dilimindeki halleri konu edilmiştir.

Yamaç, Cavit; Teselli; 20-21; 1949; 69-74; Hikâye; Genç yaşlardayken hayalleri ve hayattan beklentileri olan bir adamın yaş ilerledikçe bu hayallerinden bir bir sıyrılması, uzun bir memuriyet hayatı sonrası tek duyduğu hissin artık yalnızlık olduğunu kavraması anlatılmıştır.

Yamaç, Cavit; Karanlık; 32-33; Eylül- Ekim 1954; 30-35, 48; Hikâye; Birbirini severek evlenmiş çiftin evliliklerinin henüz üç senesi olduğu halde birbirlerine uzak davranmaya başlamaları, bunun sonucunda kadının ihtiraslarına yenilip kocası aldatması, kocasının bu gerçeği bilmeden ondan kuşkullanması ve şüphelerinde haklı olduğunu görmesi sonunda karısını ve âşığını öldürmesi hikâye edilmiştir.

Yamaç, Ziya; Hayatı Hususiye; 9-10; Nisan- Mayıs 1948; 63-66; Hikâye; Bir otobüste hususi hayatında neler yaşadığını, başına neler geldiğini anlatan bir adamın hikâyesi yazar tarafından aktarılmıştır.

Yerdelen, Fûrûzan; Düzenli Bir Tatil Günü; 52; Mayıs 1956; 50-53; Hikâye; Arabanın çarpmasıyla yerde kanlar içinde yatan adamın iç dünyasında neler yaşadığı, çevresini dikkatlice iç dünyasının süzgecinden geçirerek nasıl yorumladığı ve çevresindekilerin o yerde yatarken ki tavırları işlenmiştir.

Yerdelen, Fûrûzan; Olumsuz Hikâye; 54; Temmuz 1956; 36-38; Hikâye; Günün başlamasıyla gözünü açtığı andan günün bitimiyle kapattığı ana dek hayattan aldığı tüm görüntüleri olumsuz bir şekilde zihnine yansıtan bireyin ele alındığı bir hikâyedir.

Yerdelen, Fûrûzan; Portakallar, Turuncu Sandal Ve O; 55; Ağustos 1956; 33-35; Hikâye; Portakallar ve turuncu sandal etrafında şekillenen hikâyede iki kişinin iç konuşmaları ele alınmıştır.

Yerdelen, Fûrûzan; Bozuk Düzen; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 68-72; Hikâye; Sevdiğini sevdiği için terk eden insanın konu edildiği bir hikâyedir.

Yıldırım, Nevzat; Eşikte; 59; Aralık 1956; 66; Şiir; Karamsarlık duyguları tabiata aksedilerek anlatılmıştır.

Yiğiter], Ümran Nazif; Çağrı; 47; [1951]; 11-17; Hikâye; Başını belaya sokmak istemeyen bir adamın savcıya şikâyetinde bulunduğu bir konu hakkında yapılan çağrıya geri dönmemesi, kendi halinde sürdürdüğü yaşamına devam etmek istemesi konu edilmiştir.

Yiğiter], Ümran Nazif; Hikâye Sanatı Ve Hikâyeciliğimiz; 36-37; [1950]; 59-62; Tenkit; Garp hikâyeciliği seviyesine yükseldiği vurgulanan Türk hikâyeciliğinin Tanzimat edebiyatından Servet-i Fünûn edebiyatına, memleket edebiyatına kadar ne gibi merhalelerden geçtiği açıklanmış, dönemin hikâye yazarlarının içinde yaşadığı cemiyete faydalı olmak, güzele, iyiye ve insana doğru sanatkarca eğilebilmek kaygısında oldukları belirtilmiştir.

Yiğiter], Ümran Nazif; Dairemiz; 42-43; [1950]; 7-14, 70-74; Hikâye; Fransızcadan ikmale kalmış bir gencin boşta geçecek olan bir senesini doldurması için eş dost tarafından ayarlanan bir daire işi ve gencin bu dairede geçirdiği günler, yaptığı ufak tefek işler içinde hayata dair bir bakış açısı kazanması anlatılmıştır.

Yiğiter], Ümran Nazif; M.Ş.E.; 5; [1952]; 60-61; Anı; Esendal'ın şahsiyetinden bahsetmiştir.

Yiğiter], Ümran Nazif; Yarım Gündelik; 6; [1952]; 26-32; Hikâye; İstasyon kahvesinde paydos zamanı toplanıp çay içen işçileri ve aralarındaki diyalogları konu almış bir hikâyedir.

Yücebaş, Adnan S.; Madamın Memleketi; 9-10; Nisan- Mayıs 1948; 67-70; Hikâye; Hovardalık eden bir delikanlının kendi memleketinden gayesiz bir şekilde başka memlekete gitmek istemesi konu edilmiştir.

Yücel, Can; Zurnada Peşrev; 42-43; [1950]; 37; Fıkra; Hikâyesi rıhtımda geçen bir fıkra yazısıdır.

Yücel, Can; Tiyatro Ve Devlet Tiyatromuz; 12; Ocak 1953; 34-35; Tenkit; Görevlerini aksatmadan sorumluluklarını yerine getiren devlet daireleri gibi devlet tiyatrolarının da sebep her ne olursa olsun perdelerini seyirciye kapatmadan görevlerini tamamlamaları gerektiği, tiyatronun bir eğitim kurumu olduğu, devlet tiyatrolarının halka yönelip tiyatro sanatı halka sevdirmesi gerektiği şeklindeki meseleler üzerinde durulmuştur.

Yücel, Can; Nurettin Şadan Bey; 31; Ağustos 1954; 22-23, 33-34; Tenkit; Can Yücel'in bu eleştiri yazısı, Orhan Kemal'in *Grev* adlı hikâyesi hakkında Mehmet Kaplan'ın yazdığı bir eleştiri yazısına cevap niteliğindedir. Orhan Kemal'in hikâyesini eleştirmek isteyen

Mehmet Kaplan, onu Sait Faik ile karşılaştırmış ve Kemal'in insanlara dar bir ideoloji zaviyesinden baktığını, sanatçının yarı münevver olup menfaat amacıyla eser verdiğini belirtmiştir. Can Yücel ise Mehmet Kaplan'ın bu eleştirisine şiddetle karşı çıkmıştır.

Yücel, Can; Buluşmak Üzere; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 43; Şiir; İyiliğin, güzelliğin ve samimiliğin olduğu yerde buluşmak üzere hep o yerlerde bekleyen bireyin anlatıldığı bir şiirdir.

Yücel, Can; Otuz Birinci Nesil; 36; Ocak 1955; 28-29; Şiir; Hayatına çekidüzen vermek isteyen birinin yaşamaya yeniden başlamadan evvel kendisine ettiği tavsiyelerin anlatıldığı bir şiirdir.

Yücel, Can; Demin; 43-44; Ağustos- Eylül 1955; 16; Şiir; Dış dünyanın kendi varlığını tesirli bir şekilde etkileyen halinden bahseden bir adamın endişeli mısralarından oluşmaktadır.

Yücel, Can; Made InTurkey; 45-46; Ekim- Kasım 1955; 21-24; Tenkit; Can Yücel, Necdet Evliyagil'in *Eski Yalı* adlı şiir kitabını çok beğendiğinden dolayı şiir kitabına önsöz yazan Behçet Kemal'i de, şiirlerinden dolayı Evliyagil'i de eleştirmiştir. *Eski Yalı*'ya önsöz yazarak Behçet Kemal'in daha önce savunduğu edebî görüşlerle çeliştiğini ifade etmiştir. *Eski Yalı* ise ne Anadolu gerçeğine ne de İstanbul gerçeğine uymadığından dolayı Evliyagil'in son nesil sanat arayışlarından uzak olduğu belirtilmiştir.

Yücel, Can; Leonardo Da Vinci'nin Çabası; 45-46; Ekim- Kasım 1955; 39-43; Makale; Can Yücel bu yazısında sanatın bütün evreni kavrayacak bir genişliğe sahip olması gerektiğini ve gelenekçi bir sanat yerine evrensel bir sanatın özlemine çektiğini belirtmiş, bunun da bilim ve tekniğin sanat ile elbirliği etmesiyle sağlanabileceğini savunmuştur. Böyle bir elbirliğine örnek olarak Leonardo Da Vinci'yi göstermiştir. Leonardo'yu savunma işini Leonardo'nun kendisine bırakarak onun *Ressam* adlı kitapçığından, *Bilinç Yolu, Dünyanın Yöntemi* adlı kitaplarından bazı parçalar aktarmış ve yine ressamın *Hayal Dünyası* adlı bir kitabından konuyu özetleyecek nitelikte bir kısma ile inceleme yazısını bitirmiştir.

Yücel, Can; Hayırsız Ada; 47; Aralık 1955; 11-12; Şiir; Şairin hayalinde kurduğu Hayırsız Ada'ya neden ve nasıl gittiğini anlattığı bir şiiridir.

Yücel, Can; Şairin Şaşkınlığı; 48; Ocak 1956; 38-42; Tenkit; Selahattin Batu'nun Şairin Sarhoşluğu adlı yazısı eleştirilmiştir. Batu'nun yazısına göre iki türlü sarhoşluk vardır; âdi sarhoşluk, şairce sarhoşluk. Batu, Orhan Veli'nin ve Cahit Sıtkı'nın kendilerini aşırı alkol tüketimi ile bitirdiklerini söylemiştir. Hatta Sait Faik'in ve Muhip Dranas'ın bile karamsar bir maddecilikle yanlış yola sürüklendiklerini belirtmiştir. Can Yücel ise bu yaklaşımları saçma yığını olarak değerlendirmiştir. Sanatçıların hayatlarına müdahale etmek yerine onları eserleri üzerine yoğunlaşmanın daha doğru olacağını belirtmiştir. Batu'nun bu yazı ile değerleri çıkarlara âlet ettiğini savunmuştur.

Yücel, Can; Bir Numaralı Halk Düşmanı; 48; Ocak 1956; 48-49; Şiir; İnsanları sevmiş olmakla bir numaralı halk düşmanı, suçlusu olduğunu söyleyen bir adamın insanlarla kurduğu bağ tasvir edilmiştir.

Yücel, Can; Andersen'in Masalları; 49; Şubat 1956; 10; Şiir; Andersen'in masallarına yazılmış bir nazire niteliğindedir.

Yücel, Can; Günlükler; 49; Şubat 1956; 50-57; İnceleme; Dergiler arasında yapılan atışmalar değerlendirilmiştir. Bu dergiler Yenilik, Varlık, Esi ve Demet adlı dergilerdir.

Yücel, Can; Degas; 50; Mart 1956; 48-50; Makale; Degas'ın ailesi ve mizacını etkileyen çevresel faktörler anlatılmıştır. Degas'ın sanatını icra ettiği dönem, sanatçının o dönem içindeki ressamlığı, Degas'ın sanatta hangi merhalelerden geçtiği ve çağdaşlarından farkı gibi meseleler üzerinde durulmuştur.

Yücel, Can; Go Home Hacı Go Home; 51; Nisan 1956; 12-13; Şiir; İş yerinde uyuyan adamın, kendisini ikaz edeni patron sanıp çalışkanlık gösterilerine başvurması alaya alınmıştır.

Yücel, Can; Olaylar; 51; Nisan 1956; 46-48; Tenkit; Can Yücel, kukla sanatını ciddiye almayan ülkemizi eleştirmiştir. Ayrıca okuryazarı az halk yığınları arasında kuklanın ne etkin bir eğitim aracı olacağını da düşünmeye çağırmıştır. Son olarak VittorioPodrecca'nın kukla sanatında ne derece ilerleğinden övgüyle bahsetmiştir.

Yücel, Can; Dinar Yolunda Devrilen Bir Ford'un Şoför Ahmet İçin Yaktığı Ağıt; 52; Mayıs 1956; 49; Şiir; Yolda devrilen bir arabanın kişileştirilerek içindeki kazada ölen adama bir dostuymuş gibi ağıt yakması konu edilmiştir.

Yücel, Can; Dergiler Arasında; 52; Mayıs 1956; 69-77; Tenkit; Dergiler arasında kalan eleştirme yazıları üzerine Can Yücel de kendi görüşlerini bildirmiştir.

Yücel, Can; Babalık; 54; Temmuz 1956; 32; Şiir; Baba olmadan evvel çocukluk günlerini anımsayan bir adamın zihninde her an bir tehlike olacaktı ve vehminin doğmasına sebep olan geçmişin basit olaylarından kuvvetli etkiler konu edilmiştir.

Yücel, Can; Gâvurca; 55; Ağustos 1956; 10; Şiir; Üç dizelik bir şiirdir.

Yücel, Can; Üniversite; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 18; Şiir; Üniversite yıllarında hayatı yeniden anlamlandırmak ve yaşamayı hissetmek konu edilmiştir.

Yücel, Can; Öykümsü Yırlar; 57-58; Ekim- Kasım 1956; 42-43; Şiir; Hikâye türüne yakın bir şekilde yazılmış şiirler bulunmaktadır.

Yücel, Can; Pandora'nın Kutusu; 59; Aralık 1956; 19; Şiir; Umut temalı dört dizelik bir şiirdir.

Yücel, Can; Bulanık Suda Balık Avlamak; 60; Ocak 1957; 10-15; Makale; O dönemde yazarların direniş gösterdiği kelime, görüntü ve anlam üçlemi meselesi ele alınmıştır. Şiirde gerçeğin gündelik düzenini değiştirmeye yahut bu düzene başka bir açıdan bakabilmeye bağlı olan mesele açıklanırken Oktay Rifat, Muzaffer Erdost, Melih Cevdet ve Çinli yazar WangBi'nin şiir hakkındaki düşüncelerinden de faydalanılmıştır.

Yücel, Can (Çeviren); Lincoln'un 88. Ölüm Yılı Dönümü 14 Nisan 1865; 13; Şubat 1953; 26-29; Haber; Amerika'nın eski Cumhurbaşkanı Abraham Lincoln'un 88. ölüm yıldönümü dolayısıyla yayınlanmış bir yazıdır.

Yücel, Can (Çeviren); Türkü; 50; Mart 1956; 36-37; Şiir; İsa'dan önce 780-770 yıllarına rastlayan Yew krallığı zamanındaki olaylar anlatılmıştır.

Yücel, can (Çeviren); Bir Capon Şiiri; 64; Mayıs 1957; 74; Şiir; Can Yücel'in Türkçe'ye çevirdiği bir şiirdir.

Yücel, Hasan Âli; Atatürk!; 21; Ekim 1953; 3-4; Deneme; Atatürk ve Türk milleti ile ilgili yazılmış bir yazıdır.

Yücel, Tahsin; Ver Elini Tanır Köyü; 28-29; [1949]; 59-63; Hikâye; Okuyup öğretmen olan ve ailesinin geçim derdini azaltmaya çalışan bir gencin kendi mahallesinden sevdiği bir kızla evlenme hayalleri kurması, öğretmen olduğu için sevdiği kızıdan itibar göreceğini zannetmesi; ancak kendi ailesinin daha önceden bilinen fakir halleri yüzünden sevdiği kızın ona sırt çevirmesi ve genç öğretmenin yaşadığı hayal kırıklığı ile Anadolu'nun uzak bir iline tayin isteyip gitmesi anlatılmıştır.

II. İLANLAR/ REKLAMLAR

SAYI; TARİH; S; TÜR; AÇIKLAMA

- 1; 1947; 8; Reklam/Tablo; Büçel T.A.Ş. reklamı bulunmaktadır.
- 1; 1947; 13; İlan; "M.Ş.E.nin Hikâyeler kitabının I. ve II. cildi çıktı" ilanı verilmiştir.
- 1; 1947; 14; Reklam/Tablo; Hema-İzotaş reklamı bulunmaktadır.
- 1; 1947; 21; İlan; *Sanat Ve Edebiyat* gazetesinin cumartesi günleri çıktığı ilan edilmiştir.
- 1; 1947; 34; Reklam/Tablo; Terzi Necati Halit reklamı bulunmaktadır.
- 1; 1947; 46; İlan; Salim Şengil'in *Bir Rüzgâr Esti* adlı eserinin ilanı bulunmaktadır.
- 1; 1947; 62; İlan; Oktay Akbal'ın *Önce Ekmekler Bozuldu* adlı eserinin ilanı bulunmaktadır.
- 1; 1947; 62; İlan; Samim Kocagöz *Sığınak* adlı eserinin ilanı bulunmaktadır.
- 1; 1947; 62; İlan; Hamdi Rıza Çaydam'ın *Şamandıra* adlı eserinin ilanı bulunmaktadır.
- 2; 1947; 2; Reklam/Tablo; Türkiye İş Bankası'nın reklamı bulunmaktadır.
- 2; 1947; 23; İlan; Mehmet Necati Öngay'ın *Tılsım* adlı şiir kitabının çıktığı ilan edilmiştir.
- 2; 1947; 24; Reklam/Tablo; Etibank'ın reklamı bulunmaktadır.
- 2; 1947; 49; İlan; Ziya Termen'in *Gürültülü Şehirler* adlı şiir kitabının ilanı bulunmaktadır.
- 2; 1947; 55; Reklam/Tablo; Bekir Hamamcı Müessesesi reklamı bulunmaktadır.
- 2; 1947; 90; İlan; Halil Aytekin'in *Harman Yangını* adlı eserinin ilanı bulunmaktadır.
- 2; 1947; 96; İlan; Tarus'un hikâyeleri yakında çıkıyor ilanı bulunmaktadır.
- 2; 1947; 97; Reklam/Tablo; Sümerbank'ın reklamı bulunmaktadır.
- 2; 1947; 98; Reklam/Tablo; Ziraat Bankası'nın reklamı bulunmaktadır.
- 3; Ekim 1947; 32; İlan; Sadi Günel'in *Ateş Damlaları* adlı eserinin ilanı bulunmaktadır.
- 3; Ekim 1947; 68; Reklam/Tablo; Tüccar Terzi Kuruçayırılı'nın reklamı bulunmaktadır.
- 3; Ekim 1947; 88; İlan; Ahmet Muhip Dranas'ın *Gölgeler* adlı eserinin ilanı bulunmaktadır.
- 3; Ekim 1947; 100; Reklam/Tablo; Anadolu Sigorta Şirketi'nin reklamı bulunmaktadır.
- 3; Ekim 1947; 101; Reklam/Tablo; Türk Ticaret Bankası'nın reklamı bulunmaktadır.
- 4; Kasım 1947; 22; Reklam/Tablo; Philco radyo ve buz dolaplarının reklamı bulunmaktadır.

4; Kasım 1947; 30; Reklam/Tablo; Mobilya reklamı bulunmaktadır.

4; Kasım 1947; 53; Reklam/Tablo; Tarih'in reklamı bulunmaktadır.

4; Kasım 1947; 54; Reklam/Tablo; Halk Sigorta Türk Anonim Şirketi'nin reklamı bulunmaktadır.

4; Kasım 1947; 60; İlan; Ahmet Kutsi Tecer'in *Köşebaşı* adlı eserinin ilanı bulunmaktadır.

4; Kasım 1947; 66; Reklam/Tablo; Türkiye Emlak Kredi Bankası'nın reklamı bulunmaktadır.

4; Kasım 1947; 85; İlan; *Öğretmen* dergisinin dördüncü sayısının çıktığı ilan edilmiştir.

5; Aralık 1947; 4; İlan; Tanınmış yazarlarının en güzel ve en yeni eserlerinin *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde bulunduğu ilan edilmiştir.

5; Aralık 1947; 62; Reklam/Tablo; Kuru Kahveci İbrahim Melek'in reklamı bulunmaktadır.

6; Ocak 1948; 33; İlan; Ömer Hatipoğlu'nun *İkinci Şimal Sokağı* adlı eseri ilan edilmiştir.

6; Ocak 1948; 37; İlan; Fahri Erdiç'in *Şen Olsun Halep Şehri* adlı eseri ilan edilmiştir.

6; Ocak 1948; 38; Reklam/Tablo; Malatya Fabrikası'nın reklamı bulunmaktadır.

6; Ocak 1948; 55; Reklam/Tablo; Osmanlı Bankası'nın reklamı bulunmaktadır.

6; Ocak 1948; 56; Reklam/Tablo; Garanti Bankası'nın reklamı bulunmaktadır.

6; Ocak 1948; 66; Reklam/Tablo; Şarap reklamı bulunmaktadır.

7; Şubat 1948; 32; Reklam/Tablo; Halk Bankası'nın reklamı bulunmaktadır.

8; Mart 1948; 6; İlan; *Ağaç* gazetesinin ilanı verilmiştir.

8; Mart 1948; 14; Reklam/Tablo; Gar Gazinosu'nun reklamı bulunmaktadır.

8; Mart 1948; 29; İlan; Ömer Faruk Toprak ile Suat Taşer'in *Hürriyet* adlı şiir kitaplarının ilanı verilmiştir.

8; Mart 1948; 69; Reklam/Tablo; Prozil adlı ürünün reklamı bulunmaktadır.

8; Mart 1948; 71; Reklam/Tablo; Yapı Kredi Bankası'nın reklamı bulunmaktadır.

9-10; Nisan-Mayıs 1948; 78; Reklam/Tablo; Tarko müessesesinin reklamı bulunmaktadır.

11-12; Haziran-Temmuz 1948; 6; İlan; Mümtaz Zeki Taşkın'ın *Varyete* adlı eserinin pek yakında çıkacağı duyurulmuştur.

11-12; Haziran-Temmuz 1948; 16; İlan; Yunus Kâzım Köni'nin *Bir Kadının Jurnalinden* adlı eserinin pek yakında çıkacağı duyurulmuştur.

11-12; Haziran-Temmuz 1948; 26; Reklam/Tablo; Yahya Kerim Onart Ticarethanesi reklamı bulunmaktadır.

11-12; Haziran-Temmuz 1948; 72; Reklam/Tablo; İller Bankası'nın reklamı bulunmaktadır.

11-12; Haziran-Temmuz 1948; 77; İlan; Küçük Tiyatro'nun haftanın günlerine göre değişen fiyat listesi bulunmaktadır.

11-12; Haziran-Temmuz 1948; 81; İlan; Reşat Cemal Emek'in *Hacı Babanın Kumruları* adlı eserinin çıktığı duyurulmuştur.

11-12; Haziran-Temmuz 1948; 81; Reklam/Tablo; Foto Adnan'ın reklamı bulunmaktadır.

13-14; Ağustos-Eylül 1948; 80; Reklam/Tablo; İnan saat markasının reklamı bulunmaktadır.

13-14; Ağustos-Eylül 1948; 88; İlan; *Karınca* dergisi okuyuculara tavsiye edilmiştir.

22-23; 1949; 69; İlan; Şerafettin Aral'ın *İtalya'da Altı Yıl* adlı eseri duyurulmuştur.

22-23; 1949; 69; İlan; Osman Atilla'nın *Sabahleyin* adlı eserinin yakın zamanda çıkacağı ilan edilmiştir.

22-23; 1949; 70; İlan; Kemal Pilavoğlu'nun *İbretler Ve Hikmetler* adlı eseri ile *Büyük İnsan Hazreti Ali* adlı eserinin satışa çıktığı ilan edilmiştir.

22-23; 1949; 84; Reklam/Tablo; Royal marka daktiloların reklamı bulunmaktadır.

22-23; 1949; 85; Reklam/Tablo; Hessoline marka yağlı boyaların reklamı bulunmaktadır.

26-27; 1949; 2; Reklam/Tablo; Doğan Sigorta Anonim Şirketi'nin reklamı bulunmaktadır.

26-27; 1949; 4; Reklam/Tablo; Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliği'nin reklamı bulunmaktadır.

26-27; 1949; 14; Reklam/Tablo; Desen Klişe Atölyesi'nin reklamı bulunmaktadır.

26-27; 1949; 18; İlan; Altı yaşına giren *Kastamonu Gazetesi*'ni tebrik ilanıdır.

26-27; 1949; 37; Reklam/Tablo; Ankara Palas adlı eğlence yerinin reklamı bulunmaktadır.

26-27; 1949; 58; Reklam/Tablo; Linyit kömürlerinin reklamı bulunmaktadır.

28-29; 1949; 6; Reklam/Tablo; General Electric'in reklamı bulunmaktadır.

28-29; 1949; 13; İlan; *Yeditepe* dergisinin ilanı bulunmaktadır.

28-29; 1949; 14; Reklam/Tablo; Türk Amerikan Su Ve Sondaj Şirketi'nin reklamı bulunmaktadır.

28-29; 1949; 63; İlan; Orhan Kemal için özel bir sayı hazırlandığı okuyuculara duyurulmuştur.

30-31; [1949]; 59; İlan; Haldun Taner'in *Yaşasın Demokrasi* adlı eseri okuyuculara tavsiye edilmiştir.

30-31; [1949]; 67; İlan; *Zafer Akşam Postası* ve *Haber* adlı iki yeni gazetenin çıkmaya başladığı duyurulmuştur.

30-31; [1949]; 92; Reklam/Tablo; Muharipler Pazarları'nın reklamı bulunmaktadır.

32-33; [1950]; 23; İlan; Osman K. Akol'un *Kimsesiz Çocuklar* adlı eserinin ilanı bulunmaktadır.

32-33; [1950]; 60; Reklam/Tablo; Siemens adlı markanın reklamı bulunmaktadır.

34-35; [1950]; 63; Reklam/Tablo; Türkiye Eski Muharipler Bankası'nın reklamı bulunmaktadır.

34-35; [1950]; 2; Reklam/Tablo; Puro adlı sabun markasının reklamı bulunmaktadır.

34-35; [1950]; 8; Reklam/Tablo; Cin Soda içeceğinin reklamı bulunmaktadır.

34-35; [1950]; 24; İlan; Mumcu Karikatürleri 1951 albümünün pek yakında çıkacağı duyurulmuştur.

34-35; [1950]; 75; İlan; Sabih Şendil'in *Gelin Dünya* adlı eserinin ilanı bulunmaktadır.

34-35; [1950]; 76; Reklam/Tablo; FordsonMajor traktörlerin reklamı bulunmaktadır.

34-35; [1950]; 84; Reklam/Tablo; Petrol Ofisi'nin reklamı bulunmaktadır.

38-39; [1950]; 48; Reklam/Tablo; Vermol marka ziraat araç reklamı bulunmaktadır.

38-39; [1950]; 85; İlan; Ömer Hatipoğlu'nun *Paylaşılan Vadi* adlı eserinin ilanı bulunmaktadır.

40-41; [1950]; 18; İlan; *Nokta* aylık siyasî, sanat ve edebiyat gazetesinin ilanı bulunmaktadır.

40-41; [1950]; 50; Reklam/Tablo; Güven Sigorta'nın reklamı bulunmaktadır.

40-41; [1950]; 85; İlan; Suat Taşer'in çevirdiği Walt Whitman'ın *Çayır Yaprakları* adlı eserinin ilanı bulunmaktadır.

42-43; [1950]; 18; İlan; Füzûzan Hüsrev Tökin'in *Osmanlı Türklerinde Fikir Hareketleri* adlı eserinin ilanı bulunmaktadır.

42-43; [1950]; 33; Reklam/Tablo; Deniz Yolları yolcu gemilerinin reklamı bulunmaktadır.

44; [1951]; 14; Reklam/Tablo; Turyağı adlı markanın reklamı bulunmaktadır.

44; [1951]; 23; İlan; Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın *Sivaslı Karınca* adlı eserinin *Yeditepe Yayınları* arasından çıktığı duyurulmuştur.

44; [1951]; 31; İlan; Umran Nazif'in *Gar Saati* adlı eserinin *Yeditepe Yayınları* arasından çıkacağı duyurulmuştur.

44; [1951]; 42; İlan; Samim Kocagöz'ün *Sam Amca* adlı eserinin *Yeditepe Yayınları* arasından çıkacağı duyurulmuştur.

45; [1951]; 43; İlan; *Kaynak* aylık şiir dergisinin ilanı bulunmaktadır.

46; [1951]; 20; Reklam/Tablo; İzmir'den bir eğlence yerinin reklamı bulunmaktadır.

46; [1951]; 30; İlan; *Seçilmiş hikâyeler Dergisi*'nin İstanbul'daki satış yerleri duyurulmuştur.

46; [1951]; 38; İlan; Suat Taşer'in *Üç Duvarlı Dünya* adlı tiyatro etütlerinin çıktığı duyurulmuştur.

1; [1952]; 2; Reklam/Tablo; Gripin markasının reklamı bulunmaktadır.

1; [1952]; 37; İlan; Mehmet Ali Barış'ın *Garip Kişi* adlı şiir kitabının yakında çıkacağı duyurulmuştur.

1; [1952]; 66; İlan; Dergide çıkan yazıların iktibas hakkına yalnızca *İstanbul Ekspres* gazetesinin sahip olduğu duyurulmuştur.

2; [1952]; 25; Reklam/Tablo; Bir giyim markasının reklamı bulunmaktadır.

2; [1952]; 50; İlan; *İstanbul Ekspres* gazetesiyile yapılan anlaşmanın bazı sebeplerden dolayı bozulduğu duyurulmuştur.

3; [1952]; 36; İlan; Samiha Ayverdi'nin *İnkılâp Kitabevi Yayınları* arasından çıkan *İstanbul Geceleri* adlı eseri duyurulmuştur.

3; [1952]; 66; Reklam/Tablo; İller Bankası'nın reklamı bulunmaktadır.

3; [1952]; 81; İlan; *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi Külliyyatı* adı altında cep kitapları neşriyatına başlandığı duyurulmuştur.

4; [1952]; 12; İlan; Salâh Birsal'in *Yenilik Yayınları* arasından *Şiirin İlkeleri* adlı eserinin çıktığı duyurulmuştur.

4; [1952]; 33; İlan; Sadi Günel'in *Şehvet Yangını* adlı romanının çıktığı duyurulmuştur.

4; [1952]; 80; İlan; *Yenilik Basımevi*'nin ilanı bulunmaktadır.

5; [1952]; 33; İlan; Tarık Buğra'nın *Yenilik Yayınları* arasından çıkan *Yarın Diye Bir Şey Yoktur* adlı eseri duyurulmuştur.

5; [1952]; 45; İlan; Suat Taşer'in *Merhaba* adlı şiir kitabının ilanı bulunmaktadır.

5; [1952]; 95; Reklam/Tablo; Paşabahçe'nin reklamı bulunmaktadır.

7; [1952]; 45; İlan; *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi Yayınları* arasından İlhan Tarus'un *Karınca Yuvası* ve Vüs'at O. Bener'in *Dost* adlı eserlerinin çıktığı ilan edilmiştir.

8; [1952]; 9; İlan; Suat Taşer'in Clifford Bax'ten Türkçe'ye çevirdiği *Tiyatro Nereye Gidiyor* adlı eserin çıktığı ilan edilmiştir.

8; [1952]; 47; Reklam/Tablo; Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu'na ait bir ürünün reklamı bulunmaktadır.

8; [1952]; 47; Reklam/Tablo; Gaziantep Baklavacısı'nın reklamı bulunmaktadır.

9; [1952]; 5; İlan; Hikmet Erhan'ın *Acemiler* adlı romanı, Selâhattin Aldanır'ın *Memleket Saat Ayarı* adlı şiir kitabı ve Nezihe Meriç'in *Bozbulanık* adlı hikâye kitabının *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi Yayınları* arasından çıkacağı duyurulmuştur.

9; [1952]; 41; İlan; *Hanımeli Dergisi*'nin 58. sayısının çıktığı duyurulmuştur.

10; Kasım 1952; 3; Reklam/Tablo; Akbank'ın reklamı bulunmaktadır.

10; Kasım 1952; 41; İlan; M. Sunullah Arısoy'un *Deste* adlı yeni Türk şiiri antoloji kitabının ilanı bulunmaktadır.

12; Ocak 1953; 46; İlan; N. İlhan Berk'in *Kaynak Yayınları* arasından çıkan *Türkiye Şarkısı* adlı eseri duyurulmuştur.

14; Mart 1953; 4; Reklam/Tablo; Bir kalem markasının reklamı bulunmaktadır.

14; Mart 1953; 26; İlan; Yapılmakta olan kitap yayınlarından başka *Herkesin Kitapları* adı altında yeni bir seriye başlandığı duyurulmuştur.

14; Mart 1953; 45; İlan; Yenilik Yayınlarından çıkan Suut Kemal Yetkin'in *Edebiyat Üzerinde*, Cahit Külebi'nin *Kurtuluş Savaşında*, Nurullah Ataç'ın *Karalama Defteri* adlı eserlerinin ilanı bulunmaktadır.

14; Mart 1953; 54; Reklam/Tablo; İzmir Enternasyonal Fuarı'nın reklamı bulunmaktadır.

14; Mart 1953; 56; Reklam/Tablo; Güzel İstanbul Matbaası'nın reklamı bulunmaktadır.

16; Mayıs 1953; 25; İlan; Üç aylık meslek dergisi *Banka*'nın 13. ve 14. sayılarının çıktığı ilan edilmiştir.

17; Haziran 1953; 25; İlan; *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi Yayınlarından* çıkan kitapların ilanı bulunmaktadır.

19; Ağustos 1953; 37; İlan; *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi Yayınlarından* çıkan kitapların ilanı bulunmaktadır.

19; Ağustos 1953; 50; Reklam/Tablo; Bir böcek ilacı karkasının reklamı bulunmaktadır.

20; Eylül 1953; 3; İlan; M. Sunullah Arısoy'un *Mustafa Kemal Türküsü* adlı eserinin ilanı bulunmaktadır.

20; Eylül 1953; 3; İlan; Edebiyat ve sanat dergisi *İstanbul*'un ilk sayısının çıktığı ilan edilmiştir.

20; Eylül 1953; 44; İlan; *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'ne gönderilen eserlerin ilanı bulunmaktadır.

21; Ekim 1953; 1; İlan; *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* yayınları arasından çıkan Attilâ İlhan'ın *Sokaktaki Adam*, Turhan Dilligil *Tarih Boyunca Tiyatro* adlı eserlerin ilanı bulunmaktadır.

21; Ekim 1953; 30; İlan; İlhan Tarus'un *Kaynak Dergisi Yayınları* arasından çıkan *Ekin İti* adlı eseri ilan edilmiştir.

21; Ekim 1953; 31; İlan; Yayın hayatına yeni katılan Adana'dan *Yağmur* ve Tarsus'tan *Rüzgâr* edebî dergilere iyi dilekler sunulmuştur.

22; Kasım 1953; 27; İlan; *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'ne gönderilen eserlerin ilanı bulunmaktadır.

22; Kasım 1953; 31; İlan; *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi Kitapları* serisinden eserlerin ilanları bulunmaktadır.

23; Aralık 1953; 40; İlan; *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'ne gönderilen eserlerin ilanı bulunmaktadır.

23; Aralık 1953; 47; İlan; *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi Kitapları* serisinden eserlerin ilanları bulunmaktadır.

24; Ocak 1954; 5; İlan; Orhan Kemal'in *Grev* ve Mehmed Kemâl'in *Dünya Güzel Olmalı* adlı eserlerinin *SHD Yayınları* arasından çıkacakları ilan edilmiştir.

24; Ocak 1954; 17; İlan; *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'ne gönderilen eserlerin ilanı bulunmaktadır.

25; Şubat 1954; 5; İlan; Hamdi Olcay'ın *İlenç* adlı eserinin *SHD Yayınları* arasından çıkacağı ilan edilmiştir.

25; Şubat 1954; 46; İlan; *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi Kitapları* serisinden eserlerin ilanları bulunmaktadır.

26; Mart 1954; 5; İlan; Attilâ İlhan'ın *Sisler Bulvarı* adlı eserinin *SHD Yayınları* arasından çıkacağı ilan edilmiştir.

29; Haziran 1954; 48; İlan; Aylık dergi *Mavi* ile aylık şiir dergisi *Şairler Yaprığı*'nin ilanı bulunmaktadır.

30; Temmuz 1954; 32; İlan; *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'ne gönderilen eserlerin ilanı bulunmaktadır.

31; Ağustos 1954; 7; İlan; Umran Nazif'in *Tepedeki Ev*, Suat Taşer'in *Haraç Mezat*, Tarık Dursun K.'nin *Hasangiller* adlı eserlerinin *SHD Yayınları* arasından çıkacakları ilan edilmiştir.

31; Ağustos 1954; 34; İlan; Yayın hayatına yeni katılan *Tohum* ve *Öğrenciler Sesi* adlı dergilere iyi dilekler sunulmuştur.

31; Ağustos 1954; 37; İlan; Yayın hayatına yeni katılan *Oyun* adlı dergiye iyi dilekler sunulmuştur.

31; Ağustos 1954; 41; İlan; Yayın hayatına yeni katılan *Şimdilik*, *Şiir Sanatı* ve *Kıbrıs Postası* adlı dergilere iyi dilekler sunulmuştur.

32-33; Eylül- Ekim 1954; 15; İlan; Attilâ İlhan'ın *Yağmur Kaçağı*, İlhan Berk'in *Köroğlu Destanı* adlı eserlerinin ilanı bulunmaktadır.

32-33; Eylül- Ekim 1954; 18; İlan; Salâh Birsal'ın *Hacivatın Karısı* ve Ömer Faruk Toprak'ın *Dağda Ateş Yakanlar* adlı eserlerinin ilanı bulunmaktadır.

34-35; Kasım- Aralık 1954; 23; İlan; Yayın hayatına yeni katılan *Açık Oturum* ve *Uyanış* adlı dergilerin ilanı bulunmaktadır.

34-35; Kasım- Aralık 1954; 56; İlan; *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi Kitapları* serisinden eserlerin ilanları bulunmaktadır.

34-35; Kasım- Aralık 1954; 95; İlan; *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'ne gönderilen eserlerin ilanı bulunmaktadır.

39-40; Nisan-Mayıs 1954; 47; İlan; Yaşar Kemal'in *İnce Memed* adlı eserinin Çağlayan Yayınları arasından çıktığı ilan edilmiştir.

47; Aralık 1955; 42; İlan; *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'ne gönderilen eserlerin ilanı bulunmaktadır.

49; Şubat 1956; 2; Reklam/Tablo; Opon ağı kesici markasının reklamı bulunmaktadır.

49; Şubat 1956; 22; İlan; Nezihe Meriç'in *Topal Koşma* adlı eseri ile Orhan Kemal'in *Kardeş Payı* adlı eserinin yayına hazırlandığı ilan edilmiştir.

49; Şubat 1956; 41; Reklam/Tablo; Denizcilik Bankası'nın reklamı bulunmaktadır.

49; Şubat 1956; 42; Reklam/Tablo; Philips markasının reklamı bulunmaktadır.

53; Haziran 1956; 9; İlan; *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'ne gönderilen eserlerin ilanı bulunmaktadır.

53; Haziran 1956; 35; İlan; Nezihe Meriç'in *Topal Koşma* adlı eserinin çıktığı ilan edilmiştir.

54; Temmuz 1956; 4; Reklam/Tablo; Şekerbank'ın reklamı bulunmaktadır.

54; Temmuz 1956; 51; İlan; Eskişehir'de *Erek* adlı bir sanat gazetesinin yayınlanmaya başladığı duyurulmuştur.

55; Ağustos 1956; 44; İlan; Halim Yağcıoğlu'nun *Anzelha* adlı eseri ile Orhan Asena'nın *Korku* adlı eserinin çıktığı ilan edilmiştir.

55; Ağustos 1956; 53; İlan; Nijat Özön'ün *Sinema Sanatı* adlı eserinin *Sinema Dergisi* yayınlarından çıktığı ilan edilmiştir.

56; Eylül 1956; 3; Reklam/Tablo; Sedef markasının reklamı bulunmaktadır.

56; Eylül 1956; 59; İlan; İlhan K. Mimaroglu'nun *Amerika Sesleri* adlı eserinin ilanı bulunmaktadır.

57-58; Ekim-Kasım 1956; 81; İlan; Özdemir Nutku'nun *Bölük Yaşantı* adlı eserinin *Şairler Yaprığı Yayınları* arasından çıktığı ilan edilmiştir.

59; Aralık 1956; 7; İlan; Metin Eloğlu'nun *Sultan Palamut* adlı eseri ile çevirisini Can Yücel'in yaptığı *Her Boydan* adıyla bir kitapta toplanan dünya şiirlerinin SHD şiir özel baskıları serisinden çıktığı ilan edilmiştir.

59; Aralık 1956; 9; İlan; Hikmet Erhan Bener'in *Gordium* adlı iki ciltlik romanının çıktığı ilan edilmiştir.

62-63; Mart-Nisan 1957; 81; İlan; Attilâ İlhan'ın *Zenciler Birbirine Benzemez* adlı eserinin *Dost Yayınları*'ndan çıktığı ilan edilmiştir.

65; Haziran 1956; 19; İlan; "Türk sanatında yeninin dostu" sloganıyla yayın hayatına başlayan *Dost Dergisi*'nin ilanı bulunmaktadır.

65; Haziran 1956; 82; Reklam/Tablo; Türkiye Selüloz ve Kâğıt Fabrikaları İşletmesi Umum Müdürlüğü'nün reklamı bulunmaktadır.

66; Temmuz 1956; 46; İlan; Suat Taşer'in *Binbir Gece Masalları* adlı eserinin çıktığı ilan edilmiştir.

III. GÖRSEL MALZEMELER

YAZAR; SAYI; TARİH; S; TÜR; AÇIKLAMA

- Aksel, Malik; 6; Aralık 1947; 1; Resim; Altıncı sayının kapak resmi.
- 6; Aralık 1947; 5; Fotoğraf; İlhan Tarus'un bir fotoğrafı bulunmaktadır.
- Zaim, Turgut; 7; Ocak 1948; 1; Resim; Yedinci sayının kapak resmi.
- 7; Ocak 1948; 7; Fotoğraf; Samim Kocagöz'ün bir fotoğrafı bulunmaktadır.
- 8; Şubat 1948; 4; Fotoğraf; Fahri Erdinç'in bir fotoğrafı bulunmaktadır.
- 9-10; Nisan-Mayıs 1948; 5; Fotoğraf; Orhan Kemal'in bir fotoğrafı bulunmaktadır.
- Kayalar, M.; 11-12; Haziran-Temmuz 1948; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmi.
- 11-12; Haziran-Temmuz 1948; 5; Fotoğraf; Oktay Akbal'ın bir fotoğrafı bulunmaktadır.
- Burak, Ratıp T.; 13-14; 1949; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmi.
- 13-14; 1949; 5; Fotoğraf; Sabri Soran'ın bir fotoğrafı bulunmaktadır.
- Apa, Ferit; 15-16-17; 1949; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmi.
- 15-16-17; 1949; 5; Fotoğraf; Salim Şengil'in bir fotoğrafı bulunmaktadır.
- Hatipoğlu, Ömer; 18-19; 1949; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmi.
- Göker, Sabri; 20-21; 1949; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmi.
- Mumcu, H.; 22-23; 1949; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmi.
- 22-23; 1949; 5; Fotoğraf; Şahap Sıtkı'nın bir fotoğrafı bulunmaktadır.
- Lim, Sami; 24-25; 1949; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmi.
- Zaim, Turgut; 26-27; ; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmi.
- Aslıer, M.; 28-29; ; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmi.
- Ali; 28-29; ; 7; Resim; *Hane Berduş* hikâyesinin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.
- Aslıer, M.; 28-29; ; 15; Resim; *Aynı Yolun Yolcusu* hikâyesinin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.
- Aslıer, M.; 28-29; ; 33; Resim; *Başboş Gezenler* hikâyesinin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.
- Aslıer, M.; 28-29; ; 37; Resim; *Bir Şey* adlı hikâyesinin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.
- Ali; 28-29; ; 53; Resim; *Hüso'nun Tükürüğü* adlı hikâyesinin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.
- Dino, Abidin; 30-31; ; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmi.
- Dino, Abidin; 30-31; ; 5; Resim; Orhan Kemal'in Abidin Dino tarafından yapılmış bir resmi bulunmaktadır.

Dino, Abidin; 30-31; ; 60; Resim; Abidin Dino'ya ait bir resim bulunmaktadır.

Dino, Abidin; 30-31; ; 68; Resim; Abidin Dino'ya ait bir resim bulunmaktadır.

Mumcu, Hüseyin; 32-33; ; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

Ersaraç, İbrahim; 32-33; ; 5; Resim; Fethi Giray'ın İbrahim Ersaraç tarafından yapılmış bir resmi bulunmaktadır.

34-35; ; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

Ersaraç, İbrahim; 34-35; ; 11; Resim; *Sam Amca* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Ersaraç, İbrahim; 34-35; ; 27; Resim; *Şerefli Mazi* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Ersaraç, İbrahim; 34-35; ; 43; Resim; *Postacı Bayram* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Ersaraç, İbrahim; 34-35; ; 57; Resim; *Çürükçü* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Ersaraç, İbrahim; 36-37; ; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

Ersaraç, İbrahim; 36-37; ; 11; Resim; *Baba* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Ersaraç, İbrahim; 36-37; ; 33; Resim; *Ayran Kabarması* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Ersaraç, İbrahim; 36-37; ; 45; Resim; *Huzur* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Mumcu, Hüseyin; 38-39; ; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

Dino, Abidin; 38-39; ; 15; Resim; Abidin Dino'ya ait bir resim bulunmaktadır.

Mumcu, Hüseyin; 38-39; ; 47; Resim; *Gazetelere Göre* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Mumcu, Hüseyin; 40-41; ; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

Ersaraç, İbrahim; 40-41; ; 5; Resim; Nezihe Meriç'in İbrahim Ersaraç tarafından yapılmış bir resmi bulunmaktadır.

Ersaraç, İbrahim; 40-41; ; 9; Resim; *Alaturka Şarkılar* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Ersaraç, İbrahim; 40-41; ; 19; Resim; *Evin Tuzu Biberi* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Ersaraç, İbrahim; 40-41; ; 37; Resim; *On Sekiz Yaşında Biri* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Ersaraç, İbrahim; 40-41; ; 71; Resim; *Oda Müziği* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Mumcu, Hüseyin; 42-43; ; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

42-43; ; 5; Fotoğraf; Ümran Nazif'in bir fotoğrafı bulunmaktadır.

Mumcu, Hüseyin; 42-43; ; 7; Resim; *Dairemiz* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Mumcu, Hüseyin; 42-43; ; 25; Resim; *Seyhan Nehri* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Mumcu, Hüseyin; 44; ; 7; Resim; *İnsan Gibi Bir Şey: Huy* adlı hikâyenin konusuna uygun bir fotoğraf bulunmaktadır.

Mumcu, Hüseyin; 44; ; 15; Resim; *Bir Ölü Evi* adlı hikâyenin konusuna uygun bir fotoğraf bulunmaktadır.

Mumcu, Hüseyin; 45; ; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

Mumcu, Hüseyin; 45; ; 33; Resim; *Garılar* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

45; ; 34; Fotoğraf; Aktris Ayfer Feray'ın fotoğrafı bulunmaktadır.

Mumcu, Hüseyin; 45; ; 39; Resim; *Değişen İnsanlar* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

46; ; 25; Fotoğraf; *Jonny Belinda* filminin bir sahnesine ait fotoğraf bulunmaktadır.

Gamsız, Leyla; 1; [1952]; 17; Resim; Leyla Gamsız'a ait bir tablo bulunmaktadır.

Gamsız, Leyla; 1; [1952]; 18; Resim; Leyla Gamsız'a ait bir tablo bulunmaktadır.

1; [1952]; 25; Fotoğraf; *Tosca* operasından bir sahneye ait fotoğraf bulunmaktadır.

1; [1952]; 26; Fotoğraf; Leyla Genç'er'in bir fotoğrafı bulunmaktadır.

1; [1952]; 27; Fotoğraf; Savni Subaşı'nın bir fotoğrafı bulunmaktadır.

1; [1952]; 35; Fotoğraf; Aktris Françoise Arnoul'un bir fotoğrafı bulunmaktadır.

1; [1952]; 70; Fotoğraf; *Öteye Doğru* adlı piyesin 1950 yılında İngiltere'de Richmond tiyatrosundaki temsiline ait bir fotoğraf bulunmaktadır.

1; [1952]; 71; Fotoğraf; *Karakola* adlı piyesin bir temsiline ait fotoğraf bulunmaktadır.

2; [1952]; 21; Fotoğraf; *Öteye Doğru* adlı piyesin bir temsilinden Tekin Akmansoy, Saim Alpagu ve Ahmet Evintan'ın bulunduğu bir fotoğraftır.

Mumcu, Hüseyin; 2; [1952]; 22; Resim; Suat Taşer'in Hüseyin Mumcu tarafından yapılmış bir resmi bulunmaktadır.

2; [1952]; 23; Fotoğraf; Ahmet Evintan'ın bir fotoğrafı bulunmaktadır.

2; [1952]; 26; Fotoğraf; *Öteye Doğru* adlı piyesin bir temsilinden Tekin Akmansoy ve Macide Birmeç'in bulunduğu fotoğraftır.

2; [1952]; 41; Fotoğraf; *Rejisör Arnulf Schröder sanatkârlarla bir arada, "Yarasa opereti"* alt yazılı bir fotoğraftır.

2; [1952]; 42; Fotoğraf; *Azra Çaplı "Rigoletto" operasında* alt yazılı bir fotoğraftır.

2; [1952]; 43; Fotoğraf; *Sayın Cumhurbaşkanı Celal Bayar, sanatkârları tebrik ediyor, "Yarasa opereti"* alt yazılı bir fotoğraftır.

2; [1952]; 44; Fotoğraf; *Ayhan Alnar "Yarasa" operetinde* alt yazılı bir fotoğraftır.

Ergüven, Nurettin; 2; [1952]; 65; Resim; *Depo* adlı hikâyenin konusuna uygun bir fotoğraf bulunmaktadır.

Ergüven, Nurettin; 3; [1952]; 11; Resim; İlhan Tarus'un Nurettin Ergüven tarafından yapılmış bir resmi bulunmaktadır.

3; [1952]; 21; Fotoğraf; *Yarasa'da Azra Çaplı* alt yazılı bir fotoğraftır.

3; [1952]; 24; Fotoğraf; *Devlet Operası'nda Yarasa birinci perde* alt yazılı bir fotoğraftır.

3; [1952]; 25; Fotoğraf; *Devlet Operası'nda Yarasa* alt yazılı bir fotoğraftır.

3; [1952]; 26; Fotoğraf; *Devlet Operası'nda Yarasa ikinci perde* alt yazılı bir fotoğraftır.

3; [1952]; 27; Fotoğraf; *Devlet Operası'nda Yarasa üçüncü perde* alt yazılı bir fotoğraftır.

Ergüven, Nurettin; 3; [1952]; 55; Resim; *Davulcu Süleyman* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Ergüven, Nurettin; 3; [1952]; 60; Resim; *Taşçıların Gecesi* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Ergüven, Nurettin; 4; [1952]; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

4; [1952]; 14; Tablo; İhsan Cemal'in resim sergisinden bir tablosu görüntülenmiştir.

4; [1952]; 15; Tablo; İhsan Cemal'in resim sergisinden bir tablosu görüntülenmiştir.

Ergüven, Nurettin; 4; [1952]; 17; Resim; *Kibrit* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

4; [1952]; 30; Fotoğraf; Ahmet Evintan'ın bir fotoğrafı bulunmaktadır.

4; [1952]; 31; Fotoğraf; *Branda Bezi'nden bir sahne* alt yazılı bir fotoğraf bulunmaktadır.

4; [1952]; 32; Fotoğraf; *Branda Bezi'nden başka bir sahne* alt yazılı bir fotoğraf bulunmaktadır.

4; [1952]; 33; Fotoğraf; Suat Taşer'in bir fotoğrafı bulunmaktadır.

Ergüven, Nurettin; 4; [1952]; 37; Resim; *Geçmiş Günler* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

4; [1952]; 53; Fotoğraf; *Yurda Dönüş* filminden bir sahneye ait fotoğraf bulunmaktadır.

5; [1952]; 49; Tablo; *Esendal'ın çok sevdiği resimlerinden biri* alt yazılı bir tablo bulunmaktadır.

5; [1952]; 71; Tablo; *Esendal'ın çok sevdiği resimlerinden biri* alt yazılı bir tablo bulunmaktadır.

5; [1952]; 86-87; Resim; Esendal'ın çizdiği iki resim bulunmaktadır.

Ergüven, Nurettin; 6; [1952]; 7; Resim; *Açlık* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Ergüven, Nurettin; 6; [1952]; 26; Resim; Umran Nazif'in Nurettin Ergüven tarafından yapılmış bir resmi bulunmaktadır.

Mumcu, Hüseyin; 7; Ağustos 1952; 11; Resim; Hüseyin Mumcu'ya ait bir resim bulunmaktadır.

Mumcu, Hüseyin; 7; Ağustos 1952; 18; Resim; *Ellerinde Kelepçe* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

7; Ağustos 1952; 24-25; Fotoğraf; Sanatkârların garip halleri başlığı altında bazı yabancı aktör ve aktrislerin fotoğrafları sergilenmiştir.

Mumcu, Hüseyin; 7; Ağustos 1952; 47; Karikatür; Hüseyin Mumcu'nun çizdiği bir karikatür verilmiştir.

8; Eylül 1952; 26-27; Fotoğraf; Sanatkârların garip halleri başlığı altında bazı yabancı aktör ve aktrislerin fotoğrafları sergilenmiştir.

Parmakerli, Ali; 8; Eylül 1952; 30; Resim; Ali Parmakeli'ne ait bir resim bulunmaktadır.

Parmakerli, Ali; 8; Eylül 1952; 36; Resim; *Tekel* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Mumcu, Hüseyin; 8; Eylül 1952; 38; Karikatür; Salim Şengil'in karikatür haline getirilmiş portre resmi bulunmaktadır.

8; Eylül 1952; 44; Fotoğraf; *Sevda İksiri* ve *Ters Yüz* adlı tiyatro oyunlarının temsillerinden görüntüler bulunmaktadır.

Parmakerli, Ali; 9; Ekim 1952; 17; Resim; *Mezar Başında* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

9; Ekim 1952; 32-33; Fotoğraf; Devlet tiyatrolarında oynanan Sophokles'in *Elektra*'sından temsil görüntüleri verilmiştir.

9; Ekim 1952; 34-35; Fotoğraf; *Ters Yüz* adlı tiyatro oyununun temsilinden görüntüler bulunmaktadır.

Mumcu, Hüseyin; 10; Kasım 1952; 9; Resim; *Kuş Ve Çocuk* adlı şiirin temasına uygun bir resim bulunmaktadır.

10; Kasım 1952; 26; Fotoğraf; *Gölgeler piyesinin yazarı Ahmet Muhip Dranas ile Rejisör Mahir Canova* alt yazılı bir fotoğraftır.

10; Kasım 1952; 28-29; Fotoğraf; *Gölgeler* piyesinin temsilinden görüntüler bulunmaktadır.

10; Kasım 1952; 30; Fotoğraf; *Londra mzik akademisi müdürü Dr. E. Cundall ve Mithat Fenmen* alt yazılı bir fotoğraftır.

10; Kasım 1952; 31; Fotoğraf; Viyolonselci Nusret Kayar'ın bir fotoğrafı bulunmaktadır.

Ergüven, Nurettin; 11; Aralık 1952; 6; Resim; *Düşünce* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Parmakerli, Ali; 11; Aralık 1952; 11; Resim; *Hafız* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

11; Aralık 1952; 26; Fotoğraf; Fethi Kopuz'un bir fotoğrafı bulunmaktadır.

11; Aralık 1952; 32-34; Fotoğraf; Kenan Özbel'in 1951 Ekim ayında Beyoğlu Olgunlaşma Enstitüsü'nde açtığı sergiden görüntüler bulunmaktadır.

Ergüven, Nurettin; 11; Aralık 1952; 39; Resim; Nurettin Ergüven'e ait bir resim bulunmaktadır.

11; Aralık 1952; 40; Fotoğraf; Nevzat Üstün'ün fotoğrafı bulunmaktadır.

12; Ocak 1953; 11; Fotoğraf; Nezihe Meriç'in fotoğrafı bulunmaktadır.

Parmakerli, Ali; 12; Ocak 1953; 14; Resim; *Sahan Külbastı* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Ergüven, Nurettin; 12; Ocak 1953; 19; Resim; Nurettin Ergüven'e ait bir resim bulunmaktadır.

12; Ocak 1953; 24; Fotoğraf; *Amerikan Büyük Elçisi ve Bayan Mc Ghee Ankara'daki Amerikan elişleri sergisinde* alt yazılı bir fotoğraftır.

Parmakerli, Ali; 12; Ocak 1953; 30; Resim; *Allah'ın Bildiği* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Parmakerli, Ali; 13; Şubat 1953; 6; Resim; *Ömer Efendi Sokağı* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Parmakerli, Ali; 13; Şubat 1953; 19; Resim; *Batak* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

13; Şubat 1953; 26; Fotoğraf; Abraham Lincoln'un fotoğrafı bulunmaktadır.

14; Mart 1953; 11; Fotoğraf; Ömer Seyfettin'in bir fotoğrafı bulunmaktadır.

14; Mart 1953; 31; Resim; Selahattin Aldanır'ın portre resmi bulunmaktadır.

Atalay, Turgut; 16; Mayıs 1953; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

Abraş, Avni; 16; Mayıs 1953; 28; Tablo; Avni Arbaş'a ait bir tablo görüntülenmiştir.

Picasso, Pablo; 16; Mayıs 1953; 29; Tablo; Picasso'nun küçük tablolarından biridir.

Cassatt, Mary; 17; Haziran 1953; 14; Tablo; Mary Cassatt'a ait bir tablo görüntülenmiştir.

Karakaş, Fethi; 17; Haziran 1953; 30; Resim; Fethi Karakaş'a ait bir resim bulunmaktadır.

Karakaş, Fethi; 18; Temmuz 1953; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

18; Temmuz 1953; 22; Fotoğraf; Blaise Cendrass'ın fotoğrafı bulunmaktadır.

Cézanne; 18; Temmuz 1953; 32; Tablo; Cézanne'in bir tablosu bulunmaktadır.

Urallı, Salih; 18; Temmuz 1953; 33; Tablo; Salih Urallı'nın bir tablosu bulunmaktadır.

Kabakçığlu, Güngör; 19; Ağustos 1953; 7, 9, 11, 15, 16, 20, 23, 28, 29, 33, 41, 42, 45; Resim; Tarık Dursun'un *Evlere Şenlik* adlı uzun hikâyesinin konusuna uygun resimler bulunmaktadır.

19; Ağustos 1953; 26; Fotoğraf; André Breton'ın fotoğrafı bulunmaktadır.

20; Eylül 1953; 22; Fotoğraf; Suna Kan'ın fotoğrafı bulunmaktadır.

20; Eylül 1953; 23-25; Fotoğraf; Suna Kan ve İdil Biret'in konserlerinden görüntüler bulunmaktadır.

20; Eylül 1953; 34; Fotoğraf; *Derin Mavi Deniz'den bir sahne* alt yazılı bir fotoğraf bulunmaktadır.

20; Eylül 1953; 35; Fotoğraf; *Şemsiyeli Adam'dan bir sahne* alt yazılı bir fotoğraftır.

20; Eylül 1953; 37; Fotoğraf; *Fatih piyesinden bir sahne* alt yazılı bir fotoğraftır.

Mumcu, Hüseyin; 21; Ekim 1953; 2; Resim; Atatürk'ün Hüseyin Mumcu tarafından yapılmış bir resmi bulunmaktadır.

21; Ekim 1953; 12; Fotoğraf; William Faulkner'ın bir fotoğrafı bulunmaktadır.

22; Kasım 1953; 20-21; Fotoğraf; Yugoslav halk danslarını gösteren fotoğraflar bulunmaktadır.

22; Kasım 1953; 23-24; Fotoğraf; Yugoslav halk danslarını gösteren fotoğraflar bulunmaktadır.

22; Kasım 1953; 35; Fotoğraf; Eugene O'Neill'in fotoğrafı bulunmaktadır.

Selçuk, Turhan; 23; Aralık 1953; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

23; Aralık 1953; 6; Fotoğraf; Yaşar Kemal'in bir fotoğrafı bulunmaktadır.

Selçuk, Turhan; 23; Aralık 1953; 7, 10, 25, 29, 31, 33, 34, 35, 37; Resim; *Pis Hikâye*'nin konusuna uygun resimler bulunmaktadır.

23; Aralık 1953; 38; Fotoğraf; Viyolonselci Nusret Kaya'ın bir fotoğrafı bulunmaktadır.

Eloğlu, Metin; 24; Ocak 1954; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

Parmakerli, Ali; 24; Ocak 1954; 14; Resim; Uğursuz adlı hikâyenin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Darcan, Osman; 25; Şubat 1954; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

25; Şubat 1954; 22; Fotoğraf; *Suna Korad, Lucia'nın ikinci perdesinde* alt yazılı bir fotoğraftır.

Parmakerli, Ali; 26; Mart 1954; 25; Resim; *Akşamcı* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resimdir.

Balaban, İbrahim; 26; Mart 1954; 39; Resim; Ressam Balaban'a ait bir resim bulunmaktadır.

Eloğlu, Metin; 27; Nisan 1954; 15; Resim; *Dülger Balığı'nın Ölümü* adlı hikâyenin konusuna uygun bir resimdir.

Mumcu, Hüseyin; 28; Mayıs 1954; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

Parmakerli, Ali; 28; Mayıs 1954; 33; Resim; Koca Nail ve Necip adlı hikâyenin konusuna uygun bir resimdir

Parmakerli, Ali; 30; Temmuz 1954; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

30; Temmuz 1954; 28; Fotoğraf; Meydan tiyatrolarıyla ilgili bir fotoğraf bulunmaktadır.

Kabakçioğlu, Güngör; 31; Ağustos 1954; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

Kabakçioğlu, Güngör; 31; Ağustos 1954; 8, 12, 13, 16, 17, 25, 28, 32; Resim; Vüs'at O. Bener'in *Anlaşılmayan* adlı hikâyesi için hikâyenin konusuna göre resimler bulunmaktadır.

Parmakerli, Ali; 31; Ağustos 1954; 35; Resim; Erdoğan Tokmakçioğlu'nun *Hayri Kaptan* adlı hikâyesinin konusuna göre bir resim bulunmaktadır.

31; Ağustos 1954; 39; Fotoğraf; "William A. Smith ve Hasan Kaptan" notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

Smith, William A. ; 31; Ağustos 1954; 40; Tablo; William A. Smith'in Türk-Amerikan derneğinde açtığı sergisinden birkaç tablosu dergi sayfalarına taşınmıştır.

32-33; Eylül- Ekim 1954; 12; Fotoğraf; Ernest Hemingway'in fotoğrafları bulunmaktadır.

Parmakerli, Ali; 32-33; Eylül- Ekim 1954; 26; Resim; Attilâ İlhan'ın *Suna Su İçin Koşma* adlı şiiri için bir resim bulunmaktadır.

Parmakerli, Ali; 32-33; Eylül- Ekim 1954; 27; Resim; Selahattin Aldanır'ın *İlkokul* adlı şiiri için bir resim bulunmaktadır.

Parmakerli, Ali; 32-33; Eylül- Ekim 1954; 44; Resim; Orhan Kemal'in *Cıgaramın Dumanı* adlı hikâyesinin konusuna göre bir resim bulunmaktadır.

Kabakçioğlu, Güngör; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

Parmakerli, Ali; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 16; Resim; Selahattin Aldanır'ın *Hoşt* adlı şiiri için bir resim bulunmaktadır.

Parmakerli, Ali; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 17; Resim; Attilâ İlhan'ın *Birinci Cuma* adlı şiiri için bir resim bulunmaktadır.

Özelçi, Fikret; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 19; Karikatür; Sahte entelektüellerin yansıtıldığı bir karikatürdür.

Parmakerli, Ali; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 20; Resim; Orhan Duru'nun *Herhangi Bir Şey* adlı hikâyesinin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Bakır, M.; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 28; Resim; Çetin Altan'ın *Çaresiz* adlı şiiri için bir resim bulunmaktadır.

Akal, H.; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 39; Resim; Ercümen Behzat Lâv'ın *Mauva IV* şiiri için bir resim bulunmaktadır.

34-35; Kasım- Aralık 1954; 44; Fotoğraf; Ogden Nash'in bir fotoğrafı bulunmaktadır.

Gauguin, Paul; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 62; Tablo; Gauguin'in bir tablosu dergi sayfalarına taşınmıştır.

34-35; Kasım- Aralık 1954; 74; Fotoğraf; Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın Türkiye Edebiyatçılar Derneği'ne yaptığı ziyaret gününden bir fotoğraf bulunmaktadır.

34-35; Kasım- Aralık 1954; 77; Fotoğraf; Aktris Ethel Barrymore'un bir fotoğrafı bulunmaktadır.

Kingman, Dong; 34-35; Kasım- Aralık 1954; 87; Tablo; Dong Kingman'ın bir tablosu dergi sayfalarına taşınmıştır.

Parmakerli, Ali; 36; Ocak 1955; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

Özelçi, Fikret; 36; Ocak 1955; 18; Karikatür; Sahte entelektüellerin yansıtıldığı bir karikatürdür.

Özelçi, Fikret; 36; Ocak 1955; 23; Karikatür; Sahte entelektüellerin yansıtıldığı bir karikatürdür.

37-38; Şubat- Mart 1955; 8; Fotoğraf; Walt Whitman'ın bir fotoğrafı bulunmaktadır.

37-38; Şubat-Mart 1955; 15; Fotoğraf; Ernest Hemingway'in bir fotoğrafı bulunmaktadır.

37-38; Şubat-Mart 1955; 17; Fotoğraf; "Amerika'da bir dans okulundaki çalışma" notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

37-38; Şubat- Mart 1955; 28; Fotoğraf; "Vatan Severler piyesinden bir sahne" notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

37-38; Şubat- Mart 1955; 31; Fotoğraf; "Henry James'in *Masumlar –The Innocents*- piyesinden bir sahne" notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

37-38; Şubat-Mart 1955; 33; Fotoğraf; "Her bakımdan gelenekçi, bir açık hava tiyatro çalışması" notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

Grazia, Ted De ; 37-38; Şubat-Mart 1955; 56; Tablo; "Güneybatı Amerikalı Ted De Grazia'nın bir eseri" notuyla bir tablo dergi sayfalarına taşınmıştır.

37-38; Şubat-Mart 1955; 57; Tablo; "Güneybatı Amerikası'nda bir çocuk ressamın denemesi" notuyla bir tablo dergi sayfalarına taşınmıştır.

Messick, Ben; 37-38; Şubat-Mart 1955; 59; Tablo; "Amerikalı ressam Ben Messick'in *Sokak Çocuğu* adlı portresi" notuyla bir tablo dergi sayfalarına taşınmıştır.

Loloma, Ottelie ; 37-38; Şubat-Mart 1955; 60; Fotoğraf; "Amerika'da Alfred Üniversitesi öğrencilerinden Ottelie Loloma seramik denemesi" notuyla bir heykel görüntülenmiştir.

37-38; Şubat-Mart 1955; 61; Fotoğraf; "Güneybatı Amerikalı, Ted De Grazia'nın kendi yaptığı atölyesi" notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

37-38; Şubat-Mart 1955; 62; Fotoğraf; “Amerika’da Kızılhaç Teşkilatı üyelerinden bir genç kızın açık havada resim çalışması” notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

37-38; Şubat-Mart 1955; 64; Fotoğraf; “Amerika’da Alfred Üniversitesi öğrencilerinden birinin seramik denemesi” notuyla bir heykel görüntülenmiştir.

37-38; Şubat- Mart 1955; 92; Fotoğraf; “Philadelphia Senfonik Orkestrası şeflerinden Eugene Ormandy” notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

37-38; Şubat-Mart 1955; 93; Fotoğraf; “Amerika Metropolitan operasının bir konser öncesi durumu” notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

37-38; Şubat-Mart 1955; 94; Fotoğraf; “Amerikan Millî Sanat Galerisi’nde bir konser” notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

37-38; Şubat-Mart 1955; 95; Fotoğraf; “Amerika’da Milwsukee şehrinde Okullar Korosu” notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

Kabakçioğlu, Güngör; 39-40; Nisan- Mayıs 1955; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

Akal, H.; 39-40; Nisan-Mayıs 1955; 13; Resim; Ercümen Behzat Lâv’ın *Mau Mau* IX şiiri için bir resim bulunmaktadır.

Özelçi, Fikret; 39-40; Nisan-Mayıs 1955; 19; Karikatür; Sahte entelektüellerin yansıtıldığı bir karikatürdür.

Parmakerli, Ali; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

Parmakerli, Ali; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 13; Resim; Suat Taşer’in *Ak Kız* şiiri için bir resim bulunmaktadır.

Büyükbulut, Halim; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 15; Karikatür; Şair Mehmed Kemal’in bir karikatürü yapılmıştır.

Parmakerli, Ali; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 18; Resim; Hikmet Erhan Bener’in *Kapalı* adlı romanının konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Büyükbulut, Halim; 41-42; Haziran- Temmuz 1955; 24; Karikatür; Sanatı anlayabilmek ile ilgili bir karikatür bulunmaktadır.

Parmakerli, Ali; 43-44; Ağustos- Eylül 1955; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

Parmakerli, Ali; 43-44; Ağustos- Eylül 1955; 20; Resim; Turgut Uyar’ın *Ölümlü Yaşamaya Hergünkü Çağrı* adlı şiiri için bir resim bulunmaktadır.

Büyükbulut, Halim; 43-44; Ağustos-Eylül 1955; 29; Karikatür; Sanatı anlayabilmek ile ilgili bir karikatür bulunmaktadır.

45-46; Ekim- Kasım 1955; 19; Fotoğraf; “Mırç ve Yolcu Abbas, bin dokuz yüz bilmem kaç yılında Paris’te St-Martin Bluvârı’ndan Rebutique Meydanı’na yürüyorlar” notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

Bakır, M.; 45-46; Ekim- Kasım 1955; 25; Resim; Yazar Şükran Özkutlu'nun bir karikatürü yapılmıştır.

Parmakerli, Ali; 45-46; Ekim- Kasım 1955; 44; Resim; Seyfi Özgen'in *İlk* adlı hikâyesinin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Parmakerli, Ali; 47; Aralık 1955; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi; 47; Aralık 1955; 19; Fotoğraf; "Yurdumuzu tanıyalım, Ürgüp- Göreme" notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

Parmakerli, Ali; 48; Ocak 1956; 25; Resim; Erdoğan Tokmakçıoğlu'nun *Çocuğun Biri* adlı hikâyesinin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

48; Ocak 1956; 44-45; Fotoğraf; 1955 yılında yapılan batı sinema festivallerinden görüntüler bulunmaktadır.

Eren, Cemil; 49; Şubat 1956; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

50; Mart 1956; 1; Fotoğraf; Derginin bu sayısında Nurullah Ataç'ın fotoğrafı kapak resmi olarak kullanılmıştır.

Degas; 50; Mart 1956; 51; Tablo; Degas'ın bir tablosu dergi sayfalarına taşınmıştır.

Parmakerli, Ali; 51; Nisan 1956; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

51; Nisan 1956; 10; Fotoğraf; Oyuncu ve yazar Bumin Gaffar'ın bir fotoğrafı bulunmaktadır.

51; Nisan 1956; 46-47; Fotoğraf; Kukla ustası Vittorio Podrecca'nın gösterisinden sahneler görüntülenmiştir.

Otyam, Fikret; 51; Nisan 1956; 52; Resim; Aslan Ebiri'nin *Otobüste* adlı hikâyesinin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

Degas; 52; Mayıs 1956; 1; Tablo; Degas'ın bir tablosu bu sayının kapak resmi olarak kullanılmıştır.

52; Mayıs 1956; 23; Fotoğraf; "Cep tiyatrosunda bir oyun" notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

52; Mayıs 1956; 45; Fotoğraf; "Alicia Morkova Kuğu Gölü (Swan Lake) balesinde" notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

53; Haziran 1956; 1; Fotoğraf; Derginin bu sayısında Sunullah Arısoy'un fotoğrafı kapak resmi olarak kullanılmıştır.

Akal, Ayşe İ.; 53; Haziran 1956; 37; Resim; Erdal Öz'ün *Kara Ev* adlı hikâyesinin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

53; Haziran 1956; 39; Fotoğraf; "Şiir Gecesi Armağanı Georges Limbour'a verildi" notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

Akal, H.; 53; Haziran 1956; 57; Resim; Güner Sümer'in *Cinayet Var* adlı hikâyesinin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

53; Haziran 1956; 65; Fotoğraf; "Margot Fonteyn *Swan Lake*'de" notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

53; Haziran 1956; 68; Fotoğraf; “Robert Heplmann *Comus*’da” notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

Akal, Haşmet; 54; Temmuz 1956; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

Berk, İlhan; 54; Temmuz 1956; 10; Resim; İlhan Berk’e ait bir çizimdir.

Berk, İlhan; 54; Temmuz 1956; 13; Resim; Şairin kendi kaleminden çıkan bir portre resmi bulunmaktadır.

Akal, Ayşe İ.; 54; Temmuz 1956; 41; Resim; Mehmet Günfer Çelikman’ın *Vicdan Pazarı* adlı hikâyesinin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

55; Ağustos 1956; 1; Fotoğraf; Derginin bu sayısında Nurullah Ataç’ın fotoğrafı kapak resmi olarak kullanılmıştır.

55; Ağustos 1956; 10; Fotoğraf; Seyfi Özgen’in bir fotoğrafı bulunmaktadır.

55; Ağustos 1956; 55; Fotoğraf; Aslan Ebiri’nin fotoğrafı bulunmaktadır.

Akal, Haşmet; 56; Eylül 1956; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

Akal, Haşmet; 56; Eylül 1956; 51; Resim; Ece Ayhan’ın *Beyaz Rus Kadın* adlı şiiri için bir resim bulunmaktadır.

56; Eylül 1956; 74; Fotoğraf; Roberto Rossellini’nin bir fotoğrafı bulunmaktadır.

56; Eylül 1956; 75; Fotoğraf; “Ingrid Bergman ile Mario Vitale *Stromboli*’de” notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

56; Eylül 1956; 76; Fotoğraf; “Ingrid Bergman *Europa 51*’de” notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

56; Eylül 1956; 77; Fotoğraf; “Anna Magnani *Il Miracolo*’da” notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

56; Eylül 1956; 79; Fotoğraf; “Toto *Dov’è La Liberta*’da” notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

57-58; Ekim- Kasım 1956; 1; Fotoğraf; Derginin bu sayısında Cahit Sıtkı Tarancı’nın fotoğrafı kapak resmi olarak kullanılmıştır.

Eloğlu, Metin; 57-58; Ekim-Kasım 1956; 10; Resim; Metin Eloğlu’na ait bir çizimdir.

Akal, Haşmet; 57-58; Ekim-Kasım 1956; 18; Resim; Can Yücel’in *Üniversite* adlı şiiri için bir resim bulunmaktadır.

57-58; Ekim- Kasım 1956; 43; Fotoğraf; Ece Ayhan’ın bir fotoğrafı bulunmaktadır.

57-58; Ekim- Kasım 1956; 66; Fotoğraf; “Magnani İle Federico Fellini *Il Miracolon*’da” notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

Çetin, İzzet; 59; Aralık 1956; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

59; Aralık 1956; 14; Fotoğraf; Salvador Dali’nin bir fotoğrafı bulunmaktadır.

Eren, Cemil; 59; Aralık 1956; 17; Resim; Baha Galip Tunalıgil’in Belki Kurtulabilirsin adlı hikâyesinin konusuna uygun bir resim bulunmaktadır.

59; Aralık 1956; 51; Fotoğraf; Amerikan tarzı bir ev görüntülenmiştir.

59; Aralık 1956; 61; Fotoğraf; Yazar Sean O’Casey’in bir fotoğrafı bulunmaktadır.

60; Ocak 1957; 42; Fotoğraf; “Balerin Tanaquil LeClerc” notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

Rembrandt; 60; Ocak 1957; 43; Tablo; “Rembrandt’ın *Johannes Elison* ve *Bockenolle Elison* adlı iki portresi” notuyla tablolar dergi sayflarına taşınmıştır.

60; Ocak 1957; 72; Fotoğraf; Rejisör Ziya Metin’in fotoğrafı bulunmaktadır.

60; Ocak 1957; 74; Fotoğraf; Rejisör Sir Carol Reed’in fotoğrafı bulunmaktadır.

60; Ocak 1957; 76; Fotoğraf; “Erdal Kahraman *Namus Düşmanı* adlı filminde” notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

60; Ocak 1957; 77; Fotoğraf; “*Üçüncü Adam* filminden bir sahne; Joseph Cotten – Alida Valli” notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

Eloğlu, Metin; 61; Şubat 1957; 1; Resim; Derginin bu sayısının kapak resmidir.

Eloğlu, Metin; 61; Şubat 1957; 10; Resim; Metin Eloğlu’na ait bir çizim bulunmaktadır.

61; Şubat 1957; 51; Fotoğraf; Kemal Özer’in vir fotoğrafı bulunmaktadır.

62-63; Mart-Nisan 1957; 58; Fotoğraf; “Ünlü bir Amerikan korosu” notuyla bir fotoğraf bulunmaktadır.

64; Mayıs 1957; 1; Fotoğraf; Derginin bu sayısında Nezihe Meriç’in fotoğrafı kapak resmi olarak kullanılmıştır.

65; Haziran 1957; 1; Fotoğraf; Derginin bu sayısında Vüs’at O. Bener’in fotoğrafı kapak resmi olarak kullanılmıştır.

Akal, Haşmet; 65; Haziran 1957; 14; Resim; Vüs’at O. Bener’in *Kuş* adlı hikâyesinin konusuna göre bir resim bulunmaktadır.

65; Haziran 1957; 42; Fotoğraf; Yazar Emile Zola’nın bir fotoğrafı bulunmaktadır.

66; Temmuz 1957; 1; Fotoğraf; Derginin bu sayısında Suat Taşer’in fotoğrafı kapak resmi olarak kullanılmıştır.

66; Temmuz 1957; 66; Fotoğraf; Carl Orff’un bir fotoğrafı bulunmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM (Seçilmiş Metinler)

I. HİKÂYE SANATI VE SANATÇILIĞIYLA İLGİLİ YAZILAR

A. Samim Kocagöz, Küçük Hikâye Ve Roman

Her gün, gündelik gazetelerde, mecmualarda, aylık dergilerde ve sık sık toplu olarak kitap halinde rastladığımız Küçük Hikâye denilen edebî nev'in üzerinde birçok fikir yürütenler vardır. Fakat şimdiye kadar hikâye nev'i üzerinde söylenen sözler ve yapılan araştırmalar sadece, Küçük Hikâyenin doğuşu, yayılışı, kısaca, tarihçesinden ibaret kalmıştır. Bir de birçok kimseler, mütemadiyen hikâye ile roman arasındaki münasebetleri araştırmaya girişmişler, küçük hikâye, büyük hikâye, roman arasındaki farkı, sahifelerin sayısı ile ölçmeye, hudutlandırmaya uğraşmışlardır. Bu ölçüyle hareket edenler, hikâye muharriri ile roman muharriri arasındaki münasebetleri de aramaya girişmişler, sonunda ekseriyetle hikâyecinin romancıya nazaran, daha kısır, daha beceriksiz ve büyük meseleleri ihata edemeyen bir zavallı olduğu kararına varmak gibi gülünç neticeler ortaya atmışlardır.

Sık sık bazı tenkitler de görülür: Filan hikâyeci, artık romana geçmek, roman yazabilmek kabiliyetini göstermiştir! Bu gülünç sözlere cevap vermeden evvel, hikâye nev'inin diğer edebî neviler içindeki yerini tespit edelim:

Hikâye, vak'aları, meseleleri, insanı ve cemiyeti, gerek ifade ediş, gerekse ele alış bakımından romana çok benzer. Veyahut roman, bu sebeplerden dolayı hikâye nev'ine çok benzer. Aralarındaki fark, dikkat edilirse ne kemiyet ne de keyfiyet meselesidir. Sadece; vak'aların, meselelerin, insanların ve cemiyetin psikolojisi meselesidir. Ortaya atılacak vak'a, mesele, insan ve cemiyet, her şeyden evvel sanatkarın ölçüsüne

tâbidir. Sanatkâr bir vak'ayı, bir meseleyi, bir insan ve cemiyeti, okuyucunun önüne koymayı düşündüğü zaman bu hadiseyi – burada hadise sözünü vak'a, mesele, insan ve cemiyet manasında kısaca kullanıyorum- acaba hikâye olarak mı, yoksa roman olarak mı tertipleyeyim diye, hiçbir zaman düşünmez. Bu hadisenin içinde, kendinde daha doğrusu psikolojisinde hikâye veya roman olmak istidadı vardır. Eğer muvaffakiyetle yazılmışsa ne bir hikâyeyi niçin roman ne de bir romanı niçin hikâye olmamış diye düşünmek kimsenin hatırına gelmez.

Hadiselerin psikolojisi üzerinde biraz daha duralım: (Bir kadının yirmi dört saati) kocaman bir roman olabildiği gibi, bir insanın uzun ömrü, rüyaları, idealleri ve düşünceleri de küçük bir hikâye olabilir. Mesela; Nathaniel Hawthorne tarafından yazılan *The Great Stone Face* isimli hikâyede olduğu gibi, bu misalleri çoğaltabiliriz.

Yirminci asrın bence en büyük muharriri Maksim Gorki'yi beş yüze yakın hikâyeden sonra niçin roman yazmamış diye düşünmek, bilmem ne dereceye kadar doğrudur. Sonra Gorki'nin öyle yazıları vardır ki sahife itibariyle ölçmeye kalkılırsa tuhaf olur. Çünkü Gorki'nin iki yüz sahifeyi geçen hikâyeleri vardır. Bunun için böyle bir düşünceye lüzum yoktur. Eğer Gorki, bütün ömrünce beş yüz hikâye yerine roman yazmaya kalkışsaydı, beş yüz roman mı yazacaktı? Hayır! O zaman bize anlatmak istediklerini tamam söyleyemeyecekti; hadiselerin gördüğü çeşitli renklerini istediği gibi aksettiremeyecekti. Onun için işte burada karşımıza yine hadiselerin psikolojisi çıkıyor. Buna bir de pek tabi olarak muharririn psikolojisini de ilave etmek icap eder. Muharririn içinde bulunduğu ruh hali, karakteri, yetiştirme tarzı, yazacağı andaki zemin ve zamanın şartları ve psikolojisi yazısının üzerine tesir eder. Mesela, indî olarak şöyle bir fikir yürütebiliriz; Gorki, çok gezmiş, çok görmüş ve söyleyecek çok sözü olan bir yazıcıdır. Onun devrindeki Rusya'yı anlatmak; ancak bu çeşit yaşayan, gören ve hadiseleri değişik imkânlar içinde tertip edip anlatabilen bir muharririn işiydi... Başka bir

deyişle, muharrir, hadiselerin psikolojisiyle devrin, imkânların ve kendi psikolojisinin, elinde olmayarak biraz da esiridir.

Bunun içindir ki dünya edebiyatı bugüne kadar Gorki gibi insanı anlayan, seven ve ifade eden bir muharrir daha gösteremez. Onu, bu kıymetidir ki devrimizin ve gelecek devirlerin büyük sanatkârı yapmıştır.

Gerek yetişmesi, gerekse yazış tarzı bakımından az çok Gorki'ye benzeyen Amerikalı büyük yazarı Jack London'un da üzerinde duracak olursak yine hikâye ve roman diye eserlerini ayırmak hususunda müşkülât çekeriz. Onda da hadiselerin psikolojisi, onun da muharrir olarak psikolojisi ve yazdığı yazılar, bizim küçük hikâye ve roman hakkında ileri sürdüğümüz fikirleri teyit eder. Bu fikirleri daha toplu bir şekilde ifade etmeden evvel, Gorki ve London'la beraber Panayot Strati'den bahsetmek icap ediyor. Bu roman yazarının, münakaşa mevzu olan, hayatının son yıllarında düştüğü ümitsizlik, eserlerindeki bedbinlik kokusunu bir tarafa bırakacak olursak diyebiliriz ki yazıları basmakalıp ne roman ne de hikâye tarifine sığar.

Bütün bunlara karşılık, yine bütün hayatınca ancak iki üç roman yazmış ünlü yazarlar vardır ki bir devrin hadiselerini tespit etmek, aksettirmek bakımından büyük roller oynamışlardır. Mesela; *Stendhal* gibi.

Pek tabiidir ki, bir Stendhal, bir Anatole France, bir Dostoyevksi ile bir Gorki'yi, bir London'u, bir Çehov'u mukayese etmek manasız ve lüzumsuz olur.

Bir de hem hikâye hem roman yazan muharrirler göz önünde tutulursa görülür ki hadiselerin ortaya konması hususunda isteyerek veya istemeyerek bir de yazarın tercih meselesi çıkıyor demektir.

O halde Şimdi tarifimizi yapabiliriz: Kelimeleri vasıta edinerek ortaya konan sanat eseri, hadiselerin ve sanatkârın psikolojisine göre bazen hikâye bazen de roman olarak meydana çıkar.

Bu tarifi yaptıktan sonra artık roman ile hikâye, romancı ile hikâyeci arasında mukayeseler yapmanın, her ikisinin de hudutlarını çizmenin ne kadar yersiz ve manasız olduğu kendiliğinden meydana çıkar.

(Samim Kocagöz, “Küçük Hikâye Ve Roman”, SHD, Ocak 1948, C.1, S.6, s.75-79)

B. İlhan Tarus, Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: Türk Hikâyesi

Düz yazı sanatlarının roman diye, nuvel diye, hikâye diye çeşitlere ayrılması boşuna değildir. Nesir, ese, fıkra, tenkit, tiyatro nevileri bir yana; insan elinden çıkan kafa mahsulü meyvelerin hiç birinde, bu derece bünyeye, ruha, içe taalluk eder bir ayrıntıya rastlayamazsınız. Şiirde, müzikte ve plastik sanatlarda kalıp, şekil yönünden uydurulmuş, daima görünüşe ait tasnifler vardır; ama düz yazı sanatlarının lüzumlu, temelli tasnifine benzetilemez.

Hikâye başlı başına bir tasavvura, bir hududa, bir derinden şekillenmeye işarettir. Buna lüzumundan fazla kıymet verdiğime kızmayınız: Ben hatta bu tasnifin iyice bilinmemesinden veya kaale alınmamasından dolayı birçok şeyler kaybettiğimizin fikrindeyim. Halk bizi okumuyor, hikâyeden anlamıyor, hikâyeyi sevmiyor derken hikâyenin ne demek olduğunu ona iyice anlatamamış olmamızın tesirini düşünüyor muyuz? Bu memleketin kara kalabalığı, Osmanlı İmparatorluğu'ndan daha eski hikâyeleri okumaktadır. *Dede Korkut*'u demiyorum; fakat *Gül İle Sitemkâr*, *Elif İle Mahmut* ve *Arzu İle Kamber* bugünkü sanat ölçüleri ile birer hikâyeden başka bir şey değildirler. Bunların yeni dille yazılıp tazelenmesi gibi güzel bir fikri, vaktiyle hiçbir şey başarmamak üzere anasından doğmuş birkaç kişi ortaya atmış, işi kötü mecraya kaptırıp dejenere etmişlerdi. Fakat İstanbul'da Sahaflar çarşısı ve Beyazıt muhiti kitapçılarının her birinin her seferinde yirmişer bin, kırkar bin sayı bastırdıkları bu hikâyelerin bize vereceği iyi bir ders vardır. Bakın bu dersi ben nasıl aldım:

Türk halkı, içine hüznü aşk, hasret ve yoksulluk unsuru konmuş, bir kış gecesi boyunca okunup bitirilen hikâyeye alışıktır. İsteddiği şeyler, ona yakın, onunla iç içe yaşamış şeylerdir. İki veya üç saat sürmesi, bitirilip hikâyeden kalma bir duygu ile yatağa girilmesi lazımdır. Hikâyenin arasına küçük, canlı resimler koymalı, tabiat ve manzara tafsilatından kaçınılmalı, sadece insanla ve insanın derdiyle uğraşılmalıdır. Şiir unsuru yardımcı bir eleman olarak kullanılırsa hoşta gider. Çünkü Anadolu'da yirmi asırdan beri

aşk ve hasret dili, şiirdir. Fakat yalnız manzum mısralarla hikâye yazılamaz. Gerçi çok iyisi yazılırsa beklenmeyen bir başarı elde edilebilir (Süleyman Çelebi'nin *Mevlûd*'ü gibi), edilebilir ya, bu hem çetin hem de tehlikeli bir iştir. Çetindir: Bütün Osmanlı devrinde bir tek sanatçı bunu becerebilmiştir. Tehlikelidir: Çünkü minbere çıkan hikâyenin seyrek yaratılması emniyetli olur.

İçine hasret, sevgi ve hayat acısı katılan, küçük resimlerle süslenen ve bir gecenin oturma saatlerine sığdırılan hikâye, zannederim yirminci asrın hemşerisine yabancı değildir. Hatta bu şekil, tam modern şekildir desem uygun düşer.

Bu, tuhaf bir buluştur. İnanmazsanız bir sergiden bir *Elif İle Mahmut* hikâyesi alınız ve dişinizi sıkarak okuyunuz. Bu kitabın en aşağı yirmi bin tanesi (hem de Latin harfleriyle basılmışı) Anadolu'da kapışılmıştır. Bu hikâyenin enine, boyuna, resimlerine, kabına, konuşma ve karşılıklı tavır alma inceliklerine dikkat ediniz. Göreceksiniz ki bizim milletin, bizden beklediği, tam Amerikan usulü hikâyeciliktir. Bu garip müşahedeyi tiyatrodan da tekrarlamak imkânı yok değildir. Selçukîler'den çok evvel Anadolu'ya gelip yerleşmiş olan bir tiyatro janrı vardır ki hala köylerimizde yaşar. Hazırlıksız, metinsiz ve dekorsuz olarak oynanan bu tiyatro, Türkiye dışında orta oyununa, vesaireye dökülerek bayağılaşmış, sonra bu bozuk şekliyle tekrar yurdumuza girmiştir. Yerli Türk tiyatrosunda günün en canlı hadisesi, bir öncü tarafından ortaya atılır ve hazır bulunanların hepsi, bizzat oynayarak, toplu bir tiyatro heyeti teşkil ederler. Oyunun cereyan tarzını ve sonunda alacağı şekli evvelden kestirmek pek kolay değildir. Tıpkı hikâye gibi, bir gecenin oturma saatleri boyunca süren temsil, kendiliğinden bir noktada düğümlenir ve oyun da sona erer.

Bu şekli modernize etmeğe çalışan son asır tiyatro ustaları, başıbozuk dağılışı ve zamanın tekniğiyle halledilebilecek bozuluşları onararak yeni tiyatroyu kurmaya çalışmaktadırlar. Meyerhold'la arkadaşları Türkiye'ye gelip köylerde bu oluşu inceleselerdi, çok faydalanacaklardı. Buna şüphe yoktur.

Fakat tabi bu olmadı. Yeni tiyatroy, tecrübe ve çabalayışlarını başka diyarlarda yapıyor.

Türk yurttaşının hoşlandığı hikâye tarzı, mana ve şekliyle, tavır ve edasıyla, boyu ve bosuyla gözlerimizin önündedir. Modern hikâye de esasen budur.

(İlhan Tarus, “Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: Türk Hikâyesi”, SHD, Şubat 1948, C.2, S.7, s.89-91)

C. Fahri Erdinç, Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: Hikâyeciliğimiz

Rivayete göre, dünyada ele alınmamış konu ve söylenmedik laf yok. Hayat da etkileri bakımında değişmeyen bir tekrar ile akıp gidiyor. Duyan, düşünen ve söyleyen insanoğlu da iki ayaküzeri tutunarak yaşamaya çalışıyor.

Bu arada, benzerlerinden daha başka bir barometre hassasiyetiyle kafa işçileri dediğimiz sanatkârlar olayları aksettirmeye, onları ömürlü bir hale getirmeye çalışıyorlar. Topluluk adına, sanat adına, pir aşkına deyip eser veriyorlar. Onları bu işle görevlendiren olmamakla beraber, topluluğa hitap eden sanatkâr, notunu gene topluluktan alıyor. Sanatkâr bu hayat mektebinde, gönüllü talebe veya fahrî öğretmen durumunda...

Tabiat açık ve cömert... İnsanların manevî beraberliği de ortada yaşamaya dair bir sır bırakmamış. Birbirini bütünleyen, tabiat ve insan varlığı, dolana dolana öyle bir örgü ve nesiç meydana getirmiş ki bu bereketli malzeme, sanatkâr için “İcat” dediğimiz külfeti de ortadan kaldırmış. İş, bu örgüden en güzel, en sağlam parçayı almaya veya bu parçaları birleştirerek eser diye ortaya koymaya kalıyor. Buradan da sanatkârın sunuşu ve şahsiyeti doğuyor.

Her yiğidin bir yoğurt yemesi, olacağı tabiidir. Fakat eğer ağızımıza yüzümüze bulaştırmak istemiyorsak yoğurdun mutlaka kaşıkla yenmesi lazım geldiği de şüphesizdir. İşte bu günün sanatkâr çoğunluğu artık bu kaşıktan şaşmıyor, realist bir görüş ve metotla çalışıyor. Hele hikâyeci, yaratmak istediği, şifayı yahut da kısaca “kıssadan hisseyi”, bir eczacı hüneriyle komprime haline getirmek gayretinde... Eserini, reçetesiz bir müstahzar gibi, müşterek kaderimizle başı ağrıyana da ağrımayanana da sunuyor.

Kanaatimce, bizi ölümsüz veya ömürlü sanat eserine götürecek en kestirme yol da bu: Madem ki bu günü bütün kıymet hükümleriyle yarına bildirmek, eli kalem tutanların ödevidir. O halde bu ihbarı veresiye bir mektupla baştan savmak değil, kıymetli ve taahhütlü olarak postalamak lazım.

Ancak, hikâyecinin mümkün mertebe hikâyesine gölge etmeden çalışması taraftarıyım. Hikâyelerinde kendisini aradan çekemeyen, hele her çizdiği karakterin içine saklanarak onların dilinden hep kendisi konuşan hikâyeci, sadece kendisiyle ilgili olanlara hitap edebilir. Bir de hikâyenin akışını ansızın durdurarak araya girenler “size şunu da anlatayım...” “Şimdi söyleyeceklerim sizi hayrete düşürmesin...”, “Artık hikâyemizin sonuna geliyoruz...” gibi sözlerle spikerlik edenler var ki onlar adeta pişmiş aşı soğuk su katıyorlar. Bu sunuş hataları, her şeyden evvel işi tabilikten uzaklaştırıyor. Dahası var; bazıları da hikâyede fırsat düştükçe “...Bendeniz Paris’teyken...” diye konuşuyor ve merhum Ahmet Mithat Efendi üslubu ile bir şeyler öğretmek sevdasına düşüyorlar. Bence bu iki atımlık barut sahipleri eğer ortak meselelere giremiyorlarsa kısaca hatıratlarını yazıp oradan çekilseler, çok daha iyi olur.

Hikâyeciliğimizin mâzisi meydanda. Kendi devirlerinin görüşlerine saygı duyduğumuz üstadlar yok değil. Fakat çoğu birbirine benziyor. Anlıyoruz ki bir zaman sadece akıl hocalarını okumuşuz. Bir zaman, bir yaprağın düşmesiyle incinenlerin iç depremlerine inanmışız. Bir zaman da kalem ustalarının ne demek istediklerini anlamak için kafa yormuşuz. Hepsi evvela dekoru çizmiş, şahısları ve konuyu takdim etmiş, düğümlemiş, nihayet okkalı bir finalle çözmüş, hükmünü vermiş veya “Ötesini siz düşünün...” demiş. Netice? Evet netice, bir kadın kötü kişi olmuş, filanca veremden ölmüş, bu dünya etme bulma dünyasıymış yahut da aşk unutulmazmış. Ayrıca alâimsemadaki renkler gibi kaynaşması lazım gelen, hikâye unsurları arasında da, keskin renk ve sınır çizgileri...

Artık bugünkü nesil, bugünün hikâyecisi, onların en son söylediği ile söze başlıyor. O hikâyeleri bitiren gök gürültüsü, belki bugünkü hikâyenin ilk cümlesindedir. Yani onların sustukları yerden alıp konuşuyoruz; sebeplerden ziyade, neticeler üzerindeyiz. Hülâsa, onlar sanatın altın kafesine girdiklerini zannederek “Ah vatan...” diyorlar; biz de dikenli bir çalının üzerinde olduğumuzu bilerek “Ah vatan...” diyoruz. Aradaki en açık fark bu.

“Marifet iltifata tâbidir.” kaydına göre, bu iltifatı görmesek dahi hikâyenin de hayalden çok gerçekten kuvvet alması gereken insancı bir sanat çeşidi olduğuna inanmışız. Eserlerimizde ekseriya karamsar görünen hava realiteye, sadakatimize ve samimiyetimize bağışlanmalıdır. Kaldı ki sanatkâr hassastır ve belki bu bakımdan hastadır. Hem kahkahaları kim olsa paylaşır. Bu günün sanatkârı “Kızılcık şerbeti” yalanına inanmıyor ve harabeleri güllük gülistanlık gösterme gayretine de sanat demiyor.

(Fahri Erdinç, “Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: Hikâyeciliğimiz”, SHD, Mart 1948, C.2, S.8, s.75-78)

Ç. Şahap Sıtkı İlder, Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: Hikâye Sanatı

Hikâye sanatı, bir vak'ayı, bir ruh haletini, canlı ile alakalı duruşları yazmak sanatıdır. Demek hikâyeci, cansız, ruhsuz tabiatla uğraşmayacaktır. İçinde insan olan tabiattan, şehir tabiattan bahsedecektir. Fikrimizi biraz açalım; hikâye konusunun parkta geçtiğini düşünelim. Sıraları, ağaçları, tarhları, havuzlarıyla park, hikâyede kahramanın ya da kahramanların, ister istemez, o andaki ruh haletlerine, vak'anın geçişine tesir edecektir. Sırada diz dize oturan iki sevgilinin sükûtunu, yanı başlarında öten bir kuş çözüverir. Yahut birtakım hatıraların anılmasına vesile olur. Vak'a bir ormanda geçiyorsa orman hışıltısının, gece geçiyorsa karanlığın şüphesiz yardımı dokunacaktır. Bir caddede yürüyen hikâye kahramanı, yanı başından geçip kendisine bilerek yahut bilmeyerek dirsek vuran bir başkasıyla alakalanacaktır. Bir bekâr odasını anlatan yazar, bekâr eşyasından bahsedecektir. Çünkü bu bekâr eşyası kahramanın hayatına girmiştir. Ama hikâyeci, tabiatı düpedüz tasvir yoluyla hikâyesine sokmayacaktır. Tabiat bir süs unsuru olmamalıdır. Hikâyeci için kaçınılmaz bir hal aldığı anda başvuracaktır.

Hikâye kupkuru anlatılmalıdır. Başka bir sanatın ruhundan, şiirinden faydalanmamalıdır. Şiir, çok kere hikâyeyi hissî zaafırlara sürükler. Resim, hakikatten uzaklaştırır: "Şiir gibi hikâye" dediği çok duyulmuştur. Bu söz kadar hikâyenin aleyhinde söz söylenemez. Eda, söyleyiş tarzı başka şeydir, şiir unsuru başka.

İnşa hikâye sanatının esas şartıdır. Ne söylenecekse o söylenmelidir, usta hikâyeci hikâyesinin nerede başlayıp nerede bitireceğini bilir. Ne fazla, ne eksik söyleyecek, her şeyi kararında bırakacaktır. Hikâyenin en büyük düşmanı sunîliktir. Sunîlik hikâyeyi hikâye olmaktan çıkarır. Hikâyemi ille bir facia ile bitireyim demek yahut beklenmedik neticelerle okuyucuyu şaşırtmaya kalkmak beyhudedir. Okuyucu daha hikâyenin başında iken aşağı

yukarı nasıl biteceğini kestirmelidir. Okuyucuya bir seziş payı bırakılmalıdır. Bazen (her zaman değil) umulmadık neticeler okuyucunun dudak bükmesine: “Böyle mi olmalıydı?” demesine sebep olur.

Hikâyede vaka unsuru olmalı mı olmamalı mıdır? Bu soru, çok sorulmuş, bir türlü cevap alamamıştır, alınamaz da ondan. Çehov’u okuyan adam bu sorunun manasızlığını hemencecik anlayıverir. Gerçi hikâyeye demek bir vak’anın anlatılışı demektir. Ama vak’asız hikâyeye olmaz mı? Pirandello, bulvar kahvelerinden birinde oturuyordum diyor, karşımdaki apartmanın üst katından hizmetçi bir ipi ucuna bağladığı sepeti aşağı sarkıtmıştı. Seyyar satıcıdan sebze alacaktı. Bu hareketi beni uzun uzun meşgul etti. Beş perdelik bir piyes yazdım. Jules Romain: Bir salonda idim diyor, büyük bir aynalı dolabın yanında ayakta bir adam duruyordu. Elinde bir deste anahtar vardı. Bu adam o anda bana bir facia kahramanı gibi göründü. Üç gün sonra, o devirde epeyce tutulan piyeslerimden birini yazmaya koyuldum. Bu iki duruş, Pirandello’ya da Jules Romain’s’e de birer piyes kazandırmış. Oysaki hikâyeci piyes yazmayacak, apartmanın üst katından sepet sarkıtan kadını, seyyar satıcıyı, aynalı dolabın yanında durup elinde bir deste anahtar tutan adamı anlatacaktır, aslına bakarsanız, bütün bunlar da birer vak’adır. Ama hikâyesiz vak’adır.

Bir vak’a ne zaman hikâyedir, ne zaman değildir, bunu kestirmek oldukça güçtür. Pek çok vak’a vardır ki içinde hikâyeye unsuru yoktur. Günlük, alelade hayata mâl olmuştur. Bir hikâyeyi taşıracak konular da vardır. Muvaffak hikâyeci, seçtiği konunun zenginliğiyle övünmez. Belki canlılığı, hareketli oluşuyla övünür, ona dikkat eder.

Hikâyeci kahramanlarının hayatlarından uzun uzun bahsedemez. Belli anlardaki ruh haletlerine dokunur. Soğuk bir kış gecesinden gözlerini gökyüzüne kaldıran bir serserinin, bir kumarbazın, zenginin, fakirin, âşık bir genç kızın o andaki duygusuyla, düşüncesiyle alakalıdır. Ondan önceki, ondan sonraki anlar umurunda değildir. İnceden inceye tahlil edecekse bile o

anın tahlilini yapacaktır. Hikâyeci keskin çizgiler kullanır. Karakterlerin bol, anlatılan şeylerin çeşitli oluşu, hikâyeyi üstün kılan vasıflardır.

Müşahedelerin, hikâyeye gerçek hayat tabloları kazandırması bakımından çok faydası vardır. Gerçek ton, hikâyenin nazım unsurudur, ama bu da yetmez. Gülen bir adamın gülüşünü, öksüren birinin öksürüşünü bir illete bağlamalıdır. Sadece bunu tespit etmekle yetinmek sanat adamını bir fotoğrafçı haline sokar.

Hikâyeciliğimiz, son yıllarda bir hayli gelişti diyorlar, doğrudur belki. Ben henüz mesela Çehov ayarında hikâyeci yetiştirdiğimizi sanmıyorum.

Hikâyeyi, yalnız hikâye anlatmak sanatı diye kabul edenlere hak vermekle beraber teknik ustalığın yetmeyeceğine de inanıyorum.

(Şahap Sıtkı İlter, “Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: Hikâye Sanatı”, SHD, Nisan-Mayıs 1948, C.2, S.9-10, s.75-78)

D. Sabri Soran, Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: Hikâye Ve Hikâyeci

Meselesiz edebiyatın, daha toplu bir ifade ile davasız sanatın pabucu dama atılmıştır. Bununla sanatta halk yığınlarına doğru bir akış ve yayılma başlamış oluyor. Sanatkâr artık kendi benliğinin değil, yığınların malıdır; onun hayatı yığınların hayatına karışmıştır. Bunun tabîî bir neticesi olarak meseleli edebiyat, davalı sanat ortaya çıkıyor ki bu devrimizin hâkim fikirleri ve dünyanın gidişi ile muvazi bir istikamet takip etmektedir.

Bugün, müspet düşünce sistemine sahip bir kimse, herhangi bir eser hakkında hüküm vermek istediği zaman, her şeyden evvel şu nokta üzerinde durmak lüzumunu duyar: Bu eser insanlara faydalı bir şey söyleyebiliyor mu? Buna verilecek cevap -bugünün kıymet ölçülerine göre- eserin, dolayısıyla sanatkârın değerini veya değersizliğini açığa vurur.

Faydalı bir şey söylemek... İşte “meseleli edebiyatın” gayesi... Ama bunu yaparken “edebiyat”ın, yani sanatın kendisine has ve “güzel!”lik esasına dayanan hususiyetlerini göz önünden uzak tutmamak lazım. Burada yolumuzu o ezeli sanat ve cemiyet münakaşasına götürmeyeceğiz.

Mesele dava nedir? Kendisini halk yığınlarının ortasında bulan ve yığınların hayatını yaşayan sanatkâr için bu sual fazladır. “Mesele”ler kendiliğinden, hiçbir zorluğa ve suale maruz kalmadan ortaya çıkar ve bir tek arzu etrafında birleşir: Dünyadaki huzursuzluğu kaldırarak insanların rahat nefes alabilme imkânlarını sağlamak. Dünyadaki huzursuzluğun başlıca âmili “siyaset”tir. Bu yüzden sanatkârın siyasî bir karakter taşımasını gayet tabîî karşılamalıyız. Bundan, sanatın bir siyaset uğruna harcadığı manasını çıkaranlara ve bunu bir koz olarak kullanmaya çalışanlara karşı sadece büyük Gorki’yi öne sürmek kâfi derecede, hatta lüzumunda fazla susturucu bir cevap teşkil eder.

Sanat hakkındaki bu umumî mütalâalardan sonra mevzuumuzla doğrudan doğruya alakalı bulunan hikâyenin ve hikâyecinin yeri ve hüviyeti daha iyi anlaşılır sanıyorum. Bence hikâyeci ile ressam ve şair arasında her birisini ayrı ayrı ele alıp tetkik edecek kadar mühim ayrılıklar yoktur. Bu ayrılık bir ifade şeklinden öteye geçemez; yani demek istiyorum ki bir hikâyecinin yaptığını bir şair, bir şairin yaptığını ise bir ressam yapabilir. Yapabilir ama her birinin yaptığında ifade şekli ile değişen ayrı hususiyetler vardır. Bunlar o sanat eserine -resme, şiire, hikâyeye- insanda değişik alakalar uyandıran, birbirinden farklı, çekici renkler verir. Bunun içindir ki şiir kadar hikâye ve hikâye kadar resmin de sanat çerçevesi içinde birbirine eşit kıymetleri vardır. Romanı ayrıca zikretmiyorum; çünkü roman bence, büyük bir hikâyeden başka bir şey değildir.

Sanatı bir bütün olarak kabul edersek şu neticeyi çıkarabiliriz: Şiir, hikâye, resim birbirlerini tamamlayan, birbirlerine yardımcı parçalardır; bu parçaların birbirlerine karşılıklı tesirleri dokunur. Bunun içindir ki şairler, hikâyeciler, ressamlar ekseriya ve imkân buldukça işbirliği yaparak müşterek bir saha üzerinde çalışırlar. Realist nesil bu çalışmaya parlak, canlı örnekler vermiştir.

Diğerlerini bırakarak sadece hikâye ve hikâyeciyi ele alalım:

Burada küçük bir hatıramdan bahsedeceğim. İstanbul'dan bir hayli uzak bulunan bir yerde acemi er talimini yaparken on beş günden on beş güne izinli olarak İstanbul'a gelirdik. Bazen izin müddetini bir veya iki gün geçiriyorduk. O zaman bölüğümüzün komutanı yüzbaşı, bizi karşısına sıralayıp elindeki kırbacı sallayarak sorguya çekerti. Verdiğimiz cevaplar aşağı yukarı birbirine benziyordu: "Otobüsü kaçırdım", "arabanın tekerleği kırıldı", "annem hastalandı" gibi... O, bunları ağzımıza tıkarcasına sert bir sesle: "hikâye hep hikâye!" diye bağırırdı. Bununla "yalan, yalan" demek istiyordu. Yani, hikâyenin hep yalandan ibaret, uydurma bir şey olduğunu sanıyordu.

Yalnız o değil, birçok kimseler hikâyenin uydurma bir şey olduğunu sanır. Şüphesiz hikâyede uydurma da bulunur ve çok zaman baştanbaşa uydurmadır; ama bu uydurma ile ninelerimizin küçükken bize söylediği masallardaki uydurma arasında dağlar kadar fark vardır. Evvela bu uydurma, daha açıkçası yalan, hikâyeciye hiçbir zaman realiteden uzaklaştıramaz. Tanıdığımız kahramanların hepsi her zaman ve her yerde bulunması mümkün olan insanlardır ve onların yaşadıkları iyi veya kötü hayat, içinde yaşadığımız hayatın dışında değildir. Bu yüzden bu yalana inanmamazlık edemeyiz ve bu işi yapan adama, hikâyeciye yalancı demek aklımıza bile gelmez. Eğer bu yalanlar olmasaydı hikâyeciye alelâde bir mahkeme- zabıta muhabirinden ayırmak çok güç olurdu. Kısacası, bugünkü hikâye sanatı, birtakım gerçek yalanlar üzerine kurulmuştur. Gerçek yalanlar ilk bakışta biraz tuhaf geliyor ama aldırmayalım; bununla realizmin ta göbeğine kadar gidebiliriz.

Çok zaman, hikâyecinin hikâyesi içinde ve kahramanları ile birlikte yaşadığını görüyoruz. Bir arkadaş bunun aleyhinde bir tavır alır gibi hikâyecini hikâyeleri arkasında bulunmasını, hikâyelerine karışmasını doğru bulmuyor. Bu kanaate iştirak edemeyeceğim. Çünkü gerek hikâyeci gerekse hikâyecinin kahramanları aynı hayatın içindedirler ve hikâyeci, kendi konuşmadığı zamanlar kahramanlarını konuşturabilir; hatta kahramanları, hikâyeciye meydan bırakmadan, onun namına konuşabilirler. Bu hususta hikâyeciye kayıt ve şart altında tutamayız. Nihayet bu da şahsiyetle ilgili bir meseledir. Yeter ki realizme aykırı bir cephe almasın ve bize, insanlara beklediğimiz şeyleri verebilsin. Bu şeylerin ne olduğu yazımızın baş taraflarından kolayca çıkarabilir.

Bence hikâye ile alakalı ve hikâyecinin şahsiyetine bağlı teknik ve üslup gibi umumî ve herkesçe biline hususlardan ziyade üzerine ehemmiyetle durulması gereken nokta şudur:

Bugün için neşriyat imkânları çok daralmış bir vaziyettedir. Şahsen bu darlığın boğucu havasını bütün ağırlığı ile duymaktayım. Bu yüzden asıl ehemmiyet verdiğim hikâyelerimi neşredemiyorum.

Bir arkadaş da askerliğe ait yazdığı bir roman vesilesiyle bu vaziyetten yana yakıla şikâyet etmişti. Dert umumîdir ve memleket çapındadır. Sebeplerini araştırarak olursak sonunda yine bir “siyaset”le karşılaşırız.

-Evet, her yerde siyaset... Sonra bir sanatkârın, dolayısıyla bir hikâyecinin siyasî olması çok görülüyor.

Buna rağmen hikâyeciliğimiz, ümitli ve canlılık içinde, gün geçtikçe daha olgun inkişaf lar kaydetmektedir. Bir zamanlar şiire karşı gösterilen yakın ve sıcak alakanın hikâyede kök salmasından sanatın ve sanat vasıtasıyla memleketin kazancı büyük olacaktır.

(Sabri Soran, “Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: Hikâye Ve Hikâyeci”, Haziran-Temmuz 1948, C.2, S.11-12, s.73-77)

E. Oktay Akbal, Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: Kendime Ve Hikâyelerime Dair

Benim hayatım umumiyet itibariyle hadisesiz, gürültüsüz, renksiz; büyük bir şehirde oturan orta sınıfa mensup herhangi bir aile çocuğununki gibi geçti. Çocukluğumu ve gençliğimin ilk yıllarını büyük şehrin en zengin ve en fakir semtlerinde yaşadım. Bütün bu semtleri dolduran insanları az çok yakından gördüm, tanıdım diyebilirim. Ama ben daha çok fakir mahallelerde, alın teriyle yaşayan, mütevazı insanlar arasında bulundum. Daha çok onlarla dostluk ve arkadaşlık ettim. Başımdan öyle eşsiz maceralar, korkunç hadiseler geçmedi. Duyan, gören, hisseden bir insan olarak şehrimin hayatını, insanların kendime göre inceledim, anlamaya çalıştım. Ta çocukluğumdan beri karşılaştığım her insan, bir defa gördüğüm, bir selamını aldığım dost yabancı her kişi benim ilgimi çekti. Her birini hallerinden, bakışlarından, adım atışlarından, yüzlerindeki çizgilerinden tanımaya, hayat maceralarını hayalimde yaşatmaya çalıştım. Dünyayı ve insanları anlamaya gayret eder, bu dış âlemin benim çocuk dünyamdaki tesirlerini, hassasiyetim üzerindeki ağırlığını duyardım. İşte beni hikâye yazmaya sevkeden başlıca tesirler bunlar olmuştur diyebilirim.

Benim de hikâye ve romanda yapmak istediğim bir şeyler var. Bunlar olmasa ne diye yazı yazmalı! Bugün benim yazdıklarımı, yazacaklarımı, yazmayı düşündüklerimi başka biri yapmış olsa kalemi herhalde elime almazdım.

Hikâyede yapmak istediğim şeyi, hikâyelerime ilgi göstererek okuyanlar az çok anlamış olacaktırlar sanırım. Ben büyük şehri, insanını, hayatını birtakım kendine has özellikleri ve gariplikleriyle şehrin atmosferini, içinde yaşayan bana yakın olan insanların sıkıntılarını keder ve sevinçlerini, onların iç dünyalarına geçirmekte olduğumuz buhranlı yılların yaptığı tesiri, cemiyetimizin bugünkü manzarasını; kısaca yaşadığımız devri, bütün özellikleri, renkleriyle vermek istiyorum. Belki birçok hikâyeci ve romancı da

aynen bu sözleri söyleyecektir. Ama her sanatçı bunu kendine has bir görüşle yapar. Kimi daha şiddetli, kimi daha sert, kimi daha yumuşak, kimi daha tesirli...

Hikâyelerimi yazmadan üzerlerinde günlerce, haftalarca düşündüklerim olur. Yazarken ise her cümlesi kâğıda geçerken içimde bir şeyin koptuğunu hissederim. Aklına her geleni yan yana sıralayıp, vak'aları birbirine bağlayıverip hikâyeyi sona erdirmek kolay bir iş. Bir cümleyi defalarca değiştirdiğim olur. Hikâyelerimin mevzuları hiçbir zaman tesadüfî ve ilhama bağlı şeyler değildir. Hikâyeme layık gördüğüm bir olay, bir insan, bir hatıra uzun zaman benimle beraber yaşamıştır.

Sonra bahis konusu etmek istediğim bir şey var. Bunu ne yazık ki birçok sanatçı arkadaşlarda da görerek üzüldüm. Bir sanat eserini, yani bir şiiri, bir hikâyeyi hatta bir resmi içinde birtakım şiddetli olaylar, kuvvetli karakterler, karışık entrikalar olması nispetinde beğeniyorlar. Onlarca çizgilerin koyu renklerle çizilmiş olması, olayların kuvvetli, tesir edici bulunması lazımdır. Bir sanat eserini konusunun kuvveti ve şiddeti ile ölçenlere şaşıyorum doğrusu. Tecrübesiz bir okuyucu, kara kurt gibi yazarları okuyan bir biçare bu türlü düşüncelere saplanabilir, ama sanatla uğraşan bir aydın...

Bir de benim hikâyelerimi gerçeğe aykırı, hayalî şeyler diye gösterenler var. Bunlar da büyük şehrin karakteristik özelliklerini çizdiğim hikâyelerime tutuluyorlar. *Mahmut Beyin Gazetesi*, *Dondurmalı Sinema* gibi... Oysaki benim bütün hikâyelerim, hepsi, tamamen gerçekten birer parçadır. Tek bir hikâyem yoktur ki konusu ve insanları uydurma olsun. Hepsi de aramızda yaşamış ve yaşamakta olan, bizim gibi insanlardır. Kendilerine benzemeyen hikâyecileri realist olmamakla itham eden bazı baylar, realizmin ne olduğunu bilmiyorlar. Saf kalplere tesir eden, mübalağa sanatıyla şişirilmiş melodramvari konuları hikâyelerine, şiirlerine, eserlerine sokanlar bilmeyerek realizmi rezil ediyorlar.

Önemli olan o veya bu değil; önemli olan yaşadığımız bu memleketin, içinde bulunduğumuz bu buhranlı devrin, günden güne, bu sarsıntılı dünya üstünde ne yapacağını şaşırان insanların hikâyesini, romanını, şiirini yazmak, gelecek nesillere bırakmaktır. Ben böyle düşünüyorum.

(Oktay Akbal, “Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler: Kendime Ve Hikâyelerime Dair, [1948], C.2, S.13-14, s.81-83)

F. Ceyhun Âtuf Kansu, Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler

Sevgili Dostum;

Seçilmiş Hikâyeler'i alıyorum; bütün hikâyelerini ilgiyle sevgiyle okuyorum. Bu kitaplar yoluyla Türk hikâyeciliğine yaptığın hizmet, unutulmayacak bir himettir. Hele, gazete hikâyeciliğinden, -dekolte hikâyelerden- adaptasyon kokan aşk hikâyelerinden kaçıp bu dergiyi, yalnız yerli hikâyelerle beslemen ve gerçek, edebî hikâyeyi yayınlaman, Türk hikâye sanatının gelişme ve yayılmasında büyük etkileri olan hizmetlerdir. Küçük hikâye bir milletin soluk alışması, kalp atışı gibi bir şeydir; bütün milletler gerçek edebiyatlarını ancak küçük hikâye üzerine kurmuşlardır. Küçük hikâye; her şeyi, şiiri, dramı, hayatı ve manzaraları birleştiren, onda kesifleştirilmiş bir genişlik ve genişlemeye, açılmaya uygun bir kesiflik vardır. Küçük hikâyeden, evet, bugünün Türk küçük hikâyesinden gerçek Türk romanına ve böylece hayatın ve milletin gıdası olan sağlam bir edebiyata geçilecektir.

Son, 11-12nci sayıda çok güzel iki hikâye okudum. Fahri Erdinç'in *Resmigeçid*'i ile Şahap Sıtkı'nın *Posta Seyyarı*... Bu iki hikâye, içlerindeki büyük tohumlarla dünya ölçüsündeki Türk hikâyesinin müjdelerini saklıyorlar. Bu iki hikâye, gerek konu, gerek renk ve gerek dil bakımından tam anlamıyla millî ve böyle olunca da gerçek, gerçek olunca da beşerî, yani bir dünya hikâyesi. Hele *Posta Seyyarı*'nda çoktan beri beklediğim küçük hikâyeyi, bütün rengiyle, kokusuyla ve insanıyla memleketimi buldum. Uydurulmamış, hayalle işlenmemiş tam tiptir, bu *Posta Seyyarı*... Ve bir küçük hikâye içinde bu kadar güzel işlenebilir.

Sana gerek hikâyecilikte gerek Türk hikâyesini yaymakta başarılar diler, millî edebiyata yaptığın bu hizmet için seni kutlarım, kardeşim; gözlerinden öperim.

(Ceyhun Âtuf Kansu, "Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler", 1949, C.3, S.18-19, s.72-73)

G. Salim Şengil, Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler

(Salim Şengil'in Ankara Radyosu'nun hikâye saatinde yaptığı bir konuşmasını aşağıya kısaltarak alıyoruz.)

Evet, bazı insanlar: “Bana hikâye okuma!” yahut da “Bırak canım masal anlatmayı...” diyerek birbirlerine takılırlar. Bu misalde, hikâyenin insanı oyalayan, avutan, boş vaktini öldüren manasında alındığı görülüyorsa da bugünkü durumuyla “Küçük hikâye” bir milletin dünü, bugünü ve yarını ile ilgili olduğu gibi o milletin hayatı ve ilelebet yaşamasıyla da iyiden iyiye bağlıdır.

Bunu böylece kaydettikten sonra peşin olarak söyleyebiliriz ki yukarıdan belirtilen şekilde anlayanların düşünceleriyle, hikâye ve masalla bizim de ilgimiz yoktur ve hiçbir zaman da olmayacaktır.

İnsan zekâ ve kudretinin, bir uçağa saatte 2000 kilometre hız yaptırdığı, bir atom bombasının şehirleri ve milyonlarca insanları, bir hamlede ölümün pençesine bıraktığı, kısaca sürat asrında, hiç şüphesiz ki değişen hayat şartlarıyla birlikte her şey bu hareket noktasına göre ayarlanmak zorundadır.

Biz, konumuzun esasını teşkil eden edebiyat ve bunun bir bölümü bulunan “Küçük hikâye” yönünden işi incelersek bugün artık insanların eskisi gibi hayal mahsulü ve muhayyilenin türlü cambazlık hünerlerinden meydana gelmiş cilt cilt eserleri okumaya vakit olmadığını görüyoruz. Evet, hem vakit yoktur hem de bin bir hayat gayilesi içinde isteği... Bunun yerine gerçek hayatın içinden, düşündüğü ve yaşadığı gibi bir hadiseyi yahut bir ânı yakalayıp ona yeni bir şekil, ruh ve renk verebilen sanatçıları tercih etmektedir. Bunun içindir ki bugünkü küçük hikâyede teksif edilmiş, komprime haline getirilmiş bir sanat cevheri bulunmaktadır. Nitekim, garp memleketlerinde ve bilhassa Amerika’da hikâye sanatının öbür edebiyat nevilerinin başında gelmesi bu yüzdendir.

Bütün dünya milletlerinin küçük hikâyede gösterdikleri bu derinliğine ve genişliğine ilerlemeye muvazi olarak Türk hikâye sanatında da birkaç yıldan beri gerçekten bir hamle görülmekte ve millî hikâye sanatının doğmasında genç nesil büyük bir başarı sağlamaktadır.

Yarının dünya ölçüsünde küçük hikâye sanatkârlarını teşkil edecek bu kıymetlerin sırası geldikçe eserlerinin okunmasında Basın Yayın Genel Müdürlüğü'nün bu saati radyoda ayırmakla gösterdiği ilgiye ben şahsen ve bütün hikâyeciler adına teşekkürlerimi sunarım.

(Salim Şengil, "Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler", SHD, 1949, C.3, S.20-21, s.78-79)

H. Umran Nazif, Hikâye Sanatı Ve Hikâyeciliğimiz

Sanat ile ilgili bazı kimseler hikâyeyi müstakil bir sanat şubesi olarak kabul etmek istemekte ve ancak romana giden bir yol olarak mütalaa etmektedirler. Bunlar, güzel ve değerli hikâye yazarların neden dolayı romana geçmediklerini merakla sorarlar. Hatta bazen daha ileri gidip küçük hikâyede kalmayı o yazarın kifayetsizliğine verdikleri de olur. Hikâye belki roman nevinin bir parçasıdır. Fakat behemehâl roman için bir basamak, bir başlangıç değildir. Bilakis edebî hikâye yazmak da bir sanat hem de oldukça güç ve müstakil bir sanattır.

Bu bakımdan iyi bir hikâyecinin yıllardır hikâyede kalıp romana atlamamasında üzülecek bir şey yoktur. Sadece hikâye de yazsa olur, hikâye ve roman da yazsa olur. Hikâyeciden neden resimle uğraşmadığı sormaya hakkımız olmadığı kadar sadece hikâye yazıp roman yazmamasını sormaya ve onu kifayetsizlikle ithama da hakkımız yoktur. Zira sanatkârlar için gaye tektir. Lakin bu gayeye varacak yollar başka başkadır. Aynı mevzu üzerine çalışan bir hikâyeciyi, bir romancıyı ve bir ressamı ele alalım. Bu mevzuun işlenmesinde her üçü de muvaffak olurlarsa mesele kalmaz. Sanattan beklediğimiz gaye tahakkuk etmiş olur. Demek oluyor ki sanat şubeleri arasındaki fark sadece ifade şeklinde, mevzuda ve sanatkârın meseleleri okuyucunun tetkikine arz edişindedir. Yoksa sadece mevzu ve sadece hacim bir tefrik kıstası olamaz.

Hikâyeyi böylece belli başına bir sanat şubesi olarak kabul edecek olursak bir yazarın ısrarla bu sanat kolunda çalışmasından üzülmek değil sevinmek icap eder. Çünkü hikâyecilik de diğer sanatkâr gibi ihtisasa ihtiyaç gösterdiğinden ve hâlbuki bizde gerek Tanzimat'tan sonra ve gerekse yakın zamana kadar hikâye roman için bir deneme olarak kabul olunduğundan hikâyeciliğimiz başlı başına büyük inkişafı kaydedememiştir. Malumdur ki edebiyatımıza tiyatro gibi, roman gibi hikâye de Tanzimat'tan sonra garp eserlerinin taklidi suretiyle girmiştir. Sanatı sadece nazımda bulan Divan

edebiyatı bu sahaları ihmal etmişti. Tanzimat'tan sonra dahi tiyatro eserlerine ve gazeteciliğe daha fazla itibar edilmiş, roman ve hikâyenin kaleme alınması için daha bir müddet beklenmiştir. Garba açılan pencereden garp ve bilhassa Fransız edebiyatı ile yapılan temaslar neticesinden hikâye sanatında da Fransız edebiyatının bariz tesirleri görüldü. Bu itibarla hikâyelerde tahlil merakı, kuvvetli bir nükteye veya vakaya bağlılık arzusu göze çarpar. Devrin koyu ahlak telakkisi ve yazarların şairane hayallerin ifadesine yarayan tasvirleri de ilave edilecek olursa bu devir hikâyesinin bünyesi tebarüz etmiş olur. Ancak Edebiyat-ı Cedide hikâyecileridir ki ilk defa olarak ve kısmen müşahedeye yer vermişler, lisan sahasında yenilik yapmışlar ve tahlil ile takdire bir hudut, bir ölçü tanımışlardır. Bu devirde hikâyenin masaldan bariz hatlarla ayrıldığı açıkça müşahade olunur.

Bugünün romanın da olduğu gibi hikâyesinde de tarih başlangıcı olarak 1908 tarihini kabulde hata olmaz sanırım. Fecr-i Âti topluluğunun dağılması üzerine nazım ve nesirde ayrı ayrı çalışmalara başlandıktan sonradır ki hikâyede de ileri adımlar atılmıştır. Yapılacak birçok işlerin mevcudiyetini kabulle beraber genç nesle hikâyenin oldukça mükemmel bir şekilde intikal ettiğini itiraf etmek lazımdır. Halit Ziya Beyin, Ömer Seyfettin'in ve hatta Reşat Nuri Beyin bu sanat kolundaki çalışmaları şayanı kayıttır. Fakat günümüzün hikâye sanatkârları hikâye yazmak sanatını en yüksek mertebesine isâl eylemişlerdir. Zira bugünün genç hikâyecileri bu sanatı dünden çok farklı olarak anlamakta ve ona göre yazmaktadırlar. Bugün hikâyenin herhangi bir vakayı başından sonuna kadar anlatmak olmadığı kabul olunmaktadır. Kezalik behemehâl kuvvetli bir mevzua ve bir neticeye bağlı kalmanın da lüzumsuzluğu anlaşılmış bulunmaktadır. Bugünün hikâye yazarının endişe ve kaygısı mevzudan ve süslü üsluptan ziyade içinde yaşadığı cemiyete faydalı olmak ve güzele, iyiye ve insana doğru sanatkârca eğilebilmektir. Hikâyecilerimiz bir hayalperest olmaktan kaçındığı kadar bir fotoğrafçı rolünü ifadeden de içtinap etmesini bilmektedirler. Yani hayatları hayatlarına karışmış insanların maceralarına, acıların, sevinçlerine karşı

üçüncü bir şahıs gibi seyirci kalmamakta, bilakis bunları evvela yaşamakta, sonra kaleme almaktadırlar.

Hulasa, bugünün hikâyecisi cemiyetin fotoğrafını değil fakat tablosunu çizmekle iştigal etmektedir. Galip olan tarafları beşerî duygularıdır ki bu hasletleri hikâyelerine daimi bir hayatiyet bahşetmektedir.

Bugün yalnız hikâyeyi kendine iştigal sahası kabul etmiş otuz kadar imzayı kolayca saymak mümkündür. Tâbii ve okuyucunun pek iltifat etmemesine rağmen bu gelişme cidden göğüs kabartıcı mahiyettedir. Ankara ve İstanbul'da sanat sever, idealist kimselerin çıkardıkları dergilerde çıkan hikâyelere göz atacak olursak garbî taklitle başlayan hikâyeciliğimizin 1950 yılında en az garp hikâyeciliği seviyesinde bulunduğunu iddia edebiliyoruz. Ve zannederim ki böyle bir düşünce fazla iyimserlik olmaz.

(Umran Nazif, "Hikâye Sanatı Ve Hikâyeciliğimiz", SHD, [1950], C.4, S.36-37, s.59-62)

I. Mustafa Nihat Özön, Hikâyemiz Üzerine Birkaç Söz

Seçilmiş Hikâyeler'in hemen her sayısında hikâye üzerine birer yazı var. Bunları yazanların hepsi hikâye yazarları. Kendi işlerinin tekniği hakkında da bir fikir vermesi bakımından bu yazıların değeri küçümsenemez. Yalnız bunların, bir nevi, kendi yazdıklarının savunması şeklinde olduğu için tek taraflı bir görüş anlattıklarını da işaret etmek gerek. O yazıların tek taraflarını alıp da başka yönler de olduğunu söylemeye kalkışmak uzun ve akademik bir tartışma kapısı açmak olur. Bu yoldaki tartışmaların büsbütün yararsızlığını iddia etmemekle beraber bugün için az verimli olacağına inandığım için söyleyeceklerimi büsbütün başka bir yönden ele alacağım.

Seçilmiş Hikâyeler'in şimdiye kadar çıkmış sayılarında altmış kadar hikâyecinin yazıları var. Başka dergilerde yazıları çıkanları, yazı yazmaya hazır bir durumda olanları da hesaba katarsak “yazar, sanatçı yetişiyordu, yetişmiyordu, telif eserlere rağbet var mı, yok mu, tercüme telifin zararına mı, değil mi?” diye ileri sürülen bazı düşündürücü sorulara, anketlere açık bir cevap vermiş oluruz. Bu bolluk, gayret yerinde. Çünkü yeni yetişmekte olan bir nesil kendi sanatını yapmaktadır. Onun için bu öncülerin çok çetin yollar, engeller aşmakta olduklarını, birçoklarının kendilerini harcayacaklarını kabul etmek lazım. Gönül bu kayıpların az olmasını ister, fakat gönlün istedikleriyle hayatın değişmez akışlarını yolundan çevirmek de elden gelmez.

Genç hikâyecilerimizin beş on hikâyesini üst üste okuyan bir kimse ilkin şöyle bir manzarayla karşı karşıya kalıyor: bunları yazan bir kişi mi, yoksa ayrı ayrı kimseler tarafından mı yazılmış diye kendi kendine düşünüyor. Çünkü aynı standart, bir fabrika malı gibi hepsinin tek bir kalemden çıkmışa benziyor. Konular, anlatış o kadar birbirini hatırlatıyor. Bir sanatçı için; yazısının, başka bir yazarını andırması, hatırlatması kadar tehlikeli bir şey yoktur. Bu standartlık, galiba yirmi yıldır, “Hikâyede konunun önemi yoktur, tasvire fazla yer vermemeli, hikâyeyi bir sonuca bağlamak doğru değil.” gibi tekrarlanıp durmuş olan peşin hükümlerin etkisinde

kalmaktan geliyor. Bu sözler gerçek şeyler. Çünkü bu yollarda yazı yazmış, ün salmış kimseler var. Fakat bunların aksi yolda yazılmış hikâyeleri de var, onların da ün almış insanları var. O halde fikir olarak bu karşıt şeyler birer gerçek. Bunları gerçekleştiren de sanatçılar oluyor. Yoksa hiçbir fikir soyut olarak gerçektir diye uygulandığı zaman da gerçek olması lazım gelmez. Aslına bakılırsa bu yirmi yıldır söylenilegeldiğine işaret ettiğimiz fikirlere uygun olarak yazılmış hikâyelerde buluna birtakım şeyler var ki o yolda yazmaya uğraşan hikâyelerimiz onları kullanmıyorlar. Bunun sonucu da insanı kendi kendini: “Bunu anlatmak zahmetine neden girmiş?” sorusuna sürüklüyor.

Başka başka yazarların hikâyelerini tek yazarınki gibi gösteren eksiklikten biri de anlatıştan ileri geliyor. Ünlü yazarlardan herhangi birkaçının yazıları okunduğu zaman aralarında fark görülür. Bir Halit Ziya’nın, bir Rauf’un, bir Yakup Kadri’nin hikâyesini birbiriyle karşılaştıramayız. Her birinin yazılarında üzerinde ısrar ettikleri bazı noktalar vardır; kendilerinin cümle kuruşları vardır, hatta beğenmeden ileri gelen kullandıkları belirli kelimeleri vardır. O kadar ki bunları başka yazılarda görsek hemen onları hatırlarız. Şimdiki hikâyecilerimizin, birkaçı bir tarafa bırakılırsa çoğunda böyle bir kişilik görülüyor. Hikâyeyi, en sade ve ilk şeklinde düşünürsek, “olayın geçtiği yer”, “şahıslar”, “olay” diye üç önemli öğeden meydana geldiğini kabul etmek zorundayız. Yazarlar, bu üç öğeden herhangi birine düşkün olmakla kendine bir kişilik sağlayabilir. Bunların temeli de tasvirdir. Tasvirden, vebadan kaçınılır gibi kaçınılıyor. “Cansız, ruhsuz” tasvir diye veriliyor. Ama şunu kabul etmek gerektir: ne tabiat, ne insan, ne oda, ne ev, ne köy, ne de şehir, cansız, ruhsuz değildir. Bunu sanatçı canlandırır, ruhlandırır. Sanatçı beceremiyorsa o şeylerin cansız, ruhsuz olduğuna değil sanatçının bunu beceremediğine hükmetmek zorundayız. Tasviri burada geniş anlamında kullanıyoruz. Yer, insan, olay, hareket, duruş, hepsi tasvir edilir, yani göz önünde canlandırılır. Böyle örnekler arayan bir kimse yüzlerce hikâye arasında pek az bir şeye rastlar ki bu da hiç yoka yakın sayılabilir. Yazarlarımızın bundan kaçınmasına bir parça da bu işteki güçlüğü vermek

zorundayız. Çünkü bu hal “görmek” ile “bakmak” arasındaki farka aldırış etmemekten ileri geliyor. Gözü olan herkes görür; fakat bakmak iradeli bir şeydir, görme farklarını da meydana getiren budur. Bir deniz yolculuğu, bir tren arkadaşlığı, bir sokak dövüşü, bir meyhane içi, bir gece, bir yağışlı zaman olayları bulunan hikâyeler var ki okuyan bunların içinde bir şeyler eksik olduğunu duyuyor, aralarında bazı bazı beliren dikkate değer birkaç satırın sonu gelmediğine üzüleniyor.

Yazarlarımız, büyük bir gururla haklı olarak, konularını hayattan aldıklarını söylüyorlar. İyi. Gerçekten de eski hikâyeciliğimize göre de önemli bir ileri adım. Fakat sanat genel olarak, gerçeği bir kopya değil, onu seçme ve göstermedir. Elinde fotoğraf makinesi olan bir kimse bile rastgele ve hemen resmi almaz, onun iyi görünebileceği bir noktasını arar, ışık durumunu hesaplar, ona göre kendisinde bir resim alma noktası seçer.

Hikâye bu özellikleri ile “masal”dan ayrılmıştır. Bunların bulunmadığı hikâyeler masal dahi olamazlar; çünkü onun da kendine göre bir tekniği, bir ustalığı vardır. Dilimize dünya yazarlarından çeşitli hikâyeler çevrildi, Maupassant, Gorki, Çehov, JackLondon, O. Henry, AlphonseDaudet, hatta Voltaire hikâye yazmaya istekli gençlerimiz için çeşitli hikâye yazma yolları olduğunu gösterme bakımından elle tutulur canlılıkta kıyaslamalar yapmaya elverişlidir. Tekniği kavramak bakımından böyle bir hazırlık yapmayanlar aynılığa düşerler, kişiliklerini bir türlü bulamazlar.

(Mustafa Nihat Özön, “Hikâyemiz Üzerine Birkaç Söz”, SHD, [1950], C.5, S.42-43, s.75-79)

İ. Muzaffer Erdost, Okur Sıkıntısı

Fıkırayı çoğunuz bilir sanırım: sergisini gezenlerden bir genç, Picasso'ya altında "balık" yazılı bir resmi göstererek, "Ben burada balığa benzer bir şey göremiyorum" der; Picasso da "o balık değil, resim" diye cevap verir. Geçenlerde bir yakınım, okuduğu romanın sayfalarından başını kaldırarak: "Eyvah, N. o kadını alacak" dedi.

Yalnız Picasso'nun sergisini gezen genç mi? Yalnız roman okuyan o yakınım mı? Hayır çoğumuz, hem de pek çoğumuz, bir resimde ille çevremizde var olan bir şeyi arıyoruz. Kişioğlu sobayı bir armut biçiminde değil, bir dikdörtgen prizma biçiminde yapmış; resimde armut biçiminde bir soba görsek, onu götürüp alıştığımız soba biçimine tamamlıyoruz. Bu resmi, resim diye düşünmeyenlerin, resim kültürü anlamamışların işi...

Roman karşısındaki durumumuz da öyle değil mi? Romanı değil, romandaki serüveni (macerayı) okuyoruz. Roman sanatının girdiği yerde serüven der demez, romanı kuran öğelerden biri oluyor, yavaşlıyor, kırılıyor...

Bir şiir okusalar, ilk işleri "şiirin ne söylediğini" kendi kendilerine sormak oluyor. Şiirden önce, şiirin ne söylediğini arayanlar, şiiri atlayıp anlama geçiyorlar demektir.

Bir sanat eserini, önce sanat eseri olarak düşünmeyenler, onda resim ise doğayı (tabiatı), roman ise serüveni, şiir ise söyleyeni arayanlar üzerinde düşünmek, bizdeki sanat eserlerinin alıcılarını değerlendirmek bakımından faydalı olur, sanıyorum.

Ya hikâye okurları? Mayk Hammer üzerinde bir tek yazı yazılmadan, Mayk Hammer kendi kendisinin reklamını yapan bir kurum haline gelmiştir. Ama bunun yanında, romancılarımız gibi hikâyecilerimiz de kendi kendilerini

reklam edemez. Yani bir okur eline aldığı bir hikâye kitabını okuduktan sonra, başkalarına bunu duyurmak taşkınlığını, sevincini içinde duymaz.

Şimdiye kadar çok yazıldı, çizildi. Neden hikâyecilerimiz milyonlara sesini duyuramıyor, neden daha geniş bir okur yığınınımız yok? Bu soruyu çok yönleriyle yanıltmak istediler. Bu arada “halka inmek”, “halk için” sözleri döndü durdu. Konuyu bir örnekle açayım: Bugün İngiltere’de daha çok “halk tarafından” bir yönetim vardır. Bizde, Atatürk ile başlayan devrimler “halk tarafından” bir yönetim ile değil, daha çok “halk için” bir yönetim ile uygulanmıştır. Bizde bugün bile “halk tarafından” gelen bir isteğe uyanlar, ancak okullara din dersleri koymak ya da buna benzer yasalar hazırlamak zorundadırlar. Düşünelim ki İngiltere için halk tarafından yönetim ne kadar iyi ise bizde de halk için yönetim o kadar iyidir. Çünkü halk, daha kendisini bulamamış, sorunlarını kavrayamamıştır. Oysa halk tarafından yönetimde ise, daha çok halk güçlüdür. Halkın güçlü olması elbette en iyi durumdur. Ama bunun gerçekten iyi olabilmesi için, halkın geniş bir kültür savaşından çıkması, sorunlarını kavraması gerekir.

Bugün hikâyecilerimizin neden geniş bir okur yığını tarafından okunmadığı, sevilmediği bu örnekten gün ışığına çıkarılabilir. Bugün “halka inmek” gibi değerler yüklenen “halk için” yazmak kaygısı, birçok hikâyecilerin gözettikleri sorun oldu. Bu “halka inmek” sözü de, “halk için” sözü de halkın kendi yazdıklarını okuması, okuyabilecek nitelikte olması anlamına çekildi. Ama hangi halk için? O halk ki kendi hikâyesini anlamıyordu. Köylü ağzı, kahve ağzı konuşmalar, ancak bir takım aydın okuru okşadı. Ana kahramanları olan “küçük insanın” ın serüvenleri okuru kendisine çekememiştir. Bir işçiyi, patronu canı sıkılınca kovmuştu. Bu olayın gerisinde duran koca sorunları, bilisiz yığın göremiyordu. Çünkü kafasında bir toplum sorunu, bir halk sorunu, bir insanlık sorunu yoktu. Üstelik yaşamasında “hikâye” diye bir şey yoktu. Bir hikâye vardı, o da kabak çekirdeği çeşidinden eğlendirici, güldürücü serüvenlerdi. Hikâyecilerimiz bunu anlayamamaktan geldiler ya da anlayamadılar. Çabalarını, çalışmalarını “daha çok okur” a

harcadılar. Oysa bu beklenen okur yığını, hikâyeyi kendi seçmesiyle değerlendirecek güçte değildir. Yani bizde daha çok yıllar, hikâye halk tarafından, daha doğrusu geniş okur yığını tarafından değerlendirilemez.

Hikâyecinin karşısında hikâyeyi bilmeyen, tanımayan bir yığın varken hikâyeci ille ona kendisini okutmak savaşına yıllar yılı katlandı. Hikâyeden çok okuru aradı. Oysa okur, hikâyesi için bir kuvvet değildi. Bugün bizde bir siyasetçi, halk tarafından tutunmak için nasıl okullara din dersi koymak, ezanın dilini serbest bırakmak zorundadır; nasıl halk, ezanın dili serbest olunca ille de Arapça okuyacak kadar uykudadır; hikâyecilerimiz de okuru, karşılarında bir kuvvet olarak düşünmek istiyorlarsa, yedi kale cenklerini yazmak zorundadır. Bunu da yapamayacağına göre, bizim hikâyecilerimiz “okur meselesi” ni kapamalıdır. Yani daha çok okumak, daha az okunmak kaygısından sıyrılıp hikâyelerini yazmalıdırlar.

(Muzaffer Erdost, “Okur Sıkıntısı”, SHD, Aralık 1956, C.12, S.59, s.45-47)

J. Muzaffer Erdost, Hikâye Üzerine Bir Deneme

Elimde üç örnek var: Orhan Kemal'in *Seçilmiş Hikâyeler*'de yayınlanan *Kardeş Payı* adlı hikâyesi, Ferit Edgü'den *Yeni Ufuklar*'da yayınlanan *Durum*, Adnan Özyalçiner'in *Seçilmiş Hikâyeler*'de yayınlanan *Oyuk* adlı hikâyeleri...

Bu hikâyeler nasıl bir kaygı ile kurulursa kurulsun, ön plana olayın alındığını düşünüyorum. Önce olay düzenleniyor, daha sonra bu olayı yönetecek kişi alınıyor. Yani, kişiler bu hikâyelerde olayın birer aracı oluyorlar.

Kardeş Payı, hamalların bir sorunu ele alıyor. Hamalbaşı, hamalların patronu durumundadır. Onun yolsuzluğunu gördükten sonra, hamallar uyanıyorlar. Hamalbaşını dövüp başlarından atıyorlar.

Orhan Kemal'de bir düşünüyü var. Bu düşünüyü hamallar içinden konusunu alıyor, konu etkinleştirebilecek bir olay arıyor. Ancak bu olay bulunduktan sonra kişiler beliriyor.

Durum'da toplumda dişi erkek bağıntıları ele alınmış. Erkek ile kadın arasında buzlu bir cam var. Bu cam törelerdir. Erkek ile kadının yan yana gelmesine engel oluyor. Bir ara buzlu cam aradan kalkıyor ama iş işten geçmiştir.

Ferit Edgü'de düşünüyü, daha başka bir hikâye anlayışında, daha başka bir olay düzeninde biçimleniyor. Buzlu camın birden bire var olması, birden bire ortadan kalkması, hikâyede anlatılmak istenen şey için bir olanak (imkân) hazırlıyor. Hikâye çekiciliğini, yeni oluşunu, ilginç oluşunu buradan alıyor. Bu olanaklar olayın çekiciliği, ilginçliği için düşünülmüş; belli ki olay ön plana alınmış. Bu hikâyedeki kadın ile erkeğin hiçbir kişiliği yoktur. Hatta Ferit Edgü, bunların adları yazmayı bile gereksinmemiş. Kahramanların biri kadın,

biri de erkektir. Bu kadarının bilinmesi yeter. Ergenlik çağına gelmiş herhangi bir kadın, hikâyedeki kadının yerini alabilir. Erkek için de aynı şey yapılır.

Adnan Özyalçın'ın *Oyuk* adlı hikâyesinin arkasında bir düşünüyü, bir toplum sorunu yer almıyor. Gölgesini yitiren, gözlerini memleketine gönderen adam var. Yarı uykulu, yarı uyanık bir hikâye... Öyle sanıyorum ki Adnan Özyalçın, doğrudan doğruya hikâyesine ilginç olaylar aramış. Okurun kafasında bir sorun (mesele) izlemediği gibi, bir tip de çizmiyor.

Gösterdiğim üç hikâyedeki kişiler, olayı oynayan birer araçtırlar. Bir tiyatro oyuncusu gibi... Oyuncular, oyunda hazırlanmış olayı ortaya koyarlar. Hikâyede de öyle. Kişiler, olayı yapan birer oyuncu gibidirler. Yani kişiler ezilmiştir, olayın altında kaybolmuştur. Bir hikâyedeki Ömer'i alıp başka bir hikâyedeki Zülfikar'ın yerine koyabilirsiniz. Zülfikar'ın hikâyesine Ömer devam edebilir, -ikisi arasında derin toplumsal, kültürel ayrıntılar olmazsa- devam edebilir, okur da bunu yadırgamaz. Zülfikar ile Ömer, *Karaağaçlar Altında*'da, *Hamlet*'te, *Bir Ümit İçin*'de rol almış birer oyuncu gibidirler.

Bu sözlerimle yukarıda adlarını saydığım hikâyeleri kötülediğim sanılmasın. Bunları söylemekle, kişioğlunun karışık dünyasına hikâyecilerimizin girmeye yanaşmadığını, tipler yaratmadıklarını söylemek istiyorum. Bugüne kadar hikâyeciliğimizde başat olan, olaylardan kişioğluna varıldığıdır. Oysa olayları yapan, yaratan kişinin kendisidir. Biz, yalnız olaylar üzerinde, yani toplum sorunlarının sonuçları üzerinde durarak, toplum sorunlarının iyi kötü yerlerini göstermeye çalıştık.

(Muzaffer Erdost, "Hikâye Üzerine Bir Deneme", SHD, Ocak 1957, C.13, S.60, s.15-17)

K. Muzaffer Erdost, Hikâyenin Olay İle İlgileri

Bir dergide yazarları ayrı iki hikâyeyi karşılaştırmışlar, birbirine benzeyen noktalarını bulup yayınlamışlar. Hikâyelerin birisindeki, gül meraklısı Sebati Bey ile, öbüründeki kedi meraklısı Sebati Bey arasında benzerlikler izleyen yazar, şöyle diyor: “Bu hikâye sanatı ile ilişkisi olmayan bir sahne taklitçiliği, değersiz, kötü mizahtır.”

Bu sözler, beni hikâyenin olay ile ilgileri üzerinde düşündürdü.

Günümüzde iki çeşit hikâye tutumu var. Birisi doğaya, doğa yasalarına, çevreye, çevre düzenine sıkı sıkıya bağlı... Öbürü doğayı, doğa yasalarını, çevreyi, çevre düzenini umursamıyor. Umursamıyor değil, hikâyeleri için böyle bir düzenin varlığını düşünmüyor. Hikâyesini kuran kişiler, içine kapatıldığımız doğa yasalarının düzgüsünden (sisteminden) habersiz bir serüven içindedirler. Doğabilime göre, ölümün değişmez bir tanımı vardır. Ölen bir yaratık, artık canlılık beldeklerinden (emarelerinden) hiçbirini göstermez. Konuşamaz, göremez, yürüyemez, düşünemez... Hikâyecilerimizin bazıları, hikâyelerinde, işte bu yasaların üstünde bir varlık kuruyorlar. Eskiden efsaneler vardı. Bu efsanelerle, doğada gördüğümüz, bildiğimiz yaratıkların yapamayacağı işleri yapan yaratıklar resmedilmişti. Bunlar iyiliğin, güzelliğin, kötülüğün, daha başka değerlerin büyütülmüş birer temsilcileriydi. Homeros’tan, Dede Korkut’tan, sayısız masallardan sürüp gelen bu tipler, niteliklerine göre bir biçime, bir yapıya, bir vücuda sahiptiler. O çağın insanları korkularını, kahramanlarını, erdemlerini bu tiplerle daha etkinleştirmişlerdir.

Biz buna efsane tipi dersek, bugün de çağımıza uygun bir efsane tipi, küçük insanın efsanesi hikâyeye girmeye başladı, diyebiliriz. Küçük insanın içine kapatıldığı bunalımlarını, çaresizliklerini, sevinçlerini, kederlerini hikâyecilerimizin bazıları bir başka çeşit işliyorlar. Kahramanının çaresizliğini, toplumun büyük kuvveti karşısında hiçliğini mi göstermek istiyor? Örneğin

onu öldürüyor. Ama bu eksik bir öldürme oluyor. Kahramanı gören, işiten, düşünen ama bir şey yapamayan, kalkıp karşı koyamayan bir ölüdür.

Bu nitelikleri kendisinde toplayan bir hikâye kahramanı, niteliklerine göre doğa-dışı bir yaratık kılığına girer. Yeni yaratılan bu tipin, tek gözlü korkunç bir deveden ayrılığı bir çağ değişmesidir, o kadar.

Tutumu bu çerçeve içinde olan hikâyeciler için, ağır yüklerden biri, niteliklerine göre varlıklar yaratmalarıdır. Hikâye sanatı bu noktada yoğunlaşır. Geçen yazımda örnek verdiğim Ferid Edgü'nün hikâyesinde, yaratılan şey, töresel sınırı temsil eden buzlu cam bölmedir. Bu buzlu cam bölme, hikâyecinin öz yaratmasıdır. Bunu, bir başka hikâyeci aynı şekilde kullansa, bir taklit olduğunu söyler geçeriz.

Bir de doğaya, doğa yasalarına, çevreye, çevre düzenine bağlı hikâyeleri düşünelim.

Bu tutumda olan hikâyeciler, denemelerle edindikleri doğasal düzgüne sıkı sıkıya bağlıdırlar. Çevrelerinden aldıkları bir takım olayları eler, toplar, birleştirir, hikâyelerini kurarlar.

Hikâyeci üç şey karşısındadır: 1- Kurduğu hikâyenin özünde dürülü fikir nedir? 2- Bu fikri, nasıl bir olay dizisiyle en iyi anlatabilir. 3- Olayı etkinsel konuma geçirecek en iyi deyiş (üslûp), dil nasıl olmalıdır?

Arkadaşlarımız, dergilerinde iki hikâyenin birleşen noktalarını ararken, hikâyenin özünde duran fikri ele alıyorlar. Fikrin olaya dönüşünü de ele alıyorlar ama, olayın dizisine gözlerini kapıyorlar. Hele deyişi, dili hiç umursamıyorlar.

Ana fikirde ortaklık, h,ç bir zaman hikâyede suç sayılmasa gerek. Aynı anlayışa, aynı toplumsal, bireysel tutuma bağlananlar, birbirlerinin tamamlayıcısı, destekleyicisidirler.

Fikrin olaya dönüşmesi halinde, iki hikâyede olaylar arasında kesik kesik ilişkiler bulunursa, sanmam ki bunlar hikâye sanatını zedelesinler. Asıl sanat, bu olayların biçimlenmesinde, anlatılmasındadır. Bu sözlerime çeşitli örnekler vereceğim:

Bir oyunu ayrı ayrı sahneye koyanlar, etkinsel güçleri ayrı ayrı sonuçlara varırlar.

Bir büyük adamın hayatını, üç-beş kişi yazar. Olay aynıdır ama, hepsinin hikâyeci olarak vardıkları sonuçlar, hepsinin başarısı ayrı ayrıdır.

Bir olay iki hikâyeci gözetler. Bunlar aynı olayları yazdıkları zaman, başka başka hikâyeler ortaya çıkar. Bunu denediler de... Aynı olaydan, hemen hemen birbirlerine hiç benzemeyen iki hikâye çıkmıştı.

Kurtuluş Savaşından herhangi bir sahneyi, on hikâyeci anlatsa, bu on hikâyenin de aynı şeyler olduğunu söyleyebilir miyiz? Ama bugün bir hikâyecinin dilini, deyişini taklit eden bir hikâyeci tutunabilir mi? Orhan Kemal gibi hikâye yazmak moda olduğu günlerden, neden bir Orhan Kemal adı kalmıştır?

Diyeceğim, doğasal düzğüye hikâyeciler için olaylar arasındaki benzerliklerin, hikâye sanatı için görüldüğü kadar önemi yoktur. Hattâ aynı olaydan ayrı tutumlarda iki hikâyeci rahat rahat faydalanabilirler. Hikâye demek, olay demek olsaydı, olaylardaki benzerliklerin, üst üste çakışmaların bir önemi olurdu. Olay hikâyenin içinde bir ögedir. Hikâye sanatı ise bir olay nakletmek değil, damgasını vurarak onu biçimlendirmek, onu etkinleştirecek bir dille, b,r deyişle değerlendirmektir.

Bir hikâyede olaylar arasındaki benzerlikler, hikâyelerin benzer olduklarını ortaya koymaz.

“Bu hikâye sanatıyla ilgisi olmayan bir sahne taklitçiliği, değersiz, kötü bir mizahtır.” Diyen yazar, sahne taklitçiliğinin ne olduğu bir kere açıklasaydı, hikâye sanatının da ne olduğunu kendi kendine biraz düşünürdü, savunurum.

(Muzaffer Erdost, “Hikâyenin Olay İle İlgileri”, SHD, Şubat 1957, C.13, S.61, s.63-65)

II. DERGİ VE KİTAPLAR HAKKINDA TENKİT VE TANITMA YAZILARI

A. Salim Şengil, Yeni Hikâye Kitapları: Apartman

Hikâyeci arkadaşımız İlhan Tarus'un son zamanlarda yeni bir hikâye kitabı çıktı. Dergimizin ilk sayısından itibaren eserlerini neşrettiği İlhan Tarus'un düşünüş karakteri, hadiseleri görüş sistemi ve meselelere müdahale tarzı hakkında uzun uzadıya izahlara girişecek değiliz. Çünkü bütün hikâyelerinde, yanılmaz ve dönmez bir ısrarla aynı rotayı takip eden İlhan Tarus'un yeniden tanıtılmasına -hele *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* okuyucuları için- ne lüzum, ne de mahal vardır. Bununla beraber, son eseri olan *Apartman*'daki hikâyeler üzerinde durmanın bizim için bir vazife teşkil ettiğini zannediyoruz. Bunun sebebi şudur: İlhan Tarus, içinde yaşadığı içtimaî şartların kendine doğru vuran tesirlerinden öteden beri şikâyetçidir. O kadar ki sanatına ulu orta bir vasıf koymaya ve yürüdüğü yolu tek kelime ile ifade etmeye çalışsak ona bal gibi "karamsar" damgasını vurabiliriz. Okuyucuların, hele kendisini tanıyanların bu hükme varmalarında müşkülata uğramaları imkânsızdır. Ancak ona tesir eden ve galiba hayatı boyunca onu hükmü altında bulunduran sosyal âmillerin mahiyetini anlamaya çalışmak, bizim vazifemiz dışında kalıyor. Her sanatçının, nihayet kendisini ve kendi hayatını yazdığı bir gerçekse bu gerçeğin İlhan Tarus'un sanatında da yerini bulmuş olmasına şaşmamalıyız ve bunu, müsamaha ile karşılamalıyız. Her şeyden evvel türlü içtimaî ve siyasî formasyonlar içinde şekil değiştirmeleri gösteren memleketimizin bugünkü devresinde bir hikâyecinin, insanları ve dünyayı, kendi zaviyesinden görmesi ve ona göre yaşatması, gayet tabiidir.

İlhan Tarus'un *Apartman*'ı için üç sütunluk bir makale yazmış olan Sabri Esad Siyavuşgil'in dediği gibi, "Ya kendi hayatından doğma bir bedbinlik yahut da bir ruh haleti veya yaratılış cilvesi olarak, ümitsiz bir dünya içinde yaşar" belki bu dünyada o yalnız başına değildir. Fakat bugünkü

hikâyecilerimiz içinde, büyük bir ihtimalle, tek başına yürüyor. Sonunda söylediklerinin ve önümüze serdiklerinin gerçek çıkıp çıkmayacağını kimse bilmez. Belki hayatından, hayattan ve insanlardan son derece memnun olan ve bu memnunluktan doğma bir saadet içinde yaşayan Said Faik, belki o, haklıdır. Sanat eserleri hakkında hüküm vermek için nesiller boyu kontrole ihtiyaç bulunduğu nasıl münakaşa edilemezse bir sanatçının görüş tarzı ve düşünüş sistemi üzerinde de öylece, yılların yardımıyla kararlara varmak iktiza eder. Şurası muhakkaktır ki arkadaşımız İlhan Tarus ne de olsa memleketinin bütün köşelerinde tesirini gösteren politik ve içtimaî gidişten mütasir olmaktadır. Eseriyle ve hayatıyla en önde bir vatansever olduğu ve milletine ölçsüz bir mikyasa bağlı bulunduğu için kahramanlarının maruz kaldığı sıkıntılara ve baskısını duyduğu haksızlıklara tahammül edemiyor. Bütün hikâyeleri, *Apartman* da dâhil, hep bu hale isyanın ve hep bu halden şikâyetin izleriyle doludur. *Doktor Monro'nun Mektubu* adlı ilk hikâye kitabında da *Tarus'un Hikâyeleri* adlı ikinci kitabında da kitap haline girmemiş yüzlerce hikâyesinde de hep ve hep bu havayı bulursunuz. Sayın Sabri Esad Siyavuşgil'in tereddüdünü ortadan kaldırmak bir vazife teşkil etse deriz ki İlhan Tarus mutlaka kendi hayatının izlerini hikâyelerine aksettiriyor ve ele aldığı, konuşturduğu, yaratıp ortaya çıkardığı kahramanlar, hep kendisinin kopyaları, hiç olmazsa benzerleridir.

Bu sağlam ve kararlı karakter hikâyeciliğinde hem tek başına yürümekte hem de canlı, kanlı hikâye kahramanları yaratıp diriltmekte onun hayranlığına layık bir başarı elde ettiğini söylemeliyiz. Gönül, dünyanın iyi ve güzel taraflarını da insanların temiz ve halis niyetli olanlarını da görmesini ister ama bunu ondan istemek ne münekkidin ne de okuyucuların hakkıdır. Aslını ararsanız, dünyayı pembe gözlük arkasından görenleri, İlhan Tarus da sever. Bunların ve eserlerinin hayranıdır. Bu pembe dünyaların parıltısına kanarak alı pullu destanlar yazan münekkitlere, yazarlara yerden göğe kadar hak verir. Lakin dünyaya, kendisinin girdiği yerden girmenin realist sanat için tek çıkar yol olduğunu da inkâr etmez. Onca; "sanat, beşeriyetin ve halk kalabalığının ıstırabını belirtmekten ibaret vazifesini iyi yaparsa, bütün

mesele hallolunabilecektir. Çünkü acıyı ve kötüyü belirtmek, onu tedavi etmenin ilk adımıdır. Bunun aksini yapan sanatçılar, belki günlük zevklerini avuturlar ve günlük zevk verebilirler. Fakat vazife, bu değildir.”

Apartman’da umumî karakter, geçen siyasî devrin türlü manzaralarını ve insanlarını seven karanlık bir dünya karakteridir. Türlü çeşit, her biri bir kasabanın, şehrin, muhitin ve işin adamı, büyük sayıda insanlar; türlü hareketler ve fikirler içinde, gözlerinizin önünde beliriyorlar. Konuşuyorlar, sağa sola kaçıyorlar, gülüp ağlıyorlar, aldanıp aldatıyorlar, yalan ve riya içinde, komik ve sefil paravanlar önünde, günlerini geçiriyorlar. *Apartman*’daki hikâyelerde, yine Sabri Esad’ın dediği gibi; “Tamamıyla tanıdığınız, hemen yanı başınızda hissettiğiniz âdemoğullarını bulacaksınız.”

Apartman’ı mutlaka okumalarını okuyucularımıza tavsiye ederiz.

(Salim Şengil, “Yeni Hikâye Kitapları: Apartman”, SHD, [1950], C.4, S. 32-33, S.51-54)

B. Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, Birkaç Söz

Dergimizin bu sayısını, bundan birkaç ay evvel sona eren *Yeni İstanbul* gazetesinin açtığı hikâye yarışında kazanmış olan yazarlarımızın eserlerine tahsis ediyoruz. Gazetenin daha doğrusu gazete patronunun keyfine göre tertiplemediği jüri heyetinde birbirinden pek az rey farkıyla seçilmiş olan otuz hikâyeden yedi tanesinin böylece, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* yazı ailesine ait olduğunu belirtmekle hem hissemize düşen iftihar payını ifade ediyor, hem de bu arkadaşları bir arada okuyucularımızın önüne, bir kere daha çıkarmış oluyoruz.

Yeni İstanbul gazetesinin bir Amerikan gazetesinin açtığı dünya hikâye yarışına memleketimiz ölçüsünde katılmak şeklinde ileri sürdüğü mazerete ve mucip sebebe rağmen biz, girişilen teşebbüsün de alınan neticenin de tamamıyla gerçeği ifade ettiğinde şüpheliyiz. Bunu hemen söylemek istiyoruz. O müsabakada kazanmış olan arkadaşlarımızın Türk hikâye sanatındaki mevkileri, esasen teessüs etmiş ve her şeye rağmen kazanmaları mukadder bulunmuş olduğu için jürinin isabetle karar verdiğine de inanmıyoruz. Bununla beraber bütün bozuk ve yetkisizce tertiplenmiş şartlara rağmen, dergimizin yazı ailesinden yedi sanatçının, dört yüzden fazla hikâye arasında yine de kendilerini göstermiş olmalarına seviniyoruz.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, yalnız şöhretli veya henüz tanınmamış hikâyecilerin eserlerini neşretmekle uğraşmayıp aynı zamanda Türk hikâyesinin varlığını, yürüyüşünü ve vardığı merhaleyi de belirtip incelemek vazifesini üstüne almış olduğu için günün birinde bilhassa bir gündelik gazete tarafından bir hikâye yarışı tertiplenmesi teşebbüsüne de ilgisiz kalamazdı. Bu itibarla burada, o yarışta kazanan arkadaşlarımızın eserlerini sunmamız vesilesiyle sözü geçen müsabaka hakkında da fikirlerimizi açıklamak zorundayız. Görüşümüz kısaca şudur:

Yeni İstanbul gazetesi, gündelik gazetelerin haiz olduğu basit ve sanat endişesinden uzak imkânlar veya imkânsızlıklar dışında bir de eski üstaplara açıkça meyleden bir karakter göstermektedir. Bu karakteri, o gazetenin okuyucuları kadar bütün memleket aydınları da daha ilk intişar günlerinden itibaren fark etmiş bulunuyorlar. Devirlerinde ad yapmış, şöhret kazanmış, belki başarı dahi elde etmiş; fakat artık edebiyat tarihlerinin hükmüne ve himayesine sığınmaktan başka hiçbir vazifeleri kalmamış olan Edebiyat-ı Cedîde, Fecr-i Âti, mütareke devri sanatçıları, bu modern makineli, modern tesisatlı gazetenin çatısı altında toplanmış bulunuyorlar. Bu olay, o derece açık ve delilli bir şekilde ortaya çıkmıştır ki Refik Halit'in, Reşat Nuri Güntekin'in, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın ve Abdülhak Şinasi Hisar'ın yanında neden Fazıl Ahmet Aykaç yok diye düşünenler, birkaç gün sonra onun da köşelerden birinde kendini gösteriverdiğini görüyorlar. Eğer yazarlar listesi üzerinde tek başlarına hüküm sürenlerin kültürü biraz daha geniş olsaydı, rahmetli üstad Faik Âli ile Hakkı Süha Gezgin'in, ne bileyim Halide Nusret Zorlutuna ve Halit Fahri Ozansoy'un da sayfaların dört bir yanında adlarına ve yazılarına rastlanacağına şüphe yoktu. Okuyucular, bir Amerikan gazetesi kadar sıkı basan ve bir İngiliz gazetesi gibi ağırbaşlı görünen gazetenin, bir Dergâh gibi silme (makalât) ve edebî (hikâyat) ile bezendiğini görüp parmaklar ağızda donakaldılar. Gerçi her şeyden fazla bir ticaret işi olan, gündelik gazetecilikten ve her şeyden gayri bir tüccar olan gazete sahibinden, günün ve devrin icaplarına göre yazar seçmesini istemeye kimsenin hakkı yoktu. Yoktu ama bu gazete, günün birinde hem de bugünkü Türk hikâyeciliğini tanıtmaya, üstüne üstlük sanat yarışı tertiplemeye kalkışınca işler değişti. Garipsenmeyecek bir ilgisizlik de ona yardım etti. Zaten öteki gazetelerimizin de muayyen derecelerle, Türk sanatına ve Türk kültürüne alakaları, pek farklı bir manzara göstermiyordu. Bu sayede gazete idaresi, yine kendi yazarları veya onların tutup getirdikleri arasından umulacak ve beklenebilecek bir jüri heyeti seçti ve Türk aydınlara seslendi: Hodri meydan, hikâye seçiyoruz...

Tanrının günü, imza göstermek ve el yazısını basılı görmek merakında olanların, binlerce posta maddesi göndermeleri illetine alışık olan gazeteler, böyle bir yarış fırsatının ne kadar rağbetle karşılanacağını iyi bilirler. *Yeni İstanbul*'un bâbıaliden gelme birkaç elemanı da bu ciheti iyi biliyordu. Tabiatıyla bir hikâye furyası başladı. Böyle şeylerden çoktan gına getirmiş olan tanınmış hikâyecilerimizin boş vermesine rağmen gazete idarehanesinde, gösterilen müddet içinde dört yüzden fazla hikâye birikiverdi. Jüri, her gün üçü gelip beşi gelmeyen, ikisi kaçıp üçü bekleyen; fakat bir tek defa bile cümlesi bir arada toplanmayan üyeleriyle bu yığının şurasından burasından tomarlar çektiler ve buzlu gazozların yardımıyla bunları sökmeye çalıştılar. Neticede bazı kıymetli buluşlar olmadı değil. Çünkü, -yukarda da belirttiğimiz gibi- nasıl olsa ve nerede bulunsa, parlamaları ve varlıklarını belli etmeleri mukadder olan hikâyeler de bu araya karışmıştı. Bunların içinden yine nasıl olsa birkaçı bulunacaktı. Bulundu, ilan edildi ve böylelikle Türk hikâyesinin kıymeti de mihenge vurulmuş oldu.

Bizim burada belirtmek istediğimiz, ne müsabakayı tertipleyen gazetenin yazarları ne bunların kıymetleri ne de alınan neticenin şu veya bu nispette gerçekte alakasıdır. Asıl üzerinde durmak istediğimiz nokta, bir gündelik gazetenin bu çeşit memleket çapında işlere teşebbüsünün mahiyet kıymet ve isabetidir. Bu mahiyet, şüphesiz ki düşüktür. Kıymet de sıfırdan az farklıdır. İsabete gelince; çok mahduttur.

Bununla beraber her biri, birer değer arz eden ve tesadüfe bağlı bir başarı kazanmış olan yedi hikâyeyi, evvelce neşredildikleri kalabalık içinden kurtarıp okuyucularımıza sunmak kararını verdik. Böylelikle bu eserleri, gerçekten kıymetlendirmiş ve ticaret muhitinden kurtarmış olduğumuza inanıyoruz.

(Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, "Birkaç Söz", SHD, [1950], C.4, S. 34-35, s. 5-7, 81)

C. Şahap Sıtkı, Kitap Tenkidi: Bir Köyden Bir İnsan İçin

İbrahim Zeki Burdurlu'nun *Bir Köyden Bir İnsan*'ını okuduğum zaman, doğrusu ya, bir az hayal kırıklığına uğradım. İbrahim'i oldukça eskiden tanır, severim. Sakin, duygulu, çalışkan şairlerimizden biridir. Gerçi, eski şiirlerinde de pek öyle büyük kaderlere dokunan, olaylara yığın yığın ışık serpmek; hiç olmazsa karmakarışık duyguları ifade etmek isteyen çabası yoktu; ama ne de olsa, mısra dili parlaktı; heyecanlıydı; şiir unsuru fazlaydı; konuları çeşitli, zengindi; bir kelimeyle, belki şairane, ürkek, hissî ama tek renkli değildi.

Bir Köyden Bir İnsan'da daha çok konuyu teksif etmiş görünüyor: Toprak ana. Şaire göre, dünya bir görünüşten ibarettir; bu görünüş içinde her duygu, her hayal aynı lezzetle alınır, koklanır, bırakılır. Bu faniliğin ötesinde asıl olan topraktır. İnsan yarı uyanık, yarı kapalı, müphem, belli belirsiz duygularla oylanmamalı, kaderinin nereden geldiğini bilmelidir. Şairin bu inanış çevresindeki etkilerden çok yaradılışından, mizacından geliyor. Daha açık konuşmak gerekirse şair bir kasaba çocuğu olduğunu unutuyor yahut unutmuşa benziyor, garip bir özentiyle köylü görünmeye çalışıyor.

Şair hayran kaldığı bu toprak ana temasına öyle bol heyecanla sarılıyor ki heyecanın çokluğu muhtevanın, şeklin zararına sonuçlar doğuyor. Bir kere kendisini çok tekrar ediyor, sonra bu emeğini meşru göstermek için bin bir dereden su getiriyor, didinip duruyor. Gerçi velud olmak bir sanat adamı için beğenilecek bir meziyettir. Ama emeksiz bir bolluk hemen daima o sanat adamının aleyhine çıkar. Şüphesiz ki İbrahim Zeki Burdurlu için de doğrudur. Heyecanı üst üste yığmak, sonra altından kalkamayıp bocalayıp durmak... Bunun adı acemilik değil de nedir?

Bu satırlarla şairi yermeye kalkmadım. Ama çoğu mısralarında duygunun duygu olarak kaldığını, tuhaf bir beceriksizlik içinde olayların sadece köpükleriyle yetinildiğini, kişilik, özel bir ustalık gösteremediğini

belirtmek istedim. Oysa ki şair bunları becerecek kudrettedir. Şu sekiz mısra bunu göstermiyor mu?

“Bütün Analar İçin Bir An

On dördüne basdım: Gelin olmuşum

Kardeşler içinde, köyler içinde

Bir civanda günü, aşkı bulmuşum

Şenlikler İçinde, evler içinde

Solmuşum, gülmüşüm, gene solmuşum.

Yetimler içinde, beyler içinde.

Akmış duru duru gönül ırmağı.

Yeşil yeşil olmuş gönül bucağı.”

(Şahap Sıtkı İlter, “Bir Köyden Bir İnsan İçin”, SHD, [1950], C.5, S.38-39, s.82-83)

Ç. Şahap Sıtkı, Kitaplar Arasında: Gelin Dünya

Epeyce oluyor, şiir çevremi kaybettim. “Hali vakti yerinde” diye bir söz vardır. Galiba, günümüzde vakit hale bağlı bir keyfiyet. Hal olmayınca vakit olmuyormuş neylersin. O vakti çaresizlik içinde düşünmekle geçiriyor insan, konuşmasını, oturup kalkmasını unutuyor. Şimdi, bana göre, halime vaktime göre değil şiir düşünmek. Uygun düşmüyor. Ruhum mu kurumuş ne! Hatta öğünüyor derler diye dilim varmıyor söylemeye ama kendi kendime beğendiğim taraflarım vardı eskiden. Şiiri sevmek, bunlardan biriydi. Belki de en başta geleni. Doğru, güzel bulduğuma; doğru, güzel demek hoşuma giderdi. Şiiri, kendi düzeni içinde severdim. Başka bir sanatın ruhundan faydalanan şiirden düpedüz nefret ettim. Şiir, daha çok çocukluğu, saflığı, bu saflık, bu çocukluk içinde kendi özünü duyurduğu ölçüde beni hoşnut etti.

Yukarıda da dedim ya, benim halim vaktim yerinde değil. İki, üç yıl var ki yalnız duygularımla yanılıp yanılıp bir türlü vazgeçemediğim peşin hükümlerimle yaşıyorum. İkisi de şiire zarar. Bu halimi, şair dostlarımdan bazıları bilmiyor. Bilmeyenlerden biri de Sabih Şendil. Bana Gelin Dünya adlı şiir dergisini göndermiş. Okudum, çoğu yerinde beğendim, sevdim, çoğu yerinde dudak büktüm. Beğendiklerimin nesi vardı sevinecek, bunu söylemek oldukça güç. Belki sadece, şiiri sevmek alışkanlığından ileri geldi. Dudak büktüm dediklerim de acemice yazıldıkları için değildi. Muhteva fakirliğinden, hasta oluşlarındandı belki.

Şairde, konu darlığı var. Bize, büyücek bir şehirden bahsediyor. Unutuyor ki büyücek şehirde yaşayanların huyunu, tüyünü, alışkanlıklarını o şehrin havası yapar. Kendine uydurur, şekil, kılık verir. Gerçi büyücek bir şehirde her sınıftan insan yaşar, ama şair bu sınıflardan birinin adamıdır. Görgüsü de düşüncesi de odur. Akli ona göre işler.

Şair, ya çevresindekileri söyleyecek yahut insanoğlundaki ebedî, ölümsüz olanı. Sabih Şendil, ikisini de beceremiyor. Çünkü kendi

gerçeklerinden hoşnut değil. Hoşnut olmadığı için de bir takım heveslere, özentilere düşüyor. Kendi kuruntularını sayıp döküyor. Üstelik, mantık hatalarına, söyleyiş hataların düşüyor.

*Zenginlerin ne derdi olur,
Fakirlerin halidir beni üzen.
Gecekondularda oturan kardeşlerim.
Bir sıcak çorbaya hasret hastalar
Daima siz geçersiniz, dertleriniz geçer,
Günün yirmi dört saatinde kalbimden.*

Bu ne samimiyetsizlik, bu ne vurdumduymazlıktır. Hadi şiirin, nesre yakın düzenindeki acemiliği bir yana bırakalım; şair, sahiden bizi kandırdığını mı sanıyor? Gecekondularda oturan birisi tesadüfen bu satırları okusa “A efendi, dese, dünyanın hali belli, senin hiç mi kendi derdin, hiç mi tasan yok da yirmi dört saat beni düşünüyorsun?” Ne cevap verecek şair?

Böyle bir zorlamadan şiir doğacağını sanmıyorum. Bir samimiyetsizlik örneği daha; derginin yirmi ikinci sahifesinde *Meyhanede Yazılan Şiir*’den sonra ne geliyor biliyor musunuz? *Dert Yanış...*

*Buğdabuğda kokarsa da odalar
Tandırda tezek yakılır tezek.*

Çocukluğu İstanbul’da üç iskele arasında (şair bunu *Üç İskele* şiirinde kendi söylüyor) delikanlılığı meyhanelerde geçen şaire siz sorunuz; şu tandır dediğin, şu tezek dediğin nedir ki?

Bilmediği, görmediği şeylere gerçek tonu vererek yazmak, bir devrin modasıydı. Hele, harp üzerine söylenen şiirlerin çoğu öyleydi. Bu modanın geçtiğini sanıyorduk. Sabih Şendil hala orada duruyor. Bizi, kendisinin de inanmadığı samimiliğine inandırmak için çırpınıyor da çırpınıyor.

(Şahap Sıtkı İlter, “Kitaplar Arasında: Gelin Dünya”, SHD, [1950], C.5, S.42-43, s.61-62)

D. Şahap Sıtkı İlder, Zürriyet'e Dair

Ölmüş bir yazara dair insan, tika basa hatıralarla da dolu olsa bunların sıcaklığını bir kere bir yana bırakması, o yazarın lehinde, aleyhinde söylenenleri unutmaması, kendi bildikleriyle başkalarından duyduklarını kıyaslamadan kaçınarak yazarla, eserleriyle başbaşa kalıp ileri geri düşünmesi pekala mümkün, hatta kolay gibime gelir.

Ama, sözünü edeceğiniz yazar yaşıyorsa, münasebetleriniz, hatıralarınız canlı canlı önünüzde duruyorsa, iş güçleşir. Çünkü sözlerinizin şu yahut bu türlü anlaşılacağından, size mürai, bize gülücü diyeceklerinden yahut düpedüz sevimsiz bulduğunuzu söylerseniz, kim bilir hangi çıkarına dokundu diye düşüneceklerinden çekinirsiniz. Size, sanat dışı sebeplerle yazarı yeriyor yahut sevdirmeye çalışıyor mu demezler, dudak mı bükmezler, tenkidi pazara indirdi mi demezler... Derler de derler, demediklerini bırakmazlar.

Samet Ağaoğlu'nun *Zürriyet*'ine dair bir yazı yazmayı tasarladığım zaman, yarısı yukarıda saydığım sebeplerden gelme bir cesaretsizliğe kapıldım. Ama biraz düşününce, bu cesaretsizliğin manası yok dedim. Çünkü sen, bir sanat adamıyla karşı karşıyasın, bir politika adamıyla değil. Onun sanat kişiliğinden söz edeceksin.

Varlık dergisinin belki de artık sararmış ilk sayılarının yapraklarını karıştıranlar, orada derin bir duyarlılıkla yazılmış, tuzu biberi yerinde bir yığın hatıra ile karşılaşır. Bu hatıralarda *Zürriyet* yazarının kıvamında romantizmini, biraz kadere, alın yazısına inanan çok duygulu mizacını bulup çıkarmak hiç de zor değildir. İlk gençlik yıllarımda Strazburg Hatıralarını büyük bir hayranlıkla okumuştum. Hatta, ara sıra, çekik gözleri, sarı enli yüzüyle bir Çinli talebenin, soyundan sopundan gelme bir aşağılık duygusu içinde çırpınıp durduğu belli belirsiz bir hayal halinde hafızamın bir noktasında canlanır durur. Bu yazılarda Samet Ağaoğlu'nun çok renkli iç

dünyasını da bulur, kıvrak üslubuna, bu üslupla birlikte hiç şaşmayan fikir zincirine bir çeşit gıptayla bakardım. Bir yazarsa iç dünya ile, dünyanın öteki yarısını böyle sarmaş dolaş görmek, doğrusu ya hoşuma giderdi.

Daha sonraları, hatıralarına göre düşünce unsuru çoğalıp keskin çizgilerin biraz daha yumuşadığı sakin, ağırbaşlı, hasetsiz, kinsiz, bütün kötü düşüncelerinden arınmış kahramanlarıyla hikâyelerini okudum. Hele *Zürriye*'i okuduğum zaman içimin ferahladığını, nereden geldiğini pek de kestiremediğim bir sevinçle yüreğimin kabardığını duydum. Bende ki bütün hasis duygular bitmişti. Günlük hayatta yanı başımda görüp de bir türlü ısınamadığım birtakım insanları, boynuna sarılıp: “Arkadaş sensiz olamam” diyecek kadar sevesim geldi. Şimdi de öyle düşünüyorum ya, o zamanlar büsbütün öyleydi: işte, derdim kendi kendime, bir sanat adamının topluma en büyük yararı budur.

Çok eskiden yaşamış bir düşünür: “Bazıları insanlara bir şeyler öğretir, bense onları anlatırım” demiş. Ne doğru söz... *Zürriye*'i ikinci kere elime aldığım zaman onun yazarının da bu türlü düşündüğünü gördüm. Çünkü bize yapmacık, düzmece, sun'î, bir ihtirasın, bir halin örneği olarak kahramanlar vermiyor; onların belli bir çevrede, belli bir hava içinde, hatta belki bir anlık bir halini anlatıyor dedim. İnsanı sadece insan diye ele almayıp onu bir halin, bir ihtirasın adamı diye gösteren, bir kelimeyle tip yaratmaya çalışan hikâye bizi sarmaz. Bu çeşit hikâyelerde bize verilmek istenen bir öğüt kokusu sezinleriz. Böyle yazarlarda, bir türlü sevemeyeceğimiz birtakım kukla tipleri, sun'î yaratıkları bize sevdirmeye çalışan bir çaba görülür.

Samet Ağaoğlu'nun hikâyelerindeyse kahramanlar, düşündükleri gibi, başıboş, avare yaşıyorlar. Hiçbiri, tip diye ele alınmamış. Etlî, canlı insanlar. Hikâyeci onları, duyguları, düşünceleri, çevreleri, öteki insanlarla olan münasebetleri bakımından getirip önümüze koyuyor.

Gide, Flaubert'in büyüklüğü, hangi konunun hikâye, hangi konunun roman olacağını bilmesinden gelir, diyor. Samet Ağaoğlu, bu yüzde yüz doğru söze de son derece dikkat göstermiş. "Bu konuda daha fazla söz edilebilirdi yahut eksik bir taraf buluyorum" demeye imkân yok. Hikâyelerinde tabiat, ruh, düşünce, duygu sair unsurlar daima kararında bırakılmış. Sağır gürültülerin büsbütün ortadan kalktığı o güzelim Türkçesiyle, ustaca hikâye anlatma sanatını mezcediniz; sonra, hikâyecinin ne zaman ruhlar dünyasının kapılarına fiskelerle dokunulacağını, ne zaman ufak tefek fırça darbeleriyle süslediği tabiat; asla laf ebeliği ediyor denmeyecek kadar düşünce, ne hissî yazar denmeyecek kadar duygu unsurlarını kullanma hünerini ilave ediniz; okuyacağınız hikâyelerin kusursuzluğu hakkında bir fikir edinmiş olacaksınız.

Yukarıda dedim ki yazar, hatıralarında olsun, hikâyelerinde olsun alın yazısına, kadere bir parça fazla yer veriyor. Bu hele, *Mahalleye Dönüş* ile *Sokak* hikâyelerinde büsbütün elle tutulur bir halde. Bir düşünür: "Ben alın yazımla birlikte dünyaya geldim, bunu değiştirmek imkânsızdır" demiş. İşte, hikâyeci de bu taraf çok galip. Hatta, *Bir Hastane Hatırası*, *Hayat Mücadelesi* adlı hikâyelerin biraz karanlık gibi görünmeleri bundan geliyor. Ama yazar bize ipuçları veriyor ki bu alaca karanlık, üstü yosunlarla kaplı yoldan ısrarla gidersek berrak masmavi bir gök altında çok vazıh, çok aydınlık bir âleme kavuşmamız mukadder. Sadece, biraz sabırlı olmak, yazarın kılı kırk yararcasına bir titizlikle üzerinde işlediği konuyu elden kaçırmamak gerek.

Ben, *Zürriyet* hikâyesi kadar, yüreğimi yaratıcılara, ululara eşit bir hayat sevgisiyle dolduran pek az hikâye okumuşumdur. Bir yazar, çoğunun feryatlarına kayıtsız uyuyan bir anaya karşı kocanın kininden bahsederse bu, çok şeydir; bunca insanî bir duyguyu bulup oraya yerleştirmek her babayiğidin harcı değildir. Dedim ya, okuyucularına yaşama sevgisinden bahseden bir yazar sıkıcı, yavandır. Yazarın eğilip bükülebilen bir zekası varsa aralarında yaşadığı için huylarını tüylerini yakından bildiği kahramanlarına sanatından gelme bir ustalıkla birtakım durumlar

çizebiliyorsa; yaratma yetisi elindeki malzemeyi istediği gibi kullanmaya izin veriyorsa o zaman *Zürriyet* gibi hikâye doğar ki tadından yenmez.

“Yürek doluyken susmak güçtür.” Galiba Renan böyle söylüyor. İşte, *Bir Hastane Hatırası* böyle dolu bir yüreğin, yani yazarın yüreğinin nasıl taşıdığını anlatan bir hikâyedir. *Sokak*’taki iki delikanlıyı hiç unutmayacağım. Hele, belki biraz sun’î bulduğum İhsan’ın avareliğini, başıboşluğunu, ama asla vurdumduymaz olmayan serseriliğini “Şimdi ben büyük olmaya gidiyorum” derken takındığı o babayanice tavrını...

Yer yer patetik, mübalağalı sahneleriyle *Mahalleye Dönüş*, öteki hikâyelere göre başka bir anlayışla yazılmışa benziyor. Esasen yazarın hemen her hikâyesinde, realitenin ötesine uzanmak isteyen, orada olup bitenleri aynı tecessüs, aynı arzu, aynı tehalük, aynı ihtirasla alıp koklamak isteyen bir gayret seziliyor.

Dönüp dönüp aynı konuya geliyorum -ne kadar üzerinde durulsa yeridir- bir yazarda fikir, fikir olarak; duygu, duygu olarak; seziş, seziş olarak ilh. kalırsa eserine sanat eseri demek çok güçtür. Yazar, bütün ruh haletlerini yerine, zamanına, hususî şartlara göre sıralamalıdır. Sonra, toplum şartları gelir. Bunların da hesaba katılması lazım. Bir yanda bireylik, yani insan ruhunu ilgilendiren şeyler, öte yanda günümüzde kendisini iyiden iyiye hissettiren bir yığın toplum olayları duruyor. Demek ki burada pergelin iki ayağını birbirinden ayırmak gerekiyor. Bir sanat adamında birinin yahut ötekinin ağır basması gayet tabîî karşılanır. İşte *Zürriyet*’te tesirlerini içten içe yürüten bireylik duygulara daha çok yer verilmiş; insan oraya, bütün korkuları, vehimleri, tereddütleriyle sokulmuş; dört başı mamur ele alınmış, işlenmiş. Bu hikâyelerde yarı uyanık, belli belirsiz duygularla oyalanmaktan çekiniliyor. İnsanoğlunun ruhunun derinliklerine iniliyor. Derinliklerine iniliyor ya, bunlar, ne öyle üstünkörü çizilmiş ruh tezahürleridir ne de uzun uzun tahliller. Hikâyeci, hamura ne kadar maya katacağının farkındadır; dilimizde buruk bir

lezzet de bırakmıyor, usandırmıyor da. Artık düşüncenin ağırlık noktası insanın içine, “ben”e girmiştir.

Gerçi hikâyeci, toplum olaylarına da kayıtsız değildir. Ama bunlar, daha çok arkada, gerilerde. Nerede, ne suretle işe burunlarını sokacaklarını biliyorlar, o anı bekliyorlar. Bu da hikâyecinin ayrı bir meziyeti. Suniliğe, özentiyeye düşmeden, uydurma birtakım sefalet levhaları çizmeye yanaşmadan terkip etmek hünerini gösteriyor.

Bazı sanat eserlerinde ses, renk, kokudan ibaret o üçlü düzenden mutlaka bir şeyler vardır. Oysaki bunlar, bir hikâyede biraz mübalağalı kullanıldığı takdirde hikâyeyi hikâyeye olmaktan çıkarır. Zürriyet'teki bütün hikâyelerde şiir unsuru, resim, yani renk unsuru, kelimelerin ahenkli bir surette mezcoluşlarından gelen ses unsuru da kararında, kıvamındadır. Hikâyeyle taban tabana zıt tabiat tasvirleriyle sırf ifadeye başka bir çeşni, bir parlaklık kazandırmak hevesiyle göze batan şiirli tasvirlerle yer verilmemiş. Öte yandan geriye kupkuru şekilden ibaret taslaklar da kalmıyor.

Sonra dilin temizliği, konuşmalardaki tabilik de dikkati çekecek derecededir. Kahramanlar konuşurken sanki yanı başımızdaymış gibi okumaktan çok seslerini duyuyorsunuz. Bir şey sorarlarsa cevap vermek için sizde bir istek beliriyor.

Zürriyet hakkında söyleyeceklerimiz burada bitmiyor. Yazarın, tanıdığımız öteki hikâyecilerle benzeşen yahut ayrılan taraflarına şimdilik dokunmadık. Kitaptaki hikâyeleri kendi havaları içinde incelemeğe çalıştık.

Ele aldıkları konuları umulmadık neticelere bağlayıp okuyucuyu şaşırtmaktan başka hünerleri olmayan eski hikâyecilerimizin at koşturdukları devirden bu yana daha yarım yüzyıl bile geçmedi. Türk hikâyesinin böyle apansız gelişmesinde şüphesiz Samet Ağaoğlu'nun büyük yeri vardır. Bu

yazıyı, bunu bir kere daha belirtmek, alabildiğine bomboş duran Türk romanına da bir şeyler kazandırması temennisiyle kaleme aldım.

(Şahap Sıtkı İlter, “Zürriyet’e Dair”, SHD, [1951], C.5, S.45, s.16-17, 28-31)

E. Şahap Sıtkı İlder, Yazma

Can Yücel'in, epeyce oluyor, dergilerde mi yoksa gündelik bir gazetenin sanat sahifesinde mi, iyice hatırlayamıyorum, bir iki güzel şiirini görmüştüm. Genç bir adamın ilk denemeleri denmeyecek kadar sahi, bir bütün içinde gelişen, tamamlanmış, sağır gürültüler kolayca ortadan kalkmış şiirlerdi bunlar. Hele, bir tanesi vardı ki sanırım adı da “*Baş parmağım*” dı, ateşli, derin duyarlılığı, bir dereceye kadar az şairce görünüşüyle, beni oldukça düşündürmüştü. Şairin iç dünyası berrak, aydınlık görünüyordu. Zekâsı parlaktı. Kullandığı malzemeyle istediği gibi oynayabiliyor, iyi düzen veriyordu.

Ben, bu hataya sık sık düşmüşümdür; ama bir şairin teker teker şiirleri üzerine söz söylemek doğru olmuyor. Çünkü insan fikirlerin nasıl birbiri içine girdiğini, nasıl birbirlerine tesir ettiğini, birinin ötekini nasıl aydınlattığını, pekleştirdiğini, genişlettiğini şiirleri toplu halde görmeden kavrayamıyor. Can Yücel, bize bu fırsatı verdi. Yirmi- otuz arası şiirini “*Yazma*” adıyla sevimli bir dergide topladı, şiir severlere sundu. Bunların bazılarında müphem, belli belirsiz bir taraf var, bazılarında şairin yetisi, zekâsı apaçık kendini gösteriyor, bazılarıysa alabildiğine doyurucu. İşte size bir örnek:

*Bir başka yolculuk dalından düşmek yere,
Yaşadığından uzun;
Bir tatlı yolculuk dalından inmek yere.
Ağacın yüksekliğince,
Dalın yüksekliğince rüzgârda;
Ve bir yeni ömür
Vardığın çimen yeşilliğince.*

Bu şiirde bambaşka bir derinlik buluyorum. Can Yücel'in, konularını nasıl bir zevkle arayıp bulduğunu, onları nasıl kılı kırk yararcasına işlediğini, şiirine o inceliği, o derinliği verebilmek için çalıştığını gösteriyor. Şair, bütün

özentilerden, sunilikten, yapmacıklıktan sıyrılmış. Gerçi sereserpe yazıyor, ama bu ne şeklin ne de ruhun zararına. Belki daha çok şiirlerine kıymet kazandırıyor.

Bit Pazarında Tarih Dersi adlı uzunca bir şiirinden beş altı mısra daha okuyalım:

*Sen erkân koltuğuna kurulsan;
Ben, çıkıp şu kavukluğa otursam,
Yıllanmış tozları tedirgin eder miyiz?
Şu kim bilir hangi şeyhülislamdan kalma enfiye kutusundan
Bir tutam alsak acaba
Uçmuş gitmiş enfiyenin masaliyle
Hapşırır mıyız dersin?*

Nasıl, acı tatlı taraflarıyla o güzel uzak geçmiş gözünüzün önüne gelmiyor mu?

(Şahap Sıtkı İlter, "Yazma", SHD, [1951], C.5, S.46, s.28-29)

F. Şahap Sıtkı İlter, Bize Gelen Kitaplar: Güzel Aydınlık, Sam Amca, Gar Saati

Epeyce oluyor, Necati Cumalı'yı; bana gönderdiği kitabında: “Bütün kavgalarımızın sebeplerini hatırla ve sonra barışma bahanelerimizi” diye küçük bir sitemini, küçük bir kırgınlığını yazmaktan kendini alamayan Necati Cumalı'yı, adeta kaybetmişim. Herhalde dergilerde güzel şiirler yayınlıyordu. Bir ara *Boş Beşik* adlı tiyatro eserinden bahsolundu.

Kişilik alakalarımız bir yana, Necati'yi öteden beri severim. Fırsat düştükçe bu duygumu yazdım. Onun iyiliği, duyarlığı, kendisinden çok şiirlerindedir. Onun şiirlerinde birbiri içine giren alakalarını, temayülleri, dürüst ahlakının şaşmaz üstünlüğünü gördükçe daha çok bağlanmışımdır. Etrafındaki olaylara güvenle bakmasını bilen, aldanmayan bir önsezisi, şaşmaz bir mantığı vardır. İlk kitabında (*Kızılçullu Yolu*), bu mantık gayet berraktı. Sonraları şiirlerine birtakım duygu unsuru karıştı. Ama hemen şunu söyleyeyim ki bunun da mübalağalı hiçbir tarafı yoktu, kararında, kıvamındaydı.

İtiraf ederim ki *Güzel Aydınlık*'ı bir parça yadırgayarak okudum. Bana nedense Necati'nin o eski berraklığı biraz buğulanmış gibi geldi. Şiiri, şiir diye alan dostumun yer yer resim, yer yer mûsikî özentisine kapıldığını gördüm. Bir örnek vereyim:

*“Gökyüzü bulanık rakı renginde
Damlar soğuk, ağaçlar çırılçıplak
Kirli perdeler, solmuş eski resimler
Gibi her akşam pencereimin önünde.”*

Şüphesiz bu mısraların da canlı, güzel söylenmiş bir tarafı var. Var ya, bu türlü tasvirlerin, bu türlü benzetişlerin *Yedi Meşale*'de bittiğini sanıyorduk, meğer bitmemiş. Sonra, benim bildiğim Necati, tabiatı düpedüz ele almaz.

İnsanı tabiattan geçirerek sanat adamının oraya koyduğu canlı ruhu duyururdu. Belki ben böyle düşünmekle hata ediyorum, belki Necati gene o doğru bildiği yolda yürüyor.

Güzel Aydınlık daha çok, bir kasaba hayatında büyük şeylere, kalabalığa hasret duyan şairinin ustaca söylenmiş tahassüslerinden derlenip toplanmış bir şiir dergisi. En beğendiğimi alıyorum:

“*AKDENİZ*

Kenarında doğdum büyüdüm

Huyum iklimine benzedi

Tembelim, sıcağı severim

Havasına suyuna alıştım

Ayrılısam hasta olurum

Ne kadar güzel maviliğin Akdeniz

Beş kardeşim mavi gözlü

Ben değil,

Her vakit üzülürüm.”

SAM AMCA

Şayet dün bir arkadaşımın aramda hararetli bir tartışma geçmeseydi, Samim Kocagöz’ün *Sam Amca*’sı hakkında *Akın* gazetesinde yazdıklarıyla yetinecektim. Hatta bu arkadaşım, şu 1950 hikâye müsabakasının ilk elemesinde *Merhametli Bir Kadın* adlı hikâyenin beğenilen on beş hikâye arasında mansiyon alışı bahane ederek öteden beri savunup durduğu bir fikirde ayak diremeseydi; bu hikâyede gördüğü ebedî tarafın gavurların jürisinde de dikkatten kaçmadığını allaya pullaya bir övünme vesilesi saymasaydı; gene *Sam Amca* üzerinde durmazdım.

Neymiş efendim o hikâyedeki ebedî taraf? İki ayrı çevrenin insanı apayrı dünyalarda yaşıyorlarmış; merhametli kadın bir sokak çocuğunun ne

kadar bedbaht olduğunu düşünerek merhamet duyuyormuş ama çocuk orali değilmiş. O, fakir, yoksul, zavallı... Ama kendi dünyasında mesutmuş. Bu hikâyeye bence, ilk insandan beri uzlaştırılamayan ayrılığın, siyah beyaz mücadelesinin ta kendisidir; yeni, çekici bir tarafı yoktur. Olsa olsa çocuğun haşarılığı, edepsizliği o hikâyenin güzel tarafıdır.

Benim asıl söylemek istediğim bu değil. Gavur jürisi, *Sam Amca*'yı dikkatle ele almamış. Almaz ya! Nitekim onunla birlikte bir otuza yakın hikâyeyi de dikkate almamış. Arkadaşıma göre, bu jüri gayet tarafsız sanat adamlarından, işi ehillerinden seçilesiymiş. Biz kim oluyormuşuz. Hikâyeleri, kılı kırk yararcasına titizlikle okumuşlar. *Sam Amca*'da bir derinlik, ebedî bir taraf bulamamışlar. Tabî bulamazlarmış. Çünkü Samim o hikâyesiyle Steinbeck'i taklit etmiş. İşte benim tutulduğum taraf bu. Bu hikâyeye gazetede çıktı çıkalkı, akli ereni ermeyeni aynı teraneyi tutturdu. Samim Kocagöz, akıllı, kültürlü bir hikâyecimizdir. *Sam Amca*'yı yazarken, yayınlarken çalma çırpma bilgileriyle yarı aydın dediklerimizin, yani geri anlayışlılarımızın dar görüşlü hücumlarına uğrayacağını düşünmedi mi dersiniz? Şüphesiz düşündü, düşündü ya, bu her şeyde noksan, eksik bir taraf aramayı huy edinmiş yarı aydınları okuyucu listesinden sildi, memleketin bir gerçeğini oturup yazdı.

Hikâyecimizin bu ciheti, memleketimiz gerçeklerini bilmeyen gavur jürisinin dikkatinden kaçtı diye orta malı fikirlerle niçin Samim Kocagöz'ü yermeye çalışıyoruz?

Örneklerimi yabancı yazarlardan vermeyi hiç sevmem. Ama sırası gelmişken şu kadarını söyleyeyim. Amerikalıların, bir iki yıl önce öldü, SinclairLewis diye epeyce ünlü bir romancıları vardı. Romancı, uzun müddet maden işçileri arasında yaşadı. Sonra bunların hayatlarını anlatan, çektikleri sefaleti gösteren bir roman yazdı. Roman, çok tutuldu. Hatta günün başkanı bile romanı okudu. Kalktı, o maden ocaklarına gitti, sefaleti gözleriyle gördü. Gerekli tedbirlerin alınmasını emretti. Bu tedbirler alındı. Bu sayede de sefalet ortadan kalktı. Tabî roman, o eski değerini, alakasını kaybetti.

İşte benim anladığım romancının kendi toplumu içinde başardığı ebedî tema, unutulmaz taraflar, şartların değişmesiyle sanat eserinin kıymetinden bir şey kaybetmeyişi, falan...

Efendim isim arkadan gelse de olur.

GAR SAATİ

Bizde, yerli zevkin, yerli hayatın, yerli düşünüşün bir hikâyecisi vardır: Umran Nazif. Kahramanlarının giyinişleri, konuşmaları, iyi kötü bütün tavırları, çevreleri, Umran Nazif'in makasından çıkar. Hikâyeci, iyi bir makastardır.

Hikâyemizde uzun yıllar, garip, suni bir asalet, zariflik, incelik, itidal, sahtelik hüküm sürdü. Bu devirden sonra hikâyecilerimiz, bunların tam zıddı bir ruh haleti içinde, etrafında gördüklerini yahut düşündüklerini resmetmek yoluna girdiler. O suni asalet yerini, sıcak bir ihtirasa, son derece duygululuğa; itidal ürkekliğe, incelik beceriksiz bir sıkılganlığa bıraktı. Eski devir hikâyecilerimizin kayıtsız kalıp omuz silttikleri teessürlere yeni hikâyeci zevkle sarıldı. Onların, hüzne, ıstıraba, acıya gösterdikleri istidadı, yeni hikâyeci geniş bir kavrama, alıp koklama, tecessüs, alakada topladı. Eski hikâyecilerimiz kendilerini tedirgin eden ruh tezahürlerine karşı bir fikir kirpisi halindeydiler. Bugünün hikâyecisi bambaşka bir duyguyla hareket eden insandır.

İşte Umran Nazif, yeni hikâyecilerimizden biridir. Hiçbir suniliğe, yapmacığa, özentiye düşmeden hikâyelerini yazar. Bu hikâyelerin dokusunda sağlam atkılar, sağlam motifler vardır. Bu motiflerde rengin bin bir nüansını görürsünüz ya, çok defa parlak, göz alıcı değil, yumuşak, munis, sevimli şeylerdir. Demek istiyoruz ki *Gar Saat*'ni dolduran hikâyelerde hâkim olan unsur mahallî renktir. Hepsinde yerli bir dekorun ufkunu süsleyen galip çizgiler, bu dekor içinde yaşayan insanların günlük hayatları, öteki, yanibaşında yaşayanlarla münasebetleri, acıları, sevinçleri, umulmadık

anlardaki sinsice kurnazlıkları, hileleri ele alınmış, ustaca işlenmiştir. Umran Nazif'te ilk dikkati çeken tahkiye unsurunun sağlamlığıdır. Hikâyeci köşe taşlarını köşelere, harcını tam istenen yere yerleştirerek uzun ömürlü duvarlar örmektedir.

Bundan belki on yıl önceki bir yazımda, hikâyemiz için çok umutlu olduğumu yazmıştım. Günün okuryazarlarına, daha gerçeği, eli kalem tutanlarına göre bu pek iyimser bir görüştü. Zamanla gerçekleşti. Şimdi başarılı hikâyecilerimizin sayısı epeyce kabarıktır. Bugünkü hikâyemize belli başlı yüzünü, ana karakterini veren çizgi, özentiden uzak oluşu, tabiîliğidir. Umran Nazif de bu vasıfta hikâye yazar. Bu sebeple yeni hikâyemizin değerli bir kalemidir.

(Şahap Sıtkı İlter, "Bize Gelen Kitaplar: Güzel Aydınlık-Sam Amca-Aydınlık Saati", SHD, [1952], C.6, S.2, s.71-75)

G. Attilâ İlhan, Behçet Necatigil'in Evler'i Yahut Sokak Korkusu

Sokak demek yarı yarıya eksilmek demek... Caddeler ayartıcı... Sabahla bir evden çıkıyorsunuz, ekmek parası peşinde günlük maceraya atılıyorsunuz. Etrafınızda aynı maceraya atılmış sizin gibi bir sürü adam. Hain, insafsız, egoist ve küstah... Sizi tersliyorlar. Lokmanızı elinizden kapıyorlar. Büyük şehir, sizin asla içine giremediğiniz bir curcuna içinde çırpınıyor, terliyor, oradan oraya koşuyor. Kimsenin gerçek değerlere, kalıcı mefhumlara kulak astığı yok. Herkes gösteriş meraklısı... Herkeste yalanın bini bir para. Küfür, hakaret, can sıkıntısı etrafı sarmış. Siz durmaksızın öğrendiğiniz bu cümbüş, bu vur kır içinde yabancı yabancı dolaşıyor ve sıkıntıdan boğuluyorsunuz. Akşam olup da eve döndünüz mü? Saadet! İşte orada rahatsınız. Ocaktaki alevde, sönmüş yıldızlara karşı ısınırsınız. Eşyaların üzerinde ellerini bir peri gibi dolaştırmış olan karınız yanı başınızdadır. Artık ne gürültü var ne patırtı. Huzur ve sükûn... Ve vaktiyle yine sizin oturduğunuz bu odada yaşanmış aşkların, ölümlerin hatıraları...

Bu sözleri şöyle bir neticeye bağlayabiliriz: Zamanımızda bilhassa büyük şehirde “namuslu ve efendiden bir zat” için sokak, dış dünya ölmek gibi bir şey demektir. Saadet, mümkün mertebe, evinizde kendi hayatınız, kendi ölçüleriniz ve değerlerinizle baş başa kaldığınız vakit mevcuttur. Sanırım ki şair Behçet Necatigil *Evler* adındaki kitabında beş aşağı beş yukarı bunu söylemek istiyor. Biz ancak evimizdeyken mesuduz, rahatız. Gerisi sıkıntı ve ölüm demeye getiriyor.

Şair için ev mefhumu adeta mukaddes bir mefhum. Hani insan biraz gayret etse Necatigil'de sokak korkusu gibi psikolojik bir düğüm, bir kompleks var da diyebilir. Bunun sebebini belki daha sonra ararız. Yalnız şimdi şöyle bir noktaya ilişelim: Kaideten evi bunca seven ve saadetin ancak evde mümkün olacağına kalıbını basıp duran bu şair, acaba neden şiirlerinden birinde *Evlerle Savaş* diye bir mesele ortaya çıkarmış ve kendi kendisiyle çelişir gibi bir hale düşmüştür. Öyle ya saadet evde ve evle mümkünse, ne

diye kalkıp evlerle savaş edelim? Bu şiirde şair, tabiri caizse, evin iktisadî varlığını ve bünyesini ele almış, ama çok basit olarak: Evde her şey, eskir, biter, daima yenisine ihtiyaç duyulur, diyor. Tencerenin pişirmesi lazımdır. Musluk kopar, cam kırılır. Erzaklar halden anlamazmış. Tek kelimeyle bu istikametten bakarsanız, ev bir heyulâ, bir dev gibidir. Saadetten vazgeçtik, bizi eriten, harcayan bir varlık halinde karşımıza dikilmektedir. Bakın şair kendisi bunu aynen şöyle söylemiş: *“Evler ezer, insanları dağ gibi- Dışardan Küçücük- Evler çeker boynumuzdaki ipi- Taşı develerce yük.”*

Şimdi biz hangisine inanalım? Evler bizim içinde mesut olduğumuz, huzur ve saadet yuvaları mı yoksa bizi dağ gibi ezen, kendileriyle savaştığımız birtakım korkunç varlıklar mı? Fikrimce bu tenakuz Necatigil’in eserinde ve kafasında hadiseleri ve dünyayı daha aydınlık ve ayıklayıcı bir şekilde mütalaa edebilecek bir dünya görüşüne ve metoda sahip olmamasından ileri gelmektedir. Şimdi biraz işin dibini karıştıralım.

Orta halli halk tabakalarına mensup aydınların umumiyetle dar gelirli veya değişmez gelirli aileleri teşkil ettikleri malumdur. Bu orta halli aydın, entelektüel olduğu için zamanının meseleleri, sanat meseleleri, manevî değerler vesaire hakkında birtakım yalan yanlış endişelere, düşüncelere sahiptir. Manevî bakımdan kendi hizasını, içtimaî farklılaşmada düştüğü hizada pek yukarlarda bulur. Ne var ki cemiyet onun anladığı ve istediği gibi “manevî gayret ve değerlere göre” tanzim edilmemiştir. O istediği kadar ihtirasların içinde veya haricinde sadece bir ocak başı dilesin; istediği kadar iyilik, güzellik ve buna benzer mefhumlara inansın; cemiyet içindeki değeri maddî bakımdan temin ve temsil edebildiği hayat seviyesi ile tayin edilmiştir. Bu hayat seviyesini, evin gündelik nafakasını sağlamak için onun sokağa gitmesi, hayatını kazanması zarurîdir. Eğer sokaktaki işinde gücünde başarı kazanır, içinde yaşadığı düzenin icaplarına göre hareket edebilirse hayat seviyesini yükseltir. Bu da netice itibarıyla ona manevî huzur ve saadet sağlar. Tek kelimeyle hülâsa etmek gerekirse şöyle diyebiliriz: Orta halli aydın evinde mesut olmak için ilkin sokakta (yani iş hayatında, kazanç

hayatında) esaslı bir adam olmalı, başarılar kazanmalıdır. Ancak bu takdirde ev onun için bir saadet yuvası olur. Mesele eve bağlı değildir, dışarıya bağlıdır ve orada halledilir.

Orta halli aydın bu hale göre iki yoldan birini tutmak zorundadır: Ya dış âlemi, sokağı sevecek, her sabah şevkle onu fethe gidecektir. Onun içine girecek, onun girdisini çıktısını öğrenecek ve manevî endişelerine manevî mesnedler arayıp bulacaktır. Ya da tam tersine bir türlü dış âlemi sevemeyecek, onun içine giremeyecek, ondan nefret edecek, bir türlü girdisini çıktısını öğrenemediği için hayat seviyesi ya gittikçe düşecek ya da nasılsa yakaladığı bir seviyede kalacak. Bu arada o, dış âlemin baskısı altında iç âlemine kaçacak, saklanacak, aydınlıktan hazzetmeyecek. Kapalı odalar, eski evlerde, eski hatıralar arasında bir sükûn ve saadet, yalancı da olsa bir huzur illüzyonu arayacak.

Sanırım ki söz yine Behçet Necatigil'e geldi. Behçet Necatigil işte bu sonuncu tip orta halli aydın tipinin gayet karakteristik bir örneği olarak karşımıza çıkıyor. Bu şair evden uzak olduğu zamanlardan bahsederken korkunç bir yadırgama hissi, bir korku, mutlaka yakın bir kötümserlik ve hatta miskinlik (*Tam bana göre, uyuşuk- Miskinlik gibi var mı?*) içindedir. Dış âlemler bağdaşmadığı, bu âlem içinde yırtıcı, girgin, tuttuğunu koparan bir fert, bir vatandaş olamadığı gayet sarih. Sokak, dış âlem onun nazarında kendisinin kaldırıp rafına koyduğu "işe yaramaz, her kilide maymuncuk, her rüzgârda gemisini yürüten" adamlarla doludur, onlarındır, onlara aittir. O vakit şaire de evler, ev içleri, sofalar kalıyor. Kaçıyor şair. Evlerin içinde kendi kendisini karşısına alıyor, tabiri caizse, errats bir saadet hissi duymaya ve bize de duyurmaya çalışıyor. Bu şairin gücüyle, kalemiyle, maddî kabiliyetleriyle fethedemediği bir saadet ihtiyacının adeta istimna yoluyla tatminidir.

Fakat tenakuz burada başlıyor: Dedik ki evin saadetini senin dışarıdaki başarına bağlıdır. Bu düzen böyle kurulmuş. Evlere kapanıp odalarda

oturmakla saadete eremezsin. İşte o vakit, şair hafif hafif bunu hisseder gibi oluyor ve evlerle savaş ettiğinin farkına varıyor; onun asıl düşmanı galiba evler, öyle ya evi için sokağa çıkmak ve patirtinin arasına karışmak lazım değil mi? Üstelik sen ne kadar cılızsın evler o kadar canavarlaşmaz mı? Bu suretle dış âlemden kaçıp evlere kapanarak huzura ve rahata erdiğini sanan şairi bizzat evler tekrar sokağa gönderiyorlar. Peki, o ki bir “miskin âdemdir” ne yapsın? Cevabını aynen mısralarından alıyorum: *“Ölümleri zorlamaya başladım- Yaşamamanın çıkmazını görünce.”* Ölüm mü? Bakın çareyi ölümden arayan büyük bir şair, intihar etmeden evvel ne yazmış: *“Ölüm hiçbir şeyi halletmiyor.”*

Filhakika şair ölse de kendisini öldürse de bu mesele, bu hayat ve dünya meselesi bütün heybeti ve karışıklığıyla ortada duracak, başka insanlar için mesele ve dert olmakta devam edecektir. Şair, halka ışık tutan adamdır. Necatigil, böyle dış âlemlerle iç âlem arasında sıkıntıdan boğulup ölümleri zorlamayı düşünecek, yazacak yerde; neden kendisinin ve kendine benzer insanların hayatını kolaylaştırmaya, kendini fethetmeye, sokağı fethetmeye, bunun için didinmeye çalışmıyor? Bu böyle gelmiş böyle gitmez. Dünyada her şey değişmiştir, her şeyin çaresi vardır. İnsana ve hele aydın ve aydınlık bir insana düşen imkânlarını sonuna kadar harcıyıp bu çareyi bulmaya, bulunca da gerçekleştirmeye çalışmaktır. Bu takdirde okuyucuları ve peşinden gelenler için iyi örnek olur: cesaret, ışık, bilgi ve kudret verir. Taş devrinin sanatçısını düşünsenize! O, kabilesi halkı ava, yani sokağa giderken onlara cesaret veren şeyler, şiirler, şarkılar dualar okuyordu, yoksa dışarıya gitmek yarı yarıya eksilmektir, boş verin, dönün mağaralarınıza, huzur ve saadet orada demiyordu. Bu ilk ve iptidaî sanatçı kadar olamayacak mıyız? İnsanlarımıza, memleketimiz halkına, içindeki yaşadıkları şartları, bu şartların sebeplerini, inkişafalarını: hayatın akışını, bu akışın içinde fert ve zümre olarak oynayacağımız rolleri ve ehemmiyetlerini anlatmayacak mıyız? Onların içini karartıp dünyalarına küstürecek: odalar, evlere kapayarak can sıkıntısı ve bezginlik içinde bunaltıp: sokağı ve dış âlemi “her kilide maymuncuk, her rüzgârda gemisini kurtaran, hiçbir işe yaramaz” madrabazlara, hırsızlara mı

terkedeceğiz? Necatigil bunu yapıyor ve bunu tavsiye ediyor. Bu bakımdan korkusuzca, şair olarak vazifesini yapmamıştır, diyebiliyoruz.

Ayrıca şairin şiirlerini örüş tarzı üzerinde de konuşabilir. Tabiatı itibariyle alıngan ve hassas olan şair, şiirlerinde nedense büyük bir lirizm yoksulluğu içindedir. Bunu kendisi de anlamış şöyle diyor: “*Yazdıklarımı duymak- Belki yalnız bana vergi.*” Bu galiba doğrudur. Yazdıklarını okuyoruz, anlıyoruz; fakat duymuyoruz. Mısra ve kıta inşasındaki usulünün gık dedirtecek derecede yeknesak olması (ikişer kafiyeyle namütenahi dörtlükler) ritm zayıflığı gibi diğer hususlar bu lirizm noksanlığını kuvvetlendiriyor, okuyucuya, kısır bir şair karşısındaymış hissini veriyor.

Oysa cemiyetine uyamamak, onunla tenakuz halinde olmak, bu yüzden yalnızlık ve ıstırap çekmek birçok şairlere insanı kahredecek derecede kuvvetli ve lirik eserler verdimiştir. Necatigil’de bu olmuyor. Onu okurken derinliğine duyamıyor, yaşayamıyoruz. Kitaptaki şiirler arasında sanırım ki yalnız *Keyif*’te, *Perili Ev*’de ve *Evlerle Savaş*’ta bir şeyler titremektedir.

Evler’i başarılı ve önemli bir eser saymadığım için cidden çok müteessirim.

(Attilâ İlhan, “Behçet Necatigil’in Evler’i Yahut Sokak Korkusu”, SHD, Haziran 1953, C.8, S.17, s. 31-34, 45-46)

H. Attilâ İlhan, Sam Amca'nın Sevabı Ve Günahı

Memleketini, memleketinin insanlarını sahiden seven namuslu ve dürüst bir hikâyeci elbette sanatını bu memleket ve insanlarının biraz daha rahat, biraz daha iyi yaşaması için kullanmak isteyecektir. Buna şüphe yok. Bu maksatla da ilkin vatanının ve insanlarının ne sıkıntılar içinde olduğunu tespit ve teşhise; onları tanımayan, onların acılarını ve sancılarını kendi acıları ve sancılarımı gibi hissetmeye ve bilahare bunları ve bunların sebep ve muhtemel neticelerini tahlil ederek estetik bir form içerisinde aksettirmeye çalışacaktır. Böyle bir hikâyecinin realist ve kelimenin sahici manasıyla sosyal realist olduğunu veya olması gerektiğini söyleyebiliriz. Gerçekten, realist ve sosyal realist olmayan, kafasında hiçbir içtimaî mesuliyet hissi taşımayan, sanatını kendini avutmak yahut şan şöhret kazanmak için bir vesile, bir vasıta addeden kimseler ne derece ustalıkla söz ve kalem hünerleri gösterirlerse gösterebilirler, bizim için yabancı kalmaya, asıl mühim okuyucu için ve herkes için yabancı kalmaya mahkûmdurlar. Onun için vatansever hikâyeci ile sosyal realist hikâyeci haddizatında bir ve aynı şeydir, diyebiliriz.

Bakın neden? Vatanseverlik, milliyetçilik, vatanını sevmek gibi hepimizin sık sık kullandığı mefhumlar aslında bunları kullanan kimseleri büyük mesuliyet altına sokan mefhumlardır. Bir insanın vatanını sevmesi laftan ibaret kalırsa o tehlikeli bir yalan olur. Sevmek ilgilenmek, sevilen şeyin üstüne eğilmek, onun iyiliğini, güzelliğini, rahatlığını istemek, bunun için çalışmak demektir. Memleketini sevdiğini iddia eden, milletini sevdiğini iddia eden, bu iddiasını sevdiği bu şeylerle ilgilenerek ispat etmekle, onların iyiliği için elinden geleni yapmakla mükelleftir. Hem sevgi iddiası hem de mutlak ilgisizlik sıhhatli ve sağlam bir havsalanın alamayacağı bir şeydir. Realist olmayan bir hikâyeci, hikâyeciliği bir form meselesi, bir form endişesi olarak alan ve anlayan bir hikâyeci, ne derece vatansever olduğunu iddia ederse etsin, memleketiyle ilgilenmediği, onun meselelerine kulağını tıkayıp yan gelip yattığı için bizim nazarımızda boşuna konuşan bir adamdır. Gerçek ve milliyetçi Türk hikâyecisinin memleketin içtimaî durumunu, bu durumdaki

değişiklikleri, bu değişikliklerin halkımız üzerindeki çeşitli tesirlerini bilmek, tahlil etmek ve aksettirmek zorunda olduğu basit bir hakikattir.

Bu kadar sözü, memleketini sahiden seven milliyetçi ve memleketçi bir hikâyecinin bu sevgisini nasıl izhar ettiğini, memleketi ve onun hayatı meseleleri ile nasıl ilgilendiğini söylemek, göstermek için sıraladım. Önümde Samim Kocagöz'ün *Sam Amca'sı* duruyor. Samim Kocagöz, zamanını iyice anlamış. Namuslu bir hikâyecinin memleketinin içtimaî durumu, halkının hakikî durumu ve meseleleri üzerine ne türlü eğilmesi gerektiğini mükemmel kavramış. Kitabındaki on bir hikâyede memleketimizin en esaslı dertleri ve meseleleri üzerinde ısrarla durarak kendi metodu ve dünya görüşüne göre vatanseverliğini ispat ediyor.

Bu meselelerin birincisi ve en mühimi bilindiği gibi toprak ve topraksız köylüler meselesidir. Hikâyeci bu konuya; *Allah Devlet Ve Toprak*, *Toprak Hasreti* ve *Sam Amca* gibi üç hikâyesinde doğrudan doğruya, diğer bazılarında ise dolayısıyla iliştiriyor. Hikâyeciye göre bizim köylümüzün büyük bir kısmı topraksızdır. Ağaların toprağında orakçı yarıcı olarak yahut da doğrudan doğruya gündelikçi olarak çalışır. Ayrıca cihan harbi sonrasında, ziraatın makineleşme temayülleri; toprak sahipleri tarafından izhar edilen, ziraî işletmeciliği daha rantabl ve rasyonel olarak tatbik edebilmek endişeleri; geniş araziler üzerinde işlemek lüzumunun ortaya çıkması gibi âmiller orta halli ve fakir köylünün geniş mikyasta ırgatlığa doğru kaymasına; bundan başka, traktör ve emsali makinelerin ırgat ihtiyacını askerî hadde indirmesi dolayısıyla geniş işsizliğin meydana çıkmasına yol açmaktadırlar. Bilhassa *Sam Amca* hikâyesinde Samim Kocagöz, son yıllarda ziraî düzenimizi alt üst eden değişimleri ve bu değişimlerin çiftçilerimiz üzerindeki maddî ve moral tesirlerini cidden başarıyla tespit ve işlemiştir. Metotlu bir sanatçının nasıl sahici ve canlı olarak memleketin nabzını dinleyebileceğine ne güzel bir örnek!

Kocagöz öteki hikâyelerinde topraksızlık meselesiyle dolayısıyla temas halindedir. İlk köylünün topraksız olmasındaki ehemmiyete işaret eden, bunu önlemek lüzumunu bilhassa kaydeden hikâyeci; bilahare topraksızlığın yahut daha umumî bir tabirle, iktisadî bakımdan yıkılmışlığın köy ve köylü hayatındaki çeşitli tesirlerini, tahriplerini işlemeye; bir bir karşımıza çıkarmaya girişiyor. Birçok dokunaklı, yürek parçalayıcı vaka ile karşı karşıya geliyoruz. Topraksızlıktan şehre veya maden ocaklarına çalışmaya giden güverte yolcularını; gıdasızlığın sebep olduğu ince hastalığın korkunç tahribini, işsizliğin ve meskensizliğin kahredici tesirlerini hep aynı şefkatli haliyle bizlere anlatıyor. Köyümüzün, köylümüzün içinde bulunduğu yaşama şartlarını bazen şurasından bazen burasından ışık tutarak aydınlatıyor. Fakat bu işi, son zamanlarda moda olduğu şekilde, gelişi güzel, metotsuz ve satıhtan yapmıyor. Tam tersine, sebep netice bağlantılarını dikkatle tespit etmiş, metotlu, diyeceğini bilen bir sanatçı olarak yapıyor. Hastalığı görüyor, teşhis ediyor ve kendi görüşüne göre en faydalı tedavi şeklini de yapıcı olarak ileriye sürüyor. Bu bakımdan da Kocagöz'ü sosyal realizmin sosyal tarafını gayet iyi anlamış bir hikâyeci olarak tebrik etmek boynumuzun borcudur.

Dahası var: Bizde sosyal realizm yahut umumiyetle realizm yapan hikâyeciler, şartları gelişi güzel çizer, hikâyelerinin aynı zamanda bağlayıcı, sıklaştıracı, pekleştirici bir vazifesi olduğunu dikkat nazarına almazlar. Kocagöz, böyle yapmamış. Yukardan beri anlattığımız şartlar içinde yaşayan insanlarımız arasındaki dayanışmayı sık sık bahis konusu ediyor. Bu insanlar kaderlerinin birbirlerine bağlı olduğunu biliyorlar. Meselelerini elbirliğiyle halle çalışıyorlar. *Güverte Yolcuları* da, *Toprak Hasreti* de, *Elif* de, *Başakçı* da bizim sarkık bıyıkları altında gülen halkımızın fütursuz iyimserliğini, kendisine ve gelecek günlere olan itimadını, Kocagöz maharetle güneş ışığına çıkarmış. Bu da iyi bir şey... Bu da takdire değer bir şey...

Görülüyor ki Samim Kocagöz vatanını seven bir hikâyeci olduğunu ispat etmek için elinden geleni yapmıştır.

(Attilâ İlhan, “Sam Amca’nın Sevabı Ve Günahı”, SHD, Temmuz 1953, C.8, S.18, s.34-37)

I. Fikret Ürgüp, Bir Akşam Vakti, Hikâyeler Ve Can Sıkıntısı

Radyoda istediği kadar Beethoven çalınsın. Sana ne müzikten? Mesela: Hamdi Tanpınar müzikle yazardı, romanlarının bazı kısımlarını. Bir sanatın bitmiş bir eseri başka bir sanatla yeniden ifade olunabilir mi? Müzikli resim sergisi de öyle değil miydi? Eserin eseri olur mu? Her ne ise, Beethoven'ın müziği sence hem güzel hem erişilmez. Senin gibiler için değil. Zaten aldırılmazsın çoğu zaman. Sana ne imiş Beethoven'den. İşte insan, işte dehâ, işte sanat diye böbürlenmek gülünçtür Beethoven'ı dinlerken. Beethoven'ı, Mozart'ı, Bach'ı ancak şöyle böyle hissedersin, bir şeyler sezer gibi olursun. Onları dinlerken o günkü kendi halini, kendine ve başkalarına mazur gösterir gibi olursun. İnsan büyük, sanat abide, müzik anlatılmaz, ruhu yükseltir, filan falan diye bir alay afyon. Bunun en namuslusunu "toxicomane" lar yapıyorlar. Üstelik Beethoven'ların, Mozart'ların zamanı geçmiş. Zamanlar geçmiş, senin ve senin gibilerin durumlarıyla doğrudan doğruya bir alakaları olabilir mi bütün bunların? J. Green'in bir romanında genç kızın hissettiği gibi müzik dinlerken; sanki onun, sadece onun için yazılmış gibi müzik parçası. Şimdilik geçelim müziği...

Radyonun altında üst üste yığılı duran kitaplardan birine gidiyor elin. Çoğu imzalı telif kitaplardan birine. V. O. Bener'in *Dost* isimli hikâye kitabı. Sait Faik de sana bütün kitaplarını hediye etmişti. Hepsinin de ilk sayfasına, o günkü keyfine göre ve seninle olan dostluğunun o günkü durumuna uygun olan samimi bir şeyler yazmıştı. Bakalım V. Bener ne yazmış? "Sayın Fikret Ürgüp'e saygılarımla" demiş. Seni nereden tanımıştı? Herhalde *Yeditepe*'ye yazmış olduğun yazılardan. Bir defa da onun bir hikâyesinden bahsetmiştin. Yahut da *Can Sıkıntısı* isimli hikâyeni okumuş ve beğenmiş olabilir. Çünkü onun *Dost* hikâyesiyle havası aynıdır. Nasıl ki sen de onun *Dost*'unu anlamış ve beğenmiştin. Ve müsabakayı Samim Kocagöz'ün bir hikâyesine kazandırdıkları için jüri heyetine içerlemiş hatta merhum Orhan Veli'ye çatmıştın. Şimdi *Dost* kitap olmuş, elinde. Tesadüfen sen de *Yeditepe*'ye; *Dost Hasreti* diye bir yazı vermiş bulunuyorsun. Ama başka şey. *Dost* alay da

ciddi de olsa bir sevgi ifadesidir, halbuki sen; *Dost Hasreti*'ni lazım mı, değil mi; bir hastalık mı yoksa normal bir hal mi diye ele almışsın. Çünkü bazen öylesine uydurma lakırdılar oluyor ki! Dost, sevgili, ana, kardeş, insanların ağzında. Nasıl da söylüyorlar, icap eden yerde, icap eden şekilde evvelden bekleneni? Sen daha bugün “üzülmedin mi” lafı geçtiği zaman birisinin hastalığı için öylece dinlemiştin. Halbuki sen onun en yakını olmalıydın!

Acaba Vüs'at Bener'in *Dost*'u yaşanmış bir hikâye mi? Kapak resmindeki başörtülü, muğber yüzlü genç kadın öyle hayallere kapılmış mı? Yazar için ve sonra inkisara mı uğramış? Ve yazar bu sevgiyi kaçırdığı için vicdan azabı mı çekiyor? Yoksa çok mu canı sıkılıyordu? İşte senin mevzuna giriyoruz. Mahsustan canlan diye. Çünkü senin kadar can sıkıntısı denen şeyi hakıyla tanıyan azdır.

Vüs'at Bener belki anlamıyordu kadını. Fakat herhalde canı sıkılıyordu. O yüzden onların evine gitti. Değişirim, başka türlü bir adam olurum ümidi vardı. Bütün canı sıkılanlar gibi. Sonra baktı ki işler kötüye gidiyor, -ileriki daha fazla can sıkıntılarına tahammül edemeyecekti- onun için ne yaptıysa yarım yamalak oldu, acemilik etti. Bıraktı gitsin, hayatın getirebileceği ne varsa topyekûn.

İşte yine geldin “Can Sıkıntısı”nın çeşitlerine. Mesela: Mustafa yaşıyor, yaşayarak canını sıkıyor senin. Sevgilisini gördün. Alelade bir kadın. O ise yirmi yaşının heyecanlarında. Geldi diyor, gitti diyor, günlük ve aylık projeler yapıyor. İşte para bulacakmış, para kazanması lazımmış, ileriki zamanlar için. İzin alacakmış, gezmelere gidecekmiş. Kadın ufak tefekmiş, gençmiş, mafsalları incecikmiş, yapamazmış onu görmeden. Onun hatırı için içkiyi bırakmış, mış mış ta mış mış... Bulantı veriyor. Halbuki bütün bunlar yaşamanın ta kendisi. Sahiden yaşanan hikâye. İstediklerini yaşamış olsunlar, istediklerini yazmış olsunlar, yaratmış ve düşünmüş olsunlar, can sıkıntısını sana bırakmaları lazım ki sapına kadar dökülesin, düşünesin ve rahatlayasın. Hikâye daha iyi diyorsun, yaşanan hayatı olduğu gibi

görmekten. Şu Vüs'at'ın kitabından bir yer açayım: *Havva* çıkıyor. Beslemenin hikâyesi. Bütün insan sefaletini, gaddarlığını, sonra da acımayı, pişmanlığı, bir insanı harcadıktan sonra insanlaşmayı basbayağı anlatmış. Kendini karıştırmadan, ukalalık etmeden, konuşmadan. Bazılarının söylediği gibi Sait Faik'ten daha mı ileri? Yoksa daha mı geri? Hangisi usta, hangisi acemi? Sen ondan bundan aldığın kadar al, ötesi lakırdıdır. Herkesler bir tarafı tutuyorlar, ona göre konuşuyorlar. Sen de bir cins anlayışı tutuyorsun, adamları değil. Edebiyat hususunda ve dünya görüşü hususunda "İnanılmaz Realite" tarafını. Onun için: *Havva* da Sait Faik'in, -kendisinin beğenmediği *Ayna'sı* da, *Hişt Hişt*'i de Haldun Taner'in *Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu'su* da, seni aleladedden öteye, başka bir realitenin içine sürüklüyor. Halbuki; Haldun Taner'in de aksayan tarafları çok. Mesela yaşamıyormuş da yaşanana iştirak etmek doğrudur diye kabul etmiş gibi. Ve ciddi söyleyeceği şeyi çok tatlı, pek az sert, alaya boğmak istiyor. Ne siyah ne beyaz ne sıcak ne soğuk. O yüzden okuyanda bir iz bırakmıyor. İyi, güzel, pek de temiz yazılmış diyorsun, okurken. Hepsini okuduktan sonra: -peki ne olacak? Aferin, iyi yazmış ama bu bana bir şey getirmedi ki diyorsun. Yine de alelade realist yazarlardan daha ileri hiç olmazsa, çünkü hem entelektüel hem de zeki bir yol seçmiş işte. Ama mayası sağlam değil. Çünkü tutan bir tarafı yok, çarpar tarafı yok, Kayış Dağı duyu gibi, içiyorsun gidiyor. Halbuki mesela sirke, viski, rakı, ayran ve ıhlamur olması istenirdi; V. O. Bener nasıl ekşimiş bir taze şarapsa, Sait Faik nasıl az şekerli at sütü, Nezihe Meriç nasıl taze kurulmuş tükenmezse, yani tatlı, hususî lezzetli, yalnız o eve mahsus, zamanla alkoleşecek meyve usaresi. Hepsi iyi, hoş ama can sıkıntısını nereye saklayacaksın? Canın sıkılmasın yaşadıkça, sana ihtar ediyorum. Nene lazım can sıkıntısı? Yazılmış veya yaşanan hikâyeler mi seni kurtaracak? Nene lazım? Ama öyle değil, okuyorsun ve daha çok kendine geliyorsun, bazı bazı. Mesela; Alain Borne'un *Aşk Bayramlarından Bir'i*ni, oda oda kiralanmış korkunç sefalet içinde oturan ütücü kadının sevgilisi Paul. Öteki odalarda hasta çocukların iniltileri. Sarhoş kadınların bitiklik içinde uyuyan kocalarına küfürleri, çekilen sifonlardan akan suların sesi, konuşmalar, inlemeler ve sefaletin mide bulandıran kokusu. Burada

birbirlerini sevmeyen fakat ayrılamayan, birbirlerini bırakmayan iki sefalet çocuğunun aşk geceleri. Vücutları genç, dudakları buz gibi, ağızları kenetli... Dışarıda kar yağıyor. Kimisi için güzel ve zevkli, kimisi için felaket. Oda o kadar fena kokuyor ki ütülen çamaşır kokusu, koltuk altları vesairenin kokusunu örtmek için kullanılan antisepti ve maddenin ecza kokusu, yan odadaki çocuk oturaklarının kokusu.

-Pencereyi açalım mı, diyor kadın.

-Hayır hayır, diyor erkek.

Dışarısı o kadar soğuk ki yalnızlığında... Bütün iğrenç kokulara, isteksizliğe, her dakika işleyen kafaya rağmen burada, bu pis ve çirkin odada, yorgun ve çaresiz kadının koynunda, isteksizlik içinde yatmaktır nasibi. İşte yakaladın gene. Bu tatsız aşk gecelerinin neden tekrarlandığını. Evet korkunç şey, insanın kendinden sıkılması. Bir ayıp ki darısı düşmanlar başına. Sonra insan başka türlü ve dayanılması daha güç sıkıntılar icat ediyor. Başına belalar alıyor. Ağız daha fazla acılaşıyor. Alain Borne'un hikâyesinde olanlar olmuş... Sen ağzının tadını değiştirmek için hiç olmazsa başka hikâyeler ara. Yaşar Kemal'in *Sarı Sıcak* kitabını karıştır. Kurumuş toprak lezzetiyle ağzın dolar. Bir de ter ve sinekler. Henüz kınından çıkmamış bıçaklar gibi toprağa saplanan hançerler de vardır. Susan ve domuz gibi intikam alan insanlar vardır. İster inan ister inanma... Zaten hikâyenin realist olmasına hacet yok. Sanatkâr istediğini yaratmış. Veleve ki yaptığı sanat olsun. O çocuk da nasıl yapmış? Belli ki terlemiş.

Bütün sanat eserlerinin yaratılmasında müşterek olan taraflar, yapılanın sağını, solunu kontrol etmek, boş yer bırakmamak, tezatları iyice belli edip umumî havayı yaratmak değil mi? *Sarı Sıcak*'ta buna benzer bir oluş var. Bir nevi mayası tutmuş denebilir. İşte hikâyeler, yaşanan veya uydurulan hikâyeler ortasında hikâyesiz bulunanlar da var. Onların da söyleyeceklerini toptan bir şekilde müzik mi ifade ediyor? "Adrienne Mesurat"

nın hissettiği gibi, çalınan parça sanki insanın kendisi, bilhassa kendisi için yazılmış gibi. Ucuz bir avunma. “Poème Symphonique” lerinde bile “Non Figuratif” olmaktan kurtulamayan müzik, şüphesiz ki en yaygın müzik sanat şekli. O çok kıymet verilen zekâyı, muhakemeyi bir anda dumana boğup insanları dalgaya düşürüyor. Tatlı tatlı aldatıyor. Netice itibariyle bütün sanatlar insanın zamanı yenmek için çabalaması sayılmazlar mı?

Müzik, Sait Faik, Haldun Taner, hikâyeler bir tarafa, şimdi kurtların birden bire büyüdükları bir dünyada, onlardan daha korkunç daha muazzam can sıkıntısı geliyor karşına çirkin çirkin kıvranıyor.

(Fikret Ürgüp, “Bir Akşam Vakti, Hikâyeler Ve Can Sıkıntısı”, SHD, Eylül 1953, C.9, S.20, s.38-41)

İ. Attilâ İlhan, Eksik Firari

(... Beni geçmişe, hârikalı çocukluğuma bağlayan bağları pekleştirmek arzusu gittikçe daha kuvvetleniyordu. Günlük hayatın tadı kaçtıkça, yavan, hoş gitmez bir hale geldikçe, ben o nispette çocukluğumun ısıltılı günlerini tebci ediyordum. Zaman geçtikçe daha açık olarak görüyordum ki, meğer ki çocukluğum upuzun süren bir bayrammış...)

Henry MILLER Plexus

Yeni sanatımızın çeşitli kollarında eser veren değişik sanatçılarımızı şöylece alıcı gözüyle ele aldıkça, okuyup inceledikçe; hemen hemen umumî diyebileceğimiz bir vasıf, bir temayül büsbütün dikkatimizi çekmektedir. Bilhassa batılı olmak, batılı duymak ve batılı yazmak isteyen sanatçılarımızın büyük çoğunluğundaki subjektif ve hususi şartların icaplarına uygun olarak tezahür eden bir firar (évasion) temayülü açıkça görülür.

Bu çeşit sanatçılar içinde yaşadıkları içtimaî, maddi şartlara sahip çıkmıyor, memleketimizin tarihî ve içtimaî meselelerini görmezden gelerek ya kendi içlerine ya meraklı ülkelerin hayaline ya tarihin eskiliklerine yahut kendi geçmişlerinin, kendi çocukluklarının “altın devri” ne saplanıyor; kendi tabiat ve heveslerine uygun bulmadıkları için realiteden duydukları korku, ürküntü ve tiksintiyi bu firar havası içinde gidermeye çalışıyorlar.

Bu fikrimizce, ana kökleri içtimaî ve tarihî olan bir meselenin sanat sahasında da görünüşüdür. Dert umumîdir. Ve uzun uzun üzerinde durulacak, çekişilecek ehemmiyette bir meseledir. Yalnız burada bir yazarın ve bir kitabın çerçevesini aşmak niyetinde olmadığımızdan bu noktaya sadece işaret edip geçmek fikrindeyiz. Bu defa kendisinden bahsetmek istediğimiz yazar gerek ferdî gerek içtimaî durumu itibariyle firar temayülünü en açık ve ısrarlı şekilde aksettiren hikâyecilerimizden biridir.

Filhakika, Oktay Akbal'ın *Bizans Definesi*'ni okuduysanız görmüşsünüzdür ki hikâyeci on hikâyesinden beşinde doğrudan doğruya, diğer beşinde ise dolayısıyla çocukluğundan, çocukluğunun o eski iyi zamanlarından bahsediyor. Hem de büsbütün süsleyip püsleyerek, güzelleştirerek sanki bir masal anlatıyormuş gibi ballandırarak bahsediyor. Demek ki Oktay, şu yaşında ve başında eserleriyle çocukluğunu yaşamakta, bundan saadet duymaktadır: geçişinin maceraları, mahalleye gelen cambazlar, çocukluk sevdaları, Kızkırın Haydar ve öbürleri aklına geldikçe içini hüznle karışık, buruk bir saadet hissi dolduruyor.

Hikâyeden sık sık şiire, belki biraz yalın, belki epeyce durgun fakat katıyyen samimi bir şiire doğru çıkışlar yapıyor. Hikâye boyunca çocukluk yeniden yaşanırken bir kibrit alevi gibi parlayıveren saadetlerin hemen her hikâyesinin sonunda şuna benzer sözlerle eriyip ufalandığını görüyoruz: "...Ama dedim ya, o şarkılar öldü. Bizim içimizde de bir şeylerle beraber." Bu gündelik, çıplak ve zehir gibi realitedir. Ve her hikâyenin sonunda sanatçının gerçekte bu teması, hasıl olan bu kontakt, onu yeniden mesela eski zaman şarkıları peşinde dolaşmaya, yeni hayallere ve avunmalara doğru savuruyor. Şöyle yukarıdan baktınız mı burada sarıh olarak görünen bir şey var ki şudur: Sanatçı eserleriyle avunuyor. Kendi kendini avutuyor. Eserinin içine saklanıyor. Yahut gerçeğin koynundan hamaratça çıkarması gereken eserini gerçekte kendisi arasında bir sis gibi yayıyor, arkasına saklanıyor.

Bu gizlenme, bu avunma arzusu hatta kelimesi kelimesine isterseniz bu kaçış, yukarda bir kalem dokunup geçtiğimiz içtimaî sebeplerden geliyor. Bu belli. Sanatçının içinde yaşadığı realiteyi yadırgaması bir kere içtimaî menşei itibarıyla daha başka bir hayata hazırlanmış olmasındadır. Ayrıca umumî manada, batılı sanat yapmak isterken kozmopolitleşen ve kötü batı taklitleri haline gelen, bobstilleşen bütün öbür sanatçıların çilesine iştirak etmesindedir. Üstelik Oktay batıyı en yakından kurcalayan ama sadece form olarak, üslup ve esinti olarak köklerine ineksizin kurcalayan bir adamdır. Bu kurcalama onu bizden, bizim gerçeğimizden alıp götürüyor, uzaklaştırıyor;

hayalî bir daire içinde isterseniz o frenk havasını, o frenk rüyasını teneffüs ediyor. Bizim gerçeğimizin yabancısıdır, o: *-Bütün bunlar niye olmuş'un, neden ben bu memleketin havasına aykırıyım'ın* şaşkınlığı içindedir. Hikâyelerini dikkatle okuyun, sanki bir film kahramanı beyaz perdeyi terk etmiş, İstanbul içinde dolaşıyor ve intibalarını yazıyor dersiniz. Bana öyle gelir ki bir frenk de gelse bize dair bir şeyler yazmak istese bunlara benzer şeyler yazar ve hepimiz için yabancı olmakta devam ederdi. Oktay Akbal bu manada, Türkiye'de devamlı oturmak mecburiyetinde olan bir yabancısıdır.

Bundan başka bu tedirginliğin, bu realite kaçaklığının, içtimaînin yanı sıra, ferdî, sanatçının münhasıran maddî ve manevî oluşuna ait sebepleri de mevcut. Oktay, pasif bir adam. Çoğu hikâyelerinin -hemen hepsi kendi meselelerine ve kendisine taalluk ettiği halde- kahramanı kendisi değil. O müşahit. Asıl kıyamet başkasının başında kopuyor, asıl macerayı başkası yaşıyor. Oktay onu görüyor, biraz şaşıyor, epeyce hayran oluyor ve bize anlatıyor. İçtimaî dolaşıklıkla yanında Oktay'ın ferdî olarak çekingen ve yumuşak bir adam olması da yırtıcı adamlar ve keskin fiillerle dolu olan gerçekten kaçmak istemesine sebep oluyor. Şahsen gerçeğin içinde olanlara özendiği, gerçeğe dövüşenlere hayranlık duyduğu, gerçeği zorlayanları takdir ettiği söylenebilir. Zira kahramanları kendisi olmadığı zaman, çoğu zaman böyle kimselerdir: *Kızkıran Haydar*, mesela yahut *Ester'le Roza* veya bizzat ağabeyi. Fakat o, o adam değil. Eğer olsaydı ve içtimaî bilmesini çözmemekte, çözememekte devam etseydi, Allah bilir, büyük ve çılgınca firarlara kalkışan H. Miller, A. Koestler, A. Malraux gibi dev firarilerden biri olmaya doğru giderdi. Gidemiyor, tabii; gidemeyince de mekân içinde yapamadığı şeyi zaman içinde yapıyor, çocukluğunu arıyor ve buluyor, orada rahatlıyor. Miller'in yazımızın başına aldığımız lafları -ki o da büyük bir hayalcidir- Oktay'ın içinde bulunduğu hali tıpi tıpına ifade ediyorlar. Oktay Akbal şu haliyle eksik bir firaridir.

Peki ya gerçeğe sokulduğu anlar? Hangi anlar? *Bizans Definesi*'nde uzaktan yakından gerçeğe, gündelik hayatla ilgili üç hikâye saydım: *Havuzlu*

Ev, Gar, Ester'le Roza. Bunların üçünde de sanatçı ilkin aşınası olmadığı bir gerçek üzerine kendine uygun bir yalancı -gerçek bir hayal- gerçek uyduruyor, sonra sahibi, biber gibi acı hakikat onu ayaklarından çekiyor, küt diye yere oturtuyor. O vakit uyanıyor, şaşırıyor, üzülüyor; şuna benzer laflar söylüyor: “... *Bense, öteden beri bütün güzel ümitleri, sevinçleri elinden alınmış, hayalleri en güzel yerinden kırılmış bir insan halinde sabah akşam o kalabalık evde, o gürültülü bahçe içinde, o fiskiyeli havuz başında, beni yeni ümit ve hayallere sürükleyecek, insanlara, onların büyüklüğüne, ölmezliğine inandıracak bir şeyler arıyor, arıyorum...*” Ne buluyor dersiniz? Yine hayaller. Ve daima hayaller. Zaten galiba aradığı da bu. Bu sefer, *Sonra Tren Kalktı, Parktaki Kanepe* gibi daha ziyade hal ile, şimdiki zaman ile ilgili hayaller icat ediyor. Onların içine sokuluyor ve işin kötüsü bizi de sokmaya çalışıyor.

Demek ki realitenin en yavan, en adi olanıyla bile temas onu ürkütmektedir. Sonra da kalkıp “insanlara, insanların büyüklüğüne, ölmezliğine inandıracak bir şeyler” aradığını ve lisanı hal ile bulamadığını söylemektedir. Dünyayı bilmiyor. Realiteden kaçıyor. İnsanları ve onların meselelerini çırılçıplak görmek istemiyor. Sonra da bir şeyler arıyor. Nerede arıyor ama? Çocukluk ve büyüklük hayalleri içinde. İşte Oktay Akbal'ın çaprazı buradadır. Ve buraya gelir gelmez, biz yine bildiğimiz, o kadar sevdiğimiz gerçeği bir kere daha tekrarlayabiliriz: Hikâyeci içinde yaşadığı çıplak hakikati, onun tarihî ve içtimaî manasını bilmek, anlamak; onun içindeki durumunu, onun inkişafını kavramak mecburiyetindedir. Aksi halde, tıpkı Oktay gibi, her tanesi birbirine benzeyen temiz, pırıltılı hayallerle dolu bir tespih çeker gibi ömrünü ve sanat hayatını hayaller içinde harcar, tüketir. Oktay Akbal, aradığı şeyi hayaller arasında değil sınırsız realitenin ve değişmelerinin arasında aramayı bilmedikçe, bulamayacaktır.

Halbuki anlatmasını biliyor. Hikâyelerini mümkün mertebe düz manası ile konunun, adi manasıyla dram ve esprinin dışında tasarlıyor, alışılmış hikâyeyi alışılmamışa, yeniye, orijinale götürmek istiyor. Bu onun ilk kitabından bu yana takip ettiğimiz takdire değer bir gayretti. Ne var ki ilk

kitaptan beri bu gayret hiçbir ilerleme kaydetmemiştir dersek Oktay Akbal form olarak da belli ve önceden tayin edilmiş bir yeknesaklığın içinde dönmektedir dersek (gayet tabii, zaten) acaba yanlış mı söylemiş oluruz? Bir *Önce Ekmekler Bozuldu*'yu bir de bu yeni kitabından herhangi bir hikâyeyi ele alın, okuyun, düşünün. Oktay sanatçı olarak gerçeğe sokulamadığı için daima ve her zaman romantik, ezgin birtakım şekiller çiziyor ve ortaya salıveriyor diyeceksiniz. Anlattıkları, ne derece güzel anlatılırsa anlatılsın, evvelce zaten anlattığı şeyler olduğu için bizi çarpıyor, uzun boylu sarmıyor. Ve bu elbette hikâyecinin sanatı için bir tehlike, bir tehdit teşkil ediyor. Oktay Akbal sanırım ki sanat hayatında bir dirsek çevirmek, bir çıkıntı yapmak mecburiyetindedir. Ona yakışan bu korkak, firarcı ve hayalci romantizmi terk edip; kendisine, yaşadığı şartlara çok daha uygun, çok daha elverişlilik ve içli bir realizme gitmektir.

Bizim diyeceğimiz bu!

(Attilâ İlhan, "Eksik Fıraf", SHD, Ekim 1953, C.9, S.21, s.20-26)

J. Can Yücel, Made In Turkey

Necdet Evliyagil'in *Eski Yalı* adlı bir şiir kitabı çıktı. Evliyagil, öyle olur olmaz kişilerden değil. Kitabın arka kapağında verilen bilgiden öğreniyoruz; gazeteciymiş İstanbul radyosunda, *Düşünceler Saati* ile *Eserler Arasında* adlı "edebî mahiyette sohbetler" yapmış, bugüne bugün Ajans Türk'ün sahibi. 1948'de bu yana *Edebî Mektepler*, *Edebî Cereyanlar*, *Şiirimizin Bugünkü Durumu*, *Divan Şiiri* diye demir leblebi misali konular üzerinde kitaplar yayınlamış.

Eski Yalı'nın önsözü Behçet Kemal Çağlar tarafından... Ezcümle diyor ki:

"İşte, Evliyagil de bu arayanlardan biridir. Şöhret ise şöhretini; yazı yazmak merakı ise o merakını başka sahalarda buldu; biliyoruz. Şiirde aradığı, daha doğrusu şiirle aradığı bir ruh huzuru, bir yeni duygu dili, bir başka ve güzel şeydir. Zaman zaman öyle mısraları var ki yoğurdu iyiden iyiye tutturmuşsa benziyor. Zaman oluyor ki koca gölün kenarında henüz eli böğründedir. Ben bu satırları eski üstatların genç takipçilerine laf olsun diye karaladıkları takrizler cinsinden bir şey olsun diye baştan savma yazmıyorum. Köprü altından su bağışlarcasına, "işte bir genç dâhi namzedi" demeye niyetim yok. Ben üstat değilim ve Necdet çırak değildir. İçi içine sığmayan son nesil arayıcılarından biri de odur."

Benim bu sözlerden çıkardığım anlam şu: Çağlar, Evliyagil için şiir ustası, "dâhi" filan demiyorsa da onun şiir alanında çıraklık çağını geride bıraktığını, kendi yağıyla kavrulacak kıvamda bir şair olduğunu anlatmak istiyor. "İçi içine sığmayan son nesil arayıcılarından biri..." Hoş bu sözleri de etmese, Evliyagil'in kitabına önsöz yazmasından şairi beğendiği sonucunu çıkarabiliriz. Siz söyleyin, haksız mıyım yani? İnsan hor gördüğü, önemsemediği bir şairin kitabına çalakalem önsöz yazmaz ya! Ne diyordu

Çağlar? “Evliyagil de bu arayanlardan biri” imiş. Peki bu arayıcılar kimler? Ne ararlarmış? Bir de onu anlayalım!

“Yahya Kemal, kurtuluş savaşının ilk zafer günlerinde *Dergah* mecmuasına yazdığı, *Üç Tepe* isimli müsahebede aşağı yukarı şöyle diyordu: “-Tanzimatçılar, memleketi Çamlıca tepesinden gördüler. Edebiyatı Cedideciler ise Tepebaşından... Şimdi, bir yeni edebî nesil bekliyoruz ki memleketi bir iç Anadolu tepesinden görebilsin.” Üstadın ne güzel bir kerametidir ki bu son senelerin edebî nesilleri hep o üçüncü tepenin eteklerinden ve doruklarından ses vermektedirler. Artık, İstanbul’daki masa başı tercümanları susmuş, Anadolu toprağına yalın ayak basanlar, konuşmaya başlamıştır. Artık şiirimiz, hayatın içinde, halkın dilince ve gönlüncedir.”

“Doğru söze ne denir?” diyeceksiniz ama kazın ayağı öyle değil. Bir kere “memleketi İç Anadolu tepesinden görmek” nerde, Yahya Kemal nerde? Hadi kâhin olarak hatırını sayalım ama, bu sözleri söyleyen bir şairin o zamandan bu yana, savunduğu eğilimi saptayacak tek bir şiir bile yazmadığını görünce, nasıl olur da onun samimiyetine güvenir, böyle önemli, haklı bir davanın koruyucusu olarak gösterebiliriz? Hem canım, Behçet Kemal bu, gözü İstanbul’un yedi tepesinden gayrı tepe görmeyen şairi devrimlere ilgisizlikle, Anadolu toprağına yüz çevirmekle suçlamadı mıydı? Çallı İbrahim ile kafa kafaya verip aynı şair hakkında:

Var nüktelerinle bağır avaz avaz,
Ey mehter takımı gibi geride kalan saz!

Diye beyitler döktüren Behçet Kemal Bey değil miydi? Uzatmayalım, “Behçet şaşar” der, geçeriz. Yalnız halledilecek bir mesele daha var. Çağlar, son yılların edebî nesilleri tarafından aranılan şeyleri açıklamaya davranınca, İstanbul’daki masa başı tercümanları yerine, Anadolu toprağına yalın ayak basan, o üçüncü tepenin doruklarından hayatın içinde, halkın dilince

söylenen bir şiirden söz açıyor. Evliyagil de bu edebî nesillerin arayıcılarından biri değil miydi? Öyleyse onun da aynı şiire yönelmesi gerek... Bakalım öyle mi?

Çağlar darılmasın ama, Evliyagil değil Anadolu tepelerine, İstanbul tepelerine bile çıkmaya üşeniyor. Varsa yoksa Kandilli, Anadolu Hisarı, Emirgân, Eyüp, Moda... Şair canım cennette, ayağım düzde olsun, diyor da başka bir şey demiyor. Kımıldatabilirsen kımıldat hazreti! Kısacası Evliyagil'in coğrafya bilgisi biraz yaya. Soyadı Evliya diye illa Evliya Çelebi olacak değil ya! Bu da yatır soyundan. Sonra efendim, İstanbul halkı da bu memleketin çocuğu değil mi? Onları anlatarak da insan yurt gerçeğini dile getirebilir, halkın dilince, gönlünce konuşabilir. Sınaması bedava... Nasıl olsa kitabı birinden ödünç aldım. Gelin, rastgele bir yaprak açalım kitaptan!

Rüzgâr!

Hırçındır, hırçın olmasına Boğaziçinde

Ama; bir defa düşmeye görsün

Yalıların rüya bahçelerine açılan büyüüne;

Davetsiz bir misafir gibi

Asılır kayıkhanenin mandalına

Ve bırakır kendini

Bu sükûn diyarındaki loşluğa...

Hadi Anadolu gerçeğinden, İstanbul gerçeğinden geçtik, bu mısralar Boğaz gerçeğine de aykırı. Bir yanda kömür depolarından, fabrika patırtısından, bir yanda da otomobil kornasından, vapur düdüğünden geçilmeyen bugünkü Boğaz'da nerde öyle "davetsiz bir misafir gibi gelip yalıları rüya bahçelerine açılan büyüüne düşünce, kayıkhanenin mandalına asılıp kendini bu sükûn diyarındaki loşluğa bırakacak rüzgâr?" Bulursa bize de haber versin de öyle rüzgârı başımızın altına yastık edip şunun şurasında rahat bir uyku çekelim! Ya o *Sevgiliye* adlı şiir? İlk iki mısraı şöyle:

Sen olmasan da yapraklar
Rüzgârın peşi sıra gidecek...

Ne yalan söyleyeyim, ben rüzgârın peşine takılan yaprak görmemiştim. Bizim bildiğimiz rüzgâr yaprakları önüne katar. Ne ali- cengiz rüzgârı, şu Boğaz rüzgârı! Rüzgâr değil mübarek, mıktanıs! Sizin anlayacağınız, Evliyagil'in şiirleri, sade Anadolu gerçeğine, hadi ondan da geçtik, İstanbul, Boğaz gerçeğine değil, fizikî gerçeklere de aykırı.

Çağlar önsözünde başka bir noktaya daha parmak basıyor. Diyor ki: "Münevver edebiyatı ne zaman yozlaşmaya yüz tutarsa, halk kaynağından feyz alması bir zaruret haline gelir. Bizde de böyledir; dünyada da böyle... Son zamanlarda halk türkülerinin, halk masallarının kapısı yeniden şiire açılmıştır." Kitaptan gelişi güzel bir şiir seçelim! Bakalım, yozluktan kurtulmak için Çağlar'ın başvurulmasını salık verdiği halk kaynaklarından faydalanılmış mı?

Tecrübe
Ümitler, arzuların sonsuz feryadı;
Düşünce kafada kalan hıçkırık...
Geçen saatler, günün kanadı;
Hayata bakan pencere kırık...
Neşe ıstırapta saklı bilmece.
Sevgiler yıldızlı gece...

Yooo! Böyle "Düşünce kafada kalan hıçkırık" çeşidinden mısralarla halktaki şiir duyarlılığı arasında benzerlik aramak için insanın düpedüz saf olması lazım. Halk masallarına yakınlığına gelince, olsa olsa konuşma dilinde palavra anlamına gelen masal deyimiyle bir ilişkisi olabilir bu şiirlerin.

Çağlar, birkaç satır aşağıda: "Yeni bir şairin tek bir şiirini okumak, onun hayat görüşü, ideali, ideolojisi hakkında bir fikir almamıza kâfi gelir"

buyuruyor. Peki ama siz, yukarıya aktardığımız şiirden ne gibi bir fikir kırıntısı seçebildiniz ki buna dayanarak Evliyagil'in dünya görüşü üzerinde fikir yürütebilesiniz? İyimser desen değil, kötümser desen değil... Hah! İşte tam çıkmaza girdiğimiz sırada Çağlar imdadımıza yetişiyor, diyor ki: “Şair, uyanırken rüya gören adamdır.” Allah için, bu söz Evliyagil'in durumunu açıklamaya biçilmiş kaftan. Çağlar sonra da sözlerini desteklemek üzere Suat Salih'in bir mısraını anıyor:

Ve ben rüyalarımı ayakta görüyorum.

Eh! Rüya da uyumadan görülmeyeceğine göre... Ötesini var kıyas edin.

Yerimiz dar ama belki “kötü niyetle seçilmiş birkaç şiir parçasıyla Necdet'i yere vurmaya kalkmış” diyenler çıkabilir düşüncesiyle, her ihtimale karşı bir bütün şiir daha aktaracağım buraya:

Anne!
Çocuk emekledi,
Yaşlar damladı gözlerinde

Ninni istedi
İlk sevgisinden
Annesinden

Anne;
Onun dudaklarından
Dökülen ilk kelime oldu.
Anne sevgisi kalbine
Beşikte doldu...

Çocuk gelişti, serpildi,

Hayat masalı geldi geçti
Ellerinden... Gözlerinden

Şefkat istedi
Güzel bir yol istedi,
İlk sevgisinden
Annesinden...

Anne!
Ona en iyi yolu
Gösteren, ilk kadın oldu;
Beyaz saçlarıyla
Ve nurlu çehresiyle
Işık koydu yoluna
Bir kadın hazırladı bütün bir ziyafeti
Bir başka kadın uğruna!

Nasıl buldunuz? Biliyorum, siz de benim gibi “Anneeeee!” diye çığılı basmamak için kendinizi güç tutuyorsunuz!

Dönelim bu şiirlerle haşır neşir olmaktan çekinmeyen aslan yürekli Çağlar’a! Ne diyor? Bakın! “Türk insanı, nasıl sever, nasıl kıskanır, nasıl korkar, nasıl kükrer... Kısacası nasıl duyar, bunu yeni şiirlerine halislerinden anlamak artık mümkün olmaktadır. Ne acem çıkartması, ne frenk kopyası... Artık, Made In Turkey!”

“Made In Turkey” ha! Benim bildiğim “Türkiye’de yapılmıştır” anlamına gelen bu ibare çoğunlukla ihraç metai için kullanılır. Gerek devlet radyosundaki sanat konuşmalarına gerekse türlü dergilerde emrine açılan çarşafılık sayfalara bakarak şiir alanında ihracat bahis konusu olunca seçim işinde Behçet Kemal’in geniş söz sahibi olacağına inanmak zorundayız. O zaman işte bu “Made in Turkey” şiirler arasına “Evliyagil” imzalı olanların haydi haydi katışacağına emin olabilirsiniz. Bunların dışarı şiir pazarlarında ne gümbürtü koparacağını tahmin buyurun! İhraç dedin mi böyle olur zaten. Tevekkeli ticaret açığımız günden güne artıyor diye birtakım söylentiler dolaşmıyor. Değil mi ya efendim, şair ne demiş?

Böyle olur bu eyyâm-ı baharın nevruzu...

(Can Yücel, “Made In Turkey”, SHD, Ekim- Kasım 1955, C.11, S. 45-46, s.21-24)

K. Ömer Faruk Toprak, İnce Memed Destanı

Toroslarda bir Şahin uçmuş. Her dağın taşına, her ormanın ağacına adını bırakmış. Yani halk anlamı ile deyimlersek 'nam salmış' Çukurova'ya. İnce Memed bu. Serüvenleri bir destan. Sanırım destanların birinci özelliği, yeni bir dünya görüşüne ayna tutması, pırıl pırıl kahraman yürekleri yansıtmasıdır. Buraya koyduğumuz noktayı açalım biraz. Yirmi beş yıl önce Çukurova gene bir düzlüktü. Ülkeyi yöneten Cumhuriyetin etkisi, henüz oralara varmamıştı. Devrim, şehir şehir dolaşıyor, kasabalara sıra gelmiyordu. Köyler uzakta kalmıştı. Tüten ocakların dumanı görünmüyor. Kasabalara, büyük toprak zenginleri, köylere büyüklü-küçüklü ağalar egemendi. Köylülerin tümü, kendi tarlalarında ağaya ırgat. Bir ekiyor, elli alıyor, kırkını ağa topluyor. İşte, İnce Memet'in ilk davranışları, böyle bir ağaya karşı gelişmiş, direnme biçimini almış. Haklı kişilerle birleşip, haksızlarla savaşıyor. Yürek ağrıtan, yürek bunaltan olaylar önünde, yiğit bir adamın gözlerini kırpmadan, dimdik ayakta bir duruşu var, okurken siz de yüreklenirsiniz. Kitabı okuduktan sonra, bir an gözlerinizi yumsanız, kalbinizin gözlerini bütün kuvvetiyle gerçeklere doğru açmış olduğunu fark etmekte gecikmezsiniz. O sıralarda dağa çıkanlardan, İnce Memet'i ve benzerlerini ayıran nitelik şu: O, halka rağmen dağa çıkmıyor, halk için, yaşamak hakkı için savaşıyor. Eşkıya Deli Durdu, köylüyü soyuyor, İnce Memet, hakkın tırnakla koparılıp alınacağını öğretiyor. Köylüyü dayatma hareketine doğru itiyor. Ona güç kazandırıyor. Bir çeyrek yüzyılın öncesinde, Çukurova'nın köylüklerindeki insan yığınlarında, birbirine zıt tutumlar, telin gerile gerile kopmasına kadar gidiyor. Bu romanla tekrar anlıyoruz, her diyalektik yeni bir sentez ile bitmede, her sentez öğeleri kuşatmadadır.

Vaktiyle destan üzerine söylenen şu satırları defterime not etmiştim. Onları okuyayım size: " Destan, ne ozanın hayalinden doğacak, ne başka ülkelerin yaşanmamış, duyulmamış anılarından çıkarılacak. O her şeyden önce, yaşanmış bir tarihin canlı izlerine dayanacaktır. O, duyulmuş hislerin, çekilmiş çilelerin, geçirilmiş acıların sembolü olarak, halkın kulağında

çınlayan ortak bir diyaazon sesidir. Orada bütün sesler, bir yığın insanın ağzından çıkan, koro gibi çok büyük ve tarihe karışan insanca bir tek ses haline gelir. Orada yankı yapan sesler artık Ahmet'in, Mehmet'in, Çinlinin, Yunanlının sesleri değil, insanlığın sesleridir. O bir Ferhat olabilir, bir Kerem olabilir, bir Aslıhan ya da Köroğlu olabilir. O, Battal Gazi ya da Achille olabilir. Fakat tümünün ağzından konuşan insandır. Şüphesiz bir çağın, belli bir takım tarihi şartların insanı. Her çağ onlara yeni yeni özler getirir. Her sanat eri onları yeni baştan anlar. Böylece destan yalnız bir anılar hazinesi değil, ileriye çevrilmiş bir bakış, insanlığın en geniş ufku haline gelir. İnsanlar, geçmişini onda sakladığı gibi, geleceğinin bütün umutlarını da onda yetiştirir".. Destan üzerine aldığım notlar arasında şu satırlar da var : " İlk tarih destandır. İlk şiir onunla başlar. Lirik şiir ondan ayrıldıktan sonra yine uzaktan bağlarını sakladı. Trajedi ve dram onun devamıdır. Opera onun yeniden ve daha zengin sahneye çıkması değil mi? Roman (hele bugünkü sosyal ve büyük roman) düz yazı kılığında destanın canlanmasından başka nedir? Bugünkü destan biçimi değiştirmiş. Epik şiir olarak, sokak şiiri olarak, opera olarak, roman olarak, halk masalı ve fantastik yapıt olarak aramızda yaşıyor. Köklerini daima yaşanmış, sınanmış ve onun halk içince ve halkın alt bilincindeki yankılarından alan destan, yazılı sanatın gerçek kaynağıdır" İşte Yaşar Kemal'in *İnce Memet*'i. Yaşanmışın içinden çıktığı o kadar belli ki, Onun kendine has kulağı, deyiş tarzı, halktan gelen bir dili var. O çevrenin folkloruna önemle sarılmış. Büyük insan kalabalığına yürek tutabilmek ve onun destanını kaleme alabilmek için folklor motiflerine iyice yaklaşmış. Destanın yaşayan havasını kurmak için, konunun başında, ortasında, sonunda daima insanca kalmayı bilmiş.

İnce Memet 'in serüveni üzerine kalem açarken, destanların birinci özelliği, yeni bir dünya görüşünü yankılaşdırmasıdır dedik. Bunu söylerken, gerçek sanatın ancak yaşanmış, iyice incelenmiş bir hayatın içinden, başka deyimle halkın içinden çıkacağı görüşü bize ışık tutuyor. İnsan sevgisini en yüce amaç ve olgunluk sayan (hümanist) sanatçılara kuşku ve beğenmezlikle bakanlar yanılıyorlar. Ulusal sanat, hayatını yitirmiş, ölü

değerlerle yapılmaz. Halk sevgisi, insanca davranışlarla yaşamak kazanır. Bundan ötürü Ulusal sanat ile Humain sanatı, birbirinin zıddı olarak tanıtmak, bizi çıkmaza götürür. Bir takım ozanlarımızın yıllarca kapalı havada kalışı, bu yüzden olmuştur. Bugün de, bu çıkmazda duranlar az değil.

İnce Memet, roman armağanını aldı. İyi bir roman, iyi bir destan armağan kazanır elbet, deyip geçemedim. Önemi şurada: Yaşar Kemal, Çukurova'nın yüzyıllar içinden gelen meselesini açıyor. Ömrünü aralarında eskittiği insanları, tutuyor romanın lirik, canlı bir deyişle akan ırmağı içine bırakıyor. Belli, bazı yerlerde kendini bile kaptırmış o akışa, Alışılmış romanın buyruklarına yer yer boşver! demiş. Onun için, şuna benzer, bunun gibi kalem sallamış demeyeceğim. Çünkü yok böyle bir şey. Diri bir sanatı var. Çağımızın önemli kişilerinden biri, iyi bir romancı diyeceğim onun için. Önemli dediğim noktaya asıl şimdi geldim. Armağanı veren yargıcılar kurulunda iki-üç kişi ayrı tutulursa, diğerleri diri sanatçılara karşı durmakla tanınmışlardır. İnce Memet, onlara da kendini kabul ettirmiştir. Yaşar Kemal'in bu olayda en önemli yönü bu bence. Yalana değil, ülkemizin sosyal gerçeklerine dayanan ve halkın dili, halktan gelen lirizm ile diri sanat yapıtları ortaya koyan Yaşar Kemal'in kişiliğinde ulusal edebiyatımız haklı bir zafer kazanmıştır.

(Ömer Faruk Toprak, "İnce Memet Destanı", SHD, Nisan 1956, C.12, S.51, s.35-37)

L. Can Yücel, Dergiler Arasında

MİZİKÇILIK

Yeditepe'nin 108. sayısında Oktay Rifat'ın *Kitap Dili, Konuşma Dili* başlıklı bir yazısı yayınlandı. Yazar, dil konusunda gücünü duyuran eğilimleri ele alıyor, “yeniden Osmanlıcaya dönme” diye tanımladığı davranışı yererken, şu doğru sözleri söylüyor: “Çünkü Osmanlıcaya dönmek yeniden doğruya dönmek demektir. Biz batıya doğru gidelim, varsın dilimiz Osmanlıca kalsın, denemez; çünkü Osmanlıca ile birlikte zaten pek uzağımızda olmayan orta çağ, geleneğiyle, düşüncesiyle, beğenisiyle geri geliverir. Halbuki bizim dileğimiz ileriye yönelmek, batının ileri düşüncesini benimsemektir. Dilin, düşünceye nasıl bağlı olduğunu biliyoruz. Osmanlıca ile bir doğulu gibi düşünür insan...” Oktay Rifat sonra da, Türkçe’yi bugünkü haliyle kullanmak isteyenlere dokunarak, bu düşüncedeki kimselerin kitap diliyle, konuşma dili arasında bir ayırım yapmaktan kaçındıklarını, oysa terimlerin çoğunlukla yer tuttuğu kitap dilinde “kolay akılda tutulacak kelimeler” seçmeye çalışılması gerektiğini belirtiyor. Konuşma dilinin ise çeşitli ağızlardan kurulu, istense de değiştirilemeyecek bir niteliği olduğuna parmak bastıktan sonra, aşırı Türkçecilerin dili arılaştırma işini konuşma diline kadar götürmek istemelerini kınıyor, şu sözlerle bağlıyor yazısını: “Halbuki bu dili değiştirmek şöyle dursun, kitap dilini o dile göre kurmalı. Öteden beri gelen kitap dili konuşma dili ikiliğini elden geldiği kadar azaltmaya bakmalı. Dil bir düşünme, anlaşma aracıdır. Bu yüzden anlamaya, düşünmeye engel olan bütün kelimeleri ayıklayıp, yerlerine anlaşılır, yeni kelimeler bulmak zorundayız. Ama ayıklanacak kelimeler, yalnız bunlardır, konuşma diline girmiş kelimeler değil.”

İlk okuyuşta akla yakın görünen bu sözler üstünde az daha düşündünüz mü, bir sorunu yalınkat yanından tutmanın doğurduğu çelişmeler göze batmaya başlıyor. Acaba kitap dili (yazı dili demek daha iyi olacak) ile konuşma dili arasındaki ayrıntı, Oktay Rifat'ın “birinin okullarda belleneceği,

öbürünün de halk arasında konuşulması, kitap dilinden uzak kalması” diye özetlediği özellikleri belirtmekle gereğince ortaya konmuş olur mu? Bana kalırsa bu konuya dalmadan önce, konuşan insanla, yazan insanın bağlı olduğu tutacakları (şartları) açıklamak zorundayız. Topluluk karşısında kullanılan dili, söylev dilini, çoğunlukla yazı dili özelliği taşıması bakımından bir yana bırakacak olursak, konuşan adamın yazan adamdan çok daha geniş oluntular içinde işe girdiğini görürüz. Konuşurken karşınızda huyunu suyunu bildiğiniz, hiç değilse yüzünden, hareketlerinden sözlerinize ne tepki gösterdiğini kestirdiğiniz kimseler yer almaktadır. Derdinizi anlatabilmek için el, yüz hareketlerine başvurur, sesinizi yükselterek, alçaltarak, incelterek, kalınlaştırarak, belirli yerlerde hızlanıp ağırlaşarak işinizi kolaylaştırabilirsiniz. Bir de bunlara karşınızdakilerin sesle, sözle göstereceği tepkileri de katarsanız, konuşan insanın hayli somut bir ortam içinde bulunduğunu daha iyi anlarsınız. Yazan ise kim olduğunu, yazısını nerde, ne zaman, hangi tutacalar altında okuyacağını bilmediği kimseler, daha doğrusu “okuyucum” diye bellediği ama bir türlü açık seçik görmediği, sözlerine kim bilir ne kadar zaman sonra, o da taa uzaklardan, karman çorman ses verecek soyut bir yığın karşısındadır.

Bu yüzden yazar, okuyucu yığınının kaypaklığına, elden kayıcılığına, bir bakıma soyut oluşuna karşı, elden geldiği kadar kişiye, yere, zamana göre değişmeyen kesin bir dil kullanmak, diyeceğini sağlam kazığa bağlanmak, konuşurken kısa bir söz, ufak bir el hareketiyle anlatıverdiği bir isteği belirli tilciklerden belirli kurallara göre düzenlemiş tümce çerçevelerine yerleştirmek, bir kesenkeslik içinde iletmek zorundadır. Konuşma dilindeki sallapatiliğin, rastgeleliğin yazı dilinde yeri yoktur. Netilcik- kavram üçgeni, en hurda bir anlam sallantısına yol vermeyecek bir sağlamlılığa erişmeli, neyi anlatmak istiyorsak, salt onu anlatacak tilciği seçmeli, anlatmak istediğimize en uygun tümceyi seçmeliyiz. İşte bu zorunluluk tilcikleri göğe serpilivermiş yıldızlar gibi tek tek değil, kökleriyle, aynı kökten çıkma yakınlarıyla birlikte bir bütün, bir dizge halinde düşünme çabasına yol açacaktır. Böyle bütün yöresiyle ele alınmış tilciklerden kurulu tümceler de, söz dizisi, düşün dizisi içindeki yerine

sendelemeksizin oturabileceklerdir. Gökçe yazının (edebiyatın) belli başlı ödevi, tilciklere kesin bir anlam, dile durmuş, oturmuş bir sözlük kazandırmaktadır. Düşünü, ancak bu denli sağlam bir bilgi yüzeyinde aksaksız yürüyebilir.

Öyleyse yazı dili- konuşma dili ikiliği, Osmanlıcayla konuşma dili arasındaki ilintiye göre, tez elden giderilmesi gereken bir aksaklık değil, yazma işiyle konuşma işinin birbirinden ayrı özellikleri dolayısıyla ortaya çıkan temelli bir olgudur. Konuşma dilinde geçen tilciklerden, sözdizilerinden yararlanır, yazı dilini daha canlı kılmaya çalışırız ama bu yazı dilinin kendine özge sağlamlığını, kesenkesliğini, durağanlığını gözden çıkarmamıza yol açmamalıdır. Tilcikleri kolayımıza geldiği gibi seçmek, dilimize geldiği gibi kullanmaktan kaçınmalı, tilciklerin sade anlaşma aracı değil, aynı zamanda bir düşünme aracı olduğunu unutmamalıyız. Oktay Rifat dilin hem düşünme, hem de anlaşma aracı olduğunu benimsemekle birlikte, Türkçedeki tutumumuzdan söz açtığı zaman, dilin düşünme aracı oluşunu hesaba katmaya yanaşmıyor, “anlaşmaya engel olan kelimeleri ayıklamak, yerlerine yeni kelimeler bulmakla yetinmeyi” sağlık veriyor. Oysa dilimizin bugün içinde bulunduğu dönemde yazarlarımıza düşen ödev, dilimize bir yön, bir düzen, bir yöntem getirmek, kısacası, yeni bir düşünme ortamı kurmaktır. Bu uğurda anlaşmayı güçleştirici adımları bile hoş karşılamalıyız. Yüzeyde kalan geçici, günlük anlaşmalar yerine, düşünme birliğine, kafa birliğine el verir uzun erimli çalışmalara yönelmeli, işi yararcı bir gözle, beğeniye dayanan bir anlayış içinde yürütmeyi bırakıp bilimsel bir tutuma doğru gitmeliyiz. “Konuşma diline girmiş kelimeleri bu değişimin dışında bırakalım”, “konuşma diliyle kitap dili arasında yeni bir ikilik yaratıyorlar” çeşidinden, hem geleneği hem yeniliği kollamak kaygısıyla söylenmiş sözler havayı bulandırmaktan başka işe yaramayacaktır. Çünkü iş, “şu kelimeyi, bu kelimeyi” ayıklamak değil, dile bilimsel bir tutum getirmektir. Bu da hangi kökten geldiğini, nasıl ürediğini, yolunu yordamını, huyunu suyunu bildiğimiz Türkçe tilcikler kullanmak, böylesi yoksa yenilerini bulmakla gerçekleşebilir.

Oktay Rifat, “cemiyet, nesil” gibi konuşma dilimizde dilli düdük kesilmiş tilciklerin karşılığı olarak “toplum, kuşak” deyip dururken “konuşma diline girmiştir” diye “mesela” da ayak diremekle, hem körebe oynayıp hem de gözündeki bezin altından yalan yanlış ortalığı dikiz eden çocuklara dönüyor. Buna da düpedüz mızıkçılık denir.

NALINCI KESERİ

Yeni Yönler adlı Amerikan yayınının 1955 yılı, uluslararası sayısında “Dört Çağdaş Türk Ozanı” diye tanıtılan Fazıl Hüsnü, Turan Oflazoğlu, Sami Feriel, Güzin Yalter’den bazı yır çevirileri çıktı. Bu işten, yanılmıyorsam, *Yeditepe*’de söz edilmişti. Dergi benim elime yeni geçti. İnsan yabancı yayınlarda vatandaşlarının yaptıklarını görünce birden seviniveriyor. “Eh, diyorsunuz, sonunda biz de yabancı çevrelere uzanmaya başladık. Böyle böyle dörüt hayatımızı kısıkvrak sarmalamış olan çemberleri kırmaya başlıyoruz. Ama ilk ağzın sevinci yatışınca, ozanların adlarına alıcı gözüyle baktınız mı, çarpılıveriyorsunuz. Fazıl Hüsnü hadi neyse... Yırlarına aşırı bir sevginiz olmasa bile, ünü yaygın, tanınmış bir ozan; bu çeşitten derlemelerde haydi haydi yeri var. Peki ama Turan Oflazoğlu, Güzin Yalter, Sami Feriel neci oluyor? Adlarını duymadım ama belki de gerçekten iyi ozanlardır diye avunmaya kalkışıyorsunuz. Yırlarını okuyunca o avuntu da suya düşüyor, hiçbir özelliği, yeniliği olmayan, birtakım sudan sözler... Açıktan konuştuğumu sanmamanız için Sami Feriel’in yırını Türkçe’ye çeviriveriyim:

SOKAKLAR

İnan olsun ki, anne
Senin sözün üstüne,
Sokaklara düştüysem.

Bakıyorum da sokaklar eskisi gibi değil,
Göründüğü gibi değil pencerelerden.

Bir başka türlü insanlar
 Gökyüzü bir başka türlü, bakıyorum da.
 Bir sokağa girdin mi nereye çıkacağı belli değil.

Bir yanı ışıklı, bir yanı karanlık sokakların.
 Gine de bir yolunu buldum, anne
 Yediveren sevgiler edindim sokaklarda,
 Sevgilerim uğruna kavgalar ettim sabahlara kadar;
 Kimseler alt edemedi beni kimseler alt edemedi.
 Tanrıya şükür, anne.
 Tabiatın yumruğu kadar güçlü yumruklarım.

Gördünüz değil mi? Rastgele bir yır... Tanrının günü dergilerde görüp durduğumuz sıra yırlarından biri. Böyle dünyanın dört bir yanında ün salmış yazarların yer aldığı bir dergide Türk ozanları adına boy gösterebilmesi için kırk fırın ekmek yemesi gerek Sami Feriel'in. Öbür ozanların yırları da aynı ayar...

Niye yaptılar öyleyse bu işi? Amerikalılara Türk ozanlarını tanıtmak için ele böyle bir fırsat düşmüşken, mal bulmuş magribi gibi, derme çatma yırlarını ortaya sürmek yakışık alır mı? İnsanın doğru dürüst ozan olabilmesi için, kendinden önce yetişmiş ozanlara saygı duyması, iyi yapıtlarsa sevdalanması gerekmez mi? Bugün Türkelinde okunmaya değer yırlar çıkıyorsa, bu yüzlerce ozanın birlikte uğraşması, didinmesi karşılığı... Kırk yılda bir çıkan fırsatları da böyle bencillik yüzünden gâvur edersek, gerçek değerlere karşı borçlu olduğumuz saygıyı, sevgiyi, ilgiyi ayaklar altına almış oluruz. Hiç değilse yabancılara karşı hak bilir, değerbilir kişiler olduğumuzu göstermesini bilelim.

KAHRAMANLAR SAATİ

Şairler Yapağı'nda Ahmet Arif'in *Şairin Güçsüzlüğü* başlıklı bir eleştirmesi çıktı. Yazar, Oktay Rifat'ın aynı dergide yayınlanan iki yazısını ele alıyor. Ahmet Arif canlı, ateşli bir ozanımızdır. Yalnız bu sefer ölçüyü kaçırmış biraz.

Ozanın düşünür olması gerektiğini ileri süren Oktay Rifat'a nedense hırslanmış. "Düşünürlük her aydında bulunması gereken bir erdem" diyor. Doğru, doğru ama yurdumuzda iş böyle mi acaba? Ozanlığın genç kızlara hoş görünmek için başvurulmuş bir marifet, Frenkçe fantezi denen göstermelik işlerden olmadığını kaç kişi anlamıştır? Doğru dürüst mektup yazamayan, iki tümceyi yan yana getirmede yaya kalan ozan taslaklarının çarşaf çarşaf yırlar döktürdüğünü görüp duruyoruz. Durum böyleyken, Oktay Rifat'ı ozanlardan düşünür olmalarını istedi diye kınamak niye? Ahmet Arif, "Düşünür olmak kimsenin tekelinde değil. Ama hem şair hem düşünür olmak Tanrının kolay bir bağıışı olmasa gerek" diyor. Neden bu, Tanrının bağıışı oluyormuş, anlayamadım. Hem canım, düşünür olmayı Oktay Rifat ozanların tekeline almaya kalkışmıyor ki... Sonra kafası iyi işleyen insanların ille şair olması gerektiğini ileri süren de yok. Dediği gibi: "Dünyaya, insanlığa mutluluk getiren düşünürlerle birlik olmak, şairin güçsüzlüğünü, yavanlığını affettirmez." Oktay Rifat da başka türlü bir şey söylemiyor ki...

Ahmet Arif daha sonra Oktay Rifat 'ın ikinci yazısını didikliyor. Konu: Kahramanlık. Oktay Rifat günümüzün tutulan, sevilen ozan türünün "kahraman ozanlar" olduğunu belirtiyor. Yalnız bu kahramanlığın ne menem şey olduğunu açıklamıyor. Onun için bu yazı üstünde konuşmak yersiz kaçacak. Gelgelelim Ahmet Arif'in böyle kaygıları yok, bodoslama giriyor işe. Oktay Rifat yazısının bir yerinde "Nice kötü şairler var ki onların kötü şiirleri bize batmıyor, bu şairlere bayılıyor" diyor. Aksak bir söz... Ahmet Arif, "Kimmiş bunlar?" diye haklı olarak soruyor. Derken halkın tuttuğu ozanların çoğu kof olduğunu, halkın gözüne hoş görünmenin ozanlık için sağlam bir değer ölçüsü sayılamayacağını belirtiyor. "Bir de şiirin zehir zıkkım serencamını süren, gerçekten yetkili, cevherli şairler var" diyor. Soy şiiri, şairi

bunlar bulur, bunlar severmiş. Bir bakıma doğru bu... Bazı uygarlıklar, bazı dönemler, bazı yaşam düzenleri için doğru, ama aynı şeyi, Euripides'in tragedyalarına doluşan Yunan halkı için söyleyebilir miyiz? Bir süre için halkın değer ölçüsü aksamıştır diye, oldum bittim aksadığını, bundan sonra da aksayacağını körü körüne ortaya atmak saçma olur. Ahmet Arif'e göre, "Halkın Yunus'u tutuşu şair diye değil, evliya diye imiş." Temelsiz, yersiz bir yargıdan başka bir şey değil bu; kurusıkı sallama, denir böylesine.

Yazısının sonunda Oktay Rifat'a öğüt vermeye girişiyor. "Oktay Rifat böyle moda yargılara gönül vereceğine, başladığı günden bu yana önemsemediği şiirin kendisine gönül verse daha iyi eder. İşte ben, kendisinden iki kuşak daha genç bir şair bunları söylüyorum. Kahraman dediği şairlerin hayal bile edemeyeceği bir hayatım var. Sevgili şair dostlarımdan ve bu derginin okurlarından beni bağışlamalarını dilerim. Kahramanlık şöyle dursun, insan olmanın bile daha ilk basamaklarındayım, ama ulu orta ders verenlere hele şiir bahsinde cevap verecek yetideyim. İşte meydana..."

Oktay Rifat için her şey denebilir ama şiiri önemsemediğini ulu orta söylemek hakseverliğe sığmaz. "Kahraman şairleri" örnek gösterirken Oktay Rifat kendisinin böyle bir ozan olduğunu ya da böyle olmak istediğini üstü kapaklı anlatmış olabilir. Kahramanlıktan ne anladığını açıklasa daha iyi edecek ama kimseyi doğrudan doğruya söylemediği sözler için kınamaya hakkımız yok. Hem efendim, bu yurt Ahmet Arif gibi, Oktay Rifat gibi bir iki değil yüzlerce kahramanı kaldıracak kadar geniş. Ahmet Arif neyi paylaşamıyor, anlamadım. Böyle değirmenlere doludizgin saldırmayla insan ne düşünür olur ne kahraman...

İşin bir pürüzlü yanı da Oktay Rifat'ın söz konusu olan yazısının *Yaprak* dergisinde hiç değilse bir altı yıl önce yayınlanmış oluşu. *Şairler Yaprığı*'ni yöneten arkadaşlarımız, yazıyı nereden aldıklarını açıklamış olsalardı, ne Oktay Rifat belki de bugün yanlış gördüğü sözleri yüzünden bu

sakat duruma düşer ne de Ahmet Arif böyle çocukça saldırmalara girişirdi. Bu yersiz tartışmada baştan kınanması gereken birisi varsa o da *Şairler Yaprığı*'nı çıkaran sorumluluk duygusundan yoksun arkadaşdır.

KENDİ DÜŞEN AĞLAMAZ

Peyami Safa *Türk Düşünces*'nin son sayfasında yayınlattığı *Muhatap Buhranı* adlı yazısında şöyle diyor: Türkiye'de her düşünür, bomboş bir adada tek başına oturur. Öteki adadaki benzerleriyle karşılaşması tesadüftür. Türkiye'de düşünen adam, devamlı bir muhatap krizi içinde hücrelerine kapatılmış bir kürek mahkûmu gibi yalnız kendi kendisiyle konuşur. Türk düşünürünün, kendisi gibi aynı ihtiyacı duyan benzerleriyle sık sık buluşmaya can atması lazımdı. Eskiden İstanbul'da benim de mensup olduğum bir grup, haftada bir evlerde toplanırdı. Bugün o kadarcığı da kalmadı.

Sayenizde üstadım... Sayenizde alınına kara görülmemiş düşünür, kapısına kilit vurulmamış kurum kaldı mı ki...

OLAYLAR, KUZGUNUN YAVRUSU

Geçen ay Devlet Resim ve Heykel Sergisi açıldıydı. Değerce çok üstün olmamakla birlikte göz doldurur resimler, heykeller eksik değildi. Her neyse asıl söyleyeceğim bu değil. Seçim kurulu, birinciliğe yaraşır yapıt bulamamış resimde de heykelde de ikincilik verilmiş. Heykel ödülü Zühdi Müridoğlu'na. İşin tuhafı Zühdi Müridoğlu seçim kurulunda üye değil mi? Kendisinin ne iyi ve olgun bir insan olduğunu biliyorsanız, siz de benim gibi bu işe şaşırıp kalacaksınız ama olan olmuş bir kere.

Aklıma bir öykü geldi, Amerika'da geçiyor. O gün gelmiş, daha yeni; evin çocuğu için bir zenci dadı tutmuşlar. Hanım, öğleyin okuldaki çocuğuna yemek yollatacak. Dadiya açmış işi. Yalnız zenci, çocuğu tanımıyor. Hanım; "Gidersin okula, bahçededir çocuklar, bakarsın şöyle etrafa. En güzel çocuk

hangisiyse, ona verirsin sefertasını” demiş. Dadı da varmış okula bakmış bakmış, en güzel çocuğu arıyor... Bir köşede zenci bir çocuk duruyor. “Hah, demiş, bu olacak bizim küçük bey.” Sefertasını eline tutuşturmuş.

Zühdi Müridoğlu da döndü dolaştı sergide anlaşılan kendi eserini seçti. Kuzgunun yavrusu hesabı...

KAVUN KARPUZ SERGİSİ

Yeni Meclis binasını süslemek üzere ressamlarımız çeşitli illere yollandı. Dönüşün yaptıkları resimlerden bir sergi açıldı. Seçim Kurulu bunlardan bazılarını satın almaya değer buldu, üzerlerine yaftalar asıldı. Neden sonra bu işle ilgili bir zat, sergiyi gezer, yeni anlayışta yapılmış resimleri görünce hırslanır. “Bu eciş bücüş şeyler de ne oluyor?” deyip “satın alınmıştır” yaftalarını indirtir. O zamandan bu zamana işin nereye bağlanacağı anlaşılamadı gitti. Sen bir Seçim Kurulu düzenle, yurdun tanınmış dörüterlerini, devlet kurumlarında öğretmenlik eden kişileri çağır. Onlar da otursun, çoğu gene devlet okullarında okumuş ressamlarımızın yapıtları arasından bir seçme yapsınlar! Sonra tut sen böyle resim olmaz diye seçim kurulunun yangısını, ressamlarımızın gönlünü kır, yaftaları indirt! Olur iş mi bu?

Litzt, Avusturya-Macaristan İmparatoru şerefine bir konser vermiş. Konser sırasında İmparator, dır dır yanındakilerle konuşurmuş. Litzt bir durmuş, iki durmuş, bakmış olmayacak, piyanonun kapağını kapattığı gibi ayağa kalkmış. Şaşalayan İmparator niye durduğunu sorunca Litzt; “Haşmetmahap konuşurken tabasına susmak düşer” demiş.

Bizimki de o hesap. Böyle sanat anlayışı karşısında bizim resamlara da susmak, fırçalarını bir yana atıp kavun karpuz sergisi açmak düşünüyor. Resim sergisi kim, biz kim...

(Can Yücel, “Dergiler Arasında”, SHD, Mayıs 1956, C.12, S.52, s.69-76)

M. Sunullah Arısoy, Hürriyete Doğru

Öncesi epey gerilerde ama, hele bu son yıllarda piyasaya şarkıları gibi bir özgürlük türküsüdür tutturduk ki, sormayın! Başı sıkılan, dara gelen, paşa gönlünün dileğine varamayan, kurtuluşu özgürlük türküsü çağırmakta buluyor. Kişi hayatında böyle, toplum hayatında böyle, politika böyle, sanatta böyle..

Batılı anlamıyla bir uygarlık düzenine erme çabasında olan her toplumun ilk çağırdığı türkü bu. Yalnız, sesimizin yettiğinde özgürlük türküsü çağırmak, özlediğimiz uygarlık düzenine erişebilmemiz için yetseydi, ya da yetebilseydi, işimiz çok kolay olurdu. O zaman sesimizi yitirinceye kadar bu türküyü çağırırdık. Olur biterdi.

Batılı bir uygarlık düzenine kavuşabilmek için kaç yıldır çabaladığımızı bilmek için, tarihin birkaç sayfasını karıştırmak yetecektir. Aradan bunca yıl geçtikten sonra, hâlâ bir özgürlük türküsü çağırmak dileği içinde bulunduğumuza göre, özlediğimiz uygarlık düzenine erememiştir demek. Gerçek bu zaten...

Kişi olarak, kendi hayatımızda, bir özgürlük düzenine erebildik mi ki, toplum olarak böyle bir amaca varmış olalım? Hâlâ sanatta özgürlük konusu, ya da sanatçının özgürlüğü, aramızda bir tartışma konusudur. Bunda bile, belli sonuca varmış değiliz. Oysa, hiç olmazsa sanatın özgürlüğünü şimdiye dek çözmüş olmamız gerekirdi.

Elbette, bir türlü dilediğimiz düzene erememiş olmamızın, aydın kişilerin yüreklerinde özlemi duyulan batı uygarlığına gereğinde ulaşamamış olmamızın nedenleri vardır. Bu nedenler üzerinde durulmuş mudur? Ya da durduk mu? Düşündük mü hiç, bunca çabamız, geçen bunca yıla rağmen, dileğimize neden varamamışızdır? Görünen gerçekler, bu alanda, zaman

zaman epey ileri adımlar attığımızı, sonra birden duruladığımızı, daha sonra da yüzgeri ettiğimizi gösteriyor. Bütün bunların da bir nedeni vardır.

Atatürk'ün bizlere amaç olarak bellettiği “ *muasır medeniyet seviyesi*” ne, ağızdan öğrenilmiş *özgürlük*, ya da *uygarlık* türküsü çağırmakla erişilemeyeceğini bilmemiz gerekir. Dayanağı, temeli köklü bir düşünüyü, önceden belirmiş ilkelere dayanmayan her davranış, her çaba bir özentiden öteye geçemez elbette. Ne kişiyi, ne toplumu özlemine duyduğu amaca vardırılmaz. Yarı yolda bırakır. Dahası yüzgeri ettirir. Ülkücü bir inançtan yoksun davranışların tümü, düşünüyü, ilkeye bağlı olmayanlardır. Ülkücü bir inanca varabilmek de, bilmekle, öğrenmekle, bildiği ile öğrendiği üzerinde düşünmekle, düşündüğü yaşanılan gerçeklerle bağdaştırabilmek için yetisiyle olur.

Hiç olmazsa, bir toplumun yönetecek kişiler kendilerini böylece eğitememişlerse, onların yönetiminden umutlu sonuçlar bekleyemeyiz. Atatürk, “ *Evet; milletimizin siyasi, içtimaî hayatında milletimizin fikri terbiyesinde de rehberimiz ilim ve fen olacaktır. Mektep sayesinde, mektebin vereceği ilim ve fen sayesinde ki Türk Milleti, Türk sanatı, Türk iktisadiyatı, Türk şiir ve edebiyatı bütün güzellikleriyle inkişaf eder*” derken bu gerçekleri düşünüyordu.

Demek dönüp dolaşıp, bilgide karar kılıyoruz. Batı uygarlığına, o uygarlığın kişiye, topluma tanıdığı *özgürlüğe* kavuşabilmek, yalnız bunların türküsünü çağırmakla olmuyor. Olmadığı, olamadığı da, deneylerimizden belli değil mi?

Peki bu özgürlük dediğimiz şeyi nasıl bilir, nasıl tanırız, nasıl öğreniriz de, ondan sonra türküsünü bilerek çağırabiliriz? Sayın Hasan Ali Yücel bunun yolunu gösteriyor.

“Hürriyet üstüne yazılmışları okumadan, hürriyet uğruna can vermişleri tanımadan, hürriyet düşüncesini sezmek, duymak, anlamak imkansızdır.”

Özgürlük türküsünü bilmeden çağırıyoruz derken, bu gerçeğe dayanmıştım.

Sayın Hasan-Âli Yücel, gene diyor ki: “ *Kendi ruhunda, kendine karşı hürriyetini ilân etmemiş olana hiçbir kudret, hürriyet veremez.*”

Batı uygarlığına erişebilme, o uygarlığın kişiye, topluma sağladığı özgürlüğe kavuşabilme çabamızda, yurt yönetiminde görevli olması gereken aydın kişinin, kendisini bu gerçeğe göre eğitmesi gerektiğini bana bu cümle düşündürdü.

Bu konuda, Sayın Yücel’i biraz daha dinlememiz gerekir:

“ *Hürriyet, Ben’de ve Sen’de varsa, Biz’de de var olabilen bir ruh 1908 de değil, 945 de değil; Sen’de, hâlidir. Hürriyet, 1876 da değil, Ben’de ilân edilmişse mevcuttur. Hürriyeti kendinde başlatmayanların onu etrafında aramaları, boşunadır, havayadır. Madem ki, bizde, belirli bir zümredebile olsa, hürriyet hasreti, hürriyet iştiyakı vardır; o halde hürriyetin şuuru, hürriyetin idraki başlamış demektir. Şu halde bizde de hürriyet doğmuştur. Yaşamaktadır. Daha fazlasını istiyorsak, kendimizi ona göre ayarlamalıyız.*”

Şimdiye dek, sonucu batı uygarlığına varmak olan özgürlük savaşımızdaki duraklamalarımızın, yüzgeri etmemizin, ya da amaca bir türlü varamamış olmamızın nedeni böylece, açıklanmış olmuyor mu? Bu nedeni belleyince, yapmamız gereken de kendiliğinden ortaya çıkıyor.

Demek ki, özlediğimiz özgürlüğe varabilmenin tek yolu, bu düşünün önce bireyde başlaması, bireyde bir inanç haline gelmesi gerekiyor. Bunun başka çıkar yolu da yoktur. Toplumun özgürlüğe yönelebilmesi için, elbette

önce bireyin bunu kavraması gerekir, “...ister idare edenler, ister idare edilenler arasında bulunalım, hürriyeti önce kendi varlığımızda duymaya bakmalı, sonra etrafımızca aynı duygudaki insanlarla aynı hudutlar içinde münasebette bulunma yolunun tutmalıyız. Bu duyguya erememiş olanlar hürriyeti duyanların nispeti arttıkça yola gelirler ve gelinceye kadar cemiyet baskısı onları hizaya getirir. Onun içindir ki, hürriyetin başı bizde, sonu gene teşkil ettiğimiz cemiyettir.”

Sayın Hasan-Ali Yücel’in 1955 yılının sonlarında yayınlanan “Hürriyete Doğru” adlı kitabı, aylar var ki, başucu kitabım oldu. Alıp alıp okuyorum. Daha önce gazetelerde yayınlandıkça okuduğum bu yazıları bir daha okumak, hiç de sıkıntı vermiyor. Çünkü Sayın Yücel, “ehl-i sohbet” bir kişi olarak karşımızdadır. Buna bir de “tecrübe dide” liğini, tarih ve felsefe bilgisini, düşünürlüğüne katarsanız, sıkılmadan okumanın nedeni kendiliğinden ortaya çıkacaktır. Bütün bunların yanı sıra, bizim gibi genç kuşaklar için, öğretici, uyarıcı, belletici bir yönü var. Kitaptaki her yazıdan, bilmediğimiz bir gerçeği öğrenmemiz mümkün oluyor. Yaşanmış olaylar üzerinde düşünmek, denenmiş tutumlardan ders almak, hem belleyerek, hem düşünerek, düşünümüze daha sağlam bir yol, yöntem çizmek imkânını da sağlıyor.

“Hiç kimseden bir tek talebi kalmamış, yanlış anlaşılmış olmaktan gayri her ıstırapı sona ermiş” bir kişinin “bir demir çubuk gibi beynine saplanan, Hürriyet fikri” elimizdeki bu 300 sayfalık kitapla enine boyuna incelenmiş, her yönünden bakılmış, düşünülmüş, anlatılmış. Yazıların hiç biri soyut düşünüler toplumu değil. Tümünde bilginin yanı sıra görgü, deney, tarihsel gerçekler var. Bu, yazıların değerini bir kat daha arttırıyor. Düşünüye güç katıyor.

300 sayfada toplanan 71 makalenin her biri, bu yönden incelenince, kitabın ne derece yararlı olduğu daha iyi anlaşılmaktadır.

Düşün hayatımızdaki büyük boşluğu, durgunluğu bilenler için, yalnız özgürlük konusu üzerinde bu çapta bir kitabın ortaya çıkması gerçekten sevindirici bir olaydır.

Genç aydınlar kuşağı bu kitaptan çok şeyler öğrenebilirler. Düşün hayatımıza yaptığı bu yeni hizmetten ötürü Sayın Yücel'e teşekkür borcumuz vardır.

(Sunullah Arısoy, "Hürriyete Doğru", SHD, Haziran 1956, C.12, S.53, s.13-15)

N. Orhan Duru, Maskeli Balo

Freud “Dünyayı iki şey idare ediyor: Aşk ve Ekmek” demişti. Özcan Ergüder’in *Maskeli Balo* adlı hikâye kitabında söylemek istediklerini bu cümle içine sıkıştırabiliriz. Yazarın bu ilginç hikâye kitabında daha çok üzerinde durmak istediği insanların aşk hayatıdır. Ama ele aldığı aşk, psikoloji biliminin ortaya koyduğu verilerden faydalanılarak tanımlanmış bilimsel bir aşk’tır. Biz çekinmeden Özcan Ergüder’in, hikâyeleriyle kendine göre bir aşk, bir sevgi tanımı yapmaya çalıştığını söyleyebiliriz. Fakat bu aşkta şehvet unsurlarına yer yoktur. Tam tersi kişiler şehvetin bulaştığı yerlerden olanca hızlarıyla kaçarlara, içine şehvet giren olaylarda sıkıntı duyarlar. Böyle bilimsel yahut da teorik aşk anlayışla yazılmış hikâyeler kitapta tam bir bütünlük meydana getiriyor. *Ömer* adlı hikâyede anaya karşı duyulan aşk, sonra bu aşkın nefrete dönüşü, sonra bir başkasının üzerinde toplanışı çok güzel anlatılmış. Kendinden büyük bir kadına karşı duyulan aşk -genel anlamda değil- *Habersiz* adlı hikâyede anlatılıyor. Büyüklerin aşkları ve bu yolda ne çeşit kompleksler altında ezildikleri, şehvete düşmanlıkları ise geniş bir yer tutuyor. *Maskeli Balo* adlı ilk hikâyenin kitap içinde ayrı bir özelliği, ayrı bir durumu var. Çünkü bu hikâye, kitabın, gerek anlatılanlar bakımından gerekse deyiş bakımından genel bütünlüğünü bozuyor. Onlardan tamamen ayrı. Belki yazar, yeni bir biçim denemek istemiş o hikâyede. Bizim asıl önemle üzerinde duracağımız öteki hikâyelerdir.

Kitapta ekmek meselesine el atılıyor. Ama bir bütün olarak değil. Çeşitli hikâyelerinin, çeşitli noktalarında buna dokunulup geçiliyor. Daha çok ekmek meselesinin insan ruhunda yaptığı yankıyı ya da bilinç altındaki etkisini sezebiliyoruz.

Özcan Ergüder’in asıl işi başka. O, insanların tinsel yaşayışları üzerinde cesurca diyebileceğimiz bir davranışla eğiliyor. Onları bir bir deşiyor. Didikliyor, önümüze seriyor. Ve bu çalışmasında nesnel kalmayı becerebiliyor. En küçük ayrıntı bile bir önem kazanıyor hikâyesinde. Ona bir

gerçekçi gözüyle bakabilmemiz bu yüzden. Kişioğlunun iç dünyasını tam bir gerçeklikle verebiliyor. Dış dünya ve eşyalar ise ancak aklın ve bilinçaltının süzgecinden geçip önümüze serilebiliyor. *Korkunçlar* hikâyesi belki bir evrimdir yazar için. Çünkü bu güzel hikâyede yazar dış dünya ile doğrudan doğruya ilgilenmeye başlamıştır. İnsan bu hikâyeyi okuyunca bir bulantı duyuyor. Özcan Ergüder'in özelliği: birtakım bilimsel, teorik verilerden faydalanması ve psikolojik hikâye konusunda durmadan yeni denemelere girmesidir. Bizce iyi sonuçlara varmıştır.

Yazar, çalışmalarının sonucu kuru bir gerçekçiliğe düşebilirdi. Fazla bilimsel olabilirdi. Bu ihtimal Özcan Ergüder'in geleceği için en büyük tehlikedir şimdiki durumda. Ama bakıyoruz gene de insanlara acıyarak, ilgiyle eğiliyor. Onların içinde bulundukları durumu kendi meselesi sayabiliyor. İsterseniz açın *İmtihan* adlı hikâyeyi okuyun.

Hikâyeleri tam bir kuruluş bütünlüğü gösteriyor. Özcan Ergüder'de biçim bakımından bir üstünlük var. Doğrusu, biçim ve deyiş kaygısı hepsini bastırıyor. Hikâyelerde zaman, yer, olay kavramlarını kırıp atıyor. Yer yer iç konuşmalar çıkıyor karşımıza. Aslına bakarsanız zaman, olay, yer kavramları Özcan Ergüder için hiçte önemli değildir. Benim gördüğüm bu. Ve öyle sanıyorum ki yazar için çok büyük önemi olan yalnız ayrıntılardır. En küçük bir söz parçasını, en küçük bir davranışı kaçırmamaya çalışması bunu gösteriyor. Özcan Ergüder tıpkı bir bilim adamı gibi kılı kırk yararcasına uğraşıyor, türlü denemelere giriyor. Yazarın ayrıntılara önem verışı onu başka bir yanlışlığa düşürebilirdi. Ne bileyim hikâyesi bir kırpıntı bohçasına dönebilirdi. Ama olayın dışında yerle ve doğayla ilgili ayrıntılar genel olarak bir tarafa bırakılıyor. Eşyaya önem vermiyor Bay Ergüder. Ancak olayla ilgileri nispetinde hikâyede yer alabiliyor. Daha çok kişilerin zihinlerindeki yankılarla girebiliyor hikâyeye. *Korkunçlar* adlı hikâyede budala adamın zihninde durmadan tekrar edilen motifler gibi.

Kitabı okur okumaz usta bir hikâyeciyle karşı karşıya kaldığımızı anlıyoruz. Hikâyelerinin bükülmez kuruluşu, meseleleri, düşüncelerini olaylar halinde anlatmaya çalışması bize bunu ister istemez kabul ettiriyor. Hikâye içinde söylev verme yanlışlığına hiçbir zaman düşmüyor. Bireyci bir yazar Bay Ergüder. Toplumsal konulardan çok insanın tek tek, birey olarak meselelerine el atıyor. Hikâyesinde daha çok bireysel psikolojik meseleler ve en önemli olarak ta aşk meselesi yer alıyor. Bu meselenin çeşitli yönlerini bir hikâyeciye yakışan tarzda inceliyor. Kişilerini çeşitli olaylara, çeşitli durumlara sokarak tepkilerini gösteriyor o kadar. Yapılması gereken de budur.

Genel olarak incelememizden çıkan sonuç: Yazar iyi bir hikâyecidir. Ve kitapta *Korkunçlar* gibi *Ötesi* gibi çok güzel hikâyeler vardır. Ayrıca Türk edebiyatında Özcan Ergüder yeni bir yolun yolcusudur.

(Orhan Duru, "Maskeli Balo", SHD, Mart- Nisan 1957, C.13, S.62-63, s.26-28)

O. Attilâ İlhan, Ben O Adamları Gördüm

Zenciler...'i kendime rağmen yazdım: Hesabımda vardı fakat daha düşünmüyordum. Düşünecek halde değildim. Ortalık şarap ve su içindeydi. Bitüm kokuyordu. Ben “Le Mahieu” de oturuyor, buğulu camların ardında Mırç'ı bekliyordum. Hangi kalemi çeksem, hangi kâğıda döksem: sağından bakıyordum Mehmet Ali, solundan bakıyordum Mehmet Ali. Roman almış başını gidiyordu. Bir akşamüstü, ilk on beş sahifeyi bir martini ile bir ricard arasında, paldır küldür, tek nefeste yazdım; akşamı otelde yırttım. Bir hafta sonra, hiç ummadığım bir anda, aynı on beş sahifeyi aşağı yukarı aynı kelimelerle bir kere daha yazdım. Ondan sonra romanın kaderine girdik. O otel senin bu bulvar benim: o adamdan o adama, Yankoviç'in ayarsız kahrından Hernandez'in mutlu itliğine; Sevilla'nın düzenle boyanmış İspanyol dudaklarından Hilde'nin benekli gözlerine. Rüzgâr, o bildik rüzgâr. Hani rüyalarımızı dehleyip kafamızın duvarlarından çıkaran; hızlı, acı; karabiber ve zencefil tabiatlı; bir uzak keskinliklere uğramış, yırtılmış. Kardeşim rüzgâr, sen hala o camlarda ıslık çalar mısın? Ben ki kaptan, öteki denizlerde kayıp, senin eski omuzdaşın, yine o bildiğin karanlık sulardayım: yine vurmak gerekti mi ellerim titremiyor.

Kimi zaman bir cıgara ateşinde ısınır, Mırç'la birlikte romanın yeni yazılmış herhangi bir pasajını okurduk. O günlerde Mırç gözlüklerini atmıştı, sakallıydı. Bütün yorgun yüzüyle gülümsemeye çalışır; yazdıklarında kendinden yani benden, yani İstanbul'da ve Türkiye'de bıraktıklarımızdan çok şey bulur, içlenirdi. Ben hep daha sonra yazacağım romanları düşünürdüm. Her şeyi inanılmayacak derecede ümitsiz; buna rağmen yaşanmaya değer ve değerli buluyordum. Ortalık şarap ve su içindeydi. Bitüm kokuyordu.

Sonra, İstanbul, Hasan'la eski Hay-Layf'ta buluşur buluşmaz roman konuştuk. Bu tango nesil Hasan'ı bilmez. Yazılarını okumadı. Biz büyük severdik. Gözleri beşeri, yüreği fevkalade şairdi. Akşamları Tepebaşında bir mütareke İstanbul'u kahvesinde birbirimize dökülüşür, insanlığın halinden

başlar; arkası sıra ya benim “Zenciler...” e ya da o sıralarda onun kim bilir kaçınıcı defa yazdığı *DeliDumrul*’a geçerdik. Hasan benim romanı belki biraz fazlaca hızlı buluyordu; belki onun için tadı biraz fazlaca kekre idi; ama ne olursa olsun, dinlediği her pasajı aldım kabul ettim bakışlarıyla yüreğine sindirir, dost dost gülerdi. Sacré Hasan! Napoli’den döndüğün gün rıhtımda tevkif edildiğini gazetelerde okudum şimdi kim bilir nerelerdesin?

Zenciler Birbirine Benzemez, asıl ve en mühimi, tek insanın ve sual sorma, şüphe etme hakkının savunması diye alınabilir: Topyekûn yok olma tehditleri altında; zehirli zıtlıklar, ısırcı aşırılıklar arasında en kutlu umutları piç edilen düpedüz insanın. Ve ona ait düpedüz istifham hakkının. Ben onları kötü hayatım boyunca bütün meridyen derecelerinde gördüm. Şimdi yine otel koridorlarında, gece garlarında ya kanlanmış gözleriyle yolumu kesiyorlar ya da kayıp adreslerden mektuplarını alıyorum. Hepsi o umulmadık denizlere düşmüş; hepsi yılanlarını bulmuş ve sarılmış. Hepsinin sıfırınıcı saatte ayağı boşa geliyor ve esenlik hayalleri başına yıkılıyor. Öte yanda insan kaderinin karaborsacıları bir mutluluk hayalleri spekülasyonuna girmişler. Önüne geleni kendi hesaplarına geçiriyor; hiçbir itiraz hakkı, hiçbir şüphe hürriyeti tanımaksızın; herkes adına konuşup, tek tek harcıyorlar. İyi ama neden? Bu kötü ticarete hayır diyenlerin, demek isteyenlerin de bir savunması olmayacak mı? Bir diyecekleri yok mu? Ben kendi payıma romanda işte bu çizginin peşindeyim. Oldu mu, olmadı mı bilmiyorum.

Sonra biz nasıl dağıldık? Nasıl da dağılıyoruz? Cumhuriyet sınırları içinde kaç kuşağın kaçta kaç hal şekilleri bulmak pahasına derece derece aşırılıklara savruldu, hayatını ve gençliğini ufaladı? Neden birçoğumuz aklımız başımıza yeter yetmez derli toplu, hamarat ve yapıcı, bir dünya ve hayat yöntemine gidemiyoruz da; topyekûn inkâr kaoslarına kayıyor, olmadı mı ısmarlama hal şekillerinden birine çengellenip kalıyoruz. Neden bir türlü asıl kurtarıcı olanı millî ve batılı sentezi toparlayamamak? Neden daha on sekizlerinde alkolden böbrekleri bozuk, coğrafyasından ve tarihinden dolayısıyla kendinden kaçmak isteyen bir sarı benizli gençler kalabalığı?

Tanrı şahittir ki biz cumhuriyet çocuğuyuz, cumhuriyetin ve Mustafa Kemal fikrinin ne demeye geldiğini Kuva-yı Millîye'den itibaren satır satır sökmek gerektiğine yedi, dokuz, on bir inanmışız. Roman roman, bir sentez denemesi ayarlamaya uğraşıyor; bu arada pek tabii cumhuriyet gençliğinin fikir serüvenlerini çiziyoruz. Ama oluyor mu, olmuyor mu? Siftahı bizden, bereketi Allah'tan...

Roman mimarlığı dendi mi bizde ya dedim dedi alaturkalığına gidiliyor ya da iç psikoloji uydurmasına uyulup kelime kumarbazlığına. Ben böyle düşünmedim. Düşünemiyorum. Benim harcım değil, bu. Ben yaşayıp gittiğimiz dünya gerginliği ortasından oyulup çıkarılmış beşerî ve sosyal planlardan kalkıp bizim yani Türk'ün, yani Batı uygarlığının özelliklerini taşıyan estetik planlara gidiyorum. “Zenciler...” i cümle oturtmak yahut ne bileyim fiyakalı kelime bağlamak, psikolojik dönemeç çevirmek için yazmadım. Bu gibi şeylerin meraklısı çok; onlar dolu ve boş vakitlerini bu yolda hovardaca harcıyorlar. Ben memleketimin ve dünyanın üzerine eğiliyor; karınca kararınca bir sual soruyorum. Kendimi ve benimle aynı çilenin ekmeğini bölüşenlerin nabzını dinliyor; XX. yüzyıl adamının her oyunda güme giden saadet dileklerini yazayım diye koşunuyorum. Buradan baktınız mı Zenciler Birbirine Benzemez belki ustaca bir roman değildir; hatta roman bile değildir belki; ama kim ne derse desin ben eminim ki beşerîdir.

(Attilâ İlhan, “Ben O Adamları Gördüm”, SHD, Mart- Nisan 1957, C.13, S.62-63, s.39-41)

Ö. Tefvik Çavdar, Bir Çözümleme Denemesi

BAŞLARKEN – Tüm edebiyat ürünleri, yaşamının bir yönünü yansıtır. Bu yansıma: şiir, roman, hikâye ya da tiyatro gibi türlü hal ve şekilde olmaktadır. Bir eserin başarıya ulaşması, gerçekleri doğru ve güzel yansıtmaya bağlıdır. Ne var ki edebiyat eseri gerçekleri bir bilim eseri gibi vermez. Kendine özgü imajlarla anlatır. Demek ki edebiyatla bilim eserleri arasındaki fark, birinin gerçekleri kavramlarla anlatması, öbürünün de aynı gerçeği, bağlı olduğu kuramları çığnemededen artistik bir biçim içerisinde imajlarla anlatmasıdır.

Eleştirmen, bir eseri incelerken, türlü güçlüklerle karşılaşacaktır. Çünkü edebiyat karmaşık bir bütündür. Eseri ya da eserler topluluğunu çözümlemek için çeşitli etkileri göz önünde bulundurmak gerekir. Şöyle ki: a- Yazarın fiziko-psikolojik karakteri, davranışları, b- Yazar üzerinde etkisi olan öteki olayların tümü, c-Edebiyatı etkileyen toplum düzeyindeki olayların tümü. Zamanla bu olaylara, edebiyatta bir karşı etki yapmaktadır. d- Toplumun sanatçı gelenekleri. Bu gelenekler yeni yaratılan esere tem ve biçim olarak geniş bir kaynak teşkil ederler.

Eleştirmen, (ya da edebiyat bilgini) eserleri çözümlerken bu noktaları göz önünde bulundurmalı dediğimize göre, bu eleştirmenin estetik, toplumbilim, iktisat ve ruhbilimi iyi bilmesi zorunluluğunu kabul etmemiz gerekir.

Eserle birlikte çözümlenmesi gereken üçlü bir bağıntı vardır: yazar, eser ve çevre bağıntısı. Yerine göre bu üçü birbirini geniş olarak etkiler. İçlerinde çevrenin etkisi, diğer ikisine oranla fazladır. Toplumun içten değişmesine sebep olan olaylar, yazar ve eserine en geniş etkiyi yapan olaylardır. Özetlersek: eleştirmen bir eseri, (ya da eserler topluluğunu) incelerken iki türlü çözümleme yapabilir. 1- Toplumbilimsel çözümleme. Bu çözümleme fiziko sosyal çözümlemeyi de içine alır. 2- Estetik çözümleme.

Toplumbilimsel bir çözümleme ile yetinen bir eleştirmen, estetik çözümlemeyi yapmamasından doğan eksikliği belirtmek zorundadır. Öte yandan, estetik bir çözümlemeyle yetinen bir eleştirmen de bu çözümlemesinde toplumbilimsel çözümlemenin vereceği sonuçları arkaya atamaz.

Burada yapacağımız, Orhan Kemal'in beş romanı ve altmış yedi hikâyesinin toplumbilimsel çözümüdür. Estetik çözüme değinmekle yetineceğiz. Ancak ileride, bu çözümlemelerde saptanan noktalar içerisinde, estetik çözümlemeyi de yapabiliriz. Toplumbilimsel çözümlemelerde iki bölümü ele alacağız. Birinci bölüm Orhan Kemal'in eserlerindeki ortamla ilgili... İkinci bölüm de bu ortama uygulanan tipler konusuna dokunuyor.

BİRİNCİ BÖLÜM

Orhan Kemal'de Ortam

Orhan Kemal'in incelediğimiz eserlerindeki ortamlar iki grupta toplanabilir. 1- Sanayileşmeye başlayan bir şehir ve onun sanayi çevresi. 2- Ziraat işçilerinin çevresi.

SANAYİLEŞEN ŞEHİR ÜSTÜNE- Orhan Kemal çoğu eserlerinde hızla sanayileşen Adana şehrini ve onun sanayi işçileri çevresini ele alıyor. Yani, çoğu eserinde yansıttığı yaşama yönü, bu işçilerin yaşamasıdır. İşçilerin yanı sıra, onların yakından temas ettiği memurlar ve büyük teşebbüs sahiplerinin çevrelerini de bu ortama bir motif gibi eklemek gerekir. İlk önce, sanayileşen bir şehrin ve onun işçi çevresinin göstereceği etkin nitelikleri saptayalım. Niteliklerin saptamasında, bize toplumbilim, iktisat ve Avrupa'nın on dokuzuncu asır başında geçirmiş olduğu sanayi devriminin olayları yardım edecektir.

Sanayi devriminin başında şehir, dışarıdan gelen işçilerin çokluğu ve işçi topluluğu doğum yüzdesinin yüksekliği sonucunda hızla kalabalıklaşır. Örneğin, 1860'da Avrupa halklarının %25,7 si şehirlerde, %7,8 i de elli

binden kalabalık şehirlerde yaşardı. Asrın sonunda (yani kırk senelik bir arayla) bu yüzdeler %35,7 ve %16,5 e yükseldi. Bu artış normal artışın %126 üstündeydi. Öte yandan Adana şehrini ele alalım. Bu şehir halkları, 1940'da 88.119 kişi olduğu halde, 1955'te 172.462 kişi olmuştur ki artış yüzdesi %195,8 dir. Yalnız bu sayılar bile Adana'daki sanayileşme oranını bize gösterebilir.

Sanayileşen bir şehirde, genel olarak şehir dışına kurulmuş olan fabrikalar çevresinde, dışarıdan ve içeriden gelen işçilerin yaptıkları bugün gecekondular dediğimiz evler yapısında barınakların mahallesi: İşçi mahallesi kurulur. Bu kuruluş çok kısa bir sürede olur. Mahallelerin fabrika yakınındaki işlek yerlerinde, küçük dükkânlı işçi pazarları ortaya çıkar. Bu oluş, her sanayi şehrinde yanı yolu geçmiştir. Adana'yı ele aldığımız zaman, Eski istasyonun orada, Millî mensucat, Sümerbank, Tekel sigara fabrikası, çırçır fabrikaları ve sabun fabrikası arasındaki bölgede, yukarıki oluşumda bir mahallenin meydana çıktığını görürüz. Bu mahallede de fabrikalara yakın, işlek yerlerde işçi pazarları vardır. Bunlar genel olarak borcuna mal satan küçük bakkal dükkânlarıdır.

Çalışma şartları işçi arzının çokluğu sonucundan ötürü ağırdır, ücretle çok düşük, çalışma saatleri ise fazladır. Bunun tipik örneklerini Avrupa sanayi devrimi sırasında görmüştüzdür. "Sermayenin en kısa zamanda amorti edilmek arzusu, fazla verimlilik isteği ve serbest rekabet sonucunda sefalet ücretleri doğdu." "Almanya'da sanayileşme başında verilen işçi ücretleriyle hapisanelerde verilen kalori miktarında bir kalori bile temini zordu." Çalışma saatleri, o günlerde günde on sekiz saate kadar çıkıyordu. Ücretlerin azlığı, işçilere geçimleri için karılarını ve çocuklarını da çalıştırmak zorunluluğunu duyurdu. Böylece, ailece fabrikaların öldürücü şartları altında çalışanların meydana getirdiği işçiler çevresi doğdu. Zamanla aynı mahallede oturan, aynı dertlerle yoğrulan bu insanlar değer yargıları, yaşayışları, dilleriyle yepyeni bir ortam yarattılar. Aile kişilerinin sabahdan akşama dek çalışmaları,

evlerine yalnız yeme ve yatma için dönmeleri aile bağlarını ve gelenekçi eğitim kurumlarını yıktı. Yeni bir aile anlayışı ve eğitim düzeni ortaya çıktı.

ORHAN KEMAL'İN SANAYİLEŞEN ŞEHİRİ- Dokumacısı başka, çırçırdaki başka şartların şikâyetçisidir ama sesleri çıkmaz. (Islak betonun üzerinde yalın ayak, takunyalarla çalışan kız, oğul, genç ihtiyar, kadın, erkek işçiler... Bilhassa çocuklar. Dokuz on yaşlarında, gözleri uyku dolu renksiz şeylerdir ki... -*Cemile-*, s.154) Sabahın erken saatlerinden bu yana on iki saat çalışan çocuklar... Onların hiç sesleri çıkmaz. Bilirler kapı önlerinde işlerini kapmak için sıra bekleyenleri. En küçük karşı koymada atılacaklarını, oysa bu ekmeksiz yapamayacaklarını etleriyle kemikleriyle bilirler. (... fabrikanın ameleye ihtiyacı yok ki kapının önü kedi kadar çocuklarla dolu. Saat ücretlerinin düşmesine hep bu aylak çocuklar sebep... -*Uyku-*) İş kanunu... Evet ama bunun uygulanmasını işçi bile istemez ki. Fazla mesai işini sendika şikâyet etmeye görsün ilkin buna işçi karşı koyacaktır. Ücretleri geçindiremez onları, ne kadar çalışırlarsa o kadar fazla alacaklar. Sıhhatmiş, iş kanunuymuş umurlarında mı? (... İş kanununa göre fabrika saat birden itibaren paydos etmeye mecburdu. Onun için fabrikanın gürültüsü dışarıdan işitilir de iş dairesinin kulağına gider diye, usta başının emriyle fabrika bekçileri atölyenin tek mil pencerelerini, tavandaki yuvarlak deliklere varıncaya kadar örtünce atölye karardı... -*Uyku-*) Ve sonra, aybaşındaki kiraya ancak yeten şu kadar kuruşluk ücretine karşılık avans almadan “aç bî ilaç” sabahlara kadar çalışma. Her şeye dayanıklı büyükleri bile çileden çıkartan yorgunluk ve uykusuzluk çocukları ne yapar. Birden uyunur ve makinelerin burnunun dibinde, cehennemî bir hızda dönen volanların... (... Tam bu sırada arka makinelerde acı bir çığlık koptu. Koşuşmalar... Sami de koştu. On sekizinci presin işçisi çocuk Haydar düşmüş başı yarılmıştı. Bir taraftan başının kanayan yerini avuçluyor, bir taraftan da etrafını alanlara bağırıyordu.

- Ne var yahu, ne var be. Şimdi ustalar gelir diyoruz yahu. Ceza yiyeceğiz be. Ohoooo... -*Uyku-*

Makinelerin gölgesinde uyunmaz. Ama gözler, gözler açılmıyor ki artık. O zaman... (... Üstteki yuvarlak delikten içeriye baktı. Helâ karanlıktı. Dikkatle baktı yerde bir karaltı. Bir çocuğa benzetti. “Ölmüş olmasın” kanadı az daha zorladı. Bir insan geçecek kadar aralanan kapıdan içeri sıyrıldı. Abdeslane çok fena kokuyordu. El fenerini çıkardı yatana sıktı. Bu sahiden de bir çocuktı. Avuç içleriyle sol yanağı abdeslanenin sidikli tahtasında uyuyordu. -Uyku-)

Ya evleri ve o evlerin doldurduğu mahalleleri... Sanki onların, fabrikanın hela aralıklarından farkı çok mu? Ama ne de olsa evleridir. Mahalleleridir. Masalın dediği gibi “çalı idi çırpı idi evim idi ya” (Tapu ve kadastro kayıtlarında “bir bab hane” olarak gözüken 368 plaka numaralı ev, mahallenin öteki evleri gibi “maili inhidam” dı. Yağmur yiye, güneşte kavrulup çatlaya, fırtınalar göğüs gere kaditleşmiş, öne kaykılmış, teknil tahtaları çürümüştü. -Cemile-, s. 59) Bu evler bir avlunun içerisine dizilir Adana’da. Bu avluların isimleri vardır: Hasanın avlusu, Girdiçikmazın avlusu gibi... Önce avlular, sonra mahalle bu insanları birleştirmiştir. Çoğu farkında değildir ama yaşamaları, nefes almaları birliktedir. İşe gitmeleri, çamaşır yıkamaları, para almaları ve parayı harcamaları öylesine birbirine benzer ki ayırt edemezsiniz. Her yörenin mahallesi ayrıdır. Fakat bakmayın siz ayrılığına, dedik ya ayrılık gayrılık kalmamıştır Adana’nın döşeme mahallesinde... (... Çürümüş tahta, paslı teneke ve kerpiç yığınlarından ibaret evleriyle işçi mahallesi sanki bir seldi, bir seldi de, bu sel, uzak, çok uzaklardan yuvarlana yuvarlana, köpüre köpüre, korkunç anafolar yapa yapa gelmiş, yıllardan beri mahallenin nabızı gibi atan fabrikanın ağır, beyaz taşlarla örülü, kalın sağlam ve yüksek dört duvarına dört yandan yüklenmiş, fakat duvarları aşmadan takılmış kalmıştı. -Cemile- s. 81) Mahalle birlikte uyur, birlikte uyanırdı. (Akşam iyice inince, mahallenin beyaz perdeli pencerelerinde ışıklar yanar, arada boğuk boğuk öksürerek bir insan geçer sokaktan, bir kapı usulcacık açılıp kapanır, yakınlarda bir çocuk viyaklar ve dakikadan dakikaya ağırlaşan hareketleriyle mahalle, sarı ışıklı pencereleriyle zifiri karanlığa gömülür... -Avare Yıllar-)

Sonra yaz kış, sıcak soğuk demeden aynı saatte ve bir gün eksilmeksizin mahalle beraber uyanır. (... Tam bu sırada mahallenin tek mil çalar saatleri birden çalmaya başlayınca, Muy'un guslisi sustu, mahallede bir kendine geliş, bir kımıldanma oldu. Karanlık camlarda ışıklar yanmaya başladı, mahallede insan sesleri çoğaldı... -*Cemile*- s.97) İş... Çamurlu sokaklarda, tozlu sokaklarda birlikte şarkı söyleyerek, birlikte düşünerek işe gidiş. (... Sicim gibi inen yağmurun altında kadınlı, erkekli, çoluklu çocuklu işçi kalabalığı, avlu kapısına doğru yürüdü. Hala ışık tutmakta olan ihtiyar Malik: - Allah vi dao kuvvet dedi. Dışarı çıkıldı, başka avlulardan gelen kalabalıkla dakikadan dakikaya büyüyerek yola devam edildi. -*Cemile*- s.100)

Orhan Kemal'in sanayi işçileri ortamı bu. Gözlemi iyi, bir evvel sözünü ettiğimiz işçi ortamının kuruluşu kuramlarına uyuyor. Yeter mi? Cevabını ileride vereceğiz.

ORHAN KEMAL VE ZİRAAT İŞÇİLERİ- Ziraat işçileriyle Orhan Kemal çokluk uğraşmıyor. Konu dışı bırakmak istiyor. Fakat yaşadığı bölgenin şartları, gördüğü gerçekler, bir şeyler demeye zorlamış onu. *Afaracı Hacı Ali* hikâyesi ve *Bereketli Topraklar Üzerinde* romanı bu zorlamanın ürünü. Ürünü ya, zorlama hiç de belli olmuyor. O denlisine inceleme ve gerçeklere bağlı kalmanın sonuçları.

İktisat Fakültesi seri konferanslarından birinde rastladığımız Çukurova pamuk işçileriyle ilgili şu satırları nakledelim:

(Göçebe işçilerin meydana gelmesine, orta Anadolu yaylasının zirai verimsizliği sebep olmaktadır.)

(Uzun yaylanın köylüleri koza çapasında Çukurova'ya inerler.)

(Koza apasının, harmanın nihayet koza kırımının süresi en az üç dört aydır. Bu aylar zarfında işçiler gene en az 13-14 saat çalışmak zorundadırlar.)

(İşkân durumu kötüdür. Ya kırlarda, ağaç altlarında yahut sazdan, teneke veya kasa parçalarından yapılmış ardaklarda; barakalarda otururlar. Bu durumun aylarca devam etmesi, sari hastalıklar, içtimaî ahlâk bakımından birtakım kötü sonuçlar doğurur.)

(Çukurova işçilerinin iaşesi işverene aittir: Buna bir dereceye kadar da zaruret vardır. İşçileri bu şekilde bağlamak işverenin işine geldiği için ve zaman kaybını da önlediğinden işveren de külfetinin karşılığını görmüş olur.)

(İşçiye verilen yemek her gün aynı olmak üzere sabahları 250 gram somun, kuşluk 250 gram somunla nebati yağda pişirilmiş yarma pilavı, öğle üzeri ayran ve somun, akşam da somunla buğday kırma orba. Dört öğün yemek verilmesi, işçilerin sabahın en az dördünden akşamın sekiz buçuğuna kadar çalışmasından ötürüdür.)

(Pamuk işçisi doğrudan doğruya işi verenle temas edemez. Temas aradaki takım kılavuzları vasıtasıyladır. Bu kılavuzlara elçi, avuş vs. denir. Parayı da bu kılavuz dağıttığı için, işçinin hakkı çok yenir ve işçi bunu bir yere şikâyet edemez. Çünkü ziraat işçisinin genel karakteri, haklarını koruyacak kültürel seviyede olmamaktır.)

Bakalım Orhan Kemal’de bunlar nasıl?

Baharın bitimi, Çukurova’nın ırgat mevsimini haberler. Dört bir yandan ırgatlar, Çukurova’nın yollarını düz ederler.

(... Yolda yüklü kamyonlar geçmekteydi. Kadın, erkek, çoluk, kazan leğen, kilim, kap kaçak yüklü kamyonlar... Her kamyon arkasından toz

bulutları kaldırıp gidiyor, çapa ırgatları Çukurova'nın pamuğunun çapasını çapalamaya gidiyorlardı.) Irgatlar, uzun yaylanın, Malatya'nın, orta Anadolu'nun uşakları, Yeni istasyonun arkasındaki boş arsalarda, kalenin yanındaki ırgat pazarında, taş köprüdeki çiftçi kulübünün önlerinde toplanır. O günlerde Adana'da ırgattan geçilmez. Bereketli toprakların 126 ve öte sayfaları bunu anlatır. Irgatın gelmesini, hem bol gelmesini, çoğaldıkça ücretlerin düşeceğini düşünen ağaların sevincini, elçileri... Hepsini Orhan Kemal teker teker anlatır. Ne demeli, bu anlatılanlar yer yer gerçeğin, iyi, doğru ve güzel artistik anlatılışının örnekleridir. (... Ağalar memnundur, çünkü ırgat boldur, haftalıklar düşük olacak) (... Torbalardaki tandır yahut yufka dürümleri tükenip çarşı ekmeğine verilecek son kuruşlar da suyunu çektikten sonra aç çocukların feryadı göğe yükselir. Analar, bir deri bir kemik analar, erkek yüzlü analar, avuçları nasırlı, dökecek gözyaşı kalmamış, kupkuru analar, o tarafa dikmişlerdir korkunç bakışlarını... O tarafa, kocalarının daha şafak sökmeden gidip omuz omuza doldurduğu "ırgat pazarına"), (... Günler geçer kadit ihtiyarlarla hasta çocuklar ölür, yağmur ve güneşin insafı yoktur. Çukurlarına gömülü gözleriyle kadınlar, çocuklarının feryadı ve ölüm acısına kanıksamış kadınlar çok az konuşarak beklerler.)

Ve sonra beklemeyi, düşük ücreti yeter bulan ağalar, elçiler binnazlı pozlarla ırgatları tarlalara götürür. Bütün yaz çalışılır. 250 gramlık somunla, kurtlu yarma pilavıyla gece dört saat uykuyla bütün yaz çalışılır. Sonuçta, geride kalanlar ceplerinde birkaç kuruş, o da üst parası ya da bir gaz ocağı bedelidir, yurtlarına dönerler.

Her iki ortamı gözlemesi ve gerçekleri genel olarak iyi bir biçim içinde dile getirmesi yönünde Orhan Kemal'e diyecek yok. Ama birden yargımızı vermeyelim. Bekleyelim. Daha doğrusu araştıralım, şartlarını en iyiye yakın belirttiği ortamlara yerleştirdiği tiplerin davranışları, hareketleri ve oluşları nasıldır. Kısaca bu tiplerle anlatılan, sınırları çizilen ortam birlikte bir oluşun içinde midir? Yoksa?

İKİNCİ BÖLÜM

Orhan Kemal'de Tipler

NECATİ'NİN YOLU- Neden ilk sözü Necati'den açtık. Onun, Orhan Kemal'in öteki tiplerinden ayrı bir yanı mı var ki. Belki yok. Ayrıca böyle bir yanının olduğunu da savunmayı düşünmüyoruz. Necati'nin önemi, bir insanın gerekirci şartların etkisiyle nasıl belli bir ortama doğru itildiğini gösterdiğindedir. Kanımızca bu gerekirci itiliş, üzerinde durulması gereken bir noktadır. Çünkü insan oğullarının tümü, toplumbilimsel gerekirci şartların etkisiyle böyle bir ortama, çevreye doğru itilmişler ve bütün (iradî itirazlarına) ve çırpınmalarına rağmen o çevrenin şartlarını ve yüklemelerini kabul etmek zorunda kalmışlardır. Olayı Necati'nin üzerinde izleyelim.

Anadolu kasabalarının (eşrafa mahsus) zengin ve bolluk içindeki konağından, Beyrut'a giden bir Necati. O konağın ve o eşraf yaşayışının şartladığı bir çıkıştan ve Freud'un dediği gibi beş yaş etkileniminden faydalanıp da o yaşayış ve davranışlar, beş yaş etkilenimleriyle ilgisi olmayan bir çevrenin içine düşme. Necati'nin ilk şaşkınlığı buradan gelir. Hatta uzun süren bunalımı da... Sonra çalışmak gerçeği, evde ailesi yanında ve diğer insanların gözünde bir öneme kavuşmanın tek çaresiymişçesine tutunulan bir çalışma gerçeği... (... Bu iş, iri kıyım insanların harcıydı, şüphesiz, fakat böyle bir şeyi hissettirsem, madem bu işi yapamıyorsun, o halde başka işimiz yok derler de yol verirler diye ödüm kopardı. Şayet böyle bir şey olsa da işimden atılsam, evde gene bütün itibarımın kırılacağını, babamın acı sözleriyle, iğneli bakışlarına tahammüle mecbur olacağımı düşünür... - *BabaEvi*- s.54)

Çalışmayla birlikte bazı inançların yıkımı başlar. Farkında değildir bu yıkımın. Fakat arada düşündükleri ve yeni yeni alıştığı davranışlarıyla bu yıkımı gösterir. (... Şuna dikkat ediyorum ki makinelerin bulunduğu yerde dualar pek zavallı kalıyordu. Muazzam volanların ve iniltili dev makinelerin santral dairesinde Allah çiviye takılmış bir tülbent kadar aciz ve zavallı

geliyordu bana... -*Baba Evi*- s.55) Aile birliğı ve baba etkisi her şeye rağımen devam ediyor. (... Babam ölüverirse. Onun varlığında bana evimin dağılmamasını temin eden bir tılsım var gibi geliyordu.) Bunların yanı sıra elbiseleriyle zayıf vücudu, uzun burnu ve bütün zavallılığıyla aşırı ilgilenme, küçüklük duygusunun başlaması. (... Bu türlü postalları olan birinin hiçbir kızı sevmeye hakkı olamayacağını düşündüm. Onları geri çektim, birbirinin üzerine koydum. Nafile postallar görünüyordu... -*Baba Evi*- s.57) Cevabını acele, hem de kızıdan alıyor. (Neden ayıp olsun, benim bir abim var, der ki eski pabuçlarımızdan zenginler utansın... -*Baba Evi*- s.60) Necati bazı şeyleri seziyor, ama bu sezdikleri üzerinde durmak işine gelmiyor. Kendi zavallılığı (nerede bu zavallılık) üzerine eğilip acımanın verdiği büyük ve rezil zevkten faydalanmak istiyor. Bu zevkle beraber tam anlamlı bir boşvercilik... Umursamazlık insanı doyurabilir mi? Hayır! O halde? Beyrut'tan ve bu yeni çevreden kaçmalı. Yurda dönmeli, eski çevresi orada bekliyor kendisini. Acaba bekliyor mu? (... Şehre bir ucundan giriverdim. Memleketim bana birden pek harap gözüktü. Neşesi kırık sokaklar, neşesi kırık sokaklarda zayıf terli kediler, insana kocaman kilitleriyle ters ters bakan sahipleri iflas etmiş sıra sıra mağazalar... -*Baba Evi*- s.86)

Necati olanları anlayamadan, kaçmak istediğı Beyrut'taki çevrenin içinde buluyor kendini. Ekmek, ümit derdiyle uğraşan, yaşamaya çalışan bir ortam. Nerede eski çocukluğunun çevresi? Oraya dönmeyecek mi hiç? Oraya dönse ve anlatsa başından geçenleri ne güzel ne ilginç hikâyeler olurdu. Ama buradakiler dinlemiyorlar bile. Hepsinin içinde yaşadığı, zaten böyle bir hikâye... Gene açlık... (Açlık, seni midemde, kanımın küreyvelerinde duydum. -*Baba Evi*- s.110)

Sonra yokluk ve avarelik... Ne yapacağını, neye inanacağını ve asıl önemlisi kime güveneceğini bilmemek. (... Evet, sirkemiz de yok. Evimiz, barkımız, tarla, apartman, otomobilimiz değil, sirkemiz bile yok. -*Avare Yıllar*- s.52) Sorular, inançlara, yaşamaya, evrene, her şeye ait sonsuz sorular. (... Büyümek bu muydu? Şimdi karanlıklar içindeyim sanki. Bol bir ışık, bir çıkar

yol, pırıl pırıl bir aydınlığa kavuşmak istiyordum. Benim için öyle bir kurtuluş lazımdı ki kavun satmışım, karpuz satmışım, fabrikada çalışmışım, altları delik pabuçlar veya paçaları tiftiklenmiş pantolonla dolaşmışım kimse meşgul olmasın, ayıplamasın. Kambur burnumu, kuru ellerimi kimse ayıplamasın. - *Avare Yıllar*- s.56) Kurtuluş nerede? Necati onun da kaçamağını buluyor. Kırklar ve yalnızlık. Gerçek kurtuluş mu? (... fakat bu sefer de Allah ve onun meseleleri...) Ve birden gözlenen karıncaların bir elden çalışmaları... (Ölü bir solucan sürüklemekteki gücün beraberliği...)

Dış gerçekler, toplumun kuramları ödevlerini görüyor. (... Ben, bilhassa ben... Leyleğin attığı yavru, kırağların bile çalmadığı acı patlıcan. Burada onların ateş çemberi içinde ne işim var? Ne bekliyorum onlardan? Verecekleri rahat ekmek vesikasını mı? Sen onların arasında, kabuğunun içine çekilmeye mecbur bir sümüklü böceksin... -*Avare Yıllar*- s.58) Toplumun kaçınılmaz gerekirciliği... Gorki'nin dediği gibi insan ancak kendi bölümünde bunalımına son verip bir maksat için mücadele ortamını bulur. Necati de gerçek çevresini böyle seçti. Bu çevrenin insanları kendindendi ve buranın dertleri hep birlikte kendininkilere benziyordu. Artık Necati bu yeni çevresinde yaşayacaktı.

NECATİNİN YENİ ÇEVRESİ- Necati'nin yeni çevresindeki insanlar da aynı yolu çiğnemişlerdi. Toplumun kuramları onları da aynı çevreye atmıştı. Artık birbirlerinden başka dostları ve güvenecekleri yoktu. Orhan Kemal'de bu çevrenin insanları 135 kişidir. Davranışları her zaman aynı olmayan, karakter yapıları çok ayrılık gösteren 135 kişi.

(...)¹

Hepsi bu kadar mı? Değil elbette. Hiç olmazsa bir elli daha koyabiliriz bunların üstüne. Ne var ki bu kadarı da diyeceklerimiz için yeterli.

¹ Bu bölümde sıralanan isimler, karmaşık bir düzenle yerleştirilmiş olup yanlış bilgi aktarımına sebep olacağından dolayı buraya alınmamıştır. (Bknz: T. Çavdar, Bir Çözümleme Denemesi, Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, Haziran 1957, 65. sayı, s. 37-38)

Yukarıda topladığımız yüzü aşmış, işçi için genel karakter olarak ne diyebiliriz? Hayat şartlarının kendilerini belli bir çevreye ittiği insanlar... Aynı yerde oturan, dertleri ve gayeleri aynı olması gereken kimseler... Gayeleri bir olma sorunu, belli bir oluşun sonunda görülür. Onun için başta bu şartı ya da tanımlama unsurunu çıkaralım. Aynı yerde oturmak ve aynı şartlar altında çalışmak kalsın geriye. Bu birliğin yanında, yukarıdaki kimselerin her biri aynı olaylar karşısında başka başka davranmaktadır. Yani her sanayileşmenin başında olduğu gibi bu kimseler çevrelerinin bilincine tam olarak varamamışlardır. Bu bilincin ışığını, büyük harflerle isimlerini yazdıklarımızda görürüz. Görürüz diyoruz ya, aslında bu görmek değil de bir nevi sezmedir. Oysa, bu bilinç, acıdır söylemesi, Orhan Kemal'in kişilerinde yok. Yani Orhan Kemal ortamı gerçeklere uygun bir şekilde çizmiş (bir başka deyimle fotoğrafını almış diyelim) sonra en başta bu ortamda bulunabilecek kimseleri de saptamış. Bunlarda kendisine en ufak bir karşı koymamız yoktur. Hatta gerçeklerin saptanmasındaki ustalığından ötürü kendisini kutlayabiliriz de. Fakat bu ortam ve onun kişileri hareket etmiyor. Dinamik değil, yani statik. O halde ne oldu ortamı ya da toplumu oluş halinde ve artistik düzen içinde verme gayreti. Bu oluş olmadıktan sonra gözlemlerin olgunluğu, bu gözlemleri anlatmanın iyiliği hiçbir anlam ifade etmez. Bir Murtaza'yı alalım ele, bu klasik deyimle köleliğinden ötürü mesut kişi, olayların sonunda da herhangi bir değişme, toplumun ve çevrenin gerekirci şartlarının zorladığı bir değişimle gösteriyor mu? Ne gezer. En sonda merdiven başında ağlayan Murtaza eski Murtaza'dan farklı gözükmedi bize. Biz o Murtaza'nın iznini kullandıktan sonra tekrar (Fen İşleri Müdürüne) gideceğini, işçilere gene zulüm etmeye başlayacağını rahat rahat söyleyebiliriz. Öte yandan bir İzzet Usta tipi var. Kanımızca Orhan Kemal bu tipte olumlu tip örneği vermek istemiş. Bir yere kadar da başarmış. Çevresini bilme, onun şartlarını kavramaya çalışma, olayların ve oluşun bilincine varma gayreti... Evet, başarılan noktalar buraları. Öte yandan İzzet Ustanın bir Beethoven hobisi var. Sık sık değişik tiplerle karşımıza çıktığına göre bu Orhan Kemal'in hobisi aslında. Bir kere başta söyleyelim, Beethoven'ın müziğiyle başarmak istediği

düşünce sistemi ve yüksek gayelerin ben de yanındayım. Hatta daha ileri giderek, Beethoven'ı seven bir kimseyi tüm insanları ve gerçek hürriyeti de seveceğini ileri sürebilirim. Fakat sevmek, hiçbir zaman bu değerlerin bilincine vararak yapmak demek değil, Orhan Kemal unutmasın ki bir Numan Şerif Bey de Beethoven'ı seviyor. Belki işçilere karşı davranışı buradan geliyor. Ama nereye kadar Beethoven ve Voltaire bu davranışı iter ya da sınırlar. Bir noktada, Numan Şerif Beyin temsil ettiği menfaatler topluluğunun bahis konusu olduğu yerde, artık Beethoven işe yaramaz. Burada toplum gerçekleri konuşur. İşte toplumun ve onun içindeki çevrelerin bu denli sert gerekirciliğini bilemiyor Orhan Kemal, onun için olumlu diye sürmeye çalıştığı tipler de havada kalıyor.

Bir de suçlusundan, menfaatlerinin kölesi olana kadar bu denli farklılık gösteren 135lik çevrenin birliği olduğu anlar var. Buraları önemli. Bu birlik belli bir oluşun sonucudur. Orhan Kemal'de bu oluşa ancak *Cemile* romanının bir yerinde, işçi mahallesinin kadın erkek, ihtiyar, çoluk çocuk fabrikaya yürüyüşe geçtiği zaman rastlıyoruz. Onun için de *Cemile* romanı, sınırlı bir oluş içinde iyiyi veriyor. Fakat sonraki hikâyelerinde bu çevre birliğine rastlamadığımız gibi, yer yer bu birlik oluşunu inkâr eden kimselerle de tanışıyoruz. Özetleyelim. Orhan Kemal'in sanayi işçileri, sanayileşme devrinin başındaki gerçekleri yansıtmak bakımından iyi seçilmiş kimseler. Fakat uzun bir sürenin sonunda da bu işçiler aynı yerde kaldıklarına göre başta kerelerce dediğimiz oluş içinde gerçeği verme, yaşamayı yansıtmak kuramına aykırı düşülmüş demektir. Orhan Kemal'de beğenmediğimiz, kendini inkâr bile ediyor diyebileceğimiz zayıf nokta bu.

Sanayi işçilerinin bu statikliği yanında, ziraat işçileri gözle görülür dinamik bir oluşun içindeler. Bunun bir sebebi de kanımızca ziraat işçilerinin çok daha ağır bir gelişmeyi göstermeleridir. Sanayi işçileri çevresindeki değişimlerle, hız bakımından ziraat işçileri çevresini hiçbir zaman oranlayamayız. Orhan Kemal'in çok mükemmel gözlemciliği ziraatta ağır olan oluşu da kavrayınca elimize mükemmel diyebileceğimiz iki eser geçmiş.

Birinci *Arafacı Hacı Ali*, diğeri de *Bereketli Topraklar Üzerinde*. Buradaki tiplerin çevreye uyması, bir süre boyunca değişimleri, kısaca tüm yönleri iyiye yakındır. Unutmadan söyleyelim, İzzet Usta'nın eğilimlerini gösteren ikinci Patoz Ustası, çevreye pek yabancı kalıyor.

İşçi çevrelerinin yanında, gerçek çevresini bilmemekte bunalım halinde olan küçük memurların, yazıcıların çevresi geliyor. Ne demeli, bir günler Necati'nin geçtiği yol üzerinde olan bu insanların türlü eğilimlerini, Orhan Kemal işçilerden daha iyi saptamış hatta Necati'de olduğu gibi yer yer akımın içinde verebilmiştir. Bilhassa işsiz kalan küçük adamların gerçek çevrelerini seçmekteki aceleleri, güzel gösterilmiştir. Yalnız ne var ki bu çevreyi seçme kurtuluş değildir. Bağlanılacak değerler sistemini, gidilecek oluşun bilincini verme bakımından faydalıdır o kadar.

Baba Evi, *Avare Yıllar* ve *Cemile*'de okuduğum insanları ve onların çevresini sevmedim dersem yalan olur. Çok bekledim onları ama bulamadım ilerde. Onun için Orhan Kemal'den bir alacağım var. Fakat ziraat işçileri konusunda, bereketli topraklarda hiçbir borcu kalmadı. Kutlarım. Eğer başta iyi gözlediği gerçeklerin gerektirdiği oluşu bize veremediyse, bunda Orhan Kemal'i tümüyle suçlamak da doğru değildir. Türkiye'de hayatını yazıyla kazanan biri ancak bu kadarını verebilir. Ekmeğini bu yoldan kazanması bir mazeret sebebi değildir. Yanlış anlaşılmasın sadece Orhan Kemal'in tükenmediğine delildir. İleride sevdiği, dile getirdiği, içinden geldiği gerçeklerin oluşunu okuyarak, düşünerek saptayıp da bize anlattığı gün, *Küçük Adam*'ı yeniden sevgiyle selamlayacağız.

(T. Çavdar, "Bir Çözümleme Denemesi", SHD, Haziran 1957, C.13, S.65, s.29-43)

P. Tevfik Çavdar, Tarık Dursun'un Aile Evi

İzmir'in yolları tümü Deveçikmaz'a benzer. Geniş, dar; toprak ya da parkeli, denize doğru inerler. Buralarda denizin kokusu da başkadır. Daha bir samimi gelir insana bu koku. Yosun yosun, inbatta lağım lağım kokar da yadırgamaz İzmirli. Evlerin önü akşamları mahalle kahvesine benzer. Kadınlı, çocuklu iskemlesini alan kapısına çıkmıştır. Kapıdan kapıya konuşur, geç vakitlere kadar sohbet ederler. Dedim ya İzmir'in sokakları tümü Deveçikmaz'a benzer. Bir şehir gibidir, çocuklar için bir dünya gibidir. Evlerinin çoğu, bir taşlık üstüne, sayısını sahibinin bile unuttuğu odalardan ibarettir. Aile evi derler bunlara. İçlerinde oda sayısınca aile oturur. Bekârlar, işçiler, dullar, yetimler hepsi bu aile evlerinde barınırlar.

“Allah gözlerini yeryüzüne çevirdi mi, ilkin Deveçikmaz yokuşunu görür. Deveçikmaz büyür, büyür, şehir kadar olur; sonra yine alabildiğine - hem bu kez yırtınırcasına- büyür dünya kadar olur.”

Diyor Tarık Dursun. Biliyor İzmir'in bu dünyasını. Yaşamış gençliğinde o mahallelerde. Sokaklar; bakkallarıyla, kahveleriyle, insanlarıyla bazen bir şehir bazen de bir dünya kadar gözlerinde büyümüş, yaşantısını doldurmuş. Eğer şimdi Tarık Dursun yine oralarda yaşasaydı, bu sokaklar yırtınırcasına, yaşantısı içinde bir dünya kadar büyür müydü? Zannetmem.

Tarık Dursun'un kişileri –çoğu kere kahraman diye adlandırdığımız temel kişileri- on beş yaşın üstünde görünmüyorlar. Yazara göre belki kimisi yirmi, kimisi de daha büyük yaştadır ama düşünöleri, türlü olaylar karşısında davranışları, bizde yaşlarıyla doğru orantılı bir görüntü uyandırmıyor. Hepsi, tasarladıkları bir dünyada yaşamak istiyorlar. Gerçek içindeki hareketleri ve davranışları da, tasarladıkları bu dünyaya uydurulmaya çalışılıyor. *Hasangiller*'i veya *Rızabey Ailevi*'ni alın, göreceksiniz temel kişilerinin bu tutumları ortaktır. Örneğin Rıza Bey Aile evindeki Hulusi'nin kumarhane açmak üstüne hayalleri, Tarık Dursun'un kişilerindeki bu çocuksu yönü iyi

belirtiyor. Hatta fabrikada Kemal'i dövme meselesi, Hulusi'nin bu olay karşısındaki davranışı, hep tasarlanan bir dünyaya uygun yaşama isteğinden ileri gelmektedir. Her iki hikâyenin de sonu, bu ortak yönü açık bir şekilde gösterir; delikanlılık zamanlarında, arkadaşı için yiğitçe ölen kimseler, dostunu vuranlar gözlerimizin önünde ilahlaşırdı. Hulusi'nin de bizlerden ne farkı var ki: bir arkadaş uğruna ölmek, yıllarca mahalle delikanlılarının ağzında "Hulusi ağabey" diye bir kahraman gibi yaşamak, onun için de büyük bir şerefti. Hikâyenin sonunda da bu isteğine erişiyor zaten.

Tarık Dursun Deveçikmaz'ı, Deveçikmaz'ın insanlarını başka türlü anlatabilir miydi? Sanmam, bir kere yazarımız, İzmir'in bu denli sokaklarında ilk delikanlılık çağlarını geçirmiş, "Amerikalı", "Hulusi" gibi mahallenin kabadayılarını uzaktan kâh korku kâh hayranlık kâh ta imrenmeyle seyretmiş. Onlarla bir kere konuşabilmeyi, arkadaşları olmayı günlerce tasarlamış. Bu rüyalarına girmiş. Gerçek yaşantısıyla, tasarladığı arasında bocalamış. Bazen evden kaçmayı bile düşünmüştür. *Hasangiller* de *Rızabey Ailevi* de bu özlemin Tarık Dursun'da bıraktığı izlemlerden başka bir şey değildir.

Sanatçının çevresi yarattığı esere etki eder. Batıda yazarların kişilerini incelerken bazı istatistik kanunlarından faydalanılır. Şöyle ki: bir yazarın kişileri incelenirken bu kişiler teker teker ele alınıp sosyal ve ekonomik durumları tespit edilir. Meydana gelecek vasatla bizzat yazarın sosyal-ekonomik vasatı karşılaştırılır. Genel olarak görülmüştür ki yazarın sosyal vasatı ile kişilerininki aynı seviyededir. Tarık Dursun'un kişileri için yukarı ki ana noktalardan hareket ederek şu vasatı buluruz:

Ekonomik Durum: En az geçimin civarındaki bir gelire sahip olmak. Bu gelirin zorunlu kıldığı yerlerde yaşamak... Örneğin kâh gecekonduarda kâh şehrin dış ya da ucuz mahallelerinde oturmak...

Sosyal Durum: Sosyal durumu, genel olarak kişinin ekonomik vaziyetini ortaya koyar. Tarık Dursun'un kişileri için de bu farklı değildir.

Bunlar az gelirlerinin gerektirdiği bir sosyal bünyeye sahiptirler. Eğlenceleri, belli olaylar karşısındaki davranışları bu tarife uygundur. Örneğin Hulusi'nin şu sözleri bunu gösterir:

“Bizdeki de kafa sözüm ona. İnanır dururdum saf saf. Bazen aklıma eser. (alayım anasını şu Hanife'yi. İyi karı olur. Beraber mağazaya gider geliriz. Tepecik'te ya da Sinekli'de bir ev tutarız; akşam oldu mu maltıza yemeği vurur, döşeği serer...)” Bunlar için “köfteyi de soğansız yiyordu” örneği soğan yemek bile lüks sayılmaktadır.

Eğitim: Bu da ilk iki şarta bağlı olduğu gibi, çoğu kere ikinci şartın içindedir. Tarık Dursun'un kişileri fazla kültürlü olmadıkları gibi, kendi katlarının gereği olarak böyle bir kültüre de ihtiyaçları yoktur. Bazen aşağılık duygusunun etkisiyle tahsillilere kızarlarsa da bu devamlı değildir.

Hikâye kişilerinin sosyal ve ekonomik vasatları hakkındaki bu bilgi, belki eksik sayılır. Mamafih kısa yazımız için maksada yetecek ölçüdedir. Şimdi son olarak (bu konuda tabii) Tarık Dursun'un kendi sosyal ve ekonomik vasatına göz atalım. Lise tahsilli, esnaflıkla hayatını kazanan, orta halli sayılabilecek bir ailenin çocuğudur. Kısaca, yukarıdaki vasatın biraz üstündedir. Yalnız unutmayalım ki: yukarı ki vasat Tarık Dursun K.'nin on beş ila yirmi yaşları arasındaki durumunun izlenimlerinden çıkarılan kişileridir.

Rıżabey Aileevi şekil bakımından fazla sinemadır. Tarık Dursun'un bu eseri ne roman ne de uzun hikâyedir. Sadece sinema oyunu için yazılmış bir hikâyedir. Başlangıçtan son satırına kadar, yazarın bir rejisör ya da bir kameraman sadakatiyle film hikâyesini işleyişini farkedebilirsiniz. Hatta hikâyeyi kafanızda senaryo haline getirirseniz -ki bu çok zor bir şey değildir- sonuçta hiç de fena olmayan bir filmin çıkacağını sizde kabul ederseniz.

Hikâyenin bazı kısımlarını bu görüşle ele alalım.

“Kapıyı gürültüyle açtım. Kahvedekilerin hepsi dönüp baktılar. Durdum, kapı ağzında bir cigara ateşledim. Şişman göz etti. Arka oda çalışıyordu. Belli etmeden ocağa yakın bir masaya oturdum.” (sayfa: 21)

“Kapı gürültüyle açılır, Hulusi bir müddet durarak sigarasını yakar. Kahvedekiler dönüp bakarlar. Hulusi bir masaya giderek oturur.” (Genel plan/ genel plandan orta genel plana geçilir/ Hulusi’nin gözünden genel plan/ Hulusi’nin gözünden masaya doğru kaydırma/ Sonuç. Hulusi masaya oturmuştur. Orta genel plan)

Kemal’in Aile evindeki ilk gecesini ele alalım: (sayfa: 17)

Metin: Az sonra ayaz çıktı. Yıldızlar belirdiler. Kör Davut gitmeye durdu. Selimle öteki adam kollarına girip götürdüler.

Kamera Durumu: Kamera Kemal’i gösterir. (Genel plan) yakasını kaldırmıştır. Kemal’in gözünden Davut (G. plan), Davut yerinden kalkmaya çalışmaktadır (Orta genel plana göre kaydırma), Selim Davut’un koluna girmiş kapıya doğru gitmektedirler (Kemal’in gözünden kapı G. plan)

Metin: Denizle tek başıma kaldım. Limanın ışıkları yan yan görünüyordu. Bir yük motoru gürültüyle geçti. Ayırdığı dalgalar ayaklarımın ucuna kadar geldiler.

Kamera Durumu: Motorun gürültüsü duyulurken (Kamera kapıdan denizi yalayarak geçip Kemal’i G. plan alır.) Arkadan limanın ışıkları görülmektedir. (Genel plandan baş plana kaydırma) Kemal bir sigara yakar. Kapıya doğru yönelir. (Kemal’i arkadan genel plan alarak kapıya kadar takip eder.) (Kemal kaybolunca kapıdan, dalgaların dövdüğü balkon zeminine döner)

Finali aynı şekilde ele alalım: (sayfa: 87)

“Vur Cemal’e bakma vur. Ben adam teslim etmem kimseye kahpeliğim yoktur.” (Cemal’in gözünden Hulusi) “Hulusi... Hulusi ulan...” (Cemal’in arkasından (g. p.) tabancayı çektiği görülür. İki el silah sesi... Sonra sessizlik... Kamera Cemal’in arkasında (genel plandan orta plana kayar.) Cemal çekilir. Birden gözleri parlamış, elbisesi kanlı Hulusi fırlar. (Bir an baş planda gözükür) sonra yıkılır. Kamera yakın planda şimdi Cemal’in elindeki silahı gösterir. Ceketin kol kapağı kanlıdır. Cemal’in arkası (genel plan), geride kapı açılır. Kemal çıkar. Gürültüler artar. Birtakım insanlar Cemal’in üstüne atılır. Dövmeye çalışırlar. Cemal hareketsizdir.)

“Berber İbrahim Efendi: Bir ip bulun... Bir ip bulun, diye bağırır.” (Hala Cemal’in arkasından (genel plan) kapının önü görünmektedir. Cemal’in ellerini bağlarlar. Kapının dibine çöktürürler. Kamera önden Cemal’i ve yerde yatan Hulusi’yi göstermektedir.)

“Bisikletçi Ali: Siz bakarak olun... Ben giyineyim. Karakola haber ileteyim.” (Adım seslerinden gittiği duyulur. Ölünen etrafında yavaş yavaş ev halkı birikmeye başlar. Kimisi ayakta, kimisi kapı eşiğine çökmüştür. Ayaklar ölüyü görmemize mani olur. Kamera ayaklar arasından kayarak, Hulusi efendinin başını (baş plan) olarak alır. İleride ayakların arkasında açık balkon kapısından ışımakta olan gün görülmektedir. Etraftakilerin konuşmaları duyulur. Gündeliklerden falan bahs olunmaktadır. Cumartesidir. Kamera hala ayaklar arasından Hulusi’nin başını ve gerideki gün ışığını göstermektedir.)

İşe başlarken Türk hikâyeciliğinin yeni kıymetlerinden sayılan birinin kitabını sosyal anlamda eleştirmek amacını güdüyordum. İstediğim şekilde olmadı. Çünkü elime aldığım kitap bir hikâye değildir. Belli hikâye ve roman formları içinde mütalea olunamaz. Okudukça ve inceledikçe meydana çıkıyor ki Tarık Dursun edebiyat alanından çok sinema alanında kazanılmış bir kıymettir. Ya da böyle bir kıymet olma yolundadır. Çok mükemmel olan söyleyişine o kadar kimse dokundu ki burada tekrarlamak gereksiz. İleride bu mükemmel söyleyişi çok temelli bir özle birleştirebilirse -sık kullanılan bir

deyim ama ne yapalım- soluklu bir yazar olur. Ama tekrar ediyorum bu haliyle bile mükemmel bir sinema hikâyesi ve hatta senaryo yazarı olma yolundadır.

(T. Çavdar, “Tarık Dursun’un Aile Evi”, SHD, Temmuz 1957, C. 13, S.66, s.50-54)

III. TARTIŞMA VE TENKİT YAZILARI

A. Fethi Giray, Kendi Kendimizi Tenkit

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, üçüncü cildinin 23üncü sayısını Şahap Sıtkı'nın sekiz hikâyesine ayırarak özel bir sayı halinde yayımladı. Her sayısında birçok genç hikâye yazarlarının en güzel hikâyelerini bir araya toplayarak bugünkü hikâye sanatımızın gelişmesinde mühim bir rol oynayan dergi, arada bir ustalaşmaya yüz tutan hikâyecilerimize özel sayılar yapmakla yeni hikâyecilik sanatımızın iyi ve kusurlu taraflarının topluca incelenmesi bakımından bir hayli faydalı olmaktadır.

Bugünkü ekonomik şartlar, kitapçılarımızın bezirgânca düşünceleri, birçok genç ve kabiliyetli yazarlarımızın emeklerinin bir köşede küflenip paslanması neticesini doğuruyor. Genç bir insanın en verimli denecek çağında bu şekilde imkânsızlıklara uğraması kadar feci ne olabilir? Bugünkü yazar neslinin içinde bulunduğu durumu, imkânsızlıkları yıkmak için nasıl bir gayretle çalıştığına en iyi örnek, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin* iki yıldır yayımına hiç ara vermeden devam etmesidir. Yıllardır birçok sanat dergilerinde özlü sanat yazılarını okuduğumuz Şahap Sıtkı, bir sanatçı olarak kitabının başına koyduğu biyografisinde: “Hikâye yazmayı bir vazife bildiğini” söylüyor. İşini bu kadar cânı gönülden benimseyen bir yazarın muvaffakiyetini bu yazımızla belirtmeye çalışırken hikâyelerinin gerek yapısında gerekse konu benzerliği bakımından biraz Çehov özentisine saptığını söylemek isteriz.

Kitabın ilk hikâyesi olan *Yalnızlık* hem dil bakımından ve hem de üslup yönünden son yıllarda eşine zor rastlanır bir kuvvettedir. Çocukluk muhayyilemizin aydınlık bir köşesinde eskiye, unuttuklarımıza, hatıralarımıza berrak bir suya eğilir gibi eğilmek saadet ve kuvvetini kaç mutlu kişi sanatıyla vererek sağlayabilmiştir. Bir Osmanlı konağının geniş ve aydınlık odalarında

yaşayan, genç ve güzel yengelerin, ablaların, teyzelerin saf ve temiz yüzleri, aşkları, hayatları, kinleri bir ipek böceğinin kozasını işlercesine ustaca örülmüş. Şahap Sıtkı'nın bazı hikâyelerinde şairaneliğe bürünen eda, o kadar titizce ve bilerek yapılmış ki insan bir romantizm buğusu içinde realitenin ta kendisini görüyor.

Bulut Geliyor'da bir fabrikanın kendisine mahsus havasındaki muazzam dramı ibretle seyrederiz. Hikâyeye mesele koymak gayretkeşliğini gösterenlere bu hikâyeyi okumalarını tavsiye ederiz. *Çam Havası*, Anadolu'nun saf ve inançlı insanına kahredenlere, zulmedenlere vurulmuş bir tokattır. Ufacık bir espri üzerine yazıldığı hissini veren bu hikâyeye, aydın kişilerimizin memleketi kalkındırmak yolunda ne kadar sorumlu olduklarını anlatmak bakımından bir hayli düşündürücüdür. *14 No.lu Ev*'de hayatları cemiyeti binbir türlü sillesiyle yoğrulmuş kadınlı erkekli cani, fahişe diye damgaladığımız insanların yüreklerindeki yaşama sevincini kucaklıyoruz. Şahap Sıtkı, içinde bulunduğumuz toplumun derinliklerine doğru kalemini uzatmış, dehlizlerden gelen sıcak ve boğucu havayı bizlere doğru üfürüyor. *İnsan Avı*'nda ölümün bir türlü bilinmeyen korkunç istikametsizliğine üç kişi ile birlikte biz de kürek çekiyoruz. Hayatlarını, ekmeklerini taştan, topraktan, denizden çekip çıkaran insanların ortasında şaşırıp kalıyoruz. Bunlar kimdir? Ne biçim yaratıklardır? Savaşın, felaketlerin insanoğlunun yüreğine çöreklandığı dertler yüzümüzü kızartıyor. Hikâyede ille de konu isterim, şöyle başlayıp böyle bitmeli dediğin; teranesini tutturanlar *İnsan Avı*'nın hiç isimsiz kahramanlarıyla şöyle bir tanışsalar, sanat konusunda hala nerelerde kaldıklarını anlamakta zorluk çekmezler zannedirim.

Kerem'in Çilesine; Tarlaya Dair'de memleketimin “böyle doğmuş, böyle yaşayacak” olan insanların ezeli çilesine, yarasına fitil salınmış.

Vatan toprağıyla rengi bir olmuş, şafaktan gün kararınca kadar başının üzerinde ateş bulutlarıyla yağmurlar, fırtınalar dolaşan insanların

sanatına konu yapan, onları kalemiyle bağına basanlar bu memleketin öz evlatları, öz aydınları, öz sanatkârlarıdır. Üst perdeden palavra edebiyatı yaparak bulanık suda balık avlayıcıların lâfı güzafıcılığı, memleket severliği bizlerce malumdur.

Kalem hikâyesinde güzel bir askerlik hatırasının insanı yer yer sarsan havası vardır.

Öğle Paydosu'nda yer altında çalışan insanların kuyular kadar karanlık kaderine, tevekküllerine yüreğimiz burkuluyor. Yüzlerce metre diplerde tuzu biberi ekmeklerine katık yapan insanlar, ölümün göbeğine tekme sallıyorlar. Bu insanlar bizim memleketimizin insanları değil midir? Fazla söylemeye lüzum yok. İsmimizin filana falana çıkması pahasına bu genç, bu memleketini sever nesil hikâyesiyle, şiiriyle, romanıyla kollarını ona açmıştır.

Büyük Türk sanatının yarına açılan kapısında Şahap Sıtkı gibi binlerce sanatkâr nöbet beklemektedir.

(Fethi Giray, "Kendi Kendimizi Tenkit", SHD, 1949, C.3, S.24-25, s.71-74)

B. İlhan Tarus, Dil Ve Nesiller; Peyami Safa'nın Hiddeti

Ulus gazetesinin 14 şubat tarihli sayısında hepimizin tanıdığı Peyami Safa, *Cenab'ın Ve Bugünün Nesri* başlıklı bir fıkra yazmış. Eski ve ünlü edibin bilmem kaçınıcı ölüm yıldönümüne rastlatılan yirmi satırlık yazıda sayın romancı, fıkracı, tenkitçi ve felsefeci ağabeyimiz, adını anmak istediği zatın hatırasına şöyle bir sürtünüp geçtikten sonra yeni nesre, daha doğrusu yeni nesle hücum ediyor. Hücum lafı belki hafiftir, küfrediyor demeli.

İbare aynen şöyle:

“Derinliklerin ifadesi olmak haysiyetini gittikçe kaybeden bugünkü hışır, kof ve kaba neslin yazarlarına, Cenab Şehabettin'in renkli, esnek (souple) ve kıvrak cümle mimarisinin hasretini çektiirmek için pek çok, belki de boşuna çabalamak lazımdır.”

Yazının üst ve alt tarafını tahmin etmek kolay olduğu için buraya nakle lüzum görmedim. Uzun zamandır birikmiş bir gayzın, küçük bir delik bulur bulmaz, dışarı fişkırışını andıran eda üzerinde de ayrıca durmuyorum. Nesir sanatının temeli diye ele alınan cümle mimarisi formülüne gülünç bir istisna teşkil edebilecek olan bozuk sentaksa da işaret edecek değilim. Ancak kim bilir ne zamandan beri aziz üstadın yüreğinde biriktiği açıkça belli olan bir yanardağ hızındaki ve bir nefis müdafaası suretindeki yeni nesil düşmanlığı üzerinde, birkaç satır tevakkuf edebilirim:

Bu nokta etrafında Peyami'ye, galiba hiç alışmadığı ve tadını da tatmadığı yeni nesil mukavemetini göstermek için pek öyle gayrete de ihtiyacım kalmıyor. Kelime sıralamayı ve aldatıcı gırtlak fıkırtılarıyla okuyucu oyalamayı bir hüner mertebesine çıkarmış olan üstad, yan yana diziverdiği hışır, kof ve kaba sıfatlarıyla o ele aldığı edibin ve onun mensup olduğu sanat neslinin karakterini çizivermiş. Tanzimattan sonra yetişen ve yarım asır boyunca Türk milletine hitabetmiş olan yazarlar kalabalığının yekûnuna yakın bir ekseriyeti, bugün yaşamaya çalışan döküntüleri de dâhil olmak üzere,

gerçekten hışırca düzülmüş kof ve kaba lakırdı yığının, edebiyat diye önümüze yığıvermişlerdir. Eğer biraz uydurma ve yakıştırma gibi görünen tanzimat çizgisini de ortadan sıyrıp kaldırarak olursak çok eski günlere ve devirlere kadar aynı hükmün bütün sıhhat ve şümulü ile bütün bir edebiyatı kavrayıverdiğini dehşetle görürüz. Peyami'nin derinliğine dediği hareket, bu silsile içinde bir zamanlar padişahlarla vezirleri, bir zamanlar sadrazamlarla nazırları, bir zamanlar da yabancı sermayedarlarla imtiyazcılarını hoşnut eden, vakit vakit de züppe, sünepe, yıkık ruhlu, ahmak sevdazedeleri uzun, sıkıntı verici, acemice hatta budalaca tetkiklere tabi tutan bir zümrenin beyhude çabalamalarından ibaret sayılsa yeridir. Hele esnek ve kıvrak vasıfları, iki yabancı şark dilinin bozulup uydurulan bünyesinden aşırılma bir müteradif kelimeler cambazlığından başka hiçbir delil ve misale istinad ettirilemez.

Bizim nesle gelince: Siyaset, nüfuz veya para kudretine hiçbir zaman boyun eğmemiş, hiçbir zaman uşaklığa inmemiş olduklarını bilhassa belirtmeliyim. Boğaziçi'nde veya Adalar'da, zengin çocuklarının birbirleriyle oynaşmalarını binlerce sayfalık ciltlerde tasvir etmeye çalışan kıvrak ve esnek sanatçıların torunları, kendi yurttaşlarının küçücük hayatlarını görmeye çalışıyorlar, onu yazmakla meşguldürler. Ahmet Mithat, Ahmet Vefik, Şinasi efendilerle Namık Kemal, Müftüoğlu Ahmet Hikmet Beylerin öteki ucunu tuttukları bir millî edebiyat çizgisini, şeref ve başarı ile yarının nesillerine götürüyorlar. Memleketimizi ve insanlarını oldukları gibi, yaşadıkları gibi, düşündükleri gibi alıyorlar. Bu nesil, yeni yetişen filiz Türk milleti tarafından da insaf sahibi eskiler tarafından da okunuyor, tanınıyor ve seviliyor.

Yeni nesir dediğiniz şey de bu canlı neslin elinde tarihimizin ilk sanat hareketi olarak kendini gösteriyor, varlığını belli ediyor.

Peyami Safa'nın milyonluk rotatiflerin dibinde, ömrünün sonlarına doğru maişet sarsıntıları geçirmeğe başlamasını halden anlar bir küçük kardeş sıfatıyla hoşgörürüz. Fakat bu uğurda zaten kendi kuru kafalarıyla baş başa kalmış ve her biri bir ekmek davası peşine düşmüş olan nesildaşlarıma

küfretmeğe kalkışmasını mazur göremeyiz. Kendisiyle aynı nesle, aynı kategoriye ve aynı zihniyete mensup patronlar sağ kaldıkları müddetçe, esasen vehme düşmelerine de mahal yoktur.

(İlhan Tarus, “Dil Ve Nesiller: Peyami Safa’nın Hiddeti”, SHD, [1952], C.6, S.2, s.6-8)

C. İlhan Tarus, Memleket Ve Kültür Meseleleri: Dil Kurumu

Bu yurttta, uzunca bir zamandan beri, dil meselesi dışında, gerçekten bir Dil Kurumu meselesi mevcut olduğunu inkâra mahal yoktur. Türk Hava Kurumu namıyla ve vaktiyle kurulmuş bir müessesenin Türk havacılığıyla ilgisi nasıl bir menfaat bağından ibaret idiyse, dün ve bugün, Dil Kurumunun dil bilgisi, dil meseleleri ile bağı, sadece para ve masraf yönüne inhisar etmektedir. Türk Hava Kurumunun lüzumsuz tesislere milyonlar yatırarak ortaya çıkardığı potları, yani fabrika ve avadanlıkları bugün nasıl tasfiye ederek devletin ilgili şubelerine mal ediyorsak, dil kurumunun para ve materyalini de günün birinde öylece ilgili devlet daire veya teşekkülüne ekleyeceğiz; bundan şüuh edilemez; ancak o zamana kadar bu teşekkülün ve etrafında toplanan birkaç zatın yaptıkları zarar ve tahribatı da sineye çekmek zorunda kalacağız.

Bu şekilde ve itiraf etmeli ki oldukça ağır bir tarzda hükme varmamız için lüzumlu sebeplerin çok fazlası ortada mevcuttur. Bunların başında elbette, Türk dilini düzeltmek, yazı dili ile konuşma dili arasındaki mesafeyi azalta azalta hiçe indirmek ve bilhassa Türk kökünden gelme kelimeleri ve ekleri yazı ve konuşma diline yedirmek gibi renklere bürümek istedikleri, ana dâva geliyor.

Bu ana dâva, sakattır. Hatta tamamıyla uydurma, yamama bir meseledir. Dünya dillerinden birinin dahi böylece kurulmuş bir teşekkül tarafından masa başında, yakıştırma ve ekleme yollarıyla düzeltildiği, ana kaynaklarına kavuşturulduğu ve yeni baştan filizlendirilmesine uğraşıldığı görülmemiştir. Aslında konuşanlar tarafından, hele yazı yazarlar tarafından, zamanla ve ağır işleyen bir yol gösterme metoduyla başarılması umulabilecek olan böyle bir kültür problemini, etrafları kalabalık bir münevverler muhalefetiyle sarılmış durumda bulunan, üç beş kişilik bir çürük cemiyetin çözeceğine inanmak, safdillik olur. Buna bizzat dil kurumu mütevellilerinin dahi inanmadıkları muhakkaktır. Çünkü içlerinde, hiç olmazsa

sağduyularına itimat edilebilecek kimseler eksik değildir. Buna rağmen onların da sökmeyecek, gelişmeyecek, geliştirilemeyecek bir mesele üzerinde, yıllardan beri uğraşır, didinir görünmeleri, elbette sıhhatli olmayan sebeplere atfedilmeli ve mesele, tamamıyla bilgi zaviyesinden hem de amatörce ele alınmalıdır.

Türk dili kurumunun tamamıyla sebepsiz ve lüzumsuz bir teşekkül olduğunu ve bizzat adını taşıdığı konuya zarar verdiğini ispat için öne sürülmesi mümkün olan faktörlerden bir yenisini, bu kurumun ileri gelen mensuplarından Nurullah Ataç, *Ulus* gazetesinde çıkan bir yazısıyla önümüze sürmüş bulunuyor. Kurumun dayanakları kökünden malul iddia ve dâvalarını artık yeni bir kuvvete bağlamak lüzumunu duymuş olan Ataç, bir yazısının yakışksız bir paragrafında, dili ayıklama ve arıklama dâvasının diğer inkılâplarımızın bir neticesi, bir tamamlayıcısı olduğunu; fakat bunu kimsenin anlamadığını, anlayamadığını iddia ediyor. Ataç, kuruma ve bunun işleme tarzına yeni bir motris kuvvet eklemek sevdasındadır ama oyununa kolay kolay yatacak aydını hatta yarı aydını pek bulamayacaktır. Diğer inkılâplar dediği değişmelerin hangisine, hangi yönden bağlı olduklarını veya tutturdukları dil düzeltme yolunun inkılâp hareketlerimize ne şekilde bağlanabileceğini, ne sözü geçen yazılarında ne de daha evvel hiçbir yerde izah, belki iddia etmemişlerdir. Umarız ki eski Fransızca hocamız, sonra topunun da bir içtimaî icap ve zarurete istinat ettirilmesi problemini daha fazla kurcalamayacaktır. Şayet kurcalar ve kurumu kurtarma azminde ileri giderse ona dil kurumunun inkılâp hareketleri serisi içinde, dil sadeleşmesi ve güzelleşmesi hareketini durdurucu, baltalayıcı, binaenaleyh inkılâplara karşı gelici bir rol oynadığını, oynamakta devam da ettiğini söyler; izahını yaparız. Bu itibarla son olarak elde edildiği sanılan mesnet de tamamıyla uydurma, yakıştırmaya ve çabucak arayıp bulma alışkanlığının yeni bir örneğidir, deyip geçiyoruz.

Daha fazla üzerinde durmamak için.

Açıkçası şudur ki:

Hikâye müsabakaları tertiplemek, Atatürk'ün hitabesini helâk edercesine bomboş dergiler çıkarmak gibi beyhude, boş, yersiz ve cümlesi sonu gösterir hareketler yapan Türk Dil Kurumu, gerçekte ve açıkça, eski bir devrin artık tamamıyla çökmüş olan zihniyetini, bir çeşit kültür mevzuu üzerinde devam ettirmeye çalışan, fonksiyonunu kaybetmiş, aslında da ölü doğmuş bir ilim müstehasesinden başka bir şey değildir.

Yerini, Türk dilinin gerçek ve tabii yapıcıları olan Türk romancı, hikâyeci ve şairlerine terk ederek sahneden çekilmeli; yeni yaşama hamleleri icat etmeye kalkıştıkça daha gülünç ve acıklı durumlara düşeceğini iyice bilmelidir.

(İlhan Tarus, “Memleket Ve Kültür Meseleleri. Dil Kurumu”, SHD, Ağustos 1952, C.7, S.7, s.15-16)

Ç. Cevdet Perin, İki Dergi İki Zihniyet

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin yeni şeklinden bu sütunda okuyucularıma bahsetmiştim. Şimdi önümde duran dördüncü sayısı evvelkilerden daha olgun ve dolgun olarak intişar eden bu çapı küçük fakat muhtevası büyük dergiden bugün yine kısaca bahsetmek zaruretini duydum. Zira, yıllardan beri birçok fedakârlıklar yaparak çıkardığı bu faydalı bilgi ve sanat dergisinin layık olduğu alakayı görmediğinden şikayet eden değerli hikâyecimiz Salim Şengil'in son görüşmemizdeki sözleri bende büyük bir tesir uyandırdı. Bu kadar faydalı, bu kadar güzel bir dergi nasıl olur da bu memlekette masrafını çıkaramaz ve kapanmak tehlikesiyle karşı karşıya kalır? Doğrusu aklım ermiyor. Tür münevveri nasıl bir dergi istiyor? Yoksa istemiyor mu? Memleketin bu gibi sanat ve edebiyat yazılarına ihtiyacı mı yok? Muazzam bir kültür davası ile karşı karşıya bulunuyoruz. Kabahat acaba hangi tarafta? Okuyucuya istediği şeyi veremeyen acaba biz miyiz yoksa bizim verdiğimiz okuyucu okuyacak seviyede mi değil? Bu soruların cevabını vermek hayli güçtür. Fakat, sebepleri araştırmak ve bulmak zamanı artık gelmiştir. Zira, gündelik gazeteler için de vaktiyle böyleydi. Bugün mesele az çok halledildi. Bir formül bulundu. Fikir mecmuaları için de bir formül bulmak, bu alakasızlığın sebeplerini araştırmak lazımdır kanaatindeyim. Bir zamanlar, bu memlekette okuryazarların sayısı bugünkünden birkaç misli daha azken rağbet gören bazı fikir ve sanat mecmualarının yıllarca devam ettiklerini hatırlayalım.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin bu sayısında yalnız hikâyeler değil, birçok tenkit yazıları, makaleler ve şiirler de vardır. Bu haliyle bu derginin tatmin edici olduğunu burada bir defa daha kaydetmek isterim.

Türk Dili aylık fikir ve edebiyat dergisinin dokuzuncu sayısı çıktı. Bu derginin etrafında toplanan kalem erbabının bilhassa CHP yazarlarından oldukları artık anlaşılıyor. Esasen derginin sahibi Türk Dil Kurumu'dur. Binaenaleyh, o kurumun öteden beri ısrarla müdafaa ettiği prensiplere sadık

kalması gayet tabiidir. Bunu daha ilk nüshası çıktığı zaman sezmiş ve bu sütunda ifade etmişim. Ancak böyle bir fikir mecmuası, Atatürk'ten miras kalan para sayesinde her ne kadar kapanmak tehlikesine maruz kalmazsa da vaktiyle *Ülkü'nün* uğradığı akıbeta uğrayabilir: yani, bir zümrenin naşiri efkârı olmak durumuna düşer ki bu da memleket kültürüne değil, sadece zümrenin fikirlerine hizmet etmek olur. Halbuki biz yukarıda bahsettiğimiz *Seçilmiş Hikâyeler* gibi gerçek bir sanat dergisinin parasızlık yüzünden kapanmak tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğunu görürken Türk Dil Kurumunun bankadaki paralarının hala eski tek parti zihniyetini devam ettirmeye çalışan bir dergiye harcanmasını tasvip edemeyiz. Yazılar ve imzalar meydanda. Bu sözlerimizin ne dereceye kadar doğru olup olmadığını anlamak için bu derginin bugüne kadar çıkan sayılarına şöyle bir göz gezdirmek kâfi!

(Cevdet Perin, “İki Dergi İki Zihniyet”, SHD, Ağustos 1952, C.7, S.7, s.25-26)

D. Selâhattin Aldanır, En Kolayı Eleştirmecilik

Bazı dergiler vardır; ne yapsalar, ne etseler, en zengin yarışmalarla en bol mükâfatlar dağıtsalar, sayfalarını estekleseler, köstekleseler yine de okunmaz, sevilmez hatta yüzlerine bakılmaz bir tarafları vardır. Ben *Milliyet* gazetesini bunlardan biri sayarım. Kendisini de, sahibini de oldum olasıya sevedim. Gazeteciliği kabullenmiş bir insanın ömrü boyunca iktidarlar tarafında olmasını, ne insanlığım ne ahlâkım ne de aklım alır. Şurada bunları söylememin, hiç hoşlanmadığım bir gazeteyi anmamın sebebi var: Bu *Milliyet* gazetesinde geçenlerde bir yazı çıkmış. Bu gazetenin, sanat hareketleriyle ilgilenen devamlı bir sütunu da varmış. Bu gündelik sütunun yazarı da Bay Tarık Buğra. Bu kadar önemli bir olayı bana arkadaşlarım haber verdiler. Senin de şiirini anmış dediler. O gazeteyi ne kadar sevmesem, adım geçen bir yazısını okumaktan kendimi nasıl alırdım? Gerçekten bu gazetede böyle bir yazı ve yazarının da Bay Tarık Buğra olduğunu işte o zaman öğrendim. Tabii merakla okudum. Merakım şundan: Bay Tarık Buğra kimdir bilmem, tanımam. Benim düşündüğüm, ilgilendiğim konular üzerinde ne düşündüğünü bilmediğim konular üzerinde ne düşündüğünü bilmediğim insanlar için nasıl tanırım, derim? İşte Bay Tarık Buğra'yı bu yüzden tanıımıyordum. Ama şimdi, bu tek yazısıyla kendisini iyice tanımış oldum. Bay Tarık Buğra, bu önemli yazısından öyle anlıyorum ki yaptığı işi düşünmeye hiç lüzum görmeyenlerden olacak. Hani konuşmaya yeni başlayan çocuklar vardır, bildikleri iki üç kelimeyle her şeyi ille anlatmaya kalkarlar. Bay Tarık Buğra da o yazıyı tıpkı böylece oturmuş yazmış. Ondan sonra da "Efendim bilmem ne demek istediğimi anlatabilemedim mi" der gibi altına adına koymuş. İnanın öyle bir şey. Alıp okuyun, ille o yazısını da okumanıza lüzum yok. Bay Tarık Buğra orada her gün yazıyormuş. Yazılarından birini okusanız, mutlaka onlar da o yazısı gibidir, hiçbirini beni yalanlamaz.

Şunu söylüyordum: Bay Tarık Buğra o küçük çerçeve içinde, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'ni ele alarak bazı laflar etmiş. O iki küçük sütunda bir yığın yazı üzerinde hüküm yürütmüş. Bakıyorsunuz Bay Peyami Safa'ya çatmak

istemiş, yumruğu İlhan Tarus'a rastlamış. Yumruğu da belli olmuyor ya. Belki de işin aslı, anlattığı gibi değildir. Belki başka şeyler anlatmak istemiştir. Şunu söylemek, bunu anlatmak isteyip işin içinden çıkamayınca, canım anlayın işte, demeye işi bağlamıştır. Sıkıntılı bir insandır ihtimal. Belki de Bay Tarık Buğra eleştirmeciliğe bu yüzden özenmiştir. En birbirini tutmaz sözlerle, en önemli bir işi görmeye, en elverişli konu sanattır, sanmıştır.

Benim diyeceğim bunlar değildi. Neme gerek, Bay Tarık Buğra ne isterse desin. Adımı anmadıktan sonra, o *Milliyet* gazetesinin bütün sütunlarını öyle önemli yazılarıyla doldursun. İşin o yanı gazete sahibinin bileceği şey. Benim söylemek istediğim, Bay Tarık Buğra o yazısında beni de anmış. Hem de nasıl. Benim *Lâedri* adlı şiirimin bir parçasını, intihal konusu açılmışken, oraya almadan edememiş. İşte bunu hiç mi hiç anlayamadım. Bir sürü densiz içinde yazısının altına adını koymadan yazı yazmanın ne kadar rahat olduğunu anlatmak istediğim *Lâedri* adlı bir şiirin, intihal konusuyla ne ilgisi var. Bay Tarık Buğra, intihal ettiği bir hikâye için Bay Peyami Safa'ya mı çatıyor, İlhan Tarus'a mı yükleniyor, yoksa beni mi okşamak istiyor? İşin içinden çıkana aşk olsun. Yazısında saç saça gelmiş bir kelime kalabalığı var. O kadar ki bu gürültüyü patırtıyı dağıtmak için insanın sopayı çekip ortaya çıkacağı geliyor. Bay Tarık Buğra'nın intihal konusundan buna tam ters konudaki bir şiire geçmesinde kim bilir ne zeki, ne hisli sebepler vardır? Var, var mutlaka bir sebep ama ben anlayamadım. Bay Tarık Buğra belki o şiiri pek beğenmiş, belki de hiç beğenmemiş yerden yere vurmak istemiş ama Bay Tarık Buğra Tanrılar gibi, kime çattığı, kimi tuttuğu pek belli olmuyor. Bay Tarık Buğra benim o şiirimi almakla da yetinmemiş, lütuf göstermiş. "Bu şiiri S. Aldanır adında biri yazmış" diye de ilave etmiş. Eleştirme ile uğraşan bir insanın, yani her yazarı tanıması gereken bir insanın başka bir yazar için, o yazar hiç tanınmamış da olsa falanın biri demesinin yalnız bu tarzda konuşanı küçülteceğini, yaptığını iddia ettiği bu işte onun sadece bilgisizliğini ortaya koyacağını bilmesi gerekmez mi? Bay Tarık Buğra'nın, uğraştığı işi düşünmeye hiç lüzum görmeyenlerden biri olabileceğini söylemişim. Onun bu huyla insanlar arasında yazı yazmaya

kalktığına göre insanlara nasıl konuşulacağını da öğrenmeye lüzum görmeyeceğini anlıyorum. Ben bu tek yazısından Bay Tarık Buğra'nın asıl işinin ya öğretmen yahut da herhangi bir işle ilgilenmeyen içkili yerler müdavimlerinden olduğu hükmünü çıkardım. Çünkü o şiirimde, şairlerin adının öğretmenlerle meyhanedekilerin ağızlarına düşmemesi için direndiğim halde Bay Tarık Buğra'nın hiç ama hiç işi değilken adımı anması, şiirden söz etmesi bunu, yalnız bunu gösteriyor.

(Selâhattin Aldanır, "En Kolayı Eleştirmecilik", SHD, Ağustos 1952, C.7, S.7, s.31-32)

E. Tarık Buğra, Bir Müsabaka

Dil Kurumu'nun çıkardığı dergi, bir hikâye ve deneme müsabakası açmış. Onlar müsabakaya “yarışma” diyorlar.

Ve müsabaka, böylece, daha başlangıçta iflas ediyor. Hiç değilse manasını kaybediyor.

Buna sebep de konulan şartların arasında hem de ilk şart diye, “dil”in ileri sürülüşüdür.

Bu demektir ki siz Türkiye'nin en güzel hikâyesini yazıp bu müsabakaya katılsanız da eğer kelimelerinizin arasında “müsabaka” ya yer vermiş, onu “yarışma” ile değiştirmemiş iseniz, bir netice alamayacak, boş yere ümitleneceksiniz.

İş bir müsabaka kelimesinden ibaret değildir elbette. Daha bin bir, on bin bir kelime aynı durumda. Fakat yalnız “müsabaka - yarışma” çengeli bile Dil Kurumu'nun komikliğini göstermeye yeter.

Bu iş bir tercüme işi yapılamaz. Bunu anlamıyorlar. Kelimeler lüğatin dışına çıkar, canlılık ve hususî değerler kazanır, bunu da anlamıyorlar. Yeni bir çalışma için yeni değerler aranabilir, fakat bu eski çalışmaların, kültür hazinesinin iflası olur. Hele bunu hiç anlamıyorlar.

Fakat bizim kurumculara acımaya ne niyetimiz ne de vaktimiz var, bırakalım.

Komedi o kadarla bitmiyor:

İlk şart dil. Pekâlâ. Fakat bu dil nedir, ne olacak?

Şu sualin cevaplandırılması için dergisinin kabul ettiği jüriye bakmamız gerek.

Jüride Peyami Safa, Nurullah Ataç ve Cahit Külebi gibi baylar var. Bunların, sanat anlayışlarını bir tarafa bırakalım da dilden ne anladıklarına bakalım. Fakat nesine bakacağız?

Peyami Safa üslup ve dil bakımından bir ucubedir. En koyu Osmanlıca onda, çeşit çeşit Frenkçeler ondadır. Kendisi, gerçi bir hayli hikâye aktarmıştır ama bir hikâye müsabakasında dil için söyleyecek sözü olduğuna dair hiçbir ümit verememiştir. Üstelik onun Nurullah Ataç gibi bir bayla anlaşabilmesi nasıl mümkün olacak, akıl almaz.

Nurullah Ataç ise bebekçe kaptislerle dil için başlı başına bir bozguncu sebeptir. Hikâyenizde “ve” kullanırsanız ondan ümidi kesiniz. Çünkü o “ve” kelimesinin düşmanıdır. “Tarafından” da demeyeceksiniz. Çünkü o “tarafından” kelimesini pek çirkin bulmaktadır. Ve daha buna benzer bir sürü şey. Ayrıca cümle yapısı, imlâ tarzı da Ataç tarafından kaptis konusu yapılmış ve eserin değerlendirilişinde ölçü sayılacak hale gelmiştir.

Öyleyse bu müsabakadan bit netice ummak niyetinde olanlar, jürideki bayların hususî anlayışlarını iyice öğrendikten sonra, hepsini birden memnun edecek bir yol bulmaları lazım. Bunu yapabilen iki bin beş kelimeyi geçmemek şartıyla herhangi bir anlatışla, hatta beni nakavt edebilir.

(Tarık Buğra, “Bir Müsabaka”, SHD, Eylül 1952, C.7, S.8, s.14)

F. ***, Dergilerin Boyu

29 Ocak'ta Hukuk Fakültesi fikir kulübü Ankara'da çıkan dergiler için bir gün hazırladı. Böylece *Devrim Gençliği*, *Hisar*, *Kaynak*, *Mavi*, *Seçilmiş Hikâyeler*, *Türk Dili* dergileri sanat anlayışlarını, çıkış sebeplerini, meslek dertlerini karşılıklı görüşmek, tartışmak imkânını buldular.

İlk tanıtma Nurullah Ataç'ın rahatsızlığı dolayısıyla *Türk Dili* dergisine verildi. Dergi adına söz alan Nurullah Ataç kısa bir konuşma yaparak bizdeki sanat, edebiyat adıyla çıkan dergilerin batı ülkelerinde olduğu gibi ayrı bir dünya görüşü, ayrı bir sanat anlayışı olmadığını; ancak bunlar arasında kiminin biraz yeniye, kiminin biraz eskiye eğildiğini söyledi. "Bildiğiniz gibi, dedi, Türk Dili dergisi de öz Türkçe'nin yayılmasına, gelişmesine çalışır; bu yayılmaya, bu gelişmeye bir hız vermek, bir yön vermek ister. Türk dilini iyi kullanan, düşüncelerimize uyan yazılar beş kişilik yazı kurulumuzca seçilir, uygun görülenler yayınlanır." Günümüzün ünlü eleştirmecisi, konuşmasını bitirdikten sonra "Allahaismarladık" dedi, dergi üzerine tartışmaya girişmeden çıktı, gitti.

Türk Dili dergisi üzerine konuşmak için Muzaffer Erdost söz aldı, konuşmasında derginin dil devrimi davasında ki çalışmalarının yeter olmadığını söyledi. "Önsözlerinde, dedi sık sık görüşlerini açıklayan yazılara göre Türk Dili dergisi Türkçe'yi iyi kullanan yazıları koyarak dilimizin tutunmasına, yayılmasına çalışacaktır. Oysa derginin sorumlu çevirgeni Agah Sırrı Levent'in o dergide bir seri yerli- yersiz (*Leyla İle Mecnun*) adlı yazıları çıkmıştır. Acaba Agâh Sırrı Levent, sık sık bu Arapça, Farsça, Osmanlıca ile işlenmiş, bir sanat değerinden çok uzak olan metinleri dergisinde yayınlamakla bize yayılmasını, tutunmasını istediği Türkçe'nin örneklerini mi vermek istedi? Dergiyi eskileştirmek, ancak edebiyat tarihçileri için okunur bir duruma sokmakla Agâh Sırrı Levent ne yaptığını saptayabilmiş midir? Hayır efendim, bizim kabul ettiğimiz anlamda hatta Türk Dil Kurumu'nun kabul ettiği anlamda, Türkçe'miz bu Osmanlıca, Farsça, Arapça kelimelerle şişirilmiş

örneklerle yayılamaz, geliştirilemez, hızlandırılmaz. Bütün bunların sorumluluğu Agâh Sırrı Levent'in midir diyeceksiniz. Çekinmeden "evet" diyeceğim. Beş kişilik yazı kurulu varmış, yazıları bu beş kişilik yazı kurulu seçermiş, söz bunlar. İşte Ataç'ın dil anlayışı, işte *Türk Dili* dergisinin dil anlayışı. Benim bildiğim Ataç'ta o yazı kurulunun bir üyesidir."

"Başka bir mesele: Aynı derginin bir "gazetelerde" bölümü vardır. Derginin yönetmenliğine göre -kendileri program diyor- bu gazetelerde bölümüne, gazetelerde dil üzerine yazılmış yahut dilimizi iyi, güzel kullanmış yazılar alınacak, böylece öteki yayın organlarıyla da bir bağ kuracak; dergi okuyucusunu her yönden kazanmaya çalışacaktır. Sorarım size, Türk Dil'i ni bu ülkede iyi kullanan Agâh Sırrı Levent'ten başka bir yazar yok mudur? Sorarım size, bu ülkede Türk Dili üzerine Agâh Sırrı Levent'ten başka yazı yazan yok mudur? Yoktur elbette; çünkü Agâh Sırrı Levent gibi yeni Türkçe'yi Osmanlıca'ya, Farsça, Arapça, Frenkçe karıştırarak kullanan yazar kolay kolay bulunmaz. Böyle Peyami Safâvarî bir dil anlayışıyla dil davasını hızlandıramaz. Açınız derginin son sayfasını (Ocak 1954) gazetelerde bölümünde gene Agâh Sırrı Levent'in bir yazısı var. Yazı "Sosyal" kelimesiyle başlıyor, gene aynı cümlede "toplum" kelimesi kullanılıyor. Gerçi biz Agâh Sırrı Levent'e gerek Türk Dil Kurumu Başkanı olarak gerek *Türk Dili*'nin sorumlu çevirgeni olarak "neden sosyal kelimesini kullanıyorsunuz?" diyemeyiz. Ama yukarıda "sosyal", aşağıda "toplum", bir yerde "hüküm" bir yerde "uygulamak" kelimelerini kullanan bir yazarın "ilim dernekleri" diye tamlamalar yapan bir yazarın Türkçe'yi iyi kullandığını kabul edemeyiz. Kaldı ki o yazısı dil üzerine de değildir. Peki sayın Agâh Sırrı Levent öte yanda dil üzerine yazılmış bir yığın yazı dururken neden kendi yazısını almak istemiştir? Çünkü Agâh Sırrı Levent o ay Ulus gazetesinde kaç yazısı çıkmışsa hepsini de alacaktır. Örnek mi? Açınız eski sayfalardan birini, -herhalde 17. sayı olsa gerek- orada kaç yazısı olacağını beğenirsiniz? Tam beş yazısı. Ama derginin sayfaları yirmi sayfa, yirmi beş sayfa artacakmış. Onun sözü mü olur, kendi kesesinden çıkmıyor ya!"

Bu konuşmadan sonra Şahap Sıtkı: “Muzaffer Erdost konuşmalarında yerden göğe kadar haklıdır. Haklı ama ne olacak peki? Ataç bile kaçtı, bu sözlerle cevap veremeyeceği için kaçtı, gitti.” dedi. Şahap Sıtkı’nın konuşmasından sonra O. Fehmi Özçelik dedi ki: “Bir dergi isterse sorulan sorulara cevap verir, isterse vermez, biz onu ille cevap vereceksin diye zorlayamayız.” Burada Muzaffer Erdost yeniden söz aldı, “Evet, dedi, bir *Mavi Dergisi*, bir *Hisar Dergisi*, bir *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* isterse bizim sorduklarımıza cevap verir, isterse vermez. Ama *Türk Dili* dergisi, Türk Dil Kurumu’nun dergisidir, yani Atatürk’ün parasıyla çıkan bir dergidir. Bu yüzden biz, hepimiz *Türk Dili* dergisine soru açabiliriz; onlar da bize cevap vermek zorundadırlar.” Bunun üzerine O. Fehmi Özçelik oturduğu yerden kımıldamadı, böylece *Türk Dili* dergisi üzerine yapılan tartışma da sona erdi.

Sıra *Devrim Gençliği*’nindi. *Devrim Gençliği* adına Yekta Güngör Özden konuştu. Çıkışını, bağlı olduğu koşulları belirttikten sonra, gerek yazı işleri çevirgenlerinin sık sık değişmesinden gerek dergi üzerinde yetkili kişilerin çok olmasından değişik sanat anlayışları bulunmasından derginin bir karara varamadığını söyledi. Zaten bir öğrenci kurumunun dergisi olması, devrimleri kendi güvenilir, samimi havasında yaşatmaya çalışması yüzünden tartışmaya yol açmadı.

Hisar Dergisi sözcüsünün dinleyiciler önünde elinde zincirle çıkması, derginin okurunu, toplumunu nasıl bir gözle gördüğünü az çok ima ediyordu. Sözcü: “Bundan beş yıl önce, dedi, beş arkadaş bir araya gelmiştik. O zaman bütün sanat, fikir dergileri karamsar sanatı savunuyordu. Biz işte bu yüzden, karamsar sanatın, bir sanat olduğunu kabul etmediğimizden bir dergi çıkarmaya karar verdik. O zaman bir mazisi olmayan derginin şimdi beş yıllık mazisi vardır, bununla övünebiliriz.”

Baha Galip Tunalıgil’in “karamsar sanat da bir sanat eseri olduğu zaman karamsar değildir, ben iyi, güçlü bir sanat eserinin karamsar olabileceğini kabul edemiyorum. Oysa siz bütün dergileri karamsar olmakla

suçluyorsunuz.” demesi üzerine, *Hisar Dergisi* sözcüsü “dergilerin karamsar sanatı savunduğunu söylediğimi sanmıyorum.” diye kaçamak yol aradı. Derginin sahibi Mehmet Çınarlı söz alarak, kendilerinin karamsar derken propagandacı sanatın sözünü ettiklerini söyledi: “Bu propagandacı yazarlara göre, dedi, memleketimizde herkes açtır, çıplaktır, sefalet içindedir. Memleketimizde yazara bütün hürriyetler verilmişken, o bilinmez hürriyetlerden bahseder. Biz işte böyle bir hikâyenin, bir şiirin, bir romanın bir sanat eseri olamayacağını kabul ediyoruz.” Mehmet Çınarlı’nın konuşmasından sonra hava gerginleşmiş, çatışmalar olmuştur. Muzaffer Erdost, yazarın özgürlüğü ile propagandacı sanat üzerinde durmuş, şöyle demiştir: “Mehmet Çınarlı’ya göre ülkemizde yazara sınırsız bir özgürlük verilmiştir. Gene Mehmet Çınarlı’ya göre ülkemizde herkes ferah, fahur bir ömür sürmektedir. Günümüzün durumu başka bir durum aratmayacak kadar güzeldir, iyidir... Bütün çırpınmalarımız, bu düzen bozulmasın diyedir. Acaba öyle midir? Bir kere üzerinde duralım. Sanat eri tümüyle özgürdür, diyoruz, yahut böyle olduğunu iddia ediyorlar. Bence yazarın özgürlüğünü sınırlayan iki çeşit yasa vardır. Biri devlet yasaları, öteki toplum yasaları. Gerçekten devletin sanat erine sağladığı yasaları yeteri kadar geniş buluyoruz. Ama bir de toplumun uydurduğu, ortaya koyduğu yasalar var, toplumun gelenekleri var, inançları var. Çok yüzlek bir örnek vereceğim. Bugün Fransa’da, Jean Paul Sartre binlerce dinleyici önünde: “ben dine inanmam, ben Tanrı’ya inanmam.” diyor. Kimse de bunu yadırgamıyor, kimse de Jean Paul Sartre’a bu düşünceleri, bu inançları yüzünden kem gözle bakmıyor. Bu örnekleri çoğaltabilir, derine götürebiliriz. Şimdi düşünelim bir kere, bizim topluluğumuzun insan anlayışı, inançları, yasaları yazarın bu özgürlüğünü sınırlamıyor mu?

Üzerinde duracağım başka bir konuda “propagandacı sanattır”. Bence iki çeşit propaganda yapan sanat vardır. Birincisinde, sanat erinin önceden kabul ettiği kurallar vardır. Toplum içerisine girerek toplum anlayışını düzenleyecek imkanlar aramaz da önceden kabul ettiği ilkeleri, kuralları gerçekleyecek imkanlar arar, olayları bu düşüncesinden yansıtır. Yahut buna

olaylar uydurur. Bu bir çeşit yazarın kendi kendini gütmesidir. Böylesi kurulmuş bir sanat eserine ben de iyi gözle bakamıyorum. Bir sanat eri arar, araştırır, kendi aklını ortaya kor, olayları bu görüşle çözümler, kurtuluşu belli bir sonuçta bulur. Ama bu sonuca aklıyla, tümüyle özgür olan aklıyla varır. Şimdi Mehmet Çınarlı arkadaşımıza soruyorum, acaba kendileri hangisinin bir sanat eseri olmadığını kabul ediyorlar?

-Biz mi? Biz iki türlüünün de sanat eseri olabileceğini kabul etmiyoruz.

-Öyleyse siz de sizin gibi düşünenler de sanat erinin aklının buyruğunda, çalışmasını istememekle, onun özgürlüğünü sınırlamıyor musunuz? Ondan sonra da, nasıl çıkıpta “sanat eri tümüyle özgürdür” diyebiliyorsunuz?”

Muzaffer Erdost bu konuşmasını bitirerek oturdu. Mehmet Çınarlı arada kesilen konuşmasına devam ederek önce dert yandı. Bir keresinde derginin kapağına bir “cami” resmi koyduğu için arkadaşlarının kendisini uyandırdığını, okurların bunu “irtica” ile vasıflandıracaklarını söyledi. Dinleyiciler Mehmet Çınarlı’nın da tümüyle özgürlüğe kavuşmadığına acıdıkları için gülüştüler. Sonra Çınarlı propagandacı yazarları siyasetin aleti olmakla suçlandırdı. Sözü Sunullah Arısoy aldı. O da sanat eserinin tümüyle özgür olmadığı üzerinde durdu, siyaseti eserlerine alet eden sanat erlerine gereken cezanın verilmesini sevinçle karşılayacağını, yalnız hangi eserlerin siyasete alet edildiğini, hangilerinin edilmediğini ayırmanın kişi anlayışına göre değişeceğini, bu ayırmanın kolay olmayacağını açıkladı, “Bu işte çok vicdanlı hareket etmek gerekir” dedi. Daha sonra kendisinden bir örnek verdi. Bir dergicinin, şiirindeki “hür” kelimesini (ve karşıkı hür dağlardan/ gümüşi sabahı bekleyen...) değiştirmesini rica ettiğini, söyledi. Devamla: “Ama bunu başka biri, güvenliğini kazanmış biri yazsa onun için hiçbir şey sormazlar da, düşünmezler de” dedi. “Mesela Necmettin Sadak’a, Nadir Nadi’ye “sosyal güvenlik” üstüne yazdıkları yazılardan dolayı hiçbir suç yüklemediler, hiç

kimse de böyle bir şey düşünmedi.” Sunullah Arısoy konuşmasını alkışla bitirdi. *Hisar* dergisinin tartışması da burada kapandı.

Kaynak dergisi adına Suat Taşer kısa bir konuşma yaptı. Derginin 1948 yılının Ocak ayında şiir dergisi olarak çıktığını, daha sonraki yıllarda bir hikâye yarışmasıyla serpin yazıya da yer verdiğini belirtti. Bu arada “*Kaynak* dergisi, ilk yıllarında sayfalarını sadece şiire ayırmakla büyük bir cesaret gösterdi” dedi, sözlerine şunları da kattı: “Yabancı ülkelerde bile *Kaynak* gibi kendini yalnız şiire veren dergilere hem güçlkle rastlanır hem de bu çeşit dergilerin çok kısa ömürlü oldukları görülür. İşte bu yönden sürekli yayın hayatı ile *Kaynak*, yeni Türk şiirinin gelişmesinde hatırd tutulmaya değer bir rol oynamıştır, inancındayım. Aynı inancı, hikâyeciliğimizin şimdiki durumunu göz önüne alarak *Seçilmiş Hikâyeler* dergisi için de ileri sürebiliriz.

Birinin şiir alanında yaptığını öbürü de hikâye alanında yapmıştır.” Dinleyicilerden biri Suat Taşer’e “Neden *Kaynak* dergisinin günümüzün büyük şairi Yahya Kemal’i kötüler bir yazıyı yayınladığını” sordu. Suat Taşer buna “Dergiciliği tekellilik şeklinde anlamak doğru değildir” diyerek cevap verdi. “Bir yandan karşıt fikirlere, görüşlere saygı gösterilmesi gerektiğini birbirimize öğütler dururuz; öte yandan karşıt fikirler karşısında hemen kötüleyici, suçlayıcı bir durum alır, çoğu zaman da işi iftiracılığa, jurnalciliğe kadar vardırıarak saygısızlığın en çirkin, fikirsizliğin en korkunç örneklerini ortaya atarız. Bu gidişle sanat, fikir hayatımızda gelişmeye bel bağlamak nasıl mümkün olur? İftiracılığı, jurnalciliği bırakıp iyi niyetle tartışmalara doğru gitmeliyiz. Çıkar yol budur. Fransa’dan pay biçelim.”

Bu konu üzerinde Altan Öymen ile Baha Galip Tunalıgil de konuştu.

Mavi’nin tanıtmasını, derginin sahibi, yazı işleri çevirgeni Teoman Civelek yaptı. Çok samimi bir konuşmayla söze başlayan Teoman Civelek, derginin amacını belirtmek kaygısıyla *Mavi*’nin birinci sayısında çıkan “Önsöz” ünü okudu. Üzerinde tartışma yapılan dergilerin en genci, en yenisi

olduğu, şimdiye kadar yalnız dergiyi zamanında çıkarabilmek kaygısıyla çırpındıklarını ancak bundan sonra dergiyi daha olgunlaştırabileceklerini söyledi.

Sıra *Seçilmiş Hikâyeler* dergisine gelmişti. *Seçilmiş Hikâyeler* dergisi adına konuşmaya çıkan Şahap Sıtkı'nın elindeki kağıtlardan dergi çevirgenlerinin bu meseleyi gerektiğince ciddiye aldıkları, duyurmak istedikleri sözleri olduğu belliydi. Şahap Sıtkı, bir hikâye dergisinin ülkemizde karşılaşacağı güçlükleri belirtti, çıkış sebeplerini açıkladı, derginin tanıttığı hikâyecilerin adlarını verdi, 38-39 uncu sayıda eleştirme, tiyatro, şiir gibi öteki sanat yazılarını da yayınlamaya başladıklarını söyledikten sonra şöyle devam etti: "Bir yandan dergi çıkaracaksınız, yazı yazan arkadaşlara günün ölçülerine uyup biraz rica biraz da hoş göreceğini düşünerek kısacağınız bir telif hakkı ödeyeceksiniz. Kağıtçı para ister, matbaacı para ister, bâyi, malumunuz parmağınızı verseniz kolunuzu kurtaramazsınız; arzunuzca satamıyorsunuz da, ne yaparsınız? Bir tek çıkar yol var: kapatın, olup bitsin. Ama şerefli bir yol mu bu? Şüphesiz hayır. İşte biz, kısmen dostluklarımıza dayanarak edindiğimiz kısmen de sanat koruyucularına verilen reklamlarla dergimizi yürüttük, yürütüyoruz. Niçin çok ilan koyuyorsunuz diyenlere verilecek en kısa cevabımız budur."

"Dergiyi koyduğumuz hikâyelere gelince: Bunlarda, imza kimin olursa olsun, tek endişemiz sanat değeri taşımalarıdır. Ölçümüz ne olacaktı? Düşündük, beş kişilik bir yazı kurulu kurduk. Bunların süzgecinden geçen hikâye ancak dergimize girebiliyordu. Bu işe her zaman bağlı kaldık. Hatıra, gönüle önem vermedik."

"Yayınladığımız hikâyeler ister toplum meselelerini ele alsınlar ister gayet bireylik ruh hallerinden bahsetsinler bizim için pek farklı değildi. Biz bu sanatla topluma faydalı olmayı amaç edindik. Böylece toplumda sanat şuurunun gelişmesini sağlamaya çalışıyorduk. Tabii karınca kaderince."

Şahap Sıtkı'nın konuşmasından sonra Altan Öymen söz aldı. Derginin dizgisine, baskısına, özüne; Salim Şengil'in bu yoldaki sabırlı çalışmalarına dokunarak takdirlerini bildirdi. Daha sonra başka bir dinleyicinin “Basında Yankımız sütununa sizi kötüleyen yazıları da koyuyor musunuz?” sorusuna Salim Şengil: “Kötü olduğunu göstermek için alıyoruz, gözümüzden kaçmayan bütün yazıları koyuyoruz” dedi. Böylece *Seçilmiş Hikâyeler* dergisinin tartışması da daha çok iyiliğini, önemini kabul eder bir hava içinde kapandı. Bunların dışında bir dinleyicinin “Dergilerdeki bu görüş ayrılığı karşısında hemen hemen bütün dergilere yazı yazarları nasıl karşılıyorsunuz?” diye bir soru açtı. Hamdi Olcay “kendisinin bütün dergilere yazabileceğini, bunun bir zararı, bir kötülüğü olmadığını” belirtti. Şahap Sıtkı da “Ben Hamdi Olcay'ın kanısında değilim” dedi, “Yerine göre bir su gibi kalıptan kalıba girmeyi bu meslek için bir kara diye düşünürüm.”

Ayrıca salonda *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi Yayınlarından* bir sergi açılmış, sergi ilgiyle karşılanmış; kitap, dergi satışı yapılmıştır. Böylece iyi bir hava içinde dergilerin tartışılması sona ermiştir. Günden güne gelişen, geniş bir kitleye yayılan sanat-fikir olaylarını örnek girişmesiyle destekleyen Fikir Kulübü'nü takdirle, sevinçle karşılarız.

(***, “Dergilerin Boyu”, SHD, Ocak 1954, C. 9, S.24, s.26-33)

G. Can Yücel, Eleştirmeyi Eleştirme: Nurettin Şadan Bey

Bugün başıma bir iş geldi; anlatmadan edemeyeceğim. Elime *İstanbul* adlı sanat- edebiyat dergisinin Ekim sayısı geçti. İçinde Mehmet Kaplan imzalı *Grev* başlıklı bir yazı. Şeytana uydum. Bay sağlıklı okumaz olaydım! Heyheyler gelmesin mi üstüme! Gülemiyorum, ağlayamıyorum. Otursam olmuyor, kalksam olmuyor. Kısacası iğneli fıçıya düşmüşe döndüm. Ben bu çileyi bir de kurdeşen olduğum zaman çekmiştim. Allah'tan bu seferki çabuk geçti de sıcaklığı size içimi dökmeye meydan buldum.

Bay Kaplan, yazısında Orhan Kemal'in *Grev* adlı hikâye kitabına pençe atıyor. Manikürlü filan ama ne de olsa pençe; yeri kalıyor insanın aklında. Akla yakın şeyler söylediğinden sanmayın bunu, kelli felli bir zatın bunca saçmayı böyle bir çırpıda yan yana getirdiğini görünce uğradığınız şaşkınlığın izini bir daha zihninizden silemezsiniz de ondan.

Bay Kaplan, işe Orhan Kemal ile, nur içinde yatsın, Sait Faik'i karşılaştırarak girişiyor. Ne diyor, biliyor musunuz? "Sait'in dünyası ne kadar müphem, karışık, zengin ve esrarlı ise Orhan Kemal'inki de o kadar açık, basit, fakir ve sırsızdır" diyor. Sonra sözü ağzında geveleye geveleye "Orhan Kemal mideci, Sait Faik ruhçu bir sanatkârdır" demeye getiriyor. Sait, "gerçeğin, varlığı idrak eden, duyan, hayal kuran, aldanan, kızan ve seven kendisinden ayrı olabileceğine inanmaz" mış. Orhan Kemal ise "dünyaya ve insanlara dar bir ideoloji zaviyesinden bakar, kin ve nefret hisseder" mış. "Hadiseleri ve tipleri hep aynı doktrine göre adi ve bayağı bulur" mış. Orhan Kemal'e göre? "insanları idare eden tek bir prensip var" mış; "o da mide" imiş. Hadi Orhan Kemal için söyledikleri neyse! Orhan sağ hem de turp gibi; eli kalem tutuyor; ister cevap verir ister susar; kendi bileceği iş. Ama ya Sait için dedikleri? Bir ölünün arkasından böyle ağır sözler söylemek insanoğluna yakışmaz. Bir başka hikâyeciye, üstelik Sait'in sevdiği, beğendiği başka bir hikâyeciye çatmak için Sait'i alet etmek, olduğundan başka türlü göstererek arkadan vurmaya kalkışmak düpedüz ayıptır. Hani Sait, bir an için

canlanıverse, bu yazınızı okusa, sizi de karşısında bulsa Bay Kaplan, size ne derdi biliyor musunuz? Bir kere “Ulan” diye başlardı söze. Siz de tabii bunu samimiyetine verirdiniz. Sonra derdi ki: “Hiç başka işin yok mu senin? Ne diye benimle uğraşıyorsun? Yok “müphem” mişim, yok “esrarlı” imişim. Laf mı yani bunlar! Kuzum, sen okudun mu hiç benim hikâyelerimi? *Keten Helvacı*’yı okudun mu? Kulağını aç da dinle! Bak! Ne diyorum orada!”

“1942 senesi Eylül ayında gazeteler, ihtikâr havadisleriyle intişar eder dururken İstanbul sokaklarında, arkaları yenmiş lastik ayakkabılarıyla bir keten helvacının mevcudiyetini düşünmek; insanı masalların memleketine sürüklüyor. Masalların kötü, aldatıcı, yalancı, hain memleketine... Kahrolsun masallar!”

Ama sanmam, Sait, Bay Kaplan’ı böyle bir iki söze yolundan çevirebilsin. Öyle ayaküstü şişirilmiş düşünceler değil Bay Kaplan’ınkiler, temelli bir felsefeye, feylesofça bir dünya görüşüne dayanıyor. İnsanlığı “halk tabakaları, yarı münevverler, yüksek münevverler” diye üç dilime ayırmış. İyisi mi siz bu yüksek düşünceleri Bay Kaplan’ın kendi ağzından dinleyin. Şunun şurasında ben de yarı münevver bir kişiyim. Karıştırır ederim, yazık olur sonra Bay Kaplan’ın bu güzelim hikmetlerine.

“Sosyolojik araştırmaların ortaya koyduğu şu vakıa üzerinde düşünmek lazımdır: iptidaî ve geri cemiyetlerle halk tabakaları, bizim batıl itikat diye kötülediğimiz, fakat dikkatle incelenirse içinde çok derin, çok manalı semboller ve inançlar bulunan bir kültür ve külte bağlıdırlar. Orta tabaka ve yarı münevver, her şeyi menfaat ve mide zaviyesinden görüyor. Klişeleri aşmış yüksek münevver de halk gibi -tabii ondan çok ayrı bir şekilde- hayat ve kainatı sırlı olarak görmeye başlıyor.”

Nasıl? Ne sözler değil mi? İnsan karşısında sus pus kalıyor. Hem konuşsanız da ne olacak zaten? Üç dört cümleye sığdırılabilen bunca saçmadan hangi birinin ucundan tutacaksınız? Halkımızı “iptidaî, geri

cemiyet” insanları sırasına sokmaya yeltenmesine mi, yoksa batıl itikatları savunarak, iptidaîlik içinde yaşadığını kabul ettiği vatandaşlarımızın iptidaîlikten, gerilikten kurtulmasına engel olmaya kalkışmasına mı takılacaksınız? Hem kimin necisi imiş o yarı münevver? Niye ille orta tabakadan çıkarmış? Ne demeye her şeyi mide zaviyesinden görürmüş? Anlayabilirsen anla! Üstelemeyeceksiniz artık, fazla kurcalamayacaksınız. Sonra o klişeleri, aşmış, kâinatı sırlı olarak gören yüksek münevverin eteğine eskaza dokunacak olursunuz da kızılca kıyamet kopar o zaman.

Bir de *Nurettin Şadan Bey* meselesi var. Orhan Kemal bu hikâyesinde iliklerine kadar çürümüş bir münevver tipini ele alır. Hikâyenin bir yerinde köylü mahpuslar, kırdığı ceviz bini aşan Nurettin Şadan Bey hakkında konuşmaya başlarlar. İçlerinden biri der ki: “Torbanı aç da doldur kıymatlıysa! Bizim lafa karnımız tok! Ben bir köylü parçasıyım. Tarla laflan sürülüp laflan ekilmiyo! Ben çavdar ekmeğiynen bulgur lapası yerin, onun kitapları va. Benim geçimim tarlaca, toprakça, onunki kâatça, kalemce...”

Bay Kaplan bu sözlere sarılıp hemen şu fetvayı veriyor: “midesinden başka bir şey düşünmeyen bu köylünün sözleri, Orhan Kemal’in edebiyat görüşünü ortaya koyar. Bu köylü gibi Orhan Kemal için de kâğıdın, kalemin yani edebiyat ve felsefenin bir değeri yoktur. Mühim olan kitap değil, ekmektir!”

Siz istediğiniz kadar, “Köylü mahpusun söylediği bu sözlerle Orhan Kemal’in edebiyat görüşü arasında ne ilgi var? Bir hikâyeci bir tipi konuşturduğu zaman ille ona kendi görüşünü mü söyletir? Hem Orhan Kemal madem kâğıdın, kalemin, edebiyatın, felsefenin değil de midenin önemine inanıyor, ne diye uğraşıp didinip hikâye yazıyor da midesine daha seçme yiyeceklerin girmesini sağlayan başka kârlı bir uğraş tutmuyor?” deyin, Bay Kaplan’ı fikrinden caydıramazsınız. Kim bilir bu denli yanlış düşüncelerin de kendilerine göre bir çekiciliği olsa gerek! Şu var ki bir iki saat önceye kadar ben de Bay Kaplan gibi “hapishanede mahkûmlara Schiller ve Goethe’den

şiiirler, Nietzsche ve Kierkegaard'dan parçalar okuyan" Nurettin Şadan Beyin gerçekten var olabileceğine inanmaya bir türlü yanaşamıyordum. Ama şimdi nedense aklım iyice yattı; memleketimizde Nurettin Şadan Bey gibiler var.

Bay Kaplan'ı kızdıran şeylerden biri de realist hikâyecilerimizin "fakir insanları ruhen de fakir göstermeleri". Bay Kaplan diyor ki: "Fakirler, belki ıstırapları dolayısıyla zenginlerden daha yüklü bir ruha sahiptirler. İçinde yaşadığım ve tanıdığım kerpiç evlerle kulübelerde Tanrılar, melekler, peri kızları, yıldızlar ve çiçekler vardı. Bana öyle geliyor ki masallar fakirler tarafından icat olunmuştur. Muhayyile yoklukta açan bir güldür."

Bay Kaplan'ın daha önceki yazılarını okudumsa da şimdi hiçbirini aklımda yok. Ama bu yazısını gördükten sonra hükmümü verdim. Düşünceleri yalınkat, muhayyilesi pek dar bir yazar. Her şeyden önce bu eksiklerini gidermesi gerektir. Buna da çare, olsa olsa oturduğu apartmanın dairesini bırakıp kendi salık verdiği gibi gidip o içinde "Tanrıların, meleklerin, peri kızlarının, yıldızların cirit oynadığı" kerpiç evlerden birinde hiç değilse birkaç ay "muhayyile kürü" yapmaktır. Madem ki "muhayyile yoklukta açan bir güldür" buralarda ne eğleniyor? Yarından tezi yok, göç hazırlığına başlasın.

(Can Yücel, "Eleştirmeyi Eleştirme: Nurettin Şadan Bey", SHD, Ağustos 1954, C.10, S.31, s.22-23, 33-34)

H. Cemil Miroğlu, Bir Kıt'a Münasebetiyle

Peyami Safa Beye açık mektup

Efendim,

Güzel kıtalar ve mısralar mevzuunda vakit vakit ve muhtelif vesilelerle gazetelerde çıkan ve onların şairleri veya kailleri üzerinde bazen okuyucuların da iştirakiyle yapılan araştırmaları, gözüme iliştikçe zevk ve alaka ile okurum.

Milliyet gazetesinin 11 ve 15 ve sırasıyla *Bir Kıt'a Etrafında* ve *O Kıt'a Üzerine* başlıklı fıkralarınızı da tesadüfen ve ancak yakında okumuş bulunuyorum.

Eski edebiyatımızı ve İran edebiyatını seven ve bahse konu kıt'alar üzerinde vaktiyle amatörce küçük bir araştırma yapmış olan bir kimse olmak itibariyle ve nihayet fıkralarınıza benim de ismimi karıştırmış olmanız hasebiyle burada ben de müsaadenizle bu husustaki fikirlerimi arzedeceğim:

Yâdında mı doğduğum zamanlar
Sen ağlar iken gülerdi âlem
Bir öyle ömür geçir ki, olsun
Mevtin sana hande, ha'ka matem.

Kıt'asının farsça iki aslına, aşağı yukarı on sene evvel İran'da bulunduğum sırada tesadüf etmiştim. Biri:

Yâd dârî ki vakt-i âmedenet
Heme handan büden-ü tû giryan
Ançünan zî ki vakt-i reften-i tû
Heme giryan şevend'ü tû handan.

Kıt'asıdır ki 11 Nisan tarihli fıkranızda neşredilen metinle bir iki kelime müstesna hemen hemen aynı şeydir. Kimin tarafından yazılmış olduğunu maalesef bilmiyorum.

Diğeri, bir Âzerî şairi olan Maragelî Evhadî'nin şu rubaisidir:

Ey âmede giryan v ütü handan heme kes
 Vez âmeden-i tü geşte şâdan heme kes
 İmrûz çünan bizi ki ferdâ çü revî
 Handan tü birun revî yü giryan heme kes.

Bir de Necmeddin-i Kübra'ya atfedilen aynı mealde Arapça bir kıta var. Necmeddin-i Kübra, Evhadî'den sonra olduğuna göre belki de o Evhadî'den ilham almıştır. Şairler birbirlerinden mülhem olabilir, fakat üslup ve ifadeler şüphesiz birbirinden ayrılır. Zaten: "Güneş altında söylenmedik söz yoktur" demişler.

Bahse konu Türkçe tercümenin "Yâd dârî ki..." kıtasından, büyük bir başarı ile tercüme edildiği görülüyor. Bu tercümeyi yapanın bazı yerlerde Muallim Cûdî Efendi diye, bazı yerlerde Mehmet Hâkî Efendi diye gösterildiğini gördüm. Şairi meçhul diye gösterilen yerler de vardır. Başka kimselere atfedildiğini de işittim. Söz uzamasına diye tafsilata girmiyorum. Fakat mütercimi kim olursa olsun bu güzel tercümenin biri mantık diğeri Türkçe bakımından ne yazık ki göze çarpan iki hatası var. Tercümeyi yapan zat biraz uğraşsa idi bunları herhalde kolaylıkla giderir ve dilimize çok daha güzel bir tercüme kazandırmış olurdu.

"Yâdında mı doğduğun zamanlar" yani, "Doğduğun zamanlar hatırında mı?" sorusunun manası olur mu? İnsanın doğduğu zamanı hatırlayamayacağı aşikârdır. Ama kıt'anın aslında da "Yâd dârî ki; Hatırlıyor musun" diye aynı şey varmış. Eğer Farsçada "yâd daştên" mastarı

“hatırlamak” tan başka bir manaya gelmiyorsa bence o farsça mısra da aynı şekilde hatalıdır ve bunu aynı hata ile başka bir dile çevirmek insana, Amerikalı kaptanın beyaz pantolonu ile Çinli terzi hikâyesini hatırlatır.

Tercümede Türkçe bakımından diğer hata da “doğduğun zamanlar” tabiridir. Burada “doğduğun zaman” demek lazım geldiği ve Türkçe’imizde bu gibi ifadelerde “zamanlar” sözünün hangi hallerde kullanılacağı dilimizi bilenlerce malumdur.

Bu hatalar belki manzumenin umumî güzelliği içinde biraz siliniyor. Fakat ne de olsa hatadır. Tercümeyi bu kadar başarı ile yapan zatın, kafiye gibi bir kayıttan azade olan bu mısraı neden daha güzel bir şekilde ifade etmemiş olduğuna insan hayret ve teessüf ediyor. Yoksa meşhur Fransız tiyatro müellifinin yine meşhur bir komedisinde “Tenkid kolay fakat sanat güçtür” demesine hak mı vermeli?

Yine aynı farsça kıt’anın aslındaki vezin de muhafaza edilerek yapılmış, ikinci bir tercümesi daha var. Bunun da kimin tarafından yapıldığını maalesef bilmiyorum:

Fikr et ey dil ki doğduğum vaktin
Halk handan idi vü sen giryan
Ana sa’y et ki öldüğün vaktin
Halk giryan ola vü sen handan.

Görülüyor ki bu mütercimin dili daha eski bir dildir. Fakat tercümesinde de “hatırlıyor musun?” demiş, ne de “doğduğun zamanlar” gibi dilimize uymayan bir ifade kullanmıştır.

Bu münasebetle şu ihtimal de düşünülebilir: Belki farsça aslında birinci mısra, “Yâd dâr ki...” şeklinde değil de “Yâd dâr ey ki” şeklindedir. O takdirde

manası, “hatırlıyor musun” değil, “Ey insan ağlayarak dünyaya geldiğini hatırla” demek olur.

2) şimdi müsaadenizle kıymetli fıkralarınızın doğrudan doğruya şahsımla ilgili kısmına geleceğim:

Vaktiyle bu kıt’ayı, Evhadî’nin rubâîsidinden ben de Türkçe’ye çevirmeyi denemiştım. Benim kendi zevkimce, Evhadî’nin rubâîsi diğer kıt’adan daha güzeldir. Esasen bu türlü nasihat veya güzel sözleri ihtiva eden manzumeler umumiyetle rubâî şekline daha çok yakışır ve o şekilde yazılır.

Evhadî şöyle diyor: “Ey dünyaya ağlayarak gelip gelişi ile herkesi sevindiren, güldüren insan! Bugün öyle yaşa ki yarın giderken sen gülerek çık git, herkes de ağlasın!”

Burada beni, kendi yaptığım bir tercümeden bahsetmek zorunda bıraktığınız için vebali sizin boynunuza! İşte benim *Öğüt* ismi ile yapmış olduğum tercüme şudur:

Ağlıyordun, dünyaya
Gözünü açtığın gün...
Fakat, başkalarını
Gelişinle güldürdün...
Şimdi, öyle bir insan
Ol ki giderken burdan,
Onlar olsun ağlayan
Ve senin yüzün gülsün!

Evet bu yaptığı fakat neşretmediğim tercümeyi, muhterem dostum Kemal Edip Kürkçüoğlu’na, bundan en aşağı altı- yedi sene evvel, hatıra kabilinden vermişim. Sizin fıkralar münasebetiyle Kemal Edip Bey size bir mektup yazıp bahis konusu ettiğiniz kıt’alar üzerinde bildiklerini bildirirken

benim tercümemi de hatırlamak lütfunda bulunmuş ve onu da anlaşılan size yollamış. Siz de makalelerinizde bu tercümeyi mevzubahis etmeye nedense lüzum göstererek “nezaketi elden bırakırsak, berbat, vasfına layıktır” diyorsunuz!

Estağfurullah! Tenkidi nezaketsizlik diye anlamam. Yalnız sözünüzden şu anlaşılıyor ki bazen nezaketi elden bırakmıyor ve berbat şeylere “fevkalade!” diyebiliyorsunuz.

Tercümem belki berbattan da kötüdür veya sizin görüşünüz ve hükmünüz öyledir, hiçbir şey demem. Fakat siz bu tenkit hükmünü verirken bana kalırsa nezaketi değil, ancak bir münekkit için lazım olan ciddiyet ve vekarı elden bırakmışsınız! Çünkü yukarıda söylediğim gibi, bu tercüme neşredilmiş değildir. Binaenaleyh sizin ya sayın dostum Kemal Edip Beyin size yolladığı bu tercümemden hiç bahsetmemeniz yahut da -eğer onun üstünde mutlaka bir hüküm vermek istiyor idi iseniz- tercümemi de aynen fırkanıza almanız icap ederdi. Hiç kimsenin ne gördüğü ne de okuduğu bir tercüme için “bu kıt’anın filan kimse tarafından yapılmış bir tercümesi daha vardır, fakat berbattır!” kabilinden bir laf, en hafiften laubali olur. Tenkit adabı, ahlakı ve usulleri bu olmasa gerek... Sütununuz objektif balığını taşısa da böyle bir hüküm objektif sayılmaz. Bu kabil sözlerin ne Peyami Safa imzasıyla, yukarı tarafında resminiz de bulunan bir fıkra sütununda, ne de Server Bedi imzasıyla neşredildiğini görmek istemezdim. Keşke üçüncü bir imza ile yazsa idiniz!

Selamlarımla...

(C. Miroğlu, “Bir Kıt’a Münasebetiyle”, SHD, Aralık 1955, C.12, S. 47, s.12-15)

I. Attilâ İlhan, Bilmem Siz Ne Dersiniz?

Cumhuriyet sanatının öncülerini ciddi bir eleştirme süzgecinden geçirmek, getirdiklerini, getirmek istediklerini birer birer ele alıp değerlendirmek elbette gerekli bir şey. Yalnız, bu işi yapmak isteyenlerin bir yandan; bu işi yapmak isteyenlere karşı direnmekte olan öncülerin öbür yandan, dikkate almadıkları bir nokta var. Öncüleri ölçüp biçmek isteyenler bu sanatçıları düpedüz “ yok ” saymaya yatıyorlar. Kendilerini sıfırıncı saatte sayıyorlar. Öncüler ise arkalarından gelenleri “yok” sayıyorlar. Cumhuriyet sanatını sıfırıncı saatte kendilerinin kurmaya başladığını ve en yüksek hizasına çıkardığını öne sürüyorlar.

Ayrı ayrı sebeplerden her iki yanında yanlış düşündükleri söylenemez mi?

Yeni gelenlerin Öncüler’i yok saymaya kalkışması bize yanlış görünüyor. Böyle bir tutum bizi çeşitli safhalardan geçip gelişen gerçeği topyekûn yok saymaya götürmez mi? Öncüleri yok sayan kafa için Edebiyat-ı Cedide yahut Divan Edebiyatı var mıdır? Onlarda haydi haydi yoktur. Peki yeniler nereden çıkıyor. Havadan mı iniyorlar?

Aslında Türk edebiyatı çeşitli konaklardan geçerek ilerlemektedir. Divan, Tanzimat, Edebiyat-ı Cedide, Fecr-i Ati, Hececiler, Öncüler işte bu ilerlemenin çeşitli konaklarıdır. Her birisi bir öncekine bağlıdır. Her birisinde bir öncekinin etkisi gösterilebilir. Herhalde geleceğin araştırmacıları bu konaklar arasındaki sıkı bağları pek güzel ve bilimsel bir şekilde göstereceklerdir. Onun için evvelce öncülerin kendilerinden önceki Türk sanatını yok saymaları, topyekûn inkâr etmeleri ne kadar yanlış ve manasız idiyse bazı genç kalemlerin de bu gün öncüleri yok saymaları ve topyekûn inkâr etmeleri o kadar yanlış ve manasızdır. Bizce.

Öncüler, vardır. Büyük bir işe girişmişlerdir. Güçleri yettiği kadar bu işin üstesinden gelmeye uğraşmışlardır. Hâlâ da uğraşmaktadırlar. Yeni gelenler onların içinden çıkıyor. Onların bıraktığı yerden başlıyor. Yenileri Türk edebiyatının ilk öncelerine bağlayan bağ öncülerdir. Bunu nasıl unuturuz? Asıl konuşulacak, tartışılacak olan öncülerin varlığı yokluğu değil yapmaları gerek tarihsel, toplumsal ve estetik misyonu ne dereceye kadar yaptıkları, yapamadıkları konusudur. Onun için bu tartışma kampanyasına bir "imha" kampanyası değil, bir "hesaplaşma" kampanyası adı verilmek istenmişti. Yenilerin topyekûn inkârcılığa sapmaları hayırlı bir işaret sayılamaz.

Öte yandan öncülerin de kendilerinden sonra gelenleri " yok " saymakta direnmesi gülünç oluyor. Artık yepyeni kalemler dergileri, okuyucuları, kitapları ile gündelik bir gerçek hâline girmişlerdir. Bu apaçık ortada... Ayrıca nasıl eskilerin ardından öncülerin gelmesi tarihsel bir zorunluluk gereği ise, öncüler de daha yenilerin kovalaması ve onlardan hesap istemesi öylesine tarihsel bir zorunluluk gereğidir. Bu da ortada...

Kişi tarih içinde gerçekleşen bir olguya yok demekle onu ortadan kaldıramaz ki! Öncüler nasıl kendilerinden öncekilere "yok" demekle, onları ve eserlerini topyekûn inkâr etmekle yanlış bir iş yapmışlarsa kendilerinden sonrakilere de yok demekle, onları topyekûn inkâr etmekle aynı şekilde yanlış bir iş yapıyorlar. Aslında bir sıra gelişme konaklarından meydana gelen milli edebiyatı sadece kendilerinden ibaret tutmak ve tutturmak istemek garipliğine düşünüyorlar.

Yeni gelenler vardır. Büyük bir işe girişmişlerdir. Güçleri yettiği kadar bu işin üstesinden gelmeye uğraşıyorlar. Daha da uğraşacaklar şüphesiz. Zaten öncülerin içinden, onlara basarak ortaya çıkmışlardır. Öncüler Türk edebiyatının aydınlık geleceğine bağlayacak olanlar yeni gelenlerdir. Asıl konuşulacak, tartışılacak olan yeni gelenlerin varlığı yokluğu değil yapmaya heveslendikleri tarihsel, toplumsal ve estetik misyonu ne miktar yapabildikleri,

yapamadıkları konusudur. Öncülerin yeni gelenleri, kendilerini kovalayanları topyekûn inkârcılığa sapmaları hayırlı bir işaret sayılamaz.

(Attilâ İlhan, “Bilmem Siz Ne Dersiniz?”, SHD, Mayıs 1956, C.12, S.52, s.32-33)

İ. Attilâ İlhan, Yeniler!, Derseniz!

Öncüler'e karşı çıkan yeni kalemler nasıl çoğalıyor, nasıl bereketleniyor farkında mısınız? Bir yandan ilk tanıdıklarımız serpilip gelişirken; öte yandan adını yeni yeni duymaya başladıklarımız usul usul sahneye giriyorlar; herhangi bir derginin bir köşesine sıkışmış birkaç şiirleri, bir hikâyeleri ile bakıyorsunuz, boy gösteriyorlar. Aralarında önceleri sesi pek gür çıkarken şimdi şimdi kısılanları, daha başlangıçta edebiyatı, sanat konularını bırakıp başka işlere sarılanları var. Olacak elbet! İçlerinden birçoğu, zaman gelecek hatırlanmayacak bile! Hep öyle olmamış mı? Fakat yine hep olageldiği gibi düşünlerin yerine başkaları çıkıyor, ayrılanların yerine başkaları katılıyor; ve soluğu geniş, sınırlı hayli dağınık; fakat kendine göre iyi kötü özellikleri olan bir sanatçılar takımı, boy sürmekte devam ediyor.

Peşin yargıların tutsağı olmadan bu yeni gelenlerin yaptıkları ve yapmaya heveslendikleri sanatın üstüne eğilirsek, dikkatimizi çekecek olan nedir bilir misiniz? Hemen hemen hepsinin sanatın toplumsal özelliklerinden, toplumsal görevinden söz etmesi! Cumhuriyet edebiyatımızda bir gün gelmişti ki toplumcu bir sanat düpedüz kınanır, ayıplanır bir şey sayılmış; ortalığı -arsız sarmaşıklar gibi- biçimci ve kozmopolit bir edebiyatı tutanlar kaplamıştı. Bu bakımdan yeni gelenlerin toplumcu, toplum için, toplumsal görevi olan bir sanat tutumunu ön plana çıkarmaları, çıkarmaya çalışmaları bizce sevinilecek bir olaydır.

Ama bunu der demez, hemen şu sorunun çengeline takılıyoruz: Acaba bu yeni kalemlerin diledikleri toplumcu sanat nasıl bir sanattır? Bir de aynı soruyu tamamlayan ikinci bir soru var: Savundukları toplumcu sanat eserlerinde ne yolda ve ne dereceye kadar uygulamaktadırlar.

Önce şunu söylemek pek de yersiz sayılmaz herhalde: Yeni kalemlerin çoğu toplumcu ve toplumsal bir sanata yatıyor; ama bunun ne türlü bir sanat olduğunu; kıyılarını, köşelerini nedense hiçbiri açık ve seçik olarak

anlatamıyor. Ya birinin öne attığını öteki benimsemiyor; ya ikisi söz gelişi aynı hızda tutunmuş olsalar bu defa da temel noktası aydınlatılamıyor; ya da sık sık kendileriyle çelişiyor, sık sık aynı lafları tekrarlamakla her şeyi açıkladıklarını sanmak gafletine düşüyorlar. Gerçek şu ki yeni sanatçılarda toplumcu sanat eğilimi gerekli hazırlığa yaslanmıyor. Daha çok santimental olarak var. Bu da galiba en zayıf noktaları... Felsefe, iktisat, tarih ve sosyoloji hatta doğu ve batı edebiyatı tarihi kültürünün pek sade ve sudan olması ne yazık ki hevesle yeni bir edebiyat atmosferine sokulan genç kalemlerin de kendilerinden öncekiler gibi, kolaya ve anlaşılmaza doğru kayıp gitmelerine yol açıyor.

Öte yandan yeni gelenlerin bu -entelektüel diyebileceğimiz- başlıca eksiklikleri yanında; en az onun kadar önemli, onun kadar ciddi; ikinci -ve pratik diyebileceğimiz- bir noksanlıkları da dikkati çekiyor. Toplumcu, toplum yararına olmak isteyen bir sanatın; her şeyden önce, içinde doğduğu, gelişmek zorunda bulunduğu toplumu, bu toplumun gerekçelerini araştırması ve bilmesi gerekmez mi? Gerekir elbet. Oysa bizim toplumcu sanat heveslilerimiz memleketimizin en ön planda alınması, toplumcu bir gözle kurcalanması gereken problemlerini bilmiyorlar. Şimdiye değin içlerinden birisinin şu veya bu toplumsal konuyu etraflıca kucaklayıp doğru dürüst ortaya koyan bir eser vermişliğini göreniniz oldu mu? Şiir ve hikâyelerinde ülkemizin toplumsal gerçeklerinden çok; çevresiyle gelişmiş, entelektüel ve duygulu gençlerin birey olarak duygu, düş, özlem ve sıkıntılarını anlatıyorlar; bırakın toplumsal görevini yerine getiren bir sanat yapmayı, çoğunluk şu bildiğimiz düpedüz tespitçi gerçekçilik kadar olsun millî gerçeğimizin içine yerleşemiyorlar. Sözü bağlayalım: Yenilerin en belli başlı sıkıntısı buradadır: İlkin, toplumsal ve toplumcu bir sanat yönteminin ne olduğunu ve gereklerini doğru dürüst bilmemek! Sonra, millî gerçekleri ve hal şekillerini tanımamak! İşte gerek tasar, gerekse uygulama planındaki bu noksanlıkları onları toplumsal sanat üzerine laf ebeliği yapan birer psödo-gerçekçi kılığına sokuyor.

Bu sefer de ister istemez şöyle bir soru ile takışıyoruz: Bu çelişmeden çıkmak için ne yapmalı? Genel olarak iki yönlü bir çelişmeden sıyrılmak için çelişmeyi yapan elemanlardan birini ortadan kaldırmak, ötekisinin sınırları içinde tutarlı bir anlayış kurmak kurtuluş yoludur. Gençlerin de öyle yapması uygun düşer, bizce!

Ya toplumsal görevli sanat tutumunu bütün toplumsal ve estetik hayatları için temel sayınlar; buna göre siyasî, iktisadî, estetik bir çalışma düzenine gitsinler ya da şiir ve hikâyelerinin ana öğelerini araştırarak gerçekte kurtulamadıkları, kendilerine rağmen uyguladıkları bireyci sanat yöntemini kesin çizgilerle belirtmeye çalışsınlar! Bize kalsa, elbette birinci yolu seçeriz. Toplumsal görevi olan bir edebiyat yoluna girmek; birey olarak duyduğu sıkıntı, sevinç, kaçıp gitme ve benzeri duyguları toplumun genel psikolojisi içinde eritip asıl tayin edici sebeplerini aramak; sonunda en çok insana en ulu esenlik çabasına katılmak elbette şerefli bir şeydir. Fakat aynı zamanda zor, çok zor bir şeydir. Fikrimizce “hesaplaşma” hareketiyle adını duyuran yeni kalemler, tek tek veya toplu olarak, gerçekten “önemli” olmak niyetindeyseler daha o zamanlar da belirttiğimiz gibi, doğu- İslam ve batı- Latin kültürünün temelleri üzerinde kurulmuş millî ve Atatürkçü bir senteze gidebilmek için mutlaka toplumcu ve gerçekçi bir yöntem tutmalıdırlar.

Yok bunu yapmaz, yapamazlar da kendilerini tesadüflere ve küçük sanatçılık dedikodularına, kıskançlık ve çekememezliklere bırakırlarsa; eserlerinde görülen ve zamanla gittikçe dozu çoğalan mistisizm, empresyonizm, maksatsız serserilik, suçluluk kompleksi ve benzeri eğilimler, dillerinde dolaştırdıkları toplumcu sanat laflarını gün günden boğacak ve ortada sorumsuz bir snob akıntısı kalacaktır.

Biz, bu çeşit akımlara karşıyız.

(Attilâ İlhan, “Yeniler!.., Dersiniz!..”, SHD, Haziran 1956, C.12, S.53, s.22-25)

J. Tahir Pamir, Kendi Diliyle Anadolu

Anadolu denildiğinde, Anadolu'yu iyice gezip tanımamış olanların aklına yazarlarımızdan çoğunun birbirine benzeyen tasvirlerindeki gibi göz alabildiğine bir bozkır, kovuklarda veya toprak altında yaşayan çileli, illetli insanlar, yanık ağaç dallarını kemirmeye çalışan cılız öküzler, dağa çıkmalar, Emine uğruna mapushaneye düşmeler falan gelir. Pek tabii bütün bunlarda gerçek payı yok değil, fakat yine bunlarla Anadolu gerçeği tam ifadesini bulmuş sayılmaz. Ne acıdır ki İstanbul'lu arkadaşlarım içinde askerlik dolayısıyla herhangi bir taşra kasabasında sadece 12 ay geçirmiş olanlardan pek çoğunun ömürlerinden sanki 12 yıl azalmış kadar karamsarlığa, kedere kapılanları bulunduğu gibi, İstanbul'un dışında yaşanacak, gezilip görülecek bir yer olmadığına inananları da biliyorum. Ne yalan söyleyeyim, doğup büyüdüğüm Türkiye'nin bu biricik batı örneği, Avrupa benzeri şehirden ayrılıp ilk defa sılaya giderken ben de biraz aynı ruh haleti içindeydim. Oysa ne devlet memuruydum ne de mecburî hizmetim vardı. İstanbul'daki işimi, evimi, rahatımı bırakıp karımla ve çocuğumla sırf bilmediğim yerleri görmek, sırf doğayı (tabiatı) tatmak amacıyla Anadolu'nun en ücra yerlerinden birinde en azından üç yıl sürecek bir şantiyede çalışmaya gelmeyebilirdim de. Hem de öyle bir yer ki haftada, on beşte bir buradan kazaya inebilen İstanbul'a gitmiş kadar seviniyor. Hele İzmir'e gidip de iki üç gün kalabilenin saadetine diyecek yok. Yurdun dört bir bucağına dağılmış olanların yüzde doksan beşi bu kadarının bile lüks sayılabileceğini, her bakımdan mahrumiyete katılanlar, zor şartlar altında yaşanan yerlerin bulunduğunu da gördüm, biliyorum. Fakat Anadolu'yu yalnız "mahrumiyet" olarak görmek ve göstermek çok yanıltır. Her ne kadar başlıca üç şehrimizin dışında henüz Avrupa ülkelerinin bugünkü toplum ve kültür seviyesinden oldukça uzaktaysak da yine de Anadolu'da oturmak, çalışmak, hatta yerleşmenin aydınlarımızla gençler için endişe kaynağı olmasına sebep bulamıyorum.

Bugün fakir ve yukarıda da belirttiğim gibi "hakîr" gördüğümüz Anadolu'nun yüzyıllarca önce büyük medeniyetlerin anayurdu olduğunu

acaba kaçımız biliriz? Kasaba, köy deyip küçümsediğimiz birçok yerler daha Avrupa'da toplumsal düzenler kurulmamışken sanatın, sporun, bilimin altın çağını yaşayan baş şehirlermiş. Hele Ege bölgesini, Orta Anadolu'yu, Güney illerini bir dolaşınız. Adım başında kendinizi eski medeniyetlerin en ulu anıtlarının karşısında bulmanız işten bile değildir. Okumakla bitmeyen, okumakla doyulmayan bir tarih kitabıdır Anadolu. On binlerce kişilik tiyatro ve stadyumlarıyla, tapınaklarıyla, kütüphaneleriyle, kaleleriyle, heykelleriyle, su kemerleriyle, köprüleriyle Anadolu bize medeniyeti haykırır. Günümüze bir bakınız: ne Ankara Devlet Operası binası ne İstanbul'daki Mithat Paşa Stadyumu eski çağlardakilerle boy ölçüşemez. Bugün en modern araçlarla, en ileri tekniğe dayanarak inşa ettiğimiz, inşasıyla övündüğümüz barajlar, iki bin, üç bin, dört bin yıl evvel bu topraklarda yaşamış uluslar için basit işlerdir. Tapınaklarımıza gelince İstanbul, Bursa ve Edirne'deki üç beş camiden başka nerede ulu bir yapı görebilirsiniz? Evet, modern çağların Türk sanat tarihine yüzlerce kervansaray, hamam, türbe, cami, medrese, köşk, çeşme vs. sığdırmak mümkündür. Yalnız bunlardan pek çoğu sanat tarihi bakımından son derece sınırlı değerinden başkaca önemi olmayan şeylerdir. Mesela bir Ayasofya'nın, bir Selimiye'nin yahut da bir Süleymaniye'nin dışında üstünde ısrarla durulmaya değer yapıların sayısı üçü beşi geçmez. Gelgelelim milattan önceki yüzyıllarda Anadolu toprakları üzerinde yaşamış olan kavimlerden bize kalan her şey ayrı bir önem taşımaktadır. Hisarlık'tan Bergama'ya, Selçuk'tan Pamukkale'ye, Bodrum'dan Antalya'ya kadar her taraf başlı başına bir müzedir. Hele Büyük Menderes vadisinden Kerme körfezine uzanan bölge sanatın, efsanenin, çeşitli bilim dallarının en mutlu diyarıdır. Şimdi lisesi, belki ortaokulu bile bulunmayan nice yerlerde bir zamanlar en ünlü Üniversitelerin bulunduğu kim inanabilir? Buralar, eski Yunancadan gelme adlarla anıldığı için bu medeniyetlerin de Avrupalı ve Hristiyanlarca Yunan ulusuna mal edilmesini tabii karşılamak gerekir. Fakat Anadolu'daki medeniyetlerin asıl sahibi, nereden gelmiş nereye gitmiş olursa olsun o topraklar üstünde yaşamış olan kavimlerdir ve kendi diliyle Anadolu'yu bize kitaplar değil, bu taş yığınları anlatabilir.

(Tahir Pamir, “Kendi Diliyle Anadolu”, SHD, Aralık 1956, C.12, S.59, s.54-55)

K. Can Yücel, Bulanık Suda Balık Avlamak

Önce Wang Bi (226- 249) adlı bir Çin yazarının sözlerini şuraya aktaralım: “Görütler anlamı öne sürer, tilcikler ise görütü. Bir anlamı ısıtmak için elimizdeki en iyi araç görütlerdir; bir görütü ışığa çıkarmak için ise tilciklerden daha iyi araç bulamayız. Tilcikler görütler üzerine çevrilmelidir, ancak böylece görütlerin hakkını veren tilcikleri bulabiliriz. Görütler anlam üzerine çevrilmelidir ki anlamın hakkını verecek görütler bulunabilsin. Anlam görütlerle, görütler tilciklerle aydınlatılır. Görütleri ısıtmak için konuşan kişi, görütleri yakalar, görütleri yakalayınca da kullandığı tilcikleri aklından çıkarır; anlamları ısıtmak için konuşan kişi ise, anlamları yakalayınca, anlam yüklü görütleri aklından çıkarır. Bir tavşanın izinden koşmaya benzer bu; kişi, tavşanı yakalayınca, tavşanın izini aklından çıkarır. Ya da ağla balık tutmaya benzer bu; kişi, balığı tuttuktan sonra, ağı aklından çıkarır. Tilcikler de görütlerin duyulabilen izleridir; görütler ise anlamların görülebilen ağları. Görütler anlamdan doğar ama insan kendini görütlere kaptırdı mı bulduğu görütler uygun görütler olmaktan çıkar. Tilcikler görütlerden doğar ama insan kendini tilciklere kaptırdı mı kullandığı tilcikler uygun tilcikler olmaktan çıkar. Demek ki ancak görütleri aklımızdan çıkararak anlama ulaşabiliriz, ancak tilcikleri aklımızdan çıkardıktan sonra görütleri ele geçirebiliriz. Anlamı kavramak için görütten, görütleri kavramak için de tilciklerden esirgemezlik etmek zorundayız.”

Şimdi bu sözlerin ışığında Muzaffer Erdost’un 16 Aralık günlü yazısını inceleyelim. “Şiir kelimelerle yapılır” sözünün bir değer ölçüsü biçimine sokulmasından yakınan, “bütün ozanlar şiirin kelimelerle yapıldığını bilir” diyen Melih Cevdet’in düştüğü yanlışlığı belirtmek için yazdığı bu yazıda Bay Erdost iyi bir yere dokunuyor. O da şu: “Ozanın sözlerle şiir yazması başka, kelimelerle şiir yazması başkadır.” Sözle tilciği birbirine karıştırma yanlışlığına düşen Melih Cevdet, düşününü saptamak için Orhan Veli’den verdiği örnek üzerinde söz ederken şöyle diyor: “Denilebilir ki bu şiirde Orhan Veli’nin anlatmak istediği bir düşünce var; o da bu sözleri sevdiği, bu sözlerle şiir

yazılabileceği düşüncesidir.” Bay Erdost’un da doğru olarak parmak bastığı gibi “Tak takıştır- sür sürüştür” diye başlayan yırında Orhan Veli konuşma dilimize girmiş, kalıplaşmış sözleri alt alta getirerek, “yapıtın bütününü bir espri üstüne oturtmuştur, kelimeler üstüne değil.” Bu anlamda söz, yan yana getirildiği zaman yeni bileşkeler, bence görütler, Bay Erdost’ça da yeni sözler ortaya çıkaran tilcikler değil, konuşma dilimizde belirli bir sonucu, belirli bir eylemi gösteren deyimlerdir. Deyimlerle yır yazılamaz mı? Yazılır tabii. Hele sağlam bir “esprit” anlayışına dayanılırsa... Gelgeleim bu deyimlere arka çevirip, -şimdilik Bay Erdost’un ağzını kullanalım- “kelimelerle yazılan bir çeşit yır vardır.”

Bugün yeni bir akımla karşı karşıyayız. Bu akıma sağdan soldan katılan ozanların ortak özelliği, kalıplaşmış sözlere, deyim- esprit bileşimine karşı davranışlarıdır. Olumlu yönden yapılmak istenen ise acaba Bay Erdost’un dediği gibi, “Şiiri kelimelerle yapmak, bir konuya, bir düşünceye, bir duyguya bağlanmaksızın kelimelerle mısra kurmak, yan yana gelen kelimeler arasındaki olanakları deneyerek yeni bileşkelere, yeni sözlere varmak” mıdır? İstenen bu olsa bile, acaba bu, doğru bir yır yolu mudur? Korkarım, hemen her akımın başına bela kesilen o bayraklık sözler çırpıştırma tutkusu “şiiri kelimelerle yapmak” sözünü bazı arkadaşların diline vird ettiriyor. İş daha bir derinden ele alalım. Bay Erdost’un söylediğine göre, “amaç, yeni bileşkelere, yeni sözlere varmak, yeni bir şiir dilini hazırlamaktır.” Ama bu, sözler, deyim anlamına gelen sözler değil, “konuşma dilinden alınmış kelimelerdir.” Kuruluş, söyleyiş dolayısıyla kelimelerin yeniden kazandığı yükler sonradan konuşma diline de geçecek değildir. Acaba konuşma dilinden uzaklaşma, bir kerte yararlı olsa bile “yeni şiir dilinin” kurulması için yeter bir özellik midir? Bay Erdost’un parmak bastığı bir noktayı daha kurcalayalım. “Bir konuya, bir düşünceye, bir duyguya bağlanmaksızın” diyor. Oysa bir düşünceye, bir duyguya aşırı bel bağlamak başka, yırı örgensel örgüsünde yer alan duygular, düşünceler etrafında kurmak başka şeydir. Bay Erdost böylece konuşma dilini, konuyu, düşünceyi, duyguyu bir kalemde yırdan temizlemiş oluyor. Geriye tilcikler kalıyor. İşte bunların arasında kurulacak bileşkeler bize

yeni yır dilini bağışlayacakmış. Ama unutuyor ki tilciklerin yan yana getirilmesinde ozana yar olacak ikinci bir araç vardır. Tilciklere yeni yükler, anlamlar kazandıracak, bileşke dediği şey için harç yerine, maya yerine geçecek ikinci bir öge vardır: GÖRÜT. Melih Cevdet anlattıydı: *Garip* adlı betikle başladıkları yır akımının neler getirdiğini soran iyi niyetli bir subayımıza “Kafiyeyi attık, vezni attık, teşbihi attık, istiareyi attık, şunu attık, bunu attık” dediği zaman, subay arkadaşı şöyle buyurmuş: “Allah sizden razı olsun, birader, hiç sevmezdim bu şiir denen nesneyi. Desenize siz şiir diye bir şey bırakmamışsınız ortada, toptan kurtulduk şu meretten.” “Kelimelerle şiir yapmak” hevesi de aynı kapıya çıkıyor. Tilciklerin bizde yarattığı görüntüleri el altında bulundurmazsak, denetleyemezsek, başka türlü söyleyelim, tilcikleri yan yana getirmede anlam dizisini taşıyan görüte yönelemezsek, yaptığımız iş, yeni bir “şiir dili” kurmak değil, oldum bittim biline eski “kelime avcılığına” dönüşür. Bay Erdost’un bir başka yazısında İlhan Berk’in *M* adlı yırını incelerken vardığı yargıyı bütün “kelimelerle şiir yazma” savına kalkan ozanlar için kullanabiliriz: “Düşünü, duygu düzensizliği, bütüne yönelmezlik.” Bunu doğuran şey, Wang Bi’nin parmak bastığı ilk hastalık, yani kendini tilciklerin akıntısına kaptırma hastalığıdır. “Mısracılık” tutkusunun kabuğu altında yatıp duran yara budur. Bay Erdost, İlhan Berk’i yerip örnek diye Ece Ayhan’ın yırını gösterirken her iki ozana da salgın, dengesizlik hastalığının belirtilerini görmeliydi. “Halklar olmak istemişti üç aylar salılara” sözü çıksa çıksa rıhtımda oltasını suya sarkıtmadan elinde tutup oturan bir balıkçının ağzından çıkabilir; ya da tilcikleri görüntü yakalamak için kullanacağı yerde, kendi başına bir değer olarak oşarma hastalığına tutulmuş bir ozanın ağzından...

Oktay Rifat son çıkan betiğinde daha önce sözünü ettiğimiz ikinci ögenin eksikliğini doldurmaya davranıyor. Ozanımızın “görüntü” diye, bizim de görüntü diye andığımız bu öge üstüne *Perçemli Sokak*’ın önsözünde ilinç sözler okuduk. “Her söz bir görüntü ile karşımıza çıktığına göre her sözün bir anlamı vardır demek yanlış olmaz. Ama biz, sözler arasında bir ayırım yaparız. Bir sözün gözümüzün önüne gelen görüntüsü, olabilecek bir şeyse

anlamalı, olmayacak bir şeyse anlamsız deriz. “Ahmet düştü” sözünün bir anlamı vardır, çünkü Ahmet düşebilir. “Lambanın saçları ıslak” sözünün bir anlamı yoktur, çünkü lambanın saçı olmaz. Bir kelime sanatı, bu yüzden bir görüntü sanatı olan şiirin sadece olabilecek görüntülere bağlanması istenmeyeceğinden anlamla da bağlı kalması istenemez.” Oktay Rifat az yukarıda verdiği “Balık kavağa çıkınca gelirim” örneğiyle sözleri “olacak, olmayacak şeyler” çerçevesi içinde “anlamsız, anlamlı” diye ikiye, ayırmanın sakat bir şey olduğunu göstermiş olmaktadır. Balık kavağa çıkamaz ama bu sözün bizde yarattığı görüntün hemen arkasından “sana hiç gelmeyeceğim” anlamını sökeriz. Öyleyse anlam ölçüsü, başvuru görüntün “olacak ya da olmayacak” bir şey oluşuna bağlı değildir. “Olmayacak şeylere” gelberi eden görüntü konuşma dilinde rastladıktan sonra yır dilinde bunlara haydi haydi yer vereceğimiz meydandadır. Ama bu, “olmayacak şeylere” dayanan görüntülerin anlamsız sayılmasını gerektirmez. Sözler arasında bir ayırım yapılacaksa, “kolay anlamlı- zor anlamlı”, “tek anlamlı- çok anlamlı” sözler diye işe başlamak çok daha doğru olacak. Demek ki “şiirin sadece olabilecek görüntülere bağlanmasını” istemesek de “anlama bağlı kalmasını” pek alâ isteyebiliriz. Oktay Rifat diyor ki: “Konuşurken anlamdan öte bir şey, bir sonuç bizi ilgilendirir.” “Ahmet düştü” dendiği zaman, bu sözü anlar anlamaz, onunla bir görüntü, anlam olarak değil, bir sonuç olarak ilgileniriz. Artık Ahmet’in sağlık durumunu düşünürüz. Bu yüzden konuşmanın, yani dille işaretleşmenin tadını çoktan yitirmişsinizdir. Halbuki kelimeleri kullanmak, göz önüne birtakım görüntüler getirmek, gerçeğe oynamak, gerçeği kurcalamakla birdir. Gerçeğin gündelik düzenini değiştirmek yahut başka bir açıdan bakabilmek elimizde olsaydı, daha çok ilgi duyardık ona. İşte gerçeğin düzeninde yapamayacağımız bu değişikliği, kelimelerin konuşma dilindeki düzeninde yapmak...

Konuşma dilinde, düz yazıda bizi ilgilendiren, her zaman bir sonuç olmasa bile, tek bir anlamdır. Eylem yanı güçlü tek bir anlam... Dinlerken, okurken tilciklerle kurulu görüntüden hızla ayıklayıp el koyabileceğimiz bir anlam. Yan yana görmeye alışık olduğumuz tilciklerden yapındırdığımız

görütün o anlamı vermesine öyle alışığızdır ki hemencek murat edilen anlama varıveririz. Bir yılda ise iş değişiyor. Bir kez tilcikler yan yana gelmesine alışık olduğumuz tilcikler değildir, kurulan görüt de öylesine. Öyleyse görütü kavramakta güçlük çekeriz. İkincisi de görütün taşıdığı anlam yükü tek çekirdekli olmayabilir. İşte yırın bu yadırgatıcı, daha doğrusu çarpıcı hali, durmuş, oturmuş, kalıplaşmış, klişeleşmiş sözlere çöreklenmiş dile alışkın olan okuyucuyu, nenlerle doğrudan doğruya ilinti halinde olan, aradaki dil klişelerinden, alışkanlıklardan yoksun yaşayan ilkel insanın dil tazeliğine ulaştırır.

(Can Yücel, “Bulanık Suda Balık Avlamak”, SHD, Ocak 1957, C.13, S.60, s.10-14)

L. Şerif Hulûsi, Niçin Örnek Şair?

Son zamanlarda bir âdet edinildi. Ölen yazarlar üzerine yazılan yazılarda hiçbir değer ölçüsüne sığmayan sözler ediliyor. Mesela, Bay Yaşar Nabi Nayır'ın *Varlık Dergisi*'nin 15 Kasım 1956 tarihli sayısında Cahit Sıtkı Tarancı üzerine yazdığı yazı da böyle. *Örnek Şair* adlı bu yazısında o, sanatçının birçok özelliklerini sayıp döktükten sonra, onun için:

“Şiirin böylesi gerçek temsilcilerine, yalnız bir kuşakta değil, bütün bir edebiyat içinde de parmakla gösterilecek kadar az rastlanır”, “İnsanlara yeni bir mesaj getiren bahtlılardan”, “Özle biçimi böylesine bir ustalıkla bağdaştıran bir şair daha tarihimizde gelmemiş”, “Cahit Sıtkı'nın yaşayışıyla da, düşünceleriyle de yeni yetişenlere öğretecek çok şeyi”, “Ancak o dev şairin sanat aşkında, biçim kaygısında kendileri (yeni kuşaklar) için alınacak çok dersler” olduğunu söylüyor. Belli ki Bay Nayır'ın Cahit Sıtkı'ya büyük bir zaafı var. Onu çok beğenmiş, yücelttikçe yüceltiyor.

Eserine bir bakalım. Gerçekten Cahit Sıtkı böyle mi?

Şair 1931 yılında 1956 yılına kadar 25 yıl içinde şöyle böyle 180 e yakın şiir yazmış. Çoğu kısa olan bu şiirler ortalama 10 ar mısralık sayılsa, 1800 mısra eder. Baudelaire'den, Mallarmé'den, Verlaine'den yapılmış birkaç şiir çevirisi var. Çoğu *Cumhuriyet* gazetesinde yayınlanan Fransızca'dan çevirme ya da kendi eseri otuz kırk hikâyesi olduğunu biliyoruz. Bir de Thomas Mann'dan yarım kalmış *Venedik'te Ölüm* çevirisi var. Ahmet Muhip Dranas'la birlikte Fransızcadan iki ciltlik bir yeni resim tarihi çevirmişti. Bunlara şiir ve edebiyat konuları üzerine yazılmış sekiz on makalesi de katılabilir. Yirmi beş yıllık bir ömür için -sayı bakımından- zengin bir sanat faaliyeti sayılmaz. Bu yönden Cahit Sıtkı örnek bir sanatçı olmak şöyle dursun, son derece tembeldi, denebilir.

Şiirlerinin manevî değerine gelelim. Cahit Sıtkı, *Gündüz* dergisinin 15 Kasım 1936 tarihli sekizinci sayısında çıkan *Zamanımızın Hatası* adlı bir yazısında şöyle der:

“Sanat eserinin Olympe’in tepesinden arnavut kaldırımlarına yuvarlanışına, itiraf etmeli ki halktan ziyade kötü sanatkâr, onu sucu beygiri, amele kamyonu, top arabası hizasına indirerek gündelik menfaati, gündelik mevkii, gündelik şöhreti yolunda istismar eden, Homer’lerin, Dante’lerin, Goethe’lerin hatırası karşısında yüzümüzü kızartan sanatkâr bozuntusu, piç sanatkâr sebebiyet vermiştir; yakasına yapışmamız gereken suçlu odur. Onun sanata bu hıyaneti, aramızda bülbülün etini sesine tercih edenlerin sayısını arttırıyor.”

Ve sözlerine şunu katıyor:

“Sanat eserinin *neden* bahsettiğine değil, *nasıl* bahsettiğine bakılır. Hangi büyük sanat eseriyle karşılaşacak olursanız olun, hepsinde en müşterek vasfı bulacaksınız: İnsanoğluna neşe vermek.”

Bu sözlerden anlaşıldığına göre. Cahit Sıtkı, sanat hayatına daha ilk adımlarını attığı günlerde, şiirin insanlar arasına karışmak üzere, fildişi kulesinden ayrılması doğru bulmuyordu. Şiir yüksek zevk sahibi sayılı bir avuç insanın zevk alacağı bir eğlence olmalı, şair de yalnız ve yalnız onlar için yazmalı. Divan şairlerimizin yaptıkları gibi... Böyle bir şiirin misyonu da insanoğluna -siz bunu bir avuç insan diye anlayın- sadece neşe vermektir. Böyle bir şiir anlayışıyla Cahit Sıtkı karşımıza Divan edebiyatımızın son bir temsilcisi gibi çıkıyor.

Bu çeşit edebiyatın üç büyük teması: Ölüm, dünyadan ve hayattan şikâyet ya da karamsarlık, aşk Cahit Sıtkı’nın şiirlerinin hemen çoğuna hâkimdir.

Sanatçının 180 şiirinden 37 tanesi karamsarlık konularını işler, 42 tanesi ise -şiirlerinin şöyle böyle dörtte biri- ya doğrudan doğruya ölümü yırlar ya da bir neşe, bir bahar havasıyla başlasa bile lafı döndürüp dolaştırıp ölüme getirir. Neşe ile ölüm o kadar birbiriyle kaynaşmıştır. *Ölüm II* şiirinde: “Işığı güneşten zinde ölüm” diyor. *Desem ki* şiirinde sevgilisine: “*Evimde şenliksin, bahçemde bahar;/ Ve soframda en eski şarap*” dedikten sonra ardından hemen sofraya neşelerin en büyüğü ölümü getirir: “*Günlerden sonra bir gün/ Şayet sesimi fark edemezsen,/ Rüzgârların, nehirlerin sesinden/ Bil ki ölmüşüm.*”

Ölüm onca o kadar tabii ki, yaşaması olağanüstü bir şey. *Bugün* şiirinde anlatmak istediği budur: “*Bugün masal değil,/ Masaldan daha güzel, gerçek;/ Bugün yeryüzünde olduğum gün!/ Ayaktayım işte.*”

Gerçi şair dünyadan ayrılmak istemez. Ama öbür dünyada ruh yaşayacaksa, dünyadan ayrılmaya razıdır. *Ölüm II*’nin son mısralarında yırladığı budur: “*Ruha ebediyeti vadeden/ Efsanevî yalan nerde ölüm?*”

Lakin ayrılmadan önce dönüp arkasına, dünyada bıraktıklarına bakar. *Gençlik Böyledir İşte* şiirinde söylediği gibi, ne yazık ki taş taş üstüne koymamıştır: “*Ne yaptın tarlanı, nerde hasadın?/ Elin boş mu gideceksin geceye?*” Böyle gidenlerin dünyada bıraktıkları yankıyı *Ömrümde Sükûf*’un şu mısraları pek güzel anlatır: “*Böylece bu ömür, bu ömür her dakika/ Bir buz parçası gibi kendinden eriyecek./ Semada yıldızlardan, yerde kurtlardan başka,/ Yaşayıp öldüğümü kimse bilmeyecek.*”

Belki *Perişan Sofra*’daki dostları soracaklar: “*Bir uzun sefere çıktı, diyorlar;/ Gemiye gören var mı? Hangi deniz?*”

Artık Cahit Sıtkı, ölümü ondan daha ustalıkla yırlamış hatta ona ustalık etmiş olan Yahya Kemal’le beraberdir. *Ölüme Davef*’i hep bir ağızdan

okuyacaklardır: “*Gel diyordu uykuymda ölümler gel;/ Ne hayal ettinse kavuşmak mümkün./ Suyun ateşin ötesinde üstün/ Bir şey var ki, hayattan daha güzel!*”

Gün Eksilmesin Pencereyden şiirinde: “*Her mihnet kabulüm, yeter ki/ Gün eksilmesin pencereyden!*” diyerek hayata dört elle sarılmak istiyor ama faydasız. Çünkü o, gerçekte ölümün içinde yaşıyor. *Ölüm* l’deki şu sözler onun asıl yaşadığı âlemin hangisi olduğunu anlatır: “*Hangi pencereye koşsam gece;/ Gitmiyor bu can bu tende ölüm.*”

Her yerde, her an ölümle beraberdir. *Allah’ı Ararken*’de: “*Ölüm tehlikesi/ Durma çal evimin kapısını/ Taş düşebilir karşı duvardan/ Ben geliyorum demez ki ölüm.*” diyor.

Şairin zaman zaman dünyanın gidişatıyla ilgilenmesine, dost bir insan eli sıkamak arzusuyla yanmasına, hepimiz gibi bir aşk uğrunda gözyaşı döktüğüne bakmayın. Ölüm yorulup ta yol kıyısındaki bir taşta oturduğu zaman, vakit geçirmek için düşündüğü şeylerdir bunlar onun. Çünkü bütün dünya işleri boştur, saadet aramak boştur, sözün kısası, yeryüzünde yapılacak her şey boştur, saçmadır, faydasızdır; çünkü *Akıbet*: “*İşte!/ Olup olacağımız bu cenaze!/ Geçiyor caddeden vakur ve sade/ Dalgalar misali omuzlar üzerine.*” göçüp gidecek olduktan sonra.

Demek oluyor ki ölüm, Cahit Sıtkı’da bir dünya görüşü değil, hayat içinde hayat kadar önemlidir. *Otuz Beş Yaş* şiirinde söylediği bu değil midir? “*Neylersin ölüm herkesin başında./ Uyudun uyanmadın olacak/ Kim bilir, nerde, nasıl, kaç yaşında?/ Bir namazlık saltanatın olacak./ Taht misali o musalla taşında*”²

² Bu şiirin armağan kazanması, memleketimizde hangi soydan edebiyatın tutulduğunu göstermesi bakımından da çok ilgi çekicidir.

Cahit Sıtkı ne Divan edebiyatında ne de yeni edebiyatımızda eşine hemen hiç rastlanmayan bir “ölüm şairi” dir. Eğer Bay Nayır onun büyük şairliğini bu noktada görmek istiyorsa haklıdır. Çünkü bu şiir insana dehşet veren, insanları dünyadan yüz döndürmeye çağıran tehlikeli, menfi ama güçlü bir şiirdir. Birçokları Cahit Sıtkı için: “Şiirimize orijinal değişler getirmiştir” diyorlar. Gerçekten O, şiirin bu alanına -yukarıda verdiğimiz örneklerden de anlaşıldığı gibi- bazı güzel mısralar hediye etmiştir.

Ama böyle bir şair, örnek şair midir? Hayır.

Gerçi, Cahit Sıtkı’nın hayatına, şiirine hâkim olan “ölüm” atmosferi onun icadı değildir. Bu, toplumda var olan, toplumdaki düşünür insanı öldüren, sanatçıyı öldüren bir atmosferin pasif sanatçının ruhunda uyandırdığı tepkilerin toplamıdır. Düşüne insanı, sanatçıyı hayatın bir köşesine atmış bir toplumda boşluğunu, saçmalığını, görevsizliğini anlayan sanatçının ıstırabıdır. Cahit Sıtkı “Olympe” ten inip aramıza karışarak, bizimle işbirliği edememiş, bizimle kaynaşamamış, düşünen insanı, sanatçıyı toplumdaki kör kuvvetlere, geri düşüncelere karşı yürütülen savaşta safın başına geçmeye razı olmamıştı. Zaten buna yetecek ne kuvvetli bir kültürü, pasif bir sanatçı olarak ne de kuvveti vardı. Bunu yapamayınca her yaşamaya başladığı aşktan yeryüzündeki hayat çağılayanının tadını değil, acısını çıkardı, bu acı tatmak hevesi onu ölümün kucağına attı. Onun için, dili ne kadar tatlı olursa olsun, anlamadı ki, sevgili öpüşe aşktan başka şey katılsın istemez. Cahit Sıtkı, aşkında karamsar, karamsarlığında ölüm, ölümünde aşk, aşkta ölüm fasit dairesi içinde dönüp dolaşan bir şairdir. Yukarıda geçen *Zamanımızın Hatası* yazısında kendisinin söylediği gibi, bugünün insanı bu türlü şairi bir türlü sevmiyor. Şiir, mızımlıklarımızı yırlayan bir saz olmaktan çoktan çıkmıştır. Ünlü Macar şairi Petöfi Şandor’un dediği gibi: “*Yalnız kendi zevklerini, kederlerini/ Yırlayacaksan eğer, bırak sazı elinden,/ Seni dinleyecek değiliz.*”

Şiirin çok genişlemesi, dört bir yana kapılarını açması, sesini daha gürleştirmesi lazım. Sanatçının kendinde bir avuç adamı değil, bütün memleket insanların isteklerini toplaması lazım. Şiir, yerine göre kanayan kalplerimize şifa vermeli, karanlık günlerimize ışık saçmalı; yerine göre, davalarımızı savunmakta bir silah kadar amansız olmalı.

Cahit Sıtkı, yeryüzünde insanların nemene şey olduğunu bilmedikleri saadete kavuşsun, dünya nimetlerinden hepsinden de nasibini alsın istemiyor mu? İstiyor *Memleket İsterim* şiirinde: “*Memleket isterim/ Ne zengin fakir ne sen ne ben farkı olsun;/ Kış günü herkesin evi barkı olsun.*” diyor. Ama buna nasıl varılır? Susuyor. Cevap yok. *Karanlıkta Hazine* şiirinde: “*Gerçekten cennet misali bir dünya kuracak/ Gürbüz nesiller büyüyor sağlıklar içinde/Çocuklarımız torunlarımız var içinde.*” diyor. Ama bu dünya nasıl kurulacak? Susuyor. Cevap yok. Onun gibi, kendi ferdiyeti içinde yaşayan adam ne yapacak? Ya Allah’ın bunları yapacağına inanacak, *Memleket* şiirindeki gibi: “*Hemen Allah cümlemizin yardımcıları olsun*” diyecek. Ya *Robenson* şiirinde olduğu gibi: “*Robenson, halden bilir Robenson,/ Adan hala batmadıysa eğer,/ Alıp götürsen beni oraya,/ Deniz yolu kapanmadan evvel!*” deyip kendi başının çaresine bakmak. Ya da *Cem* şiirinde olduğu gibi: “*Vermiyor ama sana verdiği neşeyi;/ Nerde senin dem süzdüğün zamanlar ey Cem?*” diyerek geçmişteki dipsiz kile boş ambar saadeti arayacak. Ama *Sulh Bir Hatıra Oldu* şiirinde: “*Daha doymamıştık son yemişlerine yazın:/ Kuşlardı, çiçeklerdi besleyen neşemizi./ Gün sakindi, gece yıldızlı, yaşamak güzel!*” dedi yaz hiçbir zaman gelmeyecek, olmayacak. İster *Bir Kapı Açsam* şiirindeki gibi: “*Yoksa içimde bambaşka bir dünya hasreti var*” desin, ister *Kış Gecesi Rüyası*’nda: “*Çoktan böyle top pembe görmemişim dünyayı*” rüyasını görsün, hep *Bir Haritam Vardı* Benim şiirindeki gibi ağlamaklı olacak: “*Ağla gözüm ağla haritamız kan içinde/ Kabilin akıttığı kanmış durdurulmazmış;/ Dünyamıza karanlık bir vahdet getiriyor;/ Cümlemize, cümlemize mihnet getiriyor./ Ağla gözüm ağla haritamız kan içinde.*” Çünkü bu kan akmalarını durdurmak için o, bütün insanlarla birlik olmak şöyle dursun, bu insanların

birkaçıyla dostluk etmek gücünden yoksundur: “*Sen kendi gecende gidersin, ben kendi gecemde/ Vazgeç kardeşim, ayırır bindiğimiz gemiler!*”

Yeryüzünde bu derece yalnız, kendi saadeti için bile savaşmayan adamın elbette ki aşkı yaşamaya hakkı yoktur. *Misafir*’ine o özendiği şiiri söylemeyecektir: “*Teneffüs eder gibi seviştikçe,/ Doğacak çocuğum aklıma gelir;/ Şiir söylerim saadete dair,/ Odama misafir geldiğin gece.*”

Artık *Ben Ölecek Adam Değilim* şiirinde: “*Kapımı çalıp durma ölüm,/ Açmam/ Ben ölecek adam değilim.*” diye yalvarmak *Allah’ı Ararken* şiirinde dendiği gibi: “*Ah neden sonra anladım/ Ben de senden gayri hasret/ Değmez gözyaşı dökmeye,/ Medet büyük Allah medet,/ Kuluna saran geceye.*” diye Allah’tan medet ummak boştur. Yeryüzünde yapacak hiçbir şeyi olmayanın yeryüzünün hiçbir şeyine, en başta insanlarına inanmayanın yapacağı tek şey, bir sofı gibi ahrete inanmak, oradan gelen *Dave*’e kulak vermektir: “*Gel diyordu uykumda ölümler gel;/ Ne hayal ettinse kavuşmak mümkün./ Suyun ateşin ötesinde üstün/ Bir şey var ki hayattan daha güzel.*”

Yeryüzünde her an kendini bir konuk sayan, dünya olaylarına karşı hep karamsar davranan, aşkı günlük savaşta yorulunca, yeni bir enerji ile tazelenmek için yaşadığımız tatlı bir macera, bir dünya nimeti değil de ölümden ve karamsar düşüncelerden kaçıp sığınılacak bir çatı altı bilen bir şairi örnek şair sayamayız.

Victor Hugo örnek şairdir, büyük şairdir. Çünkü onun eserinde 1840 - 1855 yılları arasındaki bütün Fransa vardır; o devirlerin Fransızları bu akşam düşündüklerinin ertesi gün onun eserinde büyük bir sanat gücü ile şiirleştirildiğini görmüş; bir hürriyeti elde etmek için savaşmak üzere bir araya toplandıkları zaman, alayın başında elde sancak onu bulmuşlardır.

Bizim edebiyatımızda, Namık Kemal büyük şairdir, örnek şairdir. Çünkü geri kalmış bir memleketin ileri götürülmesi için girişilecek bütün

savaşlarda sanatı arkasından gelenlerin hem en önünde yürümüş, yollarını göstermiş hem de kendisi arkasından gelen kimse kalmayınca, tek başına yürüyerek toplum için gerekli savaşta hayatını da gözden çıkarmıştır.

Tevfik Fikret de büyük şairdir, örnek şairdir. Çünkü İkinci Meşrutiyetin o korkunç fikir kargaşası içinde, devrin insanları doğru yolu, doğru düşünceyi, doğru duyguyu onun sanatının kuvvetli ışığında bulmuşlardır. O devirde herhangi bir dergide çıkan şiiri her türlü umudu kaybetmiş insanlara hayata dört elle sarılmak gücünü vermiştir. İrticaa, zulme, hürriyetsizliğe karşı insanlık değerlerini devrin insanları onun şiiriyle korumuşlardır.

Buna karşılık Fransa'da, mesela Baudelaire, Verlaine güzel şeyler söylemiş şairlerdir. Bizim edebiyatımızda mesela Ahmet Haşim de bazı güzel şeyler söylemiş şairdir. Ama bunların hiçbiri örnek şair değildirler. Çünkü yaşadıkları devirde memleketlerinin birçok meselelerine arkalarını çevirmişler, bir hürriyeti elde etmek için dövüşmek üzere bir araya toplanmış insanların geçişini tuhaf tuhaf seyretmişlerdir. Diyeceğim, sanatlarını toplumdan kıskanmışlar, yalnız gönüllerince söylemek istediklerini güzel söylemişlerdir, o kadar.

Biz de bugün yeryüzünde ulaşamadığımız saadetlerin peşinde koşan ama yol göstericisi büyük şairden, örnek şairden yoksun bir toplumun insanlarıyız. Hele yaşamak ve yeryüzünde mesut olmak isteyen bizi ölüme sürükleyecek, yeryüzünü insanlığa yaraşır bir cennete çevirmenin ancak insanoğlunun yaratıcı zekâsıyla ve savaşçı gücüyle mümkün olacağına inanan bizi imansızlığa götürecek bir şairi hiçbir zaman büyük şair, örnek şair sayamayız.

(Şerif Hulûsi, "Niçin Örnek Şair?", SHD, Şubat 1957, C.13, S.61, s.26-34)

M. Salim Şengil, Sait Faik Armağanı'ndan Çekildik

OTTO WÖBER HANI'NDA BİR KONUŞMA

Camlardan giren güneş yaşlı adamın gözlüklerinde yansıyor. Epeyce modern bir zevke göre döşenmiş olan büroda birkaç kişi büyük bir dikkatle onu dinlemekteydiler. Duvarı Haşmet Akal'ın Atatürk'ü ve Metin Eloğlu'nun Balıkları; ortadaki cam masanın üzerinde *Pazar Postası*'nin son sayısı hayatlarından memnun gülümsüyordu. Yaşlı adam diyor ki:

-... Sait Faik Armağanı'nı Necati Cumalı'nın kazanmış olmasına hem sevindim hem üzüldüm, ben sevindim çünkü armağana katılan eserler içinde en değerlisi o idi; ben de reyimi ona verdim. Üzüldüm, çünkü Dil Kurumu Armağanı var; bir yıl içinde aynı esere iki armağan vermek "teamül" den değildir.

Büroda bulunanlar yaşlı adamı saygıyla dinliyorlardı. 19829 numaralı telefonun yanı başında Salim Şengil; divanda Nezihe Meriç, Şükran Özkutlu vs. Burası Ankara Rüzgârlı sokağında Otto Wöber Hani'nde Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin bürosuydu; ve söz, Sait Faik Armağanı'ndan açılmıştır. Fikrini ve oyunu açıklayan geçkin adam ise Türkiye'nin edebiyat sahnesinde Léautaud oynayan Nurullah Ataç'tı.

Nisan'dan beri İstanbul'un, İzmir'in ve Ankara'nın sanatla ilgili çevrelerinde Sait Faik Armağanı'nın bu yıl kime verileceği merakla soruşturuluyor; hiçbir yıl armağana bu derece kalabalık ve kaliteli bir eserler topluluğunun katılmamış olduğunda birleşiliyordu. Çoğunluk armağana asıl hak kazanmış olanların Nezihe Meriç'in Topal Koşma'sı ile Özcan Ergüder'in Maskeli Balo'su olduğuna işaret etmekte; diğer bazıları ise bu arada Orhan Kemal, Kemal Tahir, Kemal Bilbaşar ekibinin de ihmal edilemeyecek bir kuvvet olduğunu hatırlatmakta idi. Bununla beraber geçen yıllardaki seçim sonuçlarını, jüriyi ve jürinin tutumunu kestirenler daha pratik bir sonuç

bekliyorlardı. Hatta Ankara’da yaşayan ve bütün sanat dergileriyle iyi geçinmenin sırrını bulmuş ender kalem sahiplerinden olan sevimli hikâyeci Tarık Dursun K. bir sohbet sırasında:

-... Armağan bu yıl Necati’nin demişti; sırada o, eğer Ağaoğlu araya girmezse, seneye de inşallah Fakir kazanır.

Bütün bu tahminler, iddialar sürüp gidedursun; 19 Nisan günü İstanbul’da Vilayet’in hemen karşısındaki bir binaya birtakım kelli felli “zevat” ın gelmekte olduğu görölüyordu. Saat 16:30’a doğru, Sabri Esat, Macit Gökberk, Fazıl Hüsnü, Orhan Hançerlioğlu ve Sabahattin Kudret’ten ibaret topluluk hem başka şehirlerde bulunan jüri azalarının gönderdikleri zarfları açmışlar; hem de kendi oylarını vererek 1957 yılı Sait Faik Armağanı’nı kazanan eseri belli etmişlerdir.

Aslında bu yıl incelenen dokuz hikâye kitabı vardı: *Ölümden Hayata* (Tektaş Ağaoğlu), *Üç Buutlu Hikâyeler* (Kemal Bilbaşar), *Katran* (Muzaffer Buyrukçu), *Değişik Gözle* (Necati Cumalı), *Maskeli Balo* (Özcan Ergüder), *Arka Sokak* (Orhan Kemal), *Çelik Yıldırım* (Tefik Kent), *Topal Koşma* (Nezihe Meirç), *Göl İnsanları* (Kemal Tahir). Oylama nihayetlenince jüri azalarının şu eserlere oy vermiş olduğu görüldü; Nurullah Ataç, Muhtar Körükçü, Hikmet Dizdaroğlu, Cahit Külebi, Macit Gökberk, Sabahattin Kudret *Değişik Gözle*’ye; Suut Kemal, Fazıl Hüsnü, Orhan Hançerlioğlu *Arka Sokak*’a; Sabri Esat ise *Üç Buutlu Hikâyeler*’e... Bu suretle armağanı Necati Cumalı Varlık Yayınları arasında çıkan ikinci hikâye kitabı *Değişik Gözle* ile kazanmış oluyor; Sait Faik Armağanı’nı kazananlar listesine böylece ikinci bir şair-hikâyeci kaydoluyordu. Hatırlarda olduğu üzere ilk Sait Faik Armağanı’nı bundan iki yıl önce şimdi jüride bulunmaya hak kazanmış olan diğer bir şair, yani Sabahattin Kudret almıştı.

TEPKİLER NE OLDU?

Edebiyatla ilgili olayları kayda değer saymak lütfunda bulunan bir iki günlük gazetenin yardımıyla Armağan'ın sonucu bütün sanat çevrelerine yayılıyor. Jürinin armağanı sonuçlandırması geçen yıllarinkine göre sürpriz teşkil etmiyor. Sabahattin Kudret, Haldun Taner, Tahsin Yücel'den sonra Necati Cumalı hiç de yadırganacak bir isim değil. Bu bakımdan genel olarak jürinin kendi kendisine sadık kaldığı kabul edilmektedir. Jüri bir bakıma gerçekten kendisine, diğer bir bakıma ise Varlık Yayınevi'ne sadık kalmıştı. Yaşar Nabi'nin bu armağanla ilgisini kestiğini ilan etmesine rağmen ne hikmetse Sait Faik Armağanı şaşılacak bir isabet ve ısrarla üç yıldır daima Varlık yazarlarına gitmekteydi. Bu nokta göz önünde tutulursa jürinin bu yıl da Necati Cumalı'yı seçmesi bir yandan üç Kemal'lerin temsil ettiği toplumcu hikâye akımının yenilgiye uğratılmasını sağlarken öte yandan da Varlık Yayınevi'ne ve ilkelerine bir sadakat gösterisi oluyordu.

Fakat gerek İstanbul'daki gerekse Ankara'daki edebî çevrelerde sık sık sorulmakta olan soru şuydu: jüri, kendisine ve Varlık'a sadakat gösterecek yerde acaba Sait Faik'in hatırasına ve esprisine sadakat gösterse daha iyi olmaz mı? Nitekim sözle yapılan itirazlar gittikçe formülleşiyor; yavaş yavaş yazılı hale dökülecek gibi görünüyordu. Bu arada 1 Mayıs tarihli Varlık, meşhur ikinci sahifesinde hadiseyi herhangi bir yorumda bulunmaksızın bildirdi. Sadece jürinin tebliğini yayınlamış; dergide bu konuda tek satır yazılmamıştı. Böylelikle Varlık Dergisi, Sait Faik Armağanı ile doğrudan doğruya ilgili olmadığını bir kere daha isabet etmekte idi.

Kitapları müsabakaya katılan öteki yayınevleri için sonuç parlak olmamıştı; favori sayılan kitaplarıyla ne Yenilik Yayınları bir tek oy alabilmişlerdi, ne de Seçilmiş Hikâyeler Dergisi Yayınları. Görünüşe göre Sait Faik jürisi Özcan Ergüder'in de, Nezihe Meriç'in de varlığından haberdar olmak istemiyordu. Yeditepe Yayınları ise emektar Orhan Kemal'in eserleriyle üç oy sahibi olmuş, neticede sayı hesabıyla yarışı kaybetmişti. Üç yıldır tekrarlanan bu oyun karşısında ilk akla gelen öteki yayınevlerinin bu armağandan çekilmeleri ve armağan jürisi Sait Faik'in tutumuna uygun bir

topluluk haline gelinceye kadar da katılmayacaklarını halk oyuna açıklamaları idi.

Fakat gecikerek çıkan Yeditepe'ye böyle bir reaksiyonun izlerini arayanlar boşuna yoruldular. Zira Yeditepe hadiseyi Necati Cumalı'nın fotoğrafçı Ara Güler tarafından çekilmiş artistik bir fotoğrafıyla birlikte birinci sahifeden veriyordu. Ancak ikinci sahifede Tahir Alangu'nun kalemiyle müsabakanın sonucuna şöyle hafifçe dokunulmuştu.

-“... Sait Faik hikâye armağanı” merhum hikâyecinin ailesi tarafından kurulmuş, düzenlenmesi işi de eserlerini basan yayınevine bırakılmıştı. İlk ve ikinci yılların namzet listeleri, oldukça geniş bir varlığa sahip bulunan hikâyeciliğimizin bütün dallarını doyurucu şekilde içine alamamıştı. Ama 1956 yılında çıkan ve yarışmaya alınan kitap listesinin zenginliği, bu yılın birincisini seçme yolunda jürinin artık zorluk çekmeyeceği, yeter derecede çeşitli örneklerle sahip olduğu kanısını uyandırmıştı. Eskilerden Kemal Bilbaşar, Kemal Tahir, Orhan Kemal gibi ustalar yanında son kuşak hikâyecilerinin en başarılılarından birkaçı da yer alıyordu: Özcan Ergüder, Nezihe Meriç, Muzaffer Buyrukçu... Sait Faik'in sanatını tanıtıncaya kadar çektiklerini, bu yoldaki düşüncelerini, yeniliğe bağlılığını bilenler, jürinin merhumun görüşlerini, anlayışını bilerek daha çok yenilere, bunlardan daha çok Özcan Ergüder ile Nezihe Meriç'e doğru yöneleceğini umuyorlardı. Ama artık bütün sanat çevrelerinin beklediğinin tam tersine bir sonuç ile karşı karşıyayız. Bu sonuç üzerindeki görüşlerimizi bir yana bırakarak...

Bu suretle Yeditepe Dergisi şimdiye kadar olduğu gibi yine “hem nalına, hem mihına” bir yol tutmuş; ne Necati Cumalı'yı darıltmış ne de jüriye karşı direct bir çıkış yapmıştı. Bilhassa İzmirli sanatseverlerce bu türlü bir hareket tarzı hiç de şaşırtıcı telakki edilmedi; çünkü Yemişçarşısı'nda sanat havasıyla yüklü şirin bir yazıhanesi olan Necati Cumalı'nın, Yeditepe Yayınları'nın ikinci ortağı Samim Kocagöz'ün “umumi vekili” olduğunu bilmeyen yoktu.

Yenilik Dergisi'nin ve Yayınlarının durumu şu satırlar yazılincaya kadar açıkça belirmiş değildi. Yalnız Naim Tirali'ye ve Yenilik Yayınlarına yakın çevreler; bilhassa İstanbul'da Yenilik Basımevinin geçen yıl içinde Varlık Yayınevinden epeyce iş aldığına işaret etmekte, matbaanın Yaşar Nabi gibi faydalı müşteriye kaybetmek istemeyeceğı, onun için de bu konu üzerinde fazla durmayacağı tezini öne sürmektedirler.

11 MAYIS CUMARTESİ

Bunlara karşılık Ankara'da Otto Wöber hanındaki Seçilmiş Hikâyeler Dergisi bürolarında bu netice karşısında armağandan çekilmek ve jüri değiştirilene, armağanda Sait Faik esprisi esas tutulana kadar boykot etmek fikri derhal kabul edilmişti. Editör Salim Şengil derginin yazı kurulundan kalem arkadaşlarıyla durumu ölçüp biçtikten sonra çekilme kararını verdi ve kararını derhal bir telgrafla Sait Faik jürisine bildirdi.

Bu telgrafta şu satırlar okunuyordu.

Sait Faik Armağanı Jürisine

Varlık Yayınevi eliyle,

İSTANBUL,

Jürinin bundan önceki ve bu kararı bize göre büyük hikâyeci Sait Faik'in aziz hatırasına ciddi bir saygısızlık teşkil etmektedir. Bu saygısızlığa daha fazla katlanamayacağımız ve bundan böyle Sait Faik Armağanı'ndan bütün yayınlarımızla çekildiğimizi, bilgi edinilmesi ricasıyla arz ederiz.

Saygılarımızla

Seçilmiş Hikâyeler ve Dost Dergileri

Ve Yayınları sahibi

Salim Şengil

Diğer taraftan 11 Mayıs cumartesi günü Seçilmiş Hikâyeler Dergisi bürosunu ziyarete gelenler belki de ilk defa; devamlı olarak Salim Şengil'in oturmakta olduğu büronun kapısını kapalı buldular. İçeride Salim Şengil ve kim olduğu anlaşılmayan bir dostu çalışıyorlardı. Akşama doğru Salim Şengil elinde bütün gazete, dergi ve derneklere Yayınevinin armağandan çekilişini bildirecek ve onları da kendisini desteklemeye davet edecek olan şu mektupla odasından çıktı ve Şükran Özkutlu'dan mektubun acele daktilo edilmesini rica etti. Böylelikle Sait Faik Armağanı 1957 dosyası olması gerektiğinin aksine armağan verildikten sonra açılıyor; mesele şu ve bu derginin, şu ve bu şahsın meselesi olmaktan çıkarılarak bütün Sait'i sevenlerin meselesi haline getiriliyordu.

Sayın Bay,

Büyük Türk hikâyecisi Sait Faik adına kurulmuş olan Sait Faik Hikâye Armağanı, yazarın dördüncü ölüm yıldönümünü yaşadığımız şu günlerde üçüncü defa olarak verildi. Bundan önceki yıllarda Sabahattin Kudret, Haldun Taner ve Tahsin Yücel'in kazandığı armağanı jüri bu defa da şair Necati Cumalı'nın, Varlık Yayınları arasında çıkan Değişik Gözle adındaki kitabına vermeyi uygun gördü. Öncekiler gibi bu sonuncu karar da Sait Faik Armağanı jürisinin görevini gerektiği kadar önemle kovalamadığını göstermekte, düşüncemize göre büyük sanatçının aziz hatırasına ciddi bir saygısızlık teşkil etmektedir.

Şöyle ki:

1- Armağan Sait Faik adına konulduğu halde jüri, üç yıldır Sait Faik'in sanat anlayışı, hikâye tutumu ile hiçbir ilgisi olmayan yazarların kitaplarını değerlendirmektedir. Gerçekten yukarıda adları anılan hikâyecilerden hiçbirisi Sait Faik'in sanat yöntemine uygun, hatta yakın bile değildir.

2- Öte yandan jüri hiçbir yıl armağana katılan eserler arasından en dikkate değer olanını, en başarılı eserleri dururken

şair olarak tanınan Necati Cumalı'nın kazanması, bu jürinin davranışındaki tek yönlülüğü büsbütün açığa vurmuştur.

3- Kaldı ki üç yıldır armağan jürisinin değerlendirmeye layık gördüğü dört yazarın, dördünün yeni ve orijinalini seçememiştir. Hatta armağan alabilecek, denenmiş hikâyecileri bir kenara bırakarak, anlaşılmaz bir kararla hikâyecilikleri epeyce su götürür kişilere armağan dağıtmıştır. Bu yıl, Orhan Kemal, Nezihe Meriç ve Özcan Ergüder gibi imzaların gerçekten de aslında Varlık Dergisi yazarları arasında bulunan tesadüflerin sanat hayatındaki tecellisi bakımından hayli ilgi çekici görünmektedir.

Bu şartlar altında, Sait Faik Armağanı'na katılmanın büyük hikâyecinin hatırasına işlenmiş bir saygısızlığa katılmak demek olacağını düşünerek, bundan böyle yayınevimizin bu armağandan çekilmek kararını verdiğini üzülerek bildirir, gazetenin, derginizin, derneğinizin de bu olay karşısında bizim kararımızı paylaşacağınızı, bizi destekleyeceğinizi umarız.

Saygılarımızla,

SEÇİLMİŞ HİKÂYELER – DOST HİKÂYELERİ

VE YAYINLARI SAHİBİ

Salim Şengil

SHD. damgasını taşıyan zarflarla bu mektup yurdun dört bucağına dağılmış gazete, dergi ve derneklere gidedursun; Ankara 19829 numaralı telefon fasılasız işlemeye durmuş; dergi tarafından bütün sanatçılara, sanatseverlere ve okuyuculara açık tutulan armağan soruşturmasına ilk karşılıklar gelmeye başlamıştı. Sait Faik'i her seven, armağanın verilişinden memnun olmayan her okuyucu bu soruşturmaya katılabilecek; ayrıca isterse bu konudaki düşüncelerini yazacaktı. SHD bu yazıları yayınlamayı üzerine alıyordu.

O gün akşamüzeri Bahçelievler otobüsüne geniş kenarlı şapkası gözlerini örten, vicdanı rahat bir adam bindi. Bu adam Salim Şengil'di. Sait Faik'e olan sevgisini ve saygısını halk ve okuyucu önünde gösterebildiği için rahattı. O Sait Faik ki ölmeden yirmi gün kadar önce eserlerini basma işini ona devretmek istediğini söylemiş, hatta birçok hususlarda onunla anlaşmıştı. Ölüm belki anlaşmayı bozmuştu. Ama dostluğu bozamazdı ki!

(Salim Şengil, "Sait Faik Armağanı'ndan Çekildik", SHD, Mart- Nisan 1957, C.13, S.62-63, s.8-14)

N. Attilâ İlhan, İş İştir

1.

Değerlendirme bir çabanın karşılığıdır. Hiç değilse öyle olması gerekir. Ben şunu değil de bunu beğeniyorsam, şunu değil de bunu seçiyorsam; beğendiğim ve seçtiğimin ötekilerine göre bir üstünlüğü, bilemedin bir farkı olmalıdır. Bu fark, bu üstünlük belirli ve bilinçli bir çabanın sonunda doğar; değerlendirmenin, başka bir deyişle armağanın asıl nedenini teşkil eder. Değerlendirme sorumlunu yüklemiş olanlar her şeyden önce çabaları arayıp bulmak, değerlendirmek zorundadırlar. Sözgelışı bir edebiyat armağanı jürisi bir eseri değerlendirirken onun kendi alanındaki öbür eserlere göre bir yenilik, bir başkalık, bir üstünlük; diyelim ki bir deyiş yeniliği, bileşim ustalığı getirmiş olmasına önem vermelidir. Kişisel sevgilerin ve çıkarların uzağında kalmak yeter mi? Estetik kaygılarla oy dağıtırken de bu çaba üstünlüğüne bir öncelik sırası tanımak uygun düşer.

Belirli bir amaç, belirli bir sanatçı adına kurulmuş armağanları dağıtacak olan kurulların sorumluluğu daha da büyük görünüyor; zira, değerlendirme işi artık yalnız jürinin beğenisine bağlı olmaktan çıkmakta; bir yandan da armağanın amacına ya da adına armağan kurulmuş sanatçının yöntemine yatkınlık derecesine göre önem kazandırmaktadır. Öyle ya, polis romanları için kurulmuş bir armağanı başarılı bir aşk romanına vermek yakışık alır mı? Gerçekçi bir yazar adına konmuş armağanı biçimci bir yazara bağışlamak uygun düşer mi? Elbette armağan yaşlandıkça o yazar gibi yazmak da eskiyecek, gözden düşecektir; o yazar gibi yazmak bir “yenilik” bir “çaba” bir “bileşim” sayılmayacak; tabii armağana da layık görülmeyecektir. Yalnız bir nokta var. Jüri iş buraya varırsa yazarın kendi çağında tuttuğu yere yakın bir yeri bugün tutabilen; onun kendi çağında yaptığı hamleleri o yönde daha daha ileri götüren bir kalemi seçerse görevini yerine getirmiş olur. Daha mı açalım? Pekala! Bir Tevfik Fikret Armağanı verecek olan jüri bugün elbet Fikret gibi yazan bir şaire vermez armağanını; veremez, gülünç olur, haksızlık etmiş olur. Oysa armağan bugünkü sanat akımları içinde

Fikret'inkine yakın düşen, onunki gibi toplumcu olan bir şaire verilirse hak yerini bulur. Bunun tersine armağan "ikinci yeni" bir imzaya giderse hem hak duygusundan hem mantığın ana çizgisinden uzaklara düşülmüş demektir.

2.

Bizde armağanlar kurulurken buna benzer şeyler düşünöldü mü bilmem; yalnız bir ara mantar gibi bitiveren armağanların git git ya kaldırılması ya da önemini yitirmesi öteki işlerimiz gibi; bu işi de temelsiz, köksüz, tepesi üstü ele aldığımızın örneği diye gösterilebilir. Geriye kalan bir iki armağanın dağıtılışı da hepimizi ümitsizliğe düşürecek kadar geliş güzel olmuyor mu? Elimizin altında Sait Faik Armağanı gibi yakın bir de misal var. Herkesin bildiği gibi bu armağanın jürisi üç yıldır Sait'in ruhunu yerinden uğratan kararlar vermekte, hatırasını ve parasını harcamaktadır. Duygularımızın tutsağı, öfkelerimizin kulu olmayalım; uslu uslu, efendi efendi düşünelim, düşünmeye çalışalım; niye kurulmuştur bu armağan, hangi eserleri değerlendirmelidir kendi kendimize bir soralım.

Sait Faik adına konmuş bir armağan zaman içinde devam edip giden Sait Faik demektir. Bu bakımdan armağan jürisi seçimini yaparken onun kişiliğini, sanat düşüncesini, estetik tutumunu ve nihayet sanat alanındaki yerini göz önünde tutacaktı. Bu gibi armağanların el ilkel şartı, bu... Sait'in parasını kendi keyfimizce çarçur edemeyiz. Onun adına veriliyor bu para. Elbette, "o olsaydı acaba kime verirdi?" diye düşünölecek de; elbette, "değişen şartlar içinde onun hamleler zincirine aynı yönde halkalar ekleyenler kimlerdir" diye düşünölecek de verilecek. Hepimizin vicdanı var, iz'anı var, mantığı var; hepimiz görüyoruz. Hele yakınlığı olanlar büsbütün biliyor: S. Kudret mi onun tutumundadır, Haldun Taner mi onun estetik planda tuttuğu yere yakındır, yoksa Tahsin Yücel mi? Nihayet hikâyeciliği henüz bir kapris olmaktan öteye gidemeyen şair Cumalı mı? Diyorum ya: kızmayalım, sinirlenmeyelim; ortada herkesin sevdiği aziz bir dostun hatırası vardır; bu hatırayı temiz tutmak bize düşer, insan insan düşünelim; şu üç yılda bunca hikâyeye kitabı çıktı, yeni yeni bunca kalem hikâyeye pazarına girdi; bunların

arasından en yenilerini, ona en yatkın olanlarını arayıp onları değerlendirmek mi Sait'i sevindirdi yoksa sağlığında kendisinin hikâyeci bile saymadığı eşe dosta armağan dağıtıldığını görmek mi? Ben bunu bilirim, bunu söylerim; bu armağan üç yıldır Sait Faik'in "yönü ve yöntemi" ile ilgisi olmayan kimselere verilmiştir; oysa basit bir mantık bu çeşit armağanlarda yön ve yöntem yakınlığı mutlaka arar, aramalıdır. Aksi halde, armağanın amacı kalmaz, bahşiş olur, sadaka olur; özsevgisi olan hiçbir sanatçı da bahşişe, sadakaya "tenezzül" etmez.

Hayır, kızmayalım; sakın sakın düşünelim: diyelim ki jürinin dalgınlığına gelmiştir yahut da bu üç yılda Sait'in yönüne yatan hiçbir yeni ve orijinal hikâyeci belirmemiştir; onlar da tutmuş armağanı kimseye vermeyip koruyacak yerde yılın en değerli gördükleri eserlerine vermişlerdir. Ben şahsen bunun böyle olduğuna ne kadar inanmak istiyorum bilseniz. Fakat yine de bir açık kalmıyor mu? Yine de topal değil mi bu mantık? Geçen yılları bırakın bu yıl armağana sokulanelardan Orhan Kemal veya Nezihe Meriç'in devamlı ve yıllanmış hikâyeciliği Necati Cumalı'nın sevimli fakat yetersiz ve çabasız hikâyeciliğinden hiç olmazsa iki parmak daha önde gelmez mi? Kaldı ki öbür hikâyeciler de hiç geri kalmıyorlar. Onlar da tertemiz; Sait'in pekala beğeneceği, anlayacağı ve seveceği şeyler yazmıştır. Bütün bunlar dururken armağanı başka ve eğri bir yöne çevirmek niye? Sonra jüri haydi birinci yıl dalgındı; ikinci yıl gerekli eseri bulamadı, üçüncü yıl da mı bulamadı? İsbetsizlikte bu kadar ısrar kendi hesabınıza sizin sağduyunuzu incitmiyor mu? Kızmıyorsanız bile kendinizi saf yerine konmuş hissetmiyor musunuz?

3.

Çünkü dili biraz uzunca olan biri çıkıp size diyebilir ki niye böyle iğneyle kuyu kazıyorsun: niye anlamazlıktan geliyorsun; o jüri işi senin istediğin, Sait'in de isteyeceği gibi, ciddi ve bütün tutmuyor ki: Türk edebiyatını, Türk sanatını çepçevre eline alıp tarafsızca elemiyor ki! Şu dört talihli ada bak: Sabahattin Kudret, Haldun Taner, Tahsin Yücel, Necati Cumalı sen bu dört ada "mutad alarak" hangi dergilerde rastlarsın? Bir de

jüriyi teşkil eden isimleri gözden geçir aynı soruyu bir de onlar için sor? Cevap aynı olacaktır? Onlar bir sanat armağanı dağıtmıyorlar; bir dost mirası paylaşıyorlar: herkes kuyruğa girmiş sırasını bekliyor; bu yıl benim, gelecek yıl senin! Türk hikâyeciliği onların çevresinden ibaret... Dışarıda kim var, ne yazıyor? Filanın yazdığı Sait'in eline daha mı yatkın: filancanın ki daha esaslı mı bir terkip kimin umurunda? Bir değerler düzeni kurmuşlar, durmaksızın onu kollamaya, desteklemeye, korumaya çalışıyorlar. Sanatın gayesi sanattır diyorlar; sanatı bu işlere alet ediyorlar; armağanları kullanıyorlar; ölüleri kan ter içinde çalıştırıyorlar; bütün problem düzenin korunmasında. Sen de kalkmış Sait'in esprisi, tutumu diye tutturmuşsun!

Böyle midir dersiniz? Ben inanmak istemem. Yoksa ömrümüzü verdiğimiz bu çile, bu sanat; pek ıstırap verici bir alev gömlek olmaz mı? Yediğimiz bu ekmek pek acı olmaz mı? Ne var ki son birkaç yıl boyunca sürüp giden kalem takışmaları hatta karalamalar insanı düşündürüyor. Kimilerinin, kendi tuttuklarından başka herhangi bir sanat tutumunun varlığına bile dayanamadıklarını görmedik mi? Kimileri beğenileri kendi beğenilerine uymayan yazarları topyekûn harcamaya kalkmadılar mı? İş gizli politikacılığa bulaştıranları bile görülmedi mi? Olur mu? Olur! Bakarsınız sizin sanat tutumunuz birilerinininkine uymuyor diye eseriniz yılın en başarılı eseri de olsa Sait Faik yönünde de olsa, armağandan yoksun kalır. Bakarsınız bir ötekisinin ki sadece aynı çalgının önünde oynuyor diye değerlendirilir, altı çizilir. Ama günahmış, yazıkmiş, ayıpmış! Kime ne? İş, iştir.

(Attilâ İlhan, "İş İştir", SHD, Mart- Nisan 1957, C.13, S.62-63, s.13-17)

O. Halis Acarı, Tekne Vezninde Biçe

Hüseyin Cöntürk çok okuyan ve çalışan bir yazar olsa gerek. Aşağı yukarı her hafta bir inceleme ya da eleştirme yayınlanıyor. Çeşitli sanat ve edebiyat sorunlarını ele alan, çözmeye çabalayan birçok yazılarını okuduk. Yazılarından anladığımıza göre H. Cöntürk, bilimsel eleştiri yolunda yürümeye çalışmaktadır. Çoğu kere yanlış sonuçlara varan izlenimci bir eleştiricilik yerine, bilime dayanan bir eleştiriciliği benimsediği için Cöntürk'ü övmek doğru olur.

Elbette Cöntürk'ün bilimsel eleştiri yolunda başarı gösterip göstermediği sorulabilir. Savunduğu görüşlerin doğruluğu ya da yanlışlığı tartışılabilir. Nitekim birçok noktalarda kendisiyle aynı düşüncede değiliz.

Cöntürk'ün eleştirilerinin değerlendirilmesi ayrı bir konudur. Biz burada sadece onun dil anlayışı ile eleştirilerinde kullandığı Türkçe'nin özellikleri üzerinde duracağız.

Çeşitli yazılarından da anlaşıldığına göre Cöntürk, Türkçe'nin yabancı sözlerden temizlenmesini, bütün düşünceleri belirtecek bir açıklık ve güce kavuşmasını istiyor. Bu isteğini gerçekleştirmek için birtakım terim ve deyimlere Türkçe karşılıklar bulmaya uğraşiyor. Gelgelelim bu uğraşma, sağlam temel ve verilere dayanmadığı için yanlış sonuçlar doğuruyor.

Bu sonuçları gözden geçirelim.

I-KELİME ÜRETME

Bilindiği gibi yeni kelimeler üretmenin belli yolları vardır. Bunların başında dilin yapısını, kurallarını ve geleneğini bilmek gelir. Sonra, kelime üretiminde kullanılan ekleri iyice bellemek gerekir. Bu iki ana ilkeyi göz önünde tutmadan yapılacak işler bizi yanıltabilir.

Nitekim bu ilkelere uymayan Cöntürk de çoğu kere yanılıyor. Ürettiği kelimeler Türkçe'nin yapı ve kurallarına aykırı düşüyor. Anlaşılan, Cöntürk ya Türkçe'yi iyi bilmiyor ya da bu konuda pek az kitap okuyor. Eğer biraz dilbilgisi öğrenseydi, böyle yanlışlar yapmazdı. Çünkü kelime üretme ek ve yolları ortaokul ders kitaplarında bile gösterilmiştir. Bu ek ve yollar belirli ve sınırlıdır. Kimsenin bunları çiğnemeye, bozmaya yetkisi yoktur. Hepimiz dilimizi bilmek ve onun kurallarına saygı göstermek zorundayız.

İşte Cöntürk'ün ürettiği kelimelerden birkaçı:

İçne (Muhteva): İçne deyimi “iç” kelimesine “-ne” ekinin takılmasıyla yapılmış. Türkçe'den isimden isim yapma ekleri arasında “-ne” diye bir ek yoktur. Cöntürk “-ne” ekini kendisi uydurmuş. Bunu anlamak için hiç değilse şu kaynaklara bakmak yeter:

1. M. Ali Ağakay – Kelime yapma yolları, İstanbul, 1943
2. A. Cevat Emre – Türkçe'de kelime teşkili, Ankara, 1933
3. A. Galip Pekel – Kelime üretme yolları, İstanbul, 1943
4. Besim Atalay – Ekler ve kökler.

Ayrıca içne deyince biz, muhteva terimini değil, içine kelimesinin kısaltılmış bir şeklini anlıyoruz. İçne ile içine sözleri birbirine karışıyor.

“İçne” yerine “içlem” denseydi daha doğru olurdu, sanıyoruz.

Biçne (şekil, forme): Biçne deyimi biçmek fiilini köküne “-ne” eki takılarak yapılmış bir isim. Gelgelelim, Türkçe'de fiilden isim yapma ekleri arasında böyle bir eke rastlamıyoruz. “İçne” gibi “biçne” de Türkçe'nin kuralları dışında uydurulmuş yanlış bir kelimedir.

Öte yandan, tam karşılarnasalar bile, edebiyatımızda muhteva karşılığı öz ve forme karşılığı biçim kelimeleri kullanılmaktadır. Alıştığımız ve anladığımız bu terimleri atıp da yanlış ve anlaşılmaz sözler uydurmak, dilin bir anlaşma aracı olduğunu unutmak demektir.

Kurartı (idea, fikir)= Kurartı terimi kurarmak fiilinden “-tı” eki ile yapılmış bir isim. Türkçe’de “-tı” ekiyle yapılmış birçok isimler var: Sarartı, sarsıntı, karartı, belirti, özentı, esinti gibi... Fakat kurarmak diye bir fiil yok. Cöntürk kimsenin anlamını bilmediğı bir fiil uyduruyor ve ondan “-tı” ekiyle bir isim yapıyor! Doğrusu, bu kadarına da şaşmamak elden gelmiyor!

Eğer idea sözüne ille bir karşılık bulmak gerekiyorsa, “kurgu, düşünö, fikir” kelimelerinden birini seçebiliriz.

II- YERSİZ UYDURMALAR

Cöntürk bir nesneyi, olayı, kavramı belirtmek için Türkçe’de var olan kelimeleri yeter bulmuyor. Aynı anlama gelen yeni yeni kelimeler uyduruyor. Bu uydurmalar dili kelimece kabartmaktan ve bulandırmaktan başka bir şeye yaramıyor.

Söz gelişi yaşama, yaşayış sözleri varken yaşam; biçim varken biçne; kullanma, kullanış, kullanım varken kulani; düşünö varken kurartı; yapı varken kurgu; sayılan, saygı gören varken saygın; sayılmak, saygı görmek varken saygın tutulmak; amaç edinmek, amacını gütmek varken amaçlamak, amaç tutmak; önemlilik varken önemsellik gibi uydurma kelimeler hangi gereğı karşılıyor, hangi boşluğu dolduruyor?

Üstelik Cöntürk, bu sözlerin ne anlama geldiğini de açıklamıyor. Ataç da yeni kelimeler uydururdu, ama hiç olmazsa yanlarına eski karşılıklarını yazardı. Böylece o kelimenin anlamını kolayca anlardık, bellerdik. Oysaki Cöntürk, yaşam, deyimleme, saygın, amaçlamak, kulani gibi sözleri ne anlamda kullandığını belirtmiyor.

III- TÜRKÇENİN ARINMASI

Cöntürk, Türkçe'nin yabancı sözlerden temizlenmesini, dilimizde karşılığı bulunanların atılmasını istiyor. Ne yazık ki bu istek havada kalıyor, gerçekleşmiyor. Çünkü Cöntürk ülküsüne bağlı kalmıyor, kalemini gelişi güzel, sorumluluk duymadan işletiyor. Yazılarını Farsça, Arapça hatta İngilizce ve Fransızca kelimelerle dolduruyor.

Aynı yazıda hatta aynı cümlede yeni bir öz Türkçe kelimenin yanında aynı anlamda eski bir Osmanlıca kelimeyi görmek işten bile değil! Bakıyorsunuz, yepyeni bir terim aynı anlama gelen köhne bir deyimle kol kola girmiş! Katıksız Türkçe bir sözü birkaç satır arayla aynı anlamda kullanılan ya Farsça ya da Arapça bir kalem kovalıyor. İş bu kadarla kalsa, neyse... Osmanlıcalar yetmiyormuş gibi bunlara bir de İngilizce, Fransızca sözler ekleniyor. Böylece yazılar tatsız tutsuz bir dil çorbasına dönüyor. Yiye bilersen ye, sindire bilirsın sindir!

İşin acıklı yanı, bu yabancı kelimelerin hepsinin de Türkçe karşılıklarının var oluşudur.

Burada Ziya Gökalp'ın o ünlü *Dil* manzumesini anmadan geçemeyeceğiz:

*“Açık sözle kalmalı
Fikre ışık salmalı;
Müteradif sözlerden
Türkçesini almalı:
Yeni sözler gerekse
Bundan da uy herkese,
Halkın söz yaratmada
Yollarını benimse.”*

Bu doğrular hiçe sayılırsa Ziya Paşa'nın belirttiği acı sonuçtan kurtulamayız:

*“Çıktıkça lisan tabiatından
Elbette düşer fesaatından”*

Cöntürk'ün yazılarında geçen yabancı sözlerin durumu şöyle belirtilebilir:

a. Yeni ve Eski Kelimeler Bir Arada:

Cöntürk'ün aynı yazıda eski ve yeni kelimeleri beraber kullanıldığını söylemiştik. İşte örnekleri (örnekler yazarın *Pazar Postası* dergisinde çıkan yazılarından alınmıştır):

Anlam, tasartı, kulani, nesne, beğeni, kuşak, soyut, koşut... - Seviye, suretiyle, esasında, faaliyet, ait, ihtimal (**Kelimededen Biçneye, 9. 6. 957**) Yankı, öznellik, eleştirel, yapıt, somut... - Mertebe, tabiatı, icabı, sebep, tercih (**Onun Ardından, 2. 6. 957**) Sorun, öğreti, eğilim, yaşantı, yaşam, sakınca, kurgu, kapsamak... - Haysiyet, malik, takip, tatbikat, misal, kastetmek (**Yapıt, 19. 5. 957**) Öge, ilke, tanıtlamak, izlenim, saygın... - Nazarî, teşkil etmek, vesile, macera, iddia (**Eleştirmenin Bağımsızlığı, 12. 5. 957**) Sal, uyumlu, araç, egemen... – Takdirde, sayesinde, ihtiyaç, miktar, şart (**Egemenlik Kimse, 14. 4. 957**) Amaçlamak, izlenim, somut, yansıtmak, devrim... - Malum, malzeme, icap, terkip etmek, cihaz (**Yeni Şiir ve Müzik, 31. 3. 957**) Belirgin, nitelik, işlem, tutum, indirgemek, gereksinme, ası, ilinti, yasa, düşünö... - İntibak, fayda, muhayyile, aksettiren, imkân, saf, sahip, şekil, esas (**Bir Teknede Yoğurmak 30. 6. 957**) İçne, olgu, biçne, etki, sanı, çevresel, yaratı, bilinçsel, anlamsal, kişisel... - İbarete, riyaziye, tespit, vasıta, tesir; hal, tertiplemek, unsur, fark, misal (**Dilde İçne, 16. 6. 957**)

b. Aynı Yazıda Aynı Anlama Gelen Türkçe ve Osmanlıca Kelimeler

Cöntürk aynı yazıda yan yana ve arka arkaya aynı anlamı veren kelimeleri kullanmaktan çekinmiyor. Örneğin:

Ası – fayda, gereksinme – ihtiyaç, biçim – şekil, aktöre – ahlâk, örnek – misal (**Bir Teknede Yoğurmak, 30. 6. 957**) Etki – tesir, amaç – maksat, araç – vasıta, yaşayış – hayat (**Kelimededen Biçneye, 9. 6. 957**) Öge – Unsur (**Eleştirmenin Bağımsızlığı, 12. 5. 957**)

c. Çeşitli yazılarda aynı anlamda kullanılan Türkçe ve Osmanlıca Kelimeler

Cöntürk çeşitli yazılarında bir kelimenin hem Türkçesini hem de Arapça ve Farsçasını kullanıyor. Örneğin:

Osmanlıcalar:

Mesele, faaliyet, şekil, hayat (**Kelimededen Biçneye**), sebep, mertebe (**Onun Ardından**), misal, kastetmek (**Yapıt**), teşkil (**Eleştirmenin Bağımsızlığı**), icap, şart, malum, terkip etmek (**Yeni Şiir ve Müzik**), ihtiyaç, fayda, ahlâk, aksettirmek (**Bir Teknede Yoğurmak**), tesir, vasıta, fark, maksat (**Dilde İçne**)

Türkçeler:

Sorun (**Yapıt**), işlem, yaşam, biçim, gereksinme, ası, aktöre (**Bir Teknede Yoğurmak**), yaşayış, etken, koşut (**Kelimededen Biçneye**), öge, örnek (**Eleştirmenin Bağımsızlığı**), amaç, yansıtmak, araç (**Yeni Şiir ve Müzik**), etki, ayrıntı (**Dilde İçne**), durum (**Onun Ardından**)

d. Batı Dillerinden Alınan Kelimeler

Cöntürk yalnız Arapça ve Farsça kelimeleri kullanmakla kalmıyor, İngilizce ve Fransızca sözleri de kolaylıkla yazılarına koyuyor, Türkçe karşılıkları olan bu kelimelerden birkaçını yazalım:

İdea, ideal, kompleks, formative, faktör, primitive, concret, artistik, deformasyon, organize etmek, kompoze etmek...

IV- İNANMAKLA YAPMAK

Bir aydının doğru bir görüşe bağlanması yetmez. Bu görüşün gereklerine uymak ve gerçekleşmesi için çalışmak da gerekir. Bundan ötürü, Cöntürk'ten de Türkçe'nin arınmasını dilemekle yetinmemesini, bu yolda yürümesini beklerdik. Düşündükleriyle yaptıklarını birleştirmesini umardık.

Umudumuzun boşa çıkmaması kendisinin de yararına olurdu. Çünkü o zaman yazıları daha güçlü, daha açık ve seçik olma özelliğini taşıyacaktı. Cöntürk de bilir ki değerli bir öz ancak ona uyan, onu en iyi belirten güzel ve olgun bir biçim içinde güç ve anlam kazanır, belirli ve inandırıcı olur. Buffon'un da dediği gibi: "İyi yazmak demek, aynı zamanda iyi düşünmek, iyi duymak ve iyi ifade etmek yani hem kafa hem ruh hem de zevk sahibi olmak demektir."

Bu gerçeği göz önünde tutmamak, konunun iyice anlaşılmasını ve savunulan düşüncelerin benimsenmesini köstekler.

Cöntürk'ün böyle kötü bir duruma düşmek istemeyeceğine inanıyoruz. Bundan böyle güzelim Türkçe'nin kurallarını öğrenip uygulayacağını, diline çekidüzen vereceğini umuyoruz.

Şimdilik bu kadar... Söylemesi bizden, yapması ondan!

(Halis Acarı, "Tekne Vezninde Biçne", SHD, Temmuz 1957, C. 13, S.66, s.43-47)

VI. DENEME TÜRÜNDEKİ YAZILAR

A. Ataç, Yalnızlık

Erken uyandım, karanlık dışarı, daha bir, bir buçuk saat var ortalığın ışmasına. Işığı yaktım, ancak odamı, bu daracık odamı aydınlatıyor. Yalnızım. Allı'yı çağırırsam gelir. Onunla konuşabilirim. Onunla konuşmak, kendi kendimle konuşmak demektir, benden başka bir kimse değildir ki Allı. Benim yalnızlığımdır o, yalnızlığımın ta kendisi. İstemiyorum şimdi onu çağırmayı, kendi kendimle, yalnızlığımla baş başa kalmak istemiyorum. Ozan "Eylese Nefî nola gönlüyle daim bezmi hâs? – Hem kadeh, hem bâde, hem bir şûh sakidir gönül" demiş. Benim gönlüm öyle değil bugün, bana sücüler (şaraplar) sunamayacak, avutamayacak beni... Bakın, kendimi kendime bıraktım mı, eski yırlar uyanıyor içimde, artık unutmak istediğim yanım uyanıyor. Bir türlü kaçamayacak mıyım eski ozanlardan? Kendimi yalnız yeniye, yalnız batı ekinine veremeyecek miyim? Divan ozanlarını, bizim bütün eski ozanlarımızı kapatmalarını öğütlüyorum başkalarına, kendim neden uyamıyorum o öğüde? Fuzuli'den, Bakî'den, Nefî'den niçin kaçamıyorum? Hep böyle eskinin, çocukluk, gençlik yıllarında aldığım eğitimin tutsağı mı kalacağım? Oysaki, bilirim, kişinin önce kendisinden kurtulması gerektir.

Kitaplarım var odamda, çoğu okumadığım kitaplar. Kitap yalnız okumak için mi alınır? El altında bulunsun, Paul Valery "Kişi bilisizliğini öyle çabucak gidermemeli, öğrenilecek bilgiler, konular saklamalı yaşlılık yıllarına" diye yorumlayabileceğimiz bir söz söylemiş. Biz de alalım kitapları, yığalım çevremize, bir gün gelir, açar okur da bilisizliğimizin ufacık bir yanını daha giderdiğimiz için göneniriz. Yaşlılık yıllarımızda okuyacağımız kitaplar bulunduralım. Elimizi değdirmeden göçer gidermişiz... Ne çıkar öyle olursa? Bir kitabı okumakla alacağımız tadı düşünmek yetmez mi bize? Gerçek, çoğu, kırmıştır bizi, umduğumuz güzelliği bulamamışızdır onda. Bir düş sizi

hiç kırdı mı? Bırakın kendinizi düşlere, okunmak bekleyen bir kitabın yanında verin kendinizi düşlerinize...

Okuduklarımdan birini alsam da olur. Bir kitabı ikinci, üçüncü okuyuş birinci okuyuştan daha tatlı, daha doyurucu değil midir? Bir gönüldeşiniz var, biliyor musunuz onun bütün duygularını, düşüncelerini? Sizden gizli kalmış, sezmiş olsanız da sezdiğiniz bilmediğiniz nice yanları vardır. Onunla konuştukça o yanları birer birer, yavaş yavaş görür, kendiniz için ışığa çıkarırsınız. “Ben bunun için seviyormuşum onu!” dediğiniz de olur. Bir buluşun, birdenbire bir aydınlığa çıkmanın tadını, o göz kamaştırıcı tadı tadarsınız. Kitaplar için de öyledir. Kimi kitap da dayanamaz yeniden okunmaya, ilk okunuşunda nesi var nesi yoksa belirtivermiştir de onun için. Bir gizleri (sırları), öyle kolayca kavranamayacak bir iç varlıkları olmayan kişiler gibi. Sevmem öylelerini, kitapları da, kişileri de.

Var kitaplarım, dolu. Okumadıklarım da var, okuduklarım da. Birini açmak istemiyorum. Stephane Mallarme’nin söylediği üzünc var bugün içimde: “La chair est triste, hélas! Et j’ai lu tous les livres...” Bütün kitapları okumuş, onlarda yalnızlığımı unutturacak, gönlümü avutacak bir nen (şey) bulamayacağımı anlamış gibiyim.

Bırakıyorum kendimi yalnızlığıma. Allı’yı çağırıp konuşmayacağım, okuduğum kitapları da, okumadıklarımı da açmayacağım. Öyle bekleyeceğim güneşin doğmasını... Benim içimde de güneş doğacak mı?

Umutlar, ısıtıcı umutlar uyanıyor içimde. Bir sevinç, sevgiyi andıran bir sevinç beliriyor gönlümde. Geçmiş günlerimi, gençlik yıllarımı anıyorum, onlar gene dönecekmiş gibi, dönebilirlermiş gibi gözlerim parlıyor. Umutlar yaratıyorum, düşler kuruyorum. Kış başlangıcının bu karanlık sabahında bir yaz günü yaşıyorum sanki. Yüreğim daha hızlı vuruyor mu? Yaz günlerinin verdiği o canım yorgunluk kavırıyor mu beni? Nerde?

Birdenbire yaşıllığın acısını duyuyorum yinimde (vücudumda). Bu yorgunluk yaz günlerinin verdiği yorgunluğa benzemiyor, diriltmiyor kişiyi, çökertiyor. Geçesi yok bunun. Yini bir yol sardı mı, gönüle de uzanıyor, onu da kaplıyor, baştan ayağa kavıyor benliğimizi. Yinimde o yorgunluk, gönlümde, düşüncelerimde o. Ölüm gözüküyor. Bir de kendi kendime düşler kuruyor, umutlar yaratıyordum! Ahmet Haşim'in yırını okuyorum içimden! "Bir gamlı hazanın seherinde – Israra ne hacet yine, Bülbül? – Bil, kalbimizin bahçelerinde, - Can verdi senin söylediğin gül. – savrulmada gül şimdi havada, - Gün doğmada bir başka ziyada..."

Baktım, ışımış ortalık. Artık benim için olmayan bir ışık, benim içimdeki gül savrulmuş, kendine çekemez artık ışığı, o gülün savrulmasıyla başlayan karanlığın sonu yoktur. Silkinmeli artık umutlardan, bırakmamalıyım kendimi düşlere.

Ne iyi etmişim de kitaplarla doldurmuşum odamı! Onları okuyup kendimi, yalnızlığımı, yaşın büsbütün artırdığı yalnızlığı atmaya çalışmaktan başka ne kaldı bana? Gün doğuyor ya, benim içime işlemeyecek bir ışıkla doğuyor.

(Nurullah Ataç, "Yalnızlık", SHD, Ağustos-Eylül 1955, C.11, S.43-44, s.8-9)

B. Çetin Altan, Kelime Doğmatizmi Üzerinde Küçük Bir Deneme

Kelimeler... Önemlidir kelime, önemli. Genç bir çifti koruda dudak dudağa yakalayan jandarma, biraz da kendi namusu zedelenmiş gibi bir telaş ve kızgınlıkla kaşlarını çatıp palaskasını düzelterek suçluları karakolaya götürmeye hazırlanırken, âşıklar bir kelime fırlatsınlar:

-Evliyiz.

Yüz değişecek, kaşlar düzelecek, kol yana düşecektir. Ne olmuştur? Hiç. Öpüş o öpüştür, kız o kızdır, erkek o erkek. Sadece üç heceli bir kelime söylenmiştir.

Beylik klişelerin cenderesi içinde yetişmiş kafalar; böyle basit sübaplarla rahatlayıverirler.

Bu yüzden kitleleri idare etmek hırsının sarasına tutulanlar; her şeyden önce kelimelerin tılsımını öğrenirler. Kutsal, dokunulmaz, tabulaşmış sözler bulurlar. Bu sözlerle karşı çıkmayı, bu sözlerden kuşkulanmayı bir cins ihanet, bir cins suç olarak gösterir ve kabilse bunları kanunlara intikal ettirirler.

Yedi yaşında mektebe girdiği andan itibaren beyni; bu içi kof kelimelerin örsünde dövülen kişi, ergin çağa geldiği zaman da onun etkisinden kolay kolay kurtulamaz. Bu kelimeler uğruna dövüş eder, ölür; yahut çalışır, yaşar.

Bu şekilde ki sözlerden kurulmuş bir sistemin en korktuğu şey şüphecilik, septisizmdir.

Size bir adamı kahraman diye tanıtıyorlar. Dişleriyle kırk kişinin boğazını kopararak öldürmüş. O kahramandır. Bundan şüphe etmeye artık sizin hakkınız yoktur. Onun kahramanlığını kabul etmemek ihanettir. En

küçük bir paradoks, en cılız bir nükte çevrenizdekilerin kızgınlığını toplayıverir üzerinize. Ve size sorarlar:

-Sen Türk müsün?

Böyledir bu. İktisaden kalkınamamış memleketler sanata, materyale, endüstriye ve ilme gidemeyince; birtakım öğücü kelimelere giderler, kahramanlığa giderler, cesarete giderler, kuvvete giderler.

Ancak ne kadar sürer bu? Sadece bir müddet... Belirli bir müddetin sonunda kelimeler tılsımlarını kaybetmeye başlarlar. Sonra da moda bir tabirle vatan yüzünde, aydınlardan başlayıp halka geçen bir nihilizm başlar. Yıllarca boş kelimelerle avutulmuş olan insanlar, bunları topyekûn inkâra kalkar ve hepsini alay konusu yapmaya girişirler. Şakşaklı nutuklar, iri laflar, şanlı teşbihler dinlenmez olur. Felaket buradadır. Kelimelerden başka dayanağı olmayan bir toplumda, kelimeler de kıymetten düştü mü, kişiler manevî bir öksüzlüğün acısını duyar, başka iklimleri özlerler.

Türkiye’de henüz klişeler para ediyor. Bir polis elbisesine şerefli diye bir sıfat takıyorsunuz. O elbisenin içine kim girerse girsın şerefli oluyor. Oysa aslında o elbise üç metrelik bir kumaş, belki içindeki de kötü ruhlu bir rüşvetçidir. Bu klişeler henüz para ediyor; ediyor ama önemli bir çoğunluk da bunları hafife almaya, şaka hatta alay konusu yapmaya başladı.

Kanaatimizce bir an önce kelimelerden ibaret bir dogmatizmden sıyrılmak ve geniş bir fikir hürriyeti içinde tez, antitez, sentez yapmak yollarını gençlere açmak gerekmektedir.

Şüpheleri kanun maddeleri ile susturmaktansa, bu şüpheleri derinliğine etüt etmekte ve fikir hareketlerine hız vermekte daha çok fayda vardır.

Bu yol, çeşitli anlayıştaki sanat ve fikir adamlarının çıkmasına meydan verecek, kelimelerin duvarları içine hapsedilmeye çalışan kafalar, gün ışığına kavuşacaklardır.

Platon'dan beri hiç kimse insan ötesi kesin “absolu” gerçeğe varamamışken, yirminci yüzyılın ortasında birtakım politik sözleri “en büyük gerçek” diye insanların önüne atmaya ve onlardan bu sözlere selam durmalarını istemeye ne hakkımız vardır?

Altmış yetmiş yıllık ömür içinde her fani, lâyemut gerçeğe varmak için istediği yolda yürümekte serbest bırakılmalıdır. Hangi yoldan yürünürse yürünsün nasıl olsa o gerçek hep aynı uzaklıkta kalacaktır.

Ancak medenî milletler bu fikir yollarının serbest seçilmesine bizde pek sık kullanılan bir kelimeyi veriyorlar: Hürriyet, diyorlar.

(Çetin Altan, “Kelime Doğmatizmi Üzerinde Küçük Bir Deneme”, SHD, Aralık 1955, C.12, S. 47, s.45-46)

C. Ataç, Sözler

-Ozan yazar, dörütmen yaratmaz, çevresinden, toplumundan alır ne verecekse. “Yeni duygular, yeni düşünceler getirdi, yeni bir ürperme getirdi” diyorsunuz. Değil, o değildir onları getiren, hepsi vardır onların toplumunda. Gizli olarak vardır, söylenmemiş. Toplum da bilmez kendisinde onların bulunduğunu. Ozan, dörütmen sezer onları, bütün toplumdaşlardan önce sezer, ortaya çıkarır, aydınlatır, söyler. Kamu ilkin anlamaz, yadırgar, o yeniliğin kendisinden doğduğunu, onun doğmasını kendinin de dilediğini birden kavrayamaz da onun için. Yavaş yavaş uyanır, tanır kendini o gözgüde. Sizin yaratıcı ozan, yaratıcı dörütmen dediğiniz, topluma bilemediği duygularını, düşüncelerini gösteren, toplumu kendi kendine uyandıran kişidir. Böyle olmasaydı, bugün yenilik diye karşıladığınız nen, bundan önceki yüzyıllarda da belirebilirdi. Bugün başka bir öz, başka bir biçim yarattığını söylediğiniz ozan niçin 17. yüzyılda, 18. yüzyılda yetişmemiş de şimdi çıkıyor ortaya? O geçmiş yüzyıllarda onu besleyecek güç yokmuş da onun için. Onun söylediği duygular, düşünceler daha yokmuş toplumda, toplum beklemiyormuş onun kurduğu biçimleri. Ozan, dörütmen bilincidir, buluncudur toplumun, onun dileklerini, kendisinin de bilmediği dileklerini sezer, çıkarır ortaya. Bu görüşe yanaşmıyorsunuz, ozanı, dörütmeni küçülttüğünü sanıyorsunuz da onun için. Oysa biz küçültmüyoruz onları, tersine, yükseltiyoruz. Bakın, bilincidir, buluncudur toplumun diyoruz, demek toplumun başında görüyoruz, en önemli ögesi sayıyoruz.

-Küçültüyorsunuz demedik ki! Ancak topluma böyle saplanmanıza şaşıyoruz. Siz bireylerden ayrı bir toplum varmış gibi düşünüyorsunuz, tanımlıyorsunuz toplumu. Tanrı yarattıklarından ayrı var olduğu gibi siz de bireylerden ayrı bir toplum olduğuna inanıyorsunuz. Bireyler olmasa da toplum olacak. Biz öyle düşünmüyoruz. Toplum da var, bireyler de var. Bireyler olduğu için toplum var. Siz, etkinin bir yanlı olduğunu sanıyorsunuz. Bizce öyle değil, iki yanlı etki. Toplum bireyi etkilemez demedik, ancak birey de toplumu etkiler. Ozan, dörütmen toplumun bilincidir, buluncudur

diyorsunuz, peki, işte o bilinç, o bulunç yaratır. Sonra da toplum benimser onun yarattıklarını, sindirir içine, öyle ki giderek onların kendinde bulunduğunu, kendi dileği olduğunu sanır. “Toplumda yoksa ozan, dörütmen nereden buldu?” Biz de size soralım:

“Birey getirmediyse, bireyler getirmediyse topluma nereden geldi? Bir türeme, bir birdenbire belirme olmuş, kim türemiş? Kim yaratmış? Ozan değilse, dörütmen değilse yaratıcı, neden toplumun başka bir bireyi yapmamış o işi? Bugünkü yenilik neden geçmiş yüzyıllarda olmamış?” diyorsunuz. Bilimde olduğu gibi dörütte de bir ilerleme vardır da onun için. Kişioğlunun usu ilerliyor. Biliyoruz, ilk çağ kişileri boyakları (renkleri) bizim gibi seçemezmiş. Daha azmış onların görebildiği, birbirinden ayırabildikleri boyaklar. Sesler arasındaki uyumu bizim gibi sezemezlermiş. Boyakları gibi sesleri de az onların. Bu ilerleme olduğu için bugünün kişisi dün olmayan duyguları duyuyor, yaratıyor, dün yapılamayan biçimleri kuruyor. Toplum değil, kişioğlunun günden güne gelişen, incelen usu yaratıyor. Biz de onu, kişioğlunun usunu tanrılaştırıyoruz, ona inanıyor, ona bağlanıyoruz.

Uzlaşamaz bu iki kişi. Uzlaşmamaları da daha iyidir. Uzlaşırlarsa, biri ötekini yenerse yeryüzünden bir görüş, bir düşünüyü kalkmış olur, en büyük yiti de odur kişioğlu için.

Kimi kendimi beğenerek, böbürlenerek, şöyle diyeceğim geliyor: “Bir dil verdim size, daha ne istersiniz? Size dilimizle, Türkçe ile neler yapılabileceğini gösterdim, daha neler de yapılabileceğini sezdirdim. Bugün birçoğunuz benim gibi yazmak istiyor. Beni yermeye, taşlamaya kalkanlar arasında bile benim deyişime özenenler var. Yalnız dilime değil, öz Türkçe tilcikler kullanmama değil, deyişime özeniyorlar. Öyleleri var ki içinizde, okumasını iyi bilmeyenler, tümceler altındaki düşüncüyü sezemeyenler, ben yazdım sanıyor onların yazdıklarını.”

“Gene de birinizi bile ben yetiştirdim saymıyorum. Anlamadınız ki beni! Tilciklerle oynuyorum sandınız, eski düşünöleri, eski kanıları bir de yeni tilciklerle söyleyip eğleniyorum sandınız. Oysa ben size bütün düşünölere ilgilenmeyi ööretmek istedim. Siz bağlanacak düşünöler, inançlar aradınız, kesin sözler beklediniz. Düşünmekten, kendi kendinize düşünmekten kaçtınız. İlgilenemediniz düşünmeye, ilgiye ilgilenemediniz. Atalarınız, dedeleriniz gibisiniz siz de; önünüze bir inanç getirilsin, ona bağlanasınız, körü körüne bağlanasınız istiyorsunuz. Benim dilimi, benim deyişimi bağnazlık (taassup) yolunda kullanmaya kalkıyorsunuz.”

Söylememeli bunu. Anlamazlar da bu sözlerin içinde yalnız kendimi beğenmemi görürler, bana öykünmek için ööünmeye yeltenirler.

Boyunca övünmüyorlar mı sanki? Doğrusu, bu kez de ben onlara öykünüp övünmeye kalktım.

Ekinin baş koşulu (şartı), ası kaygısından silkinmektir. Çokları var, bunun için ekinli kişi olamıyor, ekine eremiyor. Okuyucular boyuna okuyorlar, ancak bellemek için, doğruyu bulmak için, işlerinde bir yararlığı olsun diye, ötekine berikine, “çok okumuş bu!” dedirtmek için okuyorlar. Gerçek ekine götürmez kişiyi bunlar, yıkar gerçek ekini. Ekinli kişi, çıkarını düşünse bile, bilgi işlerinde çıkarını aramayan kişidir. Çevresindekileri yükseltmek için kendini bilgiye veren kişi de yararlı bir kişi, değerli bir bilgin olabilir, gerçek ekine özenmiş bir kişi değildir.

(Nurullah Ataş, “Sözler”, SHD, Ocak 1956, C.12, S.48, s.8-9)

Ç. Ataç, Sözler

Etki. –

Geçen gün şairlerimizden biriyle konuşuyordum. Benim beğendiğim şairlerden değil: ne öz bulurum sözlerinde, ne de biçim. Sanırsınız ki bin yıllık sözleri ezberlemiş, onları söyler durur. (Bin yıllık sözlerin de bir güzelliği, tazeliği olabilir, bir kişiliğin damgasını taşırlar da onun için. Bu şairinkiler öylesine eski değil. Havasız, bayağı...) Bir gazel beyti andı. Yanlış andı, vezin bozuktu. Düzeltmeye kalktım.

-Ben aruz bilmem, dedi.

Bilmediğine yerinmiyordu. Öyle gençlerimizin çoğu: bilmeyi değil, bilmemeyi bir erdem sayıyorlar, kaçıyorlar öğrenmekten, bilmemekle övünüyorlar. Ama bütün aruzu öğrenmemesi için sebep varmış; etkisine kapılmamak için öğrenmemiş aruzu. Etki altında kalmak ister mi hiç? Kişiliğini, o eşsiz kişiliğini savunacak! Hafız, Fuzulî, Bakî, Nefî daha birçok şairler, aruz öğrenmekle kişiliklerini, içlerindeki zenginliği yitirmemişler, belki artırmış, geliştirmişler. Aruz bilmenin de kötü bir etkisi mi olurmuş?

Durmadım bunun üzerinde, André Gide'in etkisi üzerine söylediklerini bilirim, onlar üzerinde de durmadım. Öyle sanıyorum, o şair de bilir Gide'in o yazısını, Bay Suut Kemal Yetkin'in çevirisinden okumuştur. Onları düşünmedim de şunu düşündüm: etkilenmek değme kişinin elinde midir? Etkilenebilmek için kişinin içinde bir özü, bir değeri olması gerektir. Her ağaca aşı vurursanız tutar mı? Korkmasın o şair, aruzu öğrensin, bugüne dek yazılanların hepsini okusun, birinin etkisi kalmaz, biri içine işlemez, gerçekten bir içi yok ki. Korkmasın, aşı tutmaz.

Nedim. –

Bilirim, güzel şiirleri vardır Nedim'in. Birkaç beytini çok severim. Büyük şairlerimizden sayarlar onu, buna da yok demem. Gene de bir bayağılık duyuyorum onda.

Koçup her şeb miyanın canına can katmada ağyar,
Behey zalim! Gel insaf et, bizim de canımız vardır.

Sinirlendiriyor, tiksindiriyor beni bu beyit, Nedim'de de çoktur böyle aşağı çapkın sözler: Hele:

Serd oldu hava, çıkma koyundan kuzucağım!

Sözüne ne demeli? Göz kırpmayı da görüyorsunuz bunda: "koyun" tilciği üzerinde oynamış, bunu bir iş sanarak göneniyor, kıvranıyor. Öyle sanıyorum ki bunu beğenebilenler, bunda bir tad bulabilenlerle anlaşılamam.

Bizim çocukluğumuzda Kadıköy'ün Kuşdili beyleri vardı, kadınlara söz atar, gözleri, kaşları, elleriyle "işaret" ederlerdi. Nedim işte onların, aşağı zamparaların şairidir. Kuşdili zamparası değil de Sadabad zamparası. Özünde, yaradılışında bir bayağılık var onun. Büyük şairmiş. Peki. Bayağının da büyüğü olabilir.

Nedim öyle bayağılıklardan hoşlandığı için mi yazmış bunları?

Sen bîhaber, hayalin ile güşelerde biz.
Tâ subh olunca her gece ayş ü dem eyleriz.

Gibi beyitler şüpheyi düşürüyor kişiyi. Kim bilir? Belki kendi de hoşlanmazdı o bayağı çapkın sözlerinden, kendisi de belki asıl bu son anladığım gibi beyitleri severdi. Ama günü öyle istiyor. Üçüncü Ahmet'e, İbrahim Paşa'ya yaranacak.

Sen mi çaldın bu gece şişemi divare aceb?

Gibi Türkçe'nin en güzel, en dolgun mısralarından birini söylemiş olan şairi öyle üzüntülü, ancak "Adam sen de!" diyerek çevresine boyun eğmiş bir kişi diye düşünmek hoşuma gidiyor.

Üstünlük duygusu. –

Gençlere özgüven aşılamak, onları aşağılık duygusundan kurtarmak gerekmiş. Doğru bir bakıma... Özüne güveni olmayan kişi bir iş göremez.

Ancak biz bunda çok ileri gittik. Gençleri aşağılık duygusundan kurtaracağız diye onlara aşırı bir üstünlük duygusu aşıladık. Hepsi böbürleniyor şimdi. Abuk sabuk, eciş bücüş yırları, öyküleriyle övünüyor, onları Avrupalıların, Amerikalıların yazdıklarıyla bir tutmaya kalkıyorlar. Daha da ileri gitmişlermiş. Bu üstünlük duygusu, bu aşırı güven, aşağılık duygusundan daha yıkıcı oluyor.

(Nurullah Ataç, "Sözler", SHD, Şubat 1956, C.12, S.49, s.8-9)

D. Ataç, Sözler

algıdan anlamadığımı söylemiştim bir yazımda. Bay Burhan Arpad beğenmemiş bu sözü, “Bu olmadı işte!” demişti. Sonra da kendisinin çalgıyı çok sevdiğini, çalgı çalınan yerlere gittiğini övüne övüne anlatmıştı. Kutlarım kendisini bu üstünlüğünden dolayı.

Ben de çok isterdim çalgıdan anlamayı. Tanıdıklarım arasında çalgıyı ilgili ilgili dinleyenler var. Ezgilerden kimini beğeniyor, kimini beğenmiyorlar. Bir ezgiyi dinlerken “Bu Bach’ın” ya da “Mozart’ın” diyorlar, biliyorlar o iki dörütmenin yapıtları arasındaki ayrımları. Bu da değil yalnız: “Şu yapmanın” demekle kalmıyorlar, o yapıdı kim, hangi yönetken aldırıyor, onu da anlıyorlar. İmreniyorum onlara. Ben de... Ne yapayım? Ben anlamıyorum işte, yalan mı söyleyeyim? Anlamadan “anlıyorum” mu diyeyim?

Anlamadan anladıklarını söyleyenleri kötü mü görüyorum. O da değil. Karışıktır bu iş. Anlamadan anladığını söyleyenin yalanı ortaya çıkar bir gün, utanır o kişi, utanmasa da utanması gerekir. Gene de taş atmam ona. Anladığını söylemesi, anlamak istediğini gösterir. Kişioğlu özenir üstünlükleri edinmeye, özenmelidir. Önce anlamadan da anladığını söyler, giderek alışır, gerçekten anlar. Anlamak -dörüt alanında- alışmak demek değil midir? Biraz incellerseniz görürsünüz ki dörütten, dörüdün hangi bir kolundan anlamak demek, birtakım önyargılar edinmiş olmak demektir. Önyargılar edinmek için de kişinin kendini bir işe vermesi gerektir.

Bay Burhan Arpad’ın “Bu olmadı işte!” demesini, çalgıdan anlamadığımı söylediğim için beni kınamasını, kendisinin anladığını övünerek bildirmesini, doğru, pek yersiz bulmadım. Benim gibiler “yalan mı söyleyelim?” diyerek kurtulamayız. Anlamayışımız, anlamaya abaladığımızı, kendimizi aşmaya özenmediğimizi göstermez mi?

Gençler öz Türkçe'ye özeniyor. Bakıyorsunuz, dergilerde yeni yeni tilcikler üretiliyorlar, bunları yırlarında, yazılarında kullanıyor, yaymaya çalışıyorlar. Çok seviniyorum buna. Sevinmez olur muyum? Bizler yaşlandık, ereğimize varamadan göçüp gideceğiz. Bizden sonra gelenler bırakmayacak bizim tuttuğumuz yolu, bizden önce açılmış o güzel yolu.

Ne var ki ivenesslik ediyor gençler. Dilimizi birden arıtmak istemelerini, aşırı gitmelerini doğru bulmuyor muyum? Doğru bulmaz bulur muyum? Ben de -aramızdaki yaş ayrımı bir yana- onlar gibiyim, aşırı olmaktan çekinmiyorum. Aşırılıktan çekinmek, kişinin tutkusuz olduğunu gösterir. Gönülünde tutku odu olmayan da girişmesin böyle işlere, ılımlılık düşleri içinde uyusun dursun!

O değil benim yakındığım ivenesslik. Şu ya da bu ilimizde, bilmedikleri bir tilcik buldular mı, Türkçe'dir diye sarılıyorlar ona. Öyle ya! Birtakım kişiler yıllar boyu "Dilimize ne kötülük geldiyse okuryazarlardan geldi! Onlar soktu Türkçe'ye yabancı tilcikleri. Kamunun, tüzün (halkın) dili ise almadı bunları, yitirmedir arılığını!" dediler. Gençler de inandı bu sözlere. Yanlıştır o görüş, o sav (iddia). Bizde tüzün dili de okuryazarlarınki gibi, Divan ozanlarınınki gibi yabancı tilciklerle doludur. Anacak bilisizler (cahilller) o tilcikleri çok bozmuş, tanınmaz bir kılığa sokmuştur. Gençlere benden öğüt: çekinsinler, kaçinsınlar tüz dilinden. Daha doğrusu tüz dilinde buldukları tilcikleri iyice incelesinler, yabancı mıdır, değil midir, iyice araştırsınlar da öyle çıkarsınlar onları ortaya.

Bay Halit Çakır, genç yazarlarımız arasında, Türkçe'nin arınmasına, yeni dilin kurulmasına en çok çalışanlardan biridir. O da ivenesslik ediyor. Maraş'ta kullanılıyor diye "sıykıl" tilciğini alıyor, ondan başka tilcikler üretmeye kalkıyor. Oysaki Arapça'dır "sıykıl", Arapça "saykal" dan bozmadır. Arapça olduğunu biliyoruz diye mücella'yı atıp da Arapça olduğunu bilmiyoruz diye "sıykıl" ı almanın yeri yoktur. Titiz davranmamız gerektir bu işte, yoksa öte yandakileri, öz Türkçe'yi istemeyenleri güldürürüz kendimize, arancımıza kötülük etmiş oluruz.

Ne yapsın gençler? Bilmiyorlar bunları... Bilmemek kurtarmaz kişiyi.
Bunların bilinmesi, öğrenilmesi gerektir.

(Nurullah Ataç, "Sözler", SHD, Mart 1956, C.12, S.50, s.8-9)

D. Ataç, Söz Arasında

On beş yıldır batı dillerinden epeyce betik çevrildi dilimize. ykler var arasında, denemeler, bilim, bilge-severlik (felsefe) yapıtları var. İki bakımdan sevinmeliyiz buna; bir yandan okuyacağımız betikler çoğalıyor, dış acunu, uygarlığın geçmişini öğrenip kavramamız sağlanıyor, bir yandan da o çeviriler dilimizin gelişmesine, ilerlemesine yarıyor. Türkçe'nin gerek tilcik bakımından gerek söz dizimi bakımından olduğu gibi kalmasını isteyenler, değişirse bozulacağını, ulusal niteliğini yitireceğini söyleyenler var. Oysaki bir ulus, bir uygarlıkla değinince, dili de ister istemez değişir, o uygarlığın gereklerine uyar. Dil bir uygarlık ürünüdür, içinde geliştiği uygarlığın damgasını taşır, onun bir gzğs (aynası) olur. evirilerimizde de Batı uygarlığını bu ülkeye öğretirken dilimizi etkileyecek, bir yandan yeni tilcikler getirip bir yandan da söz dizimini değiştirecektir.

Birçok çevirilerdeki dilin Türkçe'ye benzememesinden, bir yabancılık kokusu taşımasından yakınıyoruz. Oysaki bunu doğal (tabii) bir sonuç diye karşılamalıyız. O betikler bize bilmediğimiz, daha yeni görüp yadırgadığımız bir acunu tanıtıyor, o acunu bize öteden beri alışık olduğumuz sözlerle, öteden beri alışık olduğumuz tümcelerle anlatabilir mi? Yeni bir düşünüş, yeni bir biçim ister. Eski biçimlerden kurtulmadıkça, onlardan silkinmedike varamayız yeni düşünüşe, Batı uygarlığından aldıklarımızı, öğrendiklerimizi eski düşünüş içinden görürüz de gerçek özlerini kavrayamayız. Türkçe'nin, Arap- Fars uygarlığının etkisiyle bir Osmanlı ağı olduğu gibi Batı uygarlığının etkisiyle de bir yeni ağı olacaktır, buna ne ad konacaktır, bilemeyiz, şimdilik Avrupa Türkçesi diyelim. Bu Avrupa Türkçesi'nin geleneğimize uygun olmasını dilemek olmayacak bir dş arkasından koşmaktır, bir ocukluktur. Uygarlık değiştirmenin geleneklerden ayrılmak, yeni gelenekler kurmaya başlamak olduğunu anlamamak demektir.

Bunları söylemekle bu on on beş yıl içinde çıkan çevirilerin hepsini savunmak, övmek mi istiyorum? Değil yle. oğunun yetersizliğini bilirim.

Yanlışlar üzerinde durmayacağım, kolaydır onları düzeltmek. Daha büyük bir ağıdıkları (kusurları), bir eksikleri var onların. Çevirmenlerin çoğu, biçim kaygısı nedir bilmiyorlar. Yalnız anlama bakıyor da biçime aldırıyorlar. Buna da şaşmamalıyız, böyle olması doğaldır. Biçim kaygısını kişiye uygarlık aşılır. Biz de o kaygıyı, yeni girdiğimiz, girmeye çalıştığımız uygarlıkta ilerledikçe edineceğiz. Biz şimdi, olsa olsa, eski beğenimize uygun biçimler bulabiliriz. Batı uygarlığının istediği biçimleri kuramayız, bizde o beğeni (zevk) gelişmemiştir daha da onun için.

Ben yırdan (şiirden) anlar mıyım? Güzelini güzel olmayanından seçebilir miyim? İşleri yok, bunu araştırıyorlar. “Anlamaz” diye kesip atsalar ya! Yapamıyorlar. Sinirlenecekler bana, kızacaklar, sövecekler, ağız dolusu sövecekler.

Kimse anlamaz yırdan, hepimiz de anlarız. Birbirini tutmuyor gibi gözükür bu iki söz. Değildir öyle. Hepimiz anlarız yırdan, hepimizin de sevdiğimiz, okuduğumuz yırlar vardır, onların güzelliği işlemiştir bize, onların söylediği ya da biçimleriyle sezdirdikleri, “bir biçimine getirip” sezdirdikleri duygular, düşünüler bir yankı uyandırmıştır bizde. Ötekilerden, bunların dışında kalanlardan anlamayız. Eski, yeni bütün yırları, bütün güzel yapıtları anlayan bir kimse var mıdır? Sanmıyorum. Anlayışımız yaradılışımıza, yetişimimize göredir. Bir kimse bütün acunu, bütün duyguları, düşünülerini kavrayacakların geniş olamaz.

Bir ben miyim ozanların yazdıklarını okuyup da yır üstüne düşünen, düşündüklerini bildiren? Doğrusu, şu son yıllarda yırlarla uğraştığım da pek olmuyor. Betikleri, dergileri karıştırsam bile, gördüğüm yırlar sarmıyor beni. Bugün birçok eleştirmenlerimiz var yırları, ozanların yapıtlarını inceleyen. Onlar anlar mı, anlamaz mı? Bunu neden araştırıyorlar? Ben, hep ben... Bununla bana pek bir değer verdiklerini anlamıyorlar mı? André Suarés bir yerde böbürlenerek “Ben niteliğin deney-taşıyım” der. Benimle uğraşan

delikanlılar da sanırsınız ki beni deney-taşı bellemişler, ne yapıp yapıp yırlarını bana okutturmak, bana beğendirmek istiyorlar.

Kimi de yırdan anladığını söylüyor, savunuyor beni. Geçenlerde biri, tatsız tuzsuz bir yazıda, benim birkaç yeni ozanı tanıttığımı, demek ki yırdan anladığımı ileri sürüyordu. Genç, yaşlı tanımam ben, beğendim mi bir yırı, söylerim. Kimsenin gönlünü etmek için değil, salt kendi gönlümü etmek için. Beni öyle savunanlara, doğrusu, yerenlerden daha çok öfkeleniyorum.

(Nurullah Ataç, “Söz Arasında”, SHD, Nisan 1956, C.12, S.51, s.8-9)

E. Ataç, Söz Olsun

Sağcılar, solcular diye ayırıyorlar bugünkü yazarları. Doğrusu, ben birbirlerinden başka olduklarını sanmıyorum onların. Biliyorum, “sağcılar” dedikleri “Şu şöyledir!” derken ötekiler “yok böyledir” diyorlar. Savları (iddiaları), kanıları, inançları ayrı olabilir, bir yandakilerin “ak” dediğine öbür yandakiler “kara” diyebilir, gene de bir benzerlik, benzerlikten de öte, bir “birlik” var aralarında: söyleyişleri bir, inanışları -inanma biçimleri- bir.

“Düşünüşleri bir” diyecektim, demedim, düşündüklerine, gerçekten düşündüklerine inanmıyorum da onun için. Belliyorlar, şuradan buradan birtakım sözler belliyorlar, ne demek olduğunu kavrayamadıkları o sözleri -karşılarındakilerin yüzlerine çarpar gibi- yüksek sesle söylediler mi, düşündüklerini sanıyorlar. Beli düşünmedikleri, öyle yüksek konuşmalarından belli: düşünen kişi yüksekten konuşmaz, arar söyleyeceği sözleri, birer birer bulur, yavaş yavaş bulur. Dinler karşısındakinin dediğini, onun düşündüğünü kavramak ister. Doğru bulmasa, çürütmeğe kalksa bile o düşünceye gene bir saygısı vardır, o düşüncenin de bir kaynağı, bir dayanağı olduğunu bilir, birdenbire “Saçmadır! Yalandır!” diye atmaz onu, inceler. Tartışır karşısındakiyle, düşünceleri, düşünöleri (fikirleri) düşüncelerle, düşünölerle karşılar, çarpıştırır onları.

Böyle yapmıyorlar ki! Sövüşüyorlar. Sağcısı da sövüyor, solcusu da. Konuşmuyorlar, dinlemiyorlar birbirlerini. Korkuyorlar da onun için. Güvenemiyorlar kendilerine. Kanıları, inançları üzerinde uzun uzun düşünmemişler, onların doğru olup olmadığını bir de kendileri araştırmamışlar, ağızdan kapmışlar, karşılarındakilerin dediklerini dinleseler, o çürük kanılarının, o çürük inançlarının sarsılıvereceğini seziyorlar. Bunun için de işi gürültü ile, sövme ile, iri lakırdılarla kapatmaya çalışıyorlar.

Sağcılar, solcular. Solcular, sağcılar... Fenerbahçe ile Galatasaray gibi. O iki oyun derneğinin arasında gerçekten bir ayrım var mı? Onların arasındaki ayrım ne ise sağcılar, solcular arasındaki ayrım da o.

Özgürlük diye tutturuyorlar, özgürlük isterlermiş... Ne yapacaklar özgürlüğü? Özgürlük düşünenler, öğrenmekle yetinmeyip de kendi kendilerine düşünenler, doğruyu araştıranlar için gereklidir. Ötekilerin en işine yarar? Süs diye başlarının ucuna mı asacaklar?

Düşünen kişi istemez özgürlüğü, dilenmez, alır. Dövüşerek, çarpışarak mı alır? Öyle de olabilir ya, biricik yolu bu değildir. Özgürlük varmış gibi, düşündüğünü söylemesine kimse ses çıkarmayacakmış, engel olmayacakmış gibi düşünüp söyler. Unutur yasağı, konuşur, yazar çekinmeden. Susturmaya kalkarlarsa, yakalayıp kısıya atar, ya da öldürürlerse şaşar buna, "Bir suç mu işledim? Düşündüğümü söyledim, doğru bulduğumu söyledim, düşüncem söyletti beni, inancım söyletti" der.

Düşünen kişi, edemez düşündüğünü söylemeden. İçi dırter onu. Söyleyince sıkıntıya düşermiş, erincini (rahatını), ekmeğini, daha da öte, canını yitirmiş, aldırılmaz buna. Düşündüğünü, doğru bildiğini söylememek daha büyük bir sıkıntı, daha büyük bir acı verir de onun için. Duramaz, tutamaz kendini. Sonu neye varacağını araştırmaz, erinci, ekmeği, canı düşündüğünden daha mı değerli, daha mı tatlı, bunu da araştırmaz. Düşünen kişi için düşündüğünden, düşünüp de bulduğundan daha değerli, daha tatlı bir nen (şey) yoktur, olamaz.

Böyle kimseler yetiştirememiş bir toplum, ummasın özgürlüğe ereceğini. Düşünmenin gelişmesi özgürlüğün ürünü değildir, özgürlük gelişmiş düşünmenin ürünüdür.

(Nurullah Ataç, "Söz Olsun", SHD, Mayıs 1956, C.12, S.52, s.8-9)

F. Nurullah Ataç, Söz Olsun

Eleştirmen gerekmiş yazınımıza. Söylerler söylerler bunu söylerler. Sanırsınız ki ozanımız var, öykücümüz var, hepsi var da bir eleştirmenimiz eksik...

Eleştirmenimiz de yok mu sanki? Bakın dergilere, bakın günlüklere, var eleştirmenimiz, çok var. Hepsi de uzun uzun yazıyor, okudukları betikleri bilgince inceliyor, kendi duygularına, beğenilere kapılmaksızın değerini de, değersizliğini de söylüyor bütün yapıtların. Biliyorlar da eleştirmenin yolunu yordamını. Hangisi unutuyor yazısının sonunda yazarı kutlamayı, ondan daha nice güzel yapıtlar beklediğini söylemeyi? “ Beklediğini” de değil, “ beklediğimizi2”. Bütün toplum adına konuşuyor da onun için. Öyledir, ozanın, öykücünün yazdıkları öznel, kendi duygularını, kendi düşüncelerini bildirdikleri için ancak kendi adlarına konuşurlar, eleştirmen ise nesnel yargılara vardığı için bilim adına, toplum adına konuşur. Ulu bilginlerimizden biri bir gün bildirivermişti: “ Eleştirmen, toplumun dile gelen buluncudur (vicdanıdır).” Toplumun buluncu, irili ufaklı bütün o eleştirmenlerimizde dile geliyor.

Doğrudur eleştirmenimiz olmadığı. Okuyun yazdıklarını. İçlerinde, kullandıkları, tilciklerin anlamını kavramış olanlar pek azdır. Saymaya kalkmayacağım ya, bir elin parmaklarıyla sayılır. Bir eleştirmen, gökçe-yazın yapıtlarını nesnel olarak yargıladığını mı söylüyor? Bilin ki ne dediğini bilmiyor o kişi, eleştirmenin ne olduğunu da bilmiyor. “ Güzeldir”, ya da “ Güzel değildir” diye yargılıyor bir betiği, demek bir değer yargısı bildiriyor. Değer yargısı da nesnel olamaz, tellim (daima) öznel. Kişi, bir yapıdan güzel olup olmadığını ancak kendi beğenisine göre yargılar. Öz olmayınca, özne olmayınca beğeni de olamaz. Değişmez ölçüleri, sarsılmaz yasaları mı var elince? Bunu ileri sürüyorsa, bilin ki güzelliğin özünü sezmemiştir. Şimdiye dek güzelliğin kurallarını, yasalarını kimse bulamamış, bildirememiştir. O kurallar bulunsa, bildirilse hepimiz bellerdik de boyuna

güzel nenler yaratır dururduk. Onlar bulunup bildirilse bir dörüt yapıtının güzel olup olmadığını hepimiz kolayca kestirirdik de eleştirmenlerin görevi kalmazdı toplumda.

Kim istiyor eleştirmeni? Çoğunluk mu istiyor? Değil. Çoğunluk isteseydi, okunurdu eleştirme yazıları da. Okunmuyor. Bugün çok satılan günlüklerin birinden "sport" yazılarını kaldırın, ne olur? Düşüverir o günlüğün satışı. Demek "sport" yazılarına ilgilenenler var, çoğunluk istiyor onları. Gökçe-yazın eleştirmelerini kaldırın, ne olur? Sezilir bir değişiklik olmaz satışta, okurların çoğu anlamaz bile o yazıların kalktığını. Varken okumuyorlar ki kalkınca üzölsünler...

Betikleri beğenilen, çok satılan birkaç yazarımız var. Onlar mı yakınıyor bizde eleştirmen olmamasından? Sorun Bay Karay'a, Bay Karakurt'a. Aldırmıyorlar bile. Olsa olsa, kendilerine çatan bir iki eleştirmene kızarlar. Öyle sanıyorum, onların yazdıklarını da okumazlar, bilmezler, duymazlar kendilerine çatıldığını, duysalar da omuz silkip geçerler.

Okurlar mı istiyor eleştirmeni? Hangi betiklerin alınıp okunması gerektiğini eleştirmen seçsin mi diyorlar? O da değil. Okurlar, kendi kendilerine buluyorlar beğenecekleri betikleri. "Mayk Hammer" öykülerini eleştirmenler mi tanıttı okurlara? Bütün eleştirmenler iş birliği edip de yerseler o öyküleri, onların satışı azalacak mı? Bir gün gelir, bıkılır onlardan. O güne dek onların okunmasında da, okunmamasında da eleştirmenlerin bir etkisi olamaz. Onların okuyanlar eleştirmenlerin öğüdü ile okumuyorlar ki eleştirmenlerin öğüdünü dinleyip bıraksınlar.

Bizde eleştirmen yok diye yakınanların çoğu, kendilerini tanıtamayan ozanlar, öykücüler. Övölmek istiyor onlar. Bir eleştirmen çıkıp da kendilerini överse, betiklerinin kapış kapış satılacağını umuyorlar. Avrupa'da, Amerika'da öyle olurmuş... Bizde öyle olmaz. Okurlar eleştirme yazılarına ilgilenmez de onun için. Acınır eleştirmenden yardım bekleyen yazarlara!

Daha çevrelerini, içinde yaşadıkları toplumu anlayamamışlar. Bir de yırlarında, öykülerinde o çevreyi, o toplumu göstermek, anlatmak istiyorlar...

(Nurullah Ataç, "Söz Olsun", SHD, Haziran 1956, C.12, S.53, s.8-9)

G. Ataç, Sözden Söze

Sever misiniz uzun, sıcak yaz günlerini? Hani en küçük bir esinti olmaz da bunalırsınız. Yapraklara bakarsınız, kımıldamaz. Çevrenizde ne varsa yakın, uzak ne görüyorsanız hepsi, uyuşmuş, ezilmiş gibidir. Kendinizde bir güç bulursanız, sanki sürüne sürüne yalıya, deniz boyuna gidersiniz, orada da bir serinlik bulamazsınız. Siz de ezilmişse dönersiniz, siz de uyuşursunuz, bir dağ düşüne dalarsınız da geçersiniz kendinizden. Uyku mudur o? Dinlendirmez ki kişi! Uyanırsanız, ter içindesiniz, “kan ter içinde” derler, öylesine...

Yakınıyorum mu sanıyorsunuz? Değil, ben severim yazı, bütün bunları bilirim de gene severim. Yoksa bunlar için mi, bunlar yüzünden mi seviyorum? Neden olmasın? Sorarım size: yazın en sıcak, en bunaltıcı günlerini anıp da anlatırken bir acılık var mıdır içinizde? “Yandım da öldüm” derken bile bir sevinç duymaz mısınız? Gürültüsüz, gösterişsiz bir sevinç, dingin bir sevinç... Gözlerinizi kapar da gönlünüzü dolduran ışığı tada tada düşünür, yeniden yaşarsınız o günleri. Siz sever misiniz bilmem, ben bayılırım yaz günlerine.

Yaz günleri, en kocamış, gücünü yitirmiş yinlerde (vücutlarda) bile bir uyanma, bir umut, bir sevgi ürpermesi vardır. Ter içindeyizdir ya, söyleyin, o ter size başka terlemeleri, en tatlı terlemeleri andırmaz mı? Yininize başka bir yinin değişimini duyar gibi olmaz mısınız? Sıcaktan uyuşmuş gibisinizdir, peki, o uyuşma arasında da sarılma dilekleri, sevişme düşleri sarmaz mı gönlünüzü? O kımıldanmayan yapraklar arkasından, o durgun, dümdüz suların üstünden gönlünüzce bir yüz, mutluluğun ta kendisi denecek bir yüz, titreyen dudaklarıyla gülümsemez mi size?

Kış geldi mi, bir usluluk çöker bize, bir ağırbaşlılık. Sanki yinimiz durur da yalnız düşüncemiz işlemeğe başlar. Onun da bir tadı yok değildir. Önemli önemli sözler ettirir bize. Yaratıcılık günleridir kış ayları. Gücümüzün

yettiğince. Kimimiz öyküleri yırlar düzer, kimimiz de bilgiçlik eder, ilkelerden, kesin buyruklardan, ak-töre yasalarından söz açarız. Gene de söyleyin, o kış günlerinde de yazın anıları içinizde uyanıverince gerçek yaratıcılığın yininizin kurduğu o düşler, umut olduğunu kavrayıp da ürpermez misiniz?

Kocamışlar, artık yalnız anılarla yaşayanlar içindir bu benim söylediklerim.

Yıllar var, unutmuştum Naili'nin en sevdiğim sözlerini "Gamzene böyle kılan hatır-i âşûbu esir..." diye başlayan uzun yırı "Piyâle tutmağa yok elde, Naili kudret, -Elimde ra'şe, derunumda ıztırabım var" diye biten gazelini kendi kendime okurdum ya, ötekiler...

Geçen gün Bay Halit Fahri Ozansoy'la geziyordum. Eski gönüldeşimdir. Tartıştığımız, çekiştığımız, birbirimize kızdığımız, küsüştüğümüz bile olur, gene de buluştuk mu bir gülümseme, bir sevinç belirir yüzlerimizde. Önce o andı Naili'yi: "Varakların gül-î ter döktü, Naili, cuya/ Bahâr mevsimidir, kim bakar risâlelere?"

Ötekiler birer birer, birer birer de değil, hep birden uyanıverdi içimde: "Gülzârdan ol şuh-i dilâra ile şeyda ile geçtik,/ Gûya ki nesimiz, gül-i ra'nâ ile geçtik..." "Baharı neyleriz? ol gül-izâr ü goncefemin/ Gülüp açılması bin nevbahara değmez mi?/ Kadem kadem gece teşrifi, Naili, o mehin,/ Cihan cihan elem ü intizara değmez mi?" "O şuhu bağda gördüm, şüküfte-rû, tâze,/ Elinde bir gül açılmış, o taze, bu taze./ Biziz o mest-i temaşâ ki la'l-i sâkiden./ Gönülde nesve-i sahba sebû sebû taze." "Şüküfte âlem-i aşkız ki eyler istikbâl,/ Dem-i visâl-ü tarab mevsim-i hazanımızı." "Mestane nukuş-i suver-i âleme baktık,/ Her birini bir özge ile temaşâ ile geçtik"...

Vurgunumdur bunlara. Bir olgunluk, yetkinlik vardır Naili'de, değme ozanda bulunmaz. Bunları beğenmiyorlar, okumuyorlar da saz ozanlarının

koşmalarını övüyorlarsa onlarda bir içtenlik, bir özdenlik daha bilmem ne varmış! Ege Midas böyle sözler söylediği için kulakları eşek kulağı olmuştur.

Ben öz-Türkçe'ye özenen, divan yazınını artık kapatmayı öğütleyen ben mi savunuyorum Naili'yi? Ben mi söylüyorum onun tüz (halk) ozanlarından çok üstün olduğunu? Doğrusu bu da onun için söylüyorum. Naili'nin, Baki'nin divanlarını kapatalım derken bir yandan da yüreğim sızlamıyor mu? Bilmiyor muyum o betiklerde pırıl pırıl güzellikler bulunduğunu? Eski yırımızın güzelliklerini anlamayan, boşuna yormasın kendini, yeni yırın güzelliklerini de anlamaz. Ne yapalım ki eski yırı doğuran dil, düşünüş öldü.

Bu söylediklerim de bencileyin kocamışlar içindir.

(Nurullah Ataç, "Sözden Söze", SHD, Temmuz 1956, C.12, S.54, s.8-

9)

H. Çetin Altan, Furya

Ben bizim memleketin kahramanlarından vallahi usandım artık... Nedir bu kahramanlık merakı, bu kahramanlık hastalığı? Siyasetten edebiyata, ticaretten zanaata kadar her alanda bir kahramanlık arzusu... Bu hevesin sebebi ne bilmiyorum. Daha doğrusu biliyorum da ince bir tahlile girişmeyi canım çekmiyor.

Kahraman olmak için neler gereklidir? Kahramanlığın unsurları nelerdir?

Sanırsak yirminci yüzyılda kahramanlık askerî yönden, fikrî yöne geçmiş bulunuyor; bunun da baş şartı fizikîden çok medenî cesaret sahibi olmak galiba.

Öyleyse kahramanlığın bir unsurunu bulduk; medenî cesaret...

Ancak medenî cesaret olsa olsa bir davranışın oynak gücü, yayı, güdüsüdür.

Bu yayı, bu güdüyü bir fikir planı üstünde harekete geçirmek gerekir.

Demek kahraman olmak için medenî cesaret yeter sayılmıyor, bir de fikir platformuna sahip olmak gerek.

Ortaya bir mesele daha çıkıyor şimdi. Şayet bu fikir platformu toplum tarafından kabul edilmiş, hazmedilmiş, aşınmış bir ölçüdeyse gene kahraman olamazsınız. Çünkü böyle çiğnenmiş, eski bir alanda tez savunmak için kahramanlığın güdüsü, oynak gücü odur...

Öyleyse üçüncü bir unsur daha var. Toplumun o günkü ölçüsünün ötesinde bir fikrin ve davanın savunmasını yapmak gerekiyor.

Haydi, gelin bu kahraman bolluğu içinde toplumun ötesinde bir fikir ve görüşü savunacak kadar medenî cesaret sahibi bir kişi bulalım şimdi...

Bu öyle bir büyük kulaç atıştır ki bir gün önce bakanlık koltuğunda her nutka alkış tutarken, ertesi günü muhalefete geçip “Kahrolsunlar” diye bağırarak olmaz.

Bu öyle bir büyük nefestir ki dedikodu cambazlıkları içinde adını kahramana çıkardıktan sonra; iş gerçek yöne dökülünce zavallı ir köylü çocuğunu, yazı işleri müdürü yapıp, elli yüz kâğıt karşılığında hapishaneye göndermekle olmaz.

“Adam” olarak çıksa...

Bu öyle bir büyük olaydır ki küfürle olmaz, övünmeyle olmaz, demagoji ve oportünizmle olmaz.

El altından kara borsa, el altından şantaj, el altından gizli hesap... Sonra yüksek sesle palavra, göğüs kabartma, yumruk sıkma... Böyle olmaz kahramanlık...

Kahraman, kahraman, kahraman... Usandık bu furyada. Ne olur birkaç kişi de ortaya sadece “Adam” olarak çıksa...

(Çetin Altan, “Furya”, SHD, Temmuz 1956, C.12, S.54, s.15)

I. Ataç, Söz Arasında

İvecenlik ediyor gençler, yazdıklarını yayımlayıvermek, çabuk üne ermek istiyor, biraz yaşlılara “Bunlar göçüp gitse de artık bir geçsek yerlerine!” diye bakıyorlar. Bunu açıkça söyleyenler bile oluyor içlerinde.

Oysa ivediye gelmez dörüt yapıtı: emek ister, özen ister. Sevgiliyle, sanki titreyerek çalışacaksınız yazınızın üstünde. Yır olsun, öykü, deneme olsun... Bir pürüz, yanlış kullanılmış bir tilcik bırakmayacaksınız. Ölçüyü unutmayacak, kaçırmayacaksınız, uyum (ahenk), göze çarpmayan, kendini gizleyen bir uyum bulunacak bölünler arasında. Güçtür buna ermek. Bir kuralı da yoktur. Hep kendi kendinize bulacaksınız, kimseden öğrenemezsiniz, kimseden yardım göremezsiniz. Ustaların, geçmiş yüzyıllarda yaşayıp da adlarını bugüne ulaştırmış büyük yazarların yapıtlarını okuyacaksınız. Gizleri (sırları) sezersiniz onlardan. Öğrenirsiniz demiyorum, sezersiniz. Önce de öğrenemeyeceğinizi, onların bulduğu yolların size yaramayacağını sezersiniz. Bir başınıza, yağı (düşman) bir çevre içinde bir başınıza kalmış gibi uğraşacak, didineceksiniz. Sonra da belli etmeyeceksiniz bunu, okura sunduğunuz yapıtta çetin bir çalışmanın bıraktığı yorgunluk değil, dinlendirici bir oyunun sağladığı tatlı bir gülümseme belirecek.

Neden susmalarını istiyorsunuz sizden önce gelmiş olanların? Onlar ölüp gidince adları, yapıtları da unutulacak mı? Ancak birkaç yıl mı sürer bir yapıtın yaşaması? Bundan yüzyıllarca önce yazılmış betikler gene de okunmuyor mu? Yaşamıyor mu onlar gene de? Şunun bunun susması, ölmesiyle size yer açılmasını beklemeyin, eskiden kalmışlarla birlikte yaşayıp gidecek, onlar gibi aranıp okunacak yapıtlar vermeye bakın. Yoksa bir gün, bir yıl okuyup unutulacak yazılar yazmakla mı yetinmek istiyorsunuz? Yarına kalmak dileği, ölümsüzlüğe özenmek yok mu sizde? O yoksa, ona eremedinizse, bilmiş olun, başarı da yoktur sizin için. Tanıtsanız bile kendinizi, kumlara çizmiş olursunuz adınızı, bir yel alır götürür.

Söylüyorum böyle ya, bilmiyor da değilim: bunlar hep geçmiş çağların düşünceleri, geçmiş çağlarda doğru olan düşünceler. Bugünün gençleri bekleyemiyor, uzun uzun anıklanmağa (hazırlanmağa), kendilerini olgunlaştırmaya öyleri (vakitleri) yok. Geçim kaygısı yapışmış çoğunun yakasına. Bir yapıt üzerine eğilip aylarca, yıllarca uğraşmak, en küçük ağdığı (kusuru) arayıp düzeltmeye, gidermeye çalışmak, eski günlere, geçinmenin kolay olduğu günlere vergiydi o. Ernest Renan yazdığı betiğe karşılık kendisine akça verilince şaşmış. “Ne ilintisi var bunun bununla” diye sormuş. La Bruyère almamış verilen akçayı, “Kızınızı evlendirin bununla, benim armağanım olsun” demiş betiğini basan kişiye. Yazılarından kazandıklarıyla geçinmiyorlarmış da onun için. Varmış başka geçinecekleri, yazı yazmaya ancak gönül eyleyecek bir iş, bir süs diye bakabiliyorlarmış.

Öyle mi günümüzde? Bir uğraş (meslek) oldu yazarlık. Kişinin ekmeğini sağlaması istenen bir uğraş, ekmeğimizi sağlamak için seçilecek uğraşlar arasında bir uğraş. Daha kazançlısını bulunca da bırakıveriyorlar. Bir iç çağrısı (vocation) aranmıyor onu tutmak için. O yol tıkalı, bunu tutalım.

Günümüzde genç yazarların hepsi de geçimlerini sağlamak için çalışmak güceminde (zorunda) mı? Varlıklı olanları da yok değildir içlerinde. Onlar da ötekilerden örnek alıyor. Bir çağda yoksullar için ayrı, varlıklılar için ayrı iki töre olamaz. Eskiden geçinme sıkıntısı çekenler yok muymuş yazarlar arasında? Yalnız varlıklı kimseler mi ozan olur, yır, deneme yazarmış? Değil, ancak o sıkıntı çekenler de uyarılmış günün düşünüşüne, dörüt yapıtının özenle olgunlaştırılmasını buyuran törelere.

Gençlerin ıvecen olmasına şaşmıyorum günümüzde. Gene de -az da olsa- eski törelere uyanlar görülüyor, ona şaşıyorum.

(Nurullah Ataç, “Söz Arasında”, SHD, Ağustos 1956, C.12, S.55, s.8-9)

İ. Çetin Altan, Suda Havan Dövmek

Çoğunlukla hanımların ilgi gösterdikleri dergilerde “Kocanız sizi seviyor mu?”, “Güzel bir kadın mısınız?” gibi birtakım testler görürsünüz. Çokçası Avrupa yayınlarından çevrilen ya da adapte edilen bu testler, “hayır” veya “evet” diye cevaplandırabileceğiniz on- on beş sorudur. Her karşılığın kendine göre bir puanı vardır. Genel toplam tespit edilen vasatın üstünde ise yaptığınız test müspettir; yok, vasatı tutturamamışsanız “Güzel kadı değilsiniz” dir; “kocanız sizi sevmiyordur” vs.

Pek sudan, pek ucuz bir gazete eğlencesi olan bu sualli test usulünü kabil olsa da sanat alanında da tatbik edebilsek...

Ta öteden beri şu veya bu gazetede, şu veya bu dergide sanat üstüne birtakım yazılar yayınlanır durur. Bu yazıların çoğu bir tahlil, bir kanaat, bir görüş olmaktan ziyade bir kültür, bir “dedimcilik” ve dolayısıyla bir övünme gösterisi halindedir. Yazar o hafta hangi Avrupalı müellifi tanımışsa, haydi ondan pasajlar alır yazıya; Alain der ki... Ambrière’e göre... Antigone’u okursanız...

Eee vallahi buranıza gelir; nihayet ööö dersiniz...

Şimdi biz de yazının ilk paragrafından anlaşılacağı gibi sanat ve sanatçı üstüne bir şeyler söyleyelim istiyoruz. Niyetimiz bir gösteri yapmaktan çok samimi bazı fikirleri savunmak; tadını kaçırır da ukalalığa saparsak taksiratımız af ola...

Şimdi gelelim konumuza...

Bugün Türkiye’deki genç sanatçılarda umumî bir sezgi var. Hepsi seziyor ki sanat toplumun hizmetinde olmalıdır. Tamam, güzel.

Ancak yukarıda dediğimiz gibi bir test yapılırsa bu sanatçılardan kaç tanesi ne yapmak istediğini, hangi noktadan hareket ettiğini, hangi etkilerle böyle hareket etmeye karar verdiğini sağlam şekilde açıklayabilir?

Gerçi sanatta sezginin büyük rolü vardır ama bütün sanat sezgi demek değildir.

Sanatçının içine bulunduğu çevre, ister istemez onu bazı hedeflere itecektir. Ancak bu sürüklenişi şuurlu ve aydınlık bir hale getirmek lazımdır.

Her şeyden önce sanatçının bir yönü olmalıdır. Bu yönün iktisadî, siyasî, tarihî bütün cephelerini bilmelidir sanatçı. Başka türlü neden o yöne gittiğini savunamaz. Sadece bir önseziyle, bir sağduyuyla olmaz bu.

Avrupa'daki sanatçılar yaptıkları işlerin hesabını verirken ta Yunan'dan Roma'dan söze başlıyorlar.

Bizde ise umumî bir eğilim içinde şuursuz bir kalem sallama göze çarpıyor.

En irileri de dâhil, hangi kalem sahibi dostumuzla konuşsak kuvvetli bir diyalektiğe gidemiyorlar.

Toplumun davranışı neden böyle oluyor, nasıl olması gerektir. Bu yolda kendisine düşen ödev nedir, şimdiye kadar ne yapmıştır; bizi kandıracak şekilde açıklayamıyorlar. Bir yığın laf kalabalığı arasında asıl meseleyi boğuntuya getiriyor, sonra da darılıyorlar.

Bence bu köksüzlüğün sebebi köksüzlükten, sanat çevrelerinin darlığından, her türlü tartışmanın rahatça yapılamamasından ve bir de kendini beğenmek, "Ben artık oldum" demek illetinden geliyor.

Bizdeki genç sanatçıların kaç tanesi Avrupa'yı yakından takip ediyor?
Pek azı...

Kaç tanesi kendi çevresinin dışındaki çevrelerle de temasta? Gene
pek azı...

Kaç tanesi kendinden başka yazar veya şairi samimi olarak beğeniyor,
onu tümüyle okuyup etüt ediyor? Gene pek azı...

Kaç tanesi büyük eserlere gitmek için çalışıyor? Kaç tanesi eseri için
hayatını dahi ortaya koymak cesaretini gösteriyor?

Pek azı, pek azı, pek azı...

Böyle sanatçılık olmaz. Üstelik de iddialı bir sanatçılık...
Böbürlenmelerle, her önüne gelen kıymeti yadsımlarla dolu bir sanatçılık...

Çok korkuyorum ki biz, bizden önce gelen kuşak kadar da bir iş
yapmadan sahneden çekileceğiz. Onların içinde Arapçasıyla, Farsçasıyla
doğuyu da iyi bilenler, Fransızcası Almançasıyla batıyı da iyi bilenler vardı.
Bazısı her ikisini de iyi bilirdi. Tek kusurları sanatlarının herhangi bir yönü
olmamasıydı. Bu da onların kabahati değildi. O günkü çevre ve icaplar,
bugün olduğu gibi, onları böyle bir yöne itmiyordu.

Bizim gençlerin yönleri var sözde. Hepsi toplum için çalıştıklarını
söylüyorlar, ne yazık ki çalışmaları benzinsiz, lastiksiz, yüksüz kamyon
işletmeye benziyor. Ne kat ettikleri geniş bir mesafe ne getirdikleri hacimli bir
şey var.

(Çetin Altan, "Suda Havan Dövmek", SHD, Ağustos 1956, C.12, S.55,
s.70-71)

J. Ataç, Sözden Söze

Yeni ozanlarımızın çoğu özgür koşukla (serbest nazımla) yazıyor. Yalnız “anlayanlar” için, “mutlu azınlık” için değil de yığınlar için, kamu için yazdıklarını söyleyenler bile köğlü uyaklı (vezinli kafiyeli) yıra pek özenmiyor. Sonra da şaşıyorlar yapıtlarının çok okunmamasına, elden ele, dilden dile dolaşmamasına.

Çoğunluğun dilini kullanmak, köylü ağzına geçmiş tilciklerle konuşmak yeter sanıyorlar söylediklerinin anlaşılıp beğenilmesi için. Yanıyorlar. Budun (halk) kolay kolay geçemez alıştıklarından. Yüzyıllardır yayılmış kepler (kalıplar) vardır, sözünüzü onlara dökeceksiniz ki çoğunluk yır diye dinlesin. Yenilik yapmak, eskisini atıp yeni bir deyiş denemek mi istiyorsunuz? Bunu ancak birkaç kişi, o sizin dudak bükerek andığınız “mutlu azınlık” anlar, ancak o ilgilenir buna. Elinizde kopuzunuz, sazınız yoksa öteden beri yırların gereci diye bellemiş sözleri söylemiyorsanız, köylüsü de kentlisi de ozan diye, “âşık” diye dinlemez sizi. Kendi dilleriyle konuşuyor, kendi acılarını, sıkıntılarını ya da sevinçlerini söylüyormuşsunuz, aldırılmaz. “Sümbüller perişan, güller kan ağlar, /Şeydâ bülbül terk edeli bu bağı” gibi bir sözü anladığını sanıp bir tat koyar, içini çeker de “kulak asmaz” sizin dediklerinize.

“Anladığını sanıp” dedim. Sanmak değil yalnız, gerçekten de anlar, söylenenin bir yır olduğunu anlar, bir yır dinlerken ne yapmak gerektir, bilir onu da ona göre davranır. Sizin özgür koşukla yazılmış yırlarınızı ise dinlemez bile.

Neden söylüyorum bunları? Ozanlarımız özgür koğuşu bıraksınlar da köğlü uyaklı yırlar, altı- beşlik koşmalar yazsın demek mi istiyorum. Eğil. Ne karışırım işlerine? Ancak onların yaptıklarına bakıp diyorum ki: Yeniliğe özenen bütün ozanlar, çoğunluk için çalıştıklarını savlasalar (iddia etseler) da, ne yaptıklarını bilseler de bilmeseler de, ancak “mutlu azınlık” için yazıyor, kendilerini o birkaç kişiye beğendirmek istiyor.

Ozanlarımızı köğlü uyaklı yırlar yazmaya çağırmak... Onu da neden yapmayayım? Öğüdümü dinleyeceklerini umarak değil, düşündüğümü söylemek için, salt bunu için.

Ne kötülüğünü gördüler köğlü uyaklı yırın? Biliyorum, birtakım güçsüz ozanlar var, “koşma” diye tatsız tutsuz yırlar düzüyor. Suç, tuttukları yolda mı? Değil, kendilerinde. Özgür koşukla, yazarların hepsi de tatlı tuzlu mu yazıyor sanki? Cahit Sıtkı Tarancı’nın yırlarının çoğu köğlü, uyaklıdır, gene de yeni, özgür koşukla yazılmış yırların birçoğundan daha yeni değil midir? Ya Bay Oktay Rifat’ın “güzelleme” diye yazdığı koşmalar? Onlarda da öteki yırlarının yeniliği, güzelliği yok mu?

Ozanlar birtakım eski, yeni konuları işlerken dili de işler, geliştirir, bunun yanında kepleri, yır keplerini de işler, o eski “çalgılardan” yeni sesler çıkartır. Bizim yeni ozanlarımız böyle bir ödevleri olduğunu da düşünmüyorlar. Okuyun Cahit Sıtkı Tarancı’nın yırlarını, yalnız ozanın söyledikleri üzerinde değil, o yırların yapımı (tekniği) üzerinde de düşünerek okuyun, sezersiniz köğden, sayı köğünden daha neler yaratılabileceğini...

Umudum yok, yapmaz bunu şimdiki ozanlarımız. Hepsi de özgür koşuk diye tutturmuş, birbirine öykünüyor (taklit ediyor), bir tekdüzeliktir gidiyor yırımızda.

(Nurullah Ataç, “Sözden Söze”, SHD, Eylül 1956, C.12, S.56, s.8-9)

K. Ataç, Karalama

Bizde eleştirme, eleştirmen olmadığını söyleyip duruyorlar. Ben de var demeye kalkacak değilim. Bir kez de uyuvreyim çoğunluğa, ne çıkar? Yalnız şunu soracağım: bir kişi sesini yükseltip de “Bizde ozan yok öykücü yok...” dese ne olur? Yazın acunumuzda bir gürültüdür kopar. Yaşlısı, genci, irisi, ufağı başlarlar söylenmeye: “Ne demek?” bizim ozanlarımız da, öykücülerimiz de Avrupa’nınkilerle, Amerika’nınkilerle at başi gidiyor. (Pek seviyorlar bu at başi deyimini. Ha geçtiler, ha geçecekler!) Sen bizim yaşayan büyük organlarımızı, büyük ykclerimizi bilmiyor musun? Okumadın mı onların yapıtlarını? Bununla da kalmaz: yurdu, ulusu kk görmekle, sevmemekle suçlamaya kalkarlar onu. Taşa tutmazlarsa gene iyi!

Ne gösterir bu? Bizde ozanlığı, ykclğ benimseyenlerin bulunduğunu gösterir. Dokunmaya gelmez onlara, varlıklarını belli ederler, sert bir tepkiyle karşılaşırsınız. Birbirlerini beğensinler beğenmesinler, sevsinler sevmesinler, dayanışma var aralarında. Ozanlık, öykücülük uğraşlarını (mesleklerini) savunmakta birleşiyorlar. “Eleştirme yok, eleştirmen yok” dediniz mi, öyle bir gürültü kopmuyor, bir tepkiyle karşılaşmıyorsunuz. Demek kimse benimsemiyor bizde eleştirmenliği, üstüne almıyor. Yok mu bizde eleştirme yazıları yazan kimseler? Var. Az da değil, çok. Ancak onlar da benimsemiyor eleştirmenliği, üstlerine almıyor. O uğraşı kk gördükleri için mi? Yoksa o işi beceremediklerini kendileri de sezdikleri için mi? Bilmem orasını. Diyelim ki bu iki ep (sebep) karışıyor birbirine, ikisinin de etkisi oluyor. Bir ülkede, şu ya da bu yüzden eleştirmenliği benimseyen kimse bulunmazsa, o ülkede eleştirme olur mu?

Söyledim, yazılıyor bizde eleştirme yazıları. Az da değil, çok yazılıyor. Aın dergileri, hepsinde kimi kısa, kimi uzun eleştirmeler buluyorsunuz. Birtakım betikler övülüyor, yazıları kutlanıyor, yazınımız adına alkışlar, iyemceler (teşekkürler) sunuluyor kendilerine. Takılmalar, yermeler de oluyor. Gelgelelim inceleme, anlatma pek olmuyor. Yazar okuduğu betiği beğenmiş,

duygulanmış onu okurken ya da kendi görüşüne, kanılarına uygun bulmuş, onu söylüyor, satılmasını, okunmasını sağlamaya çalışıyor o betiğin. Anlatmıyor o betikte olanları, çoğu konuyu bile özetlemiyor. Övse de, yerse de birtakım bilinen sözler, beylik sözleri söylemekle yetiniyor. “Anlatmıyor” dedim, çoğu kendisi anlamıyor, anlamaya özenmiyor ki anlatsın. Ne demektir anlamak? Anlamak, kendi kendimizden çıkmak, kendi görüşümüzü, kanılarımızı, inançlarımızı bırakıp karşımızdakinin düşüncesini, o düşüncesinin dayanaklarını, onların gerçekliğini görebilmek demektir. Yargılarken, bir betiğin güzel olduğunu ya da olmadığını söylerken ister istemez özümüzü karıştırırız işin içine. İncelerken yapmamalıyız bunu. Betiğini okuduğumuz yazar ne yapmak istemiş? Bunu neden istemiş? Onun görüşü, kanıları nedir? Nite varmış o görüşe, kanılara? Bunları görmeye, kendimizi o yazarın yerine koyup onun gibi düşünmeye çalışacağız. Anlamak ancak böyle olur, ancak anlayan anlatabilir. Anlayıp anlattıktan sonra da yargılar, yazar dilediğini yapabilmiş mi? Yapamamış mı? Kendi görüşüne göre onu da söyler. Eleştirmen yazarı kutlamaz, ona alkışlar, iyemceler sunmaz, inceler onun yapıtını, anlayıp anlatmaya çalışır.

Bizde bu yok işte, bu olmadığı için de eleştirme yok diyoruz. Neden yok? Bilmeyecek ne var bunu? Düşünen, olaylar üzerine, yapıtlar üzerine düşünen yok da onun için eleştirme yok. Gerçekten bir yazınımız, ozanlarımız, öykücülerimiz yok da onun için eleştirme de yok bizde. Neyi anlayacak, neyi incelemeye, hangi görüşü kavramaya özenecek eleştirmen? Ozanlarımız, öykücülerimiz yapıtlarını düşünerek, ölçerek belli bir amaç, bir güzellik amacı güderek yazmıyorlar ki eleştirme o düşüncüyü, o amacı kavramaya, çözümlemeye uğraşsın! Bugünkü yazınımız bir uyur-gezerler yazını, yalnız esine (ilhama) inanıp ona bağlananlar yazını. Öyle bir yazının eleştirmesi de ancak böyle olur.

(Nurullah Ataç, “Karalama”, SHD, Ekim-Kasım 1956, C,12, S.57-58, s.8-9)

L. Ataç, Anlamak

Anlamıyorlarmış, Bay Oktay Rifat'ın *Perçemli Sokak*'ındaki yırları bir türlü anlayamıyorlarmış. Onlar anlamayınca da iş bitti, bir değeri olmaz o betiğın. Okumayın onu, kaldırın atın, yakın daha iyisi. Onlar yargılamış bir yol, söylemişler kötü olduğunu. Kötü olmasa, anlarlardı. Neyi anlamaz ki onlar?

Otuz yılı geçti, Ahmet Haşım'ın *Göl Saatleri* yeni çıkmıştı. Birini tanırdım o günlerde. Gene de tanırım ya, sevmediğim için tanımazlıktan geliyorum. "Ben bu ülkenin en yüksek okulunu bitirdim, ben anlamıyorum bu yırları, demek bunlar iyi değildir" diyordu. Yıllar sonra bu sözü, aşağı yukarı tilciğı tilciğine, başka birinin yazısında da okudum. O da en yüksek okulu bitirmiş, "zeytinyağlı dolma" yı anlamıyormuş, demek o yırın bir anlamı yokmuş, bir güzelliğı olamazmış. Onların anlayışına göre yazacaksınız, bu olacak ölçünüz. Kendi içinizden geleni, düşünerek, çalışarak bulduğunuzu değil, ancak onların anlayabileceğini, onların beklediğini yazacaksınız. Yoksa, çekilin ortadan.

Onlar, o iki kişi, en yüksek okulu, bilim yurdunun bir kolunu bitirmişler, gerekli gereksiz birtakım bilgileri edinmişler. Yaradılışlarındaki yüksekliğı ileri sürmüyorlar, "Biz bunca yıl uğraştık, doğruyu, güzeli öğrendik, bizim anlamamız gerekirdi" diyorlar. Ya bunlar *Perçemli Sokak*'ı anlamadıkları için kötülemeye kalkanlar, bunlar bir yüksek okulu, bilim yurdunun bir kolunu bitirmiş olduklarını da söylemiyorlar. Çoğunun okuması kıt, üç beş dergiyi karıştırarak öğrenmişler ne öğrenmişlerse. Doğuşlarından getirdikleri üstünlüklere güveniyorlar. Biliyorlar uslarının, sezgilerinin eşsiz olduğunu, doğa onları özenerek yetiştirmiş, okumaları, bilgi edinmeye çalışmaları gerekir mi? Anlayış onlarda, kavrayış onlarda...

Perçemli Sokak'ta ne varsa hepsini anlıyor muyum? Doğrusunu söyleyeyim, çok anlamadığım yerleri o betiğın. Anlamadığım, kıskanasıya

sevdiğim yerleri de var. “Onları anlat” deseniz bana, anlatabilir miyim hepsini? Başaramam o işi. Bir yırı anlamak, anlatabilmek demek değildir. Siz bir ezgiyi anlatabilir misiniz? Yırı anlamak da çalgıdan anlamak gibidir, bir tat almaktır ondan, okurken ya da dinlerken bir sevinç duymaktır içimizde.

Gene söyleyeyim: var anlamadığım, tadına eremediğim yerler o betikte. Öyle ise beğendiğim, güzelliğini duyduğum yerleri okuyayım da ötekileri kurcalamayayım mı? O da olur ya, yetmez bana. Bakıyorum, bir ozan benim anlayınca, o söylediğim türlü anlayınca sevdiğim, çok beğendiğim sözler söylemiş. Kendisine güvenmem için yeter bu. “Yapıtının beni sarmayan yerlerinde de benim duyamadığım güzellikler olacak, onlardan niçin yoksun bırakayım kendimi?” derim de çalışırım anlamaya. Atmam bir okuyuşta, döner döner gene okurum.

Ne olur bunu sonu? Çalışarak, uğraşarak sezerim ozanın yarattığı güzelliği. Yalnız onun düşündüğü güzelliği mi? Güzel bir biçim, dörütmenin dileğini aşar, onun düşündüğünden başka anlamlar, güzellikler de bulunabilir içinde, buna elverişlidir. Bunun için dörütmenin düşündüğünden öte güzellikler bulduğum da olur. Anlamakta da bir türlü yaratıcılık vardır.

“Anlamıyoruz” diye övünüp kötüleyenler bunu kavrayamıyor.

(Nurullah Ataç, “Anlamak”, SHD, Aralık 1956, C.12, S.59, s.6-7)

M. Ataç, Gençler

Gençlerin yaşlılara, kendilerinden öncekilere atmaları gerekiymiş. Yer amadan ortaya çıkamaz, abayı (dikkati) ekip kendilerini tanıtamazlarmış. Bunun için de vuracaklar, devirecekler...

Doğru bir yanı yok değil bu görüşün. Oldukça büyük bir gökçe yazını, yazılmış değer yargıları olan ülkelerde, çağlarda doğru. İşte Fransa'da 19. yüzyılda beliren, "Romantique" denilen çığır. 17. yüzyıldan kalma anlayışa karşı çıkmıştır o ığırın ozanları, yazarları. Boileau'ya, Racine'e atmışlardır. Neden? Çevrelerindeki okurlar hep Boileau'nun etkisi altındadır, ona uyarak ancak ilkçağdan kalma kurallarla güzellik yaratılabileceğine inanırlar da onun için. Eskiler- yeniler ekişmesi. Ne varsa eskilerdedir, yenilere düşen yknmektir (taklit etmektir) eskilere. Bu görüşe, bu yargıya karşıdır 19. yüzyılın savaşı. Getirdikleri yeniye anlatabilmek, onun da bir güzelliği olduğunu taplattırmak (kabul ettirmek) için uğraşmışlar o yüzyılın yazarları.

Bizde bğn böyle bir durum var mı? Kimlere çatıyor günümüzün gençleri? Eskiye değil, yerleşmiş, yayılmışa değil, daha dn başlamış, kendilerini daha iyi tanıtamamış olanlara çatıyor. Bay Fazıl Hüsnü Dağlarca'ya, Bay Oktay Rifat'a, sydeşi (yani) daha kırkını bulmuş bulmamış kuşağa saldırıyorlar. Neden? Yapacağını, işini bitirdi mi o kuşak? Görüyoruz o kuşağın ozanlarını, yazarlarını, onlar da daha durulmadı, onlar da daha değişiyor, yollarını daha iyice bulamadılar. Arama yaşıdır onların da yaşı. Gençlik dediğiniz yirmisinde başlayıp yirmi beşinde bitmez. Orhan Veli, Sait Faik Abasıyanık, Cahit Sıtkı Tarancı lmeselerdi, onlar da daha değişir, yeni yollar deneyebilirlerdi. Daha gentiler, durma yaşına gelmemişlerdi de onun için. Sağ olsalardı, bğnkler onlara da atarlardı.

Neden atmıyorlar onlara? Yazdıklarını, tuttukları yolu beğenmedikleri için mi? Değil. fkeleri, hınçları yaşayanlara da onun için. "Siz ekilin ortadan, yazmayın artık, biz geçeceğiz yerinize" diyorlar. Kapalı olarak da

değil, açıkça söylüyorlar. Öyledir “bizcilik”. Bencilliği pek kötü görürler ya, “bizcilik” ondan da kötüdür. Bir kimse gidip de başka birine: “Sen kalk oradan, ben oturacağım” diyemez, diyebilirse utanmadan büsbütün yoksun demektir. Birkaç kişi birleşince, bir dayanışma (tesanüd) kurunca, kolaylıkla söyleyebilirler bunu: “Siz kalkın, biz oturacağız!” Bir topluluk adına, bir ülkü adına yaparlar da bunu onun için utanmazlar, utanmak şöyle dursun, övünerek, koltuklarını kabartarak yaparlar bunu. Dayanışmaların çoğu, utandığımız çıkar kaygılarına sözde bir yükseklik, bir kutsüllük vermek içindir.

Ölülere değil, yaşayanlara çatıyor, onlarla uğraşıyorlar. Oysa ölmüشلere çatmak daha doğrudur. Değişmez onlar artık, yeni bir yol tutamazlar. Beğenmiyorsanız yapıtlarını, söyleyin, tutmuş oldukları yolu, savundukları görüşü, anlayışı çürütün, kendi görüşünüzü, anlayışınızı yerleştirmeye çalışın.

Yapamazlar bunu, bir görüşleri, bir anlayışları yok da onun için. Kendilerini tanıtmak tutkusuna kapılmışlar bir yol, bunun için topluluklar kuruyor, kendilerinden biraz büyüklere çatıyorlar. İçlerinde kapı kapı dolaşıp eskilerden, çok eskilerden, artık ölmüş sayılacak kimselerden övgü dilenenler de görülüyor. Gerçekten bir yenilik getirmiş, yeni bir yolun ilkelerine inanmış olsalar, yapabilecekler mi bunu?

(Nurullah Ataç, “Gençler”, SHD, Ocak 1957, C.13, S.60, s.6-7)

N. Ataç, Diyelim

“Sonucunu göze alarak, sorumunu toplayarak bütün düşündüklerimizi açıkça söyleyelim, budur özgürlüğe ermenin yolu” diyoruz ya, olmuyor işte, kimi kanılarımızı bildirmekten çekiniyoruz. Başımıza bir iş getiririz diye değil, korkaklıktır, alçaklıktır bu, onu saymıyorum, çevremizdekileri kırarız diye sustuğumuz oluyor. Bunu da bırakmalıyız. Kim kırılırsa kırılsın, diyelim bildiğimizi, düşündüğümüzü. “Selâmün âleyküm, kör kadı!” demesini bilelim gerekince. Yoksa kendimizi sıkarsız da öteki kanılarımızı da şöyle özüne giderek söyleyemez, açıklayamayız.

Beğendiğim, sevdiğim yazarlar arasında, kendi arkadaşlarım arasında yabancı dil bilmeyenler vardır, çoktur. Ne yapayım ki ben, yalnız Türkçe konuşan, yalnız Türkçe betikler okuyan bir yazarın büyük bir iş başaramayacağı kanısındayım. Öyle bir kişi büsbütün değersizdir demiyorum, söyledim a! Beğendiğim, sevdiğim yazarlar arasında da var öyleleri. Değerli kimselerdir, usları işler, ince, güzel sözleri, buluşları olur. Gene de bir eksik sezilir onlarda. Yürürler, yürürler, duruverirler bir yerde.

Yabancı dil bilmeyen Türk yazarı, ozan olsun, öykücü eleştirmeci, denemeci olsun, geçmiş yüzyılların yardımından, öğrettiğinden yoksun kalmış, yoksun kalmaya da katlanmış bir kişidir. Uğraşında (mesleğinde) kendine ne gerekiyorsa hepsini birer birer kendi bulacak! Yalnız başına bir kişi, yüzyılların toplayıp biriktirdiğini yeniden mi arayıp toplayacak, biriktirecek? Devlerin elinden gelmez bu! Bulur, o da birtakım nenler bulur, çıkarır ortaya, hepsini bulup ortaya çıkaramaz. Kendi kendine bulabildiklerini yeter sanır, onları kendi kendine bulduğu için de koltukları kabarır, bir kurulma, bir büyülenme gelir içine. Bakın bizim yabancı dil bilmeyen, gene de az çok üne ermiş yazarlarımıza, bir beğenirler kendilerini, sormayın! Az kaldı adlarını söyleyecektim. Neme gerek? Beş altı arkadaşım kaldı yazın acununda, onların da yarısını darıltayım mı?

O kurulma, büyüklenme en kötü nendir bir yazar için. Doğuşundan getirdiği değer de sönmeye başlar. Aramaz artık, küçücük, daracık bir acun kurmuştur kendine, büyük diye görür onu, acunlar acunu diye görür, çekilir de onun için çevresine bakmaz olur, kendinden başka kimseyi görmez olur. İlerlemez artık, istemez de ilerlemeyi, ermiştir, ulaşmıştır. Yüksekten konuşur, kesin yargılardan çekinmez, bir de başkalarını aydınlatmaya kalkar. Bilgiç kesilir yazın acununda.

Yabancı dil öğrenmemek yüzünden nice değerlerimiz söndü...

(Nurullah Ataç, "Diyelim", SHD, Şubat 1957, C.13, S.61, s.8-9)

O. Nurullah Ataç, Diyelim

Yabancı dil bilmemenin nice yazarlarımızı çabucak durdurduğunu söylediğim yazıyı daha yeni bitirmiştım, onlardan biri karşıma dikildi. Gerçekte değil, düşümde. Uyanık düşlere kendimi bırakıvermeyi severim ben. Biliyordu benim söylediklerimi. Okumuş muydu benim yazımı? Nereden okuyacak? Söyledim: ben de daha yeni bitirmiştım. Eline geçse de okuyacağını sanmıyorum, sevmez okumayı, yabancı dil bilmediği için pek alışık değildir okumaya. Yazıp çevresini aydınlatmak dururken bir de boşuna okusun mu? Ben bilmesini istedim de öyle kurdum. Dikildi karşıma, dedi ki:

-Yabancı dil biliyorsunuz diye siz kendinizi beğeniyorsunuz. Bunu düşünmüyorsunuz da bizim kurulduğumuzu, büyüklendiğimizi söylüyorsunuz... Biz kurulsak, büyüklensek yeri değil mi?

-Kimsenin kurulmasını, büyüklenmesini doğru bulmam, dedim.

-Susun, dedi, kesmeyin sözümü... Biz kurulsak, büyüklensek de yeridir, ne yapmış ne başarmışsak kendi kendimize yapmış, kendi kendimize başarmışız. Siz yabancı dil bildiğiniz için birtakım yazılar, betikler okumuşsunuz, okuyorsunuz; söylediklerinizi öteden beriden almadığınızı nereden bilelim? Ola ki kendiniz de bilmezsiniz şuradan buradan topladığınızı, karışmış, birbirine kaynamıştır onlar sizin düşüncenizde, sizindir sanırsınız. Bir de bakarsınız, eskiden okuduğunuz bir betiği karıştırırken gene buluverirsiniz...

Doğruydı bu dediği, onun için sesimi çıkarmadım. Doğru ya, ekin dediğimiz de başka nedir ki? Benim sandığım bir düşünüyü, eskiden okuduğum bir betikte bulunca, ne yalan söyleyeyim? Üzülmek şöyle dursun, tersine, sevinirim. O betikte bulduklarım beslenmişim, onları içime sindirmişim diye... Gene o söyledi:

-Geçmiş yüzyılların öğrettiği, yardımı diyorsunuz. Biz istemiyoruz o yardımı, kendi gücümüz yetiyor bize. Siz başkalarının yardımı ile yürüyorsunuz, kendi gücünüz yok da onun için, doğuşunuzdan bir nen getirmemişsiniz, doğa vergisi yok sizde.

Durdu biraz, sonra öfkeli bir gülümseme ile:

-Okumadığımızı nereden çıkarıyorsunuz, dedi. Okuyoruz, siz Fransızca okuyorsanız biz de Türkçe okuyoruz. Bilmiyor musunuz? Görmüyor musunuz? Yeni, eski nice betikleri acun yazınının çevrildi Türkçe'ye. Onları okuyoruz, öğreniyoruz. Neden gülümsüyorsunuz öyle?

-Gülümsemedim, dedim, size öyle gelmiş.

Gülümsemiştim: Almanya'nın büyük ozanlarının birinden çevrilmiş birtakım yırları düşünmüştüm de onun için. Köğlü (vezinli) uyaklı bir çeviri. Yıra benzer bir yeri yok. Bunu o büyük Alman ozanının yapıtı diye gösteriyorlar. Öteki çevirilerin çoğu da onun gibi, yapıtın özünden bir gölge bile değil, biçimsiz bir nen... Açmak istemedim o konuyu, uzun olurdu. Savdım o düşü.

(Nurullah Ataç, "Diyelim", SHD, Mart- Nisan 1957, C.13, S.62-63, s.30-31)

V. HALK EDEBİYATI İLE İLGİLİ MAKALELER

A. İlhan Başgöz, Folklor Ve Halk Edebiyatı

Sanat kollarının hepsinde bir arama hamlesi içindeyiz. Romanda, hikâyede, şiirde günümüzün sanatkarı ayağını basacak, eserini oturtacak sağlam temeller arıyor. Bir yandan Batı'nın büyük sanat eserlerini inceleyip onlarda çağların ötesine geçen eserin sırrını ararken bir yandan da kendi edebiyat geçmişimizin sıkı bir süzgeçten geçtiğini görüyoruz. Yüzyılların arkasından geçip gelen eserlerden yaşayan değerler arıyoruz. Klasik edebiyatımız bugünün sanatkarına pek bir şey vermiyor. Onun mücerret insan ve donmuş tabiat anlayışı bir yana atılmıştır. Cemiyetteki zarurî gelişme sanat görüşünden selviler gibi donan insanı sürüp çıkarmış, yerine yaşadığı çevrenin taşına toprağına göre renk alan hareketli insanı koymuştur. Bu gelişme bizim iyice donmuş, kalıplaşmış dediğimiz klasik edebiyatın içinde bile kendini hissettirmiştir. XVI. yüzyılda Baki'nin şiirinde yaşayan insanla XVIII. yüzyılda Nedim'in eserlerinden "kızdır Sakızlıdır" diye bize ses veren insan arasında fark vardır. Bununla beraber Şark mistisizmine sıkı sıkıya bağlı olan klasik edebiyatımız sosyal çevresi içinde insanı edebiyatımıza sokamamıştır. Sanatkarlarımız ondan ümitlerini kesmekte bunun için haklıdır. Çünkü onlar diğer insanların arasında gülen, ağlayan insanı eserlerine koymak istiyorlar. Böyle olunca geriye, geçmişimizin edebiyat alanında faydalanacak bir açık kapı kalıyor: Halk edebiyatı. Acaba halk edebiyatı bugünün sanatkarına neler verebilecektir? Başka bir deyimle sanatkarlarımız arayıp durdukları her iyi şeyi halk edebiyatında bulabilecekler midir?

Bugünün sanat ve edebiyat anlayışını besleyip kuvvetlendirmek bakımından halk edebiyatının büyük imkânlarla sahip olduğu doğrudur. Bunların başında onlarda yaşayan insanın psikolojik ve sosyal karakteri gelir. Türkülerde, masallarda, halk fıkralarında gördüğümüz insan, minyatürlerdeki

gibi donup kalmış değildir. Türkülere bakınca dost elinden bıçak yiyip kıvranan delikanlıyı görebilirsiniz. İnce Mehmet kendini iki kere kesesinden everen efesini vurmuştur. Hain insandır. Oysaki kendi vurulsa öteki tasasından ölesiye yatamayacaktır. Göğüsleri yeni baş kaldırmış genç kızı bulursunuz; helva yerken dişi kırılan yetmişlik bir ihtiyarla evlendirilmiştir. İstekli ve bahtsız insandır. Damarlarında doyurulamayan arzuların yakıcılığı dolaşıp durmaktadır. Eğin'de bir ağa görürsünüz; uzun gurbet yılları evini, karısını, çocuklarını unutturmuştur. Vefasız insandır. Yedi yıl yolunu gözleyen karısına ve çocuklarına sudan soğuk bakmaktadır. Eller sevdiğiyle kol boyun yatarken yol gözleyen, diken gibi yatakların içinde gözüne uyku girmeyen sevdalı insanı da bulursunuz bunlarda. Kısacası tıpkı bizler gibi, tıpkı öteki insanlar gibi etrafını saran şartlara göre boyuna değişen, sevinen, kızıp ana avrat küfreden, seven, kıskanan, öldüren, zalim ve zavallı insanı halk edebiyatımızda bulabiliyoruz. Bu canlı, bu kıvıl kıvıl insanı günümüzün sanatkârı da yakalamak için uğraşmıyor mu?

Halk edebiyatımızda insanın sosyal çevresini de eserin içine çekilip alınmış görüyoruz. Üzerinde uzun uzun yazılıp çizilen sosyal karakter meselesini bu halk mahsulleri kısa ve canlı çizgilerle bir çırpıda yakalayivermiştir. Ağıt dinlemiştinizdir: Ölenin peşinden, bütün bir cemiyet, kahramana yakınlığına göre bizim önümüze sıralanıverir. Orta direği bel veren bir Anadolu evi, sahipsiz kalan sürüler, kınası kurumamış bir gelin, kuzular gibi meleşen yavrular, bir menfaat çatışması -tarla, ekin, kadın- hain Resul Ağa'nın kalleşliği, pusu kuran nankörler, ağlayan dostlar, ellerine kına yakan düşmanlar kahramanın çevresinde yer alan cemiyet parçalarıdır. Bunlar açıkça hikâye edilmese bile irili ufaklı imalar ve parıltılar halinde türkû kahramanının etrafında varlıklarını muhakkak duyururlar. Halk edebiyatı mahsullerinin bu karakteri de toplumdan fırlayıp çıkan insanı değil, boylu boyuna onun içine yayılan insanı eserlerinde canlandırmaya çalışan sanatkârlarımız için büyük bir değer taşımaktadır. Halk edebiyatında ardına kadar topluma açılan bu kapı bize çeşitli mahallî renklerin görülmesini de sağlar. Halk edebiyatı mahsullerini her nakleden, ona hemen mahallî boyalar

vurur. Köy masallarında padişahlara rastlar, şaşar, kalırsınız. Bir köy ağası gibi kıl çadırlarda oturur. Bazen cebinde harçlığı bulunmaz, kızını evlendirmek için harman sonunu bekler. Nasrettin Hoca'mız her zaman ve her yerde fıkrasını anlatan, dinleyen insanların kılığına kolaycacık giriverir. Odunda, değirmende, bostanda kendi gibi kıt kanaat geçinen insanların arasında Hoca'yı oduncudan, değirmenciden, bostancıdan ayıran taraflar bulamazsınız.

Halk edebiyatı mahsullerinin yukarıki vasıfları onları doğuran ve yaşatan insanların hayat şartlarından geliyor. Bu, zarurî bir neticedir. Onun için sanatkârlara bunları aynen taklit etsinler denemez. O vakit halk edebiyatı hakkında çok mübalağalı bir hüküm verilmiş olur. Fakat halkın sanatkârı kendi muhitinde kazandığı büyük başarıyı bu vasıflarına borçludur. Bugünün sanatkârı da kendi çevresinin şartları ve düşünce sistemi içinde halk sanatkârının ayrı bir muhitte yaptıklarından büyük ölçüde faydalanabilir. Yoksa günümüzün sanatkârından istediğimiz büyük fikir yapılarını, dünya görüşünü halk edebiyatında bulamayız.

Bir şey daha var. Gerçek sanatkârın memleketinin insanlarını gazete sayfalarından ve çekilen nutuklardan değil, içinde yaşadığı katı realitenin ortasında görüp öğrenmesi gerekiyor. Genç sanatçı bu bakımdan büyük imkânsızlıklar içindedir. Sosyal bilimlerdeki fakirliğimiz onun bu güçlüğüne bir kat daha artırıyor. Emek verilip yapılan müşahedeler bile çok defa halkın isteklerini anlamak, onu iyice tanımak bakımından yüzde kalıyor. Halk denen kapalı kutu, kolay kolay içini başkalarına açmıyor. Halk edebiyatı memleketimizin insanlarını sanatkâra tanıtmak bakımından da büyük bir değer taşır. Halk "refoulé" edilen hislerini, çeşitli sebeplerle içine gömüp söyleyemediklerini, yani yüreğinin ve kafasının köşesini, bucağını kendi edebî mahsullerine rahat rahat dökmüştür. Bunları derlemekte karşılaşılan güçlük de çok defa bundan ileri geliyor. Bu vasıf halk edebiyatının üzerine, yalnız sanatkârların değil, idare ettiği kitlelerin eğilimlerini iyice bilmek

zorunda olan modern demokrasilerin de titizlikle eğilmelerini icap ettirmektedir.

(İlhan Başgöz, “Folklor Ve Halk Edebiyatı”, SHD, [1952], C.6, S.6, s.66-69)

B. İlhan Başgöz, Mânilerimizin Başlıca Temleri

Mânilerimiz genç kızların ve delikanlı erkeklerin çevresinde yaşıyor. Onların toplantıları, eğlenceleri, katıldıkları merasimler mânilerin söylenip yayıldığı yerlerdir. Bu yüzden mânilerde genç insanın sesinden gayrısına zor rastlanır. Bu dörtlüklerin en belli başlı temlerine bakarak onların sevişen insanların malı olduğu da söylenebilir. Gerçekten sevgiden ve sevgi ile yakından ilgili meselelerden iz taşımayan mâniler yoktur. Bu sevgi tam bir insan sevgisidir. İki cinsin birbirine karşı duyduğu istek mânilerde tıpkı insanoğlunun yüreğindeki gibi yaşar. Bu insan sevgisi, sevilen insanın eti kemiği, tadı ve kokusuyla yoğrulmuş, içinde doğup geliştiği muhite de, mesela İstanbul'da "Bu senenin modası ayda bir yar yenice" diyebilecek kadar sıkı sıkıya bağlı bir sevgidir. Mânilerde kadın hayal haline, his haline, sevgi haline falan getirilmemiştir. Kadın kadındır. Sarılıp yatmaya yarar. Halk adamı sevgiyi böyle kaba fakat gerçek manasıyla anlamaktan başka türlüüne yanaşmıyor:

Bahçelerde börülce
Kız belin neden ince
Nidem kurum cilveyi
Sarılıp yatmayınca (A. 250)
Bahçeye varasica
Gülleri deresice
Ne de yaman güzelmiş
Koynuma giresice (A. 234)

Bu diri sevgi mânilerimizde çok defa bazı sosyal çevrelerimizin değerlerini sarsacak bir realizmle anlatılır:

Dilim ile süt alam
Ak memen damarından (A. 192)
Çift memenin üstünde

Ninni çal uyut beni (A. 24)
 Kaldır bacaklarını
 Arasına gireyim (B. 146)
 Kaytan bıyıklarımı
 Sürsem memelerine (C. 62)
 Ölüp bayılacağım
 Dönüp sarılacağım
 Kalkma memen üstünde
 Yatıp yuvarlanacağım (B. 585)
 Kahve koydum cezveye
 Kalk gidelim gezmeye
 Alışmışım duramam
 Uçkur bağı çözmeye (A. 881)

Mâniler sevgilisine yaklaşıp onunla yüz yüze gelip de tutup öpmeyen insanla alay ediyor:

Lâlem dedi ya nasip
 Diş gerdana münasip
 Dudak yüze yanaşmış
 Daha diyor ya nasip (A. 1143)

Mânilerimizin genç insanı bu cüreti nereden alıyor acaba? Cinsi mevzularda bu rahat, bu cesur ifadeye içinde yaşanan cemiyet mi müsaade ediyor. Yani köy, şehir ve kasabaların nispeten geri kalmış zümreleri, bütün halk edebiyatı mahsullerini besleyip büyüten muhit sevişen insanları hoş mu karşılıyor? En güzel ifadesini “ne darıldın ya anne, eloğludur sarılmış” mısralarında bulan bu hoşgörülük cinsî yasakların büyük bir kısmına açık kapı bırakacak kadar kuvvetli mi? Yoksa bu pervasız ifade sevişen insanların etrafını saran yasak zincirine yiğitçe bir meydan okuma mı? Büyük kitlelerimizin âdet ve ahlaklarını tanıtan sağlam sosyoloji incelemelerine sahip olana kadar bu sorulara kesin cevaplar vermemek yerinde olur.

Mânilerde öyle kuvvetli bir sevgi yaşıyor ki ona karşı gelen değerler ne kadar sağlam ve köklü olursa olsun bir çırpıda sökülüp atılıyor. Başta din olmak üzere bütün sosyal değerler, mânilerde hâkim bir kuvvet olarak yaşayan sevgiye yardımcı bir kuvvet olarak görüldükleri müddetçe sevilip sayılıyorlar. Bu sevginin önüne çıktıkları vakit mânilerde isyan başlıyor. Allah geniş görüşlü, cahillerin günahını affeden bir varlık olarak düşünülükçe sevdalılar boyunlarını eğip ondan medet umuyor, yardım diliyorlar:

Çayırda kıldım namaz
 Duam hakka yaramaz
 Cahilin ettiğini
 Allah bile kınamaz (A. 420)
 Muradımı tez verin
 Ya Muhammed Ya Ali (C. 132)
 Ümidimi umarım
 Bana da verir Allah (C. 129)
 Mevlam sabırlar versin
 Yârinden ayrılmışa (C. 69)

Çaresiz kalan insanın uçan kuştan, esen yelden medet umması gibi beşerî bir hisle de pekâlâ izah edilebilen bu ifade mânilerde az görülüyor. Bu konuda mânilerimiz hemen daima dik başlı ve itaatsizdir. Sevgiden başka kanun ve nizam tanımayan delikanlı dinin yasaklarıyla karşılaşp sevgilisine kavuşamamayı ilâhî adalet kanunlarıyla da izah edemeyince isyan etmektedir: bu isyan mânilerimizde sitemden başlayıp kine ve insafsızca alaya varana kadar derece derece kuvvetlenen bir ifade ile karşımıza çıkıyor:

Ah etsem ah olur mu
 Desem günah olur mu
 Verdiğini alıyor
 Böyle Allah olur mu (A. 31)

Ay gider yüce gider
 Kervanlar gece gider
 Çift memenin üstünden
 Doğru yol Hacca gider (A. 209)
 Derelerin al tuncu
 Kınalı parmak ucu
 Öpülmemiş kızların
 Kabul olmaz orucu (A. 1203)
 Armudu taşlamalı
 Dibinde kışlamalı
 İmam ezan okurken
 Cümbüşe başlamalı (A. 140)
 Derelerin ayazı
 Gül memenin beyazı
 Gül memenin üstünde
 Kılısam bayram namazı (D. 63)
 Yârim bir huy bellemiş
 İftarda gerdan öper (A. 1092)

Anadolu evlenmelerinde hâkim bir unsur olarak hala yaşayıp giden ailenin rızası meselesinden de mânilerimiz izle taşıyor. Seven erkek tıpkı bir evvelkinde olduğu gibi kız tarafının bütün mensuplarına sevgilerini anlamadıklarını, hesaba katmadıkları için meydan okuyor, daha da ileri giderek onları ölümle bile tehdit ediyor:

Ocak ayı güneşi
 Yaktı tepeciğimi
 A kız senin babana
 Seyret yapacağımı (B. 577)
 Al başına leçeği
 Oldum erik çiçeği
 Anası evermeyi

Şu yere geçeceği (B. 17)

Ay tombala tombala

Baban Allahtan bula

Verdi seni gavura

Başına vura vura (B. 2)

Seni bana vermedi

Nenen Allahtan bula (B. 90)

Öldürürüm babanı

Alırım abulanı (B. 733)

Erkeğin bu ataklığı ve cesareti karşısında seven kadının pasif ve hareketsiz kaldığı hemen hiç görülüyor. O da tıpkı erkek gibi aynı kuvvetli sevginin esintilerine kendini bırakıp ev, aile, ana, baba gibi kuvvetlerin hepsine meydan okuyor. Binlerce mâni içinden ailesinin sözünü ve rızasını, sevgisinden üstün tutan bir tek metne rastlayabildim:

Ben sana varır mıyım

Anneme sormayınca (A. 448)

Bunun dışında kalan metinlerde kadın da “eksik etek” haline bakmadan tıpkı erkek gibi sevgisi uğruna her fedakârlığı göze alıyor, her tehlikeye göğüs geriyor, baba evini bırakıp eloğlu ile kaçmaya hatta öz bacısını bile feda etmeye hazır görünüyor:

Beni sana vermezler

Alıp beni kaçsana (C. 42)

Dağ başında dursana

İnci mercan olsana

İki gözüm eniştem

Şu ablamı vursana (A. 460)

Sosyal bir karakter taşıyan “sevilmeyen insanla evlendirilme” ile mânilerimizdeki sevgi bitmiyor. Kocaya varan kızın karşısında erkek, evlenen delikanlının önünde kadın, kolay kolay yakalarını sevginin elinden kurtaramıyorlar. Sevgili başkasının koynuna da girse sevgi devam edip gidiyor. Gerçi bazen hislerin gemlendiği, zor bir nefis feragatiyle evlenen vefasız saadetler dilediği görülüyor:

İştittim yar evlenmiş
Otursun güle güle (C. 66)

Bazen de erkeklik ve nefse itimat galebe çalıyor, böyle hallerde erkek, sevgiye meydan okuyan bir benlik duygusuyla karşımıza çıkıyor:

Ettiğinden sen utan
Bulunmaz mı yar bana (C. 24)

Sonra giden sevgilinin ardında yalnız kalanın acısı, üzüntüleri ve karşılık görmeyen sevginin ifadesi görünüyor:

Yâri eller alınca
Mezarım tahtalandı (C. 174)
Beni yârdan ayıran
Kan kussun avuç avuç (C. 59)

Nihayet sevgilinin mânilerde çok sık görülen isyanı başlıyor. Zorla varılan kocaya beddua, onu ortadan kaldırmak için duyulan şiddetli arzu:

Ak kavağım kavağım
Ben de senden ufağım
Öldür gavur kocanı
Günahına ortağım (A. 35)
Kavak gazeli yârim

Dünya güzeli yârim
 Dilerim kocan ölsün
 Bile gezelim yârim (A. 1068)

Bu engel, rakip ortadan kalktıktan sonra her şey halledilecektir. Sevgilinin genç kız olarak ere varıp dul geri dönmesi, toplumun o çok önem verdiği bekârlık veya dulluk, seven insan için hiçbir şey ifade etmemektedir. Genç insan bunu açıkça ilan etmekten çekinmiyor:

Kaya dibi düz dibi
 Bir su içtim buz gibi
 Boşan da gel kocandan
 Kabul edem kız gibi (A. 1074)
 Boşol alayım seni
 Kurtul ha bu köpekten (B. 644)

Bu gönülsüz evlendirilmeler, bazen nispetsiz de oluyor. Gene kadın ya bir ihtiyarla yahut bıyıkları terlememiş bir çocukla evlendiriliyor. Miras gibi, para gibi akrabalık bağları gibi çeşitli sebepleri olan bu tip evlenmeler karşısında kadının duydukları, birçok halk edebiyatı nevilerinde görüldüğü gibi, mânilerimizde de ifade ediliyor. Böyle metinlerde genç dişi sevdiğinden ayrı kalmanın yanında, doyurulamayan arzularının yakıcılığını da dile getiriyor. Sebep sandığı feleğe, talihine beddualar ediyor, anasına babasına lanetler yağıdırıyor ve boşuna geçen cahil ömrüne ağlıyor:

Çini tabakta perver
 İyi gün gelir geçer
 İhtiyara varanın
 Ah ile ömrü geçer (C. 107)
 Felek çarkın kırılsın
 Düşürmedin dengime
 Hiç talihim yok imiş

Düşemedim dengime (C. 125)
 Kalbur tezekte kaldı
 Tezek uzakta kaldı
 Sakallıdan usandım
 Gönlüm kazakta kaldı (A. 894)

Bu tip evlenmeler için erkeğin söylediği mâniler daha da zalim ve alaycı; bana gelmez misin işte düşeceğin budur gibisinden bir öğünme de var bunlarda:

Köprünün altı tarla
 Parla Münire'm parla
 Mehmet oğlan küçücük
 Beşiğe koy da salla (A. 1124)
 Al önlük kuşan yârim
 Kötüye düşen yârim
 Kötü teziye ölmez
 Ahdeyle boşan yârim (A. 69)
 Mercimek kile kile
 Doldurdum sile sile
 Köpek kocanı gördüm
 Katıldım güle güle (A. 1227)
 Başındaki çemberin
 Otuz iki dalı var
 A kız senin kocanın
 Bir şımarık hali var (B. 31)

(İlhan Başgöz, "Mânilerimizin Başlıca Temleri", SHD, Ağustos 1952, C.7, S.7, s.38-42)

C. İlhan Başgöz, Mânilerimizin Başlıca Temleri

Mânilerde sevişen insanın arasına giren engellerden biri de içtimaî mevki ve servet farkıdır. Kız zenginliğinden gelen bir yukardan bakma ile zaman zaman fakir sevgilisi ile alay ediyor:

Konsül üstünde pekmez
 Muhabbet candan gitmez
 Senin aldığın para
 Benim süsüme yetmez (A. 1119)
 İndim dereye düze
 Çıktım seksene yüze
 Alamazsın hiç beni
 Beş yüzeyim beş yüze (B. 302)

Bazen de seven kadın mânilerle çevresinin baskısı yüzünden çaresiz kaldığını bunun için sevgilisine para kazanmayı tavsiye ettiğini daha aşağıdan alan bir ifade ile anlatmaktadır:

Oğlan adın Aslandır
 Kanatlıya yaslan dur
 Beni sana vermezler
 Sarı lira seslendir (A. 1271)

Aşağıdaki dörtlük kızın parayı içtima mevkii, aslında mühim bulmasa bile, dosta düşmana karşı mühim bulduğunu ifade etmektedir:

Havuz başı su başı
 Ben istemem yüzbaşı
 Olursa doktor olsun
 Dosta düşmana karşı (A. 785)

Mânilerde erkek, çok defa bu zarureti anlamaz görünüyor. Sebebi ister ferdî rahat arzusu isterse düşmana karşı şöyle bir görünme gibi sosyal olsun, onun gözünde para pul, mal mülk boş bir hevesten ibarettir. Asıl olan sevgidir. Onun yanındaki öteki maddî varlıkların adı bile anılmamalıdır:

Irmağın ucuna gel
 Kalenin burcuna gel
 Kız mala heveslenme
 Elin ver kucuma gel (A. 859)
 Odada yâr yatıyor
 Yorganı yel atıyor
 Bir kuruşun uğruna
 Yâr yalnız yatıyor (A. 1262)

Sevginin, bu hâkim kuvvetin mânilerde ekmek gibi, su gibi zarurî hayat maddeleriyle kıyaslanacak bir seviyeye vardığı da görülüyor:

İnce pelit fidanı
 Eğerim de kırılır
 Aldığım güzel olsa
 Ekmeksiz de durulur (B. 490)

Fakat halk adamı, bu ifadenin şaka olduğunu, güzele düşkünlüğünün çokluğundan, mahsus böyle söylediğini biliyor. Bu kadar realist bir sevginin yanında başka gerçekleri küçümsemenin veya idealize etmenin tuhaf kaçacağını da gayet iyi bilen sanatkâr hemen ilave ediyor:

İnce pelit fidanı
 Eğerim de kırılmaz
 Şaka diyorum şaka
 Ekmeksiz de durulmaz (B. 491)

Zengin bir kızla evlenmeye muvaffak olan delikanlının duygularını da mâniler tespit ediyor. Fukara erkek, zengin karısından memnun değildir:

Şu derenin uzununu
Kıramadım buzunu
Aldım zengin kızını
Çekemedim nazını (A. 1466)

Mâniler yapıları icabı sosyal hadiseleri anlatmaya en az elverişli olan halk edebiyatı nevileridir. Bu dörtlüklerin son iki mısraı söylenmek istenen şeye ayrılmıştır. İlk mısralar hemen daima, mâni söyleyenin çevresinden akisler verir. Deniz, dağ, orman gibi tabiat kuvvetleri; ekin, çiftlik, pamuk işleme, pekmez kaynatma, ev işleri gibi ekonomik hayat; kısaca küçük insanın münasebette bulunduğu sosyal ve tabii muhit bu iki mısrada, bazen sonradan atılan hislerle bölünmez bir bütün teşkil ederek bazen de okuyanı bunlara hazırlayan dağınık parçalar halinde sıralanır. Bununla beraber bu iki mısracık içinde de bazı sosyal hadiselerin izlerini, kısa fakat çok kuvvetli çizgiler halinde bulmak mümkün oluyor. Yukarda anlatılanlardan başka bu sosyal hadiselerin en önemlileri askerlik ve gurbet olarak görünüyor. Fakat şunu akıldan hiç çıkarmaya gelmez: mâniler diğer hadiselerin hepsine ancak sevgi ile münasebetleri nispetinde yer veriyorlar. Bunun için mânilerde mesela Eğin türkülerinde olduğu gibi enine konuna gurbetin ele alınıp anlatıldığını göremiyoruz. Gurbet daima sevgiliye dokundukça mânilere giriyor:

Şu dağın ardı bostan
Yıkılsın Arabistan
Felek çarkın kırılsın
Ayırdın beni dosttan (A. 1447)
Gidiyorum Batum'a
Batum'un batağına
Pencereden yukarı

Al beni yatağına (B. 418)
 Ben aha gidiyorum
 İstanbul'dur durağım
 Kız alamadım seni
 Odur benim merağım (B. 132)
 Ey GülcemalGülcemal
 Dört tane direğin var
 Aldın gittin yârimi
 Ne zalim yüreğin var (A. 662)

Askerlik mânilerimizde Yemen sembolü etrafında örülmüş olarak karşımıza çıkıyor. 1826'da yeniçerilik kaldırılıp yerine kura usulü konunca askere giden ya on, on beş sene gurbete yahut da ölüme gidiyor. Kadın sevgilisini tığ gibi bir delikanlı iken alıp götürən çok defa ya ak sakallı beli bükülmüş bir ihtiyar veya sarmaya da yaramaz kör topal bir insan olarak geri veren, bazen de Arabistan çöllerinde yitiren, geri vermeyen bu kul yazısı karşısında sevgisini içine gömüp beddua ediyor, ağlıyor ve sevgili sırtına çantayı vurup karlı dağların ardında kaybolunca da bir koruyucu melek şefkatiyle onun üzerine titremeye, önüne çıkacak müşküllere, tehlikelere meydan okumaya başlıyor:

Bağdat'a giden olsa
 Arzuhal eden olsa
 Bağdat seni yıkarım
 Yâra bir hal olursa (C. 26)
 Geliyor Tonyalılar
 Asker dolu yalılar
 Esse bir ince duman
 Konuşsa sevdalılar (B. 172)
 Bir atım vardır ala
 Baban Allah'tan bula
 Verdi beni askere

Gözlerim dola dola
 Bahçelerde bibersin
 Bilirin sen güzelsin
 Sana gönül veremem
 Yirmilisin gidersin (A. 17)
 Asker ettiler beni
 Kuram çıktı Yemen'e
 Sol yanımdan vuruldum
 Kanım aktı çemene (B. 54)
 Asker ettiler beni
 Yemen dediler Yemen
 Boğacak idi beni
 Ne büyük idi memem (B. 52)

Mânilerimizin halk hayatındaki yeri bu yazının çerçevesi dışında kalmaktadır. Esasen manilerin, Hıdırellez eğlencelerinde ve sihirle ilgili hallerde, yağmur yağdırmada nasıl kullanıldığı tetkikçiler tarafından ortaya konmuştur. Sadece onların dikkatini çekmeyen bir tarafları daha var mânilerin; mektuplaşmalarda mâni yazmak veyahut yazacaklarını mânilerle ifade etmek halkımız arasında yaygın bir âdettir. Askere giden bir delikanlı karısından şu dörtlüklerle haber sormakta ve doğacak çocuğu için merakını bildirmektedir:

Yürü mektubum yürü
 Haberini al da gel
 Bir iken iki olduk
 Üç olduk mu sor da gel (B. 728)
 Mektubun cevabı:
 Bu mektup iyi mektup
 Böyle mektup gene yaz
 Tohumun çürük çıktı
 Yazın gel de gene kaz (B. 729)

İşaretler:

A: Mukayeseli ve Neşredilmemiş Mâniler: Niyazi Eset, Ankara 1944

B: Trabzon ve Havalisinde Toplanmış Folklor Malzemesi; Bilal Aziz Yanıkoğlu, İstanbul 1943

C: İstanbul Mânileri: Naki Tezel, İstanbul

D: Halk Bilgisi Haberleri Mec., 1940, Sayı 99, s. 63

(İlhan Başgöz, “Mânilerimizin Başlıca Temleri”, SHD, Eylül 1952, C.7, S.8, s.22-25)

Ç. İlhan Başgöz, Folklor Ve Halk Edebiyatı: Âşık Veysel'in Yeri

İstanbul'da yeni bir sanat dergisi çıkıyor. Beraber. Yazarlarının fedakârlığından başka güveni olmayan öteki dergiler gibi küçük, dört sayfa. Son sayısında Metin Erksan, *Veysel* filmi hakkında düşündüklerini anlatıyor. Diyor ki: "Veysel'i yakından tanıyınca onun geri ve basit bir sanatçı olduğuna vardım. Devrin büyüklerine övmeler yazılarak, kendi gerçeklerine sırt dönülerek ve aşk türküleri düzülerek kazanılmış bir şöhret." Sayın Erksan, Pir Sultan Abdal'ların, Dadaloğlu'ların bugünkü benzerinin hayatını filme alacağım diye işe giriştiğinden, aradığını bulamıyor ve çok üzülüyor.

Veysel'in değeri üzerinde çekişmek iyi olacak. Metin Erksan bir şakşaklar ve hayranlıklar sağanağı içinden Veysel'i çekip çıkarmakla ilk işareti veriyor. Gerçekten Veysel, eli öpülmeler, önünde diz çökmeler ve jubileler ortasında bir efsane kahramanı gibi gösterildi. Ona yerini çizmek, büyük çabalamalar içindeki sanatkârlarımızın âşık şiiri önündeki durumunu belli etmek de olacaktır.

Veysel köylüdür. Büyük kitlenin içinden çıkmıştır. Bugünün sosyal ve ekonomik nizamı içindeki köy insanının tabiatla, birbirleriyle ve öteki sosyal birimlerle münasebetlerindeki kaderi yaşamıştır. Bu hayat elbet Veysel'de i'ler bırakacaktır. Sonra Veysel köyünden çıkar, şehri tanır. Şehirde başka bir sosyal çevre onu elinden tutar, korur, tanıtır. Veysel bunların dünya görüşünün, sanat anlayışının da büyük ölçüde tesirinde kalır. Veysel'i çok şişiren bu yeni çevreyi hepimiz biliyoruz. Bunlardan gelen baskı Veysel'in küçük yaşlarında aldığından çok farklıdır. Bu karşıt eğilimler ortasında Veysel, tıpkı öteki saz şairlerine benzer. Saz şairlerimizin hemen hepsi büyük kitlenin içinden gelir. Hepsi de memleketini bırakıp saz omzunda diyar diyar gezen insanlardır. Bir defa köyünden koptu mu o artık ağalara beylere emanettir. Gittiği yerlerde onların konaklarına misafir olur, yemeklerini yer, bahşişlerini alır, kısaca, atlarına biner ve elbette türkülerini çağıracaktır. Saz şairlerinin eserlerinde gördüğümüz cansız güzel övmeleri, kuru methiyeler,

sosyal ve tabii muhitten sıyrılmaya doğru kaçış, geleneğin çizdiği kalıplar içinde bocalama, onları kırıp geniş ve hür bir anlatmaya varamama bu ikinci çevreden gelmiş olmalıdır. Çünkü bunların zevkleri, duygu ve düşünceleri okuyup yazmışların, medrese görmüşlerin, şehirde yaşayanlarınkine daha yakındır. Âşık bu tesire kendini az çok kaptırır. Tamamen kaptıranlar divan edebiyatının kuru bir taklitçisi haline gelenler de vardır. Fakat saz şairi bundan ibaret değildir. Onun eserinde bağrından kopup geldiği kitlenin renkleri de yer alır. Bu parıltılar çok defa realist ifadeler halinde değildir. Kuru şekiller içinde sıkışmıştır, ama ömrünü devamlı sıkıntılar, kısa ve çok kuvvetli sevinçler içinde geçiren insanlarımızın nefesidir. Saz şiirimizde sevgisi, acısı, hırsı, tevekkülü, yalnızlığı, korkusu ve ümidiyle belli toplum ve tabiat şartlarının ortasında yaşayan insanların yüreği vardır. Bu inkâr edilemez. Bu Veysel’de de vardır. Onu yakından tanıyanlar şiirlerinin “Sen bir ceylan olsan, Gönülle hasbıhal dallar” dan ibaret olmadığını bilirler. O, yılda üç beş insanı sürükleyip götüren Kızılırmak’ın sesini duyup da “Parça parça etsem seni; fabrikaya tutsam seni” diye başladı mı sesi artık Sivralan köyündeki kardeşlerinin bağrından kopup gelmektedir. Patatesini sel alıp götürünce Veysel başını ellerinin arasına alır, tabiat kuvvetlerine esir binlerce vatandaşı gibi konuşur: “Bu sel bizi ne pek kötü belledi; Dümdüz etti patatesi milledi”. Birgün tahta kerevetine oturup kavuşamadığı nimetleri hayalleyen Veysel şöyle başlar:

Şu dünyanın meyvasını
 Yesem amma yesem amma
 Arasam bulsam hasını
 Yesem amma yesem amma

Epey uzun olan bu şiirindeki Veysel, mesela Karacaoğlan’dan farksızdır. Nasıl ki Karacaoğlan da:

Bir ahçım olsa da doldursa kazı
 Türlü nimetlerle güldürse bizi

Öğlene eğe de akşama kuzu
Sabaha kaymaklı bal ister gönül

Dörtlüğünü söylerken sadece kendi içine kapanmış sayılmaz. Yukardaki şiirleri söyleyen âşık yalnız değildir, onların etrafını kaderi üzerine titrediğimiz insanlar sarmıştır. Veysel'in bağı olduğu tarikattan gelen bir tarafı daha var. Sevgiye dayanan bir Allah anlayışı, bu anlayışın insan münasebetlerinde doğurduğu hoş görme, dünya nimetlerinin helal sayılması gibi yabana atılamayacak bir dünya görüşü de Veysel'in şiirlerinde sık sık karşımıza çıkar. *Tanrıya Hitap* bunun en iyi örneğidir. Bunların yanında Veysel'de kuru övgülere, mücerret güzel anlayışına, muhitinden kopmaya da rastlarız. Onda hür bir ifade toplumu bütünüyle kavrayan bir sanat anlayışı, büyük fikir sistemleri elbette yoktur. Ondan, onun yetiştirme ve kültür şartlarından bunu beklemek esasen manasız olurdu. Bu noksanlara yalnız Veysel de değil bütün saz şairlerinde rastlarız. Sayın Erksan'a halkın büyük şairleri gibi görünen Dadaloğlu ve Pir Sultan da bu bakımından Veysel'den çok farklı değildir. Dadaloğlu çok geri bir ekonomik ve sosyal nizamın müdafaacısıdır. Şiirlerinin çoğu aşiret beylerinin mutlak hâkimiyeti altında geçen göçebe hayatın övgüsüdür. Fırka-i Islâhiye'nin kurmak istediği yerleşik nizam şüphesiz aşiret sisteminden daha ileri idi. Gariptir ki Dadaloğlu yerleşik hayatın amansız düşmanı olmuştur. O, "Ferman padişahın, dağlar bizimdir" derken aslında, dağlar bizimdir ama biz de dağımız taşımız, malımız mülkümüz ve çoluk çocuğumuzla aşiret reisinin malıyız ve öyle kalmak istiyoruz demektedir, kendi öz menfaatine karşı gelmektedir. Dadaloğlu'na da Veysel'e dediğimiz gibi geri bir şair deyip bir kalemde geçmemiz mi gerekecek? O Dadaloğlu ki bize muayyen alışkanlıklara sülûkler gibi yapışan, sebebini iyi bilmeseydi bile alışkanlıkları uğruna kahramanca dövüşüp ölen delikanlılarımızın sesini duyuruyor. Hele Binboğa'sı, Cerit'i, Toroslar'ı, Rakiye'si ile vatana şöyle yukarıdan bir bakışı var, insan onunla beraber kollarını uzatıp yurdu renkleri ve kokularıyla kucaklamış gibi oluyor.

Aynı şeyler Pir Sultan için de söylenebilir. Onun şiirlerinin en belli temi bir tarikat ulusundan başka bir şey olmayan Şah'a övgüdür. Bu yandan Pir Sultan Aleviliğin hâkimiyeti için başını koymuş bir dövüşçüdür. Eğer dileği kabul olsaydı Anadolu'da Alevilik hâkim olacaktı. O zaman İran'da olduğu gibi. Buna göre Veysel için verilen hükmü Pir Sultana da yapıştırabiliriz. Ama Pir Sultan bu demek değildir. Onun şiirinde dinî bir kisve altında, müphem belirtiler halinde bütün insanca isteklerinin yerine geleceğini sanan yüz binlerce insanın yüreği atmaktadır. Sanatçılarımız bu sese kulağını tıkayamaz. Onlar sağlam sanat görüşleri, büyük fikir yapılarının içine bu basit insan seslerini sindirmek zorundadır.

(İlhan Başgöz, "Folklor Ve Halk Edebiyatı: Aşık Veysel'in Yeri", SHD, Ekim 1952, C.7, S.9, s. 22-25)

D. İlhan Başgöz, Folklor Ve Halk Edebiyatı: Bilmecelerin Toplumsal İlgisi

Tetkikçilerin çoğu bilmecelerimiz yalnız basit oyunlar olarak ele alıyorlar. Halbuki milletlerin tarihinde bilmeceler halk hayatı ile yakından ilgilidir ve toplum içinde önemli vazifeler görmüşlerdir: Antikite’de kâhinler bilmecelerin yardımı ile birbirleriyle konuşuyorlardı. 1) Estonya’da ölüm cezasına çarptırılanlar zor bir bilmeceyi çözebilirlerse hayatlarını kurtarıyorlardı. 2) Sebillot, bilmece çözmek suretiyle borçlarının bir kısmından veya tamamından kurtulan insanlardan bahsetmektedir. 3) Bazı milletlerde, eskiden güveyi kendisine sorulan bilmeceye doğru cevap vermezse gelinin yanına oturmak hakkını elde edemiyordu. 4) İptidai cemiyetlerde çok önemli vazifeler yüklenen sihirle de bilmecelerin ilgisi olduğu bilinmektedir. Hatta bilmecelerin çoğunun sihirli formüller olarak kabul edilmiş olması pek mümkündür. Hristiyanlığın birinci yüzyılından kalan şu bilmece bunu açıkça göstermektedir: “Dokuz harf dört heceyim, beni bil... Eğer beni bilersen sahip olduğum ilâhi aklın sırlarını öğreneceksin.” 5) Alfou’lar da yalnız Ekim aylarında bilmece sormaya müsaade ediliyordu. Bu bilmeceleri dinleyenler cedlerine şöyle bağırlarmış: “Pirinçlerimizi çıkarın taneleri iri olsun.” Onlarda hasat zamanı bilmece sormak tamamen yasak edilmiştir.

Türk bilmeceleri üzerinde yapılan tetkiklerde onların halk hayatındaki yeri üzerinde hiç durulmamıştır. Dünya halklarında olduğu gibi Türk halkının hayatında da bilmecelerin önemli yeri ve vazifeleri vardır. Bugün bile Sivas ve Tokat’ın bazı alevi düğünlerinde bilmecelerimiz önemli işler görürler. 7) Düğünlerde bayrak çekmek denilen bir âdet vardır. Kız almaya giden kafilenin önünde bir bayraktar bulunur. Kız tarafında da bunları karşılayanların önlerinde bayrakları ve bayraktarları vardır. Bayraktarlar çok iyi bilmece bilen insanlardan seçiliyor. İki taraf karşılaşınca bayraktarlar bilmecelerle birbirlerini imtihan ediyorlar. İlk soru kız tarafının hakkıdır. An’ane sorulan bilmecelerin nelerle başlayacağını da tayin etmiştir. Birinci soru şudur:

Mim üstünde mim durur
 Cim üstünde cim durur
 Muhammed Mirac'a giderken
 Sağ yanında kim durur
 Bilmeceye verilmesi gereken cevap şudur:
 Mim üstünde mim durur
 Cim üstünde cim durur
 Muhammed Mirac'a giderken
 Sağ yanında Cebrail durur

Sorulan bilmeceleer Müslüman azizlerinin menkıbevi hayatına, İslam kültürüne ait olanlardan başlayarak günlük hayatı içine alan bilmeceleere kadar geliyor. Hangi tarafın bayraktarı bilmeceyi çözemezse o taraf yenilmiş sayılıyor. Bayrağını karşı tarafa teslim ediyor. Ve rakip bayraktarın soluna geçiyor. Düğün boyunca yenilen taraf küçük mevkide kalıyor ve istediklerini yaptırmak hakkını kaybediyor.

Bugün bilmeceleerimizin toplumla ilgisini tespit bakımından elimize geçen malzeme çok azdır. Ve onların eski fonksiyonlarının çoğu unutulmuştur. Buna rağmen bugünkü şekillerinden bile bazı bilmeceleerimizin vaktiyle sihirle ilgili olduklarını anlamak mümkün oluyor. Aşağıdaki bilmece, çözenin iyilik, çözememenin fenalık getireceğine inanılan bir devrin izlerini taşımaktadır:

Erguvan yaprağı
 Hazret toprağı
 Ya bunu bileceksin
 Ya bu gece öleceksin (Kur'an- Kına)

Türk saz şiir an'anesinde de bilmeceleerinin önemli bir yeri vardır. Manzum bilmeceleerle imtihan fasıllarına hemen her âşığın hayatında

rastlanır. Âşık üstünlüğünü bilmecelemlerle karşısındaki âşığı mat etmekle ispat eder. Bu, çok defa bir kahvede kabalık ortasında yapılır. İmtihan olacak âşıklar karşılıklı oturur. Birisi belli bir kâfiye ile bir bilmece sorar, öteki bilmeceyi aynı ayakla biten bir şiirle çözmek zorundadır. Cevap vermeyen sazını ötekine teslim eder. Saz vermek âşıklar arasında küçüklüğün en büyüğü sayılır.

Böyle imtihanların son yüz yılda en tanınmış örneklerinden birisine Şenlik'le Sümmani'nin karşılaşmasında rastlanır. 19. yüzyıl sonunda biri Erzurum'da biri Çıldır'da yaşayan bu iki şair Çıldır'da karşılaşırlar. Birbirlerini yenemezler. Bu yüzden kardeş olurlar. Çok uzun olan bağlama şiirlerinden buraya bir parça alıyorum.

8) Sümmani:

Anladım içmişsin pirlerden dolu
İdrakin fehmeder sağ ile solu
Elbette semanın vardır bir yolu
Tarif eyle bana bir cihetinden

Şenlik:

Ben üstat görmüşem değilem naşı
Yanar yüreğimde aşkın ataşı
Semanın bir yolu mualla taşı
Mirac-ı Nebi'nin tarikatından

Sümmani:

Mualla taşının vardır durağı
Nicedir acep gâhi mahın ayağı
Bana söyle hangi dalın budağı
Söyle usta onun vaziyetinden

Şenlik:

Bir ayağı gümüş billur budağı
On sekiz bin tekmil vardır ayağı
Her birisi âlemin durağı

Yaradan halketmiş Kuduretinden

Bilmecelerimizin halk hayatıyla ilgilerinin en dikkate değer örneklerine, halk edebiyatı mahsullerinden masallarda ve halk hikâyelerinde rastlarız. Masal kahramanı zor bilmeceleri çözmek suretiyle a) Ölümden kurtulur, b) Sevdiğine kavuşur, c) Büyük mevkiler elde eder:

“Canfes Padişahının kızı sorduğu bilmeceleri çözemeyen erkeklerin kellesinden saray yapmaktadır. Keloğlan kılığına girerek gelen Yemen padişahının oğlu kızın sorduğu bilmeceleri çözmeye muvaffak olur. Keloğlan hem ölümden kurtulur hem de kızla evlenir. Kızın sorduğu bilmecelerden biri şudur:

Geçen dost geçen dost

Yumurtadan ömrün az

Bizim evde yürümez

Kuyrukçuğu örülmez

Bilir misin genç dost

Keloğlan:

Sensin hasların hası

Ne var onu bilmesi

Ne dersen de bilirim

Sultan seni sararım

Sizin evde yürümez

O da sacayağınız m’ola

Kuyrucuğu örülmez

O da katırınız m’ola

Kızın sorduğu üç bilmece keloğlan tarafından bilinir.”

Bilmeceler halk hikâyelerinde de aynı vazifelerle karşımıza çıkar. Mesela Âşık Garip... Halep paşasının huzurunda yapılan bir imtihanı kazandığı, onun âşıklarını mat ettiği için ölümden kurtulur ve paşanın âşığı

olur. Sümmani kendisine sorulan bilmeceleri çözmek suretiyle tehlikelerden kurtulur.

Bu örnekler gösteriyor ki bugün sadece bir eğlence vasıtası gibi karşımıza çıkan bilmecelerimizin toplum hayatı ile sıkı bir ilgisi vardır. Halkımızın çeşitli hayat faaliyetleri içinde bilmecelerimiz de vazifeler görmüştür. Bütün folklor mahsullerinde olduğu gibi bilmecelerde de elde edebileceğimiz malumatın yeni olduğu düşünülürse bu alanda yapılacak tarihi tetkiklerin daha enteresan bilgiler vereceği kolayca tahmin edilebilir. Geçmişte bilmecelerimizin halkın hayatına bugünkünden daha büyük ölçülerde karıştığı şüphesizdir. Halk edebiyatındaki kalıntılar bunu açıkça göstermektedir.

(İlhan Başgöz, “Folklor Ve Halk Edebiyatı: Bilmecelerin Toplumla İlgisi”, SHD, Kasım 1952, C.7, S.10, s.19-21)

E. İlhan Başgöz, Düğün Türküleri Mi Ağıt Mı?

Gaskonya'dan bir düğün türküsü şöyle diyor:

Küçük gelin küçük gelin
Buradan ayrılıp giderken
Gülleri bırak kederleri al
Yarın başını ellerine alıp soracaksın
Güzel günlerim nereye gittiniz

Gene aynı bölgeden başka bir düğün türküsü evleneceklerle şunları hatırlatıyor:

Kim sefalet istiyor
Kim felaket istiyor
O evlensin
Elendiğim gece
Felaket geldi kapıma
Bir Alman türküsünde gelinlik kız anasına soruyor:
-Ana evlenmek nedir
-Yün eğirmek doğurmak ağlamaktır

Aşağıda Slav türküsü ötekilerde esen kederli havanın izahını yapar gibidir:

Suya kim gidecek?
-Gelin
Yemeği kim pişirecek?
-Gelin
Kim sağları döğecek?
-Gelin
Neden hepsi geline?

-Gelin de ondan

Fransız tetkikçisi Paul Lafargue, dünyadaki düğün türküleri inceledikten sonra, bu türkülerde ortak tema olarak kadının üzüntüsünü ve gözyaşını buluyor. Evlenme ile ilgili türkülerin hiçbirinde sevinç ve saadet izlerine rastlanmıyor. Oysaki düğün, az bulunur bir eğlenme vasıtası, sevmek ve evlenmek de bir mutlu iş olmalıdır. Kadının en çok sevinmesi gereken bir günde onu kara yaslara batıran sebeplerin ne olduğunu merak eden yazar, çeşitli aile düzenleri içinde kadının yeri üzerinde duruyor. Sosyolojinin yardımı ile bu halk edebiyatı mahsullerini değerlendirmeye, onları daha iyi anlamaya çalışıyor. Böylece de folklor ve halk edebiyatı mahsulleriyle diğer bilimler arasında nasıl sıkı bir ilgi bulunduğunu, karşılıklı nasıl yardımlaşmaları gerektiğini güzel bir örnekle ortaya koyuyor. Ona göre düğün türkülerindeki bu ortak “acı” temi oğlan evinde gelinin gördüğü kötü muamelenin bir neticesidir. İnsanlık uzun yıllar “patriarkal” aile düzeni içinde yaşamıştır. İnsan topluluklarının gelişmesinde belli bir devri işaret eden bu düzen zaman ve mekân içinde yayılırken farklılıklar göstermiş olmakla beraber, her zaman ve her yerde aynen görülen ortak hususiyetlere de sahiptir. Asırlar önce bu düzene giren insan toplulukları olduğu gibi, günümüzde de dünyanın çeşitli bölgelerinde hala aynı aile düzeni içinde yaşayan halklar vardır. Düğün türkülerini iyice anlamak için bu aile düzeninin özelliklerini bilmek gerekir. Erkeğin hâkim olduğu bu aile tipinde mal ortaktır: Ev, toprak, istihsal aletleri ailenin malıdır. Atalardan devralınmıştır, bütünüyle evlada devredilecektir. Oğlun, bacının, kardeşin, ananın öz malı yoktur. Ailenin bu müşterek topluluğun reisi dede, baba, büyük oğuldur. Ev bunların emrine girmiştir, sözlerinden dışarı çıkılmaz. Bu sözler çok defa kanunlarla bir tutulmuştur. Roma’da, Eski Yunan’da aile reisleri çocuklarının karılarını kovar, hatta öldürebilirdi. Aileye dışarıdan gelen geline yabancı gözü ile bakılır, gelin düşman, yabancı sayılır, horlanır. Ailenin en ağır işleri geline düşer, gelin hizmetçi muamelesi görür. Bu geri aile düzeni içinde yalnız erkekler hakları olduğu için değil, ana da bir zamanlar kendine yapılan aynı kötü muamelenin hıncını almak için gelini ezer. Böyle bir düzen içine düşen

gelin kızgınlığından beri hayallediği güzelliklerin hiçbirini bulamıyor, kırılıyor, üzüliyor ve ağlıyor. Düğün türkülerinde görülen “acı ve gözyaşı” Fransız tetkikçisine göre işte bu sosyal temele dayanmaktadır.

Paul Lafargue’in incelediği metinler arasında Türk halk türkülerinden örnekler yok. Bu bakımdan tetkikçi, üzerinde durduğu mesele için en güzel örneklerden mahrum kalmıştır denebilir. Düğün türkülerimizi yukarıdaki incelemenin ışığına tutmak, dikkate değer neticeler verecektir.

Bizim düğün türkülerimiz gelini daha babasının evini terk etmeden ağlatmaktadır:

Tutun atının başını
Silin gözünün yaşını
Çağırın oğlan kardeşini
Ney ney neylim aman

Çattılar çatma taşını
Kurdular düğün aşını
Silin gözünün yaşını

İlk bakışta anasını babasını terk ettiği için gelinin ağladığı akla geliyor. Fakat az sonra türkülerimiz “Kahr evi” ve “can alıcı” gibi ağır deyimlerle bu gözyaşlarının gelinin vardığı ev yüzünden aktığını açıklıyorlar:

Şimdi gelir gelin alıcılar
Gelin değil can alıcılar

Elimi koydum astara
Elimi kesti testere
Allah’ım şirin göstere
O da gelin oluyor

Kahır evine varıyor

Türküdeki “Kahır evi” gelinin öz evi, yuvasıdır. “Can alıcılar” gelini götürmeye gelen oğlan tarafıdır.

Oğlan evinde gelini bekleyen iş hayatının ağırlığı ve çekilmezliği bizim düğün türkülerimizde daha tok ifadeler halinde anlatılıyor:

Ev süpürürüm tozlu da derler
Esvap yurum kirli de derler
Aş pişiririm tuzlu da derler

Oğlan evinde yalnız ev işleri değil, tarlada tırmılda işin en ağırlı gelini beklemektedir. Tarlaya azığı götüren, hem de sırtlayıp götüren, bütün gün de çalışan gene gelindir. Çok yaygın bir Anadolu türküsü, karnında çocuk taşıyan, doğurmak üzereyken burçak tarlasında çalıştırılan gelinin bize isyanını ve bedduasını verir:

Sabahtan kalktım da ezan sesi var
Ezan sesi değil yâr yâr burçak yası var
Sorun şu deyyusun kaç tarlası var
Amanın kızlar ne zor imiş burçak yolması
Burçak yolmasında yâr yâr gelin olması

Elimi salladım değdi pıtrak
Öğlen olmadı ki ecük oturak
Akşam olmadı ki kaçak kurtulak

Amanın kızlar ne zor imiş burçak yolması
Burçak yolmasında yâr yâr gelin olması

Sabahtan kalktım da sütü pişirdim

Sütün köpüğünü yâr yâr yere taşırdım

Burçak tarlasında oğlan düşürdüm

Amanın...

Burçak...

Aşağı eğili eğili belim kırıldı

Yukarıya doğruldum köpek darıldı

Akşamnan geldim oğlu darıldı

Amanın...

Burçak...

Türkülerimizde gelinin çektiği sıkıntının hemen her yanına dokunulur. Bunların arasında kaynananın büyük bir yeri vardır. Gelin, oğlanın anasından illallah demiş olmalı ki türkülerimizdeki karışların en ağır kaynanaya yöneltilmiştir. Türk halk edebiyatında büyük bir yer tutan kaynana türkülerinin hemen hepsi kaynana için yazılmış bir yergi, bir taşlama gibidir. Ayrı bir incelemenin konusu olabilecek bu türkülerden kısa birkaç örnek almakla yetineceğiz:

Kaynanam hamama varsa

İki ayağı birden kaysa

Gümüş nalınları bana kalsa

Kaynanayı n'etmeli

Merdivenden itmeli

Tıngır mıngır giderken

Arkasından bakmalı

Kaynanamın adı Huri

Kör olsun gözünün biri

Koca çaylak beden diri

Kaynana kazan karası
 Görüm helva tavaşı
 İkisini Allah alası
 Oğlu bana kalası

Öz evinde hiçbir hakkı olmayan, üstelik de ezici bir iş hayatı içinde bunalan gelinin dilinde “sevgi”, “aşk”, “yuva”, “ana olmak” gibi tatlı kelimelere hiç rastlanmıyor. Gençliği ve baba evi ona artık kaybedilmiş bir cennet gibi görünmektedir. Kocasının adı “eloğlu” dur. Yaşadığı köy “ellerin köyü”, oturduğu öz evi “ellerin evi” dir. Düğün türkülerimize en dokunaklı ifadeleri baba evi ile koca evinin karşılaştırılmasıyla elde edilen karşıtlık vermiştir:

Analar besler hurma ile
 Eloğlu döver yarma ile
 Öldüm eloğluna yalvarma ile

Anamın bacası kabaca tüter
 El kadar ekmeği burnumda tüter
 Aş gel anam aş gel yollara düş gel
 Aş gel anam aş gel el oldum gittim
 Ellerin köyünde kül oldum gittim

Ellerin cici yorganı
 Uykusu acı yorganı
 Anamın eski yorganı
 Uykusu tatlı yorganı

Verdiğimiz kısa örnekler açıkça gösteriyor ki halkların düğün türkülerinde görülen ortak bir tema “keder ve gözyaşı” aynen bizim düğün türkülerimizde de görülüyor. Hatta öteki türkülere bakarak bizim türkülerde ağlayan kadının sesi daha dokunaklı, ifadesi daha tok ve bezemelerden uzaktır denebilir. Bu duygu ortaklığı hiçbir kültür alışverişi ile, karşılıklı

tesirlerle izah edilemez. Türk cemiyetinin de erkeğin hâkim bulunduğu, kadının haklarını ve hürriyetlerini elinden alan bir aile düzeni içinden geçmiş olduğunu kabul etmek lazımdır. Hatta bu düzenin bugün bile memleketimizde bilhassa büyük şehirlerin dışında varlığı üzerinde konuşulabilir. Ancak elimizde sağlam sosyoloji tetkikleri olmadığı için, bugünkü Türk aile düzeni içinde kadının durumu nedir, ev içinde ve iş hayatında ne dereceye kadar payı vardır, aile fertleri ile, kocası, kaynanası, kayın pederi münasebetleri nasıldır gibi suallere cevap vermeyeceğiz. Bu husustaki bilgimiz bütün okuyucularımızın da kolaylıkla yapabilecekleri parça parça müşahedelerden ileri gitmiyor. Yoksa bugünün hatta dünün aile düzeni içindeki kadının durumu ile düğün türkülerimizdeki ifadelerin karşılaştırılması zahmete değen bir çalışma olurdu. Ama şu kadarını söyleyebiliriz ki böyle bir çalışma yapmak isteyen kimse, düğün türkülerimizi unutmamalıdır. Onlarda konusunu aydınlatacak pek bol malzemeye rastlayacaktır.

Paul Lafargue diyor ki: “modern aile bir zamanlar mensuplarından birine yapılan bu kadar kötü muamelelerden utanç duymaktadır.” Hele kadını hala bu muameleye layık gören topluluklar günümüzde de varsa.

(İlhan Başgöz, “Düğün Türküleri Mi Ağıt Mı?”, SHD, Aralık 1956, C.12, S.59, s.37-41)

VI. SANATÇILAR HAKKINDA

A. Cahit Sıtkı Tarancı, Fethi Giray'ın Şiir Sanatı

Fethi Giray'ı ilk şiirini yayınladığı günden beri sevgi ve dikkatle takip etmekteyim. Ağlamaklı olmaktan ziyade vakur, kendi içine değil dışarıya, çevresine yöneltilmiş hassasiyeti daha o zamandan şiirlerine bir özellik veriyordu. Bir çalışma mahsulü olan bu şiirlerden belliydi ki Fethi Giray, şiiri ilham perisinin lütfuna bırakmayan, herhangi bir gönül eğlencesinden fazla bir şey sayan bir şairdir. Kendi ferdiyeti içinde mahpus kalmaya razı olmayıp da topluma taşması, onunla kaynaşması, dertlerini dert, sevinçlerini sevinç edinmesi bundan ileri geliyor. Türk halkının nabzını şairce ve insanca yoklamasını bile Fethi Giray, aruz ve hece tecrübesi olmadığı halde, kullandığı serbest veznin nesirden ayrı bir şey olduğunu unutmamakta, seçtiği konunun güzelliğine kendini kaptırabileceği şiirlerinde bile şekil endişesini elden bırakmamaktadır. Fethi Giray'ın serbest vezni Nazım Hikmet'in veya Orhan Veli'nin serbest veznine benzemez. Nazım'ın kafiye den sık sık faydalanmasına, Orhan'ın şiirinin alçak sesle okunmazsa tadına varılamamasına karşılık Fethi Giray'ın serbest vezni ne kafiye den medet umar, ne de alçak sesle okunmaya gelir. Fethi'nin şiirini yüksek sesle okumak gerektir.

Fethi Giray'da sevdiğim taraflardan biri de mütenevvi olmasıdır. Bir şiirinde hürriyetten bahseden şairimiz, bir ikincisinde İstanbul'dan söz açar, bir üçüncüsünde Mustafa Kemal'e seslenir, bir dördüncüsünde baharı terennüm eder, hâsılı gerek ses gerekse konu bakımından kendi kendini tekrarlamak zaafına düşmez. Bu da bir şair için az mazhariyet değildir.

Artık arama devresini geçirmiş, şahsiyetini bulmuş olan ve gittikçe daha ustalıkla kullandığı âletten ne gibi sesler çıkaracağını bilen Fethi Giray'dan, otuzunu henüz aşmış bu genç ve değerli şairimizden şiir

anlamında bugüne kadar yaptığı hizmetlere bundan sonra da aynı vazife aşkı ve şiir ihtirasıyla devam etmesini bekler, Fethi Giray'ın son yıllarda yazdığı şiirleri böyle toplu bir halde görmemizi sağlayan bu güzel teşebbüsünden ötürü değerli hikâyeci arkadaşımız Salim Şengil'e bir şiir okuyucusu olarak teşekkür ederim.

(Cahit Sıtkı Tarancı, "Fethi Giray'ın Şiir Sanatı", SHD, [1950], C.4, S.32-33, s.7-8)

B. Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, Bir Hikâyeciyi Takdim Ediyoruz

Hikâye okumasını sevenler, şunu fark etmiş olacaklardır: türlü milletlere mensup çok sayıda hikâyecilerin başta gelenleri, ilk vasfı olarak şahsiyet veya hususiyet diyebileceğimiz bir özellik arz ediyorlar. Aynı millete mensup hikâyeciler arasında, belli başlı noktalara münhasır bir benzerlik ve birlik görmek mümkünse de her birinin tamamıyla ayrı karakterlere, görüş ve gösteriş tarzlarına malik oldukları şüphesizdir. Bir Steinbeck ile bir Hemingway arasındaki büyük mesafeyi seçmemek için hikâye sanatıyla hiç ilgilenmemiş olmak lazım gelir. Bir Turgenyev ile bir Çehov arasındaki fark da aynı derecede bariz, açık ve belirlidir. Roman veya şiir sanatlarında, müzik ve tiyatrodaki dahi bunu kolayca seçebiliriz.

Şahsiyet unsuru, böylece sanatçının başlıca vasıflarından biri, belki ilk olarak ele aldıktan sonra kalburüstünde kalmış ve adı dünyaya yayılmış hikâyecilerin bu mazhariyetlerini, lafını bildiğimiz özelliğe atfetmek bile imkân dâhiline giriyor. Başka bir deyişle ancak kendilerine mahsus bir görüş ve yazış tarzı kurabilmiş olanlar, başarı basamağına yükselebiliyorlar. Çünkü fikir ve sanat tarihi, altın bir dizi halinde, herkesten farklı, orijinal, özel vasfı haiz eser vermiş olanların adlarını sayıyor ve bunlar üzerinde tevakkuf ediyor. Artık rahatça gerçek sanat, orijinal sanattır diyebiliriz.

Türk hikâyeciliğinin, Cumhuriyet devrinin başlangıcına tesadüf eden bir devreden itibaren diğer sanatlarla mukayesesiz bir ileri atılış gücü kazandığını artık kimse inkâr edemiyor. Cılız, taklitçi ve çok mahdud sayıda şahıslara münhasır öteki sanatlar yanında hikâyecilik, gür ve zengin bir ırmak manzarası arz ediyor. Bunu görenle görmeyen, itiraf edenle etmeyen, seçenle seçmeyen artık birbirine karışmıştır ve Türk okuyucusu, hükmünü vermiştir.

Bununla beraber, Türk hikâyecileri arasında yukarıda belirttiğimiz özelliğe, orijinalliğe kavuşmuş, sivrilip çıkmış ve herkesten ayrı bir görünüşe

sahip olduğunu açık açık ispat etmiş hikâyeci, yine de yok denilebilir. Bu niçin böyledir? Elbette cevabı hazırdır ve kolaydır: Türk hikâyecisi, doğduğu devrenin mesut bir millî harekete rastlamasına rağmen hemen hiçbir alaka, himaye, hatta ilgi ve sevgi göstermemiştir. Okuryazar nispetinin hala yarıya varmadığı bir halk kalabalığı ortasında bu şartlar dairesinde ortaya çıkmış olan başarı, kısa ve noksan bir hükümle mucize vasfına layıktır. Okuryazarların içinden dergi okuyanlara, edebiyata ve hikâyeye ilgi gösterenlere doğru yeni bir tasfiye ameliyesine girersek bu kadar dar ve kuru bir saha içinde bu derece feyizli, bereketli ve varlıklı bir hikâye sanatının fişkırlıp kalkınmasına başka çeşit bir isim takamayız. Lakin bu şartlar, daha çok ileri gitmek kabiliyetine malik olan hikâyecilerimizi, yukarıdan beri ele aldığımız özellik, orijinallik kalitesine ulaşmaktan alıkoymuştur. Lozan antlaşmasının bedava eser aktarma imkânını sağlayan ve tam manasıyla yerli fikir ve sanat hayatına karşı bir ihanet sayılabilecek olan kayıtları da çetin şartların üzerine tuz biber ekmiştir. Netice itibariyle hepsi bir hizada, hepsi aynı görüş ve izah ediş tarzına bağlı, sayıları oldukça kalabalık, bir hikâyeci nesli yetişmiştir ki seviye ve kudretlerine bütün aydın sınıf şahittir.

Hikâyecilerimiz arasındaki bu yeknesak havayı *Varlık* dergisinde, geçenlerde bir yazarın kaba bir şekilde belirttiği tarzda “Amerikan tarzına benzeyiş” gibi bir izah şekline bağlamak elbette imkânsızdır. Buna benzer sakat ve isabetsiz hükümlerin cümlesi bir yana, kendine mahsus bir tarz ve tavır yaratma yolunu henüz bitirmemiş olan hikâyecilerimizin, müşterek ve adeta millî karakterdeki sanat görüşleri, elbet yakında dallanıp budaklanacak ve yerli sanat eserine maddî kıymet koymayı öğrenecek olan bir muhit içinde dünyanın belli başlı sanatları arasına katılacaktır. Bundan şüphe etmek kimsenin hakkı ve haddi değildir.

Bu mukaddemeden sonra sözümüzün ilk orijinal hikâyeciye okuyucularına tanıtma iddiasına varacağını tahmin edeceksiniz. Bu iddianın henüz yersiz, vakitsiz olduğunu hemen söylemeliyiz. Maksadımız şudur ki bu sayı ile sekiz kadar hikâyesini ortaya attığımız Nezihe Meriç adlı hikâyeci,

bütün gençliğine, acemiliğine, yeniliğine rağmen bize orijinal denilebilecek bir hava getiriyor. Hikâyeleri okuduktan sonra sizin de iltihak edeceğinizi tahmin etimiz hüküm şudur ki Nezihe Meriç, belki de yeterli hikâye okumaması, belki şimdiye kadar tutulan yolu beğenmemesi, hiç değilse başka türlü bir yol sürmek esaretini haiz bulması sayesinde hususî bir görüşü, bir sezişi ifade eden eserlerle karşımıza çıkıyor. Tam kendisini veren hikâyelerinin sıfatına ve ruhuna tam kendisinin şahsiyetini oturtan, ne demeli, bizi ihtiyarsız tesir dairesi içine alarak tatlı, ilgiye layık, sıcak bir tavırla yazı yazan, hem de hiçbir iddiası olmadığı görülen bir yazar karşısındayız. Birkaç gün içinde pişirilip kotarılmış hissinin veren hikâyeleri, birbirinin ve bizzat yazarının öyle kuvvetli damgasını yemişlerdir ki bugünden itibaren başka yerlerde hatta uzun fasıllarla Nezihe Meriç'in imzasız hikâyelerine rastlayacak olursak onu, daha ilk satırlarından itibaren tanımakta tereddüt etmeyeceğiz. Şahsiyetini kaybetmemesi, şu veya bu tesire tabi olarak kendi kendinden ayrılmaması ve hele bilhassa dolaştığı muhiti aşarak sokağa, caddeye ve insan kalabalığı içine çıkması şartıyla onun imzasız değil imzalı, hem de aranan ve sevilen bir imza ile imzalı hikâyelerini, ardı arası kesilmeden okuyacağımızdan emin bulunuyoruz.

Nezihe Meriç'in ilk orijinal Türk hikâyecisi olduğunu iddia etmediğimizi tekrarlıyoruz. Fakat Türk hikâyeciliğinin parlak serisi içinde bir başlangıç ve istidat olarak onu, ümit ve sevinçle selamlamaktan da kendimizi alamıyoruz.

(Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, "Bir Hikâyeciyi Takdim Ediyoruz", SHD, [1950], C.5, S.40-41, s.7-8, 84-85)

C. Ne Düşünüyorlar?

Nezihe Meriç'in hikâyelerini okudum. Hepsinde hemen hemen aynı evin, aynı genç kızın, aynı pencere önü ile aynı soba lambasının derin izlerini buldum. Etrafına çok bakan, etrafını iyi görmesini de bilen, sadece kendi kendini anlatan bir hikâyeci...

Evin duvarlarını aşmak, geçirdiği evreyi atlatıp dünyaya çıkmak ve o zaman da aynı dikkati elden bırakmamak şartıyla Nezihe Meriç'e ümit bağlanabilir.

Hem bu hikâyeler, geçen kış mevsimi içinde yazılıvermiş. Hani daha evvelki kışlar, yazlar? Herhalde bir şeyler daha olacak. Hele onları da çıkarsın ortaya. Bir görelim. Şayet yoksa, önümüzde daha çok mevsimler var. Kendini gösterebilir ve pencerenin önünden ayrılıp sofaya, sokağa, caddeye çıksın. Görecek, dikkate layık neler var. (İlhan Tarus)

Bayan Nezihe Meriç'i, Salim Şengil vasıtasıyla gıyaben tanıyorum. Hikâye ile uğraşmakta olan yüzlerce genç yazardan çok farklı ve aşkı seviyede bulunduğunu, ilk söz olarak söyleyebilirim.

Tahkiyede katiyen güçlük çekmiyor. Ele aldığı her konuyu zevk içinde yürütmek meziyetiyle dolu. Lügâtçesi zengin, sentaksı hususî, tahlil ve tasvirlerinde realist...

Sanatın ne olduğu hakkıyla konuşulmamış bir memlekette, bu hususiyetlerin bir kişi şahsında toplanmış olması az şey ifade etmez. Yapmacık ve özentiyel ve hele kokmuş romantizmin her müptediye derhal içine çeken tehlikeli girdabına kalem kaptırmadan bir şeyler meydana getirebilmek, kolay iş değildir. Kitapçı vitrinlerini boydan boya süsleyen allı morlu öpücük yayınlarının gençlik tarafından sömürülürcesine okunduğu bu devirde, Nezihe Meriç Hanımın makbul bir yolla ciddi sanatın bir dalında

kendini yorması, şükranla karşılanmak lazımdır. Hikâyelerinde belli başlı iki nokta üzerinde münakaşa açmak mümkündür. Bunlardan birincisi: konuşma dilini yazı dilinden ayırt etmemesi keyfiyeti. Napiym, nolcek, sora, diyimi gibi kelimeler, öyle kabul ediyorum ki hikâye kahramanlarına bir şey kazandırmazlar. Sonra sanatkârın kendi dilini istifa ve güzelleştirmek gibi gizli bir vazifesi de vardır. İkinci ve çok daha mühim olan nokta ise konulardaki vasıf hacimsizliğidir. Sosyal, beşerî ve zamanla eskimez yapıli hikâye, umumî kültürünün kendini bağırır tonundan da anlaşılıyor ki Bayan Nezihe Meriç için zor bir şey değildir.

Son söz olarak söyleyeyim, ben Nezihe Hanımdan çok şey bekliyorum. (Ziya Termen)

Nezihe Meriç'in *On Sekiz Yaşında Biri* ve *Alaturka Şarkı*radlı hikâyelerini okuduktan sonra erkeklerin kadınlar dünyasıyla ilgili hikâyelerinde ne kadar yaya kaldıklarını daha iyi anladım. Kadın kalbi, kadın diliyle öğrenilebilir. Gerçekten de çizmeden yukarı çıkmamak iyi bir şey olacak. Ama ne edelim ki öteden beri yetişen kadın yazarlarımızın çoğu, belki de taktıkları peçenin, giydikleri entarinin, büründükleri çarşafın, siperinde bulundukların kafesin içlerinde yarattığı çekintiden olmalı, şöyle sere serpe, duygularını oluşu gibi vermekten kaçınmışlar. Etrafın hoşuna gitmek için kendilerini başkalarının istediği gibi düşünüp yazmaya zorlamışlar, kısacası samimi olamamışlardır. Bu yüzden yaşayan bir kadın sanatçımız bile yok.

Bana öyle geliyor ki Nezihe Meriç, bu samimiyetle yazmaya devam ederse Türk kadınlığının sevgisini, derdini, şefkatini edebîleştiren birçok "Râna"lar göreceğiz. Biz de bu alanda çizmeden yukarı çıkmayacağız. (Hamdi Olcay)

Azizim Salim,

Nezihe Meriç Hanım'ın hikâyelerini, verdiği müsveddelerden okudum. İtiraf edeyim ki çok zevk duydum. Hepsinin ayrı güzel bir tarafı, ayrı bir inceliği, ayrı bir tadı var.

İnsan, ilk satırlarından başlayarak bir büyüüne kapılıyor, bir kapılıyor ki kendini alamıyor. Bu hanımda, George Duhamel'den bir hava var. O da, ne kadar ince noktalara dokunur, bilirsin. Bunlar, iyi yazılmadıkları, ehemmiyet verilmedikleri ölçüde hiçbir şey değildirler; hayatımızın günlük ayrıntılarından sayılırlar. Ama bir itina ile ele alınırsa hikâyeyi hikâye kılan unsurları teşkil ederler. Nezihe Meriç Hanım'ın kahramanları büyücek bir pansiyonun ilk, orta, üst katının hatta tavan arasının sakinleri. Çoğu, yaşadığından hoşnut, ara sıra iç sıkıntılarına kapılan, bazen de kendi kendilerine dert icat edip yüksünüp duran kişiler. Demek istiyorum ki hikâyecinin ufku da var. Yani, kişileri sayılı. Sonra her duyguyu insan oğlu öyle bir hastalık kuvvetiyle duymaz ki.

Aslına kalırsa hikâyeyi benim zaviyemden gören birisi için bu hikâyelerdeki sakin araba gölgeleri, bu aşına yüzleri sevimli bulmamak mümkün mü?

Bu hanımı elinden tuttuğun için bir kere daha tebrike değersin.

Gözlerinden öperim. (Şahap Sıtkı)

Hikâye sanatının ufkunda parlayan bir yıldız, gerçek sanatımızın eşiğinde mümtaz bir şahsiyet gibi onun hakkında söylenebilecek nutuk misali parlak cümleleri, yaldızlı kelimeleri bir tarafa bırakalım. Nezihe Meriç, sadece fotoğraf objektifinin dışında, delici bir müşahede kudretine sahip genç bir hikâyecidir. Orta halli insanları ve yaşayışlarını hikâyelerine konu olarak alan, hayatı seven, kahramanlarına aynı zamanda ele aldığı mevzu ile atbaşı giden psikolojik bir hareket koyarak kadın ruh ve düşüncelerine cesaretle eğilip kendi özelliğini verebilen bir sanatkârdır.

Bütün bunlar, yazı hayatına yeni girmiş bir insanda toplanmışsa azımsanmayacak bir başarıdır. Hepsi bu kadar. (Salim Şengil)

(İlhan Tarus, Ziya Termen, Hamdi Olcay, Şahap Sıtkı, Salim Şengil, “Ne Düşünüyorlar?”, SHD, [1950], C.5, S.40-41, s.81-84)

Ç. Ataç, M. Ş. E.

Memduh Şevket Esendal, dilimizin arınmasına, açıklamasına en büyük yararlıkları dokunmuş yazarlarımızdan biridir. Hatta Ömer Seyfettin'den sonra bu yolda en çok çalışmış olan odur. Şunu söylemek istiyorum: Ömer Seyfettin dilimizi Edebiyat-ı Cedide'nin, eski inşanın yapma bezeklerinden kurtarmıştı, ondan sonra gelenler, onun sanatını sevmeseler de açtığı yoldan gittiler. Memduh Şevket Esendal bir adım daha attı, yazı dilimizi konuşma dilimize yaklaştırmak istedi.

Hikâyeleri içinde birkaçını çok severim: *İstanbul'da Bir Bayram Günü*, *Hamit İçin Bir Yazı*, bir de, adını unuttum, bir dilenciye verilen bir kızın hikâyesi. Sevdığım hikâyeleri yalnız bunlar değildir ama şimdi bunları hatırlıyorum. Bunlar, doğrusu, birer hikâye değil, birer taşlama, yergi, yani birer hicivdir. M. Ş. Esendal'ın bu hicivlerle edebiyatımıza da topluma da hizmet etmiş olduğuna inanıyorum. Ama anlaşıldı mı? O başka.

İnsan olarak da ne iyi adamdı Memduh Şevket Esendal!

(Nurullah Ataç, "M.Ş.E.", SHD, [1952], C.6, S.5, s.17)

D. Ahmet Kutsi Tecer, Esendal I

Üzgünüm. Felekten üzgün, kendimden üzgün, her şeyden üzgün... Kaç gündür içimden çıkmayan bir üzünlük... Beklenilmeyen acı haber yüreğime bir bıçak gibi saplandığından beri...

Bir sabah gazeteyi açtım ki Esendal, sizlere ömür! Neresine inanırsın bu haberin? Daha bir ay olmamıştı görüştüğümüz. Birkaç yılın hasretini birkaç saatin içine sığdırmak için hani hiç ayrılmamış gibi, üç yıl önce nerede bıraktıksa oradan başladık konuşmaya. Sesi, bakışı, ayçiçeği gibi başı, gülümseyişi... İşte böyle yerleşmişti gözbebeklerime. Onu böyle biliyor, böyle sanıyordum.

Esendal bir sohbet adamı, bir erkân adamı idi. Hem söyler, hem söyletmesini bilir. Hem dinler, hem dinletir; insanı ağzının içine baktırırdı. Bakarsın Memduh Şevket, bakarsın Me-Şe olur. Esendal'ı anlamak için bu Me-Şe'yi iyi bilmek lazımdır. Me-Şe, Memduh ve Şevket'in kısaltmasıdır. Hikâyelerin altına ille bunu koyar. Me-Şe, eski şairlerin mahlası gibi bir şeydi Esendal için. Me-Şe yazarın adı, Memduh Şevket de ötesinin. Bir ayrılık mı vardı ikisi arasında? Yoo! Hani iç hayatı başka, dış hayatı başka da onun için mi bu ayrılığı gözetirdi? Hayır. Esendal öylesine bütün bir insandı ki dış hayatı da iç hayatı da bir ve aynı şeydi. Pek az insanda görülen bir şey: Esendal kiminle konuşsa, ne zaman konuşmuşsa ve ne konuşursa konuşsun hep aynı dili söyler, aynı edayı taşırdı. Halbuki çoğumuz şurada başka, burada başka konuşuruz. Bu başkalık kullandığımız kelimelerden sözün edasına kadar değişir. Esendal'a gelince: onu çiftçilerle, köylülerle konuşurken gördüm. Onu esnafla, tüccarla, sanat adamlarıyla konuşurken gördüm. Onu politikacılarla, devlet adamlarıyla konuşurken gördüm. Onu kadınlarla, erkeklerle, çocuklarla konuşurken gördüm. Dili değişmez, edası bozulmazdı. Demek ki onun biricik dili bizim türlü dillerimizden daha zengin, daha işlenmemiş bir dil. Bir dil ki herkese söyler. Hele söyleyişteki rahatlığı? Dinleyenler o rahatlığı kendinde duyar. Esendal'da yazı ve söz diye ayırt

edilemezdi dil. Yazı bir okuma vasıtası idi. Çoğumuzun yazısı başka, sözü başkadır. Saatlerle süren sohbetlerimiz arasında konudan konuya, tarihten felsefeye, edebiyattan mûsikîye, topraktan havaya geçilir, o dinleyicisini Sokrat gibi dolaştırır, dolaştırır, herkesi kendi kendini anlamaya özendirirdi.

Esendal iri iri laflardan hoşlanmazdı hiç. Orta adamı, meydan adamı değildi. Gönülsüz konuşmalardan kaçardı. Gönül insanda en büyük değerdi Esendal için. İnsandaki diğer bütün değerler ondan sonra gelir. Herkesle aynı rahatlıkla konuşan Esendal, insanları birbirine katmaz, karıştırmazdı. Onun değer verdiği insanlar şahsiyet sahibi insanlardı. Ama onun için şahsiyet demek, gönülden adam olmak demektir. O şahsiyet demez, “Bir adam” derdi. Her yerde, her şeyde, her işte “Bir adam” arardı. Kuru bir bilgi, ruhsuz bir ihtisas, avare bir zekâ başka bir şey, şahsiyet başka şey. Mızımız bir içlilik, hodbin bir alınganlık, kof bir duygululuk, hele hayalperestlik değildir. Gönül. Gönül, her işte insanın insan ölçüsünde kalması; şahsiyet de insanın kabiliyetlerinin insan ölçüsünde ahenkli bir şekilde gelişmiş olmasıdır. Esendal’ın felsefesi işte budur. Bu anlayışta derin bir ahlaklılık sezmek kabil değildir. Az önce onu Sokrat’a benzetmem boşuna değil. Gerçekten Esendal’a eskilerin “Hikmet”i yeniden ele alınmış bulunuyor. Şark hikmeti, Garp hikmeti. Esendal’da aile, cemiyet, devlet hakkındaki telakkiler hep bu kaynaktan doğmuştur. Onun telakkileri birçoklarıyla çatışırdı elbet. Esendal’ın görünüşü, Hikmet’ini kavramamış olanlar, Esendal müspet bilgileri, tekniği hor görür sanırlardı. Yanlış. Bazılarına göre o bir mistik idi. Asla. (Sokrat kadar mistik idi yahut.) Onu Gandi’ye benzetirler, pasif adam demek isterdi bazıları. Pasif ruhlu bir adam değildi Esendal. Hayatı meydanda. Kısaca, insan ölçüsünü kendilerine dar bulanlardı onun durumunu yadırgayanlar...

Hikâyeci Me-Şe’nin eserleri, felsefesinin ışığında, bir âlem gibi açılır. Birden: onun hikâyeleri hayatı gerçek taraflarından yakalar, gösterir. Her çeşit insan, kadın, erkek, çocuk eserlerinde yer alır. Basit adamlar, aydınlar, hodbinler, idealistler, aile içinde, meslek hayatı içinde, cemiyet hayatı içinde her çeşit insan... Alay etmeden, incitmeden insanların gülünç

taraflarını çizer; ümitsizlik yaratmadan acıklı taraflarını gösterir. Hikâyelerindeki komik unsuru; insanı alçaltan, maymunlaştıran bir cemiyet anlayışının hayata kazandırdığı tiplerdir. Hikâyelerinin acıklı unsuru da “Kader” gibi üstlerine çöken bu düzene başlarını çarpan insanlardır. Unutulmamalıdır ki Abdülhamit istibdadı sona erdiği zaman hikâyecimiz henüz yirmi dördünde bir delikanlıdır. Hikâyelerini okuduktan sonra insan başka türlü görmeye, başka türlü düşünmeye başlar. Hayat nedir? Çeşitli insanlar, çeşitli telakkiler vardır. Bu telakkilerden baskın gelenler hayatta düzen hükmünü alırlar. Sonra aynı telakkide olan ve olmayan herkes bir “Kader” gibi bu düzene boyun eğer. Cemiyet hayatının türlü yönlerinde bu düzene bağdaşan ve bağdaşamayan insanlar vardır. Hayatın acı, tatlı tarafları böylece meydana gelir. Acaba bu hayat düzeni ve onu hazırlayan telakkiler değişmiyor mu? Değişmez mi? Değişir. Bilgi ile, terbiye ile, nesillerle değişir. Onun için Esendal’ın belli taraflarından biri gençlik karşısındaki durumudur. Esendal, hayatın fidanlığı, gelecek nesillerin yatağı olan gençlik davası üzerinde daima ilgi ile durmuştur. Hiçbir zaman gençliği zorla istediğimiz kalıba sokabiliriz diye aklından geçmemiştir. Esasen gençliğe zorla kendimizi kabul ettirmek, kendi felsefesinin inkârı olur. Gençliği insan ölçüleri içinde normal bir bünyede yetiştirmek için elinden geleni yapmalıyız. Hatta çocuktan işe başlamak lazımdır. Bu işte de erkekten çok kadının, annenin rolü büyüktür. Esendal’ın hikâyelerinde gençliğin ve kadınlığın çok geniş bir yer almasının sırrı budur.

Gençliğe bu kadar bağlı olan Esendal, kendisi daima genç kalan bir insandı. Burada bir hatıramı anlatmadan geçemeyeceğim: beş, altı yıl oluyor. Esendal’dan bir fotoğrafını istemiştim. “Yok, diyordu; münasip bir şey olsa vereyim.” Fakat birçok defa ısrarıma ve masasının gözünde irili ufaklı birçok resimleri de bulunmasına rağmen daima bir bahane ile beni savuşturmasından artık şüpheyi ve ümitsizliğe düştüm. Kendisine de böylece söyledim. O her defasında kendi fotoğraflarını eline alır, bir anın hayali olan bu çehrelere bakar, bakar, gülümser, “Bu resimdeki gibi mi göreceksin beni? Öyleyse hiç görme. Baksana şuna: ne kadar komik... Ya

şu: kendini beğenmiş hali var” diye her birini tekrar sarı bir zarfın içine yatırır, zarfı da bir çekmecenin dibine atardı. Fotoğraf hiçbir zaman aksettirdiği çehrede şahsiyetin ifadesini vermeye muvaffak olamamıştır. Esendal’ın tereddüdünü anlıyordum. O da benim sitemlerime hak verdiği için günün birinde: “Sana benden armağan olsun diye bir yağlıboya yapıp vereceğim” dedi. Aradan bir zaman geçti. Gerçekten bir gün evimize şeref verdiği zaman yanında bana armağanı olan bir küçük peyzaj da vardı. Hikâyeci Me-Şe’nin kuvvetli bir ressam olduğunu birçokları bilmez. Nitekim mûsikîşinas olduğunu bilenler de azdır. Peyzajını şimdi karşımda görüyorum. Ne gösteriyor biliyor musunuz? Ormancıların diliyle bir gençlik... Yani genç, sık ağaçlı bir orman... Bizim Ilgazlar’dan bir köşe!

Esendal’ı genç bilen, ona daima bu gözle bakmaya alışkın olan ben, acı haberini okuduğum zaman, birden nasıl balta ile vurulmuşa döndüm. Gözbebeklerimde duran o son görüşmemizdeki hayali “Gençlik”inin içinden bana bakıyor. “Gençlik”inin içinde ellerini öpesim geliyor.

Üzgünüm. Felekten üzgün, kendimden üzgün, her şeyden üzgün...
(Ahmet Kutsi Tecer, “Esendal-I-“, SHD, [1952], C.6, S.5, s.21-25)

E. Sait Faik, Ölen İyi Hikâyeciye

Nasıl bir adamdı? Bilmiyorum. Tanışmak nasip olmadı. Amma sanıyorum ki edebiyat alanında mütevazı kalmak istemesinin bir manası vardır. Sanmam ki öyle bir köşede, edebiyatın etli sütlüsüne karışmadan edebiyatı küçük gördüğü için otursun. Edebiyatı pek, çok sevdiğini umuyorum. Adeta ondan korkar bir hal sezerdim yazılarında.

Arada şüphelendiğim de olurdu. Acaba “Bunda da emeğimiz bulunsun. Bu çocukluktan da vazgeçemedik bir türlü işte... Ne yaparsın?” gibi düşünüşünden korkardım. Hikâyelerini okudukça sever, hem sinirlenirdim. Sonunda elime *Ayaşlı Ve Kiracıları* geçti. O zaman anladım ki bu çekinme hali edebiyata saygısındanandır. *Ayaşlı Ve Kiracıları*’na isim bile koymamıştı. İsim yerine yalnızca M. Ş. Halbuki siyaset adamı idi. Bir edebî şöhret az mı işine yarardı? Kalemimi bu yolda da kullanmadı.

Sevdiğini üzmemek, sevgilisini erişilmez görmek, kendini sevgilisine layık görmemek sevenlerin şanından olduğunu biliyordu gibime geliyor.

İnsanlara bakmasını da biliyordu. Kahvelerde tavla oynayan kendi halinde gözükkenleri, pansiyonlardaki ilgiye layık görülmeleyen kişileri merak ediyordu. Etrafında kaynaşan insanlar içinden onun mevkiinde olanların yalnız icap ettiği, zarurî olduğu zaman sahte bir önem verdiklerine canla, zevkle, merakla bakıyor; onların yaşayışından hikâyeler yapıyor, bize sunuyordu.

İki hüviyeti mi vardı? Belki de. Her sanatkâr gibi onun da iki değil, iki bin hüviyeti vardı belki.

Ondan bize güzel bir roman, güzel hikâyeler kaldı çocuklar. Mebusluklar, siyaset oyunları günü, hali doldurur, oyalandırır belki.

Böbürlendirir insanı. Amma ölünce tarihe, hiç sevmediğim tarihe bile mal olmazlar.

Onun güzel romanının, güzel hikâyelerinin genç insanların mahremiyetlerine, muhayyilelerine, yaşayışlarına, mesut ve hüzünlü saatlerine uzun seneler karışmasını dilerim. Mektep kitaplarına onun küçücük, tertemiz, güzel hikâyelerinin kocaman laflıların yerine geçmesini dilerim.

Bugünkü hikâyeciliğimizin edebiyata en çok saygı duyanının ölümü ile belki de şahsen hiç tanımadığım için derin kedere benzemez amma karşılığı umulmayan sevgiye benzediği için o sevgi kadar mütevazı ve saygılı bir hüznün içimi doldurduğunu duyuyorum.

(Sait Faik, “Ölen İyi Hikâyeciye”, SHD, [1952], C.6, S.5, s.38-39)

F. İlhan Tarus, Esendal'ın Sanatı

Esendal'ın sanat şahsiyetini ele alarak üzerinde şöyle böyle bir etüde girişmek için insanda irice bir cesaret olmalı. Bu lüzum, ne onun insana hayret veren ustalığından ne bir kategoriye sığdırılması müşkülâtından ne de Türk sanatındaki mevkiini hakkıyla belirtmemek korkusundandır. Hayır, hiçbirisi değil. Cesaret ister deyişim şundandır: Hakkında esaslı veya esaslıca hiçbir tetkik hiçbir tenkit yapılmamış olan bir sanatçı için heyhat ki ölümünden sonra teşebbüs edilecek olan böyle bir işin, itiraf etmeli ki bir çetin, bir zor tarafı vardır.

Esendal hakkında, kırk bu kadar yıl müddetle, durmadan hikâye yazmış olmasına rağmen, hiçbir ciddi tetkik yazısı yazılmaması tesadüf eseri değildir. Hayır, onun yalnız sanat hayatına değil, şahsî, içtimaî, siyasî hayatına da hâkim olan prensip, hemen hemen bir dikkat ve bir meslek halinde alçak gönüllülüktü. Siyasî hayatta tevazu denilen hareket hattının manasını bir düşününüz. Hemen hemen imkânsız gibi bir şeydir. Bunun yanında alçak gönüllü sanatçı olmak, işten bile sayılmaz. Çünkü birincisi yüksek sesle, ikincisi sönük sesle konuşmaya esasen mecburdur. Esendal, kendisinden söz açılmasını, korktuğundan, utandığından, çekindiğinden değil, sadece sevmediğinden istemiştir. Onu bu yönüyle anlamamız lazımdır. Çünkü sanatını tahlil ederken buna ihtiyaç duyacağımızı sanıyorum.

Düşününüz: bir adam ki sırasına göre Başbakan'a direktif verdiği, kabine üyelerini gözlerinin içine baktırdığı, Devlet Başkanı'nı kendi reyi olmaksızın cüretli adımlara girişmekten alıkoyduğu halde adını, kalburaltı seviyede bile tutmamış, daha aşağılara inmiş, silmiştir. Genel sekreter odasında nasıl iğreti oturduğunu gözlerimle görmüşümdür: Masa ve koltuk boş dururdu. Bir köşede, bir tahta sandalye üzerinde, pineklerdi. Bu ruh hâletinin, bu düşünce tarzının ve bu hayat düsturunun samimi veya göstermelik, lüzumlu veya lüzumsuz, yakışıklı veya yakışıksız, güzel veya

çirkin olduğunu münakaşa etmeyeceğim. Fakat bu haliyle sanata giren adamın kategorisi üzerinde az buçuk duracağım.

Elbette ondan bahsedilmeyecekti: Tanzimattan bu tarafa, Türk sanat ve edebiyatında adından bahsedilenler, çoğu kere bunu isteyenlerdir. İlk bakışta çok çirkin bir hevese benzeyen; fakat iyice derinleştirilir ve incelenirse, tabîî ve beşerî bir zaaftan başkasına bağlanması da mümkün olmayan bu küçük hastalık, son yıllara, günümüze, düne kadar hükmünü bütün kuvvetiyle icra etmiştir, diyebilirim. En deryadil, en vurdumduymaz, en müstağni sanatçıların, tırım tırım aranarak haklarında bir yazı yazdırmayı istemiş, aramış olduklarını inkâr edemeyiz. Bir adam daha ilerisi: Haklarında çok söz söylenmiş hatta çok methiyeler yazılmış olanların tamamı tamamına, bunu isteyenlerden ibaret ve mürekkep olduğunu, pat diye iddia etmek, pekala mümkündür. İster misiniz, bir adım daha atalım da şan ve şöhret sahibi edebiyatçılarımızın, reklam peşinde koşanlar olduğunu öne sürelim. Hadi vazgeçip Esendal’a gelelim.

Düşününüz: Ömer Seyfettin devrinde bile ondan çok daha iyi, çok daha özlü hikâyeler yazan bir hikâyeci karşısında bulunuyoruz. Gerçi ilk hikâyelerini neşredip etmediğini bilmiyoruz. Hatta yakından tanıdığımız şahsiyetinin icaplarına bakarak yazdıklarının ancak onda birini matbaaya vermeye razı olduğunu düşünerek o devirde kaleme aldıklarının dahi yayınlanmadığını sanıyoruz. Lakin bu, Esendal’ın ilk büyük Türk hikâyecisi olduğu fikrini bozmaz, bozamaz. Ömer Seyfettin’in zamanına göre hayrete değer sayılabilecek olan temiz dilini, Esendal’ın da başarı ile kullandığından şüphe edemeyiz. Zira bütün hikâyelerinde, otuz yıllık bir devre içine yayılmış olmalarına rağmen, ancak sezilir sezilmez, görülür görülmez bir dil farkı bulunduğu hayranlıkla şahit oluyoruz.

Evinde, odasında durmadan ve bıkmadan kurşun kalemi ve esercedit kâğıdı ile yarattığı hikâyeleri, ömrünün on beş yılı boyunca gördüm, kısmen okudum bazen de söz gelişi ettim. Söylemezdi, konuşmazdı, bahsetmezdi.

Fakat başka bir hikâyecinin bu sanata ilgi duyuşuna, atılmağa hazırlanışına, işe başlayışına şahit oldu mu umulmaz ve anlatılmaz bir hevesle dil dökmeye başladılar. Hikâyeci hüviyetimin doğuşunda, ilk teşebbüs kudretimin kaynayışında Esendal'ın yaratıcı himmetini unutursam, nankör sayılırım.

Böyle bir adamdan bugüne kadar ciddice bir yazı ile bahsedilmemesinin sebebini anlıyor musunuz? Okumadan, görmeden hüküm veren nesiller, günümüze kadar uzanıp dururken Esendal'ın dilsiz hüviyeti, kimin gözüne çarpabilirdi? Ben, henüz çocuk sayılabileceğim yaşlarda, bir baba dostunun kitaplığında *Ayaşlı Ve Kiracıları* adlı kitabı elime aldığım sıra, okumuş, yazmış, yetişmiş bir adam sayılabilecek olan ev sahibi, o kitabın hüviyetini, bana şöylece tanıtmak istemişti:

-Roman moman değil o evlat, öyle ilim kitabı gibi bir şeydir, alma, hoşlanmazsın!

Beni o kitaba layık görmediğini sanmam. Para verip aldığı ve rafına koyduğu halde, kitap hakkında işe yarar bir fikir edinememiş olduğunu sanırım.

Çok yıllar sonra, bilerek ve arayarak *Ayaşlı Ve Kiracıları*'nı bulduğum, okuduğum zaman, o adamı, içimi dolduran zevkin arasında, hınçla anmıştım. Öküzlere layık körlüğü içine, beni de sokmuştu. Birkaç yıl, bu körlüğüm devam etmişti.

Esendal'dan elbette bahsetmezler. Ancak son yıllarda belki en yenisi on yıl evvel, bazı ukala, gündelik, sığ edebiyatçılar, birkaç satırlık iltifatlar içinde, onun adını anmaya razı oldular. İnanmazsınız sultanîlerin edebiyat tarihlerinden bu tarafa, Cumhuriyet devrinde basılmış okul kitaplarında, iri iri sanat eserlerine, antolojilere bir göz atınız. Hiçbirinde adına rastlamayacaksınız. Belki bugün de rastlamayacaktınız. Bilmem ama siyasî

hüviyeti ve siyasî çevresi, onun şahsiyetinin ortaya çıkmasında başlıca âmil olmuştur desem, başım ağrımayacak.

Hele hele, o mütareke devri meşhurlarına (Cumhuriyetten sonrakiler, İnkılâptan öncekiler, Türk büyükleri, Türk edebiyatçıları) falan filan gibi tonlarca kâğıda mal olmuş eserciklere, hiç el atmayınız, üzüleceksiniz. Bir devrin iddialı ve yarı resmî antolojisi olan Nevsl-i Millî de ise adının tek harfi yoktur.

Bu umumî gabavet içinde Esendal, kurşun kaleminin ve eser-i cedidinin üstüne eğilerek yarım asra yakın bir müddet, hikâyeler yazdı. Memleketinin insanlarını nasıl da tek tek nasıl da öbek öbek tanıyordu, Yarabbi! Bir Osmanlı evinin içinde geçenleri, bir Aksaray berhanesinin havasını, kokusunu, sazını, sözünü nasıl da iyi biliyordu. Bir hamalın, bir gümrük komisyoncusunun, bir polis memurunun, bir mektepli kızın, bir daktilonun, bir kolejli zevcenin, bir zabitin, bir fahişenin, bir hocanın, bir öğretmen ruhunu nasıl da yakından seçiyor, kâğıda çekiyordu. Bir zina vakasının, bir evlenme töreninin, bir hırsızlığın, bir seçimin, bir ziyafetin iç hareketlerini, manalarını, insan dimağına giriş çıkışını nasıl da kesik kesik, parça parça, renk renk, ruh ruh, can can veriyordu. Nasıl lügatsiz, cümlesiz, gramersiz, tek kelime ile edebiyatsız ama dolu, ama canlı, ama yaşar, kımıldar, ölü hayatın ta kendisini veriyordu.

Hiç hareket yoktur sanıyordunuz okurken. Bakıyordunuz, dört büyük sayfa, bir kadınla bir erkeğin konuşmasını anlatmış. Bakıyordunuz, iki uzun sütun, bir otomobili çizmiş. Bakıyordunuz, yüz elli satır, bir mekteplinin düşüncesini geçmiş. Şaşıırıyordunuz. Gerçi onları iyice tanıtıyordu, fakat canınızı sıkmadan, sizin insanlığınıza kıymadan, sabrınızı tüketmeden, ukalalık, tafrafuruşluk, edebiyatçılık etmeden hatta kendini göstermeden, geriden, öyle bir süzülüşle, öyle bir içe sızışla, öyle bir nüfuz edişle anlatıyordu ki okumakta veya dinlemekte veya görmekte veya düşünmekte mi olduğunuzu anlayamıyordunuz. Zaten Esendal'ın sanatında okuma

zahmeti diye bir şey yoktur. Sinemanın en canlısı ve başarılısı bile onun yazısı kadar sinici değildir.

Büyük şey yoktur sanatında Esendal'ın... Ölümden bile, doğum sancısından bile, keskin sevdadan bile kaçır. Gündelik hayatın daima yumuşatılmış, kütleştirilmiş, lokmalaştırılmış tarafındadır. Gerçeği böylece çok iyi ve çok yakından gördüğü, gösterdiği için de edebiyat denilen sunturlu hapın imalciliğine girişmemiştir. İyi mi yapmıştır, sanat bu mudur, sanattan beklenen bu mudur, siz düşünün!

Ama Esendal'ı, zavallı edebiyat tarihçilerimizin, zavallı tenkitçilerimizin, zavallı yazarlarımızın arasından sıyırıp karşısına oturun, onu okuyun. Göreceksiniz ki bu adam, artık aramızdan ebedî olarak ayrılmış olan bu adam, basit hayat oyunları ile sihirbazlık eden, dümdüz yollarda yürürken insana harikulade spor gösterileri yapıyormuş gibi görünen, alelade bir neferden başka hiçbir şey değilken en büyük kahramanlardan daha büyük başarılar kazanan, yeri kolay kolay dolmayacak derecede büyük, bir...

Bir hikâyecidir.

(İlhan Tarus, "Esendal'ın Sanat'ı", SHD, [1952], C.6, S.5, s.41-45)

G. Cahit Sıtkı Tarancı, İşte Hikâyecî

Memduh Şevket Esendal'ı hiç görmedim, siyasî hayatında neler yaptığını da pek bilmem; fakat hikâyelerini ilk okuduğum günden “İşte hikâyecî!” dediğimi hatırlıyorum.

Memduh Şevket Esendal anlatmak istediğini ıkınıp sıkılmadan, rahat rahat, tatlı tatlı anlatan hikâyecidir. Onda, efendim ben hikâyelerimde memleketin falan içtimaî yarasını deşiyorum, Anadolu'nun sefaletini önünüze seriyorum, İstanbul'un fakir mahallelerinden size manzaralar veriyorum diyen kendini beğenmiş, bilgiç hikâyeci edası yoktur. O, işinin hikâye yazmak olduğunu bildiği için anlatacağı şeyi sigara içer gibi şaşılacak bir tabiilikle, konuştuğumuz Türkçe'nin en güzeliyle anlatmaya bakar. Anlattıkları sudan şeyler mi sanırsınız? Ne münasebet. Onun hikâyelerinde memleket manzaralarını, âdetlerini, dertlerini köylüsüyle, şehirlisiyle, efendisiyle, hizmetçisiyle bütün tanıdıklarınızı elinizle koymuş gibi bulursunuz, hikâyecimiz o kadar yerli, o kadar bizdendir.

Hikâyenin her şeyden önce bir anlatış sanatı olduğunu onun kadar bilen hikâyecimiz pek azdır. Bu bakımdan yerinin kolay kolay doldurulacağını hiç sanmıyorum.

(Cahit Sıtkı Tarancı, “İşte Hikâyecî”, SHD, [1952], C.6, S.5, s.66-67)

H. Şahap Sıtkı, Dilsiz Bir Hikâyecî

Denizi bildiği kadar Türkçe'yi bilseydi, denizi sevdiği kadar hikâyeyi sevseydi, deniz yaratıkları kadar insanları tanısaydı, belki iyi hikâyeci olurdu Halikarnas Balıkçısı.

Belli, çok okumuş adam. Çok da görmüş. Ama, okuduklarıyla gördüklerini hayata uyduramıyor bir türlü. Düşüncesine hâkim olan yabancı makastarlar. Onlara göre kesip biçiyor. Olanı olduğu gibi değil, yapmacık gerçek tonlar vererek yazıyor, yanı başında gördüğü etli canlı insanları zorlayarak, bile bile düzmece varlıklar haline sokuyor.

Bir yığın benzetmeler, yersiz tasvirler, patatik sahnelerle *Ege'nin Dibi*'ndeki on iki hikâye, işte bu zorlama yüzünden hemen hemen hiçbir sanat değeri taşımıyor.

Bir kere şu dile bakınız. Hemen ilk sahifede: "Karaoğlan da kendi efendisini seçebilemezdi." İnsanın kafası seçebilemez diye takıldıktan sonra ister istemez asıl hikâyeyi takipten vazgeçiyor, dil üzerinde duruyor. Nitekim ikinci, üçüncü sahifelerde ipe sapa gelmez cümlelerle karşılaşıyorsunuz: "Bacakları kalın ve kısa -hem de yan yana değil- fakat bastığı yere tapu senetleri damgalıyormuş gibi birbirinden ayırıydı.", "Çok para diye gümlledi.", "Bay Haşmet ağıla kapanmışmış gibi onun sözünden dışarı çıkamıyordu.", "Bir tek böğürüşte bütün âlemi, yemlikteki samana hohlamışmış gibi dört bucağa savurmuştu.", "Çıngıldayan gülüşleri dolayısıyla daha öte söyleyemiyordu."

Dikkat edilirse bütün bunlar yazarın Türkçe'yi bilmeyişinden gelme hatalar. Bir dereceye kadar mazur görülecek ne şive taklitleri ne de mahallî deyimlerdir.

İkinci hikâyenin hemen ikinci cümlesine bakınız: “Çünkü bütün hayatınca kaparozlayan (bu kelimeyi yazar, herhalde çevirisinden almış olacak) bir karaborsacı gibi bir banyo odasına sahip değildi. Zaten banyo odasına değil, yeryüzünde bir karış toprağa bile malik değildi.” Bu hikâyenin adı nedir bilir misiniz? *Çingene Ali*.

Ege'nin Dibi yazarında dil böyle. Biraz da tahkiye üzerinde duralım: bir başka yazımda da sözünü etmiştim. Gide: “Flaubert’in büyüklüğü hangi vakanın hikâye, hangi vakanın roman olacağını bilmesinden gelir” diyor. Halikarnas Balıkcısı bunun da farkında değildir. Kitapta *Karabulutogulları* diye bir hikâye var. Balıkçı'nın o çok iyi bildiği denize ait hikâyelerden biri. Güzel bir girişten sonra tam hikâye bitti dediğiniz yerde yazar, yeni baştan tasvirlere, acındırıcı ruh tahlillerine girmiyor mu? Tabii büyük bir şaşkınlık içinde yazarın acemiliğine acınıyorsunuz. *Dönmeyen* hikâyesi de öyle, *Ege'nin Dibi* de...

Şayet *Ege'nin Dibi* hikâyelerinin bir şekilleri olsaydı, *Fosforlu Handan*'daki: “Kızın bu geçer ayak iltifatı iki genci bakış bakışa getirdi” gibi kulağa asla hoş gelmeyen hasta bir dille yazılmasalardı, hikâyemizde eksik kalan bir tarafı tamamlıyor diye düşünür, sevinirdik.

(Şahap Sıtkı İlter, “Dilsiz Bir Hikâyeci”, SHD, [1952], C.6, S.6, s.54-55)

I. Cahit Sıtkı Tarancı, Eluard'ın Arkasından

Bugünkü Fransa'nın kalburüstü üç beş şairinden biri de geçenlerde 57 yaşında ölen Paul Eluard'dı. 1895 yılında Paris yakınlarında Saint Denis'de doğan Eluard mütevazı bir ailenin çocuğudur. Daha ziyade hastalıktan ötürü doğru dürüst okuyamamış, pek genç yaşında askere alınmış ve birinci dünya savaşından nefes borusu kangren olarak ayrılmıştır. Savaştan sonra Breton, Aragon ve daha birkaç arkadaşıyla birlikte sürrealizm hareketinin başında gördüğümüz Eluard 1924'te uzun bir seyahate çıkıyor ve birçokları kendisini öldü sanarak şairliği ve şiirleri üzerine uzun yazılar yazıyorlar. Çok şükür ölmediği anlaşılan şair, dönüşünde şiir faaliyetine ara vermeksizin devam ederek 1926'da *Capitale de la douleur*, 1929'da *L'Amour la poésie*, 1932'de *La vie immédiate*, 1934'te *La Rose publique*, 1936'da *Les Yeux fertiles* adındaki şiir kitaplarını yayınlıyor.

Sürrealist sarhoşluğu ikinci dünya savaşına kadar sürmüş olan Eluard, 1940 Haziranında Fransa'nın düşman çizmesi altına düşmesi üzerine, yüreği kan ağlayan her Fransız'ın yaptığı gibi gizli mukavemet hareketine katılarak bir yandan en tehlikeli vazifeleri başarıyor, bir yandan da memleketinin o karanlık günlerindeki ıstırabını, dayanma gücünü, sabrını, ümitlerini söyleyen hürriyet aşkını haykıran harikulade şiirler yazıyor.

O zamana kadar yalnız edebiyat çevrelerince bilinen Eluard, birkaçını Orhan Veli ve Sabahattin Eyüboğlu'nun dilimize çevirdikleri bu şiirleriyle kendini halk tabakalarına da tanıttı ve onların en sevgili şairi oldu. Fransa'nın kurtulmasında, hürriyete kavuşmasında Eluard'ın bu şiirlerine bir şeref payı çıkaranlardanım.

Baudelaire'den, Verlaine'den, Mallarmé'den sonra gelmek ve Valéry'nin klasik formun en mükemmel örneklerini verdiği yıllarda şiir yazmaya başlamak genç bir şair için büyük bir talihsizlik olsa gerektir. Vakitsiz ölümüne bütün şiir sevenlerin ağlaması gereken Eluard, bu

talihsizliği yenmiş, vezin ve kafiye ihtiyacını duymadan şuuraltı dünyasında olan biteni geniş muhayyilesinin yardımıyla kâğıda dökerek zamanının geleneğe bağlı şairlerini şaşırtmış en başarılı sürrealist şairlerden biridir. Şiir dikkati derinleştikçe ve hayat tecrübesi arttıkça şiirini molozlardan ayıklamaya, onu billurlaştırmaya muvaffak olan Eluard, son kitaplarında gördüğümüz en mükemmel şiirleriyle Baudelaire ve Mallarmé mertebesine yükselmiştir.

Şiirin ve hürriyetin egemenliğini ilan eden, kendini tabiatla, tabiatı kendinde gören sabır, cesaret, ümit, ölüm korkusu ve aşk gibi ruh hallerini, hayat davranışlarını şiirine konu yapan Eluard'ın şiir dünyasında karşımıza çıkanlar yabancılar değil aşinalardır: güneş, bulutlar, yağmur, gece ve yıldızlar, bitkiler, birkaç maden ve üç beş hayvan; insan vücudundan gözler, eller ve göğüsler; daha sonra karşılaştıklarımız bahçe, ev, kapı, pencere, masa, ayna, yatak gibi her gün gözümüzün önünde olan şeylerdir.

Dış dünyada gördüklerini o andaki ruh haline göre değerlendirmesini bilen, terkip gücüne sınır olmayan bir şair için bu malzeme yeter de artar bile. Çiçekleri, kuşları, yemişleri, kadınları ve hele insanları bu kadar seven, günümüzün meseleleriyle uykusu kaçan, insanlığın barışa ve saadete kavuşmasını isteyen bu hürriyet âşığı şair, son yıllarda Aragon'un peşine takılarak o canım şiirini nereden ve ne maksatla idare edildiği herkesçe bilinen bir partinin iğrenç propaganda aleti yapmasaydı ne kadar daha iyi ederdi! Fakat neylersin!

Rimbaud ne güzel söylemiş:

O saisons, o chateaur

Quelle a mest sans défaut?

(Cahit Sıtkı Tarancı, "Eluard'ın Arkasından", SHD, Kasım 1952, C.7, S.10, s.22-23)

İ. Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, Ömer Seyfettin'in Bir Tarafı

Bu sayımızın bir kısmını Ömer Seyfettin'e ayırmayı borç bildik. Usta hikâyecimiz 6 Mart 1920'de ölmüştü. Dergimiz, Ömer Seyfettin'in yalnız duru Türkçesi değil, hikâye sanatındaki büyüklüğü yarına kalacak sayılı değerlerimizden biri olduğuna inanmaktadır.

Efruz Bey isimli altı hikâyelik bir külliyyatın önsözünde Ömer Seyfettin şöyle der:

“Sevgili Efruz;

Hayatından şu birkaç levhayı yazarken ihtimal biraz mübalağacı göründüm. Ne yapayım? Bu benim mizacımdır. Bunun için kızma. Beni affet. Hem emin ol ki maksadım ne seni tahkir ne de maskara etmek. Hakikati görüldüğü gibi, edebiyat yapmadan yazmak istedim. Herkes seni bizzat kendi kadar tanır. Efruzcuğum, bugün hiç kimse sana yabancı değildir, çünkü sen hepimiz değilsen bile hepimizden bir parçasın.”

Ömer Seyfettin bu satırlarla kendini ve hikâyelerinin en belli çizgilerini tanıtıyor. Samimi, sade, iddiasız bir tanıtma.

Yalnız *Efruz Bey* külliyyatında değil, öteki eserlerinde de Ömer Seyfettin mübalağacı görünür. Geçmiş zamanları, tarihi anlatan hikâyelerindeki epik karakter mübalağa ile sıkı sıkıya bağlıdır. Epik unsurun belirmesinde yükün ağırlığı mübalağaya düşer. *Eski Kahramanlar* kırk elli yerinden yaralanır, bacakları kesilir, gene de tayyareci olarak vazife görmeye can atarlar: *Kaç Yerinden*. Asî bir bey, kendi sarayında, muhafızlarının ortasında, tek bir Osmanlı kahramanı tarafından öldürülür; tacı tahtı yerle bir edilir: *Topuz*. Bunlar destan kahramanları gibi, gücü kuvveti büyük, akli fikri üstün, gösterişli kişilerdir.

İçinde yaşadığı toplumu veren hikâyelerinde, mübalağa hicvin en büyük yardımcısı olmuştur. Mesela; Efruz Bey tipinde bütün çizgiler, geniş, kalın oyuklar halindedir. Devrinin kötü aydınını anlatan Efruz Beyi bir dev aynasının arkasından seyrederek: onun soyu hilkatten evvele varır, dayanır. Yetmiş iki buçuk dili bilir, âlimdir, şairdir, hürriyet kahramanıdır. Her devirde kılık değiştirerek karşımıza çıkan, nazariyatçı, züppe, hiçbir gerçek değeri olmadığı için her değeri yıkmaya çalışan sahte aydın tipini iyice çizebilmek için, çok defa Ömer Seyfettin onu akıllı selim sahibi bir halk adamı ile karşılaştırır. Mübalağa böyle yerlerde akılla palavra, gerçeğe hayal arasındaki uçurumu iyice derinleştirir. Burnu bulutları çizen, gözünün önünü görmeyen aydına, “Köse Mümeyyiz” gibi tipler daima ayağını yere bas der dururlar. Mesela, Efruz Bey hürriyet mücadelesi uğrunda saçlarının ağarıp, dişlerinin, tırnaklarının nasıl döküldüğünü anlatırken Köse Mümeyyiz dayanamaz, “Kaç Yaşındasın” deyiverir. Kahramanın yaşı yirmi birdir, saçında bir tek ak yoktur. Böyle yerlerde hikâyeler Karagöz’le Hacivat’ın; Kavuklu ile Pişekâr’ın konuşmalarını andırır. Zıtların karşılaşmasından doğan komik unsur okuyucuyu kolayca sarıverir.

Mübalağasında Ömer Seyfettin zalim ve kinci görünmez. Hicvettiği, yerin dibine geçirdiği tiplerin karşısında yüreği sevgiyle titrer. “Sevgili Efruzcuğum” diye ezile büzüle konuşması bu yüzdendir. İyi biliyor ki Efruz gibi bir yalancı aydının kusuru, hepimizin kusurlarıdır. İşin kolayına kaçmak, emeksiz şöhrete ulaşmak, gerçek değerleri kıskanmak, bilgiç görünmek insanoğlunun yüreğinde uyuyan yedi başlı bir devdir. Onun pençesine sık sık takılmaktan kendimizi kurtaramıyoruz. Yazar Efruz’un “hepimizden bir parça” olduğunu unutmadığından okurken biz de ona kızmıyoruz, acıyoruz.

Ömer Seyfettin’in sanatında göze batan çizgilerden biri de çok kuvvetli bir müşahededir. İçinde yaşadığı toplumdaki büyük sosyal dalgalanmaları iyice tanımıştır. Zaten Efruz Bey tipi bu tanımanın çocuğudur. Hedefsiz bir hürriyet havası, Türk ocaklarının faaliyetleri ve çevreleriyle ilgisi, Türkçülük cereyanı gibi sosyal olaylara Ömer Seyfettin bir bilim adamının tarafsızlığı ile

bakmasını bilmiş. Onların aksak, sakat taraflarını ustaca hikâyelerine geçirmiştir. Oysa kendi de bu hareketlerin hemen hepsinin içine karışmış, heyecanını yaşamış, başarıları için emek vermiştir. Bunun için bunları ele alan hikâyelerinde Ömer Seyfettin aslında kendi kendini tenkit etmektedir. Bir insanın kendi içine bu kadar kuvvetli ışıklar tutabilmesi kolay olmasa gerek.

(Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, “Ömer Seyfettin’in Bir Tarafı”, SHD, Mart 1953, C.8, S.14, s.11-13, 45)

J. Talat Tekin, Buğra'nın Yeni Hikâyeleri

Tarık Buğra ikinci kitabını, üç yıllık bir ara verişten sonra, üç ay önce, yılbaşı hediyesi halinde okuyucularına sundu.

49'da çıkardığı *Oğlumuz* adlı hikâye kitabının ilk eser olduğuna güç inanmıştık: Buğra birdenbire karşımıza, diyecekleri olan, tekniği sağlam, üslubu mükemmel, kısaca her türlü fikrî ve edebî hazırlığını yapmış bir hikâyeci hüviyeti ile çıkmıştı. *Oğlumuz*, *Martı*, *Karaoğlan*, *Bacanak* yeni ve kuvvetli bir sanatçı karşısında bulunduğumuzu müjdeleyen örneklerdi.

Yeni hikâyeleri şüphesiz daha derin, daha fikir yüklü. *Oğlumuz* münasebeti ile bir tenkitçinin dediği gibi Buğra, "cins hikâyeci". Onun okuyucusu olabilmek değme kişinin kârı değil. Sayının değil, kaliteli okuyucunun peşinde. Okuyucudan duygu ve fikir nüanslarını farketmesini, nükte, ima ve çatmaların zevkine varmasını, kısaca kafa yormasını istiyor. Yani saygı gösteriyor ona, onu önemsiyor.

Kitapta on beş hikâye var; dokuzu vakasız, tahlil hikâyesi. Buğra - okuyucularının pek iyi bildiği gibi- gerçekçidir. Gerçekçidir ama gerçeği dışta, eşyada değil içte, davranışlarda arar. Olaylardan çok sebepler üzerinde durur. Tahlilcidir yani. Eşya tasvirinin, dış yapının, yalınkat vakanın hiç önemi yoktur onca. Bir yazısında "Sanata dost realite eşyada değildir. Zola ikinci defa okunmaz, karıştırılır." der.

En orijinal hikâye, kitaba adını verenidir bence. Dıştan bakılınca geçmiş arayan, gelecekte umudunu kesmiş, karamsar biri gibi görünüyor Buğra bu hikâyesinde. Oysa gerçekte iyimserdir; gözlerin yarına çevriktir. Onun zaman, daha doğrusu zamanlar hakkındaki düşüncelerini *Oğlumuz*'daki *Martı* hikâyesinden biliyoruz. Buğra *Martı*'da geçmiş yahut hatırlamayı inkâr ediyordu: "Hatırlamakla yeniden sahip olma arasındaki kıl kadar boşluğu, o çıldırtıcı boşluğu kim aşabildi?"

Buğra'ya göre “an” da yoktur, isimlendirilemeyecek kadar kısadır an, daha doğrusu geçmişe en yakın gelecektir; zaman gelecekteen geçmişe baş döndürücü bir hızla akmaktadır: “Dün nerede, bir saat öncesi, bir dakika, bir saniye öncesi nerede?” (*Oğlumuz, Martı*)

Hatırlamak beyhude olduktan, an ele avuca sığmadıktan sonra ne geçmiş ne an; fakat sadece gelecek vardır. Gelecek yani ümitler, kararlar, ihtimaller... “Bir türkü mırıldanayım dedim; fakat ortaya hep yeni, yani bana ait besteler çıktı; yarın ait ihtimallerin besteleri...” (*Yarın Diye Bir Şey Yoktur*)

İkinci hikâye *Küllük*... Bayezid'in bu, semte daha doğrusu şehre ve dünyaya küsmüşe benzeyen içerlek kahvesi bütün psikolojik boyutları ile karşımızda beliriyor.

087956'nın Sıfırı, bekleyiş psikolojisini -o işkenceyi- okuyuculara da yaşatan bir sürpriz hikâyesi. Yılbaşı çekilişini veren spikerin rakamlarını dinlemek için hikâye kahramanları kadar olsun, sabırlı olamıyoruz.

Coğrafya Dersi, baştan sona insanla, insan sevgisi ile dolu. Buğra diyor ki: Dünya ilimle ve gezmekle öğrenilmez. Çünkü ilim objektiftir, soğuktur, sevgisizdir. Çünkü gezmek, dünya üzerinde bir çizgi çizmektir; oysa dünyanın beş boyutu vardır: “Yani dünyanın boyu vardır, eni vardır, yüksekliği ve derinliği vardır, nihayet dünyanın zaman ve düşünce, bu sonuncuya tasavvur hatta kuruntu da diyebiliriz; mesela felsefe, mesela din veya sanat, sonra ideoloji boyutları da vardır.” Kısaca coğrafyanın önemi yoktur; önemli olan insandır; çünkü yetmiş iki buçuk çeşitli dillerine, apayrı yaşama şartlarına, birbirine benzemez garip mabetlerine rağmen yeryüzünde değişmez hüviyetli tek insanoğlu yaşamaktadır. Bu insanoğlu aşkı, aşkların en güzeli arkadaşlığı, analığı ve Allah'ı bilmekte, bunlar üzerine yetmiş iki buçuk dilde fakat birbirinin aynı şiirler yazmakta, ilahiler bestelemekte,

türküler yakmaktadır. İnsanoğluna karşı içinizde pırıl pırıl, sımsıcak bir sevgi beslemiyorsanız dünyayı öğrenemezsiniz. Çünkü dünya insanlardır.

“Söz Alma... Fakat Kimden?” Bir memleket hikâyesi... *Oğlumuz*’da *Bacanak*’la Anadolu gerçeğine mirasçı hainlikleri ve aldatmaları açısından dokunan Buğra, bu hikâyesinde toplumumuzun bir başka derdini ele alıyor: insanın kendi varlığına hükmedememesi... Toplum içinde otoritelerinin robotu oluşu... Buğra bu toplum yaramızı bir söz kesme olayının akışı içinde gözler önüne seriyor.

Birine, başkalarının yanında onurunu sarsmayacak şekilde yardımda bulunmak... Yardımdan çok insanı, onun onurunu sevmek... İşte oyunbozan biletçi, gece yarısı bir tramvay sahanlığında kurulan böyle insanî bir âbideyi yıkmaya çalışır: Hayır der, yanındaki kontrol memuruna, beyin bilet aldığını biliyorum, ama bu almadı. Ve sarhoş hikâyeci yıkılan âbidenin enkazı karşısında açar ağzını yumar gözünü. Kontrolün müdahalesi ile mesele kapanır; kapanır ama bu arada çocuk tramvaydan atlamış, karanlıklara karışmıştır.

Yazar görülüyor ki bütün müsamahaların, hoşgörülüklerin sırt çevirdiği “şahap” lardan, onlar gibi nurlu ve temiz sokak çocuklarından yanadır. Bu şahaplar, artık kendisinden yani bütün insanlıktan fazla bir şey beklemeyecekleri duruma geldikleri, onca ümitsizleştikleri için üzgündür. “Sana verecek hiçbir şeyim yok mu? Sen sınırsız ve vahşi karanlıkları yırtıp gelen, bir an sonra gene o cihetsiz, istikametsiz sonsuzlukta eriyen şahaplar gibi...”

İnsanoğlunun hemcinsinden böylesine ümit kesişi trajedilerin en büyüğüdür.

Borç’ta münasebetlerimizin lüzumuna dikkat çekiyor. Biz insanlar gün gelir birbirimizin hükümdarı, gün gelir tabası oluruz. İktisadî yani çeşit

münasebete yol açan münasebetler kesilmemeli aramızda. Hiçbir zaman tam ödeşmeye kalkışmamalıyız. Çünkü bu, aramızdaki güzelim münasebetleri kesmek, yalnız yaşamak olur: yalnız yaşamak, yani yaşamamak...

İlk Aşk... Buğra bu hikâyesinde fazla artist... Ruh durumlarını verebilmek için tehlikeli sentaks oyunlarına başvurmaktan çekinmemiş. Başarmış da sayılabilir bu işi. Yarım, dönüşlü, tekrarlı cümleler ve iki zamanlı fiillerle yirmi günlük ilk aşkının esiri bir genç kızın üç yıl sonra O'nunla yeniden rastlaştıkları bir salonda yaşadığı yeniliş ve küçülme psikolojisini biz okuyuculara da pek âlâ yaşıyor.

Ovaya Destan'da Anadolu yaylasının bu "kendisine bel bağlamış on binlerce insanın kaderine karşı namütenahi kayıtsız, keyfince cömert, yumuşak, keyfince haşin ve gaddar olan; bir Tanrı kayıtsızlığıyla şımartan ve ezen" ovanın kıraç gerçeğin, enstantanelerle kucaklamaya çalışıyor.

Ayakkabı Gıcirtısı, Hoparlör ve Şöhrete Dair'de Buğra'nın meşru olmayan kazanç ve şöhretlere öfkelenişi ne güzel... Öfkeyi, hıncı hiçbir zaman alaydan, yergiden ileri götürmüyor; kabalaşmıyor yani. Buğra'nın bir başarısı da bu zaten.

Daha beş hikâye var kitapta. Onlardan da bahsetmek isterdim ama yerim dar; yalnız *Üstad'la Konuştum*'un daha çok mizahî olduğunu, kitaba pek yakışmadığını söylemeliyim.

Son olarak Buğra'nın dilinde görülen pürüzlere dokunacağım; üslup sahibi bir yazarın bir de vokabüleri vardır. Şüphesiz Buğra'da da yazı dilinde rastlanmayan "mallanmak, susuşmak" gibi sözler var. Diyeceğim bu değil. *087956'nın Sıfırı* hikâyesinde "gidilebilir" lakırdısı var ki bence doğrusu "gidilebilir" olmalıdır.

Çünkü iktidarî fiili pasif yapmak için asıl fiilin tabanını pasifleştirmek yeter. Bir de hatta ve bile kelimelerini bir cümlede kullanmak fazlalık gibi geliyor bana: “Çok cesur bir akşamımda, hatta Balkanları bile dolaşmışım.” (*Şarap Şişeleri Ve Kitaplar*). “Balkanları bile” ve “hatta Balkanları” demek yeterdi. Çünkü hatta ve bile müteradif eş anlamlıdır.

Buğra’dan yeni hikâyelerini bizi çok bekletmeden vermesini dileyelim.

(Talat Tekin, “Tarık Buğra’nın Hikâyeleri”, SHD, Mart 1953, C.8, S.14, s.27-30)

K. Bülent Ecevit, Orhan Burian'ın Ardından

Tanıyanlar bilirler, Orhan Burian bu memlekette ileri atılmış bir adamdı. Devrimler Türkiye'sinde gönül nasıl adam yetişmesini isteyebilirse, Orhan Burian öyle adamdı.

Tanıyanlar bilirler diyorum, çünkü Orhan Burian'ın telif ve tercüme eserlerini bilmek, onun değerini ölçmeye yetmezdi.

Orhan Burian, önce insan ondan sonra bilim adamı ve yazardı. Onun için kendisi ölse de eserleri yaşayacak gibi sözlerle avunamayız.

Gözlerinde zekâ, iyilik, duygu ve en olgun bir hoşgörülük beraber parıldardı; en kızılacak şeyler karşısında, bakışlarına en çoğu zekâyla hoşgörülüğün kaynaşmasından doğan hafif bir istihza gelir geçerdi. Onun gözlerinde kızgınlığa, nefrete hiç rastlamadım.

İnce yapılı bir insandı. Ankara'nın yollarında, çevresine bakınmadan, az öne doğru eğilmiş, hızlı hızlı yürürdü; yürürken ileri bakan gözlerinde, düşüncelerine yetişmek istermiş gibi bir telaş olurdu. Öyle ki bazen yolda rastlardım da karşısına çıkıp durdurmaya kıyamazdım.

Tane tane, kelimelere değerlerini vere vere, onları uzatıp kısaltarak canlandıra canlandıra konuşurdu.

En düzenli hayat ne olabilirse öyle bir hayat sürerdi.

Onu, daha kırk yaşına varmadan, beş aylık bir çekişme sonunda alıp götürüveren ölüm, bellediğimiz bütün sağlık kurallarıyla alay etmiştir.

Orhan Burian korkusuz insandı. Aramızda o, düşünce hürlüğü, mesela İngiltere kadar içine sindirmiş bir ülkede yaşıyor gibiydi. Düşüncesini,

yazısını, sözünü sakınmak belli ki aklından geçmezdi. Temaslarında korkuya, sakıncaya yer vermez, kimse için kendi değer hükümlerinden başka bir ölçü bilmezdi. Medenî cesaret ondaydı.

Türk ulusuna, bu ulusun, bazısı ortaya çıkma yolunu bulamamış doğal değerlerine, güveni derin ve sarsılmazdı.

İnançlarıyla, yaşamasıyla, çalışmasıyla onun karakteri sanki devrimlerimizin ideal bir kompozisyonuydu.

En olgun bir temsilcisi olduğu bu devrimleri savunmaktan usanmazdı.

Devlet sınavını kazanarak gittiği Cambrigde Üniversitesi'nde İngiliz edebiyatı, birkaç yıl önce gittiği Amerikan üniversitelerinde de Amerikan edebiyatı çalışmıştı.

1937'den beri Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde İngiliz edebiyatı okutuyordu. Devlet Konservatuarı'nda da Batı edebiyatı ve tiyatro tarihi dersleri vardı. 1951'de Profesör oldu.

Shakespeare'den *Hamlet*, *Makbet*, *Otello*, *Atinalı Timon* ve *Beğendiğiniz Gibi*'yi, modern yazarlar arasında da J. M. Synge, J. M. Barrie, Eugene O'Neill ve Arthur Miller'den piyesler, Aldous Huxley'den bir roman dilimize çevirdi.

En iyi çağdaş Türk şiiri antolojisini çıkardı. (*Kurtuluştan Sonrakiler*)

Türk şiiri üzerinde, metotlu eleştirmeciliğin olgun örneklerini verdi. Birkaç yıl önceye kadar *Yücel*, bir buçuk yıldır da *Ufuklar* dergisiyle genç yazarlara bir destek ve yol gösterici oldu.

Asıl bilim sahası olan İngiliz ve Amerikan edebiyatı ile ilgili yazıları, son zamanlarda, o memleketlerin inceleme dergilerinde yer almaya ve adını oralarındaki edebiyat çevrelerine de tanıtmaya başlamıştı.

Edebiyat tarihini, kuruluktan, ölümlükten kurtarırdı. Bir edebiyat tarihçisi gibi değil, bir edebiyatçı gibi ders verir, derslerinde anlamakla duymayı birbirinden ayrı tutmazdı. Dar bir alanda derinleşmiş bir bilim adamı olmaktan kaçındığı için, her konuyu geniş bir kültür çerçevesine yerleştirip öyle anlatırdı.

Orhan Burian'ın yaşayışında olduğu gibi, rüzgârda bir zayıf alev gibi hızla sönüşünde, bile bile ölüme yaklaşışında da bir olgunluk, bir cesaret vardı. Arada birkaç iyi günü olup da ziyaretçi kabul ederse hastalıktan söz açmıyor, güler yüzle, hayattan ayrılacağını sanki düşünmeyen bir insan gibi, her şeye ilgi gösteriyordu.

Başka zamanlar, tanıdıklarının kendisini ölüm döşeginde görüp büsbütün üzülmelerine izin vermiyordu.

Fakat onu tanıyanlar, ondan izinsiz, hep üzüntü içindeydik.

Üzüntü de değil, acımızı anlatmaya, onun bıraktığı boşluğu duyurabilir başka bir söz gerek!

Hayat fâniymiş, hep ölecekmişiz, laf bunlar! Gönül böyle ölümü kabullenmiyor.

(Bülent Ecevit, "Orhan Burian'ın Ardından", SHD, Mart 1953, C.8, S.14, s.36-37)

L. Fûruzan Selçuk, Şair Fatih

Savaşçı, siyaset adamı, kanun vazıcı, teşkiltatçı, imarcı ve âlim Fatih'in bilindiği gibi bir de şair tarafı vardı. Evvela kendi ismiyle sonra da Avni mahlasıyla devrinin nazım şekline uyarak gazeller yazan lirik şairimiz Fatih, şahane kalbinin, insanlığın yaradılışından beri ulaşmaya çalıştığı güzellik karşısındaki burkuluşlarını yine şahane bir içlilikle ifade etmiştir.

Anadolu Selçukluları zamanında resmî ve edebî dil olan Farsça, Osmanoğulları Devleti'nin kurulmasından sonra yerini yavaş yavaş Türkçe'ye bırakmaya başladı. Fakat henüz emekleme devresinde olan bu dil Farsça ve Arapça'dan birçok kelimeleri kabullendiği gibi şiir alanında da o zamana kadar şaheserlerini vermiş olan Fars ve Arap nazım şekilleri aynen alındı.

Kendi devrinin ileri gelen şairlerinden Ahmet Paşa ve Necati ile Koca Fatih 19. yüzyıl sonlarına kadar gittikçe kudretini kaybederek sürüklenen divan edebiyatımızın ilk üstadlarındandır.

Fatih'e "ikinci dereceden divan şairlerimizdendir" hükmünü verenler olmuştur. Biz bir hükme varmadan evvel, evvelâ 14, sonra 15, nihayet 1451 senesinde 21 yaşında üç defa tahta çıkıp 1481'de 51 yaşında fâni âleme gözlerini yuman Fatih'in 30 senelik saltanatı içinde neler yaptığının sıra ile bir göz gezdirelim:

"Karaman seferi, Menteşe Beyliğinin ilhakı, İstanbul'un fethi ve Doğu Bizans İmparatorluğu'na son verilmesi, Sırbistan seferi, Berat fethi, Taşoz, İmroz, Semenderek ve Limni'nin zaptı, Kuzey Mora'nın zaptı, Atina'nın alınması, Güney Mora'nın ilhakı, Eflak Prenslığının Osmanlı hâkimiyetine alınması, Midilli'nin fethi, Hersek'in ilhakı, Elbasan'ın zaptı, Karaman'ın Osmanlı hâkimiyetine geçmesi, Alâiye Beyliğinin ilhakı, Uzun Hasan'la Otlukbeli muharebesi ve Akkoyunluların inkıza yüz tutması, Kefe ve Azak kalelerinin zaptı, Kırım'ın Osmanlı tâbiyetini kabulü, Kroya'nın zaptı,

İşkodra'nın fethi, Gürcistan ve Çerkesiztan'ın mühim bir kısmının zaptı, Ayamavro, Kefalonya ve Zanta'nın alınması, Atranto'nun fethi..."

Fatih bu seferlerden bir kısmına bizzat kumanda etmiş, bulunmadıklarının da bütün hazırlıklarıyla ve idaresiyle uğraşmıştı. Anadolu beylikleri kaldırılarak orada tek bir Türk devletinin temelleri atılırken bir taraftan da ordularımız Tuna'ya varıyor ve Karadeniz Türk gölü haline geliyordu.

Yüz seneye sığdırılamayacak bu işleri başarırken Fatih, İstanbul başta olmak üzere bütün memleketi imara uğraşılıyor ancak asrımızın olgunluğuyla kurulabilecek hastahaneleri, içtimaî yardım müesseselerini ve üniversiteleri meydana getiriyordu.

Devletin zulümle değil ancak adaletle payidar olacağını içinden duyan koca hükümdar kanunlar vazediyor ve Türk hâkimleri karşısına sanık olarak celbolunup aleyhine hükümde isdar ediliyordu.

İkinci Mehmet, adaletin bir devletin temeli olduğunu:

Yokdürür zulme rızamız adle biz mailleriz
Gözlerin hakkın rızasın hükmüne kailleriz
beytinde ne kadar Fatihcesine ifade etmiştir.

Yalnız şiirle uğraşarak yüzlerce gazel ve kaside yazmış usta divan şairlerimizin divanları elden ve zevk adesesinden geçirilirse kalburüstünde kaç gazel ve kasideleri kalır ki...

Vaktiyle böyle bir eleme yapmıştım. Pek meşhur dört divan şairimizin divanından, benim kalburun üstünde kalanlar, gazel, kaside, mersiye ve hatta bir ikisi de beyit olmak üzere Baki'den 13, Fuzulî'den 43, Nefî'den 5 ve Nedim'den 36 parçadan ibaretti.

Bütün yazdıkları onlarla sayılacak kadar az olan Fatih'ten de yukarıdaki adese ile 7 parça seçmek mümkün oldu.

Bundan da şu neticeye vardım. Demek Fatih yalnız şiirler meşgul bir şair olsaydı kendisinden iki asır sonra gelenlerden daha temiz dilli ve başta gelen bir divan şairimiz olacaktı.

(Füruzan Selçuk, "Şair Fatih", SHD, Nisan 1953, C.8, S.15, s.10-13, 29)

M. ***, Adile Ayda'nın Başarısı Üzerine

Le Figaro Litteraire'nin 8 Ekim 1955 günlü sayısında, ünlü Fransız edebiyatı doçenti bayan Adile Ayda'nın, Sembolisme okulunun öncüsü Stephane Mallarme üzerine yayınladığı Fransızca eserini eleştirerek: "Türkiye bu kitapla övünebilir" diyor.

Bu yazımın başlığına "Mallarme üzerine yeni bilgiler" de diyebilirdim, ama bu hem fazla hem de eksik bir söz olabilirdi. Bayan Ayda'nın bu kitabı, güttüğü yol bakımından olsun, varmak istediği amaç bakımından olsun, yenici değil. Eksikliği ise; Mallarme üzerine yazılan kitaplar içinde, şimdiye değin bu denli derinliğine inebileni, bu denli bilinmeyen şeyleri ortaya çıkararak olmadığından geliyor. Mallarme açıklamalarıyla dolu sayısız kitap yayınlanmıştır; ama öyle sanıyorum ki Mallarme şiirinin anahtarı ilk Bayan Ayda'nın kitabıyla okura veriliyor. Her şeyi kolaycacık açan, her şiiri aydınlığa ulaştıran bir anahtar. Bu buluşun şerefi Türkiye'nindir. *Mallarme'nin İçsel Yıkımı Ya Da Şiirlerindeki Sembollerin Kaynağı* adındaki bu kitabın yazarı Bayan Ayda, İstanbul Fakültesi öğretim üyelerindendir.

Bayan Ayda'nın bu buluşu nedir? Bugüne değin Mallarme üzerine yapılan psikanaliz tahlilleri, Freud'un kurduğu bilimsel yokuştan çıkmayı yeterli buldu. Kurulu yönü, Mallarme'nin dehasını salt duysal, salt cinsel bir dramın içinde saklı kalmış gibi göstermesiydi. Bayan Ayda, bütün dikkatini şairin geçirdiği iç ve dinsel buhranlar üzerinde toplamış. Kitabında bu iç yıkılışın parçalarına yeni vesikalara dayanarak -bana göre- kusursuz bir şekilde çiziyor.

Bayan Ayda, şairin sembolik kelimelerin ilk ortaya çıkmasıyla gençlik şiirlerine dayanarak bu şifreli dilin bir sözlüğünü meydana getirmiş. Burada altın, mavi, kanat, kar gibi kelimeler birer tılsımlı hece gibi çocukluğun kaybolmuş cenneti içinde, ölüp giden aşklara, tutkulara birer çağrışım yerine geçiyor. Bayan Ayda'nın çocukluk açıklamaları sembollerin mekanizmasına

kolayca uymayan zihinleri, şaşırtacaktır sanırım. Öyleyken de yeni bir görüşün ürünleri olan bu sembol tanımlamalarının kusursuz olduğu düşünülmelidir.

Bayan Ayda'nın bu kitabı, çığır açan kitaplardan. O yüzden tamamlayıcı açıklamalara, düzeltmelere ihtiyaç gösteriyor. Ama ilk olarak Mallarme'nin şiirindeki anlamı, tam bir bütünlükle bu kitapta buluyoruz.

Elli şu kadar yıldır evirilip çevirilerek salt bir sanat oyunu sanılan Mallarme şiiri, sonunda gerçek yönü ile belirmektedir. Bu şiirde kullanılan dil, şairin dehasınca işlenmiş, en saklı sırlarının kelime oyunları ile açıklanmasını Bayan Ayda'nın yol göstericiliği sağlıyor. Sembolisme'deki bu garip kelimeleri olağan bir çeşitte kullanan Mallarme, kelimeleri ayrıca felsefik bir anlama da bağlanmıştır.

Bayan Ayda, bu göz kamaştıran şifreleme işinin daha başlangıcında. Kitabında bize verdiği yalnızca başarılı bir şifre anahtarıdır. Bir dilin, değerli bir anahtarı. Mallarme için dil, bir estetik ya da düşünsel bir problem konusu değildir.

O yüzden Mallarme'nin şiir dili, iç dünyamızın dış yaşayışımıza yansımadır.

(***, "Adile Ayda'nın Başarısı Üzerine", SHD, Haziran-Temmuz 1955, C. 11, S.41-42, s.23-24)

N. Cahit Güçbilmez, Uzun Yolların Haydudu

Attilâ İlhan'ın yazı ve şiirlerinde sık sık “Mırç” adıyla andığı bir serüven arkadaşının sözü geçer. Birçokları bu “Mırç”ın kim olduğunu, nereden ve ne münasebetle kendisinden bahsolunduğunu merak etmektedirler. Bunu göz önünde tutan dergimiz elini Fransa'ya kadar uzatarak asıl adı Cahit Güçbilmez olan “Mırç”ı buldu; ve ondan, Attilâ İlhan hakkında düşündüklerini yazmasını istedi. Aşağıda yayınladığımız bu yazıda, bu defa Mırç Attilâ İlhan'dan, bunca yıllık serüven arkadaşından söz ediyor.

DERGİ

“O düştü, biz yine ayakta kaldık.

Halbuki ne kadar, ne kadar da yor- gunuz.”

İkinci Dünya Harbinin en mütevazî, en beşerî, en başarılı mısraları ve Attilâ İlhan. Yarenliğimiz böylece bir noktadan başlar. Sonra? Sonra, sebepli gurbet, mukadderat birliği, izahı güç ve çoğu kere gayri kâbil, bir isyan, “kana itaat”.

“Sapından fırlamış balta gibi suratlarımız”, uzun yolların eteğinde. Hürriyet için değil. Yoksa pek basit izahtan olur. Dünyanın her yerinde her türlü şartlar içinde hürdük biz. Ne yaptığımızı, neye karşı korunacağımızı biliyorduk. Hâk için denilebilir. Hû çekmek anlamına da olsa... İnsanı tanımak, hayatı sapına kadar yaşamak. Hareketimizden, yolculuğumuzdan ilk defa kendi kendimize ürkmek, bile bile durmayacağımızı bilmek. Keşif değil de anlamak, farketmek. Sevmeyi becermek, öğrenmek... Yolumuza devam ettik, edeceğiz.

Abbas Yolcu, Kaptan oldu. Yanımıza “Birader İlhan” katıldı. Üç yol, üç sonuç çıktı, çıka çıka. Tek nokta, memleket ve arkadaş sevgisi oldu. Heyecan yok, kahır vardı. Ne idüğü belirsiz, çoğu dürten bir şeyler...

Attilâ, sıtma sarısı kesilmişti. Şiir yazdığı, yağmur yağdığı zamanlarda olduğu gibi... Söyleyeceği çok vardı. Söyleyeceğimiz, konuşacağımız vardı. Türkülerimize daldık.

Elma dalından ya çürüyünce veya olunca düşer. Dalımızdaki çürükler epeyce temizlendi. Zaman, gerisini getirmektedir.

Şair, hayatı şiir olarak yaşayan kişidir. Olayları tabiatı görüşü, anlatışı; yaşadığını kelimelere çevirmesi onun sanatçı değeridir. Attilâ, hayatı dakikalarına kadar yaşar, bilirim. Yaşadığını kudretle nakleder. Onun, başkalarına yadırganan tarafı, biraz fazlaca kendi dünyasına kapanmış olmasından ileri gelir. Ki, zaman, çoğu beyinlerdeki öncül hükümleri yıkacağından şairi hoş görme meziyetini ortaya -bizde de- koyacaktır. Apollinaire, Jarry, Rimbaud için de durum aynı değil mi idi?

Kolaydan kaçınmak; taklitten uzak kalmak; farkedilmiyor diye başkalarından aktarmamak; kelime oyunları yerine, insan beyni denen hazineden mısralara bilgiyi dökkebilmek gibi aydın kişi dolayısıyla geniş görürlü, beşerî olmak zamanı kültür alanımızdaki gelişmeyi meydana getirecektir. Tartışma bilgiyi ortaya koyacak, bilime karşı olanı mahkûm edecektir. Yazarın ortaya koyduğu eser, olayları tespit eden "Journal"³ den röportajdan farklı olacak, roman, hikâye denebilecektir.

Attilâ İlhan, bunları iyi bilir. Çok çalışır. Yazdığı her satırın önemini, mesuliyetini bilir. Öbürlerinden farklı olan tarafı, yadırganışı biraz da bundandır. Villon'dan, Prevert'den, Soupault'dan, Artaud'dan aktarılanları gözleriyle görmüştür. Sanatta "Autonomie" yi savunan görüşün⁴ bizde hala ideas- fixe olarak kafalarda hüküm sürdüğünü farketmiştir. Oysa

³ Batıda Journal, bir estetik nevidir. Hatıratlardan farklıdır.

⁴ Romantisme

batı, bu devri aşalı asır olmuş. Yeni problemlerini yeni fikirlerle tartışıyor. Fikri değerlendirmeye çalışıyor. Bizde yeni fikre cephe alınıyor. Kişi çeşitli yönlerden kirletiliyor. Attilâ İlhan, Baudelaire'e hayran olduğunu söyleyip de Yahya Kemal'i sevmediğini ifade edenlerden değildir.

Attilâ'nın sanatı, kendi tecrübelerinden çıkardığı, "Sosyal Realizm" ismini verdiği görüşlerin sınırı içindedir. Estetik hiçbir zaman şunu yapacak, bunu yapacaksın buyurmamıştır. Ancak öncül fikirler böyle sonuçlar çıkarırlar. Okuduğumdan, gördüğümde kafada benimsenip yerleşmiş fikirler beşerin kültürü ise ve bu açığa konuyorsa sınırlandırıcı unsurlar bulunamaz. Geleceğe örnek olmak yönünden değer kazanır veya değerlendirilir - benimsenmese bile- o kadar.

Attilâ'nın gönderdiği Sosyal Realizmi tenkit eden yazıları okuduğumda, yazarların meseleyi anlamak külfetine bile katılmadığını gördüm. Şöhret kazanmış birkaç şairi ele alan, sanat değerini tartışan yazılar öne konmuş, maalesef fikir veya o şairi savunma yazılarda yer tutmamış. Ağır başlı kalem sahiplerinden bir ikisi de politik anlam yüklemişler, Attilâ'nın "topyekûn" stratejisinin hatası elbette var. Tedirgin çevresini daha iyi kavramalı idi. Sosyal realizm, anladığım kadarıyla kişiyi; düşünmeye, öğrenmeye, tetkike, yorumlamaya davet eden fikir cümlesidir. *Sokaktaki Adam*⁵ romanında göze çarpan psikoloji gibi yani yurdu, yurttan ve içinden yorumlama, düşünmenin sentezidir. Yurdumuzda, ilk defa geçmişimizin geleceğimizdeki rolüne önem kazandırmış batılı görüşlerdir.

Son olarak, seyahat edebiyatımızda en mühim merhaleye ulaşmış *Abbas Yolcu*'ya dokunmak faydalı olur.

Attilâ İlhan, çok gezer, çok gezer de ne laf? Daima yolcudur. Vapurdasınız? O hemen herkesi tanımış, meselelerini öğrenmiştir. Oysa onu

⁵ Attilâ İlhan, *Sokaktaki Adam*, Seçilmiş Hikâyeler Dergisi Yayınları, Ankara

muntaẓaman yalnız, düşünür, dolaşır, son zamanlarda içer görürsünüz. Hafızası yeni kelimeler kaydetmiştir. Dikkat ettiniz mi, dili, kelimece ne kadar zengindir?

Zamanı sevgidir. Sever. Hayatı aşksız olmaz. Her limanda sevgilisi vardır. Büyük aşkları; benim isteğimle Zehra, kendi arzusu ile yine Zehra, Abbas arzusu ile yani son ikisi olmadığına Maria'dır.

Zehra hepsini unutturabilir, tek sevgili olabilirdi. Olmadı. Belki yine olur: Bir mektubu, Attilâ'yı Avrupa seyahatinden, Fransa'dan geri döndürmüştü.

Yalnız gezer, hayatını sevdiği ile paylaşmak ister. "Dünyanın sırtını kaşıttıran" kahrı beraberindedir. Yaya gezer. Bir meyhane seçer, seversiniz, yiğitçe içersiniz. Sarhoşken yazmaz. Yalnızken, ayıkken yazar. Her seyahati yeni bir kitaplıktır, çok okur. Çeyrek gününü okumaya, yazmaya vermediği zaman var mı? Görmedim. Not tutmaz. Korkunç hafızası vardır.

Ve Abbas bunlardan ibarettir. Neler ve nasıl gördüğünü bilirsiniz, okumuşsunuzdur.

İri yarı, yaşlı sanırlar onu. Önünde, tanımadan överler. Benim demez. Galiba hayatında en üzüldüğü şey bu olsa gerektir. Düşündüklerini açıkça söyler.

Abbas Yolcu, okuyucusunun kafasında yer etmiştir. Son Avrupa seyahatinde Attilâ, böyle bir okuyucusu ile karşı karşıya gelmemiş miydi? Paris'te bulduğumuzda aradığı Attilâ İlhan'la bizzat yolculuk ettiğini farkedene biçarenin hareketleri hala gözümün önündedir. Beş parasız, bizim gibi yola çıkan biçâre sefil olmadı. Attilâ, sonuna kadar elinden tuttu.

Ancak bu olayın onda tesiri bambaşka idi. Abbas Yolcu'nun yazdıklarından korkmuştu. İster istemez değişti.

Denizin dalgalı, şarabın bulanık, sevgin erişilmez olsun, Attilâ İlhan.
Merhaba.

(Cahit Güçbilmez, “Uzun Yolların Haydudu”, SHD, Ekim- Kasım 1955,
C.11, S. 45-46, s.17-20)

O. Selahattin Aldanır, Cahitçik

Sonunda Cahitçiği de kaybettik. Sadece şiirlerini sevenler için bu kayıp, onunla her zaman şiirden konuşmak ve dost olmak fırsatını tadan bizlerin duyduğu kadar ağır olmayacak elbette! Her zaman Cahit'i bulabilecekleri kadar bol ve güzel şiirler bıraktı onlara! Bir şairin çevresi için ilk ödevi de budur sanırım. Cahit bu ödevini elinden geldiği kadar yapmıştır! Başboş bir çevrede hepimizin birden sorumluna ortak olduğumuzu ve tartışmakla da bir sonuç olmayacağını bildiğim bir konuya, bir şairin daha çok yaptıklarının ele alınması gereken böyle bir yazıda dokunmayı faydasız buluyorum.

Cahit'in beni en vefalı dostları arasında saydığını sandığım Cahitçüğimin hastalığını ben üzüntüden çok bir huysuzlanma, "Oh olsun, çatlayıncaya kadar ne vardı içkiye düşecek" dedirten bir öfke ile karşıladığımı saklamayacağım. Hep sordum, yine de sorarım: Sahi ne vardı, böyle mahvoluncaya kadar içecek? Hemen cevap veremeyeceğimi bildiğim bu lanet soruyu yazımın sonlarına bırakmak isteyişim, insanın babasının oğlunu bile dert etmeyeceği böyle bir konuda Cahit için ısrarla durmak, buna mutlaka cevap bulmak öfkesi yüzündendir. Ama yazımın sonunda da bu soruya doğru bir karşılık bulup bulamayacağımı bilemiyorum.

Sizin sıcak sımsıcak ve her karşılaşmada kucaklamak istediğiniz bir dostunuz olduğunu bilmem! Okurlar için bir şey diyemem ama en hafifinden olsun gücenmenize dayanmayan ve üzülmesine kıyamayacağınız bir insanla tanıştığınız, onunla mutlaka kol kola dolaştığınız için, Ankara şairleri gerçekten övünmelisiniz siz! Ve bu kötü sonuçtan ötürü kendinize bir sorum yüklenecek yürekte iseniz, galiba yine sizin sıkıntı duymanız gerekiyor.

İnsanı hayvan deyip çiğneyip geçen herhangi bir çevrede... Cahit'in de olduğunu size söyleseler, şuncacık korkunuz olmasın, o kalabalığa karışın derim. Çünkü sizi itip kakan çelmeyi kıyasıya takan dev yapılı bir kalabalığın

içinde küçük, minnacık ve sıcacık bir elin sizi kahramanca koruyacağına güvenebilirsiniz. Yirmi yıldan çok olacak herhalde! Daha ilk girdiğim haydut bir şair kalabalığının hayvanca hırsından beni İstanbul'un bir kahvesinde hayretler ettiğim bir kahramanlıkla koruyan Cahitçiğimin bu şövalyeliğini, dudaklarım titremeden hatırlayamam. Bu hatıra, başıbozuk şair milletine karşı duyduğum yenilmez bir öfkeyi aynı zamanda tazeler durur, bende.

Tabii, bu anlattıklarımın, herhangi bir şairin övülmesi gereken sanatçı yanı ile bir ilişkisi yok! Bir insanın hiç söz götürmez efendiliği, onun çok su götürür bir şair olmasına engel olamıyor. Bunun tersi de yüzü de çok görülmüştür. Lakin hem Gaugin ahlâkında hem Florinalı değerinde sürüyle şairin bulunduğu bir çevrede, Cahit gibisine rastlamanın da onu kaybetmenin de verdiği şaşkınlık büyük oluyor.

Cahit Sıtkı Tarancı, büyük hani şu yüce dediğimiz cinsten bir şair miydi? Eleştirmenlerin akıllıları, şairin değerleri konusunda son sözü daima zamana bırakmışlardır. Şiir zamana bırakılan kışlık kavun gibi düşünülürse, bu Bay eleştirmelerin işlerinin nasıl tıkrında gittiği çabuk anlaşılır. İş daima çıkarına götürmeyen bir eleştirmen içinse bir şiir bugün de, yarın da, öbür yarınlarda da odur. Ve eleştirmeye muhtaç olanın şiir değil de bizzat eleştirmenler veya okuyucu kitlesi olduğunu bilir. Tabii bu lafın, şiiri hasbi geçmek sananlarla bir ilişkisi yok.

Cahit yüce anlamda bir şair elbette değildir. Böyle bir şairimiz olmadı ki Cahit'te bu yüceliği arayalım! Cahit'in sesinde, insanı çileden çıkaran, diyelim, saadetler içindeki bir insanı Paris'in pırıl pırıl göbeğinden, Asya'nın, Afrika'nın zifiri karanlık bozkırlarına göç etmek çılgınlığına götüren, insana evini, barkını, yurdunu bıraktıran belalı bir hava bulunmaz. Alıştığımız herhangi bir düzenden bize okur okumaz hemen bıkkınlık verdirecek veya bağımız sarsılmış bir düzene sımsıkı bağlatacak bir dünya görüşü yoktur. Yaşamaya karşı büyük ilgisinden bile, sağlam, sapasağlam bir insanın nezle olur olmaz hep ölümden söz etmesine benzer bir ürkeklik sezmişimdir. Zaten

çok güzel ve halis şiirlerimiz olduğu halde, Türkçe şiirin uluslararası değer ve şöhrete ulaşamaması da böyle belalı bir seviyede olması yüzündendir, sanıyorum. Bizim en güzel bir şiirimizi okuyan bir yabancıda, değil yurdumuzu, onu yazan şairi bile görmek, tanımak merakının uyanmayacağı konusunda rahatça iddiaya girebilirsiniz.

Cahit'in şiirinde kelime boldur. Ve aynı kelimenin bir alttaki mısradaki ses farkı, şiirin, Cahit'in sadece eline değil kafasına işlediğini gösteren ustalık örnekleridir. Yani hep aynı düdüğü hep aynı nefesle öttürüp durmamıştır. Dört beş mısralık bir şiirinde otuzdan fazla kelime sayabilirsiniz. Lugâtinin zengin olması bir şaire üstünlük getirir mi? Bunu söylemek istemiyorum. Lakin iki kelimeyi birbirine bağlamaya çalışan bir şairle, o iki kelimeyi bağlanmış olarak bulan, parmakları yeni kalem görmüş bir şair arasındaki farkı belirtmek gerekir. Ben çocuk yaştaki şairlerin yazdıkları ve insana "söyleyene bakma, söyletene bak" dedirten o güzel, o nefis bulduğumuz şiirleri bizi heyecanlandıran veya mest eden hayvan seslerine benzetirim. Gerçekten dünyayı görüş ve hayatı düşünüş bakımından hiç emek ve deney vermeden yazılmış ve bizim harikulade bulduğumuz bu şiirleri, eğitime hiç ihtiyaç göstermeden ve tam hayvan tanıdığım bülbülün sesinden nasıl ayırabiliriz. Şurasını belirtmek istiyorum, Cahit şükürler olsun, anadan doğma bir şair değildi. Sonradan olma bir şair olarak, şairlik gücü hastalanıncaya kadar tükenmek bilmemiştir. Akıl, cins bir şairin yaş aldıkça daha büyük bir şair olması gerektiğini düşünüyor. Oysa, aklın bu istediği bizde çok defa tersine gerçekleşmiştir. Arada Cahit gibisine rastlanmasa, bu ters sonuçlar yüzünden akıl, şiirin insanlara vergi olmadığı ve hayvansal bir şey olduğu yolunda gafletlere düşecek!

Cahit'i ölümü götüren şu içki konusuna artık dönmeliyim. Bir şairin ölümünün hemen ardından sıcaklığına onun bu yanını ele almak, bunun üzerinde ısrarla durmak, iyi karşılanır mı bilmiyorum. Lakin çok kötü karşılanırsa da ve sözlerim, aramızda aynı akıbetin yolcusu gördüğüm bazı değerli dostlara bir takılma havası taşısa da böyle sanat dışı bir soruya

doğrudan doğruya sanatın düşmanlarından bir konu olarak mutlaka bir cevap bulmak için kalemimi zorlamak niyetindeyim. Evet Cahit içkiye neden bu kadar bel bağlamıştı? Benim tanıdığım Cahit, hani şu muzdarip denilen adamlardan değildi. Yani bütün dünyanın inkâr ve reddettiği bir fikrin bulucusu olmadı. Bırakın bütün dünyayı, Cahit'in iki kişiyle ihtilafa düştüğü pek görülmuş değildir. Onun, ilham perisi denilen sürtüğü tavlama için içkiye sarıldığını da kabul edemem. Çünkü böyle deneyler üstünde birkaç kere durduğunu, bu durumda iken yazdıklarının hep saçma sapan şeyler olduğunu söylerdi. Ayrıca sanata bu kadar bağlı adamın şiir için içki saatlerinde de olsa zaman ve mekân ayırdığını görmediğimi hep hayretle düşünmüşümdür. Çoğumuz gibi o da rastgele zaman ve yerde şiir yazardı. Yani en sudan bir müslümanın namaza ayırdığı beş vakit kadar olsun şiire bir zaman ayırmak isteğine onda rastlamadım. Cahit'i içkiye götüren sefalet mi idi? Olmadı öyle bir şey! Kısa aralar hariç iyi bir memuriyeti ve maaşı vardı. Üstelik son zamanlarda kira vermek zarureti duymadığı iyi bir evde oturmuştur. Çevresi ona mümkün olan ilgiyi esirgedi denemez. Bir iki hasta içinde şıp dostlarıyla erittiği ve epeyce tutan Halk Partisi şiir armağanı da çevresinin Cahit'e ilgisini belirtmeye yeter sanırım. Cahit'i çevresinin küçüklüğü sıkıntısı mı bağladı içkiye? Arkadaşları, hepimiz biliyoruz: Birçok şairin hayallerinden çıkaramadıkları, o diyar diyar sürtmek üzentisini görmedik onda. Ayrıca çevresi hakkındaki düşüncelerinde medenîden ileri zarif bir aydınlı. Kötü bulduğu bir olaya, o olayın insanlarına o sevimli yüzünü buruşturmasında öfkelenme yerine en ciddi yanından bir hoşgörülük bulurdunuz. Onun o hayretler ettiğim reybi tarafıdır ki seyrek katıldığım içki sofralarında her defa rastladığım tatsız tuzsuz adamlara bile tahammül ettirmiştir. Yoksa Cahit'i sevda mı, o her adamın başından geçen, o karşılıksız sevdalar mı içkiye sürükledi? Cahit'le aynı genç kızlara ilgi duyduğumuz oldu. Bu genç kızların ikimizi ve belki de bir üçüncü, bir dördüncü delikanlıyı pek güzel idare ettiklerini onlarla her buluşmamızın arkasından Cahit'le birbirimize anlatır gülüşürdük. O genç kızların bana okudukları Cahit'in mektupları da öyle yalvarıp yakaran cinsten değildi. Hele onlara şiir düzecek bir saçmalık da yapmamıştır. Yana yakıla ilgi duyduğunu bildiğim bir genç kıza yazdığı

mektuplarda her delikanlının sevinç ve şikâyetlerini bulabilirdiniz. Şimdi hatıralarını sevimli gölgelerinin dışına çıkaramadığım o muzip genç kızlardan birinin, benim mektuplarımı Cahit'e okuduğunu ne Cahit bana anlatmakta ne de ben anlamakta zorluk çekmezdik. Bunları Cahit'in flört hatta kara sevda konusunda, her delikanlının kolayca şeref, bilmem haysiyet işi yaptığı bir konuda, ne kadar medenî davrandığını, yani içkiye saçını başını yolduran sevdalar yüzünden koşmadığını göstermek için anlatıyorum. Düşünce sahibi bazı dostlarına göre, Cahit'in ölümüne evliliği, eşinin anlayışsızlığı sebep olmuştur. Aramızdaki densiz bolluğundan, böyle ahmak bir uydurmadan başka ne beklenebilirdi? Yok, yok! Sevgili bir şairimizin hayatına girmiş değerli bir kadını, hele Cahit'in ne zamandan beri ve nasıl içtiğini bile bile, bu konuda savunmayı dahi ayıp ve ağır bulmalıyız.

Peki! Sanattan başka hiçbir konuyu mübarek tanımadığını bildiğimiz bir şairin, sanatın baş düşmanlarından olan içkiye düşkünlüğünün sebebi neydi? Ne Cahit'in ağzından ne de kendimce yaptığım çeşitli mukayeselerden bir türlü cevabını alamadığım bu soru, Cahit'e karşı olan sarsılmaz sevgimi, onu burnumun dibinde döşeklere serilmiş yatarken bir kez olsun semtine uğratmayacak kadar ve üstelik bana her mektup ve kitabında en hakikatli dostum diye hitap eden yegâne şövalye şair dostumun ölümünün hemen ardından altı çokbilmiş cenaze levazımcılarının, Cahit'i yerdiğimi iddia etmelerine çok elverişli böyle bir yazıyı yazdıracak kadar bir türlü yenemediğim bir öfkeye dönmüştür.

Ama bilmiyorum, böylesine bir ısrarla tanıdığımı söylediğim bir insanı gerçekten ve hiç tanıyamamışımdır. Belki de bütün bu anlattıklarım böyle bir yazının tıkrı için yahut kim bilir kendime bir pay çıkarmak için kendi uydurduğum şeylerdir. Olur mu olur! Lakin en yakın dostlarının arasından yüzde doksanının benim gibi düşüneceğine yüzde yüz inandığım bir konuda, on kişide dokuz kişinin benimle beraber yanılmış olabileceğine de pek aklım yatmıyor.

(Selahattin Aldanır, “Cahitçik”, ”, SHD, Ekim-Kasım 1956, C,12, S.57-58, s.11-15)

Ö. Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, Son Yolculuk

O “Sabah hava berrak” tı. Cahit Sıtkı böyle bir günün umut dolu şiirini de yazmıştı 6 Eylül 1956 Çarşamba günü de umutlar içindeydi, Viyana’ya gidiyordu. Bizler de kırık dökük de olsa, umutlar içindeydik. Onu kalabalık bir dost topluluğu ile uğurlamak istiyorduk ama Esenboğa Hava alanında, ailesi hariç, sadece yedi kişi vardı. Salim Şengil, Nezihe Meriç, Suat Taşer, Süreya Taşer, Işık Taşer, M. Sunullah Arısoy, Muzaffer Erdost... Bir foto muhabiri bile gelmemişti. Oysa bir gün önce, kaç kişi söz vermişti.

Cahit Sıtkı hasta arabasının içinde sedyede yatıyordu. Gözleri dolu doluydu. Çok heyecanlı görünüyordu. Arada bir kendini tutamıyor ağlıyordu. Uçağın kalkmasından az önce uçağın sedyesine nakledildi, sonra da yerine yerleştirildi. Türkiye Edebiyatçılar Derneği adına yaptırılmış bir buketi Salim Şengil şaire sundu. Dostları, ailesi alınan özel izinle uçağa girdiler, birer birer vedalaştılar. Kimsenin ağzını bıçak açmıyordu. Herkesin heyecanı son derecesini bulmuştu. Saat 10:30’da KLM uçağı maviliklere doğru uçtu, az sonra görünmez oldu. Cahit Sıtkı ile erkek kardeşi Halit Tarancı gidiyordu.

Artık Viyana’dan haber bekliyorduk. Her gün iyi bir haber gelecek, ardından da Cahit Sıtkı’yı aramızda göreceğiz sanıyorduk. Bu mutlu sonuca ne kadar az güvenirsek güvenelim gene de yüreklerimizde böyle bir umut ışığı vardı.

Kimse gidişinden az sonra bir ölüm haberi beklemiyordu. Beklemediğimiz oldu. 14 Ekim 1956 tarihli gazetelerin birinci sayfalarındaki bir ajans haberi, sevgili Cahit Sıtkı’nın 13 Ekim 1956 günü Viyana’da tedavi edilmekte olduğu hastanede öldüğünü bildiriyordu. Bir yabancı ülkenin, gariplik dolu hastane odasında, bütün sevdiklerinden uzak, hayata gözlerini kapayışı, onun acı kaderinin son çizgisi oluyordu.

Cahit Sıtkı'nın bahtsızlığı bu kadarla da kalmadı. İstanbul'a getirildikten sonra Ankara'ya nakli için üç gün beklendi. Önce nakliye uçağı bulunamadı, uçak bulundu karbüratörü bozuldu uçamadı. Sonra 25 Ekim 1956 Perşembe günü saat 15:50'de Erzurum Posta trenine bağlanan bir vagonla Ankara'ya gelebildi. İstasyonda Cahit Sıtkı'nın tabutunu karşılayanlar, Viyana'ya uğurlayanlardan daha kalabalık değildi. Sadece şunlardı:

Salim Şengil, M. Sunullah Arısoy, Yılmaz Gruda, Tefik Akdağ, Ergun Evren, iki gazete fotoğrafçısı... Ayrıca babası, kayınpederi, eniştesi, bacanağı, erkek kardeşi, bu saydıklarımız kadar da görevli memur ve istasyondaki birkaç hamal...

Neyse ki Viyana'ya giderken bir resmi çektirecek kadar fotoğrafçı bulunamamıştı ama Ankara garında sandukasının poz poz resimleri çekildi.

26 Ekim 1956 Cuma günü öğle namazında Hacı Bayram Camii'nin önü görülecek şeydi. Tabutunu otuzdan çok çelenk çepeçevre sarmıştı. Gönderilen çelenklerin başlıcaları şunlardı:

Türkiye Edebiyatçılar Derneği, Türk Edebiyatçılar Birliği, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, *Varlık Dergisi*, Çalışma Bakanı Mümtaz Tarhan, Ahmet Muhip Dıranas, Munis Faik Ozansoy, Anadolu Ajansı, Gazeteciler Cemiyeti, Gazeteciler Sendikası, İşçi Sigortaları Kurumu Umum Müdürlüğü, İşçi Sigortaları Kurumu Ankara Şubesi Müdürlüğü, Belediye Meclisi, Niyazi Yula, Sümerbank, İller Bankası, Danıştaydaki arkadaşları, Galatasaray Kulübü, Mülkiyeliler Birliği, ailesi ve öbür bankalarla teşekküllerin çelenkleri...

Törende hemen bütün gazeteciler, fotoğrafçılar, Ankara'daki sanatçılar, çok kalabalık bir hayranlar topluluğu vardı. Bunların arasında BMM Başkan vekillerinden Fikri Apaydın, Çalışma Bakanı Mümtaz Tarhan, Belediye Başkan vekili Turgut Toker, Nurullah Ataç, Ahmet Muhip Dıranas,

Munis Faik Ozansoy, Çalışma Bakanlığı, İşçi Sigortaları, Danıştay, Belediye ileri gelenleri göze çarpıyordu.

Cenaze namazı kılındıktan sonra, önde M. Sunullah Arısoy'un taşıdığı Cahit Sıtkı'nın büyük boyda çok canlı bir fotoğrafı, arkada üç sıra halinde çelenkler, bir kıta belediye zabıta memuru ve eller üzerinde taşınan tabut olduğu halinde Adliye binasının önüne kadar gelindi. Caddenin iki yanı Ankaralılarla doluydu. Adliyenin önünde tabut cenaze arabasına kondu ve dört otobüsle yirmi kadar otomobilin teşkil ettiği uzun bir kfile mezarlığa kadar gitti.

Yeni Türk şiirinin bu usta şairi, dostlarının, hayranlarının, ailesinin gözyaşları arasında, ebedî istirahat yerine yerleştirildi. Sıcak toprağının üzeri çiçeklerle örtülmüştü.

Kırk altı yıl süren bir ömrün hikâyesi, böyle bir son yolculukla bitmişti. Yüreklerimizi saran bu acının avuntusunu gene Cahit Sıtkı'nın mısralarında buluyoruz:

Neylersin ölüm herkesin başında.
Uyudun uyanmadın olacak,
Kim bilir nerede, nasıl, kaç yaşında?
Bir namazlık saltanatın olacak,
Taht misali o musalla taşında.

Cahit Sıtkı'nın saltanatı elbette ki bir namazlık değil. Daha şimdiden, sağlığındakinden daha canlı, daha diri olarak mısraları ile yaşıyor. Bir sanatçı için, büyük bahtlılık da eserleriyle yaşamak değil de nedir?

Aziz şairin hatırası önünde saygı ile eğiliyoruz.

(Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, "Son Yolculuk", ", SHD, Ekim-Kasım 1956, C,12, S.57-58, s.20-22)

P. Nurullah Ata, Ahmet Haşim

1.

Üstadı selamlamak için yazılan bu satırlar tenkit değil, birçok gençler gibi benim de kendisine medyum olduğum hürmet ve şükranı ifade eder bir mehdiyedir.

2.

Edebiyat âleminin öteden beri aşına olduğu, manalarını asırların tortusunda bırakmış sözlerin tekrar meydana çıkması, başların buruşuk bir tebessüm olmak iddiasında bulunan buruşuklarla sallanması bir yeniliğin inkişafını -haberdar olmayanlara bile- bildiriyor. Bittabi bunun karşısında her iki ruhun hasımları olan karanlık ruhlardan “Anlamıyoruz” gürültüsü kulakları tırmalayarak yükseliyor.

Anlamıyorlar, çünkü sevgililerin güzelliğini terennüme hasrettikleri manzumelerde bile yıpranmış hayalleri kullanmak, hatta çalmaktan çekinmeyen bu adamlar için düşünmek bir külfet... Zorla ezberledikleri kelimeleri söylerken insanlarla konuştuklarını zanneden papağanlar gibi bazı kimseler de cevhersiz sözleri sıralarken kendilerini şair addeder ve bu ismin altına sığınıp tenkit hakkını da aldıkları için zorbalıkla istila ettikleri bir muhitten oranın asil evlatlarını kovmak cesaretini göstermekten bile içtinap etmezler. İşte bu adamlar bugün Ahmet Haşim’in eseri karşısında manalarını asrın tortusunda bırakmış sözleri kullanıyor, müstehzi tebessüm olmak iddiasında bulunan buruşuklarla başlarını gayız ve kin ile sallıyorlar.

3.

Senelerden beri Ahmet Haşim’in şiirlerini mecmualarda arar, bulduğumuz günler bayram ederdik. Bu manzumeler hafızamıza muhakkak bir iki mısra tevdi eder ve bu ahenk dilimizde günlerce dolaşırdı. Ahmet Haşim edebiyatımıza yeni bir ufuk açtı, biz de onun âteşin sesiyle mest, akşam ve gölge beldelerinin füsûnuna dalmıştık. Biz de artık bu şairle

beraber: “*Melâlianlamayan nesle âşinâ değiliz*” diyorduk. Bu mısra edebiyatımızda bir tarihtir. Biz Haşim’i onunla tanıdık, o bize Haşim’i daha yakından tanıttı.

“Suares”, bir kitabının mukaddemesinde “Sevinç muhtelifdir” der, “Elem bir, bunun için bütün elemliler bir mabette toplanır.”

Ben, arkadaşlarım, tanımadığım gençler -bu gün bir araya toplanmaya çalışıyoruz- Ahmet Haşim’in şiirlerini uzun uzun ruhumuzda dinliyor ve bu musıkîye teşne, o nuru takip ediyorduk.

Ahmet Haşim hayalî bir seyahate -en güzel yolculuğa- çıkmış ve bize halk ettiği rakik manzaralardan, ipekli kuşlardan bahsediyordu. Muhitini böyle kendi elleriyle ördükten sonra şimdi bize oradan *Parıltı* ve *Şafakta* gibi ilahî hitabeler gönderiyor. Şüphesiz yarın bunları da genişleterek geceler ergununda beşerin asli macerasını terennüm edecek.

Ahmet Haşim’in sanatı yalnız havas için olduğundan ima ve telkini tercih eder; şüphesiz karilerinin adedi mahduttur, çünkü o yalnız şairlere, hidayet-i ilâhiyeyi haiz olarak doğmuşlara hitab eder.

Ahmet Haşim’in bediinde vuzuh, dimağın bir illeti gibi telakki edildiği için -neden yanlış olsun? Bu da müdafaa edilir, aksi de- şair günden güne müphemiyete yaklaşıyor ve bir gün maddiyatı büsbütün ulvî karanlıklarda boğup sade ahenk, sade ruh olacak.

Ahmet Haşim kelimelerin fevkinde olduğu için onlara ehemmiyet vermez, bittabi bu gurur âsârında birçok nakısa tevliid ediyor: üslubu ağır, lisanı pürüzlüdür. Fakat üslup, lisan bir muhafazadan ibaret değil mi? Biz bu kitabını okurken sayfeleri değil, önümüzde birdenbire açılan ve daima genişleyen ufukları görüyoruz. Sanatkârın vazifesi bize (kelime) kullandığını

unutturmak değil mi ve anlattığı âlemle aramızdaki (söz) hâilini yok imiş gibi göstermek değil mi?

Ahmet Haşim damarlarında “Promethe” nin kanını taşıyan adamlardan olduğu için kavâide boyun eğmez. Bu cesaret hayreti mucip oluyor: kendilerini hapseden havuz içinde keyiflenmeye alışmış ördekler, bağlı bir kartalın zincirlerini kırmaya çalışmasına taaccüp ederler.

4.

Göl Saatleri bize eski heyecanları hatırlatmakla beraber evvelce belki anlayamadığımız güzellikleri de gösterdi. Ahmet Haşim gibi şairlerin eserleri birbirini izah eder.

Bu kitabı defaatle okudum; her seferinde başka bir zevk duydum; çünkü şair karie kendi his ve hayalini cebren vermiyor; bilakis onu tahattüre ve rüyaya davet ediyor. Ahmet Haşim de V. Griffin gibi “*Ey kâri: Bu şiirleri okuduktan sonra onları terennüm eyleyenin tasvirini görmek istersen berrak sulara bak*” diyebilir. Kitabın birinci ve ikinci kısmı -itiraf edeyim ki- pek hoşuma giden şiirler değil. Filhakika onlarda bir incelik var:

Ölü bir saht-ı âbın üstünde
Ki celî lerze lerze dârâtı
Sihr- âbâd-ı mâha gitmek için
Arıyorlar reh-i semavâtı

Fakat bu süslü tablolar, Japon yelpazelerine benzeyen bu ipekli resimler, bir müddet dikkatimizi tuttuktan sonra kâfi gelmiyor; insanî şiirler arıyoruz, üçüncü kısım -arzumuzu isaf için gibi- bununla başlıyor.

Evvela üç parçadan müteşekkil bir cephe (triptique): *Yollar, Zulmet, O Belde*. Bence kitabın en güzel yeri burası... Bu manzumelerde lavha yapan mısra pek az; her söz vahdetin teşekkülü için yazılmış. Ayırdığınız her parça

canlı bir mahlûk gibi bağılıyor. Zaten bu şiirleri izah da kabil değil. Onları okumalı, eğer birinci defasında nüfuz edemezseniz, tekrar etmeli. (Zaten güzel eserleri okumak, dinlemek, görmek için hazırlanmak lazım: Beethoven'ın senfonileri gibi.) Yavaş yavaş gözleriniz önünde bir nur yükseliyor, fakat tavzih edici değil, göz kamaştırıcı bir nur ve siz de bu şiirlerin daüssılasına kapılıyor, şair, muhatebesi, deniz ve akşam gibi nevmid inliyorsunuz...

Uzak

Ve mâi gölgeli bir beldeden cüdâ kalarak

Bu nefy ü hicre müebbed, bu yerde mahkûmuz.

Bu üç şiir Türkçenin "Invitation au voyage" ıdır, fakat Baudelaire'inkinden daha dağınık.

Dördüncü kısmı da güzel bir manzume açıyor: Deniz. Bu sekiz mısra da -daha müçtemi- triptique'in feryadını buluyoruz, biraz sonra bizi eskiden beri okşayan şeb-i nisan...

Durgun suya baktım ve dedim: ah ölebilsen

Madem ki yok ağlayacak mevtime kimsem.

Söyleyin, hangimiz geceler bu ye's, bu yalnızlığı, kalbimize tahkir gibi çöken bu yalnızlığı duymadık? Bu beyt, beşerin edebî feryatlarından. Yine bu manzumede geniş bir mısra:

Karşımda deniz... Göklerin altında gezindim.

Sonra: bir mabed gururu ile *Aks-i Sada*...

5.

Göl Saatleri'ni teşkil eden manzumeler şairin ilk eserleri olduğu için onlarda geçen nesil üstatlarının tesirini buluyoruz. Bazılarını okurken Tefvik

Fikret'i düşünmemek kabil mi? Böyle olması da icap ederdi, çünkü kavi ruhlu, kendine güvenen zekâlar hiçbir zaman tesirden içtinap etmezler. Yine bu kitapta Haşim'in bugün sevmediği parçalar var, fakat şair büyük bir samimiyetle bize onları da tevdi ediyor, çünkü mazisini inkâr etmenin küçüklük olduğunu bilir.

6.

Göl Saatleri, Ahmet Haşim'in yeni tarzı ile yazdığı bir mukaddeme ile başlıyor:

Seyreyledim eşkâl-i hayatı
Ben havz-ı hayâli sularında,
Bir aks-i mülevvendir onunçün
Arzın bana eşçâr ü nebâtı.

Zannederim ki Haşim'in idealist sanatını daha iyi tespit kabil değildi. Filhakika Haşim tabiata baksa gördüğü manzaraları hayalinin adesesinde aksettirir ve bize hakikati değil, onun güzelleşmiş bir tasvirini gösterir. Fakat güzellik yegâne hakikat değil mi? Her şey fâni, yalnız his ebedîdir. O, asırdan asra, nesilden nesle, daima taze, gözleri şen, saçları muattar, geçer.

İşte bu mehâsin karşısında yumruklar uzanıyor, fakar hepsi zaif ve teşkiline çalıştıkları perde arkasından eser, nûr ile yükseliyor. Şimdi ebedî ufuklarımızın hükümdarı... Daha yeni bir nûr doğuncaya kadar...

(Nurullah Ata, "Ahmet Haşim", SHD, Mayıs 1957, C.13, S.64, s.10-14)

R. Tefvik Çavdar, Nezihe Meriç'in Evreni

1. Bir yazar evrenini, çevredeki türlü olaylar arasında var olan toplumbilimsel bağları göz önünde tutarak yarattığı tiplerle meydana getirir. Bu tipler, gözlenen ve türlü bağıntıları saptanan bir çevrenin kişileri arasından seçilmiş, genel tiplerdir. Çevrenin şartladığı insanın, belirtici niteliklerini bunlarda görürüz. Aynı çevrenin kişileri bu tiplerde kendilerini bulabilirler. “Okuyucu bir eseri yaşamak, yani o eserin içinde kendini, kendine benzeyen insanı bulmak ister. Bulamadı mı o eser ona başka bir dünyadan bahsediyormuş gibi gelir. Onun için sanat adamının işi okuyucusuna, içinde yaşadığı dünyanın adamını vermek, onun duygularını, düşüncelerini anlatmaktır. Konu ferdin hali de olabilir, yeter ki o hal toplumun hali olsun.”

Burada dikkat edilecek bir nokta vardır. “Objelerin genelliği ile onlar hakkında verdiğimiz hükümlerin genelliğini birbirine karıştırmamak, bir hissin genel olarak gerçek tanınmasından, bu hissin genel olması neticesi çıkmaz.” Tiplerin genel olmasındaki gaye, çevre kişilerindeki belirtici niteliklerin görülmesidir. Ancak bu nitelikteki bir tip geneldir.

Tipler çevrenin şartladığı insanların belirtici (dominant) niteliklerini yansıttıklarına göre, toplumu değiştiren şartlar, bu tipleri de toplumla bağıntılı olarak değiştirecektir. Kişilerdeki değişme, çevrenin değişmesiyle aynı hızda olmayabilir. Bazen çevre, bazen de kişi daha hızlı değişebilir. Bu takdirde çevre ile kişi arasında bir dengesizlik meydana gelecektir. Bu dengesizliğin bir adı da huzursuzluktur. Mafih yukarıda belirttiğimiz hal tamamen soyut bir toplumda görülür. Oysa zamanımız toplumları soyutlanma bir yana, gün geçtikçe birbirleriyle daha yakından temas halindedir.

Günümüzde bütün mesele makrososyal- mikrososyal ilintisidir. Ne demektir makrososyal ve mikrososyal. Bu deyimleri biz dar toplum, geniş toplum diye adlandırabiliriz. Bunları kesin örneklerle anlatmak doğru olmaz,

çünkü her toplum, kendinden daha dar bir çevreye oranla makrososyal sayılır. Mahalleye göre şehir, şehre göre ülke gibi...

Türlü ulaştırma vasıtalarının gelişmesi, yayın organlarının çoğalması sonucunda, çevredeki bazı kişiler, çevreyi ifade eden mikrososyal bir değerler sisteminin değil de makrososyal bir değerler sisteminin ürünü olmaktadır. Bunlara çevresini aşmış diyoruz. Çevresini aşmış bir kişi yalnız mikrososyal değerler sistemini aşmıştır, yoksa makrososyal bir değerler sistemini aşamamıştır. İçindedir. Bu aşma halinde de kişi ile çevre arasında bir dengesizlik meydana gelecektir. Dengesizlikten ileri gelen huzursuzluğu gidermek için kişinin önünde iki çare vardır. Kaçmak ya da kendi çevresini makrososyal ortama çıkarmaya çalışmak. İkinci yolda kişi yenilse bile toplumbilimsel bir gerekirciliğin sonucu olarak çevrenin gelişmesine inanacağı için, bu yenilgisi onu fazla yıldırmaz.

Her yazar toplum şuurunun dilidir. Bağlı olduğu çevredeki değişimleri yansıtmaktan kendisini alamaz. Çevre ve kişilerdeki değişimleri, sebep-sonuç bağlarını gözden ırak tutmadan inceler, yazar. Çevre etkisinin yanında, yazarın kendi şuuraltı da yazdıklarını etkileyebilir. Şuuraltı dediğimiz zaman sade cinsel eğilimleri kastetmiş olmuyoruz. Cinsel eğilimler yanında, kişilerin kudret eğilimleri, yani emperyalizmleri de şuuraltında mevcuttur. Mamafih şuuraltının yazılana etkisi sanıldığı kadar, hiç olmazsa çevre etkisine oranla, fazla değildir.

Hikâye ve romanda sonuç meselesi, yazarın bir dünya görüşüne sahip olmasına bakar. Statik ve dinamik çevre- insan bağıntısını çok iyi gözleyebilen bir yazar, eğer bir dünya görüşüne sahip değilse gözleminin sonucunda okuyucusuna hiçbir şey diyemez. Hatta çoğu kere gözlemini inkâr yoluna da sapar.

Gorgias'ın bu inkârcı düşünüş tarzı, zaman zaman toplumun karşısına çıkmıştır. Hiçbir şeye inanmama, en doğru, en gerçek sanılanı şüpheyile

karşılama, devir devir tek hal çaresiymişçesine sarınılan bir yöntem olmuştur. Oysa bu, salt bir dünya görüşüne sahip olamamadan ileri gelmektedir.

Bir romancı ya da bir hikâyecinin evrenini ele alacağımız zaman incelememizi bu yönden yaparsak yazarın çevresiyle olan gerçek bağıntısını görmüş oluruz. Bu incelemeyi yazarın gelişme süresi içerisinde yapmamız önemli bir şarttır. Schiller'in dediği gibi: İnsan bir ortamın olduğu kadar, bir zamanın da ürünüdür.

2. “Yarın ne pişecekse şimdiden söyleyin de, sabah erkenden vurulsun. Şu gırtlak illetinden bıktım vallahi.” (*On sekiz yaşında biri*) Bunu Meriç'in ailelerinden birinin annesi söylemiş. Bir düşünün, hepimizin annesi aynı şeyi demez mi? Küçük burjuva ailesinin günlük, haftalık, aylık düzeni. Yıllar yılı değişmeyen nizam. Anadolu yaylalarının verdiği, insanı yağmurda odasına koşturup pencerelerini kapattıran ya da oturduğu iskemlesine gömdüren, kendi sıcaklığını sevdiren gurbet yalnızlığı... Ve gezen memurlar...

Nezihe Meriç'in yetiştiği, çıktığı ortam bu... Bazılarında bu ortamı daha çok belirli bir şekilde ortaya koyuyor: (... Şehrin ortasında bir kurulu düzen var ki onlara karşılık dengine dengine işleyip duruyor. Orta halli ailelerin kurduğu bu düzende herkesin, bacası tüten, kapısı çalınan, ocağı kaynayan bir evi var. Anneler, babalar, çocuklar ne olursa olsun da aman ocak sönmesin diye çalışıyorlar. Bu yüzden, çoğunluk “mısır çarşısına yeşil zeytin gelmiş. Kış için biraz uydursak” diye düşünüyor...)

Bu ortamın içinden çıkmış bir genç kız. Okuyan, bazı meseleleri düşünen, Türk toplumunun kadınlar için kabul ettiği türlü örf ve âdetin baskısı içinde yaşamaya başlayan bir genç kız. Bu kız dış ortamların etkisini üzerinde hissettikçe ne şekilde bir değişime uğrayacaktır. Bu değişim sırasında çevresiyle olan bağlılığı ne olacaktır...

Bu ve buna benzer belki yüzlerce soru.

Başta sözünü ettiğimiz çevresini aşma olayı karşısındayız. Genç kız makrososyal değerler sisteminin etkisiyle değişmektedir. Çevresi de değişim halindedir, ama aynı hızla değil. Aradaki mesafe genç kızın huzursuzluk sebebi. Bu kız huzursuzluğu, var olan dengesizliği başından beri hissetmekte midir? Hayır. Gerçi, bu dengesizliğin etkisi belli bir seviyedeki şuurlaşmadan sonra kendini gösterir ama genç kız sebep ve netice olarak huzursuzluğunun pek farkında değildir. Bellisiz bir sıkıntısı vardır. Nereden geldiğini tayin edemez, sanır, büyümesinin, arkadaşlarıyla bağıntısının bu çerçeveden değişmesinin sonucudur bu sıkıntı. Fakat gene de kesin bir sebebe bağlayamaz. Bu birinci devredir. Sonra dengesizliğin çevreyle kendisi arasındaki uyuşmazlıktan geldiğini anlamaya başlar. Eski çevresi, arkadaşları, ortamı adeta onu iter. Zaman zaman ailesinin bile kendisini ittiğine, başka ortamlara giderse bu sıkıntısının geçeceğine inanır. Fakat o başka ortamlarda da aynı huzursuzluğun devam ettiğini görünce bu kere toplumu itmeye, toplum dışı, yalnız yaşamaya çalışır. Böylece sanır ki toplumdan gelen huzursuzluğu kovmuş olacak. Bunlar da ikinci ve üçüncü devredir. Her devrenin getirdiği dengesizlik genç kızda bazı hal çareleri bulma isteğini doğurur, başta bu hal çareleri, basit kaderci, çok kere yalnız umursamamaya bakan, bazen de hayal ettiği başka dünyalarda yaşamayla işlerin yoluna gireceği zanlarından ibarettir. Fakat zamanla bunların hepsinin dışında, toplum şartlarına uygun birtakım hal çarelerinin de bulunabileceği düşüncesi belirir. Bundan sonra genç kız şuurlu olarak bu hal çarelerini aramaya koyulur. Bulur mu, bulamaz mı? Sonuç, genç kızın savaşıma gücüne bağlıdır.

Yukarıda anlattıklarımız, çevremizdeki dış ortamlarla sıkı bağılılığı olan genç kızlarımızın çoğunda saptanabilecek gerçeklerdir. Nezihe Meriç'in başlangıçtan *Topal Koşma*'ya kadar anlatmak istedikleri de bunlardan başka bir şey değildir. *Bozbulanık* ve ondan önceki hikâyeleri bir süre önce sözünü

ettiğimiz huzursuzluğu nakleder. Topal Koşma ise şuurlu bir hal çaresi bulma yolunda yapılmış denemedir.

Huzursuzluğu üç devreye ayırmıştık:

3.

1- Huzursuzluk başlangıcı.

2- Çevreyle aradaki uyumsuzluğun belirmesi

3-Toplum ve toplum değerlerini itme.

Bu devreler genel olarak birbirini takip eden bir sıra halinde bulunursa da bazen bir devre içinde onu takip eden devrenin şartlarını görmek de mümkün olur.

1- Huzursuzluk başlangıcı.

Huzursuzluk belisizce kendini hissettirmektedir. Eski çocukluk günlerinin tasasız, dengeli halinin özlemi sık sık duyulur. Meriç de bellisiz sıkıntısını eski günlerinin özlemiyle gidermek istiyor. Başlangıçta bu tek çare gibi gözükür insana. (Kendimde lise senelerindeki çocuksu hali bulunuyor ve o eski günlerdeki konuşmalarımızı hatırlıyordum. O zaman buradan geçsem mesela şöyle derdim: “Merhaba a Deniz Bey kardeşim, zatiâlinizi bugün Fenerbahçe’de ziyafet edip size şeref veremediğimden dolayı çok üzgünüm. Pardon mon ami, bekle moi demain matin. Parsque mon coeur sana hayrandır”) *Alaturka Şarkılar...*

Zamanla insan çevresindekilere rağmen kendini yalnız bulur. İlgi bekler etraftan. Sıkıntının tek sebebi bu ilgisizlikmiş gibi. Hele bu ilginin bir delikanlı tarafından gelmesi, buluş çağının hemen ertesinde bütün sıkıntıların bir kalemde çizecek çaredir sanki. (İçimden “şimdi mutlaka beni düşünüyordur” dedim ve neredeyse ıslığı gelir diye bekledim). Beklenen gelmez, bu kere fizik yapıdan şikâyetler başlar. (...çok güzel bir kız değilim, üstelik çilli ve küçücük bir burnum, incecik bir suratım, zayıf ve dayanıksız bir

görünüşüm var.) Bütün sıkıntılara rağmen, düzenli aile sevgisi etkin karakterini daha kaybetmemiştir. (Her akşam üç rabbiyesir okur ve Allah’a “bugünlerimizi aratma Yarabbi” diye dua ederdim... Bu günlerimiz, hazır cevap, nüktedan bir baba, tıkırında bir aile hayatı ve annelerin en tatlısı, bir anne demektir. Kardeşlere gelince evin büyüğü olmak iyi şeydir. Böylece her akşam, iyice yerleşip derin uykulara dalmak benim içindir.) *On Sekiz Yaşında Biri...*

2-Çevreyle aradaki uyumsuzluğun belirmesi.

Çıkar ortaya huzursuzluk. Tarif edilemez, anlatılamaz, ama elle tutulur bir gerçek halinde belirir. Bazen çevreden geldiği hissedilir, Fakat kesin bir isim verilemez daha. (... ben de öyle sinirli veya bedbin, mariz bir kız tipi aramaya falan kalkma. Ben bilakis yaşamayı, havayı, suyu, yürümeyi, gülmeyi, ne bileyim ne. Ben her şeyi seviyorum. Bu içimdeki, anlatamadığım başka bir şey. Ben için için kuruyorum anlıyor musun?) Kurumamak için ne yapmalı? Belki evlenmek, bu da bir hal çaresidir. Hatta yerine göre kesin hal çaresi: (Bu kadın toplumun içinde günlük hayatını yaşıyor. Çalışıyor, didiniyor, gülüyor, ağlıyor... Evi, kocası, çoluğu... Halbuki Bilge kendini, zaman ve mekân fikrinin dışında ve toplumun üstünde hissediyor.) Ne yapmalı, tekrar bu toplumun içinde, sonsuz bir denge halinde yaşayabilmek için ne yapmalı? İhtiyar komşusu bir hal çaresi fısıldıyor her zaman ve her yerde, olanla mesut olmaya gayret et. Hiç de kötü bir fikir değil. Polly Anna kaderciliği, bu dünyada mesut yaşamanın galiba tek çıkar yolu... (MU?): Kendi kendine “her şeye rağmen o huzursuzluk benim içimde bir yerde duruyor diyordu. Şimdi geçti. Fakat onu zaman zaman yine kuvvetle hissedeceğim.” “Kurmak” Evlenmek... Hayır bu hiç olamaz. Oya, Leyla bunlar işin daima alayında olmalarına rağmen, satılık kızlar yahut da izale-i bîkr ortamında değil evlenmeye, düşünülmesine bile dayanamadılar. En iyisi çevreyi değiştirmek... Belki bu değişiklik sıkıntımızı halledecek... (Mi?): (Odasında darlıktan bunaldığı, gidişen avuçlarının bütün kuvvetiyle duvarları

itmek istediği geldi aklına. Şimdi duvarlar ona yaklaşsın istiyordu. Ne istediğini bilmiyordu. Kollarını iki yanına sarkıtarak odasına -ona bir yatak serdikleri odaya- doğru döndü. Gitmek arzusu yok oluvermişti. Tutunacak hiçbir yeri olmadan.)*Boşlukta Mavi...*

3-Toplum ve toplum değerlerini itme.

Mademki bütün sıkıntılarımız, dengesizliklerimiz toplumdan ve onun birtakım değerlerinden geliyor. O halde bütün bu değerleri iterek hiç olmazsa huzursuzluğumuzu gidermiş oluruz. Yalnız kendimize karşı sorumlu olma hissidir bu. (Hepinizden nefret ediyorum, diye bir bağırırsam, acaba ne yaparlar? Kendi kendine güldü) Dikkat edin, ne yaparlar sorusu devam ediyor. Oysa onu da sormaması gerekir, fakat o devreye gelmedik henüz. Devremiz, yalnızlık, otokritik devresidir. Huzursuzluğun sebebi toplum ve onun karşısında eli kolu bağlı kişinin ta kendisi: (Benim bu israftan kaçışım, halk halk, sefalet diye ötüşüm, biraz yapmacık zaten. Ben iflah olmam. Evvela kendimden ümidim kesilmiş. Değil ki insanlar...) Her şeyden şüphe hatta inkâr: (Büyük endüstri ha, milli kalkınma, aydın Türkiye ideali, yok bilmem ne. Laf! Fasarya hepsi... Bomboş oturuyoruz. İşte bomboş...) *Bozbulanık...*

Bütün bunlardan sonra yalnızlığın sesini dinleme, onun o insanı kahredici hazzını tatma: (Yalnızlar geliyor. Onları gözlerinden bilirim.) ya da, (Düşünmeye çalışmış, bir şey kaybetmiş bunlar derim. Hissederim. Anlatamam. Çocukluklarını, annelerini unutmuşlardır tamamen. İçin için aydınlanıp gülemezler hiçbir zaman.) *Narin...*

Bir yandan da hal çareleri aranır. Ama şuurla belli birtakım toplumsal bağıntıları göz önünde tutarak aranan hal çareleri değildir bunlar. Bir an için akla gelir, ya güzelliğine ya da afyon gibi uyutuculuğuna bakılarak kapılanılır... “Öz suyu”ndaki, “Mademki hayal kurmak bedava”daki hanımlar,

ya da kızlar gibi bol bir neşeyle gizlenen aldırmaçlık, umursamazlık. Bazen “ümit fakirin ekmeği”nde olduğu gibi kadercilik. Çareler bunlar ve bunlara benzer geçici şeylerdir... (aşu tuttu bir kere. Artık Hayriye olmasa da sokak bizim günlük dertlerimize, şahsî sıkıntılarıımıza, kederlerimize, ancak kendimizi alakadar eden, dünyamızla kendimiz arasındaki didişmeye rağmen, sabahları temiz, serin, çiçekli, insanlarıyla anlaşmış, sevilmiş bir sokakta uyanmak, akşamları böyle bir sokağa dönmek -mademki buna mecburuz- bizi daima bir tarafımızdan tutuyor.) Belli Meriç de pek inanamıyor ama mademki buna mecburuz, o halde bir şeyler bulmamız lazım...

4. *Topal Koşma* değişik havada. Çareyi bulma çabasının izleri var her köşesinde. Aranıyor Meriç, hem de bu kere günlük anlık çareler değil aradıkları. Devamlı, bir dünya görüşünün hem de yirminci asra yakışan sağlam bir dünya görüşünün eseri olsun istiyor teklif edeceği hal çaresi. Bilge, Nezih, Ayşe, Ahmet, Mahmut hepsi huzursuz... Yalnız ne var ki çareyi aramıyorlar, aramayı bırakmışlar. Yalnız Meli, bir o kalmış arayan...

Çevresi Meli'yi terk etmiş, taşıyamamış dostları toplumun yükünü. (...mesele, bütün mesele, tutunacak bir şey bulmakta.) diyor Mahmut. Kaybolmuş Mahmut. Senin benim gibi, çevresindeki milyonlarca insan gibi döl bereketinden başka bir şeyi kalmamış. Şehir de başta kokuyordu, fakat Özün'le kendilerine göre bir denge kurdular. Bakılırsa bu denge yalnız sevgiye, aşka dayanıyor. Olsun kurtuldu. Dengesini kurdu ya... Sen ona bak. Fakat Meli için bu yeter mi? *Topal Koşma*'daki Meli için değil. Kendisi itiraftan çekiniyor. Sahir- Özün denge noktasını kaybetmekten çekiniyor. Belki bir gün son olarak o noktaya tutunacağını sandığı için bunu yapıyor. Ama Meli'deki güç o denge noktasının çok üstünde. Bunları görmek için *Susuz VII*'yi aynen buraya aktarmak gerekir. Zor olur bu iş, hem de uzun olur. Ama Meli'nin şu başlangıcını unutmamak yeter bu konuda (Ben önemliyim önce.) Korkuyor demiştin Meli. Korkuyor ama geçici (Şöyle demeliyim. Sağlam olmam gerek. Peki neye göre? İşte Ayşe, işte Ahmet, Bilge, Murat, Özün hepsi burada... Benim ileri oluşum bir arpa boyu. Ben “sağlam olmam gerek” diyebilecek bir

duruma varmışım. Onlar, “ne olacak, neye yarayacak” diyorlar. Kendilerinde bulanıklar. Eh işte bu.) Meli zamanının kıymetini biliyor, onu kullanmak istiyor. Tümü toplum yasalarının kafasına uymayanlarını da tanımak istemiyor. Kendine göre bir dünya görüşüne bağlanma yolunda. (Benim çağdaşlarım Kemalim! demiş, Türkiye’im demiş şiir yazmış bir yanda. Bir yanda bunca yılgınlığımız...) diyebilecek durumda. Bırakalım hikâyesini. Özgürlüğü, ama olumlu anlamında özgürlüğü içinde duyabilmiş, duyurmak istemiş ya. O kadarı da bize yeter. Ama bazen korktuğu, sokulacak bir diz aradığı da var: (Gece yarısı odamda tek başıma oturuyorum. Beyaz kırmalı, fistolu bir gecelik giymiş, yalnız bir kızı, fistolu geceliği, yalnızlığı anlayacak birini düşünüyorum.)

Seviniyorsunuz Meli’yle bir hal çaresi bulduğu için. İşte diyorsunuz, Meriç çıkışından bu yana anlattıklarını sonuçlandırıyor. Ama ne gezer. Bütün olumlu yönlerine rağmen Meli hala ortada duruyor. Ve siz *Susuz VIII*’de Nil’in mahkûm edilişine şahit oluyorsunuz. O Nil ki Meli kadar cesur ve onun kadar hal çareleri bulmaya yönelmiş biri. Hatta Meli’den de olumlu. Yıkabilmiş birçok şeyi, Meli’nin yıkamadıklarını. Kaçmış. Olsun. Onu kaçırın Nezihe Meriç... Onu topluma ezdiren gene Nezihe Meriç... Oysa Meli’nin yaşaması için Nil gerek. Demek ki Meriç hala ortada... Ve dolayısıyla bütün bu söylediklerimiz de havada. Meriç niye ortada, başta da demiştik bir yere tutunabilmesi için bir yazarın dünya görüşü olmalı. Meriç’te eksik olan işte bu dünya görüşü... Ama gene beklemek gerek. Bir *Korsan Çıkmazı*’ndan bahsediyor. Hele onun içindeki Berniyi bir anlatışı var ki. Ümidiniz gene kırılmıyor. Bakalım...

Meriç’in yazı biçiminden bahsetmedim. Benim için bu yazıda önemli olan evreni de ondan. Yoksa biçimin önemini yadsıdığımın değil.

(T. Çavdar, “Nezihe Meriç’in Evreni”, SHD, Mayıs 1957, C.13, S.64, s.51-58)

S. İlhami Soysal, Geride Kalan

Son yıllarda diline dolamıştı. Birçok yazısında da yazmıştı. Son günlerimi yaşıyorum, der dururdu. Nitekim *Ulus* gazetesinde yayınlanan son yazısındaki son bölümde de aynı sözleri tekrarlıyordu. Bu son artık, diyordu. Sayrılar evine düştüm.

Gerçekten son oldu. Ataç öldü, gitti. Ölü ardından ağıt yakanlara pek içerlerdi Ataç. Tanıyanların çoğu da bilir ya, sık sık söylerdi. “Ben öldüğümde ardından böyle yazılar yazılmasın” diye. Ama olmadı, olmuyor. Eli kalem tutan yazmadan edemiyor. Ölümünden bu yana pek çok yazı yazıldı Ataç için. Övenler de oldu, sövenler de... Ataç için yazı yazarların hepsinin de eli nur olsun. İyi yaptılar. İçlerini döktüler. Okuyucu da tanıdı, Ataç’ın kimler ne kadar dostuymuş kimler düşmanıymış hep öğrendik.

Ne garip alın yazısı? Ataç ki bütün ömrü boyunca Batılı olmanın savaşını yaptı. Ölümünde bizler oturmuş tam Doğululara yaraşır bir hava içinde ona ağıtlar yakıyor, ezgiler düzüyoruz. Hani mümkün olsa da yattığı yerden şöyle bir başını kaldırırsa, kim bilir neler derdi bu halimize. Ne yazılmadı ki ardından. Kimi atamız öldü dedi, kimi Atatürk’ten sonra en büyük kaybımız dedi, kimi sinirliydi, geçimsizdi dedi. Kimi dinsiz, kimi solcu, kimi de sağcıydı dedi. Kısacası eline kalemi alan dedi oğlu dedi. Ataç’ın ardından söylenmesini istemeyeceği ne varsa hepsi dendi. Sağlığında birisine küfür etmişmiş bunu bile yazdılar. Oysa garip, iyi de küfür edemezdi. Kekemeliği buna mani olurdu da kelimeleri birbirine karıştırır, sinirlenir titrer dururdu.

Nedense bizde, hele edebiyatımızda ölünün kefeninden bile pay çıkarmak, övünç payı çıkarmak vazgeçilemeyen bir huy. Dikkat ettik, öldüğü günden bu yana yazılan yazılar içinde Ataç’tan Ataç olarak söz eden bir yazı bile yok. Hemen bütün yazılardaki özellik bir nokta etrafında toplanıyor: “Ben ve Ataç”. Adamlar oturuyorlar, Ataç için bir yazı mı yazacaklar, başlıyorlar kendilerinden söz etmeye. Yok Ataç’la nasıl tanışmışlar, yok Ataç’la nasıl

kavga etmişler, yok Ataç kendilerini sever miymiş sevmez miymiş, Ataç'ın gittiği yolu beğenirler miymiş beğenmezler miymiş... Edilen bütün laflar bunlar. Ne olur be Tanrı kulları bir taneniz çıkın da Ataç'tan Ataç olarak söz edin. Araya kendiniz sokmayın. Rastlamadık böyle bir yazıya. En gencinden en yaşlısına kadar hepsinde aynı hava... İlle kendi burunlarının da Ataç'ın hayatı içine girdiğini söyleyecekler. Hay girmez olaydı. Belki adam daha az sinirlenirdi de daha çok yaşardı. İllallah yahu!

Ataç'ın sağlığında ayakları dibinde kuyruksallayanlar bakıyorsunuz Ataç'ın dil konusundaki davranışı hakkında söylev çekiyorlar. Gene onun sağlığında dilini tutup oturanlar, Ataç'la ben şöyle çatıştım, o şöyle dedi, de ben hayır o öyle değil böyle dediydim diye konferans veriyorlar. Kazara bir defa karşılaşp da elini sıkmış olanlar ise yıllardan beri süregelen dostluklarından dem vuruyorlar. Hani insanın fesüpanallah diyesi geliyor. İnanınki bütün yazılanlar yalan, düzme. Bütün anlatılanlar palavra. Yok mu hiç gerçek payı? Var muhakkak ki var ama yazarların anlatanların yazdıkları anlattıkları gibi değil. Ölümünden sonra yazılanlara bakarsanız Ataç'ın sağlığında yüzden fazla canciğer dostu varmış. Ataç hepsini de sever, hepsine de bayılmış. Değildi yahu. Ne diye birbirimizi aldatıyoruz? Ataç'ın defalarca "Ben ömrüm boyunca arkadaş olarak, dost olarak bir Fuat Ömer Keskinoglu'nu sevdim, üç beş de saydığım adam vardır şu memlekette, hepsi bu kadar." dediğini duymuşuzdur.

Bizce Ataç'ın ne dostluğu ne kişiliği önemlidir. Ataç da hepimiz gibi bir ölümlü insandı. Öldü gitti. On beş yirmi yıl sonra kişiliğini hatırlayacak tek bir kul bile göstermek zor olacaktır. Ataç'ın edebiyatımıza emek vermiş bir insan olarak ölmeyecek bir yönü var mıdır? İşte asıl mesele burada. Asıl mesele burada ama bunun da üzerinde duran yok. Millet oturmuş, hazret asabi miydi, değil miydi? Senin dostun muydu, değil miydi? Fransızcadan yaptığı çeviriler başarılı mıydı, değil miydi? Filanı sever miydi, sevmez miydi? Bunların tartışmasını yapıyorlar. Değil halbuki, bunlar mesele değil Ataç gibi bir adam için. Asıl şu soruya cevap vermek gerek: Yüz yıl sonra, iki yüz yıl sonra da

Ataç adını andıracak bir şeyler kalmış mıdır Ataç'tan? İşte asıl önemli olan bu. Bu soruya karşılık ararken ister istemez Ataç'ın ardından ağıt yakan, ezgi düzen bayların dokundukları meselelere de dokunulur belki. Ama ne olursa olsun bu bayların hareket noktalarından çıkmak ne sorumuza bir karşılık buldurur ne de Ataç'a karşı saygılı bir hareket olur.

Evet, yüz yıl sonraya, iki yüz yıl sonraya Ataç adı kalacak mıdır?

Ataç'tan bir şeyler kalacak mıdır? Bütün mesele burada...

Şurası kesin olarak söylenebilir ki edebiyat tarihi Ataç adına yer verecektir. Zira Yeni Türk edebiyatı diye anılan İkinci Dünya Savaşı sonu edebiyatımız, hele yeni Türk şiiri Ataç'sız düşünülemez. Ataç biraz da bu edebiyatın var oluş sebebidir denilebilir. Ataç'sız düşünülemez olan yeni Türk şiiri ise yazılı Türk edebiyatının pek önemli dönüm noktalarından birini teşkil etmektedir. Elbette edebiyat tarihlerimiz, Ataç'a gereken yeri verecektir.

Ama hemen kaydetmek gerekir ki Ataç'ın asıl önemli olan yanı yeni Türk şiirine edebiyat tarihlerinde yer hazırlamış olması, yeni Türk şiirini duruk toplumumuza kabullendirme savaşının öncüsü olmadı değildir. Ataç'ın çok daha geniş etkili bir yönü vardır. Ki işte Ataç'a ölmezler arasında yer kazandırabilecek asıl uğraşı da budur. Ataç Türk dilinin en yavuz devrimcisi olmuştur. Gelmiş ve geçmiş devrimciler içinde en gözü pek, en yılmaz olan Ataç bu yönü ile öyle sanıyoruz ki yüz yıllarca sonra da adı saygıyla anılacak bir kişi olmaya hak kazanmıştır.

Ataç'ın dil devrimciliğini iki yönden incelemek gerekir.

1. Türk dilinin arılaşması
2. Dilin yapısını zorlaması

Ataç, Türk dilinin gerek arılaşması gerekse yapısındaki tutukluğun, ağırlığın giderilmesi yolunda ilk adımları atan insan değildir. Her iki yönde de Ataç'a kadar pek çok taraftar toplamış ve bu yolda bir hayli emek harcanmıştır. Hatta bir bakıma Ataç bu konularda hazıra konmuştur bile denebilir. Zira dil devriminin toplumumuz için kaçınılmaz bir zorunluluk olduğu taaa Mercimek Ahmetler zamanından beri anlaşıldığı, bu yolda çaba harcandığı bilinen gerçeklerdendir. Ama Ataç bu zorunluluğu, bu kaçınılmazlığı en açık şekilde duymuş ve bilhassa duyurmuş kişi olarak önemlidir. Ataç bu uğurda bütün ömrünü harcamış insandır. Üstelik Ataç bütün ömrü boyunca gençlerle en iyi anlaşabilmiş insan olarak ve üstelik gençler üzerinde yaratabildiği geniş etki yüzünden dilde devrim zorunluluğunu en iyi savunmuş, buna karşısındakileri de inandırmış insan olarak önemlidir.

Ataç'a gelinceye kadar tek tek kişilerin savunduğu dilde devrim davası, Ataç'ladır ki kütlelerin, hem de gerçek kütlelerinin savunduğu dava olmuştur. İşte Ataç'ın önemli olan yönü budur, ölmeyecek olan yönü budur. Ataç öldü ama ölmeyen bir davası var. Davasını savunanlar var.

Türk dili bugün olmazsa, yarın er geç arılaşacaktır. Dilin yapısı ise beylik kalıbını çoktan kırmıştır. Yeni bir kuruluşun içindedir. Dün devrik tümce diye alay edenler bugün o tümcelerle "ifade-i meram" ediyorlar. Edecekler de.

Evet, Ataç öldü. Ama yolunda yürüyenler var. Onlar sağ olsun.

(İlhami Soysal, "Geride Kalan", SHD, Haziran 1957, C.13, S.65, s.17-

VII. SANAT ANLAYIŞLARI VE MESELELERİ HAKKINDAKİ YAZILAR

A. Şahap Sıtkı, Tenkid

Edebî eserlerin değerini ölçmek hususunda okuyucuda değer takdir duygusu ya yok denecek kadar azdır yahut da düpedüz yoktur. Edebî eserlerin çeşitli yönleri uzanan alakaları içinde şaşırtıp kalan; bu çok renkli ama, o ölçüde kaypak dünyada el yordamıyla hareket eden yahut kendi gayesine uygun olanları seçmeye çalışan birinin büyük bir ümit kırıklığına düşmemesi kabil değildir.

Öteden beri tenkitçilerin okuyucuda değer, takdir duygusunun uyarılmasında ön ayak olduğu söylenir durur. Bunlar da çokluk, belki şahsî densizlikleri yüzünden gerçek güzelliği, sahtelerinden ayırma işinde, gözle görülür, elle tutulur ölçüler koymada büyük zorluklar çekerler. Hatta birbirine rakip tenkitçiler, birbirlerinin fikirlerini, görüşlerini tersine çevirmekle yol gösterecek yerde tam tersine iş yaparlar, okuyucuyu şaşırtır da şaşırtırlar.

Birçoklarına göre sanatın mantık yahut bilim yoluyla anlaşılması mümkün değildir. Sana ancak sezilir. Birçoklarına göre de güzel sanatlar, içinde yaşadığımız âlem kadar mantıkî düşünceyle elde edilmeye elverişlidir. Bir görüşe göre, sanat tabiattan daha olgundur, maddi realiteden daha reeldir. Bunun tam zıddını düşünenler için sanat tabiatı olması gerektiği gibi değil, olduğu gibi alır. Nitekim Matthew Arnold, hayatın bir parçası olduğu için AnnaKarenina'yı yerin dibine batırırken çağdaşı olan büyük bir tenkitçi Scott James aynı sebepten ötürü onu göklere çıkarır.

Edebî bir eserin güzel yahut iyi, faydalı yahut faydasız, sürükleyici yahut can sıkıcı öğütlerle tıka basa dolu oluşu; akla yahut duyguya hitap

edişi, tenkitçilerin o eseri edebî eserler arasında şu yahut bu sıraya koymuş olmalarının okuyucuda değer takdir duygusunun gelişmesinde önemli payı vardır.

Bu işte tenkitçilerin tecrübelerine yüzde yüz bel bağlayanlara da sık sık rastlanır. Çünkü tecrübe, çeşitli belirtilerine bakarak bir eserde güzelliğ, iyilik, fayda vasfını sağlayan şeyin ne olduğunu kestirmek için bir ipucudur; bu ipucuyla tenkitçi, insanlar arasında mevcut olan tezatların çoğunu izah eder; bu da okuyucuya munis, çekici gelir. Tenkitçi işte bu tecrübeye dayanarak okuyucular arasındaki anlayış farklarını hesaba katar, herkesçe kabul edilen vasıflardan meydana gelmiş belirli alakaları bulup ortaya kor.

Güzelliği meydana getiren unsurların daha çok neler olacağı hususunda pek az bir fikir birliği vardır. Genel olarak kabul edilmiş fikirlerin kuvvetli, kandırıcı oldukları yolundaki temayül kökleşmiştir. Bunları bir kere yok ederek yerine yenilerini getirmek oldukça güçtür. İyi niyetli, tarafsız tenkitçilerin devir yarattıkları yollu söz bir bakıma buradan gelir.

Tenkitçi, edebî esere karşı alaka uyabilmesi için okuyucudaki tecessüs duygusuna da çok önem verir. Bu sebeple sık sık örnekler, parçalara başvurur, böylece tecessüs duygusunu biler.

Okuyucu, güzelliğin ne olduğu üzerinde düşünmek zahmetine katlanır, fikir yorarsa (bu hemen hemen mümkün değildir. Okuyucunun yeni bir sergüzeşte atılmaktansa, bir edebî eser hakkında önceden erilmiş hükümlere uymak gibi bir temayülü vardır; bunda da bir dereceye kadar haklıdır; telkin psikolojisinin bize öğrettiğine göre, başkalarının iyi diye kabul ettiği bizim için de iyi olmak zorundadır.) yazarlar arasındaki fikir karışıklığının neden ileri geldiğini çok geçmeden öğrenir.

Tenkitçi, başkalarının zevk duymalarını arzu ettiği şeyi herkesten önce kendi takdir etmek durumundadır. İçi bir türlü, dışı bir türlü olursa, bir türlü

düşünüp başka türlü ifade ederse okuyucuyu yanıltır. Günümüzde hiç değilse bizim memleket için tenkitin durumu aşağı yukarı budur. Kendisinin samimi olarak katılmadığı, paylaşmadığı bir değer takdir duygusunu okuyucuda arayan, bizzat duymadığı bir güzelliği okuyucudan takdir etmesini isteyen bir tenkitçi elbette ki gülünçtür.

Bir yerde, sanat adamıyla okuyucu arasındaki seviye farkı elle tutulacak kadar belirliyse orada tenkitçinin görevi bir çeşit öğretmenliktir. Zekâları şu yahut bu türlü bir istikamet almaya, şu yahut bu türlü eser üzerinde kandırılmaya pek elverişli olan yeni yetişkinlerle, yeni heveslilere edebî bir eseri sezme duygusunu aşılacak tenkitte ilk aranılacak şey hiç şüphesiz iyi niyettir. Bilgi, seviye, zevk daha sonra aranan şartlardır. Bir tenkitçi ne kadar soğukkanlı olursa, ne kadar tesirlerden, kişilik alakalardan sıyrılabilirse o ölçüde fayda sağlar. Bir kişinin bildiği şeyleri çevresine öğretmemesi suç sayılır. Ama bu adamın adı münekkide çıkar da o adam boyuna kanaat değiştirerek bugün şöyle dediğine, yarın öyle değildi derse genç zekâlara, istidatlara, bu genç zekâlarla istidatları büyük bir tecessüsle kollayan okuyucuya yol göstermek, iyilik etmek şöyle dursun, tam tersine kötülüğü dokunur.

Ne yazık ki bizde, tenkit (güzel sanatların hemen her kolunda) sanat eserinden gerilerde, ama çok gerilerde gelmektedir. Tenkitçi, sanat adamının eserine ayak uyduramamakta, hele söz sanatları murat olunduğu yerde, çabalayıp durmaktadır. Sanatımız, ağır başlı, kılı kırk yaran bir tenkitin her zamandan çok sıkıntısını çekiyor. Ne, dediğim dediktir, diyene ne de beş para etmez eserleri göze batıcı bir hoşgörülükle yana yakıla ortaya sürmeye çalışana ihtiyacımız var. Hepsi o kadar.

(Şahap Sıtkı İler, "Tenkid", SHD, Ağustos 1952, C.7, S.7, s.22-23)

B. Eşref Üren, Resimde Yeni

“Eskiye itibar olsaydı, bitpazarına nur yağardı” deyimiyle atalarımız, yeniye olan sevgiyi belirtmek istemişlerdir. Yeni her çağda okşandığı kadar tartaklanmıştır da. Yeni, eskinin çocuğu değil midir, eski de bir zamanlar yeni değil mi idi, bugünün yenisi, yarının eskisi olmayacak mıdır? Gerçek bu olduğu halde değişmez bir alinyazısı tekrarlanır durur, yeni eskiyi inkâr edecektir, içinden çıktığı kabuğunu beğenmeyecektir, eski de bu küstah veledi çekemeyecektir. Bereket versin zamanın aracılığına. Biz burada, eskinin sülbünden gelen, küstah olsa da bir asil tarafı ağır basan yeniden söz açacak değiliz. Konumuz, yeniye yükletilmek, mâl edilmek istenen “Piç yeni” dir. “Psendo- Modernisme” (sahte yeni) gerçek yeninin kanıyla, canıyla geçinen bir sakırğa, bir kenedir. Psendo öyle bir sırnaşık sıfattır ki yüz bulunca “classicime” in başına bile geçip kurulur, gerçeği sahtesinden ayırt etmek çok zorlaşır. Resim sanatımız Psendonun tehdidi altındadır. Yeniye sevdiğimiz ve ondan kaçınılmayacağını bildiğimiz kadar, sahtesinden de sakınmalı değil miyiz? Sanat piyasamızda bu kamlot eşyalar, bir maskeli baloda imişler gibi sere serpe dolaşıp duruyorlar.

Genç tenkitçilerin bazısı gerilikle suçlandırılmak korkusu içindedirler. Her yeniye kavuk sallarlar, bilmeli değil midirler ki bazı yeniler şamar atılacak suratlardır, işin yutturmacasındadırlar. Yeniye sade biçimde arar, özde, anlayışta ona kulak asmazsak o, bal gibi bir psendodur, ölüdür. Zaman, ondan eskimek şansını bile esirgemiştir. Şimdi bir yeni eseri inceleyelim. Geometri şekilleriyle veya Barok çizgilerle bezenmiştir. Fon’da birtakım direksiyonlar, paralelleri sağlamaktadır. Dekoratif unsurları kaldırıverince eser bir sarsıntı geçirmiyor, yine ayakta duruyor, kaldırılanların altından bir Academisme, Objectivisme sırtıyorsa Psendo, modernisme ile burun buruna gelmiş; yok, eserden ortada hiçbir şey kalmamışsa yeni ile karşı karşıyayızdır. Birinde yeni ektir, iğretidir; ötekinde yeni ette, kemikte, canda, kandadır. Bu örnekler istedikleri kadar çoğaltılabilir, renkte de böyledir, kompozisyonda da. Kendini zamana bırakmadan eskiten yeniye neyleyim!

Çıkar yol, “Yeni- Eski” davası yerine işi iyi- kötü yönünden ele almaktır, tevekkeli Picasso: “Ekol, tarz yoktur, ressam vardır” dememiş.

(Eşref Üren, “Resimde Yeni”, SHD, Mayıs 1953, C.8, S.16, s.42-43)

C. Ömer Faruk Toprak, Avuçlarıyla Ateş Taşıyan İnsanlar

1.

Milton, büyük sanat eseri yazmak isteyen, her şeyden önce kendi hayatına başvurması lazım geldiğini söylüyor. Tabii toplumdan bağlarını koparmamış olarak. Çünkü hayat olduğu yerde durmuyor, her an değişerek kahramanlarını yeni tehlikelerle karşılaştırıyor ve yeni davranışlar istiyor. Yüzyıllar boyunca daima yiğitçe yükselen, yolda şehit düşen veya avare bir iyimserlik havası içinde ömür tüketen sanatkârlar gelmiş; ıstıraba, açlığa, mahpushaneye hatta en sert ateşe rağmen iyi bildikleri şeyi yapmışlardır. Bu, içinde bulunduğu toplum hürriyetinin sınırlarını mümkün olduğu kadar genişletmek demektir. Kurallara bağlı kalmamak, kendi gönlünce yaşamak. Hele o, ekmeğini nasıl kazanıyor ve onun için ne yapıyor, sorularını soran bir endişenin kapı eşiğinde duraklamıyorsa, serazat yaşamak için mesele halledilmiştir. Sait Faik, kırk sekiz yıllık ömründe, kitaplarından temin ettiği üç beş bin lira dışında para kazanmış değildir. Yani belli bir işe bağlanıp günlük ekmeğini kazanmak için savaşmamıştır. Biliyorsunuz, Türkiye’imizde şairler, romancılar ve hikâyeciler arasında kalemleri ile karınlarını doyuran bahtiyarları parmakla göstermek bile imkânsız. Ekmeğimizi kazanmak için mutlaka ikinci bir işimiz var. İşte Sait’in böyle bir işi yoktu. İstanbul’un ayak takımı arasında bu sayede dolaştı, onlarla ahbap oldu. Yirmi dört saat sesi kısılmadan konuşan İstanbul’u bir baştan bir uca böyle kaleme aldı. Yüzlerce hikâyesinde bir satır gösterilemez ki yaşamaktan uzak kalsın, hayatsız olsun. O kendini hayatla besliyordu. Gözleri bir noktaya dalınca anlıyordum, “İnsanoğlu ıstırap çekerken benim içimdeki ses, akşamüstü söylenen hüzünlü bir şarkıdan bin kat daha dokunaklı.” Ateşli bir heyecanla yazar, çok yerde dağınık ve göklerde uçar vaziyettedir. Bununla beraber son yıllarında bu dağınıklıktan kısmen kurtularak öyle güzel lirik eserler yazdı ki bugün bizim için o, aşk şairidir, gençliğin ruh yoldaşısıdır. Sait Faik, “serbest aşka” inanıyor ve inancını pratik hayata naklediyordu. Onun bu hali, birçok arkadaşları şaşırtmış, işin alaya dökülmesine yol açmıştır. Bundan dolayı günlerce, haftalarca sanat çevrelerinden kaçtığı, daha çok hikâyelerindeki insanlarla

düşüp kalktığı olmuştur. Onun için kırk sekiz yaşında öldü demeyeceğim; bir fırtınada boğuldu. Ben, fırtınalı denizde boğulan insanların cesetlerini gördüm. Sait'in ölü çehresinin fotoğrafını görünce, onu bir fırtınada yitirdiğimizi daha iyi anladım.

2.

Şimdi tekrar iskelede duralım. Bu istiridye korsanına, bu başıboş gezen adamın hasır şapkasının altında, güneşten yanmış yüzüne bakalım. Hayatı tam tatmış, alabildiğine açılmış akları çok mavi gözler, cansız gibi görünen soluk kalın dudaklar... Gün ağarmadan caddelere düşmüş, ortalıkta bekçiler bile yok. Sokağın başında bir kalabalık görünüyor, Sait'de merak, onların dudaklarında bir soru: "Vali Paşa'nın evine nereden gidilir?" Bu saatte, Vali'yi yatağından kaldırıp dertlerini söyleyecekler. Onlarla beraber yürümeye başlar. Gene öyle bir sabah ayazında Cibali'deki bütün fabrikalarının önünde, salepçinin güğümünün altındaki ateşi avuçları ile taşıyıp cigara yakan işçiler ona konu oluyor. Siz ne söylüyorsunuz? Sait, o insanlarla ömrünü birleştirmişti zaten. İyot kokan ıslak saçlar, tuzlu avuçlar, kum tanelerinin yapışıp kaldığı balıkçı ayakları. *Medarı Maişet Motoru*'nda adadan alınmış çok renkli kartpostallar var, denizin zahmetini çeken insanların serüvenleri var. Geceleyin bir karpuz sergisinin önünde duruyor, orada konuşan, "elini mi kestin baba" diyerek karpuzu ikiye bölen manavın, hemen oracığındaki hayatını yazıyordu. Her gün köprüden, balık pazarından, sokaklardan geçen havuz başında oturan insanların nasıl yaşadıklarından haberiniz var mı? Rastladığınız zaman dikkatle bakmıyorsunuz bile; tabii hatırlamak için zihninizi de yormayacaksınız. Ama Sait Faik'in, onların hepsinin yaşadıkları ömürden haberi var. Üstelik onları öksürüksüz, tıksırıksız, sıcacık bir dille anlatmasını biliyor. O, ayak takımı insanlardan bir gün bile uzaklaşmadı, alay etmedi. Önemli olan da budur; insanlara yukarıdan bakmamak. Bütün bu köprü'nün altından geçen insanları saymaya kalksak, bu sayfa alır mı bilmem. Rüzgârın şöyle bir anda çevirdiği kitaplarının yapraklarında rastladıklarım; Haliç'i dolmuşla geçen bütün fabrikası işçileri, kollarında hançer ve kız kulesi dövmeleri bulunan balıkçılar

ve kayıkçılar, hafifmeşrep rum kızları (şöyle bir cümlesi var ki hiç unutmam: “Seyredilmekten memnun gülümsüyordu.” *Prodüktörcü* hikâyesinde, geceleri adanın تنها bir yerinde karanlıkta denize giren, mayosuz rum kızlarını anlatır) hoyrat kabadayılar, çifte kaâtçılar, İstanbul’un meşhur yıkılmaz İsmail’i gibi sarhoşlar, küçük hırsızlar, dolandırıcılar, kendi kendine söylenen çöpçüler... Kahramanlarının ekserisi aylaktır, işsizdir. İnsanın kalbinin üstüne birden bire bastıran sert gerçekleri vardır. Her günkü hazin hayat dramlarını yaşarlar. Yani Sait demek istiyor ki gülsek de ağlasak da ne yaparsak yapalım bunlar oluyor. “Onları görüyorum, beraber yaşıyoruz.” Evet doğru, hikâyelerinde hep, birtakım insanlar. Şimdi bu tiplerin hayat sahnelerini göz önüne getirelim. Galata’nın, köprünün sisli rıhtımları, emanetçilerin yanında cıgara ve nefes kokan sabahçı kahveleri, vapurların ikinci mevkiilerinde tahta kanepeler, 25 kuruşluk orospuların dolaştığı Gülhane parkının en تنها, en aydınlık saatleri, Balıkpazarı’nın zeytin, ekmeğe bedel uskumru ve rakı kokan meyhaneleri, gırgır motorunun direğine tırmanmış isli fenerin soğuk aydınlığında zor farkedilen gözcü ve henüz yaşayan balıklarla dolu kayıklar...

3.

Bütün bu dekorlar kuru kuruya anlatılmıyor. Şiir dolu bir atmosfer içinde soluklarını duyuyorsunuz insanların. Onda pek çok yılların eskitip çürütemeyeceği şiirli bir deniz havası var. Her okuduğunuz zaman, burun kanatlarınıza o hava yaklaşacak. En kötümser hikâyesini okuduktan sonra bile açık havaya çıkmış gibi ferahlıyorsunuz. Hayattan en çok şey nasıl çıkarılır? Tabiata itimat edip dizginini bırakmak, kesif ve hızlı yaşamak suretiyle dersek olur mu? İşte Sait böyle yapıyor. Bütün hikâyelerinde hayatın akışına kapılmış giden, kendi kaderini yaşayan tipleri görüyoruz. Ne kişilerde noksanlık var ne dekorlarda. Diyalektiğin tırnaklarını mümkün olduğu kadar törpülemiş. Bıçakların çok keskin olmasını istemiyor. Bundan dolayı, sanki bir buğulu camdan bakarak yazıyormuş gibi geliyor insana. Daha çok alttan alta itilmiş arzular kımıldar onda. Konuşulanlardan çok, tiplerin içinden geçen şeyler anlatılır; hem de ince uzun uzun tartılarak. Benzeri ne eskilerde var ne

yenilerde. Anıları yaşayacak, hikâyeleri yaşayacak. Edebiyatımızın semasında görülmüş en parlak yıldızlardan biri o.

(Ömer Faruk Toprak, “Avuçlarıyla Ateş Taşıyan İnsanlar”, SHD, Nisan 1954, C.9, S.27, s.35-38)

Ç. Attilâ İlhan, Toplumcu Ve Gerçekçi Sanat Geleneğine Saygı

Biz ülkemizde ve edebiyatımızda, yüzyıldır süregelen aydınlık ve şanlı bir sanat geleneğini bugünkü toplum şartlarını, bilim verilerini göz önünde tutarak yenilemek, sürüp götürmek inancındayız. Bizim edebiyatımızda batılı sanat sosyal ve hatta siyasi bir görevi olan sanat tarzında başlamıştır. Bizim edebiyatımızın en ulu adları hem sanatları hem de günlük hayattaki çırpınışlarıyla sosyal bir görev yapmış kimselerin adlarıdır. Şöyle bir düşününüz. Şiirde Namık Kemal, Ziya Paşa, Tevfik Fikret, Mehmet Emin; nesirde Ahmet Mithat, Mehmet Murat, Nabizâde Nâzım, Sami Paşazâde Sezaî, Hüseyin Rahmi ve hatta Halit Ziya ve Ömer Seyfettin, sanatlarını bu milletin yücelmesi için kullanmayı; kimisi sosyal kimisi ahlakî kimisi ilmî gerçekleri okuyucularına aktararak önlerine ışık tutmayı vazife bilmiş kalem adamları değil midir? Bizim yüz yıllık sanat geleneğimiz toplumsal, millet hizmetinde bir sanat geleneğidir. Yüz yıldır Türkiye'nin şairleri, romancıları, hikâyecileri Türk milletin esenliği için çırpınıyorlar, çalışıyorlar. Bunu kim inkâr edebilir?

Biz, milletin ve memleketin esenliği için başarılabilecek toplumcu ve gerçekçi bir sanatı savunurken aynı zamanda yüz yıllık edebiyat geleneğimizi savunuyor; yeni Türk sanatçıları, geçmiş büyüklerimizin yaptıklarını, kendi şartları içerisinde yapmaya çalıştıklarını; bugünkü toplum şartlarını ve bilim verilerini göz önünde tutarak yapmaya çağırıyoruz. Bu bakımdan bizim çabamız tam manasıyla millî bir çabadır. Millî bir edebiyata varmak çabasıdır. Biz, Öncüler gibi, geçmiş edebiyatımızın büyüklerini hor görmüyoruz. Onların batılı sanatını kurmak isterken memleketimizin ve edebiyatımızın tarihinden koptuklarına, yaratıcı olacak yerde taklitçi, terkipçi olacak yerde aktarıcı olduklarına inanıyoruz. Bizim milletin esenliği uğrunda toplumcu ve gerçekçi sanat görüşümüzün kökleri milletimizin ve edebiyatımızın çok derinlerinden gelerek Atatürk'ün aynı zamanda milliyetçi ve batılı tutumunda meydana çıkıyor.

Söz gelişi Namık Kemal, bizim temel direklerimizden birisidir. Çünkü onun şu yolda düşündüğünü biliyoruz ve biz de öyle düşünüyoruz:

“Namık Kemal edebiyatı sosyal yönlerden mütalea eder. Onca edebiyat sosyal bir müessesedir, halkın yararına olmalıdır. Üslubu, ifade yoluyla gerçekleri sözle giydirmek şeklinde tarifi edebiyatı hangi açıdan gördüğünü belli etmektedir. Hele edebiyat büyüğü büyük, küçüğü küçük, güzeli güzel, çirkini çirkin göstermektir, sözü ne derece gerçekçi bir düşünüşe sahip olduğunu açığa vurur. Namık Kemal tam bir romantik sayılamaz. O daha ziyade 18. yüzyıl düşünürlerinin fikirlerine bağlıdır. Kendi ölçülerimize ve gösterdiği özelliklere bakarak onu edebiyatta gerçekçi bir görüşe bağlı saymak daha doğrudur.”⁶

Yalnız Namık Kemal mi? Ziya Paşa’nın her birisi tepeden tırnağa sosyal hatta siyasî birer görev olan *Terkib-i Bent* gibi, *Rüya* gibi eserlerini hatırlayınız. Sonra sanatı ile, romanları ile o kadar geri ve bilgisiz bırakılmış halkımıza karınca kararınca bir şeyler öğretmek isteyen ve:

“...hikâye okumaktan maksad yalnız vaka adamlarının başlarından geçenlerle kâh müteessir kâh mütelezziz olarak vakit geçirmekten ibaret olmayıp hikâye mütalea olunarak bittikten sonra vakaya alelumum atılacak bir icmal-i nazarî sonunda bir de hüküm çıkarmak, roman mütaleasında dahil bulunan maksadların başlıcalarından biridir.”⁷

diyebilen aydınlık yürekli Ahmet Mithat nasıl omuzlarımıza destek olmaz? Daha 1890- 95 yıllarında verdikleri eserlerle realizmin ve natüralizmin ilk örneklerini ortaya koyan Sami Paşazâde Sezaî (*Sergüzeşt, Kediler*), Mehmed Murad (*Turfanda Mı Yoksa Turfa Mı?*), Nabizâde Nazım (*Zehra*), Recaizâde (*Araba Sevdası*) gibi namuslu ve yiğit kalemler bizim bugünkü

⁶ Haz. H. Dizdaroğlu, Namık Kemal, Varlık Yayınları, s. 15

⁷ Haz. C. K. Solok, Hikâye Ve Roman Antolojisi, Nebioğlu Yayınevi, s. 15

toplumcu ve gerçekçi sanatımızın güvenle yaslanacağı, inceleyeceği, eleştireceği temel direkleri değil midir?

Ya Hüseyin Rahmi Gürpınar? Bakın ne diyor:

“...biz de romanlarımızda yaşatacağımız âzâ-yı vak’ayı tabiattan birer tip örnek olmak üzere intihap eder, bunların vâlideyn ve ecdatlarından ırsen ahzedecekleri bünye ve mizaç ahval-i saire-yi hulkiyyeleri sonradan içinde yaşayacakları âdât, ahlak ve usul-ü maişeti nazar-ı itibara alarak filan şerait-i hulkiyye ile doğup ve filan ahval-i içtimaiye üzere yaşayan bir adamın sergüzeşt-i ömrü, tesadüf edeceği vukuat-ı hayatiyyeye nazaran tabiaten ne yolda güzerehan olmak ve ne gibi netayıç göstermek icap ediyorsa bunu son derecede bir mutabakat-ı tabiiyye ile tasvir ederiz.”⁸

Aynı büyük adam kendisine saldıran çürük ve şüpheli kalemlere bugün bile bazılarımız için pek sarsıcı bir ders teşkil etmesi gereken şu sözlerle karşı çıkıyor:

“... benim gibi havastan ziyade avamın, ekaliyyetten ziyade ekseriyetin terbiye-i içtimaiyyesine hasr-ı nefis eden bu emel ile senelerce çalışmış bir hâdim-i samiyi devirmek için saldırmayı şeref zannetme!”⁹

“... Avam için edebiyat olmazmış. Ne hezeyan! Avam cehl içinde boğulsun, biz karşıdan seyrine bakalım öyle mi?”¹⁰

Yine şairlere dönelim, bakalım Mehmed Emin ne diyor?

⁸ H. R. Gürpınar, Ayni Antoloji, Mürebbiye, s. 141

⁹ H. R. Gürpınar, Ayni Antoloji, Cadı Çarpıyor, s. 58

¹⁰ H. R. Gürpınar, Ayni Antoloji, Cadı Çarpıyor, s. 57

“Memleketimizin sefillerinin, dertlilerinin küçük bir şairi olmak, bütün milletimin hürriyet ve saadetini terennüm edebilmek için yaşamak: işte benim hayatımın ve sanatımın gayesi.”¹¹

Şurası gerçek ki Türk edebiyatının yüz yıllık bir toplumcu sanat geleneği vardır. Ve gerekirse bu geleneği, çeşitli devirlerde temsil etmiş büyüklerimizden çeşitli ve bol örnek verilebilir. Hatta kendi devirleri, sosyal şartları içerisinde bu sanatçılarımızı ciddi incelemelere konu etmek boynumuza borçtur. Burada kısaca, sırtımızı yasladığımız bu kalemlerin bazı sözlerine işaret etmekle yetindik. Şimdi sözü Fikret’, sosyal ve milletin esenliği uğrunda sanat geleneğimizin bu ışıklı kalemine getireceğiz. Onun gerek istibdatla gerekse İttihad ve Terakki ile nasıl çatıştığı, Türk milletinin esenliği uğrunda Sis gibi, Tarih-i Kadim gibi büyük şiirler yazdığını bilmeyen yoktur. Fikret, o zamanlar toplumcu ve gerçekçi sanat gidişinin en büyük temsilcisi idi. Fakat yine herkesin bildiği gibi o devrin sanatçıları toptan onun gibi düşünmüyorlardı. Bu bakımdan Fikret’in kendi çağındaki gayet ilgi çekici durumunu kısaca, Yaşar Nabi’nin kaleminden okuyalım.

“... Servet-i Fünun fildişi kulesine sığmamış olan arkadaşları, halktan habersiz, kendi içlerine kapanmış yaşayan kalabalıklardan değil, birbirinden kuvvet ve cesaret alan bir avuç insandan ibarettir. Şarkta daima, garpta ise o sıralarda moda olan “sanat, sanat içindir” görüşünü bu muhit “sanat anlayanlar içindir” şeklinde biraz daha daraltmıştır. Tehlikeli gördüğü için fikirle her türlü alakasını kesmiş olan bu sanatkârlar mahfilinde daha güzel, daha süslü söz söylemek için Arap ve Fars lügatlerini açarak hiç duyulmamış yeni sözler keşfedip akıllarınca dile mâl etmek en büyük marifet sayılıyordu.”¹²

Bunların karşısında:

¹¹ Haz. Ferhan Oğuzkan, Mehmed Emin, Varlık Yayınları, s. 14

¹² Haz. Yaşar Nabi Nayır, Tevfik Fikret, Varlık Yayınları, s. 5

“... Tefvik Fikret asıl şahsiyetini içtimaî mevzulara alaka göstermeye başladıktan sonra buldu. Bugün Fikret’ten en çok okunan, büyüklüğünü meydana getiren şiirleri devrinin kötülüklerine isyan eden, ileriye ümitle bakan, gelecek iyi günleri hasretle anan, fazilet ve doğruluk telkin eden manzumelerdir.”¹³

Millî kurtuluş savaşıyla ölkemize uğramış saldırgan sürülerini kovalayan büyük Mustafa Kemal yeni Türk sanatının Namık Kemal gibi Fikret gibi şairlerin Ahmet Mithat, Hüseyin Rahmi gibi romancıların, tek kelimeyle millet uğrunda bir sanat yapmaya çalışmış olanların yolundan yürümesini uygun görmüş¹⁴ ayrıca, sanatçının cemiyet içindeki öncülüğüne, kılavuzluğuna herkesçe bilinen şu sözleriyle işaret etmişti:

“... Sanatkâr cemiyette uzun cehd ve gayretlerden sonra alnında ışığı ilk hisseden insandır.”¹⁵

Bugün kökü Tanzimat yıllarına kadar uzanan ve çeşitli devirlerde, çeşitli büyüklerimiz tarafından şerefle yürütölen toplumcu, gerçekçi sanat geleneğini Atatürkçü şartlar içerisinde bizler devam ettirmeye savaşıyoruz. Bugün de tıpkı Fikret’in zamanında olduğu gibi “sanatı bir seçkinler zümresinin, bir mutlu azınlığın malı sayanlar” sanatın, “sanatçının iç zenginliklerini dökmesi” olduğunu söyleyenler, sanatçılığın “bir deyiş problemi” olduğunu öne sürenler mevcut. “Tehlikeli gördükleri için her türlü fikirle (hatta Mustafa Kemal’in fikirleri ile bile) ilgisini kesmiş olan” bu sanatçılar yenilerin toplumcu bir sanata ulaşmak yolundaki çabalarını kuşkuyla karşılıyor, başlarını kuma gömerek, bizi haksız kendilerini haklı görmeye ve göstermeye çalışıyorlar.

¹³ Haz. Yaşar Nabi Nayır, Tefvik Fikret, Varlık Yayınları, s. 12

¹⁴ Attilâ İlhan, Atatürkçü Sanat Tutumunun Toplumcu Ve Gerçekçiliğı, Kaynak Dergisi, Sayı 106, s. 120

¹⁵ Haz. M. Baydar, Atatürk Diyor ki, s. 109

Biz burada onlara Fikret'in ağızından cevap vereceğiz:

... Demin

Ferda senin dedim, beni alkışladın: hayır,

Bir şey senin değil, sana, ferdâ vediâdır;

Her şey vediâdır sana, ey genç unutma ki

Senden de bir hesap arar âti-i müşteki.¹⁶

(Attilâ İlhan, "Toplumcu Gerçekçi Sanat Geleneğine Saygı", SHD, Kasım-Aralık 1954, C.10, S.34-35, s. 58-62)

¹⁶ Tevfik Fikret, Ferda, Bahsi geçen eser, s. 103

D. Haşmet Akal, Yenilik Ve Fikirde İhtikâr

“Devrimizin estetiği şöyle olmalıdır, gelecek, buna bağlı kalacaktır” gibi bir çıkış noktasından işe başlayan veya böyle bir peşin hükmü sahte bir sanat davası sloganı olarak ortaya atan bir kimseye, en kısa yoldan karaborsaya başlamasını tavsiye ederim.

Çünkü elde edeceği sonuç yakın bir geleceğin atacağı tokatla fikir suratında yerleşecek kızartıdan ibaret olacaktır. Halbuki aynı dalavereci kabiliyet, ticarette hiç değilse -namus yönü bertaraf- insanı bir iki apartman sahibi yapabilir.

Biliyoruz ki en yeni ve en son, devrinin en haklı temsilcisi olduğunu iddia eden teoriler, kısa bir zamanda demode oluyorlar. Sesini ilk duyurduğu zamanlar hayretle karşılanıyor ve daha alışmamıza vakit kalmadan göçüp gidiyor.

Mesela; yirmi yıldan beri sanat işlerinin içinde bulunan bir kimse, bu “en son ekol” olduğunu haykıran cereyanlardan, birkaç tanesinin çıkıp battığına şahit olmuştur.

Bizim kuşağı alalım; akademiye ilk girdiğimiz yıllarda -yani bundan 17 sene önce- Cezanne ve empresyonizm moda idi. Kısa bir zaman sonra Picasso birinci plana geçti. Aynı zamanda Derain, Bonnard, Matisse geçer akçe ekollerin pirleri oldular. Daha sonraları neoklasisizm çıktı, derken modern sanatta karar kılınır gibi oldu, demeye kalmadı, abstre, bir daha demeye kalmadı non figüratif, şimdi de Tachiste’ler ve Espace’çılar.

Bu modalara en genç çağda rastgelenler, onların en birinci savunucusu olurlar. Bunu, tarihin son durak noktası zannederler. Karşılarına çıkan bu yepyeni duvarı, yıkılmaz ve ebedî zannederler, “yolumuz burada bitiyor, buradan öteye geçilmez” derler. Öne sürebilecekleri birkaç alelaide

erbab-ı mucibeyi, bir argument a priorie olarak kullanır, daha eskiler tarafından müşfik bir tebessümle karşılandıkları zaman onları, “yeniye takip etmeyen eski kafalı cahiller” diye itham ederler.

Haklıdırlar!

Çünkü her bakımdan gençtirler, taze mesamatları taze bir atmosferde nefes alabilir. Onlar, zaman içinde gelişecek ve olgunlaşacaklar. İçlerinde zeki ve kabiliyetli olanları, bir gün gelecek önceki iddialarını hatırladıkları zaman gülecekler. İlerlemeye muktedir olmayanları ise zaten unutulup gidecek. Yazımızın başında, ele aldığımız bizim fikir karaborsacımızın bu gençlerle karıştırılmaması gerekir. O, gençlik devresini çoktan aşmış ve bu modalardan ne kadar itibarî olduğunu birkaç defa denemiş bir insandır. Her şeyi mükemmelen bilir fakat zekasına baskın kurnazlığı, onu adi menfaatler uğruna, bu yolda yürümeye sevk eder. Sözüm yabana duyduğu çocuk heyecanı sahtedir ve çevresine genç heyecanları toplamak için bir vasıttan ibarettir. Bir yandan böylelikle şöhret yapar ve alâ küllehal geçinip gider. Müritlerine; “sanatkârın, kendi dehasına inanması” hususunda ve “muhitinin anlayışsızlığına aldırış etmemesi gerektiğine” dair nasihatler verir. Büyük sanatın, kendi devrinde anlaşılmağına ve zamanında kıymet görmediğı halde, sonraları dehası takdir edilen sanatkârların hayatına ait masallar uydurur. Onlara, orijinalliğı tavsiye eder. Yeni olmanın, ancak eskiyi yıkmakla mümkün olacağına dair vâizde bulunur vs. vs...

Sanat gelişmek ya da gerilemeleri sosyal nizamların yükseliş ve alçalışlarına müvazi grafik, hatlarında yürür. Ve toplumda yıkılış, nasıl normal gelişmenin bir platformu olan hali hazır nizamların dışına sıçramakla saklanıyorsa sanatta da dekadans, tarihi gelişin devamı olan gidiş yolunda yürümekten ayrılarak doğmatik kararlarla müspet yolu terk etmek suretiyle husule gelir.

Bu ayrılışlar, orijinal sonuçlar doğurduğu için, hayret ve garabetle beslenen snobizmi kendine çeker ve umumiyetle durulmamış devirlerde, talep imkânlarını elinde bulunduran cemiyetin bu nâhak zümreleri tarafından tutulurlar. Fakat bu tutuluş, çok kısa sürelidir. Çünkü snob, doymasını bilmez. O, Nietzsche'nin "küçük adam" ı gibi zıp zıp zıplayıp gülmek ister. Ona daima yeni kisvesi altında çıkacak garabet ve acayıplikler lazımdır. Bunun için de birçok imkânlar elinde bulunur. Yeni gençler yetişecektir, işte bunlara mürşit rolü oynayacak kararlanmış fikir karaborsacıları emre hazır bulunur. Böylelikle bizim kurnaz ihtiyarımız, her on- on beş senede yeniden çocuklaşmak üzere, genç nesilleri harcar durur. Unutmamalı ki bir gün, sanat nehrinin sığılıklara giren ve sazlarda birikmiş tozlarla kirlenen suları, hakikî mecrasına katılacak ve durulacaktır. Ve gene Andersen'in "Hükümdarın yeni elbisesi" masalındaki küçük çocuk, her zaman mevcut kalacak ve bir gün belki de onun sergisine gelip -eskilerin ve cahillerin anlamadığını iddia ettiği- uydurma acayıplikleri karşısında kahkahayı basacaktır.

(Haşmet Akal, "Yenilik Ve Fikirde İhtikâr", SHD, Haziran 1956, C.12, S.53, s.26-27)

E. Haşmet Akal, Yenilik Ve Eskiilik Sorunu

Büyük sanat akımları, en kısası bir iki yüzyıla varan çağlardır. Ortaya çıkanları ve getirdikleri yenilikler, sosyal, psikolojik nedenlerle ve mekanik gelişmelerin başladığı olanaklarla belirir. İlkelerini toplumdan ve bilimden aldıkları içindir ki sanat tarihi boyunca, itici, ileri götürücü bir iş görürler. Bu yüzden de ölümsüzdürler. Çeşitli çağlarda çeşitli görünüşleri olsa da yan yana geldiklerinde aksamazlar. Gerçi bulundukları çağların bir gereğidirler. Ama gene de bütün savları salt sanat olmaktır.

19. yüzyılın akımlarına gelince, onlar güçlerini kendi kendilerinden değil, aydın düşüncelerden aldıkları içindir ki özellikleriyle, daha öncelerinden ayrılırlar. Ama gene de kısır bir yatsıma kapılmazlar, araştırırlar.

Nonfigüratif resim, bu çağlardan hiçbirinin yanında tutunamaz. Bunu şöylece açıklayabiliriz sanıyorum:

Resim sanatı, ilk doğduğundan bugüne değin belli ilkelere, belli ereklere bağlı kalarak değişir. Estetik anlayışı, gereç (materiel) leri, denge (équilibre) kuralları, konusu ve özü değişse de bu temeller bazes) değişmez. Bunlarda bir eksiklik olursa, bu eksikliğin bulunduğu yerde bir çöküntü (decadance) nün patlak verdiğini görürüz. Şöyle ki “el” dediğimiz şeyi bir aya, bir de buna bağlı beş parmak olarak kabullenirsek, rengi ister kara, ister sarı, ister ak olsun, onu bütünleyenler yukarıda saydığımız temellerse, bu beş parmaktan biri ya da birkaç eksik oldu mu, bu ele “sakat el” deriz. Sanatın sürekli gelişiminde, örneğin; renk uygunluğu, açık- seçiklik, ritm diye bir şey varsa, ayrıca biz, bunu bütün büyük ustalarda buluyorsak -bir de bu çağları birbirleriyle karşılaştırırken hepsinde de bu ortaklaşa temellerin bulunduğunu görür, inanırsak- bunlardan birinin, eksik olduğu yerde eksik bir sanatla karşı karşıyayız demektir. Sakat el örneğinde olduğu gibi...

“Moda” sanatçıların tek dayanakları şudur; geri saydıkları, yatsıdıkları büyük sanat çağlarının gene gölgesine sığınır, onların tümünün bir parçası olan ilkelerden birini bir “argument a priori” olarak ele alırlar. Örneğin; Cezanne doğada her şeyin küpler halinde bulunduğunu söylediğinde, empresyonistlerin kaçındıkları, kabullenmedikleri “volume” sorununu üste çıkarmış, önemsemiş oluyordu. Haklıydı da. Ama bir tek haklı ilkeye dayanarak öteki ilkelere sırt çevirmesi, onun da kendininkinden ileri çağın gözünden düşmesine ön ayak oldu. Diyeceğim, sanat tarihi içinde, başardığı işle büyük bir hoca sayılan Cézanne’a bugün ressam demeye dilimiz varmıyor.

Nonfigüratifçiler, aynı adın çevresinde birleşen, ayrı ayrı kuramlara bağlı, bileşik kollar halinde doğdular. Yazınlarını (littérature) zaman zaman 19. yüzyılın sonundaki, bir de 20. yüzyılın başındaki “moda” akımlarının savlarına bağladılar. İleri sürdükleri düşünceler kendi başlarına doğruydur ya, ancak sağlam bir sanat anlayışının ufak bir parçasını açıklayabilmişti. Körlerle fil hikâyesinde olduğu gibi, eline hortumu geçiren; “fil” demiş “bir borudur.” Kuyruğu geçiren de; “ip.” Biz filin ne olduğunu ancak bütün körlerin kanılarını bir araya getirmekle anlayabiliriz.

“Espace” çılara gelince, ıkına sıkına, kırk yıla yakın bir geçmişleri olduğunu savunan nonfigüratifçilerin yanında, daha haklılarla (slogan) ortaya atıldılar. Bana kalırsa, bunların en büyük yanılgısı, kurmaya kalkıştıkları akıma alan bulabilmek için eskiyi yıkmaya kalkışmaları olmuştur. Klasik sanat, düzenli bir gelişmenin sağlam yapısını kurar, her kuşak bir taş kor o yapıya, eser böylelikle ortaya çıkar. Bu, -çökme çağlarını saymazsak- ilk insandan bu yana, ta 17. yüzyılın sonuna değin süregelir.

Hiçbir yeni sanat kolu ya da yeni bir anlayış, son basamağı oldukları merdivenin kendilerinden önceki basamaklarını yıkarak boşlukta kalmaya yanaşmazlar. Gerilik yobazları, yenilik karşısında bağırır çağırırlar ya

ellerinden de bir şey gelmez. “Yeni” doğar, büyür, yayılır. Burada geri ile muhafazakârın, yeni ile züppenin birbirine karıştırılmaması gerekir.

Bir düşünün. Operanın ilk çıktığı yıllarda “Nasıl olur da tiyatro ile müziği birbirine karıştırabilirsiniz?” diye yaygarayı basan geri anlayışa karşılık, bir primadonnanın “Artık opera çıktı, tiyatro ile müzik ayrı ayrı gerekmez!” diye sahnede bangır bangır arya söylemesi ne kadar gülünç olurdu öyle değil mi?

Opera gelişti, yaşayacak da. Ama tiyatro ile konsere eşit olarak. “Espace” çiler, “Mimarlığı, resmi, yonutu (heykel) birleştirelim” diyorlar. Haklılar. (Hoş bugüne değin ayrı da değillerdi ya!...) Yonut binanın bütününde yer almalıymış. Hay hay! Resim de öyle, ona da hay hay! Yalnız ne var ki: “Ben duvara bir renk koydum mu, ortaya bir resim çıkarmış olurum” diyecek kadar ileri gidilmezse. Önce unutulmamalıdır ki kendi çağında, bulunduğu yapıda değerlendirilen sanat eseri, çağından sonra da hiç değilse müzede devam eder. Kaldı ki gerçek bir sanat değeri taşıyan eseri kolay kolay eskitemeyiz. Ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki betonarme daha diplomasını almış değildir.

Sanatı, sonu belirsiz bir düşe bağlamak, sağduyuyu en çapraşık gelen, bu yüzden de kendini kolayca kabul ettirebilen paradoksal yazına (littérature paradoxal) da dayansa, sonu verimsizdir. Bir de unutmayalım ki sağlam bir eskiye dayanmayan bir yeniden söz açılmaz. Biz istesek de istemesek de bu böyledir.

(Haşmet Akal, “Yenilik Ve Eskilik Sorunu”, SHD, Temmuz 1956, C.12, S.54, s.33-35)

F. Ömer Faruk Toprak, Ulusal Edebiyat Üzerine

Avrupa'ya bakarak, dünyaya bakarak Ulusal edebiyat konusunu iyice açalım. Sanatımız hiçbir çağda, bugünkü kadar ulusallaşma çabası göstermemişti. Eski deyimle söylersek bir "Millî edebiyat" kurma yolundaki çalışmalar yeni yeni güç kazanmaya başladı. Otuz yıl var, ozanlarımız, hikâyecilerimiz, romancılarımız iki ayrı yolda yürüye geldiler. Kimisi batı örneklerine yatıp kalmakta buldu şiir söylemeyi. Yani sosyal şartlar itmedi onları böyle yapıtlar vermeye. Baktılar Stéphane Mallarmé nasıl söylemiş, Paul Valéry nasıl yazmış, Franz Kafka içe dönük romanı nasıl dökmüş, onlara baktılar. Batı uygarlığının bir parçası olan edebiyat nasıl kurulur, sentezine nasıl varılır, düşünülmeyi pek. Bir bölük sanatçılar da gerçekleri bir tarafından tutup tutup koydular yapıtlarına. Gerçeklerden kaçmadılar ama ürünleri dar bir alanda kaldı. Hep on yıl, yirmi yıl önceki hayat sınamalarını yazmakla yetindiler. Batı ekini uğraşlarıyla yazmadılar çok zaman. Ya da kitaplarında bu hüneri pek öyle sırt sırta gösteremediler. Bundan dolayı otuz yılın edebiyat ürünleri çoğunlukla, Avrupa'dakilerin ikincileri oldular. Bir Ulusal Edebiyat çerçevesi düşünülürse Orhan Veli beraberinde çok mısra tutamaz sanıyorum. Ulusal Edebiyat görüşünü bir açı haline getiremezsek, durmadan buruşuk batı kopyaları verilmeye devam edilecek olursa, batıya paralel çok yönlü sanatımızın örnekleri az olacaktır. Avrupa'ya, Amerika'ya karşı tutup öne süreceğimiz şiirler, romanlar, hikâyeler yok demeye getirmiyorum. Var şüphesiz. Ama yeter değil. Dünya değişiyor. Ülkemiz sosyal yönden durmadan gelişiyor. Yirmi yıl, on yıl önceki gerçeklere benzemiyor şimdiki gerçeklerimiz. Gerçekler yürüyor, ona paralel yürümüyor sanatçılarımız. Yoksul köylüyü yazmak, bir insanın, öbür insanların sırtından geçinmesi üzerine aynı havada hikâyeler kaleme almak eskimiş görünüyor bana. Bunlar mesele olmaktan çıktı demiyorum. Mesele gene bunlar. Ama on yıl, yirmi yıl önceki şartlar içinde düşünerek yazılmaz artık. Ülkemizin bugünkü gerçeklerine, bugünkü sosyal şartlarına iyice bakalım. Eskiyen atmosferi atalım. Tıpkı Osmanlı dilini attığımız gibi. İyi çıkışlar yapan ozanlarımız, yazarlarımız var. İlk yapıtı ya da ikincisi iyi bir etki ile sarsıyor ortalığı. Sonra

ilk başarının sarhoşluğu ile gözü kapalı yürümeye devam etmek istiyorlar. Bakıyorsunuz hep aynı türden, aynı havada kitaplar. Daha ikinci kilometrede durmuş. Gerçi görüyor o da değiştiğimizi. Görüyor ama o kadar. Oysa dünya üzerine, ülkemiz üzerinde değişen şartları, değişen olguları bir senteze vararak işlese, öbür kitaplarını aşacak, o havadan kurtulacak şüphesiz. Bunu yapamıyor. Çünkü insanlar karşısında bir açığı sahibi olmamış. Birtakım yürek ağrıtan serüvenleri olsun istemiyor. N'oluyor, başladığı yerde kalıyor o vakit. Mahmut Makal'ı biliyorsunuz. Ülkemizin ortasında bir köyü gerçek şartlarıyla açtı. Köy notları yazdı. Kunt bir kalem... Anlatmasını biliyor. İkinci, üçüncü kitabı da yaman gerçeklere soktu bizi. Şimdilerde öyle bir yerde duruyor ki bir hikâye kitabıyla gelmezse, kendi köyünden bir roman kuramazsa, hep orada durup kalacak gibi geliyor bana. Genç bir yazardır. Umutlarla yürüyor. Ondandır. *Fontamara* gibi sarsıcı bir köy romanı beklemek, istemek hakkımızdır sanıyorum.

Bizim esaslı, geniş, ulusal bir edebiyat geleneğimiz yok. Bunu yeni yeni kurmaya çalışıyoruz. Bu nasıl olur? Doğudan koptuk. Otuz yıldır, kırk yıldır batıyı izliyoruz. En çok Fransa'dan etki aldık. Edebiyatımızın her kolunda Fransız boyasını, Fransız sesini, Fransız oluğunu kolayca bulursunuz. Bir geçiş çağı için fazla sayılmaz belki bu. Ama yarım yüzyıla yaklaşan ömrü ile Yeni Edebiyatımız artık, Türkelindeki çevresine iyice girmeli, kendi şartlarını tanımalı, kendi gerçeklerini, ulusal boyası içinde işleyip, Ulusal Edebiyatını kurmalı değil mi? Yaşadıkları çağlara göre Hüseyin Rahmi, Ömer Seyfettin, Sadri Ertem, Sabahattin Ali, Osman Cemal, Sait Faik belirli bir sınır içinde ulusal ürünler verdiler. Roman ve hikâye alanındaydı bunlar. Bu çaba, şiir örnekleri bakımından pek öyle kabarık değildi. Bugün ozanlarımızın çoğunda ulusal soluk yerine, eni- konu içe dönük, bireyci, iç konuşular görüyoruz. Çoğu küçük bir daire içindedir. Geniş halk yığınlarına yürek tutmuyorlar. Onlardan gelen bir yüreklenme yok mısralarında. Oysa bu gücü kazanmadı mı bir ozan, tedirgin olur. İyice içine girmedikleri olgular, bu tedirgin ozanları iğreti şiirlerle karşımıza çıkarıyor. Gerçekten şiirimiz, ulusal havaya, ulusal boyaya girmeye çalışan beş altı ozanımız yanında, orta yaşlı

ve genç yüze yakın ozanla gayet monoton bir deyimi çalmaktan usanmıyor. İçlerinde iki, üç ya da daha fazla kitap yayınlamış bazı ozanlarımızda bir tek mısra bulamıyorsunuz. Ün yapmak, geniş ün yapmak yeter sayılır mı? Ünleri yaşatan yayan, insanın kelime hünerlerini gösteren, ölmezlik kazanmış şiirlerdir, romanlardır, piyeslerdir bizce. Bu sözleri iri bulacaklar çıkacak. Öbür sanatçılara karışmak biçiminde yorumlanacak belki. Oysa değil öyle. Ayrıldığımız nokta şuradan geliyor. Ülkemizin gerçeklerine batılı açıdan bakınca, soyut bir kavrama varmıyoruz. Sanatçılarımız, içinde bulundukları şartlara göre, o şartlara yatan yapıtlar verebiliyorlar mı? Bunu araştırıyoruz. Bu bir karışma sayılabilir mi? Artık sorumsuz bir sanatçı duygusu ile ülkemize ne getirebiliriz? Sanat yapıtları kurabilir miyiz? Yukarıda dünya yürüyor, ülkemiz değişiyor, gerçeklerimiz değişiyor dedik. Yeni sosyal şartlar geliyor da ondan bu. Eski beğenilerimizden sıyrıldığımız bir gerçek.

(Ömer Faruk Toprak, "Ulusal Edebiyat Üzerine", SHD, Ağustos 1956, C.12, S.55, s.29-31)

G. Louis Aragon, Şiir Sanatı

Rimbaud'ın, *Vanier* yayınları arasında çıkan, *Sabır* adlı şiirinin şu mısralarına, şiir sevmeye çağında, garip bir şekilde vurulmuştum.

Mais des chansons spirituelles
Vont partout les groseilles

Mercure de France yayını olarak çıkan yeni bir kitapta ise, bunun şu şekilde düzeltilmesi isteniyor:

Vont parmi les groseilles

Böyle olması gerçekten de doğrudur. Ama ben buna bir türlü bağlı kalmak istemiyorum. Ömrüm oldukça da onu bildiğim gibi okuyacağım. Buradaki dolaylı edimin aslında yanlış olduğu bana ne kadar söylenirse söylenilsin, ben yine bunda bir çeşit güzellik olduğuna direneceğim.

Şiir sanatı, zaafı güzele çeviren bir siyir bilimidir. Bu da Fransız şiirinin küçümsenmeyecek büyüğü başarılarından biridir. Sentaksı bozuktur, bir tilcik lirizmi bozabilir, bir cümle ortadan başlayabilir, bu yüzden de okuyucunun şaşırıp kaldığı olur, ama başı sonu olmayan mısralarda şiirin büyüünün yok olduğunu da kim söyleyebilir? Bunu yapan, belki modaya, klasikleri taklit etme alışkanlığına karşı gelen biridir ama buna rağmen daha kimsenin, Desbordes- Valmore'ın şu mısralarının yüceliğini yadsımak aklından geçmemiştir:

Ah! Sans mélancolie
Reverras – tu des fleurs retourner la saison?

Bir öğretmen vardı, bize bu şekilde yazılması doğru değil diye Rotrou'nun şu harikulade parçasını örnek olarak gösteriyordu:

Au retour de la chasse, hier assisté des miens
 Le Carnage du cerf se préparant aux chiens
 Tombés sur le discours des intérêt des princes
 Nous en vinmes a l'art de régir les provinces

Aslında bundan daha hatalı bir şey olamaz, bu da doğru. Öğretmenin hakkı vardı, o öğrencilerini şiir yapmakla görevli değildi, onları okulu bitirme sınavına hazırlıyordu. Ama ben gene o yanlışları seviyordum.

Gene:

Apprenons l'art, mon coeur, d'aimer sans espérance.

Şu mısradaki mon coeur kelimesini bir değiştiriverelim. Bakın o zaman o büyü nasıl da yitiverecek.

Bir de bir başka dil var ki o da halk şarkılarından geliyor şiirimize, dilin güzelliğini, ustalığını bilenlerin elinde de bu müthiş bir şey oluyor. Bütün bunlar aslında dilin çeşitliliklerinden geliyor.

Resim sanatında bunu Greco'dan Ingres'e kadar görmekteyiz. Bu ise modern resme bugünkü zenginliği getirmiştir. Bundan şimdiye değin kimsenin söz etmeyişine ise şaşıyorum.

Bir şiirin hikâyesi, tekniğinin hikâyesidir. Bu da şairin kendi yapacağı açıklamalardan bin kat iyidir. Ben kendi hesabıma, daha önceki düşüncelerimin dışına çıkarak şiir yazmamışımdır. Yazdığım şiir daha önceki bir şiirin devamıdır. Daha önce yazdığım, daha önce okuduğum, bir şiirle ilgisi olmaması hemen hemen imkânsızdır. Çünkü ben taklit ederim. Birçokları bu noktada bir şey anlamıyorlar, isyan ediyorlar. Oysa herkes taklit eder. Ama kimse bunu tutup söylemez işte. Benim mısralarımla başkalarının

mısraları arasında bir benzerlik olduğunu söyleyenler, uzun boylu sevinmemelidirler, çünkü ben, öyle yazarım, Apollinaire de öyle yazardı. Lamartine'i mi okuyor, ona benzer mısralar kurardı, bir deftere de geçirirdi. Bu, üstelik herkesçe bilinen bir şeydir. Böyle birbirini taklit eden örnekler göstermek mümkün hep.

Şiir sanatı, zaafı güzele çevirmek sanatıdır demiştim. Buna bir de şunu katayım: Şiirin kalıpları olan, kötü kalıpları, ölçüleri de güzele çevirmek sanatıdır. Hemen birçok şairler belirli ölçüleri kırarak yeni ölçüler, güzel ölçüler bulmuşlardır. Bunu bilerek yaptılar. Bunlar da, başka kurallardır. Benim 1940'ta *Uyak* adlı yazım birçok tartışmaya sebep oldu. Oysa ben Fransız şiirinin tarihi içindeki zenginliklere işaret etmek istedim. Benim "incendie" kelimesiyle "je dis" yi uyak yapışım yadırgandı. Eskiden bu uyaklar ne kadar manasız bulunmuşsa, bugün bunları da güzele çevirmek sanatı elimizdedir. Bir şey daha söyleyeyim: benim bulup çıkardığım uyaklar, ayrıca söyleyişte de bazı incelikleri içine alır.

Benim klasik kurallara bağlı olduğum da söylendi. Bu böyle olmuş olsaydı *Séparé*'yi çoğul yazmazdım, tekil kullanıyorum. Ama ben bunu yaptığım vakit bir şey düşünüyorum: Çoğulsa bir kişiden fazlasına seslenmesini ileri sürüyorum.

Sonra benim klasik kuralları da kırdığım söylendi. Benim klasik kuralları, uyak kurallarını bozmam şöyle dursun onu zenginleştirdim daha çok. Isodore Ducasse'ın bir tümcesi var; şiir herkes tarafından yazılmalıdır, ben işte bu anlaşılsın diyorum. Gerçek şiirin herkes tarafından yazılan şiir olduğunu diyorum. *Yürek Acısı* adlı kitabımda benim, şarkılara mal olmuş kelimeleri, deyimleri aldığım söylendi. Bu vakit halk şarkıları alıp yürümüştü. Benim şiirlerimle onlar arasında bir münasebet arandı. Ama ben hiçbir zaman şarkı yazdığımı sanmıyorum. Eğer ben halk şarkılarından faydalandımsa bunlar bazı yeniliklerden ibarettir. Yoksa bu bir folklor dönüşü değildir. Folklor bir ara pek çokları için tek gerçek şey oldu. Şiir de gerçeklerle beslenir, ben

gene şiirin herkes tarafından yazılması gerekir dediğim vakit bunu Virgile'den aldığım şu mısrayla söylüyorum:

Arma virummque cano,

Şiir dediğimiz şeyin böyle başlaması gerektir: (Ben insanın ve silahların şarkısını söylüyorum) Virgile gibi ben de böyle anlıyorum şiiri.

Devrim için, memleketim için bunu böyle anlıyorum. İnsanın ve silahların, bu iki şeyin şarkısını söylüyorum. Bunu benim iyi söylemediğimi söyleyenlere, kendilerinin daha iyi söylemesini salık veririm. Yirmi yıl önce, niçin yazıyorsunuz? Sorusuyla vakit kaybettik, benim cevabım Virgile'de. Benim şiirim silahsız bir adam için bir silahtır. Bugün şarkıda ısrar ediyorsam, boğacak kadar bir fırtına karşısında olduğumdandır. Yarın canımı yitirebilirim, ama şarkım sürecektir.

(Louis Aragon, "Şiir Sanatı", SHD, Eylül 1956, C.12, S.56, s.48-50)

H. Tahir Pamir, Yerli Olmak Üzerine

O güzel *Anadolu Efsaneleri*'nin önsözünde Halikarnas Balıkçısı “Dünyada düzenli bir anlatışa hiç gelmeyen bir yer varsa o da Anadolu’dur” diye kâh hüznü bir bakireyi andıran kâh güçlü gürbüz bir delikanlı kadar hayat dolu olan veya vahşî inzivasında medeniyet dünyasının bütün yeniliklerine, ışığına, pupayelken gidişine adeta gözlerini yummuş kanısını veren bu toprakları bir çırpıda anlatıvermiştir. Zaten genç yaşlı Türk yazarları içinde Anadolu’yu Halikarnas Balıkçısı çapında iyi bilen, iyi tanıyan, iyi anlatan bir başkası da galiba yok. Hele *Kuyucaklı Yusuf*la *Yaban*’dan ve biraz da *Babaevi*’nden beri bu konu üstüne, yani Anadolu’da geçen olaylar konusunda yazılıp yayınlanan başlıca romanların, hikâyelerin birbirini aşan demeyeyim; fakat hiç değilse tamamlayan örnekler oldukları bugün için söylenemez. Zira ne özbeöz Anadolu çocuğu olmak ne birkaç yıl birkaç kasabada, köyde vazife görmek hatta ne görünce (müşahede) ve canlandırma kabiliyeti kuvvetli bir yazar olmak kafi değildir. Anadolu, Ayşe ile Ahmet arasındaki acıklı aşktan, N köyü ile K köyü ahalisi arasındaki kan gütmeden, kazada yaşayan İstanbullunun yadırgamasından ve yadırganmasından yahut ne bileyim uçsuz bucaksız bir bozkırın kuş uçmaz kervan geçmez bir yerinde doğayla (tabiatla), yokluklarla, hastalıkla, ağaların yobazların türlü düzeniyle savaşmaktan daha başka, daha farklı bir şeydir. Bütün bunların realite olmadığını iddia etmiyorum, fakat Pierre Loti’nin *İzlanda Balıkçısı*’nı yahut Ignazio Silone’nin *Fantomara*’sını okumuş olanlar kuru kuruya gerçekçiliğin hiçbir değeri olmadığını, en gerçekçi romanda bile fantezinin, dekoratif unsurların önemli bir yeri bulunduğuna inanırlar.

Önasya, Küçük Asya, Anadolu diye adlandırılan topraklar her şeyden önce, yine Halikarnas Balıkçısı’nın başka bir kitabında belirttiği gibi, Batılı ulusların gerek mitologyası sandıkları, okullarında ve hatta üniversitelerinde okuttukları efsanelerin, tanrıların hem de beşerî sanatın ve kültürün yurdudur. Bu yüzden roman ve hikâye yazarlarının Anadolu’yu yalnız bugünkü toplumsal problemleriyle anlatmaya özenmeyip geçmişiyile, masal ve sanat

dünyasıyla ele almaları zarurîdir. Ne yazık ki tarihi bakımdan en ilgi verici bölgelerden biri olan Ege Bölgesinin şirin bir kasabasında yaşayan Samim Kocagöz bile bize bu dünyadan hiç bahsetmez. Mahmut Makal başta olmak üzere Anadolu'dan söz açanlar sığırlarla bir yerde barınan rençber ailelerinin çilesinden köy öğretmenlerinin ilk önce idealist ve savaşıyken gittikçe karamsarlaşan hayatından, doktorsuzluktan, kitapsızlıktan, susuzluktan gayri konuların dışında bizi Anadolu'nun aslına, özüne çekecek bilgilere pek değer vermezler. İstanbul'daki evimi bırakıp belki de pek çok yıl sürecektir gurbete daha çıkmamışken havasıyla beni o kadar saran *Memleketin Sahipleri, Bir Şehrin İki Kapısı* hatta rahmetli Reşat Nuri Güntekin'in *Değirmen* gibi eserlerin artık benim için eski özelliklerini, çekiciliklerini kaybettiğini de söylemeliyim.

Oysa her birinde Anadolu'yu her haliyle bol bol bulmak mümkündür. Fakat bütün bu eserlerin şehirli okuryazarlardan ancak bir kısmını ilgilendirebildiğine, kahramanlarla, olaylarla, anlatılanlarla en fazla yakınlığı bulunması gerekenleri, yani asıl Anadolu halkını bir günlük gazetede haberlerden fazla ilgilendirmediğine bizzat şahit oldum. Demek ki Anadolu'cu romanların, hikâyelerin eksik, ihmal edilen bir tarafı var. Yoksa bir Orhan Kemal'i Çukurova'da tanımayan, duymayan olmaması gerekirdi. O Orhan Kemal ki bence, Halikarnas Balıkcısı ve Sabahattin Ali'den sonra gerçek Anadolu'yu en iyi anlatan, değil yalnız anlatan gezip görmüş, içine sindirmiş bir yazarımızdır. Buna inanmak için *Babaevi*'ni veya *Bereketli Topraklar Üstünde*'yi okumak yeter. Hele *Babaevi*'nin bazı yerleri kıyaslanmayacak kadar güzeldir. Ama Orhan Kemal'i hemşerisi bir lise öğrencisi, bir inşaat teknikeri, bir bankacı, Tarsus'lu bir ziraat memuru tanımadıktan sonra ne işe yarar? Haydi bunu eserlerinde asıl adını kullanmadığına verelim. Halikarnas Balıkcısı da kullanmıyor. Halbuki Kerme Körfezi havalisinde *Aganta Burina Burinata*'yı, *Merhaba Akdeniz*'i, *Ege'nin Dibi*'ni okumayanların imza yerine mühür kullananlar olduğuna yemin edebilirim. Türk romanının, hikâyesinin dünya çapında değere ulaştığını söylemek de boşuna. Bir Kocagöz'ün, bir Makal'ın, çeşitli dillere çevrilerek yayınlanması onların mutlaka Türkiye

çapında bir yazar olduklarını ispat etmez. Evet, bugün edebiyatla ilgilenen herkesin, diyelim ki beş yüz yahut beş bin kişinin hatırladığı, okuyup sevdiği, takdir ettiği yazarlarımız vardır.¹⁷ Bu yazarla mesela Fransa'daki veya İngiltere'deki ünlü yazarların ayarında eserler de vermişlerdir. Lakin bir ikisi dışında kütle yazarı olan, kendi doğup büyüdüğü yerde bile doğru dürüst tanınan, eserlerinin tümüyle tanınan kimse yoktur. Yanılmıyorsam birkaç yıl önce bir dergide “*Yazarlarımız Okunmuyor mu?*” diye bir inceleme yazısı yayınlanmıştı. Bence bunu, “*Yazarlarımız Kendilerini Okutmuyorlar mı?*” diye sormak yerinde olurdu. Türkiye'nin çeşitli kazalarında ve kasabalarında 22 yıl öğretmenlik yapmış, Cumhuriyet'ten sonraki ve evvelki edebiyatı iyi bilen, aşağı yukarı yeni çıkan her ciddi eseri okuyan biriyle bu konudan bahsederken bana, “*Anadolu'yu Anadolu İle Anlatan*” biricik eserin maalesef edebiyat tarihlerinde hiç anılmaya Ebubekir Hazım tarafından kırk- kırk beş yıl önce yazılan *Küçük Paşa* adlı bir roman olduğunu söylediği vakit epey şaşırmıştım. Romanın Latin harfleriyle yazılmış bir baskısını aradım ve arattımsa da bulamadım.¹⁸ Mamafih bugünkü edebiyatımız hakkındaki oldukça geniş bilgisine bakarak buna inanmak pekte yanlış olmaz.

Yazımı bitirmeden bir noktayı daha belirtmeliyim. Millî roman sanıldığı gibi yalnız coğrafya durumu itibarıyla Türkiye'nin yüzde doksan beşinden fazlası demek olan Anadolu'yu anlatmaya çalışan romandan ibaret değildir. Tamamen Beyoğlu ile Şişli arasında geçen birtakım olaylardan, köylülüğü Kadıköy'de veya Çengelköy'de oturmaktan öteye geçmeyen kişilerden de pek âlâ millî roman olabilir. İşte Sait Faik Abasıyanık millî değer ölçüsüne erişmiş bir hikâyecimizdir. Zaten şu “millî” deyiimi son derece sakattır. Acaba okuması yazması olanların çoğunluğuna hitap eden roman mı millîdir? O zaman Server Bedî'ler, Ercüment Ekrem Talû'lar, Esat Mahmut Karakurt'lar mı millî yazar? Acaba millî duyguları coşturan yahut menkıbelerden meydana gelen kitaplar mı millî eser? Bu takdirde Kore Savaşı'nda üstün yararlık

¹⁷ Fakat bunlar daha çok, sanırım Sait Faik Abasıyanık gibi Anadolu diliyle konuşmayanlardır.

¹⁸ Şayet yazımı okuyanlar arasında bu hususta bilgisi olan varsa, beni de aydınlatmasını dilerim.

gösteren Türk Tugayı hakkında Hikmet Feridun Es'in gazeteye yolladığı röportajları da "Millî Röportaj" saymak gerekmez mi? Bu konu üstüne eleştiricilerimizin, yazarlarımızın pek çok tartışması vardır. Millî mimarî nasıl eski Ankara evlerini veya Boğaziçi'ndeki yalıları kopya etmekle ne de cami benzeri kubbeli, kemerli, avlulu, şadırvanlı binalar yapmakla olmazsa, millî roman da yeryüzündeki bütün millî romanlar gibi apayrı bir şuurla, anlayışla yazılmalıdır.

(Tahir Pamir, "Yerli Olmak Üzerine", SHD, Şubat 1957, C.13, S.61, s.43-45)

I. Ömer Faruk Toprak, Yaşadığımız Serüven

Sanırım bir yere vardık. Yirmi yılda, önemli gelişmeler gördü yazınımız. Yozlaşmış bir çağın içinden çıktık çünkü. Yeni bir uygarlığa katıldık. Bu uygarlığın iki alanı, yeni bir yazın, yeni bir ekindir. Otuz yıldır bunu kurmak için uğraşıyoruz. Sözü çok edilmesine rağmen, ulusal yazınımız yoktu. Otuz yıl önce -kırk yıl önce- bize sorsalardı, sizin bir yazınınız var mı? On ya da on beş sayısı içinde roman, öykü, tiyatro, eleştirme, şiir betiği gösterebilir misiniz? Herhalde iki yönümüze bakar kalırdık. Yoktu çünkü. Bugün dahi fazla iyimse olmaya gelmez. Ama otuz yıl önceki yerde değiliz. Onlarca sayılabilecek betik adı sıralayabiliriz şuraya. Biz doğulu bir kökten, doğulu bir gelenekten geldiğimiz için gerçekleri bütün yönleri ile yansıtmaya alışmamışız. Bir betiği ya çok överiz ya çok yereriz. Oysa kazın ayağı değil öyle. Bu iki uçta dolaşmak, yüzyıllardır aldatıp duruyor bizi. Biz iki ucun bir ortası olduğunu bilmezlikten geliyoruz. Tutup bir örnek alalım ele. Sait Faik adlı bir öykücümüz vardı. *Şahmerdan*'ı, *Sarnıç*'ı, *Medarı Maişet Motoru*'nu yazdı. Okkalı betiklerdi fikrimizce bunlar. Tuttuk, övmeye başladık onu. Dünya çapında büyük öykücü dedik. Panait Istrati'yi aştın, Alain Fournier'den daha güzel bir anlatışın var dedik. Yaşayışının azıcık benzerliğinden ötürü, Istrati gibi yazıyorsun demeyi az gördük ona. Ondan sonra ne oldu? Daha doğrusu ne oldu ise ondan sonra oldu. Daha başka etkiler olmadı demiyorum. Ama şimdi, öyle üstünkörü değil, Sait Faik'in 1947'den sonra yazdıklarını Batılı bir eleştirmen gibi alsak ele, ciddi ciddi okusak, bir *Şahmerdan*'daki ya da *Sarnıç*'taki öyküler sırasında tutabileceğimiz pek az parça bulabiliriz o betiklerde. Ülkemizde bir sanat eri, bir ozan nasıl yetişir, daha bilinmiyor pek. Toplumumuz değişti diyoruz. Değişmesine değişti ama yetişme, yetiştirme konusunda o kadar yalnız, desteksiz bırakıyoruz ki yazın erlerini, onları yarı açlıktan kurtaramadık henüz. Bu çerçevede içinde bir de karalama konusu var. Ona dokunmayalım isterseniz. Hepsinden acısı çünkü o.

Yazınımız bu ilintiler içinde her günkü hayatını yaşıyor. Her şeyden önce, ulusal özelliğini, ulusal değerini kazanmış bir sıra betik adı sıralanabilir. Hakçası söylenirse, büyük bir yazın kurulmadı daha. Ama kurulma yolunda olduğunu toplum biliyor. Bu işin geleneğini, havasını, sıkıntı ya da gerçeklerini getirdik ülkemize. İki kuşak yetişti. Tek adamın çemberinden kurtuldu sanat erlerimiz. Birinci kuşak, 1940 kuşağı birkaç sanat kolunda iyi, belki iynin üstünde ürünler koydu ortaya. Yerilecek, övülecek yönleri epeyce tartışıldı. Daha çok bundan sonra tartışılacak. En sert kalem kavgaları yapmış bir insan sıfatı ile söylemem gerekirse, bu tartışmalar yazınımız için yararsız olmamıştır. Eleştirmesiz bir yazı alanının, tartışmasız bir sanatın, öyle sanıyorum ki eksikleri olacaktır. Aslını ararsanız sanat ürünlerinde anıtlaşmak diye bir nen aramıyorum. Çağımız gerçek değerler arıyor. O kadar... Yeni sanat erleri, uygarlığın bu gidişini sezmişlerdir. Bir insanda olmayan bir özelliği varmış gibi göstermek, onun çapına ne ekler anlamıyorum. Bundan dolayı, kendi çapımıza göre gerçek bir değere varmanın keyfi bize yetiyor. Nasıl olsa, dünya nimetlerinden azıcık zeytin ekmek düşünüyor hissemize. Biz daha çok, iç varlık bakımından duyguca, gönülce, yürekçe yaşamaya çalışıyoruz. Kendime yastık yaptığım Fransız ozanlarından Henri Michaux'nun bir şiirini okuyacağım size: *"Hayat kısadır kuzucuklarım/ Gene de çok uzundur kuzucuklarım/ Hayat binecek dalınıza ufacıklarım/ Dalınızdan alacaklar hayatı miniciklerim/ Herkes peygamber olmaya gelmemiş dünyaya/ Yünü kırılmaya gelenler çok/ Herkes pencere açmaya gelmemiş dünyaya/ Dumandan boğulmaya gelenler çok/ Herkes öğrenmeye gelmemiş iç yüzünü dünyanın/ Aldanıp gitmeye gelenler çok/ Herkes uygar olmaya gelmemiş dünyaya/ Omuzları çökmeye gelenler çok"*

Sanatımızın birbirine karşı yönleri olması kuşku vermiyor bana. Hep bir boyda, bir biçimde, taşlaşmış görüşlere karşı durmayı bilmeliyiz, öğrenmeliyiz. Gerçeklerimizin her yönünü tanırsak, bir aç sahibi olursak, toplumumuz yüzeyde kalmaz, daha soluklu olur sanıyorum.

Öteden beri sanatın güzeli yarattığı, güzeli yansıttığı söylenir. Neresinden tutsan, bu sözler beni kandırmıyor. Çok yaygın olan bu ilkeye inanılsaydı, sayfalar dolusu yığın yığın tartışmalar sürüp gider miydi? Ozan güzel sözler döker deniliyor. Oysa güzel konuşan, güzel yazan pek çok insan vardır, ama ozan değildir. Ozan, ilkin bir ses getirecek, bir hava getirecek bana kalırsa. O halde, ozan payına düşen işi güzel yapan adam olmalı. (Sanatın yüzyıllardır işlenen ve değişmeyen konusu insandır. İnsandan öte hiçbir fikir yoktur. Dünya uygarlığının, bütün fikirlerin yaratıcısı insandır. Bütün doğa güçlerini elinde tutan odur. Yeryüzündeki her güzel nen çalışmanın, hünerli ellerin ürünüdür deniliyor) Çok yazıldı, çok söylendi bunlar. Oysa sanat insanı değiştirmek istiyor, insanı değiştiriyor. Bu noktada duruyorum. Sanatçı niçin istiyor bunu? Daha iyi bir dünyaya varılması için. Sanatın bir ödevi vardır gibi bir söz, korkutuyor bazılarını. İnsanlar kendi yarattıkları, kurdukları dünyada, düzenledikleri yeni yaşayışlarda karamsar, çaresiz mi olsunlar? Bu ileri bilim ve uygarlık çağında, eski halk ozanları gibi, “Kader böyleymiş” deyip gitmek ya da tek adamın şarkılarına kapılmak, o insanın, çağına yürek tutmadığını göstermez mi? İnsana çağını öğretmek, çağını okutmak, mutluluğun yolunu göstermek, sanırım sanatçının payına düşen ödevlerden başlıcası. Söz gelişi, üretim ilintileri içinde insanların serüvenleri var. Ülkemizin gerçeklerini anlatırken, bu konunun sert ve sivri uçlarını görmezlikten mi geleceğiz? Gelirsek olumsuz bir betik koymuş oluruz ortaya. Ozan bize, çağımızın gerçek mutluluğunu verebiliyorsa, en güzel işi o başarıyor derim ben. Elbet kolay bir iş değil bu. Bir duvar ören, kaldırım döşeyen ustaya dikkat ettiniz mi? Sabırla ne çok emek veriyor işine. Emek vermek konusunda ozan da öyle... Meyhaneler terk edilecek. Bir baştanbaşa betiklere girilecek. Başka bir çözüm şekli yok bu işin. Şu ünlü Fransız ozanı şöyle içmiş, şu İngiliz yazarı meyhanede ölmüş diyerek, bir sanatçının yönünü almak, ülkemizde olduğu gibi yanlış ve eksik kanılara götürür bizi. Bir de o sanatçıların öbür yönlerini açalım. Nasıl kafa eskitmişler, nasıl yürek bilemişler, görürsünüz, anlarsınız.

(Ömer Faruk Toprak, “Yaşadığımız Serüven”, SHD, Mayıs 1957, C.13, S.64, s.77-81)

İ. Attilâ İlhan, Biçimcilik- Özcülük Konusunda Bazı Yanılgılar

Gelip gelip dolaştığımız konulardan birisi de hepimizin artık ezberlediği biçimcilik- özcülük konusu. Çoğunluk, bir sanat eserini değerlendirirken, biz bu yönden yargılar vermeye yattırırız. Kimileri ne diye böyle sorunlar çıkardığımızı anlamıyor, şaşıyorlar; kimleri ise özcülük- biçimcilik üzerine ipe sapa gelmez sözler söylüyorlar. O kadar ki bakıyorsunuz, en koyu biçimci sanata yatkın bir kalem kendisinin aslında özcü olduğunu öne sürüyor; özcü sanatın daha gelişmesi, geliştirilmesi için çıkışlar yaptığını, denemelere giriştiğini iddia ediyor.

Bazen de özcü bir sanat anlayışı dediniz mi bunu mutlaka toplumsal veya toplumcu bir sanat anlamına alıyorlar. Bu kadarla da kalsa iyi, özcü bir sanat tutumu ile “aşırı sol” güdümlü sanat tutumunu bir tutanlara pek çok rastlanıyor. Gerçek şu ki çoğumuzun bu konudaki düşünceleri henüz durulmamış, dağınık ve bulanık. Kimilerimizin de bu konunun bulanık ve dağınık kalması düpedüz işine geliyor. Oysa biz her yolda olduğu gibi bu yolda da aydınlığın, açıklığı savunuyoruz. Konuşalım, anlaşalım, açıklayalım. Burada tartışma zemini olsun diye biçimcilik- özcülük üzerinde iki çift söz etmek istiyoruz. En çok millî ve batılı bir estetik bileşime varmak isteyenlerin bu tartışmaya özlü ve genişletici fikirlerle katılmalarından köklü faydalar doğacağı kanısındayız.

1.

Yaygın olduğunu sandığımız bir yanılgı var. Sanılıyor ki özcü sanat yapmak sanatta biçimi harcamaktır: biçime, biçim sorunlarına kulak asmamak; sadece söylenene önem vermek, söyleyiş önemli saymamaktır. Yanlış, bu. Yanlış olduğunu bilenler de bugün epeycedir. Olsun! Yine de altını çizmek gerekli görünüyor.

Özcü sanata gidenler sanat eserinin biçim ve öz öğelerinden karılmış subjektif bir bileşim olduğunu yadsımazlar. Hiç değilse biz yadsımıyoruz. Bu

bakımdan bir yapıtın başarılı sayılabilmesi için estetik planda “yeni ve orijinal” olması zorunludur. Zaten ancak öz öğeleri ile biçim öğeleri arasında başarılı bir denge kurulabilirse ortaya çıkan yapıt bir sanat yapıtı olur; aksi halde özü ne derece derin ne derece tarihî ve sosyal yönlerden doğru olursa olsun, elimizdeki sanatla ilgisi yoktur. O belki iyidir, doğrudur, faydalıdır; fakat güzel değildir. Oysa sanat doğrunun güzellekle birliğidir, güzel olarak söylenmiş doğrudur. Özcü bir sanata gidenler bunu bilir; buna inanır; ama bu güzelliğin biçim ve öz beraberliği, bileşimi ile sağlanacağını, bu konuda asıl “tayin edici unsurun” öz olduğunu öne sürer. Gerçek de bizce, budur. Demek ki onlar biçimi, estetik bir çabanın gerektiğini bir kalemde silmiyorlarmış. Bir sanat yapıtın bir özden doğduğunu; fakat gerçek bir sanat yapıtı olabilmesi için bu öze en uygun gelen biçime sarınması gerektiğini ve bu işin de estetik bir eylem olduğunu savunuyorlarmış.

O halde neden onlara özcü, bunlara biçimci diyoruz? Şundan: Özcü diyoruz, zira onlar sanat yapıtının “tayin edici unsur” olarak özü kabul ediyorlar, biçimin ona bağlı olarak var olduğunu, önem kazandığını ileri sürüyorlar; oysa ötekiler, sanat yapıtında önemli olanın onun biçimi olduğunu, özün o derece önemli olmadığını, pekala ihmal edilebileceğini savunuyorlar. Hatta özün büsbütün biçimin gereklerine bağlı “rastlantısal” bir şey olduğunu ortaya atan, böylelikle sanat yapıtını bilinçsiz kılan aşırılarla da karşılaşırız. Özetlersek, şöyle bağlayacağız: Özcü sanata gidenler öz derken biçimi silmiyorlar: ikisini beraber düşünüyor, sadece ikincisini ilkinе bağlı sayıyorlar. Biçimciler de bunun tersini savunuyor.

2.

Bir başka yanıma da özcü sanat denir denmez bazılarının aklına hemen toplumsal veya toplumcu hatta yalnız bunlar da değil düpedüz “sosyalist gerçekçi” bir sanat tutumunun gelmesi. Bunun nedenini anlamak oldukça kolay. Bizim yazınımızda biçimcilik- özcülük tartışmalarını ilk ortaya atanlar sosyalist gerçekçilerin bir dalı olan “aktif realistler” olmuşlar; bazı yazarlarımızı ilkin onlar biçimcilikle suçlamışlardır. Onun için bugün kalkıp

özcülük- biçimcilik sözleri ettiniz mi hemen sizi de onlarla bir kaba koyuveriyorlar. Yanlıştır, bu da. İnce düşünmemek, derinini doğrusunu aramamaktır. Aslında özcülük başka, toplumsal veya toplumcu olmak başka, hele hele sosyalist gerçekçilik büsbütün başka! Gerçi toplumsal çalışan bir sanatçı aynı zamanda özcü bir sanatçıdır fakat bunun aksi aynı kesinlikle doğru sayılamaz. Yani bir sanatçı özcü olur da toplumsal bir tutumla çalışmayabilir, söz gelişi, pekala ruhbilimsel bir tutumla çalışabilir.

Biçimci bir sanat tutumuna karşı çıkan özcü bir sanatçının çabası “bir şey söylemek ve bu şeyi güzel söylemek” tir. Söylenecek şeyin varlığı ve önce alınması sanatçının özcülüğünü ortaya koyar. Demek sanatçı eserini verirken bir öze dayanacaktır. Bu ana kural bütün özcü sanatçılar için doğrudur. Fakat özün seçilişi, ele alınışı ve işlenişi her yöntem için değişir, değişebilir ve yöntemler arası farklılaşmayı doğurur. Söz gelişi siz özcü bir yazar olarak yazacağınız eserin geniş anlamda özünü, dar anlamda konusunu sadece beşerî eğilimlerinize uyarak seçer, ele alır ve işlersiniz. Sizin için aslı toplumsal olan çeşitli sorunlar, içinde bulundukları yahut sonucu oldukları toplum şartları ile ilgili olarak, onların hayat ve psikolojilerine yaptığı etkiyle ilgili olarak önemlidirler. Siz, diyelim ki konu olarak evde kalmış bir kızı alırsınız ve tek başına onun kahrını işlersiniz. Maksudınız kızların neden evlenemediğini toplumsal bakımdan kurcalamak olmadığı gibi bu kahrı toplumsal nedenlere bağlayarak vermek de değildir; sadece bu niteliğin doğurduğu seksüel ve psikolojik gelişmeleri tespit ve teşhirden ibarettir; elbette, bu işi, estetik planda yapmaktır. İşte bu özcü fakat toplumsal olmayan bir sanat tutumudur.

Oysa ben aynı öze toplumsal bir yönden girerim: Bunun için de elbette sorunu bilimsel olarak koymam, “kızların evde kalması” konusunda toplumbilimin, tutumbilimin, tarihin söylediklerini bilmem, birtakım bileşimlere ulaşmak için hal şekilleri denemem gerekir. Bu takdirde aynı öz bilimsel bir görüşle biçimlendirilmiş, serbestçe ele alınıp işlenmiştir. Bu eser toplumsaldır, çünkü gerek özün alınışı gerekse konusu toplumsal şartları göz

önünde tutmaktadır. Yalnız bir noktaya dikkat etmek gerekiyor. Böyle bir eser psikolojik, daha geniş anlamda tutarsak, beşerî verilere ve eğilimlere kulak tıkar; estetiğin imkânlarını umursamaz demeye gelmez, bu. Bu yolda toplumsal çalışmak özelliği öteki özellikleri, sanat eseri özelliklerini itmez, onlara eklenir, onları tamamlar ve bütünler.

Sosyalist (Toplumcu) Gerçekçi bir eser de özcüdür. Üstelik toplumsal çalışır, toplumculuk iddiasındadır. Ama sanatçı toplumsal çalışmasını ve toplumculuğunu ancak tek ve bir şekilde gösterebilir. Açıklayalım: Yukarıda dedik ki sanatçının konusunu, özünü seçerken ve değerlendirirken kullanacağı kriter bilimdir, her sanatçı bilimsel metodunu kendi anladığı yolda serbestçe kullanır, yanılır veya yanılmaz; hatta bir eserinde söz gelimi tutar beşerî özellikleri öne alır, toplumsal sorunları fonda bırakır; bundan dolayı olsa olsa eleştirmecilere, okuyucularına, tarihe ve vicdanına karşı sorumludur. Bu sorunun müeyyidesi kendisidir, kendi dışında maddi bir şekilde tezahür etmez. Oysa Sosyalist Gerçekçiler için durum farklıdır. Onlar için aslolan özün resmî konusu, yorumlanması, adlandırılmasıdır. Demek ki burada sanat belirli bir politikaya tutsak edilmiştir. Sanatçı kendi bilimsel yönüne göre toplum sorunlarına eğilen hür bir fikir adamı; bu sorunları estetik planlarda yansıtan hür bir sanat adamı olmaktan çıkarılmış; belirli bir toplumsal tutumun sık sık değişen politika parolalarını ve dogmalarını sözüm ona estetik biçimlerde yansıtan bir köle durumuna sokulmuştur. Anlaşıyor ki bu halde öz sanatçının hemen hemen iradesi dışında alınmakta, yorumlanmakta onun eserine başkaları tarafından istendiği şekilde girmektedir. Kısacası sanatçı özünü, konusunu bilgisi, metodu ve heyecanıyla seçmez, partisi vasıtasıyla seçer, onun istediği gibi de işler. Aksini yaparsa partisine karşı sorumludur ve bu sorumluluğun maddi müeyyideleri vardır. Ceza görür, yani.

Şu kısa işaretler, toplumsal ve toplumcu sanat tutumlarının birbirinden farklarını sıralamak maksadını gütmüyor. Sadece aslında özcü olan sanat yöntemlerinin tek ve birbirinin aynı olmadığına şöyle bir dokunmak istedik.

Burada sözü bağlarsak, şöyle diyebiliriz: Özcü sanat davranışları kendi aralarında sonsuz derecede çeşitlenebilirler. O kadar ki söz gelişi, edebiyatın faşist tutumu da eninde sonunda yine önceden kararlaştırılmış bir öze ve onun resmi yorumuna uygun düşen, maksatlı ve müeyyideli bir özcü sanat tutumudur. Ama öteki sağda bu solda aşırıya gittiği için bizce özcü sanatın ana özelliklerini git git ya yitiriyor ya soysuzlaştırıyor; ayrı bir çeşit “özde biçimcilik” illetine bulaşılıyor. Bu konu ayrı... Bizim diyeceğimiz, özcülük dendi mi çalakalem gitmeyelim, az buçuk düşünüp aradaki incelikleri görelim, demeye geliyor. Daha da konuşacağız.

(Attilâ İlhan, “Biçimcilik-Özcülük Konusunda Bazı Yanılmalar”, SHD, Haziran 1957, C.13, S.65, s.8-11)

VIII. GÖRSEL SANATLAR HAKKINDAKİ YAZILAR

A. Suat Taşer, Tiyatro Eserinin Unsurları

Tiyatro eseri deyince aklınıza ilk gelen nedir? Konu mu, dil mi, entrika mı, karakter mi?

Zaman zaman okuyor veya işitiyoruz; bazıları, yukarıya sıraladığımız dört maddeden birini yahut ötekini tiyatro eserinin baş unsuru sayıyor. Bazıları da biraz daha ileri giderek tiyatro eserini bu maddelerden herhangi birine irca ediveriyor. Mesela, tiyatro eserinin esası konudur, dildir; piyes demek entrika demektir, karakter demektir, gibi. Bunlar umumiyetle tiyatro sanatının mahiyeti hakkında tam ve doğru bir fikre erişmeden verilmiş acele, acele olduğu için de sakat hükümlerdir. Resmi sadece renge, müziği sadece sese, şiiri sadece kelimeye irca ederek izaha kalkmak ne kadar yanlışsa, piyesi sadece konuya veya dile irca ederek izaha kalkmakta o kadar yanlıştır. Bu yanlışımız kanaatimce plastik, yazı, ses, söz, ritm gibi çeşitli sanat kollarında, işlenecek konunun umumî ve müşterek olmasına karşılık, sanat eserinin meydana gelmesinde her sanat kolunun başvurduğu ayrı ayrı vasıtaların payını ve değerini tam olarak ölçememekten doğmaktadır. Şiiri kelimesiz, müziği sessiz, dansı ritimsiz düşünemeyeceğimiz gibi, piyesi de - ne derece alelade olsun- konusuz veya dilsiz düşünemeyiz. Ama bu, şiir kelime, müzik ses, dans ritm demek olmadığı gibi, piyes de konu veya dil demek değildir.

“Her şeyden önce beşerî ihtilâfı gerektiren dram”, bir piyes halini ve şeklini alabilmek için tabiatıyla belli bir konuya dayanacaktır. Bu konu insanın veya cemiyetin geçen, geçmekte veya geçecek olan zamanlarına ait olabilir; yeter ki kıvrımlarında beşerî ihtilâfın tohumlarını saklasın. Konuyu böylece tayin ettikten sonra ikinci iş, bunu sahnelere ve perdelere serpelemektir. Serpelediniz; küçüklü büyüklü karakterlerinizi hafızanızın bir köşesinde

toplayıp sıraya koydunuz; masanızın başına geçerek kelime deponuzun musluğunu açtınız ve piyesinizi yazmaya koyuldunuz. Tabîî, gözünüzün önünde olmasa bile içinizde bir pusula var, sizi varmak istediğiniz hedeften sapıtmayacak bir pusula... Demek oluyor ki; konu, dil, entrika, karakter: yani piyesinizin hemen hemen bütün unsurları tamam. Evet ama, son derece önemli şeyi unuttunuz. Eğer daha başlangıçta, ilk cümlede bunu unuttur veya hesaba katmazsanız, piyesinizin ölü doğmuş bir çocuktan farkı olmayacağını size peşinen söyleyebilirim. Kıvrımlarında beşeri ihtilâf tohumlarını saklamasına rağmen bir konuyu, hikâyenin veya romanın statik yapısından kurtarıp piyesin aktif yapısı içinde gözle görülür, elle tutulur derecede diri bir hale getirecek olan bu şey, aksiyondur, yani harekettir. Piyesi, öteki yazılı sanat eserlerinden ayıran baş unsur da işte budur. Bu olmadıkça konunun fevkaladeliği, dilin harikuladeliği, entrikanın emsalsizliği ve karakterlerin mükemmelliği piyesi ayakta tutmaya asla yetmez. Çünkü konunun aktörler vasıtasıyla seyirciler tarafından da yaşanması, dildeki maksadın ve mananın kavranması, karakterlerin entrika içinde kendilerini, yazarının önceden tasarladığı şekilde ve istikamette gösterebilmeleri ancak aksiyonla mümkündür.

Aksiyonun önemi nereden gelmektedir?

Tiyatro sanatının mahiyetinden. Çünkü “Tiyatro sanatı ne oyundur, ne piyes, ne sahne, ne de dans; fakat bunları teşkil eden bütün unsurları ihtiva eder. Aksiyon, oyunun ruhudur; sözler, piyesin bedenidir; renk ve çizgi, sahnenin can noktasıdır; ritm, dansın esasıdır.” Tiyatro dünyasının sayılı büyük rejisörlerinden ve nazariyatçılarından biri olan Gordon Craig’in bu sözleri, yukarıdan beri söylemek istediklerimizi gayet kesif bir ifade ile hülâsa etmektedir.

Tiyatro eserinin, yani piyesin unsurlarını konu, dil, entrika, karakter ve aksiyon olarak derli toplu bir şekilde ortaya koymuş bulunuyoruz. Bunlardan üzerinde en çok durulması gerekenler dil ile aksiyondur. Dili şimdilik bahsimizin dışında bırakarak aksiyon üzerine söylediklerimizi tamamlayalım.

Tiyatro eserinde iki temel aksiyon vardır:

- 1- Histriyonik aksiyon, yani aktörün oyunu.
- 2- Dramatik aksiyon, yani piyesteki olaylarla karakterlerin tabiatları ve benlikleri arasındaki karşılıklı münasebetlerden doğan durumlar ve mücadeleler.

Piyesi, romanın veya hikâyenin uyuşukluğundan; aktörü, piyes yazarının hoparlörü veya doldurulmuş plağı olmaktan kurtaracak biricik çıkar yol, işte bu durumlarla mücadelelerde gizlenen aksiyondur. Usta piyes yazarları, eserlerini güzel söz, harikulade söz yığınları haline getirmeyi hiçbir zaman düşünmemişler, ama karakterlerine, kendilerini gösterebilmeleri ve piyesin gayesine ulaşabilmeleri için gerekli durumlar hazırlamış, mücadele sahaları ve imkânları vermiştir. Gordon Craig'ın, "Aksiyon, oyunun ruhudur; sözler, piyesin bedenidir" demesi, bilhassa bu bakımdan son derece önemlidir.

Sahne bir olayı cereyan halinde görecektir, o olayın hikâyesini dinlemeye mecbur edilmek kadar sıkıcı, aynı zamanda piyes dışı bir şey yoktur. Çünkü tiyatro, kelime manasından da anlaşılacağı üzere, olayların mutlaka cereyan halinde iken görülüp seyredildiği yerdir. Bazı piyes yazarları, eserlerindeki aksiyon eksikliğini veya zaafını sözle gidermeye çalışırlar. Bu ise, istenen sonucu hiçbir zaman veremez. Sebebi de söz tek başına, aksiyonun (histriyonik veya dramatik) ifade gücünden olduğu gibi, tesir gücünden de mahrumdur. Hangi söz, hangi cümle veya hangi mısra tam yerinde bir bakışın, bir iç çekişin, bir sükûtin yahut bir tebessümün, bir el hareketinin mana zenginliğini bütünü ile verebilir? Evvelki sene Ankara'da Devlet Tiyatrosu'nda oynanan ve büyük ilgi gören *On İkinci Gece* piyesinin provalarından birinde hizmetçi kızın gülme sahnesi üzerine, eserin rejisörü Renato Mordo'nun: "Bu sahne Avrupa'da birçok meçhul aktrisleri meşhur etmiştir. Bu kahkahalar için ciltlerle kitaplar yazılmıştır." dediğini hatırlarım.

Bu sözdeki mübalağa payını hesaba katsak bile, bir gerçeği gizlediğini de görmemezlikten gelemeyiz.

Tiyatro eserinde aksiyonun (histriyonik veya dramatik) önemi hakkında daha çok şey söylenebilirse de bahsi fazla uzatmak istemiyoruz. Yalnız, Goethe'nin tiyatro müdürü ağzından piyes yazarı şaire verdiği şu öğüdü son söz olarak buraya almakla yetiniyoruz:

“Bilhassa kâfi derecede hareket gösteriniz! Seyre gelenler, en ziyade görmek isterler. Seyirci kitlesinin gözleri önünden, ağızlarını hayretten açık bırakacak kadar çok şeyler geçirebildiniz mi, bütün davayı hemen kazandınız ve çok sevilen bir adam oldunuz demektir. Kitleyi ancak kitle ile ramedebilirsiniz. Herkes kendisi için, nihayet kendiliğinden bir şey seçer. Ortaya çok şeyler döken, çok kimseleri tatmin etmiş olur ve herkes buradan memnun olarak çıkar. Bir piyes mi takdim edeceksiniz, onu hemen birçok parçalara bölünüz! Böyle bir çeşni, size mutlaka muvaffakiyet kazandırır. Bunun meydana getirilmesi, düşünülmesi kadar kolaydır. Bir piyesi bütün olarak sunduğunuz takdirde, bu neye yarar? Nasıl olsa halk gene onu didikleyecek.”

(Suat Taşer, “Tiyatro Eserinin Unsurları”, SHD, [1950], C.5, S.46, s. 28-29)

B. Attilâ İlhan, Fransız Sinemasının Geçirdiği Buhran

Haberiniz olacak: şu sıra tekmil aklı başında Fransız sanat gazeteleri, dergileri, hatta gündelikleri, Fransız sinemasının geçirmekte olduğu, geçirdiği yahut geçiremeyeceği buhranlardan bahsediyordular. Yalnız buhran meselesine dokunmadan evvel ben, kısaca Fransız sinemasının ehemmiyetine şöyle bir dokunup geçeyim istiyorum. Biz nedense Hollywood'un tesiri altındayız. Herhangi bir Fransız filmi, hatta sanat şaheseri de olsa çoğu zaman canımızı sıkar. Renkli, patırtılı, cayırtılı kurdeleleri tercih ederiz. Ama bu mutlak surette bir Shaw okuyacak yerde bir Muazzez Tahsin okumaya benzermiş, orasını düşünmek işimize gelmez. Oysa mesele başka: Avrupa sineması başlangıçtan beri bu sanatın şaheserini vermiş devlerini dünyaya getirmiştir. Ve bu kadarla da kalmamıştır da hala meydana getirmektedir. Bir meraklısı çıkıp da kurcalasa ayan beyan görür ki bütün milletlerarası son film festivallerinde hemen de bütün mükafatları Avrupalı filmler almışlardır. Bu demektir ki sinema sanatı bakımından Avrupa sineması ağır basıyor.

Avrupa sineması dendi mi bunun içine giren mefhumların münakaşası hatta Avrupa sinemasının ehemmiyetini yapan unsurların münakaşası ayrı bir konu. Yalnız şurasına işaret edelim: Fransız filmciliği, Avrupa sineması içinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu böyle olunca Fransız sinemasının geçirdiği buhran kendiliğinden ehemmiyet kazanır mı kazanmaz mı? Hele buhran bütün Avrupa'ya yayılmak temayülleri gösterirse! Peki, şimdi gelelim bu hastalığa. Nasıl görünüyor bu buhran? Sancıyı nasıl teşhis ediyoruz?

Bu meselenin iki cephesi var: birincisi Fransız seyircisinin gittikçe sinemayı boşlaması. İkincisi film stüdyolarının film yapma işini rantabl bulmayarak kapılarını kapaması. Yani, stüdyoların kapanması. Ne dersiniz? Bence her iki boynuz da ayrı ayrı üzerinde durulmaya değer.

Fransız seyircisi neden gittikçe sinemadan soğuyor? Bu meseleye gerekli ehemmiyeti veren Fransız sinema dergilerinden birisi, her sınıf halk arasında geniş bir anket açtı. Cevaplara bakıyorsunuz:

Muhtelif; fakat umumî bir tasnif yapılarak denilebilir ki bu سوالin iki cevabı vardır. İlki şu: Hayat Fransa'da öylesine pahalılaşmış ki Fransız hayatını kazanmak için çalışmaktan sinemaya gitmeye vakit bulamıyor. Ötekisi daha enteresan: Fransız'a sorarsanız halen gösterilmekte olan filmlerin yüzde sekseni ciddi bir değer taşımayan alelade kurdelelerdir ve bunları görmek için de sinemaya gidilmez.

Madalyanın öteki tarafı da bu tarafın kısmen neticesi kısmen sebebi: Fransız film şirketleri stüdyolarını kapatıyorlar. Çünkü; çevrilen film adedi seneden seneye düşüyor. Hiç değilse şirketlerin gösterdikleri sebeplerden birisi bu. Daha evvel Gaumont stüdyoları zaten kapanmış. Şimdi de Pathe stüdyolarının (Joinville, Saint-Maurice ve Francoeur) kapatılması bahis konusu. Stüdyoların kapanması demek artık film çevrilmeyecek demek olur. Film çevrilmedikçe de bunca değerli sanat eseri yaratmış olan Fransız sineması yaşıyor denemez.

Peki, ne yapıyorlar? Ellerini kollarını bağlamış oturuyorlar mı? Yağma yok! Bu memleket geniş teşkilatlar ve teşkilat halinde mücadeleler memleketi. Aktörler, rejisörler, teknisyenler harekete geçivermişler; imzalar topluyor, heyetler teşkil ediyor, toplantılar yapıyorlar. Bu toplantılardan birisi bizzat Joinville stüdyolarında yapıldı. Aktörler adına Bernard, sinema teknisyenleri ve rejisörleri adına da Claude Autant-Lara toplantıya iştirak ettiler. Ayrıca bu sonuncusu şöyle bir konuştu ve herkesi Fransız sinemasını kurtarmak için birleşmeye davet etti. Son günlerde yine aynı yerde birçok tanınmış artist ve rejisörlerin iştiraki ile daha büyük bir toplantı yapılacağı haber verilmektedir.

Daha önceden toplanmış olan rejisörler cemiyeti ise oy birliği ile aldığı bir kararda şunları istemektedir:

1- Film ithalinin düzenlenmesi suretiyle iç pazarın himaye edilmesi ve film ithal edilen memleketlerle mütekabiliyet esasının kabulü.

2- Yardım fonunun yılda 110 film yapmaya imkân verecek şekilde arttırılması

3- Yaratma ve telif hürriyetine mutlak hürmetin temini ve hükümet sansürünün kaldırılması

Vaziyeti şöylece gözden geçirdikten sonra ne diyeceğiz? Fransız sineması kendisini bu buhrandan kurtarmasını bilmelidir. Belki biz milletçe bu sinemayı layıkıyla tanımıyoruz, belki değerini gerçek hatlarıyla kavrayacak vaziyette değiliz. Fakat bizim gibi sinemacılığı kısırdayan bir memleketin gözlerini çevireceği yerlerden birisi de Fransa'dır. Bu bakımdan da Fransız sinemasının yıpranmaması ve yaratıcılığında devamı zarurî görünüyor. Üstelik bu sinema, yukarıda da belirttiğimiz gibi o kadar değerli addettiğimiz Avrupa sinemasının temellerinden biridir.

(Attilâ İlhan, "Fransız Sinemasının Geçirdiği Buhran", SHD, [1952], C.6, S.1, s.34-37)

C. Arif Kaptan, İhsan Cemal'in Resim Sergisi

Sergisinin bende bıraktığı intibai başka bir yazımda da: “Bu yaşta bu kadar genç resim?” diye kısa bir cümle ile hülasa etmek istediğim İhsan Cemal Karaburçak, elli yaşını aşmış olmasına rağmen bize bu son sergisinde taze bir ruhla, bir çocuk safiyetiyle dolu eserler gösteriyor.

Bir sanatçı -hangi neslin adamı olursa olsun- sanatçıda devre, devre değişimleri, merhaleleri olur. Gerçek sanatçı kendi kendisini tenkit etmesini bilen, aynı şeyleri tekrar etmek gibi bir hataya düşmekten korkan adamdır. Akademik kalıplar içinde sıkışıp kalmış, sanatın sonsuz gelişme ve yaratma imkânlarına kapılarını kapamış olanlar için yenilik, tazelik, alışılmış olanın dışında başka bir dünya görüşüne sahip olmak daima batıldır. Yaşını başını almış bir ressamın eserlerindeki gençlik eski ve klasik olmuş bilgileri basamak yapıp buradan yükselerek yeni ifadeler bulmaktır. İşte bu bakımdan 1946 yılında 80 yaşında ölen Bonnard'ın eserleri bu manada gençti. Bu tazelik ressam doğmuş olanlara nasip olur. Karaburçak sergisine bundan 16 yıl önce yaptığı birkaç eserini de koymuş. Bu resimleri bize o zamanki sanat anlayışını gösteriyor. Fakat o, bu kadarcıkla yetinmemiş. İşte karşımıza bugüne kadar ki sanat hayatının bir retrospektifini sermiş. Geçen yılların çeşitli arayışları içinde, bilhassa son resimlerinde, renk ahengi başlıca kaygısı olmuş. Resimde renk; -Nonfigüratif ressamların iddia ettikleri gibi- tek başına ruha hitap edebilen ve kendi kendisine yetebilen bir unsurdur. Bu sebepten, İhsan Cemal resim sanatının en güç problemlerinden birisi üzerinde önemle durmuştur. İhsan Cemal'in tuvallerinde bütün eşya kaskatı görünüşlerinden sıyrılıp renk ahengi uğruna bir vasıta olmayı bilmiştir. Üç, beş yaprağın yeşilini alabildiğine coşturan, kırmızı çeşitleri bol bir natürmortta vazo, hacim olarak fazla konuşmamak gerektiğini biliyor, vazoun renk ve hacminden fedakârlık ederek bu ahengin içine karıştırmesinde, bu kadarcık şeyde bile, ileri bir sanat anlayışının eserleri görünüyor.

Karaburçak'ın sanatında el melekesi, cakalı fırça oyunları, ustalık gibi çok ressamın kolayca tuzağına düşeceği tehlikelerden korunmasını bilmesi de kendi hesabına bir kazançtır. Zira sanatçıya araştırma imkânı vermeyen bu gibi şeyleri, bazı ressamlar büyük bir meziyet sandıkları için, ustalaşmak gayretiyle bütün ömürlerinde aynı anlayışı tekrar edip dururlar. Bu sebeple, devrimizde büyük ressam diye tanınan sanatçıların eserlerinde, şatafatlı cümlelerle konuşan bir hitap edası yoktur. Aksine olarak; sadelik içinde ve bir çocuk safiyetini andıran taze güzelliklerle, sürprizlerle doludur. İhsan Cemal resimlerinin çoğunda bize bu naiveté'yi gösterebilmiştir. Elli yaşında yüreğinde bu safiyeti duyup eserlerine koyabilmek ayrıca bir meziyet sayılır. Bu arada, yağlıboyanın ifade imkânlarını yoklayarak bazı yerlerde kazımak, bazı yerlerde hafifçe silmek, çok defa da cömertçe boya koymak suretiyle sanatında ayrıca bir matiyer zenginliği bulması, bu vasıta ile eserin gözde bırakacağı tesiri kuvvetlendirmek istemesi onun araştırmacı bir ressam olduğuna delildir.

Ressam sanatını tabiatın bir aynası kabul edenlere göre, mevzu birinci derecede rol oynar. Bu yüzden bir manzaranın hangi vilayetin hangi semtinden bir köşe olduğunu anlatmak gayretiyle sergi katalogları çok defa birer adres defterine döner. Resimde mevzuun ilham almak ve yaratmak için sadece bir vasıttan ibaret olduğunu anlamış bir ressam olarak İhsan Cemal'in resimlerini adreslendirmemiş olmasını takdir ettim. Bu hadise en az resimlerine kendi kendilerini müdafaa etmek hakkını veriyor. Zira adları olmayan bu resimler, bir yerin bir kimsenin portresi olmadan önce, sahibinin iç âlemini ve sanat anlayışını aksettiriyorlar.

Sergiyi dolduran eserler üzerinde teker teker durarak kusurlar veya meziyetler aramak, kanaatimce bir ressam için topyekûn söylenmesi gereken sözü ağızda gevelemek, sözün kısası maksattan uzaklaşmak olur. Ben yalnız diyeceğim ki: İhsan Cemal Karaburçak'ın son sergisi bana Paris galerilerinden birinde olduğum intibainı verdi. Aktüel sanatın bütün kaygılarını ve maceralarını bu ressamların bünyesine içine yerleştirmiş bulduğum için

serginin bende bıraktığı çekici ve sürükleyici tesir kuvvetli olmuştur. Bir insan ömrüne sığmayan sanat elbette bu kadar başarı ile yetinmeyecektir. İhsan Cemal Karaburçak'ı tebrik ederken gelecek yıllarda kendisinden daima sürprizler beklemek hakkımız olduğunu belirtmek isterim.

(Attilâ İlhan, "İhsan Cemal'in Resim Sergisi", SHD, [1952], SHD, C.6, S.4, s.13-15)

Ç. Sadi Günel, Meydan Tiyatrosu

İnsanoğlunun güçlükler, imkânsızlıklar ve ihtiyaçlarla karşılaştıkça yeni buluşlar peşinden koşması, bugünkü medeniyeti doğurmuştur. Bu hakikatin tiyatroda da büyük faydalar sağladığını, yeni bir örneğiyle görmekteyiz.

Margo Jones adlı bir Amerikalı sanatkâr kadın, tiyatroyu çok daha geniş bir halk ihtiyacı sayarak, eldeki imkânların dışında temsiller vermek çarelerini düşünüyor. Tabii ilk karşısına çıkan engel, bina ve sahne kıtlığı oluyor. Bu güçlüğü yenmek için de küçük salonlardan faydalanıp sahneyi kaldırmak yoluna gidiyor. Sonunda Arena Tiyatrosu denen şekli tatbik ediyor. En yakın Türkçesi Meydan Tiyatrosu diye kabul edilebilecek olan bu temsil şekli, sanatkârların bir salon ortasında piyes oynamalarından, seyircilerin de çepeçevre onların etrafına sıralanmalarından ibarettir.

Bu çeşit temsiller, eski Yunanlıların ve Romalıların açık hava tiyatroları ile Ortaçağ Avrupa'sının meydanlarında verilmiştir. Bizim orta oyunumuzla batının *Commedia d'ell Arte*'si bu tarzın örneklerindendir. Dört tarafı seyircilerle çevrili olarak oynandığı gibi, bir cephesinin dekorumsu paravanalara ayrılması da mümkündür.

Miss Margo Jones'un modern ve güzel bir şekilde meydana getirdiği bu çeşit temsili bizde tatbika çalışan Haldun Dormen adlı bir gencimizdir. Yaptığı işin önemiyle değerini anlamak için bir temsilini seyretmek kâfi gelir inancındayım.

İstanbul'un birkaç aydan beri, Ankara'nın da Cumartesi günü Kavaklıdere'deki Sporting Kulüpte tanıdığı Tiyatro Derneği'ni başta Haldun Dormen olduğu halde, bir avuç üniversiteli genç yaşatmaktadır. Kendileri gayelerini şöyle belirtmektedirler: "Tiyatroyu seven, ona gerçekten bağlı bir topluluğu bir lokal çatısı altında toplayabilmektir."

Tiyatro kursları açmak, dersler vermek, konferanslar, yarışmalar tertiplemek, piyes okuma günleri hazırlamak gibi çok muhtaç olduğumuz hakiki tiyatro seyircisini üretecek olan bu topluluğun inanıp değer verdikleri ve gayelerine temel tuttıkları davaya bakın!

“Bu topluluğun er geç bir tiyatrosu olacaktır. Fakat öyle bir tiyatro ki profesyonel bir sahnenin bütün tâli endişelerinden uzak, alışılmış şekillerden, piyeslerden, oyun tarzından kurtulmuş, bir bezirgân mantalitesinden sıyrılmış, para ve şöhret getiren büyük kalabalığın değil de tiyatroyu candan seven, anlayan, ona bağlı küçük topluluğun tiyatrosu olmak. Yeni, taze, apaydınlık bir düşünceyle ve her istediği piyesle korkmadan sahneye çıkabilecek, sanat endişesinden gayri hiçbir endişesi olmayan bir tiyatro.”

Bu kadar temiz ve yüce bir hedefe doğru koşan bilgili gençlerin neler yaratabileceklerini, eserleriyle görüp inandıktan sonra, onlara büsbütün güvenim arttı. Kadıköy ile Haydarpaşa arasındaki Kordon otelinin küçük, fakat şık salonunda, birkaç basamakla çıkılan bir kısmının ortasına gerilmiş gri perdenin arkasını makyaj odası yapıp, biraz sonra çıkacakları oyunun heyecanını bile unuturcasına kahkahalar atan gençleri seyre başladığımız ilk anlarda, kabiliyetlerinin derecesini ölçüp hüküm vermek imkânını bulduk. Hakiki tiyatronun, sanat tiyatrosunun manasını kavramış ve ona bilgi ile çalışmış olan gençlerin yaptıkları iş, küçümsenecek gibi değil. Bütün gönülleriyle bağlanmış bulundukları ideallerine yakışır başarılarla ve emin adımlarla yürüdükleri, gösterdikleri hünerle canlı canlı yaşıyor.

Türkiye Edebiyatçılar Derneği'nin davetlisi olarak Ankara'ya gelen Carlo Goldoni'nin *Yalancı* adlı komedisini, Kavaklıdere'deki Sporting Kulüpte, cumartesi, pazar ve pazartesi akşamları oynayan gençlerin rejisörü Haldun Dormen, 1928'de Mersin'de doğmuştur. Tanınmış bir ailenin çocuğudur. Amerikan Koleji'ni bitirdikten sonra 1949'da Amerika'ya gitmiştir. Yale Üniversitesi'nin tiyatro bölümüne girmiş, üç yıllık tahsil görmüştür. Meydan

Tiyatrosu'nu ilkin orada Amerikalı gençlerle birlikte ilk Türk sanatkârı olarak oynamıştır.

Miss Margo Jones'un 1949'da, Texas'ın Dallas şehrinde kurduğu Meydan Tiyatrosu'nun bizde de fidesini yeşerten Haldun Dormen, Amerika dönüşü, İstanbul'daki Küçük Sahne'de *Cinayet Var* adlı bir piyeste, yılbaşından sezon sonuna kadar başrol oynamıştır. Zengin ailesinden hiç kimsenin sanatla ilgisi olmadığı halde, kendisini bu dikenli yola atan Haldun Dormen'in bilgisi kadar, iyi niyetine de güvenmemizi gerektiren çok sebepler var.

-Sanatta bir avangard iddiam yok. Ciddi ve esaslı bir tiyatro kurmak istiyorum.

Diye bu sanatkâr gençle arkadaşlarını büyük gayelerinde başarılarla ilerlerken görmekten duyacağımız sevinç, en az kendi arzuları kadar derin ve samimi olacaktır.

(Sadi Günel, "Meydan Tiyatrosu", SHD, Temmuz 1954, C.9, S.30, s.29-30)

IX. RÖPORTAJ METİNLERİ

A. Hikmet Erhan Bener, Kenan Özbel İle Bir Konuşma

Sayın Kenan Özbel'den, dergimiz için bir konuşma yapmak üzere vakitlerinin ne zaman müsait olduğunu sorduğum zaman hayatımın ilk gazeteciliğini yapmak üzere ilk adımımı atmış bulunuyordum. Hem öyle bir konuşma ki ne Sayın Kenan Özbel'in sanat çalışmaları hakkında esaslı bir bilgim var hatta ne resim üzerinde uzun boylu durup düşünmüşlüğü. Bu bakımdan, üstadın evine kararlaştırdığımız saatten beş on dakika daha evvel gittiğim sırada, bir hayli endişe duymaktaydım.

Akaretlerdeki apartmanının, sade ince bir zevkle döşenmiş odasında karşılıklı kahvelerimiz içerken üstada duyduğum endişeden bahsettim. Gülerek "Bu türlü daha iyi" dedi. "Beraberce hazırlarız konuşacaklarımızı. Ben bu türlü konuşmaları sevinçle karşılardım. Ancak bazen bana ufak tefek kötülükleri de dokunuyor. Bir müddet evvel benimle yaptığı bir konuşmayı iyi niyetle nakleden bir yazarımız ismimi az kalsın bir politika meselesine karıştırıyordu. Bundan bir hayli üzülmüştüm."

Ben de üstadın endişesini yatıştırdım. Bu suretle konuşmamız kendiliğinden başlamış oldu. Kendisine ilk olarak geçen yıl (1951 Ekim ayında) Beyoğlu Olgunlaşma enstitüsünde açtığı sergiden bahsedecek, halihazırdaki sanat çalışmalarının nelerden ibaret olduğunu sordum. "Benim, dedi, iki cephem vardır. Bu iki cephe birbiriyle mücadele halinde... Birisi sanatkâr yani ressam tarafım, diğeri tarihçi yani sanat tarihi araştırmacısı tarafım... Bu ikisini bir arada yürütmek bir hayli zor. Şimdiki halde kendimi sanat tarihine vakfetmiş durumdayım. Bu yoldaki çalışmalarımı üç gruba ayırmak mümkündür.

Kıyafet alanında, eski Türk giyim örnekleri, bilhassa eski Türk kadının giyim eşyası üzerinde yarattığı ince sanat eserlerini, ta Uygurlardan ve Selçuklulardan bu yana, on cilt kadar tutacak bir *Türk Kıyafet Tarihi* teşkil edebilecek şekilde toplamakta ve tespit etmekteyim.

Dokumacılık alanında ki halkı da buna dahildir, Osmanlı devrinden daha gerilere kadar gitmem mümkün oldu. Bu konudaki çalışmalarımın bir gayesi de şark kumaşlarıyla bizim kumaşlar arasındaki vasıfları tefrik ve inceleme bakımından şimdiye kadar mevcut olan boşlukları doldurmaktır.

İstanbul sanatları alanında, Eyüp oyuncakçılığını da ele aldım. Bu konudaki çalışmalarım da neticelenmek üzeredir. Bunlardan başka, Batılı âlimlerin menşeiini Mısırda aradıkları yapma çiçek sanatının da aslında Türkiye'den batıya geçmiş olduğunu pek yakında vesikalarla ispat edebilecek bir durumda olacağım."

Üstad çalışmalarının semerelerini de bana parça parça göstermek lütfunda bulundular. Bilhassa 17. yüzyıldaki eski Türk kadın kıyafetlerine ait dokümanlardan adapte ederek meydana getirdiği iki resimde, desenlerin mükemmeliyeti görülmeye değeri.

Sayın Kenan Özbel'e bu çalışmalarının bugünkü ve gelecekteki Türk resim sanatı üzerinde ne gibi tesirleri olabileceğini, daha doğrusu bu konuda ne düşündüğünü sordum.

"Ben, şahsen, ressam tarafımı nazarı itibara alarak diyebilirim ki yeni desenler, renkler ve şekillerle karşılaştıkça kalemimi, fırçamı yahut kibrit çöpümü daha emniyetle kullanmaya başladığımı farketmekteyim. Eski Türk sanat eserleri, muayyen buudlu şekiller vasıtasıyla herhangi bir maksat ve hissi ifade etmek tarzından uzak bir düşünüşle yaratılmışlardır. Bu bakımdan pür sanatı arama yolunda sanatkârlarımızın eski Türk eserlerini incelemeleri kanaatimce faydalı olacaktır.

Çalışmalarımın bu sanat gayesi dışında bir gayesi daha var. Yabancıların biz Türkleri tanımadıklarından şikâyet ederiz. Onlar bizi, bizim onlara asırlar boyunca tanıtmak istediğimiz şekilde, yani sadece kahraman veya cengâver olarak tanımaktadırlar. Halbuki, yüzyıllarca geriye giden sanat araştırmalarım sonunda elde ettiğim dokümanlar, Türk güzel sanatlar faaliyetinin çok derin kökleri olduğunu ispat edici mahiyettedir. Bu araştırmaların meyveleri, batılı sanat münekkitlerinin gözleri önüne serildikçe eski Türk medeniyetinin varlığı üzerindeki münakaşalar, kendiliğinden sonra erecek ve bu tarafımızla da tanınmamız imkân dahiline girecektir.”

Üstad, çalışmalarının sanat gayesinden bahsederken aklıma ihtiyarsız olarak son günlerde Bedri Rahmi Eyüboğlu ile Nurullah Ataç arasında geçen bir münakaşa geldi.

“Üstad, dedim, Bedri Rahmi Eyüboğlu’nun son birkaç yıldır çalışmalarını, halk desenleri üzerinde topladığını görüyoruz. Kilimler, yazmalar üzerinde çalışıyor. Gerçi kendisi bunu, halk için sanat yapma olarak vasıflandırıyor ama bunu, bir nevi kolayca kaçma, daha doğrusu yaratıcı sanat yerine el işçiliğini ön plana alma diye vasıflandıranlar da var. Ben, halk için sanat, sanat için sanat meselesi üzerinde duracak değilim. Sizce, Bedri Rahmi Eyüboğlu’nun bu son çalışmaları, sanat olarak ne gibi bir kıymet ve mana ifade etmektedir?”

“Bedri Rahmi ile uzun boylu konuşmuşluğumuz yok. Ben sadece daha evvel söylediğim gibi resim sanatını, muayyen buudlu şekiller vasıtasıyla herhangi bir maksat ve hissi ifade etmek tarzından uzaklaşan bir görüşle mütalea eden bugünkü Avrupa resim sanatının gidişi karşısında, Bedri Rahmi, isabetli bir inceleme neticesinde bunu keşfetmiş ve görmüş ilk ressamımızdır, diyebilirim. Kilimlerimiz olsun, yazmalarımız olsun, resim sanatımızın geçirdiği tekâmülü, bugünkü modern sanat anlayışı ile karşılaştırarak en isabetli yolu seçmiştir. Çalışmalarında, yaratıcılık vasfı

gene de galiptir. Çünkü ana deseni herhangi bir kilimden yahut yazmadan bile almış olsa, onları yepyeni şekillerle ifade etmek için yaratıcı sanat kabiliyetine sahip olmak lazımdır.”

Sayın Özbel’e bir sual daha sormak lüzumunu hissettim:

“Üstadım, ben resimden pek anlamam. Daha ziyade edebiyatçıyım demek lazım. Yalnız, tabii okuduklarım ve duyduklarım çerçevesinde konuşuyorum. Resimdeki son gelişmeler, bilhassa mücerret resim yahut nonfigüratif resim yolundaki çalışmalarla edebiyattaki gelişmeler arasında bir tezat bulunduğu söyleniyor. Edebiyattaki gelişmeler kanaatimce, pür sanat endişesinden gün be gün uzaklaşıyor. Resimde mücerret sanata doğru bu gidişin sebepleri sizce nelerdir?”

Üstad güldü.

“Ben de, dedi pek edebiyattan anlamam. Yalnız arada bir zıddiyet olduğunu sanmıyorum. Bugün resim, evvela müstakil hüviyetini kazanma yolundadır. Yani evvela resim tabiat taklitçiliğinden apayrı bir sanat kolu olduğunu kabul ettirme yolunda. Nasıl edebiyatçı, bir röportajcı değilse ressam da bir tabiat kopyacısı, bir fotoğrafçı değildir. Şu hale göre nonfigüratif çalışmalar evvela resmin gerçek manasının ne olduğunu ortaya atacak bir başlangıç yoludur. Resmin mahiyeti böylece anlaşıldıktan sonra onun da kendi çerçevesi içinde, diğer gayeleri de göz önünde tutarak tekâmül etmesi muhakkaktır.”

Okuyucularım, yukarıdaki satırlara bakınca konuşmalarımızın oldukça sıkıcı cereyan ettiği zannına kapılacaklar. Halbuki, bir ara müziğe, heykele, mimariye kadar genişleyen, dağılan konuşmalarımız içinde üstadın tatlı hatıraları da yer almaktaydı. Hele, bahis geçtikçe üstadın derlemelerinden, çalışmalarından, ressam tarafının eserlerinden örnekler göstermekteki

cömertliği de ilave edilirse bu konuşmanın benim için bir hayli zevkli ve istifadeli geçtiği kolayca anlaşılabilir.

Bilhassa kibrit çöpleri kullanarak yaptığı çini mürekkepli peyzajları, zamkılı sulu boya tabloları, natürmortları, nü'leri ve bir iki portresi, bir iki yıl sonra açmayı ümit ettiği yeni serginin muhakkak ki en başarılı parçalarını teşkil edecek. Ankara'da bilhassa bahsettiğim kibrit çöpleriyle yaptığı tablolardan müteşekkil olarak açtığı sergi büyük bir alakayla karşılanmış. Duyduğuma göre, kendisinin bu tablolara koyduğu mütevazı fiyatlar birçok sanatseverler tarafından az görülerek daha fazla fiyatlarla satın alınmış. Bu anlayışı düşünerek ne kadar memnun olmazsa, biz edebiyatçılar içinde böyle günlerin gelmesini o kadar yürekten diledim.

Üstadla konuşmamız bir buçuk saati geçmişti. Vakit akşama yaklaşıyordu. Kendisinden dergimiz için birkaç desen rica ettim. Sahifelerimizde göreceğiniz güzel desenler, üstadın çalışmaları sırasında tespit ettiği eski Türk sanat eserleri arasından seçilmiştir.

Konuşmalarımızın büyük bir kısmına iştirak eden üstadın sayın eşinden ve kendisinden müsaade isteyerek ayrılırken bu mütevazı, iyi yürekli, şen ve sabırlı büyük sanatçımızın üzerimde bıraktığı derin ve büyük intiba ile gazeteciliğimin bu ilk adımını daima zevkle hatırlayacağımı düşünüyordum.

(Hikmet Erhan Bener, "Kenan Özbel İle Bir Konuşma", SHD, Aralık 1952, C.7, S.11, s.30-33, 40)

B. Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, Hikâye Üzerine Nezihe Meriç’le Bir Konuşma

-...

-Şu halde sizce hikâye...

-Bakın şöylece toparlayabilirim: Roman da, hikâye de dünya dediğimiz şu düzensizin üzerinde, çeşitli topluluklar halinde yaşayan insandan söz açıyor. Roman, büyük bir kavram... İnsanı çeşitli yönleriyle, enine, boyuna anlatabilir. Kişiyi, dünyada, bulunduğu toplum içinde, ailede fert olarak alır. İnsanı, dünya olaylarının toplumlara, toplumun aileye, ailenin topluma, ferde... Hepsinin bir düzen içinde birbirine karşılıklı tesirleri arasında görür. Halbuki hikâye, yine bu tesirler altındaki insanın, bir ruh hâlinin, herhangi bir olay karşısındaki durumunun kısmetine düşen zaman içinde bir gülüşünün, bir davranışının ustaca makaslanıverişidir.

-Günün konusu olan meseleli sanat hakkında ne düşünüyorsunuz?

-Sanatın yüceltici, iyiye, güzele, doğruya götürücü kudretine inanıyorum. Çevresinin tesirinde yaşayan sanatkâr, elbette çevresini aksettirecek, iyi ve kötü taraflarıyla. Yalnız sanatkâr, müşahede eden, işin nedenini, niçinini bulan ve ortaya koyduğu problemi çözüp doğru yolu gösteren insan olmak zorundadır. O, bu sorumluluğu duyduğu anda meseleli sanat değer kazanır. Ben böyle anlıyorum. Yoksa bizim memlekette olduğu gibi sadece teşhirle, sadece küfretmekle hiçbir şey yapılamaz. Bu, tavşanın dağa küsmesi gibi bir şey oluyor.

-Dil meselesiyle nasılsınız?

-Geçen gün kırık bükük’ü bulur bulmaz çok sevdiğim melûl mahzuna ey gazileri söyledim. Ama ölsem “oysaki” demem. Kanıma dokunuyor. Orta şekerli işte...

-Sizin için çevresi dar, kendini tekrar edecek diyorlar. Ne dersiniz?

-Aman da ne laf derim. Keramet sahibi mi bunlar? Daha dün bir, bugün iki... Ne acele bu? Hem bu kendini tekrar değil, kendinden başlamak ve hız alıncaya kadar başlangıçta dönmektir.

-Biraz müphem olmadı mı?

-Kendini tekrar, pek mi açık seçik?

-Sevdiğiniz hikâyecilerimizden bahseder misiniz?

-Bahsetmem! Sevdiğim hikâyeci üçü dördü bulmaz. İçlerinde sadece Sait Faik'e hayranım. Ama o da hikâyeciliğinden çok hikâyelerine, havasına, suyuna, denizine, balığına, şahsiyetine hayranlık.

-Hikâyeciliğimizin dünya hikâyeciliğiyle boy ölçüşür halde görenlere...

-Âmin kardeşim âmin. Üç çiçekle yaz olursa âmin. Hikâyecilik seviliyor ve çalışılıyor. Mesele başlamış olmakta. Mühim olan bu bence...

-Hikâyeleriniz için yazılan eleştirmeleri...

-Hiç eleştirme yazan olmadı ki...

-Yazılanlar?

-Canım onlar "Aferin kızımıza maşallah" kabilinden övgülerdi. Yoksa ucundan tutup bir silkeleyen çıkmadı. Hem daha erken değil mi? Hele çocuk baba desin.

-Övgüden hoşlanmıyor musunuz?

-Bayılıyorum. Şak şak eden yerler geldikçe “Ben neymişim meğer... Yaşasın... Aferin...” demekten çarpıntım tutuyor.

-Hikâyelerinizi sever misiniz?

-Laf mı Allah aşkına? Kuzguna yavrusu şahin. Ama hiç rahat değilim.

-Sanatkâr için en çok lazım olan...

-Çalışmak, çalışmak, sonra... Yine çalışmak. Sadece çalışmaya inanıyorum.

-İnanmadığınız ne?

-Votkalı, viskili toplantılarda piyasaya düşmüş, bozulmuş bağlamacılara türkü çaldırıp türkülerimiz diye yanıp tutuşmak, pasajlarda falanlarda âlâ ıstakozları, efendim havyarları mideye indirdikten sonra açlık diye feryat etmek, pis, karanlık meyhanelerde İstrati özentisiyle şarapları devirip ana avrat sövmek... ve sanat hayat içindir beyler!... Siz ne dersiniz?

(Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, “Hikâye Üzerine Nezihe Meriç’le Bir Konuşma”, SHD, Ocak 1953, C.8, S.12, s.11-13)

C. Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, Şiir Üzerine S. Aldanır'la Bir Konuşma

Bugüne kadar yazdıklarımı bir kitap halinde çıkarmayı düşünüyorsunuz. İyi niyetiniz, çıkarmakta olduğunuz Türkçe'nin en güzel dergisi, ileri sanat anlayışınız, en önemlisi bir sanatçı oluşunuz, beni bu düşünceye bağlıyor. Ama benim adımla, bir kitap halinde, okuyuculara vereceğiniz şey ne olacak! İşte bunu merak ediyorum. Şurada, bu sözlerime karşılık: “O halde şiirden muradınız nedir?” diye bir şey sormayacağınızı umarım. Bildiğim, bunların ve bütün arkadaşlarımlıklerin şiir olmadığıdır. Bizim bütün yaptığımız bir çeşit denemelerden, karalamalardan ileri geçemez. Öyle sanıyorum ki sanat insanın kafasındakini, kafasındaki şekliyle ortaya koymasıdır. Mesela, kendi için şiir yazmaya oturmak başka, beş altı mısra yazdıktan sonra buna yakıştırıp kendi adını koymak başka şeylerdir. Biri sanat işi, beriki ilham denilen ne olduğu belirsiz nesnenin mahsulüdür. Benim size verdiklerimin birçoğunun gerçek şiir olmayışı işte bu yüzdendir. Ve hemen şurasını söyleyeyim ki bir sanat eserinin adı bu bakımdan önemlidir. Bir mimar eserine her halde bir ev, bir cami, bir okul yapmak için başlar. Birkaç çizgiyi sonradan yakıştırdı diye cami için başladığı bir etüdü, apartman projesine çevirmez. Romanlar da, hikâyeler de, tiyatrolar da böyle yazılır sanıyorum. Oysa siz, herhangi bir şaire varıp, bana şunun hakkında bir şiir yaz diyecek olsanız, hepsi yüzünüze nefretle bakacak, sizi densiz, bilgisiz, sanatla ilgisi olmayan biri olarak suçlandırıp tersleyecektir. Buna karşılık, hangi mimara, hangi ressama başvurursanız vurun, sizden, önce istediğinizi soracak ve tam tersine “Sen nasıl istersen öyle yap” dersiniz belki de sizi kovacaktır. Öyle istek olur mu olmaz mı bilmem ama “Benim hayatımı yaz” diye başvuracağımız bir hikâyeci de, romancı da böyle bir isteği gayet olağan karşılayacak, bizden hayatımız hakkında bazı notlar isteyecektir. Konuyu bu yandan alırsak hangi taraf haklıdır? Yoksa bu yanlarıyla mimari, resim, hikâye, karikatür gerçekte sanat değil de şiir mi sanattır? Sakın şiirden başka sanat olmadığını söyleyenler, işin bu yanını örtbas edenler olmasın. Ben öyle sanıyorum ki ilhamla hareket eden yaratıklar, yaşayışlarına

bakılırsa yalnız hayvanlar olabilir. Şair, tıpkı bir mimar gibi ismarlanan konuyu eser olarak ortaya çıkarabilmelidir. Bu ilhamcılar için elbette çok güçtür. Ismarlama bir şiir olmaz lafı, olsa olsa zurnacıların, insan emeğinin o en büyük haysiyetini bir baht işi olarak kabullenenlerin, yaptıkları işi düşünmeyenlerin buldukları bir bahanedir. Zurnada peşrev olmaz lafı bize, o çalgının asaletini mi yoksa o çalgının çalgıcıyla birlikte yetersizliğini mi gösterir! Zurnada belki peşrev olmaz ama sanat da hiçbir zaman baht işi değildir.

Dil konusundaki sorunuzu fazla endişeli buluyorum. Dil davamız, dilimizi çenemizden biraz ayrı tutmamızı bekliyor. Buna rağmen dağ başını duman almış, konu yürüyüş koluna geçmiştir. Böyle bir yürüyüş kolu, artık edebiyatçı hoca efendiler ordusuyla ne çevrilebilir ne de durdurulabilir. Bununla beraber bir dilin yerleşebilmesi, o Hacivat dilinden daha yeni yeni kurtulmaya başladığımıza göre, bütün sıkıntıları, bütün saldırmaları tabii karşılamak lazımdır. Biz her laftan önce Türk dilini Ankaralılaştırmaktan korumaya, Türk şiirini ilhamdan kurtarmaya bakmalıyız. Sonra bütün iş o belalı şiiri yazmaya kalıyor. İşte bir gün, yurt içinde, yurt dışında şair olarak gösterilecek adam, o belalı şiiri yazabilen olacaktır. Batı, böyle birkaç tane belalı şair yetiştirdi. Bizde, geçmiş de dahil, o kadar iyi şairlerimiz olmasına rağmen böylesini bulamayız.

Orhan Veli'yi soruyorsunuz. O söylediğim şiiri Orhan da yazamadı. Sanıyorum yazamayacaktı da. Ne bileyim, onun şiirlerinde de daima anılmayı özleyen bir hava var. İlle beni anın, hatırlayın diyen, unutulmaktan korkan marifetler... Sanatın, ille anılmaktan ibaret olduğu yolundaki sözlere ben değer vermem. Bunlar histerik lakırdılardır. Anılalım, anılmayalım yazmaya, çizmeye mecburuz. Bana kalırsa gerçek insan daima anılmaktan, adının her dakika ağıza alınmasından eza duyar. Siz, klasik lafının büyüklüğünde, kendi o büyümez küçüklüğümüzü sezmiyor musunuz? Sizden sonra, zevkleri hiç gelişmemiş insan nesillerinin sizi biteviye anmasından duyulacak keyif nedir? O söylediğim şiiri, Melih'in *Tohum* adlı şiirinde sezmek mümkün galiba. Bakın

şurada Melih'in adı geçmişken, benim için çok üzüntülü bir konuyu atlamayayım: şu *Fotoğraf* şiirinden söz açmak istiyorum. Birçokları bana o şiirde geçen Melih adı ile Melih Cevdet'in bir ilgisi olup olmadığını fırsatçı bahanelerle sordular. Onlar Melih'e kızgınlığımı, sınıf arkadaşı olduğumuzu biliyorlardı. Şurada açıklayayım da onlar meraklarından, ben de kötü üzüntümden kurtulalım. Evet, o şiiri ben sırf Melih Cevdet'i kastederek yazmaya çalıştım. Melih, sahibinden hiç hoşlanmadığım bir dergide, beni deli edecek bir anlayışsızlıkla hırpalamak istemişti. Ondan bu hıncımı başka türlü alamazdım. Ta lise sıralarından onu en çok çıldırtacak şeyin uşaklık olduğunu bilmem, bu hıncı almakta bana kolaylık verdi. Yoksa gerçekte ne öyle bir fotoğraf ne de Melih'te öyle aşağılık bir taraf vardır. Tam tersine Melih insan olarak da az rastladığım bir değerdir.

Bir kitap çıkarılmasının mevzubahis olduğu şuradaki konuşmamızın, daha çok şahıslar etrafında toplanmasından ürkmüyor musunuz? Ama siz, bakıyorum görüldüğünüzden fazla cesur ve nazıksınız. Sanat konusu açılmışken, bu konuyla yakından uzaktan ilgili herkesin adını anmadan yapamıyorsunuz. İşte yine sözü şurada, şairlerin mezar taşlarından bile kâr gözetten bir sanat dergisi sahibine getirdiniz. Sanatın hangi yanıyla ilgisi olduğunu henüz anlayamadığımız bu zatın, şu yeryüzünde tek kalmaması için bir ikincisini bulup yanına koymak lazım.

Bana, eleştirmecilerimiz ve eleştirme konusu üzerinde de bir şey sormayınız. Öyle hep dile kolay lafların o heyecanlı insanlarından söz açmayalım. En az bir cambaz kadar soğukkanlı olmayan bir insanın, böyle bu kadar serinkanlılık işi olan sanat konusunda lafları edilebilir mi? Sanat hayatımızda eleştirme, üstlerine hiç vazife olmayan insanların elindedir. Nurullah Ataç mı? Hayır şaşmıyorum. Bu konuda derhal Nurullah Ataç'tan söz açılmasını tabii karşılarım. Ama bence Nurullah Ataç bir eleştirmeci değil, bir yazardır. Eleştirilecek bir insan, yani bir sanatçıdır. Nurullah Ataç'ın eleştirmeciliği çok su götürür. O kadar ki bir eleştirmeci olarak Ataç'ın tahammül edilemez bir yanı vardır. Yermesini o kadar iyi bilen bir insanın,

sanatçıyı övmesinde o kadar sıkıcı olması bir eleştirmeci için büyük bir eksikliktir, sanırım. Severim Hasan'ı, severim Tahsin'i derken, sevilenin tüylerinin nasıl diken diken olduğunu bilseydi, Ataç sevmek lafını ağzına almazdı herhalde. Ama Ataç'ı hocam olarak, yazar olarak eskiden beri tanır, sayarım. Saygım, yalnız yemeye içmeye, kısaca geçinip gitmeye mecbur bir insan olarak değil, daha önemlisi, yazmaya mecbur bir insan olarak Ataç'ın küçüklüğüne rastlamadığımdandır. Başka konuda hiçbir değeri olmasa da insanın bundan değerli bulduğum yanı yoktur. Bizde, hele yazar olarak o derekeye düşmeyen, inançlarını savunmasını bilen insanı parmakla gösterirsiniz. Nurullah Ataç'ın sanat konusunda bir değeri olup olmadığı sorusuna şunu söyleyebilirim: hatırladığım iki üç yazısı var. Bunlardan biri *Mercimek Ahmet* adlı yazısı... Bu gerçekten, gazetelerde okuyup da yüzlercesinin arasında büyük bir ilgi duyduğum tek yazısıdır.

İşte bu sorunuz yaman! Son nesil şairlerimiz neden vatan konusunu ele almıyorlar. “Diyorlar ki aranızda Namık Kemal, Mehmet Akif gibi vatan şairi yok.” Bu soruyu hepimizin iyice düşünmesi lazım... Şairlik, biraz önce de söylediğim gibi soğukkanlılık işidir. Vatan ve sevda konusu ise insanların en az soğukkanlı olabildiği konulardır. Bence vatan üzerine şiir yazmak işte bu yüzden imkânsız gibidir. Nitekim Namık Kemal'e sırf o heyecanlı vatanseverliği, o bir yığın bayağı sözler söyletmiştir. Sevda konusu için de aynı şey söylenebilir. Bence bu konuda güzel bulduğumuz şiirler gerçek bir sevda ile değil de çapkınlık hisleriyle söylenilmiş olanlardır. Biz insanlar, hayatımızın en aşağılık sözlerini hep âşık olduğumuz insanlara söylemişizdir. Zavallı sevgililer! Sözlerin en bayağılarını işitmeye mahkûm insanlar muhakkak ki onlardır. Vatanın da talihsizliği bundan farklı olmasa gerek.

Edebiyat tarihimize ben de sizin gibi toz kondurmak istemiyorum. Sonradan bu derece kirletilmiş bir şeye, değil toz kondurmak, pencerelerini sık sık açıp havalandırmak lazım. Edebiyat tarihimiz, sanat olaylarıyla yüz göz olmuş ellerde, artık kötü bir dergiye dönmüştür. Aramızdan hiçbir şairin, hiçbir hikâyecinin böyle bir dergiye şiir, hikâye vereceğini, adının o sayfalarda

görülmelerini isteyeceğini sanmıyorum. Ama işin bu yanı hiç önemli değil. Önemli olan yanı, yeni şiiri anlayış bakımından genç neslin zevksizlikte o kadar ısrar etmesidir. Bu sebepsiz mi? Şu yeryüzünün hiçbir memleketinde bir öğrenciye, mesela Orhan Seyfi Beyefendinin hayatını öğretmeye, bu zatın mütalaalarını ezberletmeye mecbur eden bir eğitim sistemi, sanmıyorum olsun. Bereket versin, edebiyat tarihimizin birçok sayfaları, tarih mantığının tam tersine, bu gibi muhteremlerin vefatlarıyla boşalacaktır. Cümlesine Abdülhak Hamit gibi uzun ömürler versin ama beri yanda, Tanrı'nın şair kulları otuzuna, kırkına varmadan bir bir gidiveriyorlar.

Şurada bütün bu sözlerle ben de üstüme vazife olmayan bazı şeyleri yapmış olmuyor muyum? Siz bana, yalnız benim cevaplandırabileceğim sorular sorun. Mesela kaç yaşındayım, nerede doğdum, evli miyim, bekâr mıyım gibi sorular... Ama bunlar da okuyucuyu ilgilendiren sorular değil sanırım. İnsanın bu yanı; ancak herkesi ilgilendiren bir iş yaptığı zaman başkalarında merak uyandırabilir. Oysa herkeste merak uyandıracak bir iş yaptığıma inansaydım, arkadaşlar gibi ben de çoktan o cesarete ulaşır ve kendi başıma bir kitap çıkarabilirdim.

(Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, “Şiir Üzerine S. Aldanır’la Bir Konuşma”, SHD, Mart 1953, C.8, S.14, s.31-36)

Ç. Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, Attilâ İlhan'la Konuştuk

1. Türk okuyucusu sizi daha ziyade şair ve tenkitçi olarak tanımaktadır. Romancı hüviyetiniz pek bilinmiyor. Bize biraz bu tarafınızdan bahseder misiniz?

Benim romancılığım yahut romancılık hevesim şairliğim kadar belki eski değildir, ama yine de eskidir. İlk romanımı orta okulun ilk sınıfında iken yazmıştım. İsmi *Merih'e Seyahat*'ti. Ondan sonra epeyce bir zaman polis ve macera romanları deneyerek kalem biledim. Akli başında ilk romanım *Bir Mahkum Var* ismini taşıyordu. Onun arkasından heyecanla başladığım, heyecanla yazdığım ve günün birinde öfkelenip yırtıp attığım romanlar geliyor: *Şüphe*, *Denize Çıkan Sokak*, *Ben Namuslu Bir Vatandaşım*, *Harman Zamanı* vs... 1945'te hala günün birinde bitireceğime inandığım üç beş ciltlik bir roman tecrübesine giriştim: *Saadet Hepimize Mahsustur* adını taşıyan bu eser tamamen içtimaî bir roman olacaktı. Ve olacak. Şimdilik bir cildi hazır. Maamafih onu da yeni baştan ele almayı düşünüyorum. Nihayet *Sokaktaki Adam* meydana çıktı. Onu *Zenciler Birbirine Benzemez* takip etti. Ondan sonra da ilk fırsatta *Herkesin Eli Ötekinin Cebinde*'yi yazacağım. Şu kısacık hesap bile benim romancılığımın öyle geçici bir heves olmadığını sanırım açıkça gösteriyor. Esasen, sanatçı söyleyecek bir lafı olan bir vatandaşdır. Diyeceğini şiir olarak diyebiliyorsa şiir olarak der; ama olur ki söylemek istediği şiir sanatının çerçevesini aşmak temayülündedir, o da tutar bu temayüle uyarak romana, piyese, ne bileyim senaryoya gider.

2. *Sokaktaki Adam* hakkında elbette bir diyeceğiniz olmalı. Kanaatimizce bu roman nasıl bir romandır?

Ben bu romanda bizim içtimaî bünyemizde ortaya çıkan epeyce ikircikli, yürek ağrıtıcı bir meseleye yanaşiyor, münakaşasına başlıyorum. Bilindiği gibi, kurtuluş harbinden sonra bizde bir batılılaşma temayülü baş göstermiş, yeni bir düşünce tarzı, yeni bir sanat ve yeni ahlak teessüsü için

mücadele başlamıştır. Bu mücadele esas itibariyle entelektüel planda yürütülüyor, yeni bir dünya idrakının maddî, içtimaî hayat şartlarındaki bir yenileşmeyi takip ettiği hiç hesaba katılmaksızın, eski kalıba yeni bir boya vurulmak isteniyordu. Bunun neticesinde bilhassa büyük şehirlerde yaşayan orta halli zümrelere mensup bir nesil yetişti. Bu nesil, sinemanın, dergilerin, basının da himmetiyle batının taklitçisi haline geldi. Bu, onların henüz o çağı değil de kendi çağını yaşayan içtimaî çevrelerinden ayrılmalarına, onunla çelişmelerine, ona kızmalarına sebep oldu. Bu insanlar, kültür seviyelerine göre derece derece soysuzlaştılar; cemiyet dışı, gerçek dışı; her türlü sapık maceraya müsait kimseler haline geldiler. İçtimaî çevreleriyle çelişmelerini memleketle bağlarının çözülmesi takip etti. Ya korkunç bir egoizmin ya dehşetli bir kötümserliğin esiri oldular ya da ufalanıp gittiler. İçlerinden pek azı gerçeğe tepeden bakabilmek, memleketin şartlarını kavrayabilmek ve gerekli fikrî terkihi yapabilmek basiretini gösterdi. İşte ben, *Sokaktaki Adam*'dan itibaren bu meseleyle meşgulüm. *Sokaktaki Adam*'da içtimaî ve ferdî manada iflas etmiş bir delikanlı vardır. Anlayışlı, hassas fakat kötümser. Kendi dediği gibi “neyi istemediğini bilmekte; fakat neyi istediğini bilmemektedir.” Onun yanı başında *Sokaktaki Adam*, delikanlının bir türlü bağlanıp bağdaşamadığı memleket realitesini, memleket halkını ve memleket meselelerini temsil ediyor. Bu ikisi arasındaki rabıta, bu delikanlı bakımından maalesef kurulamıyor. Oysa *Zenciler Birbirine Benzemez*'de tekrar bu meseleye dönüyorum. Oradaki tip henüz bitmemiş, yarısı kemirilmiş bir tip. O bir tereddüdün ağrısını çekiyor. Nihayet yazacağım. *Herkesin Eli Ötekinin Cebinde*'de meseleyi görmüş, anlamış, memleketin şartlarını kavrayıp gerekli terkihi yapmış, müspet tipi işlemeye çalışacağım. Gördüğünüz gibi bu üç kitap aynı meselenin başka başka yönlerden, başka başka maceralar içinde ele alınışı, münakaşa edilişidir. Tek kelimeyle söylemek gerekirse, okuyucu huzurunda, onunla birlikte, memleketimizin ve memleketimiz halkının esenliği için el birliğiyle bulmamız greken müspet tipi, gerçek vatandaşı arıyor.

3. Dediklerinize bakılırsa siz tezli bir roman yazmışsınız. Tamamen içtimaî meseleleri bahis konusu ediyorsunuz. Bunu roman tekniğiyle iyice

bağdaşabildiğine, okuyucunun karşısına bir roman yerine bir sürü can sıkıcı nutuk çıkarmayacağınıza kâni misiniz?

Tam da ondan bahsedecektim. Yukarıdan beri söylediklerim *Sokaktaki Adam*'ın iç örgüsüne, ana muhtevasına müteallik şeylerdir. Bunlar herkesi, fakat asıl tenkitçileri ilgilendirecektir. İlgilendirmelidir. Fakat bunların haricinde, *Sokaktaki Adam* içinde kaçakçıların, polisin, eskimiş orospuların, üniversiteli kızların, gemicilerin, barların, serseriliklerin ve ıstırapların kaynaştığı bir “aşk ve macera” romanıdır. Ben bir roman yazmayı düşündüm. Ve yazdım. Bu işi yaparken muhtevama en uygun bir roman formu bulmak, şekilde de orijinal terkibe varmak başlıca endişem oldu. Fikrimce, üstesinden geldim. *Sokaktaki Adam*'da hareket unsurunu, psikolojik unsuru, romantik unsuru, tıpkı bir senaryoda olduğu gibi muvazeneli olarak kullanmaya çalıştım. Ve lüzum gördüğüm yerde, hareketi planlara ayırdım, hatta *découpage* yaptım. Bence yirminci asrın romancısı, okuyucusunun bir sinema seyircisi olduğunu bir an bile hatırlamalıdır. Bu istikametten baktınız mı *Sokaktaki Adam* cinématographique bir romandır. Muhtevası iyice sindirilmiş, nutuk veya monolog olarak değil, hareket ve fiil olarak ifade edilmiştir. Ben, zannımca okuyucumu biliyorum. Romanım onunla aramızdaki bağı gevşetmeyecek, sıklaştıracaktır. Buna eminim.

(Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, “Attilâ İlhan’la Konuştuk”, SHD, Ekim 1953, C.9, S.21, s.33-35)

D. Şahap Sıtkı İlter, Türk Tezyini Sanatları Üzerine İzzet Çetin'den Birkaç Soru

-Son yıllarda Türk tezyini sanatlarını ihya için yer yer hamlelere, kıpırdanışlara şahit oluyoruz. Siz de öteden beri bu sanatlarla hele bunlardan Türk bordür çinileri ve eski kilim desenleriyle uğraşıyorsunuz. Bu sanatın ihyasına çok mu bel bağlıyorsunuz ?

-Hiç şüphesiz. Biz ihmal edilmiş koskoca bir sanatın karşısındayız. Dünya sanatının dekoratif konulara doğru yöneldiği şu günlerde milletçe bu fırsatı kaçırmamalıyız. Biz avrupa sanatıyla muvazeneyi ancak bu sanatlarla kurabiliriz, manzara resimleri falan filanla değil. İntikal devresinde eskiyi yeni bir anlayışla meczederek bu sanatla dünya sanatı huzuruna çıkabiliriz. Mesele bu. Yüzyıllar boyu resimle uğraşmamış bir cemiyette süsleme sanatları alabildiğine işlenmiş.

Bilirsiniz, köylerimizde olsun, kasabalarımızda olsun her genç kız kuracağı yuvanın donatılmasında en başta yer alan sandık ve giyim eşyasını kendi göz nuruyla hazırlar. Her parçasında kendisinin olan bir sanatın özellikleri kaynaşan bu donatım, her ailenin sandığında birkaç göbeği birbirine bağlar.

Türk el işlemleri sanatlarının memleketimizde uzak geçmişi üzerinde incelemeler yapan biri, sadece çarşı Pazar derlemeleriyle yetinmemeli, asıl bu sandığa başvurmalıdır. Bugüne kadar tılsımı kaybolmayan bu sihirli sandığın içinde bunların emsalsiz güzellerine rastlanır.

Bu, tezyini sanatların öteki kolları için de böyledir.

Ben bu sanatlar içinde (çini, sedef kakmacılık, tezhip, minyatür, tahta, mermer oymacılık, yazı, ilâh..) uğraşımı bu konulardan ikisi üzerinde

topladım: Türk bordür çinileri, bir de eski Türk kilimlerinin vesika şeklinde toplanması.

Çini mevzuunda bir hayli yol almış durumdayım. Denebilir ki kimse de bulunmayan bir koleksiyonum var.

-Metodunuz?

-Vesika desene kılı kırk yararcasına sadakat. Vesikadaki tekrarları en uygun şekle koymak.

-Gayeniz?

-Bizden sonra çini çalışmalarına kendisini verecek sanatkârlara Türk tarihi çinilerini mahallerinde görmek zahmetinden kurtarmak. Tabii, kaybolmuş yahut kaybolmaya yüz tutmuş sanat eserleri konusunda bu böyle.

-Çalışmalarınız yalnız vesika toplamaya mı inhisar ediyor?

-Birinci planda bu. Ama ara sıra kendimiz de boyuyoruz.

-Mevcut malzemeye yeni bir istikamet vermek mümkün mü?

-Zaten bizim maksadımız eski sanatı düpedüz kopya etmek suretiyle ihya değil. Eski motifleri günümüzün hamurunda yoğurarak yepyeni bir şey çıkarmak. Bunu yapabilmek için eskiden de bir şeyler bilmek lazım, oysa biz, hiçbir şey bilmiyoruz. Mesela eski kilimlerimizi ele alalım: renklerin yan yana getirilişindeki düzenin ustalığında, ne tabiatın rastgele bir araya getirdiği yığınlardaki çiglik ne de yapmacık özentisi vardır. Parlak, göz alıcı renklerin ihtişamından, solgun, sönük renklerin bayıltıcı ölgünlüğünden kaçan sanatkârlarımız, her zaman taze, her zaman canlı renklerden ibaret bir düzen aramışlardır. Bu renk dünyasında daima duyguya dayanan bir incelik ölçüsü

göze çarpar. Mesela, gözün içip içip de bir türlü susuzluğunu gideremediği yeşil, dinlendirici uçuk mavi, daha çok sabah renkleri.

Dokuları da öyledir. Kümeleşen motiflerin arasında daima dinlendirici boşluklar bırakılmıştır. Dedelerimiz, tezyini sanatları büyük bir deformasyon içinde ele almışlardır. Realizasyon asla yoktur. XVII. yüzyıl çinileri tabiata çok yakındır, yakın olduğu için de o kadar kıymetli değildir. Oysa XVI. yüzyıl çini sanatı deformasyon yüzünden büyüktür.

-Ölçü?

-Nasıl eski Türk yazılarında muvazene vardıysa tezyini sanatlarda da ölçü ve muvazene birinci plandadır. Bize güzel görünmeleri de bu muvazene ve ölçüdendir. Kompozisyon olgunlukları da bundandır. Mesela bir İran sanatında bu yoktur. İran halılarını ele alalım: yukarıda söylediğim, kümeleşen motifler arasında boşluklar bırakılmaması, abur cubur doldurulması yüzünden bu sanat epeyce söz götürür. Türk sanatkârı boş bıraktığı satırlara mukabil öyle bir yere teferruat kor ki insanı hayran bırakır.

-Bu sanatların fabrikasyona tahammülü var mı?

-Elbette. Bilhassa sanat geniş ölçüde bir istihsale beraber yürürse bu, memleketin çok yararına olur. Hem sanatkâr hem zanaatkâr zümrenin faydalanması bakımından çok önemlidir. Son zamanlarda hükümetimiz de bu sanatları ele almıştır. Yaptıracağı herhangi bir tesise şöyle bir kayıt koyuyor ki sevinilecek bir şey: “Türk süsleme sanatlarından bezemeler bulunacak...”

-Batıda bu yoldaki arayışlar sanat bakımından bizimle kıyaslanabilir mi?

-Nonfigüratif gidiş ve dekoratif sanata duyulan temayül farkında olmadan bizim istikametimize yönelmiş oluyor; bizde zaten yüzyıllar boyunca

devam eden çalışmayla muvazene sağlıyor. Biz bu sahada şüphesiz daha ileriyiz. Kıymet olarak biz onlardan çok daha iyilerini yapmışız.

-Tezyini sanatlarda Türk sanatkârı niçin daha çok lale, sümbül, karanfil gibi motiflere önem vermiş?

-Bize lale Orta Asya'dan gelmiştir. Laleyi çok seviyoruz. Gene çinilerimizde çok rastlanan ve hatai tabir edilen lotüs Çin'den din yoluyla gelmiştir. Bu çiçeklerin fazla yer almasına belki de görenekler ve an'ane de bir sebeptir.

-Tezyini sanatlara müslümanlığın tesiri olmuş mu?

-Realist görüşü önleme bakımından (natüralizmin önüne geçtiği için) çok...

-Öte yandan da resim sanatının doğmamasına sebep olmuş.

-Doğru. İnsan resminden men edilmiş Türk sanatkârı (gerçi minyatürlerde insan resmi vardır ama resim sanatı denemez bunlara) ister istemez tasvirden kaçmıştır. Çok nadir olmak üzere (mesela Bağdat Köşkü'ndeki çinilerde kuş resimleri vardır) çinilerimizde ceylan, kuş, insan resimlerine de rastlıyoruz.

-Türk tezyini sanatlarının bir sınıf sanatı değil de bir halk sanatı olduğu kabul ediliyor. Acaba memleketimizde bunca yaygın olması bu yüzden midir?

-Mümkündür. Bu motiflerin, yüksek tabakadan olduğu kadar, bir köylüye de zevk verdiği görülüyor. Bir halk şairi kitabının güzel bir tezhipçinin elinde süslenmesini ister. Bu çeşitten pek çok örnek verilebilir.

(Şahap Sıtkı İlter, "Türk Tezyini Sanatları Üzerine İzzet Çetin'den Birkaç Soru", SHD, Mart 1954, C.9, S.26, s.19-21)

E. ***, Şair İlhan Berk'le Bir Konuşma

-Sizi, *Köroğlu Destanı*'nı yazmaya zorlayan nedir?

-Köroğlu beni, önce halka mâl olmuş bir insan olarak ilgilendiriyor. Önceleri bu bile Köroğlu'nu yazmaya yeter diye düşündüm. Daha sonra bu konuda ilerledikçe Köroğlu'nun bir yiğit olarak, bir insan olarak çağımızın dışında bir konu olmadığını gördüm. Başka türlü, bugüne değin nasıl yaşayabilirdi zaten? Halkımızın özgürlük sevgisini o veriyor en iyi. Sonra onun bir masal, bir hikâye kahramanı olmayıp hepimiz gibi yaşamış bir insan olması beni büsbütün sardı. Köroğlu'nun bu yönü bugün biliniyor artık. Son olarak Köroğlu'nun kötüyü iyi yapmak isteyen bir hayatı var ki bu destanı yazmama asıl sebep belki de bu oldu.

-Sizce destan nedir?

-Bu kere, Köroğlu'nu yazarken destancıları yeniden okudum. Homeros olsun, öteki destancılar olsun hepsinin önce anlatmak istedikleri bir öyküleri, serüvenleri, bu serüvenlerin yaratıcıları var. Tıpkı roman kişileri gibi yaşayan insanlar. Gene roman kuralları gibi bir siyah- beyaz meselesi var; sevdiğimiz, sevmediğimiz insanlar. Bunun için olacak Howard Fast'ı, Jorge Amado'yu, Arthur Koestler'i (Spartacus), onların romanlarını okurken bana Homeros'u okumuşum gibi geldi. Diyeceğim önce bir serüvenle kişiler var hasılı. Destan bu öyküler, onun kişileri ilkin. Yani serüveni düşünüp onun üstüne yirmi otuz şiir düzüvermek değil. Bir roman yazar gibi bir düzen tutmak, bir bütünlük işi diyeceğim. Sonra da dil, soluk işi.

-Halk hikâyelerinden, masallardan ne şekilde faydalanmalı sizce?

-Bugünün sanatçıları halk edebiyatı ürünleri üstünde düşündüren tek sebep, halk sanatı yapmak isteğidir. Halk edebiyatı ürünlerinden faydalanarak halk sanatının nasıl yapılacağını bize gösteren iki şairle, iki

ressam biliyorum. Şairlerden biri F. G. Lorca öbürü de Neruda. Lorca köy köy, kasaba kasaba dolaşarak masalları, türküleri toplamış, halkın güldüğü, üzüldüğü şeyleri görmüş, her şeyden önce de o dili, yaşanan dili öğrenmiş; sonra türkülerdeki, masallardaki bu ağrıyı tamamen yeni, çağının dünya görüşüyle, yeni biçimlerle işlemiş. Tiyatrolarını, Romancero'larını bugünün biçimleriyle, diliyle yazmış. Bir halk şairi gibi değil, halkın bir şairi gibi. Lorca'yı okurken biz şehirli bir şair karşısındayızdır. Onun halk türküleriyle, masallarıyla olan ilgisini adeta göremeyiz. Yalnız bu üstünlüğe nasıl eriştiğini merak ettiğimiz zaman halk kaynaklarına indiğini görürüz. Halk sanatı, halk edebiyatı ürünlerinin, ilkel, gerçekten hiçbir sanat değerini taşımadıklarını bilmek suretiyle yapılır. Lorca'yı tamamlayan bir büyük şair de Neruda'dır. Neruda da tıpkı onun gibidir.

Ressamlarda Orozco ile Picasso. Orozco halk kaynaklarından faydalanmış bir şairdir. 1910- 1920 Meksika'sı, köylüsü, şehirlisiyle onun resimlerine girmiştir. Rivera olsun, Orozco olsun halk kaynaklarını değiştirmişler, yenileştirmişlerdir. Picasso da öyle. Picasso bence halk sanatının ta kendisini yapıyor. Hasılı Lorca, Neruda, Picasso halk edebiyatı ürünlerini klasik edebiyatın usta eserleri gibi örnek almazlar.

Onlara salt bir araç gözüyle bakmaktan ileri gitmezler. Bence gerçek halk sanatı yapmanın tek şartı budur. Bunun dışındaki bütün çabaların bir anlamı yoktur derim.

Köroğlu, en az on yıldır düşündüğüm, yazmak istediğim bir şey. Üstünde üç yıl uğraştım. Bir yıl aralıksız çalıştım. Zaten her gün yazarım ben. Yazacak, okuyacak bir şeyim yoksa, yazdığım bir şiiri bozar yeniden yazarım. Köroğlu'nu yerde, yatarak yazdım.

(***, "Şair İlhan Berk'le Bir Konuşma", SHD, Kasım-Aralık 1954, C.10, S.34-35, s.25-26)

F. ***, Şair Ömer Faruk Toprak'ın Görüşü

-Şair ülkülü mü olmalı?

-İlkin şöyle soracağım. Hangi çağda yaşıyoruz? Yirmi dört saatimizin yarısı yıldızlı bir gök altında, tembel tembel denize bakarak mı geçiyor? Sisli bir limanın, pencereleri ıslak bir evinde, denizden gelen boğuk sesleri dinlemekle mi geçiyor ömrümüz? Biliyorsunuz, çağımızda insan bir sorumluluk duygusu ile hareketli bir hayat yaşıyor. Şair de yurdunun sentezinde bir öge olmalı. Şair çağını iyi bilmeli. Halkına, yurduna ışık tutan insanlardan sayarım şairi. Yapıtları ve adları ile günümüze kadar gelen şairlerin, çağlarındaki etkilerini okuyan bir. Ne yapmış onlar? İnsanlara ne söylemiş onlar? Victor Hugo'yu okudunuz mu? Walt Whitman'ın hayat serüvenini öğrendiniz mi? Bunları öğrenmekle iş bitecek değil şüphesiz. Fakat bunlar “kalan” şairler. Çağlarının insanca duygularını, insanca düşüncelerini, sağlam birer dünya görüşü üzerine yaymasını bilmişler. Whitman kendisini çepeçevre saran dış dünyayı nasıl gördüğünü, şiirlerinde sıcak bir solukla söylemiş. Bütün ömrünü çile çekenlere, ezilen insanlara bağlamış. Dostluk ve kardeşlik duyguları ile insanoğluna nasıl yaklaşılr, ondan öğrendim ben. Whitman şiiri, alelade insanın yüreğine yaklaştırdı. Şiirin yalnız ay aydınlığında, aşka susamış genç kızların heyecanında olmayıp, sokaklarda, trenlerde, vapurlarda, insanın emeğinde, köylünün her günkü didinmesinde, çalışmada ve rahatta, elhasıl hayatının bütününde ve bu hayatın yaşayış tarzlarında bulunduğunu gösterdi. Şiir uzağımızda duran bir yapıt sayılmamalı artık. Hayatımızın gündelik çevresinin en alışılmış halleri içerisinde ve hemen yakınımızda bulunuyor o.

-Şiir önce “dil” e mi yatmalı?

-Bu konu sık sık açılıyor. Şair zaten söyleyeceği olan bir adam. Söylediklerini güzel ve iyi bir söyleyişle vermiyorsa, şair değil o. Şair olmayınca, şiir adı altında sunduklarının önemi olur mu? Ne üzerine şiir

söylerse söylesin, söyleyişi iyi ise, kelimelere kesif bir şiir gücü yükleyebiliyorsa o şairdir. Şair öyle şiirler söylemeli ki yaşadığı toplumu, umutla aydınlığa doğru itsin. Bu nasıl olur? Halkın duygularına nasıl kulak verecek isek halkın benliğinden kopan dile de kalem tutmamız o kadar gerekli. Bundan dolayı öbür sanat kollarından daha çok güçlü olmayı ister şiir. Berbat bir söyleyişle, yüzyılımıza kadar gelen bir şiir yapıtı göstermek bilmem mümkün mü? Şuracıkta biraz duralım. Bizim divan şiirinde güzel söyleyiş çoktur deniliyor. Baştaki konudan biraz ayrılısak da gene onunla ilgili. Bizim divan şiirimizin hayatı yoktu, hayatsızdı. Yârin yanağındaki bir ben için on mısra döküyordu ama, bir dünya görüşünden, bir tendance'dan hareket etmiyordu. Bir satır güzelliği yeter sanılıyor, içerde bir kımıldanış istenmiyordu. İşte şimdi görüyorsunuz. Nasıl durgun, ölü bir göl gibi susuyor. Sözümüzü bağlarsak, şair çok yönlü, çok sesli kelime sanatının bütün hünerlerini gösterecek güçte bir sanat adamı olmalı.

-Öncü kuşakta eskiyenler, dökülenler var diyordunuz...

-Gerçekten bugün, şiirimiz katlarında büyük büyük imzaları yazılı olan şairlerimizden birçoğu eskidi. Yeni yazdıklarında da bir türlü açık havaya çıkamayan, kımıldamayan ağır bir atmosfer var. Hakçası söylenirse, başlangıçta da yeni değillerdi, yalnız alışılmışa nazaran değişikler. Bundan dolayı ilkin yadırgandılar, sonra dikkati çektiler. Şimdilere de ilk sayfalarda görünmeleri bundandır. Oysa ki yurdumuzun sanat platformunda sosyal bir görev yapmış sanatçılar, öyle sanıldığı kadar az değil. Tanzimat öncesine bakarsak, ülkemizde yüzyılların içinden kopup gelen sesler arasında öyleleri vardır ki ulusal sanatın ürünlerini, uzaklardaki köylerde duyarsınız. Yunus Emre, Mevlana, Celaleddin-i Rumi, Pir Sultan Abdal, Karacaoğlu, Dadaloğlu, Köroğlu, Dede Korkut güçlü bir Batı metodu ile açılmış olsa, yaşadıkları toplumlar içinde, insanlar uğruna nasıl sosyal bir görevle yürüdükleri görülür. Yüzyıllara rağmen eskimeyişleri de bunu gösteriyor. Tanzimatta ve sonra yetişen kişiler arasında bu sosyal görev sorumluluğunu, Ulus hizmetinde görenlerden ilk anılacak olanlar Namık

Kemal, Ziya Paşa, Tevfik Fikret. Onlar bugün dil yönünden eskimişler. Yoksa, Türkelinin yücelmesi için zor şartlara karşı durmuşlar. Burada onları örnek sanatçı olarak alalım da yeni sanatımızı öyle kuralım demiyorum. Fakat çağlarında toplumcu gerçeklere gereken önemi vermişlerdi. Sanat yönünden ulusal bir görev, ulusal bir tutum için çırpınmışlardı. Bizim için önemli olan bu. Son otuz yıllık şiirimizde eskimeye yüz tutanlar, böyle bir görüşe bağlanamadıkları için güçsüz. Bundan dolayı başladılar.

-Yeni edebiyatımız böyle bir anlayış kazanmaya başladığında göre, Edebiyat Tarihimiz, tarihî- sosyal görüşle yeniden yazılmalı değil mi?

-Biliyorsunuz, bizim sanat görüşümüz, Mustafa Kemal ilkelerine göre ulusumuzun, yurdumuzun esenliği için işliyor. Batılı metottan yoksun, gelişmiş güzel yazılmış edebiyat tarihlerimiz bakıyorum da çok eskimiş bugün. Bu konu yeni baştan ele alınıp, edebiyat kitaplarımız batılı bir tutumla yeniden yazılırsa, geniş gençlik kitleleri Mustafa Kemal ilkeleri içinde işleyen Batı taraftarı sanat ve tarih görüşü kazanırlar. Bu ise yurdumuzun sosyal şartlarını daha iyileştirme yolunda gençlere, gerçekten ileri bir görüş açısı verir. Edebiyat tarihlerimiz böylece değerini yitiren imzalardan kurtulur, yeniden değer kazananlarla zenginleşir.

(***, “Şair Ömer Faruk Toprak’ın Görüşü”, SHD, Nisan- Mayıs 1955, C.11, S.39-40, s.20-21, 50)

G. Güner Sümer, Mehmed Kemal İle Konuşu

Kapıdan içeri giriyorum. Çerçevesiz bir gözlük bana bakıyor. Yanık bir yüz... Gülen... “Merhaba Mehmed abi” diyorum. “Merhaba Güner” diyor. Pencerenin önünde bir yere oturuyorum. Dışarıda yağmur var. Gözüm duvara ilişıyor. Degas’dan bir reproduksiyon. Karşımdaki yanık yüzlü adam sigara uzatıyor. İçmiyorum. Gözlükler gülüyor.

Sonra kapıdan içeri bir adam giriyor. Bir kadın. Gülen yanık yüzün gerisinden bir adam konuşuyor: “Kahveler, diyor, nasıl olsun?” Sesi kalın. Boğuk. Anlıyorum: Gülen, yanık yüzün gerisinde kavgalarla geçmiş dirim serüvenine sahip bir adam var. “Orta” diyorum. Ötekiler de “orta şekerli” diyorlar.

Siyasetten konuşuluyor. Günün olaylarından. Bir gazetenin bürosunda olduğumu anlıyorum. Karşımdaki kavruk yüzlü adam bir gazeteci ve bir şair. Sonra bir kadın, bir adam daha geliyor. Konuşmalar şiddetleniyor. Pencereden bakıyorum. Karşı binanın bacasından durmadan kara bir duman tütüyor. Yağmur pis pis yağıyor.

Dönüyorum. Gözlükler gülüyor.

Ötekiler gitmiş.

“Seninle şöyle bir karşılıklı konuşalım diyor, uzun uzun.” Sigarasını tazeliyor. Bir şeyler söylemek ihtiyacını duyuyorum: “Mehmed abi, diyorum, her sanatçının bir dünya görüşü vardır bence. Sonra bir ereği... Kabul mü?” “Kabul” diyor. “Senin dünya görüşün nedir, diyorum, konuşsana biraz bu konuda.” Düşünüyor. Aramızdaki boşluğu sigarasının dumanları dolduruyor. “Bence, diyor, her canlı doğar. Doğduktan sonra bir yaşama hakkı vardır. İnsanların da bir yaşama hakkı vardır. Fakat insanların bu hakkını yine birtakım insanlar ellerinden almaya çalışıyorlar. Ve bu, bir huzursuzluk

doğuruyor. Bir kargaşalık... Bu kargaşalık içinde her insana bir ödev düşer. Bu ödev toplumun sancılarına karşı çıkmaktır. Her insanın güzel yaşamasını sağlamaktır. Diğer bazı toplumlarda birçok meseleler halledilmiştir. Benim yaşadığım toplumda ise hal edilmemiş birtakım meseleler vardır. Çabam bu meselelerin halli yolundadır.

Benim bu düşünceme karşı duranlar var. Meseleler halledilince, o meseleyle ilgili yapıt da ölürmüş. Oysa bugünün sancısı, bugünün sevinci, bugünün aşkı yarınki toplumlarda da başka bir kılıkta gösterecektir kendini. Ne var ki bir sanatçının, diyeceğini koca koca laflarla söylemesi şart değildir.”

Susuyor. Susuyorum. Son kitabını geçiriyorum kafamdan. Duvardan Degas'ın evreni bakıyor. “Son kitabında taşlama şiirine doğru bir yöneliş var, diyorum, faydası nedir taşlama şiirinin? Anlatsana Mehmed abi.” “Sanatçının yaşadığı toplumda birtakım töreler vardır, diyor, birtakım kayıtlar. Bunlar birer engeldir. Sanatçının özgürlüğünü önler. Bu engellerden kurtulmak zorundayım. Çünkü lafımı söylemek istiyorum. Ve kurtuluş yolunu taşlamaya yönelmekte buluyorum.” Demek oluyor ki isteyerek yazmıyormuş taşlama. Keyfinden değilmiş bu. Zorunlu olduğu için böyle imiş. Haklı mı haksız mı? Sanatçının sancısını bilenler yanıtlasın bu soruyu.

“Şiir bence ilkin bir dil işi, diyorum, bence... Bu konuda son zamanlarda çok konuşulur oldu. Ne dersin?” Oturmaktan sıkılıp ayağa kalkıyor. Odanın içinde dolaşiyor. “Şiir de diğer sanat dalları gibi malzemeye muhtaç, diyor. Ama ben teker teker cümlelerin güzelliğine bakmam. Aslolan bütündür. Gaye dil oyunları değildir. Ama dil konusu da mühim tabii. Şair, dilin nasıl kullanılacağı konusunda topluma örnekler veren kişidir. Unutulmamalı...” Birden canım damarına basmak istiyor: “Sen hem gazeteci hem de sanatçısın diyorum, bugün gazeteciler sanatçının hakkı korunması konusunda üzerlerine düşen görevi yapıyorlar mı?” Bozulacağını sanıyorum. Öyle olmuyor. “Bugün her gazeteci her sanatçının dostudur, diyor. Beraber

oturup kalkarlar. Yer içerler. On beş yıl önce bu böyle değildi. Bugün sanatçı topluluklarıyla gazeteci toplulukları birleşiyor. Geleceğe umutla bakabiliriz.

Bir de şu var. Gazeteler sanat meseleleriyle ilgili değiller. Sanatçı büyük topluluklara tanıtıyor kendini. Halk ilgilenmeyince gazeteci mecburen ilgisiz kalıyor.” Düşünüyorum. Haksız sayılmaz. Burada ona hak vermek canımı sıkıyor. Bu konuya sünger çekiyorum.

“Bizde eleştirme” diyorum. “Yok, diyor. Bu iş ciddi bir iş... Eleştirmeciler pek ciddi davranmıyorlar. Ama gençlerde umut var. *Mavi* dergisinde görülen yazılar bence ilk ciddi hareketti. Ama bilmem devam edecek mi?” Sonra ansızın yüzüne bir gölge düşüyor. Gözlüklerindeki parıltı yitiyor: “Edebiyatçılardan şikâyetim var, diyor, dergiler taraf tutuyor. Birbirlerini politik sebeplerden pohpohluyorlar. Klik yapıyorlar. Ben bu kliklerden hiçbirine girmedim. Bunun için benim kitabımı alıp eleştirmediler. Kırgınlığım bu yüzden.” Ömrünün çoğunu şiir için eskitmiş bir sanatçının kahrı var yüzünde. Bir dev sancı...

Susuyorum.

“Sanat ve politika konusunda da diyeceklerim var” diyor. Bekliyorum. “Sanatın politikayla ilgisi yoktur diyenler köprübaşlarına getirilenlerdir. Bazı pısrık aydınların korkusundan geliyor sanata politikayı sokmamaları. Sanatçının bu konuda tarihi bir görevi vardır.”

Başımı kaldırıyorum. O parıltıyı yerli yerinde buluyorum. Kavruk yüzlü adam gülüyor.

Pencerede alabildiğine yağmur.

(Güner Sümer, “Mehmed Kemal İle Konuşu”, SHD, Haziran-Temmuz 1955, C. 11, S.41-42, s.15-17)

H. ***, Vüs'at O. Bener'le Konuşma

Bener sorularımı okudu:

- Pek çok soru, dedi. Birçoğu gereksiz. Birkaçı üzerinde kısaca durabilsek yeter. Biliyorum “gereksiz” sözümün açıklanması gerektiğini düşüneceksiniz. Biraz değineyim. Yazılarım ortada. Böyleyken onları yeniden anlatmamı istediğiniz belli. Bırakın benim yazılarımı bir yana, başka yazıları, yapıtları anlatmamı bile istemeyin benden. Çünkü diyorum, bir yapıt çeşitli yorumlara yol açabiliyor, herkesi çeşitli yönlerden kavrayabiliyorsa onda bir güç saklıdır. O güç yahut bütün, bir başka türlü anlatılamaz. Önemli olan bu... Dayanıklılığı bundan ileri geliyor. Size o gücü bulduğumu sandığım yazıları, isterseniz, sıkılmazsanız birçok kereler okuyabilirim. Ama başka kelimelerle açıklayamam! Bundan övündüğüm sonucuna -istenirse- varılabilir elbet. Ne yapalım? Kuzguna yavrusu güzel görünür. Hepsi için mi? Değil tabii. Birkaçı için öyle bir sanıdan daha kurtulmuş değilim. Zaman zaman kendimden okumayı unutmuyorum. Bakarsınız bir gün hepsinin karşısında yüzüm buruşur.

Nasıl yazdığım, kimleri okuduğum, toplumcu sanat mı, bireyci sanat mı? Soruları da böyle bence... Yazılarım ortada!

Ama bakın bu sorunuz ilgiye değer. Evet, etki... Bununla birlikte Gide'in sözlerini aktarmak en iyisidir sanırım. *“Tesirlerden korkan ve onlardan kaçınan kimseler ruhlarının fakirliğini kapalı olarak itiraf etmektedirler. Onlarda keşfedilecek yepyeni hiçbir şey yoktur, çünkü keşiflerine rehberlik edecek hiçbir şeyle suç ortağı olmak istemezler. Onların kendilerine akraba bulmaya pek ehemmiyet vermemeleri, bana öyle geliyor ki bu akrabalığa layık olmadıklarını bilmelerindendir. İncilin sözünü zikredeyim mi? Evet, çünkü manasını değiştirdiğimi sanmıyorum: (Hayatını -şahsî hayatını- kurtarmak isteyen onu kaybeder; ama onu vermek isteyen kurtarır.) Yahut*

yunanca metni daha doğru tercüme etmiş olmak için: (Onu gerçekten canlı kılar.)

Bir Goethe, hiçbir şeye yüz çevirmemek, yahut Nietzsche'nin deyişiyle: (Hayır denemek) için kendisinde kim bilir ne zenginlikler hissetmiş olmalıdır. Goethe'nin biyografisi sanki aldığı tesirlerin tarihidir.”¹⁹

Biliyordum okuduğunuzu. Hatırladık birlikte. İyi olmadı mı? Bu yoldaki tartışmaların, daha doğrusu korkuların yersizliğine dokunmak yeter.

Sizde bir gereksizlik, boşluk fikri yer etmiş diyorsunuz. Boşluk kelimesinde belirtilmek istenilen ayrı bir konu olur. Daha doğrusu bir seri deneme yazısı için elverişli. Bu bir yana, gereksizliği “bir ayıklama düşüncesi” olarak düzeltebilir miyim? Kısa tümceli, bana karşı çokça soluk kestiği ileri sürülen bir öz anlatıyı (üslubu) yeğ tutuşumla bağlıdır bu düşünce. İlk bakışta renkli, canlı, sıcak görünenlerden korkarım. O soğuk, acı güzelliğe bulaşır onlar. Zekâ, gizli alay, hafifseme mi? Tek başlarına iyi kullanmak çok güçtür gibi geliyor bana. Hele alayı. Çoğu kere şaşırtma aracı olmaya sürükler yazarı. Dört ucundan, yüzeyden çabuk kavramalara götürdüğüdür denebilir. Parıltıdır onlar da. Aydınlandığını sanır insan kısacık. Şaşırsınız. O kadar... Şaşkınlığınız ise çabuk geçer. Ayıksız böyledir demiyorum. Kalıcıları bulunabilir. Ama bütün yaratıcıların kendi iç dramlarından kopmuş bir büyük bileşimde, kaynaşmış bir bütünde bu öğeler erimiştir. Ayırmaya, bir türe, bir kalıba sokmaya çalışmak gereksiz olur. O kadar kendiliğinden görünürler, çünkü.

Bu soruda da duralım biraz. Son denemeleriniz, diyor, yakınıyorsunuz gibi. Dil yönünden daha çok öyle mi? Aydınlık, karanlık sözleri de dilinizin altında. Sadeliği savunduğumu da biliyorsunuz. Çelişmeye düştüğümünden söz açmak niyetindesiniz sanırım. Çelişmeyi severim ayrıca, neyse. Bir örnek?

¹⁹ Çeviren: Suut Kemal Yetkin

“Dağılgın” mı? Peki “Sis dağılgın.” da ne var? Sıfat değil mi? Anlıyorsunuz. Ötekiler de öyle. *Idiome*’la ilgili sözler uydurmaklığım mı? Yetkim olmadığını söylemeyin. Onlara; bilinenlerin istediğim anlamı verememiş olmaları yüzünden başvurduğumu söyleyeceğim. Kelimelerin olanaklarını bu yüzden zorluyor, yenilerini bulmak gerektiğini duyuyorsam, bunları yaratmaya çalışmaktan da çekinmiyorum. Biraz yorulmayı göze alsanız. Öze geelim. Aydınlık, karanlık... Bunların da ayıklamakla ilintisi var. Anlatılmak istenilenin yazarınca başka türlü anlatılamamasına ne dersiniz? Buysa onu, karanlıkla suçlamaya hak vermez. Olsa olsa sezmeyi dilememek, kolaya yönelmek demektir bence. Karanlık denilen, yazarı için aydınlıksa, bu kendisi için gerçek böyleyse, hiç mesele yoktur. Boşunadır uğraşmayı göze almadan, onu bir yana atıvermeniz.

Sonra sorarsınız daha gene olur mu? Yalnız size gene Gide’in kitabında geçen Wilde’ın şu sözlerini okumaktan kendimi alamayacağım. Çünkü siz de okumuş, sevmiş olacaksınız.

*“Bu adamlar sanıyor ki bütün düşünceler çıplak doğar. Benim ancak hikâye ile düşünebileceğimi bir türlü anlamıyorlar. Heykelci düşüncesini mermere geçirmeyi aramaz; doğrudan doğruya mermerle düşünür.”*²⁰

(***, “Vüs’at Bener’le Konuşma”, SHD, Haziran 1957, C.13, S.65, s.12-14)

²⁰ Çeviren: Suut Kemal Yetkin

SONUÇ

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, 1947 yılında Salim Şengil tarafından bir tür dergisi olarak çıkarılmaya başlanmış; önceleri yalnız hikâye sanatına yönelik faaliyetleriyle yayın hayatımızda yer almış; ancak yayın faaliyetlerinin sürdüğü zaman içerisinde diğer edebî türleri de bünyesine kazandırarak yoluna devam etmiş ve böylece 1957 yılına kadar yayınlanmıştır. Dolayısıyla yaklaşık on yıllık bir yayın hayatı bulunan ve 113 sayıdan oluşan *Seçilmiş Hikâyeler*, ilk 47 sayısına kadar geçirdiği değişimler ve yenilenmeler sonunda hem yeni bir suret kazanmak hem de okuyucuların ihtiyaç ve isteklerine daha uygun bir ortamda karşılık verebilmek amacıyla yeni bir seriye başlamış ki bu seri de yine 1'den başlanarak numaralandırılmış ve 66 sayıya kadar ulaşmıştır.

Salim Şengil'in kendisi de bir hikâye yazarıdır. Şengil, Ankara'da bir edebiyat ve sanat dergisi çıkarma düşüncesini usta hikâyeci Memduh Şevket Esendal ile paylaştığında Esendal ona hikâye üzerine bir dergi çıkarmasının daha uygun olacağını, Türk edebiyatında böylesi bir dergiye daha çok ihtiyaç duyulduğunu söylemiştir. Bunun üzerine faaliyetlerini yalnız hikâye sanatına yönelik *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* ile başlatan Salim Şengil, derginin ilk sayılarında yayın ilkelerini ve yayın politikasını açıklayıcı bir bildiri yayınlamamıştır; ancak dergideki ilk hikâyeler, hikâye sanatı üzerine yayınlanan yazılar, genç hikâyecilere sayfaların açık bulundurulması ve ülkenin muhtelif yerlerinden gönderilen hikâyelerin yalnız sanat değeri taşımış olmalarına bakılarak yayınlanması Şengil'in Türk hikâye sanatına ve Türk okuyucusuna faydalı olabilmekten başka bir çabası olmadığını göstermektedir. Söz konusu dönem siyasî ve sosyal şartları itibarıyla göz önünde bulundurulduğunda, Türk yayın hayatına ve edebiyatına uzun soluklu bir dergi kazandırabilmenin oldukça zor bir uğraş olduğu anlaşılmaktadır.

Türkiye’de 1940’lı yılların ikinci yarısında İnönü dönemi siyasetinin baskıcı politikası, II. Dünya Savaşı’nın sosyo-ekonomik yönden ülkeyi olumsuz etkileyen yansımaları, çok partili hayata geçiş hazırlıkları etrafında huzursuz, karmaşık bir ortam mevcuttur ki Salim Şengil, bahsettiğimiz tüm bu etmenler çerçevesinde çalışmalarını sürdürebilme azmini ve istikrarını göstermiştir. Toplumun siyasî, sosyal ve ekonomik anlamda içinde bulunduğu mevcut duruma göre, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*’nde hikâyelere hâkim olan konular da yine bu etmenler etrafında şekillenmiş, bu dönem hikâyelerinde kırsal kesim insanının yoksulluk ve sefalet içindeki hayatları, işsizlik, zengin ile fakir, patron ile işçi arasındaki uçurum, cehalet en çok işlenen konular olmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler’in ikinci serisine kadar yayınlanmış olan hikâyelerde toplumcu-gerçekçi sanat anlayışının varlığı hissedilmektedir. Salim Şengil, her ne kadar dergisinde herhangi bir sanat anlayışının savunuculuğunu yapmamış olup yalnızca sanata fayda sağlamayı ve Türk okuyucusuna sanat bilinci kazandırmayı amaçlamış olduğunu dile getirse de *Seçilmiş Hikâyeler* bütünüyle değerlendirildiğinde toplumcu-gerçekçilik anlayışına bir yakınlık gösterildiği söylenebilir.

Salim Şengil, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* vasıtasıyla genç hikâye yazarlarını Türk edebiyatına ve Türk hikâye sanatına kazandırmak üzere ayrı bir çaba göstermiştir. Derginin 28-29. sayısı *Yeni İmzalar Sayısı* olarak çıkmış; Osman Naci Atmaca, Tahsin Batman, Müzeyyen Boral, Faruk Kakinç, Yıldırım Sait Keskin, Nezihe Meriç, Avni Öztüre, Aclan Sayılğan, Tahsin Yücel gibi genç imzalar Türk okuyucusuna tanıtılmıştır.

Tanıtılan bu isimler haricinde, dergide yayınlanan hikâyeleriyle sanat çevrelerinde sesini duyuran hikâyeciler de bulunmaktadır. Orhan Duru, Hamdi Olcay, Kemal Özer, Seyfi Özgen, Kemal Bilbaşar, Onat Kutlar, Erdoğan Tokmakçioğlu gibi dönemin genç hikâyecileri, dergi aracılığıyla

seslerini duyurmuş ve hikâyelerini Türk edebiyatına ve Türk okuyucusuna tanıtmaya imkânı bulmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler'in ilk serisinde yer alan hikâyeciler arasında kendilerine özgü hikâyecilik anlayışlarıyla dönemin hâkim hikâyecilik anlayışından farklı bir seyir izleyenler de bulunmaktadır. Memduh Şevket Esenal, Sait Faik, Nezihe Meriç, Vüs'at O. Bener gibi yazarlar, söz konusu dönemde kendilerine özgü hikâyecilik anlayışlarını yansıttıkları, sanat değeri yüksek hikâyeleriyle Türk hikâye sanatının gelişimine katkılar sağlamışlardır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde hikâye sanatına yönelik faaliyetler, belirttiklerimizle de sınırlı değildir. Derginin ilk serisindeki sayılarda *Hikâye Sanatı Üzerine Düşünceler* başlıklı bir köşe bulunmaktadır. Samim Kocagöz, İlhan Tarus, Şahap Sıtkı, Oktay Akbal, Fahri Erdiç gibi hikâyeciler, bu köşede Türk hikâye sanatının gelişimi için düşüncelerini paylaşmış, kendi hikâyecilik anlayışlarını yansıtmış ve dönemin hikâyeciliğini değerlendirmişlerdir. Aynı zamanda dönemin usta hikâyecileri de fotoğrafları ve biyografileri verilmek suretiyle Türk okuyucusuna takdim edilmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, 1950'li yıllara gelindiğinde Türk okuyucusunun ilgiyle takip ettiği, meşhur bir dergi olarak faaliyetlerine devam etmiş, kendi bünyesinde geniş bir sanat çevresi oluşturmuştur. Salim Şengil, hikâye sanatının gelişimini sağlamak ve Türk okuyucusuna faydalı olabilmek için çıktığı yolda gittikçe artan bu ilgiye layık olmak ve okuyucularından gelen talepleri karşılayabilmek üzere derginin içeriğini genişletip formatını yenileyerek 38-39. sayıdan itibaren dergiye sanat-aktüalite ibaresini eklemeyi uygun görmüş ve böylelikle sanatın her kolundan okuyucusuna hizmet verebilmek politikasını benimsemiştir.

Derginin içerik olarak genişletilip yenilendiği ilan edilmeden evvel ilk serinin 32-33. sayısı *Fethi Giray Şiir Sayısı* olarak yayınlanmıştır. Dolayısıyla

dergide değişiklik yapılacağının sinyalleri bu özel şiir sayısıyla birlikte verilmiştir.

Seçilmiş Hikâyeler yeni serisiyle beraber eskisinden daha gösterişli bir görünüm ve daha zengin bir içerikle okuyucu karşısına çıkmıştır. Aslen hikâyecilik faaliyetlerinde bir değişiklik yapılmamış, yayınlanmaya başladığı günden beri, mevcut hikâyeler ve hikâye sanatı ile ilgili yazılar, içeriği zenginleşen ve sanatın her kolundan hizmet veren dergide yine eskisi gibi yer almaya devam etmiştir. Hikâyecilik faaliyetleri olduğu gibi devam ederken derginin yeni serisinde şiir, tenkit, deneme türünde yayınlar yapılmaya başlanmış; batıdan ve ülkemizden dönemin sanat haberleri aktarılarak tiyatro, sinema, opera, bale, resim, müzik gibi sanat kollarından da okuyucular haberdar edilmiştir.

Yeni serinin başlangıcı olan yıllarda Türkiye’de çok partili hayata geçilmiş ve Demokrat Parti iktidara gelmiş bulunmaktaydı. Demokratikleşme sürecinin ve Demokrat Parti yönetiminin neticesinde toplum yaşantısında siyasî, sosyal ve kültürel anlamda değişiklikler meydana gelmiş ve sanat anlayışlarında farklılıklar oluşmaya başlamıştır. *Seçilmiş Hikâyeler*’in yeni serisinde toplumcu- gerçekçilik anlayışından uzaklaşmış olması, toplumdaki bu oluşumlar ve sanat anlayışlarındaki farklılıklar dolayısıyla gelişen bir sonuçtur.

Söz konusu dönemde *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*’nde yayınlanan hikâyeler, çoğunluk olarak bireyin iç dünyasındaki gelgitleri, huzursuzluğu, dış dünyadan kopuk, yalnızlaşmış hayatını anlatmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nin yeni serideki şiir faaliyetleri hususunda farklı sanat anlayışlarının dergi sayfalarında yer almış olduğunu söyleyebiliriz. Fazıl Hüsnü Dağlarca, Cahit Sıtkı Tarancı, Salâh Bırsel, Behçet Necatigil gibi şairler, kendilerine özgü sanat anlayışlarıyla oluşturdukları şiirleriyle bir mevcudiyet gösterirken küçük insanın basit yaşayışının ele

alındığı ve toplumcu-gerçekçi sanat anlayışının yansıtıldığı şiirler de dergi sayfalarında yerini almış; ancak şiir sanatına farklı bir soluk kazandırmaktan uzak kalmışlardır. Ayrıca 2. sayıdan itibaren dergide *Her Sayıda Bir Âşık* sayfası açılarak Âşık Veysel, Karacaoğlan, Ruhsatî gibi ozanlardan koşmalar, güzellemeleler aktarılmış ve halk edebiyatına dair ürünler de okuyucuya sunulmuştur.

Derginin yeni serisindeki asıl önemli şiir faaliyeti ise İkinci Yeni şiir hareketinin öncülerinden olan İlhan Berk, Ece Ayhan, Ülkü Tamer, Yılmaz Gruda, Turgut Uyar gibi isimlerin söz konusu sanat anlayışına dair şiirlerinin dergide yayınlanmış olmasıdır. İkinci Yeni sanat anlayışını eleştiren Attilâ İlhan ise sosyal gerçekçiliğin savunuculuğunu yaptığı şiirleriyle dergide yer almıştır. *Seçilmiş Hikâyeler*'in böylesi çeşitli bir şiir faaliyetinde bulunması, sanatsal yaklaşımlarından dolayı eserlere yanlı bakılmadığını, sanat değeri taşıyan tüm eserlerin okuyuculara sunulduğunu göstermekte ve dergiye tarafsız bir yapı kazandırmaktadır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde fikrî faaliyetler, derginin yalnızca hikâyecilikle ilgili olduğu dönemde hikâye sanatı üzerine değerlendirmelerin bulunduğu yazıların yayınlanması ile başlamış olsa da asıl faaliyet, dergi yeni serisine geçtikten ve bünyesine sanat-aktüalite ibaresini kazandırdıktan sonra sanatın her kolundan meselelerin ele alındığı yazıların yayınlanması ile yoğunluk kazanmıştır. Roman, hikâye, şiir gibi edebî türlerin yanı sıra resim, heykel, müzik, tiyatro, sinema gibi diğer sanat dalları hakkında yayınlanmış olan yazılar, derginin özgün ve tarafsız yayıncılık anlayışı ile örtüşen bir yapıya sahiptir diyebiliriz. Çünkü; çoğunluğu tenkit niteliğinde olan söz konusu yazılarda, ele alınan konular itibarıyla Türk ve batı edebiyatından sanat anlayışlarının değerlendirildiği; dönemin sanatçıları hakkında görüşlerin bulunduğu; o dönem yeni çıkmış edebî eserlerin, mecmuaların, yeni açılmış resim ve heykel sergilerinin, gösterimdeki tiyatro, sinema ve operaların tanıtıldığı yahut eleştirildiği; sanat türlerine dair teorik meselelerin tartışıldığı görülmektedir ki deneme, tenkit ve anı formunda şekillenen bu yazılar

arasında birbirinden farklı görüşlerin aynı ortamda savunulmuş olduğu göze çarpmaktadır. Güncel sanat takip edilirken bir yandan da geleneklere bağlılık gösterilmiş ve İlhan Başgöz'ün yazılarıyla folklor ve halk edebiyatı hakkında okuyucuya kapsamlı bilgiler sunulmuştur.

Salim Şengil, dergicilik faaliyeti üzerine yapılan işlerin dürüst bir biçimde yürütülmesi taraftarıdır ki *Seçilmiş Hikâyeler*'in 62-63. sayısında böylesi bir anlayışın izlerini görmek mümkündür. Şengil, söz konusu sayıda, hikâye sanatı üzerine kurulmuş bir dergi olmalarına ve Türk hikâyeciliğinin gelişimine büyük önem vermelerine rağmen Sait Faik Hikâye Armağanı'ndan çekilmiş olduklarını uzunca bir açıklama yazısı ile ilan etmiştir. Jürisi, *Varlık Dergisi* çevresindeki sanat adamlarından oluşan Sait Faik Armağanı'nı, o dönemde birçok nitelikli hikâyelerin armağana katılmasına rağmen yine *Varlık* yayınları arasından çıkan hikâyelerin haksız bir şekilde kazanması ve bunun dördüncü defa olarak tekrarlanmış olmasına tepki gösterilmiştir. Görülüyor ki hikâye sanatının gelişimine yönelik derginin kuruluşundan beri yürütülen faaliyet içerisinde, yayınlanan yüzlerce hikâyeden ve hikâye sanatı ile ilgili makalelerden başka bahsedilen olaya da tepki gösterilerek Türk hikâye sanatına sahip çıkılmış, Türk hikâyeciliğinin yapısal yönden zayıflamasına engel olabilmek adına çabalanmıştır. *Seçilmiş Hikâyeler*'den yükselen sesler, derginin son sayısına kadar duyulmuştur.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, Türk hikâyeciliğinin gelişmesine yönelik nitelikli bir iş ortaya çıkarma gayesinde olan Salim Şengil tarafından 1947'den 1957 yılına kadar çıkarılmış olduğu süre boyunca, söz konusu yıllar içerisindeki hikâyeciliğimiz için Türk edebiyatı araştırmalarına öncül olarak kaynaklık edecek bir şekilde, bünyesinde oldukça geniş bir hikâye külliyatı oluşturmuş; tarafsız bir yayıncılık anlayışıyla çıkarıldığından dolayı dönemin mevcut sanat anlayışlarını doğru ve eksiksiz bir şekilde yansıtabilmiş ve böylelikle Türk dergiciliği için mühim bir yere sahip olduğunu kanıtlamış bir dergi olarak adından söz edilmesi gereken bir dergidir diyebiliriz.

KAYNAKÇA

AKTAŞ Şerif, **Edebiyat ve Edebî Metinler Üzerine Yazılar**, Kurgan Edebiyat Yayınları, Ankara, 2011

AKTAŞ Şerif, **Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2005

ALBAYRAK Mustafa, **Türk Siyasî Tarihinde Demokrat Parti (1946-1950)**, Phoneix Yayınları, Ankara, 2004

ATAÇ Nurullah, **Dergilerde**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2012

BAYCANLAR Sema Çetin, **Türk Edebiyatında 1951-1961 Yıllarında Edebî Eleştiri**, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, 2007

BEZİRCİ Asım, **1950 Sonrası Hikâyeciliğimiz**, ABC Yayınları, İstanbul, 1980

ÇOLAK Filiz, "Türkiye'de Çok Partili Hayata Geçiş ve Demokrat Parti (1945-1950)", **Türkler**, C.16, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002, s.774-782

DOĞAN Erdal, **Edebiyatımızda Dergiler**, Bağlam Yayınları, İstanbul, 1986

EKİNCİ Necdet, "İnönü Dönemi ve II. Dünya Savaşı Yılları", **Türkler**, C.16, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002, s.703-745

ENGİNÜN İnci, **Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı**, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2007

İLERİ Selim, “Türk Öykücülüğünün Genel Çizgileri”, **Türk Dili Dergisi**, Türk Öykücülüğü Özel Sayısı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2008

KARACA Alâattin, **İkinci Yeni Poetikası**, Hece Yayınları, Ankara, Ağustos 2010

KORKMAZ Ferhat, **İkinci Yeni Limanı: Pazar Postası**, Salkımsöğüt Yayınları, Erzurum, 2012

KURDAKUL Şükran, **Şairler ve Yazarlar Sözlüğü**, Ataç Kitabevi, İstanbul, 1971

LEKESİZ Ömer, “Seçilmiş Hikâyeler’in Salim Şengil’i”, **İmge Öyküler**, Yıl 1, Sayı 4, Ağustos-Eylül 2005, s.138-140

MORAN Berna, **Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış II**, İletişim Yayınları, İstanbul 1994

OKTAY Ahmet, **Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı 1923-1950**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1993

ÖZLÜK Nuran, “Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nin Tanıtımı, Türk Edebiyatına Katkısı Ve Sistemantik İndeksi”, **Turkish Studies**, Ankara, 2011, s.725-818

ÖZÜÇETİN Yaşar, “Demokrat Parti’nin Kuruluşu”, **Türkler**, C.16, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002, s.765-773

POLAT Nazım Hikmet, **Rûbab Mecmuası ve II. Meşrutiyet Dönemi Türk Kültür, Edebiyat Hayatı**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2005

SAZYEK Hakan, **Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Garip Hareketi**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2006

ŞENGİL Salim, **Anılarda Kalan Portreler**, Cem Yayınevi, İstanbul, 1991

YÜCEL M. Serhan, “Menderes Dönemi (1950-1960)”, **Türkler**, C.16, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002, s.835-854

TOKER Metin, **Demokrat Partinin Altın Yılları 1950-1954**, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 1990

TONGUÇ İsmail Hakkı, “Köy Enstitüleri”, **Aylık Ansiklopedi**, C.5, Sayı 51, Temmuz 1948, s.1475-1486

ÜNLÜ Mahir, ÖZCAN Ömer, **20. Yüzyıl Türk Edebiyatı III**, İnkılâp Kitabevi, İstanbul

YETKİN Çetin, **Siyasal İktidar Sanata Karşı**, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1970

“Salim Şengil İle Seçilmiş Hikâyeler Üzerine Söyleşi”, **İmge Öyküler**, Yıl 1, Sayı 4, Ağustos-Eylül 2005, s.127-131

ÖZET

TURAN, Ayşe Sümeyye, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde Edebî Faaliyetler (1947- Temmuz 1957)*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2013

Sürelî yayınlar, muhtelif yayın politikaları ve faaliyetleri itibariyle yayınlandıkları süreç içerisindeki dönemin siyasî, sosyal, kültürel ve edebî yaşantısını sayfalarına taşıyarak hem var oldukları döneme tanıklık ederler hem de toplum düzeninde etkili bir şekilde yer alırlar.

Hikâye yazarı Salim Şengil tarafından 1947- Temmuz 1957 yılları arasında yayınlanan ve 113 sayıya ulaşan *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* de bir kültür, edebiyat ve sanat dergisidir. Şengil, başlangıçta usta hikâyeci Memduh Şevket Esendal'ın önerisiyle yalnızca hikâye sanatına ait ürünlere yer verse de zaman geçtikçe sevilen ve geniş bir okuyucu kitlesine kavuşan *Seçilmiş Hikâyeler*'in değişimi için okuyucularından gelen talepleri değerlendirerek hikâye sanatı yanında diğer türlere de yönelmiş ve bir tür dergisi olarak çıkarmaya başladığı dergiyi, bir sanat- aktüalite dergisine dönüştürmüştür. Hikâye sanatı ile ilgilenen genç istidatlara kendilerini tanıtabilme imkânı sunan *Seçilmiş Hikâyeler*, 1950'li yıllardaki Türk hikâyeciliğinin gelişmesinde katkısı yadsınmayacak bir role sahiptir. Bünyesinde toplumcu- gerçekçi ve ikinci yeni gibi farklı sanat anlayışlarına ait ürünleri toplayan *Seçilmiş Hikâyeler*, yeniliğe ve gelişime açık duruşuyla dikkat çekmektedir.

Bu çalışmamızda bahsettiğimiz özellikleriyle öne çıkan *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nin edebî ve kültürel faaliyetleri hakkında bir tetkik ve tanıtım yapmayı; böylelikle elde edilen verileri ve sonuçları da göz önünde bulundurarak 1947-1957 yılları arasındaki Türk edebiyatının gelişim aşamalarını dergi vasıtasıyla aydınlatmayı ve edebiyat tarihi araştırmalarına katkılar sağlamayı amaçladık.

Çalışmamız üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, *Seçilmiş Hikâyeler*, yayınlanma serüveni, kimlik bilgileri, yayın ilkeleri ve politikası, edebî, kültürel ve fikrî faaliyetleri, yazar kadrosu itibarıyla incelenmiş ve tanıtılmıştır. İkinci bölümde dergideki yazıların hem kronolojik olarak hem de yazar adına göre alfabetik olarak sıralanmış dökümü bulunmaktadır. Görsel malzemeler ve ilanlar da ayrıca başlıklar altında yine kronolojik olarak sunulmuştur. Üçüncü bölümde ise derginin fikrî faaliyetlerine yönelik yazıları, konularına göre sınıflandırma yapılmak suretiyle aktarılmıştır.

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, 1950 dönemi Türk hikâyeciliği için edebiyat araştırmalarına öncelikli bir şekilde kaynaklık eden bir yapıya ulaşmış görünmektedir. Salim Şengil'in Türk edebiyatı ve sanatı için faydalı olma prensibini benimsemiş olması ve yenilikçi yaklaşımı, Türk dergiciliğine örnek teşkil edecek mahiyettedir. Hikâye türünün o dönem edebiyatımızda diğer sanat türleri yanında önem kazanması; Türk hikâyeciliğinin de gelişmesi ve modernleşmesi sağlanmıştır. Ankara'da çıkarılmış bir dergi olarak o dönemde İstanbul dergileriyle rekabet edecek kadar kendini ispat eden *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, azim ve doğrulukla çalışarak başarıya ulaşmak mümkündür fikrinin göstergesidir.

Anahtar sözcükler

1. Seçilmiş Hikâyeler Dergisi,
2. Salim Şengil,
3. 1950 dönemi Türk hikâyeciliği,
4. küçük hikâye,
5. süreli yayınlar.

ABSTRACT

TURAN, Ayşe Sümeyye, *Literary Activities in Seçilmiş Hikâyeler Journal (1947- July 1957)*, Master Thesis, Ankara, 2013

Periodicals have effectively existed in social order and testified to their periods, during which time they were published in point of various publication policies and activities, by carrying to their pages the life of political, social, cultural and literary in the period.

Seçilmiş Hikâyeler Journal that was published by story author Salim Şengil between 1947-July 1957 and reached 113 issues, is a magazine of culture, literary and art. Although Şengil had initially featured only stories in his magazine by means of Memduh Şevket Esendal's suggestion who was master of story work; afterwards, he transformed the magazine which started to publish as a magazine of type, into a magazine of art-topicality, by evaluating demands of readers who liked the magazine and increasingly became a large group, for change of *Seçilmiş Hikâyeler*. The magazine have a role too great to be rejected contribution in improvement of Turkish story at the 1950's, since it made presentation themselves possible for young aptitude who interested in story art. Besides, *Seçilmiş Hikâyeler* that collected work of art which was belong to different art comprehension as socialist realist and İkinci Yeni, have also attracted attention with being receptived to newness and development.

With this study, we aimed to research and define literary and cultural activities of *Seçilmiş Hikâyeler Journal* about which we mentioned its characteristic, in this way, to contribute the researches of the Turkish literature and to explain by means of the magazine that included development level of Turkish literature between 1947-1957, by taking into consideration obtained informations and results.

This study consist of three main part. At first part, *Seçilmiş Hikâyeler* is investigated and explained in terms of published advantage, identity information, principle and politics of publication, literary and cultural activities, author list. At second part, it have occurred writings in the magazine by alphabetical and chronological order. It have submitted visual materials and announcements under headings once more chronologically. At third part, it have submitted intellectual activities of the magazine classifying by subjects.

Seçilmiş Hikâyeler have appeared to attaining a state which is a preferable reference for researches of the Turkish Literature because of Turkish stories of 1950 generation. Salim Şengil who was adopted principle of utilitarian for Turkish literature and art, besides he had a approach which advocated changes; whereby he constituted a model for Turkish magazine publishing. It have been provided to becoming important situation for art of story in comparison to other types of art in their times, and also provided to developing and modernization of Turkish stories. *Seçilmiş Hikâyeler* have proved itself that was strong enough to compete with magazines in the İstanbul, although it published in Ankara; so this is an indication of idea which is possible to reach success by working of tenacity and truth.

Key words

1. Seçilmiş Hikâyeler Journal,
2. Salim Şengil,
3. Turkish stories of 1950 era,
4. short story,
5. periodicals.